

Griechisches Neues Testament

Text mit kurzem Apparat

(Handausgabe)

von

Hermann Freiherr von Soden

Göttingen
Vandenhoeck & Ruprecht
1913

Vorrede.

Neben der großen Ausgabe mit vollständigem Apparat (4 Bände ed. 1902—1913) bietet diese Ausgabe weiteren Kreisen den dort von mir hergestellten und gerechtfertigten griechischen Text der neutestamentlichen Schriften mit einem abgekürzten Apparat. Derselbe kann natürlich nicht genügen, wenn man die Geschichte dieses Textes in allen ihren Phasen studieren will, auch nicht, um einen Einblick in die Fülle der im Lauf der Zeiten entstandenen Varianten und in die Anlässe zur und die Gesetze für Variantenbildung zu gewinnen. Ebenso wenig zur Kontrolle, ob die den Rezensionen zugeschriebenen Lesarten diesen wirklich angehören. Dagegen reicht er aus, um den Leser des Textes zu instruieren, auf Grund welchen Materials und nach welchen Grundsätzen der Text hergestellt ist, welche Lesarten mit den in den Text aufgenommenen im Lauf seiner älteren Geschichte ernstlich concurrirt haben, wie (nach meinen Ergebnissen) die Texte der drei großen Rezensionen aus dem Anfang des 4. Jahrhunderts aussahen, und auf welcher Vorgeschichte deren Schöpfer ihren Text aufgebaut haben.

Möge diese Handausgabe das Interesse für die Geschichte des neutestamentlichen Textes, die keineswegs eine Kette von Zufälligkeiten und Willkürlichkeiten, sondern eine wirkliche Geschichte ist, verbreiten helfen. Möge der Apparat die Leser des Textes mit der Zuversicht erfüllen, daß sie auf sicherem Boden stehen.

Berlin, den 16. August 1913.

Hermann von Soden.

Überblick über die Geschichte des griechischen Textes.

(Die Zahlen in den Anmerkungen bezeichnen die Seiten des ersten Bandes meines Werkes „Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt“, wo die betreffenden Behauptungen auch begründet werden. Eine detaillierte Textgeschichte hoffe ich in Kürze als eigenes Buch zu veröffentlichen.)

Heilige Schriften besaßen die Christen von Anfang an in den Büchern des Alten Testaments. Exemplare davon sich zu schaffen mußte das Bemühen jeder Christengemeinde sein. Sie waren nicht ganz billig, dazu heilige Urkunden mit inspiriertem Text. An ihnen lernten sie Schriften achtsam behandeln und auch den Buchstaben heilig halten. In den Versammlungen wurde aus ihnen vorgelesen. So waren die Gemeinden von Anfang an daran gewöhnt, Geschriebenes vorlesen zu hören. Wohlhabende und des Lesens Kundige suchten natürlich irgend einen Teil dieser Schriften in eigenen Besitz zu bekommen, um sich in sie vertiefen zu können. War nun ein Brief von Paulus an die von ihm selbst gestiftete Gemeinde eingetroffen oder hatte eines ihrer Mitglieder eine Schrift verfasst, so fiel es natürlich niemand ein, diese Schriftstücke jenen heiligen Schriften gleichzustellen. Aber auch sie waren verfasst mit dem Gedanken, dass sie in den Versammlungen vorgelesen werden sollten, dass unter Umständen einzelne sich Abschriften von ihnen versorgten. Sie waren nicht dem flüchtigen Augenblick entsprungene Äusserungen für den Augenblick. Sie waren das Werk reifster Überlegung, von einem zwingenden Bedürfnis ihren Verfassern abgerungen. Christen hatten Wichtigeres im Sinn als Bücher abzufassen. So waren sie dann auch hochgeschätzt, man freute sich ihres Besitzes, und sie wurden verwahrt in der Weise, wie man es mit den heiligen Schriften gewohnt war. Ersetzten doch die Briefe das vermisste lebendige Wort des verehrten Stifters der Gemeinde, dem keiner in ihrer Mitte an Weisheit und Ansehen sich gleich schätzte, und ein Evangelium

ersetzte die mündliche Verkündigung derer, die allein Jesus persönlich gekannt und gehört hatten, ja, es bot in gesicherter Form die Worte des Herrn der Gemeinde selbst. Es ist undenkbar, dass man an dem Wortlaut, in dem ihre Verfasser diese Schriften als ausgereifte Frucht der Gemeinde darboten, sich willkürlich Änderungen erlaubte. Gewiss, es kam bei ihnen auf den Inhalt und nicht auf die gewählten Worte an. So mögen von Anfang an, ganz abgesehen von den bei jedem Abschreiben sich einschleichenden Versehen und von der freigegebenen Orthographie¹⁾, für die es nur in strengen Schreiberschulen Vorschriften gab, von manchen Schreibern Kleinigkeiten vertauscht worden sein, wie das Setzen oder Weglassen des Artikels²⁾, die von der korrekten Sprache vorgeschriebenen Kasus, Modi, Tempora³⁾, auch Partikeln und Praepositionen⁴⁾. Auch der Dialekt des Schreibers mag sein Schreiben beeinflusst haben⁵⁾. Endlich wird wohl je und je die Wortstellung verändert⁶⁾ oder auch ein schwerverständliches durch ein gangbareres Wort ersetzt worden sein. Aber das waren Einzelheiten. Grundsätzlich wollte man die Vorlage in ihrem Wortlaut haben. Die meisten Schreiber arbeiteten ja auch ganz mechanisch. Je eigenartiger und durchdachter das Schriftstück war, um so gesicherter war es gegen Willkür und Besserwissen. Dass die Paulusbrieve originell und jedes Wort in ihnen abgewogen, dass sie und nicht minder jedes der uns erhaltenen Evangelien in seiner ausgeprägten Eigenart Kunstwerke waren, drängt sich jedem eingehenden Studium derselben auf. Die ganz individuellen Briefe lockten nicht zu Änderungen, sondern wehrten sie ab. Wem aber ein vorhandenes Evangelium nicht genügte, der verzichtete auf dasselbe. Vermochte er es, so schrieb er etwa ein neues, wie es die Verfasser des Matthäus- und des Lukasevangeliums gegenüber dem ihnen vorliegenden Markusevangelium taten. Dabei fühlte man sich dann natürlich nicht an den Wortlaut der Vorlage gebunden. Denn eben dieser genügte ja nicht. Aber ein solches Unternehmen wagten naturgemäss nur hervorragende Geister, ein Katechet von Beruf wie der Verfasser des ersten, ein Literat von Beruf wie der Verfasser des dritten Evangeliums.

Dies alles sind Konstruktionen. Aber sie haben die Wahrscheinlichkeit für sich. Und nur wenn die uns überlieferten Varianten in den Texten urchristlicher Schriften keinerlei andere Er-

¹⁾ S. 1360—1376. ²⁾ S. 1406—1413. ³⁾ S. 1413—1419. ⁴⁾ S. 1400—1403.
⁵⁾ S. 1377—1400. ⁶⁾ S. 1419—1422.

klärung zulassen, sind wir berechtigt, weil gezwungen, den Urchristen ein willkürliches Umgehen mit ihrem Schrifttum Schuld zu geben¹⁾.

Welche Zahl von Abschriften die in der ältesten Christenheit entstandenen Schriftwerke im Lauf der ersten Jahrzehnte ihrer Existenz erlebt haben, können wir nicht wissen, ebensowenig auch nur annähernd berechnen. Doch ist in Ansatz zu bringen, dass es ein literarisches Zeitalter war, wie die Welt noch keines gesehen hatte, in dem sie entstanden. Dass die paulinischen Gemeinden, wie einzelne Gemeindeglieder sich womöglich auch an andere Gemeinden gerichtete Briefe des Apostels, von deren Existenz sie vernommen hatten, zu verschaffen suchten, ist selbstverständlich. Ebenso, dass der Apostel ein Exemplar der von ihm ausgesandten Briefe für sich behielt und sich so in seinem Besitz seine Briefe ansammelten. Für die Verbreitung des Markusevangeliums zeugen die drei anderen Evangelien, indem sie es benutzen, und die mannigfachen Spuren der Bekanntschaft mit ihm in der übrigen christlichen Literatur der nächsten Jahrzehnte. Dass der Verfasser des Matthaesevangeliums, das als Lehrbuch geschrieben ist, für seine Benutzung und Vervielfältigung selbst besorgt war, liegt in der Konsequenz der grossen Mühe, die er an die Abfassung seines Werkes verwandte. Und dass er damit Erfolge hatte, das bezeugt fast jede nach ihm entstandene urchristliche Schrift. Weniger mochte das Lukasdoppelwerk sich verbreiten. Schon um seines Umfangs willen, mehr noch weil es nicht für christliche Erbauungsbedürfnisse, sondern zur Information für gebildete Nichtchristen geschrieben war. Eine besondere Bewandnis hatte es mit der Johanneischen Literatur. Isoliert, wie sie nach Art und Inhalt in ihrer Zeit steht, war sie gewiss zunächst Eigentum des eigenartigen, in irgendwelchem Masse abgeschlossenen Kreises, aus dem sie erwuchs, und jedes ihrer Produkte mochte unter dessen Mitwirkung weiter wachsen und sich gestalten, solange es nur diesem Kreise gehörte und seine Erbauungsbedürfnisse befriedigen sollte. Als man sie dann in der weiteren Christenheit begehrte, da müssen sie von den Verantwortlichen jenes Kreises einer abschliessenden Redaktion unterzogen worden sein. Dass draussen an dieser eigenartigen Literatur dann noch geändert worden sein sollte, ist schwer vorstellbar. Dagegen mögen hie und da aus dem Johanneischen Kreis frühere Formen

¹⁾ S. 2123—2127.

oder auch neue Zutaten hinausgetragen und da und dort in eine Abschrift aufgenommen worden sein.

An Änderungen dieses so allmählich anwachsenden literarischen Eigenbesitzes der Christen — auch kleine Sendschreiben mit Apostelnamen, sowie der Predigtbrief, den man später Hebräerbrief nannte, mehrten denselben — konnte um so weniger jemandem gelegen sein, als dieser Literatur, die man selbst entstehen sah, im Gegensatz zu dem alten heiligen Schrifttum keinerlei massgebende Autorität zukam.

Inzwischen waren die zwei Generationen, die diese Schriften schufen, dahingegangen. Noch einige Zeit wurde in derselben literarischen Form produciert. Die Dokumente sind die Briefe der Apostolischen Väter, das Hermasbuch, die ältesten orientalischen Evangelien und Apokalypsen, die Zwölfapostellehre. Aber das war alles viel weniger concentriert und originell, epigonenhaft. Und dann trat allmählich die sich schon darin anmeldende Wandlung in der geistigen Struktur der Christenheit ein, die sich einerseits in der Schriftstellerei der Apologeten, andererseits in der gnostischen Bewegung dokumentiert. Das Zeitalter schöpferischer Produktion war vorüber. Man begnügte sich, das Ererbte nach aussen zu verteidigen, dem eigenen geistigen Haushalt einzuordnen und ihm in Einrichtungen und lehrhaften Ausprägungen festen Bestand zu verleihen. Und als man dabei in dem Reichtum dieses Erbes sich zu verwirren begann und dessen eigenste Werte von dem aus dem Alten Hinzugebrachten und aus Eigenem Hinzugedichteten überwuchert und erstickt zu werden drohten, da rettete man sich zu dem schriftlich Fixierten der ersten Generation, oder man schuf an dessen Stelle und in seinem Stil eigene, nun aber als bindende Norm gedachte Schriftstücke. So entstanden in den gnostischen Kreisen Evangelien, Briefe und Apokalypsen, die den Anspruch machten, Offenbarungen und als solche unfehlbare Autoritäten zu sein. Bei den Antignostikern aber lieb man den ältesten Schriften solche normative und bindende Autorität. Das geschah zuerst ohne theoretischen Unterbau, es sei denn, dass man sich daran erinnerte, dass in der Christenheit seit je die Aussprüche „des Herrn“ gleichartig neben dem altüberkommenen heiligen Schrifttum standen, und dass „die Apostel“ dieses Herrn die von ihm erwählten, einzigartigen Zeugen des neuen Glaubens gewesen waren. Dass man gegenüber den gnostischen Umarbeitungen ¹⁾, wie gegenüber der

¹⁾ S. 1624—1629.

Revision der Paulusbriefe durch Marcion ¹⁾ auf den authentischen Wortlaut jener Schriften nun den Nachdruck legte, forderte die Situation. Dennoch stand man diesem Wortlaut noch so frei gegenüber, dass Tatian zwischen 160 und 170 der Christenheit in seinem Diatessaron eine Zusammenarbeitung der vier Evangelien in ein einziges darbioten und damit in weitesten Kreisen Erfolg erzielen konnte ²⁾. Es kann heute nicht mehr zweifelhaft sein, dass dieses Diatessaron, wie schon sein Name verrät, griechisch abgefasst, aber noch zu Lebzeiten des Verfassers, wohl durch ihn selbst, ins Lateinische und Syrische übersetzt worden ist. Dass es viel gelesen wurde, bezeugt das Eindringen seiner Lesarten in viele griechische Evangelienhandschriften ³⁾ und in die ältesten lateinischen ⁴⁾ und syrischen ⁵⁾ Übersetzungen der Einzelevangelien, endlich das Citieren von Evangelienstoffen in der Harmonisierung des Diatessaron bei Irenäus in Lyon ⁶⁾, Klemens in Alexandrien ⁷⁾ und Hippolyt in Rom ⁸⁾.

So stand es um das Jahr 180, als eine neue Epoche diese Zeit der Gärung abzulösen begann. Sie ist charakterisiert sowohl durch das starke Bedürfnis nach einem festeren Zusammenschluss der mächtig anwachsenden Christenheit und nach Fixierung ihres religiösen Besitztums, wie durch die energische und geniale Befriedigung dieses Bedürfnisses. Beides hing damit zusammen, dass Männer aus der gebildeten Oberschicht der damaligen Kulturwelt in die christliche Gemeinschaft eintraten und die geistige Führung in die Hand bekamen. Und indem sie als Kulturmenschen ihrer Zeit, was sie der Christenheit zu bieten hatten, vor allem in der Form von Schriftwerken darboten, erblühte dieser ihr erstes klassisches literarisches Zeitalter. Seine Koryphäen, die Klassiker dieser etwa die Jahre 180—240 umfassenden Epoche, waren Irenäus, der geborene Kleinasiat, später verwachsen mit Südgallien, Tertullian, der Afrikaner, der erste und sofort klassische lateinische Schriftsteller der Christen, Klemens in Alexandrien, geborener Athener, gesättigt mit hellenischer philosophischer Bildung, Hippolyt, der letzte, fruchtbare griechischschreibende Römer, und zuletzt der grösste und allseitigste Genius unter ihnen, Origenes in Alexandrien. Sie waren alle Schriftsteller von Beruf. Die Werke jedes einzelnen bilden eine stattliche Bibliothek. Sie gaben

¹⁾ S. 2028—2035.   ²⁾ S. 1536—1542.   ³⁾ S. 1309—1340 1542—1544, 1635—1643.   ⁴⁾ S. 1566—1572.   ⁵⁾ S. 1582—1585.   ⁶⁾ S. 1617—1619.
⁷⁾ S. 1597—1601.   ⁸⁾ S. 1604—1606.

der Christenheit den Stempel ihres Geistes. So verschieden sie waren, sie waren alle Repräsentanten derselben Zeit. Zogen sie doch, jeder in seiner Weise, nur Konsequenzen aus der Entwicklung der vorhergehenden krisenreichen Zeit. Alle waren sie nicht Männer der Selbstgewissheit. Sie lebten von der grossen Vergangenheit. Aus deren Urkunden allein wollten sie schöpfen. Sie auszulegen war für sie Theologie. Aber sie waren denkende Köpfe. So musste auch die Autorität, auf die sie sich stützten, theoretisch begründet werden. Auch hier kam man nicht auf neue Ideen, man übertrug auf die urchristlichen Schriften, was man von dem jüdischen, heiligen Schrifttum gelehrt worden war. Man erklärte sie als inspiriert, heilige Schrift, als Gottes Worte. Damit rückten die altchristlichen Schriften in jeder Beziehung in den Rang des von den Juden ererbten heiligen Schrifttums der Christen. Und niemand widersprach. Denn alles empfand an den so gehobenen Schriften nicht nur die unnachahmliche Eigenart längst vergangener Literaturformen, sondern noch viel mehr die selbstgewisse, aus eigenstem Erleben schöpfende geistige Kraft als anderen Wesens, denn alles, was darauf gefolgt war.

Unter jenen führenden Männern waren nun aber zwei durch ihre Eigenart in diesem Stadium von höchster Bedeutung. Tertullian, der als Jurist gewohnt war, auf jedes Wort Gewicht zu legen und es auf seinen Zeugenwert zu prüfen, und Origenes, gross geworden an der Stätte der Buchgelehrsamkeit, selbst ein geborener Gelehrter. Während es den anderen noch immer bei ihrem Citieren mehr auf den Sinn ankam, als auf den Wortlaut¹⁾, so achteten diese beiden, der Jurist von Fach und der Exeget von Fach, auf die Genauigkeit des Wortlauts bei der Verwertung der autoritativen Schriften²⁾. Instrumente, Beweisurkunden, Akten, waren sie dem Juristen; Fundgruben aller Wahrheit, wobei man jedes Wörtchen auszuklopfen hatte, dem Exegeten. Wenn sich bei Origenes noch freiere Citate finden, so sind die meisten samt ihrem Kontext unkontrolliert aus den von ihm fleissig ausgeschöpften, christlichen Schriftstellern übernommen worden, bei anderen hat ihn sein Gedächtnis, auf das er sich beim Citieren meist verliess, eben je und je getäuscht.

Diese selben beiden Männer, und auch dies ist charakteristisch

¹⁾ Ir. S. 1615—1620. 1838—1840. 1989—1990. Kl. S. 1594—1604. 1837. 1990 bis 1993. Hipp. S. 1604—1609. ²⁾ Tert. S. 1610—1615. 1837f. 2023—2028. Or. S. 1510—1520. 1836—1837. 1995—2007.

für ihre Gelehrtenatur, bemühten sich nun aber auch darum, genau zu umgrenzen, welche Schriften zu diesem inspirierten Schrifttum gehörten. Über einen inneren Massstab dafür verfügten sie selbstverständlich nicht, es sei denn der sehr dehbare und negative, dass nichts Häretisches in ihnen stehen durfte. Den anderen formalen, dass sie von Aposteln herrühren mussten, stellten sie wohl auf, ohne ihn durchführen zu können, angesichts des unbestrittenen Ansehens, in dem das Markus- und das Lukasevangelium stand, und bei der Aussichtslosigkeit, auf dem Wege historischer Nachforschung die Verfasser jener alten Schriften festzustellen. So blieb als entscheidende Instanz nur, ob die Schriften seit ältesten Zeiten und in der ganzen Christenheit der Gegenwart unbestritten anerkannt waren. Nach diesem Massstab wurden manche an sich ehrwürdige und hochgeschätzte Schriften, die Irenäus, Klemens und Hippolyt unbefangen citiert hatten, von ihnen für alle Zukunft ausgeschieden, aber auch gegenüber manchen, die später im neuen Testament Aufnahme fanden, Vorbehalte gemacht oder Vorsicht geübt bei ihrer Benutzung. So bei der Mehrzahl der sogenannten katholischen Briefe, die sich im Laufe der Zeiten angesammelt hatten, unter denen nur 1. Petrus und 1. Johannes unbedingt anerkannt wurden, und, wenigstens von Seiten Tertullians, beim Hebräerbrief.

Ebenso aber forderte es ihre Stellung zu diesen Schriften und ihr Gelehrteugewissen, dass sie sich darüber vergewisserten, ob sie auch deren authentischen Text besäßen oder wenigstens feststellen könnten. Waren sie dazu in der Lage?

Zweifellos. Es waren erst 100—130 Jahre vergangen seit der Entstehung dieser Schriften. In den ersten 40—50 Jahren hatte, wie wir sahen, niemand Anlass, Änderungen an ihnen vorzunehmen. Papyrosrollen, auch wenn sie fleissig gebraucht wurden, konnten über 200 Jahre alt werden. Tertullian und Origenes waren viel gereist und hatten manche der für die Anfänge der Christenheit klassischen Stätten besucht. In ihrer Zeit waren Originalhandschriften gesuchte Schätze, ganz ähnlich wie heute. Wenn sie auch nirgends behaupten, solche gesehen oder im Besitz zu haben, sie zweifeln doch nie daran, dass sie über den ursprünglichen Text verfügen, ausgenommen Origenes mit seiner abwägenden Vorsicht an ganz vereinzelt Stellen. Mit voller Zuversicht stellen sie ihren Text dem des Marcion und den anderen „Fälschungen“ gegenüber. Die beste Probe auf die Richtigkeit dieser

Darstellung ist, dass die Abweichungen in den Citaten der beiden Schriftsteller von dem von mir hergestellten „authentischen“ Text minimal sind, soweit Origenes nicht andere Schriftsteller ausschreibt.

Das 3. Jahrhundert ¹⁾, das unter dem beherrschenden Einfluss der beiden Männer stand, ist nun dadurch charakterisiert, dass ihre Schätzung des Urtextes sich allmählich durchsetzt gegenüber Tatians beliebtem Diatessarontext und Marcions Ausgaben des Lukasevangeliums und der Paulusbriefe, sowie einer im Umlauf befindlichen Überarbeitung der Apostelgeschichte ²⁾. Das Ringen dieser differierenden Texte miteinander musste aber häufig eine Unsicherheit des Textes herbeiführen, indem bald da bald dort der eine Text nach dem anderen korrigiert wurde. Dazu kamen die freien Citate der Schriftsteller des 2. Jahrhunderts, deren Wortlaut, gestützt durch die Autorität jener Väter, manch einer vor dem in seinen Besitz gelangten Text den Vorzug gab. Endlich die stark in Gebrauch kommenden lateinischen und syrischen, vielleicht auch sahidischen Übersetzungen, deren Verfasser nicht mit der Peinlichkeit eines Tertullian und Origenes den Text wiedergegeben hatten, und deren Wortlaut doppelt leicht auf den griechischen Text abfärbte, wenn, wie es häufig geschah, die Handschrift diesen und den übersetzten Text neben einander bot. Endlich mochten auch provinzielle oder lokale Textformen, die sich unter irgend welchen unberechenbaren Einflüssen, etwa in den kirchlichen Vorlesebüchern, eigenartig entwickelt hatten, in die Abschriften reinerer Texte eindringen.

So kam es um die Wende des 3. und 4. Jahrhunderts, im Zeitalter der Arianischen Streitigkeiten und der nahenden Reichskirche, des Erwachens des kirchengeschichtlichen Sinnes und des Sinnes für Orthodoxie, dass die drohende Verwirrung in der Textüberlieferung um dieselbe Zeit an drei Centren der griechischredenden Christenheit dazu drängte, den Text der Schriften des neuen Testaments, so nannte man sie nun, zu revidieren und neue autoritative Ausgaben desselben herzustellen. Leider wissen wir nichts darüber, unter welchen Einflüssen und in welchen Formen an den drei grossen Bischofsitzen an die Lösung dieser Aufgabe herangetreten wurde. Aber einer Notiz des Hieronymus verdanken wir wenigstens die Namen der Männer, denen die Lösung dieser Aufgabe sei es anvertraut wurde, sei es dass sie diese Lösung aus eigener Initiative in die Hand nahmen. Es war in Alexandrien

---

¹⁾ S. 1521—1524.

²⁾ S. 1823—1836.

ein gewisser Hesychius, über dessen Persönlichkeit wir sonst Sicheres nicht wissen, etwa um 300, in Caesarea am Meer (Palästina) Pamphilus († als Märtyrer 309), in Antiochia der Presbyter Lucian († als Märtyrer 312). An allen drei Orten umfasste die Revisionsarbeit das alte (natürlich den Septuagintatext) und das neue Testament.

In Alexandrien und Caesarea, den beiden Werkstätten des Origenes, beherrschte sein Geist naturgemäß die ganze Arbeit. Vor allem seine handschriftliche Hinterlassenschaft wurde verwertet. Die beiden Textformen, die ich als den des Hesychius (*H*) und den des Pamphilus (*I*) rekonstruiert habe, weichen denn auch nicht allzu oft von einander ab. Und durch eine geschickte Kombination von beiden unter Zuhilfenahme der Citate des Origenes wird man mit ziemlicher Genauigkeit den Text dieses Kirchenvaters herstellen können, für dessen Übereinstimmung mit dem Urtext er selbst ein guter Bürge ist, zumal Tertullians Text sich kaum von ihm unterscheidet.

Dass der von mir dem Hesychius zugeschriebene Text in Ägypten herrschte, beweisen alle Papyrusfragmente mit neutestamentlichem Text, deren wir ja heute eine grosse, sich un- ausgesetzt vermehrende Zahl besitzen ¹⁾, ebenso die Citate bei den ägyptischen Vätern, Didymus, Athanasius, Kyrill von Alexandrien ²⁾, und die ägyptischen Übersetzungen ³⁾, desgleichen ägyptische Eigentümlichkeiten der Aussprache, die die Schreibweise dieses Textes charakterisieren ⁴⁾. Und die zu demselben Resultat gelangende Septuagintaforschung bestätigt die Richtigkeit dieses Ergebnisses. Dass ebenso die von mir dem Pamphilus zugeschriebene Textrecension in Palästina und den umliegenden Ländern im Gebrauch war, beweisen die palästinensischen Väter, Eusebius von Cäsarea und Kyrill von Jerusalem ⁵⁾, sowie der Text des sogenannten palästinensischen Lektionars ⁶⁾.

Ganz anderer Art ist der von Lucian in Antiochia geschaffene Text, der später zur *Κοινή* wurde, d. h. zum allgemeinen Text der griechischen Christenheit, daher von mir mit *K* bezeichnet. Sie ist geschaffen von einem Manne, dessen „Autorität um das Jahr 300 in weiten Kreisen die des Origenes geradezu ablöst“ (A. Harnack). Dass der als Lucians Recension

¹⁾ S. 995—1000.   ²⁾ S. 1472—1478. 1672—1674. 1867—1868. 1949—1951.

³⁾ S. 1478—1492.   ⁴⁾ S. 1492.   ⁵⁾ 1493—1497.   ⁶⁾ S. 1497—1505.

1873. 1951—1954.

in Anspruch genommene Text in Antiochia zu Haus war, beweisen die dort heimischen Väter Chrysostomus, die Kappadokier, Theodoret¹⁾, die gotische Übersetzung²⁾ und die Peschitta³⁾.

Dieser Text weicht vom Text des Origenes aufs stärkste ab, wie jeder Blick in den Apparat dieser Ausgabe zeigt. Wo kommen diese Abweichungen her? Weitaus die meisten finden sich, soweit sie in den Evangelien stehen, in Tatians Diatessaron⁴⁾. Sie bestehen denn auch grösstenteils in der Übernahme des Wortlauts aus der Parallelstelle eines andern Evangeliums. Nicht viel kleiner aber an Zahl und durchgehend durch das ganze Neue Testament sind stilistische Verbesserungen des Textes, bis hinab zu beinahe nur orthographischen Änderungen in Flexionsformen⁵⁾. Bei den meisten dieser letzteren ist der Nachweis, dass sie in Tatians Diatessaron sich finden, nicht zu führen, da wir für dessen Wortlaut in der Hauptsache auf eine arabische Übersetzung seiner syrischen Ausgabe angewiesen sind. Doch wird man diese Herkunft bei den Evangelien, da dieselbe Quelle für die Paralleleinwirkungen feststeht, als wahrscheinlich bezeichnen dürfen. In der Apostelgeschichte begegnen die von *K* aufgenommenen Lesarten zum grössten Teil in der lateinischen und syrischen Übersetzung oder in einer von den beiden⁶⁾ und gehen zweifellos auf die oben (S. XII) genannte überarbeitete Ausgabe der Apostelgeschichte aus dem 2. Jahrhundert zurück⁷⁾. Bei den Briefen lässt sich eine analoge Quelle für die *K* eigentümlichen Lesarten nicht aufweisen. Sie sind aber dort viel seltener und betreffen fast nur die sprachliche Form⁸⁾. Nur ganz wenige *K*-Lesarten in Paulus sind in Urkunden des 2. Jahrhunderts schon nachzuweisen. Sollten sie aus Marcions Ausgabe übernommen sein? Jedenfalls ist es Lucian, im Unterschied von den unter des Origenes Einfluss geschaffenen beiden Rezensionen des Hesychius und des Pamphilus, nicht um Herstellung des Urtextes, sondern um Schaffung eines möglichst guten, gut im Sinn der Zeit genommen, d. h. sprachlich korrekten, verständlichen, angenehm lesbaren Textes mit durch das ganze Neue Testament möglichst einheitlichem Sprachcharakter zu tun. Ein Streben nach Korrektheit verrät sich auch darin, dass die alttestamentlichen Zitate grundsätzlich nach der LXX berichtet werden. Sodann ergänzt er, wenn es ihm nötig scheint, Satzteile, das Subjekt oder Objekt oder den Genetiv der Beziehung,

¹⁾ S. 1460—1469. ²⁾ S. 1469—1470. ³⁾ S. 1459—1460. ⁴⁾ S. 1542—1544.
⁵⁾ S. 1456—1459. ⁶⁾ S. 1780—1784. ⁷⁾ S. 1823—1836. ⁸⁾ S. 1873—1874. 1967—1970.

ändert die Satzkonstruktion, die Partikeln, Modus und Tempus bei den Verben, auch die Wortstellung¹⁾. Die Materie alterierende Sonderlesarten sind sehr selten. Lucian hat also ganz bewusst eine völlig entgegengesetzte Stellung zu dem neutestamentlichen Textproblem eingenommen als Origenes. Er ist ein moderner Mensch und will für die Gegenwart schaffen. Seine Methode entspricht etwa den Modernisierungen der Lutherbibel in unseren Tagen.

Den Wortlaut dieser Rezensionen bis ins einzelne festzustellen, ist die eine grosse Aufgabe der Textkritik. Dahinter steht dann die andere, da, wo die drei Rezensionen differieren, ein Urteil zu gewinnen über die Herkunft und damit den Wert der konkurrierenden Lesarten, und auf Grund dessen sich über die Entstehungsbedingungen der drei Rezensionen und die Wandlungen des Textes in der ihnen vorangehenden Zeit ein Bild zu schaffen.

Die Urform eines jeden der drei rezensierten Texte ist nur zu rekonstruieren auf Grund der Erforschung ihrer Geschieke in den folgenden Jahrhunderten. Jedenfalls haben sie, ein jedes in seinem Bereich, sich sofort durchgesetzt. Denn es ist keine Handschrift auf uns gekommen, die einen vor diesen Rezensionen liegenden Text enthielte. Vielmehr sind sämtliche uns erhaltenen Codices Zeugen eines dieser drei Texte, freilich fast durchweg denselben schon in einer Abwandlung bietend. Die in diesen Abwandlungen dokumentierte Geschichte der Rezensionen immer mehr bis ins einzelne zu erhellen, ist eine weitere Aufgabe künftiger textkritischer Arbeit. Zur Stunde ist Folgendes festzustellen.

Der *H*-Text hat sich nicht über Ägypten hinaus verbreitet und im Vergleich mit *I* dem Eindringen von *K*-Lesarten zähen Widerstand geleistet. Die ältesten uns erhaltenen, noch im 4. Jahrhundert geschriebenen Codices, die bezeichnenderweise auch das Alte Testament umfassen, also dem Interessenkreis der Rezension noch ganz entsprechen, sind seine besten Zeugen: $\delta 1$ (in Rom, genannt Vaticanus, bisher mit *B* sigliert) und $\delta 2$ (in Petersburg, genannt, nach seinem Fundort, Sinaiticus, bisher mit $\aleph$ sigliert). Der erstere, sehr korrekt geschrieben, offenbar von einem mechanisch arbeitenden Schönschreiber, so dass nur Überspringen von Buchstaben und ähnliche Schreibversehen die Schönheit stören, bietet nur ganz wenige Lesarten, die nach den anderen *H*-Zeugen dem *H*-Text abzusprechen sind. Meist mögen sie aus Origenes' oder Klemens' Schriften in den Text der Vorlage gedrungen

¹⁾ S. 1456—1459.

sein¹⁾. Der zweite, leider ziemlich nachlässig geschrieben, wohl von einem Vorleser, der seinem Gedächtnis, das aber sehr unsolid war, beim Schreiben zu viel vertraute, aber auch sonst viel reicher an Schreibfehlern, weist auch viel zahlreichere dem *H*-Text abzusprechende Lesarten verschiedenster Herkunft, wohl auch aus Tatian stammende, auf²⁾. Finden sich schon bei ihm gelegentlich *I*- und *K*-Lesarten, so erscheinen diese in viel grösserer Zahl bei den nächstältesten *H*-Zeugen $\delta 3$ (in Paris; häufig Codex Ephraem genannt, da später Ephraem-Texte über den $\delta 3$ -Text geschrieben worden sind, bisher mit *C* sigliert), geschrieben im 5. Jahrhundert, jedenfalls zugleich das Alte Testament enthaltend³⁾, und die Abschrift eines wohl ebenso alten Codex in Minuskelschrift $\delta 48$ (in Paris) aus dem 9. bis 10. Jahrhundert, ebenfalls mit vorausgestellten Propheten des Alten Testamentes⁴⁾. Ein sehr guter Zeuge, der aber nur in Lk und Jo den *H*-Text bietet, ist $\epsilon 014$ (in Detroit Michigan, erst einige Jahre bekannt) aus dem 5. Jahrhundert. Dann folgen, beinahe nach ihrem Alter in der Treue der Erhaltung des *H*-Textes abnehmend, bald mehr mit *I*-, bald mehr mit *K*-Lesarten durchsetzt: $\delta 6$ (auf dem Athos, bisher mit Ψ sigliert) aus dem 8. Jahrhundert⁵⁾, nur für die Evangelien $\epsilon 26$ (in Dublin, bisher mit *Z* sigliert) aus dem 6. Jahrhundert, nur Mt enthaltend⁶⁾, $\epsilon 56$ (in Paris, bisher *L*) aus dem 8. Jahrhundert⁷⁾, $\epsilon 76$ (in St.Gallen, mit interlinearer lateinischer Übersetzung, bisher Δ) aus dem 9. und 10. Jahrhundert⁸⁾, und die in Minuskelschrift geschriebenen Abschriften sicher sehr alter Codices $\epsilon 1016$ ⁹⁾, $\epsilon 376$ (hier bietet Mt *K*-Text)¹⁰⁾, $\delta 371$ ¹¹⁾, nur für den Apostolos $\delta 4$ (in London, genannt Alexandrinus, bisher mit *A* sigliert) aus dem 5. Jahrhundert¹²⁾, und die Minuskelhandschriften $\alpha 74$, $\alpha 103$, $\alpha 162$, $\alpha 257$ ¹³⁾, nur für die Briefe und die Apokalypse $\alpha 3$ (Petersburg, bisher mit *P* sigliert) aus dem 9. Jahrhundert, nur für Paulus die Minuskelhandschriften $\alpha 78$, $\alpha 114$, $\delta 356$. Während die auch im Format durchweg grossen Majuskelhandschriften wohl für kirchliche Zwecke geschrieben waren, verdanken wir die zweifellos ausserhalb Ägyptens geschriebenen Minuskelhandschriften wohl antiquarischen oder Pietäts-Interessen, die den altertümlichen Text eines zu

¹⁾ S. 906—917. 1655—1657. 1921—1924. ²⁾ S. 917—935. 1657—1659. 1924—1926. 2067—2069. ³⁾ S. 935—943. 1659—1662. 2069—2070.

⁴⁾ S. 947—957. 1666—1668. ⁵⁾ S. 1664—1666. ⁶⁾ S. 957—958. ⁷⁾ S. 958—966.

⁸⁾ S. 966—973. ⁹⁾ S. 973—978. ¹⁰⁾ S. 978—989. ¹¹⁾ S. 989—995.

¹²⁾ S. 1662—1664. ¹³⁾ S. 1668—1671.

Grunde gehenden uralten, an die Entstehungsstätten dieser Minuskeln im Lauf der Zeiten verschleppten Codex für deren Bibliothek retten wollten. Daneben zeugen etwa 40 Fragmente von Papyrushandschriften (alle bisher genannten sind Pergamentcodices) aus dem 4. bis 6. Jahrhundert für die fast völlige Reinerhaltung dieses Textes in der ägyptischen Kirche¹⁾. Mit dem Aussterben oder Verkommen der letzteren hört die Produktion von *H*-Texten auf.

Viel komplizierter ist die Geschichte des *I*- und des *K*-Textes. Teilen sich doch die beiden Texte in diese Geschichte, indem sie in dem ausserägyptischen Orient von Anfang an miteinander konkurrierten. Und dass Pamphilus, hinter dem Euseb stand, und Lucian, dass Caesarea und Antiochia an Ansehen und Autorität einander die Wage hielten, mag die Ursache sein, dass die Konkurrenz von Anfang an auf den Weg des Kompromisses drängte. Wenigstens besitzen wir kein einziges Exemplar eines *I*-Textes, das sich an Reinheit mit den ältesten *H*-Zeugen messen könnte. Wohl besitzen wir eine stattliche Reihe von guten Zeugen, 36 Evangelien- und 14 Apostolos-Handschriften, die keinen Kompromisstext bieten²⁾. Aber in jede derselben sind in verschiedenem Masse *K*-Lesarten eingedrungen, glücklicherweise an so verschiedenen Stellen, dass die Rekonstruktion des gemeinsamen Archetyps d. h. eben des *I*-Textes keine wesentlichen Schwierigkeiten macht. Ein Teil derselben scheint in den Evangelien einen *I* sehr nahe stehenden gemeinsamen Archetyp, von mir *I^a* genannt, zu repräsentieren³⁾. In dem Grade ihrer Reinheit entsprechen die besten unter ihnen etwa den *H*-Codices 83 oder 848. Der älteste und interessanteste ist der mit lateinischem Text ausgestattete 85 (in Cambridge, daher Cantabrigiensis, nach seinem berühmten zeitweiligen Besitzer auch Codex Bezae genannt, bisher mit *D* sigliert), allerdings nur Evangelien und Apostelgeschichte enthaltend⁴⁾, aus dem 6., dann für Apostelgeschichte α1001⁵⁾, (bisher *E*), ebenfalls zweisprachig, aus dem 6., für Evangelien ε014, nur Mk im *I*-Text bietend, aus dem 5., ε050 (in Tiflis) aus dem 9. Jahrhundert. Alle übrigen sehr zahlreichen Codices zeigen diesen Elitezeugen gegenüber viel stärkere Mischung von *K* und *I*, als die besten der eben genannten Reihe, und was noch merkwürdiger, sie schliessen sich untereinander zu Gruppen von Repräsentanten

¹⁾ S. 995—1000.   ²⁾ S. 1186—1220. 1707—1727.   ³⁾ S. 1276—1323.
⁴⁾ S. 1305—1340. 1720—1727.   ⁵⁾ S. 1717—1720.

bestimmter Typen eines solchen Mischtextes zusammen. Das beweist, dass an massgebenden Stellen, sei es Bischofssitzen oder Klöstern, solche Kompromisstexte ausgearbeitet und ausgegeben wurden. Allerlei Anzeichen lassen schliessen, dass die meisten dieser *I*-Typen schon im 5., vielleicht einige schon im 4. Jahrhundert geschaffen worden sind. Die einzelnen Exemplare dieser Typen zeigen dann wiederum, wie bei den *H*-Codices, von Jahrhundert zu Jahrhundert sich steigendes, immer stärkeres Eindringen und zuletzt Überwuchern von *K*-Lesarten. In den Evangelien, die zweifellos eine von dem Apostolos unabhängige Textgeschichte im *I*-Kreis hatten, konnte ich neun solcher Typen nachweisen, von denen mehrere wieder in Untertypen sich verzweigten¹⁾. Die den *I*-Text am besten bewahrenden unter ihnen sind unter den Siglen *I*₁ *I*₂ mehrfach in dem Apparat dieser Handausgabe erwähnt. Wieder muss es der weiteren Forschung befohlen bleiben, die Heimat dieser Typen und die Zeit ihrer Entstehung festzustellen, auf Grund der Eigenart der sie bietenden Handschriften, des Zusammenstimmens ihres Wortlauts mit den Zitaten bestimmter Väter und mit zu lokalisierenden Lectionarien. Im Apostolos waren nur 2 Typen nachzuweisen, allerdings ebenfalls beide sich in zwei Untertypen spaltend; ich nannte sie *I*^b *I*^c *I*^c²⁾. Für diese beiden *I*-Typen des Apostolos sind nahe Berührungen mit syrischen Texten charakteristisch, und in diesen Berührungen eine grosse Zahl eigenartiger, in der Hauptmasse einen einheitlichen Charakter zeigender materieller Textänderungen, deren Ursprung noch zu erforschen sein wird. Am einfachsten ist die Annahme, dass im Orient schon früh der mehrfach erwähnten Ausgabe der Apostelgeschichte analoge Ausgaben der katholischen Briefe und des Paulus veranstaltet worden waren mit sehr freier Textbehandlung, und dass jene Varianten aus diesen Ausgaben übernommen worden sind.

Bei diesen wechselnden Geschicken und starken Abwandlungen des *I*-Textes ist es wohl begreiflich, dass er bisher sich den Forschern entzog, oder, wo Spuren desselben in einzelnen der verhältnismässig wenigen ihnen zugänglich gewordenen Codices aufstiessen, dies sie zu eigentümlichen Deutungen führte, Westcott und Hort zu der Annahme eines westlichen Textes, der freilich ebenso stark im Orient bezeugt ist, Blass zu der

¹⁾ S. 1042—1180. 1220—1233. 1245—1275.   ²⁾ S. 1735—1749.
1868—1873.   1932—1937.

Fiktion, dass das Lukas-Werk auch in der Form eines Vorentwurfs seines Verfassers unter die Leute gekommen sei.

Ich habe alle diese Kompromisstexte zu *I* gerechnet, nicht nur weil sie für dessen Rekonstruktion unentbehrlich sind, sondern auch weil sowohl der Charakter ihres Textes als der Zug der Geschichte dafür spricht, dass sie genuine Nachkommen von *I* seien, nur durchsetzt mit Elementen von *K*.

Nach dem 10. Jahrhundert verschwinden solche Kompromisstexte rasch aus der Überlieferung, *K* hat auf allen Linien gesiegt. Aber es wäre falsch, daraus auf eine geringe Verbreitung derselben im ersten Jahrtausend zu schliessen, denn von der Gesamtzahl der uns bis um 900 erhaltenen Codices bietet etwa ein Drittel derartige *I*-Texte. Und wenn wir überlegen, dass, als *K* sich durchgesetzt hatte, Codices mit *I*-Lesarten ausser Gebrauch gesetzt wurden, so wird der regelmässige Abgang von Codices durch Vernachlässigung derselben vor allem diejenigen mit *I*-Text dezimiert haben.

Rechnet man alle mit *I*-Lesarten durchgesetzten Codices in den *I*-Kreis, dann ergibt sich für *K* eine ähnlich geschlossene Überlieferung wie für *H*. Nur mit dem bedeutsamen Unterschied, dass die Zeugen durchschnittlich erst viel später in grösserer Zahl erscheinen. Wir besitzen nur 12 Evangelienhandschriften mit ziemlich reinem *K*-Text, von mir unter dem Siglum *K*¹ zusammengefasst¹⁾. Die älteste ε014 (in Detroit-Michigan) aus dem 5. bis 6. Jahrhundert, allerdings nur Matthäus im *K*-Text bietend, ε051 (in Tiflis) aus dem 7. bis 8. Jahrhundert, ε55 (in Basel, bisher E), ε61 (auf dem Athos, bisher Ω) aus dem 8. Jahrhundert, und einige aus dem 9. Jahrhundert. Beim Apostolos sind solche Elitecodices kaum herauszufinden, da die Varianten dort viel weniger charakteristisch sind. Der älteste α5 (in Rom, bisher L) stammt erst aus dem 9. Jahrhundert. Der älteste Zeuge für das Ansehen von *K*, verhältnismässig seinen Text sehr rein darbietend, ist aber der syrische Kirchentext aus dem 5. Jahrhundert, genannt Peschitta, geschaffen von Rabbula (411 bis 435). Was dort nicht *K*-Text ist, es ist wenig genug, das ist von den früheren syrischen Übersetzungen aus Pietät festgehalten worden. Vom 10. Jahrhundert an bietet die überwältigende Mehrzahl der griechischen Handschriften aller neutestamentlichen Bücher den *K*-Text. Allerdings gegenüber jenen alten *K*-Zeugen in den Evangelien in einer leisen Abwandlung, in der man vielleicht ein letztes schwaches

¹⁾ S. 718—730 (dort sind 4 dieser Codices als *K*² behandelt).

Zugeständnis an den überwundenen *I*-Text erkennen darf. Sicher können dies allerdings die Minutien, um die es sich nur handelt, nicht beweisen. Ich nenne diesen Text *K^x*¹⁾.

Im 12. Jahrhundert, jedenfalls erst in ihm nachweisbar, muss in Konstantinopel eine für Lektionszwecke eingerichtete, revidierte, kirchliche Ausgabe von *K* hergestellt worden sein, in der eine wenn auch sehr bescheidene Anzahl von *I*-Lesarten neben einigen orthographischen Eigentümlichkeiten Aufnahme gefunden hat, von mir mit *K^r* bezeichnet²⁾. Von wo diese *I*-Lesarten übernommen worden sind, muss späterer Forschung anheimgestellt bleiben. In Betracht kommen alte kirchliche Lesebücher in Konstantinopel oder etwa ein besonders angesehenes Kommentarwerk, in dessen Text sich diese *I*-Lesarten durchgerettet haben. Dieser redigierte *K*-Text beherrscht die letzten Jahrhunderte der handschriftlichen Herstellung griechischer neuer Testamente.

Mit dem Beginn der Drucklegung des griechischen Textes gewinnt naturgemäss seine Geschichte, so weit man hier noch von einer solchen reden darf, ein anderes, weniger bewegliches, übersichtlicheres Bild, das oft gezeichnet worden ist. Hier nur das Nötigste. Den ältesten Drucken liegen die Handschriften zu Grunde, die zufällig den Herausgebern zur Hand waren. Es waren *K*-Texte, doch nicht ganz reine. Die Complutensis, im Jahre 1514 von dem spanischen Kardinal Franz Ximenes in Complutum in Spanien herausgegeben, druckte einen Text ab, dessen genaue Vorlage noch nicht wieder entdeckt ist. Doch konnte ich im Apostolos eine größere Anzahl von Handschriften nachweisen, die zu demselben Typ gehören, und die ich darum unter *K^c* zusammengefasst habe³⁾. Auf welchen Handschriften die von Erasmus all zu rasch vorbereitete Konkurrenz Ausgabe des Baseler Buchdruckers Frobenius vom Jahre 1516 ruht, deren [zweite 1519 erschienene Auflage Luther bei seiner Übersetzung zu Grunde gelegt hat, ist auch nicht festgestellt; nur die für die Apokalypse benutzte Handschrift hat F. Delitzsch identifizieren können, sie heisst bei mir *A^v*²⁰ und liegt in Mayhingen in Bayern. Auf der Vergleichung einiger ebenfalls noch nicht festgestellter Handschriften beruhte die nächste Ausgabe, die Simon de Colines 1534 drucken liess. Sein Schwiegersohn, der Pariser Typographus regius Robert Stephanus (oder Étienne) hat dann diese Methode aufgenommen und nach

¹⁾ S. 734—757. 793—799.   ²⁾ S. 757—765. 799—805. 1769—1772. 1874—1875. 1918—1919. 2050.   ³⁾ S. 1765—1768. 1874—1875. 1916—1918.

zwei Ausgaben der Jahre 1546 und 1549 im Jahre 1550 die oft abgedruckte sogenannte *editio regia* geschaffen mit dem ersten kritischen Apparat am Rande. Neben 13 Handschriften jungen Datums, unter denen 8600 oder eine ihm nahe verwandte Handschrift offenbar bevorzugt wurde, hat er, wenn auch flüchtig 85 und 656 zum Vergleich herangezogen. Natürlich sind diese letzteren Handschriften im Text kaum berücksichtigt, da dieser in der Hauptsache nach der Majorität der Zeugen ohne Rücksicht auf deren Alter hergestellt wurde. In der nächsten Auflage 1551 hat Stephanus innerhalb der schon seit dem 13. Jahrhundert allmählich sich einbürgernden, auf den Erzbischof von Canterbury, Stephan Langton, im Anfang des 13. Jahrhunderts zurückgehenden Kapitel¹⁾ die von ihm allein zu verantwortende, häufig wenig glückliche, aber sehr praktische und darum rasch in allgemeine Aufnahme gekommene Verseinteilung eingeführt²⁾. Die nächsten Jahrhunderte drucken einen dieser Texte einfach ab. Eine Geschichte hat er seitdem nicht mehr erlebt. Den glänzendsten Erfolg hatte der holländische Buchhändler Elzevir mit seinen von da an den Markt füllenden Ausgaben von 1624 und 1633.

An die Stelle der Geschichte des Textes tritt nun eine Geschichte der Textkritik, deren Absichten darauf gerichtet ist, den Urtext wieder zu gewinnen. Sie beginnt schüchtern im 17. Jahrhundert mit ernstlichen Vergleichen von Handschriften in der Form, daß etliche ihrer Varianten von dem herrschenden Drucktext als Randapparat erscheinen. 1689 schrieb dann der Bahnbrecher einer historisch-kritischen Behandlung des Neuen Testaments, der Franzose Richard Simon, doch noch anonym, eine „*Histoire critique du texte du Nouveau Testament*“. Die Geschichte der damit anhebenden wissenschaftlichen Textkritik bis zur Gegenwart, die man in jeder Einleitung ins Neue Testament darzustellen pflegt, gehört nicht hierher³⁾. Bedeutung für die Gegenwart haben nur die textkritischen Ausgaben von Tischendorf, Tregelles, Westcott und Hort, Bernhard Weiß und einzelner neutestamentlicher Schriften von Blass⁴⁾.

So sehr vor allem Tischendorf das Material durch unermüden Sammelfleiß vermehrt hat, erst mir ist die Gunst zuteil geworden, das gesamte Handschriftenmaterial, soweit es entdeckt und zugänglich ist, herbeiziehen zu können und auf Grund des

---

¹⁾ S. 475—482.

²⁾ S. 482—485.

³⁾ S. 1—14.

⁴⁾ S. 12 f.

im Vorhergehenden skizzierten, aus den Ergebnissen der Kollation gefolgerten Verlaufs der Geschichte des Textes den Versuch zu wagen, dessen Urformen nach festen methodischen Grundsätzen zu rekonstruieren. Das Ergebnis, auf Grund der Vorlegung des ganzen Materials gezogen und begründet in meinem vierbändigen Werk: „Die Schriften des Neuen Testaments' in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt“ 1902—1913, lege ich in dieser Handausgabe weiteren Kreisen vor. Eine kleine Skizze der ihr zu Grunde liegenden Arbeiten dürfte die Benutzer vielleicht interessieren. Es sind von mir und meinen Mitarbeitern alle irgend erreichbaren Handschriften angesehen worden, 165, die das ganze neue Testament (mit oder ohne Apokalypse) enthalten, 1240, die nur die Evangelien, 244, die nur den Apostolos enthalten, dazu von mit Texten versehenen Kommentaren 170 Evangelienkommentare und je 40 Apostolos- und Apokalypsen-Kommentare. Alle Codices, deren Texte bei Stichproben nennenswerte Abweichungen von dem als Ausgangspunkt auf Grund von Tischendorfs Apparat rekonstruierten im Mittelalter herrschenden Text (es ist der, den ich später als den Lucianischen erkannte und mit *K* bezeichnete) aufwiesen, wurden zunächst in Stichkapiteln kollationiert, im ganzen 535 Evangelien-, 180 Apostolos-, 40 Kommentartexte, dazu, um *K* sicherer festzustellen, etwa 50 Codices mit *K*-Text. Auf Grund des dabei sich ergebenden Charakters des Textes dieser Codices wurden sodann diejenigen, deren Abweichungen bedeutsamer waren, und dazu eine Anzahl von *K*-Codices cursorisch oder wörtlich kollationiert. So standen einschliesslich der Kollationen von Matthaei und Scrivener, die benutzt wurden, zuletzt Kollationen von 166 Handschriften für die Evangelien, 120 für den Apostolos und 71 für die Apokalypse zur Verfügung. Bei der Konfrontation dieser Texte gruppieren sie sich in Texttypen, und aus diesen erstanden die drei Rezensionstexte. Hinzugenommen wurden dann die lateinischen, syrischen, ägyptischen Übersetzungen, zum teil auch die armenische und die gotische. Endlich wurde der Wortlaut sämtlicher in den Vätern bis zum Ende des 4. Jahrhunderts vorkommenden neutestamentlichen Zitate herangezogen.

Aus diesem Material, nachdem es zu einem Bild des geschichtlichen Verlaufs der in den Codices beurkundeten Textwandlungen gestaltet war, ist dann der Urtext rekonstruiert worden nach folgenden Grundsätzen:

1. Für die Orthographie und die reinen Sprachformalien ist eine einheitliche Darstellung durchgeführt, soweit nicht die Rezensionen darin differieren, in welchem Fall nach den Regeln 2 und 3 entschieden worden ist. Interpunktionen und Abteilungen des Textes sind nach einheitlichen Gesichtspunkten ohne Rücksicht auf Interpunktionen oder Texteschnitte in einzelnen Codices durchgeführt¹⁾. Die Behandlung der Akzente und Spiritus folgt den heutigen Regeln.

2. Stehen die Lesarten der Rezensionen fest, so ist in der Regel die von zwei Rezensionen vertretene Lesart in den Text aufgenommen.

3. Bieten zwei Rezensionen eine mit Parallelen übereinstimmende Lesart, so ist der von der Parallele abweichenden Lesart der dritten Rezension, Ausnahmen vorbehalten, der Vorzug gegeben.

4. Die von Tatian vertretene Lesart steht von vornherein unter dem Verdacht, vom Urtext abzuweichen. Nur wo mit Tatian zwei Rezensionen übereinstimmen und die dissentierende mit einer Parallele zusammenstimmt, war die letztere als sekundär zu beurteilen, auch dann, wenn die andere ebenfalls eine Parallele zur Seite hat.²⁾

5. Wo alte, sicher gegenseitig unabhängige Zeugen, seien es auch nur Väter oder Übersetzungen, in einer von Tatian abweichenden Lesart übereinstimmen, kommt diese für den Text ernstlich in Frage, selbst wenn alle drei Rezensionen mit Tatian gehen.

---

¹⁾ Für die Kapitel- und Verseinteilung vgl. Bd I § 47f.

Grundsätze für die Herstellung des Apparats dieser Handausgabe.

Der Apparat der vorliegenden Handausgabe ist nach folgenden Grundsätzen aus dem Apparat der grossen Ausgabe ausgezogen worden.

1. Ausgelassen sind selbstverständlich sämtliche Schreibfehler, ebenso alle nur die Schreibweise und reine Sprachformalien (z. B. $\epsilon\alpha\nu$ und $\alpha\nu$) betreffenden Varianten, auch wenn diese ganzen Typen, ja auch, doch mit wenigen Ausnahmen, wenn sie einer der Rezensionen eigentümlich sind, endlich alle nur in einzelnen Codices oder einzelnen *I*-Typen erscheinenden Lesarten.

2. Aus Parallelen stammende Lesarten sind nur aufgeführt, wenn sie eine nennenswerte oder durch Zusammensetzung und Alter der Codices bedeutsame Vertretung haben.

3. Von Tatians Diatessaron, als dessen Text in der Hauptsache der Text der arabischen Übersetzung vorausgesetzt ist, soweit nicht etwa Ephraem Abweichungen von diesem aufweist (daher die Siglen Ta^{α} , Ta^{ϵ})¹⁾, sind nur die Lesarten aufgenommen, die von mehreren Codices oder einem Text-Typ oder einer der Rezensionen oder einer der alten Übersetzungen übernommen worden sind.

4. Von den drei Rezensionen sind alle Lesarten aufgenommen unter den Siglen *H I K*.

5. Bei *K* ist meist ignoriert, wenn *Kr* eine *I*-Lesart aufgenommen hat, *K¹* ist in den Evangelien erwähnt, wenn er sich von *K α* unterscheidet. *I*-Codices, die die *K¹*-Lesart teilen, sind neben *K¹* nicht genannt. Ist die *K*-Lesart von der grossen Mehrzahl der *H*- und *I*-Zeugen mitvertreten, so werden die die *K*-Lesart nicht bietenden Codices, eingeführt durch *gg* (= gegen), aufgezählt. Ist eine *K α* -Lesart nicht von der grossen Mehrheit der *K α* -Zeugen vertreten, so geben zwei durch : getrennte Exponentenzahlen über *K α* an, wieviel *K α* -Zeugen jede der beiden

¹⁾ S. 1632—1639.

konkurrierenden Lesarten vertreten; dabei bezieht sich die erste Zahl immer auf die unmittelbar vorhergenannte Lesart.

6. Von *I*-Typen sind die ältesten und besten *I*^a *I*^η *I*^ι genannt, soweit sie interessante Sondervarianten bieten. Ist die *I*-Zeugenreihe nicht so stark, dass sie die betreffende Lesart für *I* absolut sicher stellt, so ist hinter *I* ein [?] eingesetzt. Häufig ist der älteste und interessanteste *I*-Zeuge δ5 besonders aufgeführt.

7. Bei *H* ist ignoriert, wenn die späteren Zeugen, sei es nach *I* oder nach *K*, abweichen. Dagegen sind die die Lesart vertretenden Zeugen aufgezehlt, wenn ihre kleine Zahl die Zugehörigkeit der Lesart zu *H* nicht unbedingt sicherstellt. Sonderlesarten von irgend welchem Interesse in den drei ältesten *H*-Zeugen δ1 δ2 δ3 sind aufgenommen.

8. Lesarten, die nicht einer Rezension angehören, aber nennenswerte Vertretung haben, sind aufgenommen.

9. In *Mt* und *Mk* sind häufig Lesarten, die sichtlich unter Einfluss von *Tatian* oder von *K* entstanden sind, ohne sich mit diesen zu decken, aufgenommen, um diese Entstehungsart von Lesarten vorzuführen. Später sind diese Mischlinge ignoriert.

10. Von Übersetzungen sind nur aufgenommen die alten lateinischen und syrischen. Die ersteren in den zwei Formen des afrikanischen und des europäischen Textes, bezeichnet durch die Siglen *af* und *it*, letzteres unter Ignorierung etwaiger Differenzen der einzelnen *it*-Codices. *it*[?] bedeutet, daß die Verteilung der Zeugen eine sichere Zuweisung der Lesart an *it* nicht zulässt. Neben *af* sind *it*-Codices, in die diese *af*-Lesart eindrang, was häufig vorkommt, nicht erwähnt. Manchmal ist, namentlich wenn die *vulgata* ebenso schreibt, *af* und *it* unter dem Siglum *lat* zusammengefaßt. Der altsyrische Text hat nur zwei Zeugen im Evangelium. Gehen jene zwei Zeugen auseinander, so erscheint der eine von *Cureton* entdeckte als *syc*, der andere von den *Damen Lewis* und *Gibson* auf dem *Sinai* entdeckte als *sys*. Im *Apostolos* bildet eine eigentümliche Nuance der *Peschitta*, die ich, da man sie auf eine Revision durch *Thomas von Heraklea* zurückführt, mit *syh* bezeichne, einen Ersatz.

11. Von Vätern sind in der Regel nur die vor 300 schreibenden,* zuweilen auch *Euseb* aufgenommen, doch nur dann, wenn ihre Lesarten von *Textcodices* mitvertreten sind.

Erklärung der Siglen des Apparats.

1. Die drei Rezensionen und deren Typen und Zeugen.

H: Der in Alexandrien um 300 von Hesychius hergestellte Text.

I: Der in Cäsarea um 300 von Pamphilus hergestellte Text.

K: Der in Antiochien um 300 von Lucian hergestellte Text.

I^a *Iⁿ* *I*: Die ältesten Typen des *I*-Textes der Evangelien, *I^a* gewonnen aus 12, *Iⁿ* aus 7, *I* aus 12 Handschriften.

K¹ (in den Evv): der älteste *K*-Typ.

K^x (ebenda): der im Mittelalter verbreitetste.

K^r: eine Rezension von *K* aus dem 12. Jahrhundert.

I^{a1}: Der älteste Typ im Apostolos, gewonnen aus 17, in *Apk* aus 6 Handschriften.

I^b *I^c* (*Apk I^o*): Abwandlungen des *I*-Textes im Apostolos, gewonnen aus je 22, in *Apk* aus 6 und 8 Handschriften.

Ein *al* (= aliqui) oder *cplur* (= complures) in Exponentenstellung (^{al}, ^{cplur}) bedeutet, daß neben dem etwa vorangehenden Typ noch einige oder zahlreiche Codices verschiedener Typen der durch das voranstehende Siglum angedeuteten Rezension die Lesart teilen. Steht *al* oder *cplur* auf der Linie, so bedeutet es, daß Handschriften verschiedener Rezensionen die Lesart bieten. Das Siglum *K gg*, *IK gg* nach einer Variante führt in Fällen, wo die Textlesart schwach vertreten ist, die Zeugen derselben ein. Wo hinter der Variante nur *K* steht, ist die Textlesart für *H* und *I*, wo *I K* steht, ist sie für *H* gesichert.

Wo der betreffende Text nur von wenigen Zeugen der Rezension oder des Typs vertreten ist, werden diese durch die ihnen in meinen Listen (Band I S. 102–290. 2137–2147 II S. 894–896) gegebenen Zahlbezeichnungen in Form von Exponenten dem Siglum der Rezension oder des Typs beigefügt. Ein vorangestelltes δ deutet an, dass der Codex das ganze Neue Testament mit oder ohne Apokalypse enthält.

Häufiger erscheinende Einzelcodices (in Klammern beigefügt die Siglen Tischendorfs).

1. In allen Schriften:

*H*⁸¹ (*B*) ⁸² (*S*) ⁸³ (*C*) ⁸⁶ (Ψ) ⁸⁴⁸ (Evv 33 Ac 13 Pls 17).

2. In den Evangelien (in den Listen durch vorangestelltes ϵ als Evangeliencodices gekennzeichnet):

H^{01} (T⁸) ⁰¹⁴ Lk Jo (-) ²⁶ Mt (Z) ⁵⁶ (L) ⁷⁶ (Δ) ¹⁰¹⁶ (892) ³⁷⁶ Mk-Jo (579) ⁶⁹⁷¹ (1241).

Ia^{85} (D) ⁰¹⁴ Mk (-) ⁰⁵⁰ (-) ¹³³ (700) ⁶⁰⁰ (372) ⁹³ (505) ¹⁶⁸ (28) ⁹⁴ Mt (-) ²⁸⁶ (21) ³³⁷ (544).

K^i ⁵⁵ (E) ⁸⁶ (F) ⁸⁷ (G) ⁸⁸ (H).

3. Im Apostolos (in den Listen durch vorangestelltes α als Apostoloscodices gekennzeichnet):

H^{64} (A) ⁷⁴ (389.360) ³ Kath Pls (P) ⁷⁸ Pls (-) ⁸³⁵⁶ Pls (6).

Ia^{185} Ac (D) ¹⁰⁰¹ Ac (E) ⁷ (Apl 261) ²⁶⁴ (233 473) ⁷⁰ (-) ¹⁰¹ (40 46) ²⁰⁰ (83 93) ³⁸² (231 -); für Ac Kath: ¹¹⁰⁰ (310) ⁸²⁶⁸ (180) ^{πρ11} (15) ^{πρ20} (36), für Pls ⁶⁵ (423) ¹⁰²⁶ (D) ¹⁰²⁸ (G) ¹⁰²⁹ (F).

Ic^1 ²⁰⁸ (307 469) ³⁷⁰ (353 464).

Ic^2 ³⁶⁴ (13/ 176) ³⁵³ (58 224) ⁸²⁹⁹ (-).

4. In Apokalypse:

H^{34} (A).

I^3 (P) ¹⁰⁷² (-) ⁸⁵⁰⁶ (14) ¹⁰⁷³ (-) ¹⁵⁷³ (38) ¹⁵⁷⁶ (150) ¹⁵⁷⁹ (31).

2. Die aufgenommenen Übersetzungen.

af: der alte afrikanische Text.

it: der alte europäische Text.

a b c usw.: einzelne it-Handschriften mit den für sie üblichen Siglen (s. Bd. I S. 1544f.).

lat: beide lateinischen Texte.

sy: der altsyrische Text; sy^c die Handschrift Curetons, sy^s die sinaitische Handschrift. Vgl. S. XXVI.

(Nicht aufgenommen sind vulgata und peschitta).

3. Die aufgenommenen Väter.

a) Griechische.

Αδ = Adamantius

Αθην = Athenagoras

Αφρ = Julius Afrikanus

Βαρν = Barnabasbrief

Βασιλιδ = Basilides (Gnostiker)

Δδ = Didache

Ευσ = Eusebius

Εφρ oder Ephr = Ephräim

Ηρακλ = Herakleon (Gnostiker)

Θδοτ = Theodotus (Gnostiker)

Ιγν = Ignatius

Ιου = Justinus Martyr

Ιππ = Hippolyt

Ιρ = Irenäus

Κλ^ρ (auch Κλ^τ) = Klemens Romanus

Κλ (oder Κλ^α) = Klemens Alexandrinus

Μκλ oder Μκελλ = Marcellus von Ancyra

Erklärung der Siglen des Apparats.

Μρ = Marcion,
Μρ^e = bei Epiphanius,
Μρ^t oder **Μρ^{tert}** = bei Tertullian
Ναασσ = Naassener
Ουαλ = Valentin (Gnostiker)
Παμφ = Pamphilus von Cäsarea

Πτολ = Ptolemäus (Gnostiker)
Τα = Tatians Diatessaron,
Τα^α = Arabischer Text,
Τα^e = Text bei Ephräim
Ωρ = Origenes

b) Lateinische.

Afr = Afraates
Cyp = Cyprian
ep. Lugd.-V = Brief von Vienna
und Lugdunum
Ephr oder **Εφρ** = Ephräim
Firm = Firmilian
Hil = Hilarius
Ir = Irenäus (lateinisch)
Lucif oder **Luc** = Lucifer

Man = Manes (bei Epiphanius)
Nov = Novatian
Or = Origenes (lateinisch)
Prim = Primasius
Tert = Tertullian
Tim Aq = Dialog von Timo-
theus und Aquila
Vict = Viktorin
Vig = Vigilus

4. Andere Abkürzungen.

om = omittit   **a** = ante   **~** = Umstellung   **add** = addit
p = post   **l** = loco   **gg** = gegen

exc nach Typensiglen führt die Zeugen des Typs ein, welche die von ihm vertretene Lesart nicht bieten.

v = vacat, ***** = prima manus, **c** = Correktor, **m** = in margine.

? hinter einem Siglum bedeutet, daß der Zeugenbestand keine sichere Entscheidung ermöglicht, ob die durch das Siglum angedeutete Textgestalt die Lesart bietet, daß es aber wahrscheinlich ist.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

Καπ. 1-2, Kindheitsgeschichten.

1 1 2 ¹ Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ. ² Ἀβραάμ Lk 3 23—38
 ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 3 Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ³ Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρῆς καὶ τὸν Ζαρὰ
 ἐκ τῆς Θάμαρ, Φαρῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ, Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,
 4 ⁴ Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Νάασσῶν, Νασ-
 5 σῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, ⁵ Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοδζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ,
 6 Βοδζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβῆδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβῆδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, ⁶ Ἰεσσαί
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ
 7 τῆς τοῦ Οὐρίου, ⁷ Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 8 Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, ⁸ Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ
 9 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν, ⁹ Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν
 10 Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, ¹⁰ Ἐζε-
 κίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμῶς, Ἀμῶς δὲ
 11 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν, ¹¹ Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
 12 αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. ¹² μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος
 13 Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ, ¹³ Ζορο-
 βάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιοῦδ, Ἀβιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακεῖμ, Ἐλιακεῖμ δὲ
 14 ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, ¹⁴ Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδῶκ, Σαδῶκ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 15 Ἀχειμ, Ἀχειμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιοῦδ, ¹⁵ Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ,
 16 Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, ¹⁶ Ἰακώβ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ, Ἰωσήφ δὲ, ᾧ ἐμνηστεύθη παρένος Μαρίας, ἐγέννησεν Ἰησοῦν

5 Ωβηδ *IK it sy* | 6 add ο βασιλευς p δε² (6^A) *K it* | 6 f Σαλομ- lat ua | 6 Σα[ο]-
 λομων (γ) *H^{82*} Ia 133 94 η 1^a, -ωντα H⁷⁶* | 7 f Ασα *K it sy* | 10 Αμων *K it sy* |
 11 add εγεννησεν τον Ιωακειμ, Ιωακειμ δε p δε (nach 2 Reg 24 6ff 25 27 Jer 52 31) *Ia⁰⁵⁰ η H⁶⁴⁸*
 (Ir III 21 v: *Ioceph enim Ioachim et Iechoniae filius ostenditur, quemadmodum et*
Matthaeus generationem eius exponit) | 16 Ιωσηφ² — Xv nach sy⁸ Bars, om Ιωσηφ
 δε alle andern, μνηστευθεισα Ι εμνηστευθη *Ia⁰⁵⁰ t af it*, add η p Μαρίας sy^c, om λεγομενον af
d (— Xv Ιv) sy^c; τον ανδρα Μαρίας εξ ης γεννηθη Ις ο λεγ. Xs Tert (om Ις ο λ.) *H I* (η om Ις)
K Tim Aq (3 mal citiert, 2 mal τον μνηστευσαμενον M., 1 mal ω μνηστευθεισα M. Ι ανδρα
 Μαρίας); *der aus ihr Jesus Christus erzeugte* die in Ta^a (a) angehängte Genealogie;
und Josef war genannt Vater von Jesus Christus Afr |

1 Griechisches N. T. (v. Soden).

- 17 τὸν λεγόμενον Χριστόν. ¹⁷ Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.
- 18 ¹⁸ Τοῦ δὲ [Ἰησοῦ] Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθεῖσας τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Lk 1 35
- 19 πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δίκαιος ὦν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παρα- Lk 2 1
- 20 δειγματίσαι ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολύσαι αὐτήν. ²⁰ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παρα- λαβεῖν Μαρὶαμ τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου.
- 21 ²¹ τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαόν Lk 1 31
- 22 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν
- 23 ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ²³ Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ Jes 7 14
- τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύόμενον·
- 24 μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ διεγερθεὶς δὲ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν, ὡς προσέταξεν
- 25 αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν Lk 2 3—21
- 21 ¹ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ Lk 2 3—21
- 2 βασιλεῦς ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερουσόλυμα ² λέγοντες· ποῦ Lk 2 3—21
- 3 ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ανα- Lk 2 3—21
- 4 τολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη Lk 2 3—21
- 5 καὶ πᾶσα Ἱερουσόλυμα μετ' αὐτοῦ. ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Lk 2 3—21
- 6 γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵ οἱ δὲ Lk 2 3—21
- 7 εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Lk 2 3—21
- 8 ⁶ »καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· Lk 2 3—21
- 9 σου γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ«. ⁷ τότε Lk 2 3—21
- 10 ⁸ Ἡρώδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαι- Lk 2 3—21
- 11 νομένου ἀστέρος. ⁸ καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν· πορευθέντες ἐξετάσατε Lk 2 3—21
- 12 ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου. ἐπὶν δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καγὼ ἐλθὼν Lk 2 3—21
- 9 προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλεῦς ἐπορεύθησαν. καὶ ἰδοὺ ὁ Lk 2 3—21
- 10 ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη, ἐπάνω οὐ ἦν Lk 2 3—21
- 11 τὸ παιδίον. ¹⁰ ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ καὶ ἐλ- Lk 2 3—21
- 12 θόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες Lk 2 3—21
- προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ Lk 2 3—21
- 12 δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹² καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ Lk 2 3—21
- ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

18 om Ιησου (17 gg 1) lat sy Ir 2 x ψΑθ, ~ p Xū H^{δ1} Ωρ 1 : 1 | γεννησις (2π 20 21 gg 1) Τα Η | add γαρ μνηστ. K Eus | 19 δειγματισαι H^{δ1-2c} 01 26 Iη Eus | 20 Μαρϊαν H^{δ1} 01 Iη | 22 add του α κω K (ebenso 215) | add Ησαιου p δια (414) Ταε Iα^{δ5} it sy Ir 1 : 2 | 24 εγερ- Lk 2 3—21

θεϊς (2 13r 20r) H^{δ1-2} δ3* 26 ua | add ο α Ιωσηφ K H^{δ1} δ3 δ48 | 25 om ουκ εγιν. αυ. εως ου Lk 2 3—21

af sy^s | add τον α, αυτης τον πρωτοτοκον p υιον (Lk 27) Τα K it | 21 Ιερουσαλημ (Lk Lk 2 3—21

241 45 usw) K^l | 3 ~ Ηρωδης ο βασι. (1) Τα K it | 6 της Ιουδαϊας 1 γη Ιουδα (6) Iα^{δ5} Lk 2 3—21

af it sy | μη Ιουδαϊως Τα Iα^{δ5} af it | 7 add αυτοις p φαιν. Τα it sy | 8 ~ ακρ. εξετ. Lk 2 3—21

(Eph 5 15 1 Th 52) Ωρ K | 9 εστη 1 εσταθη K gg H^{δ1-2} δ3 δ48 Iα^{δ5} 94 η Ωρ Eus | Lk 2 3—21

- Der jüdische König Herodes
- 13 ¹³ Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕως ἂν εἶπω σοι. μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον Lk 2 22—38
- 14 τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
- 15 νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον. ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· »ἐξ Αἰγύπτου Hos 11 1
- 16 ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.« ¹⁶ τότε Ἡρώδης ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνείλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πάσι τοῖς ὄροις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρί-
17 βωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ »φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαί-
18 οῦσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.« Jer 38 15
- 19 ¹⁹ Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ
- 20 Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²⁰ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ, τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
- 21 ²¹ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν
- 22 Ἰσραὴλ. ²² ἀκούσας δέ, ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν, χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς
- 23 τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. ²³ καὶ ἐλθὼν κατέκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, Lk 1 26 2 39
Jes 11 1 53 2
- ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι »Ναζωραῖος κληθήσεται.«

Kap. 3-4, Die Anfänge.

- Der Täufer Johannes (Mk 1, 1-8 Lk 3, 1-20)
- 3 1 ¹ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας ² λέγων· μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 4 17
- 3 ³ οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἠσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· »φωνὴ βοῶντος Jes 40 3
- ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.«
- 4 ⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἀγριον.
- 5 ⁵ Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περι-
6 χωρος τοῦ Ἰορδάνου, ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁷ Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων ἐρχο-
7 μένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὁμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετα-
9 νοίας. ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ
- 10 ὁμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων γεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ ἤδη

13 ~ κατ οναρ φαιν. (cf 1 20) H⁶¹ (εφανη) 83 848 Iα 133 94f | 14 add Ἰωσήφ p ο δε Τα it sy | 15 add του α κυριου K (wie 1 22) | 17 υπο l δια (cf 1 22 2 15) K | 18 add δημος και α κλαυμος (Jes 38 15) K sy | 19 ~ κατ οναρ φαιν. (cf 1 20) K | 21 ηλθεν (Mk 1 14 gg Ex 12 25 usw) K | 22 add επι α της¹ (Ap 5 10) Τα K | ~ του πατρος αυτου Hr. (cf Mk 11 10 ua) H⁶¹⁻² 83* | 23 Ναζαρεθ K¹ H⁸³ I | του προφητου (5 17) Τα af sy | 3 1 add δε α ταις (Lk 3 1 Ac 6 1) H K^x K^r it | 2 add και α λεγων (4 17 Mk 1 15) Τα K I gg H⁶¹⁻² q | 3 υπο l δια K (ebenso 2 17) | 4 ~ αυτου ην K gg H⁶¹⁻² 83 Iα 65 η | 6 add ποταμου p Ιορδ. (Mk 1 5) Τα H sy Op | 7 om αυτου H⁶¹⁻²* Op Hil | 9 δυνατος (Rm 4 21 uö) Τα Kλ af it |

δὲ ἡ ἄξινη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
 11 καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹¹ ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς
 μετάνοιαν, ὃ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἔστιν, οὐδ' οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς
 12 τὰ ὑποδήματα βαστάσαι, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. ¹² οὐ
 τὸ πτόον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναΐξει τὸν
 σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀβέστω.

Die Taufe
 Jesu
 (Mk 4, 9-11
 Lk 3, 21f
 Jo 3, 31-34)

13 ¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς
 14 τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ ὃ δὲ [Ἰωάννης] διεκώλυεν αὐτὸν
 15 λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ¹⁵ ἀποκριθεὶς
 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπειν ἔστιν ἡμῖν πληρῶσαι
 16 πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. ¹⁶ βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς
 ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεψῆχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ
 17 θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν
 οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

Die Ver-
 suchungen
 Jesu
 (Lk 4, 1-13
 Mk 1, 12f)

4 1 ¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ Jes 42 1
 2 τοῦ διαβόλου. ² καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα
 3 ὕστερον ἐπέειπεν. ³ καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
 4 εἰπέ, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἔρτοι γένωνται. ⁴ ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται·
 5 »οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ Deut 8 3
 6 διὰ στόματος θεοῦ.« ⁵ Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν
 7 πόλιν καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ
 8 τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γάρ, ὅτι »τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται Ps 11 11
 9 περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουοῖ σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.«
 10 ⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· »οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.« Deut 6 16
 11 ⁸ Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ
 12 πᾶσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ⁹ καὶ λέγει αὐτῷ· ταῦτά
 13 σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 14 ὕπαγε, σατανά. γέγραπται γάρ· »κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ Deut 6 13

10 add και p δε (Lk 3 9) K, γαρ i δε it | τας ριζας Ta it sy^s Kλ | εκκοπεται . .
 βληθησεται Ta lat | 11 ~ βαπτιζω υμας (Lk 3 16 Mk 1 8) Ta K it | om και πυρι
 (Mk 1 8 Jo 1 33) K | 14 om Ιωαννης H^{δ1-2*} | 15 αυτω i προς αυτον Ta (~ a ειπεν)
 H^{δ1} Iα⁶⁰⁰ i lat | add p αυτον²: et cum baptizaretur lumen ingens (g magnum)
 circumfulsit (g fulgebat) de aqua ita ut timerent omnes qui advenierant (g
 congregati erant) a g. κατελθοντος του Ιω επι το υδωρ και πυρ ανηφθη εν τω Ιορδανη Ιου;
 ähnlich Ta nach Isho'dad, doch nicht in Ta^α, wohl aber eine Anspielung auf den Vor-
 gang in Ephräms Kommentar | 16 και βαπτ. βαπτ. δε (Lk 3 21 Mk 1 9) K it | ~ ευδυσ
 ανεβη (Mk 1 10) Ta H^{δ1-2} 648 Iα^{δ5-133} η it | om αυτω (Lk 3 21) H^{δ1-2*} sy | om το . . του (Gen
 1 2) H^{δ1-2} | add και a ερχομενον I K gg H^{δ1-2*} it | 17 add προς αυτον λεγουσα Iα^{δ5} it sy
 4 1 ~ εις την ερημον p πνσ (cf Lk 4 1) Ta H^{δ2} Iα^{94f} sy | 2 τεοοερ- H | ~ τεοο. νυκτας
 (Ex 24 18 34 28 1 Reg 19 8 gg 2^a) H^{δ2} 1016 Iα^{δ5} lat | 3 ~ αυτω p ειπεν (Lk 4 3) Ta H,
 add αυτω p ειπεν Iα^{δ5} it sy | 4 εν i επι (gg 4^a Deut 8 3) H^{δ3} Iα^{δ5} 94f i lat Kλ | om
 ο² (K ebenso Lk 4 4 gg Deut 8 3) Ta K^x K^γ | 5 εοθησεν (Lk 4 9) Ta H Iα^{δ5-600} η lat
 8 εδειξεν (Lk 4 3) Ta Iα^{δ5-600} lat | 9 ειπεν i λεγει (Lk 4 9) Ta² H I lat | ~ παντα σοι (cf
 Lk 4 6) Ta K af it sy | 10 add οπισω μου p υπαγε (16 23) Ιου Ta^ε K it sy |

11 μόνῃ λατρεύσεις. ¹¹ Τότε ἀφήσιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλ-
θον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

12 ¹² Ἀκούσας δέ, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀπεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ¹³ καὶ
καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ ἔλθων κατέκησεν εἰς Καφαρναούμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν
14 ὄρεισις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ, ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφή-
15 του λέγοντος· ¹⁵ »γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ
16 Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτει φῶς εἶδεν μέγα,
17 καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. ¹⁷ Ἀπὸ
τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῶσαι καὶ λέγειν· μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν.

18 ¹⁸ Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα
τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον
19 εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. ¹⁹ καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
20 ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ²⁰ οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν
21 αὐτῷ. ²¹ Καὶ προβάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ
22 πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²² οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.
23 ²³ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς ὄλην τὴν Γαλιλαίαν διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
αὐτῶν καὶ κηρῶσαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ
24 πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴ καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὄλην τὴν Συρίαν. ²⁴ καὶ
προσῆνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις
συνεχομένους καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθερά-
πευσεν αὐτούς.

Καρ. 5-7, Jesu Lehren.

(Lk 6,20-49) 25 ²⁵ Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ
Μκ 3^{7f}

5 ¹ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ¹ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Lk 6 17—19

2 ² καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων·

3 ³ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 ⁴ μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ⁵ μακάριοι οἱ πράξεις, ὅτι

11 add αχρη καιρου p διαβολος (Lk 4 13) Τα sy | 12 add ο ἰς p δε Τα K it | 13 Ναζαρα
H^{51*} 52° 26 648 af Ωρ^{2,3}, -εθ H^{52*} 63 (-αθ) 76 (-αθ) I K¹ Ωρ^{3,2}, -ρατ I π | Καπερναουμ K lat |
παραθαλασσιον Τα[?] I α⁵⁵ ua, παρα θαλασσαν H^{52*} ua | 15 οδος Τα lat | add ποταμου p ἰορδα-
νου (cf zu 3e) Τα sy | 16 ~ ειδεν φως (Jes 9 2) Τα Ιηπ Tert af K | Trauerl χωρα sy^s Afr,
σκοτει l χωρα I p^c, om χωρα και Τα^e Kλ af ac sy^c | 17 om μετανοεῖτε . . γαρ Ιου Kλ Ωρ^{2,4} af
sy Eυσ | 18 παραγων l περιπατων (Mk 1 14) Τα[?] I α⁵⁵ af it sy^s Eυσ | 19 add ο ἰς p αυτοις (Mk
1 17) Τα H^{53c} ac h sy^c | 20 add αυτων p δικτυα (21 Mk 1 28) Τα it sy | 21 add ο ἰς p αυτους Τα
sy^c | 23 ~ ο ἰς p Γαλ. K | εν ολη (om H^{52*}) τη -α (cf Jo 7 1) H^{51-2*} 68 | 24 εξηλθεν l απ-
(9 26 Mk 1 28 Lk 4 14) H⁵² 63 648 ua Ωρ | πολλους l παντας τους (8 18) Τα sy^s | om και a δαιμ.
H⁵¹ 53* 1016 I Eυσ | add εν εκαστω αυτων τας χειρας επιδεις a εθεραπ. (Lk 4 40) Τα sy | παντας
l αυτοις, ~ a εθεραπ. (12 15 8 16) I α⁵⁵ it sy |

5 4f ~ 5 a 4 Τα^e H⁵⁴⁸ 76 I α lat sy^c Kλ Ωρ gg Tert |

- 6 αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. ⁶ μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο-
7 σὴν, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ⁷ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
8 ⁸ μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. ⁹ μακάριοι οἱ
10 εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ¹⁰ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν
11 δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹¹ μακάριοί ἐστε, ὅταν
12 ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ἕνεκεν ἑμοῦ.
13 ¹² χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. οὕτως γὰρ
14 εἰδῶσαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. Mk 9⁵⁰
15 ¹³ Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς. ἂν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθησεται; Lk 14 34f
16 εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθὲν ἐξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Ὑμεῖς
17 ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω [δρους κειμένη. Lk 4 21
18 οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, Mk 4 21
19 καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁵ οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν
20 τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
21 τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
22 ¹⁶ Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας. οὐκ ἦλθον
23 καταλύσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁶ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς Lk 16 17
24 καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα
25 γένηται. ¹⁷ ὃς ἂν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ
26 οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὃς
27 δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.
28 ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι, ἂν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλείον τῶν γραμμα-
29 τέων καὶ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ¹⁸ Ἦκού-
30 σατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· »οὐ φονεύσεις«, ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται Ex 20 15
31 τῇ κρίσει. ¹⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος
32 ἔσται τῇ κρίσει, ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδριῷ,
33 ὃς δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²⁰ ἂν οὖν προσ-
34 φέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει
35 τι κατὰ σοῦ, ²¹ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε
36 πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

5, 17-48
 Vom
 Gesetz
 17-20
 Grund-
 sätz-
 liches

21-48
 Beispiele
 1. Beispiel

9 om αυτοι a υιοι H⁵² 53 I a⁵⁵ it | 11 add μισησωσιν υμας και p οταν (Lk 6²²) Τα g iu
 (~ a διωξωσιν), μισ. l ονειδ. sys, ~ διωξωσιν . . ονειδισ. Τα H⁵⁴⁸ I a⁵⁵ af sy^c Eus | add ρημα
 p πονηρον (cf Lk 6²²) Τα Ωρ I K gg H⁵¹⁻² I a⁵⁵ lat sy Tert | ~ καθ υμων a παν Τα
 I a⁵⁵ af sy Tert | add ψευδομενοι p υμων Τα H K gg I a⁵⁵ af it sys Tert Ωρ 1 : 1
 Eus | 12 τω ουρανω (Lk 6²³) Τα I a⁵⁵ af ab Tert | add οι πατερες αυτων p υμων
 (Lk 6²³) af (fratres) bc sy Tert | 13 om επι Τα I a⁵⁵ af it sy | βληθηται εξω και l
 -θεν εξω (18⁵⁷ Mk 9⁴⁵⁻⁴⁷) Τα K | 18 γραμμα l κεραια Τα sys Afr, add η γραμμα εν a η
 sy^c | add και των προφητων p νομου (17) I Ir | 20 ~ η δικ. υμων (6.1) K^x K^z Kl^{1:1}
 Ωρ | 22 add εικη p αυτου¹ Τα I K af it sy Ku Χρ gg H^{51-2*} 76^c Iou Tert Ωρ Eus 1:1
 Βασ ψΑδ | add τω αδελφω αυτου p ειπη² (ε²⁸) H⁵⁶ I sy, add αυτω Τα | 23 και εκει K |
 24 om εκει Τα Ir Χρ |

- 25 ²⁵ Ἰσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως οὗτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ, μήποτε Lk 12 58r
σε παραδῶ ὁ ἀντιδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
- 26 θήσῃ. ²⁶ Ἀμὴν λέγω σοι· οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον
2. Bei- 27 28 κοδράντην. ²⁷ Ἠκούσατε, ὅτι ἔρρηθῃ· »οὐ μοιχεύσεις.« ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ex 20 13
ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἔμοιχευεν αὐτήν ἐν τῇ
- 29 καρδίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ 18 8r
βάλε ἀπὸ σοῦ. συμφέρεи γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον Mk 9 43 47
- 30 τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. ³⁰ καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεῖρ σκανδαλίζει σε, ἔκ-
κοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. συμφέρεи γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν
3. Beispiel 31 σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ. ³¹ Ἐρρέθη δέ· »ὅς ἂν Deut 24 1
32 ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.« ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι 19 3—9
πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευ- Lk 16 18
4. Beispiel 33 θῆναι, καὶ ὅς ἂν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχάται. ³³ Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἔρρηθῃ Lev 19 13
34 τοῖς ἀρχαίοις· »οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου.« ³⁴ ἐγὼ Num 30 3
δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὁμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ, Deut 23 21
- 35 ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα,
36 ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως. ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ
37 δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. ³⁷ ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναὶ
5. Beispiel 38 οὐ οὐ, τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. ³⁸ Ἠκούσατε, ὅτι ἔρρηθῃ· Lev 24 20
39 »ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.« ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ Lk 6 29r
40 αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν,
41 ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὑπαγε μετ'
42 αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ αἰτοῦντί σε δὲς, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀπο-
6. Beispiel 43 στραφῆς· ⁴³ Ἠκούσατε, ὅτι ἔρρηθῃ· »ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις Lev 19 18
44 τὸν ἐχθρόν σου.« ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν καὶ προσ- Lk 6 27

25 ~ εν τη οδω α μετ K af Kλ | add σε παραδω p κριτης (Lk 12 58) Τα K it sy | 27 add τοις
αρχαίοις p err. (21) H^{648fff} I² it sy^c Eus Xp | 28 εμβλεψας Ιου (os αν εμβλεψη, cf 31) Τα² plur
Kλ Ωρ (= Ιου) 4 : 5 Eus | αυτης Ι αυτην¹ (Ac 20 33 I T 3 1) H^{62c} I α 600 94f η Ιου Αθην Ωρ 1 : 1
Αδ, om αυτην¹ H^{62*} Tert Kλ Ωρ 3:1 Xp | om ηδη Τα^e sy | 29 απελθη Ι βληθη (30) Τα I α 65
(om 30) 286 (~ p γεενν.) sy^s (om 30) c af² it | add την α γεενναν (22 Mk 9 45) Τα H⁵⁶ I α 94f ua |
30 ~ η χειρ σου η δ. I^e | βληθη εις γεενναν Ι εις γγ. απελθη (29) Τα K it | 31 om δε Τα H^{62*}
1016 plur K^r sy | add οτι α os (19 9) Τα K sy | βιβλιον αποστασιου Ι αποστασιον (19 7) Τα plur
sy | 32 os αν απολυση Ι πας ο απ. (31 19 9) Τα² K af it sy Ωρ 1 : 1 | μοιχασθαι (32 6) K | ο . .
γαμησας Ι os εαν . . γαμηση (19 9) H⁶¹ I α 600 (os) i² (nur γαμησας), om και os - μοιχαται I α 65 af
ab | 36 ~ ποιησαι p μελαιναν K, ~ ποιησαι α μιαν Τα Kλ I α 65 η af | ~ μελαιναν . . λευ-
κην Τα sy | 37 add το α ναί¹, και το α ου¹ (Ja 5 12) I α 050 0129 Ιου Kλ ψKλ Eus, add και
α ου (Ja 5 12) H⁵⁶ sy Ωρ | 39 ραπιζει H⁶¹⁻² 648 plur | επι Ι εις (Lk 6 29) K | om δεξιαν
(Lk 6 29) Τα^e I α 65 af sy Afr Kλ Ωρ Αδ | ~ σιαγονα σου H⁶¹ I α 65 Ιαt Eus, om σου (Lk 6 29)
H⁶² I K^r Kλ Αδ | 40 add σου p ματιον (Lk 6 29) Τα H⁶² ua sy | 41 add αλλα α δυο (25 29)
I α 65-600 Ιαt sy, add ετι α αλλα I α 65-600 af it sy^s | 42 διδου Ι dos (Lk 6 30) K | add αυτω p
dos Τα it sy | τω θελοντι (40) I α 65fff 93 it | 44 add ευλογειτε τους καταρωμενους υμας καλως
ποιειτε τοις μισουσιν υμας p υμων, add επηρεαζοντων υμας και p των (Lk 6 27r) Τα Kλ Eus K, add
καλ. — υμας it, add ευλ. — υμας¹ Tert, επηρ. Ι διωκ. Kλ Ωρ 1:2, add επηρ. και α διωκ. it |

45 εὐχασθε ὑπὲρ τῶν δικιόντων ὑμᾶς, ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅς τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει 46 ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ ἔὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα Lk 6^{32f} 47 μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁷ καὶ ἔὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἔθνηκοι οὕτως ποιοῦσιν; 48 ⁴⁸ ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

6 1 ¹ Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μῆγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν 2 τοῖς οὐρανοῖς. ² Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς βύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν 3 ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ σοὺ δὲ ποιούντος 4 ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἢ ἄριστερά σου, τί ποιεῖ ἢ δεξιά σου, ⁴ ὅπως ἢ σου ἢ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ [αὐτοῦ] 5 ἀποδώσει σοι. ⁵ Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [ὅτι] ἀπέχουσι τὸν μισθὸν 6 αὐτῶν. ⁶ σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ 7 κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἔθνηκοι. 8 δοκοῦσι γάρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ⁸ μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς. οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὃν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. 9 ⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἁγιασθήτω τὸ Lk 11²⁻⁴ 10 ὄνομά σου. ¹⁰ ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ 11 12 καὶ ἐπὶ γῆς. ¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. ¹² καὶ ἄφες 13 ἡμῖν τὰ ὀφειλόμενα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. ¹³ καὶ 14 μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ¹⁴ Ἐὰν

6, 1-18
Von den
Frömmig-
keits-
übungen.
Grund-
satz
1. Almo-
sengeben

2. Beten

45 add τοῖς a ουρ. (61) Αθην Κλ Ωρ ^{3:4} K^x K^r | οτι l os I H K gg Mp lou Τα Αθην Ιr ψΚλ Tert Ωρ Hil Luc Νασσ Man lat sy | ~ αγαθ . . πον. Τα ψΚλ Ωρ Tert lat sy | 46 εξετε (gg 6 1) Τα Αθην I α⁶⁵⁻⁶⁰⁰ ι lat | ουτως l το αυτο (47) Τα H²⁶ 648 I α⁶⁵ af sy, τουτο it | 47 om 47 Τα sy^s k (ποιουσιν ~ ποιουσιν) | αδελφους l φιλους (1 Th 5²⁸) Τα H I lat sy | τελωναι l εθνηκοι (46) Τα K | το αυτο l ουτως (46 Lk 6³³) Τα H I af, τουτο (Mk 5³² 11³) it | 48 ὥσπερ l ὡς (6²⁷) Τα K | εν τοις ουρανοις l ουρανιος (46 6 1) Τα K^x 109:26 Tert 1:1 | **6** 1 om δε¹ (cf Lk 12 1 17³ 20⁴⁶) Τα K af it | ἐλεημοσυνην l δικαιοσυνην (3) Τα K af sy^c | om τοις (55) H^{52*} 26 648 I α⁶⁵⁻⁶⁰⁰ η. | 4 ~ η σου ἐλεημοσ. η H⁶¹ (om η²)-^{2*}, ~ η ἐλεη. σου η I α⁶⁵ lat | add αυτος a αποδ. Τα K | add εν τω φανερω p σοι Τα K it sy^s Ωρ | 5 προσευχη . . εση (6) Τα K af | ὥσπερ l ὡς (27) K | om αν (216) H I Ωρ | om οτι² (2) Τα H I α^{65-138f} 168 337 η ι lat Ωρ 1:1 | 6 om τω² (gg 1) Τα I | add εν τω φανερω p σοι Τα K it | 7 υποκριται l εθνηκοι (5) Τα H⁶¹ sy^c | 8 add ο θεος a ο πατηρ (2 K 11 11³¹ 12² gg Mt 6³² Lk 12³⁰) H^{61-2*} Ωρ 1:3 | ανοιξει το στομα l αιτησαι αυτον I α⁶⁵ h | 10 om ὡς I α^{65*} af abc Tert | add της a γης (19 9⁸ 16 19 18 18) Τα K | 11 ἐπιουσιον: *cotidianum* af it, *beständig* sy[s]^c, | ~ ἐπιουσ. σημ. δ. ημ. sy[s]^c | 12 αφιμεν (cf Lk 11 4 K) K Κλ, αφιομεν (Lk 11 4 H I) I α^{65f} 93 ua | 13 add οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας αμην p πονηρου Τα K af sy, add αμην K sy |

- γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν Mk 11 25r
 15 ὁ οὐράνιος. ¹⁵ ἔὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ
 3. Fasten 16 παραπτώματα ὑμῶν. ¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυ-
 θρωποί. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὥπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύ-
 17 οντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷ σὺ δὲ νηστεύων
 18 ἀλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ¹⁸ ὥπως μὴ φανῆς τοῖς
 ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ. καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ
 βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.
 6, 19-34 19 ¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει,
 Von den welt-lichen Dingen
 1. Schätze sammeln (Lk 12, 32f) 20 καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν. ²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς
 ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσου-
 21 σιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ²¹ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά
 22 σου. ²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς. ἔὰν οὖν ᾗ ὁ ὀφθαλμὸς Lk 11 34r
 23 σου ἀπλοῦς, ὄλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. ²³ ἔὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πο-
 νηρὸς ᾗ, ὄλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος Lk 16 13
 24 ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. ²⁴ οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίως δουλεῖν. ἢ γὰρ τὸν
 2. Sorgen (Lk 12, 22-31) 25 νῆσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῖν καὶ μαμωνᾷ. ²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ
 μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίνητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύ-
 26 σθηθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ ἐμ-
 βλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνά-
 γουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. οὐχ ὑμεῖς
 27 μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ
 28 τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁸ καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε
 29 τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνουσιν. οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν. ²⁹ λέγω δὲ
 30 ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτῳ. ³⁰ εἰ
 31 θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ μὴ οὖν μεριμ-
 32 νήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα; ³² πάντα γὰρ ταῦτα
 τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν. οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρῆζετε τούτων

14 om γαρ (Jo 20 23) Τα Ια^{85*} 94 ua | εν τοις ουρανοις Ι ουρανιος Τα Ια^{050r} af it |
 15 add τα παραπτώματα αυτων p ανδρ. (14) K sy | υμιν Ι υμων H⁸² Xp | add υμιν p αφησει (14)
 Τα Ια⁸⁵ 94f af it sy | 16 ωσπερ Ι ωσ (2 7) K | om οτι (2) Τα H⁸¹⁻² Ι af | 17 ~ το
 προσωπον σου νιψαι και α λειψαι Τα sy | 18 κρυπτω bis Ι κρυφαιω (4 6) K | om σου p πατηρ
 H^{82*} sy | add εν τω φανερω p σοι (4 6 K) plur af it | 19f θησαυρον (21) Τα sy | 20 λη-
 σται Ι κλεπται Ιου Τα Κλ | και Ι ουδε (19) H⁸² Ια²⁸⁶ η it (af om ουδε κλ.) sy | 21 υμων Ι σου
 bis (Lk 12 34) Τα K sy | 22 add σου p οφθαλμος¹ (22^b; Lk 11 34) Τα H⁸¹ Ια⁶⁰⁰ af it |
 om ουν H^{82*} it sy | ~ η p απλους (Lk 11 34) K af it sy | add και α ολον Τα sy | 23 add σου
 p σκοτος² Τα sy | 24 add οικητης p ουδεις (Lk 16 13) Τα Ια^{94f} ua | 25 η Ι και¹ (31
 Lk 12 29 K) H⁸¹ Ι· it, om και τι πητε (Lk 12 22) H⁸² Ια⁶⁰⁰ η^a af abff sy Ωρ Αδ | 26 add
 τας α αποθηκας (Lk 12 18, cf Mt 3 12 13 31) Τα H^{82c} | 28 ,seht¹ Ι καταμαθετε Τα sy |
 αυξανει . . κοπια . . νηθει (Lk 12 27) K | 30 ποσω Ι ου πολλω (Lk 12 28) Τα lat sy |
 32 add του κοσμου p εθνη (Lk 12 30) Τα sy | επιζητει K | δε Ι γαρ² Τα H^{82c} af bc | om ο ουρα-
 νιος (8 Lk 12 30) H⁸² Ια¹⁶⁸ lat sy Κλ |

33 ἀπάντων. ³³ Ζητείτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
 34 καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³⁴ μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν ἀβριον, ἢ
 γὰρ ἀβριον μεριμνήσει ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7, 1-12
 Lebens-
 regeln
 Nicht
 richten
 (Lk 6, 37-43)

Hüten des
 Heiligen

Bittgebet
 (Lk 11, 5-13)

7, 13-27
 Schluss-
 mahnun-
 gen
 Vom
 engen Tor
 (Lk 13, 24)

Von den
 Schein-
 propheten

1 1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε, καὶ
 3 ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. ³ τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
 4 ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ ἢ
 5 πῶς ἔρεις τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ
 6 ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ⁵ ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ
 6 ἀδελφοῦ σου. ⁶ Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας
 7 ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν
 7 καὶ στραφέντες βήξωσιν ὑμᾶς. ⁷ Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὐ-
 8 ρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν
 9 εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ⁹ ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἕαν
 10 αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ καὶ ἕαν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ
 11 ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι
 12 τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πῶσφ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ
 12 τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. ¹² Πάντα οὖν, ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρω-
 ποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 ¹³ Εἰσελάθε διὰ τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλατεῖα [ἡ πύλη] καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς
 14 ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς, ¹⁴ τί
 14 ἡ στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν
 οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

15 ¹⁵ Προσεχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐν-
 16 δύμασι προβάτων, ἔσθωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄραγες. ¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν
 ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβόλων
 17 σῦκα; ¹⁷ οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δέν-
 18 δρον καρποῦς πονηροῦς ποιεῖ. ¹⁸ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποῦς πονηροῦς
 19 ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποῦς καλοὺς ἐνεγκεῖν. ¹⁹ πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν
 20 καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐ-
 τῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

33 om δε Τα Κλ ^{1:1} af, ουνι δε it | om του θεου (Lk 12³²) H^{δ1-2} Tert Eus, ~ δικαιοσυνην.. βα-
 σιλ. H^{δ1} | 34 add τα α εαυτης (1 K 7^{33f}) I K^x 37: 12 K^r |

7 2 αντιμετρηθησεται (Lk 6³⁸) I² | 3 ~ δοκον την α εν (Lk 6⁴¹) Τα H^{δ2*} Iα³³⁷ | 4 λεγεις
 1 ερεις (Jo 8³³ 12³⁴ 14⁹) H^{δ2*} Iα^{050f} lat, δυνασαι λεγειν (Lk 6⁴²) Τα sy | add αδελφε α αφες
 (Lk 6⁴²) Τα H^{δ2} | εκ 1 απο (5 Lk 6⁴²) HI | 5 ~ την δοκον α εκ του (5^b Lk 6⁴²) Τα Ir I K
 gg H^{δ1-2} 83 | 9 om εστιν (Lk 11¹¹ 15⁴) H^{δ1*} Iα^{98f} 337 bc gh | πατηρ 1 ανθρωπος Τα Χρ,
 om ανθρωπος sy | om εαν, αιτησει (Lk 11¹¹) H^{δ1-2*} 83 Iα⁰⁵⁰ it | 10 add η α και (Lk 11¹²)
 Τα HI, η 1 και lat sy | om εαν, αιτησει HI η 1 | 12 om ουν Τα H^{δ2*} Iα³³⁷ ua | om και¹
 Τα Κλ α sy | 13 om η πυλη (gg 14) H^{δ2*} af abch Κλ Ωρ Eus ιππ | 14 οτι 1 τι (13) H^{δ1*-2*}
 Iα⁶⁰⁰ η Ωρ, add δε p τι H^{δ1} | om η πυλη (13) Iα³³⁷ af ah Tert ιππ Κλ Ωρ ^{3:1} Eus |
 15 om δε¹ (Lk 20⁴⁶ Mt 16⁴) Ιου Τα H^{δ1-2} I lat sy Eus | 16 σταφυλην (Lk 6⁴⁴) Τα² Κλ K |
 18 ποιειν 1 ενεγκειν bis (17 3⁸ gg Jo 12²⁴ 15² 4⁵ 8¹⁶) I K Τα² H^{δ1} (nur 1)-2* Tert Ωρ Αδ |
 20 εκ 1 απο H^{δ3} it |

Von den
Schein-
jüngern
(Lk 6, 46
13, 25-27)

- 21 ²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
22 νῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²² πολλοὶ
ἔρουσά μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, οὐ τῷ σφ' ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν καὶ
τῷ σφ' ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν καὶ τῷ σφ' ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;
23 ²³ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι [οὐδέποτε ἐγενν ὄμας, ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ Ps 6, 9
24 ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ²⁴ Πᾶς οὖν, ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους
καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ἔκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
25 ἐπὶ τὴν πέτραν, ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἐπνευσαν οἱ
ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν
26 πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς
ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ἔκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον.
27 ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσ-
εκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.
28 ²⁸ Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσαντο
29 οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτούς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ
οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

Gleich-
nis vom
Hausbau
(Lk 6,
47-49)

Καρ. 8-9, Jesu Taten.

Der Aus-
sätze
(Mk 1, 40-45
Lk 5, 12-16)

- 8 12 ¹ Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. ² καὶ
ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με κα-
3 θαρῖσαι. ³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρῖσθητι. καὶ
4 εὐθὺς ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὄρα μηδενὶ εἶπης,
ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξεν Μωυ-
5 σῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
6 ⁵ Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρα-
6 καλῶν αὐτὸν ⁶ καὶ λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου βέβηλται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός,
7 δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ καὶ λέγει αὐτῷ· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος εἶπεν· κύριε, οὐκ εἰμι ἰκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην
9 εἰσελθῆς, ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁹ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄν-

Der
Haupt-
mann
(Lk 7, 2-10)

21 om tois (10 32f 18 10) K | add p ουρανοῖς: οὗτος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
H^{83c} Iα⁰⁵⁰ ua lat sy | 22 προσφ- K | 23 om και Ta sy | erw 1 ὁμολογήσω (Lk 13 27) Iou Ta
af acgh sy | αναχωρεῖτε (9 24) Iα⁰⁵⁰ af | εργαται της ανομιας (Lk 13 27) Iou Ta ac h q | 24 om
oun (Lk 6 47) Ta af a sy | om τουτους (Lk 6 47) Ta H^{81*} Iα³³⁷ af ag | ομοιωσω αυτον I ομοιωθ.
(Lk 7 31 13 18 20 gg Mt 7 26) K sy it, similis est (Lk 6 47) Ta abc g | ~ την οικ. αυτου K (cf 26)
25 προσεπεσον K | 26 ~ την οικ. αυτ. K | 28 om εγενετο Ta sy | ετελεσεν (11 1 13 53 19 1
26 1) H I Ω ρ | ~ οι οχλοι p αυτου H^{82*} | 29 om και Ta af g | om αυτων (Mk 1 22) K | add
και οι φαρισαιοι p αυτων (Lk 5 30) Ta H^{83*} Iα^{94f} lat sy |

8 1 καταβαντι . . αυτω (9 27; ebenso 5 28) K | 2 ελθων I προσελ- (gg 9 18) Kα²⁸: 9 it |
3 add αυτου p χειρα (12 49) Ta H^{82*} sy | add ο Iε a λεγων (Mk 1 41) Ta K it sy | 4 ~
δειξον σεαυτον (Lk 17 14) Ta² lat sy κλ | τοις ιερευσι (Lk 17 14) Ta h sy | προσενεγκον (gg Mk
1 44) H⁸¹ 83 Iα⁰⁵⁰⁻⁶⁰⁰, προσενεγκα K^r | καθως I ο (Lk 5 14) Ta sy | 5 εισελθοντι . . αυτω
(1 28) K | Καπερν- K | τω Iβ I αυτω Ta H⁸³ ua c | add tis p εκατοντ. (Lk 7 2) Ta af it sy |
7 om και (häufig) Taα H⁸¹ Iα¹³³ af b gh q sy | add ο Iε p αυτω (Jo 4 50) Ta I K it |
8 δε I και (3 15 uö) H^{81-2*} Iα⁶⁰⁰, om και Ta af sy | ειπεν I εφη H^{82*} 83 | add αυτω p εφη (7)
abgh sy, ~ p αποκρ. af | om μονον Ta^e sy | om ο παις μου (gg Lk 7 7) I η af Ω ρ |

θρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου, ποιήσον
 10 τούτο, καὶ ποιεῖ. ¹⁰ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν·
 11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἔν τῳ Ἰσραὴλ εὗρον. ¹¹ λέγω δὲ
 12 καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας
 13 ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
 14 δδόντων. ¹³ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· Ὑπαγε καί, ὡς ἐπίστευσας, γενη-
 15 θήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ᾠρᾷ ἐκείνῃ.

Petri
Schwie-
germutter
(Mk 1, 29-34
Lk 4, 38-41)

14 ¹⁴ Καὶ ἔλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βε-
 15 βλημένην καὶ πυρέσσουσαν. ¹⁵ καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ
 16 πυρετός, καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ· ¹⁶ Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν
 17 αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ καὶ πάντας τοὺς
 18 κακῶς ἔχοντας θεράπευσεν, ¹⁷ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου
 λέγοντος· »αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.«

Jes 53, 4.

Nach-
folgean-
gebote
(Lk 9,
57-60)

18 ¹⁸ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.
 19 ¹⁹ καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἔαν
 20 ἀπέρχῃ. ²⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ
 21 τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν
 22 κλίνη. ²¹ ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελ-
 23 θεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου· ²² ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι καὶ ἀφες τοὺς
 24 νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς.

Sturm-23 24
stillung
(Mk 4, 36-41
Lk 8, 23-25)

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴ καὶ ἰδοὺ
 25 σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυ-
 26 μάτων. αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. ²⁵ καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ἤγειραν αὐτὸν λέ-

9 add τασσομενος p εξουσιαν (Lk 7⁸) Ta H^{δ1-2} Iα⁶⁰⁰ it | υπο την εμαυτου εξουσιαν | υπ εμ. Ta
 Ιρ Ιr f | 10 add ταυτα p δε Ta ua | add αυτω p ακολ. (Lk 7⁹) Ta H^{δ3} I lat sy Eus | ουδει παρ
 ουδενι (Lk 7⁹) Ta^α K gg Ta^ε H^{δ1} 1016 af a g q sy^c Eus | τοιαυτην Ta^ρ sy | ~ εν τω Ισραηλ α
 τοσ. (Lk 7⁹) Ta^α K gg Ta^ε H^{δ1}, ~ εν τω Ισρ. p ευρον af sy, ευρ. α τοσ. it | 11 ~ ηξου-
 σιν α απο (Lk 13²⁹) Ιου Ta | 12 εξελευσονται | εκβληθησονται Ta H^{δ2*} af it sy Eus | 13 εκα-
 τονταρχω H^{δ2} I^ρ K^ρ | add εκεινω p εκατ. Ta sy | om και² (4) Ta H^{δ1-2} Iα⁶⁰⁰ 337 af it sy Eus |
 add αυτου p παις (Jo 4⁵¹) Ta Eus K sy | απο της ωρας εκεινης (9²³) H^{δ3} Iα⁰⁵⁰ 337 it Eus |
 add p εκεινη· και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα ευρεν τον παιδα
 υγιαινοντα (cf Lk 7¹⁰) Ta (om αυτου—ωρα) H^{δ2*} (om εν—ωρα) δ³ I g Eus, αυτον 1 τον παιδα
 Iα^{94f} ua | 15 add ευδωος p ηγερθη Ta gh, add παραρχημα α αφηκεν (Mk 1³¹ K) I^ρ sy |
 αυτοις 1 αυτω (Lk 4³⁹) Ta H^{δ2} I it sy | 17 add ημων p νοσους Ta it sy | 18 add
 πολλους α οχλ. Ta K, πολυν οχλον (14¹⁴) H^{δ1} (om πολυν) Iα³³⁷ i cg sy | add τους μαθητας αυ-
 του p εκελευσεν (14²²) it sy, add αυτους Ta | 20 add αυτου p κεφαλην Ta ab gh | 21 add
 αυτου p μαθ. (23 Lk 11, Jo 13²³) K gg H^{δ1-2} af it | 22 add Ις p ο δε Ta IK gg H^{δ2}
 af bcq sy | επεν 1 λεγει (Lk 9⁶⁰) K | ~ συ δε (1 και) ακολουθει μοι p νεκρους² (Lk 9⁶⁰) Ta sy
 Κλ | 23 τω Ιβ1 αυτω¹ Ta sy | add το α πλοϊον (Mk 4³⁶ gg Lk 8²²) Ta K | 25 add αυτου
 p μαθ. (23) Ta H^{δ3*} I b g q sy, om οι μαθ. (Mk 4³⁸ Lk 8²⁴) H^{δ1-2} lat | add αυτω p λεγ. Ta
 sy | add ημας p σωσον (cf Lk 23³⁹ Mt 14³⁰) Ta K, add ιδου α απολλ. Ta sy |

26 γοντες· κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα. ²⁶ καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

27 ²⁷ οἱ δὲ ἀνθρώποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἀνεμοὶ καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν;

28 ²⁸ Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν ὄπηνησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ

29 ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. ²⁹ καὶ ἰδοὺ ἐκραξαν λέγοντες· τί

30 ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσει ἡμᾶς; ³⁰ ἦν δὲ μα-

31 κράν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους. καὶ ἰδοὺ ὤρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη [τῶν χοίρων] κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέ-

33 θανον ἐν τοῖς ὕδασι. ³³ οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον. [καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν

34 ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. ³⁴ καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν, ὥπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὄριων αὐτῶν.

9 1 ¹ Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ² καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέκνον, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

3 ³ καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· Ἰνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρ-

5 δαίαις ὑμῶν; ⁵ τί γάρ ἐστιν εὐκωπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν·

6 ἔγειρε καὶ περιπάτει; ⁶ Ἰνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεὶς ὄρον σου τὴν κλί-

7 νην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ.

Die Gada-
rener Be-
sessenen
(Mk 5, 1-17
Lk 8, 26-37)

Ver-
gebung
von
Sünden
(Mk 2, 1-12
Lk 5, 17-26)

26 ²⁶ ^h ολιγοπ. Ta sy | τω ανεμω (Mk 4³⁹ Lk 8²⁴) Ta^ε H^{62*} Iη^ι it sy | 27 om και¹ H⁶³ it sy | ~ η θαλ. . . οι ανεμοι af sy | ~ υπακ. αυτω (Lk 8²⁵ Mk 4⁴¹ K) Ta K | 28 ελθοντων αυτων H^{62*}, ελθοντι αυτω K | Γερυσηνων (Mk 5¹ Lk 8²⁶) Ωρ K, Γερασ- it | 29 om ιδου Ta it sy | add φωνη μεγαλη p εκραξαν Ta sy | add lu a uie (Mk 5⁷) Ta K it | 30 βοσκο-
μενων (Lk 8³²) Ta it | 31 επιτρεψον ημιν απελθειν l αποστ. ημας (Lk 8³² Mk 5^{12f}) Ta^ε K |
32 την αγελην των χοιρων l τους χοιρ. (31 gg Mk 5¹³ Lk 8³³) K | om ιδου (Mk 5¹³ Lk 8³³) Ta sy | ~ η αγελ. πασ. H⁶³ Iα^{94f}, om πασα (Mk 5¹³ Lk 8³³) Ta ua | add των χοιρων p αγελη (31 gg Mk 5¹³ Lk 8³³) K | 34 om ιδου Ta sy | υπαντησιν (25¹) H⁶¹⁻² | του l τω (25¹) H^{62* 63} | add αυτον p παρεκαλ. Ta gh sy |

9 1 add o l̄a εις¹ Ta H^{63c} Iα⁰⁵⁰ ι, ~ p πλοιον H^{63*} Iα^{94f} | add το α¹πλοιον (Mk 5¹⁸) Ta K sy | 2 om ιδου Ta aq sy | om θαρσει Ta, μη φοβου l θ. sys[cl] | αφιενται (Mk 2⁵, cf Jo 20²³) H⁶¹⁻² Iα⁶⁰⁰ af Ωρ 1:1, αφιονται Iα⁶⁵ | σοι αι αμαρτια σου (cf 5 Lk 5²⁰) Ta Eus K, σοι om σου Iα⁶⁵ | 3 τινες δε l και. . τινες Ta it sy | add p βλασφ.; τις δυναται αμαρτιας αφιεναι om μη μονος ο θεος (Lk 5²¹) Ta ahl | 4 ειδως l ιδων (12²⁵ gg 9²) Ta H⁶¹ I | add αυτοις p ειπεν (Mk[2]6) Ta Iα^{65f} ι ch sy | om υμεις (Mk 2⁸ Lk 5²²) H Iα⁶⁵ η lat | 5 om γαρ (Mk 2⁹ Lk 5²³) Ta Iα⁹³ ua af it sy | αφιενται (Mk 2⁹) H⁶¹⁻² (62* -ιονται) Iα⁶⁵ (-ιονται) .600 af qf ff | σοι l σου (Lk 5²⁰) I Kx⁶¹ : 104 κλ | add σου p αμαρτ. (Lk 5²⁰) Ta af it sy | om και H^{62*} sy | 6 ~ ο υιος του ανθρ. α εξουσιαν (Lk 5²⁴ H) Ta Iα⁶⁵ Tert | εγειρε l εγερ-
θεις (Mk 2¹¹ Lk 5²⁴) Ta H⁶¹ Iα⁶⁵⁻⁶⁰⁰ af it, add και p εγειρε (5 Lk 5²⁴) Iα⁶⁵ af a gh ff | 7 add ηεν την κλινην αυτου p εγερθ. Ta sy |

8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν
τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Verkehr
mit
Sündern
(Mk 2, 13-17
Lk 5, 27-32)

9 ⁹ Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελῶνιον,
Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθει

10 αὐτῷ. ¹⁰ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναί
11 καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ καὶ
12 ἰδόντες οἱ φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
13 ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν. ¹² ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν
14 οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. ¹³ πορευθέντες δὲ μάθετε, τί ἐστιν·

14 ¹⁴ Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ
15 φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; ¹⁵ καὶ εἶπεν
16 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν
17 ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
18 τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπιβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ
19 παλαιῷ. αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

Miss-
achtung
des
Fastens
(Mk 2, 18-22
Lk 5, 33-38)

17 ¹⁷ οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιοῦς. εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί,
καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται. ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀ-
σκοὺς καινοῦς, καὶ ἀφρότεροι συντηροῦνται.

Totener-
weckung
(Mk 5, 22-43
Lk 8, 41-56)

18 ¹⁸ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων τις προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ
λέγων· ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν,

8 εθαυμασαν 1 εφοβηθησαν (33 8 27 21 20 Lk 8 25 gg Mt 17 6 Mk 5 15 Lk 8 35) K, add και εθ. p
εφ. Ta | 9 _ εκειθεν ο 15 (15 21 29) I α 55f 93 r lat Eus, om εκειθεν (Mk 2 13 Lk 5 27) Ta H 52* ua
ηκολουθησεν (Mk 2 14 Lk 5 28) K Eus | 10 om εγεν. αυτου (cf Lk 5 29 Mk 14 18) Ta H 52*
sy | ανακειμενων (gg 26 7) Ta H 52* sy | ~ ανακειμενου αυτου (Mk 14 18) H 52c 53 I α 337 it
Eus | om και 2 (cf Mk 2 15) H 52 I α 55-133 337 it sy | om ιδου Ta I α 133 sy | ~ αμαρτ. κ. τελ.
(Mk 2 16) H 53 I α 94f sy | om ελθοντες (Mk 2 15) Ta H 52* α sy Eus | 11 δε 1 και I α 55,
τοτε 1 και sy | ελεγον 1 ειπον (Mk 2 16 gg Mt 12 2) H I it | ~ αμαρτ. . . τελ. (cf zu 10) I α 55 |
add και πινει p εσθιει (Mk 2 16) Ta I' sy c 2 | ~ ο διδ. υμ. α μετα I α 55 286 bc gh q, a εσθ. H 53*
I α 94* η | εσθιετε και πινετε, om ο διδ. υμων (Lk 5 30) Ta af (om και πινετε) sy | 12 add 15 p
ο δε (Mk 2 17 Lk 5 31) Ta K it | add αυτοις p ειπεν (Mk 2 17 Lk 5 31) Ta K | 13 ελεον (ebenso
12 7) K | ~ δικαιους καλ. H 53* I α 94f af | add εις μετανοιαν p αμαρτωλους (Lk 5 32) lou 1:1
Ta Eus K cg sy | 14 om πολλα (Mk 2 18) H 51-2*, πυκνα 1 πολλα (Lk 5 33) Ta H 52c it sy |
15 om ο 15 Ta I φ r 72* | νυμφιου 1 νυμφωνος I α 55 lat | νηστευειν 1 πενθειν (Mk 2 19 Lk 5 34)
Ta I α 55 Χρ it | αρθη I α 55 η | add εν εκειναις ταις ημεραις p νηστ. (Lk 5 35) Ta
I α 55 it | 16 om δε (Mk 2 21) Ta sy ua | ρακκουσ I | νεον 1 ρακουσ αγν. (17) Ta
sy | ει δε μηγε α 1 γαρ p αρει (17) Ta sy | του νεου 1 αυτου Ta sy, add του παλαιου p
ιματ. (Mk 2 21) Ta (παλ. 1 ιματ.) cg | μεγα 1 χειρον Ta sa | 17 ρησσει ο οινος
τους ασκουσ 1 ρηγν. οι ασκοι (Mk 2 22 Lk 5 37) Ta I α 55 (add ο νεοσ p οινοσ) af g sy | om
εκχεται, ~ και οι ασκοι p απολλυται (Mk 2 22) I α 55 af, απολονται (Lk 5 37) K it | ~ βαλλ.
α καιν. H 53 I α 94f, p καιν. (cf Lk 5 38) it, βλητεον p καιν. 1 βαλλ. (Lk 5 38) H 52, βαλλ. δε 1
αλλα β. I α 55 af | 18 αρχισυναγωγος 1 αρχων (Mk 5 22) Ta sy | εις 1 τις (Mk 5 22 gg Lk 8 49)
H K gg I af gh Διδ, om τις H 52* ua | ελδων (K ebenso 82; cf Mk 5 22 Lk 8 41) K | add αυτω
p προσελδων Ta sa, add τω 15 H 53c I α 550c ι | add ονοματι λαιροσ p προσελδων (Mk 5 22) Ta
bh (~ α ελδων) | add οτι p λεγων (Lk 8 42 Mk 5 23) K |

Hosea 6 6

19 καὶ ζήσεται. ¹⁹ καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
 20 ²⁰ Καὶ ἰδὼν γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασ-
 21 πέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²¹ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου
 22 αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν· θάρσει, θύγατερ,
 23 ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ Καὶ ἐλθὼν
 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς ἀλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θο-
 24 ρυβούμενον. ²⁴ ἔλεγεν· ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει.
 25 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς
 26 αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτῆς εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.
 27 ²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν [αὐτῷ] δύο τυφλοὶ κρᾶζοντες
 28 καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυὶδ. ²⁸ ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον
 αὐτῷ οἱ τυφλοὶ. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεῦετε, ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι;
 29 λέγουσιν αὐτῷ· ναί, κύριε. ²⁹ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν
 30 πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἀνεψύχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη
 31 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁράτε, μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμισαν
 αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.
 32 ³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμε-
 33 νον. ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι
 34 λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη ὀτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. ³⁴ οἱ δὲ φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ 12, 24
 ἀρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

9, 35-10, 42, Die Jüngerschaft.

35 ³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συνα- 4, 23
 γωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπέων πᾶσαν νόσον
 36 καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ³⁶ ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσकु- 14, 14
 37 μένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ 12, 24
 38 μὲν θηρισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι. ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θηρισμοῦ, ὅπως Mk 6, 34

19 ἠκολούθει (9 Mk 5²⁴) H⁸² 83 Iα⁸⁵ 94f jt | 20 add εχουσα εν τη ασθενεια p ετη (Jo 5⁵) Τα H⁵⁶ | om του κρασπεδου (21 Mk 5²⁷) Τα af abcg | 21 ~ αψωμαι μονον Iα⁸⁵ lat, om μονον Τα H^{82*} ah | add Lk 8^{44b} Mk 5^{30b} 31 Lk 8⁴⁵⁻⁴⁷ p σωθησομαι Τα c | 22 om Ιδ (Lk 8⁴⁸ Mk 5³⁴) Τα H^{82*} Iα⁸⁵ af it² sy | επιστραφεις (Mk 5³⁰ 8³³) K | ιαθη ι εσωθη (Lk 8⁴⁷) Τα af ua | 23 αρχισυναγωγου s. zu 18 | 24 λεγει αυτοις ι ελεγεν (Mk 5³⁹) Τα K sy | ~ το γαρ (om Τα) κορ. ουκ απεδ. (Mk 5³⁹) Τα sy | add ειδotes οτι απεδανεν p αυτου (Lk 8⁵³) Τα H^{82*} | 25 εξεβαλεν τον οχλον (Mk 5⁴⁰) Τα sy | ευθυς ι το κορασιον (nach Mk 5⁴² Lk 8⁵⁵) Τα sy | 26 αυτη (cf Lk 7¹⁷) Τα K, αυτου (4²⁴) Iα⁸⁵ | 27 om αυτω p ηκολ. (nur hier; gg 8²³ usf) H⁸¹ Iα⁸⁵ af | om και λεγοντες (-οντες ~ -οντες) H^{83*} I¹ af sy | υιος K^x K^r | 28 add αυτω p δε (8⁵ 28 K) H⁸² Iα³³⁷ | add δυο p οι (20³⁰) Τα H^{82*} Iα⁸⁵ | 29 και ειπεν ι λεγων (8¹³) Τα Iα⁸⁵ η h | ωσ επιστευσατε ι κατα την π. υμ. (8¹³) Τα sy | 30 add παραχρημα ι ανεωχθησαν (Lk 18⁴³) Τα a gh sy ua | ενεβριμησατο (Jo 11³³) K | 32 om ιδου Τα Iα¹³³ sy | om ανθρωπον (cf 12²² Lk 11¹⁴ Mk 7³²) Τα H² ua sy | 33 ~ οτωσ εφανη Τα H⁸⁴⁸ Iα⁸⁵ lat | 34 om 34 Τα Iα⁸⁵ af sy | 35 add εν τω λαω p μαλακιαν (4²³) K^x K^r | add και πολλοι ηκολουθησαν αυτω p μαλακ. oder λαω (cf 4²⁵) Τα H^{82*} (om πολλοι) I¹ ua it | 36 add ο Ιδ p οχλους Τα H⁸³ Iα^{94f} ι ua | ωσ ιωσει (Mk 6³⁴) H⁸³ I K^x 55:112 K^r |

Blinden-
heilung

Stimmen-
heilung

Die Wahl
der Zwölf
(Mk 3,14-19
Lk 6, 13-15
10,2,)

10 1 ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμόν αὐτοῦ. ¹⁰1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς
 αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν [κατὰ] πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ
 2 θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ² τὸν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά
 ἐστὶν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰάκω-
 3 βος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ³ Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος,
 Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικλη-
 4 θεις Θαδδαῖος, ⁴ Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς
 5 αὐτόν. ⁵ Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγέλλας αὐτοῖς λέγων·
 6 Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαριετῶν μὴ εἰσέλθητε. ⁶ πορεύ-
 7 εσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ⁷ πορευόμενοι δὲ
 8 κηρῦσσετε λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁸ ἀσθενοῦντας θερα-
 9 पेύτετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. ὧρεάν ἐλάβετε,
 10 ὧρεάν δότε. ⁹ Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἀργυρὸν μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζῶνας
 11 ὑμῶν, ¹⁰ μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ βᾶβδον. ἄξιός
 12 γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. ¹¹ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξε-
 13 τάσατε, τίς ἐν αὐτῇ ἀξιός ἐστιν, κακεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. ¹² εἰσερχόμενοι
 13 δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν. ¹³ καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλάβάτω ἡ εἰ-
 14 ρήνη ὑμῶν ἐκ' αὐτήν, ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.
 14 ¹⁴ καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς
 15 οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. ¹⁵ ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῆ
 16 πόλει ἐκείνῃ. ¹⁶ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε
 17 οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. ¹⁷ προσέχετε δὲ ἀπὸ
 τῶν ἀνθρώπων. παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ-

Jünger-
 regeln
 (Mk 6, 7-11
 Lk 9, 2-5
 10, 4-12)

Jünger-
 schick-
 sale
 (Mk 13, 9-13
 Lk 10, 8
 21, 12-17
 12, 11f)

10 1 add κατὰ α πνευματων (gg Mk 67) mehrfach, besonders I-Zeugen, dazu K¹177 Kⁱ55f
 Kx 10 : 26 | 2 om δε Iα⁶⁵* (gg α) f | add και α Ιακ. (Lk 6¹⁴ Mk 3¹⁷ Ac 1¹³) Τα H^{61-2*} sy |
 3 add και vor allen Namen sy, α Ιακ. (Mk 3¹⁸) Τα ab | om Λεβ. ο επικλ. (Mk 3¹⁸) H it, om ο
 επικλ. Θαδδ. Iα⁶⁵ af, Ιουδας Ιακωβου Ι Λεβ. — Θαδ., ~ p Σιμων ο ζηλ. (Lk 6¹⁶) Τα sy, Judas
 zelotes Ι Λεβ. — Θαδ. ab gh q | 4 add και α Σιμων Τα Iα⁶⁵ it | Κανανιτης (ebenso Mk 3¹⁸)
 K | om ο α Ισκαρ. (Mk 3¹⁹ Lk 6¹⁶) K | Σκα- Iα⁶⁵ sy lat, -ριωθ H⁶³ abc gh |
 ος . . παρεδωκεν Ι ο . . παραδους (Mk 3¹⁹) Τα I¹ lat Ωρ, παραδιδους (26²⁵) H^{62c} Iα¹⁶⁸ | om
 και af it sy | 5 add και α λεγ. Τα² Iα⁶⁵ lat | 6 om δε Τα Iα⁶⁵ af | 7 om οτι (cf 5) Τα
 H⁶¹ sy | 8 om νεκρους εγειρετε Τα K, ~ p καθαριζετε compl, ~ p εκβαλλετε compl | add
 και α δαιμονια Τα Iα⁶⁵ af sy | 9 μητε bis, 10 ter (Lk 9³) I² | 10 μητε Ι μη Τα Iα⁶⁵⁻¹³³ af |
 ραβδους (Lk 9³) K | του μισθου Ι της τροφης (Lk 10⁷; 1 T 5¹⁸) I² it | add εστιν p αυτου (Lk
 10⁷) Τα² K, ~ p γαρ (cf 11) Iα⁶⁵ 94f 337, ~ α γαρ it | 11 om η κωμην (Lk 10⁸) Iα⁶⁵⁻¹³³ η af
 ab h ff sy | ~ εν αυτη τις H⁶² ua | 12 την οικιαν Ι αυτην Τα sy | add λεγοντες ειρηνη τω
 οικω τουτω p 12 (Lk 10⁵) Τα H^{62*} I it | 13 εισελθew (12) K¹ Iα¹⁶⁸, εσται Ι ελθατω Iα⁶⁵ |
 εφ Ι προς (Lk 10⁶) H⁶¹⁻² Iα⁶⁰⁰ | 14 εαν K | om εξω (13¹ Lk 9⁵) Τα K¹ sy | om της α πολews
 (11) H⁶² | κωμης Ι πολews Τα, add η κωμης p πολews (11) H⁶² | om εκεινης (21¹⁷) Iα⁶⁵ 337 lat |
 om εκ (Ac 13⁵¹) K | add επ αυτη p υμων (cf Lk 9⁵) Τα Iα^{337*} | 15 add και α αμην Τα sy | add
 γη α Γομορρων (15^a) H⁶² 63 Iα⁹⁴ | Γομορρας (Gen 10⁹ 14² uδ 2 P 2⁶) H⁶³ I af | 16 ωσει Ι
 ως οι (9³⁶) Τα I² | 17 om δε (16⁶ Lk 12¹) Τα Iα⁶⁵ 168 af sy Ωρ | om γαρ Τα sy |

- 18 τῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς, ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν Lk 12, 11f
 19 ἑμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ¹⁹ ὅταν δὲ παραδώσιν ὑμᾶς, μὴ με-
 ριμνήσητε, πῶς ἢ τί λαλήσητε. δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ, τί λαλήσητε.
 20 ²⁰ οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστέ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν
 21 ἐν ὑμῖν. ²¹ παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ
 22 ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ²² καὶ ἔσεσθε μι-
 σοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθή-
 23 σεται. ²³ ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν. ἀμὴν 24, 9 13
 γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ
 24 ἀνθρώπου. ²⁴ Οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον Lk 6, 40
 25 αὐτοῦ. ²⁵ ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δούλος
 ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεεζεβούλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον 12, 24
 26 τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. ²⁶ μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον, Lk 12, 2-9
 27 ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ Mk 4, 22
 σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτὶ, καὶ ὃ εἰς τὸ οὐς ἀκούετε, κηρύττετε ἐπὶ τῶν δωματίων. Lk 8, 17
 28 ²⁸ καὶ μὴ φοβείσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων
 ἀποκτείνειν, φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν
 29 γενένη. ²⁹ οὐχὶ δύο στρουθία ἀσαυρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
 30 τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι
 31 32 ἠριθμημέναι εἰσίν. ³¹ μὴ οὖν φοβείσθε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. ³² πᾶς
 οὖν, ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἔμοι ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ
 33 ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³³ ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν Lk 9, 26
 τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

18 om δε (Lk 21₁₂) Τα Iα 133 337 lat | 19 παραδιδωσιν K, -δωσουσιν (10₁₇ 24₉) I² it | om πως η (19^b) Τα af ab sy | λαλησητε² K | 21 επαναστησεται H^{δ1} Iα 133 | 22 add ανθρωπων p παντων Τα it, ανθρωπων l παντων sy | 23 om δε Τα sy | εκ της πολεως -ης Τα Iα 337 | αλληνη | ετεραν Τα Κλ K | add καν εκ ταυτης διωκωσιν υμας φευγετε εις την αλλην Τα ε Ωρ Iα 65 (εαν δε εν τη αλλη) -050 (ετεραν) 93 η ι sy af it | om γαρ (15) Τα it I | add πασας α τας Τα sy | om αν (Jo 21_{22f}) H^{δ1-2*}, ου l αν (1₂₆ uō) H^{δ2*} Iα 337 | 24 add αυτου p διδασκ. (25) Τα H^{δ2} I | 25 τω δουλω (nach 25^a) Iα 050 ua af b ff sy Eυσ | Βεεζεβουλ H^{δ1-2}, Βελ- Iα 65 ua af, -βουβ it sy | εκαλεσαν (cf 1₂₅ 4₂₁) Τα K^x, επεκαλεσαντο (so sonst stets) H^{δ2*}, καλουσιν Iα 65, απεκαλεσαν compl K^r | 27 κηρυσσετε (γ) Iα 65 Ωρ Eυσ | 28 φοβηθητε l φοβεισθε¹ (28 Lk 12₄) I af Ωρ | αποκτενοντων (Lk 12₄) H^{δ2*} δ3 Iα 65-133 94 η², -κτειν- H^{δ1} Iα 600 | φοβεισθε l φοβηθητε² (28^a) H^{δ1-2} δ3 Iα 286 Κλ Eυσ gg Ωρ | om και² Τα Iα 050f ι it sy² Ωρ Tert Cyp 3:4 | add την α ψυχην, το α σωμα (28^a) Τα K, add το H^{δ2} | βαλειν εις γεενναν | απολεσει εν γενενη (Lk 12₆) Iου (~ εις γ. εμβ.) Τα ε Κλ (~ εις γ. β.) sy Ir, εις -αν Iα 65 Tert 3:3 af? it | 29 om ουχι Τα ε sy | πωλειτε H^{δ2} δ3 Iα 600 ua | add της βουλης α του πατρος (cf 7₂₁ 12₅₀ 18₁₄) ψΚλ Ir Tert Cyp Ωρ 1:5 it | 30 add υμων p κεφαλης (Lk 12₇) Τα Iα 65 it sy Κλ | 31 φοβηθητε (Lk 12₄) K | 32 om ουν (Lk 12₈) Τα compl sy^s | αυτον | εν αυτω (33 Jo 9₂₂) Iα 65 337 it | add τοις α ουρανοις (7₁₁) H^{δ1} δ3 I² K I² | 33 δε | δ' αν H^{δ1} δ3 (δ¹) ua | απαρνησηται (Lk 12₉) H^{δ3} Iα 050 93 η ι Ωρ 2:1 | απαρνησομαι (Lk 12₉) I η ι Ωρ 2:1 | ~ καγω αυτον (32) H I lat Ωρ 2:3 | add τοις α ουρανοις (7₁₁) H^{δ1} ua Ωρ 1:2 |

- 34 ³⁴ Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν. οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, Lk 12, 51-53
 35 ἀλλὰ μάχαιραν. ³⁵ ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ
 36 θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νόμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, ³⁶ καὶ
 37 ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ³⁷ ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ Lk 14, 26f
 οὐκ ἔστιν μου ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος.
 38 ³⁸ καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν 16, 24f
 39 μου ἄξιος. ³⁹ ὁ ἐβρῶν τὴν φυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν Lk 17, 33
 40 ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ ἐβρῆσει αὐτήν. ⁴⁰ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ Lk 10, 16
 41 ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ⁴¹ ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα
 προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου
 42 μισθὸν δικαίου λήψεται. ⁴² καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον Mk 9, 41
 ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Kap. 11-12, Jesu Zeitgenossen.

Der
Täufer
Johannes
(Lk 7, 18-35)

- 111 ¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ,
 μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
 2 ² Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ πέμψας διὰ
 3 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ³ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
 4 ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ
 5 ἀκούετε καὶ βλέπετε· ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ κα- Jes 35 5f
 θαρρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται,
 6 ⁶ ⁷ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί· ⁷ Τούτων δὲ πορευομέ-
 νων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἐρη-
 8 μον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ⁸ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
 ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις
 9 τῶν βασιλέων [εἰσίν]. ⁹ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ
 10 περισσώτερον προφήτου. ¹⁰ οὗτος γάρ ἐστιν, περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποσ- Mal 3 1
 τέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσ-
 11 θέν σου. ¹¹ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου
 τοῦ βαπτιστοῦ, ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

34 ~ εἰρηνην βαλεῖν¹ H⁶² I⁹⁵ af Tert | 35 υἱον 1 ἀνθρωπον (Lk 12 53) Τα Iα⁶⁵ it sy |
 41 ελαχιστων|μικρων (25 45) Τα Iα⁶⁵ lat | υδατος|ψυχρου (Mk 9 41) Τα, add υδατος α ψυχρου
 Κλ Iα⁶⁵ it sy | om μονον (Mk 9 41) Iα⁶⁵ 337 sy | 42 αποληται ο μισθος|απολεση τον μισθον
 (gg Mk 9 41) Τα Iα⁶⁵ af it sy |
 11 2 10 1 Χϛ (cf Jo 7 3) Iα⁶⁵ sy | δυο|δια (Lk 7 19) Τα Ωρ^{1:1} K it, om δια af it sy | 3 om
 αυτω (Lk 7 19) Τα af a h | 4 ~ βλεπετε . . ακου. (Lk 7 22) Τα sy | 5 add και α λεπροι
 (Lk 7 22) Τα af sy | om και α νεκροι (Lk 7 22) K it? | ~ και νεκρ. εγειρ. p ευαγγ. Iα⁰⁵⁰ ε sy,
 om και πτωχ. ευαγγ. Τα^e af sy Κλ | 7 ff εξηλθετε K | 8 ~ ανθρωπον ιδειν (gg
 Lk 7 25; cf zu 9) H^{62*} | add ματιοις p μαλακοις (Lk 7 25) Τα K I⁷ sy | βασιλειων
 (Lk 7 25) K | om εισιν (gg Lk 7 25) H^{61-2*} | 9 ~ ιδειν προφητην (Lk 7 26) Τα K |
 10 om γαρ (Lk 7 27) Τα H⁶¹⁻² Iα⁶⁵ af b g sy Ωρ | και|ος (Mal 3 1) Iα⁹⁴ af ab | om σου²
 Τα sy | 11 ~ εστιν αυτου H⁶³ Iα⁹⁴ it sy |

- 12 ¹² ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν Lk 16 16
 13 βιάζεται, καὶ βιασαὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. ¹³ πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος
 14 ἕως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν. ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἥλιος ὁ μέλ-
 15 16 λων ἐρχεσθαι. ¹⁵ ὁ ἔχων ὄρα ἀκούετω. ¹⁶ Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην;
 ὁμοία ἐστὶν παιδίσις καθήμενοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ἃ προσφώνοντα τοῖς ἐτέροις
 17 ¹⁷ λέγουσιν· ἠλῆθασαμεν ἰδοὺ καὶ οὐκ ὤρχησασθε, ἐθρηνησάμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
 18 19 ¹⁸ ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. ¹⁹ ἦλθεν
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
 DieStädte 20 αὐτῆς. ²⁰ Τότε ἤρξατο δνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλείσται δυνάμεις
(Lk10,12-15)
 21 αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· ²¹ οὐαὶ σοι, Χοραζαῖν, οὐαὶ σοι, Βηθσαιδᾶ, ὅτι, εἰ ἐν
 22 Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
 23 ἡμέρα κρῖσεως ἦ ὑμῖν. ²² πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
 24 ἡμέρᾳ κρῖσεως ἢ ὑμῖν. ²³ καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆσῃ; ἕως Jes 14 15
 24 σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον· ²⁴ πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότε-
 ρον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρῖσεως ἢ σοί.
 25 ²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ,
 κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ
 26 ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ²⁶ ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἐμπροσ-
 27 θέν σου. ²⁷ πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει 28 18
 τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν
 βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

Jesu
Erfolg
unter
ihnen
(Lk10,21f)

12 add οἱ α βιασαὶ Τα Ια 55 | 13 προεφητευσαν K | 15 add ακουειν p ωτα (Mk 4 9 23
 Lk 8 8 14 35) Τα K gg H⁵¹ Ια 55-133 af sys | 16 ~ καθήμενοις p αγορ. (Lk 7 32) Κλ K |
 om ταις (Lk 7 32) Κλ K | αγορα 1 αγοραις (Lk 7 32) Τα Ια 55 (add τη) 168 940 337 Kx 60 : 112 Kr
 lat sy | και 1 α (Lk 7 32) Κλ K it sy | εταιροις 1 ετεροις Τα Ι' Kx 76 : 90 Kr | add αυ-
 των p ετεροις Τα K sy | 16 f προσφωνουσιν . . και (α λεγουσιν) 1 προσφωνουντα (Lk 7 32)
 Τα K it sy, προσφωνουσιν . . λεγοντες Ια 337 af | 17 add υμιν p εθρηνησαμεν Τα K |
 19 add και α ηλθεν Τα sy | ~ φιλος τελωνων (Lk 7 34) H⁵² Ια 168 Κλ sy ch f ff², ~ φιλος p
 αμαρτ. it | add παντων p απο (Lk 7 35) Τα Ι' af | τεκνων 1 εργαων (Lk 7 35) Τα K | 20 add
 ο 15 p ηρξατο Τα H⁵³ ΙΚr gh sy | om αυτου Τα Ια 55 g sy | 21 add και ειπεν α ουαι¹
 Τα sy | και 1 ουαι σοι² Τα H⁵³ Ια 55 af it | Βηθσαιδαν H⁵¹⁻² Ι | add καθήμεναι p σποδω (Lk 10 13)
 H⁵² (-oi) 53 (-oi) compl Kr | 23 Καπερναουμ K | η 1 μη (Lk 10 15) Τα K | add του α ου-
 ρανου (Lk 10 15) Τα K | ψωθεισα, mehrfach -θησα (Lk 10 15) Τα Kx, ψωθης K¹ K²
 Kr | add η α εως² (ebenso Lk 10 15) Ια 55 ab sy c | καταβηση 1 -βιβασθηση (Lk 10 15) H⁵¹ Ια
 55-600 lat sy | εγενοντο (21) K | εμειναν K | 24 om οτι (22) H^{52*} 548 Ιφ r 1094 π^{ox} 17 Ιr |
 υμν 1 σοι (22) Ια 55 af it sys² ua | 25 add δε p εν Τα sy c | απεκρυψας (Lk 20 21, cf Mt 13 33)
 Ιρ Κλ Ωρ K | 26 add μου p πατηρ (27) Τα sy Ιρ | ~ εγενετο ευδοκια (Lk 10 21) K | 27 οι-
 δεν 1 επιγιν. bis Διδ 1 : 1 Αθ Κυ Βασ Tert (scit, novit), εγνω 1 επιγιν. bis Ιου 1 : 2 Ιρ 1 : 1 Ιρ 2 : 1 ψΚλ
 Κλ Ωρ Ευσ Διδ 1 : 1 it, γινωσκει¹ (Lk 10 22) H⁵³ Ιου 2 : 1 Ιρ 1 : 1 Τα Διδ 1 : 2 | ~ τον πατερα ει μη ο
 υιος . . τον υιον ει μη ο πατηρ Μρ 1 : 1 Ιου Ιρ 1 : 2 Ευσ | και 1 ουδε Τα ff² Ιρ gg Ιρ | om τις επι-
 γιν. Τα sy c Ιρ 1 : 1 Ιρ 2 : 1 Ωρ | οισ 1 ω Ιου ψΚλ Ιρ 3 : 3 (Ιρ ω) | αποκαλυψη, om βουληται Ιου Ιρ
 Ιρ 1 : 2 Tert Κλ Ωρ Ευσ |

Jesu Ein-
ladung
an sie

28 ²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω
29 ὑμᾶς. ²⁹ ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραὸς εἰμι καὶ
30 ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐδράσητε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ³⁰ ὁ γὰρ ζυγὸς
μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

Die 12
Pharisäer
(Mk 2, 23-3, 6
Lk 6, 1-11
14, 1-6)

1 ¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, οἱ
2 δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπεινάσαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. ² οἱ δὲ
3 φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ· Ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν
4 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
5 προθέσεως ἔφαγεν, οὗς οὐκ ἔξδον ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς
6 ἱερεῦσι μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ
7 μείζον ἐστιν ὕδα. ⁷ εἰ δὲ ἐγνώκετε, τί ἐστιν, »ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν«, οὐκ ἂν
8 κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. ⁸ κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
9 ⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἀνθρώπου τὴν
10 χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θερα-
11 पेῦειν; Ἴνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἐσται ἐξ ὑμῶν ἀνθρω-
12 πος, ὃς ἔξει πρόβατον ἐν, καὶ ἂν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχί
13 κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² πῶσω οὖν διαφέρει ἀνθρώπος πρόβατον. ὥστε ἔξεστιν
14 τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα.
15 καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ ἐξεληθόντες δὲ οἱ φαρισαῖοι
συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Jesu
Heils-
tätig-
keit
(Mk 3,
7-12)

15 ¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ
16 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπέτιμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερόν αὐτὸν
17 ποιήσωσιν, ¹⁷ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ »Ἰδοὺ
Jes 42 1-4

29 πρως H^{δ1-2 δ3*} Iα^{δ5} |

12 1 add αγαλλιασμενος εν τω π̄νι (ohne αγιω) p καιρω (Lk 10²¹) Τα^ε Κλ | add τους α σταχ.
(Mk 2²³ Lk 6¹) Τα Iα^{δ5} (του)-133 168 | add ταις χερσιν αυτων p σταχ. Τα c sy^o | 2 add αυ-
τους p ιδοντες Τα H^{δ3} Iα^{δ5f} ι it sy | add τι p ιδου (Mk 2²⁴) Τα, τι l ιδου sy | 3 add ἰσ̄ p δε Τα
Iα^{δ50} 337 ua hff | add αυτος a και (Mk 2²⁵ Lk 6³) Τα K^w K^r it | 4 εφαγον (gg Mk 2²⁶
Lk 6⁴) H^{δ1-2} | ο l ους (gg Mk 2²⁶ Lk 6⁴) H^{δ1} Iα^{δ5} ι af b ff² q | ~ ην εξον Iα^{δ5}, εξεστιν
l εξον ην (2 Mk 2²⁶ Lk 6⁴) τα² H^{δ3} Iα^{δ5} 168 ua | om μοιους Τα Iη α | 5 add εν α τοις
(Mk 2²³) H^{δ3} Iα^{δ5} 94f, om τοις σαββ. Τα sy | 6 γαρ l δε (5 20) Iα^{δ5} af ff sy, δη l δε
Iα^{δ5}, om δε Τα Iα⁹³ | 7 ελεον K | 10 add ην p ανθρ. (Mk 3¹) Τα I K, add εκει p ην
(Mk 3¹ Lk 6⁶) Τα I af it sy | om την H | add δεξιαν p χεира (Lk 6⁶) Τα sy | θεραπευσαι
(Lk 14³) H^{δ2} Iα^{δ5} | 11 om εσται (Lk 11⁵ 15⁴) Τα H^{δ3} Iι it sy, εστιν l εσται (7⁹) Iα^{δ5} 93
94f 337 af qf | om εαν Iα^{δ5-133} ι b | om τουτο (Lk 14⁵) Τα Iα^{δ5} af cgh fff sy | 12 add
μαλλον p ουν (Lk 12²⁴) Τα Iα^{δ50} 93 ι sy, μαλλον l ουν it | 13 ~ την χεира σου (Lk 6¹⁰)
K | add η χειρ αυτου p απεκατ. (Lk 6¹⁰) Τα I compl | 14 ~ οι δε φαρισαιοι, εξελθ. p αυτου (2)
K, και εξελθ. οι φαρ. Τα² Iα^{δ5} af it | 15 add οχλοι α πολλοι (4²⁵ 8¹ 13² 11⁰) Τα Ωρ I K gg
H^{δ1-2} Iα^{δ50} lat^o h qf | 16 δε ους εθεραπευσεν l και¹ Iα^{δ5} af it | επιεμα Iα^{δ50}, επε-
πλησεν αυτους l επιεμησεν αυτος Iα^{δ5} (-εεν -οις) η^a Ευσ 1:1 | 17 οπως l ινα (2²³) K |

- ὁ παῖς μου, ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου. θῆσω
 19 τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ ἐρίσει οὐδὲ
 20 κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατεαῖαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συν-
 21 τριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νίκος
 22 τὴν κρίσιν. ²¹ καὶ τῷ ὄνομτι αὐτοῦ ἔθνη ἑλιποῦσιν.»
 22 ²² Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός. καὶ ἐθεράπευσεν
 23 αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι
 24 καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ; ²⁴ οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον·
 25 οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοῦλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ^{9, 34}
 26 ²⁵ εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεῖα μερισθεῖσα καθ'
 27 ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται.
 28 ²⁶ καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἔφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς οὖν σταθήσεται
 29 ἡ βασιλεῖα αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὁμῶν ἐν
 30 τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὁμῶν. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ
 31 ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεῖα τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς
 32 δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀρπάσαι, ἐὰν
 33 μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ³⁰ Ὁ μὴ ὢν
 34 μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ³¹ διὰ τοῦτο
 35 λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνευ-
 36 ματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. ³² καὶ ὅς ἐάν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 37 ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ
 38 ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ Ἡ ποιήσατε
 39 τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ
 40 τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. ³⁴ γεννή-
 41 ματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
 42 τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκ-
 43 βάλλει τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.
 44 ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἄργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι

18 ευδοκησα | ηρετισα, ηρετισεν | ευδοκησεν | Ta sy | om εις (18a) H^{δ1-2*}, εν ω | εις ον (3 17) H^{δ3*} | Iα^{δ5} η | lat | 22 προσηνεγκαν . . δαιμονιζομενον (τινα sy[s]) κωφον κ. τυφλον (cf 8 16) Ta H^{δ1} sy (~ τυφλ. κ. κωφ.) 22 add και τυφλον p κωφον (gg 9 38 Lk 11 14) Ta I². add τυφλον και a κωφον (22a) K gg H^{δ1-2} 1016 bo Iα^{δ5} af g ff sy, om τον κωφον it | add και a λαλειν K | add και ακουειν p βλεπειν Ta^c b sy^c, p λαλειν sy⁸ h, a βλεπειν, ~ βλεπ... λαλ. ff | 24 Βεεζ- H^{δ1-2} it, -βουβ sy vg | 25 add ο | s p δε (9 4 Lk 9 47) Ta K | στησεται | σταθησεται Iα^{δ5*} ι | 27 ~ υμων εσ. κριτ. K, ~ κριτ. υμ. εσ. Iα^{δ50} η | 28 ~ εγω a εν (cf Lk 11 20) Ta I compl sy | 29 διαρπασαι (Mk 3 27) K | -παση² H^{δ2} Iα^{δ5} ι | 30 add με p σκορπιζει (cf Lk 11 33) H^{δ2} | 31 add οτι a πασα Ta af h | add υμιν p αφεθησεται¹ H^{δ1} I η | ος δ αν κατα π̄νς βλασφημηση (Mk 3 29 Lk 12 10) Ta b h ff sy | add τοις ανθρωποις p αφεθησεται² (31a) K it, add αυτω Ta b h ff sy | 32 ου μη | ουκ H^{δ1-2*} | τω νυν | τ ουτω τω (1 T 6 17 Ti 2 12) K | 35 add της καρδιας αυτου p θησαυρου¹ (Lk 6 45) Ta Iα^{δ600} (om αυτου) 94c η sy Kλ (c600) Ωρ 1 : 1 | om τα a αγαθα (35^b) K | add της καρδιας αυτου p θησ.² (Lk 6 45) Ta compl sy | add τα a πονηρα (35^a Lk 6 45) Ta I² | προφερει | εκβαλλει bis (Lk 6 45) Ta it | 36 om εν H^{δ1-2} Iα^{δ5} lat | λαλησουσιν H^{δ1-2} δ3 Iα^{δ50} 286, λαλουσιν Iα^{δ5} |

- 37 περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ ἕκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθῆσῃ, καὶ ἕκ τῶν λόγων σου καταδικασθῆσῃ.
- 38 ⁸⁸ Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σου σημεῖον ἰδεῖν. ⁸⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς, σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωάνᾳ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωάνᾳς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ ἄνδρες Νινευίται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωάνᾳ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωάνᾳ ὧδε. ⁴² βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἤλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομώντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομώντος ὧδε. ⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀναπαυσιν καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ τότε λέγει· εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
- 46 ⁴⁶ Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἕξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλήσαι. ⁴⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; ⁴⁹ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ⁵⁰ ⁵⁰ ὅστις γὰρ ἂν ποιῇ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτὸς μου καὶ ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

Καπ. 13, 1-52, Gleichnisse vom Himmelreich.

- Vom **13** 1 ¹ Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. 2 ² καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. 3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ

38 om αυτω (259 Lk 207) Τα Κ | 40 εγενετο | ην Ια⁰⁵⁰, om ην Ια⁵⁵ | add και ρεσται (45 Lk 1130) Ι? Κ^x 65:90 af it sy^c Ωρ Ευσ | 43 ~ το δε ακαθαρτον πνευμα οταν Τα sy | μη ευρισκον | ουχ ευρισκει (Lk 1124) Ια¹³³ 337, οταν μη ευρη Τα sy 44 om tote Τα Ια³³⁷ sy8 | υποστρεψω (Lk 1134) Ι | ~ επιστρ. εις τον οικον μου (Lk 1124) Τα Κ | ελθων Ι | add και α σεσαρ. H⁵² 53* Ι compl it sy | om και² Τα Ι' af | 45 εν αυτω | εκει Τα it sy | om και ρ εσται (40) Τα it sy | 46 om επι (Ac 41) Τα Ια⁵⁵ ff sy⁷, ταυτα | επι (918) af it | om δε (175 Mk 535 Lk 849) H⁵¹⁻² lat | add αυτου ρ μητηρ Τα lat sy, om αυτου ρ αδελφοι it | 47 add 47 ειπεν δε τις αυτω ιδου η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εξω εστηκασιν ζητουντες σοι λαλησαι (Mk 322) Τα Κ | 48 ειποντι | λεγοντι Κ | 49 om αυτου¹ (83) H^{52*} Ια⁵⁵ compl lat | add ιδου α οι (49a) Τα e sy | 50 ποιηση (Mk 335 cf Jo 519 931) ΗΚ (mehrfach ποιηση) gg H⁵³ Ι | om και¹ (Mk 335) Τα ΗΚ it sy | **13** 1 add δε ρ εν (Ac 61 Jo 737) Τα Κ | add απο α της οικιας (241) Κ, add εκ (Mk 129) H⁵², om της οικιας (1414) Ια⁵⁵ af it sy^s | 2 add το α πλοιον (Mk 518) Τα Κ | σπειραι (Lk 85 Mt 43) H⁵² Ι Κ^x 72:94 Κ^r |

- 4 ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. ⁴ καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά.
- 5 ⁵ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρῶδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέ-
- 6 τελεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἔκαυματίσθη καὶ διὰ
- 7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ⁷ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ
- 8 ἀκάνθαι καὶ ἐπνίξαν αὐτά. ⁸ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου
- 9 καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ ὁ ἔχων ὅτα ἀκούετω.
- 10 ¹⁰ Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ· διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
- 11 ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν
- 12 οὐρανῶν, αὐτοῖς δὲ οὐ δέδοται. ¹² ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισ- 25, 29
13 σευθήσεται, ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο ἐν Mk 4, 25
14 παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούου- Lk 8, 18
15 σιν οὐδὲ συνιούσιν. ¹⁴ καὶ ἀναπληροῦνται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαίου ἡ λέγουσα· Jes 6, 9f
16 «ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνήτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ¹⁵ ἐπα-
17 χύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσι βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφ-
18 θθαλοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσι
19 καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς».
- 16 ¹⁶ ὁμων δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὅτα ὁμων, ὅτι ἀκού- Lk 10, 23f
17 ουσιν. ¹⁷ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν
18 ἰδεῖν, ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκούσαι, ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸ Ὑμεῖς
19 οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. ¹⁹ παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον
20 τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν
21 τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρῶδη
22 σπαρεῖς οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν,
23 ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ
24 διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς
25 οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη
26 τοῦ πλοῦτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν

4 ἦλθεν . . και (a κατεφ.) | ἐλθόντα (Mk 4:4) K | add του ουρανου p πετεινα (Lk 8:5) I b h ff sy^c | 7 εις l επι (Mk 4:7) I α⁸⁵ ι lat | συνανεβησαν Ta sy | απενιξαν (Lk 8:7) K gg H⁸² I α^{85f} 93 ι | 8 add και καρπους διδουσαν p καλην Ta^s, add και φνεστα εδιδου p καρπον (Lk 8:8) Ta sy^c | 9 add ακουειν p ωτα (Mk 4:9 Lk 8:8) Ta K | 10 ~ αυτοις λαλεις (13) H^{82*} | 11 add αυτοις p ειπεν (10) Ta K | 13 ~ λαλω αυτοις (10) I Tert lat | ινα . . μη βλεπωσιν . . μη ακουωσιν και με συνιωσιν l οτι ου-ουσιν (Mk 4:12) I af it sy Tert | add μηποτε επιστρεψωσιν p συνι. (Mk 4:12) I α^{85f} η^a ι af bcgh ff² sy | 14 add τοτε p και Ta I α⁸⁵ af it | add επ a αυτοις I α⁸⁵ af | om η a λεγουσα I⁷ | ακουσητε . . βλεψητε K I I⁷, nur ακουσητε H⁸¹ I α¹³³ 337, nur βλεψητε H⁸² I α¹⁶⁸ | 15 add αυτων p ωσιν¹ (Jes 6:10 LXX) Ta H⁸² 83 ιa af bc h r² sy Ir | add αυτων p οφθαλμοις und p ωσιν² und p καρδια (15^a) Ta sy, p ωσιν² H^{82c} | ιασωμαι (cf Jo 12:40) compl K^x 15:35 K^r | 16 om ωμων (nach 10^a) H⁸¹ acgq ff² | ακουει K | 17 om γαρ (6:2) Ta H⁸² I compl it | 18 σπειραντος (2^a) H⁸¹⁻² I α³³⁷ compl | 21 οτι a ουκ l αλλα Ta sy | 22 om τουτου (40 Mk 4:19 H) H⁸¹⁻² I α⁸⁵ af agh ff² Eus |

γῆν σπαρείς οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

Vom
Lolch im
Weizen

24 ²⁴ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοιωθῆ ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
25 νῶν ἀνθρώπων σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν
τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου
26 καὶ ἀπήλθεν. ²⁶ ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη
27 καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε,
28 οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἐσπείρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ²⁸ ὁ δὲ ἐφη
αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι αὐτῷ λέγουσιν· θέλεις οὖν,
29 ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ²⁹ ὁ δὲ φησιν· οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκρι-
30 ζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον. ³⁰ ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισ-
μοῦ. καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζι-
ζάνια καὶ δῆσατε αὐτά εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σίτον συνα-
γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Vom Senf-
korn
(Mk 4, 30-32
Lk 13, 18f)

31 ³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
32 οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἐσπείρει ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ³² ὁ
μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ ἀυξηθῆ, μείζον τῶν λαχάνων
ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνῶν
ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ
33 βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβούσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία,
ἕως οὗ ἐξυμῶθη ἅλον.

Vom
Sauerteig
(Lk 13, 20f)

(Mk 4, 33f)

34 ³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς
35 παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς, ³⁵ ὅπως πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέ-
γοντος· «ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβο- Ps 78:2
λῆς κόσμου.»

Deutung
des
Gleich-
nisses
vom Lolch

36 ³⁶ Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.

23 ~ γην την καλην (s Mk 4:20) K | συνιεις (19) H^{δ1-2} Iα^{δ5f} Ωρ | και 1 ος δη (Lk 8:15) Τα gfffl
sy^c, τοτε 1 ος δη Iα^{δ5} eabchqff², και τοτε sy^s | 24 σπειροντι (18:37) Τα K | 25 εσπειρεν (39)
Τα Ιρ K | 26 om και² (25:27) Iα^{δ5f} af it sy | 27 εσπειρες (25) H^{δ3} Iα^{δ5} | om ουν Τα sy | add τα α
ζιζ. (28:29) H^{δ2*} I | 28 om δουλοι H^{δ1} | ειπον αυτω (27) Τα K, ~ λεγ. αυτω (19:10) H^{δ2} | om δε,
~ οι δουλοι: αυτω Iα^{δ5} af it sy | om ουν Τα Iα^{δ5} lat sy | συλλεζομεν K^w K^r | 29 εφη 1 φησιν (28)
Τα^r K, add αυτοις p φησιν (28) Τα Iα^{δ5f} af abchf sy | add και α τον σιτον Τα Iα^{δ5} 168 lat
sy | add συν α αυτοις Iα^{δ5} af Ευσ | 30 χωρι 1 μεχρι (cf Ac 3:21) H^{δ2*}, εως (28:20) H^{δ1} Iα^{δ5} |
om τω (24:45 Lk 8:13 20:10 12:42) K | om εις I lat | συναγετε (6:26) H^{δ1} Iα^{δ5}, συλλεγεται Iα
δ5 | 31 add δε p αλλην Τα sy | ελαλησεν 1 παρεθηκεν (33) I af it sy | 32 αυξηση (cf Lk 13:12)
H^{δ2*} Iα^{δ5} ι | add παντων α τω^{w2} (Mk 4:32) Τα I^r K^r lat sy | 33 om ελαλησεν αυτοις Iα^{δ5}
k sy, παρεθηκεν 1 ελαλησεν (24:31) Τα H^{δ3} compl | add λεγων p αυτοις (31) H^{δ2} δ3 I | εκρυ-
ψεν (44 gg Lk 13:21) K^w K^r | 34 ουκ 1 ουδεν (Mk 4:34) Τα Tert K | ελαλησεν (34:2) H^{δ2*} |
35 add Ησαιοα του προφητου (4:16 8:17 12:17) H^{δ2*} Iα^{δ5} η^a ι | om κοσμου (cf Ps 78:2) H^{δ1-2*}
Iη^a | 36 add ο ις p οικαν Τα K | add αυτου p οικαν Iη Ωρ | add αυτω p λεγοντες Τα sy |
φρασον 1 διασαφησον (15:15) K |

37 ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
 38 ³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος, τὸ δὲ καλὸν σπέρμα οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασι-
 39 λείας. τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ³⁹ ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ
 ἐστὶν ὁ διάβολος, ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰώνος ἐστὶν, οἱ δὲ θερισταὶ ἀγγελοὶ
 40 εἰσιν. ⁴⁰ ὡς περ, οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν
 41 τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ⁴¹ ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐ-
 42 τοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποι-
 43 ούντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός, ἐκεῖ ἔσται
 43 ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ
 ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὧτα ἀκουέτω.
 44 ⁴⁴ Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κερκυρμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν
 εὐρῶν ἀνθρώπος ἐκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα, ὅσα
 45 ἔχει, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. ⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
 46 οὐρανῶν [ἀνθρώπων] ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. ⁴⁶ εὐρῶν δὲ ἓνα πολύ-
 τιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα, ὅσα εἶχεν, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.
 47 ⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείᾳ εἰς τὴν θάλασ-
 48 σαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ, ⁴⁸ ἣν, ὄτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ
 τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ κατὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.
 49 ⁴⁹ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἀγγελοὶ καὶ ἀφοριοῦσι
 50 τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, ⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ
 πυρός, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
 51 ⁵¹ Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί. ⁵² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο
 52 πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰ-
 κοδοσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

Kap. 13, 53-16, 12, Jesu ferneres öffentliches Wirken.

53 ⁵³ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρεν ἐκεῖθεν.
 54 ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε
 ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις;
 55 ⁵⁵ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκνονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ

37 add αυτοις p ειπεν (11) Τα Ωρ K | 39 add του α αιωνος (40 40) K | 40 καιεται l κατακαι- (Jo 15 a) K | add τουτου p αιωνος (22) Τα K lat sy | 41 add παντας α τους² Τα sy | 43 λαμψ- l εκλαμψ- (Dan 12 a) Ιου Τα[?] Iα⁶⁵ ι Ωρ | add ακουειν p ωτα (Mk 4⁹ 2a Lk 8⁸ 14 35) Τα Ωρ K it sy | 44 add παλιν α ομοια (45) Τα K | om τω (Lk 12 28) Τα Ιρ Iα 65-133 94 337 ua K^r | ~ πωλει p χει (Mk 10 21 Lk 18 22) Ωρ K sy | om παντα (Mk 10 21) H⁶¹ Ωρ | 45 om ανθρωπω (gg²⁴) H^{61-2*} ua | 46 ος ευρων l ευρ. δε (44) K | om ενα Iα^{65f} af it sy^c | om παντα (Mk 10 21) Τα[?] Iα⁶⁵ ch ff², α ισα Iα⁶⁵ af | 48 οτε δε l ην οτε Τα Iα^{65f} af it sy Eυσ | add αυτην p αναβ. Τα I[?]af it sy | αγγεια K | καλλιστα l καλα Τα^ε Iα⁶⁵⁻¹³³ af it sy | 51 add λεγει αυτοις ο Ις α συηκατε Τα K sy^c | add κυριε p ναι (15 27) Τα K it | 52 εις την βασιλειαν l η -α (Lk 9 62) Τα[?] K sy, add εν α τη Iα⁶⁵⁻¹³³ 286 it | 54 ταις συναγωγαις Τα e it sy | add πασα α η σοφια (K 0 1⁹ 28 3 16) Iα⁶⁵ ua sy^s Eυσ | 55 ουχ l ουχι (55^a) H I Ωρ | Ιωση (Ac 4 36) Τα K^x K^r it, Ιωση (Mk 6 a K) Iα^{133*} 286 compl, Ιωαννης l Ιωσηφ K^l H 82* Iα⁹³ compl |

Vom Schatz im Acker
 Von der kostbaren Perle

Vom Fischnetz

Miss-erfolg in Nazaret (Mk 6, 1-6 Lk 4, 15-30)

56 οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; ⁵⁶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ
57 αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτω ταῦτα πάντα; ⁵⁷ καὶ ἐσκαν-
δαλίζοντο ἐν αὐτῷ· ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἀτιμος εἰ μὴ
58 ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολ-
λὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Des 14 12 ¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ. ² καὶ
Täufers 14 12 εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
Ende 14 12 νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ Ὁ γὰρ Ἡρώδης τότε
(Mk 6, 14, 17-30) 14 12 κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδωκεν [αὐτὸν] καὶ ἐν [τῇ] φυλακῇ ἀπέβητο διὰ Ἡρωδιάδα 11, 2
cf Lk 9, 7-9) 14 12 τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· οὐκ
Lk 3 10f 14 12 ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτείνειν ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι
14 12 ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ γενεαῶν δὲ γενομένων τοῦ Ἡρώδου ὀρχήσατο ἡ θυ-
14 12 γάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρσαεν τῷ Ἡρώδῃ, ⁷ ὄθεν μεθ' ὄρκου ὠμο-
14 12 λόγησεν αὐτῇ δοῦναι, ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. ⁸ ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐ-
14 12 τῆς· δός μοι, φησίν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ καὶ
14 12 ἔλυθη ὁ βασιλεὺς, διὰ [δὲ] τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δο-
10 11 14 12 θῆναι, ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ καὶ ἠνέχθη ἡ
14 12 κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῷ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς.
14 12 ¹² καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτό, καὶ ἐλ-
θόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

13 ¹³ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ'
14 13 ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῶν πόλεων. ¹⁴ καὶ
14 13 ἐξελεθῶν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς
14 13 ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὁψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες·
14 13 ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν, ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα

Speisung
der Fünf-
tausend
(Mk 6, 31-44
Lk 9, 10-17
Jo 6, 1-16)

56 om ουν Ta sy | 57 om ιδια (Mk 6 4 Lk 4 24) K | add αυτου p patr. (Mk 6 4) Ta K |
14 1 add δε p ek. (gg 11 25 12 1) Ia 55 sy | τετραρχ- H 52 53 | 2 add on εγω απεκεφαλια p
βαπτιστης (Mk 6 16) Ta Ia 55 ab h ff | ουτος 1 αυτος (2*) H 53 Iη*, om αυτος sy^{sc} af | om και Ta
sy | 3 om tote (Mk 6 17 cf Mt 13 14 27 16) Ta K H 52 53 Ia 55 lat sy | om αυτον (gg
Mk 6 17) Ωρ H 51-2* Ia 133 h ff | add τη α φυλακη (10) Ta H 51c 52c 26 1016 Ia 55ff η* |
εδετο K gg Ωρ | ~ εδετο α εν (cf Mk 6 17 Lk 3 20 Ac 12 4) K | 4 ~ αυτω p oλω. (Mk 6 18)
H 51-2c 26 gg Ωρ, om αυτω H 52* Ia 93f 94, om o H 52* Ia 55 94 | 6 γενεαισις . . -vois (cf
Mk 6 21) H Ia 55 η | αγομ- 1 γενομ- K | 7 ωμοσεν 1 ωμολ. (Mk 6 28) Ta H 26 I | αν
H 51 548 Ia 55f ι | 8 ειπεν δελω ινα μοι dos 1 dos μοι φησιν (cf Mk 6 26) Ta ua, ειπεν dos μοι
Ia 55 af it | om ωδε Ta it | om επι πινακι Ta Ia 55 | 9 λυπηθεις, om δε (cf Mk 6 26) H 51
Ia 55ff η* ι α, om δε it | add αυτη p δοθ. (Mk 5 43) Ta I sy | 10 om τον H 51-2* Iη | 11 επι
1 εν (8) K H 51-2 53 Ia 55 | om τω¹ (8) K H 51-2 53 | | add το κορασιον και³ (Mk 6 28) Ta ebc hf
(δε 1 και) sy^c, αυτη 1 το³ κορασιον ff sys | 12 σωμα 1 πτωμα K it | add αυτου p πτωμα (Mk 6 29)
Ta sy H 52* I it | αυτον 1 αυτο H 51-2* a ff | 13 και ακ. 1 ακ. δε (Mk 2 17) Ta K it | περοι H 52
26 56 Ia 337 ι* 1054 lat^{exc} a ff | 14 add ο ις p εξελθ. (Mk 6 34 Jo 6 5) Ta Ωρ K | ~ οχλον πολυν
(Mk 4 1) Ia 55-133 it | 15 add αυτου p μαθ. Ta Ωρ K | ~ παρηλθεν ηδη Ωρ 1² H 52 Iη, om
ηδη Ωρ 2:1 sy | om ουν (Mk 6 36 Lk 9 12) Ta K | add κυκλω α κωμας (Mk 6 36 Lk 9 12) Ta H 59*
Ia 550f 94f | χωρας 1 κωμας H 52* |

16 ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
 17 αὐτοῖς· οὐ χρειαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν
 18 αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ
 19 μοι ὧδε αὐτοῦς. ¹⁹ καὶ κελεύσας τοὺς δούλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χορτοῦ λαβὼν
 20 τὰς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ
 21 κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς δούλοις.
 22 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
 23 κοφίνους πλήρεις. ²¹ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυ-
 24 ναικῶν καὶ παιδίων.

22 ²² Καὶ εὐθέως ἠγάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν
 23 εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς δούλους. ²³ καὶ ἀπολύσας τοὺς δούλους ἀνέβη
 24 εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ
 25 δὲ πλοῖον ἦδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ
 26 πατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ²⁵ καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης περι-
 27 πατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.
 28 ²⁷ εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
 29 ²⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σέ ἐλ-
 30 θεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν· ἔλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος
 31 περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἀνεμὸν
 32 ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με.
 33 ³¹ εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλι-
 34 γόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² Καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἀνε-
 35 μος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.
 34 ³⁴ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. ³⁵ καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν

Wandel
auf dem
See
(Mk 6,45-58
Jo 6,15-21)

Hei-34
lungen

16 om 15 (Mk 6³⁷) Τα H^{82*} Iα⁸⁵ af sy | 18 add αυτοις p ειπεν Τα eghf sy | ~ αυτοις ωδε K, om ωδε Iα^{85ff} η^a af it sysc | 19 εκελευσεν (15³⁸) Ωρ H⁸² | τους χορτους K, τον χορτον Iα⁸⁵ lat | add και α λαβ. (Mk 8⁶) H⁸² 83* | add αυτου p μαθηταις Τα Iα⁰⁵⁰ af it sy | 21 om ωσει Τα sy lat^{80c} Ωρ, ως 1 ωσει (15³⁸ Mk 8⁹) H⁸⁴⁸ Iα^{85f} | ~ παιδ.. γυναικ. (15³⁸) Iα^{85f} η^a af it sys⁸ Ωρ | 22 om ευθεως H^{82*} 83* sy | add ο 15 p ηγαγκ. (Mk 6⁴⁵) K it | add αυτου p μαθ. (Mk 6⁴⁵) Τα H⁸¹ Iα⁰⁵⁰ 93^ε it sy | add το α πλοιον (Mk 6⁴⁵) Τα K H⁸² 83 Iα^{85f} | 24 om ηδη (Mk 6⁴⁷) Τα Iα⁸⁵ 168 af ffl sy, ~ ην α μεσον (cf Mk 6⁴⁷) Iα⁸⁵ (add εις α μεσ.), σταδιους πολλους απο της γης απειχε 1 μεσ.—την (cf Jo 6¹⁹) Τα H⁸¹ Iα^{050f} (ικαυους 1 πολλους, ~ απειχε απο τ. γ. στ. ικ.) ε (α om απο τ. γ.) sy | add αυτοις p ανεμος (Mk 6⁴⁸) Τα Iα⁰⁵⁰ it (~ p γαρ) sy | 25 ηλθεν 1 απηλθεν (cf Mk 6⁴⁸) Τα Ωρ H I lat sy | add ο 15 p αυτους (Mk 6⁴⁸) Τα K af it sy | της θαλασσης (26 Mk 6⁴⁸) K Iα⁸⁵ | 26 οι δε μαθ. ιδοντες αυτον Τα H^{81-2c} Iα⁸⁵ ε, om οι μαθ. (Mk 6⁴⁸) H^{82*} Iα^{050f} η^a sy^c, ιδοντες δε H^{82*} Iα^{050f} af it sys^c | την θαλασσαν (26) K | ~ περιπατ. επι τ. θαλ. (25 Jo 6¹⁹) Τα Iα^{050f} 337^ε g sy | 27 ευθυς (Mk 6⁵⁰) H⁸¹⁻² Iα^{85ff} ε | ~ ο 15 αυτ. H^{81-2c} sys, om ο 15 (Mk 6⁵⁰ Jo 6²⁰) H^{82*} Iα⁸⁵ sysc ff | 28 ~ αυτω p ειπεν Τα H⁸¹ g | ~ ελθειν προς σε (29) Τα H I lat sy | 29 om ο² H⁸¹⁻² Iα⁸⁵ | ελθειν 1 και ηλθεν (28) Τα K H⁸² Iα^{85f} sy, add ηλθεν ουν p ελθειν H^{82*} | 30 om ισχυρον H^{81*-2} | 32 εμβαντων (Mk 4¹) K | 33 add ελδοντες p πλωιω Τα K Iα⁸⁵, προσελδοντες (8²) Iα⁰⁵⁰ ε sy | 34 επι εις (Mk 6⁵³) H I, add εις α Γεννης. (Mk 6⁵³) H Iα^{85f} gg Ωρ, om την γην sy | Γεννησαρ Iα^{85*-133} lat sy |

οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς δλην τὴν περίχωρον ἐκείνην καὶ προσ-
 36 ἤνεγκαν αὐτῷ πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας. ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον
 ἀψῶνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἤψαντο, διεσώθησαν.

9, 21

Vom 15
 Hände-
 waschen
 (Mk 7, 1-23
 cf Lk 11,
 38f)

1 ¹ Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέγοντες·
 2 ² διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουναι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπντονται
 3 τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἔρτον ἐσθίωσιν· ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τί καὶ
 4 ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεὸς ἐνετεί-
 5 λατο λέγων· »τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα,« καὶ· »ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θα-
 5 νάτῃ τελευτάτῃ·« ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ
 6 ἔμου ἀφελθῆς, ⁶ οὐ μὴ τιμῆσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε
 7 τὸν νόμον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ⁷ ὁποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν
 8 περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων· ⁸ »ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσι με τιμᾷ, ἢ δὲ καρδία
 9 αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ μάτην δὲ σέβονται με διδάσκοντες διδασκαλίας
 10 ἐντάλματα ἀνθρώπων·«. ¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούετε
 11 καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ
 12 ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. ¹² Τότε προσελθόντες
 οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας, ὅτι οἱ φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔσκαν-
 13 δαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου
 14 ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ ἄφετε αὐτούς. τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν, τυφ-
 15 λὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆ, ἀμφότεροι πεσοῦνται εἰς βόθυνον. ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
 16 Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν· ἀκμὴν καὶ
 17 ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ οὐκῶ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς
 18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται, ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ
 19 στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ γὰρ τῆς
 καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνείαι, κλοπαί, ψευδο-

Ex 20 12, 21 17

Jes 29, 13

23, 24

Lk 6, 39

35 ~ εκεινου του τοπου Iα^{050f} ε, om εκεινου H^{δ2*} | 36 add καν α μονον (Mk 6 56) Ta Ωρ I
 15 1 προς αυτον l τω Iβ (Mk 7 1) Ta Iα⁶⁵ lat^{exc} qf sy | add oi: a απο (Mk 7 1) K | ~ φαρισαι-
 οι .. γραμμ. (Mk 7 1) Ta Ωρ H I af ff | 2 om αυτων (Mk 7 3) H^{δ1-2} Iα¹³³ η Ωρ | 3 om και
 H^{δ2*} q Ir | 4 ειπεν l ενετειλατο λεγων (Mk 7 10) Ta H^{δ1-2c} I lat^{exc} f sy | add σου p
 πατερα¹ (Mk 7 10) Ta Iα⁰⁵⁰ 93 337 ε it sy, add σου p μητερα¹ (Mk 7 10) Ta plur abcqff² sy |
 5 δ'αν l αν¹ (5 22) Iα⁶⁵f 337 ε | 6 add και α ου Ta K it sy | τιμηση K | om αυτου¹ (Mk 7 12)
 Iα⁰⁵⁰ η Ωρ | αυτου ~ αυτου H^{δ1-2} Iα⁶⁵ 337 af a sy^c | λογον l νομον (Mk 7 18) Ta Ωρ I:1 H^{δ1-2c}
 Iα⁶⁵ff af abff² sy, την εντολην (3 Mk 7 8f) K H^{δ1} Iα⁶⁵ff | 7 προεφητευσεν K | add ο
 προφητης p Ησαιας (Jo 1 23) Ta plur sy ff | 8 add εγγιζει μοι α ο λαος, add τω στοματι αυτων
 και α τοις χειλ. (Jes 29 13) K | εσιν l απεχει (Lk 14 32) Ta² Kλ Iα⁶⁵ lat sy² | 12 add αυτου p
 μαθηται Ta K it sy | ειπον l λεγουσιν (13 10) K H^{δ2} 63 lat | add τουτον p λογον Ta lat sy
 14 ~ οδηγοι εσιν τυφλοι (cf 23 16 24) K H^{δ2*} 63 | om τυφλων (23 16) H^{δ1-2*} Iα⁶⁵ gg Ωρ | οδη-
 γων σφαλῃσεται και l εαν οδηγη Iα⁰⁵⁰ ε | ~ εις βοθ. πεσουνται (Lk 6 39) K H^{δ1-2} 63, εμπεσουνται
 (Lk 6 39) Iα⁶⁵⁻¹³³ 93 Ωρ | add τον α βοθυνον Iα⁰⁵⁰ ε, βοθρον Iα⁶⁵ η^a Kλ Ωρ | 15 ~ ταυτην
 την παραβ. I^t, om ταυτην (13 36 Mk 7 17) H^{δ1-2} Iα¹³³ Ωρ | 16 add I5 p ο δε (Mk 7 18) Ta K
 add αυτοις p ειπεν Ta plur q ff, add αυτω Iα⁹⁴ sy | 17 ου l ουτω (Mk 7 18) Ta H^{δ1} Iα⁶⁵f 93
 lat sy | add εκειθεν p και Ta sy | add τον α αφεδρωνα (Mk 7 19) Ta H^{δ2} | καθαριζωμ l εις αφεδρ.
 (Mk 7 19) Ta sy² |

- 20 μαρτυρίαι, βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτά ἐστιν τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.
- Die Kana-
næerin
(Mk 7,
24-30)
- 21 ²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκείθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος.
- 22 ²² καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὲ Δαυὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες·
- 24 ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστά- 10, 6
- 25 λην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ²⁵ ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσε-
26 κύνει αὐτῷ λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν
27 λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ ἡ δὲ εἶπεν· ναί, κύριε,
καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν
28 κυρίων αὐτῶν. ²⁸ τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ cf 8, 10—13
πίστις, γενηθῆτω σοι, ὥς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
- Massen-
heilungen
(Mk 7,
31-37)
- 29 ²⁹ Καὶ μεταβάς ἐκείθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ
30 ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ προσῆλθον αὐτῷ πολλοὶ ἔχοντες
31 αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς, ³¹ ὥστε τὸν ὄχλον θαυ-
μάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὄγεις καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ
32 τυφλοὺς βλέποντας. καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραὴλ. ³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε-
σάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἦδη ἡμέραι
33 οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν
34 ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐ-
35 τοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτὰ καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ καὶ
36 παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ³⁶ ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ
τοὺς ἰχθύδας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ

22 ἐκραζεν (23 21a) *H*^{δ1-20} *I*α^{δ5ff} η, -ζεν (14 30) *H*^{δ2*} *I* Ωρ | add αὐτὰ λεγουσα *K*, add οπισω
αυτου α λεγουσα (nach 23) *Ta* *I*α^{δ5} | 24 add ταυτα p προβατα *I*α^{δ5} sy | 25 -εκυνησεν
(14 33 8 2 9 18 Mk 5 6) *K* it | 26 add αυτη p ειπεν *Ta* plur sy | εξεστι ι εστι καλον *Ta* ?
Ωρ 1:1 *I*α^{δ5} it | 27 om γαρ (Mk 7 28) *Ta* *H*^{δ1} e sy^s | add κα ζη p αυτων *Ta* sy | 28 om
ο ις (Mk 7 29) *I*α^{δ5} sy | 30 ~ κυλλους κωφους *H*^{δ2} it sys, ~ κωφους α χωλους (cf 31) plur *g*,
~ κωφους τυφλους *H*^{δ3} *I*α^{δ3} 94f Ωρ, om κωφους *I*α^{δ5} l; ~ κυλλους α τυφλους (cf 18 6) *H*^{δ1}; ~ τυφ-
λους χωλους (cf 11 5 21 14 Lk 14 31) plur af *cg* Ωρ | του ιυ ι αυτου (Lk 8 41) *Ta* *K* | add παν-
τας p αυτους (Mt 12 15) *Ta* *I*α^{δ5} bcg ff² r | 31 τους οχλους (30 9 33) *Ta* *K* *H*^{δ1} lat | add
και α κυλλ. *Ta* *H*^{δ48} *I*α^{δ5f} t sy | om κυλλ. υγεις (11 5) *H*^{δ2} *I*α¹³³ η sy lat Ωρ | om και α χωλ.
(Lk 7 22) *K* it | εδοξαζον (Lk 5 26 7 16) *H*^{δ2} *I*α⁹⁴ 337 η lat Ωρ | 32 add αυτοις p ειπεν
(Mk 8 1) *Ta* *H*^{δ20} 83 *I*α⁹³ 94f 337 sy^c | add τουτον p οχλον *Ta* *I*α^{δ5} 337 sy bcg ff | om ηδη *Ta*
H^{δ1} l | ημερας *H*^{δ2} *I*Ωρ | *triduum est iam quod* | *triduo iam* it af (*tres dies sunt*). add εισι
και p τρεις *I*α^{δ5} | μη ι μηποτε *H*^{δ2} *I*α¹³³ η f | 33 om και *Ta* sy gff | add αυτου p μαθηται
(32) *Ta* *K* *I*α^{δ5f} sy | add ουν p ποθεν (13 27) *I*α^{δ5f} η lat^{exc} qf | ερημω τοπω ι ερημια (Lk 9 12)
H^{δ3} *I*α^{94f} sy^c, om τοσοουτοι *Ta* af ff sy | 34 om και¹ *Ta* *I*α⁹³ sy ff | add αυτω p ειπον (14 17)
Ta *I*α^{δ5} sy^c | 35f εκελευσε . . και λαβων ι παραγγ. . . ελαβεν (14 19 Mk 8 6) *K*, ελαβεν ι
λαβων *Ta* sy af abc g ff² | 35 τοις οχλοις *Ta* *K*, τους οχλους (14 19) *H*^{δ3} *I*α^{94f} 337 |
36 add δυο α ιχθυας (14 17 19) *H*^{δ2*} *I*α⁹⁴ g ff | om και α ευχαρ. (Mk 8 6) *Ta* *K* | εδωκεν ι εδιδου
(14 19) *K* | add αυτου p μαθηταις (Mk 8 6) *Ta* *K* | τω οχλω (Mk 8 7 Lk 9 16) *K* *I*α^{δ5f} lat |

37 τοῖς ὄχλοις. ³⁷ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεύον τῶν κλασ-
38 μάτων ἦσαν ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. ³⁸ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ὡς τετρακισχίλιοι
39 ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. ³⁹ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν.

Die
Pharisäer
(Mk 8,
11-21
Lk 12, 1)

16 1 ¹ Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν
2 αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς. ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς: ^{12, 38}
3 [ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία, πυράζει γὰρ ὁ οὐρανός, ³ καὶ πρῶτ' σήμερον ^{12, 54-56}
4 κετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;] ⁴ γενεὰ πονηρὰ καὶ μοι-
χαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωάν. ^{12, 39f}
5 καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. ⁵ Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπε-
6 λάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁράτε καὶ προσέχετε ἀπὸ
7 τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. ⁷ οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέ-
8 γοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί διαλογίζεσθε ἐν
9 ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; ⁹ οὐπω νοεῖτε; οὐδὲ μνημονεῦτε ^{14, 17f}
10 τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ οὐδὲ τοὺς ^{15, 34f}
11 ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; ¹¹ πῶς οὐ νοεῖτε,
12 ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ
σαδδουκαίων. ¹² τότε συνήκαν, ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ἄρτων,
ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων.

Καπ. 16, 13-17, 27, Im Zwölferkreis.

Der
Zwölfe
Messias-
bekennt-
nis (Mk 8,
27-30 Lk 9,
18-21)

13 ¹³ Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μα-
14 θητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ¹⁴ οἱ

37 ~ ἦσαν α το (14²⁰ Mk 8³) Τα K H⁶² 63 | 38 om ως (Mk 6⁴⁴) K Iα⁵⁵ lat sy | ~ αν-
δρες α ως (14²¹) H⁶² | ~ παιδιων . . γυν. (14²¹) H⁶² Iα^{55f} η lat sy^c | 39 ανεβη (14³²
Mk 6⁵¹) K^x | Μαγδαλα Τα (Magdala) K, Μαγδαλαν H⁶³ Iα⁹³ plur |

16 1 add αυτω p προσελθ. Τα it | om οι (19³) Iα⁹³ η Ωρ | add οια σαδδ. H^{62o} Iα^{050f} 337 |
add αυτον p πειραζοντες (19³) Τα sy, ~ αυτον επηρωτ. (Mk 8¹¹ Jo 18⁷) Iα⁶⁵ | επηρωτων (Mk
10²) H^{62*} Iα⁰⁵⁰ 93 η α ι | 2f om οφιας — δυνασθε Ιου? (Tryph 107) Τα (add p Lk 12⁵⁶) Ωρ
H⁶¹⁻² ua sy^{sc} | πυραζει Iα⁶⁵ K^x K^r | 3 add υποκριται α το (Lk 12⁵⁶) Τα K | συνιετΙδου-
νασθε Τα plur, add δοκιμαζειν p δυνασθε (Lk 12⁵⁶) Τα plur | 4 add και αποκριθεις ειπεν αυ-
τοις α γενεα (2) Iα¹³³ plur | add του προφητου p Ιωνα (12³⁹) Τα Ωρ K sy lat | 5 add αυ-
του p μαθηται Τα Ωρ K it, ~ οι μαθ. αυτ. p επελαθ. Iα⁶⁵⁻¹³³ lat sys^c | ~ λαβειν αρτους (Mk
8¹⁴) H⁶¹ af | add συν εαυτοις p λαβ. Τα sy^s ff | 6 φυλασσεσθε Ι προσεχετε Τα sy[?] | 7 om
λεγοντες Τα sy | ελαβοντο Τα sy | 8 add αυτοις p ειπεν (Mk 8¹⁷) Τα K lat sy^c | εχετε Ι
ελαβετε (Mk 8¹⁷) Τα H⁶¹⁻² Iα^{65ff} ι lat gg Ωρ | 9 add οτε p μνημ. (Mk 8¹⁹) Τα Iα⁶⁵ |
11 αρτου Τα Ωρ K Iα⁶⁵ | ~ υμιν ειπον H⁶³, om υμιν Iα⁶⁵ ab ff² | προσεχειν Ι προσεχετε (12) K,
add προσεχειν α προσεχετε (12) H^{63o} Iα³³⁷ plur | ~ ειπον p προσεχ. Iα^{94f} | om δε (6) K Iα⁶⁵
lat, αλλα Ι δε (12) Τα plur | 12 του αρτου Τα K I[?] sy, φαρισαιων και σαδδουκαϊων Ι αρτων
(11) H^{62*} sy^c ff, om των αρτων (11^b) Iα^{65f} 93 sy^s ab ff^{ff}² | 13 εξελθων (Mk 8²⁷) Τα plur |
Καισαρειας K H⁶¹ | add με p τινα (15 Mk 8²⁷ Lk 9¹⁸) Τα Ωρ K Iα^{65f} lat, ~ με p λεγουσιν
H⁶³ Iα⁹⁴ sy^s | ~ οι ανθρ. λεγουσιν (Lk 9¹⁸) H^{62o} Iα⁶⁵⁻¹³³ ab q r r², ~ λεγ. p ειναι H^{62*} |

- 15 16 ἔνα τῶν προφητῶν. ¹⁵ λέγει| αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ¹⁶ ἀποκριθεὶς
 17 δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ¹⁷ ἀπο-
 18 κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα
 19 οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ' ὁ πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁸ καὶ γὰρ δὲ σοι λέγω,
 20 ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύ-
 18, 18-
 21 λαι ἔξω οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ¹⁹ καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν
 20 οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δέῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ
 20 ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁰ τότε διεστείλατο
 τοῖς μαθηταῖς, ἵνα μηδὲν εἰπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστὸς.
 21 ²¹ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς
 Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ
 22 γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²² καὶ προσλαβόμε-
 23 νος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεῶς σοι, κύριε, οὐ μὴ ἔσται
 23 σοι τοῦτο. ²³ ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, σκάνδα-
 24 λον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ²⁴ Τότε ὁ Ἰη-
 10, 381-
 25 σοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυ-
 25 τὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁵ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν
 26 ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν
 26 ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον
 27 κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυ-
 27 χῆς αὐτοῦ; ²⁷ μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.
 28 ²⁸ Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἰστώτων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θα-
 νατοῦ, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

14 add αυτω p ειπον Τα sy | 15 add ο ις p αυτοις H⁵³ Iα^{94f} it | 16 om δε Τα lat sy |
 17 και αποκριθεις | αποκρ. δε (Jo 1 21) K, om αποκρ. δε sy, om δε Τα af a | om οτι Τα H^{51*}
 Iα⁰⁵⁰ | 18 om δε (Lk 11 16 9) Τα plur lat sy | 19 om και1 Τα H^{51*-2} 53° Iα⁵⁵ af
 ff sy | ~ σοι δωσω Τα Tert Iα⁵⁵ lat sy | κλειδας Ωρ H^{51*-2*} Iα⁰⁵⁰ | αν1 εαν bis H⁵¹ (εαν²)
 Iα^{55f} | οσα bis .. δεδεμενα .. λελυμενα (18 18) Ωρ Tert Iα⁰⁵⁰ af it | 20 επιτιμησεν 1 διεστειλ.
 (Mk 8 30 Lk 9 21) Τα (Ωρ : τινα των αντιγραφων) H^{51*} Iα⁵⁵ af sy | add αυτου p μαθηταις Τα
 Ωρ 1:1 K | add ις α ο Χς (Jo 20 31) K, ~ p ο Χς Iα⁵⁵ (gg d) c | 21 δεικνυται H⁵¹ Ωρ 1:2 |
 ~ απελθειν εις ιεροσ. (20 18 Lk 9 51) K it | add και αποδοκιμασθηναι p παθειν (Mk 8 31 Lk 9 22)
 Τα sy, αποδοκιμασθηναι 1 πολλα παθ. (Mk 8 31) Iα¹³³ | add του λαου p γραμμ. (2 4) Iα⁰⁵⁰ η
 ε Ωρ | ανασθηναι 1 εγερθ. (Mk 8 31) Ιου Τα Iα⁵⁵ (add μετα τρεις ημερας α αναστ.) 337 | 22 λεγει 1
 ηρξατο .. λεγειν Τα H⁵¹ sy | om επιτιμαν αυτω Τα sy ff | ~ αυτω επιτιμαν Ωρ H⁵¹ I, om αυτω
 abcg² ff² | 23 επιστραφεις (Mk 8 33) Iα^{55f} 93 337 ε gg Ωρ | επιτιμησεν τω Σιμωνι και λεγει
 1 ειπεν (Mk 8 33) Τα sy | ~ μου ει 1 ει εμου Ωρ Αθ K, ει εμου Iα⁵⁵ 93 (~ εμου ε) it sy | 24 om
 ο ις (Mk 8 34) H^{51*} Iα⁹³ | οσσις 1 ει τις (Mk 8 34) Τα sy² | 25 αν1 εαν Ωρ K Iα^{55f} |
 ουτος σωσει 1 ευρησει (Mk 8 34 Lk 9 24) Τα Ωρ I η ua | 26 ωφελεται (Lk 9 25) Ιου ψλγν Κλ K
 gg Ωρ | ~ και ζημιωθη τ. ψ. αυ. (Mk 8 35) Τα plur gg Ωρ | 27 add αγιωνα αγγελων (Lk 9 26)
 Τα Iα⁵⁵ 1 95, add των αγιων αυτου H⁵³ b | τα εργα 1 την πραξιν (R 2 6) Τα Ιηπ H^{52*} Iα¹⁶⁸ η it
 sy | 28 om οτι (Lk 9 27) Τα Ωρ K Iα⁵⁵ | εστωτες 1 των .. εστωτων Τα K lat sy | δοξη 1 βα-
 σιλεια (27) H^{52°} a, add και εν τη δοξη p αυτου (27) sy gg Ωρ |

Jesu
Ver-
klärung
(Mk 9, 2-13
Lk 9, 28-36)

- 17 1 ¹ Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὕψηλόν κατ' ἰδίαν.
2 ² καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ
3 ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ καὶ ἰδοὺ ὠφθησαν αὐτοῖς
4 Μωϋσῆς καὶ Ἥλιος μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν
τῷ Ἰησοῦ· κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς,
5 σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεὶ μίαν καὶ Ἥλιῳ μίαν. ⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη
φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν
6 ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε. ⁶ καὶ ἀκούσαντες οἱ μα-
7 θηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ καὶ προσήλθεν ὁ
8 Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβείσθε. ⁸ ἐπάραντες δὲ
9 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. ⁹ Καὶ καταβαινόν-
των αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδεὶ εἰπῆτε τὸ δράμα,
10 ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστή. ¹⁰ Καὶ ἐπρωτῆσαν αὐτὸν οἱ μα-
11 θηταὶ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἥλιαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον; ¹¹ ὁ Mal 3 23
12 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἥλιος μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα; ¹² λέγω δὲ ὑμῖν,
ὅτι Ἥλιος ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ, ὅσα ἠέ-
13 λησαν. οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὅπ' αὐτῶν. ¹³ τότε συνήκαν
οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
14 ¹⁴ Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον προσήλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν
15 αὐτὸν ¹⁵ καὶ λέγων· κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσ-
16 χει. πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ καὶ προσήνε-
17 κα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεύσαι. ¹⁷ ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἀπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν Deut 32, 5

Der
Zwölfe
Unfähig-
keit (Mk 9,
14-29
Lk 9, 37-42)

17 1 add egeveno p και¹ (Lk 9 29) Iα 55f 94f lat | add Σιμωνα α Πετρον Τα sy | add τον α Ιακω-
βον (Mk 9a) H⁵² Iα 55f | 2 add οἱ 5p μετεμ. Τα Iα 55 lat | egevenoto K | χιονι το φως (28 s) Τα
(add χιον και α το) Iα 55 lat sy | 3 om ιδου (Mk 9a) Τα Iα 168 sy | ωφθη (Mk 9a) H⁵¹⁻² I lat |
~ συλλ. μετ αυτου (Mk 9a) Τα (lῶ l αυτου) H⁵¹⁻² Iη sy qff ff² | 4 om αποκριθεις δε Τα
sy, om αποκρ. ff | Σιμων l ο Πετρος Τα, Σιμων Πετρος sy | om ει (cf Mk 9 s) Iα 050 η | ποιη-
σωμεν (Mk 9 s Lk 9 33) Τα Ωρ K Iα 55f lat sy | ~ μιαν Ηλια (Lk 9 33) K H⁵¹ | 5 add δε
p επι (12 46) Τα? Iα 050 sy | om ιδου² (Mk 9 7 Lk 9 34) Τα sy | add ηκουσθη p φωνη (2 18) Τα
sy | ~ ακουετε αυτου (Mk 9 7) H⁵¹⁻² Iα 55 η ff, Tert^{1:1} lηπ Ωρ | 6 επεσον K | 7 προ-
σελδων . . . ηψατο αυτων και (Lk 7 14) K | 8 αυτον l τον H^{51*-2} (52 ~ 15 αυτ.) Iα 050f |
9 εγερθη l αναστη (Lk 9 7 Jo 2 22) H⁵¹ Iα 55 gg Ωρ | 10 add αυτου p μαθηται (Mk 9 28) Τα K
Iα 55 sy | om ουν Iα 139 sy | 11 add ι5 p ο δε (Mk 11 29) K | add αυτοις p ειπεν (Mk 9 12)
Τα K H⁵² 53 sy | add πρωτον p ερχεται (10 Mk 9 12) Τα K | αποκαταστησαι l και αποκατασ-
τησαι Τα lηπ Iα 55 abcg ff² sy lηπ | 12 om ηδη (Mk 9 13) Τα plursy | αλλα K | om εν (Mk 9 13)
λου H⁵² Iα 55-133 168 it, εαυτω l εν αυτω Iα 337, εις αυτον af l | om ουτως sys, om ουτως—αυ-
των (Mk 9 13) του Τα, ~ ουτως — αυτων p 13 Iα 55 af it | 14 om αυτων H⁵¹⁻² ua gg Ωρ | ελ-
δων l ελδ. αυτων (Mk 9 14) Iα 55 lat sy | εμπροσθεν αυτου l αυτον Iα 55 it, αυτω Ωρ plur, om αυ-
τον af sy | 15 εχει l πασχει (Lk 7 2 uῶ) H⁵¹⁻² Iα 050 sys? Ωρ? | ενιοι l πολλακις² Iα 55f η Ωρ |
17 ~ διεστρ. και απιστος Τα^e sy | ~ εσομαι μεθ υμ. (cf Lk 9 41) Τα K | και l εως ποτε² (Lk 9 41)
Τα^e sy | φερε (cf Lk 9 41) Τα sy | om μοι (Lk 9 41) Τα ff, ~ ωδε αυτον μοι lat | τον υιον σου l αυ-
τον (Lk 9 41) Τα sy |

- 18 ἔσομαι; ἕως ποτε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. ¹⁸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἔθεραπευθῆ ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ¹⁹ τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μεταβά εἴθνη ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.
- ²² ²² Ἀναστρεφόμενων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθήσεται. καὶ ἔλυπήθησαν σφόδρα.
- ²⁴ ²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες ²⁵ τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; ²⁵ λέγει· ναί. καὶ ἐλάθονα εἰς τὴν οἰκίαν προέβθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δόκει, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ²⁶ ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ εἰπόντος δέ· ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ²⁷ ἄραγε ελευθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ Ἴνα δὲ μὴ σκανδαλίωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλῃ ἀγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐφήσεις στατήρα, ἐκείνον λαβῶν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Zweite Leidens-ankündigung (Mk 9, 30-32 Lk 9, 43-45)
Des Kreises Tempelsteuerpflicht

Καπ. 18. Regeln für den Jüngerkreis

- Demut **18** 1 ¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μεῖζων (Mk 9, 33-37 Lk 9, 46f)
- 2 ἔστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτό
- 3 ἐν μέσῳ αὐτῶν ³ καὶ εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένηθε ὡς τὰ ¹⁹ 14
- 4 παιδία, οὐ μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τούτου, οὗτός ἐστιν ὁ μεῖζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.
- Von aller-5 6 ⁶ καὶ ὁς ἐὰν δέξηται ἐν παιδίῳ τοιούτῳ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ Ὅς δ' ¹⁰ 40

Von aller-5 lei Aerger-nissen (Mk 9, 42 Lk 17, 1f)

19 αὐτοῦ 1 τω Ιϋ (Mk 9²⁸) Τα sys (c add αὐτοῦ α τ. 15) | add αὐτῶ p εἶπον Τα it sy^c | θεραπευ-σαι 1 εκβαλεν Τα sys | 20 add Ιβ p ο δε Τα K | εἶπεν 1 λεγει (Mk 9²⁴) Τα⁷ K | απιστιαν 1 ολιγοπιστιαν (13⁵⁸) Τα K Iα⁶⁵ lat sy^s | add οτι p ρυμιν Ωρ H⁶³ Iα^{94f} sy | μεταβηθι μεταβα (Jo 7³) Ωρ 2:2 Αδ Ευσ K Iα⁶⁵ | εντευθεν 1 ενθεν Ευσ Αδ Κυ K | om εκει (Jo 7³) Τα plur sy (6 om ενθεν εκει) l | 21 add 21 τουτο δε το γενοσ ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια (Mk 9²⁹) Τα Ωρ K Iα⁶⁵ it, εξερχεται 1 εκπορ- Iα⁹⁴ 337 | 22 συστρεφόμενων H⁶¹⁻² 1016 Iη^a it, στρεφομ- Ωρ | 23 μετα τρεις ημερας 1 τη τρ. ημ. (Mk 9³¹) Iα⁶⁵ lat sy^s | αναστη-σεται 1 εγερθ- (Mk 9³¹) Τα⁷ Ωρ 1:1 H⁶¹ Iα³³⁷ ι | 24 και ελθόντων 1 ελθ. δε (Mk 9³³) Iα⁶⁵ lat sy⁷ | Καπερναουμ Ωρ K | ~ τω Πέτρῳ p εἶπον Iα⁶⁵ sy^s, add αὐτῶ p εἶπ. Τα abc sy^c | 25 οτε εισηλθεν 1 ελθοντα (Mk 7¹⁷) Τα K, εισελθοντα H^{62*}, εισελθοντι Iα⁶⁵ b ff² r | add αὐτῶ p λεγων Τα sy | τινος 1 τινων H⁶¹ | και η¹ Τα sy | 26 λεγει αὐτῶ ο Πέτρος 1 εἰποντος δε (26³⁵ Jo 13⁸) Τα K Iα⁶⁵, om ο Πέτρος Iα⁶⁵ sy^s, et ille dixit lat, add λεγει αὐτῶ ο Π. απο των αλλοτριων a εἰποντος H⁶² (ο δε εφη) 63 | om οἱ Τα plur | add p υιοι: εφη Σιμων ναι λεγει ο Ιβ dos ουν και συ ωσ αλλοτρ.οσ αυτων Τα ua, add εφη ο Πέτρος ναι κυριε ff | 27 add την α θαλασσαν (4¹⁸) Τα K Iα⁶⁵ | αναβανοντα (Lk 2⁴² H) K | add εκει p ευρησεις Iα⁶⁵ lat sy | om αυτοις Τα Iα³³⁷ r sy^c | 18 1 add δε p εκεινη Τα H⁶¹ af sy^c gg Ωρ | ημερα 1 ωρα (22²³) Τα Ωρ Iα^{050f} η⁷ lat sy | 2 add ο Ιβ p προσκαλ. Τα Ωρ K Iα^{65f} af sy, ~ a προσκ. abc r² ff² | add εν p παιδιον (6) Τα Iα⁶⁵ af f sy | 5 ~ εν p τοιουτο K, ~ εν p παιδ. H⁶², ~ τοιουτο παιδ. ff, om εν plur af r² | τοιουτον I⁷ K^x K^r |

- ἄν σκανδαλίση ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέροι αὐτῷ,
 ἵνα κρεμασθῆ μύλος ὀνίκος εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῆ ἐν τῷ πε-
 7 λάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἀνάγκη γὰρ ἔλθεῖν τὰ
 8 σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ εἰ δὲ ἡ χεὶρ
 σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλὸν σοί
 ἔστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα
 9 βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τῶ αἰώνιων. ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε
 αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. καλὸν σοί ἔστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελ-
 10 θεῖν ἢ δύο ὀφθαλμούς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ¹⁰ Ὅρατε
 μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν
 ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
 12 ¹² τί ὑμῖν δοκεῖ; ἔάν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῆ ἓν ἐξ Lk 15 4-7
 αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεις τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;
 13 ¹³ καὶ ἔάν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ
 14 τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσ-
 θεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἰς τῶν μικρῶν τούτων.
 15 ¹⁵ Ἐάν δὲ ἁμαρτήσῃ [εἰς σέ] ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ Lk 17 3
 16 αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. ¹⁶ ἐάν δὲ μὴ ἀκού-
 σῃ, παράλαβε μετὰ σεαυτοῦ ἓτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν Deut 19 15
 17 σταθῆ πᾶν ῥῆμα. ¹⁷ ἐάν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπέ τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐάν δὲ καὶ τῆς 2 Kor 13 1
 18 ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. ¹⁸ Ἄμην λέγω 16 19
 19 ὑμῖν, ὅσα ἐάν δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐάν λύ-
 σῃτε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. ¹⁹ πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι, ἐάν δύο
 συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐάν αἰτήσωνται,

Mk 9, 43-48
Mt 5, 29f

Gemeinde-
regeln

6 περι 1 εις² (Mk 9 42 Lk 17 2) H I α 168 337, επι (Ac 15 10) I α 55 93, εν τω τραχηλω I α 133
 it | 7 add εστιν p γαρ Ωρ K H⁶² I α 55, add εστιν a γαρ lat | add εκεινω p ανθρωπω
 (26 24) Ta K H⁶¹ I α 050f lat | τα σκανδαλα 1 το - ον (7a) Ta I α 133 93 ε sy^c, om το σκανδ.
 I α 050 sys | 8 αυτα 1 αυτον Ta² K, αυτην I α 168, om αυτον sy | add γαρ p καλον Ta sy ff²
 (~ εστιν γαρ σοι) | ~ χωλον η κυλλον (gg 15 31) Ta KI² it | 9 add γαρ p καλον Ta fff (~ εστι
 γαρ σοι) sy⁸ | εχειν και 1 εχοντα I α 133 ε ua | 10 ~ τούτων των μ. Ta² H⁵⁶ I α 55 94* it sy² |
 add των πιστευοντων εις εμε p τούτων (Mk 9 32) Ta I α 55 it sy^c | τω ουρανω 1 ουρανοισι (23 22
 cf Mk 13 32) H⁶¹, om εν ουρανοισι Ta I η al af ff sys Kλ Ωρ | 11 add 11 ηλθεν γαρ ο υιος του
 ανθρωπου (add ζητησαι και I α 94 a1) σωσαι το απολωλος (Lk 19 10) Ta K it | 12 add δε p
 τι (21 28) I α 55 sy^c | αφησει 1 αφεις, add και a πορευθεισ H⁶¹ I α 55 (αφησει) f ε lat | add προβατα
 p εννεα (12^a) H⁶¹ I α 050 ε | ζητησει I α 050 93 ε | 14 om εμπροσθεν Ta H⁶² sy Ωρ | μου 1
 υμων (19 10 32f) H⁶¹ I sy^s Ωρ | add τοις a ουρανοισ (721) H⁶⁴⁸ I α 55 Ωρ | εν 1 εις (cf 5 12) H I α
 55 93 al Ωρ | 15 add εις σε p αμαρτηση (21) Ta K gg H⁶¹⁻² sa I α 337 η Ωρ Κυ Βασ
 3 : 3 | add και p υπαγε Ta K it | add και a εαν² Ta af | 16 add σου a ακουση (15) Ta lat eplur
 sy Κυ Βασ | σου 1 σεαυτου (15) Ta K Ωρ | om επι Ta eplur af | om μαρτυρων Ta I α 55, ~ μαρτ.
 δυο eplur, ~ μαρτ. p τρωων (cf 20) H⁶² I α 050f η² af sy lnp Ωρ Tert | σταθησεται (2K 13 1) Ta eplur
 af lnp Ωρ | 17 add ωσ p και² (Lk 18 11) I α 55 sy^c | 18 αν 1 εαν I α 55f 93 ε al, αν¹ H⁶¹
 eplur, αν² H^{62*} al | om τω a ουρανω bis (6 10 19 21 uō) H⁶¹⁻² (61 nur¹) I α 050 ε² Ωρ, τοις ουρα-
 νοισ 1 τω ουρανω bis (16 19) eplur, nur¹ H⁶² | 19 om παλιν I α 050 93 ε² | add αμην a λεγω (18)
 K it sy | om οτι Ta eplur | ~ υμων (om εξ) συμφωνησωσιν K lat sy, ~ εξ υμων συμφ. I α 050f ε |

20 γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²⁰ οὐ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμδν δνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Gleichnis vom Schalksknecht

21 ²¹ Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός μου εἰς ἐμὲ καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; ²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι, ²³ ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά. ²³ Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ²⁴ ἄρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναῖρειν προσηνέχθη εἰς αὐτῷ ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. ²⁵ μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα, ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. ²⁶ πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσκύνει αὐτῷ λέγων· [κύριε] μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. ²⁷ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. ²⁸ ἔξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὀφείλειν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπιγινεν λέγων· ἀπόδος, εἴ τι ὀφείλεις. ²⁹ πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ³⁰ ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβρα- ³¹ λεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὐ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. ³² τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δούλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκᾳ σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. ³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα; ³⁴ καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὐ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. ³⁵ Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ³⁵ ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

Lk 17 4

Mk 6 14f

Kap. 19, 1-20, 28, Reise nach Jerusalem

Die Reiseroute (Mk 10, 1-2)

19 1 ¹ Καὶ ἐγένετο, ὄτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

20 οπου 1 ου *H*^{82o} *I*α⁰⁵⁰ ι Ωρ | ~ ουκ εἰσιν γαρ, παρ οἰς ουκ 1 εκει *I*α⁸⁵ sy^s κλ | ²¹ add αυτω p προσελθων Τα it sy^c, ~ αυτω a ο Π. *K* | ~ εἰς εμε a ο αδελφος (15 Lk 17 4) *K* gg *H*⁸¹ 8371 *I*α⁰⁵⁰ ι | ²² om ο ις Τα^e sy | om ου λεγω σοι—αλλ Τα^e, om λεγω σοι εως sy | επτακις 1 επτα Τα[?] *I*α^{85*} sy | ²⁴ προσηχθη 1 προσηνεχθη *H*⁸¹ *I*α⁸⁵ Ωρ | δεκα 1 μυριων Τα, εκατον c, πολλων *H*^{82*} Ωρ | ~ αυτω εἰς *I* *K* gg *H*^{81-2*}, om εἰς *I*φ^b 1333 σ 1226 af sy^s | ²⁵ add αυτου p κς (82 34) Τα *K* I[?] lat sy | add αυτου p γυναικα (1 24) Τα *K* lat sy | add αυτου p τεκνα Τα al sy | εκει 1 εἰχεν (13 44) *H*⁸¹ *I*α⁰⁵⁰ η Ωρ | ²⁶ add εκεινος p δουλος (277) Τα *H*^{82o} al *I*α^{85f} 286 337 al lat sy | om κυριε (29) *H*⁸¹ *I*α^{85ff} al af sy | ~ αποδωσω σοι (29) Ωρ *H* I[?] it[?], om σοι *I*α⁸⁵⁻¹³³ af sy^s | ²⁷ om εκεινου (26) *H*⁸¹ *I*α⁰⁵⁰ η | ²⁸ add μοι p αποδος (cf 26 29) Τα *K* sy, add μοι p οφειλεις Τα sy | ²⁹ add εἰς τοὺς ποδας αυτου p αυτου (Jο 11 32) Τα *K* | add παντα a αποδωσω (26) *H*^{82o} al I it[?] | ~ σοι αποδωσω (26) *H*^{83o} *I* cplur, om σοι sy | ³⁰ om ου (29) *H* Ωρ | add αυτω p οφειλ. Τα al | ³¹ ουν 1 δε *H* *I*α⁸⁵ 286 af | απελδοντες *H*⁸⁴⁸ *I*α⁰⁵⁰ 93 ι al | αυτων *I* | ³³ add ουν p εδει (25 27) Τα *I*α^{85f} it | καὶ εγω 1 καγω *K* | ³⁴ om αυτω (30) Τα *H*^{81-2o} *I*α^{85ff} al lat sy | ³⁵ επουρανιος *K* | ~ υμιν ποιησει a ο πατηρ *I*[?] af it sy | add τα παραπτωματα αυτων p υμων (6 14) Τα *K* |

19 2 om εκει Τα sy^s |

Ehe-
scheidungs-
frage
(Mk 10, 3-12)

3 ³ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστι
4 ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ
5 ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; ⁵ καὶ εἶπεν·
6 ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται
7 τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ⁶ ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο
8 ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ λέγουσιν
9 αὐτῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι αὐτήν;
10 ⁸ λέγει αὐτοῖς· ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύ-
11 σαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν. ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι, ὅς
12 ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται, καὶ ὁ
13 ἀπολελυμένη γαμῶν μοιχᾶται. ¹⁰ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ οὕτως ἔστιν ἡ αἰ-
14 τία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, ὃ ὀσφύρει γαμήσαι. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
15 ὃ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τούτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² εἰσὶν γὰρ ἐνουχοί,
16 οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν ἐνουχοί, οἵτινες ἐνού-
17 χισθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν ἐνουχοί, οἵτινες ἐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ
18 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

Jesus und
die Kinder
(Mk 10, 13-16
Lk 18, 15-17)

13 ¹³ Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύ-
14 ζηται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπέτιμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀφετε τὰ παιδία
15 καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με, τῶν γὰρ τοιούτων ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
16 ρανῶν. ¹⁵ καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

Jesus und
die Reichen
(Mk 10, 17-31
Lk 18, 18-30)

16 ¹⁶ Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα σχῶ
17 ζῶην αἰώνιον; ¹⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἔστιν ὁ
18 ἀγαθός. εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς. ¹⁸ λέγει αὐτῷ·

3 add οἱ α φαρισαῖοι (16: Mk 8:1) Τα Ωρ K sy | add αὐτῷ p λεγοντες Τα K | add ἀνθρώπῳ p
εξεστιν (cf Mk 10:2) Τα Ωρ K it sy | ! 4 add ἰς p δε Τα it | add αὐτοῖς p εἶπεν (Mk 10:3) Τα
K sy | ποιησας ἰ κτισας Τα K | 5 ενεκα H^{δ1-2} | al Ωρ | add αὐτοῦ p πατερα (Gen 2:24
Mk 10:7) Τα H^{δ3} al I sy | add αὐτοῦ p μητερα (15:5) Τα eplur sy | προσκολλ. (Mk 10:7)
H^{εoc δ1} K^x K^r | 7 om αυτην (Mk 10:4) Τα H^{δ2} al I α^{δ5ff} η lat Ωρ | 8 add ο ἰς p
λεγει (Mk 9:5) Τα H^{δ2} al abc | 9 om οτι (Mk 10:11) H^{δ1 26} I α^{δ5} al af it Ωρ | παρεκτος λογου
πορνειας ἰ μη επι πορνεια (5:32) H^{δ1} I α^{δ5} η: al af c ff sy^c Ωρ | om και γαμηση αλλην (5:32) H^{δ1}
I η al Ωρ | ποιει αυτην μοιχευθηνη ἰ μοιχεται¹ (5:32) Τα H^{δ1} δ3* I² Ωρ | μοιχεται ~ μοιχεται
H^{δ2} δ3^c al I α^{δ5} al af gh ff² l r sy | γαμησας ἰ γαμων K H^{δ1-2} al | 10 add αὐτοῦ
p μαθηται Τα K I² | ανδρος ἰ ανθρωπου Τα I α^{δ5} it | 11 om τουτον H^{δ1} al af Ωρ | 12 add
αὐτων p μητρος Τα eplur sy | 13 πρδσηνεχθη K | add αὐτοῦ p μαθηται Τα it² sy | 14 add
αὐτοῖς p εἶπεν (Mk 10:14) Τα H^{εoc δ1} I² sy | ~ ελθειν προς με α και (Mk 10:14 Lk 18:16) Τα I al af
sy | 15 ~ αὐτοῖς τας χειρ. (cf Ac 19:6 Mk 7:32) Τα K lat sy Ωρ, ep αυτους ἰ αὐτοις H^{δ2} | add
αὐτοῦ p χεῖρας Τα sy | 16 add νεανισκος α εις Τα H^{δ3c} I eplur, τις ἰ εις (Lk 18:18) I eplur | ~ εἶπεν
αὐτῷ K af | add αγαθε p διδασκαλε (Mk 10:17 Lk 18:18) lou Τα ἰρ K it sy | om αγαθον (Lk 18:18)
Τα al sy^c | ποιησας ἰ ποιησω ἰνα (Lk 18:18) H^{εoc δ1} δ3 I r | εχω ἰ σχω K, κληρονομησω ἰ σχω ~ p
αιωνιον (Mk 10:17 Lk 18:18) H^{δ2} al I al sy Ωρ | 17 add ἰς p ο δε (18) Τα eplur it² sy^c | λε-
γεις αγαθον ἰ ερωτας π. τ. αγαθ. (Mk 10:18 Lk 18:18) lou Τα ἰρ K | ουδεις αγαθος ει μη εις ο θεος
ἰ εις — αγ. (Mk 10:18) lou ἰ:1 Τα K | om ο² lou ἰρ K I α^{δ5ff}, add ο θεος p αγαθος bc ff²
sy^c, add ο πατηρ lou ἰρ K I Ωρ af, add εν τοις ουρανοις ἰρ, add μου ο εν τοις ουρανοις lou | ~ ει-
σελθειν εις την ζ, (18:8) K sy |

ποιάς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδο-
 19 μαρτυρήσεις, ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν κλησίον σου
 20 ὡς σεαυτὸν. ²⁰ λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα ἐφύλαξα. τί ἔτι ὑστερῶ;
 21 ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα
 22 καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ξεῖς θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²² ἀκού-
 23 σας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπήλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.
 24 ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πλοῦσιος δυσκό-
 25 λως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ²⁴ ἀλλὴν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκο-
 26 πώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαβίδος εἰσελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν
 27 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ²⁵ ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· τίς
 28 ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις
 29 τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. ²⁷ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος
 εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι, τί ἄρα ἔσται
 28 ἡμῖν; ²⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅμοιοι οἱ ἀκολουθήσαντές
 29 μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης
 αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ
 30 Ἰσραὴλ. ²⁹ καὶ πᾶς, ὅστις ἀφήκην ἀδελφοῦς ἢ ἀδελφᾶς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ
 γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἢ οἰκίας ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα
 30 λήψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι. ^{20 16, 22 14}
 20 1 καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. ¹ Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκο-
 20 1 δεσπότῃ, ὅστις ἐξήλθεν ἄμα πρῶτῷ μισθώσασθαι ἐρλάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ^{Lk 13 30}

18 add ο δε α λεγει (17) Ωρ al, ποιας φησιν l λεγει αυτ. π. H⁵², εφη l λεγει (21) H⁶¹ | om I⁵ (17)
 Ie al e | εφη l ειπεν (13²⁸) H⁶¹ Ie, λεγει af | add αυτω p ειπεν (17) Ta al af ch sy | ~ μοιχ. . .
 κλεψ. . . φον. Ta, ~ μοιχ. . . φον. Ir Ωρ, om ου μοιχ. ου κλεψ. H^{82*}, om ου κλεψ. sy^s | 19 add
 σου p πατερα (Mk 10¹⁹ 7¹⁰) Ta H^{63c} al I it sy | add σου p μητερα (Mk 7¹⁰) Ta eplur abff^{ff}2
 sy | αυτου I⁷ | 20 add εκεινος α ο νεανισκος Ta e sy | ~ ταυτα παντα (Mk 10²⁰ Lk 1²¹)
 Ta H⁶¹ I sy Ωρ | εφυλαξαμην (Mk 10²⁰) Ta² Ωρ K | add εκ νεοτητος μου p εφυλ- (Mk 10²⁰
 Lk 18²¹) Ta Ωρ K it sy | 21 λεγει l εφη (20) H⁶¹ I α 050 ι lat | add και ρυπαγε Ta af | add
 παντα α τα (Lk 18²²) Ta it² sy^s Ir Cyp | add τοις α πτωχοις (Mk 10²¹) Ta H⁶¹ I α 65 f | ουρα-
 νοις (Lk 18²²) H⁶¹ 63 I α 65 eplur | add και αρας τον σταυρον σου α ακολουθει (Mk 10²¹) Ta sy^c |
 22 om τον λογον H⁶² al, add τουτον p λογον (Jo 19¹³) Ta H⁶¹ abc ff^{ff} sy, ~ τ. λογον ο νεαν. al
 Ωρ | 23 ~ δυσκολως πλουσ. (Mk 10²³ Lk 18²⁴) Ta Ωρ K | 24 om δε (18¹⁹) I α 050 f
 93 η al it² | add οτι p υμιν (9) Ta H^{exc} 61 al I α 050 al sy | τρυμαλιας l τρυπηματος (Mk 10²⁵)
 Κλ Ωρ 1: x Ευσ H⁶³ I α 050 f 93 337 eplur, τρηματος (Lk 18²⁵) Cels Ωρ 1: x H^{61-2*}, τρητης Ωρ
 1: x | διελθειν (Mk 10²⁵) Κλ 1:1 K H⁶¹ | add εισελθειν p θεου (Mk 10²⁵) K, ~ α εις H⁶¹ I α 65 f r
 lat | 25 add αυτου ρ μαθηται (23) K | om σφοδρα (Mk 10²⁴) Ta al | 26 ~ δυνατα παντα H⁶²
 al | add εσιν p δυνατα (Lk 18²⁷ cf Mk 10²⁷) K² K² 14:37 eplur lat | 27 om τοτε Ta H⁶³ | add
 κυριε α ιδου eplur A³ | 28 καθισεσθε (Lk 22³⁰) H I⁷ | υμεις l αυτοι K lat sy | 29 ος l
 οστις (Mk 10²⁹ Lk 18²⁹) K | γονεισ l πατερα η μητ. (Lk 18²⁹) I η af Ir Ωρ | om η πατερα (Mk
 10³⁰) I α 65 b ff^{ff} 2² sy | om η γυναικα (Mk 10²⁹) H⁶¹ I α 65 η al af ab r² ff sy^s Ωρ | ~ οικιας
 η α αδελφους (cf Mk 10²⁹ Lk 18²⁹) Ta K, om η οικιας H^{82*} Ωρ 1:1 | οικιαν (Mk 10²⁹ Lk 18²⁹)
 I α 050 f 93 337 al K^r it | πολλαπλασιονα (Lk 18³⁰) Ta H⁶¹ al Ωρ | add εν τω ερχομω α ζωην
 (Mk 10³⁰ Lk 18³⁰) Ta af sy^c | 30 ~ εσχ. πρωτ. . . πρωτ. εσχ. (20¹⁶) H⁶² al | add οτι α
 εσχατοι² (20¹⁶) H⁶³ I α 286 ι al |

20 1 om γαρ Ta al af beg ff sy^s Ωρ 1:1 |

Die Ar-
 beiter im
 Weinberg

2 ² συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς
 3 εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας
 4 ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούσας, ⁴ ἀκείνοις εἶπεν· ὀπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου,
 5 καί, ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. ⁵ οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν δὲ ἐξελθὼν περὶ ἕκτην
 6 καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους
 7 ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὥδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν
 8 αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὀπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπε-
 8 λῶνα. ⁸ ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον
 9 τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώ-
 9 10 τῶν. ⁹ ἐλθόντες οὖν οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ¹⁰ καὶ ἐλθόντες
 11 οἱ πρώτοι ἐνόμισαν, ὅτι πλεῖον λήψονται, καὶ ἔλαβον [τὸ] ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. ¹¹ λα-
 12 βόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ¹² λέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν
 13 ἐποίησαν, καὶ Ἰησοῦς ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσαι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας
 13 καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε, οὐχὶ
 14 δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ¹⁴ ἄρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἔσ-
 15 χάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· ¹⁵ ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι, ὃ θέλω, ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς;
 16 ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; ¹⁶ Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχα-
 16 17 τοι πρώτοι καὶ οἱ πρώτοι ἔσχατοι.

19 30, 22 14
 Lk 13 30

Dritte
 Leidensan-
 kündigung
 (Mk 10, 32-34
 Lk 18, 31-33)

17 ¹⁷ Καὶ ἀναβαίνων δ' Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς
 18 κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ¹⁸ ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα,
 19 καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ
 19 κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ
 20 ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
 20 ²⁰ ἵνα προσήλθῃ αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς
 21 προσκυνούσα καὶ αἰτουσά τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις;
 21 λέγει αὐτῷ· εἰπέ, ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ μου εἰς ἐκ δεξιῶν

16 21, 17 22f

Die Zebe-
 daidenbitte
 (Mk 10, 35-45) 21

2 καὶ συμφων. 1 συμφων. δε *K* sy | 3 εὑρεν | εἶδεν (s) *I* α⁶⁵ 183 93 al jt Ωρ? | 4 καὶ ἐκεῖνοις
K *H*^{δ1-2} | om μου (γ) *K* *H*^{δ1} sy | 5 om δε² (21³⁰) Ωρ *K* *I*? af it sy | 6 add ὥραν p
 ενδεκατην (s s s) *K* *I*? af sy | add ἀργούσας p ἐστῶτας (s) *T* α *K* | 7 add μου p ἀμπελ. (s) eplur
 af it sy^s | add καὶ ο εαν η δικαιον ληψεσθε p ἀμπελωνα (s) *T* α *K* sy^c | 8 om αυτοῖς *H*^{ε^κ δ1}
 Ωρ | add αυτων p μισθον *T* α *h* f sy | 9 καὶ ἐλθόντες 1 ἐλθ. ουν (10 18³¹) *T* α *K* eplur, δε 1 ουν
H^{δ1} sy^c | 10 δε 1 καὶ *K* *H*^{δ2}, ἐλθ. δε καὶ eplur it | πλειονα 1 πλειον *K*, πλειω *I* α⁶⁵ | add
 το (s) *H*^{ε^κ δ1} 76f 837f *I* α⁰⁵⁰ π^{ε^κ 17} | ~ καὶ αυτοι α το *T* α² *K* *I*? | 12 add οτι p λεγοντες
K | ~ αυτοῖς ἡμῖν *H*^{δ2} al *I* α⁶⁵ al lat gg Ωρ | 13 ~ εἶπεν ἐνι αυτων *K* | συνεφωνησα σοι
 (ε^κ s) eplur sy^s, *convenit mihi et tibi* af | 14 add καὶ α τουτω eplur it | 15 om η¹ *H*^{δ1} al
I α^{δ5ff} sy | ~ ποιησαι ο θελω *K*, ~ ποιησαι ἐν τ. ἐμοῖς ο θελω *T* α *f* sy^c | εἰ 1 η² *K*^x *K*^r it |
 16 ~ πρωτ. εσχ. . . . εσχ. πρωτ. (19³⁰) *I* α¹⁶⁸ al q | add πολλοι γαρ (ωσι add οἱ *I* α⁰⁵⁰) κλητοι
 ολιγοι δε ἐκλεκτοι p εσχατοι² (22¹⁴) Βαρν *T* α Ωρ *K* | 17 μελλων δε ο ἴσ ἀναβαινειν 1 καὶ
 αναβ. ο ἴσ *H*^{δ1} (~ ἴσ p αναβ., om ο) sa bo *I* η^a sy p Ωρ 2:1 | om μαθητας (Mk 10³² Lk 18³¹)
H^{δ2} al ἰ α^{δ5f} η sy Ωρ | add αυτου p μαθ. (10¹¹) *T* α *I* eplur af | ~ ἐν τη οδω καὶ *K* | 19 ανα-
 στησεται 1 ἐγερθησεται (Mk 10³⁴ Lk 18³³) *T* α² *K* | 21 add η δε α λεγει *H*^{δ1} *I* α⁹³ al af it |
 om σου¹ *I* *H*^{δ1-2} | om σου² *I* α^{δ5f} al af it?

22 σου και εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε, τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; 23 λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. ²³ λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαί ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς 24 ἠτοίμασαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. ²⁴ Ἀκούσαντες δὲ οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ 25 τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε, ὅτι Lk 22 24-26 οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν και οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν 26 αὐτῶν. ²⁶ οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν. ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ²³ 27 ἔσται ὑμῶν διάκονος, ²⁷ και ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δούλος. Mk 9 35 28 ²⁸ ὡς περὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι και δοῦ-
ναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

20, 29-22, 14, Die Tage in Jerusalem

Die 29 30
Blinden
von Jericho.
(Mk 10, 46-52
Lk 18, 35-43)

29 30 ²⁹ Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχῶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος. ³⁰ και 31 ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκούσαντες, ὅτι Ἰησοῦς παράγει, 31 ἔκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυιδ. ³¹ ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐ-
τοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μείζον ἐκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ 32 Δαυιδ. ³² και στᾶς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς και εἶπεν· τί θέλετε ποιῆσω 33 34 ὑμῖν; ³³ λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. ³⁴ σπλαγχνισθεὶς 34 δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤσπατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, και εὐθέως ἀνέβλεψαν και ἠκολούθησαν αὐτῷ.

22 πινω | μελλω πινειν (Mk 10³⁸) I cplur Ωρ 1:1, πειν (22^a) H^{δ1} 23 I cplur | add η το βαπτισμα ο εγω βαπτίζομαι βαπτισθηναί p πινειν (Mk 10³⁸) Τα K, και η (in K) (Mk 10³⁸ K) I α¹³³ cplur | 23 add και α λεγει K | add ο ἵσ p αυτοις (Mk 10³⁹) Τα I α^{δ5f} i cplur af it sy | add και το βαπτισμα ο εγω βαπτίζομαι βαπτισησεσθε p πιεσθε (Mk 10³⁹) Τα K | και η η (21) Τα K | add μου p εωνυμων (21) Τα K^x K^r sy | om τουτο (Mk 10⁴⁰) K lat | 24 και ακουσαντες | ακ. δε (Mk 10⁴¹) K lat sy | 25 add αυτοις p ειπεν (Mk 10⁴²) Τα I α^{δ5} af sy | κατακυριευσουσιν H^{δ1} I cplur add αυτων p μεγαλοι (Mk 10⁴²) Τα I α¹ sy | 26 add δε p ουτως (Mk 10⁴³) K^x K^r sy | υμων | εν υμιν² (26^c Mk 10⁴⁴) H cplur | ~ μεγας εν υμιν (cf Mk 10⁴³) H^{δ1} I cplur, ~ εν υμιν p γενοσθαι (Mk 10⁴³) H^{δ3} I α¹, ~ γενοσθαι μεγας (cf Mk 10⁴³) I α¹ sy | εστω | εσται² (27 K Mk 10⁴³) Τα H^{δ2c} α¹ I[?] Ωρ | 27 υμων | εν υμιν (Mk 10⁴⁴) Τα H^{δ1} 23, ~ ειναι υμων (27^b) H^{δ1} | εστω | εσται (Mk 10⁴³) Τα K | 28 add p πολλων: υμεις δε (γαρ af) ζητειτε εκ μικρου αυξησαι και (add ου sy^c) εκ μειζονος ελαττον (~ α εκ² af ach r ff ff²) ειναι. εισερχομενοι δε και (om af ff, om εισερχ. δε και sy^c) παρακληθεντες δειπνησαι μη ανακλιεσθε (~ p τοπους I π¹⁷) εις τους εξεχοντας τοπους, μηποτε ενδοξοτερος σου επελθη και προσελθων (om sy^c) ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι· επι (om af sy^c) κατω χωρει (~ χωρει κατω af r, om κατω r²) και καταισχυνηθη (add ενωπιον των αναπε συντων sy^c). εαν δε αναπεσης εις τον ηττονα τοπον και (om I π¹⁷) απελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ· συναγε (αγε I π¹⁷) επι (om af sy^c) ανω και (add τοτε af, add αναπεσον και sy^c) εσται σοι τουτο χρησηον (-μωτερον I π¹⁷ lat sy^c, add ενωπιον των αναπεσοντων af sy^c) I α^{δ5} π¹⁷ af it sy | 29 εκπορευομενου του Ιησου Τα H^{δ3c} α¹ af, εκπ. αυτου (Mk 10⁴⁶) cplur | ηκολουθησαν . . οχλοι πολλοι (81) I α^{δ5} α¹ af sy | 30 ~ κυριε p ημας (cf 15²²) Ωρ K, om κυριε (9²⁷) Τα H^{δ2} I α^{δ5ff} cplur sy | add ἴα α ὑἱ (Mk 10⁴⁷ Lk 18³⁸) Τα H^{δ2} α¹ I α^{δ50f} α¹ af Ωρ | υιος K | 31 πολλω μαλλον | μειζον (Mk 10⁴⁸ Lk 18³⁹) Τα H^{δ2} | εκραζον (Mk 10⁴⁸) K | ~ ελεησον ημας κυριε K, om κυριε (9²⁷) I α¹³³ α¹ af | υιος K | 32 add αυτοις p ειπεν Τα it[?] | add ἵνα α ποιησω (Lk 6³¹) H^{δ2c} α¹ I α⁹³ α¹ it sy Ωρ | 33 ανοιχθωσιν (cf 9³⁰ Jo 9¹⁰) K | ~ ημων οιοφθ. (cf 9³⁰ Jo 9¹⁰) K | 34 οφθαλμων | ομματων (28 9²⁸) K | ~ αυτων των ομματων H^{δ1} Ωρ, om αυτων I α^{δ50}, αυτου H^{δ2*} | add αυτων οι οφθαλμοι p ανεβλεψαν (9³⁰) K |

Einzug **21** 1 ¹ Καὶ ὄτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθσαγαῖ πρὸς τὸ δρος τῶν
 in Jeru- 2 ἑλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ² λέγων αὐτοῖς· πορεύθητε εἰς
 salem (Mk 11, 1-10
 Lk 19, 29-38
 Jo 12, 12-19) 3 μετ' αὐτῆς. λύσαντες ἀγαγέτέ μοι. ³ καὶ ἴαν τις ὄμιν εἶπη τι, ἔρεῖτε, ὅτι ὁ
 4 κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. ⁴ Τοῦτο δὲ γέγονεν, ἵνα
 5 πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵ «εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Sach 9·
 Ἴδου ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πρᾶς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον
 6 υἱὸν ὑποζυγίου.» ⁶ Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες, καθὼς προσέταξεν
 7 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ
 8 ἱμάτια [αὐτῶν], καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυ-
 9 τῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρώννουν
 10 ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον
 11 λέγοντες· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, Ps 118²⁵
 12 ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὕψιστοις. ¹⁰ καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα
 13 ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος; ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης
 Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.
 Tempel- 12 ¹² Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς
 reinigung (Mk 11, 15-19,
 Lk 19, 45-48,
 Jo 2, 14-16) 13 πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατ-
 14 ἔστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περιστεράς, ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· Jes 56·7
 γέγραπται· «ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται», ὅμοι δὲ αὐτὸν ποιεῖτε «σπή- Jer 7·11
 14 λαιον ληστῶν». ¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χῶλοι ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἔθεράπευσεν
 15 αὐτούς. ¹⁵ Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια, ἃ ἐποίησεν, καὶ
 τοὺς παῖδας τοὺς κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἤγα-

21 1 ἤγγισεν . . ἦλθεν (Lk 19²⁹) Τα H^{63c} Iα^{94 f 337} af sy Ωρ 1:2, nur ἦλθεν H^{62*} Iα¹⁶⁸
 al | Βηθσαγαῖ Ωρ 2:1 K^x K^r | add καὶ Βηθανίαν p Βηθφ. (Mk 11:1) Τα H^{63c} eplur | om ο K^l
 H⁶¹ Iα 65-133 al Ωρ 1:1 | τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 1 μαθητᾶς (Mk 11:1) Τα eplur sy, add αὐτοῦ p
 μαθητᾶς al af it | 2 πορεύεσθε (10⁶ 22⁹ 25⁹ 41) H I Ωρ | κατέναντι (Mk 11:2 Lk 19³⁰) H
 Iα 65 ff 168 i al Ωρ | εὐδως H⁶² al Iα 93⁷, om εὐθεως (Lk 19³⁰) Τα Iα 33⁷ al it, ἴδου 1 καὶ εὐθ.
 sy | 3 καὶ εὐθεως 1 εὐθ. δε (2 Mk 11:3) Iα 65 al lat sy Ωρ 1:2, εὐδως H⁶¹⁻² Iα 050 ff 93⁷
 Ωρ | ἀποστελεῖ (Mk 11:3) K | 4 add ὄλον p δε (122) Τα K | δια 1 υπο (sonst stets) Ωρ
 K H⁶¹⁻² | 5 om ἐπι² (Sach 9⁹) K lat | 6 συνεταξεν (26¹⁹ 27¹⁰ gg 124 84) H⁶¹ 63
 Iα 65 133 ff | 7 ἐπάνω 1 ἐπ (p^b) K | αὐτῷ 1 αὐτῶν¹ (Mk 11:7) Iα 050 i, αὐτον Iα 65 af it,
 om ἐπ αὐτ. sy | om αὐτῶν² H^{61-2*} Iα 65 f 196 af b ff ff² | ἐκαθ- 1 ἐπεκαθ- (Mk 11:7) H^{62*}
 Iα 050 98 eplur, -καθίσαν H⁶² al I al, ἐκαθητο Iα 65 133 af it | αὐτοῦ 1 αὐτῶν³ (Mk 11:7) Τα
 Iα 65 ff af it, αὐτον H⁶² | 8 ~ τα ἱματία αὐτῶν (Mk 11:8) eplur, αὐτῶν 1 εαυτῶν (Lk 19³⁵)
 Mk 11:8) H al Iα 65 ff 293 i eplur | 9 om αὐτον (Mk 11:9) K lat | add p ὑψίστοις: ἀπηγῶν δε
 αὐτῶ πολλοὶ χαίροντες καὶ δοξαζόντες τὸν θεὸν περὶ πάντων ὧν εἶδον (cf Lk 19³⁷) Τα sy |
 11 πολλοὶ 1 ὄχλοι Iα 65 al af it Ωρ 1:1, πολλοὶ 1 οἱ, om ὄχλοι I η | ~ ἰδὲ ο προφήτης Τα K lat
 sy, om ἰδ I eplur | Ναζαρετ K^x K^r af sy | 12 add ο a ἰδ K^x K^r I² | om του θεου (Mk 11:15
 Lk 19⁴⁵) Τα H^{62c} 63 al I² Ωρ | εκ του ἱεροῦ p ἐξεβ. 1 εν τῷ ἱερῷ (Jo 2:15) Τα sy | 13 ἐποιήσατε
 1 ποιεῖτε (Lk 19⁴⁶) Τα Ir K lat, πεποιήκατε Ωρ I η, ~ ἐποιήσατε αὐτον (Mk 11:17) Ir eplur |
 14 ~ χῶλοι καὶ τυφλοὶ (cf Lk 14:13) K | om εν τῷ ἱερῷ Τα I i al | 15 ~ γραμματεῖς . . ἀρχιερεῖς
 Iα 050 i sy | om τους² Ωρ K |

16 νάκτησαν, ¹⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀκούεις, τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι »ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρησίω αἶνον». Ps 8 3

Verfluchung des Feigenbaumes (Mk 11, 12-14, 20-25)

17 ¹⁷ Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠδύλισθη ἐκεῖ. ¹⁸ Πρωτὰς δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπέειπεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εἶρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέγει αὐτῇ· μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παρα-
20 χρῆμα ἢ συκῆ. ²⁰ καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆμα
21 ἐξηράνθη ἡ συκῆ; ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
22 ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κὰν τῷ
23 ὄρει τοῦτῳ εἰπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· ²² καὶ πάντα,
24 ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε.

Frage nach 23 über Vollmacht (Mk 11, 27-33, Lk 20, 1-8)

²³ Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσήλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα. ὅν ἐὰν εἰπῆτέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῶ. ²⁵ τὸ βάπτισμα [τὸ] Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες· ²⁶ ἐὰν εἰπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἰπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον· οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῶ. ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. [καὶ] προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ²⁹ ³⁰ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὕπαγε κύριε, καὶ οὐκ ἀπήλθεν. ³⁰ προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω, ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ³¹ ἀπήλθεν. ³¹ τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέγουσιν· ὁ ἔσχατος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ³² ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ,

1. Gleichnis: 28 von den zwei Söhnen

16 add ουκ α ακουεις (27 13) Τα Ια 168 94337 eplur sy | om οτι (42) H62 Ια 85 94 337 al af it?
17 καταλειπων H63 56 I7 | 18 πρωι (Mk 11 20) H61-2* Ια 85f | 19 add ου α μηκει H61 56 Iπ 21 | 20 add αυτη p συκη Τα al sy | 22 εαν l αν K | 23 ελδοντι αυτω (K ebenso 85) K | 24 ~ καγω υμας I eplur | ~ ενα λογον (Mk 11 29) H63 I lat Ωρ | και εγω l καγω 2 H62 Ια 133 ε | 25 om το 2 (Lk 20 4 gg Mk 11 30) K gg H Ια 600 al Ωρ | ev l παρ (16 7) Τα? H 60c 62 63 al Ια 600 al | 26 om ουν (Mk 11 31 Lk 20 5) Τα Ι af sy Ωρ | ~ ως προφητην p Ιωαννην (Lk 20 6) Τα K lat | 27 ο Ισ l και αυτος (Mk 11 33) H62 af sy | ~ υμιν λεγω (Mk 13 37 Lk 6 27 ua) Ι eplur af it Ωρ | 28 om δε Τα? Ι e al | add τις p ανθρωπος (Lk 15 11) Τα H63 al Ι K x 61:110 K r af it sy | ~ δυο τεκνα (cf Lk 15 11) H61 Ια 337 al lat sy | om και H62* 26 56 bo af sy (om και προσελθων) Ωρ gg Τα | add μου p αμπελωνι (20 4) Ωρ K 29 ου δελω υστερον δε μεταμεληθεισ Ι υπαγω κυριε και ουκ (30) Τα Ι r K gg H61 (εγω l υπαγω) sa bo Ια 050 (om κυριε) f e al, om δε (in K) H62* Ια 93 94f al af Ωρ | 30 και προσελθων l προσελθ. δε Τα K | ετερω l δευτερω Τα Ωρ? K x 102:69 K r | εγω κυριε και ουκ l ου δελω υστερον δε μεταμεληθεισ (29) Τα K gg H61 (om δε) sa bo Ια 050f e al | υπαγω l εγω (29) Ια 133 al lat, add υπαγω p κυριε Ια 85 600 | 31 add αυτου p πατροσ Τα al sy | add αυτω p λεγουσιν Τα K af it sy | πρωτοσ l εχατοσ Τα H K, δευτεροσ Τα e al, υστεροσ H61 Ια 93 32 ~ προς υμασ Ιωαν. Τα K | ου l ουδε K af ~ ουδε ιδοντεσ Τα Ια 133 sy c, om ουδε Ια 85 af sy s.

2. Gleichnis: 33
von den
Weinbergs-
arbeitern
(Mk 12, 1-12,
Lk 20, 9-19)

33 ἡμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ³³ Ἄλλην παρα-
βολὴν ἀκούσατε· ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελώνα, καὶ
φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ἔκοδομησεν πύργον, καὶ
34 ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν. ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν,
ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.
35 ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἕδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν,
36 ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. ³⁶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ
37 ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ
38 λέγων· ἐντραπήσονταί τὸν υἱόν μου· ³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον
ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν
39 κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελώνου καὶ
40 ἀπέκτειναν. ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελώνου, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς
41 ἐκείνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελώνα
ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, ὅτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς και-
42 ροῖς αὐτῶν. ⁴² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς·
«λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Ps 118 22
43 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.» ⁴³ διὰ τοῦτο
λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἕθνει
44 ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. [⁴⁴ καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθή-
σεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.]
45 ⁴⁵ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἐγνω-
46 σαν, ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. ⁴⁶ καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς
22 1 ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφῆτην αὐτὸν εἶχον. ¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν
2 ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· ² ὅμοιωθή ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βα-
3 σιλί, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ³ καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους
4 αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἔλθειν. ⁴ πάλιν
ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἶπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ δριστόν
μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα καὶ πάντα ἔτοιμα, δεῦτε

3. Gleichnis:
vom
Hochzeits-
mahl
(Lk 14, 16-24)

33 add τις p ἀνθρωπος (Lk 15 11) Τα^c K^x | και ι οστις Τα^{sys} Ir, om και sy^c | add εν αυτω p
ωκοδομησεν (cf Jes 5 2) Τα c sy Eus | 34 πεμπειν αυτω απο των καρπων ι λαβειν τ. κ. Τα sy
(^c tous -ous), απο τ. καρπ. ι τους κ. (Mk 12 2) af it | 35 ~ ελιθοβ. . . απεκτ. Τα af it sy^c Eus |
36 add και α παλιν H^{δ2*}, add ουν p παλιν Τα^γ Iα^{δ5} | 37 add ισως α εντραπησονται (Lk 20 13) Τα
al af bch ff² sy Eus | 38 κατασχωμεν (Hb 3 14) K | ημων εσται η κληρονομια ι σχωμεν την -ιαν
(Mk 12 7 cf Lk 20 14) Τα af sy Eus | 39 add αυτον p εξεβαλον Τα al | add αυτον p απεκτειναν
Τα af cf sy Ir | 42 εν τη γραφη Τα sy, om εν ταις γραφαις al af g Ir | υμων Iα^{δ5*} 337 η ι
al K^r | 43 om οτι Iα^{050f} 93 al | om αυτης Τα ff sy Eus, αυτου H^{δ2*} Ωρ 1: x | 44 om 44
(Mk 12 11) H^{δ48} Iα^{δ5} af b ff ff² r r² sy^s Ωρ | 45 ακουσαντες δε ι και ακουσ. (19 25 uō)
H^{δ2} al sy gg Ωρ | 46 τον οχλον (26 Mk 12 12) Τα H^{δ2*} 53 al επειδη ι επει K, οτι ι επει al | ωσ
ι εις (26 14 5) Τα K |

22 1 ~ ειπεν παλιν (cf Jo 8 21 10 7 20 21) al Ωρ Eus, ~ παλιν p αυτοις af it, ~ α αποκριθεις Τα
sy, ~ p αποκρ. al, om παλιν al | ~ αυτοις εν παραβ. (13 3) K, ομαυτοις Τα Iα⁰⁵⁰ 600 ff^{r2}; om
λεγων Τα al h sy | 2f ποιων ι εποησεν . . και Iα⁰⁵⁰ η Ir Ωρ | 4 om μου¹ I η Ωρ | ητοιμασα (cf
26 19 ι K 2 9) K, ητοιμασται (20 23) al r² sy | om μου p ταυροι af b ff² r, add μου p σιτιστα Τα
Iα¹³³ A³ ghq ff² sy |

5 εἰς τοὺς γάμους. 5 οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
6 ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ. 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους
7 αὐτοῦ ὄβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 7 ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρα-
τεύματα αὐτοῦ ἀπόλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν.
8 8 τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἐτοιμὸς ἐστίν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
9 ἦσαν ἄξιοι. 9 πορευέσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν καί, ὄσους ἔαν εὕρητε,
10 καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. 10 καὶ ἐξεληθόντες οἱ δούλοι ἐκείνοι εἰς τὰς ὁδοὺς
συνήγαγον πάντας, ὄσους εὗρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς. καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμ-
11 φῶν ἀνακειμένων. 11 εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν
12 ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. 12 καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς
13 εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφίμωθη. 13 τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν
τοῖς διακόνοις· ἄρατε αὐτὸν ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ βάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος
14 τὸ ἑξώτερον, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 14 Πολλοὶ γάρ
εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

22,15 - 25,46, Streitreden in Jerusalem

Die Fragen 15
der Gegner
1. Die
Kaiser-
steuer
(Mk 12, 13-17,
Luk 20, 20-26)

15 Τότε πορευθέντες οἱ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὥπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν
16 ἐν λόγῳ. 16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν
λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
17 17 εἶπέ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον καίσαρι ἢ οὐ
18 18 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· τί με πειράζετε, ὄποκριταί;
19 19 ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.
20 21 20 καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνας ἢ εἰκὼν αὐτῆ καὶ ἡ ἐπιγραφή; 21 λέγουσιν αὐτῷ· καί-
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ καίσαρος καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ
22 θεῷ. 22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

2. Die Auf-23
erstehung
(Mk 12, 18-27, 24
Luk 20, 27-40)

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ σαδδουκαῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστα-
24 τασιν, καὶ ἐπρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· »ἐάν τις Deut 25 5r
ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ

5 ο μεν. / ο δε K, οι μεν . . οι δε . . αυτων Iα^{δ5} al af bch ff² r r² | eis 1 επι (5^a) K | 7 και
ακουσας ο βασ. 1 ο δε βασ. (cf 2a) Τα K, add ακουσας p βασ. Iα^{δ5f} 600 (και ο 1 ο δε) | lat | add
ekeinos p βασιλευς K, add ekeinos a ο βασ. Iα^{δ5} af it | το στρατευμα (cf Ac 23 10) Iα^{δ5} η af it
sy^c Ωρ Ευσ | ανελευεν 1 απολεσεν (2 16) Iη Ωρ, απολεσαι (Lk 20 16) al | 9 αν K^x 86: 82 K^r | 10 ους
1 ο ους (gg a) H^{δ1*} 2 Iα^{δ5} al | ~ αγαθους . . πονηρους Τα ch ff² r² | γαμος 1 νυμφων (δ)
K I² | add των a ανακειμ. (cf 11) Iα^{δ5ff} i | 13 ~ ειπεν ο βασ. K | δησαντες αυτου ποδας
και χειρας 1 αρατε — και (25 30) Τα H Iα^{δ5ff} η i (om αυτων) sy Ωρ, δησαντες αυτου π. κ. χ. αρατε
αυτον και, om αυτον p βαλετε 1 αρατε — και (cf Ac 21 11) K gg Iα^{δ5} af it | ~ χειρ. και ποδ. (cf
Lk 24 39) Τα I² K^x 71: 98 K^r ch r² ff² sy Ευσ | εκβαλετε (25 30) Τα H K, εμβαλετε (Lk 12 5)
cp | 14 add οi α κλητοι und a εκλεκτοι (cf 20 16*) Iα^{δ5} 133 η al Kλ 2: 2° Ωρ 1: 3 | 15 add και αυτου
p ελαβον (12 14) Iα^{δ50} cp lur Ωρ, add κατα του ιησου (27 1): al | 16 λεγοντας H^{δ1-2} al | ανθρωπου
Τα I² sy^c Ωρ Ευσ | 18 add αυτοις p ειπεν (Mk 12 15) Τα H^{al} af sy | 20 add ο 15 p αυτοις
Τα H^{al} Iα^{δ5f} 600 i al lat sy | ~ αυτη p επιγραφη H^{al} I^{al} | om η α επιγρ. (cf Lk 20 24) I^{al} | 21 om
ουν (Mk 12 17) Τα Iα^{δ5} al af it sy Ωρ | add τω α καισ. Iα^{δ5ff} 93 al Ιου Ωρ | 23 add και α εν
Τα H^{δ2*} sy⁸ | add οi α σαδδουκ. Iα^{δ50f} i al, a λεγοντες (Lk 20 27) K² K^x 85: 85 K^r | 24 add
ημιν p ειπεν (Mk 12 19) Lk 20 29) Τα af sy |

25 ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί. καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ
 26 27 ἀδελφῷ αὐτοῦ, 26 ὁμοίως καὶ ὁ δεῦτερος καὶ ὁ τρίτος ἕως τῶν ἑπτὰ. 27 ὕστερον δὲ
 28 πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή. 28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή;
 29 πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. 29 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε μὴ
 30 εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε
 31 γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν. 31 περὶ
 32 τοῦ· 32 »ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ.« οὐκ ἔστιν Ex 34
 33 ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. 33 καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο
 ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
 34 34 Οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες, ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς σαδδουκαίους, συνήχθησαν
 35 ἐπὶ τὸ αὐτό, 35 καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἕξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν· 36 διδάσ-
 37 καλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 37 ὁ δὲ εἶπε αὐτῷ· »ἀγαπήσεις κύριον τὸν
 38 39 θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ δια- Deut 65
 40 νοίᾳ σου«. 38 αὕτη ἔστιν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. 39 δευτέρα δὲ ὁμοία Lev 19:18
 40 αὐτῇ· »ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν«. 40 ἐν ταύταις ταῖς δυοῖν ἐντο-
 41 λαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέματαί καὶ οἱ προφῆται.
 41 41 Συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς 42 λέγων· τί
 42 ὁμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἔστιν; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυὶδ. 43 λέγει
 43 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ λέγων· 44 »εἶπεν Ps 110:1
 44 [δ] κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
 45 ὀποκάτω τῶν ποδῶν σου.« 45 εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς
 46 αὐτοῦ ἔστιν; 46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις
 ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

3. Das
 grösste 35 36
 Gebot
 (Mk 12, 28-34, 37
 Lk 10, 25-28)

Gegenfrage
 Jesu: 41 42
 Die
 Stellung
 des Messias
 (Mk 12, 35-37, 44
 Lk 20, 41-44)

25 γαμοσας 1 γημας (199) K | 27 add και α η (Mk 12²² Lk 20³²) Τα K it | 28 ~ ουν
 αναστ. (cf Lk 20³³) K it, 1 om ουν Iα⁹³ sy^s | ~ εσται των επτα Iα⁶⁵ it, om των επτα af b |
 add η α γυνη (27) Τα al | 29 om δε Τα af bhff² r sy, και αποκρ. H⁶² | om αυτοις Iα¹⁶⁸ 94 al
 3(1) εκγαμίζονται K, εγγαμίζ- Iε al, γαμισκονται (Lk 20³⁴) Iα^{050f} al Kλ 2:2 Ωρ 2:3 | add οι α
 αγγελιοι (Mk 12²⁵) Iα⁰⁵⁰ η Ωρ | add του α θεου (Lk 20³⁶) K, om θεου (Mk 12²⁵) Τα H⁶¹
 Iα^{65ff} η² af it sy^c | om τω (19²¹) K | ~ εισιν α ως (Mk 12²⁵) Iη al lat Ωρ, ~ εισιν p αγγελιοι
 Iε^a, ~ εισιν α εν Iε^b c | 31 ~ υμιν p λεγ. it^{oxc} chqrff², om υμιν (122 2¹⁵) Iα⁰⁵⁰ 93 337 eplur
 af sy | 32 Ισακ H^{62*} Iα^{65f} af bhr | om ο¹ 2 3 H⁶² Ωρ 4:1 | om ο⁴ H⁶² Iα⁶⁵ 337 al Ωρ 2:2 |
 om θεου α νεκρων (Mk 12²⁷ Lk 20³⁸) Τα H Iα⁶⁵ 600 168 η al Ωρ 4:3 lat sy | 34 ιδοντες 1
 ακουσαντες Τα af sy | επ αυτον 1 επι το αυτο (Mk 5²¹) Τα Iα⁶⁵ 600 af it sy | 35 add και λεγων
 p αυτον (cf Lk 10²⁶) Τα K I⁷ it sy | 37 add Ις p ο δε (cf Mk 12²⁹) Τα K I⁷, add Ις p αυτω,
 om ο δε Iα⁶⁵ lat sy | ειπεν 1 εφη Iα^{050ff} ε | om τη¹ K, om τη² K | add και εν ολη τη ισχυι σου
 p ψυχη σου (cf Mk 12³⁰ Lk 10²⁷) Τα Iα⁰⁵⁰ ε al, ισχυι 1 διανοια e sy Kλ Or 2:2 | 38 ~ πρωτη
 και μεγ., om η K | 39 om δε H⁶¹⁻² al | εαυτον Iα⁰⁵⁰ 337 η eplur | 40 om ολος Τα H^{62*}
 sy | ~ και οι προφηται κρεμανται (cf 7¹²) K | 43 om ο Ις (Lk 20⁴¹) Τα K | ~ καλ. κυριον
 αυτ. H⁶² al, ~ καλ. αυτ. κυριον (45) H⁶¹ al Iα^{65f} it | 44 add ο α κυριος (Mk 12³⁶ Lk 20⁴²)
 K gg H⁶¹⁻² 26 Iα⁶⁵ | υποκατω 1 υποκατω (Ps 109¹ Mk 12³⁶ Lk 20⁴³) K it | 45 add εν
 πνευματι α καλει (43) I it Ευσ | 46 ~ αυτω αποκριθηναι (Mk 14⁴⁰ K) K | ωρας 1 ημερας
 (18¹) Iα⁶⁵ η al uq sy |

23 1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ² λέγων
 2 Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. ³ πάν-
 3 τα οὖν, ὅσα ἐὰν εἰπωσιν ὑμῖν, ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν
 4 μὴ ποιεῖτε. λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. ⁴ δεσμεύουσι δὲ φορτία βάρεια καὶ
 5 ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι
 6 κινήσαι αὐτά. ⁵ πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώ-
 7 ποις. πλατόνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα.
 8 ⁶ φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς
 9 συναγωγαῖς ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων
 10 ῥα β β β. ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥα β β β, εἰς γὰρ ἔστιν ὁμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες
 11 δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. ⁹ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὁμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς γὰρ
 12 ἔστιν ὁμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος. ¹⁰ μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητῆς
 13 ὁμῶν ἔστιν εἰς ὁ Χριστός. ¹¹ ὁ δὲ μείζων ὁμῶν ἔσται ὁμῶν διάκονος. ¹² ὅστις Lk 18 14
 14 δὲ ὕψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.
 15 ¹³ Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν
 16 τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς
 17 εἰσερχομένους ἀφήτε εἰσελθεῖν. ¹⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί,
 18 ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν
 19 γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γέννης διπλότερον ὁμῶν. ¹⁶ Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοὶ 15 14
 20 οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμῶς ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἔστιν, ὅς δ' ἂν ὁμῶς ἐν τῷ χρυσῷ
 21 τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. ¹⁷ μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἔστιν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ
 22 ναὸς ὁ ἀγιασῶν τὸν χρυσόν; ¹⁸ καί· ὅς ἂν ὁμῶς ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἔστιν,
 23 ὅς δ' ἂν ὁμῶς ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. ¹⁹ τυφλοί, τί γὰρ μείζων,

23 1 ~ ελαλ. ο ἰς (häufig) Τα Iα⁸⁵ 133⁹⁴ ε al, om ο H⁸¹ | 2 ~ καθεδρ. Μωυσ. Iα^{85f} ε lat Ωρ Ευσ | 3 add τηρειν p υμιν (28²⁰) Τα K | ποιεῖτε | ποιήσατε (3^b) K | ~ τηρεῖτε κ. ποιεῖτε Τα Γρ K, om και τηρεῖτε H^{82*} Iα³³⁷ sys | 4 γαρ | δε K | add και δυσβαστακτα p βαρεα (cf Lk 11⁴⁰) Κλ K gg Τα H⁸² al Iη af ab ff² sy, δυσβαστακτα | βαρεα (Lk 11⁴⁰) Iα¹³³ 337, add μεγαλα a βαρεα H⁸² | αυτοι δε τω | τω δε (cf Lk 11⁴⁶) H Iα⁸⁵ al sy | 5 δε | γαρ Τα K sy add των ιματιων αυτων p κρασπεδα (cf 9²⁰ 14³⁶) Τα K sy | 6 τε | δε (cf Mk 12³⁹) Τα K sy | τας πρωτοκλισιας (Mk 12³⁹ Lk 20⁴⁶) Τα H^{82o} al Iη al it sy | 7 f ραββει H⁸¹⁻² Iα^{85f} 337 ε al 7 add ραββι p ραββι (Mk 14⁴⁵) K sy | 8 μηδενα καλεσητε | μη κληθ. (cf 9) Iα⁰⁵⁰ sy | καθηγητης | διδασκαλος (10) Τα K lat sy^s | add ο Χς p διδασκ. (10) K sy^c | 8f ~ παντες δε υμ. ad. εστε p 9 I plur | 9 υμιν | υμων¹ Τα Iα^{85f} lat sy Κλ | ~ ο πατηρ υμων (cf 10 gg 8) I^p K Κλ | εν τοις ουρανοις | ουρανοις (7¹¹) Τα Κλ K I^p, om τοις Iα^{85f} η al | 10 ~ εις εστιν Iα⁸⁵ it, om εις Iα^{050f} η al af sy, om εστιν Iα¹³³ η al b, ~ εις γαρ (1 οτι) υμων εστιν ο (add) καθηγητης (8f) Τα K, εστ. υμ. H⁸² I plur, ~ υμ. p καθηγητης I ε al, om υμ. Iα⁹³ 337 al | 11 εν υμιν | υμων¹ Τα Iα⁰⁵⁰ al a h r r² sy εστω I plur K r | 12 om δε Τα h f, ουν | δε I η, γαρ | δε sy | 13 om δε (15r) του Τα K sy^c | 14 add p 12 (it sy^c add p 13): ουαι δε (om Iα¹³³ 337 al it) υμιν γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται οτι κατεσδιετε τας οικιας των χηρων και (om Τα al) προφασει μακρα προσευχομενοι δια τουτο ληψεοδε περισσοτερον κριμα (cf Mk 12⁴⁰ Lk 20⁴⁷) Τα K it | 15 add του a ποιησαι Iα⁰⁵⁰ ε, ινα ποιησητε Iα⁸⁵ it | 17 τι. . . μειζων (19) Τα al lat sy | αγιαζων | αγιασας (cf 19) I K | 18 εαν | αν K | 19 add μωροι και a τυφλοι (17) Τα K | add εστιν p μειζων (17) Iα³³⁷ ε (~ a μειζ.) lat |

- 20 τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ²⁰ ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσι-
 21 αστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ, ²¹ καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ
 22 ναφ̄ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν, ²² καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ
 23 ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. ²³ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμ-
 ματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύσομον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ
 τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ
 24 τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφιέναι. ²⁴ ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ διδύλ-
 25 ζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. ²⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Mk 7 4
 φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
 26 ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. ²⁶ φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶ-
 27 τον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρὸν. ²⁷ Οὐαὶ
 ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις,
 οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης
 28 ἀκαθαρσίας. ²⁸ οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
 29 ἔσωθεν δὲ ἔστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. ²⁹ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ
 φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ
 30 μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε· εἰ ἡμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
 31 οὐκ ἂν ἡμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ ὥστε μαρτυρεῖτε
 32 ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοὶ ἔστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας, ³² καὶ ὑμεῖς πληρώσατε
 33 τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ Ὁφεί, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς 3 7
 34 κρίσεως τῆς γέεννης; ³⁴ Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας
 καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς. ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσατε καὶ ἐξ αὐτῶν
 35 μαστιγώσατε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ³⁵ ὅπως
 ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος
 Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μετα-
 36 ζῶν τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἤξει πάντα ταῦτα ἐπὶ τὴν
 37 γενεάν ταύτην. ³⁷ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ Lk 13 34 f
 λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ
 τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ

Schluss-
drehung

21 ὁμνῶν 1 ὁμοσας (21^b) Iα⁹⁴ al | κατοικουντι (im NT üblich) H^{δ1-2} I K l | εν αυτω 1 αυτον (Κο 29) I cplur lat | 23 τον ελεον K, το ελεον Iα⁹³ al add δε p ταυτα (Lk 11 42) Τα H^{οο} 82 al Iα⁹³ cplur a d h r r² sy | 24 om οι H^{δ1-2c} Iα^{55*} | 25 add του πινακος p παροψιδος (aus Lk 11 39) Iα⁹³ cplur | om εξ (cf 27 Lk 11 39) H^{δ3} Iα⁵⁵ al lat Kλ αδικιας 1 ακρασιας Τα K, ακαθαρσιας (27) Kλ I al sy^s, πλεονεξιας I al, πονηριας (Lk 11 39) al | 26 φαρισαιοι τυφλοι ...σατε (cf 13a) Τα c sy | add και της παροψιδος p ποτηριου (25) Τα H K gg Iα^{55ff} η af ff² r r² sy Kλ | αυτου H^{δ1*} I af sy | 27 ομοιαζετε H^{δ1} I η | ~ μεν εξωθεν I | 28 ~ μεστοι εστε K | 30 ημεν 1 ημεθα bis K | ~ κοινωνοι αυτων K gg H^{δ1} Iα⁵⁵ 133 η ι al, om αυτων Iα⁰⁵⁰ al g | 32 πληρωσατε H^{δ1*} af sy, επληρωσατε Iα⁵⁵ 337 al | 34 om ιδου (Lk 11 49) Iα³³⁷ cplur | om εγω (Lk 11 49) Iα⁵⁵ ι Tr Ωρ 1:1 | αποστελω (Lk 11 49) Iα⁵⁵ cplur Ωρ 1:1 | add και α εξ¹ (Lk 11 49) Τα K it | 35 add αν p οπως (cf Lk 2 35) H^{δ2c} 83c Iα⁰⁵⁰ ι al | εκχυννομενον K | om του¹ (Lk 11 51) H al Iα⁵⁵ al | om του³ (Lk 11 51) H al Iα^{55f} η ? | 36 add οτι α ηξει Τα K sy | ~ ταυτα παντα (häufig) Τα Ωρ H^{δ2} 83 al I it sy, om ταυτα af | 37 -κτενουσα K x Kr | σε 1 αυτην Iα⁵⁵ lat sy Ωρ Eυσ | ~ επισυναγει ορνις K | εαυτης K, om αυτης H^{δ1*} Iα¹³³ Kλ Ωρ 2:3 Eυσ 3:2 | add αυτης p πτερυγας Τα al af it sy Kλ Ωρ 1:4 Eυσ

38 39 οὐκ ἠθελήσατε. ³⁸ ἴδου ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ³⁹ λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπάρτι, ἕως ἂν εἴπητε: »εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.« Jer 22^s 12^r Ps 118²⁶

Καρ. 24 f, Jesu Reden über das Ende der Welt

Über das Weltende (Mk 13, 1-37, Lk 24, 5-36, 17, 20-37)

Die Anfänge

Der Höhepunkt der Trübsale

24 1 ¹ Καὶ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ
 2 αὐτοῦ ἐπιδείξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
 οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ἕδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ
 3 καταλυθήσεται. ³ καθήμενος δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἑλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ
 οἱ μαθηταὶ κατ' ἴδιαν λέγοντες· εἰπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς
 4 παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς.
 5 Βλέπετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁵ πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
 6 λέγοντες· ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁶ μελλήσετε δὲ ἀκοῦειν
 πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε. δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ'
 7 οὐπω ἔστιν τὸ τέλος. ⁷ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
 8 λείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. ⁸ πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.
 9 ⁹ Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσθετε μισού-
 10 μνοι ὑπὸ πάντων τῶν ἔθνων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ καὶ τότε σκανδαλισθήσονται
 11 πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· ¹¹ καὶ πολλοὶ
 12 ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι πολλούς· ¹² καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι
 13 τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ¹³ ὁ δὲ ὄπμοεινας εἰς τέλος, οὗτος
 14 σωθήσεται. ¹⁴ καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ
 15 οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν. καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος. ¹⁵ Ὄταν
 οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς
 16 ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὃ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ¹⁶ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ
 17 τὰ ὄρη, ¹⁷ ὃ ἐπὶ τοῦ ὄρους μὴ καταβαινέτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁸ καὶ
 19 ὃ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεφάτω ὀπίσω ἄραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. ¹⁹ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν

Lk 17³¹

38 om umin (Jer 22^s) Iα¹⁶⁸ eplur sy Κλ Ωρ 1: x Eus | om erimos (Lk 13³⁵) H⁶¹ ff² sy Ωρ 3: 1 |
 39 add οτι a ου (Lk 13³⁵) Τα Iα^{55f} η ι al it sy |
 24 1 εκ 1 απο (Mk 13¹) H⁶¹ I al | ~ epor. απο του ιερου (cf Mk 13¹) K | add αυτω p προσ-
 ηλθον eplur K r a cf | οικοδομην Τα a h r r² ff² l sy | 2 add ις a αποκρ. Τα eplur q Or, ις 1
 αποκριθεις K, om αποκρ. al om ου¹ (Mk 13²) Τα H al Iα⁶⁵ 133 eplur lat sy | ~ παντα
 ταυτα Iα⁵⁵ K^x 9: 3 K r, om παντα H^{62*} | add μη p ου³ (nach ου² Mk 13²) I | 3 add κατεναντι
 του ιερου p ελαιων (Mk 13³) Τα H⁶³ | add αυτου p μαθ. (1) Τα H⁶³ al I eplur c h f r r sy | om κατ
 ιδιαν Τα al sy | add της a συντελειας (28²⁰) Τα² K | 4 om και Τα af sy, δε 1 και (22²⁹) I η |
 5 add οτι p λεγοντες (Lk 21⁸) H^{63*} I al sy | 6 μελλερε (cf Rm 8¹³) Iα⁶⁵ 337 al Ωρ | ταυτα
 1 παντα (Lk 21⁹) Τα Iα⁹³ al lat, om παντα (Mk 13⁷) H Iα^{65f} η Eus, add ταυτα p παντα
 Iα³³⁷ (~ a π.) al | 7 επι K H⁶¹ Iα⁶⁵ | add και λοιμοι p λιμοι (Lk 21¹¹) Τα Ιη Eus K lat,
 ~ λοιμοι κ. λιμοι H⁶⁴⁸ c g f ff, ~ σεισμοι και λιμοι H⁶² Cyp | 8 ~ ταυτα δε π. Τα Iη ι al lat
 sy Ιηπ, om δε al ab r r² | 9 θλιψεις (Ac 20²⁹) H al I η eplur. om των εθνων (10¹² Mk
 Lk 21¹⁷) H⁶³ I η eplur sy | 10 add εις θανατον p παραδωσ. (Mk 13¹²) Τα al, add
 εις θλιψιν H⁶² | 11 αναστησονται 1 εγερθ- (Ac 20³⁰) Ιου Τα I al, εξεγερθ- Iα⁶⁵ | ~ πολλους
 πλαν. (Mk 13⁶) H⁶² al I al h r r² | 14 om εν I η | 15 εσως (cf Mk 13¹⁴) K | 16 εις 1
 επι (Mk 13¹⁴ Lk 21²¹) H⁶¹ I al r Ιηπ Cyp | 17 add και a ο (18) Τα Iα¹³³ ι al lat^{exc} e sy
 Ιηπ, add δε p ο (Mk 13¹⁵) H⁶⁴⁸ Iα⁶⁵ e | καταβατω (Mk 13¹⁵ Lk 17³¹) H I Ιηπ Ωρ | τι ι τα
 (Mk 13¹⁵) Τα H⁶⁴⁸ Iα^{65f} 168 337 η al lat Ωρ | 18 add εις τα a οπισω (Mk 13¹⁶) Τα H⁶⁴⁸
 Iα¹³³ al, om οπισω Iα¹⁶⁸ al it | το ιματιον (Mk 13¹⁶) Τα² Ιηπ H I lat sy |

- 20 γαστρὶ ἔχοῦσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²⁰ προσεῦχεσθε
 21 δέ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτω. ²¹ ἔσται γὰρ τότε θλίψις
 22 μεγάλη, ὅσα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² καὶ
 εἰ μὴ ἔκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκείναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. διὰ δὲ τούτῳ
 23 ἔκλεκτοὺς κολοβώθησονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. ²³ Τότε ἂν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδοὺ
 24 ὦδε ὁ Χριστὸς ἢ ὦδε, μὴ πιστεύσητε. ²⁴ ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευ-
 δοπροφήται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανᾶσθαι, εἰ δυνατόν,
 25 26 καὶ τοὺς ἔκλεκτοὺς. ²⁵ Ἴδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν. ἂν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· ²⁶ Ἴδοὺ
 27 ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔστιν, μὴ ἐξέλθητε. Ἴδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ²⁷ ὡσερ Lk 17^{28f}
 γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται
 28 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁸ ὅπου γὰρ ἂν ᾖ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχ-
 29 θήσονται οἱ ἄετοί. ²⁹ Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος Lk 17³⁷
 σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πε-
 30 σοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ
 τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ κόψονται
 τότε πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ θύσονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ
 31 τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, ³¹ καὶ ἀποστελεῖ τοὺς
 ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἔκλεκ-
 32 τοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἀκρῶν οὐρανῶν ἕως τῶν ἀκρῶν αὐτῶν.
 33 ³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν. ὅταν ᾦ ἡ δὲ κλάδος αὐτῆς γένη-
 34 ται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκθύη, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος. ³³ οὕτως καὶ
 35 ἡμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα πάντα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἔστιν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν
 36 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ ὁ οὐρα-
 36 νὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³⁶ Περὶ δὲ τῆς

Das
Erscheinen
des
MessiasZeit und
Stunde

20 add εν α σαββ. (12 2) *Ia*¹⁶⁸ 337 eplur, σαββατου (wie χειμωνος) *H*⁵⁶ *Ia*⁵⁵ 286 al | *lpp* | 21 ουκ εγενετο 1 ου γεγ. *H*⁵² *Ia*^{55ff} | *lpp* *Eus* | add του α κοσμου (4 s uö) *Iη* al | ουδε 1 ουδ ου *Ia*⁵⁵ 133 94 ε ? al | *lpp* *Eus* | 23 ιδου εκει 1 η ωδε (Mk 13²¹) al af *b q r*² sy, εκει 1 ωδε² *Ia*⁵⁵ al lat, om η ωδε al, add ιδου p η *Ta ac gh r* | 24 om μεγαλη (Mk 13²²) *Ta H*⁵² al r | *lpp*, ~ meg. p. terata *Ia*¹⁶⁸ al Ωρ *Eus* | πλανησαι 1 πλανασθαι (Ap 20⁸, cf Mk 13²² Mt 24⁴ 5 11) *Ta K gg H*²⁶ 648f *Ia*⁰⁵⁰ η it Ωρ, πλανηθησαι (cf Lk 21⁸) *H*⁵² *Ia*⁵⁵ | 26 ταμειοις eplur, ταμιοις *Ic* eplur | 27 αστραπει 1 εξερχ. (cf Lk 17²⁴) *Ta sy* | *lpp* *Eus* | φανει (Jo 1⁵ 1 J 2⁸ Ap 1¹⁶) *Ia*^{55ff} η | add και p εσται (39) *I*² *Kx*^{67:104} *Kr* lat | 28 om γαρ (Lk 17³²) *Ta Ir* | *lpp H Ia*^{55ff} 94* η al lat sy | σωμα 1 πτωμα (Lk 17³⁷) *Ta*² *H*^{52*} lat sy | add και α οι (Lk 17³⁷) *Ia*⁹³ al | 30 om τω (6 10 19²¹ uö) *H*⁵¹⁻² *Ia*^{55ff} | ~ τοτε κοψ. (cf Mk 13²⁸ Lk 21²⁷) *H K gg Ia*^{55ff} η ε α, om τοτε *H*^{52*} al af | ~ πολλης κ. δοξ. (Mk 13²⁶) *Ia*⁵⁵ lat sy | 31 add και α φωνης *Ia*⁵⁵ 337 al it | om φωνης (1 K 15⁵² 1 Th 4¹⁶) *Ta H*⁵² al *Ia*^{050f} al af sy | add των α ουραν. *Ia*^{050f} ε | om των α ακρων² (31^a, cf Mk 13²⁷) *K* | add p αυτων αρχομενων δε τουτων γινεσθαι ανακυψατε και επαρατε τας κεφαλαις υμων διοτι εγγιζει η απολυτρωσις υμων (Lk 21²⁸) *Ta Ia*⁵⁵ (αναβλεψατε 1 ανακυψ.) *bch q r r*² (*respicite* 1 ανακυψ.) | 32 γινωσκειται *H*^{51c} *Ia*⁵⁵ al | add εστιν α το θερος (33 Mk 13²⁸ Lk 21³⁰) *Ia*⁵⁵ 337 al lat | *lpp*, ~ p θερος *Ia*⁰⁵⁰ al | 33 ~ παντα ταυτα (34) *H*⁵¹ al *Ia*⁰⁵⁰ 94f eplur *K1 Kx*^{62:107} af *q Tert*, om παντα (Lk 21³¹) *Ta*, om ταυτα *I* al | add γινομενα p παντα (Mk 13²⁹ Lk 21³¹) *Ta* al it ? | 34 add οτι p υμιν (Mk 13³⁰ Lk 21³²) *Ta H*^{exc} 62 al *I* lat sy | ~ ταυτα παντα (33) *Ia*^{55f} 337 ε al af *agh ff*² *lr sy*, om ταυτα (Lk 21³²) *Ia*²⁸⁶ 337 al *b f ff* | 35 om 35 *H*^{52*} | παρελευσονται (Lk 21³³) *Ta Tert* Ωρ *K* |

37 ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ
 38 πατὴρ μου μόνος. ³⁷ ὡς περ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ Lk 17^{26f}
 39 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ
 τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν
 39 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμός καὶ ἦρεν
 40 ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ τότε δύο ἔσον- Lk 17^{35f}
 41 ται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται. ⁴¹ δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ
 42 μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. ⁴² Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε, Lk 12^{39f}
 43 ποῖα ἡμέρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ ἐκείνο δὲ γινώσκετε, ὅτι, εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσ-
 πότης, ποῖα φυλακῆ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυχ-
 44 θῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι, ἢ οὐ δοκεῖτε
 ὦρα, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 ⁴⁵ Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ
 46 τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ μακάριος ὁ δούλος
 47 ἐκεῖνος, ὃν ἔλθων ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ⁴⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 48 ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁸ ἂν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς
 49 δούλος [ἐκεῖνος] ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου ὁ κύριος, ⁴⁹ καὶ ἄρξεται τόπ-
 50 τειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων, ⁵⁰ ἦξει ὁ
 κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ, ἢ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὦρα, ἢ οὐ γινώσκει,
 51 ⁵¹ καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει. ἐκεῖ
 ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν δδόντων.

25 1 ¹ Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένους, αἵτινες λαβοῦσαι
 2 τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. ² πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν
 3 ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. ³ αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας [αὐτῶν]

36 add της α ωρας (Mk 13³²) Τα Ια⁰⁵⁰ η al | add ουδε ο υιος p ουραν. (Mk 13³²) Τα Η^{δ1-2*}
 Ια^{δ5f} 168 cplur af it gg Ωρ | om μου (Mk 13³²) Τα Η Ι lat sy | 37 ην εν ταις ημεραις Ι αι
 ημεραι (38 Lk 17²⁶) Τα lat (it vg om ην) sy^s | add και ρεσται (38) K af it[?] | 38 ωσπερ Ι ως (37)
 ΙΚ | add εκειναις p ημερ. (Mk 13²⁴ Lk 21²³) Η^{δ1} Ια^{δ5} (om ταις) al it | γαμ. Ι εκγαμ. (Lk 17²⁷)
 Η^{δ1-2} al Ια^{δ5} al, γαμικ- Η^{δ1} al, εγγαμιζοντες Ιι cpl | 40 ~ εσονται δυο (Lk 17³⁴) Η^{δ1-2*}
 al | add ο α εις bis (Lk 17³⁴) K | 41 μιλωνι Ι[?] K^w K^r | add p αφιεται: δυο επι κληνης
 μιας εις παραλαμβανεται και εις αφιεται (Lk 17³⁴) Τα Ια^{δ5} ι af (~ a 41) it | 42 ωρα Ι ημερα
 (Lk 12³⁹) Τα Ωρ K | 43 ωρα Ι φυλακη (Lk 12³⁹) Ια⁰⁵⁰ ι al lat | om αν² (Lk 12³⁹) Ια^{δ5f}
 al | διορυγναι (Lk 12³⁹) Ωρ K | 44 ~ ωρα α ου (Lk 12⁴⁰) K sy, ου δοκειτε η ωρα af it |
 γινωσκετε Ι δοκειτε (Lk 12⁴⁰) al it | 45 καταστησει (47 Lk 12⁴²) Η^{δ2} Ι al | add αυτου p
 κυριος (46) Τα K it sy | θεραπειας Ι οικειας (Lk 12⁴²) K sy, οικιας Η^{δ2} Ια⁹³ cpl q, | διδοναι
 Ι δουναι (Lk 12⁴²) K | 46 ~ ποιουντα ουτως (Lk 12⁴³) K sy | 48 om εκεινος (46 gg 46)
 Η^{δ2*} sa Ια⁰⁵⁰ ι al sy Ιππ Χρ (1449) | ~ ο κς μου (Lk 12⁴⁵) K | add ελθειν p κυριος μου
 (cf Lk 12⁴⁵ gg Mt 25⁵) Τα K Ι[?], add ερχεσθαι (Lk 12⁴⁵) Ιη al | 49 om αυτου (cf Lk 12⁴⁵)
 Ιρ K | εσθιειν . . πνειν (Lk 12⁴⁵) Τα K^w K^r sy | τε Ι δε (Lk 12⁴⁵) Τα Η^{δ3} al Ια¹³³ η al |
 51 ~ θησει α μετα Τα Ια^{δ5} it |

25 1 εαυτων Η^{δ1} Ια^{δ5f} al | απαντησιν (6) K Ι[?] | add και της νυμφης p νυμφιο Τα Ια^{δ5f} 94 η
 cplur it sy | 2 ~ ησαν εξ αυτων K | ~ φρον. . . μωραι Τα K | add αι α πεντε² K | 3 add
 αυτων p λαμπαδας (1 4 7) Τα K gg Η^{δ2} Ια^{050f} al vg, add εαυτων Ιη π (1019 1449) |
 τινες Ι γαρ (1) K, ουν Ι γαρ Ια^{δ5} ff², δε (4) al lat (af hiat) sy, λαβοῦσαι δε αι μωραι Ια⁰⁵⁰ η |

Zwei
 Gleichnisse
 über das
 plötzliche
 Erscheinen
 des Messias
 1. Der treue
 und untreue
 Sklave
 (Lk 12. 41-46)

2. Die
 klugen und
 törichten
 Jungfrauen

4 οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον, ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις
 5 μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. ⁵ χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πάσαι καὶ
 6 ἐκάθευδον. ⁶ μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς
 7 ἀπάντησιν [αὐτοῦ]. ⁷ Τότε ἠγέρθησαν πάσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν
 8 τὰς λαμπάδας αὐτῶν. ⁸ αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου
 9 ὧμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι·
 μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν, πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ
 10 ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ
 11 ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ ὕστερον
 12 δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἀνοιξὸν ἡμῖν. ¹² ὁ δὲ
 13 ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹³ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ
 οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.

Zwei
 Gleichnisse
 über
 das letzte
 Gericht:
 1. Die an-
 vertrauten
 Pfunde.
 (Lk 19, 12-27)

14 ¹⁴ Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέ-
 15 δωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ ᾗ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾗ δὲ δύο,
 16 ᾗ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν. καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως ¹⁶ πορευθεὶς ὁ
 17 τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε. ¹⁷ ὡσαύ-
 18 τως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. ¹⁸ ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυ-
 19 ξεν γῆν καὶ ἀπέκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ μετὰ δὲ πολὺν χρόνον
 20 ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. ²⁰ καὶ προσ-
 21 ελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε,
 22 πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ²¹ ἔφη δὲ αὐτῷ
 ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε
 22 καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο
 23 τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα.
 24 ²³ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός,
 24 ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ προσελθὼν
 25 δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε, ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
 25 θερίζων, ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων, ὅθεν οὐ διεσκορπίσας, ²⁵ καὶ φοβηθεὶς
 26 ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ, ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ

4 add αυτων p αγγ. K it | εαυτων (p λαμπ.) H⁸¹⁻² al, om αυτων H⁸³ al it | 6 add ερχεται
 p νυμφιος (Ap 22 17 20) Ta K I² | εγειρεσθε | εξερχεσθε (cf 7; 26 48) Iα⁰⁵⁰ η al bc ff² | om αυτου
 H⁸¹⁻² Iα 183 al Ku gg Ta, αυτω H⁸³ lat | 7 εαυτων H | 9 ουκ Ιου μη K^x K^r H⁸² ↓ add
 δε p πορευεσθε (10 a) K^x K^r H⁸³ sy | 11 om κε² (Lk 13 25) Ta al | 12 add αυταις p επεν Ta
 al | 13 add p ωραν: εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται (cf 24 42 44) K | 14 add tis p ανθρωπος
 (Lk 19 12) cplur | 16 add δε p πορευθεις Ta K, add δε a πορευθ. Iα^{050f} η al chqfr | επ
 Ι εν (20 K) Iα⁰⁵⁰ η | εκερδησεν | εποιησεν (17) Ta H^{exc 82*} I lat^{exc q} | add ταλαντα p πεντε
 (15 16^a 20) K H⁸² 83 | 17 add και p ωσαυτως Ta K H⁸¹ | om και αυτος (16) H al lat, add
 εν αυτοις p εκερδησεν (18) it, ~ και αυτος εκερδ. Iα⁸⁵ | 18 εν τη γη Ι γην (25) I K | εκρυψεν (25) H
 Iα⁸⁵⁻¹³³ al | 19 ~ χρονον πολυν K | ~ μετ αυτων λογον K | 20 om ταλαντα¹ H⁸², om ταλαντα²
 Ta hr ff sy, om ταλαντα⁴ (16^b) Ta H^{83*} al lat | δεδωκας (15) Ta² al bqr ff sy Ωρ | add επ αυτοις
 p εκερδ. Ta K sy, add εν αυτοις (16) I cplur | 21 om δε (23) Ta H I² lat sy | 22 om
 δε (cf 20) H^{81-2*} | add λαβων p ταλαντα¹ (20) K H⁸² | om ταλαντα³ (17) Ta Iα³³⁷ al lat
 sy | add επ αυτοις p εκερδ. (wie 20) Ta K sy, add εν αυτοις (16) I cplur | 24 om και Iα⁸⁵ al
 abc r² | om σε (cf 26) Iα^{85f} al lat^{exc hf} Ωρ | 25 απηλθον και Ι απελθων Ta² Iα⁸⁵ lat |

κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δούλε καὶ δκνηρὲ, ἦδεις, ὅτι θερίζω, ὅπου οὐκ
 27 ἔσπειρα, καὶ συνάγω, ὅθεν οὐ διεσκόρπισα, ²⁷ ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὸ ἀργύριον
 28 μου τοῖς τραπεζῖταις, καὶ ἑλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην αὐτὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ²⁸ ἄρατε
 29 οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ τῷ γὰρ
 ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καί, ὃ ἔχει, ἀρθή-
 30 σεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ καὶ τὸν ἀχρεῖον δούλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον,
 ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν δδόντων.

2. Die Schafe und die Böcke.

31 ³¹ Ὄταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγε-
 32 λοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. ³² καὶ συναχθήσονται ἐμ-
 προσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὡσπερ ὁ ποιμὴν
 33 ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν
 34 αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. ³⁴ Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ·
 δευτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασι-
 35 λείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ³⁵ ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα
 36 καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, ³⁶ γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με,
 37 ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρὸς με. ³⁷ τότε ἀπο-
 κριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέ-
 38 ψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν, ³⁸ πότε δὲ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν,
 39 ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν, ³⁹ πότε δὲ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν
 40 πρὸς σε; ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον
 41 ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου [τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ Τότε
 42 ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ[οἱ] κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον,
 43 ὃ ἠτοίμασεν ὁ πατήρ μου τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² ἐπείνασα γὰρ
 43 καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ⁴³ ξένος ἤμην καὶ οὐ
 συνηγάγετέ με γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ
 44 ἐπεσκέψασθέ με. ⁴⁴ τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδο-
 μεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονή-
 45 σάμεν σοι; ⁴⁵ τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ
 46 ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ καὶ ἀπελεύσονται
 οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

27 ~ ουν σε K | ~ εγω ελθων (Lk 19²³) I al | 29 om παντι (28^b) Ta I α⁶⁵ al Kλ | απο δε του I του
 δε (Lk 19²⁶) Ωρ K | δοκει εχειν I εχει (Lk 8¹⁸) H al I cplur K^r Ωρ | 31 add αγιοι α αγγελιοι
 (Lk 9²⁶ cf Mk 8³⁸) Ta K sy | 32 συναχθησεται K | αφοριει I -σει K gg H^{62*} al I α⁰⁵⁰ η al |
 33 om αυτου H⁶² al | add αυτου p ευωνυμων (33^a) Ta H⁶² sy | 36 ηλθετε Ωρ K | 37 add
 σε p εθρεψαμεν (cf 35) Ta bc ff² r² sy | add σε p εποτισαμεν (cf 35) Ta al it^{exc} h q r¹ sy | 38 ~
 ειδομεν σε I α⁶⁵ Kλ | add σε p συνηγαγ. (35) Ta al ab r r² ff² l sy | add σε p περιεβαλ. (36) Ta
 bc g ff² sy | 40 ειπεν I ερει Ta al sy | om τ. αδελφων μου (45) H^{61*} al ff² Kλ | 41 add αυτου
 p ευωνυμων (cf 34) Ta bc h sy | add οi α κατηραμενοι (34) Ta I K Ωρ I ππ Ευσ | το ητοιμασμενον
 I ο ητοιμ. - μου (cf 20²³) Ta H K gg I α⁶⁵ η it Iou Tert Cyp I ππ Kλ Ωρ Ir^{4*} | 42 add και
 α ειδησα Ta H⁶¹ | 43 add και α ξενος, α ασθενης Ta, α γυμνος Ta I α⁰⁵⁰ sy | 44 ~ γυμνον
 η ξενον Ta a ff | 45 add των αδελφων μου α των (40) I cplur |

Kap. 26 - 28. Jesu Leiden und Sterben

- Der 26 1 ¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθη-
 Beschluss 2 ταῖς αὐτοῦ· ² οἴδατε, ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 des 3 θρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. ³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
 Hohenrats 3 οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αἴλῃν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα,
 Lk 22, 1 f.) 4 ⁴ καὶ συνεβουλευσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν· ⁵ ἔλε-
 5 γον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
- Das letzte 6 7 ⁶ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ⁷ προσ-
 Mahl im 8 ἦλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τῆς
 Freundes- 8 κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς
 kreis. 9 τί ἡ ἀπώλεια αὐτῆ; ⁹ ἔδύνατο γὰρ τοῦτο πρᾶθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.
 (Mk 14, 3-9, 9
 Jo 12, 1 f.
 cf. Lk 7, 36-50) 10 ¹⁰ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ
 11 καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμέ
 12 δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹² βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου
 13 πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγ-
 γέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καί, ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον
 αὐτῆς.
- Der 14 ¹⁴ Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς
 Entschluss 15 ἀρχιερεῖς ¹⁵ εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ
 des 16 ἔσθισαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. ¹⁶ καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτηε ἔδκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν
 Verräters. 16 παραδῷ.
 (Mk 14, 10 f.
 Lk 22, 3-6)
- Das letzte 17 ¹⁷ Τῇ δὲ πρώτη τῶν δξζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ
 Mahl im 18 θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν
 Jüngerkreis 18 πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶπατε αὐτῷ· ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν,
 (Mk 14, 12-25
 Lk 22, 7-23
 Jo 13, 21-26) 19 πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταί, ὡς
 20 συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. ²⁰ Ὁψίας δὲ γενομένης
 21 ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. ²¹ καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω
 22 ὑμῖν, ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν
 23 [αὐτῷ] εἰς ἕκαστος [αὐτῶν]· μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ
 24 ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ οὗτός με παραδώσει. ²⁴ ὁ μὲν υἱὸς

26 1 om| παντας (19¹) Iα⁹³ 337 ι eplur K^r sy | 3 add και οι γραμματεῖς p arx. (Lk 22² cf Mk 14¹) Ta K | 7 ~ εχουσα αλαβ. μυρου (Mk 14³ Lk 7³⁷ Jo 12³) H Iα^{55ff} ι al| lat sy | πολυτιμου (Jo 12³) H^{exc} δ1 Iα^{55f} 93 337 eplur | την κεφαλην K | 8 add αυτου p μαθηται (Jo 12⁴) K sy | 9 ηδυνατο Ωρ K | add το μυρον p τοουτο (Mk 14⁵ Jo 12⁵) Ta K | add τοις α πτωχοις (Mk 14⁵) Ta K I K^r H al I | 10 om γαρ (Mk 14⁶) Ta I η al| lat^{exc} b h q f f² sy | 11 ~ τ. πτωχους γαρ παντ. (Jo 12⁶) K^x, om γαρ Ta Iα⁰⁵⁰ | add μεθ υμων p εχετε² (nach 11^a) Ta h f² sy | 15 add αυτοις p ειπεν Ta Iα⁵⁵ lat sy | καγω Ωρ K^x H^{δ1} 53 al | 16 add αυτοις p παραδω (Lk 22⁶) Ta Iα^{55f} b c h q r² E vs | 17 add αυτω p λεγοντες (Mk 14¹²) Ta K sy | ετοιμασωμεν Ωρ K^x K^r | add απελθοντες α ετοιμ. (Mk 14¹²) Ta al | 18 add | 5 p ο δε Ta H al Iα⁰⁵⁰ ι a g f f^l | add αυτοις p ειπεν (Mk 14¹³ Lk 22¹⁰) Ta Iα⁰⁵⁰ ι al abc f f² r² sy | 19 προσεταξεν (124) I al | 20 om μαθητων (Mk 14¹⁷) K sy | 22 add αυτω (Mk 14¹⁹) Ta H K gg Iα^{55ff} ι al| lat sy Ωρ | add αυτων (cf Mk 14¹⁹) Ta I K E vs gg H| lat | om εις K | 23 εμβαπτομενος (Mk 14²⁰) Ta Iα⁵⁵ | ~ εν τω τρυβλιω την χειρα (cf Mk 14²⁰) K, ~ την χειρα μετ εμου Ta Iα^{55ff} sy |

τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ
 25 ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδίδους αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγώ
 26 εἰμι, ραββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. ²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβῶν ὁ Ἰησοῦς τὸν
 ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δούς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε φάγετε, τοῦτό
 27 ἐστὶν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ λαβῶν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
 28 πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστὶν τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης
 29 τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῶς
 ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν
 αὐτὸ πίνω καινὸν μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

Der 30 31
 Jünger
 Treugelübde
 (Mk 14, 26-31
 Lk 22, 31-34)

³⁰ Καὶ ὀμνῆσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ³¹ τότε λέγει αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἔμοι ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται
 γάρ· »πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης.«

L. K 11 23—25

Lk 22 39

Sach 13 9

³² μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
 Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλι-
 34 σθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμήν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν
 35 ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέη με σὺν
 σοι ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

Jo 13 38

Kampf in 36
 Gethsemane
 (Mk 14, 32-42
 Lk 22, 40-46)

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανεὶ. καὶ
 λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθῶν ἐκεῖ προσεύξομαι. ³⁷ καὶ
 παραλαβῶν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδη-
 38 μονεῖν. ³⁸ τότε λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου, μείνατε
 39 ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
 προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ

24 add και α ο μεν (Lk 22²⁹) I^{al} c q sy, add ουν p ο μεν I^a 65 al | 25 om δε Τα al α | ραββει
 H⁶¹⁻² I^a 65 93 al | add ο ις p αυτω H⁶² I^{al} it^{exc} g ff^l | 26 om τον (Mk 14²² Lk 22¹⁹) Τα H
 I^a 65 ff 337 η cplur | ευχαριστησας I ευλογησας (27 Lk 22¹⁹) Ιου Κλ K | ειδου . . και (α ειπεν)
 I δους (Mk 8 6 Lk 9¹⁶) Τα⁷ K | add αυτου p μαθηταις Τα cplur lat sy | 27 add το α ποτηριον
 (Lk 22²⁰ 1 K 11²³) Ιου K | om και² (Mk 14²⁸ Lk 22¹⁹) H I η al q | add λαβετε α πιετε (26)
 Τα b gh sy bo Κλ | 28 om γαρ (Mk 14²⁴) Τα H al I^a 133 η cplur ac sy Ir Κλ | om το² (Mk
 14²⁴ Hb 10²⁹ 9²⁰) H I^a 65 ff 337 | om καινης (Mk 14²⁴ Hb 10²⁹ 9²⁰) H I^a 050 Cyp gg Ωρ |
 εκχυνομενον K Ωρ | 29 add οτι p υμιν (Mk 14²⁵ Lk 22¹⁶) K | om τουτου I^ι al sy Κλ | om
 του¹ (wohl ~) H^{62*} 63 | γεννηματος K^w K^r 2:12 | ~ μεθ υμων καινον Τα K gg H⁶³ al I^a 168 η al
 Ευσ Κυ Επιφ Χρ | 31 διασκορπισθησεται K | 33 add και p ει (Mk 14²⁹) H⁶² I cplur K^r |
 add δε p εγω K^w | 35 απαρνησωμαι K | add δε p ομοιως (Mk 14³¹) Τα K sy q | 36 ~ ο ις
 α μετ I^a 65 ff lat | Γεσσ- K¹ 75 92 c h q sy, Γεσσ- I^a 93 94* al dr, Geds- ab ff², -σαμ- I^a 65 fr,
 -μανη K^w K^r, -μανι H⁶² al I^a 050 cplur lat | αυτοις I τοις μαθηταις (Lk 22⁴⁰) I^a 050 ι | add
 αυτου p μαθ. (Mk 14³²) Τα H⁶² 63* I^a 65-133 337 η cplur lat sy | αν Ι ου I^a 65 ff 93 η ι, om ου
 (Mk 14³²) H⁶² 63 I^a 133 168 al | ~ προσευξ. εκει K, om εκει (cf Mk 14³²) Τα I^a 93 sy | προσευ-
 ζομαι I | 38 add ο ις p αυτοις K | 39 προελθων (Mk 14³⁵) H⁶¹ cplur K^r lat sy | add Ιου Ιου μου
 (Mk 14³⁶ Lk 22⁴²) Τα Ιρ Ωρ H^{al} I η al Cyp | παρελθτω K | add Lk 22^{43r} p 39 (Τα add
 p 44): I^ι al |

- 40 ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε
- 41 μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλ-
- 42 θητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσήξαστο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν,
- 43 ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἔλθων πάλιν εὗρεν αὐτοὺς
- 44 καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ ἀφείψας αὐτοὺς
- 45 πάλιν ἀπελθὼν προσήξαστο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν. ⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἴδὸ ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν.
- 46 ⁴⁶ 47 ⁴⁶ ἔγειρεσθε, ἄγρυπνε, Ἴδὸ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. ⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος Ἰδὸ Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολλὸς μετὰ μαχαιρῶν
- καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτὸς ἐστίν, κρατήσατε αὐτόν.
- 49 ⁴⁹ καὶ εὐθὺς προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε, ραββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
- 50 ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔταιρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς
- 51 χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ Καὶ Ἰδὸ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν δούλον τοῦ
- 52 ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν
- 53 μαχαίρᾳ ἀπολούνται. ⁵³ ἢ δοκεῖς, ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείους [ἢ] δώδεκα λεγεῶνων ἀγγέλων; ⁵⁴ πῶς οὖν
- 55 πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν
- 56 με. καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἐξυγον.

Gefangen-
nahme
(Mk 14, 43-50/48
Lk 22, 47-53
Jo 18, 3-12)

40 add αναστας απο της προσευχης α ερχεται (Lk 22⁴⁵) Iα¹³³ eplur | add αυτου p μαθ. Τα Iα⁶⁵ it sy | αυτοις l τω Π. (45 Lk 22⁴⁶) Iε al | 42 add ὁ ἰς α λεγων H al Iα⁰⁵⁰ η ε | add το ποτηριον p τοτο (Lk 22⁴²) Τα K, ~ a τοτο (39 cf Mk 14³⁶) Iα⁶⁵ ε al gl sy | add απ εμου p παρελθειν (39) K | 43 ~ παλιν p αυτους (Mk 14⁴⁰) K | ευρισκει l ευρεν (40 Mk 14³⁷) K | 44 ~ απ. παλιν (43) K, ~ παλιν^l p προσηυξ. Iα⁹³ eplur g, om παλιν^l Iα^{050f} η al a sy | om εκ τρ. (Mk 14³⁹) Iα⁶⁵ 93 η eplur abr ff² | om παλιν² (Mk 14³⁹) Τα K | 45 add αυτου p μαθ. Τα K | om το (Mk 14⁴¹) H^{ox} 82 eplur | add γαρ p ιδου (cf Lk 17²¹) H⁶¹ al sy, ηγγ. γαρ l ιδου ηγγ. (4¹⁷) Iα⁰⁵⁰ η | add μου p ωρα (Jo 2⁴) Iη | 46 add εντευθεν p αγωμεν (Jo 14³¹) al a sy^[c] | 48 ean K¹ K² K^r H⁶² I | 49 ραββει H⁶¹⁻² Iα⁶⁵ al | 50 ~ εταιρε p παρει Τα Iα⁶⁵ ac fff² sy | ω l ο² K^w K^r | 51 add του a ἰβ Iα³³⁷ al | add το δεξιον p ωτιον (Jo 18¹⁰ Lk 22⁶⁰) Τα al | 52 ~ σου την μαχαιραν K, om σου (Jo 18¹¹) Τα H al Iα^{050f} 93 eplur | την θηκην l τον τοπον (Jo 18¹¹) Τα Iα¹³³ | μαχαιρη H Iα⁰⁵⁰ 286 eplur | αποδανουνται l απολουνται (cf Hb 11³⁷ Ap 13¹⁰) Τα K | 53 δοκει σοι l δοκεις (17²⁵) H^{63*} Iα¹³³ η eplur Ωρ | add ωδε p μοι H^{62*} Iα⁰⁵⁰ η Ωρ | ~ αρτι α παρακ. Ωρ K I^r | πλειω H^{61-2*} Iα⁶⁵ Ωρ | om η² H⁶¹⁻² 56 Iα^{65ff} | λεγι- H^{61*-2*} Iα⁶⁵ (lat), λεγωνας K, αγγελους H^{62o} Iα⁹³ 94 al | 55 εξηλθετε K | add επ εμε p εξηλθατε Τα ac sy | add προς υμας p ημεραν (Mk 14⁴⁹) Τα K | ~ εν τω ιερω p διδασκων (Mk 12³⁵) K, ~ a διδασκων (Mk 14⁴⁹) H⁶³ Iα⁶⁵ al K^r it, om διδασκων Iη al |

Gerichts- 57 ⁵⁷ Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου
 ver-
 handlungen: 58 οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ⁵⁸ ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ
 1. Vor dem
 Hohenrat. μακρόθεν ἕως τῆς ἀλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπη-
 (Mk 14, 59-65) 59 ρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὄλον ἐξήτουν ψευδο-
 Lk 22, 63-71 60 μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν. ⁶⁰ καὶ οὐκ εὔρον πολλῶν
 Jo 18, 19-24) 61 ψευδομαρτύρων προσελθόντων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ⁶¹ εἶπον· οὗτος ἐφη· J O 2 19—21
 62 δύνάμι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν αὐτὸν οἰκοδομήσαι.
 63 ⁶² καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνη, τί οὗτοί σου καταμαρ-
 64 τουροῦσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ⁶³ Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ
 τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὤψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 65 που καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρα-
 νοῦ. ⁶⁵ τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ἐβλασφήμησεν, τί ἐτι
 χροῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ, τί ὑμῖν δοκεῖ;
 66 67 ⁶⁶ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἐνοχοὺς θανάτου ἐστί. ⁶⁷ Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ
 68 πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτὸν, οἱ δὲ ἐράπισαν ⁶⁸ λέγοντες· προφήτευσον
 ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε;
 69 ⁶⁹ Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ ἀλῆ. καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδικήκη
 70 λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ⁷⁰ ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν
 71 πάντων λέγων· οὐκ οἶδα, τί λέγεις. ⁷¹ ἐξελεθόντα δὲ [αὐτὸν] εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν
 72 αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει [αὐ]τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² καὶ
 73 πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὄρκου, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἀνθρώπον. ⁷³ μετὰ μικρὸν δὲ προσελ-
 74 θόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά
 σου δηλὸν σε ποιεῖ. ⁷⁴ τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνῶναι, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν
 75 ἀνθρώπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος
 Ἰησοῦ εἰρηκότος, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. καὶ ἐξελεθὼν
 ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

58 add απο a μακροθεν (Mk 14 54 Mt 27 55) K | 59 add και οι πρεσβυτεροι p αρχιερεις (57)
 Τα K sy (om oi δε αρχ.) | ~ θανατ. αυτου (Mk 14 55) K | 60 ~ προσελθ. ψευδομαρτ. (60^b)
 H^{δ1-2} al Iα050 al Ωρ, ελθοντων Iα337 al | add και a πολλων, add ουχ ευρον p προσελθοντων (60^a)
 K sy | ηλδον| προσελθοντες Τα Iα^{δ5} lat sy | add ψευδομαρτυρες p δυο (60^a) Τα K sy, add τινας
 a ψευδ. (in K) (Mk 14 57) cplur sy | 61 ~ οικοδομ. αυτου I K, om αυτου (27 40) H^{δ1} Iα050f η
 ε Ωρ | 63 add αποκριθεις p και Τα K, αποκρ. ουν l και αποκρ. Iα^{δ5} | ορκιζω (Mk 57) Iα^{δ5f}
 93 al | add του ζωντος p θεου² (63^a 16 16) Τα H^{δ3*} al I eplur ff^{2,r2} | 64 add οτι εγω ειμ p ειπας
 (Lk 22 70) Τα al | add οτι p υμιν Τα Iα^{δ5} sy | 65 add οτι p λεγων K | add εκ του στοματος
 a αυτου² (Lk 22 71) Τα sy, om αυτου² (Mk 14⁶⁴) H^{δ1-2} al Iα^{δ5-133} lat^{exc b qf ff^{2,r2}} | 66 απε-
 κριθησαν παντες και l αποκριθεντες Τα Iα^{δ5} abch ff^{2,r2} sy | 67 add προσελθοντες p τοτε Τα sy |
 add και ενειπαζον αυτω p αυτου (Lk 22 63) Τα sy | εραπισαν K | add αυτου p εραπισαν (cf Mk 14 65)
 Τα Iα^{δ5-133} η al lat, add εις τους σιαγονας αυτου sy | 69 ~ εξω εκαθητο (cf Mk 3 31) K |
 70 add αυτων a παντων K, αυτων l παντων (17 2) Iα⁹³ al | add ουδε επισταμαι p λεγεις (Mk 14 68)
 Iα^{δ5} η al ab r r² sy | 71 om αυτων¹ H^{exc δ3} Iα⁹³ al | αυτοις (cf 27 42) Τα K | add και a
 ουτος (Lk 22 59) K lat | 72 μεθ K | 73 om και συ Iα^{δ5f} η sy, om και it (- ου p ei) |
 ομοιαζει l δηλον σε ποιει (Mk 14 70) Τα Iα^{δ5} it sy | 75 add του a lυ (cf Lk 22 61) K^w | add
 αυτω p ειρηκοτος (Mk 14 72) Τα K sy |

2. **27** 1 ¹ Πρωτας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσ-
 Vor Pilatus. 2 βότεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατώσαι αὐτόν. ² καὶ δήσαντες αὐτόν
 (Mk 15, 1-15 3 ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν [αὐτόν] Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. ³ Τότε ἰδὼν Ἰούδας
 Lk 23, 1-25 4 ὁ παραδίδους αὐτόν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια
 Jo 18, 28-19, 16) 5 τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις ⁴ λέγων· ἡμάρτον παραδοὺς αἶμα ἁθῶν. οἱ δὲ
 2. Jünger- 5 εἶπον. τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ δὲ. ⁵ καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν,
 ereignis: 6 καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγεζατο. ⁶ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον· οὐκ ἔξο-
 Des Judas 7 τιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. ⁷ συμβούλιον δὲ
 Ende. 8 λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.
 8 9 ⁸ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. ⁹ τότε ἐπληρώθη
 10 τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· «καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, Jer 32^a—^b
 Zach 11^{12c}
 10 τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ
 εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.» ↓
 S. zu 1. 11 ¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπρωτόησεν αὐτόν ὁ
 ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις.
 12 ¹² καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτόν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπε-
 13 κρίνατο. ¹³ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκ ἀκούεις, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν;
 14 ¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν
 15 ¹⁵ Κατὰ δὲ ἔορτην εἰσθεὶ ὁ ἡγεμὼν ἀπολύει ἓνα τῷ δακλῷ δέσμιον, ὃν ἠθέλον
 16 17 ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένων οὖν αὐτῶν
 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγό-
 18 19 ¹⁸ μενον Χριστόν; ¹⁸ ἦδει γάρ, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. ¹⁹ Καθημένου δὲ
 αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ
 20 ²⁰ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ Οἱ δὲ
 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπεισαν τοὺς δακλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν,
 21 ²¹ τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε
 22 ²² ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον· τὸν Βαραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλά-
 23 ²³ τος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν [αὐτῷ] πάντες· σταυ-
 ρωθήτω. ²³ ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον

27 2 om αυτων² (Mk 15:1) *HI* lat Ωρ | om Ποντιω (Mk 15:1) Τα *H*^{exc 83} al sy Ωρ | 3 παρα-
 δους (4 10⁴) *H*⁶¹ al gg Ωρ | εστρεψεν *H*⁶¹⁻² *Ia*³³⁷ Ωρ | add τοις α πρεσβ. (1) *K* | 4 δικαιον
 1 αδων (24) Τα^c *H*^{61m} al *Ia*⁰⁵⁰ lat sy Ωρ | add αυτω π ειπον Τα al h sy | οφει *K*ⁱ *K*^x *K*^r |
 5 εν τω ναω l εις τον v. *K* | 6 -βοναν *Ia*³³⁷ ε al, κορβαν *H*^{61*} *gqfr*², *corbam adhr* | 9 om
 Ιερεμιου Τα al ab sy | 10 εδωκα Τα *H*⁸² *I* al sy | 11 εστη l εσταθη *K* | add αυτω π εφη
 (Mk 15:2) Τα *K* | 12 add των α πρεσβ. (cf 1) *K* | 15 ~ τω οχλω ενα (cf Mk 15:6) *I* ε eplur
 lat, ~ δεσμιον τω οχλω Τα *Ia*⁶⁵ al, om τω οχλω *Ia*³³⁷ | 16 add Ιησουν α Βαραββαν *Ia*⁰⁵⁰ η
 sy | add οστις ην δια σταιν τινα γενομενην εν τη πολει και φονον βεβλημενος εις φυλακην π Βαρ.
 (cf Lk 23:19) Τα al, add οστις δια φονον ην βεβλημενος εις φυλακην *I* ε al, βεβλητο εις φυλακην οτι
 ην κακοποιος και φονευσ sy | 17 δε l ουν (22:41) Τα *Ia*^{65f} ε al it sy | add των δυο π ημιν *I* η α,
 π δελετε (21) *Ia*⁰⁵⁰ al, add απο των δυο (21) *Ia*³³⁷ al | add Ιησουν α Βαραββαν (cf zu 16) *Ia*⁰⁵⁰ η
 sy, add τον α Βαραβ. (20) *H*⁶¹ *I* η Ωρ | 21 om τον (16r) *K* | 22 add αυτω π λεγουσιν (gg Lk
 23:21 Jo 9:6) *K* | σταυρωθητω bis (cf Lk 23:21 Jo 19:6) Τα *Ia*⁹³ al | 23 om ηγεμων (Lk 23:22)
*H*⁶¹⁻² *Ia*⁰⁵⁰ al, λεγει αυτοις ο ηγεμων *Ia*⁶⁵ η al lat sy | om λεγοντες (Mk 15:13) *Ia*⁹³ 337 η
 al *abr*^{r2} |

24 λέγοντες· σταυρωθήτω. ²⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μάλλον
 θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων·
 25 ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου, ὑμεῖς ὤψεσθε. ²⁵ καὶ ἀποκριθεὶς
 26 πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέ-
 λυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ.
 —²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώ-
 ριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν δλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκί-
 νην περιέθηκαν αὐτῷ, ²⁹ καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφα-
 λῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέ-
 30 παιζον αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ³⁰ καὶ ἐμπύσαντες εἰς
 31 αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ Καὶ ὅτε
 ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
 32 αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρώσαι. ³² Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἀνθρω-
 πον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα. τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν
 33 αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἔστιν κρανίου τόπος
 34 λεγόμενος, ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον. καὶ γευσά-
 35 μενος οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμέρισαν τὰ ἱμάτια
 36 37 αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον. ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέ-
 θηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν
 38 Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ³⁸ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί,
 39 εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν
 40 κινουντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρι-
 41 σὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σώσον σεαυτόν. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάρθῃ ἀπὸ τοῦ
 42 σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσ-
 42 βυτέρων ἔλεγον· ⁴² ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύνάται σῶσαι. βασιλεὺς Ἰσραὴλ
 43 ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεῦσόμεν ἐπ' αὐτόν. ⁴³ πέποιθεν
 44 ἐπὶ τὸν θεόν, βυσάσθω νῦν, εἰ θέλει, αὐτόν. εἶπεν γάρ, ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ τὸ

Ps 69 22

Ps 22 19

24 om του δικαίου (του ~ του?) *H*⁶¹ *I* α^{55f} *abff*² sy | ππ, ~ τουτου του δικαίου (cf 23 35^b) al |
 26 add αυτοις p παρεδωκεν (Jo 19 16) *I* α^{55f} η al | lat^{exc} b q sy | 28 ενδυσαντες *H*⁶¹⁻²⁰ *I* α⁵⁵ al
 it sy | add ιματιον πορφουρον και α χλαμυδα Τα *I* α⁵⁵ al it sy | ~ περιεθηκαν αυτω α χλαμ. (cf
 Mk 15 17) *K*, om περιεθηκαν αυτω sy | 29 εθηκαν 1 επεδ. *I*² lat^{exc} h, περιεδ- (28) *H*⁶¹ | την
 κεφαλην *K* | επι την δεξιαν *K* | ενεπαζαν (31 Mk 15 20 gg Lk 22 63) *H* *I* α⁵⁵ al | βασιλευ 1 ο
 βασιλευς (Mk 15 18) *H*⁶¹ *I* | 31 εκδυσαντες 1 εξεδυσαν . . και (28) *H*^{exc} 61 al | 32 add ερχομενον
 απ αγρου p Κυρ. (Mk 15 21 Lk 23 26) Τα al, add εις απαντησιν αυτου *I* α⁵⁵ it | 33 os 1 ο
 (Jo 19 17) *K*¹ *I*² lat^{exc} l | ~ λεγομ. κρανιου τοπος (Jo 19 17) Τα *K*, λεγομενον 1 -ος (33^a) *I* al *K* r,
 μεθερμηνευομενος 1 λεγ.² (Mk 15 22) al, om λεγομενος *I* α al lat^{exc} ff r | 34 οζος 1 οινον
 (48 Mk 15 36 Lk 23 36 Jo 19 29 r) Τα *K* | ηδελεν 1 ηδελησεν *K* | 35 βαλοντες *H*⁶² *I* *K* r?
 add p κληρον: ινα πληρωθη το ρηθεν δια του προφητου διεμερισαν τα ιματια μου εαυτοις και επι τον
 ιματισμον μου εβαλον κληρον (Jo 19 24) Τα *I* abc h q r² | 37 om ι5 (Mk 15 26) *I* α 133 337 eplur
 ab q r | 40 add ουα α ο (Mk 15 29) Τα *I* α^{55f} al it | add και α καταρθηθι (Mk 15 30 *K*) Τα
*H*⁶² *I* α 55-133 al it sy | 41 add δε α και (Lk 23 35 5 10 10 32 υδ) Τα *K* sy, om και (cf 1 P 3 1)
 Τα *H*⁶² al b | add και φαρισαιων p πρεσβυτ. Τα *K*, φαρ. 1 πρεσβ. (και ~ και) *I* α⁵⁵ al abc q r r² sy |
 42 add ει α βασιλευς (40 Lk 23 37) Τα *K* lat sy | add ινα ιδωμεν p σταυρον (Mk 15 32) Τα al f |
 πιστευομεν *K*, πιστευομεν al lat | αυτω 1 αυτον *K*, αυτω 1 επ αυτον *I* lat | 43 add ει α πεποιθεν
 Τα² *I* α^{55f} η al ab hl | om νυν (Ps 22 9) *I* α 93 eplur | add αυτον p νυν Τα *I* *K* |

45 δ' αὐτὸ καὶ οὐκ ἦσται οἰσυσταυρ ὠθέντες σὺν αὐτῷ ὠνειδίζον αὐτόν. 45 Ἐπὶ δὲ
 46 ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 46 περὶ δὲ τὴν
 ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ἤλι ἤλι λεμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' Ps 21
 47 ἔστιν θεέ μου θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; 47 τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστηκῶτων
 48 ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἥλιον φωνεῖ οὗτος. 48 καὶ εὐθέως δραμὼν εἰς ἕξ αὐτῶν καὶ
 49 λαβὼν σπόνγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. 49 οἱ δὲ
 λοιποὶ ἔλεγον· ἄφες, ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν. [ἄλλος δὲ λαβὼν
 50 λόγχην ἐνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευρὰν καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα.] 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς
 51 πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. 51 Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ
 ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχί-
 52 σθησαν, 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψῆχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων
 53 ἠγέρθησαν, 53 καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσηλθόν
 54 εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. 54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ
 μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα ἐφοβήθησαν
 σφόδρα, λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

Begräbnis 55
 (Mk 15, 40-47,
 Lk 23, 49-56, 56
 Jo 19, 38-42)

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωρούσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν
 τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονούσαι αὐτῷ. 56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδα-
 ληνῆ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
 57 Ὁψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ,
 58 ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ. 58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ
 59 σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. 59 καὶ λαβὼν τὸ σῶμα
 60 ὁ Ἰωσήφ ἐνετόλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρῷ, 60 καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνη-
 μείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου
 61 ἀπῆλθεν. 61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνῆ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι
 ἀπέναντι τοῦ τάφου.

Grabes-
 wache

62 Τῇ δὲ ἑπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς
 63 καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον 63 λέγοντες· κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ

44 σταυρωθ. (38 Mk 15:27) Iα^{55f} lat | om συν (Mk 15:32 Jo 19:32) K | 46 εβροσηεν (Mk 15:34)
 H^{δ1} al Iα¹³³ i al lat ^{occ} a h ff² | ηλει Iα^{55f} al, ελωι (Mk 15:34) H^{δ1} (-α)-2 | λιμα oder λειμα
 K, λαμα Iα^{55f} η | [σαβαχθ] ανει H^{δ1-2} Iα^{55ff} cplur, -νη I al, σαβακτ- H^{δ1} al it | 47 εστωτων
 I εστηκωτων (16:38) K | add [οτι] p ελεγον K | 49 αφετε I αφες (Mk 15:36) Ta al sy | σωσαι (cf
 Mk 15:31) H^{δ2*} al Iα^{050f} al f, και σωσει I σωσων Iα⁵⁵ η it sy | om αλλος—αιμα Or K gg H
 I al r² | 50 παρεδωκεν I αφηκεν (Jo 19:30) Ta al, ανεβη sy | 51 ~ εις δυο a ap (Mk 15:38)
 Ta I K, om εις δυο (Lk 23:45) al sy | απο (cf Mk 15:38) Ωρ K, om απ H^{δ2} Iα⁰⁵⁰ | add μερη
 p δυο Ta Iα⁵⁵ lat | 52 ηνεωχθ- H^{δ3} Iα³³⁷ η i al, -ωχθη H^{δ3*} al | ηγερθη K φιν | 54
 γινομενα H^{δ1} Iα⁵⁵ 168 i Ωρ | 55 add και p εκει (nach Mk 15:40 cf Lk 23:49) cplur K^r, και I
 εκει (Mk 15:40) Iα⁵⁵, κακει H^{δ2} | om απο cplur | αυτω I τω Iω Ta al | 56 Μαριαμ I Μαρια¹
 H^{δ3} al Iα⁰⁵⁰ η | Μαριαμ I Μαρια² H^{δ3} al | add η μητηρ α η του Ιακ. Ta, add η θυγατηρ sy
 Ιωσηφ (13:55) H^{δ2*} Iα^{55*} lat sy, Ιωσηφ (Mk 15:40) Iα^{55c} | 57 εμαθητευθη (cf 13:52) H^{δ2}
 53 Iα^{55ff} η al | 58 add ουν p τοτε (Jo 11:14 19:1) Iα⁰⁵⁰ η | add το σωμα p αποδοθ. (58*)
 Ta K lat, add τω Ιωσηφ p σωμα (in K) Ta al, add (in K) του Ιησου p σωμα (58*) al | 59 add
 εν a σινδονι (cf Jo 19:40) H^{δ1} Iα^{55f} 94 lat | 60 add αυτο p εθηκεν (Mk 15:46 Lk 23:53) Ta
 K H^{δ1} 63 lat sy | 61 Μαρια I -αμ K | 63 ~ ο πλανος εκ. I it |

64 πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλι-
σθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἰπῶσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. καὶ ἔσται ἡ ἐσ-
65 χάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ⁶⁵ ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· ἔχετε κουστῳδίαν,
66 ὁπάγετε ἀσφαλίσασθε, ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαντο τὸν τάφον
σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστῳδίας.

Das 28

leere Grab
(Mk 16, 1-10,
Lk 24, 1-10,
Jo 20, 1-18)

1 ¹ Ὅψέ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ ἡ
2 Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. ² καὶ ἰδοὺ σεισμός ἐγένετο
μέγας. ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν
3 λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἐνδυμα
4 αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ
5 ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναῖξιν· μὴ φοβείσθε
6 ὑμεῖς. οἶδα γάρ, ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη
7 γάρ, καθὼς εἶπεν. δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο. ⁷ καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι
εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς
8 εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ⁸ Καὶ ἀπελθούσαι ταχὺ
ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθη-
9 ταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσελ-
10 θούσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας [καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ]. ¹⁰ τότε λέγει
αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβείσθε, ὁπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται.

Die Be-
hauptung
von der
Ent-
wendung
des
Leichnams

11 ¹¹ Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ τινες τῆς κουστῳδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν
12 ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν
13 πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἰκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις ¹³ λέ-
γοντες· εἶπατε, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμη-
14 μένων. ¹⁴ καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν [αὐτὸν] καὶ
15 ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν, ὡς ἐδίδαχθησαν.
καὶ διεφήμισθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

Des Auf-
erstandenen
Auftrag an
die Elfe

16 ¹⁶ Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορευθήσαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος, οὐ ἐτά-
17 ξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν [αὐτῷ], οἱ δὲ ἐδίστασαν.
18 ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν

64 om της (20s) Iα 55-133 al | om αυτου H⁵¹⁻² | add νυκτος a κλεψ. (28 13) Ta K sy | add oti
a ηγερθη (28 7) eplur Kr; a ff² sy | 65 om δε (27 11 22) Ta H⁵¹ al I lat sy | ασφαλισασθαι
H^{52 53} Iα 55f 337 al |

28 1 om δε eplur | Μαρια 1 -αμ K | 2 om και a προσελθ. K | add απο της θυρας p λιθον
(cf Mk 16 3 Lk 24 2 Jo 20 1) Ta K, add του μνημειου p λιθον [θυρας] (Lk 24 2 Mk 16 3) Ta I |
3 ideα K^w K^r | ωσει 1 ως² K | 4 εγενοντο I^{ox} 55 K | ωσει 1 ως (Mk 9 26) K, ως ο 1 al |
6 om γαρ (Mk 16 6) Ta eplur ff² sy | add ο κυριος p εκειτο Ta K it | 8 εξελθουσαι K it |
9 add ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου Ta K sy | add ο a 15 I | απηνησεν
(Mk 5 2) K | 10 και εκει 1 κακει K^w K^r | 14 πεισωμεν I | om αυτου H⁵¹⁻² 548 Iα 050 pa af
Ωρ | ποιησωμεν H⁵² I | 17 om αυτω (20 20 Jo 4 20) H Iα 55-133*² lat^{ox} q Eυσ, αυτον 1 αυτω
I^r | 18 add της a γης (6 19 uō) Ta H⁵¹ Iα 55 | add p γης: καθως απεσταλκεν με ο πατηρ καγω
αποστελλω υμας (cf Jo 20 21) Ta Iα 050 al |

- 19 οὐρανῶν καὶ ἐπὶ γῆς. ¹⁰ πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες
 20 αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Die Vorgeschichte 1,1-15

- 1 1 2 ¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ [υἱοῦ τοῦ θεοῦ]. ² Καθὼς γέγραπται
 Der Täufer (Mt 3, 1-12, Lk 3, 1-18, Jo 1, 19-30) ἐν τῷ Ἰσραὴλ τῷ προφῆτῃ »ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου Mal 3:1
 3 σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου, ³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε Jes 40:3
 4 τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·, ⁴ ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων
 5 ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πάσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἔξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας
 6 αὐτῶν. ⁶ ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
 7 τὴν ὀσφίν αὐτοῦ, καὶ ἔσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ Καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμι ἰκανὸς κύψας λύσαι τὸν ἱμάντα
 8 τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

19 om ουν Ταε Ιππ ψιγν Ιρ Ωρ Ευσ Κ sy, νυν Ι ουν Ταα Ια^{δδ} abh | 20 ~ εμι μεθ υμων Η^{δδ} Ια^{δδ} πα Ωρ Ευσ (εσομαι) | add αμην p αιωνος Κ |

Mk 1 1 om του α θεου (Lk 1:35 Rm 1:4) Η^{δδ} 1-2c 56 Ια^{δδ}f, om υιου του θεου Η^{δδ}* sa Ια^{δδ} 050 168 Ιρ Ωρ Ορ | 2 ως Ι καθως (Lk 3:4) Κ | om τω¹ (Mt 3:4 14 8:17) Ια^{δδ}-050f η α Ιρ Ωρ 2:4, τοις προφηταις Ι τω Ησ. τω προφ. Κ | om εγω (Lk 7:27) Η^{δδ} Ια^{δδ}-050 93f it | add εμπροσθεν σου p οδου σου (Mt 11:10) Κ | 3 του δυ ημων Ι αυτου (Jes 40:3) Τα Ια^{δδ} it | add Lk 3:5r p 3, πεδιον Ι οδου Ιατ Τα Ια^{δδ} c, add Jes 40, 5-8 p Lk 3:5r, κω Ι τ. δυ ημων, Ια^{δδ} c | 4 add ο α βαπτιζων (14 cf Mt 3:1) Η | ~ εν τη ερ. βαπτ. Ια it sy | om και (Mt 3:1) Η^{δδ} al | 5 εξεπορευοντο Κ Ι Κ^α 67:83 eplur bgrt | ~ και εβαπτ. παντ. Κ, ~ και παντ. εβ. Ια^{δδ} t, ~ παντες β οι c ff² sy, om παντες (Mt 3:3) Ια^{δδ} al f, om και α εβ. Η^{δδ}* α | ~ υπ αυτου p ποτ. (Mt 3:6) Ι Κ gg Τα Η Ι at^{αα} α Ωρ | 6 και ην Ι ην δε (13) Η bgr r² lt, ο δε Ιω. ην Ια^{δδ} 168 sy | add ο α Ιω. (Mt 3:4 Lk 3:16) Κ Η^δ | εσθων Ι εσθων Η | 7 ελεγεν αυτοις Ι εκηρ. λεγ. Τα Ια^{δδ} ar | ~ εγω μεν υμας βαπτιζω εν υδατι (Ι εγω εβαπτ. υμ. εν υδ. s) α ερχ., add δε p ερχ. Τα Ια^{δδ} ar | ~ οπισω μου ο ισχυροτεροσ μου Τα Ια^{δδ} ar sy, om οπισω μου al ff² t, om μου² Η^{δδ} 01 Ωρ 1:1 | om κυψασ (Mt 3:11 Lk 3:16) Τα Ια it | 8 add μεν p εγω (Mt 3:11 Lk 3:16) Κ, ~ μεν p υμας Ια^{δδ} 050 | om εν Ι (Lk 3:16) Η^{δδ}-2 al Ια^{δδ} al Ωρ | om δε (Lk 3:16) Τα Ια^{δδ} (και Ι δε) 93f t a ff², ~ υμας βαπτισει (Mt 3:11 Lk 3:16) Ια t a ff², om υμας² Η^{δδ}* b | om εν² Η^{δδ} | add και τυρι p αγιω (Mt 3:11 Lk 3:16) Τα Ι |

Jesu Taufe 9 ⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλι-
 (Mt 3, 13-17, Lk 3, 21 f., Jo 1, 31-34) 10 λαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. ¹⁰ καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ
 τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν κατα-
 11 βαίνον εἰς αὐτόν, ¹¹ καὶ φωνὴ ἐγένετο, ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγα-
 πητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

Jesu 12 13 ¹² Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. ¹³ καὶ ἦν ἐν τῇ
 Versuchung (Mt 4, 1-11, Lk 4, 1-13) 13 ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θη-
 ρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

Jesu 14 ¹⁴ Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν
 Botschaft (Mt 4, 12-17, Lk 4, 14 f.) 15 κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ¹⁵ [καὶ] λέγων, ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ
 ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

Erster Hauptteil: Galiläa C. 1-9. Die Anfänge 1,16-3,6

Die Wahl 16 ¹⁶ Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν
 der Fischer- 17 τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. ¹⁷ καὶ
 brüder- 17 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώ-
 paare (Mt 4, 18-22, Lk 5, 1-11) 18 19 πων. ¹⁸ καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁹ Καὶ προβάς
 20 ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
 20 αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. ²⁰ καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ
 ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπήλθον
 ὀπίσω αὐτοῦ.

Die Erfolge 21 ²¹ Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ. καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασιν ἐδίδασκειν
 (Sabbath in 22 εἰς τὴν συναγωγὴν. ²² καὶ ἐξεκλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσ-

9 ~ ταις ημ. εκ. (Mt 3:1) Iα 55 al it⁹ sy | add o a I5 I K^r | Ναζαρεθ K¹ I it^{exc} ab f | ~ υπο Ιω.
 εις τον Ιορδ. K | εν τω Ιορδανη(ς) Iα600 168 η it^{exc} ab ff² t | 10 ευδωος K | απο Iek (Mt 3:16) K,
 ηνοιγμενους I σχιζ. (cf Mt 3:16 Lk 3:21) Τα Iα 55 it | add του θυ πνευμα (Mt 3:16) Iα 133 al
 ωσει I ως (Mt 3:16) I^r K^x 93:70 K^r | add και μενον α εις (Jo 1:33) H⁸² I^a 014 al it^{exc} ac f | επ
 I εις (Mt 3:16 Lk 3:22) K gg H⁸¹ Iα 55 i a | 11 ηκουσθη I εγεν. ~ p ουρ. (Mt 2:18) Iα 050 93f,
 om εγενετο (Mt 3:17) Τα H^{82*} Iα 55 ff² t | ωδ σοι (Mt 3:17) Τα K | 12 ευδωος I | add το
 αγιον π πνευμα Τα Iα 55 | ~ εκβ. αυτ. (cf 1:43) Iα 55-050 286 i al it | 13 add εκει α εν (Ex 34:28)
 K, εκει I εν τη ερημω (Ex 34:28 Mt 2:15) Iα 93f 133 η al sy | τεσσαρακοντα H | ~ ημερας τεσσ.
 (Mt 4:2 Lk 4:2) K | add επι α ημ. Iα 133 93f η^a b 8457 i^{exc} (1126) | add και τεσσαρακοντα νυκτας
 π τεσσ. ημ. (Mt 4:2) Τα cplur I^r 2 l, add και νυκτας τεσσ. al | om οι (Mt 4:11) cplur | 14 om
 τον α Ιωαν. K¹ K^x 58:104 | om ο K¹ K^x 84:79 | add της βασιλειας π ευαγγ. (Mt 4:23) Τα K it⁹ |
 15 om και¹ H^{82c} Iα 55 168 286 cplur K¹ 161 75 1027 Kⁱ f ff² r t, om και λεγων H^{82*} c sy Ωρ |
 16 περιπατων δε I και παρ. (Mt 4:18) K | om του (nach 16*) H⁸¹⁻² al Iα 133 93 al | αυτου I του
 Σιμ. (Mt 4:18) Τα I^r it sy, add αυτου α του Σιμ. K | βαλλοντας I αμφιβ. K^x K^r | add αμφιβλη-
 στρον π αμφιβαλλ. (Mt 4:18) K, αμφιβληστρα I η⁹, add τα δικτυα Τα (oder αμφιβλ.) Iα 55-050 93f
 i lat, ~ αμφιβλ. βαλλ. Iα 133 η^a l c | εις την θαλασσαν I εν τη θαλασση (Mt 4:18) I^r it | 16f
 αλειει H | 17 om γενεσθαι (Mt 4:19) Τα I br sy | 18 ευδωος (Mt 4:20) K | om αυτων (Mt
 4:20) H I it, λινα I δικτυα Iα 133, παντα I τα δικτ. (10:28) Iα 55 abc ff² r | 19 add εκειθεν π
 προβας (Mt 4:21) Τα K H⁸² 83, add π ολιγον H⁸⁴⁸ | om ολιγον Τα H^{82*} (*α εκειθεν)
 | add αυτων π δικτ. (18 Mt 4:21) I cplur sy | 20 ευδωος (Mt 4:22) K, ~ ευθ. π και² (18) Τα Iα 014ff
 al c ff², add ευδωος π και² (18) I^t | ηκολουθησαν αυτω I απηλθον οπισω αυτου (18) Τα Iα 55f it |
 21 Καπερ- K | ευδωος K | add εισελθων α εις (Ac 18:19 19:8) K | ~ εδιδ. π συναγ. K, ~ α τοις
 Τα H⁸³ | 22 add αυτων π γραμμ. (Mt 7:29) H⁸³ al c f sy |

- 23 κων αὐτοῦς ὡς ἔξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ²³ Καὶ εὐθὺς ἦν
 24 ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν ²⁴ λέ-
 γων [ἔα] τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς, οἰδαμέν
 25 σε, τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώ-
 26 θητι καὶ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ. ²⁶ καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον
 27 καὶ φωνήσαν φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. ²⁷ Καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε
 28 συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν,
 29 δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὄλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. ²⁹ Καὶ
 30 εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου
 31 μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ³⁰ ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα. καὶ
 32 εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς
 33 χειρὸς, καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθὺς, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. ³² Ὁσίας δὲ
 34 γενομένης, ὅτε ἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ
 35 τοὺς δαιμονιζομένους. ³³ καὶ ἦν ἡ πόλις ὄλη ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν.
 36 ³⁴ καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ
 37 ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφειεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν. ³⁵ Καὶ πρῶτ
 38 ἔνυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκει προσήυχετο.
 39 ³⁶ καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ³⁷ καὶ ἐβρόντες αὐτὸν λέγου-
 40 σιν αὐτῷ, ὅτι πάντες ζητοῦσὶ σε. ³⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν ἄλλαχού εἰς τὰς

Heilung von
 Petri
 Schwieger-
 mütter
 (Mt 8, 14 f,
 Lk 4, 38 f)

Massen-
 heilungen
 (Mt 8, 16 f
 Lk 4, 40 f)

Wander-
 predigt
 (Lk 4, 42-44,
 Mt 4, 23)

23 om ευθυς (Lk 4 33) Ta K | om αυτων Ta Ia 65 al af bcff² t | 24 om ea (Mt 8 19) H^{61-2*}
 ho Ia 65ff-600 93 lat sy | οἶδα | οἰδαμεν (Lk 4 34) Ta K H^{61 63} Tert Ωρ Or | 25 απ 1 εξ (Lk
 4 35) Ia 050f 93 337 eplur cf | 26 κραξαν 1 φωνησαν (9 26) K, ανεκραγεν, add και 1 μεγαλη
 Ia 014 | απ 1 εξ (Lk 4 36) H⁶³ al Ia 65ff al lat | 27 παντες 1 απαντες K I^o | συζ- K | om
 προς H⁶¹⁻² | αυτους 1 εαυτ. H⁶¹⁻² al Ia 014-600 93f al | λεγοντες (Lk 4 36) H⁶³ al Ia 014-600 337
 eplur | om τι εστιν τουτο Ta Ia 65f af it | add τις η α, η ρ διδαχη (cf Lk 4 36) Ta K, ~ τις η καινη
 διδαχη Ia 133 ε | add αυτη ρ καινη (cf Lk 4 36) Ta K, add εκεινη ρ διδαχη Ia 65 b q | add οτι α κατ
 εξ. (Lk 4 36) Ta K, add οτι ρ εξουα. Ia 65, ρ και 1 Ia 014 af b ff² q r | 28 και εξηλθ. 1 εξελθ. δε
 (Mt 4 24 Lk 7 17) Ia 65fff eplur lat ^{exc f} | om ευθυς (Mt 4 24 Lk 4 37) Ta H^{62*} al Ia 014ff 93f η
 al af it sy | om πανταχου (Mt 4 24 Lk 4 37) Ta K sy | 29 ευθεως K, om ευθυς Ia 65f af c ff² r
 sy | ~ εξελθ. α εκ (cf B 1) Ia 65ff al lat | εξελθων ηλθεν (Mt 8 14 cf Lk 4 38) Ta H⁶¹ I af it sy,
 ~ εξελθων δε 1 και . . εξελθ. (28) Ia 65f af it | 30 add του α Συμ. (Lk 4 38 Mk 1 16) I^o K^r |
 ευθεως K, om ευθ. Ia 014 bcqr ff² sy | 31 add αυτης ρ χειρος (Mt 8 15 9 25 Lk 8 34) K gg
 H^{61-2 56} Ia 65 b q r | om ευθ. (Mt 8 15 Lk 4 39) Ta H Ia 014ff 93f η af, ~ ευθ. α αφηκεν Ia 65 al
 it sy | add και ηγερθη α και³ (Mt 8 15) Ta I al c sy, add αναστασα (Lk 4 39) af | 32 add παντες
 ρ εφερον Ia 93f ε, om παντας Ia 168 ff² | 33 ~ ην ρ επισυν. K, ~ ην α επισυν. Ia 93 ε | ~ ολη
 η πολισ (übliche Wortstellung) H Ia 65-050 al lat | συνηγμ. 1 επισυνηγμ. (Mt 22 41 27 17 τὸ)
 Ia 014-133 93f ε | add ἰβ ρ θυραν Ta, add αυτου Ia 65 c q ff² | 34 αυτους 1 πολλους—νοσοις
 (Mt 4 24) Ta Ia 65, om κακως—νοσοις (Lk 7 21) sy, om ποικιλαις νοσοις H^{62*} al | add [τον]
 Χριστον ειναι ρ αυτον (Lk 4 41) Ta H I L, ~ τον Χρ. αυτον ειναι (Lk 4 41) H⁶³ al I al | 35 εν-
 νυχον K | 36 κατεδιωξεν H⁶¹⁻² Ia 050f 93f al | om ο H Ia 014 | add τε α Σιμων I | 37 ευρον,
 add και α λεγ. H⁶¹⁻² al af | ~ σε ζητοουσι (Jo 7 20) K, ~ παντες ρ σε Ia 014 af bc | 38 om αλλα-
 χου I K | εγγυσι 1 εχομενας Ta Ia 65-600 lat (proximos) sy | κωμιας και εις τας πολεις 1 κωμοπο-
 λεις Ta Ia 65-600 lat sy, πολεις Ia 337 al | και εκει K, om κακει Ia 014 | εξηληλυθα (nach Jo
 18 37) K, εληλυθα (Jo 18 37) I K^r lat sy |

39 ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κάκει κηρύξω, εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. ³⁹ καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

Die Anstöße: 40 ⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν [καὶ] λέγων
 Der Aussätzige (Jesu Korrektheit) 41 αὐτῷ, ὅτι, ἔὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνων
 (Mt 8, 1-4, Lk 5, 12-16) 42 τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο καὶ λέγει αὐτῷ· θέλω, καθαρίσθητι. ⁴² καὶ εἰπόντος αὐτοῦ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ καὶ ἐμβριμησάμενος
 43 αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτὸν ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ· ὄρα μηδενὶ μηδὲν εἶπῃς, ἀλλὰ ὅπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξεν
 45 Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι εἰς πόλιν φανερώς εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

Lev 13⁴⁹
14^{2a}

Jesus vergibt Sünden (Mt 9, 1-8, Lk 5, 17-26) 2 1 ¹ Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστιν.
 2 ² καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν,
 3 καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες
 4 αἰρούμενον ὑπὸ τεσσάρων. ⁴ καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κρᾶβατον, ὅπου
 5 ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παρα-
 6 λυτικῷ· τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁶ ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ
 7 καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ⁷ τί οὗτος οὕτως λαλεῖ;
 8 βλασφημεῖ. τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἰς ὁ θεός; ⁸ καὶ εὐθὺς ἐπι-

39 ην 1 ηλθεν (Lk 4⁴⁴) Τα I² K | εν ταις συναγωγαις (Lk 4⁴⁴) K | 40 add αυτον p γονυπετων Τα K, om και γονυπ. (Mt 8²) H^{δ1} Iα^{δ5f} eplur abc r ff² | om και³ (Mt 8² Lk 5¹²) H^{δ1-2*} bo af q | add κυριε α οτι (Mt 8² Lk 5¹²) H^{δ1} δ3 al Iα^{014f} af, add p θελης Iα^{93f} al | om οτι (Mt 8²) H^{δ3} al Iα^{δ5fff} lat | 41 και 1 ο δε ιδ (Mt 8³ Lk 5¹³) H^{δ1-2} Iα^{δ5} af it | οργισθεις 1 σπλαγχνισθεις Ταε Iα^{δ5} a ff² r | ~ ηψατο αυτου (Mt 8³ Lk 5¹³) K gg H^{δ1-2} al K^r, αυτου bis Τα Iα^{δ5} al lat sy | λεγων 1 και λεγει (40) Iα⁰¹⁴ 93 ι | om αυτω (Mt 8³ uδ) H^{δ2} Iα⁰¹⁴ η c ff² | 42 om ειποντος αυτου (Mt 8³ Lk 5¹³) Τα H Iα^{δ5f} 93 ι al af it sy | ευθεως K, ~ η λεπρα α απηλθεν (Lk 5¹³) eplur, ~ η λεπρα απ αυτου I² ff² | εκαθερ— H² eplur | 43 ευθεως K, om ευδus (cf Lk 5¹⁴) I al sy | 44 om μηδεν (Mt 8⁴ Lk 5¹⁴) H^{exc} δ1 δ3 I² lat | αλλ K^x K^r | 45 ~ φανερωσ εις πολιν K, ~ φανερωσ εισελθ. εις π. Iα^{δ5} ff² sy | εν 1 επ (Lk 5¹⁶ 9¹²) K | πανταχοδεν K^x K^r |

2 1 εισηλθεν . . και (α ηκουσθη) 1 εισελθων (cf Mt 9¹) K, ηλθεν af b q, ~ παλιν εισηλθεν Iα⁶⁰⁰ it; add ο ιβ p εισελθ. Τα I eplur, add p παλιν I al sy | Καπερν— K | εν οικω H Iα^{δ5f} al lat | 2 om ευθεως (Mt 13² 5²¹) Τα H Iα^{014ff} sy | 3 ~ φεροντες προς αυτ. παραλ. H I al, ~ προς αυτ. φερ. παρ. H^{δ3*} al Iα^{δ5-050f} 93 η ι al af it sy, βασταζοντες εν κρabaττω p αυτον 1 φερ.—τεσσα. Iα⁰¹⁴ | 4 προσενεγκα 1 προσεγγισαι (cf Mt 9² Lk 5^{18f}) Τα H^(δ48-καv) exc δ3 76 376f sa Iα⁰⁵⁰⁻⁶⁰⁰, προσελθειν Iα⁰¹⁴ | add αυτον p προσε— Τα Iο¹²²² pa, αυτον 1 αυτω al, om αυτω Iα^{δ5} al af it, ~ αυτω προσε— I al | add ο ιβ p ην (cf Lk 5¹⁹ Τα) Iα eplur af it sy | κρabaτον K^x 27:12 K^r af α | εφ ω 1 οπου² (cf Lk 5²⁵) K, εφ ου Iα⁰⁵⁰ 93 ε, εφ ου I al, εις ον Iα⁰¹⁴ | 5 και ιδων 1 ιδων δε (Mt 9² Lk 5²⁰) H Iα^{050f} 93f ι af | αφεωνται (Lk 5²⁰) Τα K | σοι 1 σου (Lk 5²⁰) Τα K lat sy | add σου p αμαρτιαι (Lk 5²⁰) Τα K sy | 7 om ουτως Τα Iα⁹³ eplur sy | βλασφημιας (Lk 5²¹) Τα K |

γνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει
 9 αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰ-
 πὲν τῷ παραλυτικῷ ἀφίενται σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπὲν· ἔγειρε καὶ ἄρον σου τὸν κρά-
 10 βαττον καὶ ὑπαγε; ¹⁰ ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφίεναι
 11 ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ· ¹¹ σοὶ λέγω, ἔγειρε ἄρον τὸν κρά-
 12 βαττόν σου καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας τὸν
 κράβαττον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν
 θεὸν λέγοντας, ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἶδομεν.

Jesus ver-
kehrt mit
Sündern
(Mt 9, 9-13
Lk 5, 27-32)

13 ¹³ Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχeto πρὸς αὐ-
 14 τόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ καὶ παράγων εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθή-
 15 μενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
 16 αὐτῷ. ¹⁵ Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶνια
 17 καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. ¹⁶ καὶ γραμματεῖς τῶν φαρισαίων ἰδόντες, ὅτι ἦσθιεν μετὰ
 τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν
 καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; ¹⁷ καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ὅτι
 οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέ-
 σαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς.

Jesus miss-
achtet
das Fasten
(Mt 9, 14-17,
Lk 5, 33-38)

18 ¹⁸ Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ τῶν φαρισαίων νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται
 καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν φαρισαίων νη-

8 ευθεως K, om ευθυς (Mt 9,4) Τα Ια^{δ5f} 93f it sy | add αυτοι α διαλογιζονται K | ειπεν l λεγε
 (Mt 9,4 Lk 5,22) I^{exc} α 014 K af | 9 αφενται (cf 5 Mt 9,5 Lk 5,22) Τα K | σοι l σου¹ (Lk 5,23)
 Τα H^{δ3} I² lat, add σου p am. Τα Ια³³⁷ eplur it sy | εγειραι K^{20.11} K^r, εγειρου (Lk 8,54 K)
 H^{δ1} Ια 050-600 168 | om και¹ H^{δ3} al Ια 85 133 η al it : και^{1,2} Ια 014 al af bc | ~ τ. κρ. σου (11 Jo
 5,8.11) H I | περιπατει l υπαγε (Mt 9,5 Lk 5,23 Jo 5,8 gg Mk 2,11 Mt 9,6) Τα K gg H^{exc} δ1 δ3
 Ια^{δ5} aff² r | add εις τον οικον σου p υπαγε (11) Ια 85 al a ff² r | 10 ~ επι της γης αφιεναι
 (Mt 9,6 Lk 5,24) Τα H I² lat sy, ~ αφ. αμ. επι τ. γης H^{δ1} Ια 050 al Mr, om επι της γης Ια 014
 b q | 11 εγειραι s. zu 9, doch εγειρε H^{δ1} δ3 | add και α αρον (9 Lk 5,24) K | 12 ευθεως K |
 ~ ευθ. και (cf Lk 5,25) Τα Ι K, ~ ευθ. εγ. και (cf Lk 5,25) Ια 85 al it, om ευθ. Ια 014f af bc q | add
 αυτου p κραβ. (Jo 5,9) Τα H al Ι al c sy, add a τον Ια 014 | εμπροσθεν l εναντιον (Mt 5,16 6,1f uδ)
 H² Ια 014-133, ενωπιον (Lk 5,25) Ια 050 168 al sy | ~ ουδεποτε ουτως (Mt 9,33 Jo 7,46) Τα K |
 14 δε l και¹ (cf 1 16) Ια 93f ε | add ο ιβ p παρ. (Mt 9,9) Τα Ι eplur | Λευιν K, Λευι eplur q,
 Λευει H^{δ2*}, Ιακωβον l Λευειν (3 18) Ια 65-050 93 ε af it | ηκολουθει (Mt 9,9 Lk 5,28) H^{δ3*} Ια 014
 η al | 15 εγενετο l γίνεται (Mt 9,10) K, om γιν. Ια 050 | add εν τω α κατακ. (4,4 Lk 5,12 uδ)
 K, κατακειμενων αυτων (cf Mt 9,10 Mk 14,18) Ια 85ff af it | om και² Ια 85ff 168 η al lat^{exc}
 q sy | ηκολουθησαν (3 7) I^{exc} α 93 K | 16 add οι α γραμμ. (Lk 5,30) Ι K | και οι φαρισαιοι l των
 φαρισαιων (cf Lk 5,30 Mt 9,11) Τα K lat sy | add και α ιδ. (Mt 9,11) H, και ειδαν, add και α ελεγον
 Ια 85 b ff² r | αυτον εσθιοντα l οτι ησθιεν K, εσθιει l ησθιεν (16 b) H^{δ1} al Ια 050 93 it^{exc} α qf/sy |
 ~ τελ . . αμαρτ. (16 b Mt 9,11) K sy, om και αμ. ¹ Ια 168* al, om ιδοντες—τελ. Ια 014 | om τι
 H^{δ1} al Ι al | δια τι l τι οτι (Lk 5,30) Τα H^{δ2} Ια 85f, om οτι Ια 050 | om και πνει (Mt 9,11) H^{δ1-2}
 Ια 85f af ab ff² r, εσθιει και πινετε (Lk 5,30) Τα Ια 050 (om και πν.) f 93 al | add ο διδασκαλος
 υμων p πνει (Mt 9,11) H^{δ2} al Ι eplur, ~ α εσθιει H^{δ3} l | 17 om αυτοις (Mt 9,12) Ια 85f 168 η
 af it | om οτι (Mt 9,12 Lk 5,21) Τα K | ου γαρ l ουκ (Mt 9,13) eplur c ff² fl r² | add εις
 μετανοιαν p αμ. Lk 5,32) Τα K | 18 οι φαρισαιοι (Mt 9,14 gg Lk 5,33) Τα H^{δ1-2} δ3 I² lat sy |
 om μαθηται³ (Lk 5,33) Τα K it sy, φαρισαιοι l μαθηται των φαρισαιων Ια 050 a ff² |

19 στεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἔστιν, νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσι τὸν νυμφίον μεθ' ἑαυτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν. ²⁰ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ²¹ Οὐδεὶς ἐπιβλήμα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν. εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ²² ²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοῦσ παλαιούς. εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκοῦσ, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοῦσ καινούσ.

²³ ²³ Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖσ σάββασιν παραπορευέσθαι διὰ τῶν σκορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδοὶ ποιεῖν τίλλοντες τοὺσ στάχουσ. ²⁴ καὶ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῶ· Ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖσ σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστιν; ²⁵ καὶ [αὐτοῦσ] λέγει αὐτοῖσ· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπεινάσεν αὐτοῦσ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ²⁶ πῶσ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέωσ καὶ τοὺσ ἄρτους τῆσ προθέσeweσ ἔφαγεν, οὗσ οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοῖσ ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖσ σὺν αὐτῶ οὖσιν; ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. ²⁸ ὥστε κύριόσ ἔστιν ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

³¹ ¹ Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. ² καὶ παρετήρουν αὐτόν, εἰ τοῖσ σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, Ἴνα

19 om o | 5 Ta Iα55ff 168 al b q i | νηστευειν¹ ~² (Mt 9 15 Lk 5 34) Ta α Iα55f-133 η cplur af it sy | μετ αυτων 1 μεθ εαυ. (nach 16^a Mt 9 15 Lk 5 34) H I al, ~ μεθ εαυ. a εχουσι (cf Mt 9 15) K al | 20 αρθη H⁶³ Iα168 ε | νηστεουσιν (nach 18) Iα55* cplur | εκειναισ ταισ ημεραισ (Lk 5 35) Ta K af it | 21 add και α ουδεισ (22) K, add δε p ουδεισ (Mt 9 16) Iα55 168 al acff² | επιρραπτει Kx Kr, επισυραπτει Iα55f | ιματιον παλαιω (Mt 9 16) K | μηγε 1 μη (Lk 5 36) H al Iα05of 9f cplur | om απ (Mt 9 16) K, om απ αυτου Iα55 168 ε lat, αφ εαυτου H⁶¹, ~ απ αυτου το πληρ. Iα014 cplur | add απο α του Ta Iα^{εε}014 286f 93f ε lat | 22 μηγε 1 μη (Mt 9 17 Lk 5 37) H⁶³ al Iα050 cplur | ρηξει (Lk 5 37) H Iα55 050 93 it, διαρρησσονται οι ασκοι | ρησσει—ασκουσ Iα014 α | add ο νεοσ p ονοσ¹ (Lk 5 37) K | εκχεται 1 απολλ., add απολουνται p ασκοι (Mt 9 17 Lk 5 37) Ta K, om εκχ. (in K) Iα55 af it | αλλ I | add βαλλουσιν p αλλα (Mt 9 17) Ta Iα014 (~ p καινουσ) aff sy, add βλητηον p καινουσ (Lk 5 38) I K, add και αμφοτεροι συντηρουνται p βλητ. (Mt 9 17) Ta af, om αλλα—καινουσ Iα55 it | 23 ~ αυτον p παραπορ. (Lk 6 1) K | om εν (Mt 12 1) H⁶³ al Iη cplur lat | ~ εν τοισ σαββ. p παραπ. (24 Mt 12 1) K | διαπορ- (Lk 6 1) H⁶¹ 63 Iα55, πορ. (Mt 12 1) Iα014 ε | ~ ηρξ. α οι K | οδοποιειν H⁶¹ 1016 Iα600 η al, οδοιπορουντες I α qf, τιλειεν om οδ. ποι. (Mt 12 1) Iα55f af it | 24 add οι μαθηται σου p ποιουσιν (Mt 12 2 Lk 6 2) Ta I it sy | add εν α τοισ (25) K | 25 om αυτοσ¹ H I α ε it | ελεγεν (24) K, αποκριδεισ ειπεν (Lk 12 3 Mt 12 3) Iα55f α | add ο 5 p αυτοισ (nach Lk 6 3) Ta Iα¹³³ al | 26 add του α αρχ. H⁶³ al I, om επι Αβ. αρχ. (Mt 12 4 Lk 6 4) Iα55f af it sy | τουσ ιερεισ (Lk 6 4 gg Mt 12 4) H⁶¹⁻² al | add μονοισ p ιερ. (Mt 12 4) H al I al, α τοισ ιερ. (Lk 6 4) I ε af it, add μονον α τοισ I al | μετ αυτου 1 συν -ω (25 Mt 12 4 Lk 6 4) I² | om ουσιν (25) Iα014ff 93 | 27 add οτι p αυτοισ Ta Iα¹⁶⁸ b sy | εκτισθη 1 εγεν. (1 K 11 9) Iα014 133 η sy | om και² K | 28 om και (Mt 12 8) Ta sy | 31 om την¹ H⁶¹⁻² | 2 παρετηρουντο (Lk 6 7) H⁶³* al I² | add εν α τοισ σαββ. (2 23 Lk 6 7 gg Mt 12 10) H⁶² 63 Iα55-050 286 ε² al |

Jesus bricht
den Sabbat.
1. Beispiel
(Mt 12, 1-8
Lk 6, 1-5)

Jesus
bricht
den Sabbat.
2. Beispiel
(Mt 12, 9-13
Lk 6, 6-11)

1 Sam 21
Lev 24

- 3 κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ³ καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν ἐξηραμμένην χεῖρα ἔχοντι·
 4 ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. ⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασι ἀγαθοποιῆσαι ἢ
 5 κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ καὶ περιβλεψάμενος
 αὐτοὺς μετ' ὀργῆς συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν λέγει τῷ
 ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
 6 ⁶ Καὶ ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι ἐβόθῃ μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν συμβούλιον εἰδίδου
 κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Plan Jesus
umzu-
bringen
(Mt 12, 14)

Anwachsen der Bewegung 3,7 - 5,43

1. Die
Anhänger
Die Massen
(Mt 12, 15f,
Lk 6, 17-19)

- 7 ⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν.
 8 καὶ πολλὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ⁸ καὶ
 ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ [οἱ] περὶ
 9 Τύρον καὶ Σιδῶνα πλῆθος πολλὸ ἀκούοντες, ὅσα ἐποίησε, ἦλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ καὶ
 εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα
 10 μὴ θλιβῶσιν αὐτόν. ¹⁰ πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα
 11 αὐτοῦ ἀψῶνται, ὅσοι εἶχον μάλιστα. ¹¹ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν
 αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
 12 θεοῦ. ¹² καὶ πολλὰ ἐκετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσιν. ¹³ Καὶ
 ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται, οὗς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς
 14 αὐτόν. ¹⁴ καὶ ἐποίησεν δώδεκα, ἵνα ᾧσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς
 15 16 κηρύσσειν ¹⁵ καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐβάλλειν τὰ δαιμόνια. ¹⁶ καὶ ἐποίησεν τοὺς δώ-
 17 δεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον, ¹⁷ καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαιοῦ

Die 12
Zwölfe
(Mt 10, 1-4,
Lk 6, 12-16)

3 ξηραν 1 ἐξηραμμένην (Mt 12₁₀ Lk 6₈) *H I a* 014f-600 93 al | ~ ἐξηρ. ἐχοντι την χειρα (1 Lk 6₈)
K gg H 82 53* *I a* 133, ~ την χειρα ἐχ. ἐξηρ. [ξηραν] *H* 51 al *I a* 93f a, ἐχ. την χειρα ἐξηρ. *I a* 55f
 (014 ξηραν) 168 al lat | εγειραι *K x Kr* | add και σηθη a εις (Lk 6₈ cf Mt 12₈) *T a I a* 55-600 af | εκ
 του μεσου *I a* 014, εν μεσω 1 εις το μεσον *I a* 55 c | 4 add τι a εξεστιν *T a I a* 133 η e plur, add τι a
 αγαθον *I a* 55 b, add p αγ. af | add εν a τοις (2₂₃) *I a* ι al | add μαλλον a η 2 *I a* 55 168 | απολεσαι
 1 αποκτειναι (Lk 6₉) *T a H* al *I* 7 lat sy | 5 add σου p χειρα (Lk 6₁₀ cf Mt 12₁₃ gg Ex 4)
T a K x Kr ug *H* 51 *I a* 337 al | αποκατεσταθη *K x* 9:4 *K r* | add υγιης ως η αλλη p αυτου (Mt
 12₁₃) *K*, add ως η αλλη abc sy | 6 ευθεως *K* | ~ ευθ. a εξελθ. *I a* 050 93 af ar sy, ~ ευθ. p
 αυτου 5 *I a* 55 i ff², om ευθ. *T a I* e plur b q | εποιουν 1 εδιδου (cf Mk 15₁) *K*, εποιουντο *I* al,
 εποιησαν *H* 52 53 *I a* 050 93 al, ποιουντες *I a* 55 a | 7 ~ ανεχ. a μετα *K* lat sy | παρα 1 προς
 (Mt 14₁₈) *I a* 168 ι al, εις *I a* 55 e plur | ηκολουθησαν *K* | add αυτω p ηκολ. (2₁₅ Mt 12₁₅) *K*
 sy | ~ ηκολ. p ιουδ. (nach Lk 5₁₇) *H* 52 53 al, add ηκολουθησαν a ακου. *I* φ^a, ηκολουδουν αυτω
 1 ηλθον προς αυτον, ~ a ακουοντες *I a* 014 bc | om ηκολ. *I a* 55f 168 al af it sy | ~ και απο της
 ιουδ. 7 p ιερουσ. 8 *I a* 050 η al, om απο 2 *I a* 55f 168 al lat | 8 om και απο της ιδουμ. *H* 52*
I a 014f η al c sy | om oi a περι *H I a* 014 al af it sy | ακουσαντες (4,18) *K* | ποιει *H* 51 | 10
 add και a οσοι *T a I a* 168 al f sy | 11 om τα bis *T a I a* 55-050 168 ι al | εθεωρει . . προσεπιπεν
 . . εκραζεν *K* | λεγοντες *H* 52 *I a* 55f 168 al | om οτι *T a I a* 55f lat | add ο Χριστος a ο υιος (cf
 Lk 4₄₁) *H* 53 *I* e plur | 12 ~ φανερον αυτον (Mt 12₁₆) *K* | ποιωσιν *H* 51c al *I a* 55f al | 13
 add ο ις p ορος (Lk 6₁₂) *T a I a* 168 ι al | οι δε 1 και 3 (cf Mt 20₅) *H* 52 53* | 14 εξελεξατο 1
 εποιησεν *T a sy* | add ους και αποστολους ωνομασεν p δωδεκα (Lk 6₁₃) *T a H* 51-2 53* *I a* 014f 168
 ι al | 15 add θεραπειναι τα νοσους και p εξουσιαν (cf Mt 10₁ Lk 9₁) *I K* | 16 om και
 εποιησεν τους δωδεκα (cf Mt 10₂ Lk 6₁₄) *I K* | ονοματα 1 ονομα (17 Mt 10₂) e plur | ~ τω Σιμ.
 ον. (cf *T a*) *K* it sy | 17 αυτου 1 του ιακ. (Mt 10₂ 17₁) *I a* 050 168 al sy, om του (5₃₇) *I*

καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανηργές,
 18 ὃ ἔστιν υἱὸς βροντῆς, ¹⁸ καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Ματ-
 θαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν
 19 Καναναῖον ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
 20 ²⁰ Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον. καὶ συνέρχεται πάλιν [ὁ] ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι
 21 αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. ²¹ καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι
 22 αὐτόν. ἔλεγον γάρ, ὅτι ἐξέστη. ²² καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων κατα-
 βάντες ἔλεγον, ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἔρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει
 23 τὰ δαιμόνια. ²³ καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς
 24 δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; ²⁴ καὶ ἐὰν βασιλεῖα ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ
 25 δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεῖα ἐκείνη. ²⁵ καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δυνή-
 26 σεται ἡ οἰκία ἐκείνη στήναι. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτόν καὶ μεμέρισ-
 27 ται, οὐ δύναται στήναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ
 ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν
 28 δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφε-
 θήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἐὰν
 29 βλασφημήσωσιν. ²⁹ ὃς δ' ἔδωκεν βλασφημίαν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἀφεσιν
 30 εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχος ἔστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ³⁰ ὅτι ἔλεγον πνεῦμα
 31 ἀκάθαρτον ἔχει. ³¹ Καὶ ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στήκοντες
 32 ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν. ³² καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ
 λέγουσιν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω

2. Die
Gegner
Die Schrift-
gelehrten
(Mt 12, 24-32,
cf. Lk 11,
15-22)

Die Familie
(Mt 12, 46-50,
Lk 8, 19-21)

17 Βοανηργες *K* | 18 add τον τελωνην p Ματθαιον (Mt 10₃₀) *I*α^{050f} 93 i al | Καναλιτην (ebenso
 Mt 10₄) *K* | 19 Ἰσκαριωτην *K* | 20 ερχεται | ερχονται (10₁) *H*δ¹⁻² *I*α⁰¹⁴ al b sy, εισερχονται *I*α
 55, εισερχεται af | add τον α οικον Τα *I*α⁹³ al | συνερχονται (nach 20^a) Τα *I*α⁰⁵⁰ al | add ο *H*51-2^c
 al *I*α⁵⁵ 93 337 al | οχλοι Τα *I* al | μητε | μηδε *K* *H*δ² 83 | 21 εξεσταται | εξεστη *I*α^{55*} 050 93 i
 ab q ff² i, add αυτους p εξ. *I*α⁵⁵ ab q ff² i | 23 add ο | s p αυτους *I*α⁹³ al bc, add ο κυριος
 | s p αυτοις *I*α⁵⁵⁻⁰⁵⁰ (om ο κυριος) al a ff² r i (om | s r) | εκβαλειν *I*α⁵⁵ i al | 25 δυναται |
 δυνησεται (24 26) *K* | σταθηναι (24 cf Mt 12₂₆ Lk 11₁₈) *K* | ~ σταθηναι η οικ. εκ. (24) *K* a, om
 η οικια εκεινη *I*α⁰¹⁴ af | 26 σαταναν εκβαλλει | ανεστη εφ εαυτον (Mt 12₂₆) Τα *I*α⁵⁵ 337
 (add τον α σατ.) af it | εμερισθη (Mt 12₁₆) *H* *I*α⁰¹⁴, ~ εμερ. κα *H*δ^{2*} 83 af, add εφ εαυτον p μεμ.
*I*α⁵⁵ jt, | σταθηναι | στηναι (24) *K* | add η βασιλεια αυτου p στηναι (Mt 12₂₆) Τα *I*α^{55f} af it |
 27 om αλλ (cf Mt 12₂₉) *K* lat sy, και | αλλ *H*δ^{30v} *K* i 87, η | αλλ Τα, δε | αλλ *I*α⁰⁵⁰ a d ff² |
 ουδεις δυναται | ου δυναται ουδεις (Mt 6₂₄) *K* lat | ~ εις την οικιαν του ισχ. εισελθων τα σκευη
 (Mt 12₂₉) Τα *H* (δ² ~ εισελθ. α εις) *I*α⁰⁵⁰ 93 sy (~ = δ²), om αυτου¹ *I*α^{55f} lat | διαρπαζει
*I*α⁵⁵ (gg. d), διαρπαση *K* w *K* r | 28 ~ τα αμαρτ. α τοις υιοις (cf Mt 12₃₁) Τα *K* sy, ~ α
 αφηθησ. *I*α⁰¹⁴ af | τοις ανθρωποις | τοις υιοις των ανθρ. (Mt 12₃₁) cplur | om αι (Mt 12₃₁)
K | οσας | οσα *K* | αν | εαν *K* | 29 om εις τον αιωνα (Lk 12₁₀) *I*α η af it sy | αλλα *H*δ²
 al *I*α^{55f} al | εσται (Mt 5_{21f}) Τα² *H*ε^ε δ¹ 83 *I*α⁵⁵ al lat | κρισεως | αμαρτηματος (cf Mt 5_{21f}
 Hb 6₂ κριματος) Τα *K*, αμαρτιας *I*α^{55f} i | 31 ουν | και¹ *K* | ερχεται *H*δ² *I*α η al af it | ~ η
 μητ. . . οι αδ. (Mt 12₄₆ Lk 8₁₉) Τα *H* *I*α⁽⁰¹⁴⁾ ~ αυτου η μητηρ) η al lat | add αυτου p αδελφοι *H*
*I*α^{55f} cplur it sy | εστωτες | στηκοντες (Mt 6₅) *K*, εστηκotes (cf Mt 12₄₆) *H* al *I*α^{133f} η al,
 σταντες *H*δ² | φωνουντες | κολουντες *K* | 32 ~ οχλος περι αυτον (9₁₄) *K* | add πολυς p
 οχλος (9₁₄) *I* al | ειπον δε | και λεγ. (Mt 12₄₇) *K*, ειποντων δε αυτων, om αυτω, om και¹ (83)
*I*α^{050f} 93f sy | om και αι αδελφαι σου (Mt 12₄₇ Lk 8₂₀) Τα *H* *I* af |

33 ζητοῦσίν σε. ³³ καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί
34 μου; ³⁴ καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· Ἴδε ἡ
35 μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος
ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

Die
Predigt vom
Gottesreich
in Gleich-
nissen.
Das Acker-
feld.
(Mt 13, 1-23,
Lk 8, 4-15)

4 1 ¹ Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συναγεται πρὸς αὐτὸν
ὄχλος πλείστος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ
2 ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. ² καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα-
3 βολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ³ ἀκούετε· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ
4 σπειρῶν [τοῦ] σπείρειν. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
5 καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. ⁵ καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες,
ὄπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξεβλάστησεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς,
6 ⁶ καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη καὶ ἵδια τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
7 ⁷ καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκάνθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό,
8 καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου
καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερον εἰς τριάκοντα καὶ εἰς ἐξήκοντα
9 10 καὶ εἰς ἑκατόν. ⁹ καὶ ἔλεγεν· ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹⁰ Καὶ ὅτε ἐγένετο
11 κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. ¹¹ καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις δὲ τοῖς
12 ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσι, Jcs 6^{9f}

33 ἀποκριθεὶς . . λέγει ἢ ἀπεκρίθη . . λέγων (Mt 12⁴⁸ Lk 8²¹) *HI* al lat^{exc} *bf* (εἶπεν ἢ λέγ. *af c q ff² r*), καὶ λέγει ἢ λέγων (häufig) *Ia*¹³³ 168 *η ι*, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἢ αυ. λέγων *Ia*⁰¹⁴ *b*, ~ λέγ. αὐτ. *H*⁶³, εἶπεν ἢ ἀπεκρίθη . . λέγων (Mt 12⁴⁸ Lk 8²¹) *sy* | καὶ ἢ η α οἱ αδ. (Mt 12⁴⁸) *Ta HI it* |
34 ~ κυκλω α τοὺς *K gg H*, ~ κυκλω α περὶ αὐτον *Ia*^{133f} 168 *η ι*, om περὶ αὐτον *Ia*⁶⁵ *af b*, om κυκλω *I* al *sy* | add μαθητῶν α καθ. (cf Mt 12⁴⁹) *Ta Ia*^{050f} 93 *ι*, add τοὺς μαθ. p καθ. *Ia*⁰¹⁴ | εἶπεν ἢ λέγει (Mt 12⁴⁹) *Ia*^{65-050f} 93f *ι al ac ff²* | ἴδου ἢ ἴδε (Mt 12⁴⁹) *I* | 35 add μου p ἀδελφῶν (35^a) *Ta K it sy* | add μου p μητρη (Lk 8²¹) *Ta I eplur sy* |
4 1 ~ ἤρξατο παλιν (cf 3¹) *Ia*^{65f} 93 *al af it*, δε ἢ καὶ *Ia*¹³³ 168 *ι sy* | συνηχθῆ ἢ συναγεται (3²¹) *K*, συνηχθησαν (Mt 13²) *Ia*⁹³, συνηχεται (3²⁰) *Iη* | πολὺς ἢ πλείστος (3²¹ cf Lk 8⁴) *Ta IK* | add το α πλοῖον (3¹⁸) *Ta K* | ~ ἐμβάντα α εἰς *K* | ~ εἰς το πλοῖον p καθῆσθαι *I* | ἦν ἢ ἦσαν *K*, *stabat* (Mt 13²) *Ta f ff² sy* | 3 ἀκουσατε (Mt 13¹⁸) *H*⁶³ *Ia*⁹³ 286 *al* | add του α σπείρειν (Mt 13³ Lk 8⁵) *IK gg H*^{61-2*} *Ia*⁰¹⁴ *al af it*, om σπ. *Ia*^{65f} | 5 δε ἢ καὶ (Mt 13⁵) *K* | ἀλλὰ ἢ ἄλλο (Mt 13⁵) *Ia ι af* | τα πετρῶδη (Mt 13¹⁸) *H*^{62*} *Ia η al lat* | εὐδews *K* ἐξανετελεν ἢ ἐξεβλ. (Mt 13⁵) *HK gg Ia*¹³³ 168 *η ι* | add τῆς α γῆς *H*⁶¹ *Ia*⁶⁵ (την γην gg *d*-050) |
6 ἡλιου δε ἀνατειλαντος ἢ καί—ἡλιος (Mt 13⁶) *K sy* | 7 ἐπὶ ἢ εἰς (Mt 13⁷) *H*⁶³ *Ia al* | ἀπεπνιξαν (Lk 8⁷) *H al Ia*¹³³ *al* | ἐποίησεν ἢ ἔδωκεν (Mt 13²⁰) *Ia*⁰⁵⁰ 93 | 8 ἀλλὰ (Mt 13⁸) *H Ia*^{014f} 168 *af* | ἐπὶ ἢ εἰς (Mt 13⁸) *I* | αὐξανοντα (cf Mt 6²⁸ Lk 13¹⁹) *K* | ἔφερον *H*⁶² 63, φερεῖ (Jo 12²⁴) *Ia* | ἐν ἢ εἰς^{ter} (nach 20) *K* | 9 ο εχων ἢ ος εχει (Mt 13⁹ Lk 8⁸) *K* | 10 δε ἢ καὶ *K* | ἠρωτησαν (Jo 9² gg Lk⁸ Mt 13²³ uδ) *K*, ἐπηρ- (Lk 8⁹) *Ia ι al* | μαθηται αὐτον ἢ περιδωδεκα (Lk 8⁹ Mt 13¹⁰) *Ta I ι it sy* | τας παραβολας (11 Mt 13¹⁰) *H sy* (add ταυτας), τις η παραβολη αὐτη ἢ την παρ. (Lk 8⁹) *Ta Ia ι it* | 11 add γνῶναι α το μυστ., ~ δεδοτα α γνῶναι (Mt 13¹¹ Lk 8¹⁰) *Ta Ωρ IK*, nur ~ δεδοτα το μυστ. *Ia*⁰¹⁴ *al sy* | τα μυστηρια (Mt 13¹¹ Lk 8¹⁰) *Ta I η eplur* | om τα *H*⁶² *I*⁷ | λεγεται ἢ γινεται *Ia al it* | 12 add μη α βλεπωσι (Lk 8¹⁸ Mt 13¹³) *eplur* |

καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιώσι, μήποτε ἐπιστρέψωσι καὶ ἀφῆθῃ αὐτοῖς. «

13 ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἰδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παρα-
 14 ¹⁵ βολὰς γνόσασθε; ¹⁴ ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν
 ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καί, ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ
 16 αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτοῖς. ¹⁶ καὶ οὗτοι ὁμοίως εἰσιν οἱ ἐπὶ τὰ
 πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούωσι τὸν λόγον, εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν
 17 [αὐτόν], ¹⁷ καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενο-
 18 μένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται. ¹⁸ καὶ ἄλλοι εἰσιν
 19 οἱ ἐπὶ τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες, ¹⁹ καὶ αἱ
 μέριμναι τοῦ αἵωνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι
 20 εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρτος γίνεται. ²⁰ καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν
 οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται,
 καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. ³¹ Καὶ ἔλεγεν
 αὐτοῖς· μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ
 22 ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῆ; ²² οὐ γὰρ ἔστιν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ ἵνα φανερωθῆ; οὐδὲ
 23 ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. ²³ εἴ τις ἔχει ὄτα ἀκούειν, ἀκου-
 24 ἔτω. ²⁴ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε, τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρῳ-
 25 θήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ²⁵ ὅς γὰρ ἔχει, δοθήσεται
 αὐτῷ, καὶ ὅς οὐκ ἔχει, καί, ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ²⁶ Καὶ ἔλεγεν· οὕτως
 26 ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ²⁷ καὶ
 27 καθεύδῃ καὶ ἐγειρήται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνεται, ὡς

Aufruf zur
Ausbreitung
dieser
Botschaft
(Lk 8, 16-18,
cf Mt 5, 15, 7, 2,
10, 26, 13, 12,
1. k 12, 2)

Vom selbst
wachsenden
Samen

12 ακουωσι (16 Mt 13 15) H⁶³ Iα⁰⁵⁰ i eplur | συνωσι (Mt 13 15) Iα^{65f 93} η eplur | αφηθησεται
 (328) I eplur, αφηθησμαι Iα^{65*}, αφησω Iα⁶⁵ qff² ri | add ta amartemata p autous (328) K
 15 add αυτου p ακουα. (cf Mt 13 19) Iα^{050f 93} al | ευθεωσ K, om ευθυσ (Mt 13 19) Ta Iη al sy |
 αρπαζει l αιρει (Mt 13 19) Ta H⁶² 63, αφαιρει Iα⁶⁵ it^{exc ab} | eis autous l εν αυτοις (cf 7r) H⁶¹
 Iα^{014 168} η i, ταισ καρδιασ αυτων l αυτοις Ta K gg H c | 16 ~ εισιν ομοιωσ K, om ομοιωσ
 (Mt 13 20 Lk 8 13) Ta Iα η i it sy Ωρ | ευθεωσ K | om ευθυσ (Lk 8 13) Iα⁶⁵ al c q i ff² sy |
 δεχονται l λαμβ. (Lk 8 13) Iη al | add αυτον p λαμβ. (Mt 13 20) Ta H K gg Iα^{050 93f} η i Ωρ
 17 ευθεωσ K | 18 ουτοι l αλλοι (16 Lk 8 14) K sy, om αλλοι εισιν (Mt 13 22) Ta Iα^{014ff} 93f
 η i al, οι δε l και—οι¹ Iα⁰¹⁴ | εις l επι (Mt 13 22 gg Lk 8 14) I K | om ουτοι εισιν (16) K | ακου-
 οντες (3, 8 cf Mt 13 22) K | 19 βιω l αιωνοσ Iα^{al} af it | add τουτου p αιωνοσ (Mt 13 22) Ta K
 sy | αι απαται l η απατη (2P 2 13) Iα^{al} q i, αι ηδοναι (cf Lk 8 14) af | κοσμου l πλοτου Iα⁶⁵⁻⁰⁵⁰
 93 c q ff² i | om και³—επιθυμια Iα^{65f 168} η af it, om και³—εισπ. Iα^{050f 93}, ~ και—εισπ. p λογον,
 συμπνιγει H^{62*} | 20 ουτοι l εκεινοι (Lk 8 15) I K, om εκεινοι Iα^{050 93f} | 21 add οτι α μητι
 H⁶¹ al, add ιδετε α μητι Iα¹⁶⁸ i | ~ ο λυχνοσ ερχ. K, om ο (nach Mt 5 15) Iα¹⁶⁸ i, απταιαι l
 ερχεται (cf Lk 8 16) Iα⁶⁵ af it, καεται (nach Mt 5 15) Iα⁰¹⁴ i | add ινα α, τεθη p υπο την κλινην
 Iα^{050 93f} η (om τεθη) i al | υπο l επι (21^{a b}) H^{61*-2} I i eplur | επιτεθη l τεθη² (nach Lk 8 16)
 K | 22 om τι (Lk 8 17) H⁶¹ I af it | add ο εαν (cf Mt 10 26 Lk 8 17) Ta K sy, ει l εαν
 Iα^{050f 93f} η i, αλλ l εαν μη (22^b) Iα^{65f} it | om ινα¹ (cf Lk 8 17) Ta K | ~ εισ φανερον ελθη (Lk
 8 17) K, φανερωθη (22^a) H⁶¹ | 24 αντιμετρηθησεται (Lk 6 38) Iα⁹³ al it | om και²—ακου,
 (Mt 7 2 Lk 8 18) Iα^{65f 93} al af | om τοισ ακ. (Mt 7 2 Lk 6 38) Ta H Iα¹³³ lat | 25 αν εχη l
 εχει¹ (Lk 8 18) K | 26 ωσπερ l ωσ Iα^{050f 93f} i | add εαν α ανθρ. K, add οταν p ανθρ. Iα⁰¹⁴
 η af | om τον (cf Mt 13 24 27) Ta Iα i, ~ σπορον βαλη Iα⁶⁵ | την γην (Mt 13 8) Iα^{014 337} η al |
 27 καθευδει Iα³³⁷ eplur, εγειρεται H⁶² I², εγερθη Iα⁶⁵ | βλαστανη l βλαστα K, βλαστανει H⁶⁴⁸
 Iα^{168 286} eplur | μηκυνεται H⁶¹ Iα^{65f.133} eplur |

- 28 οὐκ οἶδεν αὐτός. ²⁸ αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν,
 29 εἶτα πλήρη σίτον ἐν τῷ στάχυνι. ²⁹ ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει
 30 τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. ³⁰ Καὶ ἔλεγεν· πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν
 31 βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ³¹ ὡς κόκκον σινά-
 32 πews, ὅς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὄν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ
 32 τῆς γῆς, ³² καί, ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μείζων πάντων τῶν λαχάνων,
 καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινά
 τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.
 33 ³³ Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύνατο
 34 ἀκοεῖν· ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἴδιαν δὲ τοῖς ἰδιοῖς
 μαθηταῖς ἐπέλευν πάντα·
 35 ³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ κέραν.
 36 ³⁶ καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτόν, ὡς ἦν, ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα
 37 πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ γίνεται λαίλαψ μεγάλη ἀνέμου καὶ τὰ κύματα ἐπέ-
 38 βαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἦδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. ³⁸ καὶ ἦν αὐτός ἐν τῇ
 39 πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεῶδων. καὶ διεγείρουσιν αὐτόν καὶ λέγουσιν
 39 αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλόμεθα; ³⁹ καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ
 40 ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο
 40 γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δεῖλοί ἐστε οὕτως; οὐπω ἔχετε πίστιν;
 41 ⁴¹ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν,
 ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούει.

28 add γαρ p αυτομ. Τα ε (α και) K, add οτι α αυτ. Iα⁸⁵⁻¹³³ 93 | ειπεν bis H^{81*.2} a1 | 29 παρα-
 δοι H^{81-2*} Iα | ευθως K, τοτε l ευθως (13 27) Iη, om ευθ. Iα⁰¹⁴ af | 30 τινι l πως (Lk 13 18)
 Τα Ωρ K sy | ομοιωσωμεν K^x 96: 58 K^r, -σω Τα Iα¹⁶⁸ 337 ι al | ποια l τινι (Mt 21 23r) Τα K |
 ~ αυτην p θωμεν Τα K gg H Iα¹⁶⁸ Ωρ, ~ παραβολη αυτην Iε, την παραβολην l αυτην παρ.
 Iα⁰¹⁴ | ομοιωματι l παραβολη Iα⁹³ η b | παραβαλωμεν l θωμεν Τα K, δωμεν Iα⁰¹⁴ af | 31
 ομοια εστι l ως Τα Iα⁸⁵, add ομοια εστιν η βασιλεια του θεου α ως c, add παραβαλωμεν αυτην (cf
 30) Iε | κοκκω (Mt 13 31 Lk 13 19) H⁸¹⁻² Iα⁸⁵⁻⁶⁰⁰ 93 cplur | την γην¹ (20) Iα^{85f} 168 al af it² |
 μικροτερος l -ρον (gg Mt 13 32) K gg H Iα^{85*.014*ff} 168 cplur it | εστιν l ον, ~ p σπερματων
 (cf Mt 13 32) Τα K, nur εστιν l ον Iα⁸⁵ al it | 32 μειζων (Mt 13 32) H Iα^{014f} cplur it, ~ μειζων
 p λαχ. (gg Mt 13 32) K | 33 ~ πολλαις παραβ. Iα⁸⁵⁻⁰⁵⁰ 93 it, om πολλαις (Mt 13 34) Τα H
 cplur Iα⁰¹⁴⁻¹³³ 168 337 η cplur af sy | εδυναντο K | 34 και χωρις l χωρις δε (Mt 13 34) Τα
 H⁸¹ Iα¹³³ al | μαθ. αυτου l ιδ. μαθ. (so meist) K | απελθεν cplur | 36 αφιουσιν l αφεντες,
 add και α παραλ. Iα ι af it | add τα α αλλα Iα^{050f} 93f η | add δε p αλλα K sy | πλοιαρια l
 πλοια (Jo 6 23) K | τα οντα l ην² Iα^{050f} 93f η, ησαν H⁸² Iα^{85f} lat | αυτων l αυτου Τα cplur sy |
 37 ~ ανεμου μεγαλη (cf Lk 8 23) K | δε l και² K | επεβαλεν K^x 26:13 K^r H⁸² Iα⁸⁵ 050f cplur,
 εισεβαλλεν Iα⁰¹⁴ af | αυτο l το πλοιον², ~ α ηδη (cf Lk 5 7) K sy, om το πλοιον H⁸² al, πλοιον¹ ~²
 H^{82*} af | βυθιζεσθαι l γεμιζεσθαι (Lk 5 7) Τα Iη cplur | 38 ~ αυτος ην H | επι l εν K | om
 το Iα η al, προσκεφαλαιου Iα^{85ff} 93 η | διεγειραντες, om και (α λεγ.) Iα ι it, εγειρουσι (cf Mt
 8 25) H^{81*.2*} 83* | 39 εγερθεις (Mt 8 26) Iα ι al af | ~ ειπεν p θαλασση, add και α ειπεν (cf Mt
 8 26) Iα η af | 40 om ουτως (Mt 8 26) H Iα lat, ~ ουτως p τι Τα Iα¹⁶⁸ η ι | πως ουκ l ουπω
 K sy, om ουπω Iα⁰¹⁴ af | 41 οι ανεμοι (Mt 8 27) Τα I² it sy, ~ η θαλ. . . οι αν. Iα af | ~ υπακ.
 αυτω (Lk 8 25) Τα K, om αυτω Iα⁸⁵ | υπακουουσιν (Mt 8 27 Lk 8 25) Τα K |

2. Über **5** 1 2 ¹ Καὶ ἦλθεν εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. ² καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἀνθρώπων ἐν πνεύματι ἀκαθάρτων, ³ ὃς τὴν κατοικήσιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ οὐδὲ ⁴ ἀλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, ⁴ διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσει δεδέσθαι καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντε- ⁵ τρίφθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι, ⁵ καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κρᾶζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ 7 ⁶ καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτόν, ⁷ καὶ κρᾶζας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὀπίστου; ⁸ ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. ⁸ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹ καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά σοι; καὶ ἀπεκρίθη ¹⁰ λέγων· λεγῶν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἔσμεν. ¹⁰ καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων ¹² μεγάλη βοσκομένη, ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς ¹³ χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ¹³ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρηνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ

5 1 ἦλθον Τα *K* af it | om της θαλασσης (Mt 8₂₈) *Ia*^{δ5} it ? | Γαδαρηνων | Γερασηνων (Mt 8₂₈) Τα *K* gg *H*^{δ1-2*} *Ia*^{δ5} lat, Γεργεσηνων (Lk 8_{26 37}) *H* al *Ia* η al sy, Γεργυσ *Ia*⁰¹⁴ | 2 εξελθοντι αυτω (Lk 8₂₇) *K*, εξελθοντων αυτων *Ia*^{δ5f} af | ευθεως *K*, om ευθ. Τα *H*^{δ1} *Ia*⁰¹⁴ sy | υπηνητησεν (Mt 8₂₈ Lk 8₂₇) *H* I | ~ ανθρωπος a εκ (cf 14₁₃ Lk 8₂₇) *Ia* al af it | 3 οικησιν l κατοικησιν *K* r I al | μνημειοις l μνημασιν (2 Jo 5₂₈) *Ia*^{δ5f} 600 η al | ουτε l ουδε *K* | αλυσεσιν (4) Τα *K* | om ουκετι (4) Τα *K* sy, add επι p ουδεις *Iη* al | ηδυνατο cplur | 4 add δεδεμενον a πεδαις *Ia*^{δ5} c, ~ δεδεσθαι a πεδαις *Ia*⁰¹⁴ (add και a πεδ.) af | πολλας (l πολλakis) πεδας και αλυσεις *Ia*¹⁶⁸ η sys[c], αις εδησαν l δεδεσθαι και *Ia*^{δ5} (add εν a αις) 133 93f η q ff² ir, om δεδεσθαι και sy | αυτον διεσπακεναι . . συντετριφεναι l διεσπασθαι υπ αυτου . . συντετριφθα Τα *Ia*^{δ5f} (δ5f om αυτον) 133 93f η lat (doch verb. fin.) sy, om τας αλυσεις *Ia*^{δ5} 133 93f η q ff² ir sy, om τας πεδας *Ia*¹³³ 168 η q, om και τας πεδας συντετρ. *Iη*^b δ457* c r sy, add και εξελθειν a και⁴ sy | ~ αυτον ισχυεν *K* | μηδενα αυτον ισχυειν l ουδεις ισχυεν αυτ. *Ia*^{δ5f} (014~ ισχ. αυτ., add επι) 133 93 af it | 5 ~ ορεσιν . . μνημασιν *K* af it sy | μνημειοις *Ia* η ι | 6 δε l και¹ (Lk 8₂₈) *K* | om απο cplur | αυτω l αυτον (p προσκυτειν, so stets in Mt) *K* gg *H* I ? | 7 ειπεν l λεγει (Lk 8₂₈) *K* | om lυ (Mt 8₂₉) *Ia*¹³³ η cplur | 8 add ο l̄ p αυτω Τα *Ia*^{δ5} q ff² r | απο l εκ (Lk 8₂₉) cplur it | 9 ~ σοι ονομα (Lk 8₃₀) *K* | λεγει αυτω l απεκριθη λεγων Τα *H* I sy, om λεγων *Ia*^{δ5} 93 (λεγων bis) af it | λεγων l λεγων *H* *Ia*^{δ5} lat | 10 παρεκαλουν (Lk 8₃₁) Τα *Ia*⁰⁵⁰ 93f η al c sy | αυτα l αυτους (cf Lk 8_{30 33}) *H*^{δ1} δ3 *Ia*⁰⁵⁰ 93, αυτον *H*^{δ2} al *Ia*⁰¹⁴ al af | ~ αποστειλη αυτ. (cf Mt 8₃₁) *Ia*⁰¹⁴ cplur c f ff² sy, ~ αυτους αποστ. p χωρας *Iη* al | 11 ~ προς τω ορει p βοσκ. (Lk 8₃₂) Τα *I* cplur, p μεγαλη *Ia*⁰¹⁴ 168 cplur c | om μεγαλη (Mt 8₃₀) Τα *H* al *Ia*^{δ5} al af | βοσκομενων (Lk 8₃₂) Τα *H* al I al b d q | 12 παρεκαλουν (Mt 8₃₁) *Ia*^{δ5} 93 286f cplur lat^{exc} c, παρακαλεσαντες . . ειπον l παρεκαλεσαν . . λεγοντες *Ia*⁰¹⁴ 168 ι | add παντες οι δαιμονες p αυτον (cf Mt 8₃₁) Τα *K*, add παντα τα δαιμονια *Ia*^{050f} 93 α, add τα δαιμονια *Ia*^{δ5} af, add οι δαιμονες (Mt 8₃₁) al it, εκεινοι l παντες b sy | 13 om ευθεως ο l̄ (Lk 8₃₂ Mt 8₃₂) Τα *H* *Ia*^{014f} 168 η af b sy, om ευθ. *Ia*¹³³ 93, ~ ο l̄ a επετρ. *Ia*¹³³ 93, κυριος l ο *Ia*^{δ5}, ~ ευθεως [κυριος] ο l̄ a επετρ. *Ia*^{δ5} c ff² r i | add απο του ανθρωπου p ακ. (Lk 8₃₃) Τα al | add ησαν δε a ως (8° Lk 9₁₄) *K*, γαρ l δε *Ia*¹⁶⁸ al |

14 θαλάσῃ. ¹⁴ Καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
 15 εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἦλθον ἰδεῖν, τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ ἔρχονται πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρο-
 16 νοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ
 17 ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ καὶ ἤρξαντο
 18 παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὄριων αὐτῶν. ¹⁸ Καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς
 19 τὸ πλοῖον παρακάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. ¹⁹ καὶ οὐκ ἀφῆκεν
 αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ἔπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοῦς, καὶ ἀπάγγει-
 20 λον αὐτοῖς, ὅσα σοι ὁ κύριος πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. ²⁰ καὶ ἀπῆλθεν καὶ
 ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ πάντες ἐθαύ-
 μαζον.

Macht über 21
 den Tod
 (Mt 9, 18-26,
 Lk 8, 41-56)

²¹ Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη
 22 ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. ²² Καὶ ἔρχεται εἰς τῶν
 ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ
 23 ²³ καὶ παρακαλεῖ αὐτόν πολλὰ λέγων, ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα
 24 ἔλθῶν ἐπιθῆς τὰς χεῖρας αὐτῇ, ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. ²⁴ καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.
 25 καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. ²⁵ Καὶ γυνὴ τις οὖσα ἐν
 26 ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ θαπα-
 νήσασα τὰ παρ' ἐαυτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μάλλον εἰς τὸ χεῖρον
 27 ἔλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἔλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὅπισθεν ἤψατο τοῦ
 28 ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γάρ, ὅτι, ἐὰν ἄψωμαι κἄν τῶν ἱματίων αὐτοῦ, σωθήσομαι

14 δε 1 και 1 (Mt 8₃₃) K af a | τους χοιρους 1 αυτους (cf Lk 15₁₅) K απηγγειλαν (Mt 8₃₃ Lk 8₃₄)
 H I | εξηλθον 1 ηλθον (Mt 8₃₄ Lk 8₃₅) Ta K | 15 add και a ματ. K sy | λεγιωνα H^{61-2*}
 I α⁹³ | 16 δε 1 και 1 (Lk 8₃₆) K | εσθη ο δαιμονισθεις 1 εγενετο τω δαιμ. (Lk 8₃₆) Ta I η |
 17 παρακαλουν 1 ηρξ. παρ. (18 cf Mt 8₃₄) Ta I α⁶⁵ 133f 93 a | 18 εμβαντος (cf Mt 9₁ Lk
 8₃₇) K | ~ η α μετ (cf Lk 8₃₈) K it | 19 ο δε 15 1 και 1 Ta K it, add ο 15 p και 1 I α¹⁶⁸ ι |
 και ειπεν 1 αλλα λεγει I α⁶⁵ 168 | αναγγ. (14) K gg H I α⁰⁵⁰ a 1, διαγγ- (Lk 9₆₀ Ac 21₂₆ cf Lk
 8₃₉) I α^{65f} 133 168 η ι | ~ ο κς σοι (20 cf Lk 8₃₁) H⁶¹⁻⁶³ I α⁰⁵⁰ | ~ σοι p πεπ. H⁶² | θεος 1 κς
 (Lk 8₃₉) Ta I α⁶⁵ | εποιησεν (Lk 8₃₉) I² | ~ ο κυριος [θεος] p πεποιθηκεν (Lk 8₃₉) Ta al sy | 20
 α 1 οσα Ta H⁶³ | 21 om εν τω πλοιω (6₅₃ Mt 14₃₃) I α η af sy, om παλιν (Mt 9₁) Ta I α⁰⁵⁰
 sy, ~ παλιν p περαν H⁶² I α⁶⁵ 133 93 af ab q i | προς 1 επ (Mt 13₂) I α⁶⁵ 133 93f ι al lat | 22
 add ιδου p και 1 (Mt 9₁₈ Lk 8₄₁) K | προσπιπτει I α⁰¹⁴ ι it, προσπεσεν (33) I α⁶⁵ | εις 1 προς (Jo
 11₃₂) I α 1, παρα (Lk 8₄₁) I α 1 | ~ αυτου α προς (Jo 11₃₂) I η α 1 a | 23 παρακαλει (Lk 8₄₁)
 K | om πολλα (Lk 8₄₁) I α⁶⁵ a 1 it sy | om οτι (Mt 9₁₈) Ta I α⁶⁵ 050 ι af ac sy | χειρα 1 τας
 χειρας I α¹⁶⁸ ι c f sy | αυτω 1 αυτη I η α 1 | ~ αυτη τας χειρ. (7₃₂) K sy | οπως 1 ινα K | ζησεται
 (Mt 9₁₈) K | 24 ηκολουθησεν (11₈ 2₁₅) H⁶³ al | 25 om τις (Mt 9₂₀ Lk 8₄₃) H I α⁰¹⁴ η
 af it | ~ ετη δωδεκα K | 26 om παρ (cf Mt 6₃₄) I α η al it | αυτης K | 27 add τα α περι
 (cf Lk 24₁₉ 27 Ac 28₂₃ 31) H^{61-2*} 63* | εις τον οχλον 1 εν τω οχλω I α¹⁶⁸ ι al | ~ εν τω οχλω
 p αυτου I α⁶⁵ 133 93 a q r i, om εν τω οχλω (Mt 9₂₀ Lk 8₄₄) I η α 1 af | add του κρασπεδου p
 ηψατο (Mt 9₂₀) H α 1 I η α 1 | 28 λεγουσα 1 ελεγεν γαρ I α⁶⁵ 133f 93 it | add εν εαυτη p γαρ
 (Mt 9₁₁) Ta H α 1 I K^x 48:117 a q ff² r i | ~ αψωμαι p αυτου K |

29 ²⁹ καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι, ὅτι ἴαται
 30 ἀπὸ τῆς μαστίγος. ³⁰ καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς, ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ
 δύνάμιν ἐξεληθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων;
 31 ³¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ
 32 ³² λέγεις· τίς μου ἤψατο; ³² καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ ἡ δὲ
 γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα, ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἤλθεν καὶ προσέπεσεν
 34 αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις
 35 σου σέσωκέν σε, ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὀγιῆς ἀπὸ τῆς μαστίγός σου. ³⁵ Ἔτι
 αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες, ὅτι ἡ θυγάτηρ σου
 36 ἀπέθανεν, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθὺς παρακούσας τὸν
 37 λόγον λαλοῦμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ Καὶ οὐκ
 ἀφήκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολουθησαί εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
 38 τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ
 39 θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ. ³⁹ καὶ εἰσελθὼν λέγει
 40 αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ καὶ
 κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ
 τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ εἰσπορεύεται, ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακειμενον.
 41 ⁴¹ καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὃ ἔστιν μεθερ-
 42 μηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. ⁴² καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ
 43 περιεπάτει. ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἑκστάσει μεγάλη. ⁴³ καὶ διε-
 στείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γινῶ τούτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
6 1 ¹ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατριδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν
 2 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδά-
 σκειν καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ

Der
 Unglaube
 in der
 Vaterstadt
 (Mt 13, 53-58,
 cf Lk 4, 15-30)

30 ~ επιγνοῦς ο ἰς (Mk 2 8 Lk 5 22) Iαδδ (add και α ο)-133 93 al α | 32 πεποιηκιαν Iα η | 33
 add διο πεποιηκει λαδρα p τρεμουσα Iα α1 a r i | om επ (cf 9 21) H Iα δδ 337 | αυτην Iα 93 ε α1 |
 add και προσεκυνησεν p προσεπ. Τα, προσεκυνησεν αυτον l προσεπ. αυτω Hδ3 | add εμπροσθεν
 παντων p αυτω (cf Lk 8 47) Τα Iα 014 ε α1 | αιτιαν l αληθειαν (cf Lk 8 47 = Τα) Iα 014 168 α1, add
 αυτης Iα 014 α1 | 34 add ἰς p ο δε (36) Τα Hδ3 I | add θαρρει p θυγατερ (Mt 9 22) Τα I95, a
 θυγ. Hδ3ε (-σαι) Iα1 q | 35 add αυτω p λεγ. (cf Lk 8 49) Τα Hα1 Iα δδ b i | 36 om ευδus
 (Lk 8 50) Τα H Iα η α1 lat exc a sy | ~ παρακουσας ευθ. Iα1 | ακουσας (Lk 8 50) K it sy |
 37 αυτω l μετ αυτου K, ~ [παρ]ακολ. αυτω Iα δδ α1 it sy, ~ αυτω α ουδενα Iα 014 α1 af | παρακο-
 λουθησαι Iα η, ακολουθ. e plur it | om τον α Πετρον (Lk 8 51) I K | αυτου l ιακωβου (Mt 10 2)
 Iα δδ 93 η e plur α | 38 ερχεται (Mt 9 23 Lk 8 51) Τα K | om και3 Τα K lat sy | 40 αυτος l ο
 (Lk 8 54) Τα H Iα δδ f it | add ἰς p δε (6 36) Iη α1 | add εξω p παντας (Ac 9 40) Τα Iα δδ α1 af
 it | om ανακειμενον (Mt 2 9) H Iα δδ af it, κατακειμενον (cf 2 4 Lk 5 25) Iα η α1 | 41 κουμι
 K lat sy | 42 add ωσει α ετων (cf Lk 8 42) Τα Hδ2 δ3 Iα 050 e plur, ως (Lk 8 42) Iα 133 93 α1 |
 om ευδus 2 (Lk 8 56) Τα I K | add οι γονεις αυτης p εξεστ. (Lk 8 56) Iα1, add ο πατηρ αυτης Τα,
 add παντες (2 12) Iα δδ it | 43 om πολλα (Lk 8 56) Τα Iα δδ af it |
6 1 ηλθεν l ερχεται (Lk 4 16) Ωρ K lat, καπηλθεν l και ερχεται Iα δδ | 2 add ο ἰς p ηρξ. Τα Iα1 |
 ~ διδ. α εν (Mt 4 13 13 54 Lk 4 15 13 10 uō) Τα? H Iα δδ-050 (ταις - γαις) 337 η ff 2 fr sy | om οι
 (sonst stets) Τα K | ακουσαντες (sonst meist) I | add επι τη διδαχη αυτου p εξεπλ. (1 22 Mt 7 28)
 Iα e plur it | add παντα p ταυτα Hδ2 δ3* α1 | τούτω l αυτω (2^a Mt 13 54) Τα H |

σοφία ἢ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; 3 ὃ οὐκ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή-
 4 τος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὡς πρὸς ἡμᾶς;
 5 καὶ ἔσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. 4 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἐστὶν προ-
 6 φήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ
 7 οἰκίᾳ αὐτοῦ. 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώ-
 8 στοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. 6 καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Der Erfolg unter den Massen

Die Aus-
 sendung der
 Zwölf
 (Mt 10, 1-
 9-15,
 Lk 9, 1-6)

7 Καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύκλῳ διδάσκων. 7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα.
 8 καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἔξουσίαν τῶν πνευμά-
 9 των τῶν ἀκαθάρτων. 8 καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μὴδὲν ἄρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ
 9 ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, ἤμεις εἰς τὴν ζώνην χαλκῶν, 9 ἀλλὰ ὑποδεδε-
 10 μένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσασθε δύο χιτῶνας. 10 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἂν
 11 εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. 11 καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ
 12 δεῖξηται ὑμᾶς μὴδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξτε τὸν χοῦν τὸν
 13 ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 12 Καὶ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν, ἵνα
 13 μετανοήσωσιν, 13 καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς
 ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Der Tod
 des Täufers
 (Mt 14, 1-12,
 cf Lk 9, 7-9
 3, 19f)

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
 ἔλεγεν, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργούσιν

2 add ἵνα p αυτω .. γινονται Ta H^{83*} al Iα^{85-050f} eplur b q ff² r i, add οτι Iα⁶⁰⁰ al, om και⁴ Iα^{050f}
 al, ἵνα 1 και⁴ sy | add α α δυν. (Mt 13⁵⁴) H Iα⁹³ al | γινόμεναι 1 γίνονται (Mt 11²¹) H | 3
 του τεκνονος 1 τεκτων ο, add και p υιος (Mt 13⁵⁵; Ta ο τεκτων ο υιος του τεκτ. και) H al Iα¹³³ 93
 ε al af abc r i Ωρ | om της K | και αδελφ. 1 αδελφ. δε (Mt 13⁵⁵) H Iα⁸⁵ 337 al af, om δε Iα^{050f}
 93 al it | add ο α αδελφος (cf Mt 13⁵⁵) H⁸² Iα⁸⁵⁻¹³³ 93 ε al | Ιωση 1 Ιωσητος K, Ιωσηφ (Mt 13⁵⁵
 H) H⁶² lat | 4 δε 1 και (Mt 13⁵⁷) K | om αυτοις (Lk 4²⁴) Ta Iα⁰¹⁴ 168 337 al | om οτι
 (Mt 13⁵⁷; cf Ta) Iα^{050f} 93 ε al sy | συγγενεσιν (Lk 2⁴⁴) Ωρ K | om αυτου² (Lk 2⁴⁴) Ωρ K
 sy | 5 ηδυνατο Ωρ K^w K^r | ~ ποι. α ουδεμ. (cf Mt 13⁵⁸) H I η al, ~ ποι. α δυν. (cf Mt
 13⁵⁸) Iα al α Ωρ | ουκετι 1 εκει om ουδεμιαν Iα⁰¹⁴ | 6 εδουμασεν (Mt 8¹⁰) H^{61-2*} Iα⁹³
 al | add ο 15 p περιηγεν (Mt 9³⁵) Iα¹⁶⁸ ε al f ff² | ~ κυκλω κομας Iα⁰¹⁴ ε al | 7 προσκαλε-
 σαμενος, om και² (Mt 10¹) Iα⁸⁵ 93 η af it | add μαθητας αυτου p δωδεκα (Mt 10⁵ Lk 10¹)
 Ta Iα⁸⁵ al it sy | απεστειλεν 1 ηρξατο om αποστειλαιν (Mt 10⁵ Lk 10¹) Ta Iα⁸⁵ 93 af it sy |
 ~ αποστ. αυ. I η al af it | om των bis (Mt 10¹) H⁶³ al Iα¹⁶⁸ ε al | 8 παρηγγελεν I² | αι-
 ρωσιν (cf Lk 9³) K | ~ πηραν .. αρτον (Lk 9³) Ta K lat sy | τας ζωνας (Mt 10⁹) Ta af bc ff²
 sy | 9 αλλ 1 αλλα K | ενδυσασθαι H^{61c} Iα⁶⁰⁰ eplur af, ενδυσασθε (cf Rm 13¹⁴ Eph 6¹¹
 Κο 3¹²) H^{61*} I al, ενδεδυσθαι al | 10 αν Iα^{85f} 93 eplur | 11 οσοι .. δεξονται 1 ος ..
 τοπος .. δεξηται (Lk 9⁵) Ta K, om τοπος (Mt 10¹⁴) Iα³³⁷ η sy | εαν I² | ακουση (Mt 10¹⁴)
 Iα⁰¹⁴ η sy | add τους λογουσ p ακουσ. (Mt 10¹⁴) Ta I η al | add p αυτοις: αμην λεγω υμιν
 ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη (Mt 10¹⁵ Lk 10¹²)
 Ta K | 12 add οι αποστολοι p εξελθ. (30) Ta, οι μαθηται I al | εκηρυσσον (7³⁶ cf Ac 8⁵ 9²⁰)
 I^{exc} α⁸⁵ K it | μετανωσιν H⁶¹ 56 Iα^{85ff} | 13 εξεβαλον H⁶³ al I² | add αυτους p εθερ.
 (Mt 4²⁴ 15³⁰) Ta Iα⁰¹⁴ 133 93f ε al | 14 ~ Ηρ. ο βασ. (Mt 2¹ Lk 1⁵) Iα⁸⁵⁻¹³³ 93 286 al it
 sy | τετραρχης 1 βασ. (Mt 14¹) Ta I ε | add την ακοην 15 p Ηρ. (Mt 14¹) Ta H al I² | ελεγον
 (cf 15) H⁶¹ Iα^{85f} abc ff² | βαπτιστης 1 βαπτιζων (Mt 14²) Ta² I α ε al it | ηγερθη 1 εγηγερται
 K, ανεστη (Lk 9⁸ 19) Iα¹⁶⁸ al | ~ εκ νεκρων ηγερθη K |

15 αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ, ¹⁵ ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι Ἥλιος ἐστίν, ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι
 16 προφήτης ὡς εἰς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν· ὃν ἐγὼ ἀπε-
 17 κεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη. ¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν
 τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου
 18 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ,
 19 ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἢ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν
 20 αὐτῷ καὶ ἠθέλεν αὐτὸν ἀποκτείνειν, καὶ οὐκ ἠδύνατο. ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο
 τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ
 21 ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ καὶ γενομένης ἡμέρας
 εὐκαιροῦ, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεαῖοις αὐτοῦ δεῖκνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ
 22 καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας. ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυ-
 γατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρσεάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς
 23 σοι. ²³ καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι, [δ] ἔάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι ἕως ἡμίσου τῆς
 24 βασιλείας μου. ²⁴ καὶ ἐξελθούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἢ δὲ εἶπεν·
 25 τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. ²⁵ καὶ εἰσελθούσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς
 πρὸς τὸν βασιλέα ἠτήσατο λέγουσα· θέλω, ἵνα ἔξαιτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι
 26 τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ καὶ περίλυπος γινόμενος ὁ βασιλεὺς
 27 διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτὴν. ²⁷ καὶ
 εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σκευολάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

14 ~ αι δυν. ενεργ. (Mt 14₉) H^{al} I^p ar, ενεργει η δυναμεις sy | 15 om δε¹ K^x K^r | om δε²
 I eplur | om ελεγον² (Mt 16₁₄) Ta H⁸² Ia^{050f} 93f η al ab ff² r | add εστιν p προφητης (16^a)
 K | add η α ως Ia¹⁶⁸ η al | 16 om ο K | ελεγεν l ειπεν (14f) H | add οτι p ειπεν (14f) K |
 add εστιν αυτος p ουτος K it, ~ ουτος εστιν Ιωαννης αυτος (Mt 14₂) Ia^{050f} 93 η, ~ ουτος
 Ιω. H⁸² (c add αυτος), om Ιω. Ia⁵⁵ | add εκ νεκρων p ηγερθη (14 Mt 14₂ Lk 9₇) Ta K bc q ff² f,
 add εκ νεκρων α ηγερθη (14 K) Ia i ar r² l i, απο l εκ in K (Mt 14₂) H⁸³ eplur Ωρ, add
 των α νεκρων H⁸³ eplur Ωρ | 17 om ο Ia^{55f} i al | add τη α φυλακη (27 Mt 14₁₀) Ia⁶⁰⁰ η al |
 και εβαλεν εις φυλακην l εν φυλακη (Mt 18₃₀) Ia i it | εδετο l εδησεν (Mt 14₃) Ia³³⁷ | 18 om
 οτι (Mt 14₄) Ta Ia⁵⁵ 168 eplur it | ~ την γυναικα εχειν Ia⁰¹⁴ (om την) η | add Φιλίππου p γυναικα
 (Mt 14₃) I eplur | 20 εποιει l ηπορει I K gg H⁸¹⁻² 56 sa bo Ia^{014f} (014 ηπορειτο) | 21
 εποιει (Lk 14₁₆ gg Mt 22₂ Jo 12₉) K | om αυτου² Ia⁵⁵ 93 η it | 22 αυτου l αυτης H
 Ia⁵⁵ 93, om αυτης (Mt 14₆) I η bc f, om της² H Ia^{55f} 93 | ηρεσεν... ο δε βασιλευς ειπεν l και
 αρσεασης... ειπεν ο βασιλευς (Mt 14₆) Ta H c ff² | 23 add πολλα p αυτη Ia q ff² i | om ο
 (gg²² Mt 14₇) H⁸¹ al I al | om με (cf Mt 14₇) Ta H⁸² al I i al it | 24 η δε l και (Mt 14₈)
 I K it | αιτησομαι K | βαπτιστου (25 Mt 14₈ gg¹⁴) K gg H^{80c} 53 548 1016ff bo Ia⁰⁵⁰ 93f |
 25 om ευδυσ Ia⁵⁵ η al it, om μετα σπουδης Ia⁵⁵ it sy | ειπεν l ητησατο λεγουσα (cf Mt 14₈)
 Ta Ia^{55f} 93f η it sy | ~ μοι δως εξαιτης K, ~ δως μοι εξ. (Mt 14₈) sy, om εξαιτης (Mt 14₈)
 Ia^{55f} al c f | om θελω ινα, dos l δως (Mt 18₈) Ia⁵⁵ 050 93 it | om επι πινακι Ta^e Ia¹⁶⁸ c, ~ επι
 πινακι p βαπτ. sy | 26 add δε p δια (Mt 14₉ K) Ta I al c ff² f sy | ανακειμενους (Mt 22_{10f} 26₇
 uδ gg²² Mt 14₉) H⁸¹ al Ia⁰¹⁴ it | ηθελεν I η eplur | ~ αυτην αδετησαι K gg H Ia⁰⁵⁰ al,
 om αυτην I al c | 27 αλλα l και (gg Mt 14₁₀) Ta Ia⁵⁵⁻¹³³ 93 it | ~ ο βασιλ. αποστειλας I al,
 ~ om ο βασιλ. (Mt 14₁₀) Ia η it sy | ενεγκαι (28) H sy | Ιωαννου l αυτου (Mt 14₁₀) Ta I al |
 και l ο δε (cf Mt 14₁₁) Ta H⁸¹ 83 al Ia⁰¹⁴ 168 337 η it sy, τον l ιωαννην l αυτου Ta Ia⁰⁵⁰ |

- 28 ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ ²⁸ καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ. καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ
 29 μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτώμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.
- 30 ³⁰ Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ
 31 πάντα, ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδασκαν. ³¹ καὶ λέγει αὐτοῖς. δευτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἴδιαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ
 32 οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον
 33 τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἴδιαν. ³³ Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν [αὐτοὺς] πολλοί, καὶ περὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς.
 34 ³⁴ καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς
 35 πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς πολλά. ³⁵ Καὶ ἦδη ὄρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον, ὅτι ἔρημός
 36 ἔστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὄρα πολλή. ³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς
 37 κύκλῳ ἀγρούς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς, τί φάγωσιν. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν [αὐτοῖς]. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
 38 δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς. πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν. πέντε, καὶ δύο
 39 ἰχθῆας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλίνειν πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ

Speisung
 der Fünf-
 tausend
 (Mt 14, 13-21,
 Lk 9, 10-17,
 Jo 6, 1-13)

28 om αυτην¹ H^{a1} Iα⁰¹⁴ η bc q | om αυτην² (Mt 14¹¹) Iα⁵⁵ 337 al it | 30 add και α οσα¹ K | om οσα² (cf Ac 1¹) Ta H^{62*} 53* Iα⁰¹⁴ 93 η it | 31 ειπεν l λεγει I^{exc} α⁰⁵⁰ K | om αυτοι Iα^{014ff} 93f η it | υπαγωμεν l υμεις—ιδιαν Ta Iα⁵⁵ ac r i ff² sy | επ l εις H^{a1} | αναπαυεσθε (14⁴¹ Mt 26⁴⁵) K | ευκαιρως ειχον Iα⁵⁵ it | 32 απηλθεν (Mt 14¹³ Lk 9¹⁰) Ta K¹ I² | add εν α τω πλοιω (Mt 14¹³) H Iα^{050ff} 93f ι eplur, om τω (Mt 14¹³) Ta H⁶² Iα¹³³ 93 al | ~ εις ερημον τοπον p πλοιω (Mt 14¹³) Ta H Iα⁰⁵⁰ ι al, αναβαντες εις το πλοιον l τω πλοιω ~ α απηλθεν (Jo 6¹⁷) Iα⁵⁵ it | 33 add οι οχλοι p υπαγοντας (Mt 14¹³ Lk 9¹¹) Ta I^ι | εγνωσαν H^{61*} Iα⁵⁵ η | add αυτον p επεγν. (54 Mt 14³⁵ 17¹² Lk 24³¹) K gg H⁶¹ sa Iα η al it, αυτους Ta H I eplur q f sy | om πολλοι Ta I^ι, ~ πολλοι p αυτους¹ I^{a1} sy | προσηλθον H^{a1} Iα⁰⁵⁰ eplur, ηλθον Ta Iα⁹³ η ff² i | αυτοις¹ l αυτους² Iα⁰⁵⁰ al, αυτου Ta Iα⁹³ it, ~ εκει p ηλθον om αυτους Iη | add και συνηλθον προς αυτον p αυτους² K it, συνησηλθον I^ι, συνηλθον αυτου l προηλθον αυτους Iα^{a1} bc sy | 34 add ο ις p ειδεν (Jo 6⁵) Ta K, α ειδεν eplur c i r f, add p οχλον Iα⁵⁵ ab q l | αυτοις l αυτους¹ (Mt 14¹⁴) K | ~ αυτους διδ. Iα⁹³ al | 35 δε l και (cf Jo 7¹⁴) Iα a | λεγουσιν l ελεγον I K gg H Iα⁰⁵⁰ | ~ αυτω p ελεγον Iα ι eplur sy, add αυτω p ελεγον Ta I^{a1} b d q, om αυτω H⁶² Iα⁰⁵⁰ al it^{exc} c q | om αυτου Iα⁰¹⁴ 168 η al c | ~ ηδη² p ωρα (Mt 14¹⁵) Iη^{a1} it, add η α ωρα Ta Iη^{a1}, om ηδη Ta a l sy | 36 add αρτους p εαυτ. (37) Ta K it, α αγορ. Iα⁹³, add βρωματα (Mt 14¹⁵) H⁶² | add γαρ α, ουκ εχουσιν p φαγ. (82 Mt 15³²) Ta K | 37 add αυτοις p ειπεν (Mt 14¹⁶ cf Lk 9¹³) Ta K gg H^{648f} 1016 Iη^a b 6457 κ^a 64 γ² | add ου χρεian εχουσιν απελθειν α δοτε (Mt 14¹⁶) Ta I^{a1} | om και¹ (Mt 14¹⁷) Ta sy | om αυτω (Lk 9¹³) Iη c | αγορασομεν Iα¹³³ η eplur abc q ff² | ~ διακ. δηναρ. (Jo 6⁷) Iα⁵⁵⁻⁶⁰⁰ 93 eplur c ff² | δωμεν (12¹⁴) K gg H Iα⁵⁵ 93f ι al it | add ινα εκαστος αυτων (om I^ι bc) βραχυ λαβη p φαγειν² (Jo 6⁷) Ta Iα⁰¹⁴ ι | 38 ~ εχετε αρτους (83) H⁶¹ al Iα⁰⁵⁰ | add και p υπαγετε (cf Jo 14⁷) K it, ~ υπαγετε ιδετε α ποσους sy | add αυτω p λεγουσιν (Mt 14¹⁷) Ta Iα ι eplur it sy | add αρτους p πεντε (41 Mt 14¹⁷) Ta Iα⁵⁵ 93 al it sy | 39 add ο ις p αυτοις Ta Iα⁵⁵ ab f | ανακλιθηναι (Mt 14¹⁹) H^{61*2} IΩρ |

- 40 **χλωρῶ χόρτῳ.** ⁴⁰ και ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν και κατὰ πεντήκοντα.
 41 ⁴¹ και λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους και τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
 εὐλόγησεν και κατέκλασεν τοὺς ἄρτους και ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παρα-
 42 τιθῶσιν αὐτοῖς, και τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² και ἔφαγον πάντες και
 43 ἔχορτάσθησαν. ⁴³ και ἦσαν κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα και ἀπὸ τῶν
 44 ἰχθύων. ⁴⁴ και ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
 45 ⁴⁵ Και εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον και προ-
 46 ἀγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαιδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ και ἀπο-
 47 ταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ και ὀψίας γενομένης
 ἦν τὸ πλοῖον [πάλαι] ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, και αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
 48 ⁴⁸ και ἰδὼν αὐτοὺς βασιανίζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος
 αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ
 49 τῆς θαλάσσης και ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. ⁴⁹ οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θα-
 50 λάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, και ἀνέκραξαν. ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν
 εἶδον και ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν. και λέγει αὐτοῖς· θαρ-
 51 σείτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβείσθε. ⁵¹ και ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, και ἐκό-
 52 πασεν ὁ ἄνεμος. και λίαν ἐκπερισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο· ⁵² οὐ γὰρ συνή-
 καν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
 53 ⁵³ Και διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἤλθον εἰς Γεννησαρεθ και προσωρμίσθησαν.

Wandel auf
dem See
(Mt 14, 22-36,
Jo 6, 15-21)

Heilungen
(Mt 14, 34 f.)

40 ανεπεσον *K* | ανα | κατα bis (Lk 9¹⁴) Ωρ *K* gg *H*^{δ1-2} *I*α^{δ5} 286, ανδρες | κατα¹ *I*α⁰¹⁴
 41 add ο ις p αρτους Τα b ff² | κλασας | κατεκλασεν, om και (α ειδου) (Mt 14¹⁹) *H*^{δ2*} al | om
 αυτου (Mt 14¹⁹ Lk 9¹⁶) *H I* al d | παραδωσιν (86 cf Lk 9¹⁶) *K* gg *H I* α⁰¹⁴ al | 43 κλασ-
 ματων (Jo 6¹³) *K*, om κλασμ. *I*η, add περισσευματα των α κλασματων (88) al it, add το περισσεου-
 των *I* al, add το περισσεουσαν των (cf Jo 6¹²) *I*α¹³³, add των περισσεουοντων (cf Jo 6¹³) *I*α¹, add το
 περισσεουσαν των πεντε αρτων π πληρωματα sy | κοφινους πληρεις (Mt 14²⁰) *K* | add δυο α ιχθυων
 (41) Τα *I* α sy | 44 om τους αρτους (Mt 14²¹) Τα *H*^{δ2} *I*α η it sy | add ωσει α πεντακισχιλ.
 (Mt 14²¹) *H*^{δ2} *I*α η al | om ανδρες Τα *I*α⁹³ | 45 om το (Mt 14²³) *H*^{δ2} *I*α⁰⁵⁰ 93 η | add
 αυτον p προαγειν (Mt 14²²) *I* it sy | εις | προς (822) *I*α^{050f} 93f η, om εις το περαν (,) *I*α⁰¹⁴
 η q sy | Βηθσαιδα (Lk 10¹³) *I* α b q i | απολυση (Mt 14²²) *K*, απολυσει *I* α, απελυσει *I*α⁹³
 τους οχλους (Mt 14²²) Τα *I*α¹³³ 93 η al | 46 ανηλθεν (cf Mt 14²³) *I*η al | 47 add παλαι
 p ην *I*α^{δ5} 168 η al, add iam ab d ff² i | add ην p μονος (Mt 14²³) *I* e plur sy | 48 ειδεν | ιδων
K | ~ εναντιος ο ανεμος (Mt 14²⁴) Τα *H*^{δ2} *I*α¹ | om αυτους (Mt 14²⁴) *I*α⁹³ η i | add σφοδρα
 p αυτους (Mt 14²⁴) *I*α² al | add και α περι *K* it^{exc} α, add δε p περι (Mt 14²⁵) *I*α¹³³ 93 | add ο ις
 p ερχεται (Jo 6¹⁹) Τα *I*α^{δ5} α ff² i r f, om προς αυτους (cf Jo 6⁵⁹) *I*α ab ff² r | 49 ~ περ. επι
 της θαλ. (48 Jo 6¹⁹ gg Mt 14²⁶) Τα *K* it | add οτι α φαντασμα, εστιν | ειναι (Mt 14²⁶) Τα *H* |
 50 om γαρ αυτον ειδον *I*α it | και | ο δε (Jo 6²⁰) *K* gg *H I* α¹ c | δε | και² (Mt 14²⁷) Τα² *I*α⁰⁵⁰
 93 | om ευθυς (Jo 6²⁰) *H* al *I*α^{δ5} ff² i | προς αυτους | μετ αυτων (cf Lk 1⁵⁵ 2¹⁸ 20) *H*^{δ48} 376 *I*α^{δ5}
 133 it, αυτους (Mt 14²⁷ Jo 6²⁰) Τα *I*α⁹³ | add ο ις p αυτων Τα *I* al | 51 om λιαν *I*α η b sy,
 om εκπερισσου *H* sy, εκπερισσως *I*η, περισσως *I*α^{δ5} 133 93, om λιαν oder εκπερισσου Τα | εξε-
 πληροσοντο | εξισταντο (7³⁷) *I*η | add και εδαυμαζον p εξιστ. (Ac 2⁷) Τα *K*, add λιαν εν εαυτοις
 p εξ. *I*α⁹³, add εδαυμαζον και α εξιστ. *I* al | 52 ην γαρ | αλλ ην (cf Jo 3¹⁹) Τα *K* | ~ η
 καρδια αυτων (76 Mt 15⁸) *H* al *I* α¹ it | 53 ~ ηλθον επι την γην (Mt 14³⁴) *I K* gg *H*, om ηλθον
*H*⁷⁶ | εις | επι (Mt 14³⁴) *I* α e plur it | om εις *K* | Γεννησαρεθ *K*¹ *K*² *H*^{δ1*} *I* it, Γεννησαρ
*I*α^{δ5} bc ff² r | om και προσωρμ. (Mt 14³⁴) *I*α η α it sy |

54 55 ⁵⁴ και ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν ⁵⁵ περιέδραμον
 ὄλην τὴν χώραν ἐκείνην και ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας
 56 περιφέρειν, ὅπου ἤκουον, ὅτι ἐστίν. ⁵⁶ και ὅπου ἂν εἰσπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς
 πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεισαν τοὺς ἀσθενοῦντας, και παρεκάλουν
 αὐτόν, ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἀψωνται. και ὅσοι ἂν ἤπτοντο
 αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

Vom 7 1 ¹ Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι και τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες
 Händewaschen 2 ἀπὸ Ἱεροσολύμων. ² και ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὅτι κοιναῖς χερσίν,
 (Mt 15, 1-20) 3 τοῦτ' ἐστὶν ἀνίπτοις, ἐσθίουσι τοὺς ἄρτους, ³ — οἱ γὰρ φαρισαῖοι και πάντες οἱ
 4 Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν πα-
 5 ράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ⁴ και ἀπ' ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσιν,
 και ἄλλα πολλὰ ἐστὶν, ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων και ζεστῶν και
 6 χαλκίων [και κλίωνων] — ⁵ ἔπειτα [ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι και οἱ γραμ-
 ματεῖς· διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
 6 βυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· καλῶς
 ἐπροφήτευσεν Ἡσαίας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι »οὗτος ὁ Jes 29 13
 7 λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁷ μά-
 8 την δὲ ἐσέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.« ⁸ ἀφέντες
 τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ζεστῶν
 9 και ποτηρίων και ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ⁹ και ἔλεγεν αὐτοῖς·
 10 καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. ¹⁰ Μαῦ-

54 ἐξεληθοντος αὐτοῦ c q ff² r i sy | om εὐθὺς (Mt 14³⁵) Τα Ια 133 93 q | add οἱ ἀνδρες τοῦ
 τοποῦ ἐκεῖνου p αὐτον (Mt 14³⁵) Τα Η α 1 Γ c, om ἐκεῖνου Ια ι α 1 | 55 add και α περιεδρ.
 Ια 133 93 η it, add δε p περ. Ια 55 α | περιεδραμοντες 1 περιεδραμον . . και Κ | περιχωρον 1 χωρον
 (Mt 14³⁵) Κ | om τοις Ια η ι | κραββατοις Κ^x Κ^r | add παντας α τους (Mt 14³⁵) Ια 55 133 93
 it | φερειν (cf 1³² υδ) Ια 55 050f 93 η α 1 ff² r i, ~ φερειν α τους Ια 55 93 α 1 ff² r i, add φερειν α
 τους it | add ἐκει α ἐστιν (Jo 12⁹) Κ, p ἐστιν Ια 014 133 93f η, om οπου—ἐστιν sy | 56 om εἰς² 3
 Κ | ~ πολεις . . κωμας (Mt 9³⁵ Lk 3²²) α 1 sy, om η εἰς αγρους (Mt 9³⁵) Τα Ι η, ~ αγρους . . πολεις
 Ια 55 133 it, ~ αγρους . . κωμας . . πολεις Ια 050 93 | πλαταιαις 1 αγοραις (Mt 12¹⁹ Lk 13²⁶) Ια 55
 133 93 it | ἐτιθουν (Ac 3² 4³⁵) Ι^r Κ | ἤψαντο (Mt 14³⁶) Η Ι α η ι | om αν² (Mt 14³⁶) Η 52 α 1
 Ια 55 η α 1 | διεσωζοντο (cf Mt 14³⁶) Ια 133 η ι α 1, εσωθησαν (cf Mt 14³⁶) Η α 1 Ια 93 |
 7 1 om οἱ (cf Mt 15¹) Τα Ια 133 93 Ι η | γραμματεῖς 1 τινες τ. γρ. (5) Τα sy | 2 om οτι, ἐσθιοντας
 Τα Ι Κ | om κοιναῖς . . τοις ἐστιν Τα bc sy | om τους (cf Mt 15²) Τα Κ | add ἐμεψαντο p αρτους
 Τα Κ it^{abc} b, add κατεγνωσαν Ια 55 | 3 ~ παντες γαρ οἱ Ιουδ. και οἱ φαρ. Τα sy, om παντες Ια 93 |
 4 απο Κ | ραντισωνται 1 βαπτ- Η 51-2 Ι α 1 gg Ω ρ | χαλκειων Ια 133 93 α 1, om και χαλκ. sy | add
 και κλίωνων p χαλκίων Τα Ω ρ Κ | 5 και 1 ἐπειτα (Mt 12¹⁰ υδ) Τα Η Ια 55 133f 93 η it |
 ~ γραμμ. . . φαρ. Τα Ι α 1 c q sy | add λεγοντες α δια τι (Mt 15¹) Ια ι α c ff² r i sy | ~ οἱ μαθ. σου
 ου περ. (cf Mt 15²) Κ | ανιπτοις 1 κοινας (2) Τα Κ it^r | 6 add αποκριθεις α εἰπεν (Mt 15³) Τα
 Ι Κ sy | add οτι α καλως Κ | προεφητευσεν 1 ἐπροφ. Κ, ἐπροεφ. Ια 014 α 1 | και εἰπεν 1 ως γεγραπται
 Τα Ια 55 i, os εἰπεν Ια 050 ab, add os εἰπεν p γεγρ. sy, εἰπεν 1 γεγραπται Ια 050 93 η, λεγων
 1 ως γεγραπται (Mt 15⁷) Ια 133 c ff² | om οτι p γεγρ. (Mt 15⁸) Τα Κ | 8 add γαρ p αφεντες
 Κ it sy | om βαπτισμοις—ποιεῖτε (Mt 15³) Τα Η Ια 014 η sy, ~ βαπτ.—ποιεῖτε α αφεντες Ια 55
 050 93f jt | 9 στησητε 1 τηρησητε (Rm 3³¹ 10³) Ια η it sy Cyp, τηρητε Η 51 |

σῆς γὰρ εἶπεν· »τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου,« καί· »ὃ κακολογῶν
 11 πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.« ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ
 12 πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· κορβάν, ὃ ἐστὶν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς, ¹² οὐκέτι ἀφίετε
 13 αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, ¹³ ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ
 14 παραδόσει ὁμῶν, ἣ παρεδώκατε. καὶ παρόμοια πολλὰ τοιαῦτα ποιεῖτε. ¹⁴ Καὶ
 προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύ-
 15 νετε. ¹⁵ οὐδὲν ἐστὶν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται
 κοινῶσαι αὐτόν. ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν
 16 ἀνθρώπον. ¹⁶ εἴ τις ἔχει ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον
 18 ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπρωτῶν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. ¹⁸ καὶ
 λέγει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπο-
 19 ρευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτόν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται
 αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρώνα ἐκπορεύεται,
 20 καθαρῶν πάντα τὰ βρώματα; ²⁰ ἔλεγεν δέ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμε-
 21 νον, ἐκείνο [κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων
 22 οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, ²² μοιχεῖαι, πλεο-
 νεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερφηανία,
 23 ἀφροσύνη, ²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
 24 ²⁴ Ἐκείθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελ-
 25 θὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. ²⁵ ἀκούσασα γὰρ
 γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, εἰσελθούσα
 26 προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ

Ex 20 12
 Deut 5 16
 Ex 21 17

Die Syro-
 phönizierin
 (Mt 15, 21-28)

10 Μωσῆς *K^x K^r* | om σου² (Mt 15₄) *Ia*⁸⁵ 050 η ι | 11 add αυτου p πατρι Τα *Ia*⁸⁵ acq ff² i sy | add αυτου p μητρι Τα *Ia*^{050f} 93 eplur sy | 12 add και a ουκει Τα *K* sy | add αυτου p πατρι und μητρι (Mt 15₄) Τα *K* sy | 13 ~ τοιαυτα πολλα (s) *K* gg *H*⁸² 376 *Ia*¹³³ η ι al, om τοιαυτα al 14 παντα l παλιν Τα *K* | ακουετε (Mt 15₁₀) *K* | om παντες (Mt 15₁₀) *H*⁸² al | σνιετε (Mt 15₁₀) *K* | 15 ~ αυτον κοινωσαι (18) *K*, το κοινουν l ο δυν. κοιν. (18^b) *H*⁸¹, om αυτον *Ia*⁹³ ff² | εκπορευομενα απ αυτου l εκ του ανδρ. εκπορ. (cf Mt 15₁₁) Τα *K* | add εκεινα a εστιν² (20) Τα *K* | 16 om 16 (Mt 15₁₁) *H*⁸¹⁻² al *Ia*¹⁶⁸ | 17 επρωτησαν (9 16 υδ) *H*⁸¹ *Iη* | την παραβολην l περι της παρ. (4 10 cf Mt 15₁₅ 13₃₆) *H* *Ia*⁸⁵ | 18 ουτω *K^x K^r* | ουπω l ου (8 17 Mt 15₁₇ 16₉) *H*⁸² al *Ia*¹³³ η η eplur f | 19 add αυτου p κοιλιαν Τα *Ia*⁰⁵⁰ an | om τον (Mt 15₁₇) Τα *Ia*¹³³ η al | οχετον l αφεδρωνα *Ia*⁸⁵, εξω l εις τον αφεδρ. p | εκβαλλεται l εκπορ. (Mt 15₁₇) Τα *H*⁸² *I* eplur sy, εξερχεται *Ia*⁸⁵, χωρει *Ia*⁰¹⁴ | καθαριζον *K^x K^r*, καθαρizei *Ia*⁸⁵ | 21 om των ανθρωπων (Mt 15₁₉) *Iη* sy | 21f ~ μοιχειαι a πορν. (Mt 15₁₉) *K* sy, ~ a κλοπαι Τα | ~ φονοι κλοπαι (cf Mt 15₁₉) *K* sy, πορνειαι . . φονος (Ga 5₁₉) *Ia*⁸⁵ | add ψευδομαρτυριαι p κλοπαι Τα | 22 πλεονεξια *Ia*^{85f} 93f it | πονηρια *Ia*^{85f-133} 168 it, ~ δολ. πονηρ. (Rm 1 26) *Ia*⁸⁵ 133 93f | ασελγεια (Rm 13 13) eplur | βλασφημια (Mt 15₁₉), υπερφηανια, αφροσυνη eplur | 23 ~ ταυτα παντα (häufig) *Ia*¹³³ 168 eplur, om παντα (Mt 19₂₀) al, om ταυτα al | om τα *Ia*⁰⁵⁰ al, om τα πονηρα (cf Mt 15₂₀) *Ia*¹³³ 93 η | εκπορευονται (21) eplur | 24 και εκειθεν l εκειθεν δε (Mt 15₂₁) *K* it (om εκειθεν) | ορια (31) *H* *Ia*⁸⁵ al Ωρ | om και Σιδωνος (cf 31) *Ia*⁸⁵ it² sy | ηθελησεν (6 26) *H*⁸² *Ia*⁹³ ι al | 25 αλλ ευδυσ a l γαρ p ακουσ. Τα *H* *Ia*⁸⁰⁰, γυνη δε ευδews. ακ. *Ia*⁸⁵ | om αυτης *H*⁸² *I*² it | εν πνευματι ακαθαρτω (1 23 5₂) *Ia*⁰¹⁴ 168 ι | ελθουσα (Mt 15₂₅) *K* | εις l προς (Jo 11 32) *Ia*¹³³ 337 al | αυτω l προς τους ποδας αυτου (5 33 Mt 15₂₂) Τα *Ia*¹⁶⁸ η ι bc sy | 26 ~ ην δε η γυνη (cf Mt 28₃) *K* it | Συραφοιν. *K* |

27 γένοι. καὶ ἡρώτα αὐτόν, ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρώτων χορτασθῆναι τὰ τέκνα, οὐ γὰρ καλόν ἐστιν λαβεῖν τὸν
28 ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. ²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ·
ναί, κύριε, καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν
29 παιδίων. ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε, ἐξελέλυθεν ἐκ τῆς θυγα-
30 τρὸς σου τὸ δαιμόνιον. ³⁰ καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὔρεν τὸ παιδίον
βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.

31 ³¹ Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὄριων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν
32 τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὄριων Δεκαπόλεως. ³² καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφόν
33 [καὶ] μογιλάλον καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν, ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. ³³ καὶ ἀπο-
34 λαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ
35 ὕδατα αὐτοῦ καὶ πύσας ἤφατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ ³⁴ καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρα-
35 νὸν ἐστέναξεν καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὃ ἐστὶν διανοιχθητι. ³⁵ καὶ [εὐθὺς] ἠνοι-
36 θῶς. ³⁶ καὶ διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν. ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο,
37 αὐτοὶ μᾶλλον περισσώτερον ἐκήρυσσον. ³⁷ καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγον-
τες· καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ [τοὺς] ἀλάλους
λαλεῖν.

Der Taub-
stumme
(Mt 15, 29-31)

Speisung
der
Viertausend
(Mt 15, 32-39)

8 1 ¹ Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων, τί φά-
2 γωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· ² σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν
3 ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσι, τί φάγωσιν. ³ καὶ

26 εκβαλλη *Ia* 050-600 cplur | om εκ *Ia η ι q*, απο *l εκ Ia* 65 (lat) | 27 ο δε *l̄s* επειν *l* και ελεγεν
(cf Mt 15 26) Τα *K it* (om *l̄s*), ελεγεν δε αυτη ο *l̄s sy*, om αυτη (Mt 15 26) *Ia* 168 η c | ~ εστιν
καλον (Mt 15 26) *H I'* | ~ βαλειν τοις κυν. (Mt 15 26) *K* | 28 λεγουσα *l* και λεγει (33) *Ia η*
ι anqif, ~ αυτω λεγουσα *Ia anqf*, om αυτω *Ia* 93f η ι ι | om ναι (gg Mt 15 27) *Ia ι bcff*²
sy | add γαρ p και² (Mt 15 27) *K anqf r*^{2l}, add αλλα α και² *Ia* 65 *bc r i ff*² | εσθιει (Mt 15 27) *K* |
29 ~ υπαγε α δια Τα *Ia η it* | ~ το δαιμ. α εκ Τα *K it sy* | 30 εαυτης *H* 62 al, om αυτης (cf
Lk 15 6) *Ia η bqr i* | την θυγατερα βεβλημενην *l* το παιδιον -ον (cf Mt 15 28) Τα *K sy* | add
αυτης p παιδ. (Mt 15 28) Τα *Ia* 050f 93 *aqfn sy* | της κλινης (Mt 9 2 Lk 5 18) *K* | ~ το δαιμ. εξελ.
και α το παιδιον *K* | 31 add ο *l̄s p* εξελθων (Mt 15 29) Τα *Ia* 286 337 ι cplur | απο *l εκ* (5 17
Mt 8 34 15 22) *Ia* 93f al | ~ και (1 δια) Σιδ. ηλθεν (24) Τα *K sy* | προς *l εις K* | 32 add και α
μογιλ. (cf 37 Mt 12 22 Mk 9 25) *H* 61-2 *Ia* al gg Τα lat | μογγιλαλον *K*² *Kr* | τας χειρας (5 23)
H 62* al | 33 επυλαβ. (Lk 14 4) *I* cplur | ~ και ιδιαν α απο *H* 62 al | ~ επυσεν εις τους δακτ.
αυτου κ. εβ. α εις Τα *I* 81, ~ πτυσας α εβαλεν *Ia* 65 it, ~ pεβ. *Ia* 050 93, ~ α εις *Ia* 014 168 ι sy |
34 ανεστεναξεν (8 12) *Ia* 65 ι | 35 om ευθεως (Mt 9 30 Jo 9 14) *H Ia* 65 it | διηνοιχθησαν (34
Lk 24 31) *K* | add ευθυσ p και² *H* 62 al | 36 add μηδεν p μηδενι (1 44) *Ia* | ειπωσιν *l* λεγωσιν
(Mt 16 20) *K* | add αυτος α αυτοις² *K*, ~ p αυτοις² cplur, om οσον—διστ. *Ia* 65 *bc ff*² i | om
αυτοι *K* | 37 υπερεκπερισσως *Ia* 65-133 η, υπερπερισσου (36) *Ia* al | om και² *Ia* 050 93f | om
τουσ² *H I* al

8 1 add δε p εκειναις (cf Mt 3 1) *Ia* it sy | παμπολλου *l* παλιν πολλου *K* | add ο *l̄s p* προσκαλ.
(Mt 15 32) Τα *K* | add αυτου p μαθητας (Mt 15 32) *K* | 2 add τουτον p οχλον Τα *H* al *Ia* 65
(του οχλου τουτου) al it sy | ημερας *I*, ημεραις τρισιν *H* 61 |

ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήσετεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τινες
 4 αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἤκασιν. ⁴ καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι
 5 πόθεν αὐτοὺς δυνησεται τις ὡδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; ⁵ καὶ ἐπρωτά
 6 αὐτούς· πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτὰ. ⁶ καὶ παραγγέλλει τῷ δχλφ
 ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ
 7 ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέθηκαν τῷ δχλφ. ⁷ καὶ
 8 εἶχον ἰχθῦδια ὀλίγα. καὶ εὐλόγησας αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι. ⁸ ἔφαγον δὲ
 9 καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας. ⁹ ἦσαν δὲ
 ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 ¹⁰ Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς [τὸ] πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ
 11 μέρη Δαλμανουθά. ¹¹ Καὶ ἐξῆλθον οἱ φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ,
 12 ζητοῦντες παρ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πειράζοντες αὐτόν. ¹² καὶ ἀνα-
 στενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω
 13 ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς
 14 ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. ¹⁴ Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον
 15 οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ὁράτε Lk 12.1.
 16 βλέπετε ἀπὸ τῆς ζώμης τῶν φαρισαίων καὶ τῆς ζώμης Ἡρώδου. ¹⁶ καὶ διελογί-

Zeichen-
forderung
(Mt 16, 1-4)

Warnung
vor den
Pharisäern
(Mt 16, 5-12)

3 απολυσαι 1 εαν απολυσω, ου δελω μη εκλυθωσιν 1 εκλυθησονται (Mt 15 22) Τα Ια it | νησις
 H⁵² Ια⁰¹⁴ 133 al | add τον α οικον (7³⁰) Ια¹⁶⁸ ε al, om εις οικον αυτων Ια^{050f} 93 al b | om
 αυτων Ια⁵⁵ q ff² i | τινες γαρ 1 και τινες K, add οτι α και² Ια⁵⁵ it | om απο (Lk 18 13) K |
 ηκουσιν 1 ηκασιν K gg H⁵² al I, εισιν H⁵¹ al | 4 om οτι (Mt 15 33) Τα I² K | ~ ωδε α
 δυνησεται Ια⁰¹⁴⁻¹³³ η f, ~ ωδε α τουτους Ια⁰⁵⁰ 168 α, om ωδε (Mt 15 33) Τα Ια⁵⁵ 93 al c q r i ff²
 αρτον 1 αρτων I cplur sy | ερημιας I cplur | 5 ηρωτα (Mt 16 13) H, ηρωτησεν Ια⁰¹⁴ | add
 λεγων p αυτους (27 Mt 22 41) Ια^{050f} 93 sy | ~ αρτους εχετε (Mt 15 34) H⁵² I² it sy | add αυτω
 π ειπον Τα al sy | 6 παρηγγειλε (6⁸) K, παραγγειλας (Mt 15 33) Ια⁰⁵⁰ 93 | την γην 1 της γης
 (Mt 15 35) Ιη cplur it | add και α ευχαρ. (Mt 15 36) Τα K¹ K^x 4.9 H al Ια⁵⁵ 94 cplur af |
 παραδωσιν 1 παρατιθωσιν (6 41) K | 7 om αυτα (6 41 Mt 26 26) Τα K, ~ αυτα ευλογησας I it sy |
 αυτα 1 ταυτα K | ~ παρατιθεναι α και³ K, om και ταυτα Ια^{014f} 93f η cplur it sy, om και³ I
 al | παραδηναι K¹ K^x 83.81, παραδειναι (Lk 9 16) K^x 7 K^r, παραδετε H⁵³ al | παρεθηκεν 1
 ειπεν—παριτιθ. H⁵²* | 8 και εφαγον 1 εφαγον δε (6 42 Mt 14 20 15 37 Lk 9 12) H Ια η it |
 add παντες p εφαγον (6 42 Mt 15 37) Τα H⁵² al, p εχορτ. (Lk 9 17) cplur | add τα α περισσ.
 (Jo 6 12) H⁵² al Ια⁰⁵⁰, το περισσευμα των 1 περισσευματα Τα Ια | add πληρεις p σφυρ. (Mt 15 37)
 Τα H⁵¹ Ια⁰¹⁴ ε r i | 9 add οι φαγοντες p δε (6 44) Τα K | 10 ~ εμβ. ευθ. (Mt 14 22) I sy p.
 om ευδus Τα Ια⁵⁵ 93 af b c r i sy | ανεβη 1 εμβας, add και α ηλθεν (Mt 15 39) Τα Ια af a q f |
 add το α πλοιον (meist gg 4 1) Τα K gg H al Ια⁰¹⁴ 133 168 337 η ε al | ορια 1 μερη (Mt 15 39)
 Τα Ια⁵⁵ al c f, το ορος 1 τα μερη Ια⁰¹⁴ 168 af sy | Μαγδαλα 1 Δαλμανουθα (Mt 15 39) K Ια⁰⁵⁰
 η ε, Μαγεδα (Mt 15 39) Τα Ια^{93f} af c sy, Magedam b ff² r i, Μελεγαδα Ια^{55*} | 11 εκ 1 απο
 (Mt 16 1) Ια⁰¹⁴ ε al | 12 om αυτου (Jo 11 33) Ια^{55f} η al b r l i | επιζητει 1 ζητει (Mt 16 4
 12 39) K, ~ σημειον επιζητει (Mt 16 4) K | ου 1 ει (Mt 16 4) Τα Ια⁰¹⁴ ε al sy | 13 ~ εμβας
 παλιν K, om παλιν Τα I cplur bc, παλιν 1 εις το πέραν al | add εις πλοιον p εμβας (so meist)
 Τα I K sy, add το α πλοιον (so meist) I | 14 add οι μαθηται αυτου p επελαθοντο (cf Mt 16 5)
 Τα Ια ε cplur K^r | ~ αρτους λαβειν (Mt 16 5) I ε al q ff² r | μονον (~ p ενα) 1 ει μη .. ουκ,
 εχοντες 1 και² .. ειχον Ια^{014f} (om μονον) 93 η ε al af (add και α ενα), ~ εκ. αρτον Ια⁰¹⁴ 168 ε,
 om και² .. ουκ Ια⁵⁵ | 15 διεστελατο (7 36 Mt 16 20) I al it | om ορατε Ια⁵⁵ 050 93 η af a sy,
 om βλεπετε Ια¹³³ b q r i ff² | add και α βλεπετε (Mt 16 6) Τα H⁵³ Ια¹⁶⁸ ε al c f l | add απο
 α της² (15^a) Τα Ια⁰¹⁴ 168 η ε af a q r f | των Ηρωδιανων 1 Ηρωδου (3^a) Ια^{014f} 93f η ε al af i |

- 17 ζονται πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν. ¹⁷ καὶ γνοῦς [ὁ Ἰησοῦς] λέγει
 αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; ὅπως νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπω-
 18 ρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὅσα ^{Jes 5 21.}
 19 ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ¹⁹ ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς
 τοὺς πεντακισχιλίους, [καὶ] πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἦρατε; λέγουσιν
 20 αὐτῷ· δώδεκα. ²⁰ ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυριδῶν
 21 πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; οἱ δὲ εἶπον ἑπτὰ. ²¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὕτως
 συνίετε;
- 22 ²² Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν
 23 αὐτόν, ἵνα αὐτοῦ ἀψηται. ²³ καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν
 αὐτόν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ
 24 ἐπηρώτα αὐτόν, εἴ τι βλέπει; ²⁴ καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· βλέπω τοὺς ἀνθρώπους,
 25 ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. ²⁵ εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα.
 26 ²⁶ καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μὴδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς.

Beschränkung auf die Zwölf. 8,27-9,50

Messias-
 bekenntnis
 (Mt 16, 13-20
 Lk 9, 18-21)

²⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς
 Φιλίππου. καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· τίνα με

16 add λεγοντες p αλληλους (Mt 16 7) K | εχομεν | εχουσιν (Mt 16 7) K gg H^{δ1} I α⁰¹⁴ 133 93f
 η af c, εχον I α^{δ5} ab q r i, ελαβομεν (Mt 16 7) al | 17 om ο | ε (gg Mt 16 8) Τα H^{δ1-2c} al i,
 ~ ο | ε p αυτοις al b ff² | add εν εαυτοις p διαλογιζεσθε (Mt 16 8) I α⁰¹⁴ i al, add εν ταις καρδιαις
 υμων p διαλογ. (Mt 2 6 8) Τα I α^{δ5} 133 93f e plur it | add ολιγοιστοι α οτι (Mt 16 8) Τα I α⁰¹⁴
 133 93f i al | add επι α πεπωρωμενη Τα K | 19 add και α ποσους (Mt 16 9 gg 20) Τα H^{δ2}
 δ3 al I α^{δ5} 050 93 937 η e plur f l sy | ~ πληρεις κλασμ. (cf 20) Τα K, ~ ηρατε πληρεις I α^{δ5},
 om πληρ. (8 Jo 6 13) I i af it | om αυτω Τα af it | 20 add λεγει αυτοις α οτε Τα sy | om οτε
 (Mt 16 10) Τα af | add και p δε Τα H^{δ3} I α⁶⁰⁰ al f, και | δε H^{δ2}, om δε H^{δ1} al I α⁹³ al af |
 add αρτους p επτα¹ (Mt 16 10) H^{δ2} δ3 I α⁰¹⁴ 286 i al it | ποσας σπυριδας κλασματος πληρεις |
 ποσων—κλασματος (nach 19 Mt 16 10) Τα I α af c f | om οι δε (19) Τα H al af l r² | και λεγουσιν
 | οι δε ειπον (cf 19) H af it², λεγουσιν | ειπον sy, add αυτω p λεγ. (19) H I al sy | 21 om και
 (cf Mt 16 15) Τα af i | λεγει | ελεγεν (Mt 16 9) I α e plur K r sy af it, ειπεν I η | add πως α ουπω
 (Mt 16 11) Τα K | ου | ουπω (Mt 16 11) Τα K | 22 ερχεται Τα K | Βηθσαϊδα (Mt 11 21) H^{δ3}
 al I² af, Βηθανιαν I α^{δ5} al it | αυτου | του τυφλου (cf Mt 8 15) I α⁰¹⁴ ff 93f (~ α της 1) η q
 εξηγαγεν | εξηνεγκεν (Lk 24 50) K | add και α επιθεις (Mt 19 15) Τα I α⁰¹⁴ 168 η i al | add αυτου
 p χειρας Τα, αυτου | αυτω I e plur it sy | βλεπει Τα H^{δ1} δ3 al I α sy | 24 λεγει | ελεγεν I α
 δ5f 93 i al it, ειπεν H^{δ2*} δ3 I α⁰⁵⁰ af c ff² | om οτι und ορω Τα I al sy | 25 εδηκεν H^{δ1} al |
 επιθεις | επεδηκεν . . και¹ (23) I α a, add αυτου p χειρας Τα I α⁰¹⁴ al c sy | εποιησεν αυτον
 αναβλεψαι | διεβλεψεν K, ηρξατο αναβλεψαι | διεβλ. I α^{δ5} it | αποκατ. K^x K r, -εσταθη | -εστη
 (Mt 12 13 Lk 6 10) I K | -εβλεψεν (cf 25^a) K, ανεβλ. K^x, εβλ. H^{δ2*} I α⁰⁵⁰ 93 al, ωστε αναβλεψαι
 | και ενεβλ. I α^{δ5} lat | δηλαυγως H | απαντας K, ~ απαντα τηλαυγως I α⁰¹⁴ f sy | 26 add
 τον α οικον (Mt 9 8 πδ) K^x 96:69 K r | add υπαγε εις τον οικον σου p λεγων (5 19) I α i al it, om
 μηδε—εισελθης I α^{δ5} af c | και εαν | μηδε I α⁰⁵⁰ 93f i al it | add μηδε ειπης τινη εν τη κωμη p
 εισελθης Τα K, μηδεν | μηδε . . τινη I α^{δ5} f 93 af q l, μηδεν . . μηδεν | μηδε . . τινη I al, μηδεν . . μηδε
 I i², om εν τη κωμη it, εις την κωμην I α^{δ5} c | 27 Καισαρειας K, Καισαριαν | τας κωμας Και-
 σαριας I α^{δ5} it | om αυτοις (Mt 16 13) Τα H^{exc δ1-2*} δ3 I α^{δ5} al af it

28 λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ²⁸ οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες, [ὅτι] Ἰωάννην
 29 τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἥλιαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς τῶν προφητῶν. ²⁹ καὶ αὐτὸς
 ἐπρωτὰ αὐτοῦ· ὁμοίως δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος λέγει
 30 αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστός. ³⁰ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδεὶν λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.
 31 ³¹ Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοῦς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν,
 καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμμα-
 32 τέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. ³² καὶ παρρησία τὸν
 33 λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ³³ ὁ
 δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε
 34 ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ³⁴ Καὶ
 προσκαλεσάμενος τὸν δαίμονα σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· εἴ τις θέλει
 35 ἄκολουθεῖν μοι. ³⁵ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
 ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν.
 36 ³⁶ τί γὰρ ὠφέλει ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν
 37 38 αὐτοῦ; ³⁷ τί γὰρ ὄψ' ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ³⁸ ὃς γὰρ ἐὰν

Mt 10, 38.

ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρ-
 τωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
 9 1 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων, ¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν
 ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 ² Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν

28 εἶπον | ἀπεκρίθησαν (Mt 16¹⁴) Τα H af, λεγουσιν sy | om αὐτῶ λεγοντες (Mt 16¹⁴) Τα K
 sy | add οἱ a ἰωαν. (gg Mt 16¹⁴ Lk 9¹⁰ Τα) H^{δ1-2*} sy | add οἱ μεν a ἰω. (Mt 16¹⁴) Τα H^{δ3*}
 al Iα⁰¹⁴ ε al sy | αλλοι δε | και αλλοι (28° Mt 16¹⁴ Lk 9¹⁰) Iα ε al af aqf | και αλλοι | αλλοι
 δε (28^b) I ε | ενα | οτι εἰς (Mt 16¹⁴) Τα K, add ως a ενα (in K) Iα^{δ5} al it | 29 δε | και Iα^{δ5}
 98 al ac ff², om και αὐτος (Mt 16¹⁵) Τα Iα^{014f} η af, τοτε | και αὐτος bfl i | λεγει αυτοις |
 ἐπρωτα αὐτους (Mt 16¹⁵) Τα K | και αποκριθεις | αποκρ. δε H^δ al I al af ab q r i, om δε² Τα
 H^{δ1} al I al sy | εἶπεν | λεγει (Mt 16¹⁵) I oplur | add ο υἱος του θεου του ζωντος p Xδ (Mt
 16¹⁶) Τα H^{δ2} Iα⁰¹⁴ 337 ε | 31 add απο τοτε p και¹ (Mt 16²¹) Τα Iα⁰¹⁴ ε | add ο ἰβ p ηρξατο
 (Mt 16²¹) Τα I^ρ | απο | υπο K | om των² (Mt 16²¹) H^{εε} δ1-2 δ3 I | om των³ (Mt 16²¹) H al
 Iα⁰¹⁴ 133 337 η oplur | τη τριτη ημερα | μετα τρεις ημερας (Mt 16²¹ Lk 9²²) Τα H al Iα⁰¹⁴
 93f η ε af sy | 32 λαλησει Τα sy | ~ αυτον ο Πετρος (Mt 16²²) K gg H^{δ1} al a, om
 αυτον Iα^{δ5} al | 33 στραφεις | επιστραφεις (Mt 16²³) H al I oplur | add τω a Πετρω
 (Mt 16²³) K | λεγων | και λεγει (125 9²⁵ Lk 4³⁵) K | 34 οστις | ει τις (Lk 14²⁷
 gg Mt 16²⁴ Lk 9²³) Τα K gg H I | ελθειν | ακολουθειν (Mt 16²⁴ Lk 9²³) H I^ρ af c l gg
 Ωρ | 35 αν Ωρ K | ψυχην αυτου | εαυτου ψυχην (35^b) H I^ρ K^ρ | απολεσει | απολεση (35^b Mt
 16²⁵ 10³⁹ Lk 17³³) H I | om εμου και Iα^{δ5} 168 af ab r i sy | add ουτος a σωσει (Lk 9²⁴)
 K | 36 ωφελησει Ωρ K | add τον ἀ ανθρωπον I^ρ Ωρ | ανθρωπος (Mt 16²⁶ Lk 9²⁵) H^{δ2*}
 oplur I^ρ gg Ωρ | εαν κερδηση .. ζημιωθη | κερδησαι .. ζημιωθη (Mt 16²⁶) Κλ Ωρ K,
 ~ κερδ. p ολον (Mt 16²⁶) H^{δ3} al | 37 η τι | τι γαρ (Mt 16²⁶) K, η τι γαρ Iα^{δ5*}, δε | γαρ sy,
 δωσει | δω Ωρ I K gg H^{δ2c} 56, δοι H^{δ1-2*} | add ο a ανθρωπος Τα H^{δ1} | 38 αν Κλ Ωρ I,
 δ αν | γαρ εαν Iα^{δ5} af bc q ff² r i |

9 1 om οτι (Lk 9²⁷) Τα Iα⁹³ al | 2 μεθ K | om τον² (Mt 17¹ Lk 9²⁸) Iα^{050f} 337 oplur |

6*

1 Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὕψηλόν κατ' ἰδίαν μό-
 3 νους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ³ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλ-
 4 βοντα λευκὰ λίαν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκάναι. ⁴ καὶ
 5 ὤφθη αὐτοῖς Ἥλιος σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. ⁵ Καὶ ἀπο-
 6 κριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὥδε εἶναι, καὶ ποιή-
 7 σωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἥλιῳ μίαν. ⁶ οὐ γὰρ ᾔδει,
 7 τί ἀποκριθῆ. ἐκφοβοὶ γὰρ ἐγένοντο. ⁷ καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς,
 8 καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· οὕτως ἐστὶν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε
 8 αὐτοῦ. ⁸ καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἄλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον
 μεθ' ἑαυτῶν.

Die Elias-
frage
(Mt 17, 9-13) 9 ⁹ Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενί, ἃ
 εἶδον, διηγῶσονται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ καὶ
 τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζητοῦντες,· τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστήναι.
 11 ¹¹ καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ [φarisαῖοι καὶ οἱ] γραμματεῖς,
 12 ὅτι Ἥλιον δεῖ ἔλθειν πρῶτον; ¹² ὁ δὲ ἐφη αὐτοῖς· Ἥλιος ἔλθων πρῶτον ἀποκαθι- Mal 3 23.

2 om τον³ (Mt 17₁ Lk 9₂₈) K | add εν τω προσευχεσθαι αυτον α μετεμορφ. (cf Lk 9₂₉) Τα
 (αυτους) Iα 014f (014 αυτους) 93 168 ε (αυτους) al | add και ελαμψε το προσωπον αυτου ως ο ηλιος p
 αυτου Τα I al sy | 3 εγενοντο K | ~ λευκα στιλβ. Iα 050 93, om λευκα Iα 337 bc, om στιλβ.
 (Mt 17₂) Τα Iη af l sy | om λιαν (Mt 17₂) Iα 600 337 al bc r² ff² l sy | add ως χιων p λιαν (Mt
 28₃) Τα K, ωσει (in K) Iα 168 eplur | κναφευς Iα 600 168 eplur | om ουτως K | ως ου δυναται
 τις λευκαναι επι της γης l οια—λευκαναι Τα (aber τι) Iα 65 bi, om οια—λευκ. an sy | 4 add
 ιδου p και¹ (Mt 17₃) Iα ε | αυτω l αυτοις Τα Iα 168, αυτος Iα 014 | και Μωυσης l συν -ει (Mt
 17₃ Lk 9₃₀) Τα Iα 337 al | ~ Μωυσης και Ηλιας Τα c sy | λαλουντες H⁸² it, συνελαουν l ησαν
 συλλ. (Lk 9₃₀) Iα η an q | 5 ελεγεν l λεγει Iα 168 η ε, ειπεν (Mt 17₄) Iα abn | add ει θελεις
 α ποιησωμεν (cf Mt 17₄) Τα Iα 133 168 acn qf, ει θελεις l και² Iα 168, θελεις l και² (cf Mt 17₄)
 Iα 55ff 93 ε bi ff² | ποιησω l ποιησωμεν (Mt 17₄) Iα 55ff bi ff² | add ωδε p ποιησ. (Mt 17₄) Τα
 H⁸³ Iα 014f 93 c ff² | ~ τρεις σκηνας (Mt 17₄ gg Lk 9₃₃) H I eplur lat² qf sy | 6 λαλησει
 l αποκριθη (cf 13₁₁, für αποκριθη cf ε) Τα K gg H Iα 133 93f η al af, απεκριθη H⁸² Ωρ, λαλει
 Iα 014, ελαλει Iα 050 | ησαν γαρ εκφοβοι l εκφοβοι γαρ ey. K | 7 δε l και¹ al, add ιδου p
 και¹ Iα 014ff 93f ε | αυτους l αυτοις (Mt 17₅ Lk 9₃₄) Iα 014 168 eplur, αυτω sy | εγενετο l ηλθεν
 (Lk 9₃₅ gg Jo 12₂₈) H, om ηλθεν (Mt 17₅) Iα 014 η al af, ~ φωνη ηλθεν Iα 168 ε ff² sy, ~ φωνη
 p νεφελης H⁸² | add λεγουσα p νεφελης (Mt 17₅ Lk 9₃₅) Τα H al I it | add εν ω ευδοκησα
 p αγαπητος (Mt 17₅) H⁸² al, add on εξελεξαμην (cf Lk 9₃₅) Τα I al | ~ αυτου ακουετε (Lk 9₃₅)
 Κλ K | 8 ευδews l εξαπινα Iα 55 050 93f al | ει μη l αλλα (Mt 17₅) H Iα 55 337 eplur lat, αλλα
 η I al | ~ μεθ εαυτων α αλλα H⁸¹ al cf, om μεθ εαυτων (Mt 17₅) Iα 337 al af l sy | 9 και
 καταβ. l καταβ. δε (Mt 17₅) H Iα 55 al lat | εκ l απο (Mt 17₅) H⁸¹ al Iα 55 | add ο l̄ p αυτοις
 (Mt 17₅) Τα I al, add ο l̄ p διεστειλ. Iα 93 | ~ διηγησονται α α ειδον K, εξηγησονται Iα 014 133
 168 ε | ειπητε το οραμα εως ου l α—οταν (Mt 17₅) Τα I al, εως ου l ει μη οταν Iα 133, om ει μη H⁸²*
 I 1246 | 10 οι δε l και Iα ε al | οταν . . αναστη l το . . αναστ. (cf ε) Τα Iα 55f η lat sy | 11
 επιρωτησαν (Mt 17₁₀) Iα 014 168 η ε a q | add οι μαθηται p λεγοντες Τα I al | add τι α οτι¹
 (cf Mt 17₁₀) Τα I al, τι ουν l οτι (Mt 17₁₀) Iα 014f a r² l, πως ουν l οτι (Mt 22₄₃) I ε | om φari-
 σαιοι και οι (Mt 17₁₀) Τα K gg H⁸² 56 I al | om οτι² Iα 55 η al af b q r i ff² | 12 αποκριθεις
 ειπεν l εφη (Mt 17₁₁) K gg Τα H | add μεν p Ηλ. (Mt 17₁₁) K | πρωτος (Jo 20₄ Ac 26₂₃)
 H al Iα 55f al |

στάνει πάντα, καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ
 13 ἐξουδενωθῇ; ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἥλιος ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ,
 ὄσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Der Jünger14
 Mißerfolg
 beim Heilen15
 (Mt 17, 14-21
 Lk 9, 37-43)
 14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν ὄχλον πολλὸν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμμα-
 τεῖς συνζητοῦντας πρὸς αὐτούς. ¹⁵ καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμ-
 16 βήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί
 17 συνζητεῖτε πρὸς αὐτούς; ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἕκ του ὄχλου· διδάσκαλε,
 18 ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. ¹⁸ καὶ ὅπου ἔαν αὐτὸν
 καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίξει τοὺς ὀδόντας καὶ ξηραίνεται.
 19 καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ ὁ δὲ ἀπο-
 κριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ἀπιστος, ἕως πότε πρὸς ἡμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε
 20 ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με. ²⁰ καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν. καὶ
 ἰδὼν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλιέτο
 21 ἀφρίζων. ²¹ καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστίν, ἐξ οὗ τοῦτο
 22 γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· ἐκ παιδιόθεν, ²² καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν
 ἐβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν, ἀλλ' εἰ τι δύνη, βοηθήσουσιν ἡμῖν σπλαγγ-
 23 νισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνη, πάντα δυνατὰ τῷ 11²³ Lk 17.5.

12 αποκαθιστα *K*, αποκαταστανει *H* 62* *I* α 55 168 (-σταιν-), αποκαταστησει (Mt 17 11) *H* 63 *I* α 050
 98 | καθως *l* καὶ πως (13) *eplur* | εξουδενωθη (so regelmässig im N T) *H* al *I* α 014f 98 η,
 εξουδενωθη *H* 52, εξουδενωθη *H* 61 56 *I* α 55 al | 13 om καὶ¹ (Mt 17 12) *Ta I* 7 af ar² l sy |
 add ἡδη *p* *HL*. (Mt 17 12) *H* 63 *I* α 133 η al *i f*, add a *HL*. *I* α 014 | ηλθεν *l* εληλυθεν (Mt 17 12)
H 63 *I* α 014 133 168 η | add εν a αυτω (Mt 17 12) *H* al *I* al sy | ηθελησαν *K* | αυτω *l* αυτον *I* α 014
 133 | 14 ελδοντες . . ειδον (cf Mt 17 14 Lk 9 32) *Ta H I* α 014 af sy | add αυτου *p* μαθητας *Ta*
I α 050 *i* al *c n r* 2 *i f* sy | ~ πολων οχλον *I* *eplur*, om πολων *I* α 014 168 η | αυτοις *l* προς αυτους
 (8 11 gg 16) *K* gg *H I* α 014ff 2 168 η al af | 15 ιδων . . εξεθαμβηθη (cf Mt 20 29 υδ) *K* | τον
 ην *l* αυτον¹ *Ta I* α 55 af *bc r ff* 2 | 16 τους γραμματεις *l* αυτους¹ (14) *K* | εαυτους *l* αυτους²
 (10) *H* 62* al *I* α 014 al, αλληλους *l* αυτους (34 Mt 8 16) *I* α 050 93 al, εν υμιν *l* προς αυτους *I* α 55 it |
 17 αποκριθεις add ειπεν (p οχλου) *l* απεκριθη (Mt 17 17) *Ta K* sy | om αυτω (19) *Ta K* sy, ~ αυτω
p ειπεν (in *K*) *I* α 014f 2 93f η *i* | ~ εις *p* οχλου *I* α 014 168 η *i* | 18 αν *K*, om εαν *H* 62* *I* η |
 add αυτου *p* οδοντας *Ta K* sy | ειπον *l* ειπα *K* | ~ εκβαλωσιν αυτο (Lk 9 40) *I* α 050f 93f it | εδυ-
 νηθησαν *l* ισχυσαν *Ta I* α 014 133 | 19 καὶ *l* ο δε (17) *I* α η *i* al af it | add ἰσ *p* ο δε (Mt 17 17
 Lk 9 41) *Ta*, add ο ἰσ *p* αποκρ. *I* *i* al *c* sy, add ο ἰσ *p* αυτοις *I* α 014f 93f | αυτω *l* αυτοις (17) *K*,
 om αυτοις (Mt 17 17 Lk 9 41) *Ta H* 63* *I* *i* al af, ~ λεγει αυτ. *I* α 133 *eplur* it sy | ειπεν *l* λεγει
 (17 *K* Mt 17 17) *I* α 050 93 al it | add καὶ διεστραμμενη *p* απιστος (Mt 17 17 Lk 9 41) *Ta I* α 014
 337 *i* | ωδε *l* προς με (Mt 17 17 Lk 9 41) *Ta I* al, add ωδε a προς² *I* α 93 *c* | 20 ~ ευδ. a το πνευμα
K sy, ~ a ιδων *I* α 93, om ευδ. *I* α 55 it | εσπαραξεν (23) *I K*, εταραξεν *I* α 55 | το παιδιον *l* αυτον⁴
 (Lk 9 42) *I* α 050 93f *i* af it | 21 add ο ἰσ *p* επηρωτησεν (Mt 22 41) *Ta I* α 050 93f η al *ac r f*
 sy | add λεγων a ποσος (Mt 22 41) *I* α 014f 93f *i* af | ω *s* *l* εξ ου *K* lat sy, αφ ου (Lk 13 7) *I* *i* al,
 εως *H* 61 | om εκ *K* | 22 om καὶ² (Mt 17 15) *Ta I* α η *i* al af it sy | add το a πυρ (Mt 17 15)
Ta K | ~ αυτον a καὶ² *K* gg *H I* α 050 93 al, ~ αυτον εβαλεν *p* υδατα *I* α 2 93 | εβαλλε *I* η al,
 βαλλει *I* α 55 af *b i ff* 2, ~ βαλλει *p* υδατα *I* α 55 it vg | ~ αυτον απολεση (36 11 18) *I* α 55 2 93 η al
 it | δυνασαι *l* δυναη *K* | add κυριε *p* δυναη *Ta I* α 2 sy, *p* ημιν *I* α 55 93 ab *q ff* 2 *i*, *p* ημας (Mt 20 30)
I α 050 al | 23 om το *I* sy, τουτο *l* το *I* α 014 | δυνασαι *l* δυναη *K* | add πιστευσαι *p* δυναη (Jo
 5 44) *Ta K* it sy |

- 24 πιστεύοντι. ²⁴ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω, βοήθει μου τῇ
 25 ἀπιστία. ²⁵ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ ὄχλος, ἐπέτιμήσεν τῷ πνεύματι τῷ
 ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ ἀλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελεθε ἐξ
 26 αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσελθῆς εἰς αὐτόν. ²⁶ καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξήλ-
 27 θεν. καὶ ἐγένετο ὡσαύτῃ νεκρός, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν, ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ ὁ δὲ
 28 Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. ²⁸ καὶ εἰσελθόντος
 αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ
 29 ἤδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται
 ἐξελεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.
 30 ³⁰ Κάκειθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἠθέλεν, ἵνα
 31 τις γνῶ· ³¹ ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ
 32 ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. ³² οἱ δὲ ἠγνούον τὸ ῥῆμα, καὶ
 ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτήσαι.
 33 ³³ Καὶ ἦλθεν εἰς Καφαρναούμ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτοῦ· τί
 34 ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; ³⁴ οἱ δὲ εἰσώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν
 35 τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. ³⁵ καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ
 36 τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ καὶ 10 16.
 λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν
 37 αὐτοῖς· ³⁷ ὅς ἂν ἐν τῶν παιδίων τούτων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται,
 38 καὶ ὅς ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. ³⁸ Ἐφῆ αὐτῷ

Zweite
Leidensan-
kündigung
(Mt 17, 22f.
Lk 9, 43-45)

Größen-
streit
(Mt 18, 1-9,
Lk 9, 46-48)

Duldsam-
keit
(Lk 9, 49f.)

24 add και α ευθυς Τα K, add δε p ευθυς Iα050 168, και l ευθυς H^{82*} 53* I a1 | παιδος (Lk 9 42
 cf Mt 17 18) Iη, παιδαριου (cf Jo 6 9) Iα014 | add μετα δακρυων p παιδιου (cf Hb 5b) Τα K lat
 sy | λεγει l ελεγει Iα55 050f 93, ειπεν Iα014 : (a om) af a q | add κυριε α βοηθει (Mt 15 25) Τα
 K lat sy | 25 om o² K | ~ πνευμα το (add) p το K | ~ επιτασσω σοι H Iα014 af, ~ εγω σοι
 επιτασσω α το πνευμα το αλαλον sy | απ l εξ (Mt 17 18) H⁸³ Iα050f 93 al lat | 26 κραξαν ..
 σπαραξαν (cf 1 26) K gg H Iα55ff | add αυτον p σπαραξ. (1 26) Τα K | add απ αυτου p εξηλθεν
 (Mt 17 18) Iα55 93 al lat^{exc} q sy | om τους Τα IK | 27 add αυτον α της χειρος Τα H^{83*},
 αυτον α l αυτου p χειρος K | 28 εισελθοντα αυτον K | add προσηλθον αυτω α οι, add και α
 επηρωτων Τα Iα : | ~ επηρωτων αυτον κατ ιδιαν (1 33) K | add λεγοντες α οτι (11) Τα Iα : al af
 bc i r f | διατι l οτι (Mt 17 18) Τα Iα55 cp1ur, add διατι p οτι I a1 sy | 29 ~ νηστεια και προ-
 σευχη Τα sy, om και νηστεια H^{81-2*} af Kλ | 30 και εκειθεν l κακ. K | γνοι H⁸¹⁻² 83 56 Iα55 |
 31 παραδοθησεται (cf 10 33) Τα Iα050f 93f : al it | τη τριτη ημερα l μετα τρεις ημερας (Mt 17 23)
 Τα K | εγερθησεται l αναστησεται (Mt 17 23) Iη : , εγειρεται Iα014 168 1337 | 32 ερωτησαι l
 επρωτησαι (Lk 9 45) Iα014 93 η : al | 33 ηλθον (cf Mt 17 24) Τα H⁸¹⁻² Iα55 (-σαν) f 93
 1337 η cp1ur lat^{exc} q f | Καπερναουμ (2 i) K | add προς εαυτους p οσω (11 31) Τα K sy | διελεχθητε
 l διελογιζεσθε (34) Iα014 168 1337 η | 34 ταυτα l προς αλληλους Τα sy | διηνεχθησαν
 Iα050f 93 η | om εν τη οδω Τα Iα55 al ab q f sy | om τις μειζων Τα I a1 | add γενηται p
 μειζων Iα55 050 93, add p τις sy, add ειη (Lk 9 46) Iα014 al af, add εστιν (Mt 18 i) H⁸² |
 add αυτων p γενηται (Lk 9 46) Iα55, add α μειζων Iα014f 93 : lat^{exc} r i | 35 εστω (10 43)
 Iα133 168 1337 cp1ur K r | 36 om αυτο¹ Iα014f 93f 1468 η Ωρ, αυτον Iα55 (lat) | 37 εαν l
 Ωρ K | εκ l εν Iα014f 93 : bc q ff² i, om εν Iα55 al sy | τοιουτων παιδιων l παιδιων τουτων
 (Mt 18 4) Τα K gg H⁸² 83 al I a1 | εαν² K, om αν H⁸² | δεξηται l δεχεται (37 Lk 9 48) K | add
 μονον α, και p αλλα Iα050 93f : |

- ὁ Ἰωάννης· διδάσκαλε, εἰδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, **δς** οὐκ
 39 ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλοῦμεν αὐτόν. ³⁹ ὁ δὲ [Ἰησοῦς] εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν.
 οὐδεὶς γάρ ἐστιν, **δς** ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ
 40 41 κακολογησαί με. ⁴⁰ **δς** γὰρ οὐκ ἐστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. ⁴¹ **δς** γὰρ Mt 12³⁰
 ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Mt 10⁴²
 42 ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² καὶ **δς** ἂν σκανδαλίῃ ἓνα τῶν μικρῶν
 [τοῦτων] τῶν πιστευόντων, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περὶκεῖται μόλος ὄνικος
 43 περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ Καὶ ἂν σκανδαλίῃ Mt 5^{25f}
 σε ἢ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν. καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 ζῶην, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον.
 45 ⁴⁵ καὶ ἂν ὁ πούς σου σκανδαλίῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν. καλὸν ἐστὶν σε εἰσελ-
 θεῖν εἰς τὴν ζῶην χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν.
 47 ⁴⁷ καὶ ἂν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίῃ σε, ἐκβαλε αὐτόν. καλὸν σέ ἐστιν μονόφ-
 θαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
 48 εἰς τὴν γέενναν, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυ- Jes. 66³⁴
 49 50 ται. ⁴⁹ πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται. ⁵⁰ καλὸν τὸ ἅλας· ἂν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον Mt 5¹³
 γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις. Lk 14³⁴

Einige
Sprüche

38 απεκριθη δε ι εφη, add λεγων p lw. (cf Lk 9⁴⁹) Ta K, om δε (in K) Ia⁶⁵ 286 al af sy, add απο-
 κριθεις δε α εφη (Lk 9⁴⁹) H⁶³, και αποκριθεις. λεγει Ia¹³³ 93, και αποκριθεις. . επεν Ia⁰¹⁴ ι, και
 λεγει ι λεγων (in K) Ia¹³³ 7 η b r ι. και ειπεν ι λεγων (in K) Ia⁶⁵ 168 c ff², om λεγων af | om ο K |
 om εν K, επι ι εν I e plur | εκωλουσασεν (Lk 9⁴⁹) K | om ος ουκ ακολουθει ημιν (Lk 9⁴⁹) Ta H
 Ia⁰⁵⁰ al sy | add οτι ουκ ακολουθει ημιν p αυτον (Lk 9⁴⁹) Ta H K, ηκολουθει H⁶¹⁻² Ia⁰⁵⁰ |
 39 add ι5 p ο δε (cf Lk 9⁵⁰) Ta H K gg Ia^{65f} 93f η ι af ab r ι ff² sy | add αποκριθεις α επεν
 (ι2) Ia⁶⁵ 93 af ab r ι ff² | εν ι επι (ss 41) Ia⁰¹⁴ η ι al (lat) | om ταχυ Ia⁰¹⁴ 93f 1337 η af
 it sy | ~ με κακολογ. Ia⁰¹⁴ 93f 1337 η | 40 υμων bis (Lk 9⁵⁰) Ta K it | 41 add
 τ α ονοματι (37 η) I[?] | add μου p ονοματι (37 39) K lat | om οτι² (Mt 10⁴²) Ta K it sy |
 42 εαν K | add τουτων (Mt 18⁶ Lk 17²) Ta H I | add εις εμε p πιστευοντων (Mt 18⁶) I K |
 λιθος μυλικος ι μυλος ονικος (Lk 17²) K, ~ μυλικος λιθος Ia¹⁶⁸ 1337f al, μυλωνικος λιθος Ia⁰⁵⁰
 93 ι | 43 σκανδαλιση (42) H Ia⁰¹⁴ al af a r r² f l | σοι εστιν ι εστιν (σε (Mt 18^{6f})
 K | ~ εις την ζ. εισελθ. (Mt 18⁹) K | βληθησαι ι απελθειν (45) Ta Ia⁶⁵ al af a f, εισελθ-
 H^{62*} | του πυρος του ασβεστου ι εις το πυρ το ασβ. (Mt 18⁹) Ta al g | 44 add p
 ασβ: 44 οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται (48) Ta K it, add αυτων
 p πυρ (44²) Ta Ia¹ b c r | 45 σοι ι σε² (Mt 18⁸) K^x 7:5 K^r lat, σοι εστιν ι εστιν σε I[?]
 b | ~ εισελθειν p ζωην (Mt 18⁹) H⁶² I e plur, om εισελθειν Ia⁰⁵⁰ al | ~ χωλον α εισελθειν Ia⁶⁵
 133 93 lat sy | om τους Ta Ia¹ | om την² (Mt 5³⁰) Ia¹⁶⁸ ι al | add εις το πυρ το ασβεστον
 p γεενναν (43 Mt 18⁸) Ta (του πυρος του ασβεστου) K it | 46 add p 45: 45 οπου ο σκωληξ
 αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται (48) Ta K, add αυτων p πυρ Ta Ia¹ a b c r | 47 σοι
 ι σε² (Mt 18⁹) K | ~ εστιν σε H⁶¹ Ia^{050f}, om σε Ia⁰¹⁴ 168, om εστιν Ia⁹³ | add τους α δυο (48)
 Ia⁰⁵⁰ 93 al | απελθειν ι βληθησαι (43) Ia⁶⁵ η al c i sy | om την α γεενναν (Mt 5^{29f}) H⁶¹ al Ia¹⁶⁸ |
 add του πυρος p γεενναν (Mt 18⁹) Ta K | 48 om αυτων I e plur K¹ K^r c | τελευτησει I η c q
 ff² i d | add αυτων p πυρ (48^a) Ta Ia⁹³ al b sy | 49 add και πασα δυσα αλι αλισθησεται
 p αλισθ. Ta K, om πας—αλισθησεται, πασα γαρ ι και πασα (in K) Ia⁶⁵ af it (omnis ~ omnis),
 om αλι H⁶¹ Ia¹ lat, αναλωθησεται ι αλισθησεται (in K) H⁶⁶ af, αναλωθησεται ι αλισθησεται¹
 Ia⁰⁵⁰ | 50 αλας ι αλα bis (Mt 15¹³) I K gg H^{62*} (nur αλα²) al Ia⁰¹⁴ | αλας ι αλα² (cf Mt
 5¹³) K | om αυτο I η e plur | αρτυσεται H⁶³ Ia⁰⁵⁰ al, αρτυσητε I ι al, αρτυσηται Ia⁰¹⁴ 168, αρτυ-
 θησεται (Lk 14³⁴) I η d f, αλισθησεται ι αρτυσετε (Mt 5¹³) Ta | add υμεις ουν α εχετε Ia⁰¹⁴ 93 ι |

Zweiter Hauptteil: Judäa und Jerusalem C. 10—16. Reise durch Judäa 10, 1—45

- 10 1** ¹ Καὶ ἐκείθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας [καὶ] [διὰ τοῦ] πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καί, ὡς εἶθε, πάλιν ² ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ Καὶ προσελθόντες φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτόν, εἰ ἔξασιν ἀνδρὶ ⁴ γυναῖκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. ⁵ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὁμίην ⁶ ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ⁷ οἱ δὲ εἶπον· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι ⁸ καὶ ἀπολύσαι. ⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὁμῶν ¹⁰ ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. ¹¹ ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θήλυ ¹² ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός· ¹³ ἕνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ ¹⁴ καὶ τὴν μητέρα, [καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ], ¹⁵ καὶ ἕσονται ¹⁶ οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ. ¹⁷ ὁ οὖν ὁ θεός ¹⁸ συνέξευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ¹⁹ Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ ²⁰ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. ²¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα ²² αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλον, μοιχάται ἐπ' αὐτήν, ²³ καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ²⁴ ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχάται.
- ²⁵ Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἄψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων ²⁶ τοῖς προσφέρουσιν. ²⁷ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ [ἐπιτιμήσας] εἶπεν ²⁸ αὐτοῖς· ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιοῦ-

Die Ehe
(Mt 19, 1-9
Lk 16, 18)

Die Kinder 13
(Mt 19, 13-15
Lk 18, 15-17) 14

10 1 κακεῖθεν 1 και εκειθεν K | add και p Iouδ. (Mt 4²⁵) H | om δια του (Mt 4²⁵ 19¹)
 Τα H I sy | συμπορευεται . . οχλος Iα⁰¹⁴ 168 1337^f η : af it sy, συνερχεται . . ο οχλος (3²⁰) Iα⁰⁵⁵
 050^f (133 om ο) 93 (-ονται) | om παλιν¹ (cf Mt 19²) Τα H al Iα⁰¹⁴ : b r i ff² | add πολλοι p
 οχλοι (Mt 19²) Τα al, add πολυς p οχλος Iη | om παλιν² Τα I al af sy | 2 add οι α
 φαρισαιοι (Mt 19³) Τα K¹⁶¹ 75 1126 K^x86:97 H⁸² 88 al I, οι δε φαρ. προσελθ. (Mt 9³⁴ 14²⁴
 22³⁴) Iα⁰¹⁴ 93 1337^f, om προσελθ. φαρ. Iα⁰⁵⁵ af ab sy^{sic} | επηρωτησαν (Mt 12¹⁰ 16¹ 22²³)
 K | ~οι φαρισ. p αυτου¹ Iη r | 3f Μωσης K | 4 ~ Μω. επερ. (Mt 19⁷) K, om Μω.
 Iα⁰⁵⁰ 93 abqr | 5 και αποκρ. ο 1 ο δε (cf Mt 19⁴) Τα I K | add Μω[υ]σης α προς (Mt 19⁸)
 Τα I al sy, p εγραψεν Iα⁰⁵⁵ af c, p υμιν H al Iα¹³³⁷ f al f | om υμιν (cf 4) Iα⁰⁵⁵ 168 1468 :
 af bc r K l | 6 om ο θεος (Mt 19⁴) Τα H c ff² | 7 add και ειπεν α ενεκεν (Mt 19⁵) Τα
 Iα : eplur bc q r ff² | om αυτου (Mt 19⁵) Iα⁰⁵⁵ 93 al, add αυτου p μητ. (Mt 15⁵) Τα H⁸² al
 Iα⁰⁵⁵ eplur abc f ff² sy | om και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου (αυτου ~ αυτου oder
 και ~ και?) H⁸¹⁻² al sy, τη γυναικα 1 προς την γυν. (Mt 19⁵ Gen 2²⁴) H⁸³ al Iη eplur acrf |
 8 ~ σαρξ μια (Mt 19⁶) H⁸² 83 al I K r | 9 εξευξεν 1 συνεξ. Iα⁰⁵⁵ af c f l | 10 εν τη
 οικια 1 εις την οικιαν (9³³) K | add αυτου p μαθηται Τα K, του αυτου 1 τουτου Τα K, τουτων
 H⁸², αυτου Iα⁰⁵⁰ al, om περι τουτου Iα⁰¹⁴ 337 al | add λογου p του αυτου Iα⁰⁵⁵ af c f | επη-
 ρωτησαν (Mt 17¹⁰) K | ~ επηρ. περι τουτου I al, ~ επηρωτ. α οι Iα⁰¹⁴, ~ περι τουτου
 p αυτου Τα Iα⁰⁵⁰ 93 1337^f al sy^{sic}, om αυτου Iα⁰¹⁴ al | 11 εαν ανηρ 1 ος αν Iα η |
 εαν K | ~ αλλην γαμηση Τα Iα⁰⁵⁵ it | om επ αυτην (12 Mt 19⁶) Iα η sy | 12 γυνη 1 αυτη
 Τα I K, ~ απολυσ. γυνη Iα⁰¹⁴ η af, απολυση 1 απολυσασα add και α γαμ. (11) K gg H I al,
 εξελθη απο ανδρος 1 απολυση τον ανδρα αυτης Iα : ab q i ff² | γαμηθη αλλω 1 γαμηση αλλον Τα
 K | 11 f ~ και 12 p μοιχαιτα 12, εαν—και 12 α ος 11 Iα⁰¹⁴ 1337^f η α sy | 13 ~ αυτων
 αψηται (Lk 18¹⁵) H Iα⁰⁵⁰ 337 eplur f gg Ωρ | add αυτου p μαθ. Τα Iα acf sy | επετιμησαν
 (Mt 19¹³) H | αυτοις 1 τοις προσφερουσιν (Mt 19¹³ Lk 18¹⁵) H af c, φερουσιν Iα⁰⁵⁰ η al
 14 om επιτιμησας (Mt 19¹⁴ Lk 18¹⁵) H K gg Iα : sy | ~ αυτοις ειπεν Iα⁰¹⁴ : | add και α μη κωλ.
 (Mt 19¹⁴) Τα H⁸² 83 al I lat sy |

- 15 των ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁵ ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλεί- Mt 18
 16 αν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. ¹⁶ καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ
 κατευλόγει τῆς χεῖρας ἐπ' αὐτά.
 Der Besitz 17 ¹⁷ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὄδον προσδραμῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν
 (Mt 19, 16-27
 Lk 18, 18-28) 18 ἐπηρώτα αὐτὸν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζῶμαι αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ ὁ
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ θεός.
 19 ¹⁹ τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ Ex 20 12—17
 20 ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²⁰ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Deut 5 16—20
 21 αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφύλαξά μιν ἐκ νεότητός μου. ²¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμ-
 βλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἔν σε ὕστερεϊ. ἔπαγε, ὅσα ἔχεις,
 22 λούθει μοι ἄρας τὸν σταυρόν. ²² ὁ δὲ συγγάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπού-
 23 μενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ²³ Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 24 θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ· ὁ δὲ
 Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν [τοὺς πεποι-
 25 θότας ἐπὶ χρήμασιν] εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· ²⁵ ἐνκοπώτερόν ἐστιν
 κάμψον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ραφίδος διελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν
 26 τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ
 27 τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις

14 των ουρανων | του θεου (Mt 19 14) Iα 014 eplur | 15 εαν K | add το α παιδιον Τα
 (dieses) Iεplur | 16 ευλογει | κατευλογει K | ~ [κατ]ευλογει p αυτα², add αυτα p [κατ]εωλ.
 Τα K | τιδων Iα 168 η ε, επιδεις (Mt 19 15) Iα 133 93, add και α τιθ. (Mt 19 15) Iη, επιδει | τιδεις
 add και α ευλογει Iα 55f (014 επιδει) af b c q r ff² | 17 add ιδου p οδον (Mt 19 16), τις πλουσιος
 | εις² (cf Lk 18 18), ~ α προσδραμων (cf Mt 19 16) | I | γονυπετων (1 40 Mt 17 14) Iα 55 168 ε |
 add λεγων p αυτου² (Lk 18 18) Iα 1 al af it sy κλ | 19 ~ μοιχ-.. φον- (Ex 20 13 Dt 5 17 Lk 18 20)
 Iα ε K gg H Iα 93 al c sy | ~ μοιχ- . . κλεψ- . . φον- (Ex 20 13) Τα α al, om μη φον.
 Iα 55 (gg d) η af f, om μη μοιχ. H⁵², add μη πορνευσης p μοιχ. Iα 55 (gg d) 1468 af c | om μη
 αποστερ. (Mt 19 18 Lk 18 20) Τα ε H⁵¹* al I sy | om σου p πατερα (Mt 19 19) Iα 55 q ff², add
 σου p μητ. (7 10) Τα H⁵²* 53 I' abc r r² f sy | 20 om αποκριθεις (Mt 19 20 Lk 18 21)
 Τα H | ειπεν | εφη (Lk 18 21) K | om διδασκαλε (Lk 18 21 Mt 19 20) Τα Iη eplur |
 εφυλαξα (Mt 19 20 Lk 18 21) Iα 55 168, εποιησα (cf Jo 4 29 39) Iα 93 133 7f η sy | add τι επι υστερω
 p μου (Mt 19 20) Τα I' ac | 21 add ει θελεις τελειος ειναι p αυτω² (Mt 19 21) Τα I' κλ |
 σοι | σε (Lk 18 22) K κλ Ωρ | διαδος (Lk 18 22) I ε af a | om τοις (Lk 18 22) K κλ | om
 αρας τον σταυρον (Mt 19 21 Lk 18 22) H Iα 55 050 93 lat^{exc} a q, ~ α δευρο Τα Iα 014 168 (om
 δευρο) 133 7f η ε a sy (om δευρο), add σου p σταυ. (cf 8 34 Lk 9 23) Iα 014 ε eplur | 22 add τουτω
 α τω λογω (cf Mt 19 11) Τα Iα 55 050 93 f ε af it sy | 23 ~ εισελευσ. α εις (Mt 19 23) eplur c sy |
 24 add αυτου p μαθηται (23) eplur af it sy gg κλ | τουτοις α τοις | αυτου Τα c | ειπεν | λεγει
 Iα 050 93 eplur c | τεκνια (Jo 13 33) Iα 133 η eplur lat^{exc} q κλ, om τεκνια Iα 337 eplur af c
 om τους πεποιδοντας επι χρημασιν H⁵¹⁻² al Iα 014 af | add τοια α χρημ. (nach 23) Iα η ε eplur |
 25 om της¹⁻² (Mt 19 24 Lk 18 25) Τα H I κλ 2:1 | εισελθειν | διελθειν (Lk 18 25) K |
 26 αυτον | εαυτους (cf Lk 9 57) H | 27 αποκριθεις | εμβλεψας Iα 050 f 93 | add δε p εμβλεψας
 (Mt 19 26) Τα K, add και α εμβλ. it | ειπεν | λεγει H⁵²* I al af a q κλ, εφη I al | add μεν p
 παρα¹ Iα 014 f 93 f ε a q r |

Der Lohn 28
d. Verzichts
(Mt 20, 27-30 29
Lk 18, 29f)

ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῶ· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ. ²⁸ ἤρξατο λέγειν
ὁ Πέτρος ἀπὸ τῶ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. ²⁹ ἀποκρι-
θεις ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστίν, ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελ-
φοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν
30 τοῦ εὐαγγελίου, ³⁰ ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν,
31 καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἔρχομένῳ ζῶνι αἰώνιον. ³¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι
καὶ [οἱ] ἔσχατοι πρῶτοι.

Dritte 32
Leidensan-
kündigung
(Mt 20, 17-19 33
Lk 18, 31-34)

³² Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν
τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα ἀπὸ συμβαίνειν, ³³ ὅτι ἰδοὺ
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχι-
ερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν
34 αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν· ³⁴ καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώ-
σουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

Die Plätze 35
im Himmel
(Mt 20, 20-28)

³⁵ Καὶ προσπορεύονται ἀπὸ τῶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες
ἀπὸ τῶ διδάσκαλε, θέλομεν, ἵνα, ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε, ποιήσης ἡμῖν. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν
37 αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαι με ὑμῖν; ³⁷ οἱ δὲ εἶπον ἀπὸ τῶ· δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς σου ἐκ
38 δεξιῶν καὶ εἰς σου ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ³⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς

27 add τουτο α αδυνατον (Mt 19 26) Τα H^{53c} I^o b, ~ a παρα1 c sy | add εστιν p αδυνατον (Mt 19 26) Τα² Iα⁶⁵ 133 168 al lat | add τω α θεω1 (27^b Lk 18 27) Iα⁶⁰⁰ eplur, add εστιν p δυνατα (Lk 18 27) K | om τω α θεω2 (27^a Mt 19 26) H⁶¹ Iα 050 eplur | 28 add και α ηρξατο (cf 32) Iα 65 600 337 1337f eplur af abq ff² l, add δε p ηρξατο (cf Lk 18 28) Iα 133 168 eplur Kr f | ~ ο Πετρ. λεγειν (Mt 19 27) K, αυτο ο Πετρος Iα 050 93f 1337f al ff², ~ αυτο α λεγειν (cf 32) Iα 014 η it^o agf, om αυτο cr | ηκολουθηκαμεν (nach αφηκαμεν?) H⁶¹ 63 Iα 65f gg Kl | add τι αρα εσται ημιν p σοι (Mt 19 27) Τα H⁶² b | 29 εφη l αποκριθεις .. ειπεν Τα H Iα 014, add και α αποκρ. (51) I Kⁱ K^w 60:105, add δε p αποκρ. (Mt 20 22 uδ) Iα 65 (om ειπεν) 600 168 eplur K^w 54:111 Kr af c q ff², add αυτο p εφη H⁶², add αυτοις p αποκρ. Τα H^{al} | ~ πατερα .. μητερα (Mt 19 29) Τα K, om η πατερα Iα 65 af ar ff² | add η γυναικα p μητερα (Mt 19 29 Lk 18 29) Τα K | om ενεκεν² (8 35) H^{61*} Iα 133f 337 1468 eplur K^w 7:6 af c | add μου p ευαγγελιου Τα sy | 30 ος ου l εαν (Lk 18 30) Iα 65 (av l ου) 050f 93f lat | απολαβη l λαβη (Lk 18 30) H⁶² Iη al | μητερα (Mt 19 29) H⁶² c 63 al I Kr ab q ff² f | add και πατερα α και μητ. (Mt 19 29) H^{62c} al I Kr, add και πατερας p μητ. I eplur l | add και γυναικα α και τεκνα I eplur | 31 om οι (Mt 19 30 gg 10 16) Τα K^w Kr gg H I^o K¹ K² | 32 και l οι δε K, om οι δε Iα 014, om δε sy | om οι δε ακ. εσθβ. (.) Iα 65 133 168 eplur ab | add αυτον p ακολ. I^o af cf, add αυτο Iα 014 | om παλιν Τα I^{al} bc sy | add μαθητας αυτου p δωδεκα (Mt 20 17) Τα I eplur | 33 om τοις² (Mt 20 18) K, om και τοις γραμμ. (.) H^{62*} Iα 133 al | 34 ~ μαστιγ. αυτον .. εμπτυσ. αυτω (Lk 8 32) Τα K sy | om και εμπτ. αυτω (.) eplur af, om και μαστιγωσ. αυτον Iα 65 al af r² ff² | add αυτον p αποκτενουσιν (Lk 18 33) Τα K af it sy, και⁴ 5 Iα 65 al | τη τριτη ημερα l μετα τρ. ημ. (Mt 20 19 Lk 18 33) Τα Ωρ K | 35 om οι I^o | add δυο α υιοι (cf Mt 20 21) H⁶¹ 63 al Ωρ | και λεγουσιν l λεγοντες Iα 65 050 93 a Ωρ | om αυτω² K af it | om ινα Iα 65 (ggd) 1468 al af r i | om σε K af it, ~ σε αιτησωμεν (cf 6 33) I | 36 ποιησω l ποιησαι με (Mt 20 32) H⁶³ I^o q, add ινα α ποιησω (35) I^{al} it, με ποιησω H^{61-2*} 66, ~ με ποιησαι H^{62c} al Iα 014 1337f, om με al | 37 om εις bis Iη sy | ~ εκ δεξιων σου (Mt 20 21) K, om σου¹ I^{al} af | ευωνυμων l αριστερων (Mt 20 21) K, ~ εξ ευωνυμων σου (Mt 20 21) K, om σου² (40) H⁶¹ Iα 65f 93 al af bc q r ff² i | βασιλεια της δοξης l δοξη Iα 014 i, add βασιλεια σου και α δοξη (cf Mt 20 21) Τα

εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε, τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ
 39 τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; ³⁹ οἱ δὲ εἶπον [αὐτῷ]· δυνάμεθα.
 ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ
 40 ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ
 41 ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται. ⁴¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο
 42 ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ⁴² καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς Lk 22 25—27.
 λέγει αὐτοῖς· οἴδατε, ὅτι οἱ δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἔθνων κατακυριεύουσιν αὐτῶν
 43 καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ οὐχ οὕτως δὲ ἔστιν ἐν ὑμῖν.
 44 ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔστω ὑμῶν διάκονος, ⁴⁴ καὶ ὅς
 45 ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δούλος· ⁴⁵ καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Die Tage in Jerusalem 10,46 - 12,44

Jericho 46 ⁴⁶ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχῶ καὶ τῶν μαθη-
 (Mt 29, 29-34, Lk 18, 35-43)
 τῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος ὁ τυφλὸς προσαίτης ἐκά-
 47 θητο παρὰ τὴν ὁδόν. ⁴⁷ καὶ ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνὸς ἔστιν, ἤρξατο
 48 κράζειν καὶ λέγειν· ὁ υἱὸς Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί,
 49 ἵνα σιωπήσῃ· ὃ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁹ καὶ στὰς ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει,
 50 ἔγειρε, φωνεῖ σε. ⁵⁰ ὃ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀνακηδήσας ἦλθεν πρὸς
 51 τὸν Ἰησοῦν. ⁵¹ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις ποιῆσω; ὃ
 52 δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ραββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν

38 add αποκριθεις p 15 (Mt 20 22) I α η τ af itsy (~ a 15) | μελλω πειν l πινω Ta I α l it | και l η
 (39) Ta K | 39 add αυτω p ειπον (Mt 20 22) Ta H K sy | add μεν p το 1 (Mt 20 23) K | 40 και
 l η (37) Ta K | add μου p ευων. (nach 40*) Ta H α l I e plur K r sy | add υπο του πατρος μου
 p ητομ. (Mt 20 23) Ta H 52* I α 050 337 (om μου) η α l a r, παρα l υπο (Jo 6 45) I α 050 α l |
 41 ηγανακτησαν l ηρξ. αγανακτ. (Mt 20 24) Ta I η α l q | 42 ~ o 15 a προσκαλ., [ξε l και (Mt
 20 25) Ta K | add ουκ a οιδ. I τ | βασιλεις l μεγαλοι (Lk 22 25) H 52 it | om αυτων 2 (Mt 20 25)
 H 52 I α 168 1337 η e plur af | 43 om δε (Mt 20 28) Ta I α it sy | εσται l εστιν (Mt 20 28)
 K | εαν K ~ γεν. μεγ. (cf 44) K, ειναι l γενεσθαι (44) I α 55 050 f af it | ~ ειναι [γενεσθαι] p υμιν 2
 I α 55 1337 f, ~ ειναι μεγας p υμιν 2 I α 050 f af, ~ εν υμιν a μεγ. I α 014 93 f abc | εσται | εστω (44)
 K | 44 εαν K | υμων l εν υμιν (43 b gg 43*) Ta K sy | γενεσθαι l ειναι (43) Ta K | 45 ωσπερ
 l και γαρ (Mt 20 28) Ta c sy | 46 εκειθεν l απο ιεριχω (Mt 9 37) I α 55 it Ωρ, ~ p αυτου 2
 I α 050 f, add εκειθεν p αυτου I α 93 | add ιδου p ικανου (Mt 20 30) I α 133 168 ι c f l | om ο l K |
 om ο 2 (cf Lk 18 35) Ta H I α 55 f 1337 α l Ωρ | προσαιτων ~ p οδον (cf Lk 18 35) Ta K it sy,
 επαυτων I α 55 050 93, om προσαιτης H 53* | 47 Ναζωραιος (Lk 18 37) K, Ναζορηνος I α 55 l |
 om ο 2 I α 55 93 f 1468 ι e plur | υιε l ο υιος (48) H I 2 | ~ lυ a ο υιος Ta I α 93 f (κ 1 lυ 168) ι a f
 ff 2, om lυ (48 Mt 20 30) H α l I α 050 1337 f e plur sy | 48 add λεγων p εκραζεν (Mt 20 31)
 Ta sy | υιος (47) I α 55 168 η (add ο a υιος) α l Ωρ 1:2 | add κ ̅ a υιε (Mt 20 31) I α 168 e plur,
 add lυ (47) I τ | 49 αυτον φωνηθηναι l φωνησατε αυτον (Lk 18 40 19 15) Ta Ωρ K it sy |
 θαρωσιν l θαρωσι I α 014 (θαρωσιν) 168 (θαρωσιν) η ι | εγειρου I α 168 η ι, εγειραι l εγειρε K ω K r
 50 add τυφλος p ο δε Ta | αναστας l αναπηδησας (2 14 Mt 9 ο Lk 6 8) K sy | 51 om και Ta
 sy | λεγει l ειπεν K, ~ λεγει a αυτω K, ~ αυτω p ειπεν I α 133 e plur af, om ο 15 I α 050 93 | ~ σοι
 p ποιησω (Mt 20 32) K | κυριε ραββει l ραββουνι Ta I α 55 ab ff 2 i |

αὐτῷ ὅπαγε, ἢ κρίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

- Einzug 11 1 ¹ Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσόλυμα εἰς Βηθθαφαῖν καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος
 in 2 τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ² καὶ λέγει αὐτοῖς· ὅπαγε εἰς
 Jerusalem (Mt 21, 1-9 Lk 19, 29-38 Jo 12, 12-16) 2 τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσατε
 3 πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὕτω ἀνθρώπων κεκάθικεν, λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε.
 4 ³ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἰπατε, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ
 5 χρεῖαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὡδε. ⁴ Καὶ ἀπῆλθον καὶ εὐρον
 6 [τὸν] πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ καὶ
 7 τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ οἱ δὲ εἶπον
 8 αὐτοῖς, καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ καὶ φέρουσι τὸν πῶλον
 9 πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ'
 10 αὐτόν. ⁸ Καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας
 9 κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. ⁹ καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον·
 10 ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ¹⁰ εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη Ps 118 25f.
 βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυεὶδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

52 καὶ οἱ ο δε (Lk 18 42) H^{exc 52* 53} I eplur q, om ο δε 15 sy | ευθως K | αυτω 1 τω 15 (Mt 20 34 Lk 18 43 u. sonst stets auβer Jo 1 37) Τα ΗΙΩρ 1:1 lat |
 11 1 ηγγιζεν Τα Ια 55 af it, ηγγισεν (Lk 19 29) I al, ηγγισαν Ιε al | Ιερουσαλημ K | add
 και α εις Βηθφ. Ια 55 93f eplur q, add ηλθον α εις 2 I eplur | Βηθσαφαη K^x K^r af it | om
 Βηθσαφαη και (·?) Ωρ 1:1 Ια 55 133 lat^{exc qf} | add εις α Βηθανιαν (11) H^{52 53}, εις 1 και 2 af sy |
 απεστειλεν (Mt 21 1 Lk 19 29) Ιη al abc f, επεμψεν H⁵³ | add εκ p δυο Ι al lat | 2 λεγων
 1 και λεγει (Mt 21 2) Ια 014ff 168 1337f η ι α, ειπεν Ια 55 | απεναντι (Mt 21 2) Ια 337 1468 al |
 ευθως K | om ουτω K sy, ~ ουτω p ανδρ. H^{52 53} Ι ι, ~ ουτω ουδεις I eplur | εκαθισεν (Lk
 19 30) Η Ια 050f 93 al | λυσαντες om και (Mt 21 2 Lk 9 30) K | αγαγετε 1 φερετε (Mt 21 2 Lk
 19 30) Ι K | add μοι p φερετε (Mt 21 2) Τα Ια 337 eplur | 3 λυετε τον πωλον 1 ποιειτε τουτο
 (Lk 19 31) Τα Ια ι it, om ποιειτε τουτο (Mt 21 3) Ια 014 1337 η sy | ~ αποστ. αυτον I eplur |
 om παλιν (Mt 21 3) Τα K, αυτον p παλιν H⁵¹ Ια 600 | αποστειλει (Mt 21 3) Ια 133 η eplur it |
 4 δε 1 και 1 (cf Mt 21 6 Lk 9 32) K lat Ωρ, ουν Ια 168 1337f η ι | απελθοντες 1 απηλθον και (Lk
 19 32) Ια 55 050f 93 it | add τον α πωλον (s 7 gg 2) H^{52 53} Ι⁷ K^x 71-95 K^r | add την α θυραν
 (1 33 2 2) K | 5 δε 1 και Ια 014 168 1337f η ι, om και c sy | εστωτων Ια 014 1337f eplur K^r |
 6 ενετειλατο 1 ειπεν (cf Mt 17 9 Jo 14 30) K, ειρηκει Ια 55 (gg d) bc ff² q i | add αυτοις p ειπεν
 (cf s^a Mt 17 9) Ι lat sy | 7 ηγαγον 1 φερουσιν (Mt 21 7 19 35) Τα K, αγουσιν H^{52* 53} Ια η ι
 arm Ωρ | επεβαλλον (cf Mt 21 7 Lk 19 35) Τα K | καθιζει Ια 55f (gg d) 133 93f η, εκαθισαν
 (cf Lk 19 35) H⁵² | αυτω 1 αυτον K | 8 δε 1 και (Mt 21 8 Lk 19 35) Ι⁷ K | εστρωνουσιν
 (s Lk 18 30) Ια η af it | εν τη οδω (Mt 21 8 Lk 19 35) Ια 133 168 1337f eplur lat^{exc b ff 2 i} | om
 δε Ιη al b i | στοιβαδας K (K^x 11:10) | εκοπτον 1 κοψαντες (Mt 21 8) Ι K | δενδρων 1 αγρων,
 add και εστρωνουσιν εις την οδον (Mt 21 8) Τα Ι K, εν τη οδω 1 εις την οδον (in K) (Mt
 21 8 Lk 19 35) Ια 050f 93 1337f eplur, it^{exc d q ff 2 vg}, om εις (in K) Ια 55 (gg d), | 9 add
 λεγοντες p εκραζον (Mt 21 9) Τα K sy, ελεγον 1 εκραζον al, | add τω υψιστω p ωσαννα Ια 050f
 93f af | 10 add και α ευλογ. (Lk 1 42) Ια 55* al | om ερχομενη Ιη al α Ωρ | add εν ονοματι
 κυριου p βασιλεια (s Mt 21 9 Lk 19 38) K | ειρηνη εν ουρανω και δοξα 1 ωσαννα Ια 050 η | om
 τοις Ιη, om εν τοις υψιστοις Ια 050, ειρηνη 1 ωσαννα Ια 014 133 168 sy Ωρ 1:1 |

- 11 ¹¹ Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν, καὶ περιβλεψάμενος πάντα ὄψε
 ἦδη οὐσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
- 12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπεΐνασεν. ¹³ καὶ ἰδὼν
 συκῆν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἤλθεν, εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ
 ἐλθὼν ἐκ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα. ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων·
- 14 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι.
 καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ εἰσελθὼν εἰς
 τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
 καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περι-
 16 στεράς κατέστρεψεν, ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφειεν, ἵνα τις διενέγκῃ σκευὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ.
- 17 ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν [αὐτοῖς·] οὐ γέγραπται, ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευ-
 χῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον ἡσθῶν. Jes 56 7 Jer 7 11.
- 18 ¹⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν, πῶς αὐτὸν ἀπο-
 λέσωσιν. ἐφοβούντο γὰρ αὐτόν. πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
 19 20 αὐτοῦ. ¹⁹ Καὶ ὅταν ὄψῃ ἐγένετο, ἐξεπορευέτο ἔξω τῆς πόλεως. ²⁰ καὶ
 21 παραπορευόμενοι πρῶτ' εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. ²¹ καὶ ἀναμνησ-
 22 θείς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· ῥα ββί, ἴδε ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. ²² καὶ
 23 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν θεοῦ. ²³ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι,
 24 τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύῃ, ὅτι, ὁ λαλεῖ, γίνεται, ἔσται αὐτῷ. ²⁴ διὰ τοῦτο

11 add ο ἰς p ἱεροσ. Τα K sy | add και α εἰς² K sy | οφιας 1 οψε (132 uö) I K | ~ ουσης
 ἠδη I η, om ἠδη I α⁰¹⁴, ετι 1 ἠδη I α¹ | ημερας 1 ωρας (cf Jo 20¹⁹) I α¹⁶⁸ ε, om της ωρας
 H^{δ1} I α¹ | 13 add μιαν p συκην (Mt 21¹⁹) Τα H^{δ2} I α¹ | om απο K | add εις αυτην p ηλθεν
 (cf Mt 21¹⁹) Τα I α⁰¹⁴ ε sy, εν αυτη I α^a | ~ ευρησει τι K, ως ευρησων 1 ειρα τι ευρησει
 I α^{050f} 93 a q f, ιδειν εαν τι εστιν 1 ει¹ — ευρησει I α^{δ5} af bc r i ff² | om επ αυτην (13^a) Τα
 α sy, om ελθων επ αυτην I α^{δ5} 133 (om auch και α ελθ.) α¹ af it | add εν αυτη p ευρεν (13^a) Τα c q |
 add μονον p φυλλα² (Mt 21¹⁹) H α¹ I α⁰¹⁴ 133 93 1337f ε eplur bc q r, μονα I α¹⁶⁸ | ~ ου γαρ
 ην καιρος Ωρ I K | ουπω 1 ουκ (in K) I η | add ο α καιρος (in K) I α^{δ5f} 133 Ωρ | 14 add ο
 ἰς p αποκρ. K | ~ εκ σου α εις (cf Mt 21¹⁹) K sy | ~ καρπον μηδεὶς I α⁰¹⁴ η | φαγη I
 15 add παλιν p ερχονται (27) I eplur | add ο ἰς p εἰσελθων (Mt 21¹²) Τα K | om τους²
 (Mt 21¹²) K | add εξεχεεν p κολλ. (Jo 2¹⁵) Τα I α^{014ff} 93f ε α¹ | 17 λεγων 1 και ελεγεν
 (Lk 19⁴⁶) K | om αυτοις (gg Mt 21¹³ Lk 19⁴⁵) H^{δ1} 376 I α¹⁶⁸ 1337f b sy | om ου (Mt 21³⁰)
 I α η af bc i | om οτι (Mt 21¹³) Τα H^{δ3} α¹ I α^{δ5} 1337f eplur af it | ποιησατε 1 πεποιηκατε
 (Lk 19⁴⁶ Mt 21¹³ K) I K gg H^{δ1} 56 56f Ωρ | ~ αυτον ποιησατε (Mt 21¹³ Lk 19⁴⁶) I α |
 18 ~ αρχιερεῖς . . γραμματεῖς (Lk 19⁴⁷ u. sonst immer) Τα H I, φαρισαιοι 1 αρχιερ. I α¹,
 add καιοι φαρισαιοι p γραμμ. I α¹ | οτι πας 1 πας γαρ Ωρ K lat | εξεπληρσοντο H^{δ2} α¹ I α^{1337f}
 α¹ | 19 οτε K | εξεπορευοντο (cf 20 gg Mt 21¹⁷) H^{δ1} 56 76 I α eplur | ~ εξεπορ. p
 πολεως I α⁰¹⁴ 168 1337f η | 20 ~ πρωι παραπορευομενοι K | 21 ραββει H^{δ1-2} 83 I α
 α¹ | εξηρανθη (Mt 21^{19f}) H α¹ I α^{δ5} 050f 93 η^a α¹, εξηραται I α^{1337f} eplur | 22 add ει α
 εχετε (cf Mt 21²¹) Τα ε H^{δ2} I α ε α¹ a b r i sy | 23 om γαρ (Mt 21²¹) Τα H^{δ1-2} I lat
 exc q sy | om οτι¹ (cf Mt 21²¹) Τα H^{δ2} I α α¹ af | εαν I η eplur, εαν ειπητε 1 ος αν ειπη (Mt
 17¹⁸ 21²¹) Τα sy | αρθηνα . . βληθηνα I α⁰¹⁴ 168 1468 η lat | πιστευση K | α λεγει 1 ο λαλει
 K, α λαλει I α⁹³ α¹ α, ο λεγει I α¹ | add ο εαν ειπη p αυτω (cf 23^a) Τα (ειπητε) K af it, οσα
 αν 1 ο εαν (24 cf Mt 21²²) I α^{050f} (050 εαν?) 93 α¹ α, ~ ο αν' ειπη α γενησ. I α^{δ5} bc ff² i |

λέγω ὑμῖν, πάντα, ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε, ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται
25 ὑμῖν. ²⁵ καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε, εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Frage nach 27

der

Vollmacht

(Mt 21, 23-27)

Lk 20, 1-8)

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱερουσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατούντος αὐτοῦ
28 ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ²⁸ καὶ
ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην,

29 ἵνα ταῦτα ποιῆς; ²⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ

30 ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ³⁰ τὸ βάπτισμα [τὸ]

31 Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκριθῆτέ μοι. ³¹ καὶ ἐλογίζοντο πρὸς

ἑαυτοὺς λέγοντες· [τί εἰπωμεν;] ἐὰν εἰπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἔρει· διὰ τί [οὖν] οὐκ

32 ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² ἀλλ' εἰπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαν-

33 τες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως, ὅτι προφήτης ἦν· ³³ καὶ ἀποκριθέντες λέγου-

σιν τῷ Ἰησοῦ· οὐκ οἶδαμεν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ

λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

Gleich- 12 1

nis von den

Weinberg-

arbeitern

(Mt 21, 33-46)

Lk 20, 9-19)

1 ¹ Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν· ἀμπελώνα ἀνθρώπος ἐφότευσεν,

καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὠρυξεν ὑπολήνιον καὶ ἔκοδόμησεν πύργον καὶ ἐξέθετο

2 αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν. ² καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ

3 δούλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελώνος. ³ καὶ

24 add an p oca (Mt 21 22) K | προσευχομενοι | προσευχεσθε και (25) K it² sy | αιτησθε K²

K^r | λαμβανετε Ωρ I K, λη[μ]ψεσθε (Mt 21 22) I α η lat | 25 στηκετε I | 26 add p 26:

ει δε υμεις ουκ αφιετε ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων (Mt

6 16) Τα K it | om τοις I² | om ο εν τοις ουρανοις Τα H^{al} I al | add υμιν p αφησει (25)

I α 85 050 ι al lat | add λεγω δε υμιν und Mt 7 7 r p 26 [cplur | 28 λεγουσαι ι ελεγον K |

και ι η (Mt 21 23) Τα K | ~ εδωκεν p ταυτην K | om ινα ταυτα ποιης (Mt 21 23 Lk 20 2) I α

ab r ff² sy | 29 add αποκριθεις p ι 5 (Mt 21 24 Lk 20 3) K it sy | add και εγω p υμας

(καγω Mt 21 24 Lk 20 3) Τα K, καγω ι και εγω (in K) H⁸² al I, add καγω [και εγω] α υμας

I α 93 1468 cplur sy | ~ λογον ενα (Mt 21 24) I α 050 168 η cplur q sy | om και¹ (30) I α af it |

add εαν α, om και p αποκρ. μοι Τα I al | καγω υμιν ερω ι και ερω υμιν (Mt 21 24) Τα H^{al} I al c,

add εγω p και² H^{82o} I α 55 c ff² | 30 add το α Ιωαννου (cf Mt 21 25 Lk 20 4) H I α 55 050 |

add ποθεν ην α, om ην p εξ ουρανου (Mt 21 25) Τα H⁸² 83 al I cplur af r² | λεγετε ι αποκριθ.

af sy, om αποκριθητε μοι (Mt 21 25 Lk 20 4) K^r | 31 διελογιζοντο (Mt 21 25 υδ) H I | add

τι ειπωμεν p λεγοντες I α ι af (add αυτω α ειπ.) α c (add αυτω) | add οτι α εξ I cplur sy | add ημιν

p ερει (Mt 21 26) Τα I α η ι af it sy | om ουν (Lk 20 5) Τα H^{80o} 81-2 I α 014 93f 286f cplur af it

sy | 32 αλλ ι αλλα K | add εαν α ειπωμεν (31 cf Mt 21 26 Lk 20 6) Τα I α 014f 600 168 1337f ι

al af l sy, [ε]αν ι αλλα I α 55 133 cplur, εαν δε (Mt 21 26 Lk 20 6) I α 93 bc ff² f | φοβουμεθα

ι εφοβ. (Mt 21 26) Τα I α ι al it | παντες (Mt 21 26) H^{82*} 83 I α η al | ηδεισαν ι ειχον (Lk 4 41)

I α af it | ~ οτι οντως Τα K, om οντως (Mt 21 26) H^{82*} I α 050f 93f 337 1468 η cplur af c sy,

αληθως ι οντως (Jo 7 40) H⁸² I α 55 | ως προφητην ι οτι προφητης ην (Mt 21 26) I al | 33 ~ τω

ι 5 λεγουσαι (Mt 21 27) H I α 014f 168 1337f ι al | αυτω ι τω ι 5 Τα sy |

12 1 λεγειν ι λαλειν (cf Lk 20 9) K | ~ εφυτευσεν ανθρωπος K af it | ~ αμπελωνα p εφυτευσεν

(Mt 21 33 Lk 20 9) Τα² I α 014f 93f 1337 ι c sy Ωρ | add αυτω p περιεθηκεν (Mt 21 33) Τα

H^{al} I α 014f 93f al r² sy, add εν αυτω p ωρυξεν (Mt 21 33) Τα sy | add εν αυτω p ωκοδ. Τα sy |

εξεθετο H^{81*} 2 al I al | 2 add των καρπων p καιρω (Mt 21 34) Τα sy | add αυτου p δουλον

(cf Mt 21 34) Τα sy | τον καρπον (Lk 20 10) Τα K, τους καρπους ι απο των καρπων (Mt 21 34)

al af (om τον αμπ.), τον καρπον it | δωσωσαι αυτω p αμπ. ι παρα—λαβη (Lk 20 10) Τα I α 55 af

it sy | 3 οι δε ι και¹ (Lk 20 10) K |

- 4 λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς
 5 αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον, κάκεινον ἐκεφαλαιώσαν καὶ ἠτίμασαν. 5 καὶ ἄλλον ἀπέστει-
 λεν, κάκεινον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτείνοντες.
 6 ὅτι ἕνα εἶχεν υἱὸν ἀγαπητόν. ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐσχατὸν πρὸς αὐτοὺς λέγων, ὅτι
 7 ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου. 7 ἐκείνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπον, ὅτι
 οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.
 8 9 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν καὶ ἐξέβαλον αὐτόν ἔξω τοῦ ἀμπελώνου. 9 τί
 οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελώνου; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς
 10 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. 10 οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· «λίθον, ὃν Ps 118 22f.
 11 ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· 11 παρὰ κυρίου
 12 ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν·; 12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν
 κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν δῆλον. ἔγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-
 βολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
 13 13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν,
 14 ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 οἱ δὲ ἐλθόντες ἤρξαντο ἐρωτᾶν αὐτὸν ἐν δόλῳ
 λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ
 γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδά-
 15 σκεις. ἔξεστιν κῆνσον καίσαρι δούναι ἢ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; 15 ὁ δὲ εἰδὼς
 αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω.
 16 16 οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνας ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἢ ἐπιγραφὴ; οἱ δὲ

4 add λιθοβολήσαντες α κεφαλ. (cf Mt 21³⁵) Τα K sy | κεφαλαιώσαν H | κεφαλαιώσαντες I κεφαλ.
 και I α⁰¹⁴ 193 93f η | απεστειλαν ητιμωμενον I ητιμασαν (cf Lk 20¹⁰) Τα K sy | 5 add
 παλιν p και¹ (4) Τα K sy | τους I ους bis K, αλλους I ους² I α⁶⁵ | δαιροντες I eplur K^r | απο-
 κτενοντες K | 6 add ουν p επι K af it, add δε ac ff², add υστερον δε α επι (Mt 21³⁷) Τα I α
 ε al, om επι I α^{014f} 93 af sy | υιον εχων I ειχεν υιον K, ~ εχων υιον H^{63*} I α⁶⁵ 050 al, ~ υιον ενα
 εχων I η[?] | add τον α αγαπητον (Lk 20¹³) I α⁰¹⁴ 168 1337 η ε | add αυτου p αγαπ. (cf Mt 21³⁷)
 Τα K | add και α αυτον K, κακεινον ~ α απεστειλεν (cf 4r) I α⁶⁵, om αυτον I α η sy | ~ προς
 αυτους εσχατον K, om εσχατον I α³³⁷ al sy, om προς αυτους I α⁶⁵ 337 af r i ff² | om οτι (Mt
 21³⁷) H al I eplur af c | ~ εντραπησονται p μου (cf Lk 20¹³) I α⁶⁵ 133 93 it | 7 om εκεινοι,
 ~ οι δε (Mt 21³⁸) Τα I α⁶⁵ lat^{exc} c q | add ιδοντες αυτον p γεωργοι (Mt 21³⁸ Lk 20¹⁴) Τα (τον
 υιον I αυτον) I eplur c, add θεασασμενοι αυτον ερχομενον I[?] | ~ ειπον προς εαυτους (cf Mt
 21³⁸ Lk 20¹⁴) K | om οτι (Mt 21³⁸ Lk 20¹⁴) Τα I α η eplur lat | 8 ~ αυτον απεκτειναν
 (cf Mt 21³⁹) K, ~ και⁽²⁾ απεκτειναν p αμπελωνος (Mt 21²⁹) Τα I α al | om αυτου² K | 9 om
 ουν (Mt 21⁴⁰) Τα H⁶¹ al sy | 14 και I οι δε (18 cf Lk 20²¹) H I α⁶⁵ al af c ff² sy |
 επηρωτων I ηρξαντο ερωταν (cf Lk 20²¹ Mt 16¹) I α⁶⁵ 050f 93 al af it, λεγουσιν αυτω I ηρξαντο
 ερωταν αυτον εν δολω λεγοντες (cf Mt 21¹⁶) Τα H K | ανθρωπου I α¹⁶⁸ 1337 η eplur b sy | add
 ειπε ουν ημιν p διδασκ. (Mt 22¹⁷) Τα I af it | add τι σοι δοκει α εξεστιν (Mt 22¹⁷) Τα I α³³⁷ al
 af | add ει α εξεστιν (10²) H^{63*} I α⁶⁵ it | ~ δουναι κησον καισαρι (Mt 22¹⁷) Τα H I α eplur
 lat sy, ~ κησον δουναι καισαρι I α¹⁶⁸ c q r ff², ~ καισαρι κησον δουναι (Lk 20²²) I al
 επικεφαλαιον I κησον I α⁶⁵ 050 93 af | om δωμεν² af, om δωμεν η μη δωμεν (Mt 22¹⁷ Lk 20²²)
 I α⁶⁵ it, δωμεν¹ ~² I al sy | 15 add ls p ο δε (17 Mt 22¹⁸) Τα I α η^ε it | ιδων I ειδως
 (9²⁵ 10¹⁴ υδ) H^{62*} I α⁶⁵ 93f ε it | add υποκριται p πειραζετε (Mt 22¹⁸) Τα H al I α η ε al q |
 16 om αυτω (Mt 22²¹ Lk 20²⁴) I af c ff² |

Anf-
er-
stehung
(Mt 22, 28-33
Lk 20, 27-38)

17 εἶπον αὐτῷ· καίσαρος. ¹⁷ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ καίσαρος ἀπόδοτε καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

18 ¹⁸ Καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν λέγοντες· ¹⁹ διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ τέκνον μὴ ἄφῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς

20 αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ ἑπτὰ ἀδελφοὶ

21 ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἄφηκεν σπέρμα, ²¹ καὶ ὁ δεῦτερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανεν μὴ καταλίπων σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύ-

22 τως, ²² καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἄφηκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.

23 ²³ ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ²⁴ ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς

25 γραφὰς μὴδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; ²⁵ ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε

26 γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ περὶ δὲ

27 Ἰακώβ·; ²⁷ οὐκ ἔστιν θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ [θεὸς] ζώντων. [ὁμεῖς οὖν] πολὺ πλανᾶσθε.

Das grösste
Gebot
(Mt 22, 34-40
cf Lk 10, 25ff)

17 δε 1 και¹ (suö) Iα it, om και¹ sy, om και αποκριθεις add δε p o Τα H I al af (non add δε) | om o Ις Τα Iα 014f 93 al af | ~ αποδοτε τα καισαρος (Mt 22₂₁ Lk 20₂₅) Τα Κλ Κ | add ουν p αποδοτε (Mt 22₂₁) Τα Iα ι e plur it | εθαυμασαν (Mt 22₂₂ Lk 20₂₆) K, εθαυμαζον Iα 85 (*-ζοντω) 050 93 al it |

18 - μη ειναι αναστασιν (Mt 22₂₃) I al ab ff² sy, αναστασις ουκ εστιν (1 K 15₁₂) Iα 168 η ι | επηρωτησαν (Mt 22₂₃ Lk 20₂₇) K |

19 Μωσῆς Kx K r | om οτι (Mt 22₂₄ Lk 20₂₈) Τα Iα 85 1337 al | εχη 1 καταλιπη (cf Lk 20₂₈) Iα af it sy | τεκνα (Mt 20₂₄) Τα K | ~ μη αφη τεκν. (cf Mt 22₂₄) H ff² sy | add αυτου p γουναικα² (Mt 22₂₄) Τα K it sy |

20 add ουν p επτα (Lk 20₂₆) Τα H al Iα 85f e plur it | ~ ησαν ουν επτα αδελφοι (cf Mt 22₂₅) Τα Iα 85 it, add παρ ημιν p ησαν ουν (Mt 22₂₅) Τα Iα 85 ab ff² q r i (υμιν), add παρ ημιν p ησαν Iα 050f 93f 337 1337 (p αδελφοι) ι al c | απεδανεν και 1 αποθνησκων (cf 21 Mt 22₂₅) Iα η al lat |

21 και ουδε αυτος αφηκεν 1 μη καταλιπων (cf 20₂₂) K | add ελαβεν αυτην p τριτος (21^a Lk 20₃₁) Τα Iα 050f 93 η al |

22 add ελαβον αυτην p και¹ K it sy | add ωσαυτως και α οι επτα Τα Iα 85 al | add και p οι επτα K lat sy | εσχατη K | add δε p εσχατον (Mt 22₂₇) Τα I' q | ~ απεδανεν και η γυνη (Mt 22₂₇ Lk 20₃₂) K |

23 add ουν p αναστασει (Mt 22₂₈) Τα Iα η al it sy, ~ η αναστασει H al Iα 337 e plur | om οταν αναστωσιν (Mt 22₂₈ Lk 20₃₃) Τα H Iα 85f 337 al af r | των επτα 1 αυτων (Mt 22₂₈) Τα α gg^e I η | add η α γυνη (cf Lk 20₃₃) Τα² Iα 85* al | παντες γαρ 1 οι γαρ επτα (Mt 22₂₈) Τα I η af |

24 και αποκριθεις ο Ις ειπεν αυτοις 1 εφη—Ις (Mt 22₂₉) Τα K, αποκριθεις δε (Mt 22₂₉) Iα η ι α |

25 ~ αναστωσιν εκ νεκρων Iα 168 η af sy | γαμικονται (Lk 20₃₄) Κλ Ωρ K, εκγαμίζονται Iα 337 1337 al, εκγαμικονται I e plur | add οι α αγγελοι Τα Ωρ H 81 Iα 014f | add θεου p αγγελοι (Mt 22₃₀) Iα 337 ι al ι | add οι α εν Ωρ K |

26 add της αναστασεως p δε (Mt 22₃₁) Τα I ι | της 1 του (Lk 20₃₇) H al I' | ως 1 πως (Lk 20₃₇) K | 27 add ο α θεος¹ (Mt 22₃₂) K | add θεος p θεος¹ (Mt 22₃₂) Τα H al Iα 337 ι e plur sy | om θεος² (Mt 22₃₂ Lk 20₃₈) Τα H I lat sy | om υμεις ουν (cf 24 Mt 22₂₉) H Iα 014 al af, δε 1 ουν Iα 133 93 η al c ff² r² sy |

28 ακουων (Jo 3₂₉) Iα 014ff 1337 η b, -οντων Iα 93 | ιδων 1 ειδως Τα H 82* 83 I lat | ~ αυτοις απεκριθη K | ~ εντολη p παντων K, πασων 1 παντων I e plur K r, om παντων Τα Iα η ι af it sy |

29 ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πρώτη ἐστίν· ἄκουε, Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν Dt 6⁴¹.
 30 κύριος εἷς ἐστίν, ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
 σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς
 31 ἰσχύος σου. « ³¹ δευτέρα αὕτη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. « μεί- Lev 19¹⁸
 32 ζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἐστίν. ³² καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· καλῶς,
 διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστίν καὶ οὐκ ἐστίν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ
 33 ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ
 ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισσότερον ἐστίν πάν-
 34 των τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. ³⁴ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν, ὅτι βουνεχῶς
 ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἰ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς
 οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Des Messias 35
 Davidsohn-
 schaft 36
 (Mt 22, 41-46
 Lk 20, 41-44)

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ
 36 γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστίν Δαυὶδ; ³⁶ αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι
 τῷ ἁγίῳ· «εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ
 37 τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. « ³⁷ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν
 κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστίν υἱὸς; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.
 Die Schrift-
 gelehrten 38
 (Mt 23
 Lk 20, 45-47)

38 Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελούντων
 39 ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας
 40 ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείκνοις, ⁴⁰ οἱ κατεσθιόντες
 τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήψονται περι-
 σότερον κρίμα.

29 ο δε 15 απεκριθη αυτω 1 απεκριθη ο 15 (cf Mt 22³⁷) K, ο δε 15 ειπεν αυτω Τα Ια η ι af a, ebenso, doch add αποκριθεις α ειπεν Ια⁵⁵ 133 b ff² q r i | om οτι (cf Mt 22³⁷) Τα Ια η al it | add παντων των εντολων p πρωτη (cf 28) Τα K, add παντων p πρωτη Ια¹³³⁷ η sy, ~ α πρωτη Ια ab ff² q i, add παντων εντολη p πρωτη (28) H⁵³ al I cplur | πασων 1 παντων Ια³³⁷ cplur K^r, πρωτων Ια¹³³ 168 1337 η | om εστιν¹ K | υμων K^r Ια⁹³ al i, σου cplur c^{r2} Cyp | 30 om της¹ H⁵¹ Ια^{55*} i al Κλ | add αυτη πρωτη εντολη p ισχυος σου (cf Mt 22³⁸) Τα K, add εστιν p αυτη (Mt 22³⁸) Ι al lat, add παντων p πρωτη (cf 28) H al I cplur, p εντολη Ι al, om evr. Ια^{014f} 93f af | 31 add και α δευτ. K, add δε p δευτ. (Mt 22³⁹) Τα H al Ια cplur it | add ομοια α αυτη (Mt 22³⁹) Τα Ι K | ταυτη Ια⁵⁵ i lat | εαυτον (33) Ι[?] | add δε p μειζων Τα H⁵² a b r i | 32 ειπες H^{52*} al Ια⁵⁵ 286 al ΚΙ | add ο θς p εστιν¹ (10¹⁸) Ι it sy | 33 add κα'εξ ολης της ψυχης p συνεσεως (30 Mt 22⁴⁰) Τα K, add και εξ ολης της ψυχης p καρδ. Ι al | σεαυτον (31) H⁵² al Ια⁰¹⁴ cplur a ff² r² i | πλειον 1 περισσοτερον (43) Ι K | om των α θυσιων K | 34 ειδως 1 ιδων (28) H al Ια¹³³ 168 al | add αυτον p ιδων Τα K | ~ ει p βασιλ. H al, om ει H^{52*} al | ~ ετολμα ουκετι Ι i, om ουκετι Ια⁵⁵ al | ~ επερωτ. αυτον (Mt 22⁴⁵) H^{52*} Ι al c | επερωτων (Lk 20⁴⁰) Ια i | 35 ~ Δαδ εστιν Η Ι af gg Βαρν | 36 add γαρ p αυτος (Lk 20⁴²) K, και ουτος 1 αυτος Ια⁵⁵ | om τω^{1 2} (Mt 22⁴³) K | λεγει 1 ειπεν² (37) K | υποκατω 1 υποποδιον Τα H⁵¹ Ια^{55f} 168 1337 sy | ει 1 αυτος (Mt 22⁴⁵) Τα Ι al bc ff² sy | 37 add ουν p αυτος (Mt 22⁴⁵ Lk 20⁴⁴) Τα K | καλει 1 λεγει (Mt 22⁴⁵ Lk 20⁴⁴) Τα H al Ια⁹³ al c sy | πως 1 ποθεν (Mt 22⁴⁵ Lk 20⁴⁴) Τα H^{52*} al Ι[?] b sy | ~ υιος αυτου εστιν (Mt 22⁴⁵) K, εστιν υιος αυτου Ια⁵⁵ it | om ο (4¹ uö) H⁵² Ια al | 38 add αυτοις p ελεγεν (42) Τα K it, ~ ελεγεν αυτοις α εν¹ (42) K | add φιλοντων α ασπασμους (Lk 20⁴⁶) Τα Ι al c sy, add ποιεισθαι p αγοραις Ια^{55f} 93 | 39 πρωτοκαθεδριας Ι cplur, πρωτοκλισιας Ια¹⁶⁸ al | πρωτοκλησιας Ι | 40 κατεσθιουσιν (Lk 20⁴⁷) Ια⁵⁵ η al | add και ορφανων p χηρων (cf Ja 1²⁷) Ια^{55f} 93f i c ff² | οιτινες 1 ουτοι Ια⁰¹⁴ 168 i |

Die arme 41 ⁴¹ Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἔθεωρει, πῶς ὁ δχλος βάλλει χαλκόν
 Witwe (Lk 21, 1-4) 42 εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλοῦσοι ἐβαλλον πολλὰ, ⁴² καὶ ἔλθοῦσα μία
 43 χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτά δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. ⁴³ καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς
 μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλείον
 44 πάντων βέβληκεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισ-
 σέουτος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα, ὅσα εἶχεν,
 ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Das Weitende. Cap. 13 (Mt 24, Lk 21, 5-36)

Zer- 13 1 ¹ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδά-
 störung des 2 σκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. ² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις
 Tempels (Mt 24, 4-14
 Lk 21, 5-7) 3 ³ Καὶ καθήμενου αὐτοῦ εἰς τὸ δρος τῶν ἑλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπρωτὰ αὐ-
 4 τὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· ⁴ εἶπὸν ἡμῖν,
 5 πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; ⁵ ὁ
 δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς·
 Die 6 Βλέπετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁶ πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
 Vorzeichen (Mt 24, 4-14
 Lk 21, 8-19
 Mt 10, 17-22) 7 λέγοντες, ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁷ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους
 καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροαίσητε, δεῖ [γὰρ] γενέσθαι. ἀλλ' οὕτω τὸ τέ-
 8 λογ. ⁸ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. ἔσονται
 9 σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί. ἀρχαὶ ὧδίνων ταῦτα. ⁹ Βλέπετε δὲ ὑμεῖς

41 εστως | καθισας Iα014f 93f 1337 η ι sy Ωρ, καθεζομενος ~ p γαζοφυλ. Iαδ5 q | add ο |5 p
 καθισας Τα Ωρ I K it sy, ~ a εθεωρει Iαδ5 | απεναντι Hεxc δ2 Iα337 e plur gg Ωρ | add τον a
 χαλκον Iα η ι | εβαλον Iα168 337 1337 e plur K r | 43 add |5 p προσκαλ. Τα Iα1 af sy
 λεγει ι επεν K ~ η πτωχη αυτη (Lk 21s) Iα al ab q i Ωρ | πλεον Hδ2 Iα1337, πλεω (Lk 21s)
 I e plur | εβαλεν ι βεβληκεν (Lk 21s) H Iα δ5 050 93 e plur | om τον βαλλοντων (Lk 21s) Τα
 Iα014 168 η al it sy | 44 add αυτοι p γαρ (Lk 21s) Τα H al Iα δ5 η | περισσευματος αυτων
 ι περισσεουτος αυτοις (Mt 12s4 cf Lk 6s5 21s) Τα Iα014 e plur K λ | om ολον τον βιον αυτης
 Τα sy |

13 1 του | ου1 | αυτου1 (cf Mt 24s) Τα sy | add εκ α των (Jo 6s) I | 2 add αποκριδεις p |5
 (cf Mt 24s) Τα K, ~ αποκρ. ο |5 I? K r lat, ~ ο |5 p αυτω Iα δ5 1337, om ο |5 Iα 014ff 93 ab i
 αυτοις ι αυτω (Mt 24s) Τα Iα δ5 af it, om αυτω I η | βλεπετε (Mt 24s) Τα Iα δ5 al af it | add
 αμην λεγω σοι α ου μη (Mt 24s) Τα Iα η ι al af it, om ουδε (Lk 21s) Τα ε K, εν τω ιερω | ουδε af e
 λιτω (Lk 21s) K | om μη (Mt 24s) H δ2* al I al | καταλυθησεται (Mt 24s Lk 21s) H δ2*
 I ι al | 3 επηρωτων K | add ο a Πετρ. (Mt 17s) H δ2 Iα δ5 050 93 e plur | 4 επε K | ~ παντα
 ταυτα συντελεισθαι K, ~ ταυτα παντα συντελεισθαι I b ff 2 r i, om παντα (Lk 21s) Τα I e plur |
 5 add αποκριδεις p |5 Τα K, ~ και αποκριδεις ο |5 (21) Iα η ι al | ~ αυτοις ηρξατο λεγειν K,
 ~ αυτοις ο |5 ηρξατο Iα014 η, ~ αυτοις λεγειν H 76 I ι al ff 2 r, λεγει αυτοις ο |5 sy, επεν ι ηρξατο
 λεγειν (Mt 24s) Τα Iα al af a, om αυτοις Iα337 al | 6 add γαρ p πολλοι (Mt 24s Lk
 21s) I K | om οτι (Mt 24s Lk 21s) Τα Iα af bc q ff 2 | add ο X5 p ειμι (Mt 24s) Τα Iα ι
 al bc l Cyp | 7 ακουητε H δ1 Iα1337, ακουετε I ι al | ακαταστασιων ι πολεμων Τα, ακα-
 ταστασιαις ι ακ. πολ. I al, add και ακαταστασιαις p πολεμους I al | add ορατε p πολεμων (Mt 24s)
 Τα H δ2* Iα133 | om γαρ (Mt 24s Lk 21s) H δ1-2* Iα014 | add ταυτα α γενεσθαι (Lk 21s)
 Τα Iα1337 al ff 2 | 8 επι ι επ K | add και α εσονται1 (Mt 24s) Τα ιππ K | add και α
 εσονται2 (Mt 24s) Τα ιππ K, om εσονται2 Iα al lat xxc q sy | add και λοιμοι p λιμοι (Lk
 21s) Τα Iα1337 al, λοιμοι ι λιμοι Iα050 al | add και ταραχηι p λιμοι (Mt 24s) Τα K sy | αρχη
 (Mt 24s) Τα H I | add δε παντα p ταυτα, ~ a αρχαι (cf Mt 24s) Τα Iα ι al |

- 10 11 ¹⁰ καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ καὶ ὅταν
 ἄγωνοι ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε, τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ, τοῦτο λαλεῖτε. οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦ-
 12 μα τὸ ἅγιον. ¹² καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον,
 13 καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς, ¹³ καὶ ἔσεσθε
 14 μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὃ δὲ ὑπομένει εἰς τέλος οὗτος σω-
 15 θήσεται. ¹⁴ Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἔστηκότα, ὅπου οὐ δεῖ, Dan 9²⁷ 12⁴ 10
 16 ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁵ ὃ δὲ
 17 ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν μηδὲ εἰσελθῆτω τι ἄραι ἐκ τῆς οἰκίας
 18 αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρέψάτω εἰς τὰ ὄπισω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
 19 ¹⁷ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
 20 ¹⁸ προσέχεσθε δέ, ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος. ¹⁹ ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι
 21 θλίψεις, οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἣν ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ
 22 νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. ²⁰ καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν
 23 ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέ-
 24 ρας. ²¹ Καὶ τότε, ἐὰν τις ὁμῖν εἴπῃ· Ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεῦ-
 25 ετε. ²² ἐγερθήσονται δὲ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα
 26 καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατόν τοὺς ἐκλεκτούς. ²³ ὑμεῖς δὲ βλέπετε.

9 om βλέπετε—αυτους (Mt 24⁹) *I a η a r i ff²* | add γαρ p παραδώσουσιν (Mt 10¹⁷) *K*,
 add και a παραδωσ. *I a*^{014 168 η sy}, add δε p παραδωσ. *I a*³³⁷, add ειτα a ~ υμας παραδ., add
 αυτους p υμας *I a*^{65 050f 93 af a ff² r i} | ~ βασ. . . ηγ. Τα q | αχθησεσδε l σταθησεσδε
 (Mt 10¹⁸) *I η eplur K^r* | 10 ~ δ. i πρωτον *K* | add δε p πρωτον *I eplur*, add γαρ af sy | ηπκ |
 11 δε l και (Mt 10¹⁹) *K* | αγαγωνοι l αγωσιν (cf Lk 19²⁷ Jo 7⁴⁵) *K* | -μεριμνησητε (Mt
 10¹⁹) *I a*^{050 93}, μεριμνατε l προμεριμνατε (cf Mt 10¹⁹) *I af d q r i ff² l sy* | λαλησητε (Mt 10¹⁹)
I a<sup>050f 93 1337 eplur K^r | add μηδε μελετατε p λαλησητε (Mt 10¹⁹) Τα *K*, add μηδε προμελετατε
 a τι *I a*<sup>050f 93f Ωρ | ~ υμεις εστε (Mt 10²⁰) *I a*<sup>133 eplur ac r ff² | 12 δε l και¹ (Mt 10²¹ Lk
 21¹⁸) Ωρ *K* | 14 add το ρηθεν υπο Δανιηλ του προφητου p ερημ. (Mt 24¹⁵) Τα *K*, δια l υπο
 (in *K*; Mt 24¹⁵) *I a*^{168 η eplur} | εστωσ l εστηκοτα (Mt 24¹⁵) *K*, σθηκον *I a*^{014 168 1337 η ι},
 εστωσ *K*¹ *K x*^{8:31} | add εν τοπω a οπου (Mt 24¹⁵) Τα *I a*^{050 337 eplur sy}, αγω l οπου ου δεi
 (Mt 24¹⁵) Τα *H*^{6371 I a}³³⁷ | 15 και ο l ο δε *I a*^{65 050f 93 al lat}, om δε (Mt 24¹⁷) *H*^{61 I a}
 1337 eplur c | om εις την οικιαν (Mt 24¹⁷) Τα *H I a*^{337 al af c ηπκ} | εισελθατω *H*^{62 al I a}^{65 168 ι}
 al | ~ αραι τι ηπκ *K* | 16 add ων p αγρον (Mt 24¹⁸) *K* | 18 add η φυγη υμων p
 γενηται (Mt 24²⁰ Lk 21⁹) Τα ηπκ *K*, add ταυτα p γενηται (Lk 21⁹) *I a*^{93f 1337 ι} | add μηδε
 εν σαββατω p χειμ. (Mt 24²⁰) Τα *I a*^{1337 eplur}, add η εν σαββ. *H*^{1016 I a} al af | 19 εσται γαρ
 εν ταισ ημεραισ εκειναισ Τα *I a*</sup>^{1 af ab d q r sy} | θλιψεις οικαι ουκ εγενοντο τοιαυται *I a*^{65 050}
 (γεγοναν) ^{93 (γεγονασιν)} eplur lat, γενωνται *I a*^{65f 93 it} | add ουδεποτε a τοιαυται *I a*^{050 al}
 a, ποτε *I a*^{133 93}, om τοιαυτη (Mt 24²⁰) eplur af c ff² | ησ l ην *K* | ουδ l και (Mt 24²¹)
I a η ι al | 20 ~ κυριος εκολοβωσεν *K*, ο θς l κς (19) *I a*^{050 93f 1337 ι af c}, om κς
I a<sup>014 al ff² | add εκεινας p ημερασ¹ (Mt 24²²) Τα *I c sy* | δια δε l αλλα δια (Mt 24²²)
I a^{168 1337 η ι} | add εκεινας p ημερασ² (Mt 24²²) Τα *I a*^{050 al} | 21 om και (Mt 24²³) Τα
K x I a^{050 93 1337 η eplur}, ιδου l ιδε¹ (Mt 24²³ Lk 17²³) Τα *I K* | add η a ιδε² (Mt 24²³ Lk
 17²³) Τα *K it*, add και *H*^{61 r} | ιδου l ιδε² Τα *K*, πιστευσητε (Mt 24²³) *I* | 22 γαρ l δε (8 Mt 24²⁴)
K gg H^{62 63 I a}, om δε Τα *I*¹²⁴⁶ | ποιησουσι l δωσουσι Τα *I a*^{65 050 93f ι α} | [απο]πλανησαι *I a*
 168 al, πλαν- l αποπλ- (Mt 24²⁴) *I a*^{014 168 al} | add και a τουσ εκλ- (Mt 24²⁴) Τα *K* |</sup></sup></sup>

- Der Welt-24 προεῖρηκα ὑμῖν πάντα. ²⁴ Ἄλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν
 untergang (Mt 24, 29-31)25 ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ Jes 34 4.
 Lk 21, 25-28) οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 26 σαλευθήσονται. ²⁶ καὶ τότε θύονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις
 27 μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. ²⁷ καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐπι-
 συνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐ-
 28 ρανοῦ. ²⁸ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν αὐτῆς ἦδῃ ὁ κλάδος
 Zeit 28 ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. ²⁹ οὐ-
 (Mt 24, 32-35
 Lk 20, 29-33)29 τως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις.
 30 ³⁰ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὐ ταῦτα πάντα
 31 γένηται. ³¹ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύ-
 32 σονται. ³² περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι
 Schluss-33 ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ. ³³ Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε.
 mahnung (Mt 24, 42-51)34 οὐκ οἴδατε γάρ, πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ³⁴ ὡς ἀνθρώπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν
 αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστην τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ
 35 τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο, ἵνα γρηγορῇ. ³⁵ γρηγορεῖτε οὖν. οὐκ οἴδατε γάρ, πότε
 ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ ὅψε ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωί.
 36 37 ³⁶ μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εἶρη ὑμᾶς καθέδοντας. ³⁷ ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω,
 γρηγορεῖτε.

23 add ἴδου p βλέπετε (Mt 24 25) Ta K gg H^{δ1} al I α⁰¹⁴ 168 aff² r i | 24 των ημερων εκεινων l
 εκεινην (Mt 24 29) Ta I e plur | 25 ~ (om εκ) του ουρανου εσονται (Ap 6 13) K (add εκ I α^{δ5f} 168 1337
 e plur bc q ff²) | πιπτοντες (cf Mt 24 29) H I α^{δ5} 050 e plur af it, πεσονται l πιπτοντες om εσονται (Mt
 24 29) I α⁰¹⁴ 133 93 af b r². των ουρανων l αι εν τοις ουρανοις (Mt 24 29 Lk 21 26) Ta I α^{δ5} al ac ff² i
 sy | 26 νεφελη I α η i af, επι των νεφελων l εν νεφ. (Mt 24 30) I α^{δ5} sy | ~ πολλης p δοξης (Mt
 24 30 Lk 21 27) Ta H al I' | 27 αποστελλει H^{δ2} al I α 168 1337 al l | add αυτου p αγγελου
 (Mt 24 31 13 41) Ta l pp K bc f sy | add μετα σαλπιγγος φωνης μεγαλης p αγγελ. (cf Mt
 24 31) Ta (om φωνης) I α³³⁷ al | add αυτου p εκλεκτους (Mt 24 31) Ta l pp K bc q f sy | επισυ-
 αξουσιν (Mt 24 31) Ta al e, επιστρεψουσιν I α⁰¹⁴, επισυστρεψουσιν I α¹⁶⁸ | ακρων l ακρου¹
 (Mt 24 31) I α^{δ5} 93 1337 al α, l ακρου² I al, ακρων ουρανων (cf Mt 24 31) I α⁰¹⁴ η | add της α
 γης (cf Mt 16 19 18 18) I, add του α ουρ. I | 28 ~ αυτης p κλαδος (Mt 24 32) H I lat, om
 ηδη I α⁰¹⁴ al sy | ~ γενηται απαλος (Mt 24 32) I e plur | ~ τα φυλλα εκφυη (Mt 24 32) I α¹³³
 η al α ff², om τα I α¹³³⁷ | add εν αυτη p φυλλα Ta (seine Blätter) I α^{δ5} 050^f q | γινωσκεται
 H^{δ1} al I α¹⁶⁸ e plur | 29 ~ ιδητε ταυτα (Mt 24 33 Lk 21 31) H I lat sy | 30 εως (Mt 24 34
 Lk 21 32) I α η i al | αν l ου I α¹⁶⁸ 1337 η i al, ουου l ου H^{δ1}, om ου H^{δ2} (μεχρο I α^{014f} 93 |
 ~ παντα ταυτα (Mt 24 34) Ta K lat, om ταυτα (Lk 21 32) I α³³⁷ 1337 al ac | 31 παρελευσεται
 l παρελευσονται¹ (Mt 24 35) K | παρελθωσιν l παρελευσονται² (Mt 24 35) K, om μη H^{δ1} I α
 δ5* | 32 και l η (Mt 24 36) Ta H^{δ2} I' af a q r r² i sy | om της² (Mt 24 36) K |
 add εκεινης p ωρας (32*) Ta sy | add οι α εν ουρ. K | add τω α ουρανω I α^{δ5} 93 e plur K α
 60 : 83 K r | των ουρανων l εν ουρανω (Mt 24 36) Ta I α¹⁶⁸ i^a al K α 16 : 143 α, ουρανοις I al
 K α 5 : 143 af | ουτε l ουδε² al | add monos p πατηρ (Mt 24 36) I α⁰⁵⁰ 93 e plur af ac | 33 add
 δε p βλεπ. I α^{014f} 93f i, add ουν I α^{δ5} c g i f ff² | add και α αγρυπν. I α⁰⁵⁰ 93f i af c, add δε
 p αγρυπνετε om βλεπ. sy | om και προσευχ. H^{δ1} I α^{δ5} af ac | 34 ωσπερ γαρ l ως (Mt 25 14)
 I α η (ωσ) i al, c sy | αποδημων (Mt 25 14) I α η al A³ sy | add και α εκαστω K | 35 om
 η¹ Ωρ K | μεσονυκτιου (Lk 11 5) Ωρ K, -νυκτιω I α¹³³ 1337 al l pp | 37 α l ο (Lk 6 46) K |
 ~ λεγω υμιν I α, εγω l ο om πασι λεγω I α^{δ5} 050 (om δε) 93 (= 050) α ff² i |

Der Ausgang des Erdenlebens Jesu C. 14-16

- Der 14 1 ¹ Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας. καὶ ἐξήτουν οἱ ἄρχιερεῖς
 Mordplan (Mt 26, 1-5 Lk 22, 1f)
 2 καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. ² ἔλεγον γάρ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.
- Abschied im Freundes-kreis (Mt 26, 6-8 Jo 12, 1-8)
 3 ³ Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς, συντριψασα τὸν ἀλάβαστρον κατέχευεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ⁴ ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς· εἰς τί ἡ ἀπόλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. ⁷ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ⁸ ὁ ἔσχεν, ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμά εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. ¹⁰ Καὶ [δ] Ἰούδας ὁ Ἰσκαριῶθ, ὁ εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἄρχιερεῖς, ἵνα παραδῶ αὐτὸν αὐτοῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐξήτει, πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδῶ.
- Abschied im Jünger-kreis (Mt 26, 17-29 Lk 22, 7-23 Jo 13, 21-26)
 12 ¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελθόντες εἰτοιμάσωμεν, ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; ¹³ καὶ

14 1 om εν (Mt 26₄) *Ia η ι al lat*, om εν δολω *Ia 55 a* | κρατησων και ι κρατησαντες (Mt 26₄) *Ta Ia 168 337 al lat*, κρατησαντες και *Ia 55** | **2 δε 1** γαρ (Mt 26₅) *Ta K* | ~ θορυβος εσται (cf Mt 26₅) *K*, γενηται ι εσται (Mt 26₅) *Ia 168 al lat^{exc a}* | **3** om τη α οικια (Mt 26₆) *H 52* Ia ι α cplur Kx 56:108* | προσηλθεν αυτω ι ηλθεν (Mt 26₇) *I ι*, γυνη προσηλθεν ι ηλθεν γυνη *Ia 014* | πολυτιμου ι πολυτελους (Jo 12₃) *Ia 014f 93f 1337 η ι al* | add και α συντριψασα *IK* | το ι τον *Kx 108:57 Kr*, την *H^{exc 52*} al* | add κατα α της *K*, add επι (Mt 26₇) *Ia 55* | **4** add των μαθητων p τινες *Ta Ia 014 ι*, οι δε μαθηται αυτου διεπονουντο ι ησαν—εαυτους (cf Mt 26₈) *Ia 55 050 93 a r i ff²* | add και λεγοντες p εαυτους (cf Mt 26₈) *Ta K*, add λεγοντες *Ia 168 al ac r² ff²*, add και ελεγον *Ia 55 050 93 r*, ~ και λεγοντες α προς *I η* | om του μυρου (Mt 26₈) *Ia 014 337 η ac l sy* | om γεγονεν *Ia 55 337 a ff² i* | **5** εδυνατο *H al I?* | om το μυρον (Mt 26₉) *K sy*, ~ το μυρον τουτου *Ia 55 133 93f 1337 ι al it*, om τουτου *H 52 Ia 014 af sy* | ~ πρᾶθῆναι α το *Ia 55fff (050 ~ τουτου το μυρον) ι q r i* | ~ τριακ. δην. (Jo 12₅) *K* | ενεβριμουντο *H 52 53* Ia 014 al* | **6** add αυτοις p ειπεν (Mt 26₁₀) *Ta Ia 55ff 93 af it sy* | add γαρ p καλον (Mt 26₁₀) *H 52 Ia 014 93f 1337 ι al c sy* | ηργασατο *H 51*-2* Ia 55ff 93f al* | **7** αυτοις ι αυτοις *K* | om αυτοις *H 52* Ia l* | add παντοτε α ευ ποιησαι *H^{exc 52*}* | **8** ειχεν ι εσχεν (12₂₄) *Ia 014 168 1337 η ι* | add αυτη p εσχεν (Mt 26₁₂) *K it? sy* | ~ το σωμα μου (Mt 26₁₂) *H Ia 55 050 al it* | **9** om δε (Mt 26₁₃) *I Kx 64:98 Kr lat sy* | add οτι p υμιν *Ia 014 133 ι af ac i f sy* αν *Ia 55f 133 168 ι cplur* | add τουτου p ευαγγ. (Mt 26₁₃) *Ta K*, add μου p ευαγγ. *sy* | **10** add ο α λουδας (nur hier) *K gg H I* | om ο α λσαρ. (Mt 26₁₄) *H 51*-2* 53* Ia 55 168 ι cplur* | Ισκαριωτης ι Ισκαριωθ (Mt 26₁₄) *K*, Σκαρ- *Ia 55 lat sy* | om ο α εις (43 Mt 26₄₇ Lk 22₄₇ Jo 12₄) *Ωρ I? K* | ~ αυτον παραδω (11 Mt 26₁₆) *H I ι al af q f gg Ωρ* | **11** αρρυρια (Mt 27₅) *Ia 337 cplur* | ~ ευκαιρως αυτον *K* | add αυτοις p παραδω (10) *Ta al* | **12** ετοιμασωμεν *Kx 93:73 Kr I cplur* | add σοι p ετοιμασ. (13) *Ta H al Ia 55 050 93 337 ι α al lat^{exc a}* |

ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ
 14 ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων, ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴ καὶ
 ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἰπάτε τῷ οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· ποῦ ἐστὶν τὸ
 15 κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ καὶ αὐτὸς ὑμῖν
 16 δεῖξει ἀνάγειον μέγα ἐστρωμένον ἔτοιμον, καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ Καὶ ἐξήλ-
 θον οἱ μαθηταὶ [αὐτοῦ] καὶ ἤλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὔρον, καθὼς εἶπεν αὐτοῖς,
 17 καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. ¹⁷ Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.
 18 ¹⁸ καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
 19 εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν
 20 αὐτῷ εἰς καθ εἰς· μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος· μήτι ἐγώ; ²⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· εἰς [ἐκ]
 21 τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρίβλιον. ²¹ ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι'
 οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρω-
 22 πος ἐκεῖνος. ²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβῶν [ὁ Ἰησοῦς] ἄρτον εὐλογήσας ἐκλα- 1 K 11 23—25
 23 σεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²³ καὶ λαβῶν
 24 ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες, ²⁴ καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν.
 25 ²⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίνω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

13 add εισελθοντων υμων εις την πολιν α απαντησει (Lk 22 10) Iα014f (014 om εις την πολιν)
 93f 1337 ι | 14 αν l εαν Hδ1 I | om οτι (Mt 26 18) Τα Iα133 eplur af it sy | add ημων p
 διδασκ. Τα af c i | add ο καιρος μου εγγυς εστιν p λεγει (Mt 26 18) Τα sy | om μου (Lk 22 11)
 Τα K it | φαγομαι (Lk 22 12) Iα η ι | 15 ανωγειον Kx, ανωγαιον Hδ1c al Iεplur,
 αναγιον Iα014, ανωγειον Kr I eplur | om μεγα Ial c, ~ εστρωμενον μεγαν Iαδ5 q r i ff2 | om
 ετοιμον Iα93 eplur α r2 l | om και α εκει (Lk 22 12) Τα Iο I K af it sy, κακει Hδ2 Iαδ5 93 .
 16 om αυτου (Mt 26 19) H Iα168 1337 η al | add ετοιμασαι αυτω p εξηλθον Iα014f (050
 om αυτω) 93 (± 050) 168 1337 al | 18 ~ ειπεν ο ις Kgg H, om ο ις Iα133 337 ac ff2, λεγει ο
 ις Iαδ5 050 93 1337 | 19 add οι δε α ηρξαντο I K, add και α ηρξαντο (Mt 26 22) Τα
 Hδ3 al | κατα l καθ H, εκαστος l καθ εις (Mt 26 22) Hδ3, ενα l εις 2 Ωp | add ειμι p εγω¹
 (Mt 26 22) Τα H1016 Iα168 337 ι eplur, add κυριε p ειμι (Mt 26 22) Τα al, add ραββει
 (Mt 26 26) I al | om και αλλος μητι εγω (Mt 26 22) Τα H Iα014 al sy gg Ωp | add ειμι
 p εγω² I al | 20 add αποκριθεις p ο δε (Mt 26 23) Τα K | om εκ (10) H Iα014f eplur |
 add την χειρα p εμου (Mt 26 23) Τα al it sy | add εν α τρυβλιον (Mt 26 23) Hδ1 δ3v Iα050
 93 | add αυτος με παραδωσει p τρυβα. (Mt 26 23) Τα I al c | 21 om οτι (Mt 26 24) K, και l οτι
 Τα Iα337 al lat ^{exc} af sy | om ην Hδ1 1016 Iα014 c q ff2 l i | 22 om ο ις (Lk 22 19) Hδ1-2c
 sa Iαδ5f 93 al af α i r2 ff2 sy | add τον α αρτον (Mt 26 26) I eplur | add και α ευλογησας
 (Mt 26 26) Kr I eplur lat ^{exc} a | ευλογησεν και l ευλογησας (Mt 14 19) Iαδ5 af al (om
 και) | ειδου l εδωκεν (6 41 8 6) Iα1337 ι al, add αυτοις p ειπεν (24 Lk 22 19) Τα Iα014f 93 af i
 sy | add φαγετε p λαβετε (Mt 26 26) Τα K | 23 add το α ποτηριον (Lk 22 20) K | 24 om
 αυτοις (Lk 22 20) Τα Hδ1 | add το α της K | add καινης α διαθηκης (Lk 22 20) Τα K it sy |
 εκχυνομενον K | περι l υπερ (Mt 26 28) K | ~ εκχυνν. p πολλων (Mt 26 28, cf Lk 22 20) Τα
 I K | add εις αφεισιν αμαρτιων p εκχυνν. (Mt 26 28) Τα Iα014 ι al a | 25 add δε p αμην
 (9) Kⁱ Kⁱ 86 Kx 66 98 eplur | om ουκετι (Mt 26 29) H^{exc} δ1 Iαδ5f af c | προσθω πειν l πιω
 Iαδ5 050 (050 add μεν p προσθω) 93 (πειν om μη) af | add μεθ υμων p πινω (Mt 26 29) Τα I al sy |

Der 26 27 ²⁶ Καὶ ὀρνήσαντες ἐξήλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἑλαιῶν. ²⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
 Jünger
 Gelübde
 (Mt 26, 30-35) Sach 13 7
 Lk 22, 31-34
 28 τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. ²⁸ ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς
 29 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ²⁹ ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται,
 30 ἄλλ' οὐκ ἐγώ. ³⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ
 31 νυκτὶ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. ³¹ ὁ δὲ ἐκπερισσῶς
 ἐλάλει· ἔάν με δέη συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ
 πάντες ἔλεγον.

Jesu Gebets-
 kampfi
 (Mt 26, 36-46) 32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς
 Lk 22, 40-46) 33 αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε, ἕως προσεῶξωμαι. ³³ καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ
 34 Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἤρξαστο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδμονεῖν, ³⁴ καὶ
 λέγει αὐτοῖς· περιλῦπος ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου, μείνατε ὧδε καὶ γρηγο-
 35 ρεῖτε. ³⁵ Καὶ προελθὼν μικρὸν ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσήχητο, ἵνα, εἰ δυ-
 36 νατὸν ἐστὶν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὠρα, ³⁶ καὶ ἔλεγεν· ἄββᾶ ὁ πατήρ, πάντα
 δυνατὰ σοι, παρενέγκαι τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ
 37 τί σὺ. ³⁷ καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ·
 38 Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ³⁸ γρηγορεῖτε καὶ προσ-

27 tote l kai¹ (Mt 26₃₁) Ta Ia⁶⁵ bc ff², om kai¹ sy | om om¹ (Mt 26₃₁) Ta Ia^{050f} 93
 lat^{ox} q if | add υμεις p παντες (Mt 26₃₁) Ia⁶⁵ 337 1337 i al af it | add εν εμοι εν τη νυκτι
 ταυτη p σκανδαλ. (Mt 26₃₁) Ta K (K^x 101-65), om εν² (in K) I al, add nur εν εμοι Ia¹⁶⁸ al
 af ac lif sy | add της ποιμνης p προβ. (Mt 26₃₁) Ta I eplur abc | ~ διασκορπ. τα προβ.
 (Mt 26₃₁) K it sy | διασκορπισθησεται K | 29 αποκριθεις λεγει l εφη (cf Mt 26₃₁) Ta Ia^{014ff}
 93 1337 i af c (dixit) sy, λεγει l εφη Ia⁶⁵ | ~ και ει K, καν Ia^{050f} 93, και εαν Ia⁶⁵ | add εν σοι
 p σκανδ. (Mt 26₃₃) Ta I η eplur b | add σκανδαλισθησομαι p εγω (Mt 26₃₃) Ta Ia⁶⁵ b q r ff² |
 30 om kai¹ (Mt 26₃₄) Ia¹³⁸ al sy | add αμην p αμην (Jo 13₃₆) Ta Ia⁰⁵⁰ sy | om συ (Mt 26₃₄
 Lk 22₃₄) Ta H⁸² 63 Ia⁶⁵ 337 eplur it | om σημερον (Mt 26₃₄) Ia⁶⁵ 050f 93 337 it | add εν α
 ταυτη (Mt 26₃₄) K | ~ τη νυκτι ταυτη (Mt 26₃₁) K | om η (Mt 26₃₄) H⁸² Ia i al | ~ αλεκτ.
 δις Ia⁰⁵⁰ 93 1337 i r² l sy, om δις (Mt 26₃₄) H⁸² 63* Ia^{65f} i af it | ~ απαρν. με (Mt 26₃₄) K |
 31 add Petros p ο δε (Mt 26₃₅) Ta H⁸³ I q sy | περισσ- l εκπερισσ- Ia⁰⁵⁰ 93 1337 i, -ισσου
 K | ελεγεν l ελαλει (Mt 26₃₅) K | add μαλλον p ελαλει K, ~ μαλλον α εκπερισσως Ia⁰¹⁴ 1337
 η i, add οτι α εαν Ia⁰¹⁴ 1337 η i | ~ δεη με (Mt 26₃₅) H⁸² 63* 63 I | ~ συν σοι αποθανειν (Mt
 26₃₅) Ia⁹³ 337 1337 η eplur | απαρνησωμαι K | om δε p ωσαυτως (Mt 26₃₅) Ta H⁸¹ Ia³³⁷
 η af ac ff² | 32 Γεσσ- eplur c q i, Γετσ- H^{61*} α, Γησ- Ia⁶⁵, Γεδσε- I η* | -μανη K | add αν
 p εως Ia¹⁶⁸ 1337 i eplur | add απελθων α προσευξ. (Mt 26₃₆) Ta Ia¹⁶⁸ 337 i eplur | προσευξομαι
 I | 33 add τον α λακ. (9₂) H⁸¹ Ia⁰¹⁴ 1337 η i al | add τον α λω. (9₂) H⁸¹ Ia⁰¹⁴ i al |
 μεθ εαυτου l μετ αυτου K | λυπεισθαι l εκθαμβ. (Mt 26₃₇) I η | 34 tote l kai¹ (Mt 26₃₈)
 Ia⁶⁵ 050f 93 i ab | λεγειν H al Ia²⁸⁶ eplur | add μετ εμου p γρηγορειτε (Mt 26₃₈) Ta Ia¹⁶⁸
 337 η eplur q r | 35 προσελθων l προσελδ. (Mt 26₃₈) K | επεσεν l επιπτεν (Mt 26₃₈) I K |
 add επι προσωπον p επιπτεν (Mt 26₃₈) Ta I af itsy | την γην (Ac 9₄) Ia i al | ~ ινα p εστιν
 Ia^{65f} 133 93 η i al af ab q ff² | add αυτη p ωρα Ta Ia⁶⁵ bc ff² f | 36 ~ δυνατα παντα
 Ia⁶⁵ 93 ari ff², ~ σοι δυνατα I v g, ~ δυνατα σοι παντα b Ωρ | add εισιν p σοι Ia⁶⁵ lat, εστιν
 (35) Ia⁰¹⁴ i | παρενεγκε Ωρ K | ~ τουτο το ποτηριον (Lk 22₄₂) Ωρ Ia⁶⁵ η ab q r, ~ απ εμου
 τουτο K, ~ απ εμου το ποτηριον τουτο (Mt 26₃₉) eplur ff² sy | ουχ ως l ου τι (Mt 26₃₉) Ia
 i c d ff² | αλλ ει l αλλα H⁶³ al I eplur, αλλ ο Ia⁶⁵ (om τι) η al, αλλ ως l αλλα τι (Mt
 26₃₉) Ia⁰⁵⁰ 93 1337 i al bc ff² | add θελεις p συ Ia⁶⁵ 050 93 it | 37 add προς τους
 μαθητας p ρηεται Ta I al c (add αυτου) | ισχυσατε (Mt 26₄₀) Ia⁶⁵ 050 93 η i al af ff² r² |

39 40 εὐχεσθε, ἵνα μὴ ἐλθῆτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών· ⁴⁰ καὶ ὑποστρέψας εἶπεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ κατα-
41 βαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν, τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ· ⁴¹ Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύθετε [τὸ] λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε, ἀπέχει, ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ
42 παραδίδονται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ⁴² ἐγείρεσθε, ἄγρυπνοι, ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.
43 ⁴³ Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἰούδας [ὁ Ἰσκαριώτης] εἰς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ
44 τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. ⁴⁴ δεδῶκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον] αὐτοῖς λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν, κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε
45 ἀσφαλῶς. ⁴⁵ καὶ ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ραββί [ραββί], καὶ κατεφίλη-
46 47 σεν αὐτόν. ⁴⁶ οἱ δὲ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ Εἰς δὲ τις τῶν παρευρισκότων σπασάμενος [τὴν] μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως
48 καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίριον. ⁴⁸ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς
49 ἐπὶ ληστὴν ἐξήλλατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με. ⁴⁹ καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ
50 51 γραφαί. ⁵⁰ Καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες. ⁵¹ καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει

Jesu
Gefangen-
nahme
(Mt 26, 47-58
Lk 22, 47-55
Jo 18, 2-18)

38 εἰσελθῆτε (Mt 26⁴¹ Lk 22⁴⁶) K | 40 πάλιν ελθων 1 υποστρεψας.. πάλιν^(39 cf Mt 26⁴³)
H, ~ πάλιν α εἶπεν (Mt 26⁴³) Iα^{050 93 1337}, om πάλιν Iα⁸⁵ al af it, ελθων 1 υποστρ.
af it sy | ~ οἱ οφθαλμοὶ αὐτῶν (Lk 24¹⁶ gg Mt 9³⁰ 20³⁴ 26⁴³ Jo 12⁴⁰) K | βεβαρημένοι 1
καταβαρυνόμενοι (Mt 26⁴³) K, καταβαρυνόμενοι Iα^{85f}, καταβεβαρημένοι H^{82*} | ~ αὐτὸ ἀπο-
κριθῶσιν K | 41 om to (gg Mt 26⁴⁵) K | add to τέλος p απεχει Ta Iα¹ e plur q | om τας
(Mt 26⁴⁵) I | om των α αμαρτωλων (Mt 26⁴⁵) Iα¹³³ Iε | 42 ~ ἤγγικεν ο παραδιδούς με (Mt 26⁴⁶)
Iα⁸⁵ (-διδων)⁹³ al, af it sy | ἤγγισεν (Lk 22⁴⁷) H⁸² 83 | 43 om ευθ. (Mt 26⁴⁷) Iα η i lat^{exc f}
sy | add o a loud. (10) H⁸¹ I al | om o Ισκαριωτης (Mt 26⁴⁷ Lk 22⁴⁷ Jo 18²) H K gg Ta I |
add ων p εις (Jo 6⁷¹) K | add πολυς p οχλος (Mt 26⁴⁷) Ta Ωρ K af sy | add απεσταλμενοι a
παρα (Jo 1²⁴) I η al | om των³ (cf Mt 26⁴⁷) H⁸³ al I | om των⁴ (Mt 26⁴⁷) H^{82*} I |
44 σημειον 1 συσσημον (Mt 26⁴⁸) Ta² Iα⁸⁵ 050 93 1337 al, ~ αυτοις συσσ. (Mt 26⁴⁸) Ta I al sy,
~ αυτοις p λεγων Iα⁰¹⁴ 1337, om αυτοις Iα⁸⁵ 93 af ac ff² q | απαγαγετε 1 απαγετε K, αγαγετε
(cf Mt 21²) Iα⁰¹⁴ al it^{exc q} | ~ ασφαλως α και Ta sy, om ασφαλως af | add αυτον p απαγ.
(44*) Ta Iα⁸⁵ 050 93 al a sy | 45 om ευθυς Iα⁸⁵ 050f 93 af it, om ελθων (Mt 26⁴⁹) Iα η al af
α | add αυτω p λεγει K, ~ λεγει αυτω Iα⁸⁵ 050f 93f al af ac q ff² | ραββει H⁸¹⁻² 83 Iα⁸⁵ 93
1337 al | add χαιρε α ραββι¹ (Mt 26⁴⁹) Ta H al I | om ραββι² H I lat sy | 46 add αυτων
p χειρ. KH^{82*} 83 | επ αυτον 1 αυτω ~ α τας K | 47 και εις 1 εις δε (Mt 26⁵¹ Lk 22⁵⁰) Iα
⁰¹⁴ η af c ff² q r, και 1 εις δε Iα⁸⁵ | om τις (Mt 26⁵¹) H⁸² Iα¹³³ al af c q r f ff² | om την
(Jo 18¹⁰ gg Mt 26⁵¹) Ta I | ωπιον 1 ωταριον (Mt 26⁵¹ gg Jo 18¹⁰) K gg H⁸¹⁻² Iα⁸⁵ η
48 εξηλατε K | 49 add των προφητων p γραφαι (Mt 26⁵⁶) Ta Iα^{014f} 93 1337 i al | 50 tote 1 και
(Mt 26⁵⁶) Ta Iα^{014f} 93 1337 i al it^{exc af} | add oi μαθηται α αφεντες αυτον (Mt 26⁵⁶) Ta Iα^{014f}
93 1337 i al c r r² l | ~ παντες εφυγον (cf Mt 26⁵⁶) K, om παντες Iα⁹³ al | 51 δε 1 και¹ Iα⁸⁵ lat |
εις τις νεανισκος 1 νεανισκος τις Ta K gg H Iα⁸⁵ lat | ηκολουθησεν 1 συνηκολουθει (54) K,
ηκολουθει Iα η lat | γυμνος om επι (52) Iα⁰⁵⁰ 93 i, om επι γυμ. Iα⁰¹⁴ η af c sy | εκρα-
τησαν Iα⁰¹⁴ i lat, κρατησαντες Iα³⁸⁷ | add oi νεανισκοι p αυτον K gg H Iα⁸⁵ 387 lat^{exc q}
sy, ~ oi δε (1 και) νεανισκοι κρατουσιν Iα η i |

αὐτῷ περιβεβλημένος σινδὸνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν [οἱ νεανίσκοι].

52 ⁵² ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδὸνα γυμνὸς ἔφυγεν [ἀπ' αὐτῶν].

Verhandlungen vor dem Hohenrat (Mt 26, 59-68 Lk 22, 63-71 Jo 18, 19-24)

53 ⁵³ Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες

54 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. ⁵⁴ Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μα-

κρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν ἀλήν, τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθή-

55 μενος μετὰ τῶν ὀπηρῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. ⁵⁵ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς

καὶ ὄλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατώσαι αὐτὸν,

56 καὶ οὐκ εὗρισκον. ⁵⁶ πολλοὶ γὰρ ψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσα αἱ μαρ-

57 τυρίαι οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ καὶ τινες ἀναστάντες ψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες,

58 ⁵⁸ ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν

59 χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. ⁵⁹ καὶ οὐδὲ

60 οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ⁶⁰ Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώ-

τησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

61 ⁶¹ ὁ δὲ ἐσιῶπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ

62 λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ⁶² ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ

εἰμι, καὶ ὤψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθημένον τῆς δυνάμεως καὶ

63 ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶³ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χι-

64 τῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ⁶⁴ ἠκούσατε τῆς βλασφη-

65 ⁶⁵ Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπύτιν αὐτῷ καὶ περικάλυπτεν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ

κολαφίζεον αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, καὶ οἱ ὀπηρεῖται βραπίσμασιν αὐτὸν

52 - εφυγεν γυμνος (cf 50) H^{al} Iα^{93*} al af c d ff² om απ αυτων (50) H Iα^{93*} 337 af c | 53 add
Καιαφαν p αρχιερα (cf Mt 26 57) I | αυτου αυτω (cf Mt 26 57 οπου) I η, προς αυτον H⁶³ I al, om
αυτω (3₂₀ Lk 5 15) H⁶² al Iα⁵ it Ωρ | ~ γραμμ. ... πρεσβ. (Mt 26 57 cf Lk 22 66) Τα H⁶¹ al I
α⁵⁵ 133 93 1337 al it, om oi 2³ Iα⁵⁵ Ωρ | 54 ηκολουθει (Mt 26 58 Lk 22 54) I af c d q r ff² om
εσω (Mt 26 58) Iα⁵⁵ 337 1337 η al lat^{exo} q r ff² sy | της αυλης εις την αυλην (Mt 26 58) Iα³³⁷ 1337
η al | om και³ Iα⁵⁵ f af it | om προς το φως (Jo 18 18) Τα I η sy | 55 ψευδομαρτυριαν (Mt 26 59)
Iα³³⁷ al af | ινα θανατωσωσιν ι εις το θανατωσαι (cf Mt 26 59) Iα⁵⁵ 050 93 al lat | 56 δε ι γαρ
Τα af c q r ff² l sy | 57 δε ι και Iα^{050f} 93 c sy | αλλοι ι τινες Iα^{55f} 93 af it | 59 ~ ην
ιση Iα^{55f} 1337 η it | 60 add το α μεσον (3₃ Lk 5 19 6 8) Τα I α η plur | οτι ι τι H⁶¹ Iα⁰¹⁴ |
61 add ις p ο δε (Mt 26 63) Τα H⁶² Iα⁹³ al | ουδεν απεκρ. ι ουκ απεκρ. ουδεν (gg 60) Ωρ K |
add ικαι α παλιν Iα^{014f} 93 1337 η ι sy, add ουν p παλιν Iα² al, ουν ι παλιν af | επ ηρωτησεν (60)
Iα^{050f} 2 93 1337 e plur; Ωρ | add εκ δευτερου p αυτον (Mt 2 3₄₂) Iα^{014f} 93 al sy | λεγων ι
και λεγει Iα^{050f} 93 η al | om αυτω (Lk 22 67) Iα^{050f} 93 1337 al | add του θεου p υιος (Mt
26 63) Τα I e plur, θεου ι ευλογητου H^{62*} al, ευλογημενου (11 9 Lk 1 42) Iα⁰¹⁴ 168 al | 62 add
αποκριθεις p ις Iα η ι al af a q ff² sy Ωρ | add αυτω p ειπεν (Mt 26 64) Iα η ι al it sy | add
συ ειπας οτι α εγω (cf Mt 26 64) Τα I α ι al | ~ καθ. εκ δεξ. (Mt 26 64) Τα H al Iα² η al af sy |
επι ι μετα (Mt 26 64) Τα H al Iα¹⁶⁸ η e plur a r² sy | 64 add παντες p ηκουσατε (64*) Iα⁰¹⁴
93 1337 η al d sy, παντως I al | την βλασφημιαν (Mt 26 65) I² | add αυτου p βλασφημιαν (cf zu
Mt 26 65) I q r² sy, add εκ του στοματος αυτου p βλασφημ. (Lk 22 71) Iα^{014f} 93 al | δοκει ι
φαινεται (cf Mt 26 65) Iα | και ι οι δε Iα^{014f} 93 η ι a q ff² f sy, παντες δε ι οι δε παντες Iα⁵⁵
af c | ~ ειναι ενοχον (cf Mt 26 66; sonst stets ενοχος vor dem Verbum) K gg H I al q l, om
ειναι Iα⁵⁵ ff² | 65 om αυτω και περικαλ., το προσωπω ι το -πον (cf Mt 26 67) Τα Iα⁵⁵ af,
τω προσωπω αυτου ι αυτω¹ Iα^{050f} 93 | ~ το προσωπον αυτου (Mt 26 67) K | om αυτω² Τα Iα⁰¹⁴
2 η ι ff² sy | add νυν p προφ. Iα⁰¹⁴ η ι sy, add ημιν Χε τις εστιν ο παισας σε (Mt 26 68 Lk
22 64) Τα H al I, add ημιν al af c r² sy | εβαλλον [nicht selten -λ-] ι ελαβον K, ελαμβανον I α η ι |

Des Petrus 66 ἔλαβον. ⁶⁶ Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ ἀλῆ ἔρχεται μία τῶν παιδικῶν
 · Ver-
 leugnung 67 τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁷ καὶ ἰδούσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ
 (Mt 26, 69-75
 Lk 22, 56-62) 68 λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ⁶⁸ ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων·
 Jo 18, 17, οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι, σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἐξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ
 25-27) 69 ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁶⁹ Καὶ ἡ παιδικὴ ἰδούσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς
 70 παρεστώσιν, ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ⁷⁰ ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν
 πάλιν οἱ παρεστώτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος
 71 εἶ, [καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει]. ⁷¹ ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι
 72 οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε. ⁷² καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώ-
 νησεν. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα, ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι, πρὶν
 ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, τρίς με ἀπαρνήσῃ· καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

Ver-15 1 ¹ Καὶ εὐθὺς ἐπὶ τὸ πρῶτ' συμβούλιον ἐτοιμάσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσ-
 handlungen
 vor Pilatus 2 βυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὄλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν
 (Mt 27, 1-26
 Lk 23, 1-25
 Jo 18, 28-19,1) 3 καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ. ² Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
 τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ³ καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ
 4 οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη
 5 οὐδέν; Ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδέν ἀπεκρίθη, ὥστε

66 ~ κατω p αυλη K, om κατω (Mt 26 69) I α 55 133 2 93 al ac q ff² sy | παιδικη 1 των παιδικων
 (Mt 26 69) H⁶² 63 sy | 67 αυτον 1 τον Πετρον (69) I α 133 93 1337 η ι c sy | om θερμαινομενον
 Τα I al | Ναζωραιου H al I α 050 al ff², Ναζωρηου I α 55(-o-) al af ql* | ης 1 ησθα I α 014 133 93 ι al,
 ει I α 1337 | om του2 (Mt 26 69) K, ~ ιϋ ησθα K, ~ ιϋ ησθα του Ναζ. H⁶² sy, ~ ιϋ α του Ναζ.
 H al I α 55 al lat | 68 ουκ 1 ουτε¹ (Mt 26 70 Lk 22 57) K, ουδε 1 ουτε² K^x | ~ τι συ K, om
 συ (Mt 26 70) I α 55 337 lat sy | την προαυλην I α 55 al ευσ, την αυλην I α 014 η | ~ εξω p το
 I α 014 ff² 93 η ι, om εξω sy | om και αλεκτωρ εφωνησεν (Mt 26 70 Lk 22 57 Jo 18 25) Τα H I α 014
 c sy, add ευδως α αλεκτωρ (Mt 26 74 Jo 18 27 cf Lk 22 60) I al | 69 ~ παλιν ηρξατο (4 ι)
 K, ~ παλιν δε ιδ. αυτον η παιδ. I α lat sy ευσ, om παλιν H⁶¹ I α 014 | παρεστηκοσιν K | add
 και α ουτος (Mt 26 71) Τα I α ι al ac ff², και 1 οτι al sy | 70 ηρησατο (68 Mt 26 72) H al I
 lat | παρεστηκοτες I α 55 ι, περιεστωτες (cf Jo 11 42) I η^a, περιεστηκοτες I α 014 | add και η
 λαλια σου ομοιαζει (cf Mt 26 73) Τα K | 71 ομνυται 1 ομνυειν (Mt 26 74) K, λεγειν 1 ομνυειν
 I α 55 q, | om τουτον ον λεγετε (Mt 26 74) H⁶² I α 337, om τουτον I α 55 al r² | 72 add
 ευδως p και¹ (Mt 26 74 Jo 18 27) H I α ι al lat | om εκ δευτερου (68 Mt 26 74) H⁶² al c |
 72 αναμνησθεις om και³ (11 24) I α 014 η ι, εμνησθη (Mt 26 75) I α 337 1468 al | του ρηματος
 1 του ρημα (Mt 26 75) I α 133 168 1337 f η ι al | ωσ 1 ο² (Lk 22 61) Τα H I c plur, ου 1 ο I α 133
 1337 ι al, του ιϋ ~ p ρημα 1 ο ις Τα I α 168 (om του) η | ~ δις φωνησαι H⁶¹ I α 050 f 93 1337 af, om
 δις (Mt 26 75) H⁶² 63* al I α 014 c q ff² l | ~ απαρνηση με τρεις I² K | εκλαουσεν (Mt 26 75
 Lk 22 62) H⁶²* 63 | ηρξατο κλαιειν 1 επιβαλων εκλαιειν I α 55 050 93 lat sy |

15 1 om ευδως (Mt 27 1) Τα ac sy | om επι το (16 2 9) H I α 55 050 93 1337 al lat, επι τω I α 133
 168 c plur, εν τω I 95 | ποιησαντες 1 ετοιμασαντες K gg H⁶² 63 al, εποιησαν (3 6) I α al af it Ωρ |
 add των α γραμματεων H⁶² I α η Ωρ | απηγαγον 1 απηνεγκαν (Mt 27 2) H⁶³ I α η al af | add
 αυτον p παρεδωκαν I α 014 ι al sy | add τω α Πιλ. (Lk 23 1) K | 2 add λεγων p Πιλ. (Mt 27 11
 Lk 23 3) Τα I α ι af c | ειπεν αυτω 1 αυτω λεγει K, om αυτω I α 014 93 1337 f af c q ff² | 3 add
 αυτος δε ουδεν απεκρινατο p πολλα (cf Mt 27 12 Lk 23 9) Τα H al I ac sy | 4 ~ παλιν p
 αυτον H⁶³ I α 55 af ff² q, ~ α δε α sy, om παλιν (Mt 27 13) Τα I α 337 al | επηρωτησεν 1 επηρωτα
 (2) K gg H⁶¹ al I α 014 93 ι al af α, λεγει 1 επηρ. . . λεγων (Mt 27 13) Τα sy | om λεγων H⁶²*
 I α 93 1337 f η α | καταμαρτυροσιν 1 κατηγοροσιν (Mt 27 13) Τα K | 5 απεκρινατο (Mt 27 12) I η ι |

6 θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. ⁶ Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλευεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὄνπερ
7 ἦτονον. ⁷ ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες
8 ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβᾶς ὁ δχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς
9 [αἰ] ἐποιεῖ αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω
10 ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγίνωσκεν γάρ, ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώ-
11 κεισαν αὐτὸν οἱ ἄρχιερεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἄρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν δχλον, ἵνα μᾶλλον
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς·
13 τί οὖν ποιήσω, ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν·
14 σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ
15 δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ
δχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλευσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν
φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

16 ¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ
17 συγκαλοῦσιν ὄλην τὴν σκείραν. ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περι-
18 τιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν·
19 χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ
20 ἐνέπτουν αὐτῷ καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια. Καὶ
ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. ²¹ καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα
Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,

6 εἰσθεῖσθηγεμον απολυειν | απελευεν (Mt 27 15) Τα Ια⁰¹⁴ | lat. (om ο ηγεμων) | ον παρητουντο | ονπερ
ητουντο H^{δ1*} 2* 76 (ον περητ.) Ι α¹, ον αν ητουντο Ια^{δ5} 050 (ονπερ | ον) 93 ε, ον ητουντο Ια⁰¹⁴
1337f al | 7 add τοτε p δε (Mt 27 16) Τα Ια⁰¹⁴ ε | συστασιαστων K | 8 καθως εδος
ην ινα τον Βαραββαν απολυση αυτοις | καθως εποιει αυτοις Τα Ια^{050f} 93 | αναβοησας | αναβας
(cf Lk 23 18) Τα K gg H^{δ1*} 2* 1016 sa bo Ια^{δ5} it (af om) | om σει H Ια⁰¹⁴ al | 10 επε-
γινωσκεν (Lk 23 7) Ι α¹, εγωκωει H^{δ2*}, ηδει Ια η ε | add ο Πιλατος p γαρ Τα sy | παρε-
δεδωκεισαν Ι α¹, παρεδωκεισαν Ι e plur, παρεδωκων (Mt 27 18) Ι | om οι αρχιερεις (Mt 27 18) Τα
H^{δ1} Ια³³⁷ η α¹ α sy | 11 επεισαν | ανεσεισαν (Mt 27 20) Τα Ια^{δ5} 050 (εποιησαν) 93 af it
sy, ανεπεισαν Ια³³⁷ al | 12 ~ αποκριθεις παλιν K, om παλιν (Mt 27 21) Ια^{δ5f} 1337 al af |
ειπεν | ελεγεν (Mt 27 21) K, απεκριθη | αποκριθεις ελεγεν Ια^{050f} 93 | add θελετε α ποιησω (Mt
27 21) Τα K | om ον λεγετε Ια η ε | lat sy, om ον H^{δ1} | om τον K | 13 εκραζον (Mt 27 23)
Ι ε al, εκραυγαζον Ια¹³³ (σαν) 93 1337f al | add λεγοντες p εκραζαν (Mt 27 23) Τα Ια^{δ5} 133
93 e plur it | add ανασειομενοι υπο των αρχιερων και ελεγον p εκραζον (cf 11) Ια^{1337f} ε al |
14 ~ κακον εποιησεν (Mt 27 23 Lk 23 22) K | περισσως (Mt 27 23) H Ι | εκραζον (Mt 27 23) Ι
lat | 15 ~ ποιησαι το ικανον τω οχλω H^{δ2} 53 Ια⁰⁵⁰ sy, om βουλομενος—ποιησαι Ια^{δ5}
af | ~ τον δε ιβ φραγ. παρεδ. (Mt 27 26) Ια^{α1} af (om δε), δε | και H^{δ1} | 16 τον ιβ αυτον
(Mt 27 27) Τα al c | εις την αυλην | της αυλης (14 54) Ια^{δ5} 050f 93 η ε al lat | 17 ενδιδουσιν
| ενδιδυσκουσιν K | add χλαμυδα κοκκινην και α πορφυραν (Mt 27 28) Ια^{050f} 93 1337f al | ~ στεφ.
εξ ακανθων (Mt 27 29) Τα Ια⁰⁵⁰ 1337f η al af | 18 add και λεγειν p αυτον (Jo 19 3) Τα H^{δ2}
al Ι e plur, add λεγοντες α χαιρε K^r c | ο βασιλευς | βασιλευ (Mt 27 29 Jo 19 3) K^w K^r |
19 ~ την κεφαλην αυτου (Mt 27 30) H^{δ3} Ι α¹, ~ αυτον καταμω εις την κεφ. Ια^{δ5} 93 af c ff² |
20 χλαμυδα | πορφυραν (Mt 27 31) Ι η, add την χλαμυδα και α την πορφ. Τα Ια ε al | ~ τα ιδια
ματια H^{δ2} Ι α¹, add αυτου p ματια H^{δ2} Ι α¹, αυτου | τα ιδια (Mt 27 31) Τα^r H^{δ1} 53 al af,
om τα ιδια Ια^{δ5} | om αυτον⁴ (Mt 27 31) H^{δ2} Ια^{δ5} 133 η al af | 21 εγγαρευουσιν H^{δ1*} 2* |
~ Σιμωνα τινα (Lk 23 26) Ια¹³³⁷ η, ~ τον Σιμ. παραγ. τ. Κυρ. Ια^{δ5}, ~ Σιμ. τον Κυρ. παραγ. Ια⁹³
ff², om παραγοντα (Mt 27 32) Τα Ι α¹ sy, om τινα Ια^{δ5} ff² | απο Ια^{δ5} 050 1337 η al |

Ver-
spottung
(Mt 27, 27-31
Jo 19, 2f)

Kreuzigung
(Mt 27, 31-54
Lk 23, 36-48
Jo 19 17-30)

22 ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ²² καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπος, ὃ
 23 ἔστιν μεθερμηνεύμενον κρaniu τόπος. ²³ Καὶ εἶδιδουν αὐτῷ ἐσθρμυρισμένον οἶνον,
 24 ὃ δὲ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.
 25 βάλλοντες κλήρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρῃ. ²⁵ ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἔσταύρωσαν
 26 αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς
 27 τῶν Ἰουδαίων. ²⁷ Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστές, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ
 28 ἕνα ἐξ ἐβώνωμων αὐτοῦ. ²⁸ καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· καὶ μετὰ ἀνόμων
 29 ἐλογίσθη. ²⁹ Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινουῦντες τὰς κεφα-
 30 31 ραις, ³⁰ σῶσον σεαυτὸν καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
 ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν
 32 οὐ δύναται σῶσαι. ³² ὁ Χριστὸς, ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ
 σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον
 33 αὐτόν. ³³ Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας
 34 ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ὥρᾳ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ· ἔλωτ ἔλωτ λεμὰ
 σαβαχθανεῖ; ὃ ἔστιν μεθερμηνεύμενον· ὁ θεὸς μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπες με;
 35 36 ³⁵ καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἴδε Ἥλιον φωνεῖ. ³⁶ δραμῶν δέ
 τις [καὶ] γεμισίας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν λέγων· ἄφετε,
 37 ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἥλιος καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἄφεις φωνῆν μεγάλην ἐξ-
 38 ἔπνευσεν. ³⁸ Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως
 39 κάτω. ³⁹ Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ἐξέ-
 πνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς θεοῦ ἦν.

22 αγουσιν 1 φερουσιν (cf Jo 18²⁸) Iα 65 93 i it | om τον (Mt 27³³) K | Γολγοθα
 (Mt 27³³) K | 23 add πινεν p αυτω (Mt 27³⁴) Τα K | ος 1 ο H⁶¹⁻² al I al | και 1 ο δε
 (Mt 27³⁴) Τα Iα 65 η lat | add γευσασμενος α ουκ (Mt 27³⁴) Τα I η | 24 σταυρωσαντες,
 om και² (Mt 27³⁵) K gg H⁶¹ al af it | διεμεριζοντο (cf Mt 27³⁶) Iα 133 337 1337 f i al, εκαθηνητο
 διαμεριζοντες I al | 26 add ουτος εστιν α ο βασ. (Mt 27³⁷) Τα Iα 65 r sy | 27 om αυτου (Mt
 27³⁸) Τα Iα 65 050 93 η af it | 28 om 28 (Mt 27³⁸) H⁶¹⁻² 63 Iα 65 286 f al af sy | 29 ~ ουκοδ.
 p ημ. (Mt 27⁴⁰) K | om εν Iα 65 050 286 al af c | 30 και καταβα 1 καταβας (cf Mt 27⁴⁰) K,
 και καταβηθι (Mt 27⁴⁰) Iα 1468 e plur, και καταβατω (32) I al | 31 add δε p ομοιως (Mt 27⁴¹)
 H al I e plur | εις 1 προς (Jo 13²²) Iα | om προς αλληλους Iα 168 i al af c | 32 add του α
 Ισραηλ (Jo 4⁵⁰ 12¹³) K | add αυτω p πιστ. (Jo 20²⁹ Mt 27⁴²) Τα K^x K^r | om συν (Jo 19³⁷)
 K, om συν αυτω Iα 65 al | αυτω 1 αυτον Iα 050 168 al | 33 δε 1 και (Mt 27⁴³) K^x K^r |
 33 f εννατ. bis I^r | 34 ~ τη ωρα τη ενατη (33) K | add λεγων p μεγαλη (Mt 27⁴⁶) Τα K it
 λιμα K, λειμα K¹, λαμα H⁶¹ 09 Iα 65 050 93 η^r af | 34 [σαβαχθαν]ι K, -νη Iα 93 al | om μου¹
 (Ps 21²) H⁰⁹ al I^r Kⁱ K^x 3:10 K^r i | ινα 1 εις (Mt 27⁴⁶) al it | ~ με εγκατ. (Mt 27⁴⁶) K
 af it | 35 εστηκοτων (Mt 27⁴⁷) H⁶¹, παρεστωτων (cf Ac 23⁴) H⁶² Iα 65 050 93 e plur |
 ιδου K, οτι 1 ιδου (Mt 27⁴⁷) H⁶³ Iα 93 1337 al sy, add οτι α ιδε I al, om ιδε Iα 65 050 f af c ff² |
 add ουτος p φωνει (Mt 27⁴⁷) Τα Iα 65 c ff² | 36 και δραμ. 1 δραμ. δε (Mt 27⁴⁸) Iα i af it | εις
 1 τις (Mt 27⁴⁸) Τα IK | add και α γεμισας (Mt 27⁴⁸) IK gg H⁶¹ al c ff² i | πλησας 1 γεμ. (Mt
 27⁴⁸) Iα | add τε p περιθ. (Mt 27⁴⁸) K, add και (1 τε) α περιθειεις Iα 1 af ff² | δραμοντες εγεμισαν . .
 περιτιθεντες . . εποτιζον . . λεγοντες Iα 1337 i, nur λεγοντες sy | αφεις 1 αφετε (Mt 27⁴⁹) H⁶² Iα η i al
 af | 38 add μερη p δυο Τα Iα 65 af it | απο 1 απ K | 39 αυτω 1 εξ εναντιας αυτου (cf Ac 9³⁹) Iα 014
 1337 η sy, εκει 1 εξ εν. αυ. (Mt 27⁴⁷) Iα 65 050 93 q n | ουτω K^r | add κραξας p ουτως (Mt 27⁵⁰)
 K, κραξας 1 ουτως Iα sy, add αυτον κραξαντα και, om οτι Iα 65 | ~ ανθρωπος ουτος (Lk 23⁴⁷)
 K, om ο ανθρωπος (Mt 27⁵⁴) sy | ~ ην θεου K | ~ θεου υιος (Mt 27⁵⁴) Iα 65 93 al af q ff² i |

Begräbnis 40
(Mt 27, 55—61
Lk 23, 49—56
Jo 19, 38—42)

40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωρούσαι, ἐν αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσήτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, 41 αἱ, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβάσαι αὐτῷ εἰς Ἱερουσόλυμα. 42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρσκευῆ, ὃ ἐστὶν προσάββατον, 43 ἔλθων Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀρριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς [τὸν] Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 44 ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν, εἰ πάλαι ἀπέθανεν. 45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτῶμα τῷ Ἰωσήφ. 46 καὶ ἀγοράσας σινδὸνα καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. 47 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν, ποῦ τέθειται.

Das 16
lecre Grab
(Mt 28, 1—10
Lk 24, 1—9
Jo 20, 1—18)

1 1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθούσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 καὶ λίαν πρῶτ' τῆς μιάς τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατειλαντος τοῦ ἡλίου 3 3 καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν, ὅτι ἀνακεκλισταὶ ὁ λίθος. ἦν γὰρ μέγας

40 add εκει p δε (Mt 27 55) Ta H⁶³ I a¹ | add ην p εν αις (Mt 27 56) I^r K it. om και² (Mt 27 56) Ta I K^r af it sy | Μαριαμ¹ H⁶¹ 63 I a^{014f} η | Μαριαμ² I a⁰⁵⁰ η | om η² (47) H⁶¹ a¹ I | add του a Ιακ. (161 Mt 27 56) K | add η a Ιωσ. H⁶¹ 66 | Ιωση | Ιωσητος Ta K, Ιωσηφ (Mt 27 56) it sy | 41 add και p αι¹ K, και¹ αι H⁶⁸ al I a⁰¹⁴ al | αυτω¹ 2 H⁶³ al I a⁶⁵ al n | om αι² H⁶¹ al I a⁰¹⁴ | 42 παρασκευη ην (Jo 19 31) I a¹ K^r n | προσαββατον K¹ K^x 7:6, πριναββατον I a⁶⁵ | 43 ηλθεν ι ελθων (Mt 27 57) K | om ο (cf Mt 27 57) H⁶¹ al I a^{65f} 168 eplur | Αρριμαθιας I a⁶⁵ eplur lat | add τον (Mt 27 58 Lk 23 52) H I a⁰¹⁴ al | 44 ηδη ι παλαι (44^a) H⁶¹ I a^{65ff} al lat | τεθνηκεν ι απεθανεν (44^a) I a^{65ff} (65 -κει) al | 45 παρα ι απο I a¹ | σωμα ι πτωμα (43) Ta K af it | add αυτου p πτωμα Ta I a⁶⁵ q sy | 46 ο δε Ιωσηφ ι και¹ (cf Mt 27 56) Ta I a⁶⁵ 050 93 al lat | add και a καθελων (Lk 23 53) Ta K | add εν a τη I η af ff² n r², εις την σινδωνα I a^{65f}, σινδωνα I a⁹³ | εθηκεν (Mt 27 60 Lk 23 53) H I | αυτο ι αυτου² I eplur | μνηματι (Lk 23 53) H⁶¹⁻² : add της a πετρας (Mt 27 60) I a^{65ff} 93, εν τη πετρα (Mt 27 60) I^t, εν πετρα Ta af d q l | προσκυλισας ι προσεκυλισεν (Mt 27 60) I a⁶⁵ (gg d) η, add απηλθεν p μνημ. (Mt 27 60) I η, και απηλθ. Ta I a⁶⁵ al | add μεγαν p λιθον (Mt 27 70) Ta H⁶² | 47 Μαριαμ¹ I a⁰⁵⁰ 1337 η | Μαριαμ² I a⁰⁵⁰ η | om η³ (40) K | Ιωση ι Ιωσητος (cf zu 40) K, Ιωσηφ I a¹ | add Ιακωβου και a Ιωσ. (40) I a⁰⁵⁰ 93 1337 ι c, Ιακωβου ι Ιωσ. (161) I a⁶⁵ al it sy | add μητηρ p Ιωσητος (40) I a⁰¹⁴ 1337 ι, θυγατηρ sy pa^{bc}, add και Μαρια Ιακωβου r² | τιθειται ι τεθειται K |

16 1 Μαριαμ¹ I a¹, Μαριαμ² I a¹ | om η² (Lk 24 10) K^x K^r, add θυγατηρ p η sy : om του² (Lk 24 10) K¹ K^x 10:3 K^r | ετοιμασαν ι ηγορασαν (Lk 23 56) Ta I a⁰⁵⁰ 93 af c | om διαγεν.—Σαλωμη I a⁶⁵ n, om Μαρια¹—Σαλωμη af, add πορευθεισαι a ηγορασαν I a^{65f} 93 1337 af n, add και πορευθεισαι ηγορασαν a και¹ q, ~ a Μαρια¹ c ff², om ελθουσαι I a⁶⁵ af c ff² n, εισελθ. I a⁰¹⁴ | τον ιν ι αυτον I eplur K^r | ~ αυτον αλειψ. I a⁶⁵ af c ff² n | 2 τη μια (Lk 24 1 Jo 20 1) H I a^{014f} 93 η | om της H⁶¹ I a^{65f} η | om των a σαββ. (Mt 28 1) K, σαββατου I a⁶⁵ al af c q | μνημα ι μνημειον (Lk 24 1) H^{62*} 83* I a^{014f} 93 | add επι a ανατειλαντος (Jo 20 1) Ta I a^{014f} 93 1337 η al | 3 απο ι εκ (Lk 24 2) H⁶³ I a^{65ff} ι al lat | 4 ~ ην—σφοδρα a και Ta I a⁶⁵ 93 c n ff² sy, ερχονται και ευρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον ι αναβλεψ.—ο λιθος (cf Lk 24 2) Ta I a⁶⁵ 050 93 c n ff², nur ερχονται και ι αναβλεψ. af sy | αποκεκυλισται (Lk 24 2 Mt 28 2) K gg H⁶¹⁻² al |

- 5 σφόδρα. ⁵ και εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς
6 δεξιotois περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν. και ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ
ἐκθαμβείσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον; ἠγέρθη, οὐκ ἔστι
7 ὧδε, ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἐθηκαν αὐτόν. ⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ και τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθ-
8 ὡς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ και ἐξελθοῦσαι ἐφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς
τρόμος και ἔκστασις. και οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν, ἐφοβοῦντο γάρ.
- 9 ⁹ [Ἀναστάς δὲ πρῶτῃ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίας τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς
10 ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ¹⁰ ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις
11 πενθοῦσιν και κλαίουσιν. ¹¹ κἀκεῖνοι ἀκούσαντες, ὅτι ζῆ και ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν.
12 ¹² Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς
13 14 ἀγρὸν. ¹³ κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεῖνοι ἐπίστευσαν. ¹⁴ Ὑστε-
ρον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἔνδεκα ἐφανερώθη, και ὠνείδισεν τὴν ἀπίστιαν αὐτῶν και
15 σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ και
εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.
16 17 ¹⁶ ὁ πιστεύσας και βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ¹⁷ σημεῖα δὲ τοῖς
πιστεύσασιν ἀκολουθήσει ταῦτα· ἐν τῷ ὀνόματι μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν
18 [καιναῖς], ¹⁸ και ἐν ταῖς χερσὶν ὄψεις ἄροῦσιν, κἄν θανάσιμόν τι πῶσιν, οὐ μὴ αὐτοῦς
19 βλάψῃ, ἐπὶ ἄρρωστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν και καλῶς ἔξουσιν. ¹⁹ Ὁ μὲν οὖν κύριος Ἰη-
20 20 ²⁰ ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ. τοῦ κυρίου συνεργούντος και τὸν λόγον βεβαιού-
τος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.]

ΑΛΛΩΣ

[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦ-
τα και αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς και ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν και
ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.]

Ἐπελθοῦσαι *I*^ε, ελθοῦσαι *H*⁶¹ | 6 και *l* ο δε, add ο αγγελος *p* αυταις (*Mt* 28₅) *Ta I* α⁶⁵ *ff*², και *l* ο δε
c n sy | φοβεισθε *l* εκθαμβ. (*Mt* 28₅) *Ta I* α⁶⁵ *ff*⁹³ *n sy* | Ναζωρ- *H* α¹ *I* α¹ *af q ff*², -ραιον *H* α¹
af | εκειτο *l* εθηκαν αυτον (*Mt* 28₆) *Ta af it sy* | 7 αλλ *K* | add και α ειπατε *Ta H*^{63*} *I* α⁶⁵ *ff*⁹³ *al*
*af r*² | add ιδου α προαγ. (*Mt* 28₇) *Ta I* α⁶⁵ *ff* (050 om om) ⁹³ 1337 *η ff*² (om om) *n sy* | 8 δε *l* γαρ¹
*Ta K gg H*⁶¹⁻² *I* α⁶⁵ *f* 286 *al lat* | 9—20 add 9—20 *Ta I K gg H*⁶¹⁻² *af sys* 9 om δε *I*^ε *l* |
add ο *l* 5 α πρῶι *I*^ε *c r*² *ff*² | σαββατων (2 *Mt* 25₁ *Lk* 24₁) *I* | αφ *l* παρ (*Lk* 8₂) *K* | 10 απελ-
δοῦσα *l* πορευθ. (13) *H* α¹ *I* α¹ *n* | 11 εκεινοι *l* κακεινοι *H*^{66*} *al I* α¹ *r*², εκεινοι δε *H*^{63*} *c q ff*² |
και ουκ επιστευσαν αυτη *l* ηπιστησαν *Ta I* α⁶⁵ | 14 add δε *p* υστερον (*Mt* 25₁₁ uδ) *I*^ε *it* | om εκ
νεκρων *Ta K* | 17 add εις εμε *p* πιστευσ. *Ta sy c* | παρακολουθ. *I K* | ~ ταυτα [παρ]ακ. *I K* |
om καινας (so sonst stets) *H*^{63*} *al* ~ καιν. λαλησ. *i* | 18 om και εν ταῖς χερσιν *Ta K it* |
19 om ουν *H*^{63*} *al I* α⁰¹⁴ *i lp*, δε *l* ουν *sy*, και *l* ουν *it* | om *l* 5 *K* | τους ουρανους *I*^ε *c q i* | εν δεξια
(*Rm* 8₃₄) *H*⁶³ *I* α¹ | 20 α εποιησαν ~ *p* σημ. *l* επακολ. *Ta sy* | add αμην *p* σημ. *K* |
add Αλλως κτλ *H*⁵⁶ (~ α⁹) 47 *K*^x 1024^m *af sy hm*, add φερεται που και ταυτα α παντα, add
εστιν δε και ταυτα φερομενα μετα το εφοβουντο γαρ *p* σωτηριας α 9—20 *H*⁵⁶ |

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Vorwort 1 1 ¹ Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διῆγησιν περὶ τῶν πεπληροφορη-
 2 μένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ
 3 ὑπηρέται γινόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξε κάμοι παρηκολουθηκῶτι ἀνωθεν πᾶσιν
 4 ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς, περὶ ὧν κατηχήθης
 λόγων, τῆν ἀσφάλειαν.

Verheissung 5 ⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῶδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερέως τις ὀνόματι
 des Täuflers 5 Ζαχαρίας ἐξ ἑφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ
 6 ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβητ. ⁶ ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευ-
 7 ὄμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ καὶ οὐκ
 ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβητ στείρα, καὶ ἀμφοτέροι προβηβηκότες ἐν
 8 ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. ⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς
 9 ἑφημερίας αὐτοῦ ἐναντι τοῦ θεοῦ, ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχεν τοῦ
 10 θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ
 11 προσευχόμενον ἔξω τῆ ὄρα τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου
 12 ἑστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν,
 13 καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ,
 Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβητ γεννήσει υἱὸν
 14 σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· ¹⁴ καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις,
 15 καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον [τοῦ]
 κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίνει, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ
 16 κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον
 17 τὸν θεὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνά-
 μει ἤλιου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,

1 1 om εν H⁰¹⁴ I^{α168} eplur | 2 παρεδωκαν (Ac 6¹⁴ 7⁴²) H^{al} I^{α337f} al Eus | 5 add
 του α βασι. (Mt 2¹) K | η γυνη αυτου | γυνη αυτω (24) Ta K sy | 6 ενωπιον | εναντιον (15 16¹⁵
 und sonst stets) I K gg H A³ it Ku | 7 om η (5 24 36) H^{δ1 014} I^{α 337} e eplur | ~ η Ελισ. ην
 K | 8 εναντιον (6) H^{δ2 53} al I | 9 θεου | κυριου (8 Mt 26⁶¹) H^{δ3*} al I^{α 55} 1337 al,
 om του θεου (21) sy | 10 ~ του λαου ην (23³⁷ Ac 21³⁶) I | 14 γεννησει (13) I K^{ω10:3} K^r |
 15 add του α κυριου (Lk 1¹⁹ Ap 11⁴ gg Ja 4¹⁰ 2 K 8²¹) K^{ω 104:69} K^r | θεου | κυριου (8 8 19)
 I^{α 050f} e al | εν κοιλια | εκ κοιλιας (cf Hb 7¹⁰ gg Mt 19¹²) Ta H⁰¹⁴ af e r l sy | 16 προς
 | επι (Deut 4³⁰ uδ) I^{α 600 93} η Ωρ | 17 προσελευσεται H^{δ1*} 53 al I^{α 600} al KI[?] | Ηλια H
 δ1-2 al | add του προφητου p Ηλ. Ta sy p |

18 ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατασκευασμένον. ¹⁸ καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἀγγε-
 19 λον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβε-
 20 βηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι
 21 Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ καὶ
 22 εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ²⁰ καὶ ἰδοὺ ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι,
 23 ἄχρι ἥς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἴτινες
 24 πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ²¹ Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχα-
 25 ρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναφ. ²² ἔξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύ-
 26 νατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὄπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναφ, καὶ αὐτὸς
 27 ἦν διανεύων αὐτοῖς καὶ διέμενεν κωφός.
 28 ²³ Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς
 29 τὸν οἶκον αὐτοῦ. ²⁴ μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ
 30 αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα· ²⁵ ὅτι ὄπτως μοι πεποίηκεν
 31 ὁ κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν θνητῶν μου ἐν ἀνθρώποις.
 32 ²⁶ Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν
 33 τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, ²⁷ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ἣ ὄνομα
 34 Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαρίας. ²⁸ καὶ εἰσελθὼν
 35 πρὸς αὐτὴν εἶπεν· χαίρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. ²⁹ ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ
 36 διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. ³⁰ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγε-
 37 λος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαρίας, εἰς ἃς γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ καὶ ἰδοὺ συλ-
 38 λήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. ³² οὗτος
 39 ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν
 40 θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ³³ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς
 41 αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ εἶπεν δὲ Μαρίας πρὸς τὸν
 42 ἄγγελον· κὼς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος
 43 εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἁγίον ἐκελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι,
 44 διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἁγίον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ³⁶ καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγ-
 45 γενίς σου καὶ αὐτὴ συνειληφῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴ ἔκτος ἔστιν

Verheis-
 sung der
 Geburt
 Jesu

20 λοιπον 1 καὶ ἰδου Τα sy | πληθησονται 1 πληρωθ- (cf 15 23) H^{al} Qp | 21 add εστηκως
 και p λαος Τα syP | ~ αυτον p ναω H⁶¹ al Iα⁹³, om εν τω ναω Iα¹³³ al | 22 εδυνατο
 H^{61*2} Ial | 24 ~ ταυτας p ημερας (cf 2 1 Mt 3 1 24³⁶) Iα⁶⁵ ε al | 25 om
 o a κυριος H⁶² 014 63 al Iα⁶⁵ al | add to a ονειδος (Gen 30²³) K | 26 om o Iα³³⁷
 cplur Eus | υπο 1 απο K | om του Iα³³⁷ ε al | Ναζαρεθ K¹ K² H⁶³ al Iα^{93f} η ι cplur
 it^{exc} q ff² | 27 εμνηστευ- H^{61*2*} 014 al | add και πατρις p οικου (2 4) H⁶² 63
 Iα¹³³ 168 η cplur Eus Xp | 28 add o αγγελος p αυτην Τα H⁶² al Iα¹³³ al q r f ff² l sy,
 add o αγγελος a προς K | add ευηγγελισατο αυτην και a εειπεν Iα⁹³ al ab ff² r l | add ευλογημενη
 συ εν γυναιξιν p σου (42) Τα K. add και ευλογημενος o καρπος της κοιλιας σου p γυν. (42) Iα¹⁴⁶⁸ |
 29 add ιδουσα p δε Τα K, add αυτον p ιδ. I^{al} it | add αυτου p λογω Τα K | ~ επι τω λογω p
 διεταρ. K | add εν εαυτη λεγουσα p διελογ. (12 17) H^{al} Iα (om λεγ.) 65 168 1337 al | om ειη Τα?
 (was ist dieser Gruss) I^{1*} η, ει 1 ειη I¹ al | 30 ~ αυτη a o Τα Iα^{65f} ε al b r f ff² q sy
 31 και εειπεν 1 εειπεν δε Iα⁶⁵ α | add μοι p εσται Τα H^{61c} 63qal I | ανηρ ουκ εγινωσκεν με 1 ανδρα
 ου γινωσκω Τα | 35 om επι σε Τα sy | add εκ σου p γεννωμ. (cf Mt 26) Τα H^{63*} Iα⁰⁵⁰ 600
³³⁷ η cplur e ac r sy Oual Mp Ir Tert Aδ | καθαρων εσται και ι αγιον Τα sy | 36 συγγενης
 K | συνειληφεν H⁶¹⁻² 014 Iα⁶⁰⁰ 93 lat |

37 αὐτῇ τῇ καλουμένη στείρα, ³⁷ ὅτι »οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα.«
38 εἶπεν δὲ Μαριάμ· ³⁸ Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ
ἀπήλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Maria und
Elisabet 39 ³⁹ Ἀναστάσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν
40 μετὰ σκουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα ⁴⁰ καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπά-
41 σατο τὴν Ἐλισάβετ. ⁴¹ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἄσπασμόν τῆς Μαρίας ἡ Ἐ-
42 λισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου
43 ἡ Ἐλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναι-
43 ζίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. ⁴³ καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα
44 ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ; ⁴⁴ Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἄσ-
45 πασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ
45 μου. ⁴⁵ καὶ μακαρία ἡ πιστεύουσα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ
46 47 παρὰ κυρίου. ⁴⁶ Καὶ εἶπεν Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, ⁴⁷ καὶ 1 Sam 2:1—10
48 ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτήρῳ μου, ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν 1 Sam 1:11
49 ταπεινώσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πάσαι αἱ
50 51 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ Ἐποίησεν Ps 103:13 17
52 53 52 καθείλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς, ⁵³ πεινῶντας ἐνέπλησεν Ps 147:6
54 ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς Ps 34:11 107:9
55 αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβ- Ps 98:3
56 56 ραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. ⁵⁶ Ἐμείνεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡς
μῆνας τρεῖς καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Geburt
des Täufers 57 ⁵⁷ Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.
58 ⁵⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος
59 αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ⁵⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἤλθον
περιτερεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν.
60 61 ⁶⁰ καὶ ἀποκριθεὶσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. ⁶¹ καὶ
62 εἶπον πρὸς αὐτήν, ὅτι οὐδεὶς ἔστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου, ὅς καλεῖται τῷ ὀνό-
62 ματι τούτῳ. ⁶² ἐνέειπον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό.
63 ⁶³ καὶ ἀπήσασεν πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἔστιν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔθα-

37 om παρα I af bc q ff² l sy | τω θεω (30) K | 38 ~ ο αγγελ. απ αυτης Τα I α¹³³ 93f sy |
41 ~ η Ελισ. 1 α τον K | 42 βοησεν l φωνησεν (9³⁸ K Mt 27⁴⁶) H⁶² 63 al I² sy | κραυγη
l φωνη (Ap 14¹⁸ gg Mt 27⁴⁶) H⁶¹ 014 al I α⁹³ A¹ Ωρ | add προς Μαριαμ p ειπεν Τα sy |
43 om και α ποθεν Τα sy | 44 ~ το βρεφος α εν¹ (41) K | 46 Ελισαβετ l Μαριαμ ab l |
48 os l οτι Τα c | 49 μεγαλα H^{61-2*} 014 I α^{55*} it | 50 γενεας γενεωv l γενεας και
γενεας (LXX Jes 51⁸ Joel 2² Dan 6²⁶) K gg H⁶¹ 014 63* al A¹ it vg sy^p Aug, γενεαν
και γενεαν (so meist LXX) H⁶² al I q r f ff² l, απο γενεας εις γενεαν I α⁹³ al | 51 υπερηφανων
I α⁹³ al | διανοιας H^{62c} I e plur | 55 εις τον αιωνα (sonst stets im NT) K | 56 επ Ελισαβετ
l συν αυτη Τα sy | ωσει K, om ως I α⁶⁵ af it | 59 om εν (9²²) H^{al} I α⁶⁵ al af | ~ ογδ. ημ. om
τη² K | 60 add το ονομα αυτου p κληθ. (31 63 Mt 1²³) H^{63*} I α⁶⁵ | 61 εν τη συγγενεια (cf Mk 6⁴) Τα
K | 62 αυτον l αυτο K | 63 εσται H⁶³ I η e plur Ωρ | om το (Jo 1⁶) H^{61*} al I α¹³³ 93 Ωρ |

- 64 μασαν πάντες. ⁶⁴ ἀνεφῆθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρήμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ,
 65 καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. ⁶⁵ Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικούν-
 τας αὐτοῦς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ θρηνῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταύ-
 66 τα, ⁶⁶ καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες· τί ἄρα
 67 τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. ⁶⁷ Καὶ Ζαχαρίας ὁ
 68 πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφῆτευσεν λέγων· ⁶⁸ Εὐλογητὸς Ps 41¹⁴
 κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ
 69 ⁶⁹ καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, ⁷⁰ καθὼς Ps 132¹⁷
 71 ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ ⁷¹ σωτηρίαν ἐξ Ps 106¹⁰
 72 ἔχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, ⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ
 73 τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὄρκοι, ὃν ὤμοσεν Ps 106⁴⁵
 74 πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ⁷⁴ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
 75 ῥυσθέντας λατρεῖν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν δσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας
 76 τὰς ἡμέρας ἡμῶν. ⁷⁶ καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης ὕψιστου κληθήσῃ. προπο- Mal 3¹
 77 ρέυση γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, ⁷⁷ τοῦ δοῦναι γνῶσιν Jer 31³⁴
 78 σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν ⁷⁸ διὰ σπλάγχχνα ἐλέους θεοῦ
 79 ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ ὕψους, ⁷⁹ ἐπιφάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ Jes 9¹
 σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.
 80 ⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠδύξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις
 ἕως ἡμέρας ἀναδείξωσ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

Geburt Jesu (Mt 1. 18-25) 2 1 ¹ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξηλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγού-
 2 στού ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ² αὕτη ἡ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο
 3 ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. ³ καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι,
 4 ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. ⁴ Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ
 πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυὶδ, ἧτις καλεῖται Βηθλεὲμ, διὰ τὸ
 5 εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ, ⁵ ἀπογράψασθαι σὺν Μαρίας τῇ μεμνη-
 6 στευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ ὄσση ἐγκύη. ⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσ-

64 καὶ (~ α παραχρ.) 1 δε ~ παραχρημα α ανεωχθη τα sy, ~ κα παραχρημα ελυθη (add) η γλωσσα
 αυτου α και² 63 Iα⁶⁵ ab r | ελυθη ο δεσμος της γλωσσης 1 η γλωσσα (Mt 7³⁵) Iη sy | 65 δε
 1 και (Ac 2⁴³) H⁶² Iα³³⁷ al | ~ φοβος επι παντας (Ac 5⁵) τα Iα⁶⁵ 93 lat sy, add μεγας p φοβος
 (Ac 5⁵) Iα⁶⁵ bc | om παντα τα ρηματα τα sy, om παντα (2¹⁹) H^{82*} al | 66 ακουοντες (2⁴⁷
 4²⁸) H⁶³ al Iα⁶⁵ 337 al | ταις καρδιαις (Mt 2⁶ 8 4¹⁵ Lk 3¹⁵ 5¹²) τα H⁰¹⁴ al Iα⁶⁵ af | om
 γαρ (Ac 11²¹) τα K sy | 67 προεφητευσεν K, ειπεν 1 επροφ. λεγων Iα⁶⁵ | 69 add τω α
 οικω (33) τα² K | om τω α παιδος (54 Ac 4²⁵) H Iα⁶⁵ 93 | 70 add των p αγιων τα K |
 ~ αυτου προφητων H⁰¹⁴ Iα³³⁷, ~ προφ. αυτου των απ αιων. τα² Iα⁶⁵ af it sy | 71 ~ εκ
 χειροσ 1 εξ α εχθρ. (74) τα Iα⁶⁵ sy | 74 add των α εχθρων τα K | add των p εχθρ. (71) τα
 K | 75 ~ δικαιοσυνη . . οσιοτητι τα | πασαισ ταισ ημεραισ H⁶¹ 014 al Iα⁹³ lat | add της ζωης
 α ημων (Jos 1⁵ 1 Reg 7¹⁴) K^x K^r | 76 om δε τα K | om γαρ τα sy | ενωπιον 1 προ
 προσωπου (75) H⁶¹⁻² 014 Ωρ | 77 ημων 1 αυτων (Ga 1⁴ 1 J 2² Ap 1⁵) H⁶³ al I, αυτου H⁰¹⁴ |
 78 επισκεψεται (Gen 50^{24f} gg Lk 1⁶⁸) H^{61-2*} 014 al sy |

2 1 απογραψασθαι (5) Iα¹³³ ε al Ευσ | 2 om η τα² H^{61-2*} Iα⁶⁵ 93 al Ευσ | 3 ιδιαν 1
 εαυτου (Mt 9¹) K | 4 Ναζαρεθ s. z. 1²⁶ | 5 ~ απογραψασθ. (add) εκει p ουση εγκυω τα
 sy | -γραφεσθαι (1³) H^{82*} 014 Iα⁶⁵ 93 cplur | εμνηστ- H Iα⁶⁵ | om γυναικι (1²⁷) τα H⁶¹⁻²
 014 63^v Iα⁶⁵ 133 93 af r f Ευσ, αυτος και Μαριαμ η γυνη αυτου (1 μεμν. αυτω) ουσα εγκυος απογρ.
 εκει 1 s sy | 6 αυτην 1 αυτουσ τα af b |

- 7 σθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, ⁷ καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρῶτότοκον, καὶ ἔσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς
8 τόπος ἐν τῷ καταλύματι. ⁸ Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες
9 καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. ⁹ καὶ ἄγγελος
κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
10 μέγαν. ¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
11 χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς
12 ἔστιν Χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυίδ. ¹² καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, ἐρῆσθε
13 βρέφος ἔσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. ¹³ καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ
14 ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιάς οὐρανοῦ αἰνούτων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· ¹⁴ δόξα ἐν
15 ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπήλ-
θον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον
πρὸς ἀλλήλους· διέλωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός,
16 ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ ἀνεύρον τὴν τε Μαριὰμ
17 καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ¹⁷ Ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν
18 περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ καὶ πάντες
οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.
19 ¹⁹ ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
20 ²⁰ καὶ ὅπεστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνούντες τὸν θεὸν ἐπὶ πάσιν, οἷς
ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
21 ²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα ¹⁵⁹
αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτόν ἐν ¹³¹
τῇ κοιλίᾳ.
22 ²² Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωυ-
σέως, ἀνήγαγον αὐτόν εἰς Ἱερουσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ, ²³ καθὼς γέγραπται
ἐν νόμῳ κυρίου, ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ^{Ex 13₂ 12}
24 ²⁴ καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων
25 ἡ δύο νοσοῦς περιστερῶν. ²⁵ Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα ^{Lev 12₈}
Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν

7 add τη φατην⁽¹⁶⁾ K | 9 add ιδουρ και¹ (Mt 1₂₀) Ta K | 10 κοσμο 1 λαω Ta sy | 12 om
και² (16) K^x K^r | om και κειμενον (-) H^{82*} I α⁶⁵ al | add τη φατην⁽¹⁶⁾ I cplur | 14 add
και α εν² Ta sy | om εν² Ta af it sy Ir Or Ath ψAδ | ευδοκια Ta Ωρ Ευσ Κυ K gg H
61^{*}.2* 014 I α⁶⁵ 168 κ⁸⁴ lat Ir Κυ¹ | 15 ~ οι αγγελοι α απ I α⁶⁵. ~ οι αγγ. α εις I α⁶⁵⁰
168 ι al lat sy | om και οι ανθρωποι (20) Ta H⁶¹⁻² 014 56 376 I α^{650f} 93 η al lat sy Ευσ | ελαλουν
1 ειπον (4₃₆ 6₁₁ Ac 26₃₁ gg 24₃₂) Ta H⁶¹⁻² 014 sa I α⁹³ it^{exc} cqr vg, add λεγοντες p αλληλ.
Ta H⁶², add και ειπον ab ff² l sy p, om ειπον I⁹⁵ | add εις α Βηθλεεμ (Mt 2₈) I cplur qr |
16 ευρον (46) H^{82c} al I α⁶⁵ 93 η ι al Ευσ | om τε Ta I α⁶⁵ lat sy Ευσ | 17 διεγνωρ-
K | om τουτου (Mt 2₈) Ta I af arf sy | 19 Μαρια cplur | om παντα Ta I α⁹³ al,
~ συνετηρει παντα (51) I α⁶⁵ 133 al lat, om τατα (51) H⁶¹ | 21 add αι α ημεραι (22) I
Ευσ, add αι α οκτω I α⁶⁵, ~ οκτω ημεραι I⁹³ al sy | το παιδιον 1 αυτον (1₅₉) Ta I K¹ af r sy |
om και² Ta I α[?] it | 22 Μωσ- K^x K^r | 23 add τω α νομω (24) Ta I α⁶⁵
al Κυ ι | πρωτοτοκον 1 αρσεν Ta sy | 24 om τω (23) K | νεοσσ- K^x K^r | 25 om ιδου Ta
I α⁶⁵ al sy | ~ ανθρ. ην (Mt 21₃₃) H⁶¹⁻² al I al | ευσεβης 1 ευλαβης (Ti 2₁₂) H^{62*} I α¹³³
93 337 cplur | τω 1 του (cf 1₆₈) I α^{650f} al Διδ | ~ αγιον ην I α⁶⁵ 133 337 cplur it Διδ om ην I α⁹³ η |

26 τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν, ²⁶ καὶ ἦν αὐτῷ κεκρηματισμένον
 ὅπῃ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἰδεῖν τὸν Χριστὸν κυρίου.
 27 ²⁷ Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερὸν. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ
 παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ
 28 ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ
 29 εἶπεν· ²⁹ νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥημά σου ἐν εἰρήνῃ,
 30 ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον
 32 πάντων τῶν λαῶν, ³² φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.
 33 ³³ καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ
 34 αὐτοῦ. ³⁴ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα
 αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κείμενος εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ
 35 εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, ³⁵ καὶ σοῦ [δὲ] αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία,
 36 ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. ³⁶ Καὶ ἦν Ἄννα
 προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ. αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις
 37 πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὕτη
 χήρα ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστεύσασα καὶ δεήσασα
 38 λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ καὶ αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ
 θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.

Nazaret-
aufenthalt
(Mt 2, 19-23)

39 ³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὅπεστρεψαν εἰς τὴν
 Γαλιλαίαν εἰς [τὴν] πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ.

40 ⁴⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠξῆσαν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις
 θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

Jerusalem-
reise des
Zwölf-
jährigen.

41 ⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἰερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ
 42 πάσχα. ⁴² Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς
 43 ἑορτῆς ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν
 44 Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. ⁴⁴ νομίσαντες
 δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὀδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς

26 add αν p πριν η H^{82c} al, εως αν l πριν η Τα H^{82*} af sy Διδ, αν l η H⁸¹ 376 Iα 050, om η H⁰¹⁴
 I· al | ιδειν l ιδη Iα 98 337· al | 28 αυτον l αυτο I | om αυτου (Esther 51) H^{81-2c} al Iα 98
 al ab l lp Ir Ωρ Διδ Κυ | 33 om o a πατηρ K | Ιωσηφ l πατηρ αυτου Τα K af it | add
 αυτου p μητηρ Τα K af it | 34 add εις a αναστ. Τα Iα⁸⁵ l | 35 om δε (176 K) Τα H lat
 sy | 36 προφητης Ir | add και a αυτη (37) Τα H^{82c}. Iα⁸⁵ sy | add αυτης p ανδρος Τα H^{81c}
 lat | ~ ετη μετα ανδρος K bc ff² r² l, ~ ετη επτα μετα ανδρ. Iα⁸⁵ 93 337 al sy lp Ir | 37 ως
 l εως Τα K, om εως Iα⁸⁵ af it sy | add απο a του K, add εκ H^{82*} | 38 add αυτη p και¹ (36 37)
 Τα K | κυριω l δω Τα K | add εν a Ιερουσ. K | 39 παντα H I cplur | om τα H⁸² al I |
 επιστρεψαν H^{81-2*} (-φ=ω) al A l | om την² (126 cf Mt 223) H⁸¹⁻² 014 Iα^{85*} al | αυτων I | Ναζαρεθ
 K¹ H^{81*} al I, -ρατ Iα¹, -ρα Iα¹ | add καθως ερρεθη δια του προφητου οτι Ναζωραιος κληθη-
 σεται p Ναζαρετ (Mt 223) Τα Iα⁸⁵ a | 40 add πνευματι p εκραταιουτο (180) Τα K | σοφια
 (52 Rm 129) H, om πληρουμ. σοφ. (180) I· a | αυτω I | 41 om οι γονεις αυτου Τα, οτε Ιωσηφ
 και η Μαριαμ l οι γον. αυτου abc ff² r l (c ff² add η μητηρ αυτου) | 42 αναβαιντων (Mt 1727)
 K, ανεβησαν (Jo 213) οι γονεις αυτου εχοντες αυτον l αναβαιν. αυτων Iα⁸⁵ af | add εις Ιεροσο-
 λυμα p αυτων (41 Jo 213) K lat sy c | 43 απεμεινεν Iα⁸⁵ cplur Κυ· | ~ ο παις Ιδ (Ac 313
 427 30) Τα Iα⁸⁵ al it, om Ιδ H^{82*}, om ο παις af a | εγνω Ιωσηφ και η μητηρ l εγνωσαν οι γονεις
 Τα K | 44 ~ ειναι p συνοδ. K | συγγενει K | add εν a τοις² K |

45 συγγενεῦσι καὶ τοῖς γνωστοῖς, ⁴⁵ καὶ μὴ ἐβρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
 46 ἀναζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ
 καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.
 47 ⁴⁷ ἔξιταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν
 48 αὐτοῦ. ⁴⁸ καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ·
 τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν
 49 σε. ⁴⁹ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδαιτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ
 50 πατρὸς μου δεῖ εἶναί με; ⁵⁰ καὶ αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.
 51 ⁵¹ καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς.
 52 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει τὰ ῥήματα ἅπαντα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ⁵² Καὶ Ἱη-
 σοῦς προέκοπτεν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

1 Sam 2:26

Die Anfänge 3-5,11

Der
Täufer
Johannes
(Mt 3, 1-12
Mk 1, 1-8)

3 1 ¹ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαίδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου καίσαρος, ἡγεμονεύοντος
 Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φι-
 λίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰουραίας καὶ Τραχωνίδος
 2 χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ² ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ
 3 Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³ καὶ
 ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς
 4 ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου· «φῶνῃ
 5 βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους
 6 αὐτοῦ, ⁵ πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,
 7 καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λίας, ⁶ καὶ ὄψεται
 8 μᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.»
 9 ⁷ Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα
 10 ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν
 καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· [ὅτι] πατέρα
 9 ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων
 10 γείρειν τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ Ἡδὲ δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
 11 κείται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλε-
 12 ται. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ¹¹ ἀποκρι-
 θείς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων

Jes 40:2-5

45 add αυτον p ευροντες (46) Ta K | ζητουντες (48f) K | 46 μεθ K | om και² Ta I α⁵⁵ lat |
 48 ~ ειπεν p αυτου K | και εγω H⁶³* a¹ I | add και λυπουμενοι p οδυνωμενοι Ta I α⁵⁵ af a ff²
 q r l sy | ζητουμεν H⁶¹-2* | 49 ζητετε H⁶²* 014 I a¹ b sy c | οιδατε l ηδαιτε H⁰14 I α⁵⁵
 a¹ af it l ert lp | ~ με ειναί I lat sy lp Tert | 51 Ναζαρεθ s. zu 39 | δε l και⁴ (19) I α⁵⁵ c plur
 K¹ a¹ af r sy | ~ τα ρημ. απαντα (gg 1 α⁵ 2 19 7 1) I α⁵⁵ (παντα) 133 93 cplur | add ταυτα a εν
 (1 α⁵ 2 19) Ta K it sy c | 52 add εν τη a σοφια Ωρ H⁶² a¹, add τη H⁶¹ a¹ | ~ ηλικια κ.
 σοφια Ta H a¹ I α⁵⁵ af it sy Ωρ |

3 1 om δε¹ H⁶²c a¹ I r | 2 αρχιερων I ε it | add του a Ζαχ. (Mt 4 21 10z) I | 3 om την
 (gg 4 14 7 17 Mt 14 35 Mk 1 28) H⁶¹ a¹ I a¹ Ωρ | 4 add λεγοντος p προφ. (Mt 3 z) K | 5 ευθειας
 H⁶¹ I α⁵⁵ it | 5 λειας K | 7 δε l ουν I α⁵⁵ 133 168 η ε a¹ af r sy | 8 add οτι a
 πατερα (gg Mt 3 z) H a¹ I α⁵⁵ 050 sy c Ωρ | 9 ιδε l ηδη Ta sy | om και¹ (Mt 3 10) Ta I α⁵⁵
 lat εxc c sy | 10 12 14 ποιησωμεν K^w K^r | 11 λεγει l ελεγεν K sy |

12 βρώματα ὁμοίως ποιεῖτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ τελῶνα βαπτισθῆναι καὶ εἶπον πρὸς
 13 αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ¹³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον παρὰ
 14 τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐκρημάτων δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες·
 τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μηδένα διασεισῆτε μηδὲ συκοφαντήσητε,
 15 καὶ ἀρκείσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. ¹⁵ Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ
 16 διαλογοζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς
 17 εἶη ὁ Χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω
 ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμι ἰκανὸς λύσαι τὸν ἱμᾶντα τῶν
 17 ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ, ¹⁷ οὐ τὸ
 18 πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθάραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν [μὲν] σίτον
 18 εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω. ¹⁸ Πολλὰ μὲν
 19 οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, Mt 14^{3c}
 ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναίκος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ Mk 6^{17c}
 20 περὶ πάντων, ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶ-
 σιν [καὶ] κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

Jesu Taufe 21 ²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος
 (Mt 3, 13-17) 22 καὶ προσευχομένου ἀνερχθῆναι τὸν οὐρανόν ²² καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 (Mk 1, 9-11) 23 καὶ σατυροῦν αὐτὸν ὡς περιστέρην ἐπ' αὐτόν καὶ φωνῆν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ
 (Jo 1, 31-34) 24 ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. ²³ Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος
 Genealogie (Mt 1, 1-17) 24 ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὧν υἱός, ὡς ἐνομιζέτο, Ἰωσήφ τοῦ Ἠλεὶ ²⁴ τοῦ Ματθαῖ

12 add υπ αυτου p βαπτ. (7 Mt 3 13) I^r K^r | 13 om ο δε Τα b sys^c | 14 ~ και ημεεις a
 τι K, om και ημεεις I^{a55} | om και³ Τα b q sy, ο δε l και³ (13) I^{a55} af | προς αυτους l αυτοις (13)
 K | 15 ~ περι του Ιωαννου a και Τα sy^p, om περι τ. l. sy^c | om του² I^{a55} 133 η
 ε eplur A¹ | 16 απαισ l πασι K | ~ ο Ιω. [α]παισ λεγων K gg H af, ~ πασιν λεγων
 H^{82c} al a, ~ [α]πασιν ο Ιω. λεγων I η al, ~ ο Ιω. λεγων απασιν I^{a337} al, om ο Ιω. I^ε
 ab l sy, ελεγεν l απεκρ. . λεγων sy^c, add αυτοις p λεγων (11) I^{a1} sy | om πασιν I^{a1} sy^c, om ο
 I^{a1} | ~ υμας¹ a υδατι (Mt 3 11) I^{a1} abc ff² q sy Eυσ, ~ υμας βαπτίζω I^{a1} l, ~ υμας βαπτίζω
 εν (add) υδ. (Mt 3 11) I^{a55} η ε af r, ~ βαπτίζω υμας υδατι I^{a1} f, add εν a υδατι I^{a1} af (ἐν
 aquam) d q | om δε (Mk 1 7) Τα I^{a1} | add οπισω μου p μου (Mk 1 7) Τα I^{a1}, p δε sy | add
 κυψας a λυσαι (Mk 1 7) I^ε al | 17 και διακαθαριει . . συναξει (Mt 3 12) I K gg Τα K
 H^{81-2*} af a | add μεν (cf zu Mt 3 12) I^a 65f ε al | τας αποθηκας Τα sy^p | 18 του λαω
 I^a 168 ε eplur K^r 22:16 f r | 19 υπο Ιωαννου l υπ αυτου Τα sy | add Φιλιππου a του
 (Mt 14³ Mk 6 17) Τα H⁸³ 014 66 648 376 I^a 93 337 η eplur | om ο Ηρωδης Τα I^{a1} af l, ~ ο
 Ηρωδης p προσεδηκεν (20) sy | 20 om και² H^{81-2*} I^{a55} af b | add τη a φυλακη (Mt 14³
 Mk 6 27) Τα K | 22 ωσει (Mt 3 16) K | add λεγουσαν p γενεσθαι (Mt 3 12) Τα K |
 ουτος εστιν . . ω l συ ει . . σοι (Mt 3 17) Τα I^{a1} | ~ υιος μου ει συ εγω σημερον γεγεννηκα σε l
 συ—ευδοκ. (Ps 2 7) I^{a55} abc ff² l r Ιου Κλ Ωρ Μεθ Διογ Διδασκ ApConst ActPP Ebion-εν
 Lact Hil Faust Juvenc Aug | ηυδοκησα K¹ K^r 5:7 | 23 add ο a Ιδ K, ~ ην δε (add)
 Ιδ om αυτος Τα I^{a55} sy^s Ir K l Ιππ, om ην I^a 337, om ο Ιδ I^{a1} | ~ αρχομενος p τριακοντα K,
 ~ αρχομενος a τριακ. H⁸⁶, ~ αρχομενος p ωσει Ir, om αρχομενος Τα I^{a1} af f sy | add ειναι a
 ωσει I^ε, p τριακ. I^a 050, p ενομιζετο I^{a55} af bc ff² q l | ως l ωσει I^{a55} ε al Ιππ | om ων I^{a55}
 133 ε al | ~ ως ενομιζετο υιος K | Ηλι K | 24 Ματθαν (Mt 1 15) I, Μαδθ- H⁸² I^{a55}, -αθ
 H⁸² I^{a1} |

25 τοῦ Λευεὶ τοῦ Μελχεί τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ ²⁵ τοῦ Ματθαίου τοῦ Ἀμῶς τοῦ
 26 Ναοὺμ τοῦ Ἑσλεί τοῦ Ναγγαὶ ²⁶ τοῦ Μαᾶθ τοῦ Ματθαίου τοῦ Σεμεὶν τοῦ
 27 Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδᾶ ²⁷ τοῦ Ἰωαννὸν τοῦ Ῥησᾶ τοῦ Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιήλ τοῦ
 28 29 Νηρι ²⁸ τοῦ Μελχεί τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσᾶμ τοῦ Ἐλμωδάμ τοῦ Ἦρ ²⁹ τοῦ Ἰησοῦ
 30 τοῦ Ἐλιέξερ τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθᾶτ τοῦ Λευεὶ ³⁰ τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ
 31 Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνᾶμ τοῦ Ἐλιακαίμ ³¹ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματθαθᾶ τοῦ
 32 Ναθάν τοῦ Δαυιδ ³² τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβηδ τοῦ Βοδζ τοῦ Σαλά τοῦ Ναασῶν
 33 ³³ τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμειν τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἑσρῶμ τοῦ Φαρῆς τοῦ Ἰούδα
 34 35 ³⁴ τοῦ Ἰακῶβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχωρ ³⁵ τοῦ Σεροῦχ τοῦ
 36 Ῥαγαῦ τοῦ Φαλέκ τοῦ Ἐβερ τοῦ Σαλά ³⁶ τοῦ Καινᾶμ τοῦ Ἀρφαξᾶδ τοῦ Σὴμ
 37 τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ ³⁷ τοῦ Μαθουσαλά τοῦ Ἐνώχ τοῦ Ἰάρεδ τοῦ Μαλελεήλ τοῦ
 38 Καινᾶν ³⁸ τοῦ Ἐνῶς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

Jesu
Ver-
suchungen
(Mt 4, 4-11
Mk 1, 12f.)

4 1 ¹ Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἤγετο
 2 ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ ² ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
 Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπέκρινεν.
 3 ³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ, ἵνα γένηται
 4 ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· γέγραπται, ὅτι >οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνῳ
 5 ζήσεται ὁ ἄνθρωπος<. ⁵ Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας
 6 τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου, ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν
 ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καί, ᾧ ἐὰν
 7 θέλω, δίδωμι αὐτήν. ⁷ σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πάντα.

Deut 8:3

Λευι Μελχι *K* | Ιαννα *K*, Ιωννα *I η al*, Ιωαννα *I ε al* | 25 Εσλι *I K x K r* | 26 Σεμε-
 ει *K* | Ιωσηφ Τα *K* | Ιουδα *K* | 27 Ιωανναν *I K 1 K r*, Ιωαν *H 62* I α 133 al*, Ιωαννα
I α 050 600 al af it | 27f Νηρι Μελχι Αδδε *I K x K r* | 28 Ελμαδαμ *H I al lat*
^{exc qf} | 29 Ιωση Τα *K* | Μαθδ- *H 61* 2 I al*, Ματτ- *H al I*, -αν (²³ Mt 115) *I η al*,
 -αθ *H 62* (ααδ) al I al* | Λευι *K* | 30 Ιωανν *K it* | 31 Μιαναν *I Μεννα *K**
 Μετταδα *H 61* | Δαυειδ *H r* | 32 Ωβηδ *I* Ιωβηδ (¹ Chron 212) *K* | Βοος (^{Mt 1 5 1}
 Chron 211r) *H (62* βαλλε) I α 65 eplur af ab l** | Σαλμων (^{Mt 1 4r 1} Chron 2 11) *I* Σαλα
 (³⁵) Τα *K gg H 61-2 sy* | 33 Αμιναδαβ *I α 65*, Αμιναδαμ *I α 168 η eplur*, Αδαμ *H 62* al* |
 Αραμ *I* Αδμειν Τα *K*, add Αραμ του α Αδμειν *I α 050 η al*, Ιωραμ *I* Αρνει *K*, om του Αρνει *I α 65*
 eplur *K 2 it sy* | 34 Θαρρα *K x 87:78 K r* | 35 Ραγαβ eplur | Φαλεγ *K (K x 16 : 25)* |
 36 Καιναν (³⁸) Τα *K* |

4 1 ~ πλήρης π αγίου (Ac 1124) *K* | εις την ερημον *I* εν τη ερημῳ (M 41) *K af* | 2 τεσσαρ- *H* |
 add και νυκτας τεσσαρακοντα π τεσσ. (Mt 42) Τα *I al* | σατανα *I* διαβολου (Mk 113) *I α 65 af sy* |
 add ουδε επεν π ουδεν (Mt 1118) *I ε al* | add υστερον α επεισασεν (Mt 42) Τα *K* | 3 και ειπεν
I ειπεν δε (Mt 43) *K* | ινα οι λιθοι ουτοι αρτοι γενωνται *I* ιτω—αρτος (Mt 43) Τα *I α 65 r*, ~ αρτος
 γεν. (Mt 43) Τα *I al cf* | 4 om και Τα *r sy*, δε *I* και *I ε* | om ο *I K* | ~ προς αυτον π *I 5 K*, om
 προς αυτον *I α 65* | add λεγων α γεγραπται *K*, add και ειπεν (cf Mt 44) Τα *I al ab q ff 2 I*,
 αποκριθεις . . ειπεν (Mt 45) *I α 65* | om οτι (Mt 44) Τα *I α 65 133 ε al r* | om ο ² (cf zu Mt 44)
 Τα *K x K r* | add αλλ επι παντι ρηματι θεου π ανθρωπος (Mt 44) Τα *K lat*, εν *I* επι (in *K*) *I α*
^{65 al}. add εκπορευομενω δια στοματος α θεου (in *K*; Mt 44) Τα *I α 337 eplur* | 5 add ο
 διαβολος π αυτον (Mt 48) Τα *K it exc ab sy* | add εις ορος υψηλον α εδειξεν (Mt 48) Τα *K*,
 add λιαν π υψηλον (in *K*; Mt 48) *I α 65 ε al I* | του κοσμου *I* της οικ. (Mt 48) Τα ² *I α 65 al* |
 7 add πεσων α προσκυν. (Mt 48) *I α 133 η al af it* μου *I* εμου *I K 1 r* | σοι *I* σου (cf Mt 48)
I α 133 168 al K r |

- 8 ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· »προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν Deut 6^{13f}
9 σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.« ⁹ Ἦγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἔστησεν
ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
10 ἐντεῦθεν κάτω, ¹⁰ γέγραπται γάρ, ὅτι »τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ Ps 91^{11f}
11 τοῦ διαφυλάξαι σε, ¹¹ καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
12 λίθον τὸν πόδα σου«. ¹² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι εἰρηται· »οὐκ Deut 6¹⁶
13 ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου«. ¹³ Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διά-
βολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
- 14 ¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
15 καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. ¹⁶ καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.
- 16 ¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρά, οὗ ἦν θετραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς
αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν. καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.
17 ¹⁷ καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαίου, καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον
18 εὔρεν [τὸν] τόπον, οὗ ἦν γεγραμμένον· ¹⁸ »πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἴνεκεν Jes 61^{1r} 58⁰
ἐχρῖσέν με εὐαγγελίσαομαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με κηρῦσαι αἰχμαλώτοις ἀφ᾿ ἑσιν καὶ
19 τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, ¹⁹ κηρῦσαι ἐνιαυτὸν
20 κυρίου δεκτόν.« ²⁰ καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, καὶ
21 πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ²¹ ἤρξατο δὲ λέγειν
22 πρὸς αὐτοὺς, ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὤσιν ὑμῶν. ²² καὶ πάντες
ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις
23 ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἔλεγον· οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; ²³ καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτοὺς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν,
24 ²⁴ εἶπεν δὲ ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

8 ~ αὐτο εἶπεν ο ἰς (cf 12) K, ~ εἶπεν αὐτο ο ἰς (12) Iα^{286f} eplur it, ~ αὐτο ο ἰς εἶπεν Iα⁶⁵ 168
a1 | add υπαγε οπισω μου σατανα α γεγρ. (Mt 4¹⁰ 16²³) Ταε K | add γαρ p γεγραπται (Mt 4¹⁰)
Τα I² b q | ~ προσκυνησεις p σου (Mt 4¹⁰) H I lat^{exc} a r sy Ωρ | 9 και ηγαγεν l ηγ
δε (s) K | Ιερουσολυμα I η a1 | add αυτον p εστησεν (Mt 4⁵) Τα K | om εντευθεν (Mt 4⁶) Τα
Iα¹⁶⁸ 337 1468 a1 Kⁱ, ~ κατω εντευθεν (nach Mt 4⁶) Iⁱ a1 | 10 add εν πασαις ταις οδοις
σου p σε (Ps 90¹¹ LXX-Cod. A) Iα³³⁷ η a1 | 11 om οτι (Mt 4⁶) K sy | add αυτων p χειρων
Τα r² sy | 12 om και Τα ε sy | ~ ο ἰς α εἶπεν (s) Iα⁶⁵ al e r r² f sy | κυριος l ἰς Iⁱ | om οτι
(s) Τα Iα⁶⁵ a1 lat^{exc} a sy | γεγραπται l ειρηται (Mt 4⁷) Τα Iα⁶⁵ al af it, om ειρηται sy | 14 om
o Kⁱ | 16 om την (cf 23) H Iα^{65f} eplur Ωρ | Ναζαρετ I² K^x K^r, -ατ Iα⁰⁵⁰, -αθ a1,
-εθ Kⁱ I² it, -εθ Iα⁶⁵ | ανατεθραμμενος (Ac 22³ 7^{20r}) H Iα⁰⁵⁰ i a1 q* Ευσ | 17 ~ Ησαιου
του προφ. Τα K, o προφητης Ησαιας l το βιβλ. του πρ. Ησ. Iα⁶⁵ | ανοιξας l αναπτυξας (Ap 5^{2,r}
20¹²) H I a1 | 17 om τον H⁶² a1 I a1 | 18 add ιασασθαι τους συντεριμμενους
την καρδιαν p με² (Jes 61¹) Τα l p l p K, τη καρδια (in K) eplur | 20 ~ οι οφθαλμοι
p συναγ. Τα K, ~ οι οφθαλμ. p ησαν I eplur | 21 om οτι Τα Iα⁶⁵ 337 sy Ωρ | 22 ουχ
l ουχι (Mt 13⁵⁵ Mk 6³) K | ~ ουτος εστιν ο (add) υιος Ιωσηφ (Mt 13⁵⁵ Mk 6³) Τα K, ~ Ιωσηφ
εστιν Iα⁶⁵ af | 23 εν τη l εις την K, om την (sonst stets) Iα⁶⁵ ι, om τη (in K) (Jo 4⁴⁶
6⁵⁹) Iα²⁸⁶ eplur | Καπερναουμ K | 24 ~ υμιν λεγω (sonst immer λεγω υμιν) Kⁱ, om υμιν
Iα⁰⁵⁰ |

ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰησοῦ ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἑτὴ τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἰησοῦς εἰ μὴ εἰς Σά- 2 Reg 5 14
²⁷ ρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. ²⁷ καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἑκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναϊμᾶν ὁ Σύρος.
²⁸ ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀνα-
²⁹ στάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρουσ τοῦ ὕδρου,
³⁰ ἔφ' οὗ ἡ πόλις ὑκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν. ³⁰ αὐτὸς δὲ διελ-
³¹ θὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.
³¹ Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς
³² ἐν τοῖς σάββασι, ³² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ
³³ λόγος αὐτοῦ ³³ καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκα-
³⁴ θάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ. ³⁴ ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ;
³⁵ ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ³⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ
³⁶ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ ἐξελεθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ βίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
³⁶ εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ³⁶ καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ
³⁷ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
³⁷ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ καὶ ἐξεπο-
³⁸ ρεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου. ³⁸ Ἀναστάς δὲ ἀπὸ
³⁸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνε-
³⁹ χορμένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. ³⁹ καὶ ἐπιστάς ἐπάνω
⁴⁰ αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν. παρακρήμα δὲ ἀναστάσα διηκόνει
⁴⁰ αὐτοῖς. ⁴⁰ Δύνοτος δὲ τοῦ ἡλίου [ἄ]παντες, ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις
⁴¹ ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς
⁴¹ ἐθεράπευεν αὐτούς. ⁴¹ ἐξήρχοντο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κρά[υγα]ζοντα
⁴² καὶ λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι
⁴² ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. ⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη
⁴² εἰς ἔρημον τόπον. καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον

Sabbat in Kapernaum
 Predigt in der Synagoge
 (Mk 1, 21-28)

Petri Schwiegermutter
 (Mt 8, 14f.
 Mk 1, 29-31)

Heilungen im Volk
 (Mt 8, 16f.
 Mk 1, 32f.)

25 om δε Τα Ια 55 133 168 al | lat^{exc f} sy | om οτι Τα K it | add του προφητου p Ηλια (27) Τα sy | om επι¹ H^{δ1} Ια 55 al | lat^{exc a} | 26 Σαρεφθα (zuweilen Αρεφθα) K^T H^{δ10} al I | Σιδωνος (617) K | 27~ εν τω Ισραηλ p προφητου (25) K | Ελισσαιου Μρ Ωρ K | Νεεμιαν Μρ K | 28 απαντες (Ac 24) Ια 133 168 337 eplur | 29 ~ αυτων οικοδομ. K | εις το ι ωστε K | 31 Καπερναουμ s. zu 23 | 33 δαιμονιον ακαθαρτον Τα? Ια 55 al lat | 34 add λεγων α εα (Mk 1 24) Τα K lat | om εα (Mk 1 24) Ια 55 af it sy | 35 εξ ι απ¹ (Mk 1 25) K^x K^r | om το² (Mk 14 60 gg Lk 5 19 68 Jo 20 19 26) K | 36 add μεγας p θαμβος Τα Ια 55 b r r² | 38 εκ ι απο (Mk 1 29) K | add ο ισ α εισηλθεν Τα Ια 93 337 eplur | ηλθεν (Mk 1 29) Ια 55 93 eplur | add η α πενθερα (Mk 1 30) eplur, ~ δε α πενθ. al | add και Ανδρεου p Σιμωνος¹ (Mk 1 29) Τα Ια 55 af it | 40 δυνατος Ια 55 (-σαν-) eplur | απαντες H^{δ1} 53 376 Ια 050f η al Ωρ | την χειρα Τα b q sy | add αυτουρ χειρ. Τα sy | επιτειεις ι επιτειεις (Mt 19 15 Mk 8 23) K | ~ επιτειεις τας χειρας (Mt 19 15) H^{δ2} 53 | εθεραπευσεν (sonst stets) K | 41 εξηρχετο K | om απο (cf Mk 1 34) H^{δ2} 014 Ια 168 η al b, πολλα Ια 168 b | κραυγαζοντα (Mt 1:11, Mk nie, Lk nur hier, Jo 4:6 Ac 1:11) K^T K^v K^w 73:91 H al Ια 55 133 93 ι eplur | om οτι Τα Ια^{al} af it sy | add ο Χριστος α υιος (Mt 16 16) Τα K | om τον (Mk 1 34) Ια 55 al Ωρ | ~ αυτον [τον] Χριστον (Mk 1 34) Ια 55 ι f, ~ αυτον ειναι Χ^v it | 42 επορευετο (30) Ια 93 337 eplur | εξητουν (cf Mk 1 37 Jo 7 11) Ια 600 337 al |

43 αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ὅτι καὶ ταῖς
 ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελισασθῆναι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο
 44 ἀπέσταλμαι. ⁴⁴ καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Ἰουδαίας.

Mt 4²³

Des
 Petrus
 Fischzug
 (Mt 4, 18-22
 Mk 1, 16-20)

5 1 ¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκοῦειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
 2 καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ² καὶ εἶδεν πλοίαρια δύο ἐστῶτα
 3 παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἄλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ³ Ἐμ-
 4 βάς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν [τοῦ] Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπα-
 5 ναγαγεῖν ὄλιγον, καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ⁴ ὡς δὲ ἐπαύ-
 6 σατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ
 7 δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς [ὁ] Σίμων εἶπεν [αὐτῷ]· ἐπιστάτα, δι'
 8 ὄλης [τῆς] νυκτὸς κοπιᾶσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματι σου χαλάσω τὸ
 9 δίκτυον. ⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ, διερρήγνυτο δὲ
 7 τὸ δίκτυον αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις [τοῖς] ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ
 8 ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς, καὶ ἦλθον, καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοία ὥστε
 9 βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ Ἴδων δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν τοῦ Ἰησοῦ
 9 λέγων· ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνήρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, κύριε. ⁹ θάμβος γὰρ περιέσχεν
 10 αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων, ἧ συνέλαβον, ¹⁰ ὁμοίως
 δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινῶνοι τῷ Σίμωνι. καὶ
 εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.
 11 ¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοία ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Mk 1³⁹

Jesus Stellung zu Gesetz und Sitte 5,12-6,11

Der
 Aussätzige
 (Mt 8, 2-4
 Mk 1, 40-45)

12 ¹² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης
 λέπρας. καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· κύριε,
 13 ἂν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ¹³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ εἰπὼν·
 14 θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς παρήγγει-

43 add 15 p δε Τα I^a al | eis 1 επι (Mk 1³⁹) K it | add το εὐαγγέλιον p τοῦτο Τα, το εὐαγγέλιον
 1 την βασιλ. H^{62*} | απεσταλην (1¹⁹ Mt 15²⁴) H I | 44 eis τας συναγωγας (Mk 1³⁹) H I^a
 al | Γαλιλαιας 1 ιουδαίας (Mk 1³⁹) Τα K lat, των ιουδαιων 1 της ιουδ. H⁰¹⁴ |

5 1 του 1 και 1 Τα K | εστωτος αυτου 1 και αυτος ην εστως Τα Iα⁶⁵ af | Γεννησαρετ I | 2 πλοια
 (3 7) K | ~ δυο πλοια (so stets exc Lk 9¹³ 18¹⁰) K | αλειεις H^{62*} al | ~ αποβαντες απ αυτων
 Τα K | επλυναν (Ap 7¹⁴) H Iα⁶⁵ 600 al lat, -νον H⁶¹ 014 Iα⁶⁵ | add αυτων p δικτυα (Mk 1¹⁸)
 Τα al a r sy | 3 add ο 15 p δε Τα al | om του (38) H Iα⁶⁵ | και καθισ. 1 καθ. δε (Mt 5¹
 Mk 9³⁵ 12⁴¹) K | ~ εδιδασκεν a εκ Τα K | απο 1 εκ Iα¹³³ η ι | 4 επαναγαγετε (4^b) Τα al sy |
 5 ο δε Σ. αποκρ. Iα⁶⁵ af (om αποκρ.) | om ο (Mt 16¹⁶ Jo 6⁸⁹) H⁶¹⁻² al | om αυτω (8) H⁶¹⁻²
 Iα¹³³ af | om της H I al | χαλασωμεν (cf 4) I e plur sy | τα δικτυα (4 gg Jo 21 6) H Iα⁶⁵ ff
 η al c q r² | 6 διερρησασετο (8²⁹) H, ωστε τα δ. ρησσεσθαι 1 διερα.—αυτων Τα² Iα⁶⁵ af f r | τα
 δικτυα (s. zu 5) H Iα⁶⁵ ff η al it sy | add ωστε μη δυνασθαι αναγαγειν αυτο [-α] p αυτων (Jo 21
 6) K¹ I al sy | 7 om τοις² H Iα⁶⁵ 133 η α | ελθοντες ουν 1 και ηλθον και Τα Iα⁶⁵ af sy |
 επλησθησαν H al I al | add ηδη a βυθιζ. Τα H^{63*}, add παρα τι Iα⁶⁵, add paene af c r sy |
 8 ποσιν 1 γονασιν (Mk 7²⁵) Iα⁶⁵ η af c sy | om του K, αυτου 1 του 15 Iα⁶⁵ (~ a τοις) af | add
 παρακαλω a εξελθε (cf Mk 5¹⁷) Τα Iα⁶⁵ af c f r | ~ κυριε a εξελθε Τα sy, ~ p εμου bc ff² q l
 Ωρ 1¹, om κυριε H^{62*} af | 11 παντα (Mt 19²⁷ Mk 10²⁸) H² Iα⁶⁵ al | 12 λεπρος 1 πληρης
 λεπρας (Mk 1⁴⁰) Τα Iα⁶⁵ | δε 1 και³ (8²⁸ Mk 5 6) H⁶¹⁻² I al af, om και³ Iα¹³³ r² f sy,
 αυτος 1 ιδων τον 15 it | 13 λεγων 1 ειπων (Mt 8 3) H Iα⁶⁵ f i al | add και εκαθαρισθη p αυτου²
 (Mk 1⁴²) Τα, εκαθ. 1 η λεπρα.—αυτου (Mt 8 3) Iα⁶⁵ af |

- λεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
 15 περι τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ δι- Lev 13,49
 ἤρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκοῦειν καὶ 142—32
 16 θεραπεῦεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις Mk 1,35
 καὶ προσευχόμενος.
- 17 ¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι
 φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας
 18 καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ δύνამις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ Καὶ
 ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐξήτουν
 19 αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες, ποίας εἰσενέγ-
 κωσιν αὐτόν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν
 20 αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
 21 αὐτῶν εἶπεν ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ καὶ ἤρξαντο διαλογί-
 ζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφη-
 22 μίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφιέναι εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς
 23 καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ
 24 εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; ²⁴ Ἴνα δὲ εἰδήτε, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν
 ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ
 25 ἄρας τὸ κλινιδίόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς
 ἐνώπιον αὐτῶν ἄρας, ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν
 26 θεόν. ²⁶ Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν
 φόβου λέγοντες· ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.
- 27 ²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἔθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευεῖν καθήμενον
 28 ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς

Sünden-
vergebung
(Mt 9, 1-8
Mk 2, 1-12)

Sünder-
verkehr
(Mt 9, 9-13
Mk 2, 13-17)

14 τοῖς ἱερευσιν ἰ τῷ ἱερεῖ (17 14) Τα *b ff*² sy | add p αυτοῖς· ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και διαφημιζειν τον λογον ωστε μηκει δυνασθαι αυτον (Τα 15) φανερωσ εις πολιν εισελθειν αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις και συνηρχοντο προς αυτον (Mk 1 45) Τα *Ia*⁶⁵, add και ηλθεν παλιν εις Καφαρναουμ (Mk 2 1) *Ia*⁶⁵ | 15 add υπ αυτου p θεραπ. *K* sy | 17 συνεληλυθ. (23 55) *Ia*⁶⁵ η ι al α | αυτοῖς ἰ αυτον (4 40 Mt 4 24) Τα *K* | 19 πως ἰ ποιας *Kr I* e plur, ποθεν *I* ι al, add δια α ποιας *Ia*⁶⁰⁰ al, add οδου Τα *I* al | 20 add ο 15 p ιδων (Mk 2 5) Τα *Ia*⁶⁵ (om ο) ι al *ff*² r | add αυτω p ειπεν Τα *K*, add τω παραλυτικω (Mt 9 2 Mk 2 5) Τα *Ia*⁶⁵ al *f* sy, τω ανθρωπω ἰ ανθρωπε (6, 8 10) *I* η af it, τεκνον ἰ ανθρωπε (Mt 9 2) Τα *I* al | σου ἰ σοι (Mt 9 2 Mk 2 5) *H*⁶² al *Ia*⁶⁵ e plur, om σου (Mt 9 2 Mk 2 5) *H*⁶² al | 21 εν ταις καρδιαις αυτων ἰ λεγοντες (Mk 2 6) Τα, add εν τ. κ. α. α λεγοντες *Ia*⁶⁵ *b ff*² q l, ~ p λεγ. c | τι ἰ τις εστιν, om οσ (Mk 2 7) Τα *Ia*⁶⁵ | ~ αφιεναι αμαρτιας (Mk 2 7) *K* | 22 om αποκριθεισ Τα *Ia*⁶⁵ it | 23 σου ἰ σοι (Mk 2 9 Mt 9 5) *H*⁶² al *Ia*⁶⁵ (gg *w* f e plur, om σου (Mk 2 9 Mt 9 5) *H*⁶² al *Ia*⁶⁵ f al af *f* r² | 32f εγειραι *Kx Kr* | 24 ~ εξουσιαν εχει α ο υιοσ (Mt 9 8 gg Mk 2 10) *K* | παραλυτικω ἰ παραλελυμενω (Mt 9 6 Mk 2 10) *H I* | om και p εγειρε (Mk 2 11) Τα *c q ff*² *f l r*² vg sy | αρον, add και α πορευου (Mt 9 5 Mk 2 11) Τα *H*⁶² *Ia*⁶⁵ al it vg sy | 25 παντων ἰ αυτων (Mk 2 12) Τα *H*^{014*} *I* ι al α, add παντων p αυτων *I* al, αυτου ἰ αυτων *H*⁶² | ω ἰ ο (Ac 7 33) *I* | την κλινην ἰ εφ ο κατεκειτο (Mt 9 6) Τα *Ia*⁶⁵ af, add την κλινην α εφ ο *abc r* | 26 om οτι Τα *Ia*⁶⁵ | 27 add ο 15 p εξηλθεν (Mt 9 9) Τα *I* ι *bc r* sy, ~ p εθεασατο *I* al | Λευιν *K*, Λευει *Ia*⁶⁵, Λευι *Ia*¹⁶⁸ 337 al it | 28 απαντα (11) *K*, παντας *H*^{62*} 83* | ηκολουθει (Mt 9 9) *H*⁶¹ al *Ia*⁶⁵ 133 |

29 ἠκολούθησεν αὐτῷ. ²⁹ Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
 30 καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων, οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακειμένοι. ³⁰ καὶ
 ἐγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέ-
 31 γοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀπο-
 κριθεῖς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἰατροῦ
 32 ἄλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες, ³² οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς
 μετάνοιαν.

Fasten 23
 (Mt 9, 14-17
 Mk 2, 18-22)

33 ³³ Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις
 34 ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. ³⁴ ὁ
 δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ'
 35 αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεύειν; ³⁵ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρῆθῃ ἅπ'
 36 αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ Ἐλέγεν δὲ καὶ
 παραβολὴν πρὸς αὐτούς, ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει
 ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν. εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφω-
 37 νήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
 παλαιούς. εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται
 38 39 καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολούνται. ³⁸ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. ³⁹ [καὶ]
 οὐδεὶς πινὼν παλαιὸν [εὐθέρως] θέλει νέον. λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

Sabbat-6 1
 heiligung
 (Mt 12, 1-8
 Mk 2, 23-28)

1 ¹ Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ [δευτεροπρώτῳ] διαπορεύεσθαι αὐτόν διὰ σπορίμων,
 καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας ψύχοντες ταῖς χερσίν.
 2 ² τινεὶ δὲ τῶν φαρισαίων εἶπον· τί ποιεῖτε, ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν τοῖς σάββασι;
 3 ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς εἶπεν· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν
 4 Δαυὶδ, ὅποτε ἐκείνασιν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; ⁴ ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν

1 Sam 21 7

29 Λευεὶς *K*, Λευεὶ *H*⁶², Λευεὶ *it* | ~ τελωνων πολυς *K* | ἁμαρτωλων 1 ἄλλων (Mt 9₁₁) *I a*¹, om
 καὶ ἄλλων *H*^{62*} *q* | αὐτου 1 αυτων Τα *H*^{61*} *I a*¹ | ανακειμενων 1 οι—κατακειμ. Τα *I a*⁶⁵ *af* |
 30 ~ γραμματεις αυτων . . φαρισ. Τα *K sy*, om αυτων Τα *H*⁶² *I a*⁶⁵ *a*¹ *af ff*² *f l sy* | ~ λεγοντες a
 προς Τα *it sy* | om των (29) *K¹ I a*⁶⁰⁰ 286 *e plur Kx*⁵⁴ : 110 | 31 δε 1 και (3₁₁) *I a*⁶⁵ *af* |
 32 ηλδον 1 εληλ. (Mt 9₁₃ Mk 2₁₇) *I a*⁶⁵ 168 *η a*¹ | 33 add δια τι α οι² (Mt 9₁₄ Mk 2₁₈) Τα *K* | add
 μαθηται p σοι (Mk 2₁₈) Τα *I a*⁶⁵ (μαθηται σου) *a*¹ *af bc ff*² *f r* | 34 add ις p δε (Mt 9₁₅ Mk 2₁₉)
H I f | νηστευσαι (gg Mk 2₁₉, vielleicht nach ποιησαι) *H*^{61-2c} *I a*¹⁶⁸ *al* | 35 om και¹
 (Mt 9₁₅ Mk 2₂₀) Τα *H² I* | add και a tote (Mt 9₁₅ Mk 2₂₀) *H*⁶² *a*¹ *I af it* | 36 om απο¹ (cf
 Mt 9₁₆ Mk 2₂₁) *K*, om σχισας (cf Mt 9₁₆ Mk 2₂₁) *K lat* | σχιζει . . συμφωνει (cf Mt 9₁₆ Mk
 2₂₁) *K* | om το επιβλημα *K* | 37 ~ ο νεος οινος *K*, om ο νεος (Mk 2₂₂) Τα *H*⁶² | 38 αλλ
 1 αλλα *H*⁶¹ *a*¹ *I* | βαλλουσιν 1 βλητεον (Mt 9₁₇) Τα *H*^{62*} *I a*⁶⁵ *af it sy* | add και αμφοτεροι
 συντηρουνται p βλητεον (Mt 9₁₇) Τα *K* | 39 om και (gg 37) *H I a*¹³³ | add ευθως a θελει
 Τα *K gg H I η*, add ευθως p νεον *I a*¹⁶⁸ | add οτι p γαρ Τα *al* | χρστος 1 χρστοτερος *H* |
 6 1 om δευτεροπρωτω (Mt 12₁ Mk 2₂₃) Τα *H I η a*¹ *af bc q f² r l sy* | add των a σποριμων
 (Mt 12₁ Mk 2₂₃) *K* | ~ τους σταχυας a και² (cf Mt 12₁ Mk 2₂₃) Τα *K* | ~ ησθιον p χερσιν Τα
*I a*⁶⁵ *af a q f* | add αυτων p χερσιν Τα *H*^{63*} *I a*¹ *af bc r sy* | 2 add αυτοις p ειπον (cf Mt
 12₂ Mk 2₂₄) *K sy*, ελεγον αυτω (Mk 2₂₄) *I a*⁶⁵ | add ιδε a τι (Mk 2₂₄) Τα *I a*⁶⁵ | ποιουσιν οι
 μαθ. σου 1 τι ποιετε (Mk 2₂₄) Τα *I a*⁶⁵ | ~ τοις σαββ. a ο Τα *I a*⁶⁵ *af it* | om ποιειν Τα *H*⁶¹ *I a*⁶⁵
 133 *al lat^{exc} q* | add εν a τοις (Mt 12₂) *K* | σαββατω 1 τοις σαββ. (Mt 12₂) Τα *al* | 3 ~ ο ις
 a ουδε *K* | ~ ειπεν προς αυτους *I af it sy*, αυτοις 1 προς αυτους (Mt 12₂ Mk 2₂₅) *I e plur it* |
 ουδεποτε 1 ουδε (Mk 2₂₅) Τα *I a*⁶⁵ | οτε 1 οποτε (Mt 12₂ Mk 2₂₅) Τα² *H I* | om οντες (Mt 12₂
 Mk 2₂₅) *H I* |

οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβεν καὶ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν
5 τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; ⁵ καὶ ἔλεγεν Lev 24⁹
αὐτοῖς· ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Sabbat-
heilung
(Mt 12, 9-14
Mk 3, 1-6)

6 ⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδά-
7 σκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. ⁷ παρετηροῦντο
δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα ἐβρωσιν κατη-
8 γορίαν κατ' αὐτοῦ. ⁸ αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν. εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ
τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη.
9 ⁹ εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς, τί ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθο-
10 ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σώσαι ἢ ἀπολέσαι; ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντας
αὐτούς ἐν ὀργῇ εἶπεν αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατε-
11 στάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐκλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλή-
λους τί ἂν ποιῶσι ἐν τῷ Ἰησοῦ.

Jesus Verkündigung 6,12-49

Wahl der
Zwölfe
(Mt 10, 1-4
Mk 3, 13-19)

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύ-
13 ζασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα,
προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ
14 ἀποστόλους ὠνόμασεν, ¹⁴ Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν Ac 1¹³
15 ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ
Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτῆν

4 πὼς 1 ὡς (Mt 12⁴) H al I, om ws H^{δ1} Iα^{δ5} | τον αρτον Τα I al sy | add του κυριου p προθ.
Τα sy | λαβων om και (Mt 14¹⁹ 15³⁶ 26²⁶) H Iα⁰⁵⁰ al, om ελαβεν και (Mt 12⁴ Mk 2²⁸) Τα
H^{δ2} al I | add και α τοις (Mk 2²⁶) K | add p 4: τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενος τω
σαββατω ειπεν αυτω [ανθρωπε ει μεν οιδας τι ποιεις μακαριος ει· ει δε μη οιδας επικαταρατος και
παραβατης ει του νομου Iα^{δ5} | 5 ~ 5 p 10 Τα Iα^{δ5} | ομοσι (Mk 2²⁷) H^{δ1-2*} al Iα¹³³ η al |
om και², ~ του σαββ. α ο υιος (Mt 12⁸) Τα H^{δ1-2} sy | 6 add και p δε Τα K | ~ εκει ανθρωπος
(Mk 3¹) K | 7 παρετηρουν (Mk 3²) K | και παρετ. δε I τ, τε 1 δε I al, om δε Iα^{δ5} | add
αυτον p δε (Mk 3² Lk 14¹) H Iα^{δ5} eplur sy | om εν (2 Mt 12¹⁰) Iα³³⁷ al K^r af it | θερα-
πεισει (Mk 3²) K | add αυτον p θεραπ. (Mk 3²) Iα¹³³ e al | κατηγορειν (23²) Τα K I⁶¹ 94*
179 1027 H^{δ1-2*} Iα⁰⁵⁰ 168 η al lat^{exc f r} sy, κατηγορησαι (cf Mk 2² Mt 12¹⁰) Iα^{δ5} | om κατ
(Mt 12¹⁰ Mk 3² Lk 23²) K | 8 και ειπεν 1 ειπεν δε (Mk 3³) K | ανθρωπω 1 ανδρι (Mt 12¹³
Mk 3³) K, om τω ανδρι Iα^{δ5} | εξηραμμενην 1 ξηραν (Mk 3¹) Iα⁹³ 337 I eplur | εγειραι K^x
K^r, εγειρου Iα^{δ5} al | add της συναγωγης p μεσον Τα sy | και 1 ο δε (5²⁵ 28 15²⁰ Mt 9⁹ 26⁶²
Mk 2¹⁴ uō) H Iα^{δ5} ff η al lat sy | 9 ουν 1 δε K | ~ προς αυτους ο [5 Iα³³⁷ eplur it sy |
επερωτησω (Mk 11²⁹) I K gg H^{δ1-2} al af, ερωτησω I η | ει 1 τι (Mt 12¹⁰) H Iα^{δ5} lat^{exc}
q r | τοις σαββασιν 1 τω σαββ. (Mt 12¹¹ Mk 3⁴) Mp K | αποκτειναι 1 απολεσαι (Mk 3⁴) K | add
οι δε εισωπων p απολεσαι (Mk 3⁴) Τα Iα^{δ5} eplur | 10 om εν οργη (Mk 3³⁴ 10²³ 11¹¹) H K af
τω ανθρωπω 1 αυτω (Mt 12¹³) Τα H^{δ2} al I lat (af c illi homini) | εξετεινεν 1 ποιησεν (Mt
12¹³ Mk 3³) Τα H^{δ2} al I | add ουτως p ποιησ. (9¹⁵) I eplur K^r | αποκατ- K^x | -εστη H^{δ2*}
I η | add υγιης p αυτου (Mt 12¹³) K | add ως η αλλη π υγιης [αυτου] (Mt 12¹³) I K sy, add και p
ως (in K) Iα^{δ5} η r | 11 ελαλουν Iα³³⁷ 337 eplur, διελογιζοντο (20¹⁴) Iα^{δ5} | ποιησειαν K,
-σειεν H^{δ2} al | πωσ απολεσωιν αυτον 1 τι-ιβ (Mk 3⁶) Τα Iα^{δ5} | 12 εκειναις 1 ταυταις
Τα Iα^{δ5} lat sy | εξηλθεν 1 εξελθειν αυτον (cf Mt 26³⁰ Mk 1³⁵ uō) K | 13 εφωνησεν
(Mt 20³² Mk 9³⁵) Iα^{δ5} η lat^{exc} c | εξ 1 απ Iα¹⁶⁸ eplur lat | 14 om και¹ Τα lat^{exc} a | om
και³ (Mt 10²) K lat | om και α Φιλ. (Mt 10³) K af | 15 om και α Ματθ. (Mt 10³) K | om
και α λακωβ. (Mt 10³) K | add του του α Αλφ. (Mt 10³) K

- Die 16 17 ¹⁶ καὶ Ἰουδαν Ἰακώβου καὶ Ἰουδαν Ἰσακάρωθ, ὃς ἐγένετο προδότης. ¹⁷ Καὶ καταβὰς
 Volksmenge (Mt 4, 23-5, 1 Mk 3, 7-12) μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πλῆθος πολὺ
 τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ
 18 Σιδῶνος, ¹⁸ οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ
 19 ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. ¹⁹ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐξή-
 τουν ἀπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἴατο πάντας.
- Volksrede (Mt 5-7) 20 ²⁰ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· Μακάριοι Mt 5, 3—12
 21 οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν,
 22 ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. ²² μακάριοί ἐστε,
 23 ὅταν μιῆσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ
 24 ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ χάριτε
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε. Ἴδου γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρα-
 25 νῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁴ Πλὴν οὐαὶ
 25 ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλη-
 σμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.
 26 ²⁶ οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάντες οἱ ἄνθρωποι. κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν
 27 τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁷ Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· Mt 5, 39—48
 28 ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς
 29 καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύπτοντί σε
 30 ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ
 31 τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. ³⁰ παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σά
 31 μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼς θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, [καὶ ὑμεῖς] ποι-
 32 εῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. ³² Καὶ εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις
 33 ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ καὶ ἔαν ἀγα-
 34 θοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιούστας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
 34 αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ ἔαν δανίσητε, παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποῖα ὑμῖν χάρις

16 om και¹ (Mt 10⁴) K af | Ἰσακάρωθην (Mt 10⁴) K, Σκαρ- I α⁶⁵ lat sy | add και p os (Mt 10⁴
 Mk 3¹⁹) I² K | 17 του l τοπου K² cplur sy | om πολυς K | 18 οχλουμενοι (Ac 5¹⁶) K | υπο
 l απο² (Ac 5¹⁶) I K^x 81:81 K^r | add και a εθεραπευοντο (Ac 28⁹) K gg H I α⁶⁵ al lat |
 19 εζητει I² K sy | 20 om αυτος (Jo 6⁵) Ta I α⁶⁵ af | add τω πνευματι p πτωχοι (Mt 5³)
 Ta H^{62c} al I | των ουραων l του θεου (Mt 5³) Ta Mρ⁷ I α³⁸⁷ cplur c f sy | 21 add και
 διψωντες p νυν (Mt 5⁴) Ta af it, add την δικαιοσυνην (Mt 5⁴) Ta af c r l | χορτασθησονται (Mt
 5⁴) Ta Mρ H^{62*} I al af b q ff² r l sy, γελασονται af Mρ Ωρ Ευσ | 23 τοις ουρανοις (Mt
 5¹²) Ta H⁶¹ I α²⁸⁶ : al af f | ταυτα l τα αυτα K | 25 om υμιν (25^b 26) H^{al} I : al | om νυν¹
 (24) Ta K | add υμιν p ουαι²(25^a) Ta K lat | ~ κλαυσετε.. πενησετε Ta r sy | 26 add υμιν
 p ουαι (25) H^{al} I α⁶⁵ al b r r² sy | ~ υμας ειπωσιν K, ~ υμας καλ. ειπωσιν Mρ H⁶¹ af q | om
 παντες (22) Ta Mρ K sy, ~ οι ανθρωποι παντες H⁶² Ir | ταυτα l τα αυτα Mρ Ir K | 28 υμιν l
 υμας¹ K | add και a προσευχεσθε I al sy Mρ | υπερ l περι (Mt 5⁴⁴) I² K | add και διωκοντων
 υμας p υμας² (Mt 5⁴⁴) Ta I : | 29 add δεξιαν a σιαγ. (Mt 5³⁹) Ta α H^{62*} al I α¹⁶⁸ al |
 στρεψον l παρεχε (Mt 5³⁹) Ta I : | add αυτω p παρεχε (Mt 5³⁹) Ta H³⁷⁶ I α⁶⁵ 168 : al af it
 sy Kλ Ωρ | add σου p χιτωνα (Mt 5⁴⁰) Ta I α¹³³ al d q sy | 30 add δε p παντι (12⁴⁸) K |
 add τω a αιτουντι (Mt 5⁴²) I² K | 31 om και υμεις (gg Mt 7¹²) H⁶¹ I α¹³³ a ff² l sy Ir, om
 και I α⁹³ af q, ~ και υμεις p αυτοις b q ho | 33 add γαρ p και¹ (32 cf Mt 5⁴⁶) H^{61-2*} I α¹³³
 add γαρ p και² I² K | 34 f δανει- K |

35 ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ πλὴν ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μὴδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὀψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
36 τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ Γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. ³⁷ καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθήτε, καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ
37 οὐ μὴ καταδικασθῆτε, ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε, ³⁸ δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, μέτρον καλὸν πεπισμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλ-
38 πον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ, ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. ³⁹ Εἶπεν δὲ καὶ
39 παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέροι εἰς βόθυ-
40 νον ἐμπεσοῦνται; ⁴⁰ οὐκ ἐστὶν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, κατηρτισμένος δὲ πᾶς
40 ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ Τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
41 τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² [ἦ] πῶς
42 δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλ-
43 μῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε
43 ἄνω τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ
44 ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. ⁴³ Οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν
44 ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.
45 Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν
45 συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος
46 ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας [αὐτοῦ] προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πο-
46 νηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρὸν. ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας
47 λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. ⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε, & λέγω; ⁴⁷
47 πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑπο-
48 δεῖξω ὑμῖν τί ἐστὶν ὁμοίος. ⁴⁸ ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπων οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς
48 ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν. πλημμύρας δὲ γενο-
48 μένης προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκεῖνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευσάσθαι αὐτήν

31 δανειζετε K | απολαβειν (34b) lou Mr K | add γαρ p και2 (33) K | add οι αμαρτωλοι (32r) I² | 35 add του αψιστου (cf Mt 5:45) Ta Iη ε | ~ πονηρους και αχαριστους Ta Iη sy | 36 add ουν p γιν. (Mt 5:48) K | om και (Mt 5:48) H Iα133 η a1 c d sy Tert Kλ | 37 om και1 (Mt 7:1) Ta Iα65 133 η a1 lat sy Tert | om και3 (37c) Ta Mr K | 38 ~ σεσαλευμ. πεπεσμ. Iα65 η Ωρ, om και σεσαλ. Ta² a1 Mr, om πεπεσμ. Ta² af c r sy | add και α σεσαλευμ. und α υπερεκχ. Mr K | υπερεκχυνομενον K | ω 1 τω, om αυτω . . ω (Mt 7:2) Ta H Iα65 η c Kλ Ωρ | om γαρ (Mt 7:2) Ta Iα050f ε it^{exc} af sy Tert | 39 ελεγεν 1 ειπεν (5:36) Iα65 ε lat | om και (12:16 gg 5:36) Ta K | πεσουνται (Mt 15:14) K | 40 add αυτου p διδασκ.1 (40b) Ta K | 41 om την² Iε a1 af f d, ~ δοκον p οφθαλμω² (Mt 7:3) Iε | σω 1 ιδιω (Mt 7:3) Ta Iα65 ε lat | ~ εκβαλειν α το καρφος² (Mt 7:5) Ta² K | 42 add η α πως (Mt 7:4) Ta I K it, add δε p πως H⁶² a1 | 43 om γαρ (Mt 7:18) Ta Iα65 (ουκ) a Kλ | καρπους σαπρους . . . καρπους καλους (Mt 7:18) Ta Iα65 lat sy | om παλιν (Mt 7:18) Ta K | 44 om γαρ1 (Mt 7:19) Ta Iα65 133 a1 af it sy | σταφυλας (Mt 7:16) Ta² H^{a1} Iε af c l | ~ τρυγ. σταφ. K | add ανθρωπος p πονηρος (Mt 12:33) Ta K | add θησαυρου της καρδιας αυτου p πονηρου (45^a Mt 12:33) Ta K | add του α περισσευμ. (Mt 12:34) K^x K^r | add της α καρδιας (Mt 12:34) Ta K | om αυτου p στομα (Mt 12:34) Ta H⁶³ a1 Iα133 e plur af sy | ~ λαλει p αυτου (Mt 12:34) Ta H⁶² 63 it | 45 om αυτου1 H⁶¹⁻² Kλ, ~ αυτου α της Iα65 (gg d) ff² (om της καρδιας) | 47 τους λογους (Mt 7:24) H⁶³ I e plur | 48 πλημμυρ- K¹ Iα 65 286 | πλημμυρης H | τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν 1 δια—αυτην (Mt 7:33) Ta I² K, om δια—αυτην Iα133 sy, οικοδομεισθαι H^{62c} a1 |

49 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομησθαι αὐτήν. 49 ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

Der Leute Urteil 7,1-8,3

Der 7 1 ¹ Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν
 römische 2 εἰς Καφαρναοὺμ. ² Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δούλου κακῶς ἔχων ἡμελλεν τελευτᾶν,
 Hauptmann 3 ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσ-
 (Mt 8, 5-13) 4 βυτέρους τῶν Ἰουδαίων ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ.
 5 ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἠρώτων αὐτόν σκουδαίως, λέγοντες, ὅτι
 6 ἄξιός ἐστιν, ᾧ παρέξῃ τούτο. ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν
 7 αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ὑμῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ
 8 μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐπεμψεν φίλους ὁ ἑκατόνταρχος λέγων αὐτῷ
 9 κύριε, μὴ σκόλλου, οὐ γὰρ εἰμι ἱκανός, ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς, ⁷ διὸ
 10 οὐδὲ ἔμαυτὸν ἤξιώσα πρὸς σέ ἐλθεῖν. ἀλλ εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου.
 8 ⁸ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρα-
 9 τιώτας, καὶ λέγω τούτῳ πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου, καὶ ἔρχεται,
 10 καὶ τῷ δούλῳ μου ποιήσον τούτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύ-
 11 μασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν
 12 τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμ-
 13 φθέντες εὔρον τὸν ἀσθενοῦντα δούλον ὑγιαίνοντα.
 Die Witwe 11 ¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔξῃς ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν, καὶ συνεπο-
 zu Nain 12 ρεόντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ
 13 πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
 14 καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτὴν
 14 ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ προσελθὼν

49 οἰκοδομουτι (48) H⁶³ I^c eplur | ευθως (Lk sonst stets ohne Varianten) K, om ευθ.

(Mt 7²⁷) I^a 65 ac | επεσεν (Mt 7²⁷) K |

7 1 επει δε τα² K, επειδη δε al, οτε δε I^a 050 al, και εγενετο οτε (Mt 7²⁸) I^a 65 it (ac εγεν. δε) | ετελεσεν l επιληρωσεν (Mt 13⁶³) Ta I^a 65 af c | om παντα (cf Mt 7²⁸) Ta H^{62*} al af, ταυτα l αυτου (1⁶⁵) Ta I^a 65 (~ ταυτα τα ρημ.) al q | om αυτου af it sy, ~ αυτου a παντα I^a 050 i² add ταυτα p ρημ. I^a 050 i² | add ο ις p εισηλθεν Ta I^c eplur | Καπερν- K | 2 εμελλεν K | 4 παρεκαλονν l ηρωτων (Mt 8⁵) K | add αυτω p λεγοντες (häufig) eplur | παρεξει K, παρεξει I^a l | 6 om απο H⁶² I^a 65 η i | add προς αυτον p επεμψ. (3) I^c K H^{61-2*} al | εκατονταρχης H⁶¹ al I^a 133* | ~ ο εκατονταρχος φιλουσ K | om αυτω (4) H^{62*} I^a 050f b q | ~ ικανος ειμι (cf 2 K^o 3⁵) H⁶¹⁻² 014 I^a 133 b q l | ~ μου υπο την στεγην (Mt 8⁸) H I | 7 om διο—ελθειν Mt 8⁸) Ta I^a 65 133 af it sy | add μονον p αλλα (Mt 8⁸) Ta^a H^a l I^a 600 i r l | ιαθησεται (Mt 8⁸) I^c K gg H⁶¹ al | 9 om αυτον (Mt 8¹⁰) I^a 65ff al lat^{exc} q | add αμην a λεγω (Mt 8¹⁰) Ta I^a 65f i al lat^{exc} b q | ~ επεν a τω Ta I^a 65 af | add οτι p υμιν (häufig) I^a 050 eplur sy | ουτε K | ~ εν τω Ισραηλ p ευρον Ta I^a 65 af it | 10 ~ οι πεμφθεντες a εις (Mt 8¹³) Ta K | om ασθενουντα (Mt 8¹³) H I^a 133 i al af it sy | 11 om εγενετο Ta I^a 65 af sy | om εν (9³⁷ Ac 21¹ uö) Ta H⁰¹⁴ I^a 65 af sy | τη l τω (9³⁷) H^{62*} 63 I^c K^r af c f | επορευετο (6^{11b}) K, πορευεσθαι αυτον (10³⁸) I^a 168 337 (om αυτον) | om αυτω I[?] | om ικανοι (meist) H I^a l lat^{exc} bc q | 12 om και¹ Ta I^a 65 al i² | ~ μονογενης υιος (Jo 1¹⁸ 3¹⁸) H | om ην¹ (2³⁷) Kⁱ K^w K^r | om ην² K, συνεληλυθει l ην συν I^a 65 (gg d) af | 13 ις l κς Ta H⁰¹⁴ I^a 65 133 η al f sy | αυτην l αυτη¹ (Mt 15³² Mk stets) H⁶² al I |

ἤφατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασιάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρ-
 15 θητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ
 16 αὐτοῦ. ¹⁶ ἔλαβεν δὲ φόβος ἀπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες, ὅτι προ-
 17 φήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ
 ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὄλη τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῃ.

Der Täufer 18 ¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσ-
 (Mt 11, 1-19) 19 καλεσάμενος δύο τινας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ¹⁹ ἐπεμφεν πρὸς τὸν
 20 κύριον λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς
 21 αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σέ λέγων·
 22 σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς
 23 ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο
 24 βλέπειν. ²² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη, ἃ εἶδτε
 25 καὶ ἠκούσατε, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται,
 26 κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν,
 27 ὃς ἔαν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου
 28 ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον
 29 θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄν-
 30 θρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ
 31 ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην;
 32 ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσώτερον προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται·
 »ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἀγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν
 σου ἔμπροσθέν σου.« ²⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν· μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης
 Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστιν, ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ
 29 ἐστιν. ²⁹ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν βαπτισθέν-
 30 τες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ³⁰ οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ
 31 ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βάπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. ³¹ Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀν-
 32 θρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ τίνι εἰσίν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν

Mal 3:1

16 παντας K | εγγηγεται | ηγεροθη (Mt 11 11 Jo 7 52) K, εξηγεροθη Iα 65 | add eis αγαθον p
 αυτου (cf 2 Esr 8 22 Neh 2 18 Ps 85 17 Sir 11 12) Iα 337 ε eplur af it | 17 add en a παση (17*)
 K | 18 om τινας (Mk 11 2) Iα 65 93 it sy | om o ιωαν. Τα Iα 65 af | 19 ιβ | κν Τα K af it
 sy | ετερον | αλλον (Mt 11 3) H I' gg Ωρ | 20 ~ οι ανδρες προς αυτον H 62c Iα 65 al
 a r, om οι ανδρες Τα H 62* sy | απεστειλεν (Mt 21 1) H 61-2 014 Iα 286f al | ετερον | αλλον
 (Mt 11 3) H 60c 61 Iα 65 η al | 21 αυτη | εκεινη (10 21) K gg, H Iα 133 η ι al af c q |
 add δε p εκεινη Τα K af sy | add to a βλεπειν Τα K | 22 add o ις p αποκρ. (Mt 11 4) Τα K
 c q r f | om οτι (Mt 11 5) Τα H I it | add και a χωλοι (Mt 11 5) Τα H 014 Iα 050 eplur af sy |
 add και a λεπροι Τα I α1 sy | add και a κωφοι (Mt 11 5) Τα H Iα 65ff ε eplur sy | add και a
 πτωχοι (Mt 11 5) Τα H 62 al I af sy | 24 μαθητων | αγγελων (Mt 11 7) Τα I' sy | τοις οχλοις |
 προς τους οχλους (Mt 11 7) Τα K | 24 ff εξηλθατε (einige -θετε; Mt 11 7) H Iα 65 133 337
 ε al | 25 διαγοντες | υπαρχοντες (Ti 3 3) Iα 65 93f 337 al Κλ | 27 add γαρ p ουτος (Mt 3 3) H
 eplur I af b | add εγω p ιδου (Mt 11 10) Μρ Τα K gg Tert | om σου 2 Τα sy | 28 αμην
 λεγω | λεγω γαρ (Mt 11 11) Τα H 62 al, om γαρ H 61 al Iα 133 al sy, δε | γαρ H 014 Iα 65 ε
 af it | om προφητης (Mt 11 11) Τα H I af it gg Κλ | add του βαπτιστου p ιω. (Mt 11 11) Τα K
 lat | 30 om εις εαυτους H 62 Iα 65 al |

ἀγορᾷ καθημένοις και προσφώνουσιν ἀλλήλοις, ἃ λέγει· ἠδὴ ἴσασμεν ὑμῖν και οὐκ
 33 ὤρχησασθε, ἐθρηνήσασμεν [ὑμῖν] και οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ ἔληλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ
 34 βαπτιστῆς μὴ ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων, και λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἔλη-
 λυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων και πίνων, και λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος
 35 και οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν και ἁμαρτωλῶν· ³⁵ και ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς.
 36 ³⁶ Ἡρῶτα δέ τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων, ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ. και εἰσελ-
 θὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ φαρισαίου κατεκλίθη. ³⁷ και ἰδοὺ γυνή, ἣτις ἦν ἐν
 τῇ πόλει ἁμαρτωλός, και ἐπιγνούσα, ὅτι κατὰκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρι-
 38 σαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου ³⁸ και στάσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας
 αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ, και ταῖς θριξίν
 τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, και κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ και ἤλειφεν τῷ
 39 μύρῳ. ³⁹ Ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ
 ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν, τίς και ποταπὴ ἡ γυνή, ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρ-
 40 τωλός ἐστιν. ⁴⁰ και ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι
 41 εἰπεῖν. ὁ δὲ διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. ⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆ τινι. ὁ εἰς
 42 ὄφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² μὴ ἐχόντων [δὲ] αὐτῶν
 ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν εἰπέ πλείον αὐτὸν ἀγαπήσει;
 43 ⁴³ ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων εἶπεν· ὕπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλείον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν
 44 αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ και στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἐφη· βλέπεις
 ταύτην τὴν γυναῖκα. εἰσήλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ἔδωρ μοι ἐπὶ [τοὺς] πόδας οὐκ
 45 ἔδωκας, αὐτῆ δὲ τοῖς δάκρυσιν ἐβρεξέν μου τοὺς πόδας και ταῖς θριξίν αὐτῆς
 46 φίλουσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ἔλαιόν τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας, αὐτῆ δὲ μύρῳ

Die
 Sünderin
 (cf Mt 26, 6-13)
 Mk 14, 8-9
 Jo 12, 1-8)

32 και λεγουσιν | α λεγει (Mt 11 17) Τα K gg H^{δ1-2*} Iα¹³³ η, λεγοντες | α λεγει H^{α1} Iα^{δ5} ε af it, λεγοντα H^{δ2ο 014} Iα¹ | add υμιν p εθρηνησ. (32*) Τα K it sy | 33 om γαρ (34) Τα Iα¹³³ α1 ac Ωρ | μητε | μη (Mt 11 18) I⁷ K | ~ εσθίων αρτον . . πίνων οινον (cf Mk 7 2 5 Lk 14 15 Jo 6 23 Rm 14 21 1 K 11 26f Mt 11 8) H^{δ1-2 014} α1 Iα¹ | om αρτον . . οινον (Mt 11 18) Iα^{δ5 133} η ε α1 af it sy | 35 ~ παντων p αυτης K, om παντων (Mt 11 19) H^{δ2ο} α1 I⁷ sy c | 36 την οικιαν (37) K | ανεκλιθη (9 15 12 37 13 29 Mt 8 11 14 19 Mk 6 30 gg Lk 9 14 14 8 24 30) K | 37 ~ ητις ην p πολει K, τις | ητις Iα¹³³ ε α1 sy, om ητις ην Iα^{δ5} | om και² K^x lat sy c | ανακειται (Mt 9 10 26 7 Jo 12 2) K | 38 ~ οπισω p αυτου¹ K | του ιβ¹ αυτου¹ (Jo 12 3) Iα^{050 98} eplur | ~ τοις δακρυσιν p αυτου² K | εξεμαξεν (44) H^{εoc δ1-2ο} α1 Iα^{δ5} α1 | 39 om λεγων H⁰¹⁴ Iα^{δ5} 286 α1 af r | 40 ~ φησιν α διδασκαλε K, ~ φησιν p διδασκαλε H⁰¹⁴ Iα¹³³ | εφη | φησιν Iα^{δ5} α1 | 41 add ο δε ιβ¹ εφη α δυο Τα H^{α1} af (και | δε) sy (add αυτω p εφη), add ο δε ιβ¹ ειπεν Iα¹ bc (ουν | δε) f, add ο δε ειπεν Iα^{δ5}, add λεγει αυτω Iα¹ r | χρεωφ- K^x K^r | χρεοφιλ- H Iα^{δ5f} eplur | δανει- K | add δηναρια α πεντηκοντα Τα Iα^{δ5} c r sy | 42 add δε p εχοντων (Mt 18 25) Τα K sy | om ουν Τα af sy | om αυτων² Iα^{δ5 133} α1 it | om ειπε (10 36 Mt 21 31) Τα H Iα^{δ5} η α1 lat sy | ~ αγαπ. αυτον H Iα¹, ~ αυτον α πλεον Iα^{δ5} lat ^{εoc} f, om αυτον (cf 47) Iα¹ | 43 om δε¹ Τα H^{δ1} Iα^{δ5} lat ^{εoc} a qf | ~ ο δε, om αποκριθεις H⁰¹⁴ Iα¹³³ η sy | add ο α Σιμων I⁷ K | add ιβ¹ p ο δε Τα H⁰¹⁴ Iα⁹³ α1 sy | 44 μου | μοι (44^b) K it sy, ~ μου p ποδας¹ K | om τουσ¹ (gg 44^b) H^{δ1 014} Iα^{δ5} | add τῆς κεφαλῆς p θριξίν (38) K sy | 45 add αγαπης p μοι (1 P 5 14) Iε α1 | εισηλθεν Iα³³⁷ (ηλθεν) ε eplur af a ff^{2, 2} | διελιπεν K^x K^r | 46 ~ τους ποδας μου (cf 46*) K¹ Kⁱ H^{δ1} Iα^{050f 93} eplur, om μου τ. ποδ. H⁰¹⁴ Iα^{δ5} af it |

47 ἤλειψέν μου τοὺς πόδας. 47 οὐ χάριν λέγω σοι, ἀφένονται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ
 48 πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 εἶπεν δὲ αὐτῇ·
 49 ἀφένονται σου αἱ ἁμαρτίαι. 49 καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν αὐτοῖς·
 50 τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 50 εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις
 σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

Die Jüngerinnen Jesu
 8 1 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διᾶδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κη-
 ρύσεων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ,
 2 2 καὶ γυναῖκές τινες, αἱ ἦσαν τεθεραπευμένα ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθε-
 3 νεῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνῆ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτά ἐξεληλύθει, 3 καὶ
 Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεροι πολλαί, αἵτινες
 διηκόνουν αὐτῷ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

Jesu öffentliches Wirken in Galiläa 8,4-9,56

Gleichnis vom Sämann (Mt 13, 1-23 Mk 4, 1-20)
 4 4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν
 5 εἶπεν διὰ παραβολῆς· 5 ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ
 6 ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πε-
 7 φυῆν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. 7 καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν,
 8 καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. 8 καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν
 9 ἀγαθὴν, καὶ φυῆν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων
 9 ὅτα ἀκούειν ἀκουέτω. 9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, τίς αὐτῆ εἴη ἡ
 10 παραβολή. 10 ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,
 11 τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ
 12 συνιώσιν. 11 ἔστιν δὲ αὐτῆ ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 12 οἱ
 13 δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος· καὶ αἶρει τὸν
 14 λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεῦσαντες σωθῶσιν. 13 οἱ δὲ ἐπὶ τῆς
 πέτρας οἶ, ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ
 14 ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 τὸ

47 ~ αυτης αι αμαρτ. (cf 48 Mt 9 2) H⁵² 014 al I α 337 cplur, αυτη πολλα l αυτης αι πολλα I α 55 ff² l | add και p αφιεται H⁵¹ al | 48 ταυτη τη γυναικι l αυτη Ta af r (om ταυτη) sy^c, add γυναι p αυτη bc | σοι l σου (5 20) Ta I α 93 al lat, add σου p αμαρτ. Ta I^{a1} ff² f l sy | 49 ~ εστιν ουτος (Mt 8 27) I α 55 133 η ι al lat sy | 50 add o l s p δε Ta af b | εν ειρηνη l εις ειρηνην (2 29) Ta I α 55 lat^{exc r} |

8 2 add νωσην και μασιγων και α πνευμ. (7 21) I cplur | Μαριαμ H^{exc} 51-2 al I α 133 η al | εκβεβληκει l εξελ. (Mk 16 9) Ta I al sy^c | Σουσαννα I cplur K^x 6:7 K^r Ωρ | add και p αιτινες I α 55 al ac q l Mr | αυτοις l αυτω (4 39 Mk 1 31 cf Mt 8 15) Ta K af it sy | απο l εκ K | 4 συνελδοντος l συνιοντος (cf Mk 3 20 Lk 5 15) I α 55 ι, συνοντος H^{52*} I α 337 al | 5 om του l (Mk 4 3) H⁰¹⁴ I α 55 al | om τον σπορον αυτου (Mt 13 3 Mk 4 3) Ta c sy | εαυτου K^l cplur | 6 επεσεν (Mt 13 4) K | 8 επι l εις (Mt 13 8) H⁰¹⁴ I^r ac | add και καλην p αγαθην (cf 15 Mt 13 8) Ta I α 55 f af ac, καρποφορουσαν sy^c, καλην l αγαθην (Mt 13 8 Mk 4 8) I al | om ταυτα-ακουετω (cf zu 15) I ι al | 9 add λεγοντες a τις K | ~ αυτη p παραβολη (cf Mk 4 13) I^r K, ~ αυτη a παραβολη I η it | 10 add αυτοις p ειπεν (Mk 4 11) Ta I α 050 η ι al lat sy | add λαλω p παραβολαις (Mt 13 13) I al b | ιδωσιν l βλεπωσιν (Mk 4 12) H⁰¹⁴ I α 55 133 η | add ακουωσι και p ακουοντες (Mk 4 12) Ta H⁵² (ακουωσιν) I α 050 ι al | 12 ακουοντες (10) K, ακολουθουντες I α 55; 13 την πετραν (6) H^{52*} I α 55 al lat Ωρ | αυτοι H^{51*} al ac r, om ουτοι I α 55 af sy |

δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὅπῃ μεριμνῶν καὶ πλοῦ-
 15 του καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ τὸ
 δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ οὗτοί εἰσιν, οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν
 16 λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας
 καλύπτει αὐτὸν σκευεὶ ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθεισιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθεισιν, ἵνα
 17 οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν
 18 γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε
 οὖν, πῶς ἀκούετε. ὃς ἂν γάρ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη, καὶ, ὃ δοκεῖ
 ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

Die Familie 19
 (Mt 12, 46-50
 Mk 3, 31-35) 20

¹⁹ Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύνατο
 συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ, ὅτι ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ
 21 ἀδελφοὶ σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντες. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς
 αὐτούς· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοὶ μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες
 καὶ ποιῶντες.

Die Sturm- 22
 stillung
 (Mt 8, 18.
 23-27
 Mk 4, 35-41) 23

²² Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· διέλωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν.
 23 πλεοντῶν δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
 24 συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες·
 ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλόμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ
 25 κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ
 ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ἄρα οὕτως
 ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

14 ἐμπεσον *I al* | add τον λογον p οι (Mk 4 18) *I α 050 η α 1*, ~ p ακουσ. *ac q r f sy c* | ακουοντες
 (10) *I α 93 337 η cplur abc q l* | 15 om καλη και *I α 65*, om και αγαθη af it | ακουοντες (10)
I α 1 lat | add p υπομονη : ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουετω (8) *I ι cplur* | 16 om δε
 (cf 5 36) *I α 050 cplur sy* | om αυτον *I η c q r ff 2 l* | εις σκευος 1 σκευει *I η* | add την α λυχνιαν
 (Mt 5 15 Mk 4 21) *H 62 I*, λυχνιαν (Mt 5 15) *H al I α 133 al* | τιθησιν 1 επιτιθ. (16^a Mk 4 21 cf
 Mt 5 15) *H I 2*, om επιτιθησαν al af l | ~ το φως βλεπωσιν *I η al l*, πασιν φωσιση 1 οι—φως af
 c, om ινα—φως *H 51* | 17 φανερωθησεται 1 φανερον γενησεται (cf Mt 10 26 Mk 4 22) *I η lat* | om
 μη (Mt 10 26) *K*, αλλα ινα 1 ο ου μη *I α 65* | γνωσθησεται (Mt 10 26) *K* | 18 γαρ εαν 1 αν γαρ
K, γαρ αν *H al I*, om αν *H 014 I α 168 lat* | εαν 1 αν 2 *K* | 19 παρεγενετο *H 51 I α 65 al* | add
 αυτου p μητηρ (Mk 3 31) Τα *H 62 I α 65 al sy*, ~ αυτου p μητηρ af c r | εδυναντο *K 1 K r H al*
I α 050 286 cplur | 20 και απηγγελη 1 απηγγελη δε *K* | add λεγοντων α οτι (cf Mk 3 22) *K*,
 και λεγουσιν αυτω 1 απ.—αυτω sy | om οτι (Mt 12 47 Mk 3 32) Τα *K sy* | 21 add η α μητηρ,
 add οι α αδελφοι (20 Mk 3 34) *I α 65 cplur* | add αυτον p ποιουντες (cf Mt 7 24 26 Lk 6 47 49) *K*
sy c | 22 και εγενετο 1 εγενετο δε (41) *K sy* | ανεβη 1 ενεβη (Mk 6 51) *I 2*, αναβηναι αυτον 1 και
 αυτος ενεβη *I α 65* | add το α πλοιον (Mk 6 51) *H 014 I ι al* | 23 add πολλη p αμεμου Τα *I α 65* |
 add υπο των κυματων p συνεπλ. Τα itsy c | 24 και προσελθοντες 1 προσελδ. δε (Mt 8 25) *I cplur*
K r | om επιστατα 2 (cf Mt 8 25 Mk 4 38) Τα *H 62 I α 600 cplur lat* | κυριε κυριε 1 επιστ. επιστ. (Mt
 8 25) *I α 65 sy c* | εγερωθει (Mt 8 26) *K* | επαυσατο *H 62 014 I it* | add μεγαλη ἡ γαληνη (Mt 8 26
 Mk 4 39) Τα *H al I* | 25 και ειπεν 1 ειπεν δε (Mk 4 40) *H al I al* | add εστιν p που *K* | οι δε
 φοβ. 1 φοβηθ. δε (nach Mt 8 27) *H 62 al I al sy*, και 1 οι δε c q ff 2 l r | εθαυμαζον *I η af d* |
 ~ λεγοντες προς αλληλ. (Mk 5 41) *K*, om προς αλληλ. (Mt 8 27) *H 62* | τη θαλασση 1 τω υδατι (cf
 Mt 8 27 Mk 4 41) Τα *I al it exc a sy* |

Der
Besessene
von
Gergesa
(Mt 8, 28-34
Mk 5, 1-20)

- 26 ²⁶ Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ἣτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.
 27 ²⁷ ἔξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἰκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκῇ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς
 28 μνήμασιν. ²⁸ Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ
 29 εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἔξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαιμονίου
 30 εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· τί σοι ὄνομα ἐστίν; ὁ δὲ εἶπεν· λεγεὼν. ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει, καὶ παρεκάλεσαν αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ³³ ἔξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη
 34 κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεκνίγη. ³⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ἐφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξηλθόν δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν, ἱματισμένον καὶ σωφρονουῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. ³⁷ καὶ ἠρώτησεν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γεργεσηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνέιχοντο. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ εἶδετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια,

26 καταπλευσαντες 1 κατεπλ. *I*^t, κατεπλευσεν *H*⁰¹⁴ *I*^α⁰⁵⁰ al, απεπλευσαν *I* al | Γαδαρηνων 1 Γεργεσ. (Mt 8²⁸ Mk 5¹ K) Τα_Κ, Γερασηνων (cf 8²⁷) *H*^{δ1} *I*^α^{δ5} lat | αντιπεραν *K*^x *K*^r, περαν (cf Mt 8²⁸ Mk 5¹) *I*^α¹⁶⁸ al | 27 add αυτω p υπηνη. (Mk 5²) Τα K lat sy | om εκ της πολεως Τα α ff² r² l sy c | os ειχεν 1 εχων (Mk 5³) *I*^r K | εκ χρονων ικανων και 1 και χρονω ικανω (Ac 8¹¹ gg Lk 23⁸) *I*^r K, απο 1 εκ, os 1 και (in K) *I*^α^{δ5} | ματιόν ουκ ενεδιδυσκετο 1 ουκ ενεδυσσατο ματιον (cf 16¹⁹) K | εις οικια 1 εν οικια *I*^t, οικω 1 οικια *I*^α^{δ5} | εμεινεν (1⁵⁶ Jo 1⁴⁰) *H* al *I*^η al | add p μνημ. : και εν τοις ορεσιν ην κραζων και κατακοπτων εαυτον λιθοις (Mk 5⁵) Τα *I* al sy c | 28 add και α ανακρ. *K* sy | om lū (Mt 8²⁹) *I*^α^{δ5} η cplur af | του¹ ² *I*^α^{δ5} η^a al l | 29 παρηγγειλεν *K*, ελεγεν *I*^α^{δ5} af | δε 1 γαρ¹ *I* al | εδεσμειω *I*^r K | διαρησων *H*^{δ1*} δ3 al *I*^η al, διερησσε add γαρ p ηλαυν. *I*^α^{δ5} af | δαιμονος (cf Mt 8³¹ Mk 5¹²) K | 30 add λεγων α τι (cf Mk 5⁹) *K* sy | ~ εστιν ονομα *K* | add αυτω p ειπεν (Mk 5⁹) Τα *I* al sy | λεγων *H* *I*^α^{δ5*} | εισηλθον *H*^{δ3} *I* al lat | ~ δαιμ. πολλα εισηλθ. *K*, ~ πολλα δαιμονια (in K) *I*^α⁹³ 387 ι al ff² r | 31 παρεκαλει (Mk 5¹⁰) *K*^x *K*^r | 32 βοσκομενη (Mt 8³⁰) Τα *H*^{δ1-2} *I* | παρεκαλουν (31 Mt 8³¹) *K* | add οι δαιμονες p αυτον Τα *I* al sy | ~ αυτοις επιτρεψη *H* al | εις τους χοιρους εισελδων 1 αυτοις—εισελθειν (Mt 8³¹ Mk 5¹²) Τα *I*^α^{δ5} c, τους χοιρους 1 εκεινους sy^s, εκεινην την αγελην χοιρων sy c | απελθειν (31) *I* al | 33 εισηλθεν (30) *H*⁰¹⁴ *I* cplur, ωρμησαν *I*^α^{δ5} | add πασα α η (Mt 8³²) *I*^α⁰⁵⁰ al sy | θαλασσαν 1 λιμνην (Mt 8³²) Τα *H*^{δ2} al *I*^α¹⁶⁸ al ac sy | 34 γεγενημενον 1 γεγονός *K* | 35 ~ καθημενον 1 ανδρ. *H*⁰¹⁴ *I*^η al lat^{exc} a, p σωφρονουντα sy | εξεληλυθει 1 εξηλθεν (35) *I*^r K gg *H*^{δ1-2*} | 36 add και α οι *K* af sy | 37 ηρωτησαν *K*^x *K*^r | om της περιχωρου Τα al sy | Γαδαρηνων 1 Γεργεσηνων (Mt 8²⁸) Τα *K* *H*^{δ2} c al sy, Γερασηνων *H*^{δ1} δ3* *I*^α^{δ5} lat | add το α πλοιον (Mk 5¹⁸) *K*, om εις πλοιον *I*^α^{δ5} l | 38 εδειτο *H*^r *I*^α¹³³, εδεειτο *I* al, ηρωτα . . αυτον *I*^α^{δ5} | ~ τα δαιμονια εξεληλ. (35) *H*^{δ3} al *I*^η ι al lat^{exc} a | add ο ιβ α λεγων Τα *K* af sy |

- 39 εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ³⁹ ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ, ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὄλην τὴν πόλιν κηρύσσων, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
- Des Jairus 40
Töchterlein
(Mt 9, 18-26 41
Mk 5, 21-43)
- 40 Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ δαχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν. καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν οἱ δαχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὄλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἄρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ δαχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ⁴⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἤψατό μου τις, ἐγὼ γὰρ ἐγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνή, ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἴσθη παραχρῆμα. ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. ⁴⁹ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγωγῆτος λέγων [αὐτῷ], ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ φοβοῦ, μόνον κίστευε, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἔλθων δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφήκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ ⁵² Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² ἔκλειον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· μὴ κλαίετε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

39 ~ εποιησεν σοι (39^b) K, ~ ο θεος εποιησεν Iα⁵⁵ f, ~ ο κυριος πεποιηκεν | εποιησεν ο θεος (Mk 5¹⁹) H^{53*} b | add και ηλησεν σε α και (Mk 5¹⁹) H^{53*} Iη | | 15 | θεος (39^b) Iα¹, 25 | 15 (39^a) Iα³³⁷ η α¹ 2 | 40 εγενετο δε εν | εν δε (cf 32) K lat | υποστρεφαι I⁷ K, επιστρ. Iα⁹³ | add πολυς p οχλος (Mk 5²¹) Ta sy | απαντες al | 41 om ιδου Ta Iα⁵⁵ c sy | ελθων | ηλθεν Iα⁵⁵ c | αυτος (19² Mt 27⁵⁷ Mk 15⁴³) K, om και αυτος c sy, om υπηρχεν και Ta Iα⁵⁵ | om του H^{51-2*} Iα¹ | 42 ωσει cplur, om ως Iα⁵⁵ | add και εγενετο α εν, om δε H^{53*} Iα⁵⁵ al lat | πορευεσθαι | υπαγειν (cf 10³⁸) H^{53*} Iα⁵⁵ al | συνεδριβον | συνενενεν. (Mk 5²⁵) H⁵³ al Iα⁵⁵⁰ 168 286 | al sy | 43 add αυτης p βιον (cf Mk 5²⁶) Ta H^{52*} (εαυ-) 53 Iα¹ lat sy^c | 44 add δε p προσελθ. H^{53*} Iα⁹³ al | ~ ηψατο οπισθεν Iα²⁸⁶ 337 al, om οπισθεν Iα⁵⁵ al | 45 μετ αυτου | συν αυτω (Mk 1³⁶ cf 5³¹) K, om και οι συν αυτω (9³⁸ υ6) H⁵¹ Iα¹³³ 337 cplur sy | add και λεγεις τις ο αφαμενος μου p αποθλιβ. (Mk 5³¹) Ta K, μου ηψατο | ο αφαμενος μου (in K; Mk 5³¹) Iα⁵⁵ al lat | 46 om 15 Ta Iα⁵⁵ α | εξελδουσιν (Mk 5³⁰) I K | 47 add αυτω p απηγγειλεν K, διηγγειλ. H⁵² | 48 add 15 p ο δε Ta H⁵³ al I cplur | add θαρσει α θυγατ. (Mt 9²²) Ta K | 49 om αυτω (Mk 5³⁵ 23 Mt 9¹⁸) H⁵¹⁻² al Iα¹³³ η al | απο | παρα (Mk 5³⁵) I | μη | μηκει (7⁶) I K gg H⁵¹⁻² al Iα⁵⁵ | 50 ειπεν | απεκριθη Ta H^{52*} Iα¹ af it sy^c | τω πατρι της παιδος | αυτω Ta Iα¹ lat | add γελων | αυτω (cf Mk 5³⁶) K | πιστευσον (Ac 16³¹) H⁵¹ al | 51 ουδενα | τινα (Mk 5³⁷) K, ουδενα | ουκ om τινα H⁵², ~ τινα συνελθ. om συν I^t, συνεισελθειν om συν H⁵², ~ ουδενα [τινα] p αυτω Iα⁵⁵ al lat | om συν αυτω K | ~ Ιωαν. . . Ιακ. (9²⁸) K af it | 52 ουκ | ου γαρ (Mk 5³⁹ gg Mt 9²⁴) Ta Ωρ K it | add το κορασιον p απεθανεν (Mt 9²⁴ cf Mk 5³⁹) Ta H¹ al Iα⁵⁵⁰ η cplur c r sy^c |

53 54 ⁵³ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ εἰδότες, ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς
 55 αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἢ παῖς, ἔγειρε. ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ
 56 ἀνέστη παραχρήμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς
 αὐτῆς, ὃ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Aus- 9
 sendung der
 Zwölf
 (Mt 10.1.9-15
 Mk 6, 7-13)

9 1 ¹ Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξου-
 2 σίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν. ² καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσ-
 3 σαι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενεῖς ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 4 μηδὲν αἰρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον
 5 μήτε δύο χιτῶνας ἔχειν. ⁴ καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ
 6 ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχονται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως
 7 ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς·
 8 ⁶ Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες
 9 πανταχοῦ. ⁷ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διη-
 8 πόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων, ὅτι Ἰωάννης ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ⁸ ὑπὸ τινων δέ,
 9 ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δέ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ
 10 Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀκεφαλίασα, τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα;
 11 καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν αὐτόν. ¹⁰ Καὶ ὅποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ,
 12 ὅσα ἐποίησαν.

Speisung
 der Fünf-
 tausend
 (Mt 14, 13-21
 Mk 6, 30-44
 Jo 6, 1-13)

Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά.
 11 ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γινόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς
 12 περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰάσατο. ¹² Ἡ
 δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν

54 add εκβαλων εξω παντας και α κρατησας (Ac 9 40 cf Mk 5 40) Τα K, ~ παντας εξω (in K) H⁰¹⁴ al Iα⁰⁵⁰ cplur q f sy, om εξω H^{83*} I^{al} | εγειρου K | 55 ~ δοθ. αυτη (Mk 5 43) H⁰¹⁴ al I² a r² sy | 56 ο πατηρ ι οι γονεις Τα |

9 1 om αποστολους (Mk 6 7) K sy, μαθητας αυτου ι αποστ. (Mt 10 1) Τα I cplur b q ff² r l | ~ δυναμιν αυτοις H⁸¹ | 2 ασθενουτας ι ασθενεις (Mt 10 8) K, om τους ασθεν. H⁸¹ sy | 3 ραβδους (Mt 10 10 K) K | add μητε υποδηματα p πήραν (Mt 10 10) Τα af it | add ανα ι δυο I K | εχετε ι εχειν (Mk 6 9) Τα H^{82c} al I^{al} lat sy, om εχειν (Mt 10 9) H^{82*} | 5 εαν ι αν K | δεξωνται (Mk 6 11) K | εκ ι απο^l H⁸² Iα⁸⁵ 168 | add οικιας η απο της α πολεως Τα I^c | add και α τον κον. (10 11) K | add τον p κονιορτον H^{al} I^{al} | om απο² (Mt 10 14) Iα⁸⁵ 168 al | αποτιναξατε (Mt 10 14 Mk 6 11) K | αυτοις ι επ αυτους (5 14 Mk 6 11) H^{82*} Iα¹⁶⁸ 387 : al a f sy^c, αυτοις ι αυτοις H^{82c} al | 6 add οι αποστολοι p δε Τα sy | 7 add υπ αυτου p γινομενα (13 17) Τα K | εγηγηρται ι ηγηρθη (Mk 6 14) K, ανεστη ~ p νεκρ. Iα⁸⁵ af c | 8 εἰς ι τις (Mk 6 15) K, om τις Iα⁸⁵ al af a | 9 και ειπεν ι ειπ. δε (Mt 14 2 Mk 6 14) K | om ο (Mt 14 1) K | add οτι α Ιωαν. (Mk 6 14) H⁸³ Iα⁸⁵ al | add εγω α ακουω (8*) K, add p ακουω ac r² | ταυτα ι τοιαυτα H^{al} Iα⁸⁵ al af sy | 10 add παντα α οσα Τα Iα⁰⁵⁰ al f, α ι οσα H⁸² f | add τοπον ερημον p εις (Mt 14 13 Mk 6 31) Τα K, ~ ερημ. τοπον (in K; Mk 6 31) Iα⁹³ : al, om ερημον (in K) Iα¹³³ η r, add εις τοπ. ep. p Βηθσ. Iα⁰⁵⁰ r | πολεως καλουμενης I K, om πολ. καλ. (Mt 14 13 Mk 6 31) Τα H^{82*} I^{al} lat^{ox} r sy^c | Βηθσαϊδα K, om Βηθσαϊδα (Mt 14 13 Mk 6 31) Τα H^{82*} sy^c | 11 δεξαμενος K | add τα α περι (Ac 1 3) H^{al} Iα³³⁷ : cplur | ιατο ι ιασατο (6 10) K | 12 μαθηται αυτου ι δωδεκα (Mt 14 15) Τα sy^c, add μαθηται αυτου p δωδεκα it (b om αυτου, c ~ α δωδεκα) |

δχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εἰρωσιν
 13 ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς
 ὄμεις φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο,
 14 εἰ μῆτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν
 γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε
 15 αὐτοὺς κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πενήτηκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν πάν-
 16 τας· ¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν
 οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι
 17 τῷ δχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς
 κλασμάτων κόφῃνοι δώδεκα.

Des Petrus 18
 Messias-
 bekenntnis 19
 (Mt 16, 13-28
 Mk 8, 27-9, 1)

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ
 19 οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με οἱ δχλοὶ λέγουσιν εἶναι; ¹⁹ οἱ
 δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἥλιαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προ-
 20 φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὄμεις δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
 21 Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. ²¹ ὁ δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς
 22 παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο ²² εἰπών, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
 παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων
 23 καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²³ Ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας·
 εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
 24 καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁴ ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ^{17 33} Mt 10 ³⁹
 ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.

12 τους οχλους (Mt 14 15) Τα H^{62c} Iα^{93f} al sy | απελθοντες | πορευθεντες (Mt 14 15 Mk 6 36)
 Τα K sy | add τους α αγρους (cf Mk 6 36) K | om οτι ωδε, ~ εν—εσμεν α απολυσον (cf Mt 14 15)
 Τα sy | 13 αυτοις | προς αυτοις (Mt 14 16 Mk 6 37) H⁶² al | add ο ις p αυτους Τα H⁶³ ff²
 r l sy^c | ~ αρτοι πεντε H^{61-2*} al | ~ δυο ιχθυες (Mt 14 17 Mk 6 38) cplur lat^{exc a} sy | αγο-
 ρασομεν K^r I cplur | om τουτον Τα I al | 14 δε | γαρ H^{62*} al af | ~ ανδρες ωσει (Mt 14 21)
 Iα⁶⁵ η al af α ff² f | ως | ωσει Iα⁶⁵ al, om ωσει c q sy | om ωσει² (Mk 6 40) K it sy |
 15 ανεκλιναν (cf Mt 14 19) K | απαντας K, αυτους | παντας I η, om και κατεκλ. απαντας Iα⁶⁵ al |
 16 om αυτους (Mt 14 19) Τα H⁶² | add αυτου p μαθηταις Τα H^{al} I^{al} af sy | παραιθεναι
 (Mk 8 7) K, παραπεθηναι I al | τοις οχλοις (Mt 14 19) Τα Iα⁶⁵ it sy^c, λαω | οχλω (13) af |
 17 ~ παντες α και² (Mt 14 20) Τα H⁶¹ I^{al} sy, om παντες it | ηραν | ηρθη (Mt 14 20) Τα
 cplur sy | 17f add Mt 14 21 p δωδεκα Τα sy^c | 18 συνητησαν (37) H^{61*} I al f, συνηχθησαν
 I al | add αυτου p μαθηται (Mt 16 13) Τα H⁰¹⁴ al I a f r sy | ~ λεγουσιν α οι (Mk 8 27) K |
 ανθρωποι | οχλοι (Mt 16 13) Τα H^{al} I al af | 19 add οι μεν p ειπον (Mt 16 14) Τα I al sy^c,
 add λεγουσιν α ιω. (13) Τα H^{al} sy^c | add λεγουσιν α Ηλ. Τα^e sy | add αλλοι δε ιερεμιαν p Ηλιαν
 (Mt 16 14) Τα I η^z (ετεροι | αλλοι) | εις | τις lat, om τις Iα⁹³ al | η να των προφητων | αλλοι²—
 ανεστη (Mt 16 14) Τα Iα⁶⁵ af, om αλλοι²—ανεστη sy | 20 add ο α Πετρος (Mk 8 29) K^x
 K^r | add Σιμων α Πετρος Τα I^x it sy | ~ αποκριθεις δε Περρ. (Mt 16 16) K, om δε (Mk 8 29)
 Τα I al af c sy | add τον υιον p Χριστον (Mt 16 16) Iα⁶⁵ (om τον) 168 al af r | συ ει ο Χριστος |
 τον Χυ (cf Mt 16 16) Τα fl sy (om του θεου) | 21 επιτιμησεν . . παραγγειλας (cf Mk 8 30) Τα
 I al | add αυτοις p παρηγγ. Τα Iα¹³³ al | ειπειν | λεγειν (cf Mt 16 20) K | 22 υπο | απο
 (Mk 8 31) Iα⁶⁵ η | αναστηναι | εγερθηναι (Mk 8 31) Ωρ K | 23 ελθειν | ερχεσθαι (Mt 16 24)
 K | απαρνησασθω (Mt 16 24) K | om καθ ημεραν (Mt 16 24) K af it sy^s | 24 εαν¹ K |

- 25 ²⁵ τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὄλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ
 26 ζημιωθείς ²⁶ ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἑμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ 129 Mt 10 33
 ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν
 27 ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων, οἳ οὐ
 μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
 28 ²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει ἡμέραι δικτῶ, [καὶ] παραλαβῶν of Jo 13 31
 29 Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ²⁹ καὶ ἐγένετο
 ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ
 30 ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουον αὐτῷ,
 31 οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἥλιος, ³¹ οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ,
 32 ἣν ἐμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλῆμ. ³² Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βε-
 βαρηνμένοι ὕπνῳ. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας
 33 τοὺς συνεστώτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ
 εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποι-
 ἤσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεὶ καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδῶς, ὃ λέγει.
 34 ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν
 35 δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης
 36 λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλεκτός, αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ
 γενέσθαι τὴν φωνὴν ἐδρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγει-
 λαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν, ὧν ἐωράκασιν.

25 ὠφελεῖ (Mk 8³⁶) H⁶² 63 al Iα⁶⁵ 133 al | εαν (add) κερδηση . . απολεση . . ζημιωθη Τα Iα⁶⁵
 lat sy, ανθρωπον κερδησαι . . απολεσαι . . ζημιωθηναι (Mk 8³⁶) Iα⁶⁵* ac | την δε ψυχην αυτου
 1 εαυτον δε (Mk 8³⁶ Mt 16²⁶) Τα Iα¹ sy | 26 εαν I² | om αυτου και (Mk 8³⁸) Τα Iα¹ sy | add
 αυτου p πατρος Τα Iα⁵⁵ al sy^c | μετα¹ και³ (Mt 16²⁷) Τα Iα¹ sy^s | add αυτου p αγγελων
 Τα sy^c, om του πρῶς sy^s | 27 add οτι αληθως Iα⁶⁵, p αληθως (Mk 9¹ Mt 16²⁸) Iα³³⁷ eplur
 sy | ὡδε 1 αυτου (Mt 16²⁸ Mk 9¹) Τα I² K | εστωτων 1 εστηκοτων (Mt 16²⁸) K | οιτινες 1 οι
 (Mt 16²⁸ Mk 9¹) H^{al} Iα¹³³ 337 al Ωρ | γευσονται I² Ωρ | add p θεου (nach Mt 16²⁸ u. Mk 9¹):
 ερχομενη εν δυναμει και τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν τη βασιλεια αυτου Τα, add τον υιον τ.
 ανθρωπου ερχ. εν τ. δοξη αυτου 1 την βασ. τ. θεου Iα⁶⁵ Ωρ, add ερχομενη εν δοξη p θεου sy^c, εληλυ-
 θειαν εν δυναμει Iα¹ | 28 ως 1 ὡσει H^{al} Iα¹⁶⁸ eplur | εξ 1 οκτω (Mt 17¹ Mk 9²) Τα Iα¹ I | add
 και α παραλαβων (cf Mt 17¹ Mk 9²) K af | add τον α Πετρον (Mk 17¹ Mk 9²) Iα¹ | ~ Ιακωβ . .
 Ιωαν. (Mt 17¹ Mk 9²) Τα H^{83c} al Iα⁶⁵ al sy | 29 add μετεμορφωθη Ις και α το ειδος (Mt 17² Mk
 9¹) Τα, ηλλοιωθη 1 ετερον Iα⁶⁵ af ac sy, add ηλλοιωθη p και² Iα⁰⁵⁰ Ωρ | add ως χιων p εξαστρ.
 (Mk 9⁸) Τα af (om εξαστρ.) sy^c | 30 Μωσῆς K^x K^r | 31 add αυτω p οφθεντες (cf Mt
 17³ Mk 9⁴) H^{83c} Iα¹ | add και α ελεγον H^{83c} Iα¹ it sy, add δε p ελεγον H^{83*} Iα⁶⁵ ε^c eplur
 af c | 33 om ο (20) K | ει θελεις ποιησω ὡδε 1 ποιησωμεν (Mt 17⁴) Τα Iα⁶⁵ (om ει), add ει
 θελεις α ποιησωμεν ff², add ὡδε p ποι. Iα¹ sy^c | ~ τρεις σκηνας (Mt 17⁴ Mk 9⁵) H^{al}
 Iα⁶⁵ 93 337 ε^c al af it^{exc} ab q sy Mr^t | ~ σοι μίαν (Mt 17⁴ Mk 9⁵) Τα H^{62*} al Iη^{al} q sy, ~ Μωυσ.
 μίαν Mr^t Τα H⁶² Iα¹ ff² sy, ~ Ηλια . . Μωυσ. Τα Iα¹, ~ Ηλια μίαν (Mt 17⁴ Mk 9⁵) Τα H^{al}
 Iα¹³³ η ff² sy Mr^t | Μωσ- K^x K^r | Μωση K^x | 34 om εγενετο . . και (Mt 17⁵) Τα Iα¹³³
 (non om και) al | add φωτεινη p νεφελη (Mt 17⁵) Τα Iα¹ | επεσκιαζεν (cf Mk 9⁷) H⁸¹⁻² al α |
 εκεινους εισελθειν 1 εισελθ. αυτους IK, ~ εισελθ. εκεινους Iα¹, ~ αυτους εισελθ. H⁸³ | 35 ηκουσθη
 1 εγενετο Τα sy, ηλθεν Iα⁶⁵ | αγαπητος 1 εκλελεγ. (Mt 17⁵) Τα IK af it² sy^c, εκλεκτος (23³⁵)
 Iα⁰⁵⁰ f η | add εν ε ευδοκισα (mehrfach ηυδ-) p εκλελεγ. (Mt 17⁵) Τα H^{83c} Iα⁶⁵ 337 al |
 36 add ο α Ις K^x K^r | εωρακαν H⁸¹ 83c al Iα¹³³ 286 al Ωρ, εθεασαντο Iα⁶⁵ |

Der Jünger 37
Unfähigkeit
(Mt 17, 14-21) 38
Mk 9, 14-29)

37 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ καταλόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δρους συνήτησεν
38 αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε,
39 δέομαί σου, ἐπιβλεψαί ἐπι τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν, 39 καὶ ἰδοὺ πνεῦμα
λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτόν μετὰ ἄφρου, καὶ μόγις
40 ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν. 40 καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβά-
41 λωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἀπι-
στος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὦδε τὸν υἱόν σου. 42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ
συνεσπάρaxεν. ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ καὶ ἴασατο τὸν
43 παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ
μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Leidens-
weissagung
(Mt 17, 22-23) 44
Mk 9, 30-32)

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίει, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·
44 θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὅτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
45 μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. 45 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ
ἦν παρακακαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό, καὶ ἐφοβούντο ἐρωτῆσαι
46 αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. 46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς

Grössen-
streit
(Mt 18, 1-4) 47
Mk 9, 33-40)

47 ἀν εἴη μείζων αὐτῶν. 47 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν,
48 ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, 48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅς ἀν δέξηται
τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἀν ἐμὲ δέξηται, δέχεται
τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὕτως ἐστὶν Mt 10 40
49 μέγας. 49 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωάννης εἶπεν ἐπίστατα, εἰδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματι
σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.

50 50 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· μὴ κωλύετε· [οὐ γὰρ ἐστὶν καθ' ὑμῶν] ὅς γὰρ 11 23 Mt 12 30
οὐκ ἐστὶν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστὶν.

37 add εν α τη (7 11) K | δια της ημερας | τη εξης ημ. I α 65 af ab ff 2 l sy | αυτοις | αυτοω Τα
α r 2 sy 8 | 38 ανεβοησεν K | επιβλεψον K x 3:11 K r H 62 014 I, επιστρεψαι | επιβλεψ. Τα
sy 8, ελεησον μου τον υιον | επιβλεψαι—μου sy c | ~ εστιν μοι K | 39 om ιδου Τα H 62 I α 65
sy | om και 2 . . κραζει Τα I α 65 af sy 8, om κραζει και α ff 2 r l sy c, ~ λαμβ. γαρ αυτον εξ. π̄να
I α 65 af sy 8 | add ρησσει και α σπαρασσει (Mk 9 18) H 62 a l I α 65 t η al lat sy 8, ρησσει | σπαρ.
al sy c | μολις H 61 014 I α 050 r 286 al | 41 om δε Τα af sy 8 | ~ διεστρ. . . απιστος Τα e sy, om
και διεστρ. af Mp | εως ποτε | και 2 (Mt 17 17) H al I 7 af | add μοι p προσαγ. (Mt 17 17) H 62 c
al I al sy c | ~ ωδε p σου K | 42 add αυτον p συνεσπαρ. (Mk 9 26) I α 337 al cf sy | 43 εποιησεν
(8 39) K | add ο ῑσ α ειπεν (8 39) K b q f l | 44 add και τας καρδιας υμων p υμων Τα r, τας
καρδιας | τα ωτα I α 337 al | 45 επρωτησαι (Mk 9 32 Mt 22 46) H 63 I α 65 cplur | ~ αυτον
ερωτησαι (Mk 9 32) I α 93 1 al, om αυτον I α 65 al af q l | 46 om το I α 168 (~ τις μεζ αυτων αν ειη)
η (lat) | 47 ειδωσ | ιδων (11 17 Mt 12 25) H 61-2 I α 133 93 cplur sy, γνουσ I η | παιδιου K |
48 ean l av 1 K | ~ το παιδ. τουτο (Mt 18 4) I α 65 η al lat sy | ean l av 2 K, om av 2 H 62 |
εσται | εστιν (cf Mk 9 35) Τα K af | 49 add ο α ιωανν. (Mk 9 38) K | διδασκαλε | επιστατα
(Mk 9 38) H 63 al af a d r | επι | εν (Mk 9 39) K | εκωλυσαμεν K | add σοι p ακολουθει Τα b
sy c | 50 και ειπεν | ειπεν δε K | αυτοις | αυτον I α 1 b sy 8, om προς αυτον I α 65 af r | add
αυτον p κωλυετε (Mk 9 39) H 63 I α 65 al | om ου—υμων (Mk 9 40) Τα I 7 K | ημων | υμων 2 3 (Mk
9 40) Τα K, υμων 2 . . ημων 3 H 62* I al | add ουδεις γαρ εστιν ος ποιησει δυναμιν επι τω ονοματι μου
και δυνησεται κακολογησαι με p εστιν 2 (Mk 9 39) Τα (add p κωλυετε) af it |

Die Anhänger 9,51-11,13

Die Samaritanerstadt 51 ⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ καὶ 52 αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἐστηρίσεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῶν. ⁵³ καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ 54 ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον· κύριε, θέλεις εἰπῶμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι 55 αὐτούς; ⁵⁵ στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. ⁵⁶ καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

Nachfolge-verhandlungen (Mt 8, 19-23) 57 ⁵⁷ Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι, ὅπου 58 ἔαν ἀπέρχῃ. ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, πρὸς τὴν 59 κεφαλὴν κλίνην. ⁵⁹ Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ εἶπεν· κύριε 60 ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν 61 τοῦ θεοῦ. ⁶¹ Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε, πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν 62 μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετὸς ἐστὶν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

Mis-10 1 ¹ Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πάσαν πόλιν καὶ τόπον, ὃς ἤμελλεν 2 αὐτοὺς ἔρχεσθαι. ² ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται

51 add autou p προσωπον (52r) Τα K af it, add autou p εστηρ. H⁰¹⁴ | ~ εστηρ. το προσωπον autou H^{al} I^{al} a sy | εστηριξεν K | 52 εαυτου I^r eplur | add την a κωμ. Τα I^{al} | πολιν l κωμην (Mt 10⁵) H^{82*} I^a 168 337 i eplur lat^{exc c} Tert | 54 add autou p μαθηται Τα K | εκ l απο (2 Reg 1¹²) H⁸³ I^a 65ff al, απ l απο του (17²⁰) H^{al} I^{al}, om του I^a 337 | add ως και Ηλιας εποιησεν p αυτους Τα K it | 55 add o ις p δε Τα I^{al} f q (~ p αυτοις) | add p αυτοις : και ειπεν ουκ οιδατε οιου πνευματος εστε υμεις ο γαρ υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι Τα I^K K^r af it sy, λεγων l και ειπεν I^{al} a, ποιου I^a 65 133 η eplur, om υμεις I^{lat} Xp, om γαρ I, om ανθρωπων Τα e c sy^c, αποκτειναι l απολεσαι (Mk 3⁴) I^a 133 eplur, om ο γαρ—σωσαι I^a 65 | 57 εγενετο δε l και (8²²) K, και εγενετο I^a 65 af ac r | αν H⁶² 014 I^a 65 η eplur K¹? K^w 81:82 K^r | add κυριε p απερχη K | 58 om και¹ Τα af c sy | κλινη I^{eplur} K¹ al, -ναι I^{eplur} | 59 om κυριε H^{61*} I^a 65 al sys Ωρ | απελθην. (Mt 8²¹) I, απελθοντα I^a 65f | ~ πρῶτον απελθ. (Mt 8²¹) H^I lat sy Ωρ, om πρῶτον H⁰¹⁴ I^{al} | add και a θαψαι (Mt 8²¹) I^{al} lat^{exc l} Ωρ | 60 add o ις p αυτω (Mt 8²²) Τα K af it sy^c | 61 αυτω l δε και Τα sy | εν τω οικω l εις τον οικον I^{eplur} lat^{exc l} Ουαλ | 62 om δε Τα b r² l sy | ~ ο ις προς αυτον K, ~ ο δε ις ειπεν αυτω (l προς αυτον) I^a 65 af, om προς αυτον H⁶¹ I^a 133 | om αυτου H⁶¹ I^η al ab q l Tert Ουαλ Ωρ | εις την βασιλειαν l η βασιλ. K, add εν a τη βασ. H^{62c} al I^a 133 q Ουαλ |

10 1 ις l κυριος Τα al b f r, om ο κυριος I^a 65 al af ac r² sy | om και¹ Τα H⁶¹ al I^{al} r sys | add δυο p εβδομ. H⁶¹ I^a 65 al af ac r² l sy Aδ Επιφ ψκλ Ir gg Mpf | om αυτους H⁶¹ I^a 133 al af Ευσ | add δυο p δυο (Mk 6⁷) Τα H⁶¹ I^a 050 93 i eplur | ~ παντα τοπον και πολιν Τα I^a 65 af it sy | μελλεν K | om αυτους Τα I^a 65 af it sy | εισερχεσθαι I^a 050 η al af a, διερχ. (19⁴) I^r al, πορευεσθαι I^a 133 sy |

3 4 ὀλίγοι, δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερι-
 5 σμὸν αὐτοῦ. ³ ὑπάγετε, ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ μὴ
 6 βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα· καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπά-
 7 σσηθε. ⁵ εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθῃτε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.
 8 ⁶ καὶ ἐὰν ἦ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν, εἰ δὲ μήγε,
 9 ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ
 10 παρ' αὐτῶν. ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς
 11 οἰκίαν. ⁸ καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατι-
 12 θέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· ἤγγικεν
 13 ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθῃτε καὶ μὴ δέχωνται
 14 ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολλη-
 15 θέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν ἀπομασσοῦμεθα ὑμῖν· πλὴν
 16 τούτου γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν
 17 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ Οὐαὶ σοι, Χοραζαῖν, οὐαὶ
 18 σοι, Βηθσαιδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν
 19 ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. ¹⁴ πλὴν Τύρῳ καὶ
 20 Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. ¹⁵ καὶ σύ, Καφαρναοὺμ, μὴ ἕως
 21 τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθησθαι; ἕως τοῦ ἕδου καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ
 22 ἀκοεῖ, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά
 23 με. ¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, καὶ τὰ δαιμό-
 24 νια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματι σου. ¹⁸ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατα-
 25 νᾶν ὡς ἀστρατὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν

Missions-
erfolge

2 ουν l δε K it, om δε syc | add αν p οπως I cplur | ~ εργ. εκβαλ. (gg Mt 9³⁸) H⁶¹ Iα 55 133 af
 3 add εγω α αποστελλω (Mt 10¹⁶) Τα K it² sy | προβατα l αρνας (Mt 10¹⁶) Iα 168 cplur |
 4 βαλαντιον K | μηδε l μη³ (Mt 10⁹) Τα K, μητε (cf Mk 6⁸) I¹ al | om και H^{62*} 648 Iα 168
 Mr² | 5 εισερχοσθε l εισελθῃτε (cf Mt 10¹²) K | ~ οικιαν εισερχοσθε (Mt 10¹¹) K | 6 επιστρεφει
 l ανακαμψει, add η ειρηνη υμων Τα Iα⁶⁵, add η ειρ. υμ. α εφ υμας (Mt 10¹³) I¹ al | 7 add
 εστι p αυτου K af it | 8 δ αν l αν (s 10) H² I al K^r | 10 εισερχοσθε l εισελθ. (s) K | 11 υμιν l
 ημιν H^{62*} Iα 65^c (gg d) 050 93 i al, om ημιν Τα sy | om εις τους ποδας ημων K af it | om ημων
 Τα H⁶¹⁻² Iα 65 al it sy | add εφ υμας p ηγγικ. (s) Τα K | 12 add δε p λεγω Τα H⁶² al I
 K¹² af q | κρισωσ l εκεινη (Mt 11²²) Τα I¹ al r l sy, ~ εν τη ημερα εκ. p εσται (Mt 11²²) Τα I
 α 65 (βασιλεια του θεου l ημ. εκ.) i al af (s 55) ab (s 55) l r² q sy | 13 Χωραζ. K^r, -ζην K^w K^r |
 Βεσδ- Iα 65 a, Βησδ- H⁶¹, Βησσ- Iα 050, Bets- af bl, -δαν H⁶² 014 I | εγενοντο l εγενηθησαν
 (Mt 11²¹) K | σοι l υμιν Τα I¹ al r | om παλαι Τα r | καθημεναι K gg H Iα 050 168 al K I²
 Ωρ, om καθημ. (Mt 11²¹) Τα af q r sy | 14 ημερα κρισωσ l τη κρισει (Mt 11²⁴) I¹ al c f r r²
 syc, ημερα εκεινη l κρισει (12) Τα al sy⁸, ~ εν τη κρισει α ανεκτοτερον (12) I η α q r, om εν τη κρισει
 Iα 65 al af l | 15 Καπερν- K gg H Iα 65 133* lat^{exc} q | η. . υψωθεισα l μη. . -θηση Τα K
 om του¹ (Mt 11²³) H^{61*}-2 83 Iα 65 al | add η α εωσ² (15* K) H⁶³ Iα 65* η ab i r | om του²
 (Mt 11²³) K | καταβηση l καταβιβασθηση (cf Mt 11²³; im A T stets ausser Ez 31¹⁶) H⁶¹ al Iα
 65 sy | 16 ~ υμων ακουων I¹ al it^{exc} a syc | και ο l ο δε I¹ al | εμου ακουων ακουει του απο
 στειλαντος με l εμε αθετ.—με (cf Mt 10⁴⁰) Τα Iα 65 al, add και ο εμου ακουων ακουει του αποστ.
 με p 16 Iα 050 i al ab l i r sy | 17 add δυο p εβδομηκοντα (cf 1) H⁶¹ Iα 65 al lat^{exc} b q f i
 sy⁸ | add μαθηται p εβδ. I¹ al | add μεγαλης p χαρας (24⁵²) Τα al | ~ μετα χαρας οι εβδ. I¹ al |
 ~ ημιν υποτασσειται I¹ al af, υποτ. p σου b q | 18 om δε Τα sy | 19 διδωμι l δεδωκα Τα K |

τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ,
 20 καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήση. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίrete, ὅτι τὰ πνεύματα
 ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίrete δὲ, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 21 ²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαι
 σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
 22 σουετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία
 23 ἡμπροσθέν σου. ²² [καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν·] πάντα μοι παρεδόθη
 ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς
 24 ἐστὶν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ Καὶ
 στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἴδιαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες,
 24 ἃ βλέπετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν,
 ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκούσαι, ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
 25 ²⁵ Καὶ ἰδὼν νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας
 26 ζῶνι αἰώνιον κληρονομίῳ; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν. ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Mk 12 28—34
 27 πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ
 28 ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν
 28 ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς
 29 ἀπεκρίθης, τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήση. ²⁹ ὁ δὲ θέλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν
 30 Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; ³⁰ ὁπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀνθρωπὸς
 31 τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχῶν, καὶ λησταῖς περιέπεσον, οἱ καὶ ἐκδύ-
 32 σαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέροντες ἡμιθανῆ. ³¹ κατὰ συγκυρίαν
 32 δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοί-
 33 ως δὲ καὶ Λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. ³³ Σαμαρεῖτης
 34 δὲ τις ὀδεύων ἦλθεν κατ' αὐτόν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδη-
 35 ἰδιον κτήνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν

Um-
grenzung
der Erfolge
(Mt 11, 25-27)

Gleichnis
vom barm-
herzigen
Samariter

cf Mt 22 35—40

Mk 12 28—34

3 Mose 19 18

5 Mose 6 5

19 add των α οφρων und α σκορπ. Τα I α 65 al | 20 δαιμονια | πνευματα (17) Τα α (gg ε) I α 65 93
 η al af f sy Eus | add μαλλον p δε al | εγραφη | εγγεγρ. K, γεγραπται I α 65 al Ωρ | τω ουρανω
 Τα I α 65 af it | 21 ταυτη Τα al af ac | add δε p αυτη Τα I α 65 al f sy | om εν 2 (Jo 11 33
 13 21) K | om τω αγιω (cf Jo 11 33 13 21) Κλ K | add ο ις α και 1 (Mt 11 25) K it sy | ~ ευδοκια
 εγενετο (Mt 11 26) H? I al af it^o a f r 2 | 22 add και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν α παντα
 (cf 23 gg Mt 11 27) Τα K c q ff 2 il, add αυτου p μαθ. I cplur c q r | παρεδοται (46) I al lou
 lpp | επιγιν- (Mt 11 27) H 83 al I α 133 93 337 i cplur | τον υιον | τις εστιν ο υιος (Mt 11 27) I α
 337 al sy 8, τον πατερα | τις εστιν ο πατηρ b l sy 8, add ουδεις γινωσκει p πατηρ 2 I al, add τις γινωσκει
 p πατερα l sy 8, ~ τις—πατηρ 1 και p υιος 2 και I al, ~ πατηρ 1 . υιος, υιος . πατηρ 2 I al b | 23 add
 αυτου p μαθητας I al it^o ab sy | add αυτοις p ειπεν I α 65 η af sy | 24 δικαιοι | βασιλεις (Mt
 13 17) Τα b q. add και δικαιοι p προφητ. I al, om και βασιλεις I α 65 af a ff 2 i l Mr f | 25 add
 και α λεγων K it | 26 add ις p ο δε I c al sy | 27 εν ολη τη καρδια σου | εξ ολης της καρδ.
 (Mt 22 37) I α 65 η (om τη) it | εξ ολης της ψυχης . . εξ ολης της ισχυος . . εξ ολης της διανοιας
 (Mk 12 30) K | εαυτον I K I 2 | 28 add ο ις p αυτω α c q ff 2 r f l sy | 29 δικαιουν | δικαιοσαι
 K | αυτον | εαυτον H 82* al | 30 om δε Τα H 61-2* 63* v sy, λεγει αυτω ο ις | υπολ.—ειπεν
 Τα sy (8 om o l s), add αυτω p ειπεν I α 65 | εξεδυσαν | εκδυσ. (Mt 27 31 Mk 15 20) K 1 al lat^o
 ac | add τυχανοντα p ημιθανη K | 31 om εν H 61 I al it^o ab r | 32 add γενομενος p
 λευι. K lat | om ελθων I α 65 al lat^o ac q f | add αυτον p ιδων (31) Τα I 2 lat sy | 33 add
 αυτον p ιδων (31) Τα K | 34 ~ οινον . . ελαιον Τα I al sy c | om αυτου 2 I α 286 η al lat^o r |

αὐριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ,
 36 καὶ ὃ τὶ ἀν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανάρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ Τίς
 τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές ;
 37 ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου
 καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

Maria und
 Martha

38 ³⁸ Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις Joh 1 12 2
 39 ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. ³⁹ καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ
 καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν
 40 λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ
 εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπέ
 41 οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβηται. ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα
 42 Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ⁴² ὀλίγων δὲ ἔστιν χρεία· Μαρία γὰρ
 τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθῆσεται αὐτῆς.

Ge- 11
 betsinhalt
 und
 Gebets-
 erfolg
 (Mt 6, 9-13
 7, 7-13)

1 ¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο,
 εἶπεν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· πρὸς αὐτόν· κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι,
 2 καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδασκεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσ-
 εύχησθε, λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου,
 3 ³ ὡς ἔστιν ἡ ἐπιούσιον· ἵνα ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον διδοῦ ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν, ⁴ καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς
 ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν, καὶ μὴ εἰσενέγκης
 5 ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔχει φίλον, καὶ
 πορεύεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἶπη αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους.
 6 ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω, ὃ παραθήσω αὐτῷ,

35 add ἐξελθὼν p αὐριον K | add αὐτῷ p εἶπεν Ta K | μοι 1 με I η α 1 | 36 add οὖν p τις (7 42)
 Ta K | ~ δοκεῖ σοι πλησίον I α 133 η α 1 it, τινα . . δοκεῖς πλησίον om σοι I α 85 af, δοκεῖ σοι
 γεγονέναι πλησίον I η β sy | 37 οὖν 1 δε 2 K, καὶ εἶπεν it exc q, om δε r sy | 38 ἐγένετο
 δε εν 1 εν δε (9 51) K af it | αὐτον 1 αὐτοὺς I η α 1, om αὐτοὺς I α 85 | add καὶ α αὐτος K | τὴν
 οικίαν 1 τον οἶκον αὐτῆς (cf 5 94) H, om εἰς τον οἶκον αὐτῆς H δ 1 | 39 Μαριὰμ H exc δ 1* al I η α 1 |
 add η p Μαρία I K | om καὶ 2 Ta I α 85 af α | παρακαθίσασα (Mt 5 1 υδ) K | παρα 1 προς I K |
 ἴθι 1 κῦ K sy s | τὸν λόγον (6 47) K x 3:10 Kr I al af sy c | 40 ἦλθε 1 ἐπιστάσα Ta r sy, ἐπιστάσει
 I α 85 | κατέλειπεν H δ 10-2 I α 85 133 η ι al KI al | εἶπον H al I α 85 f η | 41 om δε Ta sy, καὶ
 it exc a c q f | ἴθι 1 κῦ Ta K af it f sy s | ~ ο ἴθι εἶπεν αὐτῇ Ta H δ 30 al I α 85 f ι e plur Kr f r sy s |
 τυρβαζῇ 1 θορυβάζῃ K | 42 εὖνος 1 ὀλίγων Ta K, add η εὖνος p χρεία H δ 1-2 al I η sy s, ~ χρεία
 εστιν H δ 1 2, om χρεία H δ 2* I α 050*, om ὀλίγων—χρεία I α 85 af it exc q f r 2 sy s K l | Μαριὰμ
 H δ 1 al | δε 1 γαρ Ta K, om γαρ I α 85 lat exc q f r 2 sy | add απ α αὐτῆς K |
 11 1 om καὶ 2 Ta H δ 2* I α 133 η α 1 it sy | 2 add οὕτως p λεγέτε (cf Mt 6 9) Ta H δ 2* | add ἡμῶν
 ο εν τοῖς οὐρανοῖς p πατερ (Mt 6 9) Ta K H δ 1-2 I α 133 η vg sy s Mr t Ωρ | ἐλθάτω H δ 2 83 al
 I al | το πνεῦμα σου το ἁγιον ἐφ ἡμας καὶ καθάριασω ἡμας 1 η βασιλ. σου I α 133 1 214 (~ σου το πνεῦμα om
 ἐφ ἡμας) Γρεγνυ Μαξ cf Mr t, add ἐφ ἡμας p σου 1 (10 6) I α 85 | add γενηθήτω το δελήμα σου ὡς εν
 οὐρανω καὶ ἐπι τῆς γῆς p βασ. σου (Mt 6 10) Ta K gg H δ 1 al I η sy vg Mr t Ωρ, om τῆς α γῆς
 (Mt 6 10) H δ 2* 014 83 I α 85 f e plur | 3 δος 1 διδου (Mt 6 11) H δ 2 I α 85 168 al | σημερον 1 το
 καθ ἡμεραν (Mt 6 11) I α 85 168 al af it | 4 ἀφίεμεν K l Ωρ K | add τῷ p παντι (cf Mt 18 34
 6 12) H al I α 337 al Ωρ | τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν 1 παντι οφ. ἡμῶν (Mt 6 12) Ta I α 85 bc ff 2 r l |
 add p πειρασμόν· ἄλλα ρουαῖ ἡμας απο του πονηρου (Mt 6 13) Ta K | 5 πορεύεται 1 -σεται I α
 93 η α 1 it | ερει 1 εἶπη H 014 al I lat exc f ff 2 | 6 om μου (5) Ta K sy s, μοι 1 μου I α 85 e plur c |

7 ⁷ κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη· μή μοι κόπους παρέχε, ἦδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν. οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναι σοι.
 8 ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν
 9 ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ, ὅσων χρήζει· ⁹ Καγὰρ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε
 10 καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· ¹⁰ πᾶς
 11 γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται· ¹¹ τίς
 δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ ἰχθύν, μὴ ἀντι
 12 ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ φόνη, [μὴ] ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον
 13 ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
 ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν·

Die Gegner 11,14-54

Jhre Ver- 14
 dächtigung
 (Mt 12, 22-30, 15
 43-45
 Mk 2, 22-27)

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξεληθόντος
 15 ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ θαύμασαν οἱ ὄχλοι. ¹⁵ τινεὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν
 16 Βεελζεβοῦλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειρά- Mk 8 12
 17 ζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ δια-
 νοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, καὶ
 18 οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διαμερίσθη, πῶς σταθήσεται
 19 ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ εἰ δὲ
 20 ἐγὼ ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ
 τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται. ²⁰ εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,

7 γαρ 1 ἡδη Τα, οτι sy, add γαρ p ἡδη Iα⁰⁵⁰ i al | om μου H^{83*} al Iα¹³³ η al it sy | εστιν 1
 εισιν H⁰¹⁴ Iα⁶⁵ al | add και a ου Τα H⁶² | 8 ~ αυτου φιλον K, αυτον φιλον Iα⁹³ al, add
 αυτον a φιλον Iα⁶⁵, αυτου φιλος H⁰¹⁴ Iα¹, om αυτου sy | οσον K | 9 ανοιχθησεται K¹ Iα⁶⁵
 eplur | 10 ανοιχθησεται K¹ I eplur | ανοιγεται H⁶¹ Iα⁶⁵ | 11 τινα 1 tis Mr^e Aδ K |
 om εξ K | om τον Iη al | add ο υιος p αιτησει (Mt 7⁹) Τα I K gg H⁶² al I al c r², add ο υιος
 a αιτησει H⁰¹⁴ Iα⁶⁵ 133 al Ωρ, add ο υιος p αρτον Iα³³⁷, om ο Iη Mr^e Ωρ, add αυτου p υιος
 in K (Mt 7⁹) Τα Iη al b q f ff² sy | om αρτον—η H⁶¹ al ff² i l sy^s Mr^e Ωρ | add και a
 ιχθυον (12 Mt 7¹⁰) Τα K sy, και εαν 1 η sy c, add ει p η abc f | add αιτησει p ιχθ. (11^a 12 Mt 7¹⁰)
 Τα Iα⁶⁵ ab f r sy c | ~ επιδωσει αυτω² (11^a 12 Mt 7^{9f}) Mr^e Ωρ Aδ K | 12 ~ 12 a η ιχθυον H⁶³,
 επιδωσει² 11 ~ επιδωσει 12 Iα⁹³ al, om 12 Iα³³⁷ al | add εαν a αιτησει (Mt 7¹⁰) K, εαν δε και
 1 η και Iα⁶⁵ (d et si), ει 1 και I²² lat, και εαν 1 η και H⁶³ sy c, εαν 1 η και sy^s | αιτηση (Mt 7¹⁰)
 K | om μη H⁶¹ al | ~ ωον αιτησει Iα⁶⁵ al c | 13 οντες 1 υπαρχοντες (Mt 7¹¹) H⁶² I
 Mr^e | add υμων p πατηρ (Mt 7¹¹) Τα Mr^e H⁶³ I eplur it^{exc} ff² f r r² | add ο a εξ (Mt 7¹¹)
 K | 14 add και αυτο ην a κωφον Τα K lat | και εγενετο 1 εγεν. δε (Mt 9³³) H al I α² |
 εκβληθεντος 1 εξελθ. (Mt 9³³) Τα H⁶³ al I α¹ lat^{exc} q | 15 add ουτος a εν (cf Mt 12²⁴)
 Τα sy (~ p δαιμ.)^c | 15 18f Βεελζ- H⁶¹⁻², Βελζ- al, -βουβ c r² vg sy | om τω (Mt 12²⁴) K |
 add p δαιμονια: ο δε αποκριθεις ειπεν πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν (Mk 3²³) H al
 I K¹ al | 16 ~ παρ αυτου εξητ. εξ ουρ. K | 17 ιδων 1 ειδως (9⁴⁷) eplur lat | ~ τα διανοημ.
 αυτων (cf Mt 12²⁵) I al lat | ~ εφ εαυτ. διαμερ. (18 Mk 3²⁴) K lat | μερισθεισα (Mt 12²⁵;
 cf Mk 3²⁴) H⁰¹⁴ 63 al I | επ 1 επι H⁶³ al Iα^{65f} al | 18 ~ και ει, om δε Τα c, om και I al d
 r² sy, om δε b ff² r l α² | εμερισθη (Mt 12²⁶) H⁶² 014 63 Iα¹⁶⁸ 337 eplur | add τω αρχοντι των
 δαιμονιων p Βεελ. (15; Mt 20²⁴) Iα⁰⁵⁰ (om τ. δαιμ.)³³⁷ al it | 19 ~ κριται υμων αυτοι εσονται K,
 ~ αυτοι υμων κριται εσ. H⁶¹ Iα⁶⁵ 133 c α², ~ κριται εσ. υμων (Mt 12²⁷) H⁶² it, ~ κρ. αυτ. υμ.
 εσ. K^r | 20 add εγω a εκβαλλω (Mt 12²⁸) H⁶¹⁻² al I α¹ q r ff² l, add εγω p δε (19) Mr^t Iα⁶⁵ al |

21 ἄρα ἐφθασεν ἐφ' ὁμάς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος
 22 φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλήν, ἐν εἰρήνῃ ἔστιν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ²² ἐπὶ δὲ
 ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐκελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπε-
 23 ποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ²³ Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστιν,
 24 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει [με]. ²⁴ Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ
 ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσ-
 25 κων τότε λέγει· ὕποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ καὶ ἔλθον εὐρίσκει
 26 σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα
 πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ
 27 ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. ²⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν
 αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασα τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία
 28 ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοί, οὓς ἐθήλασας. ²⁸ αὐτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακαριοὶ
 οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

Ihre
Forderung
eines
Zeichens
(Mt 12, 38-42
Mk 6, 22f)

29 ²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισζομένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά
 30 ἔστιν, σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωάν. ³⁰ καθ-
 ὡς γὰρ ἐγένετο Ἰωάνς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 31θρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν
 ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
 32 γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος. καὶ ἰδοὺ πλείον Σολομῶνος ὧδε. ³² ἄνδρες
 Νινευίται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινουσὶν
 33 αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωάν, καὶ ἰδοὺ πλείον Ἰωάν ὧδε. ³³ Ὁδ-
 δεῖς λύχρον ἄψας εἰς κρυπτήν τίθησιν οὐδὲ ὅπκ τὸν μῦθον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
 34 ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ
 ὀφθαλμὸς σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ δλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν

1 Reg 10

Jona 3 5

S 16 Mt 5 15

21 add δε p οταν Τα I¹ s² sy | 22 add ο a ισχυρ. (21) K | 23 add με (gg Mt 12₃₀) H^{62*} al
 Iα⁰⁵⁰ al sys | 24 add δε p οταν (Mt 12₄₃) H⁰¹⁴ Iα⁶⁵ η al δ r r² | om τοτε K lat sy |
 25 add σχολαζοντα p ευρισκει (Mt 12₄₄) H^{62c} 62* 014 al I⁷ fl r | om και² H al Iα⁶⁵ al |
 26 add μεθ εαυτου p παραλαμβ. (Mt 12₄₅) Τα H^{62c} 63 al I al r l | ~ επτα a ετερα (Mt 12₄₅) K,
 αλλα l et. Iα⁶⁵, ~ επτα a πνευμ. Iα⁶⁵ al af ac α² sy^c | ελθοντα K | εν αυτω l εκει Τα sy. om
 εκει H^{63*} Iα⁶⁵ af it | 27 ~ φωνην γυνη H⁶¹⁻² al lat, ~ γυνη tis επαρ. φων. Iα⁶⁵ af c, ~ φωνην
 p οχλου Iη e plur sy, φωνη μεγάλη l επαρσα . . φωνην (8₂₈) sy | οι εδηλασαν σε Τα af sy |
 28 add αυτη p ειπεν Τα af ac r² sy | μενουγγε l μενονν K | add αυτον p φυλασσ. Τα K sy, add
 τον λογον του θεου H^{62*} | 29 om γενεα² (cf Mt 12₃₉) K | επιζητει (Mt 12₃₉) K | add του
 προφητου p Ιωνα (Mt 12₃₉) Τα K af sy | 30 add ο a Ιωνας H⁶¹ I al | Νινευειταις H⁶¹⁻² 014,
 -ευταις Iα⁶⁵ | ~ σημειον τοις Νιν. K | add p ταυτη: και καθως (καθως γαρ af) Ιωνας εν τη κοιλια
 του κητους εγενετο (~ ey. a Ιωνας af) τρεις ημερας και τρεις νυκτας ουτως εσται (om Iα⁶⁵ ff²;
 add και Iα⁶⁵ a ff²) ο υιος του ανθρωπου εν τη καρδια της γης (γη l κ. τ. γ. Iα⁶⁵ a) (Mt 12₄₀)
 Τα Iα⁶⁵ af a ff² | 31 Σολομωντος bis H⁰¹⁴ (nur¹) 63 al I | 32 Νινευειται H⁶¹⁻² 014
 Iα⁰⁵⁰, Νινευη K l | 33 add δε p ουδεις (8₁₆) K it[?] | om ουδε—μοδιον H al Iα¹³³ η al sys |
 φως l φεγγος (8₁₆) H I, ~ βλεπ. το φως (8₁₆) Iη^b i al | 34 om σου¹ (Mt 6₂₂) Τα K sy |
 add ον p οταν (Mt 6₂₂) Τα K sy | om και¹ (Mt 6₂₂) Τα H⁶³ al I[?] it | εσται l εστιν (Mt 6₂₂) Τα
 H al I lat^{62c} ac f i | οταν l επαν (34^a) Iα⁶⁵ al | add ο οφθαλμος σου p δε (Mt 6₂₃) Τα I al a
 sy | add ολον a το σωμα² (34^a) Τα H^{62c} Iα¹⁶⁸ η al f r sy^c | add εστιν p σκοτεινον (34^a, 35)
 Iα⁶⁵ al af sy, add εσται (Mt 6₂₃) Τα I[?] it | add p 34: ει ον το φως το εν σοι σκοτος το σκοτος
 ποσον (Mt 6₂₃) Τα Iα⁶⁵ af ab ff² i sy^c | om 35^r Iα⁶⁵ af ab ff² i, om 36 sy^c |

- 35 ἔστιν, ἐπὶ δὲ πονηρὸς ἦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. ³⁵ σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς
 36 τὸ ἐν σοὶ σκότος ἔστί. ³⁶ εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος τι
 σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὄλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίξῃ σε.
 37 ³⁷ Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν φαρισαῖος, ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. εἰς-
 38 ελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη. Mt 15₂ Mk 7₁
 39 θη πρὸ τοῦ ἀρίστου. ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὁμοίως οἱ φαρισαῖοι
 τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὁμῶν γέμει ἀρ-
 40 παγῆς καὶ πονηρίας. ⁴⁰ ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίη-
 41 ἡσεν; ⁴¹ πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ ἅπαντα καθαρὰ ὑμῖν ἔστιν.
 42 ⁴² ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαῖοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἥδύοσμον καὶ τὸ πηγανόν
 καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ. ταῦτα δὲ
 43 ἔδει ποιῆσαι κάκεῖνα μὴ παρῆναι. ⁴³ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαῖοις, ὅτι ἀγαπάτε τὴν Mt 20₄₆
 44 πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ οὐ- Mk 12₃₈
 αὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπά-
 45 νω οὐκ οἰδασίν. ⁴⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦ-
 46 τα λέγων καὶ ἡμᾶς ὀβριζεῖς. ⁴⁶ ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορ-
 47 προσψάτε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφη-
 48 τῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ⁴⁸ ἄρα μάρτυρες ἐστε καὶ συνευδο-
 49 κείτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ
 50 οἰκοδομεῖτε. ⁴⁹ διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτούς προ-
 51 φήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν, ⁵⁰ ἵνα ἐκζη-
 τηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ
 τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ αἵματος Ἀβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου Gen 4₈
 μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς 2. Chron 24₂₀

36 ~ τι μέρος *K*, om τι *H*⁶³ al *I*α^{050f} al | add εν α τη Τα⁷ *H*⁶¹ al | 37 add αυτον p λαλ.
*I*⁷ | add ταυτα α ερωτα *I*² af *f*² *i* | ηρωτα (7³⁸) *K* it | add τις p φαρισαιος Τα *K*, add α φαρ.
*I*α⁶⁵ *arr*² *f*² *fi* | 39 *I*5¹ *I* κυριος Τα *I* al *sy*^s | add υποκριται p φαρισαιοι (Mt 23_{13f}) Τα
*I*α⁶⁵ *b* | 40 εσωθεν... εξωθεν *H*⁶³ *I*α⁶⁵ 133 al af *c* | 41 οντα υμιν 1 ενοντα *Mp*^t Τα *f*, add
 υμιν p ενοντα *sy* | add παντα p ενοντα *I* al | παντα *K* | εσται *I*⁷ α *Mp*^t, ~ εστ. υμιν *Mp*^t *I*α⁶⁵ al
 it *sy* | 42 αλλ *K* | om ταυτα—παρῆναι *I*α⁶⁵ | om δε (Mt 23₂₃) *K* *sy*^s, γαρ 1 δε af *qfr* | αφῆναι
 1 παρῆναι (cf Mt 23₂₃) *K*, αφῆναι (Mt 23₂₃) *H*^{62*} *I* al | 43 add και τας πρωτοκλισιαν εν τοις
 δειπνοις p αγοραις (Mt 23₈ Mk 12₃₉) Τα *H*⁶³ *I*α⁶⁵ (om τας) ε (την πρωτοκλισιαν, ~ p συναγ.) al *bqr* l |
 44 add γραμματαις και φαρισαιοι υποκριται p υμιν (Mt 23₂₇) Τα *K*, om υποκριται (in *K*) *I*α⁶⁵ *i* |
 om ο² *K* | 45 om και Τα af | 46 βαρεα 1 δυσβαστ. (Mt 23₄) Τα af *c* *sy*, add βαρεα και
 α δυσβ. *H*⁶³ *I*α¹⁶⁸ al | add υμεις p αυτοι *H*⁶¹ al | επι 1 ενι *H*⁶³ *I*η | τω δακτυλω (Mt 23₄)
I al it | 47 και οι 1 οι δε *H*^{62*} ⁶³ *I*α¹³³ *Mp*^e | 48 μαρτυρετε 1 μαρτυρες εστε (Mt 23₃₁) Τα *I*
K | add αυτων τα μνημεια p οκοδομ. (Mt 23₂₉) *K* it⁷ *sy*^c, add τους ταφους αυτων (Mt 23₂₉)
*I*η *i* *c* *i* *r*² *l* | 49 εγω 1 και om ειπεν Τα, om και¹ *I* al *sy*, om και—ειπεν (Mt 23₃₄) *I*α⁶⁵ *b* | om
 και³ (Mt 23₃₄) *H*⁰¹⁴ al *I*η *i* *c* plur *d* *sy* | διωξουσιν (Mt 23₃₄) *H* *I*α⁰⁵⁰ η al | 50 εκδικηθη
 (Ap 6₁₀ 19₂ gg 51) *H*^{62*} ⁶⁶ al | εκχυνομενον 1 εκκεχυμενον (Mt 23₃₅) *K*, εκχυννομενον *H*⁶² ⁰¹⁴
⁶³ al *I*⁷ | 51 add του α αιματος¹ (Mt 23₃₅) *K* | add του δικαιου p Αβελ (Mt 23₃₅) Τα *I* *i* *c* plur
 af *c* *r*² *i* | add του α αιματος² (Mt 23₃₅) *K* | add υιου Βαραχιου p Ζαχαριου Τα *I*α⁶⁵ al *sy*^c |
 ον εφονευσαν ανα μεσον 1 του απολ. μεταξυ (Mt 23₃₅) Τα *I*α⁶⁵ α *sy* | ναου 1 οικου (Mt 23₃₅) Τα
*I*α⁶⁵ af *r*² *sy* | add οτι p υμιν *I*α⁰⁵⁰ *i* af *sy* |

52 γενεάς ταύτης. ⁵² οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως.
 53 αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε καὶ τοὺς εἰσρχομένους ἐκωλύσατε. ⁵³ Κάκειθεν ἐξελεύσεται
 αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν
 54 αὐτὸν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδραύοντες αὐτὸν θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

Schicksale der Anhänger und der Gegner 12, 1-13, 21

Der 12
 Jünger
 Aufgabe,
 Schutz
 und Lohn
 (Mt 10, 26-33
 12, 32, 10, 19f)

1 ¹ Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσών τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρ- Mt 16 6
 ξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις Mk 8 15
 2 ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν φαρισαίων, ² οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυ- 8 17
 3 φθῆσεται, παῖ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ ἀνθ' ὧν, ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ
 φωτὶ ἀκουσθήσεται καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμίοις, κηρυχθήσεται
 4 ἐπὶ τῶν δωματίων. ⁴ Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόν-
 5 των τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων τι περισσώτερον ποιῆσαι. ⁵ ὁποδείξω δὲ
 ὑμῖν, τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν
 6 εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦν-
 ται ἀσαρῶν δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
 7 ⁷ ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμνται. μὴ φοβείσθε, πολλῶν
 8 στρουθίων διαφέρετε. ⁸ Λέγω δὲ ὑμῖν· πᾶς, ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἐμπροσθεν
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἐμπροσθεν τῶν ἀγγέλων
 9 τοῦ θεοῦ, ⁹ ὃ δὲ ἄρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν
 10 ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ καὶ πᾶς, ὃς ἔρει λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθή- Mk 3 28 f
 11 σεται αὐτῷ, τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ ὅταν

52 εκρυψατε ἢ ηρατε Τα Iα⁵⁵ af abc q sy, add εκρυψατε α ηρατε Iα⁰⁵⁰ | κλειδας Τα sy, κλειν Iα⁵⁵ Kλ | add και α αυτοι Iα⁵⁵ i al it lou | 53 λεγοντος δε αυτου (Iα¹⁶⁸ λεγοντι δε αυτω) ταυτα προς αυτους | κακ. εξελθ. αυτου Τα K, om δε (in K) it, om αυτου (in K) Iα⁵⁵ al | add ενωπιον παντος του λαου α ηρξαντο (847) Iα^{55f} al af it sy, add κατισχονονται και p λαου Iα⁰⁵⁰ | συνεχειν K^r, επεχειν H⁵³, εχειν Τα Iα⁵⁵ al K¹ al af bc i | συμβαλλειν αυτω ἢ αποστομ. αυτον (Ac 17 18) Τα Iα⁵⁵ al af it sy | 54 add ζητουντες α θηρευσαι (cf Mk 11 18 12 12) Τα K, ζητουντες ἢ ενεδρ. Iα⁵⁵ af it sy | om αυτον H⁵² Iα^{55f} al lat sy | ~ τι θηρευσαι Iα⁰⁵⁰ al | αφορμην τινα λαβειν ἢ θηρευσαι—στοματος Iα⁵⁵ f sy^c, αφ. τινα ευρειν ἢ θηρ.—αυτου af it | add ινα κατηγορησωσιν αυτου p αυτου (Mt 12 10) Τα I K af it, ευρωσιν κατηγορησαι ἢ κατηγορησωσιν Iα^{55f} sy^c |

12 1 om πρωτον M^p Τα sy^s | om εαυτοις Iα⁰⁵⁰ a q i l Επιφ | ~ των φαρισαιων α ητις (Mt 16 6 11 Mk 8 15) M^{pe} Τα I K it sy | 2 γαρ ἢ δε (Mt 10 26) Τα Iα⁵⁵ a sy, om δε H⁵² Iα⁹³ i al | 3 om ανθ ων Τα c (homo qui . . locutus est ἢ ανθ ων οσα . . ειπατε) sy (= c), ihr habt geflüstert ἢ ελαλησ. Τα sy | 4 αποκτενοντων (Mt 10 28) K, αποκτειν- H⁵¹ al | ~ περισσοτερον τι K, ~ περισσ. α μη Iα¹³³ η, om περισσ. sy, περισσων (Mt 5 47) Iα^{55f} e plur | 5 ~ εξου. εκ. (Mt 9 6 Jo 19 10 uδ) K | 6 πωλειται (Mt 10 29) K | 7 ηριθμνημειν εισιν ἢ ηριθμνται (Mt 10 30) Iα⁵⁵ al | add ουν α φοβεισθε (Mt 10 31) Τα K | add γαρ p πολλων (gg Mt 10 31) Iα⁵⁵ al sy | add υμεις p διαφερετε (Mt 10 31) I af a | 8 ομολογησει ἢ -ση (8^b Mt 10 32) H^{51*} 014 al Iα⁵⁵ e plur | ομολογησειεν αυτον ἢ ομολογησει εν αυτω I al, εαυτον ἢ εν αυτω I al, om εν² al af b r l f | 9 εμπροσθεν ἢ ενωπιον¹ (8 Mt 10 32) Iα^{55f} e plur sy^c, ἢ ενωπιον² Iα⁵⁵ Kλ | 10 ~ πνευμα το αγιον ἢ αγιον πνευμα (Mk 3 29 cf Mt 12 32) Iα⁵⁵ i al lat | add αυτω p αφεδ.² (10^a Mt 12 32) Τα Iα⁵⁵ al af ff² sy, add ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλοντι p αυτω (Mt 12 32) Τα Iα⁵⁵ af c |

δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί ἀπολογησῆσθε ἢ τί εἰπήτε. ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾧρα, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῶ· διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. ¹⁶ Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω, πού συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματα καὶ τὰ ἀγαθὰ μου ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά, ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου [ἀπ]αιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίνοι ἔσται; ²¹ οὕτως ὁ θεσσαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ, τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσῃσθε. ²³ ἡ γὰρ ψυχὴ πλείων ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπείρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἐστὶν ταμείον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς. πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ἐξ ὁμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν; ²⁶ εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε νῆθει οὔτε ὑφαίνει, λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χορτὸν ὄντα σήμερον καὶ αἴριον εἰς κλίβανον

11 προσφέρωσιν *K*, φερωσιν *Ia*^{δ5} (gg d) b q *Kl* Ωρ | eis l ἐπι (Mk 13⁹ Mt 10¹⁷) *H*^{δ2} al *Ia*^{δ5} ff (050*) η ι al *Kl* | μεριμνᾶτε (cf Mk 13¹¹) *K*, προμεριμνᾶτε (Mk 13¹¹) *Ta Ia*^{δ5} *Kl* | om η τι ¹ (gg Mt 10¹⁹) *Ta*² *Ia*^{δ5} af it sy *Kl* Ωρ | 13 ~ αὐτῶ α εκ *Ta K* | 14 add *I*5 p δε *Ta Ia* al ff² | δικαστὴν l κριτὴν (Exod. 2¹⁴ Ac 7²⁷ 35) *Ta*² *K* | om η μεριστὴν *H*^{δ48} *Ia*^{δ5} 168 c sy *Mp*^t | 15 τῆς l πασης *K* | ~ ἐστὶν p τινι *Ia*^{δ5} c, ~ α εν *Ia* l, ~ p αυτ. *Ia* 168 al, om ἐστὶν *Ia* l | αὐτῶ l αὐτου (15^b) *K*, om αὐτου *Ta Ia*^{δ5} sy | αὐτου l αὐτω (11²¹) *K* | 16 add και p δε (5³⁶) *Ia* 050 η al | ~ προς αὐτους παραβολὴν (15³) *Ta Ia*^{δ5} al sy⁸ | 18 και οικοδομησω και ποιησω αυτας μειζονας l μειζ. οικοδομ. *Ta* sy, ποιησω αυτας μειζονας l μειζ. οικ. *Ia*^{δ5} lat^{exc} af | add μου p γεννημ. (18^b) *Ta K* | τον σιτον l τα γεννηματα (3¹⁷ Mt 3¹²) *Ta H*^{exc} δ2* al *Iη* ι al, ~ αγαθα. . γεννηματα *Ia* l, om και τα αγαθα *H*^{δ2*} *Ia*^{δ5} af it sy | 20 αφρων *K* | απαιτουσιν (6³⁰) *Mp*^t *Kl* Ωρ *I K* | 21 αὐτῶ *H*^{δ1-2*} al, add εν α εαυτω *H*⁰¹⁴ *Ia* l | 22 ~ υμιν λεγω *K* af it | add υμιν p ψυχη (Mt 6²⁵) *Ta Kl K* af sy^c | add υμιν p σωματι (Mt 6²⁵) *Ta H*^{δ1} al *I*^o a | 23 om γαρ *Kx K*^r it, ουχι l η γαρ (Mt 6²⁵) *Ia* l l | 24 τα πετεινα του ουρανου l τους κορακας (Mt 6²⁶) *Ta Ia*^{δ5} af f r l | ου. . ουδε l ουτε. . ουτε (Mt 6²⁶) *Kl K* | ταμειον (Mt 6⁴) *H* al *Iη* ι e plur | ουχι l ποσω μαλλον (cf Mt 6²⁶) *Ta Ia*^{δ5} af c ff² il l | 25 add ενα p πηχυν (Mt 6²⁷) *Ta K* lat sy | 26 ουτε (24) *K* | ; 27 add τον αγρου p κρινα (Mt 6²⁸) *Ta Ia* l af abc i r sy^c | αυζανει ου κοπια ουδε νηθει l ουτε νεθει ουτε υφαινει (Mt 6²⁸) *Ta H I K* gg *Ia*^{δ5} a (~ υφαινει. . νηθει) sy *Kl Mp*^t | om δε (11⁸) *Kr Ia* 133 a ff² il r | om οτι (gg Mt 6²⁹) *K* | 28 add τῶ α αγρω *K*, του αγρου l εν αγρω (Mt 6³⁰) *Ia*^{δ5} e plur af | ~ τον χορτον α εν *K* | ~ σημερον οντα (Mt 6³⁰) *K*, ~ τον χορτον σημερον εν αγρω οντα *H*⁰¹⁴ al *I*, add του αγρου p χορτον *Ia* l sy^c |

- 29 βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς
 30 μὴ ζητεῖτε, τί φάγητε καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα
 τὰ ἐσθὴν τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν, ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι χρῆζετε τούτων.
 31 ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν. ³² Μὴ φοβοῦ,
 τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι ἐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.
 33 ³³ Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην, ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάν-
 τια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ
 34 ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρ-
 35 ³⁵ δία ὑμῶν ἔσται. ³⁵ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ δαφύες περιεζωσμένοι καὶ οἱ λύχνοι και-
 36 ³⁶ ὄμενοι. ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοι τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε
 ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ.
 37 ³⁷ μακάριοι οἱ δούλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.
 38 ³⁸ κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὐρὴ οὕτως, μακάριοί εἰσιν Mt 15: Mk 7:1r
 39 ἐκεῖνοι. ³⁹ τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης, ποῖα ἔργα ὁ κλέπτῃς
 40 ἔρχεται, [ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ] οὐκ ἄφηκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ
 41 ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι, ἥ ἔργα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. ⁴¹ Εἶ-
 42 ⁴² πεν δὲ ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάν-
 43 ⁴³ τας; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
 44 ⁴⁴ στήσῃ ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; Mt 20:46
 45 ⁴⁵ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως· Mk 12:38

28 ἀμφιεννυσιν (Mt 6:30) K gg H⁶¹ (-αει) 6 56 Iα⁶⁵ | 29 η 1 καὶ² (Mt 6:25) Τα Κλ Κ |
 30 ἐπιζητεῖ Κ, ζητεῖ Iα⁶⁵ lat^o r f l Mr^t Κλ | add ἀπαντων π τωτων (Mt 6:32) Iα⁰⁵⁰ 168 ι αl
 ab f Κλ | 31 add πρωτον π ζητεῖτε (Mt 6:33) Τα Iα¹⁶⁸ ι ι | του θεου ι αυτου (Mt 6:33) Τα Κ
 af sy | add παντα π ταυτα (Mt 6:33) Κ^x Κ^r | 33 βαλαντια Κ | 34 ~ εσται α και (Mt 6:21)
 Iα⁶⁵ al af it | 35 ~ αι σφυρες υμων (Eph 6:14) I^r lat Ωρ | 36 αυτων H⁰¹⁴ al I Κλ Ωρ |
 37 ~ ο κς ελθων (gg 43 Mt 24:46) H^{al} I⁴, ~ ευρ. ο κς sy^s | 38 add (cf 37) και εαν ελθη τη
 εσπερινη φυλακη και ευρη (Iα⁶⁵ ευρησει) ουτως ποιουντας (it om, Iα⁶⁵ af ποιησει, Iη sy^c add
 μακαριοι εισιν) οτι ανακλινει αυτους και (qff² i add παρελθων) διακονησει αυτοις (af sy^c om) π καν¹
 Iα⁶⁵ (om οτι—αυτοις) η af it (~ οτι—αυτοις π εκεινοι) sy^c, om ελθη και ευρη ουτως Iα⁶⁵ af c ff²,
 εσπερινη l δευτερα η τριτη Mr^e | και εαν l καν¹ Κ | add ελθη α εν¹ Τα Κ af it sy | add φυλακη π
 δευτερα (38^b) Τα Κ | και l καν² Κ, και εαν l καν² (38^a Κ) I eplur | add οι δουλοι α εκεινοι (37
 Mt 24:46) Τα Κ, om εκεινοι H^{62*}, οi δ. l εκ. it^o c q f | 39 φυλακη l ωρα (Mt 24:43) Τα I α l
 add αν π ουκ (Mt 24:43) Κ^x Κ^r | add εγρηγορησεν αν και π ερχεται (Mt 24:43) Τα Κ gg H^{62*}
 sa Iα⁶⁵ (ουκ αν l εγρηγ.—αυτου) af i sy^c Mr^t | διορυγηται Κ | την οικιαν l τον οικον (Mt 24:43)
 Iα⁹³ eplur | 40 add ουν π υμεις (gg Mt 24:44) Κ, add δε Iα⁶⁵ | 41 add αυτω π δε (Mt
 18:21) Τα Κ sy | ~ λεγεις α την παραβ. (cf 13:6 15:3 18:9) Iα⁶⁵ lat sy, om η—παντας Iα⁶⁵ |
 42 δε 1 και (41) Κ, om και Τα Iα⁰⁵⁰ sy i | add αυτω π ειπεν (41 Κ) Τα I α l sy i | l5 l κς¹ Τα
 I eplur sy^s | add δουλος α οικονομος Τα c, δ. l οικ. (Mt 24:45) H^{62*} | εσται l εστιν I eplur I r | και
 l ος¹ (Mt 24:45) H⁶² al Κ^x Κ^r | add και αγαθος π φρονιμος (cf Mt 25:21) Τα ε Iα⁶⁵ (o 1 και) af
 c sy^c | καταστησῃ (Mt 24:45) Τα H^{62*} 6 I α l lat^o ff² f r i | add αυτω π κυριος² (43) Τα I α l
 sy | om του (gg Mt 24:45) H⁰¹⁴ Iα⁶⁵ al Ωρ | διαδουнай l διδουнай H^{62*} af, δουнай (Mt 24:45)
 H⁰¹⁴ al Iα⁰⁵⁰ 168 al | add αυτοις π διδ. (Mt 24:45) Τα Iα¹⁶⁸ i it^o a sy, add τοις συνδουλοις
 αυτου af Ωρ | 43 ~ ουτως ποιουντα (Mt 24:46) H I α l lat | 44 αυτω l αυτου (12:15) H⁰¹⁴ I α l

45 ⁴⁵ ἐὰν δὲ εἶπη ὁ δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρ-
 46 χεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίει τε καὶ πίνειν
 46 καὶ μεθύσκεισθαι, ⁴⁶ ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ, ἣ οὐ προσδοκᾷ,
 καὶ ἐν ὧρᾳ, ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
 47 ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ
 48 μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλὰς, ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ
 γνοὺς, ποιήσας δὲ ἔξια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ, ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ
 ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.
 49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; ⁵⁰ βάπτισμα δὲ ἔχω
 51 βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι, ἕως οὗτου τελεσθῆ. ⁵¹ δοκεῖτε, ὅτι εἰρήνην παρε-
 52 γενόμεν δούναί ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμὸν. ⁵² ἔσονται γὰρ
 ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμερισμένοι τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν.
 53 ⁵³ διαμερισθήσονται πατὴρ ἐπὶ υἱῶν καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ [τῆν] θυγατέρα καὶ
 θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νόμφην αὐτῆς καὶ νόμφη ἐπὶ τὴν πεν-
 54 θεράν. ⁵⁴ Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδῃτε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσ-
 55 μῶν, εὐθέως λέγετε, ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως. ⁵⁵ καὶ ὅταν νότον
 56 πνέοντα, λέγετε· καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. ⁵⁶ ὀποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
 καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τούτον πῶς οὐ δοκιμάζετε;
 57 57 ⁵⁷ τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντι- Mt 5 25 f
 δίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ ὁδὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε
 κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ
 59 πρᾶκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως καὶ τὸ
 ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

Die 49 50
 Kämpfe und
 Spaltungen 51
 (Mt 10, 34-36
 16, 2f) 52

Das 13
 Schicksal
 der Zeit-
 genossen

1 Παρήσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων,
 2 ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. ² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
 3 ὅτι ταῦτα πεπόνθασι; ³ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὁμοίως

45 add κακος α δουλος (Mt 24 48) Τα Ωρ I ε al | ~ μου ο κς (Mt 24 48) H^{52*} al I al Ωρ | ελθειν
 1 ερχ. (Mt 24 48) I ε^a eplur | 46 υποκριτων 1 απιστων (Mt 24 51) I η al | 47 εαυτου 1 αυτου 1
 K (K^x 10:3) | μηδε 1 η K | om ετοιμασας η I α⁵⁵ Ir Ωρ, om η ποιησας Τα H⁰¹⁴ I ε af it sy | 48 απ
 1 παρ (8 18 Mk 4 25) I α⁵⁵ 133 η | απαιτησουσιν (6 30 12 20) I α⁵⁵ eplur | 49 εις 1 επι Mρ^t K |
 50 om δε I α⁶⁸ al c q ff² il sy^s | ου 1 οτου K | 51 βαλειν 1 δουναι (49 Mt 10 34) Τα I α 1 b
 q l r r² sy^s, ποιησαι I α⁵⁵ af sy^c | αλλα 1 αλλ η (cf Mt 10 34) I α⁵⁵ff al lat | 52 ~ οικω
 ενι K | ~ τρεις διαμεμερισμ. Τα I α⁵⁵ | 53 διαμερισθησεται Mρ^t K | εφ 1 επι 1 I | ~ εφ υιω
 πατηρ I eplur | add τω a, αυτου p πατρι Τα I α⁵⁵ (nur αυτου) lat | add την a θυγ. H^{al} I α^{050ff} η,
 θυγατρι 1 [την] θυγατερα K | μητρι 1 την μητερα K | add αυτης p πενθεραν (cf νομφην αυτης)
 Τα K | 54 om και 1 Τα al sy (s om δε) | add την a νεφελην K | απο 1 επι (Mt 8 11 Ap 21 13)
 K | om οτι (55 Mt 16 2) K it | 55 add οτι p λεγετε (54) Τα K af it sy | 56 ~ του ουρανου
 και της γης (cf Mt 5 18 6 10 24 35 28 18 υδ) Mρ^t Τα H^{52*} al I α⁵⁵ 168 eplur K r af it sy, om της
 γης και (Mt 16 3) I α 1 | om πως Τα I α⁵⁵ al af it sy | ουκ οιδατε δοκιμαζειν 1 ου δοκιμαζετε Τα
 H I α⁰⁵⁰ al | 58 om απ H⁵¹ al Ωρ | παραδω (Mt 5 25) K | βαλη K^x K^r | 59 addου p
 εως K | τον 1 το (cf Mt 5 26) K |

13 2 add ο ις α ειπεν Τα I K sy | ~ ουτοι οι Γαλιλ. I α⁵⁵ 387 ε lat sy | τοιαυτα 1 ταυτα K it sy |
 3 om αλλ Τα af it | μετανοησθε (5) I | παντως I α^{286f} eplur | ωσαυτως 1 ομοιως (6) K |

Gleichnis
vom Feigen-
baum
(cf Mt 21,
18-22
Mk 11, 12-14
20-25)

Sabbat-10
heilung
(cf Mt 12,1-14
Mk 2, 23-3, 6)

Himmel-
reichs-
gleichnisse
vom Sen-
korn und
Sauerteig
(Mt 13, 31-33
cf Mk 4,30-32)

- 4 ἀπολείσθε. ⁴ ἢ ἐκείνοι οἱ δέκα ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἐπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι αὐτοὶ ὀφείλεται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀν-
 5 θρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; ⁵ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε,
 6 πάντες ὡσαύτως ἀπολείσθε. ⁶ Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· συκὴν εἶχεν
 7 τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελώνῳ αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ
 8 εἶδεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελοργόν· Ἰδοὺ τρία ἔτη, ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν
 9 καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὐρίσκω, ἔκκοψον οὖν αὐτήν, ἵνα τί καὶ τὴν γῆν
 10 καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως
 11 ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια, ⁹ κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον.
 12 εἰ δὲ μὴγε, ἔκκοψεις αὐτήν.
 10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. ¹¹ καὶ ἰδοὺ γυνὴ
 12 πνεύμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συγκόπτουσα καὶ μὴ δυναμένη
 13 ἀνακύβαι εἰς τὸ παντελές. ¹² Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν
 14 αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ
 15 παραχρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυναγώγος,
 16 ἀγανακτῶν, ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, ὅτι ἐξ ἡμέραι
 17 εἰσίν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι. ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ
 18 τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὀποκριταί,
 19 ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βούν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης
 20 καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἐδηξεν ὁ σατανᾶς
 21 ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
 22 σαββάτου; ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατασχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ.
 18 ¹⁸ Ἔλεγεν οὖν· τίνοι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνοι ὁμοιώσω αὐτήν;
 19 ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ,
 20 καὶ ἤβησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ οὐρανοῦ κατεσ-
 21 κῆνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ πάλιν εἶπεν· τίνοι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν
 22 τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία,
 23 ἕως οὗ ἐξυμῶθη ὅλον.

4 add και α οκτω (10) K | ~ ο πυργος επεσεν H^{al} I^{al} | ουτοι (cf 2) K, om αυτοι Ta Iα⁵⁵ af sy | om τους¹ K, τους^{1,2} Iη^{al} | add εν α ιερου. (Ac 13²⁷) K it | 5 om αλλ Ta Iα^{al} af c q ff² l i, οτι l αλλ Iα⁵⁵ | μετανοησητε H^{62*} al I lat | ομοιος l ωσαυτως (3) K | 6 ~ τις ειχεν (15¹¹) Iα⁵⁵ cplur af | ~ πεφυτευμενην p αυτου K | 7 om αφ ου Τα K sy^s | om ουν (Mt 5³⁰ 18¹⁸) Ta Ωρ K H⁶¹⁻² 0¹⁴ al | 8 κοπριαν I cplur, κοπρον Iηⁱ, κοφινον κοπριων Iα⁵⁵ it. 9 ~ ει δε μηγε εις το μελλον Ta K | 10 add ο ις p διδασκων Ta cplur | om εν² (14 Mt 12¹⁵) Iα⁵⁵ ηⁱ al lat | 11 add ην p γυνη Ta K, add ην α γυνη H⁰¹⁴ Iα¹³³ | add και α οκτω (10) K | 12 add απο α της (cf 16¹⁸) H⁶² al Iα⁵⁵ cplur lat sy | 13 ανορθωθη H⁶¹ al I² | 14 om οτι² K | ταυται l αυταις K | 15 ουν l δε K | ις l κς Ta I sy | υποκριτα (6⁴² Mt 7⁵) l lf sy | add εν α τω H⁰¹⁴ Iα⁰⁵⁰ al | απαγων H^{61*-2*} Iα⁰⁵⁰ η, υπαγων Ta sy | 17 λαος l οχλος (cf 7²⁹ 18⁴³) Ta H^{al} I^{al} sy | 18 δε l ουν K | 19 add τον α κηπον Iα⁵⁵ 133 al | αυτου H^{al} Iα^{55ff} al | om μεγα (Mt 13³²) H Iα⁵⁵ al af it sy | 20 om και (Mt 13⁴⁵) K sy | 21 εκρυψεν (cf zu Mt 13³³) H⁶¹ I² |

Reise nach Jerusalem 13,22-18,34. Cf. Mt 19 f Mk 10 f

End-
erlebnisse

- 22 ²³ Καὶ διεπορευέτο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος
 23 εἰς Ἱερουσόλυμα. ²³ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν Mt 7 13f
 24 πρὸς αὐτούς· ²⁴ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν,
 25 ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ²⁵ ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ Mt 25 11f
 ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἕξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες·
 26 κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν. καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε Mt 7 22f
 ἄρξεσθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν
 27 ἐδίδαξας. ²⁷ καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα, πόθεν ἐστέ, ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες,
 28 ἐργάται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν Mt 8 11f
 ὀψῆσθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ
 29 τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἕξω. ²⁹ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν
 30 καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ Mt 19 30
 31 ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι, οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι, οἱ ἔσονται ἔσχατοι. ³¹ Ἐν
 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν τινες φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐν-
 32 τεύθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰπατε
 τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον,
 33 καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύ-
 34 εσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἕξω Ἱερουσαλήμ. ³⁴ Ἱερουσαλήμ Mt 23 37—39
 Ἱερουσαλήμ, ἣ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπσταλμένους
 πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν
 35 ἑαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁵ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ
 οἶκος ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με, ἕως ἣξει, ὅτε εἴπητε· εὐλογημένος ὁ
 ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Sabbat-14 1
heilung
(cf 13, 10 ff
Mt 12, 1-14
Mk 2, 23-3, 6)

- 1 ¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔλθειν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων
 2 σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ ἀνθρώ-

22 add τας α πόλεις Iα⁰⁵⁰ 337 al | πολιν . . κωμην (81) Iη | ~ κωμας . . πολεις Τα Iα³³⁷ al
 sy | εν l εις Iα⁰⁵⁰ al | Ιερουσαλημ (17 11) I K gg H α α² | 23 και τις ηρωτησεν αυτον l
 ειπεν—αυτω Τα sy | add εισιν p ολιγοι Iα⁵⁵ al lat^{ooc} q | l̄s l o Τα sy | add αποκριθεις p δε²
 Τα Iα⁵⁵ | αυτον l αυτους I^{al} sy, om προς αυτους Iα⁵⁵ i | 24 πωλης l θυρας (Mt 7 13) Τα K |
 ουχ ευρησουσιν l ουκ ισχυσουσιν (cf Mt 7 14) Τα Iα⁵⁵ al | 25 κυριε bis (Mt 7 21) K gg Τα
 H⁵¹⁻² al lat^{ooc} b q if sy | om υμιν Τα it | 26 αρξησθε (25) H⁵² 014 al I | 27 λεγων H⁵¹
 al, om λεγω (25) Τα H⁵² al lat | add υμας p οιδα (25 Mt 7 23 25 12) Τα K, om ποθεν εστε (Mt
 7 23) Iα⁵⁵ af | add οi p παντες (cf Mt 7 23) Τα K | add της α αδικιας (cf Mt 7 23) K | ανομιας
 l αδικιας (Mt 7 23) Τα Iα⁵⁵ | 28 οψεσθε H^{51*} I^o, ιδητε l οψησθε H⁵² Iα⁰⁵⁰ Mpe | 29 add
 πολλοι p ηξουσιν (Mt 8 11) Iη | om απο² K | 31 ταυτη H⁰¹⁴ al Iα^{55f} e plur, και εν αυταις
 ταυς ημεραις sy | add δε p αυτη I^{al} af b f r r² | ημερα l ωρα (23 12) K | των φαρισαιων l φαρισαιοι
 (Lk 6 2) Τα Iα⁵⁵ lat sy | ζητει l θελει Iα⁵⁵ al sy | 32 ο δε l και^l Iα⁰⁵⁰ al af
 α α², om και^l sy | om αυτοις I^{al} | επιτελω K | 33 ερχομενη Τα H⁵² I | 34 αποκτενουσα
 K^x K^r, -κτενν- I e plur | τα . . νοσσια (Mt 23 37) Τα I^o, ~ τα νοσσια αυτης (Mt 23 37) Τα Iα⁵⁵ |
 35 add ερημος p υμων (Mt 23 35) Τα K^w K^r sy^c | γαρ l δε I^{al} af α, om δε Τα H^{52*} al it sy^c |
 add οτι p υμων² K sy | ~ με ιδητε (Mt 23 35) K | add απ αρτι α εως (Mt 23 35) Τα H^{al} Iα⁰⁵⁰ |
 add αν p εως (Mt 23 35) K | om ηξει οτε (Mt 23 35) Τα H I af i |
 14 1 om εν τω I^o | εισελθην Τα I^o lat sy, οτε εισηλθεν l εν τω ελθ. αυτον Τα² lat sy | om των²
 H⁵¹⁻² al |

- 3 πὸς τις ἦν ὄδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς
 4 τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσαι ἢ οὐ; ⁴ οἱ
 5 δὲ ἠρώχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ πρὸς αὐτοὺς Mt 12 11
 6 αὐτὸν ἐν [τῇ] ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.
 7 ⁷ Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων, πῶς τὰς πρωτοκλισίας Mt 23 6
 8 ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς· ⁸ ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατα-
 κλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ,
 9 ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ σέ καὶ αὐτὸν καλέσας ἔρει σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ
 10 μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἄλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε
 11 ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ Ὅτι 18 14
 12 πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ¹² Ἔλε- Mt 23 12
 13 γεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φάνει τοὺς
 φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλου-
 14 σίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσί σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἄλλ'
 14 ὅταν δοχὴν ποιῆς, κάλει πτωχοὺς, ἀναπεύρους, χωλοὺς, τυφλοὺς. ¹⁴ καὶ μακάριος
 15 ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι. ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει
 16 τῶν δικαίων. ¹⁵ Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος, Gleichnis
 16 ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἀνθρώπος τις vom grossen
 17 ἔποιε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλοὺς, ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ Abendmahl
 18 τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις ἔρχεσθαι, ὅτι ἤδη ἔτοιμά εἰσιν. ¹⁸ καὶ (Mt 22, 2-10)
 19 ἦρξαντο ἀπὸ μίας πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρόν ἠγόρασα
 19 καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελεῖν ἰδεῖν αὐτόν, ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἔτε-

2 om τις (Mt 12 10) Ta Ia⁶⁵ η' b q ff² i l sy s | 3 om λεγων Ta Ia⁶⁵ af ab q r f sy | add ei
 a εξεστιν (Mt 12 10) Ta² K lat sy | θεραπευειν (Mt 12 10) K | om η ου (Mt 12 10) Ta K |
 4 add αυτου p επιλαβ. Ta I η i al sy | ~ αυτον ιασ. Ia⁶⁵ it | β add αποκριθεις p και¹
 (6₃) K | ~ ειπεν προς αυτους (6₉) H al Ia⁶⁵ al af it sy | υιος ι ονος Ta K, add υιος p ονος
 Ia⁰⁵⁰, add o a υιος (in K) Ia¹³³ al, ~ βους η υιος Ia³³⁷, υιος η βους η ονος Ia¹ syc, προβατον ι
 ονος (Mt 12 11) Ia⁶⁵ | εμπεισειται (12 11) K | om εν (13 14 16) H al Ia⁶⁵ i eplur bc l vg | add
 τη a ημερα (4 16 13 14 16) K gg H⁶¹⁻² I η al | ~ εν ημ. τ. σαββ. a και² (cf Mt 12 11) Ta Ia⁶⁵ sy |
 6 αποκριθηναι H⁶² I η al | add αυτω p ανταποκρ. Ta K | 7 om λεγων προς αυτους Ta
 af, om προς αυτους I η | 8 add εκει p η Ta sy | om κεκλημενος υπ αυτου Ta syc, ηξει ι η—αυτου
 Ia⁶⁵, om υπ H⁶²* af, om υπ αυτου it sy | 9 μετ ι μετα K^x K^r | 10 αναπεσαι H⁶¹ 014 al
 I eplur, αναπεσον al, αναπιπτε Ia⁶⁵ (~ p τοπον) K l | ειρη ι ερει K | και ι τοτε Ta sy, add και a
 τοτε (9) Ia⁶⁵ | om παντων K lat sy⁸ | ανακειμ- Ia³³⁷ al sy | 12 om και¹ Ia¹³³ eplur |
 add τους a γειτονας Ia⁶⁵ i | add σου τους p γειτ. Ia⁰⁵⁰ i sy, add μηδε τους a πλουσ. Ia⁶⁵ af it |
 ~ σε αντικαλ. K | γενησεται Ia⁰⁵⁰ al af it | ~ σοι ανταποδ. K | 13 ~ ποιης δοχην (cf 12) K l
 I K | αναπηρους K | 14 δε ι γαρ H⁶²* Ia¹ af it^{exc} ab r² sy | 15 ος ι οστις (7 23 Mt 11 6)
 K l K | αριστον ι αρτον (12 Mt 22 4) K l sy | 16 add ις p δε (Mt 22 1) Ta I al sy s, κς af syc |
 om αυτω Ta Ia⁶⁵ al af ab | εποιησεν (Mt 22 2 Jo 12 2) M p² K l Ω p 1 1 K gg H⁶¹⁻² I η | 17 τους
 δουλους (Mt 22 3) Ta I al | ερχεσθε (cf Mt 22 4) Ta K H⁶¹ | add παντα p εισιν (Mt 22 4) Ta K, ~ a
 ετοιμα (Mt 22 4) Ia⁶⁵ af a sy | εισιν ι εισιν (cf Mt 22 3) K gg H⁶² al Ia⁰⁵⁰ al | 18 ~ παραιτ. παντες
 K, ~ παντες a απο it, om παντες sy | ~ ο πρωτος p αυτω sy, om αυτω (19f) Ia⁶⁵ η af it, αυτοις
 ι αυτω Ta | ~ αναγκην εχω (cf Lk 23 17) Ia⁶⁵ f al lat | εξελθειν και ι εξελδων K, εξελθειν Ta I al |

20 ρος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά, ἐρωτῶ σε,
 21 καὶ ἔτερος εἶπεν· γυναῖκα ζῆγμα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύνα-
 22 μαι ἔλθειν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα.
 τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλα-
 23 τεῖας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπεύρους καὶ τυφλοὺς καὶ
 24 χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δούλος· κύριε, γέγονεν, ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι
 25 τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ
 26 φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν,
 27 ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.
²⁵ ²⁵ Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 28 εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν
 29 γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δε καὶ τὴν ἑαυτοῦ
 30 ψυχὴν, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητῆς. ²⁷ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ
 31 καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς. ²⁸ Τίς γὰρ ἔξ ὧν θέλων
 32 πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρ-
 33 τισμὸν; ²⁹ ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχυόντος ἐκτελέσαι πάντες
 34 οἱ θεωροῦντες ἀρξῶνται αὐτῷ ἐμπαίζειν ³⁰ λέγοντες, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρ-
 35 ξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυεν ἐκτελέσαι. ³¹ Ἡ τίς βασιλεὺς πορευόμενος
 36 ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευσεται, εἰ δυνατός
 37 ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἰκοσὶ χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;
 38 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβεῖαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρή-
 39 νην. Οὕτως οὖν πᾶς ἔξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχου-
 40 σιν, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητῆς. ³⁴ Καλὸν οὖν τὸ ἄλας. ἔαν δὲ καὶ τὸ ἄλας
 41 μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν·
 42 ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὅτα ἀκοεῖν ἀκούετω.

21 add εκεινος p δουλос (12⁴³ Mt 24⁴⁶) K | αναπηρους K s. zu 13 | ~ χωλους . . τυφλους (13
 Mt 15³⁰) Ta K af, ~ χωλους και a αναπειρους sy, om και χωλους I^e al | 22 ~ κυριε p γεγονεν
 b q ff² r l, om κυριε I^a 65 al af c | ws l o (Mt 1²⁴) K | προσεταξας (Mt 1²⁴ 8⁴) I^a 168 337 e al |
 23 add αυτου p δουλον Ta I^a 65 ab sy | ~ ο οικος μου K it, om μου I^a 1 sy | 24 ανθρωπων l
 ανδρων Ta H⁶² I^a 65 af, om εκεινων I^a 65 (gg d) | add p δειπνου : πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι
 δε εκλεκτοι (Mt 22¹⁴) K^x 94: 58 K^r | 26 αυτου l αυτου K H⁶² | add αυτου p μητερα Ta
 I^a 65 sy | ~ αδελφους . . αδελφας . . γυναικα . . τεκνα Ta sy | τε l δε (Ac 21²⁸) H⁶¹ al | ~ ψυχην
 αυτου (Jo 12²⁵) H⁶¹⁻² al I^e b lat Kl | ~ μου μαθητης ειναι K, ~ ειναι μου μαθητης (27) H I^a l,
 ~ μαθητης μου ειναι I^a l af | 27 add και a οστις (Mt 10³⁸) Ta K, ουν l ου H^{61*} | αυτου (Mt
 10³⁸) K | ~ μου ειναι μαθ. (26) I, ~ μου μαθητ. ειναι I^a 65 r Ir | 28 om γαρ Ta ab q ff² l, δε
 l γαρ I^a 65 af | add o a θελων K | τας δαπανας Ta it | add τα a εις (cf 32) K | προς l εις (cf 32)
 I | 29 ισχυαντος (cf 30) H^a l I η ep l ur | om αρξωνται—εμπαιζ. Ta, μελλουσιν λεγειν l αρξ.—
 λεγ. 30 I^a 65 af, εμπαιζωσιν l αρξ. . . εμπαιζ. sy | ~ εμπαιζ. αυτω K | 30 om οτι Ta I^a 65 al
 af it | 31 ~ συμβαλειν a ετερω K, om ετερω βασιλει I^a 337 | ~ πρωτον καθισας (28) I η al
 af b q f i l, om καθισας Ta sy | βουλευεται K, συμβουλευεται I^a l απαντησαι K, ~ p αυτου I^a
 65 | προς l επ H^a l I^a 93 al | 32 om επι Ta al | ~ πορρω αυτου K | om τα (cf 28) H^{61-2*}
 I^a l af it | εις l προς (28) H⁶¹ I^a l | 33 om ουν Ta H⁰¹⁴ I^a l sy | υπαρχουσιν αυτ. l αυτ. υπαρχ.
 (Mt 24⁴⁷) I^a 65 ep l ur | ~ μου ειναι (26) K, ~ ειναι p μαθητης (26 K) I^a 65 al af it | 34 om ουν
 (Mk 9⁵⁰) K | om και (Mk 9⁵⁰ Mt 5¹³) K | αλισθησεται l αρτυθ. (Mt 5¹³ Mk 9⁴⁹) Ta I η al
 sy | 35 om ευθετον εστιν Ta al | add αλλ a εξω Ta I^a l lat sy, add και I^a 133 |

Drei 15 1 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐ-
 Gleichnisse a) Das 2 τοῦ. 2 καὶ διεγόγγυζον οἱ τε φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες, ὅτι οὗτος
 verlorene 3 ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. 3 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-
 Schaf (Mt 18, 12-14) 4 βολὴν ταύτην λέγων· 4 τίς ἄνθρωπος ἐξ ὧμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπο-
 5 λέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνεηκόντα ἑννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται
 6 ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως οὐ εὕρῃ αὐτό, 5 καὶ εὗρων ἐπιτίθεισιν ἐπὶ τοὺς ὧμους αὐτοῦ
 7 χαίρων, 6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέ-
 7 γων αὐτοῖς· συγχαρήτέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. 7 λέγω
 8 ἐνεηκόντα ἑννέα δικαίους, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας. 8 Ἦ τις γυνὴ
 8 ἐνεηκόντα ἑννέα δικαίους, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας. 8 Ἦ τις γυνὴ
 9 δραχμᾶς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐκί ἅπτει λύχονα καὶ σαροῖ
 9 τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως οὐ εὕρῃ; 9 καὶ εὗρουσα συγκαλεῖ τὰς φίλας
 10 καὶ γείτονας λέγουσα· συγχαρήτέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν, ἣν ἀπώλεσα. 10 οὐ-
 10 κως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ
 12 μετανοοῦντι. 11 Εἶπεν δὲ ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. 12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος
 13 αὐτῶν τῷ πατρὶ· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν
 13 αὐτοῖς τὸν βίον. 13 καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος
 14 υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν
 14 ἀσώτως. 14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν
 15 ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. 15 καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολι-
 15 τῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοί-
 16 ρους. 16 καὶ ἐπεθύμει γεμῖσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν κερατίων, ὧν ἦσθιον οἱ
 17 χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. 17 εἰς αὐτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μίσθιοι τοῦ

b) Der
verlorene
Groschen

c) Der 11
verlorene
Sohn

15 1 ~ εγγιζ. αυτω K, ~ παντες εγγιζ. al, om παντες Ta al bc q l f sy | om o² Ia⁸⁵ eplur |
 2 om τε K | ~ γραμματ. . . φαρισ. (Mt 23^{err}) Ta I^{al} sy | 3 om λεγων (13^s) Ta Ia^{85f} 168 : al
 af b sy | 4 ~ εν α εξ² K | ουχι 1 ου (Mt 18¹²) H⁵⁶ I⁴, nonne it^{exc} b q r, ουκ αφησι 1 ου καταλ.
 Ia⁸⁵ it^{exc} a | απελθων το απολωλος ζητει 1 πορευεται—απολωλος Ta Ia⁸⁵ sy | πλανωμενον 1
 απολ. Ta it | om ου² K | 5 add αυτο p ευρων (Mt 18¹³) Ta I^{al} it | add αυτο p επιτιθ. Ta
 Ia¹⁸³ af ab q r i | εαυτου K | 6 add αυτου p οικον Ta I^{al} sy | συγκαλεται (9 K) I | add
 αυτου p φιλους Ta af r | add αυτου p γειτονας Ta I^{al} sy | 7 add Mt 18¹³ p 4 Ta, add p οτι 7
 Ia³³⁷, add χαιρει επ αυτω μαλλον p οτι (Mt 18^{13a}) I^{al} | ~ εσται α εν K, ~ εσται α χαρα Ia^{286f}
 af | add μαλλον α η Ta sy^c | add τοις α ενενηκοντα I^{al} | 8 ~ εχουσα δραχμας (cf 4) Ia⁸⁵ al
 lat sy | 8f δραγμ- H⁵⁶ (nur 1) Ia⁹³ i eplur it^{exc} a | 8 om δραχμην Ta (add αυτων p μιαν)
 Ia⁸⁵ sy (= Ta) sa (= Ta) bo (= Ta) af it | του 1 ου (13^s Mt 5²⁵ uð) K, om ου H¹⁰¹⁶ Ia⁸⁵ al |
 9 συγκαλεται (ε K) I | add τας α γειτονας K, add τους (ε) I^{al} | add αυτης p γειτονας Ta sy |
 add αυταις p λεγουσα Ta sy | 10 ~ χαρα γίνεται K, χαρα εσται (cf 7) Ia⁸⁵ i al lat | 11 add
 παλιν ο 15 p δε Ta r | add αυτοις p ειπεν Ta sy | om ειπεν δε I⁴, om δε sy | 12 om αυτων Ta I^{al}
 af it sy, αυτω 1 τω πατρι Ta it sy^c | add μοι p επιβαλλ. Ta Ia^{85f} al lat sy | add σου p ουσιας Ta
 sy, add μου af | και 1 ο δε Ta K | add αυτου p βιον Ta af sy | 13 παντα (14) H⁸¹ Ia⁸⁵ al |
 add τα επιβαλοντα p απαντα (~ απ. p υιος) Ta sy | κακει Ia⁸⁵ i al | 14 ισχυρος K | om ηρξατο
 Ta I^{al} | add του α υστερ. Ia^{286f} eplur | 15 add ο πολιτης p αυτον Ta (ουτος ο ανηρ) I^{al}, add
 is af b q l, add hic c, add ille ff² i | τον αγρον Ta I^{al} lat sy, om αυτου Ta Ia⁸⁵ al sy |
 16 χορτασθηναι 1 γεμισαι την κοιλιαν αυτου H Ia⁸⁵ η i al af f sy^c, χορτασθηναι 1 γεμ. α, απο 1 εκ
 K | 17 ειπεν 1 εφη K | add αρτι p ποσοι Ta H^{al} sy (sc - p μισθοι) | πως οι 1 ποσοι Ia¹⁶⁸ al |

18 πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὡδὲ ἀπόλλυμαι. ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
 19 ἐνώπιόν σου, ¹⁹ οὐκ ἐτί εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου, ποιήσον με ὡς ἓνα τῶν
 20 μισθίων σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσον ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ·
 21 πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκ ἐτί εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱὸς
 22 σου. ²² εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν
 23 τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὀπο
 24 δήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φα
 24 γόντες εὐφρανθῶμεν, ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπο
 25 λωλῶς καὶ ἐβρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσ
 26 βύτερος ἐν ἀγρῷ. καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ
 27 χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν ἐκυνθάνετο, τί ἂν εἴη ταῦτα.
 27 ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἤκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσ
 28 χον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀκέλαβεν. ²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν
 29 εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξεληθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
 30 τῷ πατρὶ· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον.
 30 καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ ὅτε δὲ
 31 ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγῶν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
 31 τὸν σιτευτὸν μόσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ
 32 πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἔστιν, ³² εὐφρανθήναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου
 οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἐζησεν καὶ ἀπολωλὼς καὶ ἐβρέθη.

Gleich- 16 1
 nis vom un-
 gerechten
 Haushalter

1 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἀνθρώπος τις ἦν πλοῦσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰ-

17 add εν τη οικια α του πατρος (Jo 14₂) Τα sy | περισσεουονται H^{δ1} al I η al | αρτου Τα I α⁹³ al af sy | om ωδε K, ~ ωδε λιμω Τα I it sy | 19 add και α ουκει Τα K^x K^r sy | 20 εαυτου¹ H^{δ1} 014 al I² K¹ K^x 68:97 | add ου α μακραν H^{α1} I al | add επ αυτω p εσπλαγχ. (cf 7¹³) Τα sy | ενεπεσεν I α^{δ5}, επεσεν I² | 21 ~ αυτω ο υιος K gg H^{δ1} al I η al, ~ ο δε υιος ειπεν αυτω Τα I α^{δ5}, ο δε ειπεν I ειπεν—αυτω af | add και α ουκει (19) Τα K sy^c | add ποιησον με ως ενα των μισθιων σου p σου² (19) H^{δ1-2} al I α^{δ5} 133 al | 22 om ταχυ Τα K, ταχως I α^{δ5} ε, ~ εξενεγκ ταχυ sy | add την α στολην K | add αυτου p ποδας Τα I it | 23 ενεγκαντες I φερετε (cf 22) I K, ενεγκατε (22) I α^{δ5} al | 24 ~ ουτος p μου (cf 30 22) H^{δ2} I ε plur, ~ μου ο υιος I al | εζησεν (32) Τα H^{δ1} al | add και α ην² (32) Τα K sy | ~ απολ. ην (32 K, cf 24) I K gg H^{δ1-2*} 56 548² ho I x^a 54 | om ην² (32) Τα H^{α1} I α^{δ5} η plur | 25 εγγισας I ηγγισεν Τα I α^{δ5}, ηγγιζεν I α^{δ5} 050 plur | om και² Τα I η | 26 om αν (cf 8a) K | τινα I τι αν al it | τουτο I ταυτα (18³⁶) I α^{δ5} al f sy⁸, θελει τουτο ειναι I ειη ταυτα (18³⁶) I α^{δ5} | 28 ηθειλησεν H^{α1} I plur it | ουν I δε² Τα K | 29 αυτω I τω πατρι al | add αυτου p πατρι (28) Τα H^{δ1} al I² lat sy | 30 add τωνα πορνων (cf 1 K 5¹⁰ Ap 17⁵) Τα H^{α1} I α^{δ5} al | μοσχον τον σιτευτον I σιτευτον μοσχον (23 27) K it | 31 add πατηρ p δε Τα (add αυτου) I^t | 32 δεi al it | ~ εδει α και¹ I α^{δ5} al ac r r² f sy⁸, δεi I δε al | ανεζησεν (24) K | om και³ (24) H^{δ2} al I lat | add ην p απολωλ. (24) K | 16 1 om και¹ Τα I α³³⁷ plur af b d f l r r², παλιw I και sy | add αυτου p μαθητας Τα K | 2 add ο κυριος αυτου α ειπεν Τα ac r sy | add μοι p αποδος 18²⁸ Τα I σ²⁰⁷ syp | om σου I α^{δ5} plur | δυννηση (Ac 24⁸) K |

- 3 κονομίας σου, οὐ γὰρ δύνη ἐτι οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἴσ-
 4 χῶ, ἐπαιτεῖν αἰσχρόνομαι. ⁴ ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκο-
 5 νομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον
 τῶν χρεοφειλητῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ
 6 μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάδους ἑλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμμα-
 7 τα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πενήτηκοντα. ⁷ ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· σὺ δὲ πόσον
 ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. [καὶ] λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμ-
 8 ματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδι-
 κίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν. ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὄντη
 9 τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. ⁹ Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω.
 ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπῃ, δέξωνται
 10 ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ¹⁰ ὁ πιστὸς ἐν ἑλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς
 11 ἔστιν, καὶ ὁ ἐν ἑλαχίστῳ ἀδικὸς καὶ ἐν πολλῷ ἀδικὸς ἔστιν. ¹¹ εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδί-
 12 κῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεῦσαι; ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ
 13 ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; ¹³ Οὐδεὶς οἰκίτης
 δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει,
 ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἕτερου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μα-
 14 μωνᾷ. ¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα [καὶ] οἱ φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ
 15 ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἔστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
 16 πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις
 17 ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. ¹⁷ εὐκο-
 πώτερον δὲ ἔστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν

Mt 11:12f

Mt 5:18

Einzelne
Sprüche

3 add *ekeivos* p *oikonomos* (cf 12:43f) *Ta af sy* | ~ *ap emou a tyn al it sy^s*, μου 1 *ap emou Ia⁶⁵*,
 με τῆς οἰκονομίας 1 *την—εμου Ia¹*, om *ap emou af* | add *καὶ α ἐπαιτειν Ta H⁶¹ sy* | 4 om *εκ*
K, απο 1 *εκ al lat* | *αυτων 1 εαυτων K* | 5 *χρεωφ- K^w K^r*, -φιλετων *H⁶² al I^p* | *αυτου 1 εαυτου*
H⁶²* al I | *ειπεν 1 ελεγεν I oplur* | add *συ p οφειλεις Ia¹* | 6 add *αυτω p ειπεν¹ (s^b) Ta*
H⁶² Ia¹³³ sy | *βατους K*, *καδους Ia⁶⁵ af* | *καὶ 1 ο δε² K*, om ο δε *Ta sy^c*, *ειπεν δε 1 ο δε ειπεν*
Ia⁶⁵ af ab qf | om *αυτω (s^a) H⁰¹⁴ Iη af* | *το γραμμα 1 τα γραμμ. K af sy*, το γραμματειον
Ta al | 7 *καὶ 1 επειτα Ta*, add *δε p επειτα sy*, *δε 1 επειτα af* | add *τω α ετερω (Mt 21:30)*
Ia⁶⁵ al | add *τω κυριω μου p οφειλεις (s)* *Ta Ia¹⁶⁸ sy* | om *καὶ 1 Ta H Ia⁹³ oplur lat sy^c*, ο
δε 1 καὶ (s) Ia⁶⁵, *δε 1 καὶ H⁶² I^t α* | *το γραμμα 1 τα γραμματα K af sy*, το γραμματειον *Ta al*
 add *καθισας p καὶ² (s) Ta Iη al c* | 8 *διο λεγω υμιν 1 οτι Ia⁶⁵*, *nur λεγω υμιν (s) ar*, *dicunt*
autem ad discipulos suos 1 οτι af it | add *ταυτην p γενεαν Ta af it sy*, *ταυτην 1 τη² H⁶²**,
 om *την εαυτων af it* | 9 *καγω K* | ~ *λεγω υμιν Ta Ia⁶⁵ al ac ff² r² sy* | ~ *ποιησατε εαυτοις*
Kl Bas Ia^{61-2*} 56 I²² | add *υμιν α εαυτοις Ia¹* | add *τουτου p μαμωνα Ta sy^c* | *εκλι-*
πητε K | -*λειπ- K¹ K^w 16:26* | add *αυτων p σκηνας Ta Ia¹ b sy Xp Θδτ* | 10 *ολιγω 1 ελαχιστω¹*
Ta af fd | *ολιγω 1 ελαχιστω² (cf Mt 25:21-23) Ta Ia⁶⁵ η lat^{exc a}* | 12 *ευρεθητε 1 εγενεσθε*
Ta sy⁹ | *ημετερον H⁶¹ al Ωρ*, *εμον 1 υμετερον Mr^t Ia¹ af i l* | ~ *υμιν δωση K* | 14 ~ *παντα*
ταυτα Ta² Ia¹, om *παντα Ia⁶⁵ 337 al ε Ωρ 1:1* | om *καὶ Ta Ωρ H Ia⁶⁵ al lat sy* | *οντες 1 υπαρ-*
χοντες Ωρ² Κυ I^t | om *καὶ 2 Ta H⁰¹⁴ Ia¹ sy* | 15 add *α καὶ: ο ις ειδως τι ην εν ταις καρδιας*
αυτων Ta, add *ο ις p αυτοις Ia⁰⁵⁰*, om *καὶ sy* | add *εστιν p θεου I^t lat sy* | 16 *εως 1 μεχρι (Mt*
11:13) Mr^c K | om *καὶ πας—βιαζεται (-ιζεται ~ —αζεται) H⁶²* Ia¹* | add *τις α εις Ia¹*, *τις 1 εις*
Iη ι al sy | 17 om *δε (Mt 19:24) I^t al*

18 πεσεῖν· ¹⁸ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ Mt 5:32 19⁹
ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

Gleichnis
vom reichen
Mann und
armen
Lazarus

19 ¹⁹ "Ἀνθρώπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐ-
20 φραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβητο
21 πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόν-
των ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου. ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ
22 ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
23 ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. ²³ καὶ
ἐν τῷ ᾄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐν βαράνοις, ὄρᾳ Ἀβραάμ ἀπὸ
24 μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν·
πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βᾷψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.
25 ²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μὴ σθητι, ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου
26 καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ, νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ καὶ
ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὁμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες
διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.
27 ²⁷ εἶπεν δέ· ἔρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς
28 μου, ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
29 ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βαράνου. ²⁹ λέγει δὲ [αὐτῷ] Ἀβραάμ· ἔχουσι
30 Μωσθεῖα καὶ τοὺς προφήτας, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ
31 Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν
δὲ αὐτῷ· εἰ Μωσθεῖς καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν
ἀναστῆ, πεισθήσονται.

Grund-17 1
sätze für
die Gemein-
schaft

1 ¹ Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ
2 ἔλθειν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. ² λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ λίθος μυλικὸς περιέκειται περὶ Mt 18:6r
τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίῃ τῶν μικρῶν

18 μοιχαται 1 μοιχευει 1 (Mt 19⁹ Mk 10:11) I cplur | add πας α 2² (18⁹) K | ~ γαμων α απο I al,
om απο ανδρος (Mt 5:32) I α 55 168 sy | 19 add και ηρξατο λεγειν α ανθρωπω. Τα, add ειπεν δε και
ετεραν παραβολην I α 55 | om δε (15¹¹ 10:30) H al I α 55 f al af a q r² f sy | 20 add ην p τις
add os p Λαζαρος Τα (και 1 os) K | ηλωμενος K | 21 γεμισαι την κοιλιαν αυτου 1 χορτ. (15¹⁶)
Τα sy ho | add των ψυχων p απο¹ (Mt 15:27) I K gg H^{δ1-2*} al af it sy Kλ Aδ | απειλειχον
K, ελειχ. Τα² I α 55 η it | 22 add του α Αβρ. I cplur Mr^{ε1:1} gg Ωρ | 23 add του α Αβρ. K |
24 ~ μου την γλωσσαν I cplur | add ιδου p οτι Τα sy | 25 om δε Τα sy, και ειπεν 1 επ.
δε it | add αυτω p δε 1 Τα I cplur it sy | add ου p απελαβες (25⁵) K | om ομοιος Τα I al af |
add αυτου p κακα (25⁶) Τα sy | ο δε 1 ωδε K² | αναπαυσεται 1 παρακαλεται Τα sy | 26 om
και 1 Τα H al | επι 1 εν K | ~ υμων . . ημων H al I al af b | εντευθεν 1 ενθεν (4⁹ Mt 17:28) I η
cplur, om ενθεν H⁰¹⁴ I α 55 af c | om ο 2² H^{δ1-2*} I α 55 | 27 om δε Τα sy | add αυτω p δε Τα α i | ~ σε
ουν H^{δ1} I α 55 i al | 29 om δε Τα K, και λεγει it | add αυτω p δε Τα Aδ I K lat | 30 om ο δε
Τα sy | εκ 1 απο (31) I α 55 168 η al it | add των α νεκρων (Mt 14:2) I cplur | 31 om δε Τα
sy | Μωυσεως H⁰¹⁴ al I α 55 cplur it | πιστευουσιν 1 πεισθησονται Τα H⁰¹⁴ (-ευουσιν) I α 55 it sy,
add αυτω p πιστευουσιν Τα c l i sy Ir |

17 1 om αυτου Mr^ε K it sy | ~ τα σκανδαλα p ελθειν (Mt 18:7) Ωρ K | add του α μη I α 93 al |
πλην ουαι 1 ουαι δε (Mt 18:7) Τα H I α 55 η i al af (verum) it (verumtamen) sy, πλην ουαι δε
al | add το σκανδαλον p ερχ. (Mt 18:7) Τα sy c | 2 μυλος ονικος 1 λιθος μυλικος (Mt 18:6) K, nur
ονικος 1 μυλικος H⁰¹⁴ | περιεκειτο Τα I α 55 af sy | ~ ενα α των (Mt 18:6) I K |

- 3 τούτων ἕνα. ³ Προσέχετε ἑαυτοῖς. ἂν ἁμαρτία ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, Mt 18¹⁵ 21f
 4 καὶ ἂν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. ⁴ καὶ ἂν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σέ
 καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σέ λέγων· μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.
 5 6 ⁵ Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ. πρόσθετος ἡμῖν πίστιν. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Mk 9²⁴
 εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ· ἐκριζώθητι καὶ Mt 17²⁰ 21 2f
 φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.
 7 ⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ
 8 ἀγροῦ ἔρει αὐτῷ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε; ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἔρει αὐτῷ· ἐτοίμασον, τί
 δεῖπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα
 9 φάγεσαι καὶ πίεσαι σὺ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ, ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα;
 10 ¹⁰ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσῃτε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε, ὅτι δούλοι
 ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεποιθήκαμεν.
 11 ¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ αὐτὸς διήρχειτο διὰ
 12 μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ὑπὴν-
 13 τησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν, ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες·
 14 Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπίδειξτε
 15 ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἑκαθαρίσθησαν. ¹⁵ εἰς
 16 ¹⁶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν, ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν,
 17 ἦν Σαμαρείτης. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἑκαθαρίσθησαν; οἱ

Gleichnis
vom Herrn
und
Sklaven

Der
dankbare
Samariter

3 add δε p εαν (Mt 18¹⁵) K | αμαρτηση (4 3^b Mt 18¹⁵) H^{al} Iα^{55f} ι α l | add εις σε p αμαρτ.
 (4 Mt 18¹⁵) K af | 4 αμαρτη l αμαρτηση (4^b 3) K | om εις σε (3) Iα¹⁶⁸ sy^s | add της ημερας
 p επτακις² Τα K | om προς σε Ωρ K | αφες l αφησεις (3) Τα Iα⁵⁵ al lat^{exc} ir Kλ | 6 om δε
 Τα al. ο δε ειπεν l ειπεν δε Iα⁵⁵, και ειπεν it | add αυτοις p ειπεν Τα Iα⁵⁵ af it sy | om ο κ̄ς
 Τα Iα⁵⁵ af it sy | ειχετε Iα⁵⁵ 337 eplur lat | add ταυτη p συκαμ. (cf Mk 11²³ Mt 17²⁰ 21²¹)
 Τα K | μεταφυτευθητι Τα Iα⁵⁵ it | 7 om δε Τα I ι α l sy^c | add προβατα p ποιμ. (cf Jo 21¹⁶)
 Τα it sy | ελθοντι I^{al} af, εισελθοντος αυτου l -θοντι Iα⁰⁵⁰ | om αυτω K | 8 ουκ l ουχι Iη,
 om ουχι Iα⁵⁵ (αλλα) af it sy | add μοι p ετοιμ. Τα H⁸² it sy | add αν p εως (oft) H^{al} Iα⁰⁵⁰
 eplur | ~ συ p φαγεσαι Τα Iα⁵⁵ s, om συ af | add και α συ Iα⁰⁵⁰ η ι sy | 9 ~ χαριν εχει
 (1 T 1¹² 2 T 1³) K | add εαυτου p χαριν Τα sy | add εκεινω p δουλω (Mt 18^{27f}) K, om τω
 δουλω H^{82*} | add παντα α τα (10) Iα⁰⁵⁰ ι | add αυτω p διαταχθ. Τα Iα⁵⁵ ι α l it sy Cyp
 | add ου δοκω p διαταχθ. Τα K it | 10 add ταυτα α παντα Iα¹⁶⁸ al | om οτι Τα H⁰¹⁴ Iη eplur
 lat^{exc} f sy | ~ αχρειοι δουλοι H^{al} I eplur Mpe, ~ εσμεν αχρ. Iα⁵⁵ ψ l γν, ~ εσμεν αχρ. δουλοι I^{al}
 sy^c, om αχρ. sy^s | add οτι α ο K | οφειλ- K | 11 om εγενετο Τα sy | om αυτον H, τον l̄
 l αυτον Τα | om αυτος Τα I^{al} it sy | ανα l δια (Mk 7³¹) Iη ι, om δια Iα⁵⁵ | μεσου K | 12 απην-
 τησαν (14³¹ K) K, οπου ησαν l υπηνητησαν Iα⁵⁵ af, om υπηνητ. sy | add αυτω p υπηνητ. (Mt 8²⁰
 Mk 5²⁰ ūb) Τα K | ανεστησαν H⁸¹ al | 13 om αυτοι Τα Iα⁵⁵ lat sy | 14 add αυτοις p
 ιδων (nach 10³¹ 33 18²⁴) Iα^{55f} ι α l lat sy | υπαγετε l πορευθ. (cf Mt 8⁴) Τα I^{al} lat^{exc} a f
 om εγενετο Τα I^{al} sy | 15 εκαθαρισθη l ιαθη (14 Mt 8⁵) Iα⁵⁵ al sy | 16 add αυτου p
 προσωπον (Mt 26³⁹) Τα Iα¹⁶⁸ c f sy | του l̄ ὀ 1 αυτου (Mt 15³⁰) Τα I ι α l sy, του κυριου Iα¹⁶⁸
 17 ουχ l ουχι H⁸¹ 014 I^{al}, ουτοι l ουχι οι Iα⁵⁵ af it sy, add ουτοι p δεκα H⁰¹⁴ I^{al} | om δε² Iα⁵⁵
 al it sy, om οι δε εννεα που af |

18 δὲ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ οὐχ ἐβρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ
 19 ἄλλογενῆς οὗτος; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
 20 ²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπε-
 κρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως,
 21 ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε, ἡ ἐκεῖ. ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.
 22 ²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν
 23 ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ
 24 ἐκεῖ [ἦ] ἰδοὺ ὧδε. μὴ ἀπέλθῃτε μηδὲ διώξητε. ²⁴ ὡςπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπ-
 τουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
 25 τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. ²⁵ πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀπο-
 26 δοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, Gen 7
 27 οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁷ ἦσθιον, ἔπινον, ἐγά-
 μουν, ἐγαμίζοντο, ἀχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κα-
 28 τακλυσμός καὶ ἀπώλεσεν πάντας. ²⁸ ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῴτ, Gen 18f
 29 ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφότευον, ἔκοδόμουν· ²⁹ ἡ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν
 Λῴτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν πάντας.
 30 ³⁰ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ³¹ Ἐν ἐκεί-
 νῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ κατα-
 32 βάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρέψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² μνημο-
 33 νευτετὴς τῆς γυναικὸς Λῴτ. ³³ ὅς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι,
 34 ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὅς ἐὰν ἀπολέσῃ, ζωογονήσει αὐτήν. ³⁴ λέγω ὑμῖν, ταῦτη τῇ

18 εἰς αὐτῶν (add de sy^c) οὐδεὶς ευρεθῆ (om sy^s) υποστρέφω os δώσει l ουχ—δουναί Τα Ια⁶⁵
 lat sy, om εἰς αὐτῶν a fl, ουκ l ουδεὶς it, ην l ευρεθῆ bc q ff² z, υπεστρεψεν l ευρ. υποστρ. af |
 19 add οτι a η Ια^{65f} al lat^{oxo} i | 20 τινῶν l τῶν (62) Τα al | ~ αυτοῖς p εἶπεν Τα sy, ~ αυτοῖς
 p εἶπεν om ἀπεκριθῆ καὶ it sy^c | 21 καὶ l η¹ H⁰¹⁴, om η¹ I eplur Mr^t | add ἰδοὺ a ἐκεῖ (Mk
 13²¹) Τα Ωρ K | 22 ουν l δε Ια⁶⁵ al, καὶ it | add αὐτοῦ p μαθ. (16:1 17:1) I eplur it sy |
 οτι Ια¹ (it ut), οταν l οτε al Mr^e | ἐπιθυμησητε H^{61*} Ιη al Mr^e, του επιθυμησαι υμιας l οτε επιθ.
 (26 21 22) Ια⁶⁵ i sy | ~ ιδεῖν a μιαν Τα Ια⁶ it sy Mr^e, om ιδεῖν Ια⁶⁵ q s | 23 add εαν p καὶ
 Ια¹ sy | add η (21 gg Mt 24²⁶) K gg H⁰¹⁴ al Ι af q r², add καὶ Τα Ηδ² Ι al b ff² f i s sy |
 ~ ὧδε . . . [ἐκεῖ (21 Mk 13²¹) Ι K gg H^{61.2} al (δ1* ὧδε . . . ὧδε) sy | add ο Χ5 a μη (Mt 24²³
 Mk 13²¹) Ιη eplur | ἐξεληθητε Ια¹ Ευσθ, om ἀπελθ. μηδε H⁶¹ Ια¹ | om μηδε διωξ. Ηα¹ Ια
 286 sy | ~ ἰδοὺ ὧδε μὴ διώξητε η ἰδοὺ ἐκεῖ ο Χ5 μὴ πιστευσητε Ιη, πιστευσητε l ἀπελθῃτε Ιη |
 24 add η p αστραπη K | υπ l υπο τον (24^b) K | add καὶ a ο (Lk 11³⁰) Ια⁶⁵ al af b i s | η ημερα
 του υιου του ανθρ. l ο—αυτου (cf Mt 24²⁷) Τα sy | om εν—αυτου Ηδ¹ Ια⁶⁵ af it | 25 ~ αυτον
 p παθειν Ια¹ af | 26 η παρουσια² l εν τ. ημεραις² (Mt 24³⁷) Τα Ια¹, τη -ρα Ια¹ | add p 26
 Mt 24^{38a}: εν γαρ ταις ημεραις (sa: ωσ γαρ εγενετο εν ταις ημεραις Νωε) ταις προ του κατα-
 κλυσμου Ηδ⁴⁸ | 27 add καὶ a ἐπινον (Mt 24³⁸) Τα it^{oxo} ab i s, add καὶ a ἐγαμίζ. (Mt 24³⁸) Τα
 Ια¹ it | ἐξεγαμίζοντο K | ηρεν l ἀπώλεσεν (Mt 24³⁹) Ηδ² Ια¹ sy | ἀπαντας (Mt 24³⁹) K |
 28 καὶ ὡς l καθὼς Τα K sy⁸, καὶ l καθὼς εγ. af a s | add καὶ a ἐπινον (cf Mt 24³⁸) Τα lat^{oxo} a
 i s, add καὶ a ἐπώλουν Τα bc r r² fl, add καὶ a ἠγοδό. Τα bc r r² f | 29 om δε Τα Ια⁶⁵ af a s |
 add καὶ a ἐβρεξεν Τα Ια¹ | ~ θειον . . . πυρ (Gen 19²⁴) Η⁰¹⁴ Ι², om καὶ θειον af it sy^c | εἰς l απ
 (Ap 13¹³ 20¹⁹) Ια¹ | ἀπαντας K | 30 ταυτα l τα αυτα K | 31 add τω a αγρω (Mt 13³¹
 24¹⁸ 40) K | om ομοιως Τα sy | 33 θεληση l ζητηση (Mt 16³⁵) Τα Ια⁶⁵ sy | σωσαι l περιποιη-
 σασθαι (9²⁴ Mk 8³⁵ Mt 16²⁵) Τα Ι K, ζωογονησαι ~ a την Ια⁶⁵ | ος δ αν l και ος εαν (9²⁴) Η
 Ια¹⁶⁸ al, δ αν l εαν² Ια¹ al, αν l εαν² Ια⁶⁵ | add αυτην p απολεση (ss*) Τα K, add την ψυχην
 αυτου Ια¹⁶⁸ i sy | ζωοποιησει Ια¹ K I² af, σωσει l ζωωγ. (9²⁴ Mk 8³⁵) Ιη it, ευρησει (Mt 16²⁵) i sy^c |

Das
 Kommen
 des Gottes-
 reichs
 (Mt 24)

νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μίας, ὁ εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
 35 ἔσονται δύο ἀλήθουςαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραληφθήσεται, ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθή-
 37 σεται. 37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· πού, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου
 τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἄετοι ἐπισυναχθήσονται.

Gleich-
 nis vom
 gottlosen
 Richter

1 Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ
 2 μὴ ἔγκακεῖν λέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἀν-
 3 θρωπον μὴ ἐντροπέμενος. 3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐ-
 4 τὸν λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. 4 καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον.
 5 μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν αὐτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἀνθρώπων ἐν-
 6 τρέπομαι, 5 διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα
 7 μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὀπωπιᾷζῃ με. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε, τί ὁ κριτὴς
 7 τῆς ἀδικίας λέγει. 7 ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ
 8 τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; 8 λέγω ὑμῖν,
 9 ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα
 εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

Gleichnis
 vom
 Pharisäer
 und Zöllner

9 Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιοῦστας ἐφ' αὐτοῖς, ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ
 10 ἐξουθενούντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. 10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν
 11 εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. 11 ὁ φαρισαῖ-
 ος σταθεῖς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο. ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμι ὡς-
 περ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀρπαγες, ἀδικοὶ, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης.

34 add ἀμην α λέγω Τα, add δε p λεγω I al af sy^c | add εν α ταυτη I ε it | αυτη 1 ταυτη H⁰¹⁴
 I α⁰⁵⁰, εκεινη 1 ταυτη I ε it sy | ~ δυο εσονται (35 K) I, ~ δυο p μιας I α⁵⁵, om μιας H⁵¹ I al c |
 om ο¹ (Mt 24⁴⁰) K | παραλαμβανεται 1 παραληφθ. (Mt 24⁴⁰) I α⁵⁵ al | 35 add και α εσονται
 Τα sy | ~ δυο εσονται K, om εσονται af it | 'add εν ενι μιλωνι p αληθ. (Mt 24⁴¹) Τα sy | om η¹
 (Mt 24⁴¹) K | και η 1 η δε (cf 34) K | 36 add 36 δυο εσονται εν τω αγρω ο εις παραληφθησεται
 και ο ετερος αφεθησεται (Mt 24⁴⁰) Τα I lat sy, add και α δυο Τα sy (sc ~ εσ. δυο), om εσονται
 I α⁵⁵ al lat, om τω I α⁵⁵, om ο¹ I, εις 1 ετερος (Mt 24⁴⁰) I al bc i l sy | 37 om ο δε Τα af
 sy | πτωμα 1 σωμα (Mt 24²⁸) I² af | om και² (Mt 24²⁸) Τα K | συναχθησονται (Mt 24²⁸) K |
 ~ συναχθησονται α οι (Mt 24²⁸) K |

18 1 add και p δε Τα K af sy | om αυτους K^x K^r | εκκακειν Ωρ K | 2 om λεγων Τα Ωρ^{1:1}
 I α⁵⁵ η al sy | τη 1 τινι (s 7 37 23 19 24⁴⁰) H al I α⁵⁵ al sys | ανθρωπους Τα H⁰¹⁴ sy^c | 3 add
 τις p χηρα I ε^a al, ~ p δε H⁰¹⁴ I η al it sy^c | 4 ηδελησεν (10²⁴ 17³⁴) K | add πολυν p χρονον
 Τα lat sy^c, add τινα I α⁵⁵ | ~ ταυτα δε H⁵¹ al | om και² Τα I α⁵⁵ af it sy | και ανθρωπον ουκ
 1 ουδε ανθρωπον K | 5 om γε Τα af, δε 1 γε I α¹³³ 93 sy | add παντοτε p παρεχειν sy^c, add ουτως
 sy^s | κοπους (Mt 26¹⁰) H^{52*} I² | εν παντι χρονω 1 εις τελος Τα sy^c | υποπι. K (K^x 3¹⁰),
 -πειξη I α¹³³ al | 7 add μαλλον α ποιηση Τα sy | προς αυτον 1 αυτω M^r I K, om αυτω it |
 ~ νυκτος . . ημερας (20¹⁹) Τα I α⁵⁵ al | μακροθυμων (Ja 5⁷) K af sy | εν 1 επ I α⁵⁵ al | 8 add
 ναι α λεγω (Mt 11⁹) I α⁰⁵⁰ 93 f al | om οτι Τα I α⁵⁵ ε it | om την² I α⁵⁵ al gg Κλ Ωρ |
 9 om και¹ Τα K sy | εξουθενουντες H⁵¹ I al, εξουθενουνται lat^{exc a} | παντας ανθρωπους 1
 τους λοιπους Τα, add ανθρωπους p λοιπους I α⁵⁵ | ~ την παραβ. ταυτην α προς Τα sy, om την
 παραβ. ταυτην I α⁵⁵ al | 10 om ο¹ H⁵¹ I α⁵⁵ al | 11 add δε p ο¹ I al r, add και sy^c Ωρ,
 add ουν it | ~ προς εαυτον ταυτα K, om προς εαυ. H^{52*} I al it^{exc a}, ~ ταυτα p προσηυχ. Τα,
 ουτως 1 ταυτα ιθ, om ταυτα sy^s | προσηξατο (Mt 26⁴²) I η (183 f ηυξ.) al, ηυχето al,
 ευχεται H⁰¹⁴ | ως 1 ωσπερ (11^b) H al I α⁵⁵ 168 al Ωρ | ~ αρπαγες p μοιχοι Τα, ~ p αδικοι af | ~ ο
 τελωνης ουτος I al af |

12 13 ¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα, ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστῶς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' 14 ἔτυπεν τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, Ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεικτικῶς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκείνον, ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται, ἰδόντες δὲ οἱ μαθη- 16 ται ἐπετίμων αὐτοῖς. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ 17 θεοῦ. ¹⁷ ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, Mt 18: οὐ μὴ εἰσελθῆ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπρωτότησεν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν 19 αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς 20 ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. ²⁰ τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ 21 κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²¹ ὁ δὲ εἶ- 22 πεν· ταῦτα πάντα ἐφόλαξα ἐκ νεότητός μου. ²² ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- 23 τῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα, ὅσα ἔχεις, πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θε- 24 σαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²³ ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος 25 ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκό- 26 λως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται. ²⁵ εὐκο- 26 πώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· ²⁶ εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι,

13 καὶ οἱ οὐ δε K it | add απο α μακρ. (16²³ Mt 27⁵⁵ Mk 5⁸) Iα^{050f} al | ~ επαραι p ουρ. K af it² | add εις α το K | om αυτου Iη, εαυτου H⁶¹ Iα¹ Ωρ | κυριε l ο θεος Τα, add κε α ο² b c ff² l | 14 add οτι p υμιν Iα⁰⁵⁰ cplur it sy | εαυτου H⁶¹ Iα¹ | add μαλλον α παρ Τα Iα⁶⁵ af it sy, η γαρ εκεινος l παρ εκεινον K, om γαρ H⁰¹⁴ Iα⁰⁵⁰ | add τον φαρισαιον p εκεινον Τα Iα⁶⁵ af it | και ο l ο δε (14¹¹) H^{α1} Iα¹ lat sy^c | 15 om και (Mt 19¹³ Mk 10¹³) Iα⁶⁵ al ab r² l | om τα (Mt 19¹³ Mk 10¹³) Iα⁶⁵ η^c Ωρ | add αυτου p μαθ. (Mt 19¹³) Τα Iα¹ sy | επιτημησαν (Mt 19¹³) K | 16 προσκαλεσαμενος . . ειπεν l -εκαλεσατο . . λεγων (Mt 19¹⁴ Mk 10¹⁴) K af it, ελεγεν l ειπεν (in K) Iε, ειπεν αυτοις l προσεκ. —λεγων sy | των ουρανων l του θεου (Mt 19¹⁴) Iα¹ abc sy | 17 εαν Ωρ K | 18 ~ αυτον τις H^{α1} Iη i al lat sy, των αρχωντων (14¹) Iα¹ sy^c (add των φαρισαιων), om αρχων Mr^e af it | ποιησω ινα l ποιησας (Mt 19¹⁷ Mk 10¹⁷) Τα Iα¹ af, ποιων Iη | 19 om δε Τα sy | om ο² H^{61+2*} gg Mr^e | 20 add p οιδας· ο δε ειπεν ποιας ειπεν δε ο lς το (Mt 19¹⁸) Τα Iα⁶⁵ af, add ειπεν ποιας a, add και ειπεν αυτω ο lς a τας c r² (om και) | ~ μη φον. α μη μοιχ. (Mt 19¹⁸) Iα¹ it sy, ~ p κλεψ. (Ex 20^{14c}) Τα Iα¹, om μη φον. al af | add σου p μητερα (Deut 5¹⁶ Mk 7¹⁰) Τα Ωρ K lat | 21 add αυτω p ειπεν (Mt 19²⁰) Τα Iα¹ q ff² i l sy^c | ~ παντα ταυτα (Mt 19²⁰) Iα⁰⁵⁰ al af | εφουλαξαμην (Mk 10²⁰) K | om μου (Ac 26⁴) H⁶¹ Iα⁶⁵ l sy^c Mr^e | 22 add ταυτα p δε (16¹⁴) K, add αυτου af | οτι l ετι H^{62*} Iα¹³³ al, om ετι Mr^e | add υπαγε α παντα (Mt 19²¹) Τα Iα¹ ↓ dos l διαδος (Mt 19²¹ Mk 10²¹) H⁶² al Iα⁶⁵ η cplur lat | add τοις α πτωχοις (Mk 10²¹) Τα Iα^{65f} add τοις α ουρανοις (Mt 16¹⁹) H⁶¹ Iα⁶⁵ | ουρανω (Mt 19²¹ Mk 10²¹) Aδ K | om δευρο Τα sy | 23 εγενετο l -ηθη I K gg H⁶¹⁻² 56 376 | 24 add περιλυπον γενομενον p lς (nach 23) Τα K | εισελουσονται l εισπορ. (Mt 19²³ Mk 10²³) K, ~ α εις (Mt 19²³) K | 25 om γαρ Iα¹ b | τρυμαλιας l τρηματος (Mk 10²⁵) K, τρυπηματος (Mt 19²⁴) H^{α1} Iα⁰⁵⁰ al | ραφιδος l βελονης (Mt 19²⁴ Mk 10²⁵) K | διελθειν l εισελθειν¹ (Mk 10²⁵) I it vg sy | ~ εισελθ² α εις Τα Iα⁶⁵ bc f l sy^c, om εισελθ² H^{α1} af a ff² i r² sys | 26 ακουοντες H⁰¹⁴ al Iα⁶⁵ η lat |

- 27 28 ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. ²⁸ Εἶ-
 29 πεν δὲ ὁ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολούθησάμεν σοι. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστίν, ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς
 30 ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλα-
 πλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.
- Leidens-
weissagung
(Mt 20, 17-19
Mk 10, 32-34)
- 31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερου-
 32 σαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀν-
 33 θρώπου. ³² παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὀβρισηθήσεται
 34 καὶ ἐμπυσοθήσεται, ³³ καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ
 34 τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνήκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
 κερκυρμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.
- Der Blinde
von Jericho
(Mt 20, 20-34
Mk 10, 46-52)
- 35 ³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν
 36 ἐπαϊτών. ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο, τί ἂν εἴη τοῦτο.
 37 38 ³⁷ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ καὶ ἐβόησεν λέγων·
 39 Ἰησοῦ υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ³⁹ καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ, ἵνα σιγήσῃ.
 40 αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ σταθεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 41 ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ⁴¹ ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν·
 42 τί σοι θέλεις ποιῆσαι; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 43 αὐτῷ· ἀνάβλεψον, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ
 ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

27 add ἰσ̄ p δε (cf Mt 19²⁶) I: al it | add αυτοῖς p ειπεν Τα lat sy | ~ αδυνατα p ανδρ. Τα sy
 Θφα | ~ εστιν a παρα² K | 28 om o K | αφηκαμεν l αφεντες, add και a ηκολ. (Mt 19²⁷) Τα
 K af sy | παντα l τα ιδια (Mt 19²⁷) Τα K, add παντα a τα Iη ι af acq l sy, ~ αφ. p ιδια Iα⁶⁵ η |
 29 om οτι H^{62*} Iα⁶⁵ lat^{exof} | οικιας (Mt 19²⁹) Iα⁶⁵ al | add η αδελφας p αδελφους (Mt 19²⁹
 Mk 10²⁹) Τα H^{al} Iα⁶⁵ al, αδελφας l -φους al | ~ γονεις . . αδελφ. . . γυναικα K | add εν τω
 καιρω τωτου p τεκνα (30 Mk 10³⁰) Τα Iα⁶⁵ | 30 και l ος Τα a q ff² Cyp | ου l ουχι K, εαν
 l ος ουχι (Mk 10³⁰) Iα⁶⁵ af bc ι l | λαβη (Mk 10³⁰) H⁶¹ Iα⁶⁵ al a | add νυν a εν¹ (Mk 10³⁰)
 Τα I^{al} | add κληρονομησει p αιωνιον (Mt 19²⁹) Τα Iα⁰⁵⁰ al af it sy | 31 add μαθητας p
 δωδεκα (Mt 20¹⁷) Τα it | ιεροσολυμα l ιερουσαλημ (Mt 20¹⁷ Mk 10³²) K | περι του υιου l τω
 υιω Mrε Iα^{65f} (050 περι τω υιω) ι al lat sy | 32 om γαρ Τα I^{al}, οτι παραδ. l παραδ. γαρ Iα⁶⁵
 af | om και υβρισθ. H^{al} Iα⁶⁵ 133 η^a al af it | om και εμπυσοθ. I^{al} | 33 μαστιγωσεται add
 και Τα af | ~ τη τριτη ημερα (Mt 20¹⁹) Mrε H^{al} I it | 34 δε l και¹ Iα⁶⁵ 93 af | αλλ l και² Τα
 Iα⁶⁵ η al af it sy | om τουτο Iα⁶⁵ η al af it sy | 35 om εγενετο Τα sy | προσαιτων K |
 36 add φωνην a οχλου Τα sy | οτι τις l τι Τα sy | οταν (cf 15²⁶) K | 37 om δε Τα af sy, οι
 δε απηγγ. l απ. δε H^{62*} | ειπον l απηγγ. Τα it sy | om οτι Τα sy | Ναζαρηνος (Mk 10⁴⁷) Iα⁶⁵
 (gg d) η a r² Ωρ, Ναζαραιος c, Nazoremus af ι l | 38 om ἰβ (39 Mt 20³⁰) I^{al} Ωρ | 39 παρα-
 γοντες (Mt 20³⁰) I^{al} a r | add τον ἰβ p προαγ. Τα sy | σωπηση l σιγηση (Mt 21³¹ Mk 10⁴⁸)
 K | om πολλω (Mt 20³¹) Τα Iα⁶⁵ c sy[?] | add λεγων p εκραζεν (38 Mt 20³¹) Τα I^{al} sy^s |
 add ἰβ a υιε (38) H⁶² Iη ι al | 40 ~ αχθῆναι αυτον I^{al} | ~ προς αυτον p αυτου 41 sy, om προς
 αυτον Iα⁶⁵ η af a ff² i l s | 41 add ο ἰσ̄ p αυτον (Mk 10⁵¹) I: al | add λεγων a τι (19) K sy,
 add αυτω p ειπεν (Mt 20³³) Τα al sy | add ανοιχθωσιν μου οι οφθαλμοι και p ινα Τα sy^c |
 43 οχλος l λαος (13¹⁷) I: al it Ωρ | om ιδων I^{al} |

19 ¹² ¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχει τὴν Ἱεριχώ. ² καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος
 Zakchäus ³ Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος, ³ καὶ ἐξήτει ἰδεῖν τὸν
⁴ Ἰησοῦν, τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.
⁴ ⁴ καὶ προδραμῶν εἰς τὸ ἐμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι
⁵ ἐκείνης ἡμελλεν διέρχεσθαι. ⁵ καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς
⁶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας καταβῆθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ
⁷ με μείναι. ⁶ καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. ⁷ καὶ ἰδόντες πάντες
⁸ διεγόγγυζον λέγοντες, ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλύσαι. ⁸ σταθεὶς
⁹ δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· Ἰδοὺ τὰ ἡμίση μου τῶν ὕπαρχόντων, κύριε,
⁹ τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἰ τινὸς τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ εἶπεν
¹⁰ δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ
¹⁰ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. ¹⁰ ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι
 τὸ ἀπολωλός.

¹¹ ¹¹ Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι
 Gleichnis
 von den an-
 vertrauten
 Geldern
 (Mt 25, 14-30) ¹² Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοῦς, ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
¹² ἀναφαίνεσθαι. ¹² εἶπεν οὖν· Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν
¹³ λαβεῖν ἐαυτῷ βασιλείαν καὶ ὀκιστῆσαι. ¹³ καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ
¹³ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνάς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι.
¹⁴ ¹⁴ οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσησαν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ
¹⁵ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεύσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν
¹⁶ αὐτόν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς
¹⁶ δέδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῶ, τί διεπραγματεύσαντο. ¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος

19 ¹ add ο ἰς p διηρχ. Τα *Iα*¹³³ eplur, add α διηρχ. *I* eplur | ² om καὶ ἰδου Τα sy | add τις p ανηρ Τα sy | om ονοματι *I* e al, om καλουμενος Τα *H* al *Iα*⁶⁵ al it sy | ουτος *I* αυτος¹ (² *K*) *Iα*⁶⁵ e al lat, om αυτος¹ sy | ουτος *I* αυτος² (841) *K*, om αυτος² *H*⁶² al *Iα*⁶⁵ al af sy | add ην α πλουσιος (² *K*) | ³ add Ζακχαῖος p ην Τα sy^c | ⁴ προσδραμων (Mk 10¹⁷ Ac 8³⁰) *H* al *I*² *Kx*^{41:84}, δραμων (15³⁰ Mt 27⁴⁸) *I* al *Kx*^{38:125} q, προλαβων *Iα*⁶⁵ | om εις το *I* *K* sy, om εις το εμπρ. it | συκομορ- *Kx*, -ραιαν *K* | τον *I*ν *I* αυτον (3) Τα, add *I*ς p διηρχ. sy | add δι α εκεινης *I*, εκεινη *Iα*⁶⁵ | εμελλεν *K* | ⁵ εγενετο εν τω διερχεσθαι αυτον *I* ωσ-τοπον *Iα*⁶⁵ af it. sy^c | ειδεν αυτον και *I* αναβλεψας ο *I*ς Τα *Iα*⁶⁵ sy^s, add ειδεν αυτον και p αναβλ. ο *I*ς *K* | οτι σημερον *I* σημ. γαρ (9) *Iα*⁶⁵ lat Ουαλ, om γαρ Τα *I* al | ειναι *I* μειναι Τα *I* al sy | ⁷ add αυτον p ιδοντες *I* al, add ταυτα sy^c | απαντες *I* η eplur, οι φαρισαιοι *I* παντες (15²) *I* e | ⁸ add ο α Ζαχ. *H*⁶² *Iα*⁶⁵ η al | *I*ν *I* κυριον Τα *I* e eplur *K*¹ al af sy^s | ημισια *H*^{61*} -2 al *Iα*⁰⁵⁰ al gg *K*λ, ημισυ *H*⁰¹⁴ al *Iα*³³⁷ eplur, ημισει *H*³⁷⁶ (εμεισαι) *Iα*²⁸⁶ al, ημισοι *Iα*^{65*} (c-uση) | ~ των υπαρχοντων μου *K*λ *K*, μοι *I* μου (cf 12¹⁶) *Iα*^{65*} 168 eplur | ~ κυριε p ιδου Τα sy | ~ διδωμι α τοις Τα *K* | om ει Τα *I* al sy | ⁹ om δε Τα it sy | om οτι Τα *I* al sy | om εστιν Τα *H*^{62*} al | ¹¹ ~ αυτον ειναι *I* ep. *K*, ειναι αυτον *I* ep. *H* al *I* al, ~ αυτον εγγυς ειναι *I* ep. *I* η al, ~ ειναι αυτον εγγυς *I* ep. *Iα*⁶⁵ al lat | add εις α *I* ep. *I* al | ¹² δε *I* ουν (15¹¹) *H* al *Iα*⁶⁵ al, om ουν Τα sy af, om ειπεν ουν *I* al | add αυτοις p ουν Τα sy | om εαυτω Τα *Iα*⁶⁵ af it sy | ¹³ και καλ. *I* καλ. δε *H* al *I* al it, add και α καλεσας af, om δε al | αυτου *Iα*⁶⁵ al, om εαυτου *bc* ff² *i* *l* Ωρ | πραγματευεσθε *H* al *Iα*⁶⁵ η al | εως *I* εν ω *K* sy | ¹⁵ om εν τω *Iα*⁶⁵ | ~ εν τω λαβειν αυτον την βασιλειαν και επανελθειν om εγενετο Τα sy^c, om λαβ. την βασ. sy^s, λαβειν αυτον επανελθειν αυ. λαβοντα *I* al | om και² Τα *K*¹ al *Kx*^{63:102} *Kr* *Iα*¹³³ 93 al *ac* s sy | αυτου *I* αυτω *Iα*⁶⁵ a, om αυτω al it | αυτου *I* τουτους Τα *Iα*⁰⁵⁰ al, om τουτους *Iα*⁶⁵ η lat | εδωκεν *I* δεδωκε (13) *K*, δεδωκεν al, εδεδωκεν al Ωρ | γνοι *I* γνω *H* *Iα*⁶⁵ 286 al | add τις α τι *K* it | επραγματ- (13) *I* al | -ματευσατο *K* |

- 17 λέγων· κύριε, ἡ μνά σου δέκα προσειργάσατο μνάς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὐγε, ἀγαθὲ
 δούλε, ὅτι ἐν ἑλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἰσθὶ ἐξουσίαν ἔχων ἐπὶ δέκα πόλεων.
 18 19 ¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δεῦτερος λέγων· ἡ μνά σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνάς. ¹⁹ εἶπεν
 20 δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπὶ δέκα γίνου πέντε πόλεων. ²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων·
 21 κύριε, ἰδοὺ ἡ μνά σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ²¹ ἐφοβούμην γὰρ σε,
 ὅτι ἄνθρωπος ἀσσηρὸς εἶ, αἵρεις, ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις, ὃ οὐκ ἔσπειρας.
 22 ²² λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δούλε. ἦδεις, ὅτι ἐγὼ
 23 ἄνθρωπος ἀσσηρὸς εἰμι, αἵρων, ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων, ὃ οὐκ ἔσπειρα, ²³ καὶ
 διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἔλθων σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ
 24 ἔπραξα. ²⁴ καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνάν καὶ δότε τῷ τὰς
 25 26 δέκα μνάς ἔχοντι. ²⁵ καὶ εἶπον αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνάς. ²⁶ λέγω ὑμῖν, ὅτι
 27 παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καί, ὃ ἔχει, ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν
 τοὺς ἐχθροὺς μου τούτους τοὺς μὴ θελησαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε
 ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.

Die Tage in Jerusalem 19,28-21,38

- Einzug 28 29 ²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. ²⁹ καὶ
 (Mt 21, 1-9) ἔγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθθαφαὶ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν,
 Mk 11, 1-10 ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν ³⁰ εἰπὼν ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ
 Jo 12, 12-16) 30 εἰσπορευόμενοι εὐρήσατε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκά-
 31 θισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί λύετε;

16 μνας *H*^{61c} al *I* | προσηγ- *H*^{61*·2*} al *Ia*^{65f} eplur | ~ προσειργάσατο δέκα *K*, ~ δέκα μνας
 πρ. *Ia*⁶⁵ it | 17 eu l ευγε (Mt 25^{21 23}) *K* gg *H*^{61 1016} *Ia*⁶⁵ lat Ωρ | ~ δούλε αγαθε
 (Mt 25²¹) *H*⁶² *Ia*³³⁷ η i al c ff² i r l | ευρεθης l εγενου (1 K 4²) Τα sy | 18 20 μνας *H*^{62c}
 al *I* | ~ κυριε a η (16) Τα *I* *K* | 19 ~ γινου επανω (cf 17) *K*, ~ γινου a και *Ia*⁶⁵, ισθι εξουσιαν
 οχων επανω l επανω γινου (17) sy Ωρ | 20 om o *K* | 21 add p εσπειρας: και συναγεισ οθεν
 ου διεσκορπισας (Mt 25²⁴) *Ia*⁰⁵⁰ i eplur | 22 add δε p λεγει (19) *K*, add o δε a λεγει *Ia*⁶⁵,
 add και a λεγει *Ia*⁰⁵⁰ af b c i f l | ειπεν l λεγει *Ia*⁶⁵ af it | add o κυριος αυτου p αυτω Τα *I*
 sy^c | add και οκηρε p πονηρε (Mt 25²⁶) Τα q f, add και απιστε a sy^c, απιστε l πον. c ff² l r sy^s,
 om πονηρε δουλε af | αιρω . . θεριζω Τα *Ia*⁶⁵ af it sy, nur αιρω al, nur θεριζω *Ia*¹ | add και
 συναγων οθεν ου διεσκορπισα p εσπ. (Mt 25²⁴) *Ia*⁰⁵⁰ i eplur | 23 διατι ουν l και δια τι *Ia*⁶⁵ af
 r, om και *Ia*¹ l sy | ~ το αγ. μου *K* | και εγω *K* | ~ και ελθων εγω (Mt 25²⁷) *Ia*³³⁷ i al |
 ~ επραξα αυτο *K* | 24 ~ εχοντι a τας (Mt 25²⁸) *I* η i c qff² i sy Ωρ | 25 om 26 (cf Mt 25^{28f})
*H*⁰¹⁴ *Ia*⁶⁵ al af b ff² sy | 26 add γαρ p λεγω (Mt 3⁹ uδ) *K*, add δε lat^{exc} a s, add και a λεγω
I^{i*} | om οτι *I* η it | add και περισευθησεται p δοθ. (Mt 13^{12 25 29}) *Ia*³³⁷ i al sy | δοκει
 εχει l εχει (8¹⁸) *Ia*⁰⁵⁰ al sy^c M p^t | add απ αυτου p αρθ. (8¹⁸ Mt 13^{12 25 29}) Τα *I* *K* |
 27 εκεινους l τουτους (Mt 22⁷) Ωρ Ευσ *K* it sy, ~ εκεινους a τους¹ *Ia*⁶⁵ af | θελοντας (cf 14;
 sonst stets) *Ia*⁶⁵ i eplur af | om αυτους² *K* af it | 28 ιερουσαλημ l -σολυμα (18³¹) *Ia*⁶⁵ al
 af | 29 om εγενετο Τα sy | Βηθσφ- *K*^{x 31:10} *K*^r sy, -φαγην *Ia*¹ | Βηθανια *H*^{61·2*} *Ia*^{65*} |
 των ελαιων καλουμενον l το καλ. ελ. *Ia*⁶⁵, των l το καλ. (Mt 21¹) *I* eplur af sy^s | add αυτου p
 μαθ. (Mk 11¹) Τα *I* *K* it sy | 30 λεγων l ειπων (Mt 21²) *H* *Ia*^{65f} i Ωρ | add αυτοις p
 ειπων Τα *I*¹ al sy | και l εν η (Mt 21²) Τα *Ia*⁶⁵ sy | κεκαθηκεν (Mk 11²) *I* η al | om και (Mt
 21² Mk 11²) Τα Ωρ *K* lat sy | ~ αγαγ. αυτον (cf 36) *Ia*⁰⁵⁰ al af sy, om αυτον (Mt 21²) *H*⁶⁶
*Ia*⁶⁵ al | add μοι p αγαγ. (Mt 21²) Τα al | 31 add αυτον p λυετε Τα (αυτους) *H*^{62c} sy |
 add αυτω p ερειπε Τα *K* sy | om οτι (Mk 11³) Τα *I*¹ al sy |

32 οὕτως ἔρείτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι
 33 εὗρον, καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπον οἱ κύριοι
 34 αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπον· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν
 35 ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ
 36 τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὕπεστρώννουν τὰ
 37 ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ
 38 θεοῦ φωνῇ μεγάλην περὶ πασῶν, ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες· εὐλογημένος ὁ
 39 ἔρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου. ἐν οὐρανῷ εἰρήνη καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.
 40 ³⁹ Καὶ τινες τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον
 41 τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν,
 42 οἱ λίθοι κρᾶξουσιν. ⁴¹ Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν,
 43 λέγων, ὅτι εἰ ἔγνων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην. νῦν δὲ ἐκρύβη
 44 ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ ἔχθροί
 45 σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἔδα-
 46 φιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί,
 47 ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. ⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν
 48 ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· καὶ ἔσται ὁ οἶκος
 49 μου οἶκος προσευχῆς, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.

Weis-
sagung von
Jerusalems
Untergang

Tempel-
reinigung
(Mt 21, 12-13)
Mk 11, 15-17
Jo 2, 13-16)

Jes 56:7

32 οἱ δυο μαθηται | οἱ απεστ. (cf Mt 21⁶) Τα, om οἱ απεστ. I^{a1} af a sy^c | add εστωτα τον
 πωλον p αυτοις I^{a1} Ωρ, ~ τον πωλον εστωτα ac ff², pur εστωτα q l r i s² | 33 αυτων | αυτο
 Τα I^{a1} | 34 και ειπον αυτοις | οἱ δε ειπον Τα sy | om οτι (Mk 11³) Τα K sy⁸ | 35 τον
 πωλον | αυτον (35^b) Τα (add και τον ονον p πωλον Mt 21⁷) I^{a55} af sy | om προς τον ἰβ (Mt 21⁷)
 Τα I^{a55} af | επερριψαν add και α επεββ. | επιριψαντες I^{a55} η af it | εαυτων K, ~ τα ματια
 αυτων (36) I^{a55} al lat | 36 add αυτω p υπεστρ. (Mk 11⁷) Τα I^{a1} af s | εαυτων H^{δ1} a¹
 I^a 050 cplur¹ | 37 om ηδη (18⁴⁰) Τα I^{a55} al af a sy | ηρξατο K¹ K^x 6:7 H⁰¹⁴ al I af |
 απαντες οἱ μαθηται | απαν—μαθητων Τα | χαιρειν και | χαιροντες Τα H^{a1} | παντων | πασων H^{δ1}
 a¹ sy, παντων . . γινομενων | πασων . . δυν. (cf 23⁴⁸) I^{a55} r, add γινομενων α δυναμ. I^a 050 ι,
 om δυναμεων sy, om περι—δυν. it | 38 om βασιλευς (Mt 21⁹) Τα H⁰¹⁴ I^{a55} al it | ~ ειρηνη εν
 ουρ. (cf 2¹⁴) Τα K¹ lat sy | 40 om και Τα sy, δε | και I^{a55} | om αποκριθεις Τα H^{a1} it sy^c | add
 αυτοις p ειπεν (Mt 21¹⁸) Τα I K | add αμην α λεγω Τα al sy | om οτι Τα H^{δ1} 014 I^a 050 al af
 it Ωρ | κερραζονται | κραξ. I K, κραζονται I^{a55} | 41 αυτη | αυτην K Ευσ^δ | 42 add καιγε α
 εν Ευσ K it sy | add σου p ημερα Τα K | ~ και συ p εγνος Ιρ K, om και Τα af it Ωρ | add σου α
 ειρηνη Τα K, add σοι I^{a55} ι lat^{exc} α | om νυν Τα^c af a i l sy Ιρ | om δε Τα af a i l, ~ εκρυβη
 δε Ιρ | add των α οφθ. I^{a1} | 43 περιβαλουσιν K, βαλουσιν I^{a55} | και¹ 2 Τα I^{a1} sy Ωρ |
 om σε² H^{δ2*} | al Ωρ | συναξουσι I ι cplur | 44 εκδαφ- I^{a93} al | λιθω | λιθον (Mk 13²) K |
 add ολη α σοι² I^{a55} η c i s r², in tota terra af | ~ εν σοι² α λιθον¹ K | 45 add ο ἰβ p εισελθων
 Τα I^{a1} | add εν αυτω p πωλοντας (cf Mt 21¹² Mk 11¹⁵) K it sy | add και (33 add τους) αγορα-
 ζοντας p αυτω εν K (Mt 21¹²) Τα K af it, add και τας τραπεζας των κολλυβιστων εξεχεεν και τας
 καθεδρας των πωλοντων τας περιστερας (Mt 21¹² Mk 11¹⁵) Τα I^{a55} al af it (c g ff² add
 κατεστρ.) | 46 om και (Mt 21¹³) K, οτι | και (Mk 11¹⁷) H⁰¹⁴ al I^{a55} al i r² f sy | εσιν |
 εσται, ~ p προσευχης K. add εσιν p προσ- I^a 050, om εσται (Mk 11¹⁷) H^{δ2*} I^a 168 al | κληθησεται
 ἔσται ~ p προσ. (Mt 21¹³ Mk 11¹⁷) Τα I^a 168 al af | add πασιν τοις εδνεσιν p προσευχης (Mk 11¹⁷)
 Τα sy^c | ~ εποιησατε αυτον (Mk 11¹⁷) I^{a55} 93 al lat^{exc} α Ωρ |

- Mordplan 47 ⁴⁷ Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα-
 48 τεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐκ εὗρισκον τὸ τί
 ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.
- Voll-20 1 ¹ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
 machts-
 frage
 (Mt 21, 23-27
 Mk 11, 27-33)
- 2 ² καὶ εἶπον λέγοντες πρὸς αὐτόν· εἶπὸν ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς
 3 ἐστιν ὁ δόσος σοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω
 4 ὑμᾶς κἀγὼ λόγον, καὶ εἰπατέ μοι· ⁴ τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ
 5 ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συναλογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες, ὅτι, ἐὰν εἰπῶμεν ἐξ
 6 οὐρανοῦ, εἰρή· διὰ τί οὐκ ἐπιστεῦσατε αὐτῷ; ⁶ ἐὰν δὲ εἰπῶμεν ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς
 7 ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς, πεπεισμένοι γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. ⁷ καὶ
 8 ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν,
 ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
- Gleichnis
 von den
 Weinberg-
 arbeitern
 (Mt 21, 33-46
 Mk 12, 1-12)
- 9 ⁹ Ἦρξάτο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωπος ἐφύ-
 τευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανοὺς.
 10 ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ
 ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ, οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δειράντες κενόν.
 11 ¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δούλον, οἱ δὲ κἀκείνους δειράντες καὶ ἀτιμάσαντες
 12 ἐξαπέστειλαν κενόν· ¹² καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι, οἱ δὲ καὶ τούτον τραυματί-
 13 σαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν
 14 υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν, ἵσως τούτον ἐντραπήσονται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ

47 om to *H*^{al} *I*^{al} | πρεσβυτεροὶ | πρῶτοι (Mt 21²³ Mk 11²⁷) *I*^{al} *f* *Ωρ* | ~ και οι πρ. του λαου
 α εζητουν Τα *I*^{α55} *al* *lat* *sy* *Ωρ* | 48 om to *I*^{α55} 133 93 *η*^{al} *sy*² *Ωρ* | add αυτω p ποιησ. Τα
I^{α55f} *it* *sy* | ~ γαρ λαος *I*^{α55f} *al* *Ωρ*, ~ απας γαρ ο λ. (cf 21³⁸) *I*^{al} *it* | ακουειν (21³⁹) *I*^{α55}
sy | ~ ακ. αυτου *I*^{α55} *lat* *sy* |

20 1 add εκεινων p ημερων (cf 21²⁸ uö) *K* *lat* *sy* *Mp*^e | αρχιερεις (Mt 21²³ Mk 11²⁷) Τα *H*
I *lat* *sy*, ~ γραμ. . . αρχ. *I*^e | om οι² *cplur* | 2 om και ειπον *I* *η* *α* | ~ λεγοντες p αυτον *K*, om
λεγοντες Τα *H*⁶³ *I*^{α55} *al* *af* *q* *f* *sy* | ειπε | ειπον² *K* | om ειπον ημιν (Mt 21²⁴ Mk 11²⁸) *H*^{62*}
⁶³ *sy*^s | και | *η* Τα *I*^{α55} *af* *α* | σοι εδωκεν | εστιν ο δους σοι (Mk 11²⁸) Τα *H*^{al} *I*^{al} | 3 add ο
15 p δε (Mt 21²⁴) Τα *H*⁶³ *I*^{al} *q* *ff*² *il* | επερωτησω (Mk 11²⁹) *I*^{α55} *al* | ~ καγω υμας *I*^{al} |
add ενα α λογον (Mk 11²⁹) Τα *K*, add ενα p λογον (Mt 21²⁴) *I*^{α168} *cplur*, om λογον *af* *α* *ff*²
^ε *sy*^c | 4 add το p βαπτ. (Mt 21²⁵ Mk 11³⁰) *H*⁶² *I*^{α55} *al* | add ποθεν ην p *λω*, om ην (Mt
21²⁵) Τα *H*^{al} *I*^{al} | 5 διελογ- (Mt 21²⁵ Mk 11³¹) *I* *η* *al*, -γιζοντο (Mt 21²⁵ Mk 11³¹) *H*⁶²
014 ⁶³ *al* *I*^{α55f} *al* *it* | om οτι (Mt 21²⁶) *H*⁶³ *I*^{al} *af* *q* *ff*² *r* *li* *sy*^c | add ημιν p ερει (Mt 21²⁶)
Τα *H*^{63*} *al* *I*^{al} *it* *sy* | add ουν p δια τι (Mt 21²⁵ Mk 11³¹) Τα *H*⁶³ *al* *I* *af* *α* *q* *ff*², δε
1 ουν *sy*^c | 6 ~ πασ ο λαος (21³⁸) *K*, om απας *af* | ~ ο λαος απας p ημας *I*^{α55} *af* *sy* | λιθασει
1 καταλιθ- *I*^{α55} *al* *lat* | πεπεισμενοι . . εισιν Τα *I*^{α55} *al* *it* *sy* | γεγονεαι | ειναι *I*^{α55} *af* *it* |
7 αποκριθεντες ειπον | απεκρ. (Mt 21²⁷) Τα *I*^{al} *I*, ειπον αυτω *sy*, add λεγοντες p απεκριθ. *c* |
ουκ οιδαμεν | μη ειδεναι (Mt 21²⁷) Τα *c* | om ποθεν Τα *I*^{al} *c* *f* | 9 ~ λεγειν α προς (4²¹ 7²⁴
Mk 14⁶⁰) *I*^{al} *it*, om λεγειν *H*^{62*}, om προς τον λαον *I*^{α55} *af* *α* | οχλον | λαον (cf 7²⁴) *H*^{al}
I^{al}, αυτους | τον λαον *I*^α *sy* | add τις p ανθρωπος (15¹¹) Τα^e *H*⁰¹⁴ *al* *I*^{α050} 337 *cplur* *r* *sy* |
εξεδοτο *K* | 10 add εν α καιρω (Mt 24⁴⁵) *K*, add τω α καιρω (Mk 12²) *H*⁶³ *I*^{α050} *η* *al* |
δωσιν *K* | ~ δειρ. αυτον εξαπεστ. (11 Mk 12³) *I* *K* | απεστειλαν (Mk 12³) *I*^{al} | 11 add αυτοις
p προσεδετο Τα *H*^{al} *I*^{al}, ~ p πεμψαι *H*^{63*} *I*^{al} | ~ πεμψαι ετερον *K* | 12 ~ πεμψαι τριτον *K* |
κακεινον | και τουτον (11) *I*^{al} *lat* ^{exo} *q* *sy*^s | 13 add ιδοντες p τουτον (14) Τα *K* *af* |

γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, ἀποκτεί-
 15 νωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτόν ἔξω τοῦ
 16 ἀμπελώνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελώνος; ¹⁶ ἐλεύσεται
 καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελώνα ἄλλοις. ἀκούσαντες
 17 δὲ εἶπον· μὴ γένοιτο. ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον P8 118²²
 τοῦτο· «λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
 18 γωνίας.» ¹⁸ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει
 19 αὐτόν. ¹⁹ Καὶ ἐξήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς
 χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ᾠρᾷ καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν, ἐγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς
 εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

Die Kaiser-20
 steuer
 (Mt 22, 15-22
 Mk 12, 13-17)

20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους
 εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἔξουσίᾳ
 21 τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν, ὅτι ὀρθῶς λέγεις
 καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσ-
 22 κεις. ²² ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν
 24 εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ δεῖξάτέ μοι δηνάριον, τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκρι-
 25 θέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τοῖνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος
 26 Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος
 ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ εἰσῆσαν.

14 διελογισαντο (nach s) I^a l it, -ζοντες H⁰¹⁴, ειπον 1 διελογ. . . λεγοντες (Mk 12⁷) Ta al |
 εαυτους 1 αλληλους (s Mk 12⁷) Ta² K, αυτους (in K) I^a l, om προς αλληλους sy | add δευτε
 a αποκτ. (Mt 21³⁸ Mk 12⁷) K sy, add ελεγον Ta | και . . εσται 1 ινα . . γεν. (Mk 12⁷) Ta H⁸³
 I^η af lr sy | ~ γεν. p κληρ. H^a l | 15 λαβοντες 1 εκβαλ- (Mt 21³⁹) H⁸³ al, add εξεβαλον
 p αυτον H⁸³ | om αυτον K^r I^a l | τους γεωργους 1 αυτοις (16 Mt 21⁴⁰) Ta H⁸⁴⁸, αυτους al,
 om αυτοις (Mk 12⁹) I^a 55 al af ac q | 16 λεγουσιν 1 ελευσ. και (Mt 21⁴¹) Ta sy^s | εκεινους
 1 τουτους (cf Mt 21⁴⁰) I^a 168 η al, om τουτους (Mt 12⁹) I^a 55 af, αυτους 1 τους γ. τ. (Mt 21⁴¹)
 Ta I^a l, om τους γ. H^{82*} | add γεωργοις p αλλοις (Mt 21⁴¹) Ta I^a l | οι δε ακ. 1 ακ. δε I^a 55 al
 af a | εγνωσαν γαρ οτι προς αυτους ειπεν την παραβολην ταυτην 1 ειπον—γονειτο (19 cf Mt 21⁴³)
 Ta sy^s | 19 εζητουν (Mk 13¹⁹) H⁸³ I^a 55 al it | ~ αρχ. . . γραμ. (22²⁶) Ta (φαρισαιοι 1 γραμμ.
 Mt 21⁴⁵) K af, φαρισαιοι 1 αρχ. H⁸³ | 19 om τον λαον K, οχλον 1 λαον (Mt 21²⁶ Mk 12¹²)
 H⁰¹⁴ I^a l | ~ ειπεν p ταυτην (Mk 12¹²) K sy | 20 add τοτε p και 1 (Mt 22¹⁵) Ta sy | λογον
 H⁸³ al I², λογους al af it, των λογων I^a 55 | εις το 1 ωστε K | τω ηγεμονι 1 τη 1—ηγεμονος I^a
 55 af sy^c | 21 ουδενος 1 ου (Mt 22¹⁶ Mk 12¹⁴) Ta I^a 55 sy | 22 ημιν 1 ημας (Jo 18³¹) K,
 om ημας (Mk 12¹⁴) al | φορους (23²) I^a l | διδοναι 1 δουναι (23²) I^a 55 al | ~ δ. φορον καισ.
 (Mt 22¹⁷) Ta it sy, ~ φορον δ. καισ. I^a 55 al a q i, δ. καισ. φορον af | 23 πονηριαν 1 πανουργιαν
 (Mt 22¹⁸) H^{83*} I^a 55 al af al r sy | add τι με πειραζετε p αυτους (Mt 22¹⁸) Ta K it sy, add
 υποκριται p περ. (in K) (Mt 2¹⁸) Ta H⁸³ I^a l l | 24 επιδειξατε (Mt 22¹⁹) K | add οι δε
 εδειξαν και ειπεν p δηναριον (Mt 22¹⁹ Mk 12¹⁶) Ta H I, doch προσηνεγκαν 1 εδειξαν (Mt 22¹⁹)
 Ta al, add αυτω p εδειξαν Ta H⁸², add δηναριον a και Ta H^a l c, add ο 15 p ειπεν Ta I^a l, add
 αυτοις p ειπεν Ta c, add και εδειξαν αυτω p επιγραφην sy | οι 1 αποκριδεντες (Mk 12¹⁶) Ta H I^a l,
 και 1 αποκρ. δε sy, om δε H⁰¹⁴ I^a 55 f η al lat^{exc} f | 25 om ο δε Ta sy, ειπεν δε I^a 55, και 1 ο
 δε it | αυτοις 1 προς αυτους (Mt 22²¹ Mk 12¹⁷) K it | ~ αποδ. τοιουν (nach Mt 22²¹) K,
 ουν 1 τοιουν (Mt 22²¹) I^a 93 337 al, om τοιουν (Mk 12¹⁷) Ta I^a 55 al af it^{exc} cr r 2 f sy | add
 τω a καισαρι (cf τω a θεω) H^{83*} al I^a 55 f 93 ε 1 ου Ωρ | 26 αυτου 1 του I K, add αυτου p
 ρηματος H^a l I^a 550 lat |

Die Auf- 27
erstellungs-
frage 28
(Mt 22, 23-33
Mk 12, 18-27)

27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι,
28 ἐπηρώτησαν αὐτὸν 28 λέγοντες· διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἔάν τις ἀδελφὸς
ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀτεκνος ἦ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
29 γυναῖκα καὶ ἔξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 29 ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν.
30 31 καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἀτεκνος. 30 καὶ ὁ δεῦτερος 31 καὶ ὁ τρίτος
32 ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. 32 ὕστερον
33 καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. 33 ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή;
34 οἱ ἄρα ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. 34 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ
35 αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, 35 οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος
ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται·
36 36 οὐδὲ γὰρ ἀποθάνειν ἐπι δύνανται, ἰσαγγελοὶ γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν θεοῦ τῆς
37 ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. 37 ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς ἐμύνησεν ἐπὶ
38 39 38 θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν κύριον τῶν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. 39 ἀποκριθέντες
40 δὲ τινες τῶν ἱραμματέων εἶπον· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. 40 οὐκέτι ἄρα ἐτόλμων
David und 41
Messias
(Mt 22, 42-46
Mk 12, 35-37) 41 ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. 41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν Χριστὸν
εἶναι Δαυὶδ υἱόν; 42 καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν ὁ κύριος τῷ
43 κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 43 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
44 ποδῶν σου. 44 Δαυὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν;

Deut 25 5 r

Ex 3 4

Ps 110

David und 41
Messias
(Mt 22, 42-46
Mk 12, 35-37)

War- 45
nung vor
den Schrift-
gelehrten
(Mk 12, 38-40
cf Mt 23)

27 λεγοντες (Mt 22²³ Mk 12¹⁸) Τὰ Η Ι α^{65f 93} η α l sy, οἱ τινες λεγουσιν l οἱ αντιλεγοντες (Mk 12¹⁸) a l, qui dicunt af | ~ μη ειναι αναστ. (Mt 22²³) Ι α l a r¹ sy (it negant esse) | ἐπηρωτων (Mk 12¹⁸) Η δ¹ a l Ι ε a l a | 28 Μωσῆς K^x K^r | αποθανη l η (Mt 22²⁴ Mk 12¹⁹) K | add αυτου p γυναικα² Τὰ Ι α^{133 93} a l a sy | 29 add παρ ημιν p ησαν (Mt 22²⁵) Τὰ Η δ² Ι α⁶⁵ a l c q ff² l sy⁸ | 30 add ελαβεν a, την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος p ο δευτερος (cf Mk 12²¹) Τὰ K sy, in K: ~ ελαβεν a την Η α l Ι α⁶⁵⁰ it vg, αυτην l την γυν. it | 31 add ωσαυτως p αυτην (Mk 12²¹) Τὰ K sy⁸ | add και a ου Τὰ Η⁰¹⁴ Ι α l | 32 add δε p υστερον (Mt 22²⁷) Τὰ K^{x 88:75} K^r af it sy | add παντων a και (Mt 22²⁷) Τὰ K af | ~ απεθανεν a και (Mt 22²⁷) K | 33 om η γυνη ~ εν τη ουν (Mt 22²⁸ Mk 12²²) Τὰ Ι K, ~ ουν p αναστασει Ι η, om ου Η δ^{2*} af it sy | των επτα l αυτων (Mt 22²⁸) Τὰ Ι α l, om αυτων Η δ^{2*} af ff² | εσται l γινεται (Mt 22²⁸ Mk 12²³) Η² Ι α^{65f} η cplur lat, om γυνη² sy | 34 om και¹ Τὰ a q sy, ο δε l και¹ . l⁵ af | add αποκριθεις a ειπεν (Mt 22²⁹) Τὰ K sy⁸ | ~ ο l⁵ a ειπεν a l sy⁸, om ο l⁵ Ι α⁶⁵ a l i | add γεννωνται και γεννωσιν a γαμουσιν Ι α⁶⁵ a (~ -ωσι . . -ωνται) sy Ωρ (~ -ωσι . . -ωνται), γεννωσι κ. γεννωσιναι l γαμουσι κ. γαμσκονται af it | εκγαμσκ- K | -ιζονται l -ισκονται (35) Ι, γαμουσιν Ι α⁶⁵ | 35 om τυχειν Τὰ it sy⁸ | τον l της εκ (Mt 22³¹ Mk 12²⁶) Η^{014*} Ι α l | εκγαμιζ. (34 K) K, -ισκονται (34 Mk 12²⁶) Η δ¹ a l Ι α¹³³ cplur | 36 ουτε (35) K | om γαρ Τὰ a l sy | om επι Τὰ Ι η af it sy | αλλ εισιν ως αγγελοι l ισαγγελοι γαρ εισιν (Mt 22³⁰) Τὰ Ι α l, ως αγγ. l ισαγγ. (Mk 12²⁵) a l | ~ θεου εισιν Η δ², om εισιν² Ι η cplur sy | add του a θεου K, τω θεω l θεου Ι α⁶⁵ | 37 Μωσῆς K^x | add τον a θεου^{2 3} (cf Mt 22³² Mk 12¹⁶) K | 39 add αυτω p ειπον Τὰ Η δ² q sy | 40 δε l γαρ (Mt 22⁴⁶) Τὰ K, και ουκετι lat | ἐπερωτησαι (Mk 12³⁴) Ι η α l | 41 add οι γραμματεις p λεγουσιν (Mk 12³⁵) Ι ε sy, add τινες Ι cplur | ~ υιον Δαυιδ ειναι (Mk 12³⁵) Ι K, ~ ειναι υιον Δαυιδ a l, om ειναι Ι α⁶⁵, οτι ο Χ⁵ υιος Δαυιδ εστιν l τον—υιον (Mk 12³⁵) Ι ε | 42 αυτος γαρ l και αυ. K | add των a ψαλμων Η⁰¹⁴ Ι α⁶⁵ ε a l | 44 add ει a Δαυιδ (Mt 22⁴⁵) Τὰ Ι α l af c q ff² r² sy | ~ κυριον αυτον (Mt 22⁴³) K, ~ καλει a αυτον (Mt 22⁴³) Ι α l sy | om και (Mt 22⁴⁵) Τὰ Ι α⁶⁵ 337 a l af c ff² l i sy | ~ αυτου υιος (Mk 12³⁷) Η δ¹ Ι α⁶⁵⁰ η a l | 45 om αυτου Η δ¹ Ι α⁶⁵ ζ |

τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλοῦντων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς

47 δεικνοῖς, ⁴⁷ οἱ καταθεθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύ-

Die 21
arme Witwe
Mk 12, 41-44)

1 χονται. οὗτοι λήψονται περισσώτερον κρίμα. ¹ Ἄναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς

2 βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίου. ² εἶδεν δὲ τινα χήραν

3 πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτὰ ³ καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ

4 πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. ⁴ ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος

αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα

τὸν βίον, ὃν εἶχεν, ἔβαλεν.

5 ⁵ Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσ-

6 μμηται, εἶπεν· ⁶ ταῦτα, ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι, ἐν αἷς οὐκ ἀφethήσεται λίθος

7 ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται. ⁷ ἐπρωτόησαν δὲ αὐτὸν ἰλέγοντες· διδάσκαλε, πότε

8 οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ δὲ εἶπεν·

9 βλέπετε, μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ὅτι ἐγώ

10 εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν. μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε

πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον. ἀλλ'

10 οὐκ ἰσθῆναι τὸ τέλος. ¹⁰ Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ

11 βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ

12 ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα μεγάλα ἰσθῆναι οὐρανοῦ ἔσται. ¹² πρὸ δὲ τούτων

πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἕφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς

συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνό-

13 14 ματός μου. ¹³ ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις

46 ~ περιπατεῖν p πολ. (Mk 12 38) H I α 93 η ι oplar | 47 και ι οι τα sy, καταθεθιουτες (Mk

12 40) I α 55 al, om και (Mk 12 40) τα I α 55 it sy, προσευχομενοι (Mk 12 40) I α 55 f ι al lat sy |

21 1 ~ τα δωρα αυτων α εις (Mk 12 41) τα K it sy, om αυτων I α 050 al q | 2 add και α χηραν

K, add και α τινα H α I α 55 al af a f s, add και α ειδεν om δε it, om δε I α 1 s | om εκει (Mt

12 42) τα I α 55 lat ^{exc} q f sy Ωρ | ~ λεπτα δυο (Mk 12 42) τα H I α 050 al it ^{exc} a sy Ωρ | 3 ~ αυτη

η πτωχη (Mk 12 43) H I α 55 ι al lat ^{exc} a s | 4 παντες (Mk 12 44) H δ 1-2 al I α 55 | περισσευ-

ματος αυτων (cf Mt 12 34) τα H α I α 337 η ι al γ 2 s | add πλουτου p αυτοις τα I 95 | add το

γαζοφυλακιον p εις (ι) τα sy c | om του θεου H δ 1-2 al I η al sy | παντα (Mk 12 44) H I α 55 ι al |

5 add αυτοις p ειπεν (Mt 24 2) τα I α 1 sy s | 6 om α H α I α 55 af it sy | λιθον ι -ω (Mt

24 2 Mk 13 2) H ^{exc} δ 1-2 * 76 I lat | add ωδε α λιθος (Mt 24 2) τα α g s c H α I η al af s sy, add

ωδε p λιθω H I ι, add εν τοιχω ωδε I α 55 α ι, ² add ωδε εν τοιχω it, add εν τοιχω l | 7 add οι μαθηται

α λεγ. (Mt 24 3) τα I α 55 | om ουν (Mt 24 3 Mk 13 4) τα I α 55 337 η ι oplar lat ^{exc} s sy | της

σης ελευσεως ι οταν-γιν. (cf Mt 24 3) τα I α 55 l | 8 add αυτοις p ειπεν (Mt 24 4) τα I α 1 sy |

εν l επι I α 1 | om οτι (Mt 24 5) τα H I α 337 al c r Mr f | add ο Χριστος p ειμι (Mt 24 5)

τα af it Mr f | add ουν α πορευθ. τα K | 9 ~ γενεσθαι ταυτα I α 55 al | 10 om

τοτε-αυτοις add γαρ p εγερθ. (Mt 24 7 Mk 13 8) I α 55 al af it sy | επι l επι (10^b) K |

11 om τε I H α I α 1 d | ~ και l p τοπους (cf Mt 24 7 Mk 13 8) τα K, om και I H α I α 1 | ~ λοι-

μοι . . λιμοι H δ 1 al I α 1 it sy Mr f | ~ μεγαλα p ουρανου K, ~ απ ουρ. α και I α 55 lat sy,

~ απ ουρ. α σημεια H δ 1 I α 1 . | εσονται l εσται (11^a 25) I α 93 ι al | add και χειμωνες p εσται τα

I α 1 it sy c | 12 απαντων K r I α 1 | add τας α συναγωγας (12 11 Mk 13 9) τα H δ 1-2 I α 55 al |

αγομενους K | 13 εσται l αποβησεται τα α sy | om δε H δ 1-2 * α I α 55, γαρ l δε it | 14 θεοδε

(9 44) Ωρ Κυ K | om ουν τα H δ 2 * Cyp, δε l ουν sy | εις τας καρδιας ι εν ταις -αις (cf 9 44) Ωρ K,

om εις (in K) I α 1 |

- 15 ὁμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ
 16 οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντεπεῖν πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ παραδοθή-
 σεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν
 17 18 ἐξ ὁμῶν, ¹⁷ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ θρῖξ
 19 ἐκ τῆς κεφαλῆς ὁμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁰ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὁμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς
 20 ὁμῶν. ²⁰ Ὅταν δὲ ἴδῃτε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε,
 21 ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη.
 καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς
 22 αὐτήν, ²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.
 23 ²³ οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχοῦσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
 24 ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄργῃ τῷ λαῷ τούτῳ, ²¹ καὶ πεσοῦνται
 στόματι μαχαίρας καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλὴμ
 ἔσται πατούμενη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὐ πληρωθῶσιν καιροὶ [καὶ ἔσονται καιροὶ] ἐθνῶν.
 25 ²⁶ Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ
 26 ἔθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ
 φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπρχομένων τῇ οἰκουμένῃ. αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν
 27 οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον
 28 ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι
 ἀνακόψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὁμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπολύτρωσις ὁμῶν.
 29 30 ²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα. ³⁰ ὅταν
 προβάλωσιν ἡδὴ, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε, ὅτι ἡδὴ ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν.
 31 ³¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασι-
 32 λεία τοῦ θεοῦ. ³² ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἀν
 33 πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ

15 - αντεπειν . . αντιστηναι K, om η αντεπειν Τα Iα⁸⁵ al it sy Cyp, om αντιστηναι η δ | ουδε I η² K it | απαντες H⁶¹ al gg Ωρ | 16 γαρ I δε q f sy^s, om δε I al sy^c, om και² I² al it sy - συγγ. . . φίλων . . αδελφ. K it, ~ αδελφων a γονεων sy^s, ~ φίλων . . συγγ. . αδελφ. Iα¹³³ al | 17 - υπο παντων p μου I e plur, om δια το ονομα μου al | 19 add δε p εν Τα sy^c, add γαρ c sy^s | κτησεσθε H⁶¹ al Iα⁰⁵⁰ al lat sy Mr^t Ωρ | 20 om δε I al | ~ Ιερουσαλημ a υπο Iα⁶⁵ al sy Eus | add την a Ιερουσαλημ K | γνωσεσθε (Mk 4¹³ Jo 8^{28 32}) Iα⁶⁵ al af s Ωρ^{1:1}, γινωσκετε H⁰¹⁴ I η | ηγγισεν I η al Ωρ^{3:1} | 22 πληρωθηνα (24⁴⁴) K^x 4:9 K^r H⁶³ al I | 23 add δε p ουαι (Mt 24¹⁹ Mk 13¹⁷) Eus^b K | add tote p γαρ Τα (om γαρ) I η al, add εν εκειναις ταῖς ημεραις H^{62*} | add εν a τω K, add επι Τα I al sy | om τουτω H al | 24 add εν a στοματι (22⁴⁰ Mt 26⁵²) Iα⁶⁵ al lat Eus | ~ παντα τα εθνη (sonst stets) K, παντα τον τοπον I τα εθνη παντα Τα sy^s | αχρισ H⁶³ al Iα⁶⁵ al | om ου K | add και εσονται καιροι H⁶¹ (om καιροι¹) al, om καιροι εθνων Iα⁶⁵ | 25 εσονται H⁶¹⁻² Iα⁶⁵ | add και a εν H⁶² I² i, και I εν Iα⁶⁵ | ηχουσης K | 26 om και προσδοκίας Τα sy | 27 επι των νεφελων add του ουρανου (Mt 24³⁰) Τα I al I, νεφελαις (Mk 13²⁶) H⁶³ al Iα⁹³ al af it Tert | 28 ερχομενων Iα⁶⁵ al | 30 om ηδη¹ Τα Iα⁶⁵ al af r sy | add τον καρπον αυτων p ηδη¹ Iα⁶⁵ al lat sy Mr^t | om βλέποντες αφ εαυτων Τα H^{62c} Iα⁶⁵ al lat sy | om ηδη² (Mt 24³² Mk 13²⁸) Τα H al Iα³³⁷ e plur lat sy, ~ εγγυς ηδη H al Iα⁶⁵ al, ~ εγγυς εστιν ηδη a το H⁶², ~ εγγ. p θερος I² | 31 add παντα p ταυτα (Mt 24³³) I² al r Cyp, add a ταυτα I al af Mr^t | add ηδη a εγγυς (30) I al | 32 om οτι (Mt 24³⁴) Iα⁹³ η al | om αν Iα⁶⁵ al | add ταυτα a παντα (Mk 13³⁰) Τα Iα⁶⁵ al I sy, add p παντα (Mt 24³⁴) al | 33 παρελευσεται I -σονται¹ (Mt 24³⁵) K^r H^{014*} 63 al I af a q r² | παρελθωσι I παρελευσ.² (Mt 24³⁵) K |

34 παρελεύσονται. ³⁴ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν
 35 ³⁵ κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκείνη
 36 ³⁶ τῆς γῆς. ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεδόμενοι, ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν
 37 ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἐμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 37 ³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠύλιζτο
 38 εἰς τὸ δρῶν τὸ καλούμενον ἐλαιῶν. ³⁸ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν
 τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

Jesu Leiden und Sterben. Cap. 22f

22 1 2 ¹ Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἐορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ λεγομένη πάσχα. ² καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 3 γραμματεῖς, τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. ³ Εἰσηλθεν δὲ σατανᾶς
 4 εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα, ⁴ καὶ
 5 ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς, τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ
 6 αὐτόν. ⁵ καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. ⁶ καὶ ἐξωμολόγησεν
 7 καὶ ἐζήτη εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.
 8 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἣ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα. ⁸ καὶ ἀπέστειλεν
 9 Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπὼν πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.
 10 ⁹ οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ εἰσελθόντων
 11 ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃε ὄμνιν ἀνθρώπος κεράμιον ὕδατος βασιτάζων, ἀκο-
 12 λουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς ἣν εἰσπορεύεται. ¹¹ καὶ ῥεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη
 13 τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
 12 τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹² κακείνος ὑμῖν δεῖξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον, ἐκεῖ
 13 ἐτοιμάσατε. ¹³ ἀπελθόντες δὲ εὗρον, καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

34 om δε (12) Τα H⁵² al Iα⁵⁵ η ι al I Ir | βαρυθῶσιν (2 K 18) Iα⁵⁵ 337 ι e plur | ~ αι καρδ. ὑμων (16₁₅ 21₁₄) H⁵¹ 014 al I ι al | ~ αιφνιδ. εφ υμας επιστη (nach 1 Th 53) K, ~ αιφνιδ. α επιστη I al Ir, ~ p κεινη sy | 35 επελευσεται l επεισ- (135) K, ελευσεται Iα³³⁷ al | ~ γαρ επεισελευσεται Τα Ir Ευσ K | ~ πασης p γης H⁰¹⁴ Iα⁰⁵⁰ al, om πασης Iη^a ff² sy Ir | 36 ουν l δε (Mt 24₄₂ 25₁₃ Mk 13₃₅) Tert K, om δε Τα al | καταξωθητε l κατισχ. (20₃₅ 2 Th 1₅) Τα Tert K | om ταυτα Τα K | ~ παντα ταυτα H⁰¹⁴ 53* 56 I al af a ι Tert | γενεσθαι I ι al | 37 ~ διδ. α εν (Mk 12₃₅ Jo 8₂₀) H⁵¹ 1002 I al lat sy | των l το καλουμενον (Mt 24₃) Iη al af Mr^f | 38 ορει l ιερω H^{53*}? Iο⁹⁰ | add Jo 7₅₃-8₁₁ p 38 I ι |

22 3 add ο α σατανας (31) H^{al} I K r' | επικαλουμενον (Ac 10₁₈ 12₁₂ υδ) Ωρ K | 4 add και [τοις] γραμματευσιν p αρχ. (56 υδ) Τα H⁵³ Iα¹³³ al af it sy Ευσ | add τοις α στρατ. K^l H⁰¹⁴ 53 al Iα³³⁷ al Mr^e, om και στρατηγ. Iα⁵⁵ af it sy | add του ιερου p στρατ. (Ac 4₁) Τα H⁵³ Iα⁰⁵⁰ al | ~ αυτον παραδω αυτοις (Mk 14₁₀) Mr^e Ωρ Ευσ K, om αυτοις Iα⁵⁵ af a ff² li | 5 και¹ ~ ² (Mk 14₁₁) Iη b g ff² li | αργυρια (Mt 26₁₅) H⁵³ I r' K r' Ευσ | 6 και¹ ~ ² H^{52*} 53 I al it sy⁸ Ευσ | ~ αυτοις α ατερ Τα K, om ατερ οχλου (Mt 26₁₆ Mk 14₁₁) I al, om αυτοις (Mt 26₁₆ Mk 14₁₁) Iα⁵⁵ af a r² | 7 om η¹ H⁵³ al I ι al | add εν α η² Ευσ K | 8 add ο l5 p απεστ. Τα I al | ~ το πασχα p φαγ. (cf Mt 26₁₇ Mk 14₁₂) I ι Mr^e | 9 add σοι p ετοιμ. (Mt 26₁₇) Τα H⁵¹ Iα⁵⁵ al af c ff², add φαγειν το πασχα p σοι (Mt 26₁₇) H⁵¹ ff² | 10 υπανησαι (14₃₁) H⁵³ al I al, απαντησαι (Mk 14₁₃) Iα⁵⁵ al Ωρ | ου l εις ην (cf Mk 14₁₄) Τα K | add εαν α εισπορ. (Mk 14₁₄) I ι e plur | 11 om και¹ Τα af sy^c | om σοι (Mt 26₁₈ Mk 14₁₄) H^{al} Iα⁵⁵ al q sy | add μου p καταλ. (Mk 14₁₄) H⁵² 53 al | 12 add ετοιμον p εστρωμ. (Mk 14₁₅) Τα I ι al | κακει l εκει (Mk 14₁₅ και εκει) H⁵² al I al | 13 ειρηκεν (Jo 12₅₀) K, ειπεν (Mk 14₁₆) I al |

- 14 15 ¹⁴ Καὶ ὄτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. ¹⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν.
- 16 ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ φάγω αὐτό, ἕως ὅτου πληρωθῆ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
- 17 θεοῦ. ¹⁷ καὶ δεξιόμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε
- 18 εἰς ἑαυτούς. ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πῶς ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος [τῆς
- 19 ἀμπέλου, ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας
- ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον,
- 20 τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἔμῃ ἀνάμνησιν. ²⁰ καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δε-
- 21 πνήσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματι μου, τὸ ὑπὲρ
- 22 ὑμῶν ἐκχυνόμενον. ²¹ πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς
- 22 τραπέζης. ²² ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὀρισμένον πορεύεται, πλὴν
- 23 οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ παραδίδοται. ²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς
- 24 ἑαυτούς, τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. ²⁴ Ἐγένετο δὲ καὶ
- 25 φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ
- 26 βασιλεῖς τῶν ἔθνων κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἔξουσιάζοντες αὐτῶν ἐνεργεῖται
- 26 καλοῦνται. ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως. ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος
- 27 καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν;
- 28 οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ ὑμεῖς δὲ ἔστε
- 29 οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου, ²⁹ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν,
- 30 καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἔσθιητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς
- τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλάς

Größen-
streit
(Mt 20, 25-27
Mk 10, 42-44)

14 add δωδεκα a αποστ. (Mt 26¹⁰) K, δωδεκα 1 αποστ. (Mk 14¹⁷) Mr^c Ta H^{82c} al I al |
 15 αυτοις 1 προς αυτους (10) H^{a1} it | 16 om οτι H^{83*} Iα⁸⁵ al r l | add ουκει α ου (Mk 14²⁵)
 Ta K af it sy, om ου H⁸⁶ Iα⁸⁵ | εξ αυτου 1 αυτο (cf Mt 26²⁹ Mk 14²⁵) K, απ αυτου (cf 18)
 Iα⁸⁵ ι | 17ff ~ 17r p 19 af b sy^{8c}, om 17r sy^p, (wohl Wirkungen der harmonistischen
 Komposition Tatians, der Lukas in der Hauptsache ignoriert) | 17 add το α ποτη-
 ριον (20) H⁰¹⁴ I² | εαυτοις 1 εις εαυτους K | 18 om γαρ (Mk 14²⁵) Ta l sy^c | add οτι α ου
 (Mk 14²⁵) K | om απο του νυν (Mk 14²⁵) K it, ~ απο του νυν α ου Iα⁸⁵ η al af r r² sy | οτου
 1 ου² (18) K | 19 om διδομενον (1 K 11²⁴) sy^c, om το—διδομενον Ta Iα⁸⁵ af it^{exc} c q r r² f |
 ~ τουτο—αναμνησιν p 20 Ta, om τουτο—αναμν. Iα⁸⁵ af it^{exc} c q r r² f | 20 ~ οσαυτως α και
 (1 K 11²⁵) I K lat sy | εστιν το αιμα μου διαθηκη καινη 1 το¹—μου (cf Mt 26²⁸) Ta sy | ονοματι
 1 αιματι Iα¹³³ al | -χυννομενον (Mt 26²⁸) H I al | om 20 Iα⁸⁵ af it^{exc} c q r r² f sy^c | 21 om
 μετ εμου Ta Iα⁸⁵ | 22 και 1 οτι K af it sy | ~ μεν υιοσ (Mt 26²⁴ Mk 14²¹) I K H^{81-2c} 5
 56 sa bo af a d ff² r r², ~ μεν α ο Iα⁸⁵, om μεν H^{82*} sy | γεγραμμενον 1 ωρισμ. (cf Mk 14²¹)
 Ta af it^{exc} ac, add περι αυτου p ωρισμ. (Mk 14²¹) Ta I al sy^c | ~ πορευεται α κατα (Mt 26²⁴)
 K | om τω ανθρωπω (gg Mt 26²⁴ Mk 14²¹) Iα⁸⁵ af sy Mr^l | 23 om αυτοι (Mt 26²² Mk
 14¹⁹) Ta H⁰¹⁴ c sy. συζητειν K | om το H^{a1} Iα⁸⁵ Ωρ | ~ μελλων τουτο H al Iα⁸⁵ 133 al Ωρ,
 ~ πρασσειν μελλων I ι | 24 om και H⁸² al it sy Ωρ | εαυτοις 1 αυτοις I ι al, εις εαυτους 1
 εν αυτοις H^{82*} | 25 add 15 p δε (Mt 20²⁵ Mk 10⁴²) Ta I al | κατακυριευ- (Mt 20²⁵ Mk 10⁴²)
 Iα⁰⁵⁰ ι al Ωρ | 26 γενεσθω K | 27 add εστιν p μειζων (Mt 18¹ 23¹⁷) H al I ι al lat^{exc}
 ff² | ουχ 1 ουχι I², μαλλον η 1 ουχι Iα⁸⁵ | om δε Ta H⁰¹⁴ sy, γαρ 1 δε Iα⁸⁵ | ~ εμι α εν K, ηλθον
 1 εμι Iα⁸⁵ Ωρ | 29 διατιθημι Iα⁰⁵⁰ η al, θησομαι af Ωρ | add διαθηκην p υμιν Iα⁰⁵⁰ al Ωρ
 30 add μετ εμου p πιν. (21) I ι al sy | om εν τη βασ. μου (μου ~ μου) K | καθισεσθε K, καθησθε
 H^{81*} al, καθεσησθε Iα⁸⁵ | add δωδεκα α θρονων (Mt 19²⁸) Ta H al Iα⁸⁵ e plur it sy, p
 θρονων I ι, θρονουσ (Mt 19²⁸) Iα⁸⁵ ι | ~ κρινοντες α τας (Mt 19²⁸) I K gg H⁸¹ 5 1016 i |

Warnung 31 κρίνοντες τοῦ Ἰσραὴλ. ³¹ Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ
 an Petrus (Mt 26, 31-35) 32 σινιάσαι ὡς τὸν σίτον, ³² ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου.
 Mk 14, 27-31 33 καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. κύριε,
 Jo 13, 36-38) 34 μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι,
 35 Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι. ³⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 36 ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερή-
 37 σατε; οἱ δὲ εἶπον· οὐθενός. ³⁶ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον
 38 ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορα-
 39 σάτω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι [ἔτι] τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι
 ἐν ἐμοί, τὸ «καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη». καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Jes 53 12
 39 ³⁹ Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἑλαιῶν, ἠκολούθησαν
 Geth- 40 δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσέχεσθε
 semane (Mt 26, 30 41 μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ⁴¹ καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολῆν.
 36-46 42 καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσήχετο ⁴² λέγων· πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τοῦτο τὸ
 Mk 14, 26 43 ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ, πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ⁴³ [ᾧφθη δὲ
 32-42) 44 αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέ-
 45 τερον προσήχετο· ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες
 46 ἐπὶ τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἔλθων πρὸς τοὺς μαθητὰς
 47 εὗρεν κοιμημένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεδέετε;
 Gefangen- 47 ἀναστάντες προσέχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. ⁴⁷ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
 nahme (Mt 26, 47-56 48 ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτοὺς καὶ ἤγγισεν
 Mk 14, 43-49 49 τῷ Ἰησοῦ φιλεῖν αὐτόν. ⁴⁸ Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν
 Jo 18, 2-11) 49 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδω; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον· κύριε,

31 add εἰπεν δε ο κυριος α Σιμων Τα (I5 I K5) IK gg H⁶¹ al sy^s, τω Σιμωνι I Σιμων¹ Τα I al i
 (Σιμωνι Πετρω) r r² sy^c, add Πετρω α Σιμων¹ a ff² l | om Σιμων² H⁶² I a⁹³ cr fl | 32 επι-
 στρεφον και I επιστρεψας Τα I a⁶⁵ af r, add πιστευσον και α στηρισον af | στηριζον K |
 34 add αυτω p ειπεν (Mt 26³⁴) Τα I a⁰⁵⁰ al sy | add μη p ου (Jo 13³⁸) K, φωνηση K | πριν η I
 εως (cf Mk 14³⁰) Τα K, add ου p εως (Jo 13³⁸) cplur, add οτου I a⁶⁵ | ~ με p ειδεναι K, ~ με
 p απαρνηση H⁶¹ I η^{al} | add μη α ειδεναι Τα K lat | add με p ειδεναι I al, om ειδεναι af it^{exc} q
 r r² if | 35 ουδενος H⁶² al I K^r Ωρ Χρ | 36 ουν I δε Ωρ K, ο δε ειπεν H^{62*} I a^{65f} af Χρ,
 om δε sy | om αυτοις I a⁶⁵ η af it^{exc} c q r² f | πωλησει . . αγορασει K | 37 om ετι (gg Τα)
 H I a⁶⁵ 337 η cplur b r f | πληρωθησαι | τελεσθ- (21²²) H^{014*} I al | οτι I το² Τα I a⁶⁵ 64 af it sy | τα I το³
 (24¹⁹ 27) K | 38 om αυτοις I η^{al} af | 39 επορευετο (19²⁸) I a⁶⁵ al lat^{exc} ac r | om και² H^{61*} al
 I al¹ add αυτου p μαθ. Τα K af it sy | 41 προσηξατο (Mt 26⁴² 44) H⁶² al I al | 42 παρενεγκαται (Mk
 14³⁶) H⁶² al I a^{al}, παρενεγκε (Mt 8⁴ Mk 1⁴⁴) H⁶¹ al I^r | ~ το ποτ. τουτο (Mt 26³⁹ Mk 14³⁸) K |
 43f om 43r (Mt 26^{39f} Mk 14^{38f}) H^{61-2c} 014 al I i (add p Mt 26³⁹) al f sy^s Κυ Αδ Αμbr gg Iou I p
 I η p | 43 απο του I απ (Ac 9³) I a^{65f} al | 44 και εγενετο I εγ. δε (Lk 20¹ uδ) H⁶² I η^{al} lat |
 καταβαινοντος (nach αιματος) H⁶² I a⁹³ ac ff² r, καταβαινων q sy^c | 45 add αυτου p μαθ.
 Τα I η^{al} lat^{exc} f sy | ~ αυτοις κοιμ. (Mt 26⁴⁰ Mk 14³⁷) K | 47 add δε p ετι (Mt 12⁴⁶) K
 af it sy, add και α ετι a f | add πολυς p οχλος (Mt 26⁴⁷) Τα I a⁶⁵ al sy | καλουμενος I λεγ. (s)
 I a⁶⁵ η lat sy | προσηρχετο (41) I a^{al}, προηγεν I προηρχ. (Mt 2⁹) I | αυτοις I αυτοις I al, αυτων
 al | add p αυτον: τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις ον αν φιλησθαι αυτοις εστιν (cf Mt 26⁴⁸ Mk
 14⁴⁴) Τα I bcr, δεδωκεν I a^{al} | 48 ο δε I5 I I5 δε (Mt 26⁵⁰) K | 49 μαθηται αυτου I περι αυτον Τα
 I (om αυτου) sy^s | add αυτω p ειπον (48) K | παταξωμεν H^{al} I cplur af it | μαχαιρη H I a⁶⁵ |

50 εἰ πατάζομεν ἐν μαχαίρᾳ, ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν
 51 δούλον καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
 52 ἔατε ἕως τούτου. καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἴασατο αὐτόν. ⁵² Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς
 τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσ-
 53 βυτέρους· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ζυλῶν; ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντος
 μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν
 ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

Petrus' Ver-
 leugnung
 (Mt 26, 57 f
 69-75
 Mk 14, 53 f
 66-72
 Jo 18, 12-18
 25-27)

⁵⁴ Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως.
 54 ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ περιψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς ἀλύης καὶ
 55 συγκαθισάντων, ἐκάθητο ὁ Πέτρος μέσος αὐτῶν. ⁵⁵ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις
 56 καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ
 57 δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. ⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν
 58 αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ καὶ δια-
 59 στάσης ὡσεὶ ὄρας μᾶς ἄλλος τις διίσχυριζέτο λέγων· ἐπ' ἀληθείας, καὶ οὗτος μετ'
 60 αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα, ὁ
 61 λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. ⁶¹ καὶ στραφεὶς
 ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς
 62 εἶπεν αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. ⁶² καὶ ἐξελθὼν
 63 ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

Ver-63
 spottung
 (Mt 26, 67f
 Mk 14, 65)

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, ⁶⁴ καὶ περι-
 64 καλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παῖς σου;
 65 ⁶⁵ καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

50 ~ τον δουλον α του (Mt 26⁵¹ Mk 14⁴⁷) K | ~ αυτου το ους (Mt 26⁵¹) K, ωτιον Iα⁵⁵ al lat
 exc ac | 51 εασατε H⁰¹⁴ Iα⁰⁵⁰ t | add αυτου p ωτιου (50) K lat sy | 52 add ο a I5 (Mt 26⁵⁵
 Mk 14⁴⁸) Ωρ K, om I5 Iα⁵⁵ η af sy | προς I ep (7⁴²⁰) H⁸² al Iα^{133*} eplur K^r | εξεληλυθατε
 I-ηλθατε (7²⁴) K, εξηλθετε H⁶⁶ Iη eplur | add συλλαβειν με|p ζυλων (Mt 26⁵⁵ Mk 14⁴⁸)
 Ta eplur l | 53 ~ εν τω ιερο μεθ υμων Iα⁵⁵ al | ~ υμων² εστιν K, om υμων H^{82*} | 54 om
 και εισηγαγον (Mt 26⁵⁷ Mk 14⁵³) (-) Iα^{55f} al lat^{exc} c sy | add αυτον p εισηγ. K sy | τον οικον
 I την -ιαν (18¹⁴ uδ) K | add αυτω p ηκολ. (Mt 26⁵⁸) Iα⁵⁵ t al af it^{exc} ac r sy | add αποα μακρ.
 (Mt 27⁵⁵ Mk 14⁵⁴) I' lat | 55 αφαντων (8¹⁶ Ac 28²) I K | add αυτων p δε eplur | πυραν
 I η al | περικαθισαντων Iα⁵⁵ η al lat^{exc} a sy | add αυτων p συγκαθ. K | add και p εκαθητο
 Ta Iα⁵⁵ it | εν μεσω I μεσος (2⁴⁶ Mt 18² Mk 9³⁸) K, μετ I μεσος (Mt 26⁵⁸) Iα⁵⁵ | add
 θερμαινομενος p αυτων (Mk 14⁵⁴) Ta Iα⁵⁵ | 56 ~ τις α αυτον al, om τις b q ff² i l | 57 om
 αυτον¹ (Mt 26⁷⁰ Mk 14⁶⁸) Ta H I it sy | ~ γυναι α ουκ Ta K, om γυναι Iα⁵⁵ | 58 ειπεν I
 εφη² (Jo 18²⁵) K | 59 om ωσει I eplur af it sy c | 60 τι I o² (Mt 26⁷⁰) H⁸² Iα⁵⁵ al lat^{exc}
 ff² sy | om επι Ta al ff² l | ~ αυτου λαλ. (Mk 14⁴³) H al Iα⁹³ η eplur it^{exc} ac, του Περου I
 αυτου I eplur, om αυτου af | 61 I5 I κυριος (52) Ta Iα⁵⁵ η al sys | ρηματος I λογου (Mt 26⁷⁵
 Mk 14⁷²) H I eplur | I5 I κυριου I al sys | os I ως Ta I al sy | om σημερον (Mt 26⁷⁵) Ta K
 af it | 62 add ο Περπος p εξω Ta K af it | 63 τον I5 I αυτον K sy c | αυτον I αυτω Iα⁹³ al |
 δαιροντες K^r, om δερνοντες Iα⁵⁵ af it | 64 add ευπτον αυτου το προσωπον και p αυτον¹ (cf
 Mt 26⁶⁷) Ta K it, add αυτου το πρ. ευπτον αυτον και α αυτον¹ Iα⁵⁵ a q | om αυτον² H⁶¹ al I al |
 ελεγον I επηρ.—λεγ. (Mk 14⁶⁵) Ta Iα⁵⁵ sy | om προφητευσον I eplur | add ημιν Χριστε p προφ.
 (Mt 26⁶⁸) Ta I al r² l |

Vor dem 66
Hohenrat
(Mt 26, 59-66) 67
Mk 14, 55-64
Jo 18, 19-24) 68

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, 67 λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπέ ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἔὰν ὁμίην εἰπῶ, οὐ μὴ πιστεύσητε· 68 ἔὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. 69 ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Dan 7 13
70 καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. 70 εἶπον δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς Ps 10
71 τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὁμοίως λέγετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. 71 οἱ δὲ εἶπον· τί ἐτι ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23 1 2
Vor Pilatus
(Mt 27, 2 11-31
Mk 15, 1-20
Jo 18, 28-
19, 16)

1 Καὶ ἀναστὰν ἄπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. 2 ἤρ-
ξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εβρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν
καὶ κωλύοντα φόρους καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.
3 3 ὁ δὲ Πιλάτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ
4 ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. 4 ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ
5 τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὗρισκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. 5 οἱ δὲ ἐπίσχυον
λέγοντες, ὅτι ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος
6 ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. 6 Πιλάτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἀνθρώπος
7 Γαλιλαῖός ἐστιν, 7 καὶ ἐπιγινούς, ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνεπέμφεν
αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.
8 8 ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν. ἦν γὰρ ἐξ ἰκανοῦ θέλων ἰδεῖν αὐτὸν
διὰ τὸ ἀκοῦειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὅπ' αὐτοῦ γινόμενον.
9 10 9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἰκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10 εἰσή-
11 κεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνεως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 ἐξου-
θεύσαντες δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατευμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαΐξας, περι-
66 ~ ημέρα εγεν. (6 13 Ac 27 30) H⁸² Iη ac Ωρ | πρωτ 1 ημέρα (cf Mt 27 1) Τα, add πρωτ a ημέρα
I¹ | om τε (Mt 27 1) K af it sy, και αρχ. 1 αρχ. τε I α⁶⁵ | ανηγαγον K, ηγαγον I al lat^{exc ac r} |
εαυτων H⁰¹⁴ Iη i al | 67 om ει I α⁶⁵ al | ειπον H⁸¹⁻² al I α⁰⁵⁰ | om δε Τα b sy, ο δε ειπεν I ειπεν
δε I α⁶⁵, και ειπεν lat^{exc a} | 68 add και p δε K af it^{exc a q f 2} i | επερωτησω I¹ al, add υμας p ερωτ-
I¹ al sy | add μοι p αποκρ. Τα IK | add η απολυσητε p αποκρ. [μοι] Τα K lat sy, add με p
απολ. a l i sy | 69 om δε (Mt 26 64) K, γαρ 1 δε c r sy Ωρ | 70 ουν 1 δε¹ H⁰¹⁴ Iη al, om δε
Τα sy, και ειπον 1 ειπον δε af it | add αυτω p δε¹ Τα I al | om ουν I α⁶⁵ eplur af a | om προς αυτους
Τα, αυτοις 1 προς αυτους I α⁶⁵ af it sy, ~ ειπεν (1 εφη) a προς I α⁶⁵ af it sy | 71 ~ χρεϊαν a
εχουον (Mt 26 65 Mk 14 63) IK | μαρτυρων 1 -ιας (Mt 26 65 Mk 14 63) Τα I α⁶⁵ 168 eplur | om
αυτοι ~ ηκ. γαρ Τα I α⁶⁵ af ab l i | νυν 1 γαρ Τα, add ιδου a γαρ sy | εκ 1 απο Iη |

23 1 προς 1 επι (Mt 27 82 Mk 15 43) H^{al} I al | 2 ἤρξατο I al | om ἡμων (23 14
Ac 21 38) K | ~ καισαρι φορους (20 22) IK, ~ καισ. διδοναι φορους I al, ~ φορ. διδ. καισ.
I α⁶⁵ 286 lat Ku | φορον (20 22) I al, δουнай 1 διδ. (20 22) al | om και² K sy, δε 1 και²
I α⁶⁵ | αυτον 1 εαυ- H⁸¹ al | 3 επηρωτησεν (6 Mt 27 11 Mk 15 2) K gg H⁸¹⁻² 5 I²² |
λεγει αυτω ο Ισ 1 ο δε² —εφη Τα sy^c, add Ισ p ο δε¹ f, om ο δε² H⁰¹⁴ c sy^s, απεκριθη om εφη
I α⁶⁵ (add λεγων) η^(a 183 f αποκριθεις) al a, ~ εφη αυτω I al, λεγει 1 εφη H⁸², om αποκρ. αυτω H⁰¹⁴,
om αυτω I α³⁸⁷ al lat^{exc a} | 5 ενισχυον (22 43 Ac 9 10) I α⁶⁵ al | οχλον 1 λαον H⁸² al | om και
(24 47) IK af it | 6 add Γαλιλαιαν p ακ. (cf 5) Τα IK, add την Γαλ. I α⁶⁵ | om ο H^{81*}
I α¹³³ eplur | 7 εκειναις 1 ταυταις (5 85) Τα I α⁶⁵ lat^{exc a} sy, αυταις H^{82*}, ~ ταις μ η. ταυταις
Iη | 8 add χρονου p ικανου (Ac 27 9) H⁰¹⁴ al I² lat^{exc c} sy, ικανων χρονων (8 27) H I α^{65 f}
al c | ~ δελων ιδειν αυτον a εξ K, ~ εξ ικ. χρ. p αυτον I α⁶⁵ af it sy, om εξ ικ. χρ. a | add αυτον
p ακουειν I al | add πολλα p ακ. Τα K af it, add πολλα p αυτου H¹⁰¹⁶ I¹ | om γινου. Τα al |
9 Ιησους 1 αυτος Τα f sy | 10 ~ γραμμ. . . αρχ. Τα, αρχοντες 1 γραμμ. sy | 11 om και¹ Τα K |
add αυτον p περιβ. Τα K sy, add αυτω I al | επεμφεν H^{82*} al I al c | om τω H⁰¹⁴ I α⁰⁵⁰ eplur |

- 12 βαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμφεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ¹² ἐγένοντο δὲ φίλοι ὁ τε
 'Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων. προδιπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ
 13 ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς. ¹³ Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
 14 ἀρχοντας καὶ τὸν λαὸν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· προσηγέκατέ μοι τὸν ἀνθρώπον
 τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν
 15 εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὃν κατηγορεῖτε αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ 'Ἡρώδης.
 ἀνέπεμφεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον
 16 17 αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. [¹⁷ ἀνάγκη δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς
 18 κατὰ ἑορτὴν ἕνα]. ¹⁸ ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον
 19 δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββάν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινα γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ
 20 φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων
 21 ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν·
 22 ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον
 23 θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἐπέκειντο
 φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν.
 24 ²⁴ Καὶ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. ²⁴ ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ
 στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἤτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέ-
 δωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
- 26 ²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ'
 27 ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁷ Ἰκολοῦθε δὲ
 αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν, αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἔθρῆνον αὐτόν.

Weg nach
Golgotha
(Mt 27, 32
Mk 15, 21)

12 om o² Iα⁰⁵⁰ 93 eplur | ~ Πλ. . . Ἡρ. Τα K | εκείνη 1 αυτη Τα Iη c sy | ~ μετ αλληλων a εν Iη, om μετ αλληλων Τα Iα⁶⁵ i lat syc | αυτους H⁶¹⁻² al | 13 του λαου 1 και τον λαον Τα I al af it | 14 διαστρεφ- (2) Iη i al | om εγω Iη al, καγω δε 1 και ιδου εγω Iα⁶⁵ | ουδεν (15 22) K | αυτω 1 τω ανδρ. τουτω (22) Iα⁶⁵ i sy | αιτιαν al, ~ αιτιον a εν Iα⁶⁵, om αιτιον Τα² Iη al sy | add και a αυτου K | 15 ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον 1 ανεπεμψεν—ημας Τα K | add εν a αυτω Iα⁶⁵ 337 i eplur c | 17 om 17 (cf Τα, der der Anordnung des Mt folgend 17 hier ausläßt) H⁶¹ 5 56 78 1016*? 6371 sa bo I al a gg Eua, ~ 17 p 19 Iα⁶⁵ sy | add δεσμιον p ενα Τα I eplur c q sy⁸ | 18 ανεκραξαν (Mk 15 13) K | om δε Τα H^{5*} I al, ουν 1 δε H⁰¹⁴ | αιρε τουτον bis Τα Iα⁶⁵, add αφ ημων Τα | om τον (Mt 27 22) K | 19 om τινα (25) Τα I al, om τινα γενομενην sy | βεβλημενος 1 βληθεις (26) I K, om βληθεις H^{62*} | εις φυλακην 1 εν τη φυλ. (25) K, add την a φυλακην (in K) H al Iα⁹³ η al | 20 ουν 1 δε (Jo 8 12 9 15 18 7 27) K | om αυτοις K, αυτους Iα⁶⁵ | αυτον 1 τον Iβ (Jo 19 12) Iη | 21 σταυρωσον bis (Mk 15 14 Jo 19 6) K, om σταυρ.² H⁰¹⁴ Iα²⁸⁶ al af it | 22 add γαρ p ουδεν H³⁷⁶ Iη i af b q l sy | αξιον 1 αιτιον (15) H al I al ac sy, ουδεμιαν αιτιαν 1 ουδεν αιτιον Τα Iα⁶⁵ lat | 23 σταυρωσαι (cf Mt 27 31 Jo 19 6) Τα H⁶¹ | add και τον αρχιερων p αυτων Τα I K sy, add μετ αυτων p αρχ. (in K) sy | 24 ο δε 1 και (Mk 15 15) K, επεκρινεν δε ο Πλ. Iα⁶⁵ c (ουν 1 δε) sy | 25 add αυτοις p δε (Mt 27 26 Mk 15 15) Τα I² lat^{ooc} a sy | add Βαραββαν τον p τον¹ (Mt 27 26 Mk 15 15) Τα I² | om την (19 K Mt 5 25 Lk 12 58 ua) H⁶¹⁻² Iα^{65f} 168 286 i eplur Ωρ | 26 ~ τινα Σιμ. (Mk 15 21) H⁶³ Iα⁶⁵, om τινα H al Iα²⁸⁶ al sy | Σιμωνος τινος Κυρηναιου ερχομενου 1 Σιμ.—ερχ. K sy, ερχομενον (in K) Iα⁹³ al | αυτου 1 του Iβ (cf Mt 27 32) Iη c | 27 ~ πληθος πολυ (Lk 6 17) I i al a, το 1 πολυ Iα⁶⁵, om πολυ af it sy | ~ πολυ πλ. a αυτω Iα⁶⁵ | γυναικος (49 55) Τα Iα⁶⁵ al c r f sy | add και p αι (8 52) K, om αι H⁶² al |

28 ²⁸ στραφείς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ'
 29 ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ²⁹ ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται,
 ἐν αἷς ἔροῦσιν· μακάριαι αἱ στείραι καὶ αἱ κοιλίαι, αἶ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοί,
 30 οἱ οὐκ ἔθρεψαν. ³⁰ τότε ἔρχονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς Hos 10s
 31 βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς. ³¹ ὅτι εἰ ἐν τῷ ὕργῳ ζύλω ταῦτα ποιοῦσιν ἐν τῷ ξηρῷ
 32 τί γένηται; ³² Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακούργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. ³³ Καὶ
 33 ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ
 34 τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν·
 35 πᾶτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασιν, τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 36 ἔβαλον κλήρους. ³⁵ καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχον-
 37 τες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, ἑωσάτω ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ
 38 ὁ ἐκλεκτός. ³⁶ ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέ-
 39 ροντες αὐτῷ ³⁷ καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτὸν.
 38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς·
 39 ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος. ³⁹ Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων
 40 ἔβλασφήμει αὐτὸν λέγων· οὐχὶ σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ ἀπο-
 κριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ
 41 κρίματι εἶ; ⁴¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γάρ, ὧν ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν.
 42 οὗτος δὲ οὐδὲν ἀποπον ἔπραξεν. ⁴² καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου, ὅταν ἔλθῃς

28 om o H^{61-2*} al | ~ προς αυτας p 15 (cf 10²¹ K) H⁶³ al, ~ p ειπεν (14²⁵ Mt 16²³) Iα⁶⁵ al
 sy^s | 29 om ιδου (21 e) Ta Iα⁶⁵; af it sy | ελευσονται l ερχονται (17²² 21 e) Ta Iα⁶⁵ i lat |
 ~ ερχ. ημεραι (5³⁵ 17²² uδ) K gg H⁶² 63 78 sa I al | om αι² K | εδηλασαν l εθρεψαν (cf
 11²⁷) I K sy, εξεθρεψαν (Eph 5²⁹ 6⁴) H⁶¹ Iα^{65f} η al a | 31 om ει H al sy | om τω¹ H⁶¹
 63 al | γινεται l γενηται Iα¹³³ al, γενησεται Iα⁶⁵ cplur lat | 32 add συν τω 1b p δε Ta H al
 I al, ~ συν αυτω a και sy, ~ p αναιρ. T⁹⁵ 1443 | ~ κακουργοι δυο H⁶¹⁻² | 33 ηλθον (cf Mt
 27³³) Mρ Ta H Iα^{65f} al lat sy | λεγομενον l καλουμ. (Mt 27³³) H⁶³ I al ff² Mρ | add δυο a
 κακουργ. (32) Ta Iα¹⁶⁸ al, add p κακ. al b, add ομου Iα⁶⁵ | ευωνυμων l αριστ. (Mt 27³⁸ Mk
 15²⁷) H^{63*} al Iα¹⁶⁸ 337 i al | 34 om o δε—ποιουσιν (Mt 27³⁵ Mk 15²⁴) Ta H^{61-2c} 014 al
 Iα^{65* f} ab sy^s gg Hησ. Ωρ Ευσ ψκλ | κληρον (Mt 27³⁵ Mk 15²⁴ gg Ac 1²⁶) K gg Ta H
 al Iα⁰⁵⁰ η al lat^{abc} | 35 add αυτον p δε Ta I | om και² (cf Ac 1²⁶) H⁶² Iα⁶⁵ η al ac sy^s,
 ~ και a εξεμυκτ. om δε lat sy Ευσ | add συν αυτοις p αρχ. K sy | εσωσας σεαυτον σωσον ει υιος
 ει του θυ ει Χριστος ει l εσωσεν—θεου (Ta=Mt 27⁴⁰) Iα⁶⁵ c (si tu es Christus electus dei) |
 ~ o του θεου K, add o υιος a του H al I i al r l Ευσ | ~ o εκλεκτος του θεου H^{63*} c ff² sy, om
 εκλ. T⁹⁵ af | 36 ενεπαιζαν (Mt 27³¹ Mk 15²⁰) H | αυτον l—ω¹ Iα¹⁶⁸ al | add και a οξος I
 K af it, add τε p οξος Iα⁶⁵, προσεφερον Iα⁶⁵ af it | 37 om ει¹ (Mt 27⁴⁰) Iα⁶⁵ η al af a ff² |
 38 om και¹ al af ff² r l sy^s | add η a επιγρ. (Mk 15²⁶) H⁶³ al Iα⁶⁵ 93 cplur | add γεγραμμενη a επ
 (cf Mt 27³⁷ Jo 19¹⁹) I K, add επιγεγραμ. (Mk 15²⁶) Iα⁶⁵ al b q, ~ γεγραμ. p επ αυτω (cf Mt
 27³⁷) H^{63*} al Iα⁹³ i al | om γραμμασιν ελληνικοις και ρωμαικοις και εβραικοις (Mt 27³⁷ Mk 15²⁶)
 H a sy, om και² 3 H^{62*} Iα⁶⁵ al | add εσιν p ουτος ~ ουτος εσιν a o (cf Mt 27³⁷) Ta Ωρ I K
 it, nur add εσιν p ουτος Iα⁶⁵ af ff² r, om ουτος (Mk 15²⁶) H⁶³ c | add 15 a o (Mt 27³⁷ Jo 19¹⁹)
 Ta H al Iα¹⁶⁸ η al l | 39 αυτω Iα⁹³ al | ei ουχι (35 Mt 27⁴⁰) Ta I K af it? | 40 επιτιμα
 δε αυτον o ετερος αυτου l αποκ.—επιτιμων Ta sy, επιτιμα . . λεγων l επιτιμων . . εφη (4³⁵ Mt
 16²² Mk 1²⁵) K | ουδεν H al I al, oi l ουδε H^{62*} Iα⁶⁵ al c f Or | 42 add τω a 1b Ta I K,
 αυτω l 1b Iα⁶⁵ | add κυριε p μου Ta K, add κυριε a μνησθ. I⁴ af sy | om οταν ελθης Iα⁶⁵ al |
 εις την βασιλειαν l εν τη -α H⁶¹ al lat^{abc} q, ημερα της ελευσεως l βασ. Iα⁶⁵ |

43 ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 43 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἄμην σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν
44 τῷ παραδείσῳ. 44 Καὶ ἦν [ἡδῆ] ὥσει ὧρα ἔκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν
45 γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης 45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος, ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ
46 ναοῦ μέσον. 46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου
47 παρατίθεται τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἴδὼν δὲ ὁ ἑκατοντ-
άρχος τὸ γινόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος
48 ἦν. 48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγινόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες
τὰ γινόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

Grablegung 49
(Mt 27, 57-61
Mk 15, 42-47 50
Jo 19, 38-42)

49 Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν καὶ γυναῖκες αἱ συνα-
κολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι ταῦτα. 50 Καὶ ἰδὼν ἀνὴρ ὄνοματι
51 Ἰωσήφ βουλευτῆς ὑπάρχων [καὶ] ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκα-
τατιθέμενος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων,
52 ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτήσατο
53 τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 53 καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν
54 μνήματι λαξευτῷ, οὐ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐπω κείμενος. 54 Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς,
55 καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. 55 Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνε-
ληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἔθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα
56 αὐτοῦ. 56 Ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. καὶ τὸ μὲν σάββατον
ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

43 add ο ἰς p αυτω (Mk 14 30) Τα ΙΚ, αποκριθεις δε ο ἰς 1 και Ια^{δ5}, om και sy | ~ λεγω σοι ΙΚ, θαρσει 1 αμην—λεγω Ια^{δ5} | add οτι α σημερον Τα Η^{α1} bc sy | 44 δε 1 και¹ (cf Mt 27 45) ΙΚ sy | om ηδη (Mk 15 33) ΙΚ | 45 και εσκοτισθη ο ηλιος 1 του—εκλιπ. (Eccl. 12 2 Jes. 13 10 Ap 9 2) Τα Κ, δε 1 και Ια^{δ5}, om και (in Κ) abc, om του ηλιου εκλιπ. a1, add Κ p εκλιπ. Ια¹ | και εσχισθη 1 εσχ. δε (Mt 27 51 Mk 15 33) Κ, ~ εσχισθη p ναου om μεσον Ια^{δ5} | ~ εσχισθη—μεσον p 46 Τα Η^{δ6} Ια^{δ5} | 46 ο ἰς α φωνη Η^{δ8} Ια^{δ5} a1 ff² sy, om ο ἰς Mr^e | παραθησομαι (Ps 30 6) Κ, παρατηρημι Η^{α1} Ια^{δ5} 337 η eplur | ταυτα 1 τουτο (cf 8 8 uδ) Κ, και τ. 1 γ. δε (Jo 19 30) Κ af it, om δε Η^{α1} Ια¹³³ a1, και 1 δε ειπων α sy | 47 εκατονταρχης Η^{δ1-2*} Ιη a1 | add και οι μετ αυτου p εκατον. . . εδοξαζον (Mt 27 54) Τα af ff² l | εδοξασεν (Mt 9 8 15 31) Κ it² | 48 παραγενομ. Ια¹⁶⁸ η a1 | ~ οχλοι p ταυτην Ια^{δ5} c, om οχλοι Η^{α1} Ια¹, και 1 οχλοι sy | και θεωρησαντες 1 επι Ιε | τη θεωρια Ια^{δ5} a1 c | om ταυτην Τα Ια^{δ5} a1 c r | θεωρουντες Κ, om θεωρ. τα γενομ. Ια¹ | add εαυτων α τα στηθη Τα Κ af it sy, add αυτων Ι | και ελεγον ουαι ημιν τι γεγονεν, ουαι ημιν απο των αμαρτηματων ημων 1 υπεστρ. Τα^e (om απο—ημων¹) sy, add p ημων: τα κριματα της ερημωσης του ιερουσαλημ ηγγικεν Τα^e | 49 αυτω 1 αυτου Η Ια¹ | add απο α μακροθεν (Mk 15 40) Η Ια^{δ5} η a1 | add αι α γυναικες Η^{δ1} a1 | συνακολουθησασαι ΙΚ | 50 ω ονομα (24 18) Τα Ιη | om και² Ι' Κ | 50f ~ απο—λουδ. 51 α ανηρ² 50 Τα (~ ονοματι Ιωσηφ p λουδ.) sy p, ~ απο—πολεως (om των λουδ.) α βουλευτης 50 c, ~ απο—θεου α ουτος sy | 51 συγκαταθεθειμενος Κ | add και p os (Mt 27 57 Mk 15 43) Τα Κ sy | add και αυτος p προσεδ. (cf Mt 27 57 Mk 15 43) Τα Κ, add και αυτος α προσεδ. Ι eplur ff² | 53 add αυτο p καθελων (cf Mk 15 46) Τα Κ sy, add αυτον (Mk 15 46) Ια¹ q | om αυτο (cf Mk 15 46) Η^{α1} Ια⁰⁵⁰ 337 η a1 lat, το σωμα του ἰβ 1 αυτο Ια^{δ5} | add καθαρα p σινδ. Τα Ιε | αυτο 1 αυτον Κ, om αυτον Ιη ι a1 af | μνημειω 1 μνηματι (Mk 15 46) Η^{α1} Ια^{δ5} 337 a1 | εν ω 1 ου (Jo 19 41) Τα Ια¹ lat^{exc} ac | ουδεπω 1 ουπω (Jo 19 41) Κ, ~ ουδεπω ουδεις (Jo 19 41) Κ | add p κειμ.: και προσεκυλισε λιθον μεγαν (Mt 27 60) επι την θυραν του μνημειου (Mk 15 46 cf Mt 27 60) Τα Ια¹³³ (om μεγαν) ι a1, add και θεντος αυτου επεθηκαν τω μνημειω λιθον μεγαν on μογεις εικοσι εκυλιον Η^{α1} Ια^{δ5} (om μεγαν) a1 c | 54 παρασκευη (Mk 15 42 Jo 19 14 31) Κ | om και² Κ | 55 om αι (8 2 Mt 27 55 Mk 15 40) Κ | απο 1 εκ (δ) Ια^{δ5} 168 a1 c r f Eus | ~ αυτω α εκ (49) ΙΚ, om αυτω Η^{δ3*} Ια^{δ5} a1 c | 56 om και μυρα (24 1) Ιη a1 Eus |

19 ραις ταύταις; ¹⁹ και εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ
 Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ και λόγῳ ἐναντίον τοῦ
 20 θεοῦ και παντὸς τοῦ λαοῦ, ²⁰ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς και οἱ ἄρ-
 21 χοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου και ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν,
 ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλὰ γε και σὺν πᾶσι τοῦ-
 22 τοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ και γυναῖκες τινες
 23 ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς γινόμεναι ὀρθρινᾶι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ²³ και μὴ εὐροῦσαι τὸ
 σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι και ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτὸν
 24 ζῆν. ²⁴ και ἀπηλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον και εὔρον οὕτως, καθὼς
 25 και αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ και αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· ὦ
 ἀνόητοι και βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦναι ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται,
 26 27 ²⁶ οὐχὶ ταῦτα εἶπει παθεῖν τὸν Χριστὸν και εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ και
 ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως και ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν
 28 πάσαις ταῖς γραφαῖς, [τί ἦν] τὰ περὶ ἑαυτοῦ. ²⁸ Και ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην, οὗ
 29 ἐπορεύοντο, και αὐτὸς προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι. ²⁹ και παρεβιάσαντο
 αὐτὸν λέγοντες· μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν και κέκλικεν [ἡδῆ] ἡ
 30 ἡμέρα. και εἰσηλθεν τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ και ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι
 αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν και κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς.
 31 ³¹ αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ και ἐπέγνωσαν αὐτόν. και αὐτὸς ἀφαντος
 32 ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² και εἶπον πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη
 33 ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Και ἀνα-
 στάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, και εὔρον ἠδουρισμένους τοὺς
 34 ἑνδεκα και τοὺς σὺν αὐτοῖς ³⁴ λέγοντας, ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος και ὤφθη
 35 Σίμωνι. ³⁵ και αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, και ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ
 36 κλάσει τοῦ ἄρτου. ³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλοῦντων αὐτὸς ἔσθη ἐν μέσῳ αὐτῶν [και
 37 λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν]. ³⁷ πτοηθέντες δὲ και ἐμφοβοὶ γινόμενοι ἐδόκου πνεῦμα

Jesus bei
 den Elfen
 (cf Jo 20,
 19-29)

19 om αυτο Iη lat^{exc} #2 f 1 | Ναζωραιου | Ναζαρηνου (1837) K | ως | ος Kr I oplur | ~ λογω
 .. εργω (2 T 2 17) Ta H⁸² Ia⁸⁵ | 20 ~ αυτον παρεδ. (224 Mk 14 11) H⁰¹⁴ I² lat, τουτον |
 αυτον Ia⁸⁵ af it | 21 om και Ta K | om πασιν Ta (B) af, om συν πασιν τουτοις it sy | om
 ταυτην Ta² Ia⁸⁵ al lat sy | add σημερον p αγει K gg Ta HIη sy, a αγει Ia⁸⁵ | 22 om
 τινες Ta K¹¹⁰²⁷ sy | ορθριαι K | 23 om και² Ta Ia⁸⁵ af c sy | add εκει p εωρ. Ta sy |
 24 εξ υμων | των συν ημιν Ta sy, add εξ a των Ia⁸⁵ lat | om και³ Ta H⁸¹ Ia⁸⁵ lat sy | 25 Iε
 | αυτου Ta sy, ο δε | και αυτου Ia⁸⁵ af c | 26 οτι | ουχι Ta Ia⁸⁵ Aδ | 27 add ην a αρξαμενος
 add και a ερμηνευων (Lk 3 23) Ta Ia⁸⁵ af it, add και a διερμηνευειν H^{82*} | Μωσε- K^x Kr |
 διηρμ. K, -μηνευειν K, διερμηνευειν H^{82*} 014 | om τι ην Ta K gg H⁸² Ia⁰⁵⁰ η al | αυτου | εαυ-
 H⁰¹⁴ al I² af | 28 προσεποιειτο K | 29 om εστιν και Ta Ia⁸⁵ af it sy | 29 add ηδη (cf
 Mk 6 35 11 11 15 42 Jo 6 17 Ac 4 3) Ta H Ia²⁸⁶ η al lat^{exc} c l | 30 om εγενετο Ta sy | om τον
 (Mk 14 23) Ta Ia⁸⁵ al | 31 add ευθεως p δε Ta sy | 32 βεβαρημενη | καιομενη Ta af (exter-
 minatum) sy, κεκαλυμμενη Ia⁸⁵ c | om εν ημιν H⁸¹ Ia⁸⁵ af c sy c | om ως ελαλει ημιν af it sy
 Ωρ | add και a ως² Ta K | 33 συνηδροισμ- (Ac 12 12) K | 34 ~ οντως p κυριος Ta K |
 36 om ταυτα Ta sy | add και a αυτου Ia⁹³ al | add ο Iε p αυτου (15) Ta K | om και ~ υμιν (gg
 Jo 20 19 26) Ia⁸⁵ af it | add εγω εμι μη φοβεισθε p υμιν (Mk 14 27 Jo 6 20) Ta H⁰¹⁴ al I¹ c
 f | 37 add αυτοι a ~ δε πτοηθ. Ta Ia⁸⁵ sy | 38 add ο Iε p αυτοις Ta sy | τη καρδια (cf 25)
 H⁸¹ Ia⁸⁵ af it gg Mp |

- 38 θεωρεῖν. ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀνα-
 39 βαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ³⁹ Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας [μου],
 40 ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός, ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὄστέα οὐκ
 41 ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ [καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας
 42 εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε τι βρῶσιμον ἐνθάδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀστού
 43 44 μέρος. ⁴³ καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. ⁴⁴ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὗτοι
 45 οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἐτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα
 46 τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε
 47 διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς. ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι
 48 49 οὗτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα
 48 49 τὰ ἔθνη, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ. ⁴⁸ ὑμεῖς ἐστε μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ καὶ γὰρ
 49 ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς, ὑμεῖς δὲ καθίστατε ἐν τῇ
 πόλει, ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.
 50 ⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτούς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ
 51 ἀλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν
 52 [καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν]. ⁵² καὶ αὐτοὶ [προσκυνήσαντες αὐτὸν] ὑπέστρεψαν
 53 εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλο-
 γοῦντες τὸν θεόν.

Jesu
Abschied

39 om μου² H⁰¹⁴ al Iα⁰⁵⁰ η^a al af cf Mp Eus Tert | ~ αυτος a εγω K, ~ αυτος εμι Iα⁶⁵
 af c ff² Mr^t, om αυτος l sy | 40 om 40 (gg Jo 20²⁰) Iα⁶⁵ af it sy, add και την πλευραν αυτου
 p ποδας Ta | εδειξεν (Jo 20²⁰) H I η t plur | 42 add και απο μελισσιου κηριου p μερος Ta
 K it sy c Kλ Ωρ, κηριον (in K) I t al | 43 add p εφαγεν: και (sy^c add λαβων) τα επιλοιπα
 εδωκεν αυτοις (Jo 21¹³) Iα⁰⁵⁰ (φαγων l ελαβεν, λαβων l εφαγεν και) t al sy^c | 44 αυτοις l προς αυτους
 (41) K af | om μου (17) Ta K | Μωσε- K^x K^r | 46 add και ουτως εδει p γεγρ. (26) Ta K,
 εδει l γεγρ. sy | 47 εις l και² (3s Mk 14) Ta H⁶¹⁻² | αρξαμενον (23s 24²⁷ Ac 10³⁷) Ta K,
 -μενος Iα⁰⁵⁰ 93 al, -μενων Iα⁶⁵ b q f ff² | 48 add δε p υμεις Ta I K, add και a υμεις δε Iα⁶⁵
 af c | ~ μαρτυρες εστε (Ac 3¹⁵) H^{63*} al ff² r, om εστε (Ac 10³⁹) H⁶¹ Iα⁶⁵ al | 49 και
 ιδου εγω l καγω (10s) K, και εγω ιδου H⁰¹⁴ I η al | αποστελλω (10s) K | add ιερουσαλημ p
 πολει (Ac 14) Ta K | οτου l ου (13s) Iα⁶⁵ η, αν al | ~ δυναμιν a εξ (17s) I K | 50 add
 εξω p αυτους (Mt 21¹⁷) Ta K it | om εως (Mt 21¹⁷) Ta Iα⁶⁵ al it | εις l προς (Mt 21¹⁷) K |
 51 om εγενετο Ta sy | add και 2—ουρανον Ta K gg H^{62*} Iα⁶⁵ af it^{exc} c q r f sy Aug^{1:1} |
 52 om προσκυν. αυτον Iα⁶⁵ af it^{exc} q f sy, om αυτον Iα¹³³ c r | 53 add αινουντες και a ευλογ.
 (Ac 2⁴⁷) Ta I K, αινουντες l ευλογουντες (2²⁰ Ac 2⁴⁷) Iα⁶⁵ af it | add αμην p θεον Ta K |

KATA ΙΩΑΝΝΗΝ

Prolog

1 1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.
 2 2 οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ
 4 ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν, 4 ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώ-
 5 6 πων. 5 καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. 6 Ἐγέ-
 7 νετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. 7 οὗτος ἦλθεν
 εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ.
 8 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 Ἦν τὸ φῶς
 10 τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 10 ἐν τῷ
 11 κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. 11 εἰς
 12 τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν
 13 αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 13 οἱ
 οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ
 14 ἐγεννήθησαν. 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασά-
 15 μεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ
 16 ἀληθείας. 15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· οὗτος ἦν, ὃν
 16 εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. 16 Ὅτι
 17 ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. 17 ὅτι
 ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.
 18 18 θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε, ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς
 ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
 19 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὃτε ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν οἱ
 20 20 Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ;
 20 20 καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμι ὁ Χριστός.

Des Täufers
 Zeugnis
 über sich

19 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὃτε ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν οἱ
 20 20 Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· σὺ τίς εἶ;
 20 20 καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμι ὁ Χριστός.

1 3 ουδεν | ουδε εν H^{52*} Iα⁵⁵ η al Θδοτ Κλ 1:× Ωρ 2:4 Ευσ ×× gg Ουαλ Ναασσ ψλγν Θεοφ Ιππ Αδ Κυε | add δε p o b sy Ναασσ, add αλλ a o Ουαλ | Die Interpunction setzen zwischen en und o H⁰¹⁴ 53* 56 Iα⁵⁵ Κε af ab q f² f Ναασσ Ουαλ Ηρακλ Θδοτ Θεοφ Πτολ Κλ Ωρ Ευσ Κυε Αδ Tert Hil Amb Aug | 4 εστιν | ην¹ H⁵² Iα⁵⁵ af it sy Ουαλ Ναασσ Ιρ Θδοτ 1:1 Κλ 1:1, om ην¹ H⁰¹⁴ | 6 add ην a ονομα H^{52*} 014 Iα^{55*} lat (~ p ονομα) Ιρ | 9 εστιν | ην Τα sy | add δε p ην f sy | 13 os . . εγεννηθη b Ιρ Tert | 15 om λεγων H^{52*} Iα⁵⁵ b Κε | add υμιν p ειπον (cf zu 30) H⁰¹⁴ Iα^{55*} Α³ | 16 και | οτι Τα Κ sy | 17 Μωσσεως K^x K^r | ~ αληθεια . . χαρις Τα Κλ 1:1 | add δε p αληθεια Τα Κλ | 18 om ο¹ H^{51-2*} 53* al Ωρ 1:× Ιππ Ευσ 1:3 gg Θδοτ Κλ Διδ Αδ | θς | υιος Ταε Η Ιρ Θδοτ Κλ Ωρ, om υιος Ταε ψλγν 1:6 Ωρ 1:× Επφ 1:3 Κυε Viet Ambr | 19 om προς αυτον Ωρ Κ | ~ προς αυτον p λευιτας I² lat^{exc abc} | 20 om και³ H⁰¹⁴ al Ι η b f | om και ωμολογησεν² H⁵² af l sy | ~ ουκ ειμι εγω Κ |

21 ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει· οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ
 22 σύ; καὶ ἀπεκρίθη· οὐ. ²² εἶπον οὖν αὐτῷ· τίς εἶ, ἵνα ἀποκρισὶν δώμεν τοῖς πέμ- Jes 40:3
 23 ψασιν ἡμᾶς, τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐ-
 24 θύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαίας ὁ προφήτης. ²⁴ Καὶ ἀπεσταλ-
 25 μένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων. ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπον αὐτῷ· τί οὖν
 26 βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη
 27 αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι, μέσος ὁμῶν στήκει, ὃν ὁμοίως οὐκ
 28 οἴδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὐ οὐκ εἰμί ἐγὼ ἄξιος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν
 28 ἰμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
 29 ὅπου ἦν [ὁ] Ἰωάννης βαπτίζων. ²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς
 30 αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ θεοῦ ὁ ἀφρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ οὗτός
 31 ἐστιν, ὃν ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἄνθρωπος, ὃς ἐμπροσθέν μου γέγονεν,
 32 ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ,
 32 διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. ³² Καὶ ἠμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων·
 33 ὅτι θεάματι τὸ πνεῦμα καταβαίνειν ὡς περιστέρην ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ'
 33 αὐτόν. ³³ κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός
 34 μοι εἶπεν· ἔφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαίνειν καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν
 34 ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν
 ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
 35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ
 37 ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ θεοῦ. ³⁷ καὶ ἤκουσαν
 38 αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεῖς δὲ ὁ
 39 Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθούντας λέγει αὐτοῖς· τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον
 39 αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται μεθερμηνεύμενον διδάσκαλε, ποῦ μένεις; ³⁹ λέγει αὐτοῖς·
 40 ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθον οὖν καὶ εἶδον, ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν
 40 ἡμέραν ἐκείνην. Ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ Ἦν Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου
 41 εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ εὐ-

Des Täufers
Zeugnis
über Jesus

Der 35
Täufer-
jünger
Übergang
zu Jesus

21 add πάλιν p αυτον Τα H⁶² 014 af ab ff² Lr, πάλιν l αυτον H^{62*} c | ~ συ α Ηλιας (gg 21^b) H^{63*} a1 ff² l pa Ωρ, ~ ει συ α Ηλ. H⁰¹⁴ af, ~ συ α ~ ουν τι H⁶¹, om συ H⁶² al a | 22 om ουν Τα I^{al} c, και ειπον l ειπον ουν it sy | 24 add οι α απεσταλμενοι Τα K | 25 ουτε bis K | 26 add μεν p εγω (Mt 3¹¹ Lk 3¹⁶) I^t al bc q ff² l | add υμας p βαπτιζω (Mt 3¹¹) H^{al} I α⁰⁵⁰ 93 al ab q ff² l | add δε p μεσος (cf Mt 3¹¹) I K | εστηκεν K | 27 add αυτος εστιν α ο (cf 15 33) Τα^α K af it | add ος εμπροσθεν μου γεγονεν p ερχ. (15) Τα K | ~ εγω ουκ ειμι K, om εγω (Mt 3¹¹) H⁶² 63 02 al I α⁹³ e al | add εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και πυρι p υποδ. (Mt 3¹¹ Lk 3¹⁶) I^{al} | 28 Βηθαβαρα l Βηθανια H^{62*} (βηθσαβαα) 63* al I η cplur K^r sy Ωρ Ευσ | add ο α λω. Hgg Ωρ | 29 add ο Ιωαννης p βλεπει Τα I α⁰⁵⁰ 168* c plur lat^{exc} a q | 30 περι l υπερ (15) I K gg H^{61-2*} 014 63* 02 Ωρ 2:1 | 31 om τω² (26 33) H I α⁰⁵⁰ η cplur Ωρ | 32 add ο α λω. I cplur | ωσει l ως (Mt 3¹⁶) K^x 28: 13 | εκ του l εξ (3¹³ 27) H⁶² I η al | 33 add τω α und p πνευματι (gg Mt 3¹¹ Mk 1⁸ Lk 3¹⁶) H^{al} I^{al} | 37 om και l (7³²) H^{62*} al I η al | ~ αυτου α μαθηται H I^{al}, p μαθηται H⁶¹⁻² I^{al} b sy c, add του Ιωαννου p μαθ. (αυτ.) sy, add αυτου p μαθ. af a q ff² r | 38 om δε (Lk 22 61) K^l H^{62*} I^{al} Ωρ 1:1 | add αυτω p ακολουθ. Τα H^{63*} al lat^{exc} c sy c | ερμηνευομενον (97) K, ερμηνευεται l λεγεται μεθερμηνευομενον (42) I η af bc q r | 39 ιδετε l οψεσθε (46) Τα^α K | om ουν Τα K it, οι δε ηλθον sy | add δε p ωρα Τα^α H^{al} it^{exc} q (b feuim) sy (~ ην δε), add και α ωρα af | 40 add δε p ην (3¹) H^{al} I α¹⁶⁸ e al lat^{exc} b q sy |

ρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· ἐδρῆκαμεν
 42 τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον Χριστός. 42 ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν
 Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου. σὺ κλη-
 43 θήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος. 43 Τῇ ἐκαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν
 44 Γαλιλαίαν καὶ ἐδρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. 44 ἦν δὲ
 45 ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαιᾶ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 45 ἐδρίσκει Φί-
 λιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ
 46 προφῆται, ἐδρῆκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 46 καὶ εἶπεν
 αὐτῷ Ναθαναὴλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος· ἔρχου
 47 καὶ ἴδε. 47 εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ
 48 αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. 48 λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ·
 πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆ-
 49σαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἰδὼν σε. 49 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναὴλ [καὶ λέγει]· ῥαββί,
 50 σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. 50 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶ-
 πεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι, [ὅτι] εἰδὼν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τού-
 51των ὄψῃ. 51 καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [ἀπ ἄρτι] ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν
 ἀνεψφύγῳτα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν
 οὐρανὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Erster Kreis 2,1-4,42

Die
Kana-
hochzeit

2 1 1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ
 2 τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.
 3 3 καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχου-
 4 σιν. 4 καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἦκε ἡ ὥρα μου.
 5 6 5 λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὃ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. 6 ἦσαν δὲ
 7 μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. 7 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὕδριας ὕδατος.
 8 καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. 8 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ

41 πρῶτος | πρῶτον *K* | Μεσίαν *K* | 42 add καὶ α ἠγαγεν *Ta K*, add οὗτος (1 καὶ) (cf 41) *Iη* |
 add δε p ἐμβλεψας (Mt 19²⁸ Mk 10²⁷) *Ta K^x83:75*, add καὶ α ἐμβλεψας (38) *H⁰¹⁴ al af a q* |
 om o² (cf Mt 16¹⁷) *Iα050 eplur* | Ἰωνα | Ἰωαννου (Mt 16¹⁷ gg Jo 21¹⁷) *Ta IK* | 43 add o
 ις p ἠθέλησεν *Ta Iα168 eplur*, om o ις *Ta I eplur af Ωρ* | 44 om o *H^{82*} al I al* | 45 Μωσ.
K^x K^r | om του² (cf Lk 3²³) *H⁸¹⁻² al Ωρ* | om του (6 42 Lk 3²³) *H al I eplur* | 45f Ναζαρεθ
K¹ Kⁱ H⁰¹⁴ al I it^{exc a}, -ρατ Iα050, -ρα af | 46 ~ αγαθον τι *Ta H^{82*}* | εξελθειν | ειναι
 Τα^c sy | add o α Φιλιππος (44) *H⁸¹ al* | 47 om o *H⁸¹ al* | 48 add o α ις *H⁸² al Iα050 η ε*
 al | ειπεν αυτω ις | απεκριθη—αυτω *Ta sy* | 49 om και λεγει (35) *H af b*, ειπεν | λεγει *H⁸² al*
Iα168 al | ~ αυτω p λεγει (50) *Ta K*, om αυτω *H⁸² c* | ει ο βασιλευς | βασιλευς ει (18 33) *K* |
 50 ειπεν αυτω ις | απεκριθη—αυτω *Ta sy* | add οτι α ειδον *H^{81-2 014} al I al ab r sy gg Tert* |
 51 add απ αρτι α οψεσθε (Mt 24⁶⁴) *Ta IK af sy* |

2 1 ~ τη τριτη ημερα (Mt 16²¹) *H⁸¹ Iα050 ε al af b q r* | 3 οινον ουκ ειχερα οτι συνετελεσθη
 ο οινος του γαμου ειτα | υστερησαντος οινου *H^{82*} ab ff² r*, *factum est per multam turbam*
rocitorum vinum consummari af l | αυτου | του ιυ *Ta Iα133 sy*, | ιυ | αυτου *Ta a sy* | οινος
 ουκ εστιν | οινον ουκ εχουσιν *H^{82*}* | 4 om και¹ (7) *K* | 6 ~ υδριαι λιθιναι *K* | ~ κειμεναι α κατα
 Τα *K*, ~ α εξ Ι^c l, om κειμεναι *H^{82*} I al af a* | 7 add και α λεγει (4 8) *H⁸² 014 I al af ff² l* |
 8 om και¹ (7) *Ta H al ab ff² sy* | και | ο | οι | δε *Ta K* |

9 ἀρχιτρικλίνῃ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ⁹ ὥς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον καὶ οὐκ ᾔδει, πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ
10 ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἀνθρώπος πρῶτον
τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν καί, ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε τὸν ἐλάσσω. σὺ τετήρηκας
11 τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς
ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Die Tempel-
reinigung 12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. ¹³ Καὶ ἐγγὺς
14 ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ καὶ εὗρεν
ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματι-
15 στὰς καθημένους, ¹⁵ καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα καὶ
16 τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα
17 ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήσθησαν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· «ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με». Ps 69¹⁰
18 ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· τί σημεῖον δεῖκνύεις ἡμῖν, ὅτι
19 ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τούτον, καὶ
20 ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαράκοντα καὶ ἕξ
21 ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ ἐκεῖνος
22 δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν,
ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ
λόγῳ, ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Jesus und
die Juden 23 ²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν
24 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίησε. ²⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς
25 οὐκ ἐπίστευεν ἐαυτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν
εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου. αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν, τῷ ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3 1 ¹ Ἦν δὲ ἀνθρώπος ἐκ τῶν φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν
2 Ἰουδαίων. ² οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββί, οἶδαμεν,
ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος. οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν,

10 om tote Ta HI^{al} af a q ff^{2l} | add δε p ου Ta H⁶² al Ia¹⁶⁸ i eplur af it sy¹ | 11 add την α αρχην K |
12 Καπερ- IK | om αυτου¹ H⁰¹⁴, add αυτου p αδελφοι (Mt 12⁴⁶) K, ~ μαθ . . μητ . . αδ . . H⁰¹⁴, ~ μαθηται . . αδελφοι Ia³³⁷ eplur q, και³ ~ και⁴ H⁸² I^{al} af ab ff^{2 l} | εμεινεν (4⁴⁰) Ia⁹³ η
i al b | 13 ~ ο ις εις ιερ. (5¹) Ta H^{al} I^{al} b r Ωρ^{1*} Ευσ, ~ α ανεβη af, om ο ις I^l | 15 add
ωσ α φραγγελιον H⁰¹⁴ al Ia⁹³ η al it^{exc} I Ωρ | τα κερματα HI^{al} b q Ωρ | add αυτων p κερμα
Ta sy | add αυτων p τραπεζας Ta I^{al} ab q r l sy | κατεστρεψεν (Mt 21¹²) H⁸² I^{al}, ανεστρεψεν
H⁶¹⁻⁰¹⁴ I^{al} | 16 add και α μη Ta H⁰¹⁴ al I af it sy | 17 add δε p εμνησθησαν Ta IK |
add οτι α ο Ta H⁰¹⁴ I^{al} sy Ωρ^{1:1} | κατεφαγε ι καταφαγεται (68⁹ LXX?) Ta I η i al | 18 om
ουν Ta H^{al} I^{al} b fl sy | 19 add ο α ις H⁸² al Ia¹⁶⁸ η i eplur | 20 om ουν Ta sy | add
αυτω p ουν Ta H^{al} Ia⁰⁵⁰ al sy | τεσσαρακοντα HI^{al} Ia⁰⁵⁰ al Ωρ | οικοδομηθη HI^{al} | 22 add
αυτοις p ελεγεν Ia³³⁷ al | ον ι ω H | 23 ~ τα σημεια αυτου al it, om αυτου² Ia⁹³ η al af
ab fl r sy, add επι των ασθενοντων p εποιει af | 24 om ο H⁶¹ al Ωρ | παντα Iⁱ eplur |
25 om οτι al sy | 3 1 om δε Ia⁰⁵⁰, add εκει p δε Ta sy | ονοματι ι ονομα αυτω H^{82*} it^{exc} a
q r | 2 τον ιβ ι αυτον (19³⁹) Ta I af af | ~ νυκτος α προς H⁸² l | ραββει H⁶¹⁻²⁻⁰¹⁴ al Ia⁰⁵⁰
al | ~ δυναται p σημεια K |

- 3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
4 τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτὸν [δ] Νικόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
γέρων ὢν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ
5 γεννηθῆναι; ⁵ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδα-
6 τος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ τὸ γεγεννη-
μένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμα
7 ⁸ ἐστίν. ⁷ μὴ θαυμάσῃς, ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα,
8 οὐκ οἶδας, πόθεν ἔρχεται
9 καὶ ποῦ ὑπάγει. οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ ἀπε-
10 κρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰη-
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;
11 ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι, ὁ οἶδαμεν, λαλοῦμεν καί, ὁ ἑώρακαμεν, μαρτυροῦμεν,
12 καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πισ-
13 τεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν
14 εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁴ καὶ
καθὼς Μωϋσῆς ὤψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
15 ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ οὕτως γὰρ
ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς
17 ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν
ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος
18 δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται,
19 ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ
κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον
20 τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς. ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φάυλα πράσ-
σων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ
21 ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα
ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.
- 22 ²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν,
23 καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν
Αἰνῶν ἐγγυθὸς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτί-
24 ζοντο. ²⁴ οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. ²⁵ Ἐγένετο

Jesus und
Johannes

3 add o a 15 K | 4 om o (1) H I α⁰⁵⁰ 168 337 al | 5 add o a 15 H^{δ1} al I α¹ | add kai eipen
autw p 15 (3) Ta H^{al} I[?], eipen autw 1 apekrithe sy | των ουρανω 1 του θυ H^{δ2*} I α¹ al Iou Itr
Tert | 10 add o a 15 H^{δ2} al I α¹ | 11 ουδεις λαμβανει 1 ου λαμβανετε (32) I α¹³³ al |
12 πιστευσητε H⁰¹⁴ I[?] | 13 add o wv εν τω ουρανω p ανθρ. Ta K | 14 Μωσης K^w K^r |
15 εν αυτω 1 εις αυτον H^{δ1} 014 I α¹ cl | add μη αποληται αλλ α εχη (16) Ta K af it sy^s | 16 om
αυτου (36) H^{δ1-2*} 014 | 17 add αυτου p υιον (16) Ta Tert K | 18 om δε H^{δ1-2} 014 ff² I Ωρ
Tert Cyp | 19 ~ οι ανθρωποι α ηγαπ. H^{δ2}, ~ οι ανθρ. p μαλλον I α⁹³ η α I Ωρ, ~ μαλλον α
ηγαπ. af, ~ το σκοτος μαλλον H^{δ2} I α¹ sys Ωρ | ~ πονηρα αυτων K | 20 om γαρ Ta al α Ωρ |
φανερωθη 1 ελεγχ. (21) Ta sy^s | ~ αυτου τα εργα (21) H⁰¹⁴ I α⁹³ 337 η eplur | add οτι πονηρα
εστιν p αυτου (77) H^{al} I α⁰⁵⁰ eplur r | 21 ~ τα εργα αυτου (20) H^{al} I α⁰⁵⁰ al af it |
22 add kai a μετα Ta sys | 23 Σαλημ (Hb 7 17) K^w K^r | 24 om o a Ιωαννης (23) H^{δ1-2*} I α¹ Eus |

26 οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. 26 καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ραββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
 27 27 ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ἦ
 28 δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 αὐτοὶ ὅμως μοι μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶπον· οὐκ
 29 εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 ὁ ἔχων
 τὴν νόμφην νυμφίος ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ
 χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.
 30 31 30 ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. 31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάν-
 των ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ
 32 οὐρανοῦ ἐρχόμενος [ἐπάνω πάντων ἐστίν,] 32 ὃ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρ-
 33 τυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν
 34 ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστιν. 34 ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα
 35 τοῦ θεοῦ λαλεῖ. οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσι τὸ πνεῦμα. 35 ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν
 36 υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν
 αἰώνιον, ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ'
 αὐτόν.

Die 4 1 1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μα-
 Samariter 2 θητάς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, 2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτοὺς οὐκ ἐβάπτισεν ἀλλ'
 3 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
 4 5 4 ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμα-
 ρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐ-
 6 τοῦ. 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιτικῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας
 7 ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. 7 ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας
 8 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πιεῖν. 8 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ
 9 ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ
 ἢ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος
 10 οὐσης; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις. 10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτῇ· εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι· δός μοι πιεῖν, σὺ

25 Ἰουδαίων *H*^{82*} *I*^o lat syc Ωρ | 26 om τον *I*^{al} | 27 add αφ εαυτου p λαμβ. (5¹⁹) *H*^{al} *I*^{α55f} i cplur *e c* | 28 om μοι *K* | 31 απο l εκ¹ (cf 6³⁸) *I*^{α55f} i, επι *H*^{82*} af a | add και a ο² Τα r sy, add δε p ο² *H*^{82*} *I*^{α55} ab q l | add και a ο³ Τα sy^s | add επανω παντων εστιν p ερχομενος² (31*) Τα Tert *K* gg *H*^{82*} *I*^{α55} 93 η af it syc | 32 add και a ο Τα *K* syc | om τουτο (3¹¹) *H*⁸² *I*^{α55} 93f η al af ab ff² sy | 33 add δε p ο¹ Τα sy | 34 add ο δς p διδωσιν (2 T 17) Τα *K*, add ο πατηρ syc, add ο θεος ο πατηρ sy^s | το uω αυτου l το π̄να Τα syc, om το πνευμα *H*^{81*} | 36 add την α ζωην² Τα ψlγν Βασ Χρ Κυ Ωδτ *K*^{x22:19} *K*^r |
 4 1 l̄s i κ̄s Τα *H*⁸² al *I*^{α55f} 93 η cplur *K*^r lat^{exc} af syc, om l̄s (p ori²) Τα *I*^{al} sy, add ο a l̄s *I*ⁱ | om η *H*^{81*} 014 al *I*^{al} | 2 ~ αυτος l̄s *H*^{al} *I*^{α55} al ff² l, om αυτος Τα *I*^{α337} al c ff², add ο a l̄s *I*ⁱ al, om l̄s *I*^{al} | 3 add γην p Ἰουδαιαν (3²²) *I* af ab ff² l r | om παλιν Τα *K* | 4 εν τω l εδει om ουν s Τα sy | 5 add ο l̄s p ουν *I* cplur af | ου l ο *H*⁰¹⁴ 83* al *I* *K*^r | add τω a Ἰωσ. *H*⁸¹⁻² | ~ Ἰωσηφ p αυτου *I*^{al} af a ff² | 6 om ουτως Τα *I*^{α93} η al af ab ff² l r sy | ωσει l ωs *K* | 7 9f πειν *H*^{81*-2*} 83* *I*^{α55} gg Ωρ | 9 om ουν (s) *H*^{82*} al *I*^{α93} η al sy | ~ ουσης a γυναικος *K*, om ουσης *I*^{α55} | om ου γαρ—Σαμ. *H*^{82*} *I*^{α55} af ab gg Ωρ | 10 add ο a l̄s *I*^{α55f} i al | om αν² *I*^{α337} cplur |

11 ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· κύριε, οὐτε
 12 ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ, πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ
 σὺ μερίζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ
 13 αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ
 14 εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν; ¹⁴ ὃς δ' ἂν πίη
 ἐκ τοῦ ὕδατος, οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ,
 15 ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ λέγει
 πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ· κύριε, δός μοι τούτου τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχομαι ἐνθάδε
 16 ἀντλεῖν. ¹⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἔλθε ἐνθάδε.
 17 ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν [αὐτῷ]· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 18 καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν, ὃν ἔχεις,
 19 οὐκ ἐστὶν σου ἀνὴρ. τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· κύριε, θεωρῶ,
 20 ὅτι προφήτης εἶ σὺ. ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ
 21 ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· πίστευσον μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὐτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
 22 οὐτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε, ὃ οὐκ οἶ-
 23 दाτε, ἡμεῖς προσκυνούμεν, ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ²³ ἀλλ'
 ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῆται προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ
 ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς προσκυνούοντας
 24 αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνούοντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
 25 θεΐᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· οἶδα, ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὃ λεγόμενος
 26 Χριστός, ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ
 27 εἰμι, ὃ λαλῶν σοι. ²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον, ὅτι
 μετὰ γυναικὸς ἐλάλει. οὐδεὶς μὲντοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;
 28 ²⁸ Αἴφηκεν οὖν τὴν ὄδριαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει
 29 τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἀνθρώπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα, ἃ ἐποίησα, μήτι
 30 οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.
 31 ³¹ Ἐν τῷ μεταξύ ἠρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ῥαββί, φάγε. ³² ὃ δὲ εἶπεν
 33 αὐτοῖς· ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ³³ ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ

11 om ουν (3s 6s) H⁶² 014 Iα⁶⁵ a1 af ab ff² lr sy gg Ωρ | 12 δεδωκεν H⁶³ I: a1 | add
 τουτο p φρεαρ I: (a ~ a το φρεαρ) a1 af it sy | 13 add o a IῚ I: a1 Ωρ | 14 διψηση K | add
 εγω a δωσω² (14^a) Ta H⁶² 014 a1 Iα⁶⁵ eplur it^{exc} c q ff² r Ωρ | 15 διερχ. H^{61-2*} Ωρ^{4:1} |
 ερχομαι H^{62*} 014 63 a1 I K¹ K^r Ωρ | 16 om o IῚ H⁶¹ 63* a1 a Ηρακλ Ωρ^{1:1}, om o H^{62*}
 Iα⁰⁵⁰ η a1 | 17 add αυτο p ειπεν (cf 9 10 11 13) Ta H⁶¹ 63 a1 I eplur K¹ Kⁱ ab ff² lr sy
 gg Ωρ | ~ ανδρα ουκ εχω¹ (17^b) H⁶² 63* a1 Iα⁶⁵ r | ~ ουκ εχω ανδρα² (17^a) I a1 bc r | εχεις I
 εχω² H⁶² Iα⁶⁵ af bc r | 20 ~ τουτω a τω Μρ^t I a1 af ab d r | ~ δει προσκυνειν (24) Μρ^t K
 it^{exc} r Ωρ | 21 πιστευε (Mk 5³⁸ Lk 8⁵⁰ gg Ac 16³¹) H I Ηρακλ Ωρ | ~ γυναι a πιστ. (Lk
 13¹² 22⁵⁷ Jo 19²⁸ 20¹³ 15) Ta K af it sy | οτι l οτε Iα⁰⁵⁰ a1 sy | 25 οιδαμεν H⁶² a1 I: a1
 f Ωρ^{1:2} | Μεσιας K | απαντα H⁶¹⁻² 014 63* Iα⁹³ η Ωρ^{3:1} | 27 εθαυμασαν (Mt 9³⁸) K | add
 αυτο p ειπεν Ta H⁶² Iα⁶⁵ a1 ab ff² r sy, add τη γυναικι af | 29 οσα (4s u meist nach παντα)
 I K | 30 add και a εξηλθον Ta H⁶³ Iα⁶⁵ b r sy, add ουν p εξηλθ. H⁶² a1 I af q ff² l |
 31 add δε p εν I² K af a² c l r Ωρ^{2:1} | add αυτου p μαθηται (s) H⁰¹⁴ a1 I² K^r af q f sy |
 ραββει H⁶¹⁻² 014 63 Iα⁶⁵ f 93 i a1 |

34 πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; 34 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρώμᾳ ἐστιν, ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ 35 ἔργον. 35 οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐτι τετράμηγός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι 36 λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν. ἤδη 36 ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρ- 37 πὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. 37 ἐν γὰρ τούτῳ 38 ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε. ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς 39 εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπί- 40 στευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι 40 εἶπέν μοι πάντα, & ἐποίησα. 40 ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων 41 αὐτὸν μείναι παρ' αὐτοῖς. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. 41 καὶ πολλῶ πλείους 42 ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν, αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Zweiter Kreis 4, 43-5, 47

Rück. 43 44
kehr nach
Galiläa

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 44 αὐτὸς γὰρ 45 Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. 45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες, ὅσα ἐποί- 46 ησεν ἐν Ἱερουσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ. καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτῇν.

Der Sohn 46
des
königlichen 47
Beamten in
Kapernaum

46 Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ 47 οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένης ἐν Καφαρναούμ. 47 οὗτος ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἦλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα, ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν. ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν.

48 48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύ- 49 σῃτε. 49 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον 50 μου. 50 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· παρῆου, ὁ υἱὸς σου ζῆ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος 51 τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. 51 ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος 52 οἱ δούλοι ἠπήνησαν αὐτῷ λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ. 52 ἐπύθετο οὖν τὴν ὄραν

34 ποιω | ποιησω (6 38) K | 35 om επι IK^r sy^c Ωρ^{x3} | om ιδου λεγω υμιν Iα⁹³ η al Ωρ
Ευσ | 35f Interpunktion p ηδη (s zu 36) Τα K, ~ ηδη p θερισ. c ff² f | 36 add και a o¹ Τα
K it² | add και p ινα K, και l ινα Τα sy | ~ και ο θεριζων² a ομου Τα Iα⁵⁵ sy Ir | 37 add ο
α αληθινος K | 39 οσα (45 cf zu 29) I K | 40 συνηλθον ουν l ως ουν ηλθον H^{61*} af | 41 add
εις αυτον p επιστ. (39) Iα⁰⁵⁰ ι al f sy | 42 δε l τε Iα⁵⁵ al af a q ff^l, και ελεγον τη γυν. H^{62*} |
add παρ αυτου p ακηκ. (8 28) H⁶² Iα⁹³ η al sy^l | add ο Χριστος p κοσμου Τα (~ a ο σωτ.) K |
43 add και απηλθεν a εις (3) Τα K | 44 add ο a l̄ K^w K^r | 45 a l οσα (29 39) K | add
σημεια p εποιησεν Τα Iα¹⁶⁸ ι | 46 om ουν Τα[?] I al | add ο l̄ p παλιν K | δε l και (3 1) H⁶²
cplur Iα⁵⁵ al af it gg Ωρ | Καπερν. K | 47 απηλθεν (3 43 gg 3 2) K | add αυτον p ηρωτα
Τα K | εμελλεν | 48 om ουν Τα H³¹ sy^[8], δε l ουν I al af b r | 49 om μου Τα Iα⁵⁵ 93 η
af it sy | 50 add και a επιστευσεν (53) Τα K, add δε p επιστ. H al I al | ον l ω H Iα⁰⁵⁰ al |
51 add αυτου p δουλοι Τα K | απηνησαν K | add και απηγγειλαν a λεγ. (5 15 Mk 6 30) Τα K,
ανηγγειλαν (5 15 Mk 5 14) Iα⁹³ 337 η al, ηγγειλαν H⁶² Iα⁵⁵ lat^{exc r}, om λεγοντες H⁶² r, αυτω
l λεγ. Iα⁵⁵ b | υιος l παις (50 53) H al I lat sy | σου l αυτου² (50 53 gg 47) Ωρ Τα K gg H⁶¹⁻²
014 53 I al c d ff² f l r |

παρ' αὐτῶν, ἐν ἧ κομψότερον ἔσχεν. εἶπον οὖν αὐτῷ, ὅτι ἐχθὲς ὤραν ἐβδόμην
 53 ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. 53 ἔγνω οὖν ὁ πατήρ, ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ, ἐν ἧ εἶπεν
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου ζῆ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.
 54 54 Τοῦτο δὲ πάλιν δευτέρον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς
 τὴν Γαλιλαίαν.

Der
 Lahme in
 Jerusalem

5 1 Μετὰ ταῦτα ἦν [ἡ] ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη [ὁ] Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.
 2 2 Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη
 3 ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλήθος τῶν ἀσθε-
 5 νούτων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. 5 ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτώ,
 6 ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. 6 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον καὶ γούς,
 7 ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ
 8 ἀσθενῶν· κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν παραχθῆ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν
 8 κολυμβήθραν. ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 8 λέγει αὐτῷ ὁ
 9 Ἰησοῦς· ἔγειρε ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. 9 καὶ εὐθὺς ἐγένετο ὑγιῆς
 ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρεν τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν
 10 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 10 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ θεραπευμένῳ· σάββατόν
 11 ἔστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον. 11 ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ
 12 ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει.
 12 12 ἠρώτησαν [οὖν] αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι· ἄρον καὶ περιπάτει;
 13 13 ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει, τίς ἐστιν. ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ
 14 τόπῳ. 14 μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε
 15 ὕγιης γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. 15 ἀπῆλθεν ὁ

52 επυθανετο al it ^{exc} b r l | ~ παρ αυτων α την (Mt 24) K sy, om παρ αυτων H^{δ1}, add εκεινην
 p ωραν (53) H^{δ1} | και ειπον l ειπον ουν K, om ουν τα H^{al} I^{al} af sy | om οτι τα I^{al} ab sy |
 χδες K | 53 add αυτου p πατηρ (Lk 15^{20rc}) τα H^{δ3} al I^{al} af sy | add εν α εκεινη (52) τα
 K | add οτι α ο υιος (51) τα K sy | 54 om δε (cf 2¹¹) K |

5 1 add δε p μετα (19³⁸ Lk 10¹ 18⁴) τα KI² I cplur | add η α εορτη (6⁴ 7²) τα K^x 27:14 K^r
 gg H^{δ1} 014 al I K^l Ωρ | add α l Ω K gg H^{δ1} al η | 2 om επι τη προβατικη τα sy |
 καλουμενη l επιλεγ. τα sy, λεγομενη l επιλεγ. (4⁵ 11⁵⁴ 19¹³) H^{al} I α⁵⁵ 93 η af it sy, το λεγομενον
 l η -μενη H^{δ2*} | Βηθσαιδα τα K, Βηθσαιδα H^{δ1} al c Tert | 3 add πολυ p πληθος
 (Mk 3⁷ Lk 3¹⁶ 23²⁷) τα K | add εκδεχομενων την του υδατος κινησιν p ξηρων τα K af it |
 4 add αγγελος γαρ κατα καιρον κατεβαιναν εν τη κολυμβηθρα και εταρασσε το υδωρ ο ουν πρωτος
 εμβας μετα την ταραχην του υδατος υγιης εγινετο ω δηποτε κατειχετο νοσηματι τα Tert Διδ Κυ
 K gg H^{δ1-2} 014 83* al I α⁵⁵ al q fl sy Χρ, in K, add κυριου p γαρ (Mt 28²) H^{al} I^{al} α^w r,
 ελουετο l κατεβαιναν H^{al} I^{al} r, εταρασσετο I cplur KI² c r, εγενετο H^{al} I^{al}, οιω l ω al, δ
 αν l δηποτε I al | 5 om και H^{δ1} 014 al I α⁰⁵⁰ al KI² K^r a I am fu Ωρ Χρ^{2:2} | om αυτου (cf
 Lk 13¹¹ 1 K 2³) K sy b qf | 6 om ηδη τα H^{δ2} I al af sy, ~ χρονον ηδη I α⁹³ η al, ~ ηδη
 πολυν it ^{exc} c f | 7 add λεγων p ασθενων τα, λεγει l απεκριθη I α⁵⁵ sy, add ειπεν p απεκρ. bf |
 add vai α κυριε (11²⁷ 21¹⁵) τα H^{al} I α⁰⁵⁰ 286 cplur | add δε p ανθρωπον H^{al} I α⁰⁵⁰ al |
 8 εγειραι K^x K^r | 8ff κραββατον K^x K^r | 9 add εγερθεις p και² (Mt 9⁷) τα I α⁵⁵ η ι ff²
 sy^s, add και ηγερθη α και² (Mk 2¹²) H^{δ2} af ab | 10 δε l ουν, ~ ελεγον p τεθεραπ., add ιδοντες
 α δε, τον -μενον (af illum ~ α οι), add αυτω p ελεγ. (af om) τα af, om ουν sy, αυτω l τεθεραπ.
 sy | om και τα K it sy | add σου p κραβ. (11 Mk 2⁹) τα H^{δ2} 014 83* al I it sy | 11 om ο δε
 K, ος l ο H^{δ1} I^x 64 | 12 add ουν τα K gg H^{δ1-2} I α⁵⁵ al af α ff² fl r sy^c | add τον κρα-
 βαττον σου p αρον (11) τα I K | 13 add εκεινω p τοπω τα ab ff² (~ p τοπω) r | 14 add δε p
 μετα (19³⁸) τα I al f | λεγει l ειπεν H^{δ2} al I al | ~ τι σοι K K^r |

16 ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν
 17 ὄγιῃ. 16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίδωκεν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν
 18 σαββάτῳ. 17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται,
 18 κἀγὼ ἐργάζομαι. 18 διὰ τοῦτο οὐ μᾶλλον ἐξήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν
 19 ὅτι οὐ μόνον ἔλυσεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον
 20 ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. 19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν
 20 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν
 21 πατέρα ποιούντα. ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. 20 ὁ
 21 γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δεικνυσὶν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μετίζονα
 22 τούτων δεῖξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 Ὅσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει
 22 τοὺς νεκροὺς καὶ ζῶοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς, οὗς θέλει, ζῶοποιεῖ. 22 οὐδὲ γὰρ ὁ
 23 πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, 23 ἵνα πάντες τιμῶσι
 24 τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν
 24 πέμψαντα αὐτόν. 24 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πισ-
 25 τεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μετα-
 25 βέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. 25 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα
 26 καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσῃσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκού-
 26 σαντες ζήσουσιν. 26 Ὅσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ
 27 ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. 27 καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς
 28 ἀνθρώπου ἐστίν. 28 μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς
 29 μνημείοις ἀκούσῃσι τῆς φωνῆς αὐτοῦ 29 καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαν-
 30 τες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. 30 οὐ
 31 δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἄπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἣ ἐμὴ
 31 δίκαια ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
 32 ἄλλος
 32 ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ἣν μαρτυρεῖ
 33 ἐμοῦ. 33 Ὑμεῖς ἀπεστάλακεν πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ.
 34 34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς
 35 σωθῆτε. 35 ἐκεῖνος ἦν ὁ λόχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠβηθήσατε
 36 ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μετίζων
 τοῦ Ἰωάννου. τὰ γὰρ ἔργα, ἃ δέδωκεν μοι ὁ πατήρ, ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ

15 add και α απηλθεν Τα I^{al} b q f r sy, add ουν p απηλθεν (97) H^{al} Iα^{65f} i eplur, add δε
 H⁰¹⁴ | απηγγειλεν (4₅₁ K) H^{al} Iα⁶⁵ 286 i eplur, ειπεν Τα H⁶² 63 al I^{al} af a q sy, add και
 ειπεν αυτοις p Iουδ. H⁰¹⁴ | 16 ~ τον Iν οι Iουδαιοι K gg H Iα⁶⁵ eplur it sy | add και εζητουν
 αυτον αποκτ. α οτι (18 71) Τα K¹ | 17 om Iε (11) H⁶¹⁻² 014 al I^{al} | ειπεν I απεκρινατο Τα sy,
 add λεγων p απεκρ. al b ff² I r | 18 om ουν H⁶² Iα⁶⁵ al af it Tert | αλλ οτι I αλλα Iα⁰⁵⁰
 i al af ab I r ho Tert | 19 om ουν Τα H^{al} I^{al} af it sy, ειπεν I ελεγεν K, ελεγεν ουν αυτοις ο
 Iε I απεκρ.—αυτοις H^{62*} sy Tert, *respondens Jesus et(!) dixit* af | ουδε εν I ουδεν Iα⁹³ η al
 Ωρ, τι I ουδεν ~ α αφ Iα⁶⁵ r² | ο πατηρ I εκεινος Τα af sy Ωρ | 25 ακουσονται K, ακουσουσιν
 H⁶¹ I^{al} Iππ | ζησουσιν Iππ K | 26 ~ εδωκεν α και (22) Τα K af it sy | 27 add και α κρισιν Τα
 K it⁷ | 28 ακουσονται K, ακουσουσιν H⁶¹ | 30 add αλλα α καθως Τα I^{al} q f sy | add
 πατρος p με (14₂₄) K | 32 οιδατε (8₁₉) H⁶² Iα⁶⁵ af a q sy | αληθινη (8₁₄ 9₃₆) H^{al} I^{al} |
 add αυτου p μαρτυρια (19₃₆) Iα^{65f} al b sy, μου (31) Iα^{65*} af | 35 αγαλλιασθηναι H⁶² al
 I^{al} | ~ προς ωραν αγαλλ. H⁰¹⁴ al I^{al} a ff² Hil | 36 μειζω Τα⁷ K, μειζονα Iα⁶⁵ al | εδωκεν
 K | add εγω α ποιω (30) Τα K af it, om α ποιω al a ff² l | απεστειλεν (38) Iα⁶⁵ 93f eplur |

37 ἔργα, ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. 37 καὶ ὁ πέμψας
 με πατήρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ᾤκουσα
 38 οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρακα, 38 καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα,
 39 ὅτι, ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 ἔρευνατε τὰς γραφάς,
 ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζῶν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
 40 41 περὶ ἐμοῦ. 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζῶν ἔχητε. 41 Δόξαν παρὰ
 42 ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, 42 ἀλλ' ἐγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε
 43 ἐν ἑαυτοῖς. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με.
 44 ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψετε. 44 πῶς δύνασθε ὑμεῖς
 πιστεῦσαι δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου
 45 θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 μὴ δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα. ἔσ-
 46 τιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπικατε. 46 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋ-
 47 σεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί. περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου
 γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύετε;

Dritter Kreis Cap. 6

Speisung 6 1 1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τι-
 der Fünf- 2 βεριαδος· 2 ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα, ἃ ἔποιει
 tausend 3 ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
 (Mt 14, 13-21 3 ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
 Mk 6, 32-44 4 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων· 5 ἐπάρας
 Lk 9, 10-17) 5 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων· 5 ἐπάρας
 οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος, ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς
 αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι;
 6 7 6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει, τί ἐμελλεν ποιεῖν. 7 ἀπεκρί-
 θη αὐτῷ Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκούσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
 8 βραχὺ τι λάβῃ. 8 λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σί-
 9 μωνος Πέτρου· 9 ἔστιν παιδάριον ὧδε, ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο
 10 ὀψάρια. ἀλλὰ ταῦτα τί ἔστιν εἰς τοσοούτους; 10 εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς
 ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες

37 εκεινος | αυτος H⁵¹⁻² 014 Iα⁵⁵ (add εκεινος α αυτ.) al α ff² | ~ ακηκοατε πωποτε Tert K |
 38 ~ μενοντα εν υμιν K | 39 εν αις ι οτι . εν αυταις Τα af α q ff² Tert | 41 ανθρωπου (34)
 Iα⁹³ 337 cplur | 42 ~ ουκ εχετε α την H^{52*} Iα⁵⁵ af δ q | 44 πιστευειν (12³⁹) H al I η al |
 ανθρωπων ι αλληλων (41) H al Iα³³⁷ al K^r Ωρ Ευσ | 46 add και α εμοι Τα lat sy | ~ εμου γαρ
 Iα⁵⁵ al K^r (lat) | 47 πιστευσητε H⁰¹⁴ al I, πιστευετε (47*) H⁵¹ I al c ff² fl |
 6 1 om της Γαλιλαίας I al | add εις τα μερη α της³ (cf Mt 2:22 15:21 16:13 Mk 8:10) Iα⁵⁵ al af
 δ r, add εις ερημον τοπον (Mt 14:13) Τα Iα¹⁶⁸, add και p Γαλ. al | 2 και ηκολουθει ι ηκολουθει
 δε K sy | ηκολουθησεν I al, ηκολουθησαν (11³¹) I al | εωρων ι εθεωρουν K, θεωρουντες om οτι
 H⁰¹⁴ | add αυτου α τα (2²⁸) K^x K^r | 3 απηλθεν H^{52*} Iα⁵⁵ 93 al α ff² l | ουν ι δε H⁰¹⁴ I
 lat, και απηλθ. ι απηλθ. δε H^{52*} | om ο H^{51-2*} 014 Iα⁵⁵, [~ εκαθ. εκει Iα⁵⁵ 93 η al, om εκει
 H^{52*} I al | εκαθεζετο H⁵² Iα⁵⁵ ι | 4 om ι I¹³⁸⁶ Kε²⁰ obelisiert | 5 ~ ο ις α τους K |
 add αυτου p οφθ. (Lk 6:2) Τα Iα^{050*} ι al l sy | add τον α Φιλιππον K | αγορασωμεν K | 6 ημελλεν
 K¹ al K^x 3:9 K^r I^r | 7 ειπεν ι απεκρ. Τα sy, αποκρινεται H^{52*} 014 Iα⁵⁵ al | add ο α Φιλιππ.
 H⁵² 014 al I al | add εν των p εκαστος (Mt 26:22 Lk 4:40 Ac 11:29) Τα K | 8 add ονοματι α
 Ανδρ. Τα sy | 9 add εν τω παιδαριον K it sy | ο ι ος K | 10 ουν ι δε H al Iα⁵⁵ al lat, om δε H⁵¹⁻²
 al α sy Ωρ | ανεπεσον K^x 30:11 K^r | om ουν K¹ K^x 33:107 Iα¹⁶⁸ al, δε ι ουν Τα (δε oder και)
 I al sy c, και αν. ι αν. ουν af q r² | om οι H⁰¹⁴ al Iα⁵⁵ 93 η al | ωσει ι ως (Mt 14:21) K, om ως sy c |

- 11 τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. ¹¹ ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων, ὅσον ἤθελον.
- 12 ¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα
- 13 κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσιν.
- 14 ¹⁴ Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες, ὃ ἐποίησεν σημεῖον, ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς
- 15 ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. ¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς, ὅτι μέλλουσιν ἐρχεσθαι καὶ ἀρπάξαι αὐτόν, ἵνα ποιήσῃσι βασιλεία, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
- 16 Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
- 17 καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἦδη ἐγγόνει καὶ ὕπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁸ ἣ τε θάλασσα
- 19 ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. ¹⁹ ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ ὃ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβείσθε. ²¹ ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν ὄπηγον.
- 22 ²² Τῇ ἑαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστῆκώς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον, ὅτι πλοιᾶριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ²³ ἄλλα ἦλθον πλοιᾶρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ

Wandel auf 16 dem See (Mt 14, 22-33 Mk 6, 45-52)

Streitgespräch über die Wirkungen des Messias 23

11 δε 1 ουν K, και ελαβεν H³⁷⁶, και λαβων 1 ελαβεν ουν (Mk 6⁴¹) Iα^{050 93 η ι} | ευχαριστησεν και 1 -στας (Mk 8⁶) H⁶² Iα⁶⁵ af ab q r | εδωκεν (Mt 14¹⁹) H⁶² al Iα⁶⁵ eplur af b q r Ωρ Χρ, δεδωκεν Iα¹⁶⁸ al | add τοις μαθηταις οι δε μαθηται α τοις (Mt 14¹⁹) Τα K af sy⁸, add αυτου p μαθηταις (in K) Τα I^{al} af b | 12 επλησθησαν Iα^{050 93 η al} | 13 δε 1 ουν Τα Iα⁶⁵ al b r sy | add και των δυο ιχθυων p κριθινων (Mk 6⁴³) Τα sy⁸ | add p 13 και ησαν οι φαγοντες τους αρτους πεντακισχιλιοι ανδρες (Mk 6⁴⁴) Τα sy⁸ | 14 δε 1 ουν Τα q f sy | add ο ις p σημ. Τα K af | om οτι (7⁴⁰) Τα H⁶² 014 I^{al} ab q r sy | ~ αληθως α ουτος Τα sy^c | ~ ερχομενος p κοσμον (11²⁷) H⁶² Iα^{65f} al ab ff² l | 15 add αυτον p ποιησ. Τα K, και αναδεικνυται 1 ινα ποιησ. H^{62*} | φευγει 1 ανεχωρ. H^{62*} it | om παλιν (2^{14 22} 4¹² 15²¹ Mk 3⁷) Τα K sy⁸ | add κακει προσρηχτο p μονος (Mk 1³⁵) Τα Iα⁶⁵ | 16 εις 1 επι (Mt 17²⁷ Mk 3⁷) H^{al} I^{al} | 17 add το α πλοιον (Lk 8²²) K | add εις το α περαν (Mt 8^{18 28} 14²² 16⁵) Iα⁶⁵ α al | Καπερναουμ K | κατελαβεν δε αυτους η σκοτια 1 σκ. ηη εγεγ. (cf 1⁵ 12³⁵) Τα H⁶² Iα⁶⁵ | ουκ 1 ουπω Τα K sy | ~ προς αυτους εληλ. H⁶¹ al I^{al}, ~ ο ις προς αυτους H⁶² Iα⁶⁵ al α | add εις το πλοιον p ις (22) Iα ι eplur, α ο ις Iα³³⁷ al | 18 δε 1 τε Iα^{65f} al it | add επι αυτους p διηγ. Τα sy | 19 ωσει 1 ως I, om ως Iα¹⁶⁸ d sy^c, εις 1 ως af (ad), ~ σταδ. ωσει Iα⁶⁵ b r | σταδια H^{62*} Iα⁶⁵ al (lat) | των υδατων 1 της θαλασσης (cf Mt 14²⁸) Τα sy | 20 add ο ις p δε Τα I^{al} sy | 21 ~ το πλοιον εγενετο K | 22 ιδων 1 ειδον K, ειδως I^{al} | add εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου p εν Τα K, om εκεινο Τα Iα⁶⁵ al α sy^c, ανεβησαν Iα³³⁷ eplur, του ιβ 1 αυτου H^{62*} Iα⁶⁵ (*αυτ. ιν) 168 ι α sy | πλοιαριον 1 πλοιον (22^a) K | om αλλα—απηλθον Τα sy | 23 add δε p αλλα Τα K, add και α αλλα al b r | ηλθεν K, ην 1 ηλθον Τα al | ~ ηλθον p Τιβ. al, ~ ηλθον p πλοιαρια H^{al} I^{al} α f d | πλοια 1 πλοιαρια H⁶¹⁻² 014 al it | επελθοντων ουν των πλοιων 1 αλλα—πλοιαρια H⁶², επηλθον it, αλλων πλοιαριων ελθοντων 1 αλλα—πλοιαρια Iα⁶⁵ b r sy^c | add της α Τιβεριαδος (ι) H⁶¹ 014 I^{eplur} | ιβ 1 κυριου Iα³³⁷ al |

- 24 κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοίαρια καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν
- 25 Ἰησοῦν. ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ραββί, πότε
- 26 ὦδε γέγονας ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἰδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε.
- 27 ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει. τούτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφρά-
- 28 γισεν ὁ θεός. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ
- 29 θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα
- 30 πιστεύητε, εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκείνος. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον,
- 31 να ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἐφάγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἔστιν γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Ps 78 4
- 32 ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
- 34 ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν
- 35 ἄρτον τούτον. ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ὁ ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ πεινάσῃ καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.
- 36 ³⁶ ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν, ὃ δίδωσίν μοι
- 38 ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἔξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ³⁸ ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
- 39 με. ³⁹ τοῦτο δὲ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν, ὃ δέδωκέν μοι, μὴ
- 40 ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γὰρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὃ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη
- 41 ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·

24 δε 1 ουν Τα af | και ιδοντες οτι ουκ ην εκει ο ις 1 οτε—εκει H^{δ2*} sy^c | ανεβησαν H^{δ2*} al Iα³³⁷ η eplur af, ελαβον om εις 1 ενεβησαν Iα^{δ5} b ff² lr, om εις lat^{exc} ac qf | add και α αυτοι Τα Iα⁹³ η al | εαυτοι 1 αυτοι Iα^{δ5} b ff² lr, om αυτοι Τα H^{δ2*} I al lat sy^c | πλοια 1 πλοιαρια (22) K, το πλοιον H^{δ2*}, το πλοιαριον ff² sy^c | Καπερν. s zu 17 | 25 ραββει H^{δ1-2} 014 Iα⁰⁵⁰ 98f al | 26 ~ αυτοις p ειπεν Τα I al | 28 om ουν Τα I al sy | 29 om ο K | πιστευσητε K | 30 om ουν¹ Τα af qf sy | om ουν² Τα H^{δ2} al I al l sy^s | 31 ~ εφαγον το μαννα (40) H al Iα³³⁷ eplur a ff² lr | 32 εδωκεν (31) H^{δ1} 014 Iα^{δ5} al κλ | 33 ~ διδους ζωην H al Iα³³⁷ eplur cf Ευσ^{2:2} | 35 om ουν Τα H^{δ1} 014 al I al af ab r sy, δε 1 ουν K | εμε 1 με (35 1 37^s gg^b) H^{δ1-2} 5 gg Ωρ | πεινασει (414) I | διψησει (414) H I | εις τον αιωνα 1 πωποτε (414) Τα H al sy^s ~ πωποτε p πειν. Iα^{δ5} | 36 om με H^{δ2} I al af ab q sy | 37 με 1 με (37^s 35) H al I, εμε 1 με (37^s) H^{δ2} al Iα⁰⁵⁰ al | om εξω (cf 215 104) H^{δ2*} Iα^{δ5} af ab sy | 38 εκ 1 απο (313) Ευσ K | ποιησω (434) H^{δ2} 014 Iα^{δ5} al | add πατρος p με (1424) Iα^{δ5} 133 eplur e ab ff² r sy Tert | 39 add πατρος p με K it sy^s, με 38 ~ με 39 H^{δ2*} 53 Iα⁹³ al | add τι α εξ Τα b q f sy^c Tert, add μηδεν a ff² sy^s, μηδεν 1 εξ αυτου Iα^{δ5} | αλλ 1 αλλα I | αυτον 1 αυτο (40) K | add εν α τη (44) H^{δ2} al I K r it | 40 δε 1 γαρ (39) K, om γαρ Τα al | πεμψαντος με 1 πατρος μου (38) K it sy^s, add πεμψαντος με α πατρος om μου H al I, I al | om εγω (39) Iα^{δ5} η al b sy^s κλ Tert, ~ εγω α αναστησω H^{δ371} (καγω 1 και εγω) Iα³³⁷ al ff² sy^c, ~ εγω αυτον it | add εν α τη (44) H^{δ2} al I it κλ |

42 ⁴² καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὐ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν
 43 πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπε-
 44 κρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται
 45 ἔλθειν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλάβῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
 45 ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες Jer 31:33
 διδασκαλοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς μέ.
 46 ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν
 47 48 τὸν πατέρα. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγὼ εἰμι
 49 ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέ-
 50 θανον. ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγη καὶ μὴ
 51 ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. ἐὰν τις φάγη
 52 ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσκει εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δέ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ
 52 μου ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. ⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ
 53 Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν
 54 οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ
 54 τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων
 55 μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
 55 ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστιν βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου
 56 ἀληθὴς ἐστιν πόσις. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ
 57 μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πα-
 58 τέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσκει δι' ἐμέ. ⁵⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ καταβάς. οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες [ὑμῶν] καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων
 59 τούτον τὸν ἄρτον ζήσκει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων
 60 ἐν Καφαρναούμ. ⁶⁰ πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· σκληρὸς
 61 ἐστιν ὁ λόγος οὗτος, τίς δύναται αὐτοῦ ἀκοῦειν; ⁶¹ εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ,
 62 ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τούτο ὑμᾶς σκανδα-
 62 λίζει; ⁶² ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν τὸ πρό-

42 om I⁵ I | ουν I νυν (9¹⁹ Mt 22⁴⁸) Ta K, om νυν al af a sy | add ουτος p λεγει (cf 7¹⁵ 6⁵²)
 K, ~ ουτος λεγει H⁶² al I al af | om οτι H⁶² I α⁰⁵⁰ * | 43 add ουν p απεκριθη K it sy | add
 ο α I⁵ K | 44 και εγω K | 45 add ουν p πας Ta K | ακουων (3²⁹ 5²⁴) K | εμε (37) H⁶¹⁻²
 I al Ωρ¹⁻¹ | 46 ~ τις εωρακεν (1¹⁸) Tert K af it, om τις I³¹ | θεον I πατερα² (1¹⁸) H^{62*}
 I α⁶⁵ af a b r, add θεον a πατερα sy⁸ | 47 add εις εμε p πιστευων (35) Ta K, add εις θν sy |
 49 ~ το μαννα a εν (31) Ta K | 51 της ζωης I ο ζων (35) Ta I α⁹³ al α, om ο ζων (41) I al | ζησεται
 (11²⁵) K | om δε Ta H^{62*} I α⁶⁵ 168 al ab r sy Kλ Tert | add ην εγω δωσω p εστιν Ta K |
 52 ~ οι ιουδαιοι a προς H⁶³ al I lat^{oxo} b f r sy | ~ ημιν ουτος H⁶² 63 I α⁹³ η Ωρ, ~ δουναι ημιν
 H al I al sy, ~ την σαρκα δουναι I² af ac q ff² | add αυτου p σαρκα Ta H⁶¹ al I al lat^{oxo} ff²
 sy | 53 om ουν Ta I al af f sy | 54 και εγω I καγω Ωρ¹⁻² Euc K | om εν (39¹) H I α⁶⁵ f 93
 η e plur K² af α Ωρ¹⁻² | 55 αληθως bis (14 4 42) Ta K af it sy | 57 απεσταλκεν (5³⁶ 20²¹)
 I α⁶⁵ * al | ζησεται (51) K, ζη H^{63*} I α⁶⁵ b q | 58 εξ I εκ του (132) H⁶¹ 63 al | add ομων p
 πατερες (49) Ta I⁷ K | add το μαννα a και (49) Ta K it | ζησεται (cf zu 67) K¹⁶¹ 177 1126 K^x
 78:89 K^r I | 59 add τη a συναγωγη (Mt 13⁵⁴) I α⁶⁵ | Καπερναουμ K s zu 17 | 60 ~ ουτος
 ο λογος (21²³) K it | 61 ιδων I ειδως H^{63*}, εγνων ουν add και a ειπεν I ειδως δε (4^{53f} 16¹⁹)
 H^{62*} I α⁰⁵⁰ * af a ff², ως ουν εγνων (41) I α⁶⁵ | 62 om ουν Ta H^{62*} af it, δε I ουν sy |

63 **τερον;** ⁶³ τὸ πνευμά ἐστιν τὸ ζωοποιούν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφέλει οὐδέν. τὰ ῥήματα, ἃ
 64 ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν, πνευμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστιν. ⁶⁴ ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἱ
 οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ
 65 τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς
 66 δύναιται ἔλθειν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον ἀπ' αὐτοῦ πατρός. ⁶⁶ Ἐκ τούτου
 πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκ ἐτί μετ' αὐτοῦ περιεπά-
 67 τουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπε-
 68 κρίθη ἀπ' αὐτοῦ Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου
 69 ἔχεις, ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.
 70 ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν
 71 εἷς διάβολός ἐστιν. ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου. οὗτος γὰρ
 ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα.

Zweiter Hauptteil: Jerusalem Cap. 7-12. Erster Kreis: Der Ursprung des Christus Cap. 7f

Reise 7
 nach
 Jerusalem
 (cf Mt 19, 1 f
 Mk 10, 1 f
 Lk 13, 22)

7 1 ¹ Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. οὐ γὰρ ἠθελεν ἐν τῇ
 2 Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐξήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν. ² ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ
 3 ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ³ εἶπεν οὖν πρὸς αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ·
 4 μετάρθθι ἐντεῦθεν καὶ ἔπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσω-
 5 σιν τὰ ἔργα σου, ἃ ποιεῖς. ⁴ οὐδεὶς γὰρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρ-
 6 ρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελ-
 6 φοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς
 7 οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστιν ἔτοιμος. ⁷ οὐ δύναιται ὁ
 8 κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
 9 πονηρὰ ἐστίν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν, ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτήν
 9 ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὐπω πεπλήρωται. ⁹ ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν
 10 τῇ Γαλιλαίᾳ. ¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐ-
 11 τὸς ἀνέβη, οὐ φανερώς ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτόν ἐν

63 λαλω 1 λελαληκα (12⁵⁰ 14¹⁰) Τα K | 64 ~ εἰς ὑμῶν εἰσιν H⁶² Iα⁶⁵ af abqr | ~ τινες εἰς ὑμῶν H⁵ Iα¹⁶⁸ eplur | 65 add μου p πατρος (40) K it | 66 add ουν p τουτου Τα H⁶² al Iα⁶⁵ f bc ff² f l | add εκ α των (80) Τα H⁶¹ al Iα⁹³ al af abqf, ~ απηλθον α των K | 68 add ουν p απεκριθη K it, add και ειπεν p Πητρ. Τα, ειπεν δε 1 απεκριθη (cf 67) Iα⁶⁵, ειπεν sy, om αυτω Τα | 69 ~ εγνωκαμεν . . . πεπιστευκαμεν Iα¹³³ al add ο Χριστος p ει (Mt 16¹⁶) Τα Tert K af it sys | υιος 1 αγιος (Mt 16¹⁶) Τα K | add του ζωντος p θυ (Mt 16¹⁶) Τα K | 70 ειπεν 1 απεκριθη Τα sy, add λεγων p ις Iα⁶⁵, add και ειπεν p ις, ~ αυτοις p ειπεν H⁶² Iα¹ al ff² | om ο ις K sye | 71 om τον H^{62*} Iα⁶⁵ 93 η | Ἰσκαριωτην K, Σκαριωθ Iα⁶⁵ af (Car-) ab ff², απο Καρυωτου H^{62*} Iα⁰⁵⁰ ι | ~ αυτον παραδιδοναι (12⁴ Mt 26¹⁶ Mk 14¹¹ gg Lk 20²⁰ 22⁶) K | om ων (Mt 14²⁰ Lk 22⁴⁷) H⁶¹ 83* Iα⁶⁵ 337 al sy |

7 1 om και (6¹) H⁶² al Iα⁶⁵ al af it sy | ~ μετα ταυτα p ις K | 3 θεωρησουσιν H^{61*-20} 014 al Iα⁶⁵ al | om σου² (cf 3²) Τα H^{62*} Iα⁶⁵ 93 η al Kr af it sy, ~ σου τα εργα H⁶¹, add συ p α (3²), Iα⁰⁵⁰ 93 η al | 4 ~ εν κρυπτω τι K af it | αυτο 1 αυτος H⁶¹ Iα^{65*}, ~ εν παρηρσια αυτο[s] Iα⁶⁵ f ι, om αυτος af sy^c | 5 add tote p γαρ Τα ac q ff² sy, ~ p αυτου af f l, ~ p επιστευον b d r, ~ p αυτον Iα⁶⁵ | 6 om ουν Τα H^{62*} 014 Iα^{65*} al af sy | 8 εορτην 1,2 H al Iα⁹³ al | add ταυτην p εορτην¹ (s^b) Τα K sy | ουπω 1 ουκ (s^b) Τα K gg H⁶² al Iα⁶⁵ al lat^{exc} q f sy | ~ ο καιρος ο εμος (s) K | 9 om δε (9^s) Τα H⁶² I it sy, add και α ταυτα (11⁴³) af | αυτοις 1 αυτος (s) K it, om αυτος Τα I al af sy | 10 ~ εις την εορτην p ανεβη (s) K | om ως² H⁶² Iα⁶⁵ al af ab r |

- 12 τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον. ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογγυσμὸς ἦν περὶ αὐτοῦ πολλὸς ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθὸς ἔστιν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ
- 13 πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
- 14 ¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν.
- 15 ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς;
- 16 ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἔστιν ἐμῇ ἀλλὰ τοῦ
- 17 πέμψαντός με. ¹⁷ ἂν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γινώσεται περὶ τῆς διδα-
- 18 χῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν
- τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀλη-
- 19 θῆς ἔστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹⁹ οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον;
- 20 καὶ οὐδεὶς ἐξ ὁμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτείνει; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ὄχ-
- 21 λος· δαιμόνιον ἔχεις, τίς σε ζητεῖ ἀποκτείνει; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ-
- 22 τοῖς· ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν
- τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἔστιν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαβ-
- 23 βάτῳ περιτέμνετε ἀνθρώπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἀνθρώπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα
- μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾷτε, ὅτι ὅλον ἀνθρώπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαβ-
- 24 ²⁴ βάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ²⁵ Ἔλεγον οὖν
- 26 τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτείνει; ²⁶ καὶ ἶδε
- παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μὴ ποτε ἀληθῶς ἐγνωσαν οἱ ἄρχοντες,
- 27 ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν, πόθεν ἔστιν, ὁ δὲ Χριστὸς
- 28 ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει, πόθεν ἔστιν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων
- ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε, πόθεν εἰμὶ. καὶ ἀπ' ἑαυτοῦ οὐκ ἐλή-
- 29 λυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁹ ἐγὼ οἶδα αὐτόν.
- 30 ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. ³⁰ Ἐζήτουν οὖν αὐτόν πιάσαι, καὶ
- 31 οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐκ ἔληλυθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ ἐκ τοῦ
- ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλεί-

12 ~ πολυς p γογγυσμος Ta K, om πολυς Iα^{55f} af a ff² l | ~ περι αυτου ην K it | τω οχλω (48) Ta H⁶² al Iα⁵⁵ lat sy, add τω πολλω τω ερχομενω εις την εορτην p οχλω Ta sy^s | om δε (41 10 21) K | 14 μεσαζουσης Iα^{55f} 93 η ι, μεσης ουσης H⁰¹⁴ abqr | add o a l̄ K | 15 και εθαυμαζον Iεθαυμαζον ουν Ta K it[?] sy | 16 om ουν Ta H al Iα⁵⁵ 93 286f η al lat^{exc} q sy, δε I ουν Iα⁰⁵⁰ | om αυτοις Ta Iα³³⁷ al af b f, ~ αυτοις p ειπεν (21) al | om o (14) H⁸¹⁻² al | 17 om του (cf 13 3 16 30 gg 1 33 8 42 47) H⁸² Iα⁵⁵ | 19 Μωυσης K^w K^r | 20 add και ειπεν p οχλος (21) Ta K, add αυτω p απεκρ. Iα⁹³ η al, απεκριθησαν οι Ιουδ. και ειπον αυτω I απεκρ. o οχλος (218) Iα³³⁷ al, λεγουσιν αυτω τινες I απεκρ. o οχλ. sy | 21 add o a l̄ (20) H al I | 22 o I δια τουτο Ta H^{62*} | 22f Μωσ- K^w K^r | 23 add δε p ει Ta sy^c, add ουν Iα⁵⁵ af | 24 κρινατε I κρινετε (24^b) al | κρινετε I κρινατε (24^a) H⁸¹ 014 al Iα⁵⁵ 133 cplur | 25 δε I ουν Ta al sy | 26 om και I I² al a | om αληθως Iα³³⁷ al, ~ εγνωσαν αληθως Iα¹⁶⁸ sy^s, ~ οι αρχ. εγνωσαν Iα⁵⁵ | add αληθως p εστιν (4 42 6 14 7 40) Ta K | 28 ~ o l̄ a εν H⁶² Iα⁵⁵ 93 η al af b l sy, om o H^{61o} 014 5 | 29 add δε p εγω Ta H⁸² al I bc ff² fr sy | απεσταλκεν (δ 38) H⁸² Iα⁵⁵ | 30 οι δε εξητουν I εξητουν ουν Ta H⁸² sy | add και εξηλθεν εκ της χειρος αυτων p πιασαι (10 39) Iα⁰⁵⁰ ι al | τας χειρας (44) H⁰¹⁴ Iα⁹³ η al lat sy | 31 ουν I δε (40) H⁰¹⁴ I, om δε Iα⁰⁵⁰ ι | ~ πολλοι δε εκ του οχλου Ta K, ~ επιστευσαν a εκ H⁶² Iα⁵⁵ | add οτι p ελεγον K | μη I μη (4 29) Ta K | add τουτων p σημεια (14 12) Ta K sy^c | ποιει I εποιησεν (14 12) H^{62*} Iα^{55f} ι lat^{exc} b f l* |

- 32 ονα σημεῖα ποιήσει, ὧν οὗτος ἐποίησεν; ³² Ἦκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ δχλου γογ-
 33 γύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ὀπηρέ-
 34 τας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν
 35 εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εδρήσετε, καὶ ὅπου
 35 εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ
 οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εδρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν
 36 τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λό-
 γος οὗτος, ὃν εἶπεν· ζητήσετέ με καὶ οὐχ εδρήσετε, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ
 δύνασθε ἔλθειν;
- 37 ³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχατῇ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰσῆλθε ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκρα-
 38 ξεν λέγων· ἂν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθ-
 ὡς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ βρῦσουσιν ὕδατος ζῶντος.
 39 ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἡμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς
 40 αὐτόν. οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. ⁴⁰ Ἐκ τοῦ δχ-
 λου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.
 41 ⁴¹ Ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. οἱ δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ
 42 Χριστὸς ἔρχεται; ⁴² οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ
 43 Βηθλεέμ, τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαυὶδ, ἔρχεται ὁ Χριστός; ⁴³ σῆσιμα οὖν ἐγένετο
 44 ἐν τῷ δχλω δι' αὐτόν. ⁴⁴ τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς
 45 ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. ⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὀπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς
 46 καὶ φαρισαῖους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκείνοι· διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ ἀπεκρί-
 θησαν οἱ ὀπηρέται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.
 47 ⁴⁷ ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ μὴ τις ἐκ
 49 τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; ⁴⁹ ἀλλ' ὁ δχλος οὗτος ὁ

32 add και α ηκουσαν Iα⁰⁵⁰ ι sy, add ουν p ηκουσαν I K¹ al α ff² f, add δε Ta H⁶² Iα⁶⁵ af c | ~ φαρ. . . αρχ. K, om και οι φαρ. Ta, om οι αρχ. και οι φαρ. I al af b sys | ~ υπηρετας p απεστειλαν K af, om υπηρετας al sy^c | 33 add αυτοις a ο ις Ta H al Iα⁹³ η β sys, | ~ μικρον χρονον (12³⁵) K | 34 add και α ζητησετε Ta I al sy | add με p ευρησετε (34^a) Ta H⁶¹ al Iα⁹³ al sy | 36 ~ ουτος ο λογος (21²³) K | add με p ευρησετε (36^a) Ta H⁶¹ al Iα⁹³ η al sy | 37 ~ τη εσχατη p μεγαλη Ta Iα⁶⁵, om τη εσχατη sy, om τη μεγαλη H⁰¹⁴ | εκραξεν (gg²⁸) H⁶² Iα⁶⁵ f η al lat | εμε H⁶¹, om προς με H^{62*} Iα⁶⁵ af b r² | 39 ο ι ου K I^o K^w 4:7 K^r H⁶¹ al Iα²⁸⁶ e plur | εμελλον K | πιστευουσαντες H⁶¹ 014 al | om αγιον (Ac 8¹⁸) Ta H⁶² al Iα⁰⁵⁰ al e it^o af sy Ωρ, add δεδομενον p αγιον Ta H⁶¹ lat^o f sy, add επ αυτοις p αγιον Iα⁶⁵ f | 40 add πολλοι α ~ ουν εκ (6⁸⁰) Ta K, τινες ι πολλοι sy, οι ουν εκ του οχλ. Iα⁰⁵⁰. | add αυτου a των H^{62*} Iα⁶⁵ f al, add αυτου p λογων Ta H⁰¹⁴ Iα³³⁷ ι al c ff² l sy^c | om τούτων K sys | τον λογον K I^o K^w K^r sys | 41 add δε p αλλοι (Mt 16¹⁴ Mk 8²⁸) Ta H al Iα⁰⁵⁰ 93 η ι al K I al bcf sys Ωρ | αλλοι ι ο δε (41^a) Ta K af sy | 42 ουχ H⁶¹ al I al Ωρ | om του (Rm 13) Iα⁶⁵ 93 η ι al Ωρ | om οπου ην Ta af | ~ ο Χριστος ερχεται I K, ~ ο Χρ. ερχ. α οπου Iα⁶⁵ al, om οπου ην Δαδ Iα¹⁶⁸ al sy, om ο Χρ. af sys | 43 δε ι ουν Ta ff² sy | ~ εγενετο p οχλω K | 44 ~ εξ αυτων ηθελον (11³⁷ 46) I al it | εβαλεν H⁶¹ al | 45 οι αρχιερει ι εκεινοι Ta, οι ιερεις και οι φαρισαιοι ι εκεινοι sys, om εκεινοι Iο⁹⁰ al af | 46 ειπον ι απεκριθ. Ta sy, add και ειπον p υπηρετ. Iα³³⁷ c, add λεγοντες af α | ~ ουτως ελαλησεν K, ~ ελαλησεν p ανδρ.¹ H^{62*} Iα⁶⁵, om ουτως Iα¹³³ 168 sy, ανθρωπος¹ ~ H^{61-2c} 014 al Ωρ | add λαλει p ουτος Ta H^{62*} Iα⁶⁵ al c sy, om ο ανθρωπος Iα⁶⁵ c | 47 om ουν Ta H⁶² al Iα⁶⁵ 337 η e plur af ac ff² r sy | om αυτοις H⁶¹ Iα⁰⁵⁰ ι al l r | 49 αλλα H⁶¹ 014 al Iα⁶⁵ | επικαταρατοι (Ga 3¹⁰) K |

50 μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. 50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοῦς, ὃ ἐλ-
 51 θῶν πρὸς αὐτὸν τὸ πρότερον, εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν 51 μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄν-
 52 θρώπων, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γνῶ, τί ποιεῖ; 52 ἀπεκρίθησαν καὶ
 εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι ἐκ τῆς Γαλι-
 λαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται.

53 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

8¹ Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ελαιῶν. 2 ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγενετο εἰς τὸ ἱερόν. καὶ πας
 ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτὸν καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρι-
 σαῖοι γυναῖκα ἐπιμοιχεία κατελιμμένην. καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ. 4 λεγουσὶ αὐτῷ δι-
 δασκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ εὐληπταὶ ἐπ' αὐτῷ φῶρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νομῷ ἡμῶν Μωϋσῆς δια-
 κέλευε τὰς τοιαύτας λιθαίνειν. σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἐλεγον πειραζόντες αὐτὸν, ἵνα σχῶσι
 κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κατὰ κῦψας τῷ δακτυλῷ κατεγράψεν εἰς τὴν γῆν. 7 ὡς δὲ ἐπε-
 μενον ἐρωτῶντες αὐτὸν ἀνεκύψη καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὁ ἀναμαρτητὸς ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλετῶ
 λίθον. 8 καὶ πάλιν κατὰ κῦψας ἐγράψεν εἰς τὴν γῆν 9 οἱ δὲ ἀκουσάντες ἐξήρχοντο εἰς καθ'
 εἰς ἀρξάμενοι ἀπο τῶν πρεσβυτέρων [εἰς τῶν ἐσχάτων] καὶ κατελειφθὲν ἄλλος καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ
 οὐσα. 10 ἀναβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· γυναῖκα ποῦ εἰσιν; οὐδεὶς σε κατεκρίνει; 11 ἡ δὲ
 εἶπεν· οὐδεὶς κυρίως. ὁ δὲ εἶπεν· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω, πορεύου, ἀπο τοῦ νῦν μηκέτι ἀμαρτάνει.

50 add νυκτος p ελδων (32) K, add νυκτος p αυτον Ta H al I a 55 337 e plur c q ff 2 fl sy | om
 το προτερον Ta K af it, om το H 51-25 5 | τον ἰν 1 αυτον (cf 32) Ta I al af | ~ eis wn εξ αυτων a o
 ελδων I a 55, om ελδων—προτερον H 52*, om eis wn εξ αυτων I al af sy | 51 προτερον 1 πρῶτον
 (50) K, om πρῶτον af sy | ~ παρ αυτου πρῶτον Ta K, om παρ αυτου H 52* | ἐποιησεν 1 ποιεῖ Ta
 I a 55 c | 52 ἐραυνησον H 51*-2 5 Ωρ | ~ προφήτης a εκ Ta K | ἐγηγγεραῖ (Mt 11 11 Lk 7 10)
 K 1? K x K r | add 7 53—8 11 K I a 55 al c ff 2 r, add p Jo 21 24 I η 5254, add p Lk 21 38 I t |
 Vorkommende Varianten (die Zeugen s. in der grossen Ausgabe): 53 ἐπορεύθη, ἀπηλθον,
 -θεν, παραγενεται | οικον 1 τοπον | 8 1 και ἰς | add o a ἰς 1 ἰς | ἐπορεύετο | 2 add βαθεος
 p ὄρθρου | ἦλθεν 1 παρεγενετο | add o ἰς a eis | οχλος 1 λαος | om προς αυτον | om και πας—αυτους,
 om και καθ. εδιδ. αυ. | 3 και προσηνεγκαν αυτω 1 ἄγουσι δε | ἀρχιεῖς 1 γραμματεῖς | add προς
 αυτον p φαρισαῖοι | εν 1 ἐπι | ἀμαρτια 1 μοιχεια | καταληφθεισαν 1 κατελιμ., εὐλημμένην | add
 τω a μεσω | 4 εἶπον 1 λεγουσιν | add πειραζόντες p αυτω, add εκπειρ. αυτον οἱ ἀρχιεῖς ἵνα
 εχῶσι κατηγορειαν αυτου | κατελιπται, κατεληφθη | ταυτην ευρομεν . . μοιχευομένην 1 αυτη ἡ γυνη
 εὐληπται . . μοιχευομένη | ἐπ αυτοφορω, ἐπ αυτω τω φωρω | 5 Μωϋσης | ~ Μωϋσης δε εν τω νομῳ |
 ~ ἡμιν p Μωϋσης, ἡμῶν 1 ἡμιν, om ἡμιν | ἐκελευσεν 1 διακελευει, ἐνετειλατο | λιθοβολεισθαι 1 λιθαζειν
 and περι αυτης p λεγεις | 6 om εἶπον 1 ἐλεγον | ἐκπειραζόντες | εχῶσι 1 σχῶσι, ευρωσι | κατη-
 γοριαν κατ 1 κατηγορειν | ἐγραψεν 1 κατεγραψεν, εγραψεν | add μη προσποιουμενος p γην | 7 ἐπε-
 ρωτῶντες | om αυτον | ἀνακύψας 1 ἀνεκύψη και, ἀναβλέψας | προς αυτους 1 αυτοῖς | αυτη 1 ἐπ
 αυτην | add τον a λιθον | ~ βαλετω p λιθον, ~ ἐπ αυτην p βαλετω, τον λιθον ἐπ αυτη βαλετω |
 Σ om κατω, κατακύψας | add τῷ δακτυλῷ p κατακύψας | κατγραψεν | add ενος εκαστου αυτων τας
 ἀμαρτίας p γην | 9 ἀκουσάντες δε 1 οἱ δε ακ., και ἐξήλθον 1 οἱ δε—ἐξήρχ., εκαστος δε των ἰουδαιων
 ἐξήρχετο 1 οἱ δε—eis 2 | add και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι | ἐξήλθον 1 ἐξήρχοντο | εκαστος
 αυτων 1 καθ εις | om εως των εσχατων | add ωστε παντες εξελθειν p πρεσβ. | add o ἰς p μονος, a
 μονος, o ἰς 1 μονος | εστῶσα 1 ουσα | 10 ἀνακύψας 1 ἀναβλέψας | add εἶδεν αυτην και p ἰς, add και
 μηδενα δεασαμενος πλην της γυναικος | τη γυναικι 1 αυτη γυναι, om αυτη, om γυναι | add οἱ κατηγοροῖ
 σου p εἰσιν, add εκεινοι a οἱ | 11 add ἰς p ο δε | add αυτη p εἶπεν | ~ και o ἰς εἶπεν αυτη | ~ εἶπεν
 δε (add αυτη) o ἰς | κρινω 1 κατακρινω | add και p πορεύου | om απο του νυν |

- 12 ¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου·
 ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.
 13 ¹³ εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ
 14 ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυ-
 του, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα, πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς
 15 δὲ οὐκ οἴδατε, πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε,
 16 ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι
 17 μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ
 18 ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ
 19 μαρτυρῶν περὶ ἑαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον
 οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν
 20 πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. ²⁰ Ταῦτα τὰ ῥήματα
 ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ. καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι
 οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
 21 ²¹ εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ
 22 ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν. ²² ἔλεγον οὖν
 οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
 23 δύνασθε ἔλθειν; ²³ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω
 εἰμί. ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.
 24 ²⁴ εἶπον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύ-
 25 σητε, ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ
 26 τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχήν, ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν; ²⁶ πολλὰ ἔχω
 περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, κἀγώ, ἃ ἤκουσα
 27 παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν, ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς
 28 ἔλεγεν. ²⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώ-
 σεσθε, ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἑαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς διδάξεν με ὁ πατήρ,
 29 ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν, οὐκ ἀφήκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ
 30 τὰ ἄρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς

12 ~ ο ἰσ̄ ἐλαλησεν K | ~ ἐλαλησεν αυτοις (10^s 15²²) H^{a1} Iα^{δ5} 133 93 η α1 α ff² fl, om αυτοις I^{a1} af r | 13 om ουν Τα α sy | 14 add ο a ἰσ̄ H^{δ2} al Iα^{δ5f} ε al Ωρ | υπαγω¹ ~² K¹ K² H^{a1} Iα¹⁶⁸ 286f al Ωρ | om δε (11⁴⁹) H^{δ2} Iοplur K¹ al α | και ι η (14^s) Τα K it sy | 15 add και α υμεις Τα b, add δε p υμεις sy | 16 αληθης (14 532) K, δικαια (530) Iα³³⁷ al | 18 add μου p πατηρ Τα sy^c | 19 om ουν Τα sy, δε ι ουν af | add ο a ἰσ̄ H^{δ2} 014 al Iα⁰⁵⁰ ε oplur Ωρ | add και ειπεν ι ἰσ̄ (629) Τα H^{δ2} al Iα^{δ5} 133 168 al af b, add αυτοις p ειπεν (629) Τα Iα^{δ5} af (~ p απεκρ.) b, ειπεν αυτοις ι απεκρ. ἰσ̄ sy | ~ ηδειτε αν K, om αν Iα^{δ5} af b ff² | 20 add ο ἰσ̄ p ἐλαλησεν K | 21 add ο ἰσ̄ p αυτοις Τα K | add και ουχ ευρησετε με p με (734 36) Τα Iα¹³³ 93 η al | add και α οπου (734 36 144) Τα Iα⁹³ ε oplur sy | 23 om και Τα sy, ουν ι και H^{δ2*} r | ειπεν ι ελεγεν (21) K | add δε p εγω¹ Τα Iα^{δ5} q f sy | 24 om ουν Τα H^{δ2} I al af α sy | om γαρ Τα I al sy | add μοι p πιστευσητε (845f 1411) H^{δ2} Iα^{δ5f} ε e gg Kλ Ωρ | 25 om ουν (2*) Τα H^{δ2} al sy, δε ι ουν b r | add και α ειπεν K, add ουν p ειπεν (28) H^{δ2} al Iα^{δ5} al | 26 λεγω ι λαλω Τα K | 27 add και α ουκ Τα I al lat^{exc} q, add δε p ουκ I al sy, add δε p εγνωσαν al. add ουν I al | 28 om ουν (cf 732 50) I al sy, και ι ουν ~ α ειπεν af, add αυτοις p ουν (25) Τα K | add παλιν p ἰσ̄ (21) Τα H^{δ2} Iα^{δ5} (~ α ο ἰσ̄ 168 sy (ε δ5) | add μου p πατηρ Τα K, om ο πατηρ H⁰¹⁴ ουντως ι ταυτα (1250) Τα H^{δ2} af α sy Tert | 29 add και α ουκ Τα H al I ε al af bc r² sy | add ο πατηρ p μονον (28) Τα K, om μονον af sy, add μου p πατηρ Τα al |

31 αὐτόν. 31 Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν
 32 ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε, 32 καὶ γνώσεσθε τὴν
 33 ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. 33 ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα
 Ἄβραάμ ἔσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε, πῶς σὺ λέγεις, ὅτι ἐλεύθεροι
 34 γενήσεσθε; 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν
 35 τὴν ἁμαρτίαν δούλος ἐστὶν τῆς ἁμαρτίας. 35 ὁ δὲ δούλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ
 36 εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ,
 37 ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 οἶδα, ὅτι σπέρμα Ἄβραάμ ἐστε. ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀπο-
 38 κτείναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ἔγωγ' ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ.
 39 λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν, ἔηκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν ποιεῖτε. 39 ἀπεκρίθησαν
 καὶ εἶπον αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἄβραάμ ἐστίν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα
 40 τοῦ Ἄβραάμ ἔστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἄβραάμ ἐποιεῖτε ἂν. 40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο-
 κτείναι, ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ. τοῦτο
 41 Ἄβραάμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον αὐτῷ·
 42 ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγενήθημεν, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. 42 εἶπεν αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπάτε ἂν ἐμέ. ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξήλ-
 43 θον καὶ ἤκω. οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 διὰ
 τί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκοῦειν τὸν λόγον τὸν
 44 ἐμόν. 44 ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς
 ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ
 ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων
 45 λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 ἐγὼ δέ, ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω.
 46 οὐ πιστεύετέ μοι. 46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω,
 47 διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; 47 ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει.
 48 διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστὲ. 48 Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰου-
 49 δαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον
 50 ἔχεις; 49 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ
 50 ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. 50 ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου, ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
 51 51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ

33 αυτο | προς αυτον (52 10³³) K it | add οι Ιουδαιοι p αυτον (48) H^{al} I^c plur af it | ειπον I
 απεκριθ. (32 57) Ta sy, add και ειπον α σπερμα (39) I^{a55} 93 al K^r af, add λεγοντες bc ff² r
 35 add ουν p πως Ta al, add και α πως I^{a1} | 34 ειπεν | απεκριθη Ta sy, add και ειπεν p I^a af |
 35 add δε p ο² (35^a) Ta H^{al} I^{a55} al a r sy Cyp | 36 δε I ουν Ta Kλ sy, om ουν H^{al} I^c af
 a q ff² l | 38 ο I α bis (31¹) K, nur α¹ al Tert, nur α² I^{a1} af b fl r r² | ~ εγω α [ο] (38^b)
 K | add μου p πατρι (cf 38^b) Ta Tert K | add ταυτα α λαλω (26 28) H⁰¹⁴ al I^{a55} al bc q |
 om ουν (cf 38^a) Ta H⁰¹⁴ I^{a1} ff² l r² Tert | εωρακατε I ηκουσατε (38^a) Ta Tert K | τω πατρι
 I του πατρος (38^a) Ta K | om υμων (38^a) H⁶¹ al Ωρ | add ταυτα α ποιειτε I^{a55} Tert | 39 ητε I
 εστε (9⁴¹) Eus K af it | om αν (38) H^{61-2*} 014 I^{a55} f 168 plur K¹ K² 77:84 K^r sy Ωρ^{a1} Eus |
 41 add δε p υμεις (14) Ta H^{52c} I^{a55} 93 η al af b l r sy | add ουν p ειπον (cf 21f 26 uδ) K | ουκ
 εγεννηθημεν (9³⁴) H⁶¹ I^{a55*}, ουκ εγεννημεθα H^{62*} al, γεγεννημεθα H⁰¹⁴ I^{a1} | 42 add ουν
 p ειπεν K | 44 add υμων p πατρος¹ (38 44^b) I^{a337} al Kλ Ωρ | ουχ I ουκ¹ Kλ Ωρ K | 45 ος
 I οτι Ta, ο al | 46 add δε p ει Ta K sy | 48 add ουν p απεκρ. (218) K | ~ ημεις λεγομεν
 H^{al} I^{a55} al c Eus | 49 add ο α I^a H^{al} I^{a55} f 337 ι al | add και ειπεν p I^a (9¹¹) H⁶² I^a 050
 98 η ι al, ειπεν αυτοις I απεκρ. sy | 51 ~ τον λογον τον εμον (43) K, τον λογον μου (52) I^{a337} al |
 θεωρησει H⁶² I^a 168 286 η ι al, γευσηται (52) sy |

52 εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν, ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἄβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ μὴ σὺ μέζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἄβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ⁵⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐάν ἐγὼ δοξάσω ἑμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν. ἔστιν ὁ ⁵⁵ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστίν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. καὶ ἐάν εἶπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης. ἀλλ' οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἄβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλίασατο, ἵνα ἰδῇ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πενήτηκοντα ἔτη οὕτω ἔχεις καὶ Ἄβραάμ ἐώρακας; ⁵⁸ ⁵⁸ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἄβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ ⁵⁹ ἦραν οὖν λίθους, ἵνα βάλλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

Zweiter Kreis: Das Wesen des Christus Cap. 9, 1-10, 39

9 12
Heilung
eines Blind-
geborenen
am Sabbat

9 12 ¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἀνθρώπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν, ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ⁷ καὶ αὐτῷ ἔπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων. ⁸ Οἱ οὖν γειτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν. ἄλλοι [δὲ] ἔλεγον οὐχί, ἀλλ' ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος [δὲ] ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγον οὖν ¹¹ αὐτῷ· πῶς [οὖν] ἠνεψόθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὁ ἀνθρώπος

52 add οὖν p εἶπον K it? | 53 τῶν προφητῶν οἱ 1 οἱ προφῆται Tα af sy | add ου a ποιεῖς (cf 6³⁰ 10³³) K | 54 δοξάζω 1 -σω Tα K sy | ἡμῶν Tα K sy | 55 καν 1 καὶ εαν H⁵¹⁻² 014 Iα⁵⁵ | 57 om οὖν Tα sy | ου 1 οὐπω Tα^e sy, ουδεπω Iα⁵⁵ | εωρακε σε 1 εωρακας H^{52*} al sy, εωρακες H^{51*} 014 Iα⁰⁵⁰ | 58 add οὖν p εἶπεν I⁷ K^{x98:04} sy, add καὶ α εἶπεν al. add δε al | 59 add καὶ διελθὼν δια μεσου αυτων επορευετο καὶ παρηγεν ουτως p ιεροῦ (Lk 4³⁰ Jo 9¹) Tα (om καὶ παρηγεν ουτως) H^{52o} 53 cplur I: al, ebenso doch om καὶ u. επορευετο K, om διελθὼν I al, om καὶ παρηγεν ουτως Tα al |

9 1 add ο 15 α εἶδεν H al Iα⁰⁵⁰ cplur | γεννητης (cf 2) H al I | 2 ραββει H⁵¹⁻² al Iα⁵⁵ 93 al | 3 λεγει αυτοις 1 απεκριθη Tα sy, add αυτοις p απεκρ. I al a, add καὶ εἶπεν αυτοις p 15 Iα⁹³ η af (om αυτοις) b | add ο a 15 Iα^{55f} i cplur | 4 εμε 1 ημας (cf 10¹⁶ Lk 13³³) Tα K | ως 1 εως (12³⁵) H⁰¹⁴ 53* al b d | 5 ~ ω a εν (17^{11f}) H al Iα^{55f} η al af ab l r | 6 om αυτου Tα K af it sy, αυτω 1 αυτου Iα⁵⁵ l | om τον πηλον (11) Tα Iα⁹³ η al af ac f sy | om επι Iα⁹³ η al af a | add του τυφλου p οφθαλμους Tα K af sy, add αυτου (Mk 8²⁵) H al Iα⁵⁵ al it | 7 add καὶ α νιψαι Tα I al c r 2, ~ καὶ νιψ. p Σιλ. (11) I al, om νιψαι (cf 11) ab, ~ καὶ νιψαι p απεσταλμ. af | 8 τυφλος 1 προσαιτης K, add τυφλος καὶ α προσαιτ. af ab (~ p ην) c l | 9 add δε p αλλοι¹ (9^b) Tα al | οτι 1 ουχι αλλ (9^a) K af it sy | add δε p αλλοι² Tα K it² sy | om ελεγον² K | om δε Tα K sy | 10 add οὖν p πως Tα H⁵² 53 al Iα^{55f} al a l ff² (α om οὖν 1) | ανεωχθησαν K^{x97:63} K r |

- ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι, [ἴτι] ὄπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι. ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα.
- 12 13 ¹² καὶ εἶπον αὐτῷ· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. ¹³ Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέψξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέδηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινές· οὐκ ἐστὶν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
- 17 ¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἀνέψξεν σου τοὺς ὀφθαλμοὺς; ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν. ¹⁸ οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως οὗτο ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὁμῶν, ὃν ἡμεῖς λέγετε, ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ²⁰ ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν. αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἢλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει.
- 22 ²² ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβούντο τοὺς Ἰουδαίους. ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται.
- 23 24 ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, ὅτι ἢλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε. ²⁴ Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ· δὸς δόξαν ²⁵ τῷ θεῷ. ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐστίν. ²⁵ ἀπεκρίθη ²⁶ οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα, ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπον

11 add αυτοις p απεκριθη Ta a sy, add και ειπεν p εκεινος Ta K, ειπεν 1 απεκρ. sy | om o¹ K | om o² K | om οτι (7) Ta I⁷ K | ~ νίψαι (om και) a εις (7) H^{al} I^e eplur f sy | την κολυμβηθραν του 1 τον (7) K af sy | δε 1 ουν (gg 7) Ta K, και απελθων 1 απ. ουν it, om ουν af | 12 ειπον ουν 1 και ειπον (10) K it, om και Ta I^a168 al af sy | 13 add και a αγουσιν Ta I^a65 c, add ουν p αγ. I^π af, add δε ab | 14 εν η ημερα 1 οτε Ta H I^{al} abc ff² r | 15 δε 1 ουν Ta al sy, om ουν I^{al} a q | om και¹ Ta H^{al} I^{al} K¹ al lat sy | ανεβλεψας (cf 10) Ta I^a050 al af it², ηνεωχθησαν σου οι οφθαλμοι sy | add και a αυτοις I^e al | 16 add του a δῶ (646 840 1627) K | ~ ουτος ο ανθρωπος a ουκ Ta K it sy | om δε (712) K af it | 17 om ουν K | ~ ου τι (825 2112) Ta K | ηνοιξεν H⁶²83 al K, ηνεωξεν H⁶¹014 al I^e al | 18 δε 1 ουν Ta I^a050 al sy, και a ουκ af l r, om ουν (1237) I^a65 168 al ab ff² f | ~ τυφλος ην (8) K, εγεννηθη 1 ην (19) I^a168, om οτι— ανεβλ. I^a65 l, om και ανεβλ. I^a168 b sy | 19 om λεγοντες Ta H^{62*}014 it | add ει a ουτος Ta H^{62*} I^a65 sy, ~ εστιν ουτος I^a65 | ~ αρτι βλεπει (25) K | 20 om δε (meist, δε nur hier in Jo) Ta H⁰¹⁴ eplur I lat^{exc} q f, ουν 1 δε (218) H⁶¹⁻² I^a93 q | add αυτοις a οι (27) K it² | 21 om ουκ οίδαμεν¹ Ta af sy | ηνεωξεν H⁰¹⁴ al I^η al, ανεωξεν H^{al} I^a050 | add αυτος a ηλικιαν Ta K sy | ~ αυτον ερωτησατε p χει (33) Ta K, om αυτον ερωτ. H^{62*}014 al I^{al} b sy | αυτου (17 21^a) H^{al} I^a65 337 eplur K¹ al | 23 add και a αυτον Ta I^{al} | ερωτησατε (21) I K, ερωτατε I^a65 | 24 ~ εκ δευτερου τον ανθρωπον K sy | ~ ο ανθρωπος ουτος (Lk 2347 gg Mk 1530 Jo 1147) I⁷ K af | 25 om ουν (11 27 36) Ta H⁶³ al I⁷ K¹ a sy, δε 1 ουν f r, και af | add και ειπεν p εκεινος (36) Ta K, add αυτοις p ειπεν Ta al, add αυτοις p ουν sy, ειπεν 1 απεκριθη I^a050 lat^{exc} f sy | ημην και 1 ων (cf 18) H^{al} I^a65 93 η al af it |

27 οὖν αὐτῷ [πάλιν]· τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; 27 ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὅμιν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε. τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς 28 θέλετε μαθηταὶ αὐτοῦ γενέσθαι; 28 οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον· σὺ μαθητῆς 29 εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμέν μαθηταί. 29 ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι Μωϋσεὶ 30 λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν, πόθεν ἐστίν. 30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, πόθεν 31 ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 οἶδαμεν, ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ 32 ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. 32 ἐκ 33 τοῦ αἵωνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. 33 εἰ 34 μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

Die Führer
der Juden
und Jesus

35 35 Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ ἐβρών αὐτὸν εἶπεν 36 [αὐτῷ]· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; 36 ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς 37 ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεῦσω εἰς αὐτόν; 37 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας 38 αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. 38 ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε. καὶ 39 προσεκόνησεν αὐτῷ. 39 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον 40 ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. 40 ἤκου- 41 σαν ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες καὶ εἶπον αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς 41 τυφλοὶ ἐσμεν; 41 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν. 10 1 νῦν δὲ λέγετε, ὅτι βλέπομεν, ἢ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. 10 1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 2 ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν ἀλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων 2 ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστίν καὶ ληστής. 2 ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας 3 ποιμὴν ἐστίν τῶν προβάτων. 3 τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς 4 φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. 4 4 ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλλῃ, ξημερῶσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ 5 ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 5 ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν. 6 ἀλλὰ 6 ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. 6 Ταῦτην

26 δε 1 ουν K, om ουν Τα H^{82*} af a sy | om παλιν H^{61-2*} 014 I α⁵⁵ lat^{ox} qf sy | ανεωξεν IKr, ηνεωξεν H⁰¹⁴ al I i al | 27 ο δε ειπεν 1 απεκριθη Τα I α⁵⁵ | om ηδη Τα a r sy | ~ αυτου μαθηται K, om αυτου I al | 28 om oi δε K af, και 1 oi δε H^{61-2*} 014, ουν 1 oi δε I c ff² | add αυτω p ειπον Τα I α⁰⁵⁰ sy | ~ ει μαθητης (18₃₃ uδ) K, ~ εκεινου ει I α^{55f} it, om ει al | 28f Μωσ- K^x Kr | 29 Μωση K^x | 30 ~ γαρ τουτωK, ουν 1 γαρ I α⁵⁵ af r, om γαρ Τα it sy | om το Ωρ K | ανεωξεν K, ηνεωξεν H⁰¹⁴ al I al | 31 add δε p οιδαμεν Τα K sy | 32 ανεωξεν I α⁰⁵⁰ 93 η al, ηνεωξεν H⁶¹ 014 al I al | 35 add και a ηκουσεν Τα H^{62*} I α⁵⁵ sy, add δε p ηκουσεν H⁰¹⁴ I α⁰⁵⁰ b ff² fl | om αυτω H^{61-2*} 014 I α⁵⁵ af gg Ωρ | ανθρωπου 1 θυ (1 s1) H⁶¹⁻² 014 I α⁵⁵ sy gg Tert Ωρ | 36 om και² Τα H al I α⁰⁵⁰ al lat sy Ωρ | 37 om δε Τα H I α^{55f} al af ab sy, και ειπεν 1 ειπεν δε (39) al c ff² fl r² | 39 om τουτον (18 37) Τα al | 40 add και a ηκουσαν Τα K, add δε p ηκουσαν I α⁵⁵, add ουν I α⁹³ η al a | ~ ταυτα p οντες Τα, om ταυτα H^{62*} I α⁵⁵ al lat sy | ~ οντες μετ αυτου (cf 11 31 12 17 gg Lk 6 s) K | 41 add και a ειπεν (39) H al I i al l, add ουν p ειπεν I α⁵⁵ al, add δε al | add ουν p η Τα K sy, add και a η al lat | αι αμαρτια . . μενουσιν (34 cf 8 24) H^{62*} 014 al I α⁵⁵ al sy | 10 1 ~ ληστης . . κλεπτης Τα sy | 2 ουτος εστιν ο ποιμην 1 ποιμην εστιν Τα H⁰¹⁴ I α⁵⁵ it | 3 add την θυραν p ανοιγει Τα sy | καλει 1 φωνει (Jes 43 1) K | 4 add και a οταν Τα K, add δε p οταν I al bc q ff² l | προβατα 1 παντα (3) Τα K sy, add προβατα it, om παντα H^{62*} | 5 του αλλοτριου Τα q sy, αυτου (4) af it |

τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐκείνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν, ἃ ἐλάλει
 7 αὐτοῖς. 7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐγὼ εἰμι
 8 ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 πάντες, ὅσοι ἤλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί.
 9 ἄλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ,
 10 σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. 10 ὁ κλέπτης οὐκ
 ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ. ἐγὼ ἤλθον, ἵνα ζῶν ἔχωσιν καὶ
 11 περισσὸν ἔχωσιν. 11 Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν
 12 αὐτοῦ τίθεισιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐ οὐκ
 ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ
 13 φεύγει. καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει, 13 ὅτι μισθωτὸς ἔστιν καὶ οὐ
 14 μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. 14 ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ
 15 καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν, 15 καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καγὼ γινώσκω τὸν
 16 πατέρα. καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθειμι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 καὶ ἄλλα πρόβατα
 ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης. ἀκείνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς
 17 μου ἀκούσωσιν, καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν. 17 διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ
 18 ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθειμι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 οὐδεὶς αἶρει
 αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθειμι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν,
 καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς
 19 μου. 19 Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
 20 20 ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται. τί αὐτοῦ ἀκούετε;
 21 21 ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου, μὴ δαιμόνιον δύναται
 τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

Jesus 22 23
 der Christus 24
 22 Ἐγένετο τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις. χειμῶν ἦν. 23 καὶ περιε-
 πάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. 24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν
 οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,
 25 εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ. 25 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ
 26 ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 26 ἄλλ'

6 om ην α Τα Ι α¹ lat, om α Η⁵⁶ | 7 om ουν Τα af sy, δε l ουν r | ~ αυτοις παλιν (cf α) Τα Η^{82c}
 014 al Ι α⁹³ 337 cplur it ^{exc} α, om αυτοις Η^{δ1-2*}, ~ παλιν p l̄ Η^{δ48} Ι α¹, ~ παλιν α ειπεν sy, om
 παλιν (9₄₁ uō) Η^{δ2*} 014 Ι α⁹³ η α¹ af ff² r, om ο l̄ Ι α¹ b l | add οτι p υμιν (5₂₄ uō) Τα Κ af
 it sy | 8 om προ εμου Τα Κ af it sy, ~ προ εμου ηλθον Ι α⁰⁵⁰ 93 η α¹ | 9 add και α δι εμου
 Τα sy | 10 add δε p εγω Τα Ι α⁸⁵ α sy | 11 διδωσιν l τιθεισιν (cf Mt 20₂₈) Τα Η^{δ2*} Ι α⁸⁵
 it ^{exc} a f l sy | 12 add δε p μισθωτος Τα Κ, ~ δε α μισθωτος Η^{δ2} al Ι α⁸⁵ ε α l | εισιν l εστιν
 Κ | add ερχεται και α αρπαζει (cf 12^a) Τα sy | τα προβατα l αυτα Τα, om αυτα Ι α⁸⁵ b ff² l sy |
 add τα προβατα p σκοπ. Κ af it | 13 add ο δε μισθωτος φευγει α οτι (cf 12) Τα Κ it | 14 γινωσ-
 κουσι με τα εμα l γινωσκομαι υπο των εμων (cf 15) Τα Η^{δ1-2} 014 al Ι α⁸⁵ lat sy | 15 add μου
 p πατερα Τα Η α¹ sy | διδωμι l τιθειμι (cf zu 11) Τα Η^{δ2*} 014 Ι α⁸⁵ | 16 add δε p αλλα Τα
 Ι α⁸⁵ al r | ~ με δεi (9₄ Lk 19₅) Κ | ακουσουσιν (cf 5₂₅) Κ | γενησεται Κ | add και α εις Τα
 lat sy Κλ | 17 ~ ο πατηρ με Κ | 19 add ουν p σχισμα (7₄₃) Τα Κ, add δε ff² sy | ~ εγενετο
 παλιν (cf 7₄₃) Ι α⁹³ η α¹ Ωρ, om παλιν Η α¹ Ι α⁸⁵ r sy | 20 ουν l δε Η^{δ2*} Ι α⁸⁵ 133 93 η α¹
 r, και ελεγον af it, γαρ l δε sy | 21 add δε p αλλοι (7₁₂) Τα Η⁰¹⁴ Ι α⁰⁵⁰ ε α¹ d sy | ανοιγειν
 Κ | 22 δε l τοτε (Lk 1₈ 21) Τα Κ, om τοτε Ι α⁹³ η α¹ ab, και εγενετο af | om τοις (4₂₀ uō)
 Κ · add και α χειμων Τα Κ af it sy | 23 om του (Ac 5₁₂) Κ | Σολομωντος Η^{exc} δ1-2* 76 Ι,
 Σαλ- Η⁰¹⁴ c ff² |

27 ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὶ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. 27 τὰ πρόβατα τὰ
 28 ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, 28 κἀγὼ
 ζῶν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει
 29 τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. 29 ὁ πατὴρ μου, ὃ δέδωκέν μοι, πάντων μείζων ἐστίν,
 30 καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς [μου]. 30 ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ
 31 32 ἐν ἑσμεν. 31 Ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. 32 ἀπ-
 33 κερῖθ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς, διὰ ποῖον
 34 αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; 33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ
 λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν
 34 θεόν. 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἐστὶν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν,
 35 ὅτι «ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστε»; 35 εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοῦς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ Ps 82 α.
 36 ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, 36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν
 37 εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; 37 εἰ
 38 οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύτέ μοι. 38 εἰ δὲ ποιῶ, κἄν ἐμοὶ μὴ
 πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ
 39 κἀγὼ ἐν τῷ πατρὶ. 39 Ἐζήτουν οὖν αὐτόν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξήλθεν ἐκ τῆς
 χειρὸς αὐτῶν.

Dritter Kreis: Das Werk des Christus Cap. 10,40-12,50

Auf- 40 40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν κέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης
 erweckung 40 40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν κέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης
 des Lazarus 41 τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ξεμεινεν ἐκεῖ. 41 καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον,
 41 τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ξεμεινεν ἐκεῖ. 41 καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον,
 42 ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐποίησεν σημεῖον οὐδέν, πάντα δέ, ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου,
 42 ἀληθὴ ἦν. 42 καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ εἰς αὐτόν ἐκεῖ.

26 ἀλλὰ *HIa*⁹³ al | ου γαρ | οτι ουκ *K* it? | add καθως ειπον υμιν p εμων (cf 13³²) *Ta K* |
 27 ακουει *K* | 28 ~ διδωμι αυτοις α ζωην (17²) *HIa* l sy | ου μη αρπαση | ουχ αρπασει (28*)
*H*⁸² 56 *Ia*⁸⁵ | 29 om μου¹ *Ta H*^{82*} *Ia* l af it sy Tert | os | ο *I*⁷ *K* | add αυτα α μοι *I*⁷,
 p μοι *I*⁷ al | μειζων *H*⁸¹ *Ia*⁰⁵⁰ al lat Tert | ~ μειζων παντων *Aδ K gg H*⁸¹⁻² 014 al *Ia*⁸⁵ |
 om μου (30 gg 18 32) *H*⁸¹⁻² 56 sy *Op* | 30 add μου p πατηρ (29) *Ta H*^{014*} al *Ia* l af sy | 31 add
 ουν p εβαστασαν (8⁵⁹) *Ta K* af it | om παλιν (8⁵⁹) *Ta Ia*^{85f} 168 al lat ^{exc}f sy, ~ οι ιουδαιοι
 λιθους (cf 8⁵⁹) *Ia* l af f, om οι ιουδ. (8⁵⁹) *H*⁰¹⁴ sy | 32 ειπεν | απεκριθη *Ta sy*, ~ | 15 (om o) p
 απεκρ., add και ειπεν p | 15 al, add λεγων p αυτοις c | ~ καλα εργα (33 1 *T* 31 5 35 υδ) *K*. ~ καλα
 p υμιν *H*⁸¹ *Ia* l, om καλα *H*⁰¹⁴ b sy | add μου p πατρος (29) *Ta K* it | ~ λιθαζετε με (33) *K* |
 33 ελεγον | απεκρ. *Ta sy*, add λεγοντες p ιουδ. *K*, add και ειπον *Ia* l af | om ου (8⁵⁹) *Ia*⁸⁵ 133
 337 eplur af | 34 ειπεν | απεκριθη *Ta sy*, add και ειπεν p | 15 *Ia*⁸⁵ | om οτι Tert *K sy* | ειπον
KI Kx 12 : 28 *H* al *Ia*^{85f} i al | 35 add ουν p ει *Ta Ia* l c fl r | 36 βλασφημει *Ta af ab*
*ff*² l r, βλασφημω c | add υμιν p ειπον *Ta sy* | om του *H*⁸² 014 *Ia*⁸⁵ 168 al | 38 add μου p
 εργοις *H* al *I* i eplur | πιστευετε | -σατε (28) *H I*⁷ | πιστευσητε | γινωσκητε (14^{10c}) *Ta K*, πιστευετε
*H*⁸², om και γινωσκ. *Ia*⁸⁵ sy, και γινωσκετε | ινα—γινωσκ. af it Tert, om ινα—γινωσκ. *Ia* l |
 αυτω | τω πατρι *K* it, ~ εγω εν τω πατρι και ο πατηρ εν εμοι *Ia* l sy Tert | 39 om ουν *H*⁸¹ *Ia*
 050f 93 eplur *KI Kx* 72:81 *Op*, και εξητουν | εξητουν ουν *Ia*⁸⁵ | ~ παλιν αυτον *K*, om παλιν *H*^{82*}
 al *Ia*⁸⁵ al lat ^{exc}f, ~ πασαι α αυτον (7⁴⁴) *Ia* l *Kr* | των χειρων *Ta Ia*⁹³ η al lat sy | 40 om
 παλιν *Ta Ia* l af sy | προτερον | πρωτον (6²²) *H*⁸² al *Ia*⁰⁵⁰ al af a *ff*² f, ~ βαπτιζων το πρ.
*Ia*³³⁷ al it, om το πρωτον *H* al *Ia* l, om το *Ia*³³⁷ al | 41 ~ σημειον εποησεν (4⁵⁴ 20³⁰ gg
 6¹⁴) *H*⁷ *K* af it | ουδε εν *H*⁰¹⁴ *Ia*⁰⁵⁰ 93 η i al *Op* | 42 ~ πολλοι επιστευσαν (4³⁹ 7³¹ 8³⁰
 12⁴²) *H Ia*⁸⁵ 93 η al lat sy, ~ εκει α εις *K*, om εκει (4³⁹ υδ) *Ta Ia* l lat sy, ~ εκει α πολλοι
*Ia*¹⁶⁸, ~ πολλοι p αυτον *Ia* l |

- 11 1 Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ
 2 Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω καὶ
 ἐκμάσασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.
 3 ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, Ἴδε δὴ φιλεῖς, ἀσθενεῖ.
 4 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὅπῃ
 5 τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς
 6 τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ὥς οὖν ἤκουσεν, ὅτι
 7 ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν, ἐν ᾧ ἦν τόπῳ, δύο ἡμέρας. ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει
 8 τοῖς μαθηταῖς· ἀγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί·
 9 ραββί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ
 10 προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. ἐάν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ
 11 νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο
 λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω
 12 αὐτόν. εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκει
 δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκείνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως
 14 τοῦ ὄκνου λέγει. τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν,
 15 καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεῦσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ, ἀλλὰ ἀγωμεν πρὸς αὐτόν.
 16 εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα
 17 ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡδὴ
 18 ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς
 19 ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλυθείσαν πρὸς τὰς περὶ
 20 Μάρθαν καὶ Μαρίας, ἵνα παραμυθῶσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ [αὐτῶν]. ἡ οὖν
 Μάρθα ὡς ἤκουσεν, ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
 21 ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὦδε, ὁ ἀδελφός

11 1 ~ της κωμης (om εκ) Βηθανιας, add αδελφος, om της αδελφης αυτης Τα sy, om απο Βηθανιας Iα³³⁷ al | 2 εαυτης Iι al KI² K^x4:8 K^r | 3 add αυτου p αδελφ. (cf Mt 13⁵⁶) Τα H al Iα⁵⁵ 93f η al KI al lat^{exc} bI sy | τον Iν I αυτον Τα Iα⁵⁵ af bc I r sy | 5 Μαρσαν I Μαρθαν. add Μαρθαν p αυτης Iα⁰⁵⁰ 93 η ι sy, Μαρσαν I την αδελφην αυτης Τα | 7 om επειτα Τα al, ειτα Iα⁵⁵ | add αυτου p μαθηταις Τα H al I it sy, om τοις μαθηταις af I | om παλιν Τα H^{82*} sy, ~ παλιν α εις Iα⁰⁵⁰ 93 η ι af ac ff² r | 8 add αυτου p μαθ. Τα H al Iα⁵⁵ eplur af ac r sy | ραββει H⁵¹⁻² 014 53 Iα⁵⁵ 93 al | ~ οι Ιουδαιοι λιθασαι I | 9 ~ εισιν ωραι K, ωρασ εχει η ημερα Iα⁵⁵ | 12 αυτου I αυτω K, ~ αυτω οι μαθηται Τα H⁵² 014 al Iα⁵⁵ 337 al b ff² r, om οι μαθηται sy, add αυτου p μαθηται Τα I al ac f, om αυτω I al | 14 om ουν Τα H⁰¹⁴ al Iα⁹³ al α sy | add ο φιλος ημων p Λαζ. (11) Τα^e Iα⁵⁵ p | 15 ~ οτι ουκ ημην εκει α δι υμασ Τα af (p δι υμασ) | 16 om ουν Τα af α sy | add αυτου p συμμαθηταις Τα Iα⁵⁵ 108 337 al f p sy | 17 ηλθεν I ελθων, add και α ευρεν (cf 12:1) Τα H^{53*} v Iα⁵⁵ lat^{exc} f | add εις Βηθανιαν p ο Iσ (12:1) Τα H⁵² al I sy | om ηδη Τα Iα⁵⁵ al af sy, ~ ημερασ ηδη K, ~ ηδη τεσσ. ημ. a ff² I r p | 18 om ωσ Τα H^{014*} Iα⁵⁵ al sy | 19 και πολλοι I π. δε (10:41) K, ουν I δε (45) Iα⁹³ η al | την I τασ περι Τα H I al Iat, om τασ περι Iα⁵⁵, Βηθανιαν I Μαρθαν κ. Μαρ. Μαρθαν κ. Μαρ. I αυτασ—αδελφου sy, Μαρσαν H⁵¹ 53 al Iα⁵⁵ f Iat | add αυτων p αδελφου Τα K gg H⁵¹⁻² 014 56 Iα⁵⁵ f² I | 20 Μαρσαν H al Iα⁰⁵⁰ 93 η | 21 om η K | om τον H⁵¹⁻² 53^v | απεδανεν I ετεδνηκει (32) H Iα⁵⁵ 93 337 eplur | ~ ουκ αν ετεδνηκει ο αδελφος μου (cf 32) H Iα⁹³ η al α I p sy, ~ μου ο αδ. (cf 32) H al Iα⁹³ η al, ~ ουκ αν α ο (cf :2) Iα⁵⁵ al |

22 μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ²² καὶ νῦν οἶδα, ὅτι, ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι
 23 24 ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ
 25 Μάρθα· οἶδα, ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν [δέ]
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἀν ἀποθάνῃ
 26 ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πισ-
 27 τεύεις τούτου; ²⁷ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ
 28 υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ Καὶ τοῦτο εἰπούσα ἀπήλθεν
 καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰπούσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν
 29 καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἠγέρθη ταχὺ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν.
 30 ³⁰ οὐκω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ὀπήν-
 31 τησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ
 παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἤκο-
 32 λούθησαν αὐτῇ, δόξαντες, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² ἡ οὖν
 Μαρία ὡς ἦλθεν, ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδούσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας
 33 λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὡδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν
 ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συναλθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνε-
 34 βριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν· ποῦ τεθεῖκατε αὐτόν;
 35 36 λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ
 37 Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφέλει αὐτόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἠδύνατο οὗτος
 ὁ ἀνοιξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι, ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;
 38 ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. ἦν δὲ σπή-
 39 λαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει
 αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· κύριε, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν.
 40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ
 41 θεοῦ; ⁴¹ ἤραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν·
 42 πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² ἐγὼ δὲ ᾔδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις.
 ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστώτα εἶπον, ἵνα πιστεῦσῶσιν, ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.
 43 44 ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. ⁴⁴ [καὶ] ἐξῆλθεν

22 add αλλα α και τα K | om ο θς τα sy | 24 om η K | 25 add δε p ειπεν H^{62*} Iα⁰⁵⁰ 93
 η al b. add ουν Iεplur | 28 ταυτα τοουτο (11 43) K | Μαριαμ H^{exc 62} 014 al Iα^{65f} al lat |
 29 om δε K af it² sy | γειραιται ι ηγερθη K | ερχεται ι ηρχετο K | 30 om ει τα K sy
 31 δε ι ουν τα af it | Μαριαμ H^{exc 62} al Iα^{65f} al lat^{exc b} | λεγοντες ι δοξ. K af it | om εκει τα
 af sy | 32 δε ι ουν τα b d ff² p r sy | Μαριαμ H^{exc 62} 014 al | add ο α ις K | προς ι εις (sonst
 immer exc Mt 18²⁹) H Iα⁶⁵ η al lat | ~ κε p ωδε τα sy | ~ απεδανεν μου K, ~ ο αδελφος
 απεδανεν Iα⁶⁵, ~ μου p ad. lat | 33 δε ι ουν τα af a p r sy | συνοντας ι συνελθοντας τα sy |
 εταραχθη τω πνευματι ως εμβριμωμενος ι ενεβριμησατο—εαυτον (cf 13²¹) Iα^{65f} η al p | 35 add
 και α εδακρυσεν τα H⁶² Iα^{65f} al lat sy | 37 εδυνατο H^{δ1*} 014 63 Iα^{65f} 337 al | 38 δε
 ι ουν τα I^{al} c r sy | 39 ~ Μαρθα η (add) α αδελφη τα Iα⁶⁵, om αδελφη του τετελευτηκοτος
 Iα⁰⁵⁰ af it sy | τεθνηκοτος ι τετελευκ. (44) K, τεθνεοτος Iο¹²⁹ A³ | om γαρ τα Iα⁶⁵ | 40 οψει
 K^x K^r | 41 add ου ην ο τεθνηκως κειμενος p λιθον (cf 20⁷ Lk 23⁵³) K, add ην ου ην Iα³³⁷
 η al f; add οπου ην (32 12¹ 6⁶²) I^{al} | ουν ι δε Iα⁰⁵⁰ η ι al, om δε af | add αυτου p οφθαλ. (17¹)
 τα H^{al} Iα⁶⁵ 168 cplur af b ff² p r sy Ωρ | 42 add ταυτα p ειπον (43) τα sy |

ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεβέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἀφετε [αὐτὸν] ὀπάγειν.

Des Kaiphās
Weis-
sagung

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ θεασάμενοι.
46 ὁ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φα-
47 ρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέδριον καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ
48 ποιεῖ σημεῖα; 48 ἔαν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύουσιν εἰς αὐτόν, καὶ
49 ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 εἰς δὲ
τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὅμοι οὐκ
50 οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ λογιζέσθε, ὅτι συμφέροι ὑμῖν, ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ
51 τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὀλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. 51 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλ-
52 λά ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν, ὅτι ἡμελλεν Ἰησοῦς ἀπο-
52 θνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, 52 καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους [δὲ] μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ
53 τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. 53 ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέ-
ρας συνεβουλευσάντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Jesus zieht
sich zurück

54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν
ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, καὶ ἐκεῖ
55 διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν. 55 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνε-
βήσαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. 56
56 ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· τί
57 δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; 57 δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
φαρισαῖοι ἐντολὰς, ἵνα, ἔαν τις γνῶ, ποῦ ἐστίν, μνησῇ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

44 add και α εξηλθεν Τα ΙΚΚgg H^{δ1} 53* 56 56 sa bo Ωρ | om αυτου² (gg 127 Mk 146) K gg H^{exc} 62 014 53c 56 76 8371 Iα050 ff² Ωρ | ~ χειρας .. ποδας (Lk 24 39f) Τα Ηα1 Iα168 al sy ~ ο ις αυτοις H^{δ1} (om o) 014 al af Ωρ, om αυτοις Iα133 a r sy, τοις μαθηταις αυτου ι αυτοις af | 45 δε ι ουν Τα Η^{δ2} sy | om εκ Iα55 η al Ωρ 1:2 | Μαριαμ H^{exc} 52 al Iα55 al lat Ωρ | α ι ο (46 4 39 gg 6 14) K gg H^{δ1} 53* Iα55 η al af | add ο ις π εποιησεν (46) Τα Κ sy, om o (in K) H^{δ2} | 46 ο ι α (45) H^{δ3} Iα55 al af b, οσα (4 45) Τα Ι: al Kr | om o H^{δ1} 53 al Iα55 | 47 δε ι ουν Τα Ια1 | ~ σημεια ποιει Κ | 48 add και α εαν Τα Iα55 sy | πιστευσωσιν H^{exc} 51-2c 014 I' K 1 al Ωρ, πιστευσωσιν H^{δ2*} ff² | om και³ Τα² Iα55f al lat | 49 om τις (Lk 17 15) Τα al lat | add ονοματι α και. Τα Iα93 η af it, add p και. Iα050 c r sy | 50 δια-λογιζεσθε Κ | ημιν ι υμιν (gg 167) Τα Ωρ Κgg H^{δ1} al Iα55 eplur af ab ff² l f, om υμιν (18 14) H^{δ2} | 51 αλλ Ηα1 Iα050 93 η eplur Κ 1 al Ωρ | προεφητευσεν ι επροφ. Ωρ Κ | εμελλεν Ωρ Κ | add ο ις Ηα1 Iα050 ι al Kr, ~ ις ημελλεν Iα55 it² sy Ωρ, ~ ις p αποθν. H^{δ14} al | 52 om δε Τα Ωρ Κgg H^{δ2c} al I eplur | om και² Τα it | 53 εβουλευσαντο (12 10 gg Mt 26 4 Ac 9 23) H^{δ1-2} 014 Iα55f ι al | 54 ις ουν ι ο ουν ις Κ | om την (Lk 15 13 19 12) Iα050 93 η al | κακει ι και εκει Κgg H^{δ14} al Iα050 ι eplur Ωρ | εμεινεν ι διετριβεν (2 12 4 30 7 9 10 40 uδ gg 3 22) Η Ωρ | add αυτου p μαθητων Τα Κ, αυτων ι τ. μαθ. add και εβαπτισεν (3 22) H^{δ48} | 55 της εορτης ι του πασχα (cf 13 1) Τα al | 56 δε ι ουν Τα sy | ~ εστηκοτες α εν Ηα1 Iα050 ι al, om εστηκοτες Τα sy | ~ υμιν δοκει (Mt 18 12 26 66) Iα337 al Ωρ, δοκειτε om υμιν Τα Iα55 lat sy | 57 add και p δε Κ sy | εντολην (Ac 17 15) Τα Κ |

Der 12 1 ¹ Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λά-
 Glaube der 2 ζαρος [ὁ τεθνηκώς], ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν [ὁ Ἰησοῦς]. ² ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δέιπ-
 Getreuen (Mt 26, 6-13
 Mk 14, 3-9)

3 ³ ἡ οὖν Μαρία λαβούσα λίτραν μύρου νάρου πιστικῆς πολυτίμου ἠλείψεν τοὺς
 πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαζεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἡ δὲ οἰκία
 4 ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰού-
 5 δας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι ⁵ διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη
 6 τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ, ὅτι περὶ τῶν πτω-
 χῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα
 7 ἐβάσταζεν. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασ-
 8 μου μου τηρήσῃ αὐτό. ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐγὼ δὲ οὐ
 9 πάντοτε ἔχετε. ⁹ Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐστίν,
 καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν
 10 ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλευσάντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν,
 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὤπηγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Der Glaube 12 ¹² Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν ἀκούσαντες, ὅτι ἐρχεται
 des Volks (Mt 21, 1-11
 Mk 11, 1-10
 Lk 19, 29-40)

13 [ὁ] Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαφα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάν-
 τησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύαζον· ὦσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου,
 14 καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ· ¹⁴ εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς δνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό,
 15 καθὼς ἐστίν γεγραμμένον· ¹⁵ μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών. Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἐρχε- Sach 9^a
 16 ται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον δουου. ¹⁶ Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ-
 τον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν, ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμ-
 17 μένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε
 18 τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ¹⁸ διὰ τοῦ-
 το καὶ ὤπήνησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖ-

12 1 om ο τεθνηκως Τα H I al af ac r | add ο l̄ p νεκρων (9) Τα H (61-2* om ο) I α 65 e plur K I
 a l sy, add a εκ H 82 376 r, add p ἦλθεν H 8371 | 2 add εκ a των (Mk 13; 14 20) H 61-2 lat Ω p |
 3 add κατεχεεν αυτου της κεφαλης του ἰϋ κατακειμενου a ἠλειψεν (Mk 14 s) Τα sy, αυτου l του ἰϋ
 Τα sys | ~ εξεμαζεν p αυτης H 8371 I α 050 93 η al | ~ αυτου τους ποδας I α 050 ε al, του ἰϋ l αυτου
 (3^a) al, αυτους l τους ποδ. αυτου Τα, om τους ποδας αυτου (Lk 7 44) I α 93 η al sy Or | add ολη p
 οικια (Ac 2) I α 050 93 η ε al r sy | 4 δε l ουν Τα H 61-2 014 sy, om ουν H al af ar, και λεγ. l
 λεγ. ουν δε ff² | add Σιμωνος p λουδας (6 71 13 2 26) K sy, add Σιμων I al bc r, add Σιμων a
 λουδας af a | om ο l K | om εκ (2 gg 6 s 13 23) Τα H 61 014 al I al | om αυτου Τα H 61 al sy |
 ~ εις εκ τ. μ. α. p Ἰσκαρ. (Lk 22 47) Τα H I al sy | 5 διακοσιων (Mk 14 s) H al I al | add τοις a
 πτωχοις (Mk 14 s) H al I α 65 f al | 6 εμελλεν H al I α 133 168 η ε plur K I | ειχεν και l εχων (cf
 13 29) Τα K | 7 om ινα, τηρησκειν l τηρησῃ Τα K f sy | 9 om ο (12) K | ηκουσαν p λουδαιων
 l εγνω ουν, add δε p οχλος Τα I α 65 af it, δε l ουν sy | 12 add ο a οχλος (9) H 61 al I α 050 ε al sy |
 add ο a l̄ H 61 al I α 050 ε plur Kr gg Ω p | 13 απαντησιν (Mt 25 s Ac 28 15) I α 168 e plur
 Kr Ω p, συναντησιν H al I α 65 ε al | εκραζον (Mt 21 9) K | add λεγοντες p εκραυαζον (Mt 21 9)
 Τα H 62 al I α ff² sy | om και ο Τα K Ω p 1:1, om και I α 55 f 93 η al lat sy Ω p 1:1 | 14 αυτω
 l Kr | 15 θυγατηρ H 61 014 al I α 55 93 f 286 e plur | 16 add δε p ταυτα Τα K | ~ αυτου οι
 μαθηται H 61-2 I α 050, om αυτου Τα I al | add ο a l̄ K x 82:79 Kr | om τοτε Τα H 014 af bc l sy |
 17 οτι Τα H al I α 65 337 al af it sy | 18 υπηνησιν . . οχλοι om ο Τα (add πολλοι p οχλοι)
 I α 65 c sy, οχλος πολυς l ο οχλος H 62, om ο H 014 I al | ηκουσεν K sy |

19 **ον.** 19 οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς αὐτούς· θεωρεῖτε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν. Ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλθεν.

Der Glaube der Griechen 20 20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ 21 ἑορτῇ. 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ 22 ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. 22 ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ. πάλιν ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. 23 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς 24 τοῦ ἀνθρώπου. 24 ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς 25 τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πλὴν καρπὸν φέρει· 25 ὁ 26 φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ 26 τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου ἐμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται. ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, 27 τιμῆσει αὐτὸν ὁ πατήρ. 27 νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. 28 28 πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα 29 καὶ πάλιν δοξάσω. 29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γερονέ- 30 ναι. ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. 30 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ 31 δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου 32 τούτου, νῦν ὁ ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. 32 κἀγὼ ἐὰν ὕψωθῶ 33 ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἑμαυτόν. 33 τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων, ποῖψ 34 θανάτῳ ἡμέλλεν ἀποθνήσκειν. 34 ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ, ὅτι δεῖ ὕψω- 35 θῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν, 36 ποῦ ὑπάγει. 36 ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

Der Un- glaube der Pharisäer 37 37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἐμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς 38 αὐτόν, 38 ἵνα ὁ λόγος Ἰησαίου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν· «κύριε, τίς ἐπί- 39 στευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;» 39 διὰ τοῦτο οὐκ

Jes 53:1

19 ὠφελομεν Τα cf vg, ὠφελει (683) al ff² | add olos p kosmos (Mt 16²⁶) Τα H al Ia 85f i eplur lat sy | 20 add και p δε Τα Ia 85f, και l δε af a ff² | ~ τινες Ἕλληνες K | 21 ηρωτησαν Ia 93f η al | 22 add και a ερχεται l Τα r sy | add o a φιλ. l H⁶¹ al I al | add και a παλιν Τα K it sy | om παλιν Τα H⁶¹ al Ia 050 al a sy, *deinde* l παλιν af, δε l παλιν it | om ερχεται² . . και³ Τα IK it | 23 αποκρινεται H, απεκριθη Ia 050 i al lat | 24 add οτι p υμιν Τα I al sy | 25 απολεσει l απολλυει (Mt 16²⁵) IK | 26 ~ τις εμοι διακονη (26^b) Τα Ia 85f 93 η i al lat, ~ τις διακονη (26^b) H Ia 337 al | add και a εαν² Τα K it² sy | 28 τον υιον l το ονομα (17 i) H al I η al Or | om και l Τα Tert^{2.1} | 29 εστηκως (3²⁰) H⁰¹⁴ al Ia 85f 337 eplur | om και H⁶² Ia 85 93 η al l | ακουων (3²⁰) Ia 93 η al | ελεγον (26^b) Ia 168 al af | add οτι a αγγελος Τα Ia 85f i | 30 add o a l̄ K^x 85:74 | ~ και ειπεν l̄ H⁶¹ Ia 85 al, om και ειπεν H⁶² | ~ αυτη η φωνη (cf 114) Tert K sy | 31 om τουτου¹ Τα^e H⁰¹⁴ Ia 85 al b ff² l r sy | 32 παντα H^{82*} Ia 85 al lat | 33 εμελλεν K | 34 om ουν Τα K | ~ συ λειψεις (833 140) K lat | om οτι² Τα K | 35 om ουν Τα H al af a sy | μεθ υμων l εν υμιν (13³³) Τα K | εως l ως K | add η a σκοτια (p μη; cf 35^b) H al Ia 050 93 η al | 36 εως K | om o H^{61.2*} al Ia 85 |

40 ἠδύνατο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· ⁴⁰ »τετόφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλ-
 41 μούς καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσω-
 42 σιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσονται αὐτούς.« ⁴¹ ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτι
 42 εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρ-
 χόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν,
 43 ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ⁴³ ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μάλ-
 44 λον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς
 45 ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με, ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν
 46 πέμψαντά με. ⁴⁶ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ
 47 ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. ⁴⁷ καὶ ἂν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ,
 ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν. οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσ-
 48 μόν. ⁴⁸ ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν.
 49 ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρίνει αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἔξ
 ἔμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν, τί εἴ-
 50 πω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ καὶ οἶδα, ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν λα-
 λῶ ἐγώ, καθὼς εἰρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

Dritter Hauptteil Cap. 13-17

13 1 ¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα
 μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν
 2 τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. ² καὶ δεῖπνον γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη
 3 βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν, ἵνα παραδῷ αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ³ εἰ-
 δὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ
 4 πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λα-
 5 βῶν λέντιον διέξωσεν ἑαυτόν· ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νικητήρα καὶ ἤρξατο
 νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ὃ ἦν διεξωσμένος.
 6 ⁶ ἤρξατο οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· κύριε, σὺ μου νίπτεις
 7 τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι,
 8 γνῶσθι δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν
 9 αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· ἂν μὴ νίψῃ σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέ-
 γει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας

40 πεπωρωκεν (cf Mt 6²⁵ 8¹⁷) K | επιστραφωσιν (cf Mt 13¹⁵) K, επιστρεφωσιν (Mt 13¹⁵) H^{al}
 I: al | ιασωμαi K^x 89:69 K^r | 41 οτε Ιοτι Τα Ευσ K it, επει Ι οτι H⁰¹⁴ | 43 υπερ Ι ηπερ H⁶²
 014 al I | 44 αλλ K | 47 πιστευση Ι φυλαξη K sy, om και μη φυλαξη af | 49 απ Ι εξ
 (7¹⁸) H⁵⁶ (αφ) Ια⁹³ η ι α Ι af al Tert | εδωκεν K | 50 ~ εγω λαλω (6^{es} 14¹⁰) H Ια⁹³ η ι
 opur it Tert, om εγω Ια⁶⁵ al af a |

13 1 εληλυθεν Ι ηλθεν (12²³) K, παρην (cf 7^a) Ια⁶⁵ | om αυτου (12²³) Τα Ι al | 2 γενομενου
 (cf Mt 26²⁰) K | Ιουδα.. Ισκαριωτου ~ α ινα Τα K, nur Ιουδα.. -ωτη H⁰¹⁴, nur -ωτου H al Ι al
 Ωρ^{2:6}, απο Καρωτου Ια⁶⁵ af, om Ιουδας Ι ι α c | ~ αυτον παραδω (Mt 26¹⁶) K | 3 add δε
 p ειδωσ (6⁶¹) Τα Ι ι al b sy | add ο Ις α οτι (1) Τα K b q f r sy | δεδωκεν (17²) K | 4 add
 αυτου p ιματια (12) Τα H al Ια⁶⁵ al ac q f r sy | 5 add αυτου p μαθητων Τα H al Ια⁶⁵ c q
 f sy | 6 om και H⁶¹ al Ια⁶⁵ af d l r Ωρ | om εκεινος H^{61-2*} b Ωρ, Σιμων Ι εκεινος Τα sy.
 Πετρος lat^{xx} ff² l | 7 add ο α Ις H al Ι ι al | 8 add ο α Πετρος H Ι ι al Ωρ | ~ τους ποδας
 μου (9 u⁰ gg s^b Lk 7^{44f}) K, ~ μου νιψης (6) Τα Ια⁶⁵ η ι al sy | add ο α Ις K^x K^r | ~ αυτω [ο]
 Ις K, om αυτω H al Ια⁶⁵ al af b l | 9 ~ Πετρος Σιμων H⁶¹ 014, om Σιμων (Mk 8²⁹) Ια⁶⁵ al
 om μου (9^b) Ια⁶⁵ al af it | add μου p χειρας (9^a) Τα Ι al sy, add μου p κεφαλην Τα sy |

10 καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος. καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε, ἀλλ' οὐ-
 11 χι πάντες. ¹¹ ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν. διὰ τοῦτο εἶπεν, [δτι] οὐχι πάντες
 12 καθαροὶ ἔστε. ¹² Ὅτε οὖν ἐνίψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 13 καὶ ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ
 14 με ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἐνίψα
 ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν
 15 τοὺς πόδας. ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ
 16 ὑμεῖς ποιήτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δούλος μείζων τοῦ κυρίου αὐ-
 17 τοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν· ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί
 18 ἔστε, ἐὰν ποιήτε αὐτά. ¹⁸ οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω, ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην.
 ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων ἐμου τὸν ἄρτον ἐπήρην ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν
 19 αὐτοῦ. ¹⁹ ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε, ὅταν γένηται,
 20 ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων, ἂν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει, ὁ
 21 δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. ²¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ
 πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν παραδώσει
 22 23 με. ²² ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ²³ ἦν
 [δὲ] ἀνακειμένος εἰς ἕκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ
 24 Ἰησοῦς. ²⁴ νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ, τίς ἐστιν, περὶ οὗ
 25 λέγει. ²⁵ ἐπιπεσῶν δὲ ἐκείνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς
 26 ἐστιν; ²⁶ ἀποκρίνεται οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἐκείνός ἐστιν, ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ
 ἐπιδώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰουδᾶ Σίμωνος Ἰσκαριώτου.
 27 27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 28 28 ὁ ποιεῖς, ποιήσον ταχεῖον. ²⁸ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων, πρὸς τί

10 ~ ου χρεϊαν εχει (225 1630 Mt 9:12 Lk 15:7) *IK* it gg Ωρ Tert | η 1 ει μη *K*, om ει μη τους ποδας *H*⁸² c Tert Ωρ 6:1 | add μονον p ποδας (9) *Ia*^{85f} sy, ~ νιψασθαι a ει μη, add την κεφαλην a νιψ. *Ia*⁸⁵ | 11 add ις p γαρ Τα *Ia*⁸⁵ l | add οτι Τα *HIη*^{al} it | 12 om και¹ Τα *H*⁸² al *Ia*¹ it sy | add και a αναπεσων Τα *H*^{al} *I*^{al} it, αναπεσων l και ανεπεσεν *K* | om παλιν Τα *I*^{al} sy | 13 ~ κυριος . . διδασκαλος (14) *H*^{al} *I*^o a | 15 om γαρ Τα *Ia*¹³³ | δεδωκα *H*⁸² al *IKr* | 18 add γαρ p εγω Τα *H*⁸² *Ia*¹⁶⁸ 337 ε al c q l r sy | οvs l τινας *K* | ~ πληρωθη η γραφη Τα *Ia*⁸⁵ bc ff² sy | add οτι a ο Τα *H*^{al} sy | μετ εμου l μου (Mk 14:20) Τα Tert *K* | om τον Τα *I*^{al} lpp | 19 πιστευητε l -σητε *H*⁸¹ 83 Ωρ 2:2, γνωσητε l πιστ. sy | ~ πιστευσητε p γενηται (29) Τα *IK* | 20 add οτι a ο Τα *I*^{al} sy | εαν *K* | 21 om ο *H*⁸¹⁻² | 22 om ουν *H*^{81-2c} 83 al *I*^{al} af Ωρ 1:1, δε l ουν Τα *I*^{al} *Kr* a sy Ωρ 1:1 | προς l εις *Kr* | 23 om δε *H*⁸¹ 83* al *I*^{al} sy Ωρ, και ην af | om εκ (124) *K* | 24 πυθεσθαι τις αν ειη l και—εστιν (Lk 22:23) Τα *K*, παιδεσθαι (in *K*) *I*^b, add πυθεσθαι τις αν ειη περι ου ελεγεν a και *H*⁸², a *Jesu* l τις αν ειη af | 25 ουν l δε (cf 6:10) Τα *H* *Ia*⁸⁵ 93 η ε al it, om ουν *H*⁸¹ 83 af sy Ωρ | αναπεσων (sonst stets) *H* *I*^{al} Ωρ | om ουτως Τα *H*⁸² 014 al *I*^r *Kr* lat sy Ωρ | 26 add αυτω p αποκρ. *Ia*⁸⁵ ε af sy | om ουν Τα *K* | add και λεγει p ις Τα *H*⁸² al *Ia*⁸⁵ ε al | add αν p ω *Ia*⁸⁵ 93 η al | βαψας l βαψω . . και (26^b) *K*, εμβαψας (Mt 26:23) *I* | δωσω (26^b) *H*⁸¹ 014 83 al *Ia*³³⁷ al | om αυτω *K* | εμβαψας (Mt 26:23) *K* | και [ε]μβαψας l βαψας ουν Τα *K* af it sy | om λαμβανει και (26^a) Τα *K* af it sy | Ισκαριωτη *K*, απο Καρωτου *Ia*⁸⁵, add τω a Ισκ. *I*^c | 27 om τοτε (cf Lk 22:3) Τα *H*⁸² al *Ia*⁸⁵ 93 it sy Ωρ 3:1 | ταχιον *K* | 28 om δε *H*⁸¹ 014 al *I*^{al} |

- 29 εἶπεν αὐτῷ. ²⁹ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀγόρασον, ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἣ τοῖς πτωχοῖς, ἵνα
- 30 τι δῶ. ³⁰ λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκείνος ἐξῆλθεν εὐθύς. ἦν δὲ νόξ.
- Abschieds-
reden.
Die
bleibende
Gemein-
schaft
- 31 ³¹ Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει ὁ Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
- 32 ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² [εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ], καὶ ὁ θεὸς δοξάσει
- 33 αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν. ³³ τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ἡμῶν εἰμι. ζητήσατέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύ-
- 34 νασθε ἔλθειν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε
- 35 ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπάτε ἀλλήλους. ³⁵ ἐν τούτῳ
- 36 γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. ³⁶ Λέ-
- 37 [ἐγὼ] ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. ³⁷ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου
- 38 ὑπὲρ σοῦ θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν
- 14 ¹ ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ, ἕως οὐ ἀρνῆσῃ με τρίς. ¹⁴ ¹ Μὴ τα-
- 2 ρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία. πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν, ὅτι πορεύομαι
- 3 ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι
- 4 καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα, ὅπου εἰμι ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ καὶ
- 5 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, οἴδατε τὴν ὁδόν. ⁵ Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδαμεν, ποῦ
- 6 ὑπάγεις; καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; ⁶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ, οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.
- 7 ⁷ εἰ ἐγνώκετέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκετε ἂν. ἄπ' ἄρτι γινώσχετε αὐτόν
- 8 καὶ ἑώρακατε αὐτόν. ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ

29 add o a Ioudas K | om o H^{δ1-2} I a¹ Ωρ, om o I^ς Ta Iα 93 η² af sy | 30 δε l ουν Ta af r | ευθεως K | ~ ευθ. εξηλθεν Ta K, om ευθους af | 31 om ουν K, ~ ουν p λεγει H^{δ6} Iα 90 l 95 | om o¹ H^{δ1-2} a¹ Iα 168 286 al K¹ al | 32 om εἰ ο θεος εδοξασθη εν αυτω (αυτω₃₁ ~ αυτω₃₂) H^{δ1-2*} 014 83* al Iα 55 eplur it sy Tert gg Ta Ωρ | αυτω l εαυτω (32*) H^{δ1-2*} I a¹ Ωρ gg Tert | 33 add χρονον p μικρον (7₃₃ 12₃₅) H^{δ2} al Iα 050 ι al c f l Eυσ | om οτι H^{δ2*} 014 Iα 55 al af bc ff² l | ~ υπαγω εγω (cf 8₁₄ gg 8_{21r}) K, om εγω H⁰¹⁴ al I a¹ | 36 add και ειπεν p απεκρ. Ta, λεγει l απεκριθη Iα 55 al | om αυτω² (26 38 gg 36*) H^{δ1} 53* al I a¹ lat | om o H^{δ1} 83* al Iα 050 al | add εγω (33 8_{21r} gg 8₁₄) H^{δ2} al I K^r lat Ωρ | add συ a νυν Ta Iα 55 af, add αρτι p ακολ.¹ (37) Iα 55 al af | ~ υστερον δε ακολ. Ta K, add μοι p ακολ. (36*) K, add μοι p δε Iα 55 b | 37 om o K gg H^{δ1} 014 al Iα 168 η ι al, om o Πετρος Iα 55 al | ~ υπερ σου a την (gg₃₆) H^{δ2} 014 al | 38 απεκριθη l αποκρινεται K | add αυτωρ αποκρ. K it sy | add o a I^ς K | add δις a φων. (Mk 14₃₀ 72) Ta sy | φωνησει H^{δ3} al I^r K¹ K^x 12:26 | απαρν. (Mt 26₃₄) K |

14 ¹ add και ειπεν τοις μαθηταις αυτου a μη τ α (αυτοις l τ. μαθ. αυ.) Iα 55 ac, add και τοτε ειπεν I^ς sy | 2 om οτι K | 3 om και² Ta K¹ K^x 9:3, ετοιμασαι (2) K^x 9:3 | ~ τοπον υμιν (2) H^{δ1-2} al I, om τοπον a sy, om υμιν τοπον af | 4 om εγω (13₃₆) Ta H⁰¹⁴ al Iα 55f 93 η ι al af ab q ff² | add και a, οιδατε p την οδον (cf 5) Ta K | 5 om και H^{δ1} 014 83* al ab r sy | ~ δυναμεθα p ειδεναι H^{δ2}, οιδαμεν την οδον l δυν. . . ειδεναι (cf 4) H^{δ1} 83* a, την οδον οιδαμεν Iα 55 af b Tert | 6 om o H^{δ2} 83* | 7 εγνωκατε¹ (cf 6 86) H^{δ2} Iα 55* al af it, εγνωκετε H⁰¹⁴ | αν ηδεται l εγνωκετε αν (8₁₀) H^{δ1} 83* al Iα 93 η al, ~ ηδεται αν (8₁₀ K) I a¹, γνωσεσθε l εγνωκετε αν (20 8₂₈) H^{δ2} 014 al Iα 55* r, γνωσκατε (7^b) af q | add και a απ αρτι Ta K |

- 9 ἀρκεῖ ἡμῖν. 9 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὁμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακῶς ἐμέ ἑώρακεν τὸν πατέρα. καὶ πῶς σὺ λέγεις· δεῖ-
 10 ζον ἡμῖν τὸν πατέρα; 10 οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ
 11 ἐστίν; τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ. ὁ δὲ πατὴρ ὃ ἐν ἐμοὶ
 12 μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτός. 11 πιστεῦτέ μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ
 12 ἐν ἐμοί. εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεῦετε. 12 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πισ-
 13 τεύων εἰς ἐμέ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει,
 13 ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι. 13 καὶ ὁ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου,
 14 τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. 14 ἐάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνό-
 15 ματί μου, ἐγὼ ποιήσω. 15 Ἐὰν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.
 16 16 κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ἦ μεθ' ὁμῶν
 17 εἰς τὸν αἰῶνα, 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ
 18 18 θεορεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό. ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὁμῖν μένει καὶ ἐν
 19 19 ὑμῖν ἔσται. 18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 ἔτι μικρὸν καὶ
 20 20 ὁ κόσμος με οὐκ ἐτί θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.
 20 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ
 21 21 κἀγὼ ἐν ὑμῖν. 21 ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγα-
 22 22 πῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐ-
 22 22 τὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε,
 23 23 καὶ τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 ἀπε-
 24 24 κρήθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ
 24 24 πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονῆ· παρ' αὐτῷ
 25 25 ποιησόμεθα. 24 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ. καὶ ὁ λόγος, ὃν
 25 25 ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς. 25 Ταῦτα λελάληκα
 26 26 ὑμῖν παρ' ὁμῖν μένων. 26 ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ
 27 27 πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα,
 27 27 ἃ εἶπον ὑμῖν. 27 Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. οὐ καθὼς
 28 28 ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω.
 28 28 ἤκουσατε, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾷτέ με.
 28 28 ἐχάρητε ἄν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μου ἐστίν.

9 τοσοῦτον χρόνον *H*^{52*} 014 al *I* α⁵⁵ | lat^o ff² Tert Ωρ Ευσ | om και² *H*⁵¹⁻² 014 al | lat^o qf |
 10 λεγων | λαλω¹ *H* al *I* al af g, λελαληκα (6⁶³) *I* α⁵⁵ al | ~ αυτ. a ποιει K, αυτου *H*⁵¹⁻² *I* α⁵⁵,
 om αυτος af Tert | 11 om μοι (10) Τα *I* α¹³³ al ff² Tert | add εστιν p εμοι (10) *I* α⁹³ η al af
 c r | add μοι p πιστευετε² (11^a 8⁴⁵) *K* it | 12 add μου p πατερα (16¹⁰ 20¹⁷ gg²⁸ 16²⁸) *K*
 af sy | 14 add και a εαν Τα *I* α¹³³ al ff² | om με (13) Τα *K*^x 21:16 *K*^r | τουτο I εγω (13)
*H*⁵¹ al *I* al | 15 μου I τας εμας (21) *I* al Ωρ | τηρησετε *H*⁵¹ al *I* al Ευσ, -σητε *H*⁵² al |
 16 και εγω I καγω *K* | μενη I η (17) *K*, ~ η p υμων *H*⁵² it, ~ η p αιωνα *H*⁵¹ b, ~ μεθ υμων p αιωνα
I α⁵⁵ | 17 add δε p υμεις (19) Τα *K* | εστιν I εσται (10) *H*⁵¹ 014 *I* α^{55*} 93 η al af it sy c | 19 ζησετε
*H*⁵¹ al it^o a, om οτι—ζησ. af | 20 ~ υμεις γνωσεσθε (17) *H*⁵¹ al *I* al, om υμεις *I* α⁰⁵⁰ al b
sy^s | και εγω I καγω *K* | 21 και εγω I καγω *K* | 22 om και (nach κ̅ε; 13²⁵) Τα *H*⁵¹ al
I α⁵⁵ ff 337 al | lat^o q sy | 23 ποιησομεν *K*, ποιησομαι *I* α⁵⁵ af sy c | 26 add μου p πατηρ
(28) Τα *I* α⁵⁵ sy Ευσ | οσα I α (4²⁹) *I* α⁰⁵⁰ 93f η al it Ωρ Ευσ | 28 αγαπατε (15) *H* al
I α^{55*} ε al | add ειπον p οτι² *K* | add μου p πατερα Τα *I* ε sy | add μου p πατηρ (10²⁹) Τα Ευσ
K sy |

- 29 30 ²⁹ καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. ³⁰ οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει
- 31 οὐδέν, ³¹ ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἀγωμεν ἐντεῦθεν.
- 1512 ¹ Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστιν. ² πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει
- 3 αὐτό, ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. ³ ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελά-
4 ληκα ὑμῖν. ⁴ μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ
- 5 μένητε. ⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν αὐτῷ,
6 οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ ἐὰν μὴ τις μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὸ καὶ
- 7 εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. ⁷ ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν
8 ὑμῖν μέιμη, ὃ ἐὰν θέλητε, αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ
9 πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. ⁹ καθὼς ἠγά-
10 πησέν με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα. μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μείνετε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ πατρὸς μου τὰς
- 11 ἐντολάς τητήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ Ταῦτα λαλάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ
12 χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾗ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. ¹² αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ,
13 ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς
14 ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε,
15 ἐὰν ποιῆτε, ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν, τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος. ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα
- 16 παρὰ τοῦ πατρὸς μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ. ἵνα, ὃ τι ἐν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν.
- 17 ¹⁷ ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους.

29 add μοι p πιστ. Τα Iα^{δ5}, add οτι εγω ειπον υμιν p πιστ. (28 13¹⁹) Iε al l | 30 - αρχων α του, add τουτου p κοσμου (12³¹ 16¹¹) H al Iα⁹³ η ε af Ωρ lηp, nur add τουτου it | ευρησει l ουκ εχει Iα³³⁷ al f lηp, ευρισκει Ωρ, add ευρειν p ουδεν Iα^{δ5} α | 31 εντολην εδωκεν l ενετειλατο (12⁴⁰) H^{δ1} al Iα⁹³ (~ εντ. p μοι) η al lat |

15 2 - πλειονα καρπον K, πλειω H^{δ2} Kλ | 4 μεινη (4⁷) I² K, μεινητε K | 5 add δε p υμεις Τα sy | 6 add δε p εαν Τα ab r sy | μεινη (4⁷ gg 4^b) K | εκβληθη (12³¹) H^{δ1} Iα¹ | ο l και¹ Τα sy | αυτα (Mt 13³⁰ cf 3¹⁰ 7¹⁹ Lk 12¹⁸) K it | του καιεσθαι l και καιεται Τα sy | 7 οσα l ο (16²³) Τα H^{δ2} | αιτησεσθε (16²⁰) K, αιτησασθαι om και Τα acf sy, αιτησα[ε]σθαι H al Iα^{δ5f} al | 8 γενησθε H^{δ1} al Iα^{δ5} 93 337 cplur | μοι H al, μου l εμοι Τα Iα^{δ5*} lat sy | 9 add μου p πατηρ (8) Τα I al | ~ ηγαπησα υμας (9^a) K | 10 καγω l εγω (9) H^{δ2} Iα^{δ5} lat | om μου³ (9) H^{δ1} abc q ff², - του πατρος [μου] τας εντολας H^{δ1-2} ab ff² | 11 μεινη l η (cf 10) K | 13 om τις H^{δ2*} Iα^{δ5*f} af it | 14 οσα l α Τα K, ο l α H^{δ1} af α q | 15 καλω l λεγω bis Τα sy | ~ υμας λεγω (cf 15^b) K | ~ ο κυριος αυτου Iα¹³³ 337 ε al lat Ωρ | οσα l α (cf 16¹³) H al Iα^{δ5*} 168 al K^I al it | 16 αιτητε (gg 14¹³ 16²³) H^{δ1} al | add μου p πατερα (15) Τα I al sy | δωη II⁷ K^x 77:61 K^r, δωση οδερ δωσει H^{δ2} Iα⁰⁵⁰ al, τουτο ποιησω ινα δοξασθη ο πατηρ εν τω ωιω l δω υμιν (14¹³) Iε |

Die 18
Folgen der
Trennung

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν· 19 εἰ
ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἀντὶ τοῦ ἴδιου ἐφίλει. ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ,
20 ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 μνη-
μονεύετε τοῦ λόγου, οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἐστὶν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν, εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν
21 ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομα
22 μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. 22 εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρ-
23 τίαν οὐκ εἶχσαν. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. 23 ὁ
24 ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ
οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχσαν. νῦν δὲ καὶ ἑώρακασιν καὶ μεμι-
25 σήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. 25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ
26 αὐτῶν γεγραμμένος, ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. 26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν
ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς
27 ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ'
16 1 ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. 16 1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
2 2 ἀποσυναγάγουσ ποιήσουσιν ὑμᾶς. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας
3 ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. 3 καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ
4 ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμὲ. 4 ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα
αὐτῶν, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον,
ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.
5 5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ
6 ὑπάγεις; 6 ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.
7 7 ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐάν γὰρ μὴ
ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλευσεται πρὸς ὑμᾶς, ἐάν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.
8 8 καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ
9 10 κρίσεως. 9 περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμὲ, 10 περὶ δικαιοσύνης δέ,
11 ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, 11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι
12 ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 12 Ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ
13 δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 13 ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδη-
γήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάση. οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἐαυτοῦ, ἀλλ', ὅσα ἀκούσει, λαλήσει

19 καὶ I αλλ Τα af sy | 20 add οτι α ουκ Τα I a¹ sy | 21 υμιν I εις υμας (163) K | 22 add δε p ει Τα sy | ειχον I ειχουσαν K | 24 add δε p ει Τα sy | εμπροσθεν αυτων I εν αυτοις Τα sy | πεποιθηκεν I εποησεν K | ειχον I ειχουσαν K | 25 ~ γεγραμμενος a εν (Lk 24:44 I Ko 15:24) Τα K | 26 om δε (4:25 16:4) H^{δ1-2} al I a⁹³ af l, ουν I δε abc ff² r | add μου p πατρος¹ (15) Τα H^{al} I a^{δ5} 337 eplur ac ff² sy |

16 3 om υμιν Τα K af sy | εις υμας I υμιν (15:21) al | 4 om αλλα Τα I a^{δ5*} af a l sy | om αυτων¹ (12:23) K sy | om αυτων² (2 Th 2:5) H^{al} I a^{δ5} al lat sy | 7 ~ υμιν λεγω (12:8:40) H^{al} I a³³⁷ al a | add εγω α μη (7*) Τα K, add εγω p απελθω² abc ff² | ου μη ελθη I ουκ ελευσεται (11:56 15:26 16:13) H^{δ1} al I a¹ | τον παρακλητον I αυτον Τα sy | 9f add και α περι bis Τα sy | 10 add εγω α προς Τα I a¹ | om μου (17:28 14:28) H I a^{δ5} η al lat^{exc c qf} | om και ουκετι θεωρετε με Τα | 12 ~ λεγειν υμιν K | 13 ~ εκεινος p αληθειας Τα a sy, εκεινος a un^d p al. I a^{δ5} | ~ εις πασαν την αληθειαν Tert K, ~ εις την αληθ. πασαν H^{δ1} al Ωρ Eυσ | διηγησεται υμιν την αληθειαν πασαν I οδηγησει υμας—παση Τα af m Eυσ | add αν p οσα (23) K | ακουση K, ακουει H^{δ2} al af b l |

14 καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται
 15 καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. πάντα, ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμὰ ἐστίν. 15 διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι
 16 ἐκ τοῦ ἐμοῦ λάμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 16 Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ
 17 πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. 17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους·
 τί ἐστὶν τοῦτο, ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
 18 ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι ὁπάγω πρὸς τὸν πατέρα; 18 ἔλεγον οὖν τοῦτο τί ἐστὶν τὸ
 19 μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. 19 ἔγνω ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ
 20 με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; 20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ
 θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται. ὑμεῖς [δέ] λυπηθήσασθε, ἀλλ' ἡ λύπη
 21 ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 ἡ γυνή, ὅταν τίκτη, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα
 αὐτῆς. ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεῖ τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν,
 22 ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε.
 πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς
 23 ἀρεῖ ἀφ' ὑμῶν. 23 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν
 24 λέγω ὑμῖν, ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα, δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. 24 ἕως
 ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου. αἰτεῖτε, καὶ λήψασθε, ἵνα ἡ χαρὰ
 25 ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. 25 ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν, ἔρχεται ὥρα, ὅτε
 οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ πρρησιάσῃ περὶ τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ
 26 ὑμῖν. 26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι
 27 ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. 27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατήρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς
 28 ἐμὲ πεφιλῆκατε καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. 28 ἐξῆλθον ἐκ
 τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι
 29 πρὸς τὸν πατέρα. 29 Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς καὶ
 30 παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. 30 νῦν οἶδαμεν, ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις,
 31 ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. 31 ἀπεκρίθη αὐτοῖς
 32 ὁ Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; 32 ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε
 ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καμὲ μόνον ἀφήτε. καὶ οὐκ εἰμι μόνος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ

15 add υμιν p ειπον (14²⁸) Τα H^{a1} Iα⁰⁵⁰ a1 af a q ff² f r sy | ληφεται 1 λαμβανει (14) H^{a1} Iα³³⁷ eplur it^{exc} a | 16 ου 1 ουκει (17 gg 10) Τα K af sy | add οτι υπαγω προς τον πατερα p με² (17) Τα K, in K: add και α.οτι (17) H^{a1} Iα¹, και 1 οτι H⁶⁴⁸, add εγω α υπαγω (13³³) H^{a1} Iα¹, add μου p πατερα Iα¹ | 17 add εγω α υπαγω (13³³) K | add μου p πατερα Τα Iα¹ c sy | 18 ~ τι εστι τουτο (17) H I² lat sy Ωρ | add ο λεγει p μικρον Τα Iα¹ sy, p εστιν (17) K | om το (17) H⁶¹ al Iα⁶⁵ al Ωρ | 19 add ουν p εγνω K, add δε Τα Iα⁰⁶⁰ 337 eplur sy | 20 om δε² H^{61-2*} al Iα⁶⁵ η al af it sy Tert | 21 ημερα 1 ωρα Τα Iα⁶⁵ af it sy | 22 ~ λυπην μεν νυν K, ~ νυν μεν ουν H^{62*}, μεν ουν λυπην νυν I^c, ~ νυν p εξετε Iα¹³³ al, om νυν al, om ουν Iα¹ af bc ff² sy | εχετε (33) H² K | χαρησονται . . αι καρδια Τα lnp | αρει 1 αρει (gg 15²) H⁶¹ Iα⁶⁵ al ac ff² r lnp Ωρ Cyp Hil | 23 add οτι p υμιν Τα K | οσα αν 1 αν τι (Mt 21²²) Τα K, ο αν 1 αν τι (15⁷) H⁶² Iα⁰⁶⁰ 337 al, om τι H^{a1} Iα¹, εαν 1 αν (14¹⁴ 15⁷) H^{a1} Iα^{65f} eplur | add μου p πατερα (15¹⁵) Τα al sy | ~ δωσει υμιν p μου (13¹⁴ 15¹⁶) Τα I² K | 25 add αλλ α ερχ. (2) Τα K c q f r sy | αναγγελω (13ⁿ) K | 27 om του (9¹⁶) H⁶² al Iα⁰⁵⁰ al | πατρος 1 θεου (28) Τα (add μου) H^{61-2c} 63* al Iα⁶⁵ al | 28 παρα 1 εκ (27) Τα K | 29 add αυτω p λεγ. Τα K it sy, αυτω 1 αυτου H^{62*} α, om αυτου H^{a1} Iα⁹³ | om εν (25) K | 32 add νυν α εληλυθεν (4²³ 5²⁵) Τα K af it | και εμε 1 καμε K | add μου p πατηρ H^{a1} I^c al q |

33 ἔστιν. 33 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

Gebet 17 1 ¹ Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν, να ὁ υἱὸς [σου] δοξάσῃ σέ. 2 ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πάν, ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσει αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας, Ἰησοῦν Χριστόν. 4 ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς. 5 τὸ ἔργον τελειώσας, ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ποιήσω· 5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ. 6 παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφάνερωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν καὶ 7 ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκασιν. 7 νῦν ἔγνωκαν, ὅτι πάντα, 8 ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ εἰσιν· 8 ὅτι τὰ ῥήματα, ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξηλθον, καὶ ἐπίστευσαν. 9 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ, οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ 10 περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστὶν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, 11 καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ᾧ 12 δέδωκάς μοι, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. 12 ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, [καὶ] ἐφόλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν 13 ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς 14 14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν 15 ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου. 15 οὐκ ἐρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς 16 ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ 17 εἰσίν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. 17 ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. 18 ὁ λόγος ὃ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. 18 καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ 19 ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. 19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα 20 ᾧσιν καὶ αὐτοὶ ἁγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ 21 καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, 21 ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν,

33 εχετε | εχετε (22) *Ia*⁶⁵ al it | add οτι α εγω *Ta Ia*^{al} af it sy |

17 1 επηρε | επαραs add και α ειπεν *Ta K* | add και p ινα *K*, και l ινα af | om σου² *H*⁶¹⁻² 014 63* al af d ff² *Ωρ Vict Hil* | 2 εδωκας | δεδ. (s^b) *Ia*⁰⁵⁰ eplur *KI?* *K*^{23:9} | δωση *H*^{al} *Ia*^{al} *KI*^{al}, δωσω *H*^{62*} al, δωs *H*⁰¹⁴, εχη | δωσει αυτοιs *Ia*⁶⁵ | αυτω | αυτοιs (s^a) *H*^{62*} 014 *Iη*^{al} af f sy | 4 add και α το *Ta Ia*⁶⁵ sy | ετελειωσα *Ta K* | εδωκας *H*⁰¹⁴ 63 *Ia*⁶⁵ 337 al | 5 ~ παρα σοι α προ *Ta Ia*⁶⁵ af *Ωρ*^{1:2} *Ir Cyp Hil*, om παρα σοι sy | 6 εδωκας | δεδωκας (s^b) *H*⁶¹⁻² 014 al *Ia*⁶⁵ al *Eus* | κμοι | και μοι *H*⁶¹ al *Iη* | δεδωκας | εδωκας (s^a) *K* | τηρησαν *H*⁶¹ 014 al *Ia*⁶⁵, ετηρησαν (15²⁰) *H*⁶² al, τητηρηκα (15¹⁰) af ff² | 7 εγνωκασιν *KI*^{al}, εγνωσαν (s) *H*⁶² (εγνω) al *Ia*¹³³ 337 eplur *K*^{7:5:28} sy, εγνωκα *H*⁰¹⁴ al *Ia*^{al} af it sy | εδωκας *H*⁶¹ (-kes) al *Iη* | εστιν | εισιν *K* | 8 εδωκας *H*⁶¹ (-kes) 014 63 *Ia*⁶⁵ al | 11 αυτοι | ουτοι (s¹¹) *H*⁶¹⁻² *I*^{al} df | και εγω | καγω *K* | add και p καθως *H*^{61*} 014 al *Ia*⁰⁵⁰ al | 12 add εν τω κοσμω p αυτων (11) *Ta K*, εν τω κοσμω | μετ αυτων *Ia*¹³³ al | ω | ουs (11) *H* *Ia*^{al}, om ουs δεδ. μοι *H*^{62*} sy | ~ και α ουs *Ta Ia*^{al}, add και α εφυλ. *H* | 13 εαυτοιs *H*⁶¹⁻² 014 al *Ia*^{al}, ταιs καρδιαs εαυτων | αυτοιs *H*^{63*} | 16 ~ ουκ ειμι α εκ (14) *H*⁶¹⁻² 014 63 al *Ia*⁶⁵ al lat sy | 17 om σου (19) *H*⁶¹ 014 63* al *Ia*⁶⁵ η al lat | 19 om εγω *H*⁶² 014 al *Ia*¹³³ al af bc q r sy | ~ και αυτοι ωσιν (21) *K*, om και *Ia*³³⁷ af ab, om ωσιν *Ia*⁹³ | 20 add παντων α των (21) *Ia*¹³³ 93 η eplur |

καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσ-
 22 μος πιστεῦσῃ, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²² καὶ γὰρ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα
 23 αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν. ²³ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σύ ἐν ἐμοί, ἵνα ὡσι
 τετελειωμένοι εἰς ἐν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος, ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας
 24 αὐτούς, καθὼς ἐμέ ἠγάπησας. ²⁴ πάτερ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω, ἵνα, ὅπου εἰμι
 ἐγὼ, κάκεινοι ὡσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι
 25 ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἐγ-
 26 νω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²⁶ καὶ ἐγνώρισα
 αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ἢ
 καὶ ἐν αὐτοῖς.

Leidensgeschichte Cap. 18 f

Ge- 18 1 ¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρ-
 fangen- 2 τοῦ Κέδρων, ὅπου ἦν κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
 nahme 2 ² ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ
 (Mt 26, 36 47-56 Mk 14, 32 43-52 Lk 22, 39 47-53)
 3 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ
 ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ [ἐκ τῶν] φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ
 4 λαμπάδων καὶ ὄπλων. ⁴ Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν
 5 καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέ-
 γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ'
 6 αὐτῶν. ⁶ ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπασαν χα-
 7 μαί. ⁷ πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Να-
 8 ζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε
 9 τούτους ὑπάγειν. ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος, ὃν εἶπεν, ὅτι, οὐδὲ δέδωκάς μοι, οὐκ
 10 ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδέν. ¹⁰ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἰλκυσεν αὐτὴν
 καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτόριον τὸ δεξιόν·
 11 ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μά-
 χαιραν εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον, ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;
 12 ¹² Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον
 τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν ¹³ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον. ἦν γὰρ πεν-

Vor dem
 Hohenrat
 (Mt 26, 57-75) 13
 Mk 14, 53-72
 Lk 22, 54-71)

21 om εν α ωσιν² H^{δ1} 014 53* Iα⁵⁵ af abc r sy Kλ Ωρ 1:3 | πιστευη H^{δ1-2*} 014 53* Kλ Ευσ | 22 και
 εγω K | εδωκας H⁰¹⁴ al Iα^{53f} 337 eplur Kλ lnp Ευσ | εδωκα H^{δ2} Iα⁰⁵⁰ ι al lnp | add εομεν p
 εν² (10³⁰) K | 23 add και α ινα² Τα K it | και ι ινα² H^{δ2} 014 al Iη bc | ηγαπησα 1 -σας¹
 (15⁹ 12) Iα⁵⁵ ι al ab r | 24 ους ι ο (12) Τα Kλ K | και εκεινοι H⁰¹⁴ I al | εδωκας² K^x |
 18 1 add εις τ ο ορος p Κεδρων (Lk 22³⁹) Τα sy | των ι του² Ωρ K gg Τα² H^{δ2*} 014 al Iα⁵⁵
 al, Κεδρου H^{δ2*} sa bo Iα⁵⁵ αυ r | 2 add και p συνηχθη K | om ο² H^{δ1-2} al I al | 3 om
 εκ των² K gg H^{δ1} (om εκ)-2* al Iα⁵⁵ a 4 δε ι ουν Τα H^{δ2} 014 al Iα⁵⁵ 93 η ι al it sy | εξελθων
 ειπεν ι εξηλθεν και λεγει K | 6 δε ι ουν Τα r sy | add ο ιησους p αυτοις Τα al sy, om αυτοις
 H^{δ2*} r | add οτι α εγω K sy | επεσον K | 7 δε ι ουν Τα, om ουν H^{al} I al af a | ~ επηρω-
 τησεν αυτοις (9¹⁵ Mk 15⁴) H I ι al af q f r | add ο ιησους p επηρ Τα I al b sy, add α αυτοις
 af c | 8 add αυτοις p απεκρ. (5) I q f r sy Ωρ | add ο α ις (5) I Ωρ | 10 ωπιον ι ωταριον (26
 Mt 26⁵¹ gg Mk 14¹⁷) I K gg H^{al} | του δουλου ι τω -ω Τα Iα⁵⁵ af a q r, add εκεινου p δουλ.
 Τα Iα⁵⁵ af a ff² f r | 11 add σου p μαχαιραν (Mt 26⁵²) K^x af sy | add αυτης p θηκην (Mt 26⁵²)
 Τα I ι al af it sy | add παντες γαρ οι λαβοντες μαχαιραν εν μαχαιρα απολουνται p θηκην (Mt
 26⁵²) Τα Iα⁰⁵⁰ | add μου p πατηρ Τα Iα¹³³ al sy | 13 απηγαγον (Mt 26⁵⁷) K, add αυτον
 p απηγ. (Mt 27²) Τα K |

14 θερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· 14 ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἀνθρώπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. 15 Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκείνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως, 16 ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσῆγαγεν τὸν Πέτρον. 17 17 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκείνος· οὐκ εἰμί. 18 εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποικότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο. ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστῶς καὶ θερμαίνόμενος. 19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδασκῆς αὐτοῦ. 20 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρησίᾳ λέλάληκα τῷ κόσμῳ, ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 τί με ἐπερωτᾷς, ἐρώτησον τοὺς ἀκηκόοντας τί, ἐλάλησα αὐτοῖς, ἴδε οὗτοι οἴδασι, ἃ εἶπον ἐγώ. 22 ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; 23 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; 24 ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. 25 25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαίνόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκείνος καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. 26 λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὐ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; 27 πάλιν οὖν ἠρνήσατο [ὁ] Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, ἦν δὲ πρῶτ. καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον. ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πᾶσαχα. 29 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν

14 αποθανειν 1 απολεσθαι (11⁵⁰) Τα Η Ι α 85f ε3 ηι α 1 it | 15 Σιμων δε Πετρος και εις των αλλων (om sy⁸) μαθητων ηκολουθησαν τω 15 1 ηκολ.—μαδ. Τα sy | add ο α αλλος (16 20²) Τα K | om του αρχιερεως Τα sy | 16 ~ εξω α προς (Mt 12⁴⁶) Τα Η 82 al α ff², om προς τ. θ. sy | την θυραν (Mk 11⁴) Ι α 337 ι α 1 lat | add εκεινος α ο αλλος Τα it, εκ. 1 ο αλλος (15) Η al Ι ε α 1 q, om ο αλλος Η al sy | ος ην γν. τω αρχιερει 1 ο γν. του -εως (16 Lk 17²) Τα K it | 17 και ως ειδεν η παιδισκη η θυρωρος τον Σιμων λεγει αυτω 1 λεγει—θυρωρος Τα sy | ~ τω Πετρω p θυρωρος K | 18 του θερμαινεσθαι 1 και εθερμα. ~ α οτι Τα sy | om και³, ~ μετ αυτων ο Πετρος K sy | 20 add και α απεκρ. Τα Η 82* Ι α 1, add δε p απεκρ. Ι α 93 η | ελαλησα 1 λελαληκα (20^b 21) K | παντοτε 1 παντες (20^a) | 21 ερωτας 1 επερωτας (21^b 19) Η Ι α 050 al | επερωτησων 1 ερωτησων (21^a) K | 22 ~ των υπηρετων παρεστηκως K, των παρεστωτων υπηρετων (cf Mk 14⁴⁷) Τα Η 82^c (παρεστηκωτων) 83* al Ι α 133 al b c f r sy, παρεστως Ι α 050 al | add αυτω p ειπων Τα sy | 23 ο δε 15 ειπεν αυτω 1 απεκριθη—ο 15 (gg 20) Η 82 014 al Ι ε α 1 r, add και ειπεν p 15 ~ αυτω p ειπεν Τα, ειπεν 1 απεκρ. sy | ειπον 1 ελαλησα (cf Ex 22²⁸) Τα Η 82* 014 | 24 om ουν K, δε 1 ουν Τα Η 82 Ι ε α 1 r sy | 25 add ουν p ηρνησατο Τα K it sy, add δε α f | 26 add ουν p λεγει (17) Ι α 93 (ουκ) η α 1 | add ο α συγγενης (cf Lk 1³⁶) Η al Ι α 1, om ων Η al Ι α 1 lat ^{exc} α q | 27 om ο (26) Η ^{exc} 82 83* al Ι, om ο Πετρος Ι α 93 af ab | 28 om ουν Η al Ι | πρωια K¹ K^x 51:90 Ι | αλλ iva 1 αλλα K, φαγοντες 1 αλλα φαγωσιν Τα sy | 29 δε 1 ουν Τα α sy, om ουν Ι α 1 r | om εξω (38) K sy, ~ προς αυτους εξω Ι ε α 1 lat ^{exc} ff² r, ~ προς αυτους α ο Η 82 014 Ι α 1 ff², om προς αυτους Ι α 050 | ειπεν 1 φησιν K | om κατα Η 81-2* al af q |

Vor Pilatus 28
(Mt 27, 2 11-30
Mk 15, 1-19
Lk 23, 1-25)

- 30 φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος
 31 κακὸν ποιῶν, οὐκ ἔν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος·
 λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ
 32 Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτείνειν οὐδένα. ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πλη-
 33 ρωθῆ, ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλον ἀποθνήσκειν. ³³ Εἰσηλθεν οὖν
 πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ
 34 εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις,
 35 ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ
 36 ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
 ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν
 ἡ ἐμὴ βασιλεία, οἱ ὑπηρετοὶ οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἄν, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰου-
 37 δαίοις. νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλά-
 τος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι.
 ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω
 38 τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ
 Πιλάτος· τί ἐστὶν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
 39 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν ἐδρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια
 ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα, βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασι-
 40 λέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τούτον, ἀλλὰ τὸν
 Βαραββάν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.
- 19 12 ¹ Τότε οὖν ὁ Πιλάτος λαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν. ² καὶ οἱ στρατιῶται
 πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν
 3 περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν
 4 Ἰουδαίων· καὶ εἰδίδουσιν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ Ἐξῆλθεν [οὖν] πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος καὶ

30 κακοποιος (1P 4₁₅) IKgg H^{δ1-2} (*ποίησας) 014 a1 af r, κακοποιων (3 J 11) H^{δ3*} a1 | 31 om
 ουν! Τα H^{a1} I^{a1} af ab sy | add ουν p αυτον Τα ar (~ υμεις ουν αυτον) sy | om αυτον² H^{δ2*} 014
 Iα^{93f} η a1 c | om ουν² Τα H^{δ1} δ³ af q sy, δε l ουν² I | 32 ἐμελλεν H^{a1} IK¹K^r | 33 δε l
 ουν Τα sy, om παλιν Τα H^{a1} sy, ~ παλιν p πραιτωριον K sy, ~ παλιν p Πλ. a1 | 34 ἀπεκρινατο
 (gg 35r) H⁰¹⁴ a1 Iα^{δ5} 93 η a1 | add αυτω p απεκρ. Τα K, add και ειπεν αυτω p Iξ I a1, ειπεν
 αυτω l απεκρ. sy | om ο H^{δ1} a1 I η a1 | αφ εαυτου l απο σεαυτου IKgg H^{οο} 014 δ^{3ο} a1 | om
 ου Τα H^{δ2*} Iα^{δ5} a1 it^{οο} b q | ~ ειπον σοι H^{δ1} 014 δ^{3*} a1 Iα^{δ5} sy, ~ αλλος σοι ειπεν I a1, nur
 αλλος I a1, ~ σοι περι εμου ειπον I a1 q | 35 add αυτω p απεκρ. Τα I a1 sy (ειπεν) | 36 add
 ο a Iξ H^{a1} I a1 | ~ η βασιλεια η εμη l η εμη β. (36*) H K gg H^{δ2} Iα^{δ5f} a1 | ~ αν a οi² K, ~ a
 ηγωνιζ. c ff² f r, om αν H^{δ1*} I a1 af ab | 37 add αυτω p απεκρ. Τα I a1 sy (ειπεν) | om ο²
 K^ο K^r | add εγω p εμι K | 38 ~ αιτιαν a ευρισκω K, αιτιαν εν αυτω ευρισκω Iα^{δ5} a1 |
 39 υμων l υμιν¹ a1, om υμιν¹ Iα³³⁷ a1 af | ~ απολυσω υμιν l υμιν απολυσω (39^b) H Iα^{δ5} 93 337 η
 c l i u r l a t, om υμιν² a1 c ff², ημιν K^r | add ινα p ουν(39*) Τα H^{δ2} 014 Iα¹³³ a1 | ~ υμιν απολυσω
 l απολ. υμιν (39* Mt 27 12) K | 40 om παλιν Τα H^{a1} I K^r af it sy | add παντες η λεγοντες
 Τα K, add παντες p λεγ. Iα^{δ5} |

19 1 ~ ελαβεν ο Πιλ. add και p Iβ l ο Πιλ. λαβων K, ~ ο Πιλ. ελαβεν a1, om λαβων sy | 3 om
 και!—αυτον (~) Τα K sy | ειδιδουν K !

λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε, ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν
 5 αὐτῷ. ⁵ ἐξήλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορ-
 6 φυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ
 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταυρώσων σταυρώσων. λέγει αὐ-
 τοῖς ὁ Πιλάτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐ-
 7 τῷ αἰτίαν. ⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν
 8 νόμον [ἡμῶν] ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. ⁸ Ὅτε οὖν ἤκου-
 9 σεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώ-
 ριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν
 10 αὐτῷ. ¹⁰ λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος. ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι ἐξουσίαν ἔχω
 11 σταυρώσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε; ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ
 ἔχεις ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν. διὰ τοῦτο ὁ πα-
 12 ραδιούδος μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² Ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐξήτει ἀπολύσαι
 αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγαζον λέγοντες· ἔάν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ
 13 καίσαρος· κᾶς ὁ βασιλεῖα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ¹³ ὁ οὖν Πιλάτος
 ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς
 14 τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ
 15 πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ ἐκραύ-
 γασαν οὖν ἐκείνοι· ἄρον ἄρον, σταυρώσων αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν
 βασιλεῖα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα εἰ μὴ
 16 καίσαρα. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

4 add ουν p εξηλθεν (s) *K* gg *H*⁶² 014 *I* α⁶⁵ 93 al af it^{exc} b ff², add και a εξηλθεν (18²⁹) *Ta* *H*⁶¹ al *I* α³³⁷ al sy | ο Πιλατος εξω (18²⁹) *H*⁶² 014 al *I* α¹ al it, ~ ο Πιλατος a παλιν sy, οια εξω *H* al *I* α¹⁶⁸ 337 al af, ~ εξω παλιν al | ~ εν αυτω a ουδεμιαν *K*, ~ ουδεμιαν αιτιαν εν αυτω. ευρισκω *I* al, ~ αιτιαν εν αυτω ουδεμιαν ευρισκω *H*⁰¹⁴ (ουχ l ουδ.) al *I* al r (-014), αιτιαν ουδεμιαν εν αυτω ευρισκω *I* al, ~ εν αυτω ουχ ευρισκω αιτιαν (cf s) *I* t, εν αυτω αιτιαν ουχ ευρισκω *H* al af c q ff², om εν αυτω *H*^{62*} | 5 ~ εξω ο ις (cf 4) *I* | add ο Πιλατος p αυτοις *Ta* *I* al sy | ιδε l ιδου (4) *K* | 6 add αυτον p σταυρωσων² (15) *Ta* *K* | 7 om αυτω *H*⁶² 014 *I* α⁹³ 337 η af it Ωρ | om ημων (7^a gg 18³¹) *H* *I* α⁶⁵ al lat^{exc} q Ωρ | ~ θεου υιον *K* | ~ εαυτου a υιον *K* | 8 δε l ουν *Ta* α sy | 9 ~ παλιν a εις *Ta* al it sy, om παλιν *H*^{62*} *I* al | 10 om ουν (ss) *Ta* *H*^{62*} *I* α¹⁶⁸ α al q r sy | ~ απολυσαι .. σταυρωσαι *Ta* *H*⁶¹⁻² *I* al af sy | 11 om αυτω (18³⁶) *K* af it | om ο¹ *K* | add και ειπεν αυτω p ις *I* t, add και ειπεν ac ff², ειπεν l απεκρ. sy | ειχεις *K* | ~ ουδεμιαν κατ εμου *K*, ~ κατ εμου εξουσιαν *I* al q f sy Cyp, om ουδεμιαν *I* α¹⁶⁸ al Hil | ~ σοι δεδομενον *K*, ~ σοι ανωθεν δεδομενη *I* α⁰⁵⁰ | παραδους (Mt 10, 27) *H*⁶¹⁻² *I* α⁰⁵⁰ al | 12 add ουν p τούτου *I*, add δε p τούτου sy, add και a εκ ac f | ~ εξητει ο Πιλ. *K*, ~ ο Πιλ. p αυτον *I* α⁰⁵⁰ 337 al | εκραζον (cf Mt 27²³) *K*, εκραυγασαν (s) *H*⁶¹ al *I* α⁶⁵ 133 337 al α, ελεγον l εκραυγ. λεγ. *H*^{62*}, om λεγοντες (15) *Ta* al sy | 12 add γαρ p πας *Ta* *I* α⁶⁵ α q f sy, add ουν *I* α¹³³ al | 13 ~ τουτ. τ. λογ. *K*, -ον -ον -ον *K* α^{23:11} *K* r | add του α βηματος (Mt 27¹⁹) *K* | Γαβαθα *I* eplur *K*¹ al *K* r, Καπφαθα *I* α⁹³ η, Χιφβαθα *I* α⁰⁵⁰, Γολγοθα *H*^{62*} al | 14 δε l ην² (Mk 15²⁵) *K* | ωσει (Lk 23⁴⁸) *K* α^{7:5} *K* r | τριτη l εκτη (Mk 15²⁵) *H*^{62*} al *I* α⁶⁵ | 15 οι δε εκρ. l εκρ. ουν εκ. (Mt 27²³) *Ta* *K* | 16 τον ιβ l αυτον (16^b) *Ta*, om αυτοις *Ta*, ~ αυτοις αυτον *H*⁶² it^{exc} a ff² r | δε l ουν² *Ta* *K*, οι δε l ουν. a παρ. *H*^{62*} 014 al *I* α⁹³ η α l f | add και ηγαγον p ιβ (Mt 27³¹) *Ta* *K* sy, απηγαγον *H*⁶² 014 *I* α¹³³ 93 al |

Kreuzigung 17
Mt 27, 81-90
Mk 15, 20-37 18
Lk 23, 26-46)

- 17 Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν. ¹⁷ καὶ βαστάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστί Γολγοθᾶ, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.
- 19 ¹⁹ Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένων· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως, ὅπου ἐσταύρωθῆ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον ἑβραϊστί, ῥωμαϊστί, ἑλληνιστί. ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ²² ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ²² ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· ὁ γέγραφα, γέγραφα.
- 23 ²³ Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἀραφὸς ἐκ τῶν ἀνωθεν ὀφαντὸς δι' ὄλου. ²⁴ εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνας ἔσται. Ἴνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ [ἡ λέγουσα]· ^{Ps 22 19} »διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.« οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ²⁵ Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν ²⁷ παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. ²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ

16 παραλαβοντες | παρελαβον om και (in K) (Mt 27 27) H⁸² (* λαβοντες) 014 al I, add και επεθη-
καν αυτω τον σταυρον p ηγαγον (in K) I^c Qp, add εις το πραιτωριον p ηγαγον Ta I^a 133 al,
add αυτον p ηγαγον (Mt 27 31) H⁸², add εις το σταυρωσαι p ηγαγον (Mt 27 31) al | 17 τον σταυρον
αυτου | αυτω τον σταυρον (Mt 16 24) Ta K, εαυτου τον σταυρον I^a 55f 337 (αυτου) η al, ~ τον σταυ-
ρον εαυτω I^a 93 η, τον σταυρον εαυτου H¹ al I^a 133 al, αυτον | αυτω τον στ. (cf zu 16) I^c |
τοπον | τον² (Mt 27 33) Ta K | κρανιον | κρανιου τοπον Ta I^a 1 ff² | ολος (Mt 27 33) H⁸¹⁻²
014 I^a 1 it, om os λεγεται, add δε p εβρ. H^a 1 b (om δε) | 18 add ληστας p δυο Ta I^a 1 a
add ενα p εντευθεν¹ 2 Ta I^a 1, a εντευθεν² H^a 1, a εντ. 1² sy | 19 επεθηκεν (Mt 27 37) I^a
050 337 al | add ουτος a 15 (Mt 27 36) Ta af sy | 20 δε | ουν Ta H^a 1 sy, om ουν I^a 1 ff²,
~ ελληνιστι ρωμαιστι (Lk 23 38) Ta K, ~ εβρ. p ρωμαιστι H⁰¹⁴, om και ην—ελληνιστι I^c, om ελλη-
νιστι H⁰¹⁴, add και a ρωμ. al sy, add και a ελλ. sy | 21 δε | ουν Ta r sy | om των λου-
δαιων¹ Ta I^a 1 ff² sy | ~ των Ιουδαιων ειμι (19) H⁸¹ al I^a | 22 ειπεν | απεκρ. Ta sy, add
και ειπεν p Πιλ. I^a 1 | add αυτοις p απεκρ. Ta I^c af | 23 τεσσαρα H⁸² al I^a 1 | om και τον
χιτωνα Ta H^{82*} abc ff² r sy, τον δε χιτωνα επει ην | και² —χιτων I^c (a^c add ο χιτων) c | 24 δε
| ουν Ta I^a 85 r, om ουν I^c al Cyp | om η λεγουσα H⁸¹⁻² af it | 25 Μαριαμ | Μαρια bis
H⁸² al I^a 93 η | 26 δε | ουν Ta H⁸² af it sy | add αυτου p μητρι (25) Ta Qp K it sy | ιδε | ιδου
K^x 75:69 K^r | 27 add εκεινω p μαθητη Ta f sy | ιδου (Mt 12 49) Ta K | ημερας | ωρας (11 53
20 19) H^a 1 Ta 050^c 337 a al | add εκεινος p μαθητης (21 7 28) I^a 133 i^a al K¹ al acn sy | ~ αυτην
ο μαθητης H⁸² 014 I^a K¹ al it vg sy | 28 add δε p μετα Ta I^a 1 | ιδων | ειδως (Mt 9 2) K |
~ παντα ηδη K, om ηδη Ta H⁰¹⁴ al I^a 133 93 η al it sy | add και a ινα Ta sy | πληρωθη | τελει-
(24) Ta H⁸² I^a f it² Eus, ~ η γραφη πληρωθη (24) I^a 93 η al |

29 ἡ γραφή, λέγει· διψῶ. ²⁹ σκευὸς [οὖν] ἔκειτο ὄξους μεστόν. σπόγγον οὖν μεστόν
 30 τοῦ ὄξους ὕσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὄτε οὖν ἔλαβεν
 τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.
 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ
 σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν
 32 τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ³² ἦλθον οὖν οἱ
 στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρω-
 33 θέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ
 34 κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν
 35 ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀλη-
 θινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κακείνος οἶδεν, ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πισ-
 36 τεύ[σ]ητε. ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· »δοτοῦν οὐ συντριβήσεται
 37 αὐτοῦ·. ³⁷ καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· »ψύονται, εἰς δὲν ἐξεκέντησαν.»

Ex 12⁴⁶
 Sach 12¹⁰

38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ [ὁ] ἀπὸ Ἀριμαθαίας ὢν μαθη-
 τῆς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα
 τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἤρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ.
 39 ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων
 40 μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
 καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις
 41 ἐνταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κήπος καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνη-
 42 μέιον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος. ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν
 τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτὴ σκοτίας ἔτι ὀψης
 2 εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημεῖου. ² τρέχει οὖν καὶ
 ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς,

29 om ουν H I al af ab r Eus, δε 1 ουν Τα H^{δ2} sy | ~ οι δε πλησαντες 1 ουν μεστον ~ α σπογγον
 add και p οξους (Mt 27⁴⁸) Τα K it sy | om του α οξους (29*) K | 30 add ως δε εξεπνευσεν
 εσχιοθη το καταπετασμα του ναου μεσον απο ανωθεν εως κατω p πνευμα (cf Mt 15³⁸) Τα I al r |
 31 δε 1 ουν Τα c q sy | ~ επει παρασκευη ην p σαββατω Τα K, om ην (in K) I α^{δ5} | add ταυτα
 α τα Τα sy | επει σαββατον επεφωσκεν 1 εν τω σαββ. (Lk 23⁵⁴) Τα sy | om η H^{δ2} 014 I α 133 376
 eplur | εκεινη H^{δ1*} I eplur c f | ~ του σαββατου εκεινου (cf Lk 13¹⁴ 14⁵) H al I α^{δ5} al | add
 και α ηρωτ. Τα sy, add ουν p ηρωτ. H^{δ2*} al | των εσταυρωμενων 1 αυτων Τα sy | 32 δε 1 ουν
 Τα r sy | 33 ~ ηδη αυτον H^{δ1} 014 Ωρ, om ηδη c q ff² r | 34 ευθεως K, ~ ευδ. εξηλθεν (so
 Mk stets) Τα K it², om ευθως af | ~ υδωρ . . αιμα (1 J 5⁸) H al af Ωρ Eus | 35 ~ εστιν αυτου
 K, ~ αυτου p μαρτυρια (5²² 8¹⁴) H al I eplur K r it | και εκεινος 1 κακεινος H^{δ1} 014 al I α 050
 η^α Ωρ 1:1 | om και³ (20³¹) K af | πιστευητε (gg 20³¹) H^{δ1-2*} 66 Ωρ | 36 add απ α αυτου
 (Ex 12⁴⁶ Num 9¹²) Τα K^w K r it | 38 om δε¹ (28 3²² 5¹ υδ) K sy | add ο α Ιωσήφ K¹ K^w
 22:17 | om ο (cf Lk 23⁵¹ Mt 27⁵⁷ gg Mk 15⁴³) H^{δ1} al I α^{δ5} al | δε 1 ουν Τα I η^α f, om ουν r,
 και af | ηλθον . . ηραν (cf 40) Τα H^{δ2*} 014 I al af it | του ιβ 1 αυτου (38⁶) K, αυτον 1 το σωμα
 αυτου (Lk 23⁵³) Τα H^{δ2*} 014 I al af it, σωμα 1, 2 I al | 39 αυτον 1 τον ιβ (32) H^{δ1} al I al |
 ωσει (cf 19¹⁴) H al I | 40 δε 1 ουν Τα sy | add εν α οθονιοις Τα K | 41 add ο ιβ p εσταυ-
 ρωθη Τα I al | ετεδη 1 ην τεθειμενος (Lk 23⁵⁵ gg 53) Ωρ K gg H^{δ1-2} al I al |

20 1 Μαριαμ H^{δ2} 014 al I α 93 al Eus | add απο της θυρας p ηρμενον (Mk 16⁸) H^{δ2} 014 al I α 93
 η al d f r sy, om εκ I α 93 η d f r sy | 2 δε 1 ουν Τα sy, και τρεχ. af | add υμων p κω Τα sy, add
 μου (13) al r Eus | οιδα (13) Τα I al af r sy Eus |

Der Lanzen-
 stich

Grablegung 38
 (Mt 27, 57-61
 Mk 15, 42-47
 Lk 23, 49-56)

Das 20 1
 leere Grab
 (Mt 28, 1-8
 Mk 15, 1-8
 Lk 24, 1-12)

καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν, ποῦ ἔθηκαν
 3 αὐτόν. 3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνη-
 4 μεῖον. 4 ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ. καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς προέδραμεν τάχιον τοῦ
 5 Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, 5 καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ
 6 ὀθόνια, οὐ μέντοι [γὰρ] εἰσῆλθεν. 6 ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν
 7 αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον. καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα 7 καὶ τὸ σου-
 8 δάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς
 8 ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. 8 τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς ὁ ἔλθων
 9 πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν. 9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν
 10 γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 10 ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς
 11 οἱ μαθηταί. 11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἐ-
 Er-
scheinung
vor Maria
12 κλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον 12 καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθε-
 ζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ
 13 Ἰησοῦ. 13 καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἦραν
 14 τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα, ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 14 ταῦτα εἰπούσα ἐστράφη εἰς
 15 τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα καὶ οὐκ ᾔδει, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. 15 λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκεῖνη δοκοῦσα, ὅτι ὁ κηπουρὸς
 ἐστιν, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι, ποῦ ἔθηκας αὐτόν,
 16 καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἀρῶ. 16 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία. στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ
 17 ἑβραϊστὶ· ραββουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. 17 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· μή μου ἅπτου,
 οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα. πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ
 εἰπέ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ
 18 θεὸν ὑμῶν.. 18 ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι
 ἐώρακεν τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
 Er-
scheinung
vor den
Zwölfen
19 19 Ὀδῆς οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη τῇ μιᾷ σαββάτων καὶ τῶν θυρῶν κεκλει-
 σμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ
 20 Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. 20 καὶ τοῦτο εἶπὼν

3 δε 1 ουν Τα r sy | 4 om αλλος Τα a sy | 5 add γε H^{a1} Iα⁹³ η | 6 δε 1 ουν Τα r v sy |
 om και¹ Τα K | om Petros Τα sy | 7 ~ αλλα εντετυλ. και (add) κειμ. χωρις Τα sy | 8 om
 ουν Τα r v, δε 1 ουν sy | εκεινος 1 αλλος Τα b v sy | 9 εκ των γραφων 1 την γραφην Τα sy | Xv
 1 αυτον Τα f | 10 αυτους H^{δ1-2*} al | 11 Μαριαμ H^{δ2} al Iα⁹³ η | ιστηκει H^{exc δ1*} | το μνη-
 μειον 1 τω ~ω K^x | ~ κλαιουσα εξω K^x K^r, om εξω Τα H^{δ2*} Iα¹ af it sy | δε 1 ουν Τα sy, και
 ως af ab qf r | 14 add και α ταυτα (11 28 43) K sy | 15 om ο¹ H^{δ1-2} 014 al | ~ αυτον εθηκας
 (gg₂₁₃) Iα²⁸⁶ al K¹ al q | 16 om ο¹ H^{δ1} Iα^{δ5f} al | Μαριαμ H Iα⁹³ η^a al | add δε p
 στραφεισα (1 38 Lk 9 55 23 28) Τα H^{δ2} Iα^{δ5f} al af r, add και α στραφ. bf ff² sy | om εκεινη Τα
 sy | om εβραιστι K it sy | ραβουιν cplur K^r | add και προσεδραμεν αφασθαι αυτου p δδ. H^{a1}
 Iα⁰⁵⁰ ε al sy | 17 om ο H^{δ1} al Iα^{δ5} | add μου p πατερα (17^b) lnp K it sy | om δε Τα Iα¹
 Ωp 1:3 Ευσ, ουν 1 δε H^{a1} Iα^{δ5} q | add οτι α αναβαινω Τα Iα¹ f sy | 18 add ουν p ep. Iα¹,
 add δε sy. add τοτε α ερχεται Τα, add και f | Μαριαμ H Iα⁹³ η^a | απαγγελουσα (Lk 24 9) K^x
 K^r gg H^{δ1-2*} 15 Iα¹ af a d, αναγγελουσα (cf Ac 19 18 uδ) H^{a1} K¹ | εωρακα H^{δ1-2} 014 Iα¹
 α sy, εωρακαμεν (25) al | 19 om ουν Τα Iα³³⁷ cplur, δε 1 ουν Iα¹³³ al af α q | add των α
 σαββατων (20 1) I K | add αυτου p μαθηται (26) H^{a1} I cplur f | om συνηγμενοι (26) Τα H^{δ1-2*}
 014 Iα^{δ5} al α q sy |

ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν
 21 κύριον. 21 εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν, καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ,
 22 καὶ ἐγὼ πέμπω ὑμᾶς. 22 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεύ-
 23 μα ἄγιον, 23 ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφέωνται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε,
 κερκράτηνται.

Er- 24 24 Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν, ὅτε
 scheinung 25 ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. 25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἐώρακαμεν τὸν κύριον.
 vor Thomas 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἂν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ βάλω
 τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευ-
 26 ρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. 26 Καὶ μεθ' ἡμέρας οὐκῶ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔσθη
 27 εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. 27 εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν
 σου ἄδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευ-
 28 ράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. 28 ἀπεκρίθη [ὁ] Θωμᾶς καὶ εἶπεν
 29 αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. 29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, κε-
 πιστεύσας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

Schluss- 30 30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν,
 wort 31 ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 31 ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύ-
 ῃτε, ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν
 ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 1 1 Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς
 Nachtrag 2 θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. ἐφάνέρωσεν δὲ οὕτως. 2 ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ
 Er- 2 Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ
 scheinung am See Tibertias

20 ~ αυτοῖς a τας (Lk 24 40) K, add αὐτοῦ p πλευρᾶν (25) K sy | add καὶ τοὺς ποδας p χεῖρας
 Τα I a¹, τοὺς ποδας l τὴν πλευρᾶν I α⁹³ | δε l οὖν Τα I α⁹³ η d q r sy, καὶ εχαρ. af it | 21 καὶ
 εἶπεν l εἶπεν οὖν Τα H a¹, om οὖν af c sy | add ο ἰς a πάλιν Τα K, add ο ἰς p πάλιν I α⁹³ η^a a¹ |
 ἀποστελλῶ l πεμπῶ (21^a Mt 10 16) Τα H a¹ I α⁶⁵* a¹, πεμφῶ H⁶²* c | 22 add αὐτοῖς p ἐνεφύσησεν
 Τα I α⁶⁵ sy, ~ αὐτοῖς a καὶ H⁰¹⁴ | 23 τινος Τα H⁶¹ af a f sy Ωρ Εὐσ | ἀφιενταὶ (Mk 2⁵ gg
 Mt 9 2 Lk 5 20) Ωρ K, ἀφεδθησεται H⁶²* a¹ q, ἀφεδθησονται af a d r Nov | 24 add εκεῖ p ἦν Τα
 H a¹ sy | om ο² H⁶¹⁻²* I α⁶⁵ | 25 om ἄλλοι Τα H⁶²* I a¹ | τοὺς τυποὺς l τον τυπον¹ Τα A δ
 I α⁹³ a¹, τον τοπον q f sy | ~ μου τον δακτυλον (25^b gg 27) H⁶² 014 a¹ I α⁶⁵ | αὐτοὺς l τον τυπον
 τῶν ἤλων Τα, τὴν χεῖρα αὐτοῦ l τ. τ. τ. ἡλ. H⁶²*, ~ καὶ βαλω¹—ἡλων² p αὐτοῦ² I α⁶⁵, τοὺς τοποὺς
 l τον τυπον² sy, τοπον H¹⁵ I α⁰⁵⁰ a¹ it Ωρ | ~ τὴν χεῖρα μου (27) K | 26 add συνηγμενοι p
 ἦσαν (19) Τα sy | om αὐτοῦ (19) Τα H⁶² 014 I α⁹³ η a¹ af abc sy | add οὖν p ἐρχεται (6) Τα^a (δ^e?)
 I α⁶⁵ 93 η a¹ f | λέγει αὐτοῖς l εἶπεν (19) Τα I α⁰⁵⁰ a¹ sy | 28 add καὶ a ἀπεκρίθη K | add
 ο a Θωμᾶς (gg 26) H⁶² a¹ | 29 add οὖν a οτι Τα sy | add με p ἰδόντες (26^a) Τα H⁶²* I a¹ sy |
 30 om καὶ Τα sy | add αὐτοῦ p μαθητῶν Τα K lat sy | 31 πιστεύητε (19 35)* H⁶¹⁻²* I α⁰⁵⁰ |
 add αἰωνιον p ζωην (3 36 uδ gg 5 26 40) Τα H⁶⁰⁰ 61 a¹ I α⁶⁵ l a¹ af it^{exc} ac |

21 1 add δε p μετὰ Τα H a¹ l a¹ af r | ~ πάλιν εαυτον H⁶², ~ πάλιν a ἐφανερωσεν I α⁶⁵, ~ p ἰς
 (20 21) H⁰¹⁴ a¹, om πάλιν I a¹ K^r sy | add αὐτοῦ p μαθηταῖς Τα K^x 75-75 K^r | add εγερωεις εκ
 νεκρων a ἐπι (14) I t a¹ | add αὐτοῖς p δε Τα sy | 2 add υιοι p οι (Mk 10 35) Τα H⁶² 63 (~ p ζεβεδ.)
 I α⁶⁵ ff (050 f. 63) 286 a¹ lat sy | om αὐτοῦ Τα sy |

- 3 Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλιεῦν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξήλθον οὖν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπιάσαν οὐδέν. ⁴ πρῶτας δὲ ἦδη γινόμενης ἕστη Ἰησοῦς ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν. οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταί, ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν. ⁵ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· παιδία, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκριθῆσαν αὐτῷ· οὐδέν. ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον καὶ ἐδρῆσατε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας, ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακίαν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικειμένον καὶ ἄρτον. ¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων, ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ ἀνέβη οὖν Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήτηκοντα τριῶν. ¹² καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹³ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἕζεσθαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες, ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹⁴ ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁵ τοῦτο ἦδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἕγερθεῖς ἐκ νεκρῶν.
- 15 ¹⁵ Ὅτε οὖν ἤρισθησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλεον τοῦτων; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ ἄρνια μου. ¹⁶ λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποιμαίνει τὰ πρό-

Gespräch
mit Petrus

3 καὶ ἐξηλθ. 1 ἐξηλθ. οὖν Τα *H*¹ *I*¹ *bc fr sy*, οὐδ' οὖν *K* | add εὐδως p πλοῖον (cf Mt 14 22 6⁴⁵ 8¹⁰) *K* | 4 om ἠδη (Mt 27¹) Τα *H*^{52*} *I*^{93 al af ac q r sy | γενομένης (Mt 27¹) *K gg H*^{61 63*} *al I*¹ *K*^{1 al} | add o a *I*⁵ *K* | εἰς *I* ἐπι (cf 20^{19 28 gg Mt 13 2}) *H*^{61 al K} | ἐγνωσαν *I* ἠδισαν (8²⁷ 10^{8 uö}) *H*^{62 al I} *I*¹ | 5 om οὖν (10) *H*¹ *I*^{1 al af a sy}, καὶ λέγει *I* λέγει οὖν *H*⁰¹⁴ | om o *H*⁶¹⁻², om o *I*⁵ *H*^{014 a sy} | εἶπον *I* ἀπεκρ. Τα *sy* | . 6 λέγει *I* ο δε εἶπεν (10) Τα *H*^{62* 014 bc r sy} | οἱ δε ἐβαλον *I* ἐβαλον οὖν Τα *H*^{62* 014 I} *α*⁶⁵, δε *I* οὖν Τα | οὐκ *I* οὐκετι Τα *af ac q f sy* | ~ ἐλκύσαι αὐτο (11) *I* *α*^{050 93 η al af c} | ἴσχυσαν *K* | 7 δε *I* οὖν¹ Τα *r*, om οὖν *sy* | add οὗτος *a* o² Τα *sy*^c | add ἤμων *p* εστίν¹ Τα *I* *α*⁶⁵, *p* εστίν^{1 2} *sy* | δε *I* οὖν² Τα *f sy*, om οὖν *a* | om Πετρος Τα *sy* | add ἐλαβεν *a* αὐτου καὶ *p* ἐπενδ. (13 12) Τα *al sy* | add ελθεῖν προς τον *I* *p* θαλασσαν Τα, add καὶ ἐνευσεν καὶ ἦλθεν *sy* | 9 δε *I* οὖν Τα *sy* | ἀνεβησαν Τα *H*^{62* 014 I} *al sy*, ἐπεβησαν *I* *al* | 11 ἐνέβη (3) *H*^{62 014 al I} *α*^{93 al} | om οὖν *K* | ἐπὶ *I* εἰς *K* | τῆς γῆς *K* | ~ μεγαλῶν ἰχθύων *H*^{014 al I} *α*^{65 f 93 η al jt} | 12 om δε *H*^{61 63}, μεντοὶ *I* δε (4²⁷ 7 13) *I*¹, *tamen af b ff*^{2 f} | τις εστίν *I* σὺ τις εἶ Τα *sy* | 13 add οὖν *p* ἐρχεται (20³) *K it sy*, add δε Τα | om o *H*^{61 I} *α*⁶⁵ | καὶ τοὺς ἰχθύας *I* καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως ~ *a* καὶ² Τα *sy* | 14 add δε *p* τοῦτο (4⁵⁴) *H*^{62 al I} *α*^{050 f al} | om ἠδη Τα *I*¹ *sy* | om o *H*^{61 63 I} *α*⁶⁵, om o *I*⁵ *H*⁰¹⁴ | add αὐτου *p* μαθηταῖς Τα *K it sy* | 15 δε *I* οὖν Τα *r sy* | ἰωνα *I* ἰωάννου (1⁴² Mt 16 17) Τα *K sy* | πλεῖον *K*, om πλεον τουτων *I* *α*^{93 η al af abc ff^{2 r sy} | add o *I*⁵ *p* αὐτω² (17) Τα *I* *α*^{65 al} | 16 ~ πάλιν *a* λέγει *H*^{62 014 63 I} *α*^{050 b f sy}, om πάλιν *I* *α*^{65 af c} | ἰωνα (s. zu 15) Τα *K sy* | προβατῖα (cf αρνια 15) *H*^{61 63 I} *al b* |}}

- 17 βανά μου. 17 λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ 18 γινώσκεις, ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· βόσκει τὰ πρόβατά μου. 18 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐξώνυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις, ὅπου ἤθελες. ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλοι ζώσουσί σε καὶ ἀποίσουσιν, ὅπου 19 οὐ θέλεις. 19 τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων, ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο 20 εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι. 20 ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείκνῃ ἐπὶ τὸ στήθος 21 αὐτοῦ καὶ εἶπεν· κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; 21 τοῦτον [οὖν] ἰδὼν ὁ Πέτρος 22 λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τί; 22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω 23 μένειν, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολουθεῖ. 23 ἐξηλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχομαι.
- Nachwort 24 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, ὁ καὶ γράψας ταῦτα, καὶ 25 οἶδαμεν, ὅτι ἀληθὴς ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. 25 Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ, ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.

17 Ιωνα Ιωαννου wie 15 | om και Τα al ab r sy | λεγει Ι εἶπεν² (16f) H^{δ2} 014 al Ια^{δ5f} 93 η al b f r sy | om αυτω³ H^{δ1} al ff² | ~ συ παντα K, om συ c sy | om ο Ιδ (16) H^{δ2} 014 al Ια^{δ5} 93 η al Ια^{δ5} f sy | om ο H^{δ1} δ3 | προβατια H^{δ1} δ3 Ι al, αρνια Ι al | 18 αλλος ζωσει . . οισει Τα K, ~ σε ζωσ. Ι K | add σε p αποισ. Τα H^{δ2o} 014 al Ια^{δ5} 93 al ac ff² sy | 19 ελεγεν Ι εἶπεν (12³³) H⁰¹⁴ Ια⁰⁵⁰ 93 η al | 20 add δε p επιστραφεις Τα K | του Ιυ Ι αυτου (13²⁵) Τα H^{δ3*} Ι al a f sy | add αυτω p εἶπεν (13²⁵) H^{δ2} 014 δ3 al Ια^{δ5} al ff² sy | add ουν Τα Η Ια^{δ5} it Ωρ | 22 ~ ακολουθει μοι (19) K | 23 δε Ι ουν· Τα sy | ~ ο λογος ουτος (6⁶⁰ 7³⁶) K | ουκ εἶπεν δε Ι και ουκ εἶπεν Η c Ωρ | add τι προς σε p ερχομαι (22) Τα H^{εxc} δ2* K it, add nur προς σε Ια^{δ5} | 24 om ο³ Τα K, ~ και ο H^{δ1} Ια^{δ5} af b q ff² r sy | ~ αυτου η μαρτυρια εστιν H^{δ1} 014 δ3*, εστιν αυτου η μαρτυρια (19²⁵ K) Ια^{δ5} | 25 om 25 H^{δ2*} | οσα Ι α (4²⁹ 45) Ι^ρ K, om εστιν und α, ~ και αλλα δε af ab (om δε) ff² r sy | ουδε K | χωρησειν H^{δ1-2o} δ3* Ι al Ωρ 1:2, χωρειν Ωρ 1:3 | add αμην p βιβλια K |

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Jesu 1 1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιήσαμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὡν ἤρξατο ὁ
 Auftrag und 2 Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ἕως ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις
 Himmel- 3 διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήθη. ὅς οἱς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα
 fahrt 4 μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπιανόμενος
 5 αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ἔ καὶ συναλιζόμενος παρήγ-
 6 γειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
 7 πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου, ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύ-
 8 ματι βαπτισθήσεσθε ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Ὁ μὲν οὖν συνελ-
 9 θόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν
 10 βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; ἔ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστιν γινῶναι χρόνους ἢ
 11 καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήψασθε δύναμιν ἐπελθόντος
 12 τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν
 13 πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. καὶ ταῦτα εἰπὼν
 14 βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Erster Teil: Das Christentum in Jerusalem 1,10-8,3

Die Jünger 10 10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄν-
 11 δρες δύο παρεστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσει λευκαῖς, ὅς οἱ καὶ εἶπον· ἄνδρες
 12 Γαλιλαῖοι, τί ἐσθίκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς
 13 ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευό-
 14 μενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔχον ὀδόν. καὶ ὅτε
 15 ἐισηλθον, εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν, οὓς ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης
 16 καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος,
 17 Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι πάντες
 18 ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναίξϊ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ
 19 τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

Ergänzung 15 15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν,
 der Zwölf 16 ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι· ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει

1 3 τεσσαράκοντα H | 4 συναλιζόμενος I², συναλισκομενος I^{a165} | ~ αυτοις παρηγγ. H⁶³ 64
 I^{a11001} | 5 ~ βαπτισθ. εν π̄νι (Mt 3 11) Ωρ I² K, ~ βαπτ. p αγιω I^{a165} gp* t Hil Vict Aug |
 6 επηρωτων (Mt 17 10 Mk 7 17 9 11 uδ gg Mt 15 23 Jo 4 31 12 21) K gg H I^{a1200f} | 8 μοι 1 μου
 K gg H I^{a165} al Ωρ 1:1 | om εν² H^{63*} 64 al I^{a165} al K^r Ωρ 1:1 | 10 εσθητι λευκη (cf 10 30
 Ja 2 2 gg Lk 24 4) Ωρ K | 11 βλεποντες (ο) H I E υσ | 13 ~ ανεβ. a eis (2 34 31 uδ) I K |
 ~ Ιακ.. Ιωαννης (Lk 6 14 uδ) K | 14 add και τη δεησει p προσευχη (Phi 4 5 Eph 6 18 1 T 2 1 5 5)
 K | Μαριαμ H⁶¹ I^{a165f} 70f al | add συνα τοις K | 15 μαθητων 1 αδελφων (6 2 gg 1 14 16) K,
 δε 1 τε H⁶³ I^{a165c} (* γαρ) c¹ lat | ως 1 ωσει (5 38 gg 2 41) K |

πληρωθῆναι τὴν γραφὴν, ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ
 17 Ἰούδα τοῦ γενομένου ὀδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν [τὸν] Ἰησοῦν, ¹⁷ ὅτι κατηριθμημένους
 18 ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. ¹⁸ οὗτος μὲν οὖν ἐκτί-
 19 ἔρατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ
 19 ἐξεχούθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν
 Ἰερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ,
 20 τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. ²⁰ γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· »γενηθήτω ἡ Ps 69 26
 21 λαβέτω ἕτερος«. ²¹ δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ, ᾧ Ps 109 8
 22 εἰσηλθεν καὶ ἐξηλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος
 Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας, ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ
 23 οὖν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα τούτων. ²³ Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρ-
 24 σαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ Ματθίαν. ²⁴ καὶ προσευξάμενοι εἶπον· σὺ κύριε
 25 καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον, ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, ²⁵ λαβεῖν
 τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι
 26 εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ
 Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

Die Pflingst-
 gemeinde

2 1 ¹ Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὄμοιοι
 2 ἐπὶ τὸ αὐτό. ² καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς
 3 βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, οὗ ἦσαν καθήμενοι, ³ καὶ ᾠθήσθησαν αὐτοῖς διαμερι-
 4 ζόμενοι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισεν τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐπλήσθησαν
 5 ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. ⁵ Ἦσαν δὲ ἐν Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες
 6 εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ⁶ γενομένης δὲ τῆς φωνῆς
 ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουεν εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
 7 λαλούντων αὐτῶν. ⁷ ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐκ ἰδοῦ ἅπαντες
 8 οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ
 9 διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ἧ ἔγεννήθημεν, ⁹ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται καὶ οἱ κατο-
 10 κούντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαῖαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,
 11 καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ¹¹ Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες,

16 add ταυτην η γραφην (8³⁵ gg Jo 13¹⁸ 17¹² 19³⁶) K | add τον α ιν (Jo 18¹²) I K gg H^{δ1-2}
 δ^{3*} δ⁴ Διδ Ευσ | 17 συν I εν (22) K | 19 om ιδια (gg 2⁶s) H^{δ1*-2} I^{α1} δ⁵ lat | Αχελ- H^{δ2} δ⁴,
 -δαμα K | 20 λαβοι (Ps 108^s) K | 21 add εν α ω K | 22 αχρι I εως (1₂) H^{δ2} δ⁴ al I al |
 ~ γεν. συν ημιν K | 23 Βαρσαβαν K, Βαρναβαν (4³⁶) I^{α1} δ⁵ it | εξ I αφ K | 25 κληρον I
 τοπον (17 2⁶ gg 25^b) Ευσ Βασ K lat (af hiat) | 26 αυτων K |
 21 απαντες (4 5¹² gg 1¹⁴) K, om παντες H^{δ2*} I^{α1} 1001, οντων αυτων παντων om κα¹ (2) I ησαν
 παντες I^{α1} δ⁵ | add οι αποστολοι η παντες (Lect. Aufg) I oplur p* t | ομοθυμαδον I ομου (1¹⁴
 5¹² gg Jo 21²) I^ρ K, om ομου I^{α1} δ⁵ | 3 και εκαθισεν I εκαθισεν τε (Mk 11⁷, cf 18¹¹) H^{δ1-2}
 al I^{α1} 200f ηρ af d sy, και εκαθισεν τε I^{α1} δ⁵ al | 4 παντες (1) H^{δ1*-2} δ⁴ I^{α1} δ⁵f 200f | ~ αυτοις
 αποφθεγγ. K | 5 εις I εν (Mt 2²³ 4¹³ gg Ac 13²⁷ Lk 13⁴) H^{δ2*} δ⁴ I^{α1} 200f al | 6 ηκουον
 K, ηκουσεν H^{δ1-2} I^{α1} 1001 7f al, ηκουσαν I^{α1} 101 al | om εις (s) H^{δ2} δ⁶ I^{α1} δ²⁶⁸ ηρ al | 7 om
 παντες (Mk 6⁵¹) K sy | add προς αλληλους η λεγ. (Lk 8²⁵) I K | ~ α λεγ. I^{α1} 200f al it |
 παντες (1 gg 4) K |

- 12 ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; 12 ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θέλει τοῦτο εἶναι;
- 13 13 ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν. 14 Σταθεῖς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς·
- 15 "Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίασθε τὰ ῥήματά μου. 15 οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι 16 μεθούσιν, ἔστιν γὰρ ὧρα τρίτη τῆς ἡμέρας. 16 ἀλλὰ τοῦτο ἔστιν τὸ εἰρημένον διὰ 17 τοῦ προφήτου Ἰωήλ· 17 »καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ Joel 31—5 ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὁμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὁμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὁμῶν δράσεις ὀφνῶνται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι 18 ὁμῶν ἐνυπνίους ἐνυπνιασθήσονται. 18 καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. 19 καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, 20 αἶμα καὶ κύρ καὶ ἀτμίδια καπνοῦ. 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ 21 σελήνη εἰς αἶμα, πρὶν ἔλθειν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. 21 καὶ 22 ἔσται πᾶς, ὃς ἂν ἐπικαλέσθαι τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.« 22 "Ἄνδρες Ἰσραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμει καὶ τέρασι καὶ σημεῖοις, οἷς ἐποίησεν 23 δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὁμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, 23 τοῦτον τῇ ὀρισμαμένῃ βουλῇ 24 καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἐκδοτὸν διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, 24 ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὀδίνιας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὅπ' αὐτοῦ. 25 Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· »προρωμῆν τὸν κύριον Ps 16 8—11 ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. 26 διὰ τοῦτο ἠψφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλλίασατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου 27 κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ᾄδην οὐδὲ 28 δώσεις τὸν δαῖόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις 29 με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.« 29 "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔξδὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, 30 καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 προφήτης οὖν Ps 89 4f ὁπάρχων καὶ εἰδώς, ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς δαφύδος αὐτοῦ 31 [τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν] καθῆσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, 31 προειδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὕτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾄδην οὕτε 32 ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὐ πάντες

12 διηποροῦντο (cf 12^a gg 524) H^{δ1-2} 84 1008 | add ανρ τι (524 1718) K | θελοι (1718) K, ~ τοῦτο θελ. I^{a1} 200f πρ | 13 χλευαζοντες (1732) K, διεχλευαζον λεγοντες I^a 55* | 14 om ο K | απαντες (4) K | 17 ενυπνια K | 20 add η p πριν (Mt 118 gg Joel 231) K | om την! H^{δ1-2*} I^{a1} 65 | 22 ~ απο του θεου αποδεδ. Tert K | add και p καθως (1047 158) K | 23 add λαβοντες p εκδοτον (cf Jo 1831 196) K | χειρων (cf Lk 2645) K | ανειλετε K | 25 προρωμηνη H I^{a1} 55f 200f al | 26 ευφρανθη K | ~ μου η καρδια (2113 gg Ps 158) H^{δ1-2*} κλ | 27 αδου 1 αδην (gg Ps 1510) Ωρ 1:1 K | 30 add το κατα σαρκα αναστησειν τον Χν I K, om το I^{a1} 55* πρ al, om κατα σαρκα I^{a1} 1001 al, αναστησαι I^{a1} 55*f πρ al | add και α καθισαι I^{a1} 55f eplur, add τε p καθ. I^{a1} πρ al | του θρονου (1 Reg 113 1729 cf Mt 1928 uδ) K | 31 προειδως I^o | ου[κ] | ουτε¹ (27) K | (ου) κατελειφθη (gg 27) K | add η ψυχη αυτου α εις (27) K | αδου (gg Ps 1510) K | ουδε 1 ουτε² (27) K |

33 ἡμεῖς ἔσμεν μάρτυρες. 33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο, ὃ ἡμεῖς καὶ βλέπετε
 34 καὶ ἀκούετε. 34 οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· «εἶπεν ὁ Ps 110,
 35 κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
 36 πόδιον τῶν ποδῶν σου.» 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ
 37 κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὃ θεὸς ἐποίησεν, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ἡμεῖς ἐσταυρώ-
 38 σατε. 37 Ἀκούσαντες δὲ κατενόγησαν τὴν καρδίαν, εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ
 38 τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; 38 Πέτρος δὲ πρὸς
 39 αὐτούς· μετανοήσατε, [φῆσιν,] καὶ βαπτισθῆτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
 40 Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου πνευ-
 39 ματος. 39 ὑμῖν γὰρ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς
 40 μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὃ θεὸς ἡμῶν. 40 ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν
 41 διεμαρτύρατο. καὶ παρεκάλει αὐτούς λέγων· σῶθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκοκλιᾶς
 41 ταύτης. 41 οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσε-
 τέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχὰι ὡσεὶ τρισχίλια.

Erster Kreis: Petrus und Johannes 2,42-4,31

Das Leben 42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ
 in der 42 κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. 43 Ἐγένετο δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλά τε
 Gemeinde 43 κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. 43 Ἐγένετο δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλά τε
 44 τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο [ἐν Ἱερουσαλήμ]. 44 [φόβος τε ἦν
 45 μέγας ἐπὶ πάντας, καὶ] πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον
 46 ἅπαντα κοινά, 45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διμερίζον αὐτὰ
 46 πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. 46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν
 47 ἐν τῷ ἱερῷ, κλώντες τε καθ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλίασει καὶ
 47 ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν.
 ὃ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν [τῇ ἐκκλησίᾳ] ἐπὶ τὸ αὐτό.
 3 1 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς
 2 τὴν ἐνάτην. 2 καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο,
 3 ὄν ἐτίθουον καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὠραιάν τοῦ
 3 αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν. 3 ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ

Öffentliches
 Wirken des
 Petrus und
 Johannes

33 ~ αἰγιον πνευματος om του³ (1s) K | add nun p o K | 36 ~ αυτον p Xv K, om αυτον Ia¹
 55* p | ~ εποιησεν ο δς (15¹² 19¹¹ 21¹⁹ gg 154) H^{δ1-2} al I al g sy (gg arm) Tert Amb Bas
 1:1 Aδ | 37 τη καρδια (cf Ps 108¹⁶) I K | ειποντες l ειπον τε H^{δ2} I² Aug¹⁻¹, δε l τε H al
 I al, και ειπον l ειπον τε Ia¹ 1001 p t vg Aug¹⁻¹, και τινες εξ αυτων ειπον Ia^{δ5} | ποιησωμεν I²
 K^{9:20} K^r Ku^r | 38 εφη l φησιν ~ a προς (16³⁷) K, ~ φησιν a μεταν. Ia¹ 55 p Ir, om φησιν H^{δ1}
 I al Aug, add ειπε δε a Πετρος om φησιν K^r | om των (531 Mk 14 uδ gg Ko 114) K | om υμων
 K | 40 διεμαρτυρητο K | om αυτους K | 41 add ασμενως p ουν (21¹⁷) K^r | om εν (Jo 4⁵³)
 K | 42 add και a τη³ K I^{oc} a¹ 55* | 43 εγενετο¹ K | δε l τε H^{δ1-2} al, om τε Ia¹
 55* (gg a) 101 al | add των χειρων a των (5¹² 14³) I² | εγενετο² (5s) Ia¹ 101 7f 200f eplur K^{6:13},
 ~ εγενετο a δια (4¹⁶ 30 14³) H^{δ3} al I al | om εν Ιερουσαλημ K H^{δ1} al | 43f om φοβος—και¹
 44 K H^{δ1} al, om φοβ.—παντας al, om και¹ Ia¹ πρ al lat (af hiat) | 44 πιστευοντες (5¹⁴ gg
 4³²) K | 47 add τη εκκλησια p ημεραν I K sy (gg arm), ~ p αυτο Ia¹ 55 al, add εν a τη Ia¹
 55 101 al |

3 1 ~ δε Πετρος (verbindet επι το αυτο 2⁴⁷ mit 3.1) K, om επι το αυτο Ia³ 8300 sy p | εννατην
 H al I eplur | 3 om λαβειν K |

4 Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. 4 ἀνείσας
 5 δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. 5 ὁ δὲ ἐπεῖχεν
 6 αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον
 οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 7 Ναζωραίου [ἐγείρει καὶ] περιπάτει. 7 καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν
 8 αὐτόν. παραχρῆμα δὲ ἑστερέωθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυρά, 8 καὶ ἐξαλλό-
 μενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ
 9 ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. 9 καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ
 10 αἰνοῦντα τὸν θεόν. 10 ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλε-
 μοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὥραια πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ
 11 ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. 11 Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ
 τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ
 12 Σολομῶντος ἑκθαμβοί. 12 ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· ἄνδρες
 Ἰσραηλίται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀνερίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ
 13 πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ
 θεὸς Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν
 ἡμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου
 14 ἀπολύειν. 14 ἡμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἤτήσασθε ἄνδρα φονέα
 15 χαρισθῆναι ἡμῖν, 15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ
 16 νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. 16 καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον,
 ὃν θεωρεῖτε καὶ οἰδατε, ἑστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν
 17 αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. 17 καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα,
 18 ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. 18 ὁ δὲ θεὸς, ὁ προ-
 κατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλή-
 19 ρωσεν οὕτως. 19 μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς
 20 ἁμαρτίας, 20 ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ
 21 ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, 21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν
 22 δεῖξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκατάστασεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος
 23 τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. 22 Μωσῆς μὲν εἶπεν, ὅτι «προφήτην Deut 18¹⁵ 19
 ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐγώ, αὐτοῦ ἀκούσεσθε
 23 κατὰ πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ἐὰν μὴ
 24 ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.» 24 καὶ πάντες δὲ
 οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς
 6 add εγειρει και α περιπατει (Mt 9:5 Mk 2:9 Lk 5:23 Jo 5:8) Ωρ Ευσ Βασ Κυ Κ' I^{exc} a¹ 55 | 7 om
 αυτου² K | ~ αυτου αι βασεις K | σφυδρα H^{51*}·2* 53* 54 | 9 ~ αυτου α πας K | 10 τε K |
 ουτος (18²⁵ Jo 1:15) K | 11 του ιαθεντος χωλου ι αυτου K | om του² K | ~ προς αυτους α πας
 K | 12 om ο (1*) K | 13 om ο θ⁵² 3 (7:32 Ex 3:5) K sy (gg arm) | add αυτου ρ ηρησασθε
 K sy (gg arm) | 18 ~ αυτου α παθειν (21) K | om αυτου I^b | 19 προς ι εις H⁵¹⁻² | 20 om
 του (Lk 1:76) Ia¹ 1001 5268 eplur | ~ ιβ Χν H⁵³ 54 al I lat^{exc} p sy^p Ωρ, om ιβ Tert | 21 add
 παντων α των (18) K, om των I^{a1} | add των α απ H^{51c} 52^c al I², add των α προφ. Ia¹ 55* | ~ απ
 αιωνος ρ προφητων K, ~ αυτου ρ αγιων Ia¹ 101 200f a1, om αυτου Ia¹ 70, om απ αιωνος Ia¹ 55 al
 af g p arm Ir | 22 Μωσης K H⁵² Ia¹ 1001 | add γαρ ρ μεν K | add προς τους πατερας α
 ειπεν (cf 25) K, ~ ρ ειπεν Ia¹ 55f al af g p arm, add ημων ρ πατερας (in K; 13) Ia¹ 55 200f al
 g p Ir, add υμων Ia¹ 1001 af² | υμων ι ημων H^{52c} al I² K 6:12 arm, om υμων H⁵¹ sa bo af p Xp |
 23 αν H⁵¹ I K^r Ωρ Ευσ | 24 προκατηγγ. (18) I eplur K^r |

- 25 **ἡμέρας ταύτας.** ²⁵ ὁμείς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· «καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου Gen 22 18
- 26 **ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.»** ²⁶ ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.
- 4 1 ¹ Λαλοῦντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, ² διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, ³ καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὐριον, ἣν γὰρ ἔσπερα ἤδη. ⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη [δ] ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ⁵ [ῶσαι] χιλιάδες πέντε. ⁵ Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὐριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ ⁶ καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ ὄσοι ἦσαν ἐκ γένους ἄρχιερατικοῦ. ⁷ καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐκυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ⁸ ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; ⁸ τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ, ⁹ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ ἐβεργείᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἡγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὀγιῆς. ¹¹ «οὗτός ἐστιν ὁ λίθος Ps 118 22
- 12 ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομῶν ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.» ¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία, οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. ¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, θαυμάζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς, ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, ¹⁴ ¹⁴ τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν θεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀνταπεῖν. ¹⁵ κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ¹⁶ ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὗ

25 om oi (13 26 Mt 23 31) K | ημων (13) K sy | ευλογ. (Gen. 12s Ga 3s gg Gen 22 18) H^{δ1} al I al, επευλογ. H^{δ3} | 26 - ο θς αναστησας (2 24 gg 32) K | add lv p αυτου (13) K |

4 1 add τα ρηματα ταυτα p λαον I a¹ 55f (1001 ~ τ. τ. ρ.) c¹ af g p | 2 των 1 την εκ (Mt 22 31 1 K 15 42 gg Lk 20 35) K arm | 3 add αυτους p εθεντο (5 18) H^{δ3} al I a¹ eplur p t vg | om o H^{δ1-2} I a¹ 55 | om ωσαι (Mk 6 44 gg Mt 14 21 Lk 9 14 Jo 6 10) H^{δ2} al t vg, ως (5 38) H^{δ1} I a¹ 55 c | 5 om τους² 3 K, nur om τους² I a¹ | eis l εν K, om εν ιερ. I a² 175 af sy p | 6 Ανναν τον αρχιερα και Καϊαφαν και Ιωαννην και Αλεξανδρον K | 7 om τω (1 15 2 22 17 22) K | 8 om του Ισραηλ (4 5 23) H^{δ1-2} al I a¹ 200 vg Ku | 9 add αφ υμων p ανακριν. I a¹ 55f 200f c¹ (94) af it sy (gg arm) | 11 οικοδομουντων (Mt 21 42 Ps 117 22) K | 12 ουτε K, ου I a¹ 55 af sy p | ~ ετερον εστιν H a¹ I² K^c vg sy^h, ~ ετερον ονομα εστιν H^{δ2} I a¹ p g Διδ, ~ εστιν ετερον ονομα I a¹ 55 (gg d) p sy p Διδ Βασ Ιr Or, non est enim nomen aliud om και—σωτηρ. af | om υπο τον ουρανον K, ~ υπο τ. ουρ. p ανθρ. I c¹, ~ υπο τον ουρ. ετ. I a¹ 70 | 14 δε K, om τε I a¹ 55* | θεωρουντες 1 βλεποντες (13) H a¹ I a¹ 7f 70f al | 16 ποιησωμεν I K⁶⁻⁸ K^r | αρνησασθαι (2 T 2 13) K |

17 δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ¹⁷ ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλη-
 18 σόμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ
 καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ
 19 ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς·
 εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκοῦειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε.
 20 οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. ²¹ Οἱ δὲ προσα-
 21 πειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν ἐδρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ
 22 τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² ἔτων γὰρ ἦν πλειό-
 23 νων τεσσαράκοντα ὁ ἀνθρώπος, ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.
 24 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. ²⁴ οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν
 πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπον· θεόποτα, σὺ [ὁ θεός] ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 25 γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύ-
 26 ματος ἁγίου στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἶπών· »ἵνα τί ἐφρόαζαν ἔθνη καὶ λαοὶ
 27 ἐμελέτησαν κενά; ²⁶ παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
 27 ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.« ²⁷ συνήχθησαν γὰρ
 ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας,
 28 Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος ὃν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι, ὅσα
 29 ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρτισεν γενέσθαι. ²⁹ καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιθε
 ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν
 30 τὸν λόγον σου ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς Ἰασιν καὶ σημεῖα καὶ
 31 τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ. ³¹ καὶ δεηθέντων
 αὐτῶν ἔσαλευθῆ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ
 ἁγίου πνεύματος καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

Ps 2:1r

Zweiter Kreis: Die Zwölfe 4,32-5,42

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν [ἡ] καρδία καὶ [ἡ] ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ
 32 εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.
 33 καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ
 34 κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλῃ ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. ³⁴ οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν
 ἐν αὐτοῖς. ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς

17 add ἀπειλῆ α ἀπειλησ. K | add τα ρηματα ταυτα p λαον I^{a1} 1001 af (τουτων) g p syhm |
 ἀπειλησομεθα K K^{6:11} K^r | 18 συγκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη l και I^{a1} 55 af g (παντων
 l αυτων) syhm | add αυτους p παρηγγειλαν K | om το H^{51-2*} | 19 ~ προς αυτους ειπον K |
 21 κολασονται K | 22 τεσσαρακοντα H | 24 add και επιγονοτες την του δθ ενεργειαν p ακ.
 I^{a1} 55 | add κυριε p δεσποτα I^{a1} 7f 70f 382 al | om ο θς (gg 17 24) H⁵¹⁻² 54 bo t vg Aδ Διδ Hil |
 25 om του πατρος ημων K, add δια α του I al | om πνευματος αγιου (1 16) K, εν πνευματι αγιω l
 δια πν. αγ. I al sy | 27 om εν τη πολει ταυτη K | 28 om σου² H⁵¹ al I al e* g arm Hil Aug
 Lucifer | 30 om σου¹ H⁵¹ al d g | om σε H al I^r lat Xp, ~ σε εκτεινειν H al | 31 om
 του¹ ~ πνευματος αγιου (8 25 24 7 55 9 17 11 24 13 9) K | add παντι τω θελοντι πιστευειν p παρρησιας
 I^{a1} 55f Ip Ir Aug | 32 add η α καρδια u. α ψυχη K Ωp^{2:2} | add και ουκ ην διακρισις (I^{a1} 1001
 χωρισμος) εν αυτοις ουδεμια (I^{a1} 1001 πis) p μια I^{a1} 55f af | αυτων l αυτω K, αυτου H³ I^{a1} 55 |
 33 ~ μεγαλη δυναμει K | ~ οι αποστολοι το μαρτυριον H al I K^r t vg | add Xυ p lυ, ~ του κυ p
 Xυ H⁵² al I^{a1} πp vg, add Xυ p lυ I^{a1} 55f cplur arm Xp, add ημων p κυ I^{a1} πp, om του κυ I al
 syP | 34 υπηρχεν l ην (34^b) K |

35 τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ³⁵ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. διέ-
 36 δετο δὲ ἑκάστῳ, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. ³⁶ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας
 ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον υἱὸς παρακλήσεως, λευίτης, Κύπριος
 37 τῷ γένει, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν παρὰ
 τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5 1 ¹ Ἄνῆρ δὲ τις Ἄνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν
 2 κτῆμα, ² καὶ ἐνοσφίσαστο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας
 3 μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος: Ἄνανία,
 4 διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 4 καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενον καὶ πραθὲν
 ἐν τῇ σῆ ἔξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὄτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ
 5 ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁵ ἀκούων δὲ ὁ Ἄνανίας τοὺς λόγους τούτους
 6 πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ⁶ ἀνα-
 7 στάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. ⁷ Ἐγένετο
 δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός ἐισηλθεν.
 8 ⁸ ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν [ὁ] Πέτρος: εἰπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε;
 9 ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσοῦτου. ⁹ ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν· τί ὄτι συνεφωνήθη ἡμῖν
 10 πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ
 11 θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ¹⁰ ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
 ἐξέψυξεν. εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες
 11 ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκ-
 κλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

Öffentliches 12
 Wirken der
 Zwölfe

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ
 13 λαῷ. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοῇ Σολομώντος. ¹³ τῶν δὲ λοιπῶν
 14 οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. ¹⁴ μᾶλλον δὲ
 15 προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ¹⁵ ὥστε καὶ
 16 εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων,
 16 ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. ¹⁶ συνήρχετο δὲ καὶ τὸ
 πλῆθος τῶν περίξ πόλεων [εἰς] Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους
 ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

35 διεδίδοτο *K* | καθο | καθοτι (2 *K* 8¹²) *I* eplur *Eus*, om an (2 45) *I* eplur *K*^{9:6}, om tis *I* al *g* |
 36 Ἰωσήφ *K* | υπο *I* |

5 1 ~ ονοματι *Av.* (9 10) *H*⁸⁴ *I*⁹ *g* *t* *vg* *Xp* | Σαπφείρα *H*⁸¹ *I*⁹ *K*^r (lat) | 2 συνειδυίας *H*
I^{a1} 1001 | add αυτοῦ *p* γυναικος *K* | 3 om o¹ (3⁸) *K* | add σε *p* νοσφισ. (^a) *K* lat (af hiat) |
 5 om o (5 1) *I* eplur *Ωρ* *Βασ* | add ταυτα *p* ακουοντας (11) *K* | 8 αυτη *l* προς αυτην *K*, om προς
 αυτην *I*^{c1}, ~ Περτ. π. αυτην *I* al | add o a Περτος (3) *K* *Ωρ* | 9 add ειπεν *p* Περτος (^a^b) *K*, ~ ειπεν
 δε Περτος om o (3) *I* a¹ 1001 | 10 παρα *l* προς (4 33 37 7 58 *Lk* 8 41 17 16 *gg* *Mk* 5 22 7 25 *Ap* 1 17)
K *gg* *H*⁸¹⁻² al *I* a¹ 85 382 al *p* *Ωρ*, ενωπιον *l* προς τους ποδας *I* a¹ *np* | 12 εγενετο (5 7) *I*⁹ *K*^r
K uⁱ | ~ πολλα *p* λαω (*gg* 6 8) *K* | add εν τω ιερω *p* απαντες *I* a¹ 85, add εν τω ναω συνηγμενοι
I a¹ 1001 | -λωμωνος *H*⁸¹ 74 *I* a¹ 85f 7 70 eplur *K*^r lat (af hiat), Σαλομ. *H*⁸² lat | 15 om
 και¹ *K* | κατα *l* εις *K*, εν ταις πλαταιαις *I* a¹ 1001 it (auch *d*) | κλινων *K* | κραββατων *K* |
 16 add εις a ιερου. (cf 4 5) *K* *gg* *H*⁸¹⁻² 84 *I* al lat (af hiat) *sy* | add απηλασσοντο γαρ (*I* a¹
 1001 και ρυσθωσιν) απο πασης ασθενειας ης ειχεν εκαστος αυτων *p* 16 *I* a¹ 85f (1001 ειχον, om εκαστ. αυτ.)
p, et liberabantur ab infirmitate sua *g* *Lucif* |

Ein-
schreiten
der
jüdischen
Behörde

17 Ἄναστας δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν
18 Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου¹⁸ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας [αὐτῶν] ἐπὶ τοὺς
19 ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ¹⁹ Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς
20 ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· ²⁰ πορεύεσθε καὶ
21 σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ²¹ ἀκού-
σαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος
22 δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν
23 τῶν υἰῶν Ἰσραὴλ καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. ²² οἱ δὲ
24 παραγενόμενοι ὀφρῆται οὐχ εἶρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγ-
25 γειλαν ²³ λέγοντες, ὅτι τὸ [μέν] δεσμοτήριον εὐρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ
26 καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὐρομεν.
27 ²⁴ ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,
28 διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τούτο. ²⁵ παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν
29 αὐτοῖς, ὅτι Ἰσοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες
30 καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὀφρῆταις ἤγαγεν
31 αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν. ²⁷ ἀγαγόντες δὲ
32 αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπρωτόησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέγων·
οὐ παραγγελία παρηγγεῖλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ Ἰσοὺ
33 πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς
34 τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον·
35 κειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν
31 Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου, ³¹ τούτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν
καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
32 ³² καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν
33 ὁ θεὸς τοῖς κειθαρχοῦσιν αὐτῷ. ³³ οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο
34 ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ Ἄναστας δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ,
νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι,
35 ³⁵ εἰπὲν τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες Ἰσραηλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις

18 om αυτων (4a 12i 21¹⁷) H^{δ1-2} al I^{a1} ex^c 1001 7f al lat | add και επορευθη εις εκαστος εις τα
δια p δημοσια I^{a1} 55 | 19 add της α νυκτος (16a gg 17¹⁰ 23³¹) K | ηνοιξε l ανοιξας (12¹⁴
14²⁷) K gg H^{δ2} 54 74 sa I^{a1} 70f 382 np³ 397 vg, ανεωξεν I^{a1} 55 | 21 add εγεργθεντες το πρωι
και συγκαλεσαμενοι l συνεκαλεσαν I^{a1} 55 | 22 ~ υπηρ. παραγ. K | add και ανοιξαντες την φυλακην
α ουχ I^{a1} 55 c¹ al p t vg syh* | 23 om μεν (cf 21) H^{δ1-2} 54 I^{a1} 55 7* f c¹ af e sy | προ l επι
(Ja 5a) K | 24 add ιερους και ο p τε K, ιερεις (in K), οi l o¹ I^{a1} 1001 | 25 add λεγων α
οτι I^{a1} af^p, λεγων l οτι g p | 26 ηγεν l ηγαγεν H^{δ1-2} I^{a1}, ηγαγον I^{a1} 55* | add ινα α μη K |
28 om ου H d g vg Ad¹⁻¹ Ku¹⁻¹ | πληρωσατε (cf 3) H^{δ2} 54 I^{a1} Xp Ku¹⁻¹ | 29 add ο a Πετρος
I^{a1} 70 200f np al | 31 add του p αυτου H^{δ1-2}* I^{a1} 382 Xp | 32 add αυτου α μαρτ. (13³¹)
K, add αυτω I^{a1}, add εν αυτω α εσμεν H^{δ1} I^{a1} Ir | add δε p πνευμα K | 33 ακουοντες (5⁵
11 7⁵⁴ 9⁷ 21) K¹⁰⁻⁹ | εβουλευοντο (28¹⁸) H^{δ1} al I^{a1} 1001 (gg e) al arm Xp, εβουλευσαντο al |
34 add τι p βραχυ (Jo 6⁷ Hb 2a) K, om βραχυ I^{a1} np | ανθρωπους l αποστολους (35 38 gg 29 40)
H^{δ1-2} 54 I^{a1} p vg arm Xp²⁻¹ | 35 δε l τε H^{δ3} al I^{a1} e syh | τους αρχοντας και τους
συνεδριους l αυτους I^{a1} 55 sa, totum concilium af |

36 τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν, ᾧ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων, ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες, 37 ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ. κἀκεῖνος ἀπόλετο, καὶ πάντες, ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν. 38 ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἐάσατε αὐτούς. 39 ὅτι, ἐὰν ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται, ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μή ποτε καὶ θεομάχοι ἐβρεθήτε. 40 ἐπέσθησαν δὲ αὐτῷ, ⁴⁰ καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν [αὐτούς]. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι. ⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Dritter Kreis: Stephanus 6,1-8,3

Ver-
warnung
und
Geißelung
der Zwölfe

Die
Bestellung
der Sieben

6 1 ¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον· οὐκ ἀρεστὸν ἐστὶν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπεζίαις. ³ ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπὶ τὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχείᾳ, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. 7 ⁷ Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠξίανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερῶν ὑπήκουον τῇ πίστει.

36 add megan p eauton (89) H^{54c} I e plur af g syp Ωρ Κυ | προσεκλήθη K, προσεκολληθη I Χρ. Κυ^{1:1}, προσεκολληθησαν I^{b1}, προσεκλήθησαν H^{53*}, προσετεθη I a¹ pp | ~ αριθμος ανδρων (44) K | ωσαι (241) K | 37 add ικανον p λαον (11²⁴ Lk 7¹²) K, ~ ικανον λαον I af w, add πολων p λαον H⁵³ I a¹⁶⁵ (gg d) g p | 38 αφετε ι εασατε (Mt 15¹⁴ Mk 14⁶ Jo 18⁸) H I a¹ 200f | add μη μιαναντες (1001 μολωνοντες) τας χειρας υμων (55 om υμων) p αυτ. I a¹ 85f af | om αυτη K | 39 δυνασαθε (151) K | add ουτε υμεις ουτε οι αρχοντες υμων p αυτους I a¹ 1001, add ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι (βασιλευς.. τυραννος a¹ 65 c¹, om ουτε1—τυρ. e² 364) αποσχασθε (απεχεσθε. [1 Th 5²²] a¹ 85 c¹ 208f sy) ουν απο των ανδρων (ανθρωπων a¹ 85 c¹ 370 2 364 af sy) τουτων (om. c¹ 370) I a¹ 85 c¹ af syh* | αυτο (38) K | 40 om αυτους H | 41 ~ κατηξ. α τιμασθ. K | add του ιυ p ονοματος (40) K, om του al, add κω α ιυ I a¹ 1001 8268 al syh, add του Χυ I a¹ p K^r Eus Χρ Θδτ^{1:1}, add αυτου (Rm 1⁵) I Ωρ | 42 ~ ιν τον Χν (cf 8³⁵ 9³⁴) K, κν ι Χν (11²⁰) H⁵³ al I a¹, κν ιν Χν I a¹ 85 70 af p syp, om τον I a¹ 1001 al arm | 6 1 add εν τη διακονια των Εβραιων p αυτων I a¹ 85* | 2 καταλιποντας H al I e plur | ~ καταλ. ημας H al I a¹ 1001 264 e plur | 3 δε ι ουν H⁵¹⁻², δη H⁵⁴, om ουν I a¹ 85 (gg d) af p arm Bas | add αγιου p πνευματος (5 7⁵⁵ 11²⁴ gg 6¹⁰) K | καταστησωμεν K | 5 πληρη (cf 7⁵⁵) H⁵¹ 53c I | 7 υπηκουεν H⁵⁴ I g vg, υπηκουσεν I c |

Öffentliche
Wirksam-
keit des
Stephanus

8 **8** Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα
9 ἐν τῷ λαῷ. **9** ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων
καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητούντες τῷ
10 Στεφάνῳ, **10** καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ᾧ ἐλάλει.
11 **11** τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα
12 εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν. **12** συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους
καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέ-
13 δριον, **13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται
14 λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου. **14** ἀκηκόαμεν
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τούτον
15 καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη, ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. **15** καὶ ἀτεισάντες εἰς αὐτὸν
πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
7 **1** ἀγγέλου. **7** **1** Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει· **2** ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες
Rede des
Stephanus
ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς δόξης ᾤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ
3 ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, **3** καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς [τὴν]
4 γῆν, ἣν ἂν σοι δεῖξω. **4** τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατέφικεν ἐν Χαρράν.
κακέϊθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετέφικεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην,
5 εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, **5** καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ
βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγέλατο δοῦναι αὐτῇ εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι
6 αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. **6** ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται
τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν
7 ἔτη τετρακόσια. **7** καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἔαν δουλεύουσιν, κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός,
8 καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. **8** καὶ ἔδωκεν
αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς. καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτόν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.
9 **9** Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον. καὶ ἦν ὁ
10 θεὸς μετ' αὐτοῦ, **10** καὶ ἐξεῖλατο αὐτόν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν
αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτόν

8 πιστews l χάριτος (s) K, add και πιστews p χαρ. Ia¹ 1001, a χαρ. H⁸⁶, add π̄ν̄s p χαρ. H⁸⁶ | add
δια του ονοματος κ̄ῡ Ἰϋ̄ Χϋ̄ p λαω (5₁₂) Ia¹ 85f (1001 εν τω -τι) eplur af (- 1001, om κ̄ῡ) it (gg², 1001)
vg sy^{ph}* Διδ Βασ | 9 των λεγομενων H⁸² 84 al Ia¹ 70f al gg² Xp | 10 add δια το ελεγεσθαι
αυτους (1001 διοτι ηλεγχοντο) υπ (85* πρ) αυτου μετα πασης παρρησιας μη δυναμενοι ουν (1001
επειδη ουκ εδωσαντο) αντοφθαλμειν (1001 αντιλεγειν) τη αληθεια Ia¹ 85f af (om μη-αληθ.) t syhm |
11 Μωσην K | 13 ~ ρηματα λαλων K | add βλασφημα p ρηματα (11) K | ~ λαλων ρηματα
βλασφημα p νομου Ia² | om τουτου K | 14 Μωσης K | 15 απαντες K gg HI |
7 1 add ara p ει (cf 8₂₂) K syh | 2 add μου p ακουσατε (15₁₃) Ib | 3 add την (Gen 12₁)
H Ia¹ 85f 101 al | 4 εις l εν (Gen 11₃₁ Mt 4₁₃) eplur | κατοκ- l μετωκ- (48) Ia al, -ωκησεν
(cf 48) I | add και οι πατερες υμων (85 ημων) προ υμων (85 ημων) p κατοικειτε Ia¹ 85f (85 add οι a προ,
1001 υμων¹⁻²) c syh | 5 ~ αυτω . . αυτην K | 6 αυτω l ουτως H⁸² Ia al g Ir, add αυτω
a ουτως Ia¹ 1001 70f 200f al, ~ ο θς ουτως Ia¹ 200f πρ | σου l αυτου (Gen 15₁₃) H⁸² Ia¹ 7 200f
πρ syP | αυτω l αυτο (7) I eplur, αυτους (Gen 15₁₃) Ia¹ 85 g t | 7 ο l ω (6) I eplur | ~ ο θς
ειπεν (82 Mk 12₂₈) H | 8 ουτος I eplur | add ο a Ισαακ² und a Ιακωβ² K | 10 εξειλετο
K | εναντι H⁸² I | om εφ K |

11 ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὄλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 Ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὄλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναάν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὗρισκον χορ-
 12 τάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξα-
 13 ἔστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρώτον. 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ.
 14 14 ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν
 15 συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. 15 καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ
 16 ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν
 17 ἐν τῷ μνήματι, ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμῶρ ἐν
 18 Συχὲμ. 17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας, ἣς ὠμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ
 18 Ἀβραὰμ, ἠδύσησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, 18 ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς
 19 ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 19 οὗτος κατασοφιάμενος τὸ γένος
 20 ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας [ἡμῶν] τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν εἰς τὸ μὴ
 21 ζωογονεῖσθαι. 20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ θεῷ· ὃς
 21 ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς· 21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο
 22 αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραῶ καὶ ἀνερέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. 22 καὶ ἐπαιδεύθη
 23 Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. 23 Ὡς
 24 δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπι-
 24 σκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. 24 καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον
 25 ἡμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.
 25 25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς [αὐτοῦ], ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν
 26 σωτηρίαν αὐτοῖς. οἱ δὲ οὐ συνήκαν. 26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχο-
 27 μένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε, ἵνα τί
 27 ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπάσαστο αὐτὸν εἰπών· τίς σε
 28 κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; 28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον
 29 ἀνείλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; 29 ἐφύγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ ἐγένετο

11 Αἴγυπτον | γῆν Αἰγυπτου (cf 12 15 gg Gen 41⁵⁴) H I^{al} t, ὄλης της Αἰγυπτου I^{a1} 65 |
 12 σιτα (Gen 42²) K | ἐν Αἰγύπτῳ | εἰς Αἰγύπτον (Gen 42² gg 15) K | 13 om του (13^a) H⁶¹
 63 I^{a1} 200f, αὐτοῦ | του Ἰωσήφ H⁶² 64 I^{a1} 1001 70f t vg arm | 14 ~ Ἰακώβ p αὐτοῦ K, om Ἰακ.
 I^{a1} nr p | add αὐτοῦ p συγγενειαν I | ~ ψυχαῖς p πέντε (Dt 14²² gg Gen 46²⁷) I | 15 δε |
 καὶ¹ K, om καὶ I^{a1} 65 al g p syh | 16 ο | ω K | Ἐμμορ K | του | εν² K, add του α εν H^{62c} 64
 I^{a1} 1001 syh | 17 ὠμοσεν | ὠμολόγησεν (Ex 13⁵) I² K, ἐπηγγειλατο I^{a1} 65f p | 18 om ἐπ
 Αἴγυπτον (gg Ex 1⁸) K | 19 om ἡμῶν² (gg 12) H⁶¹⁻² I^{a1} 65 t vg | ~ τα βρέφη εκθετα H, ~ αὐτων
 εκθετα al | 20ff Mωϋσῆς K | 20 add αὐτοῦ p πατρος H al I lat (af hiat) sy | 21 εκτεθεντα
 αὐτον | -ος -ου om αὐτον¹ K | add παρα^(1001 66) τον ποταμον p αὐτοῦ I^{a1} 65f 200f syh* | ἀνειλετο
 K | 22 add εν α παση H⁶² 63 64 I^{a1} 1001 g p Ωρ ψιου Βασ Θδτ, πασαν την σοφιαν I^{a1} 65* κλ
 (om την) Χρ | add εν α εργοις I | om αὐτοῦ K | 23 τεσσαρακ. H | 24 add εκ του γενοῦς
 αὐτοῦ p ἀδικου. I^{a1} 65f (gg d om αὐτοῦ) syph* | add καὶ εκφυεν αὐτον εν τη αμω p Αἰγυπτιον
 (Ex 2¹¹) I^{a1} 65 | 25 om αὐτοῦ¹ (gg 23 Ex 2¹¹) H⁶¹⁻² 63 I^{a1} 382 g t vg | ~ αὐτοις σωτηριαν
 (cf 5 8 10) K | 26 add καὶ ειδεν αὐτους ἀδικουντας p μαχ. I^{a1} 65* | συνηλασεν K, συνηλασεν
 H al Ie plur | add τι ποιετε α ανδρες I^{a1} 65 | add υμεις p εστε K | 27 ημας (gg 85 Ex 2¹⁴)
 K¹³⁻⁵ K^r | 28 εχθες (Ex 2¹⁴) H⁶¹⁻² 63 I^{a1} 65 al, ~ p Αἰγυπτ. H⁶⁴ I^{c1} | 29 οὕτως (1001
 om) καὶ εφυγαδευσεν (1001 εφυγ. δε) Μωυσην (65 -ης) | εφυγεν δε Μωυσης I^{a1} 65*f |

- 30 πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. ³⁰ Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ᾤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος [κυρίου] ἐν φλογὶ πυρὸς
 31 βάτου. ³¹ ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμασεν τὸ δράμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατα-
 32 νοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· ³² ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ
 καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι.
 33 ³³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος, ἐφ'
 34 ᾧ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. ³⁴ ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν
 Αἰγύπτῳ καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς. καὶ νῦν
 35 δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. ³⁵ Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες·
 τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν
 36 ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. ³⁶ οὗτος ἐξήγαγεν
 αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν
 37 τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. ³⁷ οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ·
 38 προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ οὗτός ἐστιν
 ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ
 39 ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, ³⁹ ᾧ
 οὐκ ἠθέλησαν ἀπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπόσαντο καὶ ἐστράφησαν
 40 ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρῶν· ποίησον ἡμῖν θεοὺς,
 οἱ προπορεύονται ἡμῶν. ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς
 41 Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν, τί ἐγένετο αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις
 ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν
 42 χειρῶν αὐτῶν. ⁴² ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ
 τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· «μη σφάγια καὶ θυσίας
 43 προσηγέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ⁴³ καὶ ἀνελάβετε
 τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὁμῶν Ῥεφάν, τοὺς τύπους, οὓς
 44 ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς; καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλώνας.» ⁴⁴ Ἡ σκηνὴ
 τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ
 45 Μωϋσῆ ποιήσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἑώρακεν· ⁴⁵ ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξά-
 μενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ
 46 θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυὶδ· ⁴⁶ ὃς εὗρεν
 47 χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἤτήσατο εὐρεῖν σκῆνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. ⁴⁷ Σολομὼν

Am 5²⁵⁻²⁷

30 τεσσαρακοντα H | ~ πυρι φλογος (Ex 32) H⁶³ 64 I eplur t vg syr | om κῶ (cf 35 gg Ex 32) H g t vg | 31 εθαυμαζεν (cf 27 Mk 6:6) K | add προς αυτον p κῶ (cf 9 11 15) K | 32 add ο δς α Ισαακ und α Ιακωβ (Mt 22:32) K | 33 εν 1 εφ (Ex 35) K | 34 αποστειλω (gg Ex 3:10) K | 35 add εφ ημων p δικαστην (27) H⁶² 63 al I a¹ 65 al, add εφ ημας (cf 27) I | om κατ² (27 35^a) K | απεστειλεν K | εν 1 συν K | 36 τη 1 γη H⁶¹ 63 I eplur, om γη (7 17 34) I eplur | τεσσαρακοντα H | 37 om ο 1 I | ειπας H I a¹ 65 al | add κς α ο δς (Dt 18:15) K, κς 1 ο δς I eplur | add ημων p δς (cf Dt 18:15) K, add υμων H a¹ I eplur | add αυτου ακουσεσθε p εμε (Dt 18:15) H⁶³ al I lat sy | 38 λογον (Hb 4:12 1 P 1:23) K | υμιν H⁶¹⁻² I a¹ p Ir | 39 υμων (51) H a¹ I eplur | αλλ K | om εν K | τη καρδια K | γεγονεν 1 γενετο (Ex 32:1) K | 42 τεσεεpp-H | 43 Ρομφα H⁶¹ Ωρ², Ρομφαν H^{62*}, Ραφαν (Am 5:26) H^{62o} 64 al, Ρεμφαμ I a¹ 65 af vg, Ρεμφαν I, Ρεφφαν I a¹ K^r, Ραφαν I a¹, Ρεφα al p | add λεγει κς ο δς ο παντοκρατωρ νομοα αυτω p Βαβυλ. I a¹ syh | 44 add εν α τοις I | εωρακεν H a¹ I | 46 οικω 1 θεω (Lk 1:33) H^{61-2*} I a¹ 65 al |

48 δὲ ἠκοδομήσεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ·
 49 καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 »ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν Jes 66 1r
 μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσατέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς
 50 51 μου; 50 οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι
 καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς δεῖ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,» ὡς οἱ πατέρες
 52 ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν
 τοὺς προκαταγγειλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὐ νῦν ὑμεῖς προδοταί
 53 καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ
 ἐφυλάξατε.

Steinigung 54 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς
 des 55 δόδοντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὄπαρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν
 Stephanus 56 οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ 56 καὶ εἶπεν·
 ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
 57 ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλη συνέεχον τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ᾤρ-
 58 μισαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ
 οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου
 59 Σαύλου. 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε
 60 Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. 60 θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἐκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε,
 8 1 μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. 8 1 Σαῦλος
 δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναίρεσει αὐτοῦ.

Verfolgung 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν
 der 1 Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας
 Gemeinde in 2 πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ
 Jerusalem 3 ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ
 τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σὺν τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

Zweiter Teil: Ausbreitung unter Nichtjuden 8,4-16,5. Erster Kreis: Missionen in den
 Nachbarländern Palästinas 8,4-11,18.

4 5 4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. 5 Φίλιππος δὲ
 1. Philippus. 6 κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. 6 προσεῖχον
 a) Samaria 6 κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. 6 προσεῖχον
 δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκοῦειν αὐτοῦς
 7 καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει. 7 πολλοὶ γάρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα
 βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο, πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.

47 εαυτῷ H⁸³ I a1 | 48 add ναοῖς p χειροποιήτοις (17₂₄) K | 49 add εστιν p μου² H a1
 I a¹ 65 cplur | 50 ~ παντα ταυτα (Jes 66₂) H a1 I | 51 τη καρδια 1 καρδιας (cf Rm 2₂₉)
 Aθ Κυ² K, ταις καρδιας H⁸² I a1 | add υμων p καρδ. H⁸² 64 I a1 syp | 52 γεγενησθε K |
 55 add πιστεως και α πνευματος (6s) H⁸² a1 I a1 | 56 ανεωγμενους (10₁₁) K | ~ εστωτα a
 εκ (66) H⁸²* 83 al I cplur | 58 om αυτων K | 59 add Χε̄ p Ιϋ H⁸³* a1 I cplur | 60 ~ ταυτην
 την αμαρτιαν H⁸¹ 63 64 I a¹ 65 lat Cyp |

8 1 και παντες 1 παντες δε I a1 g g² vg syp Xp, τε 1 δε H⁸⁴ t Aug, om δε H⁸²* a1 | add οι
 εμεναν εν Ιερουσαλημ p αποστ. H⁷⁴ I a¹ 65* af it sa | 2 εποιησαντο K | 5 add την α πολιν
 (Mt 8₃₃ 21 18 26₁₈ 28 11 Mk 15₁₄ gg Jo 4s) H⁸¹⁻² 64 I a1 | 6 τε K, ως δε ηκουον παν οι
 οχλοι προσειχον 1 προσειχον—οχλοι I a¹ 65* syp | om του I a¹ b | 7 πολλων K | εξηρχετο K |
 add και p δε I a1 c¹ sy^h Xp |

8 9 ἔγενετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. 9 Ἄνῃρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων
 προυπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεῖων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι
 10 τινα ἑαυτὸν μέγαν, 10 ᾧ προσείχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες·
 11 οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. 11 προσείχον δὲ αὐτῷ διὰ
 12 τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξιστακῆναι αὐτοῦς. 12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ
 Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ
 13 Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτοὺς ἐπίστευσεν,
 καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
 14 μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι,
 ὅτι δέκεται ἡ Σαμαρεία τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ
 15 Ἰωάννην, 15 οἵτινες καταβάντες προσήζαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα
 16 ἅγιον. 16 οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπετικῶς, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι
 17 ἠπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 17 τότε ἐπέθηκεσαν τὰς χεῖρας ἐπ'
 18 αὐτοῦς, καὶ ἔλαμβανον πνεῦμα ἅγιον. 18 Ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως
 τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς
 19 χρήματα 19 λέγων· δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα, ᾧ ἔαν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας,
 20 λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου οὐκ
 21 σοὶ εἶναι εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτῆσαι.
 21 οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ
 22 ἔστιν εὐθεία ἐναντι τοῦ θεοῦ. 22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης,
 23 καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου, εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. 23 εἰς
 24 γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὄρω σε ὄντα. 24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων
 εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὅπερ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμέ, ὡς
 25 εἰρήκατε. 25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου
 ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὰς τε κόμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίζοντο.

26 26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φιλίππον λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου
 κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν, αὕτη
 27 ἐστὶν ἔρημος. 27 καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης
 Κανδάκης βασιλείσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γᾶς αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει
 28 προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ. 28 ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος
 29 αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφῆτην Ἠσαΐαν. 29 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ·

b) der
 äthiopische
 Kämmerer

8 και εγενετο | εγενετο δε K | χαρα μεγαλη | πολλη χαρα (15₃ uö) IK, χαρα τε μεγαλη εγενετο
 I^{a1} 85 (gg d) sy^p | 9 εξιστανων HI^{a1} | 10 om παντες K, απαντες I^{a1} | om καλουμενη
 K, λεγομενη (32 69) I^{a1} | 11 μαγειαις K | εξιστακηναι eplur | 12 add τα α περι (13) K |
 13 om μεγαλας K | ~ δυναμεις . . σημεια [μεγαλα] γινομενα (2 Th 2 9) K, nur μεγαλα γινομενα
 I^{a1} al sy^h, om γινομενας H⁸³ I^{a1} | 14 add τον α Πετρον K | 16 ουπω | ουδεπω K | X^δ |
 κ^ω K, add X^δ p | I^{a1} 85 384, ~ | I^b X^δ (in K) I^{a1} | 17 επειτιδου K, επειτιδουσαν H⁸¹, -θεισαν
 H⁸³ | 18 θεασαμενος | ιδων (cf Jo 1 28 11 45) K | 19 αν I^ρ | λαμβανει I | 20 om ειη
 I eplur Bas | 21 ενωπιον | εναντι (4 19 7 48) K, εναντιον (24 19) H⁸³ al I | 22 ου | κ^ω (21
 gg 24 cf Mt 9 38) K | 24 add παρακαλω δεηθητε (cf 24 4) I^{a1} 85 e g sy^h | I^b | κ^ω (cf 22 4 24
 12 5) I | add τουτων των κακων α ον I^{a1} 85^c, add κακων p ειρηκ. I^{a1} 1001, add ος πολλα
 κλαων ου διελιμνανεν I^{a1} 85* sy^{hm} | 25 διαμαρτυρομενοι H⁸² I eplur K^{7:10} | υπεστρεψαν
 (Lk 20 39 uö) K | Ιερουσαλημ (27 1 12) K | ευηγγελισαντο (35) K | 27 add της α βασιλεισης
 K | om ος H^{82*} 83* 84 I^{a1} 85* lat | 28 δε H⁸¹ 83 I^{c1} e p sy^h X^p | om και² (cf 30) H^{82*} al
 I^ρ p t arm, add τε p ανεγινωσκων H⁸⁴, αναγινωσκων (30) I^{a1} 85 p t vg |

30 πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ προσδραμῶν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην καὶ εἶπεν· ἄρα γε γινώσκεις, ἃ 31 ἀναγινώσκεις; ³¹ ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσει με; παρε- 32 κάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² ἡ δὲ περιοχή τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὐτῇ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον Jes 53:7 33 τοῦ κείραντος αὐτὸν ἀφῶνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ ἐν τῇ ταπει- νώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἶρεται 34 ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, 35 περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τούτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ³⁵ ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρχάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο 36 αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ 38 φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἴδου ὕδωρ, τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, 39 καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν 40 αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ Φίλιππος δὲ ἐδρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτὸν εἰς Καισαρείαν.

Saulus
a) Be-
kehrung

9 1 ¹ Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου 2 προσελθὼν τῷ ἀρχιερεὶ ² ἤτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολάς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐὰν τις εἴρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδε- 3 μένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ. ³ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ 4 Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ 5 τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; ⁵ εἶπεν δέ 6 τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις, ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε 7 εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταιί σοι, ὃ τι σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνο- δεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἑνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδὲνα δὲ θεωροῦντες. 8 ⁸ ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν 9 εἶβλεπεν, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. ⁹ καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἐπιεν.

30 ~ τον προφητην Ησαϊαν (28) K | 31 οδηγηση K | 32 κειροντος (Jes 53:7) K | ουτος I² K^r | 33 om αυτου (Jes 53:8) H^{δ1-2 δ4} al lat^{exc e} | om δε (Jes 53:8) H^{δ1-2 δ3 δ4} al vg syh | 36 add 37 p 38: ειπεν δε ο Φιλίππος· ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας εξεστιν. αποκριθεις δε ειπεν· πιστευω τον υιον του θεου εναι τον Ιησουν Χριστον I^{a1} 1001 pp b c² al af (om αποκρ.—Xv) it syh* arm, add αυτω p δε¹ I^{a1} t syh* arm, om ο Φιλίππος I^{a1} syh* arm, add σου p καρδιας I^{a1} af p t syh* arm, σωθησει l εξεστ. (16:31) I^{a1} 1001, add ο ευνουχος p δε² I^{a1} w arm, om τον² I^c plur, add εις τον Xv a τον¹ om εναι—Xv I^{a1} 1001 | 39 απο l εκ (Mt 3:16) I | add αγιον επεπεσεν επι τον ευνουχον αγγελος δε p πνευμα H^{δ4} I^{a1} p (και αγγελος) w syh* arm | 9:2 ~ οντας της οδου H^{δ2 δ4} I^c plur sy, om οντας H^{a1} I^{a1} e vg | 3 και εξαιφν. l εξαιφν. τε (Lk 2:13) K | ~ περιηστραφεν αυτον (Lk 2:9) K, φως περιηστρ. H^{δ4} | απο l εκ (gg 2:11:8) K | 5 add κυριος ειπεν p ο δε (22:10 26:15) K, add κυριος I^{a1} p t, add ειπεν H^{δ2} al I^{a1} g arm, add κραυγασας ειπεν I^{a1}, add πρὸς αυτον I^{a1} 1001 al p t | add ο Ναζωραιος p | 5 (22:8) H^{δ3 δ4} I^{a1} af p t sy | 6 om ο (16:30 22:10) K | 7 εννεοι I^c plur K^{15:17} K^r 3:6 | 8 add ο a Σαυλος K | τε l δε² K | ουδενα (7 Mt 17:18) K |

10 ¹⁰ Ἦν δὲ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν
 11 ἐν ὄραματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ¹¹ ὁ δὲ κύριος πρὸς
 αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθείαν καὶ ζήτησον ἐν
 12 οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα. Ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, ¹² καὶ εἶδεν ἐν ὄρα-
 ματι ἄνδρα Ἀνανιαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὥπως ἀναβλέψῃ.
 13 ¹³ ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα
 14 κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλὴμ· ¹⁴ καὶ ὥδε ἔχει ἔξουσίαν παρὰ
 15 τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ εἶπεν δὲ
 πρὸς αὐτόν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι
 16 τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἔθνων τε καὶ βασιλέων υἰῶν τε Ἰσραήλ. ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὄπο-
 17 δεῖξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. ¹⁷ Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας
 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ,
 ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ, ἣ ἤρχου, ὥπως ἀνα-
 18 βλήψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου. ¹⁸ καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλ-
 19 μῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβῶν
 τροφὴν ἐνισχύθη.

b) Mission in
 Damaskus

²⁰ Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς, ²⁰ καὶ εὐθέως ἐν ταῖς
 21 συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ ἐξίσταντο
 δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερουσαλὴμ τοὺς
 ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὥδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδμενούς αὐτοὺς ἀγάγῃ
 22 ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν τοὺς Ἰουδαίους
 23 τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ συμβιάζων, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ²³ Ὡς
 24 δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἰκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ²⁴ ἐγνώσ-
 θη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας
 25 τε καὶ νυκτός, ὥπως αὐτὸν ἀνέλωσιν. ²⁵ λαβρόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτός
 26 διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. ²⁶ Παραγενόμενος δὲ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς. καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν
 27 μὴ πιστεύοντες, ὅτι ἐστὶν μαθητὴς. ²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν,
 πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγῆσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον,
 καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
 28 Ἰησοῦ. ²⁸ καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ,

10 - ο κυριος εν οραματι K | 12 - ανδρα εν οραματι H^{δ1} 83 a1, om εν οραματι H^{δ2} 84 a1 I a1
 lat (af hiat), om ανδρα a1 | ~ ονοματι Ανανιαν (17 6s 13s) K | χειρα (Mt 9¹⁸ Mk 7²² gg
 Ac 9¹⁷) K | 13 ηκουσα I ακηκοα (22⁷ 26¹⁴) H I a¹ | ~ εποιησεν α τοις (Mt 27²³) K, ~ εποι-
 ησεν p Iep. H^{δ4} | 15 ~ μοι εστιν K | om τε¹ K | 17 add tote γεγερθεις a ~ Ανανιασ απηλθεν
 om δε Ie p syp | om I K | 18 απεπεσον K | ως I ωσει H I a¹ | ~ αυτου α απο H^{δ1} 84 a1 |
 add παραχημα p τε I K^r af p syh | 19 ενισχυσεν (cf 19¹⁸) K | add ο Σαυλος p δε (cf 9) K |
 add οντων p των (cf 11¹) I eplur K^{10:11} p | 20 Xv I I K | 21 εληλυθεν K | 22 συν-
 εχυννεν H^{δ1*2} 83 I a1, συνεχεεν I eplur | om τους¹ H^{δ1-2*} | 24 παρετηρουν (Mk 3²) K
 τε I δε² K | om και¹ K | 25 ~ αυτον οι μαθηται K, om αυτου I eplur | ~ καθηκαν α δια K |
 om αυτον K | 26 add ο Σαυλος p δε (ebenso 19) K, ο Παυλος I a1 | εν I εις (21) K | επειρατο
 (26²¹ gg 16⁷) K | 27 om του (3s 4¹⁰ 16¹⁸) H^{δ1} 83 84 I eplur | 28 om και εκπορευομενος
 (-) K | add και α παρρησιαζ. K | add Iy p ky (8¹⁶) K, Iy I ky (37 3s) H^{δ3} I a1 K^r syp |

29 παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, 29 ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς
30 Ἑλλημιστάς. οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. 30 ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατή-
γαγον αὐτὸν εἰς Καισαρείαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρόν.

3. Petrus 31 31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας
εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρα-
a) Lydda 32 κλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο. 32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ
33 πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα[v]. 33 εὗρεν
δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν οὐκῶ κατακειμένον ἐπὶ κραβάττου,
34 ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰάται σε Ἰησοῦς ὁ
35 Χριστός, ἀνάστηθι καὶ στῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθὺς ἀνέστη. 35 καὶ εἶδον αὐτὸν
πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα[v] καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν
κύριον.

b) Joppe 36 36 Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται
37 Δορκάς. αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυῶν, ὧν ἐποίησε. 37 ἐγένετο
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ αὐτὴν
38 ἔθηκαν ἐν ὑπερφῷ. 38 ἐγγὺς δὲ οὖσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες,
ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ
39 ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. 39 ἄναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὄν παρα-
γενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερφῶν, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι
καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίησε μετ' αὐτῶν οὕσα ἡ Δορκάς.
40 ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θείς τὰ γόνατα προσηύξαστο, καὶ ἐπιστρέψας
πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἠνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ
41 ἰδούσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. 41 δούς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτὴν, φωνήσας
42 δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 γνωστὸν δὲ ἐγένετο
καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον.

43 43 Ἐγένετο δὲ [αὐτὸν] ἡμέρας ἰκανὰς μείναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσαεῖ.
10 1 Ἄνθρωπος δὲ τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπειρῆς τῆς
c) Caesarea 2 καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
beim 3 ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, 3 εἶδεν ἐν
römischen 4 ὄραματι φανερώς, ὅσει περὶ ὧραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἀγγελὸν τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα
Hauptmann 4 πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. 4 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος
εἶπεν· τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἰ προσευχαί σου καὶ αἰ ἐλεημοσύναι

29 ~ αυτον ανελειν (24) K | 30 add νυκτος p Καισαρ. (25 17 10) I a¹ 1001 (δια νυκτος) al g (~ a εις Καισ.) p sy | om αυτον² H⁶⁴ I eplur K^r lat | 31 αι . . εκκλησιαι . . ειχον . . οικοδομου-
μεναι . . πορευομεναι . . επληθυνοντο (16 s) K | 32 35 Λυδδα (cf 38) H I al | 33 ~ Αινεαν ονοματι
(12) K | κραβαττου K, -τω K | 34 om ο² H I al, add ο κς α ις H⁶⁴ al I al it arm. om ις
I al | 35 Ασαρ- K, -ρωναν I | 36 40 Ταβηθα K, Ταβειθα H⁶¹ 63 | ~ εργα αγαθων (so
stets) H⁶¹ 63 al I eplur lat | 37 ~ εθηκαν αυτην (stets) H I al, om αυτην H⁶¹ I al e g t |
add τω α υπερω (20 s) H⁶³ 64 al I Ωρ | 38 Λυδδας H⁶¹*-2* 63 al I al, Λυδδα H⁶² 64 | om
δυο ανδρας (cf Mk 3 31) K | οκησαι . . αυτων K | 39 add ο α Πετρος I | 40 om και I K |
διηνοιξεν (Mk 7 34 Lk 24 31) I eplur | και φων. 1 φων. δε I al g t vg sy | 42 ~ πολλοι επιστευσαν
K | 43 ~ αυτον p μιναι H⁷ K, om αυτον H⁶¹-2* I al |

10 1 add ην p τις (Lk 16 19) K | 2 add τε p ποιων Ir K | 3 ωσ ι ωσει H⁶²* I^r, om ωσει I al |
om περι (cf 10 30) K | 4 om αι² H⁶³ I eplur | ενωπιον 1 εμπροσθεν (10 31) K |

5 σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. 5 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς
 6 Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος, 6 οὗτος ζενίζεται
 7 παρὰ τινα Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἔστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 7 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ
 8 ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιωτῶν εὐσεβῆ τῶν
 9 προσκαρτερούντων αὐτῷ 8 καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἄπέστειλεν αὐτοὺς
 9 εἰς τὴν Ἰόππην. 9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῆ πόλει
 10 ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὧραν ἔκτην. 10 ἐγένετο
 11 δὲ πρόσπεινος καὶ ἠθέλεν γεύσασθαι. παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ'
 11 αὐτὸν ἔκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεργμένον καὶ καταβαῖνον σκευὸς τι
 12 ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, 12 ἐν
 13 ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
 13 14 13 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. 14 ὁ δὲ Πέτρος
 15 εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. 15 καὶ
 16 φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 16 τοῦτο
 17 δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ εὐθὺς ἀνελήφθη τὸ σκευὸς εἰς τὸν οὐρανόν. 17 Ὡς δὲ ἐν
 18 ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ δράμα, ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλ-
 18 μένοι ὑπὸ τοῦ Κορνήλιου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ
 19 τὸν πυλῶνα, 18 καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος
 19 ἐνθάδε ζενίζεται. 19 Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμούμενου περὶ τοῦ δράματος εἶπεν τὸ
 20 πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε· 20 ἀλλὰ ἀναστάς καταβῆθι, καὶ
 21 πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. 21 κατα-
 22 βὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι, ὃν ζητεῖτε, τίς ἢ αἰτία, δι'
 22 ἣν πάρεστε; 22 οἱ δὲ εἶπον· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος
 23 τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ δλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
 23 ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ
 24 σοῦ. 23 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστάς ἐξῆλθεν
 24 σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. 24 Τῇ δὲ
 25 ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισαρείαν· ὃ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς,
 25 συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 ὡς δὲ ἐγένετο
 τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας

5 ~ ἄνδρας p Ἰοππην K | om τινα (10³² 11¹³) IΓ K | τον επικαλουμενον Πετρον l os επικαλεται
 Πετρος (11¹³) K | 7 τω Κορνηλιω l αυτω K | add αυτου ροικετων K sy | 8 ~ αυτοις ἅπαντα
 (cf 9²⁷ 12¹⁷ Mk 5¹⁰) K | 9 εκεινων l αυτων K, add εκεινων p αυτων Iε¹ | 10 εκεινων l αυτων
 K | επεπεσον l εγενετο (10⁴⁴ 11¹⁵ 3³¹) K | 11 add επ αυτον p καταβαινον (Mk 1¹⁰) K, om
 δεδεμενον και (11⁵) H^{δ1-2} 6³⁰ al Iα¹ vg Ωρ | καθιεμενην Iα¹ 101 7 200f | 12 add και τα θηρια
 p τετραποδα (11⁶) K, ~ και τα θηρια p ερπετα Iα¹ 1001 al Ωρ, ~ θηρια . . τετραποδα Iα¹ 200f |
 add τα α ερπετα (11⁶) K, ~ τῆς γῆς p τετραποδα (11⁶) K, add τα επι α τῆς Iα¹ πρ | add τα α
 πετεινα (11⁶) K | 14 η l και (11⁶) K | 16 παλιν l ευδυσ (11¹⁰) K, om ευδυσ H^{α1} Iα¹ πρ
 d sy p arm, ευδως Iα¹? | 17 add και α ιδου (11¹¹) K | απο (11¹¹) K, παρα I α l | om του²
 (Mk 4²⁹ Lk 4³⁸) K | 19 ~ αυτω το πνευμα (cf 11¹²) K, om αυτω H^{δ1} | om τρεις (17 gg 11¹¹)
 K, δυο l τρεις (9³⁸) H^{δ1} | 20 διοτι l οτι (18¹⁰) K | 21 add ο α Πετρος (17 19) Iα¹ 65f al |
 23 om αναστας (14²⁰) K | add ο Πετρος α εξηλθεν (εθ) K | 24 και τη l τη δε (gg 23) K |
 εισηλθεν H^{δ1} al Iα¹ 65 70f 8268 al p vg sy ht | 25 προσεγγιζοντος δε του Πετρον εις την Καισαριαν
 προδραμων εις των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεαι αυτον l ως — Πετρον Iα¹ 65 g (om εις τ. κ.) sy hm,
 ~ ο δε Κορνηλιος add εκπηδησας και α συναντησας Iα¹ 65 sy hm, add εις Καισ. p Πετρον (24) Iα¹ 70f t |

26 προσεκόνησεν. ²⁶ ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι, καὶ ἐγὼ αὐτὸς
 27 ἀνθρωπὸς εἰμι. ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσήλθεν, καὶ εὗρίσκει συνεληλυθότας
 28 πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὁμεῖς ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ
 29 κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ. κάμοι ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκά-
 30 θαρτον λέγειν ἀνθρωπον. ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυν-
 30 θάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; ³⁰ καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης
 31 ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου,
 31 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἕστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ ³¹ καὶ φησίν· Κορνήλιε, εἰσ-
 32 ηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
 32 ³² πέμψον οὖν εἰς Ἴόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος, οὗτος
 33 ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει
 33 σοι. ³³ ἔξαυτῆς οὖν ἐπεμψα πρὸς σέ, σὺ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν
 34 οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα
 34 σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. ³⁴ Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας κατα-
 35 λαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης ὁ θεός, ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνη ὁ φοβού-
 36 μενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν. ³⁶ τὸν λόγον δὲ
 37 ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτός
 37 ἔστιν πάντων κύριος. ³⁷ ὁμεῖς οἴδατε τὸ γινόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
 38 ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, ³⁸ Ἰησοῦν
 39 τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διήλθεν
 39 ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁹ καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων, ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ
 40 τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ τοῦ-
 41 τον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ
 42 τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἡμῖν, οἵτινες συνεφέγο-
 42 μεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν
 43 κηρύττειν τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 43 κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἀφῆσιν
 44 ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.
 44 ⁴⁴ Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 45 ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί,
 45 ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκ-

26 ~ αυτον ηγειρεν K | καγω K, add γαρ α εγω I, ~ αυτος εγω (Rm 9:3 15:14) H⁵³ I al, om αυτος I^{a1} 65f g t | 28 και εμοι K | ~ εδειξεν ο θς H⁶² 64 I^{a1} 1001 7 101 al p vg | 30 add ηπιστευον και p ημην (cf 13:3) K, add τε p ενατην 1 και (in K) I^{a1} 55 | add ωραν p ενατην (10:3) K | 32 om ος²-σοι (10:6) H⁶¹⁻² 64 al I al vg | 33 add παρακαλων ελθειν σε (65*om) προς ημας p σε I^{a1} 65 p sy^h* | δυ 1 κω K | 34 add αυτου p στομα (8:35) H⁶² 63 64 I^{a1} 1001 pr al p t vg² sy arm | 36 om ον H⁶¹⁻² 64 al I al lat arm | 37 αρξαμενος (1:22) H⁶¹⁻² 63 64 I^{a1} 65f 101 200 al Ir | 38 Ναζαρετ K | 39 add εσμεν p ημεις (2:32 3:15) K, p μαρτυρες (3:15) I al g t vg | om εν² H⁶¹ 66 I^{a1} 65 al g t vg | 41 add και συνανεστραφημεν p αυτω I^{a1} 65 (* συνεστρ.) g p sy^h, add αυτω ημερας τεσσαρακοντα p συνανεστρ. p sy^h*, add δι ημερων τεσσαρακοντα p νεκρων I^{a1} 1001 g t, add ημερας μ I^{a1} 65 sa | 42 αυτος K lat | 44 add δε p επι (Lk 22:47) I^{a1} 70f al | 45 ~ του πνος του (add) αγιου (47 11 13 gg 2:38) H⁶¹ 66 I^{a1} 65 70f c¹ lat |

46 κέχυται. 46 ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλοῦντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν.
 47 τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· 47 μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλύσαι τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι
 48 τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον, ὡς καὶ ἡμεῖς; 48 προσέταξεν δὲ
 αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι
 ἡμέρας τινάς.

Die 11
 Stellung
 der
 Urgemeinde
 dazu

1 1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι
 2 καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα,
 3 διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς 3 λέγοντες, ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας
 4 ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο
 5 αὐτοῖς καθέξις λέγων· 5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν
 6 ἑκατάσει δράμα, καταβαῖνον σκευός τι ὡς θόδῃν μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιε-
 7 μένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ. 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ
 7 εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινά τοῦ
 8 οὐρανοῦ. 7 ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε.
 8 εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ
 9 στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν,
 10 σὺ μὴ κοῖνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ ἀνεσπᾶσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν
 11 οὐρανόν. 11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ἣ ἤμην,
 12 ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. 12 εἶπεν δὲ μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν
 13 αὐτοῖς μὴδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἔξ ἀδελφοὶ οὗτοι καὶ εἰσῆλ-
 14 θομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν, πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον
 14 ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα [αὐτῷ]· ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετά-
 15 πεμφαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σέ, ἐν οἷς
 15 σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσον τὸ
 16 πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 ἐμνήσθη δὲ τοῦ
 ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθή-

46 add o a Petros K | 47 ~ κωλυσαι δυναται τις K gg H^{δ1-2} δ4 162 I^{c2} 486, ~ δυν. τις κωλ. I^ρ, ~ κωλ. τις δυν. I^{a1} δ5* (gg d) p, ~ τις κωλ. δυν. t vg, ~ τις το ὕδωρ κωλ. δυν. af d l^p | καθως K, ὡσπερ I^{a1} δ5 | 48 τε K, και προσετ. lat^{exc} p, tote προσετ. I^{a1} δ5 p sy^p | ~ βαπτ. a εν (cf Mt 3:11, 28:19) K | του κυ l u Xy K, add l u p ky (in K) I^{a1} K^r, του κυ l u Xy I^{a1} δ5 al p vg arm | 11 I ακουστον δε εγενετο τοις αποστολοις και τοις αδελφοις (*οι) εν τη Ιουδαια l ηκουσ.—Ιουδ. I^{a1} δ5 sy^p | 2 και οτε l οτε δε K | ο μεν ουν Πετρος δια ικανου χρονου ηβελησεν πορευθηναι l οτε—Πετρ., add και προσφωνησας τους αδελφους και επιστηριξας αυτους πολυν λογον ποιουμενος δια των χωρων διδασκων αυτους ος και κατητησεν αυτοις και απηγγειλεν αυτοις την χαριν του δυ p l ep. I^{a1} δ5 p (om os—δυ) w (z) sy^{h*} (et was abgekürzt), οι δε εκ περιτομης αδελφοι διεκρινοντο πρ. αυτ. l διεκρ.—περιτ. I^{a1} δ5 | Ιερουσαλημ (15:2 21:12 gg 25:1) H^{δ1-2} δ4 al | 3 εισηλθεν. . συνεφαγεν H^{δ1} al I^ρ sy | ~ εισηλθ. p εχοντας K | 4 add o a Πετρος K | 7 om και¹ K, και ηκουσα l ηκουσα δε και I^{a1} δ5 δ268 np sy^p | 8 add παν a κοινον (10:14) K, add τι p κοινον I^b | 9 add μοι p δε K | ~ εκ δευτερου φωνη H^{δ1} I^{a1} 1001 δ268 np al K^r sy. εγενετο φωνη εκ του ουρανου προς με l απεκρ.—ουρανου I^{a1} δ5 (d απεκριθη l εγεν.) | 10 ~ παλιν ανεσπασθη K, om παλιν (10:16) I^{a1} 7 sy^p. ~ παλιν αι. ανεσπ. al | 11 ημεν H^{δ1-2} δ4 I^{a1} δ5 (gg d) 70f al | 12 ~ το παν μοι H I^{a1} δ5 lat | διακρινομενον (10:20) K | 13 τε K | add του δυ p αγγ. (10:3) I^b | add αυτω p ειποντα (10:4) I K | add ανδρας p Ιοπηνη (10:5) K | 16 om του² (1 P 1:25) K | add οτι p ελεγεν (1:5) I^{a3} al b c² K^r |

17 σασθε ἐν πνεύματι ἀγίῳ. 17 εἰ οὖν τὴν ἴσῃ δωρεάν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεῦσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἡμῖν δυνατὸς κωλύσαι 18 τὸν θεόν; 18 ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Zweiter Kreis: Mission in Antiochia und den umliegenden Ländern 11,19-14,28

Die 19 19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ
Gemeinde in Antiochia und ihre Beziehungen zu Jerusalem 20 διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίους. 20 ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελι- 21 ζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς 22 [δ] πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. 22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅσα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὐσῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν [διελθεῖν] 23 ἕως Ἀντιοχείας. 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν [τὴν] τοῦ θεοῦ ἐχάρη, 24 καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, 24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἀγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος 25 26 ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, 26 καὶ εὐρῶν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἑνιαυτὸν ὄλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματῖσαι τε πρῶτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς 28 Ἀντιόχειαν. 28 ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαθος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἥτις ἐγένετο 29 ἐπὶ Κλαυδίου. 29 τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εἰπορείτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν 30 εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς. 30 ὁ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Tod des 12 1
Jakobus,
Rettung des 2
Petrus,
Ende des
Herodes

1 Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι 2 τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 ἀνείλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου

17 add δε p εγω K | add του μη δουναι αυτοις πνευμα αγιον πιστευσασιν επ αυτω p δν Ia¹ 55² 502 p (om πιστ. επ αυτ.) sy^{h*} (κω̅ ιϋ̅ Χω̅ 1 αυτω) Aug (-p) | 18 εδοξαζον (21²⁰) K | add γε p ara (8³⁰) K | ~ εδωκεν εις ζωην (5³¹) K | 19 Στεφάνου H⁶⁴ al Ia¹ 55f 70f 382 a1, απο του (55° om) Στεφάνου Ia¹ 55 (gg d) (lat sub) | 20 εισελθοντες (23³³ cf 10²⁴) K | om και² (cf 9²⁹) K | 21 add του ιασθαι αυτους p αυτων (Lk 5¹⁷) Ib^{a1} | om o I^{oo} a¹ πρ K | 22 om ουσης (8¹) K | Ιεροσολυμοις (27 8¹) K | add διελθειν a εως (9³⁸) K | 23 add την p χαριν (gg 13⁴⁸ 14²⁶) H⁶¹⁻² 64 | 25 ακουσας δε οτι Σαυλος εστιν 1 δε, ~ εξηλθ. p Ταρσ., αναζητων, αυτον 1 Σαυλον Ia¹ 55 g p syhm | add o Βαρναβας p Ταρσον K | 26 ως (55° om) συντυχον παρεκαλεσεν (55° add αυτον) ελθειν 1 ευρ. ηγαγ. Ia¹ 55 p syhm | add αυτον p ευρων H^{al} Ia¹ 7f 200f sy, quem cum invenisset vg | add αυτον p ηγαγεν K | οτινες παραγενομενοι 1 εγενετο—και², συνεχυθησαν 1 συναχθ.—διδαξ. Ia¹ 55* syhm, και τοτε πρωτον εχρηματισεν 1 χρημ. τε πρωτ., οι μαθηται Χριστιανοι Ia^{55*} g p | αυτους K | om και² K | om ευ¹ K | πρωτον (sonst stets) Διδ Κυ^e Χρ K H^{oo} 81-2 | 28 ην δε πολλη αγαλλιασις. συνεστραμμενων δε ημων εφη 1 αναστας δε, σημειωνον 1 εσημανεν Ia¹ 55 p (αναστας 1 εφη) w Aug | μεγαν . . οστις 1 μεγαλην . . ητις K | add και a εγενετο K | add καισαρος p Κλαυδ. K | 12 1 add εν τη Ιουδαία p εκκλ. Ia¹ 55 p syh* | 2 μαχαίρη H |

3 μαχαίρα. 3 ἰδὼν δέ, ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ
 4 Πέτρον, ἦσαν δὲ [αἱ] ἡμέραι τῶν ἀζύμων, 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν
 παραδοῦς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ
 5 πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτόν τῷ λαῷ. 5 ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ.
 προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ.
 6 Ὅτε δὲ ἡμελλεν προαγαγεῖν αὐτόν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος
 κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσεια δυοῖ, φύλακές τε πρὸ τῆς
 7 θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. 7 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη καὶ φῶς ἔλαμψεν
 ἐν τῷ οἰκῆματι. πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα
 8 ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 εἶπέν τε ὁ ἄγγελος
 πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει
 9 αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. 9 καὶ ἐξεληθὼν ἠκολούθει, καὶ
 οὐκ ἤδει, ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ δράμα βλέπειν.
 10 διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλιν τὴν σιδηρὰν
 τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτῃ ἠνοιγῆ αὐτοῖς, καὶ ἐξεληθόντες προῆλθον
 11 ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. 11 καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ
 γενόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς, ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
 καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
 12 Ἰουδαίων. 12 συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν [τῆς] Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου
 τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.
 13 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι
 14 ὀνόματι Ῥόδη. 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ
 ἠνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυ-
 15 λῶνος. 15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· μαινῆ. ἡ δὲ δεισχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ
 16 ἔλεγον· ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν. 16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμεινε κρούων. ἀνοίξαντες δὲ
 17 εἶδον αὐτόν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγὰν διηγήσατο
 αὐτοῖς, πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε· ἀπαγγείλατε
 18 Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξεληθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. 18 Γενο-
 μένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος
 19 ἐγένετο. 19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτόν καὶ μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας
 ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρείαν διέτριβεν.

3 καὶ ἰδὼν ἰδὼν δε *K* | add ἡ ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πιστοὺς *p* ἰουδ. *Ia*¹ 85 *p* (add τοὺς ἁγίους καὶ α τοὺς) *syhm* | add αἱ (20⁸ *Lk* 22⁷) *K* | 5 ἐκτενωσ *H*⁶¹⁻² al *Ia*¹ 70f al *lat*^{90c} *p*, ἐν ἐκτενεῖα *Ia*¹ 85 | ὑπερ ἰ περι (8²⁴ *Mt* 5⁴⁴ *Lk* 6²⁸) *K* | 6 ἐμελλεν *K* | -αγειν ἰ -αγαγειν *K*, προσαγ. *H*⁶¹⁻² al *I* al | ~ αὐτον προαγ. *K*, ~ αὐτ. ο *Hr*. προαγ. *Ia*¹ 7f 382 *g* | 7 add παραρχημα *p* καὶ³ *Ic*¹ | ἐξεπεσον *K* | 8 δε *H*⁶¹ al *I* | περιζωσαι (*Eph* 6¹⁴) *K* | 9 add αὐτω *p* ἠκολουθεῖ (*cf* ε) *K* | ὑπο ἰ δια (10²² *Lk* 2²¹) *I* | 10 ἠνοιχθη *K* | add κατεβησαν τοὺς ζ' βαθμοὺς καὶ α προηλθον *Ia*¹ 85 *p* (om τοὺς ζ' βαθ.) | 11 ~ γεν. α ἐν *K* | add ο α κς *H*⁶¹ 86 *Ia*¹ 8268 *pp* *b* *c*¹ 85 ἰ κς (Ga 4 6) *Ia*¹ *pp* *b* *p* | ἐξελετο *K*, ἐρρυσατο *Ia*¹ 70f 200f al | 12 δε *H*⁶⁴ al *I*² *e* *g* *p*, καὶ συνιδων ἰ συνιδων τε *Ia*¹ 85 | add τῆς (*Lk* 1⁴¹ *gg* *Mt* 2¹¹) *H*⁷⁴ *Ia*¹ 85 70 | 13 του Πέτρου ἰ αὐτου *K* | 14 add αὐτω *p* ἠνοιξεν *Ia*¹ 1001 *c*¹ *sy* | 15 ~ ἐστιν αὐτου *H*^{61-2*} 84 | 17 add εἰσηλθεν καὶ α διηγησατο *Ia*¹ 85 *p* *sy* | add αὐτοῖς *p* διηγησ. (9²⁷ *Mk* 5¹⁰) *K* *sy* | δε ἰ τε *K* | 19 τε *H*⁶⁴ *I* al | add τὴν α Καισαρ. (10²⁴ 23³³) *K* |

20 ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις. ὀμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἤρουντο εἰρήνην, διὰ 21 τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἑσθῆτα βασιλικὴν [καὶ] καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς 22 αὐτούς. 22 ὁ δὲ ἄσθετος ἐπέφωνε· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παραχρήμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενό- 24 μενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. 24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἤρξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν δια- κονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικαλούμενον Μάρκον.

Die 13
Mission in
Kypem und
Galatien

Kypem

1 1 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι 2 τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ καὶ Λούκιος ὁ Κυρηνάιος Μαναὴν 3 τὸν Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. 2 Λειτουργοῦντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστεούντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν 3 Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον, ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. 3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν. 4 4 Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατήλθον εἰς Σελευ- 5 κείαν. ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμίνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην 6 ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες δὲ ἔδην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον 7 ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρισησοῦς, 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν 8 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 8 ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς 9 πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς 10 αὐτὸν 10 εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης βρδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας;

20 add ο Ηρωδης p δε K, add Ηρωδης I' | οι δε ομοθυμ. 1 ομοθ. δε Ia⁸⁵ syh^m | add εξ αμφο-
τερων των πολων p ομοθ. Ia¹ 85 2 8203 c² 364 (~ p τε, μερων 1 πολ.) syh^p | 21 om ο H⁸¹ Ia¹ 200
b¹ a¹ | om και (25⁶ 17) H⁸¹⁻² a¹ Ia¹ 70f | 22 add καταλλαγεντος δε (d om) αυτου τοις Τυριοις
α ο δε Ia¹ 85 syh* (αυτοις 1 τοις Τυριοις), add cumque reconclamasset ei p | ~ φωνη δῦ (733)
Eus K, φωναι Ia¹ 85* lat sy^p | 23 ~ αυτον επαταξεν H⁸⁶ Ia¹ 85 pr eplur g | om την (Lk 17 18
Jo 9 24 Rm 4 20) K | add καταβας αποτου βηματος α γεν. Ia¹ 85, add επι ζων και ουτως α εξεψυξεν
Ia¹ 85 | 25 add ος επεκληθη Παυλος p Σαυλος (cf 13⁹) Ic² 364 p syh* | απο 1 εξ (11 27) I, εις
1 εξ (Lk 2 45) K | add εις Αντιοχεια p Ιερουσ. I | add και α Ιωαννην K | επικληθηεντα 1 επικαλουμενον
(4 36 gg 10 18 11 13 12 12) K |

13 1 add τινες p δε (11 20 19 14 Mk 2⁶ 14 4) K | 2 add τε α Βαρναβαν I eplur Ωρ | add τον
α Σαυλον (2^a) K | 4 ουτοι (1 18) K | ~ του π̄νωσ του αγιου K | add την α Σελευκειαν K | δε
K, κακειθεν (14 26) I eplur, om τε Ia¹ 85 (gg d) 7 | add την α Κυπρον K | 6 om ολην (cf 14 24
16^a) K, ~ την νησον ολην Ic¹ | om ανδρα K, ~ τινα ανδρα Ia¹ 1001 101 lat^{exc} p | Βαρισησου H⁸⁴
a¹ I, Βαρισησου H⁸² Ia¹ 101 a¹ g vg sy^h arm | 8 add επειδη (1001 οτι) ηδιστα (1001 ηδ̄εως) ηκουεν
αυτων (1001 ~ αυ. ηκ.) p πιστ. Ia¹ 85* f sy^h | 9 add και α ατενισας K | 10 παυη I eplur lat
exc p | add του α κυ (18 25) H^{81-2*} gg Ωρ |

- 11 ¹¹ καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
 καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐξήτει
 12 χειραγωγούς. ¹² τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπλασόμενος
 ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
- 13 ¹³ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς
 Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.
- 14 ¹⁴ Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας,
 15 καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. ¹⁵ μετὰ
 δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς
 αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ τις ἐστὶν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς
 16 τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες
 17 Ἰσραηλίται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου
 Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ
 18 Αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὕψηλου ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, ¹⁸ καὶ ὡς
 19 τεσσαρακονταετὴ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ¹⁹ καὶ καθελὼν
 20 ἔσθη ἐπ' αὐτὸν ἐν γῆ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν ²⁰ ὡς ἔτεσιν τετρα-
 κοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ [τοῦ] προφήτου.
- 21 ²¹ κἀκείθεν ἤρτησαν βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς,
 22 ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. ²² καὶ μεταστῆσας αὐτὸν ἤγειρεν
 αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· «ἔυρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ps 89 12
 Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου,» ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 1 Sam 13 14
- 23 ²³ τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα
 24 Ἰησοῦν, ²⁴ προκηρῦξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα
 25 μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ²⁵ ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν·
 τί ἐμὲ ὀπνοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὐ οὐκ εἰμὶ ἄξιος
 26 τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λύσαι. ²⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ
 ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη.
- 27 ²⁷ οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τούτον ἀγνοήσαντες
 καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες
 28 ἐπλήρωσαν, ²⁸ καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ἤρτησαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι

Antiochia in
 Pisidien,
 Absage an
 die Juden

11 τε H⁵² 53 al syP, καὶ εὐθεως ἢ παραχρ. δε I^{a1} 55 lat | ἐπεπεσεν (10⁴⁴ 11¹⁵ 19¹⁷) K |
 12 εκπληττομενος H⁵¹ al I^{a1} 200f cplur K^r | 13 add τον α Παυλον K | 14 την Πισιδιαν
 (cf 14 24) H | ελθοντες ἢ εισελθ. (Mt 2¹¹ 12⁹ gg Ac 14¹ 18¹⁹ 19⁸) H^{51-2*} 53 al I al |
 15 ~ προς αυτους α οι Ib al K^r g | om τις K | ~ λογος εν υμιν K | add σοφιας p λογος I^{a1} 55
 (d add et intellectus) | 17 om Ἰσραηλ (28²⁷ gg 14 10) K | Αιγυπτω (7³⁶ gg Gen 41 54) K |
 18 τεσσαρακ. H | ετροφοφορησεν H^{53*} 54 al I^{a1} 1001 101 264 al d g sy | 19 κατεκληροδοτησεν
 Ib al | add αυτοις p κατεκληρ. (Dt 3 28) K | των αλλοφυλων ἢ αυτων I^{a1} 55* syh* | 20 ~ καὶ
 μετα ταυτα α ως K, om μετα ταυτα I^{a1} 55* c¹ g sy, εως ἢ ως I^{a1} 55* sy | om του H⁵¹⁻² al I al |
 21 Keis (1 Sam 9 1) H⁵¹⁻² 53 54 I^{a1} 55 101 200f, Κης I^{a1} 1100 | Βενιαμειν (1 Sam 9 1) H I al,
 -μην I^{a1} 77f 101 al | τεσσαρακοντα H | 22 ~ τον Δαυιδ αυτοις (gg 21) H⁵¹⁻² 54 al I^{a1} 55
 (om τον) | 23 ηγειρεν ἢ ηγαγεν (22) H⁵³ al I | σωτηριαν ἢ σωτηρα ἰν K, add εις α σωτηριαν I^{a1}
 200f | 24 om παντι und λαω (23) K, om nur λαω H⁵⁴ | 25 add ο α Ιωαννης K | τινα με ἢ
 τι εμε (Mt 16 15) I K, nur τινα I^{a1} 70f | 26 υμιν ἢ ημιν (26^a) K | απεσταλη (cf 10 36) K |
 27 om εν (1 19 2 14 4 16 gg 2 5) H⁵³ al I K⁴⁻⁴ K^r lat |

- 29 αὐτόν. 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ
 30 31 ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. 30 ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 31 ὃς ᾤθη
 ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ,
 32 οἵτινες νῦν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελι-
 33 ζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, 33 ὅτι ταύτην ὁ θεὸς
 ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ
 34 γέγραπται τῷ δευτέρῳ· »υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.« 34 ὅτι δὲ Ps 27
 ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὀπιστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως
 35 εἶρηκεν, ὅτι »δώσω ὑμῖν τὰ δαίτια Δαυὶδ τὰ πιστά«. 35 διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· »οὐ Jes 55:3
 36 δώσεις τὸν δαῖτιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.« 36 Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὀηρητήσας Ps 16:10
 τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν
 37 38 διαφθοράν. 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω
 39 ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἀφesis ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, 39 καὶ
 ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσεως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ
 40 πιστεύων δικαιούται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ [ἐφ' ὑμᾶς] τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς
 41 προφήταις· 41 »ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον Hab 1:5
 ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον, ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται
 42 ὑμῖν.« 42 Ἐξίστων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι
 43 αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ
 τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσελθόντων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ, οἵτινες
 44 προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἐπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. 44 Τῷ δὲ
 ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου.
 45 45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὅπ-
 46 τοῦ Παύλου λαλουμένοις βλασφημοῦντες. 46 παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ

29 add εἰσιν p γεγρ. Ia¹ 55. add η̄τοντο τον Πιλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχον-
 τες παλιν και α καθελοντες Ia¹ 55*, add *postquam crucifixus est, petierunt a Pilato
 ut de ligno detraherent eum impetraverunt et syhm* | 31 om νυν K, ~ εἰσι νυν H⁵² Ia¹ πρ²⁰,
 add ᾱχρι α νυν Ia¹ 55 c lat^{exc} g | 33 η̄μων l αυτων η̄μιν (cf 230) H Ia¹ 55 lat | ~ τω δευτερω
 γεγραπται K, om τω ~ δευτερω α ψαλμω Ia¹ 55 (πρωτω l δ.) a1, om τω δευτερω a1 | add αιτησαι πα
 ρεμου και δωσω σοι ε̄δνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της γης p συ Ia¹ 55
 syhm | 35 διοτι l διο (1 P 1 18 26) H I a1, om διο Ia¹ 55 | 38 ~ υμιν ε̄στω (28 22) H⁵² 54
 Ia1 | 39 om και H⁵² 53* 54 lat^{exc} g | add τω α νομω (Lk 24 44 Jo 1 46 cf 1 5 28 23) K |
 Μωσεως H⁵⁴ Ia¹ 55 cplur. K 2:6 lat, Μωσεος K^r | 40 om ε̄φ υμας (gg 1 8 cf 8 24 Lk 21 35)
 H⁵¹⁻² 548 Ia¹ 55 πρ, ~ εις (1 ε̄φ) η̄μας p προφ. Ic¹ | 41 add επιβλεψατε και α θαυμ. (Hb 1 5)
 I, add και επιβλεψατε p θαυμασατε Ib a1 | ~ εγω εργαζομαι (Hab 1 5 Jo 5 17) K, add ο εγω α
 εργ. H^{52*} | om εργων² K sy | add και εισιγησαν p υμιν Ia¹ 55 c² 364 syh* | 42 εκ της συναγωγης
 των Ιουδαιων l αυτων K sy, add εκ τ. συναγ. τ. Ιου. p αυτων Icplur, om αυτων Ia1 | add τα ε̄δνη
 p παρεκαλουν K sy | om ταυτα K | 43 om αυτους (28 20) K | επιμεινειν (cf Rm 6 1 11 22r) K,
 ~ επιμεινει αυτους K^r | add ε̄γενετο δε καθ̄ ολης της πολεως (1001 κατα πασαν πολιν) διελθειν (1001
 φημισθησαι) τον λογον του θῡ (1001 om του θῡ) p θῡ Ia¹ 55f w (s1001) syhm (om τ. θῡ) | 44 τε K |
 θῡ l κῡ (48 gg 48) K sy | Παυλου πολυν τε λογον ποιησαμενου περι l τον λογον Ia¹ 55 | 45 λεγο-
 μενοις l λαλουμενοις (27 11) K | add αντιλεγοντες και α βλασφημ. (45* 28 19) K syh | add εναντιου-
 μενοι και Ia¹ 1001 g |

ὁ Βαρνάβας εἶπον· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἀπῴθεισθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, 47 ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· »τέθεικά σε Jes 49⁶ εἰς φῶς ἔθνῶν τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ζωῆς ἐσχάτου τῆς γῆς.«

48 48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ 49 ἐπίστευσαν, ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ 50 κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσεβήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν 51 Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 51 οἱ δὲ ἐκ- 52 τινάζαμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, 52 οἱ τε μαθηταὶ ἐκκληροῦντο χαρὰς καὶ πνεύματος ἁγίου.

Ikonium 14 1 1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ 2 πλῆθος. 2 οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν 3 ἔθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. 3 ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ 4 τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ 5 οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 ὡς δὲ ἐγένετο ὄρμη τῶν ἔθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὀβριεῖσθαι καὶ λιθοβολῆσαι 6 αὐτούς, 6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην Lystra 7 8 καὶ τὴν περίχωρον· 7 ἄκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. 8 Καὶ τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιε- 9 ἔτησεν. 9 οὕτως ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος, ὃς ἀνετίθεισ ἀντὶ καὶ ἰδὼν, ὅτι 10 ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, 10 εἶπεν μεγάλη τῇ φωνῇ· ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου 11 ὀρθός· καὶ ἤλατο καὶ περιεπάτει. 11 οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες, ὃ ἐποίησεν Παῦλος, ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις

46 δε 1 τε *K*, τότε ~ a παρρ. lat | ἐπει *H*⁸³ al *Ia*¹ 7f Ωρ^{4:1}, om δε *H*^{81-2*} *Ia*¹ 55* πρ syh gg Tert Ad | 48 εχαιρε *K* | add τω λογω του κυ πρ επιστευσαν (48*) *Ic* syh | 49 καθ 1 δι (9³¹ 42 10³⁷) *H*⁸² 64 al *Ia*² b al | 50 add και a τας² *K* vg | add τον a Βαρναβαν (cf 46) *K* | 51 add απο a των (Lk 9⁵) *Ia*¹ 1001 e plur d g syh | add αυτων p ποδων (Mt 10¹⁴ Mk 6¹¹ Lk 9⁵) *K* syp | 52 δε (51) *K* |

14 1 πλῆθος πολυ (174) *I* e plur | 2 απειθουτες (Rm 15³¹ 1 P 2⁸) *K*, αρχισυναγωγοι των Ιουδαιων και οι αρχοντες της συναγωγης 1 απειθ. Ιουδ. *Ia*¹ 55 syhm (om τ. συναγ.) | add διωγμον p επιγ. (50) *Ia*¹ 55f c g w syh | add ο δε κς εδωκεν (1001 εποησεν ~ p ειρηνην) ταχυ (1001 om) ειρηνην p αδελφ. *Ia*¹ 55f it syhm | 3 add και a διδοντι *H* al *Ia*¹ 70f 382 e plur arm | 4 add κολλωμενοι δια τον λογον του θυ p αποστολ. *Ia*¹ 55 syhm | 7 ~ ἦσαν ευαγγελιζομενοι *K* | add p ἦσαν: και εκινηθη (1001 εξεπληροσσο) ολον το πλῆθος (1001 πασα η πολυληθεια) επι τη διδαχη (1001 al² add αυτων) ο δε Παυλος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις, om εν Λυστροις s *Ia*¹ 55f af w | 8 add υπαρχων p αυτου (3²) *K* | περιπεπατηκει *K* | 9 ηκουεν *H*⁸¹ 83 103f sa *I* al | ~ πιστιν εχει *K* | 10 om τη *H* *Ia*¹ 55* al | add σοι λεγω εν τω ονοματι του κυ Ιυ Χυ a αναστηθι (cf Mk 2¹¹ Lk 5²⁴ Ac 3⁶) *H*⁸³ 66 (om σοι λεγω, add ημων p κυ) 648 (om του κυ) 74 (om Χυ) sa (add ημων p κυ) *I* af syp hm arm | ορθως *K* | add και περιπατει p ορθος (3⁶) *Ia*¹ 55 af syhm | add ευθεως (1001 om) παραχρημα p και¹ (Lk 5²⁵) *Ia*¹ 55f af (-1001) syhm | ηλλετο *K*, ηλατο *I* *K*², ανηλατο *Ia*¹ 55* (c -λλ-), εξηλλατο *Ia*¹ 1001 | 11 τε *H*⁸¹⁻² 84 *Ia*¹ 101 8268 πρ syp | add ο a Παυλος *K* |

- 12 κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς, ¹² ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν,
 13 ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ ὁ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ
 τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις
 14 ἤθελον θύειν. ¹⁴ ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες
 15 τὰ ἱμάτια [ἐ]αὐτῶν ἐξεκήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κρίζοντες ¹⁵ καὶ λέγοντες· ἄνδρες,
 τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἔσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι
 ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν
 16 οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς
 17 παρωχημέναις γενεαῖς εἶπεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. ¹⁷ καίτοι
 οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφήκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν διδοὺς ὑετοὺς καὶ
 καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν.
 18 ¹⁸ καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.
 19 ¹⁹ Ἐπήλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους
 καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέαι.
 20 ²⁰ κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.
 Rückkehr 21 Καὶ τῇ ἑκαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. ²¹ εὐαγγελισάμενοι τε
 τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ
 22 εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρα-
 καλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς
 23 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους,
 προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.
 24 ²⁴ καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες ἐν
 26 Πέργῃ τὸν λόγον τοῦ κυρίου κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, ²⁶ κάκειθεν ἀπέπλευσαν
 εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ
 27 ἐπλήρωσαν. ²⁷ Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον, ὅσα

12 δε Ia¹ 65 101 al | add μεν p τον¹ K | Διαν Ia¹ al | 13 δε K | add αυτων p πολews K syh |
 14 αυτων (7³⁸) K gg H⁶¹⁻²⁰ 64 648 Ia¹ pr al | εἰσπηδησαν (16²⁹) K | 15 ~ υμιν εσμεν H⁶³
 al Ia¹ 7f 70f al, om υμιν I al | add τον a und p θν (15¹⁰ 26²⁰ cf Mt 16¹⁶ 26⁶³) K | 17 add γε
 p καιτοι K, και γε (17²⁷) Ia¹ 65f | αγαθοποιων | αγαθουργων (sonst stets) K | ημιν I², om υμιν
 H^{62c} 64 648 162 vg | ~ υετους διδους (Ja 5¹⁸) K | ημων K | 18 κατεπαυσαντο H^{63*} I al | add
 αλλα πορευεσθαι εκαστον εἰς τα ἰδια p αυτοις H⁶³ al I² syhm arm, add et dimiserunt eos ab se
 af | 19 add διατριβοντων δε αυτων και διδασκοντων a, om δε p επηλθον H⁶³ (om και) al I af
 (add eket) syhm arm | add τινες a απο Ia¹ 65f (65 ~ 106. p τινες) lat^{exc} g syhm, add οι a απο Ia¹
 pr, add και a 1ουδ. Ia¹ pr, ~ Ικον. . . Αντ. Ia¹ 65 syhm | add διαλεγομενων αυτων παρησια
 p και² (cf 20° 24²⁶) H⁶³ al I af syhm arm | πεισαν | πεισαντες H⁶³ al Ia¹ 65 200f 6268 al af,
 ανεπεισαν H al I, επεισαιαντες Ia¹ 65 | add αποστηναι απ αυτων λεγοντες οτι ουδεν
 αληθες λεγουσιν αλλα παντα ψευδονται p οχλους H⁶³ al I af | add πεισαντες τους
 οχλους και a λιθασαντες I | εσυραν I K^r | νομισαντες (Lk 2⁴⁴) K | τεθναναι K,
 ~ τεθν. αυτον Ia¹ 65 | 20 ~ αυτον των μαθητων K | 21 om την² (cf 20) Ia¹ 65 70f
 eplur K^r | om εις² 3 K lat | 22 add και a παρακαλουντες H⁶³ I af sy, add τε p παρακ.
 H^{62c} Ia¹ 65 it^{exc} d g vg | 23 ~ πρεσβυτερουs a κατ K syh | 24 om την² K | 25 om του
 κῷ (8⁴ 11¹⁰ 16⁶ gg 8²⁵ 16³²) K | Ατταλειαν K | add ευαγγελιζομενοι αυτους p Ατταλ. Ia¹ 65 c²
 364fff (αυτοιs) syh* | 27 ανηγγειλαν (15⁴) K, απηγγειλαν (4²⁴) Ia¹ 1001 al | ~ θς εποησεν (2³⁶
 15⁴) H⁶² al I |

28 ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 διέ-
τριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

Dritter Kreis: Das Heidenchristentum und die Urgemeinde 15,1-16,5

Ver. 15
handlungen
in
Jerusalem

1 ¹ Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς, ὅτι, ἐὰν
2 μὴ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωυσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² γενομένης δὲ στάσεως
καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀνα-
3 βαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους
καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ Οἱ μὲν οὖν
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρείαν ἐκ-
4 διηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνων καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς
ἀδελφοῖς. ⁴ παραγεόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας
καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγελλάν τε, ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν
5 μετ' αὐτῶν. ⁵ Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν φαρισαίων πεπι-
στευκότες, λέγοντες, ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Μωυσέως.
6 ⁶ Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.
7 ⁷ Πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
ἀδελφοί, ὁμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ
τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι.
8 ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς [αὐτοῖς] τὸ πνεῦμα τὸ
9 ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, ⁹ καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει
10 καθάρσας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν
ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν
11 βαστάσαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεῦομεν σωθῆναι καθ' ὃν
12 τρόπον ἡμεῖς. ¹² Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ
13 Παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι'
αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί,

28 add εκει p δε (25 14) K |

15 1 add των πεπιστευκωτων απο της αιρεσεως των φαρισαιων p ιουδαίας (s) I c² 364ff al syhm
περιτεμνηθε (Ga 5 2) K, περιτεμνεσθαι I a¹ 200f al | om τω² (13 20 Lk 24 44) K | add και α τω 1,
περιπατητε p Μωυσ. I a¹ 55 syhm | Μωσεως H⁶⁴ I a¹ 55 cplur lat, -σεος I cplur K^r | 2 ουν l δε
K vg sy | add p αυτους: ελεγεν γαρ (d autem) ο Παυλος μενει ουτως καθως επιστευσαν δυσχυρι-
ζομενος (d g om) οι δε εληλυθοτες απο Ιερουσαλημ I a¹ 55 g (om οι δε—λερ.) syhm, add *docebant
enim paulus et barnabas manere unumquemque ita ut credidit w*, παρηγγειλαν αυτοις l
εταξαν, τω Παυλω και Βαρναβα και πσιν αλλοις, ~ a αναβαινειν, om εξ αυτων I a¹ 55 syhm | add
οπως κριθωσιν επ αυτους p τουτου I a¹ 55 (~ a περι, c αυτων) c² syh* | 3 om τε K lat sy | add την
α Σαμαρειαν (cf 8 9 14 Jo 4 4 υδ) I a¹ 55 al | 4 Ιερουσαλημ (s) K | απεδεχθησαν (21 17) K |
add |μεγαλωσ |p |παρεδεχθ. |H⁶³ I a¹ 55 c syh* | |απο H⁶¹ 53 al I a¹ πρ | ~ εποισησεν ο θς (12
14 27) I a¹ 55 al g, ~ ο θς p μετ αυτων al | add και οτι ηνοιξεν τοις εθνεσι θυραν πιστεωσ p αυτων
(14 27) H⁶¹ I cplur | 5 add οι δε παραγγειλαντες αυτοις αναβαινειν προς τους πρεσβυτερουσ
α εξανεστησαν om δε I a¹ 55 syhm | Μωσεωσ s. zu 1 | 6 δε K | ζητηματος l λογου (2) I a¹ 1001
c g syh | 7 συζητησεωσ (28 29 gg 15 2) K | ~ ο θς a εν K, ~ ο θς εξελεξατο I a¹ 55
c af g Ir | ημιν (1 16 3 18 21 4 25) K | 8 om αυτοις² H g, επ αυτους I a¹ 55 | 9 ουδεν H⁶¹ al
I a¹ 1100 | 11 add Xb p lū H⁶³ al I a¹ 55 5268 pr cplur g syP | 12 add συγκατατιθεμενων δε
των πρεσβυτερων τοις υπο του Πετρου ειρημενοισ α εισιγησεν, om δε I a¹ 55 syh* |

- 14 ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν
 15 ἐξ ἔθνων λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν,
 16 καθὼς γέγραπται ¹⁶ »μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ Am 9 11f
 τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,
 17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ
 18 ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα·
 19 γινωστὰ ἀπ' αἰῶνος. ¹⁹ διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνων
 20 ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ²⁰ ἀλλ' ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν
 ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος.
 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοῖς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν
 ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.
 22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὄλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ
 ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ,
 Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαραββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς,
 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν ταῦτα· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι [καὶ οἱ]
 ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνων
 24 χαίρειν. ²⁴ Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις
 25 ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ διστειλάμεθα, ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις
 ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν
 26 Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδοκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνό-
 27 ματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁷ ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν,
 28 καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ²⁸ ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ
 29 ἀγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βῆρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες,
 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας, ἐξ ὧν διατηροῦντες
 ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. Ἔρρωσθε.

Bescheid
nach
Antiochia

14 add επι α τω (4 17r 5 40) K | 16 κατεστραμμενα (Jes 17) H^{δ1} (-εμμ-) -2 a1, ανεσκαμμενα I^{a1} 1001, σκαμμενα I^{a1} 200 | 17 add παντα p ταυτα K, add παντα α ταυτα I^{a1} 1001 7 a1 Kc | 18 add α εστιν α γνωστα, add αυτου p αιωνος I^{b1} Kc | add εστιν τω θεω παντα τα εργα αυτου p αιωνος K, om παντα I^{a1} 7f 70 g, γνωστον απ αιωνος τω κυριω το εργον αυτου H^{δ4} I^{a1} 55 (add εστιν α τω) lat^{oxc} g (af hiat) syhm arm Ir (δω̄ l κω̄) | 20 αλλα K | om απο (29) H^{δ1-2} a1 I^{a1} 55 a1 e p | om του² (29) H^{δ1} 54 a1 I^{a1} | ~ αιματος . . πνικτου . . πορνειας (29) I^b, om και του πνικτ. (-) I^{a1} 55 g Ir | add p αιματος: και οσα αν μη θελωσιν αυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειν I^{a1} 55 (om αν, θελωσιν, εαυτοις, ποιειτε) b sa Ir Eus | 21 Μωσῆς H^{δ4} I^{a1} 1001 (gg e) 200f 1100 a1 K^r lat | 22 om τω K | επικαλουμενον (11 13 12 12 gg 1 28) K | Βαραββαν I K^r g, Βαραββαν I^{a1} 55 | 23 add επιστολην περιεχουσαν α ταδε (cf 23 25) H^{δ3} I^{a1} 55 (~ επισ. α δια) c² g w syhm, add και πεμψαντες α περιεχ. I^{c2} syhm, add επιστολην εχουσαν τον τυπον τουτον p γραψ. H^{δ6} | om ταδε H^{δ1-2*} 54 a1 vg | om και οι² H I^{a1} 55 lat arm Ωρ Ir, om και οι αδελφοι I^{a1} sa | 24 om εξελθοντες (cf 2 11 20) H^{δ1-2*} a1 I^{a1} 200f arm | add λεγοντες περιτεμεσθαι και τηρειν τον νομον ρωμων (cf 15 5) Ir I^{exc} a¹ 55 K sy, ~ υμων τας ψυχας p περιτ. I^{a1} 1001 | 25 εκλεξαμενους (22) Ir K | 26 add εις παντα πειρασμον p Χυ I^{a1} 55f c² syhm | 27 ταυτα l τα αυτα I^{a1} c¹ a1 | 28 ~ αγιω π̄ω om τω² (cf 10 45 16 8) Ir Ωρ K | ~ των επαναγκες τουτων K, om τουτων H^{δ4} I^{a1} πρ c¹ Kλ | 29 πνικτου (20 21 25) K, ~ πορνειας . . πνικτου (20) I^{a3} a1, ~ πορν. και α αμ. Tert, om και πνικτων (-) I^{a1} 55 af vg? Tert 1:1 Ir Ambrst | add και οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειν p πορνειας I^{a1} 55 (αυτοις, ετερω) b c² 364 (ετερω, ποιειτε) af p syh* sa Ir (ποιειτε) gg Tert | add φερομενοι εν τω αγιω πνευματι p πραξετε (cf 2 P 1 31) I^{a1} 55 Ir Tert |

30 ³⁰ Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ
31 πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ³¹ ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.
32 ³² Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν
33 τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐπεστήριξαν. ³³ ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης
35 ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστειλαντας αὐτούς. ³⁵ Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας
διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν
τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

Über-
mittlung
desselben
an die
heiden-
christlichen
Gemeinden

36 ³⁶ Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ
ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ πόλιν πάσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον
37 τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. ³⁷ Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ τὸν
38 Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον. ³⁸ Παῦλος δὲ ἤξιου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν
ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συναλεθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαμβάνειν
39 τοῦτον. ³⁹ ἐγένετο δὲ παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν
40 τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπεύσαι εἰς Κύπρον. ⁴⁰ Παῦλος δὲ ἐπι-
λεξάμενος Σίλαν ἐξήλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.

41 **16** ⁴¹ 1 διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. ¹⁶ ¹ Κατή-
τησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ Ἰδοῦ μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι
2 Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς πατρὸς δὲ Ἑλλήνος, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο
3 ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. ³ τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν
αὐτῷ ἐξελεθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
4 τοῖς τόποις ἐκεῖνοις. ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες, ὅτι Ἑλλήν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὄπῃρην.
4 ⁴ Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ
5 κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσόλοις. ⁵ Αἱ μὲν
οὖν ἐκκλησίαι ἑσπερεύοντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσεον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

Dritter Teil: Ausbreitung des Christentums in der griechischen Welt 16,8-21,15. Erster
Kreis: Macedonien 16,8-17,15

Ruf nach
Macedonien

6 ⁶ Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου
7 πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ. ⁷ ἔλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπέ-
ραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ.

30 ἦλθον (gg 11²⁷ 15¹) K | 33 ἀποστολους | ἀποστειλαντας αὐτους (22) K | 34 add p 33 34:
εδοξεν δε τω Σιλα επιμειναι αὐτου H⁸³ al I g w syh* arm, om δε I a¹, Σιλαν | τω Σιλα I a¹, επι-
μειναι I a¹ 70f, αὐτους H⁸³ I a¹ 65 (c add pros a αὐτους) al, αὐτοθι I a¹, add monos δε ιουδας επορευθη
p αὐτου I a⁶⁵ g w arm, add eis ιερουσαλημ p επορευθη w (reversus est hierosolyma) arm |
36 - Παυλος a προς K | add ημων p αδελφους K | add τους a κατα I a¹ 65 268 pp al | ~ πασαν
πολιν K | 37 εβουλευσατο (cf 5 33 27 30) K, εβουλευετο I a¹ 65 (gg d) | om και (38) K syP |
om τον¹ H⁸³ al I K^r | επικαλουμενον (10¹⁶ 12¹²) H⁷ I² | 38 συμπαραλαβειν (37) K, τουτον
μη ειναι συν αὐτοις | μη συμπ. τουτον I a¹ 65 | 39 ουν | δε K | 40 θεου | κυριου (13⁴³ 14²⁶)
K | 41 add την a Κιλικιαν (41* 27 5 gg Ga 1 21) H⁶¹ I a¹ 1001 70f | add παραδιδους τας εντολας
των πρεσβυτερων p εκκλησι. (cf 16 4) I a¹ 65 g arm syhm |

16 ¹ add διελθων δε τα εθνη ταυτα a κατηνησεν, om δε I a¹ 65 g (om ταυτα) syhm | om και¹ K
syP | om εις² (cf 14 6) K | add τινος p γυναικος K syP | 3 - τον πατερα αὐτου (1 ο πατηρ αὐτου)
a οτι K, ~ a απαντες I c | 4 διερχομενοι δε | ως δε διεπορ. I a¹ 65 g (ergo | δε) | add εκηρυσσον
και a, μετα πασης παρρησιας τον κν Ιν Χν p παρεδ., αμα παραδιδοντες και τας εντολας | φυλασσειν
υπο I a¹ 65 syhm | παρεδιδου K | add των a πρεσβυτερων K | ιερουσαλημ (15 2) K | 6 διελθοντες
| διηλθον (13 6) K | add την a Γαλατικην (18²³) K | 7 om δε K | κατα | εις (7*) K | πορευεσθαι
K | om Ιν (cf 6) K, κυ | Ιν (8 30) H⁸³* I a¹ 200f g |

8 9 8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. 9 καὶ δράμα διὰ τῆς νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ Μακεδῶν τις ἦν ἐστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων·
10 διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. 10 ὡς δὲ τὸ δράμα εἶδεν, εὐθέως ἐξητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν συμβιβάζοντες, ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελισασθαι αὐτούς.

Philippi 11 11 Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ
12 εἰς Νεά[ν]πολιν, 12 κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἧτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.
13 13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλης παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναῖξιν.
14 14 καὶ τις γυνὴ δνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου.
15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένατε. καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν, παιδίσκη τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντήσαι ἡμῖν, ἧτις ἐργασίαν πολλὴν παρέιχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. 17 αὕτη κατακοιμήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑπίστατον εἶσιν, οὔτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. 18 τοῦτο δὲ ἐποίησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος καὶ πιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν δνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. 19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, 20 καὶ προσαγαγόντες αὐτούς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, 21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. 22 καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρῆξαντες αὐτῶν τὰ ἰμάτια ἐκέλευον ῥαβδίσειν, 23 πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς, 24 ὃς παραγγείλαν τοιαύτην λαβῶν ἔβαλεν αὐτούς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν

9 om της (5¹⁹ 17¹⁰) H^{δ1} al I^{a1} | ~ ὠφθη a τω K, εφανη l ὠφθη (Mt 1²⁰) I^c | ~ Μακεδῶν p ην (ef 10¹) K, ~ Μακ. p τις I^{b1} sy^h arm, ~ p εστως I^{a1}, om τις I^{a1}, om ην I^{a1} 85*^f al | add κατα προσωπον αυτου p εστως I^{a1} 85 c² sy^h* sa | om και² K | 10 διεγερεις ουν διηγησατο το οραμα ημιν και ενοησαμεν l ως—συμβιβ. I^{a1} 85 sa | add την a Μακεδονιαν (19²² 20¹ gg 16⁹) K | κ5 l θ5 Ir K | 11 add τη δε επαυριον a αναχθ. om ουν I^{a1} 85 c² (353^f non om ουν) 364 466 sy^{hm} | δε l ουν (13¹³) H^{exc} 61 63 al I^{a1} 1001 70^f al lat^{exc} g (af hiat) | add της a Τρωαδος K | τε l δε² K sy^p, και τη l τη δε I^{a1} 85 lat | Νεαν Πολιν H^{δ1-2} 84 I^{a1} 55^c al | 12 εκειθεν τε l κακειθεν (13⁴) K, δε (in K) I^c sy^h | add της a Μακεδ. K | κολωνεια K | αυτη K, ~ τη αυτη I^{a1} | 13 πολεως l πολης (7⁵⁸ 14¹⁹ 21⁵ gg Hb 13¹²) K | ενομιζομεν H I^{a1} 70^f al, ενομιζεν H^{δ2}, εδοκει I^{a1} 85 (lat) | προσευχην H^{exc} 61 64 al I^{a1} 70 264 al | 14 ηκουσεν H^{a1} I | 15 μενετε (Mk 6¹⁰ Lk 9⁴ gg Mt 10¹¹) H I^{a1} 85^f | 16 om την (13) K | πυθωνα H I^{a1} Ωρ lat^{exc} g | υπαντησαι (Ac sonst stets) H I^{a1} al Ωρ | 17 κατακολουδουσα (1 K 10⁴ gg Lk 23⁵⁶) H^{δ1-2} I^{a1} 85 8268 πρ gg Ωρ, παρακολ. al | ημιν l υμιν (17^a) Ωρ K | 18 om o H^{δ1-2} 84 | add τω a ονοματι (3⁸) K | 19 om τον² H^{δ3} I^{a1} 85 7 70 200^f al | 22 πολυς l ο (Jo 6³ υδ) I^{a1} 85^g sy^{hm} | περιρρηξαντες K | 24 ειληφως l λαβων (Mt 25²⁴) K | ~ ησφαλισατο αυτων H, om αυτων I^{a1} 70^f |

- 25 και τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον
 Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι.
 26 26 ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου.
 27 ἠνεφέχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 ἔξυπνος
 δὲ γινόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
 μενος μάχαιραν ἠμέλλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους.
 28 28 ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος λέγων μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες
 29 γὰρ ἔσμεν ἐνθάδε. 29 αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἐντρομος γινόμενος
 30 προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, 30 καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί
 31 με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; 31 οἱ δὲ εἶπον· πιστεύσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
 32 καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. 32 καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου
 33 σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
 τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες
 34 παραχρῆμα, 34 ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ
 35 ἠγαλλίασατο πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ. 35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστει-
 λαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.
 36 36 ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ἀπε-
 στάλκασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν οὖν ἐξεληθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.
 37 37 ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δεῖραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους
 Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
 38 οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. 38 ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατη-
 γοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες, ὅτι Ῥωμαῖοί
 39 εἰσιν, 39 καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ

26 ανεωχθησαν *K*, ηνοιχθ. *H*^{δ2} 84 al | *Ia*¹ 1001 Ωρ | τε 1 δε2 *K*, και ηνε. lat (afhiat) | ανειδη *Ib*
c al, ανελυθη (*Mk* 7³⁵) *H*^{δ2*} *Ia*¹ 85* | 27 add την αμαχ. (*Mt* 26⁵¹ *Mk* 14⁴⁷) *H*^{δ1} 83 al | *Ia*¹ 85
 εμελλεν *K* | 28 ~ μεγαλη φωνη (14 10 26 24) *H*^{δ1} 84 al | *Ia*¹ al vg, ~ μεγ. φωνη p Παυλος *H*^{δ1} *I* al
g syP | om o *H*^{δ1-2} 83* | *Ia*¹ 200f al | 29 υπαρχων 1 γενομενος (Ac hāufig) *H*^{δ3*} *Ia*¹ 85 (ggd
 70f c | add προς τους ποδας p προσεπ. (cf 5¹⁰ *Mk* 7²⁵) *Ia*¹ 85* *g* p vg² syh* | 30 add τους
 λοιπους ασφαλισαμενος p εξω *Ia*¹ 85 syh* | 31 om Xv̄ (11 20 gg 11 17) *H*^{εε} 83 al | *I* al lat | add
 πασ α ο (11 14) *H* al | *I* | 32 και 1 συν *K* | 33 απαντες *H*^{δ1-2} *Ia*¹ 70f c | 34 add αυτου p
 οικον (32) *K* | ηγαλλιατο *K* | πανοικι *K*, συν τω οικω αυτου 1 πανοικει *Ia*¹ 85 lat, om πανοικει *Ia*¹
 1001 | 35 συνηλθον 1 απεστ., add επι το αυτο εις την αγορα και αναμνησεντες τον σεισμον τον
 γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστειλαν p στρατηγοι *Ia*¹ 85 syhm | add ους εκθες παρελαβες p εκεινους
*Ia*¹ 85 c² 364f syhm | 36 απεσταλκαν *H*^{δ1-2} 84, απεστειλαν (5 21) *H*^{δ3} 162 | 37 om ημας³ *K* |
 ~ εξαγαγ. ημας *Ia*¹ 200f b¹ al | 38 ανηγγειλαν (14 27 15 4) *K* | add τα ρηθεντα προς τους
 στρατηγους p ταυτα *Ia*¹ 85 syP (αυτους 1 τους στρ.) | και εφ. 1 εφ. δε *K*, add οι α δε, ~ εφοβ. p εις
*Ia*¹ 85 syP | 39 παραγενομενοι μετα φιλων πολλων 1 ελθοντες *Ia*¹ 85 | add εις την φυλακην p
 ελθοντες *Ia*¹ 85 c² | add εξελθειν ειποντες ηγνοησαμεν τα καθ υμας οτι εστε ανδρες δικαιοι p αυτους
*Ia*¹ 85 c² | παρεκαλεσαν αυτους λεγοντες 1 πρωτων (39*) *Ia*¹ 85, om εξαγαγ. πρωτων *Ic*² syh* | εκ 1
 απο *Ia*¹ 85 c² | add ταυτης p της πολ. *Ia*¹ 85 syh*, a της π. *Ic*² | εξελθετε 1 απελθειν ~ p
 πολεως, add μηπως (*Ia*¹ 85 μηποτε) επιστραφωσιν παλιν (*Ia*¹ 85 ~ παλιν συστρ- add ημιν) οι (*Ia*¹ 85
 om) επικραξαντες (*Ia*¹ 85 -ου-) καθ υμων *Ia*¹ 85 c² syh* (add και εξαγ. παρεκ. αυτους λεγ. εκ της
 πολεως) | εξελθειν (40) *K* | om απο *K*, εκ 1 απο *Ia*¹ 1001 200f al |

40 τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξεληθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐξῆλθον.

Thessa- 17 1 ¹ Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην,
 Ionich 2 δπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς
 3 αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ
 4 παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι
 5 οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν
 6 ἐπίσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων
 7 πλῆθος πολὺ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
 8 προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἑθρο-
 9 βουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐξήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς
 10 τὸν δῆμον. ⁶ μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς
 11 πολιτάρχας βρώντες, ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε
 12 ἀρείουσιν, ⁷ ὅς ὑποδέδεκται Ἰάσων. καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων
 13 Καίσαρος πράσσουσι βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἐτάραξαν δὲ τὸν
 14 ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, ⁹ καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ
 15 Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτοὺς. ¹⁰ Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτός
 16 ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέρριαν, ὅτινες παραγενόμενοι εἰς
 17 τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήσαν. ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν ἐγενεότεροι τῶν ἐν
 18 Θεσσαλονικίᾳ, ὅτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας [τὸ] καθ' ἡμέραν
 19 ἀνακρίνοντας τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν
 20 ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσηχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
 21 ¹³ Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ
 22 κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκει· σαλεύοντες καὶ
 23 ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ
 24 πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ὑπέμεινάν τε ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.
 25 ¹⁵ οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
 τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν, ἐξήρισαν.

40 εκ 1 απο (12¹⁷) K, om απο I a¹ | ~ τους αδελφους a παρεκαλ. add αυτους p παρεκ. I^{exc} a¹ 70f K, διηγησαντο οσα εποιησεν κς αυτοις παρακαλεσαντες l παρεκαλεσαν I a¹ 65 |

17 I om την² K | add η α συναγωγη (10) K | 2 διελεχθη (18¹⁹) I a¹ c a¹, διελεγετο (17 18⁴) I lat | 3 ~ ις ο Χς (9³⁴) H⁸² I a¹ 1001 1100 8268 p c a¹ K^r, om ο H⁸² 84 a¹ I a¹ 85 1100 c, add ο a I⁵ H⁸¹ | 4 επιστευσαν l επεισθησαν (34) H⁸⁴⁸ I a¹ c lat | ~ πολυ πληθος (14¹) K | 5 om ζηλωσαντες .. και ~ προσλαβ. a δε K | add οι απειδουντες a των (14²) K, add απειδ. a λουδ. I eplur add απειδ. p πονηρους I a¹ 1001 | ~ τινας ανδρας K, ~ τινας ανδρας a των I a¹ 65 arm | επισταντες τε l και επιστ. K, δε l τε (in K) I a¹ 200 1100 a¹, om και I a¹ 7f | Ιαωνος H⁸⁴ a¹ I | αγαγειν K, προσαγ. I a¹ 1001 a¹, εξαγ. I a¹ 65 | 6 εσυραν I | add τον α Ιασονα (5) K | Ιαωνα I | 7 ~ λεγοντες ετερον K, λεγ. ειναι ετερ. I a¹ 1001 | 9 Ιαωνος H a¹ I | 10 add της α νυκτος (16⁹) K, om δια νυκτος H⁸⁴ | Βερροϊαν I a¹ p eplur K^r | ~ απησαν a των K | 11 om το (2^{49f} 3² gg Lk 11³) H^{exc} 61 a¹ I K^r | εχει I a¹ a¹ | add καθως Παυλος απαγγελει p ουτως I c² 864ff syh* g | 12 add τινες δε ηπισθησαν p επιστ. I a¹ 65 c² 364ff | 13 Βερροια cf zu 10 | om και ταρασσοντες K | add ου διαλαμπανον p οχλους I a¹ 65 sy p | 14 ως l εως K, om εως I a¹ 65 200f 8268 a¹ | -εμενον K, επεμ- (21 + 28¹²) I a¹ 70f 200f a¹, απεμ- H a¹ I a¹ 1001 | δε l τε¹ K | 15 καθιστανοντες H I a¹ 85 70 a¹, καταστ. I a¹ 65, αποκαθ. H a¹ I a¹ p | add αυτον p ηγαγον K | om τον³ H |

Zweiter Kreis: Hellas 17,16-18,17

Athen 16 ¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦ τοῦ Παύλου παρωξύνετο τὸ πνεῦμα
 17 αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διελέγετο μὲν οὖν ἐν
 τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβόμενοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν
 18 ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν
 φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ. καὶ τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος
 λέγειν; οἱ δὲ ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεύς εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν
 19 ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοι τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον,
 20 λέγοντες· δυνάμεθα γινῶναι, τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; ²⁰ ξενί-
 ζοντα γὰρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι, τίνα θέλει
 21 ταῦτα εἶναι. ²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον
 22 ἠὲ καίρου ἢ λέγειν τι ἢ ἀκοῦειν [τι] καινότερον. ²² Σταθεῖς δὲ ὁ Παῦλος ἐν
 μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
 23 ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εἶδον καὶ
 βωμόν, ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες ἐσεβείετε, τοῦτο ἐγὼ
 24 καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος
 25 οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ
 ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τις, αὐτὸς διδούς πᾶσι ζωὴν
 26 καὶ πνοὴν [καὶ τὰ πάντα. ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν
 ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας
 27 τῆς κατοικίας αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὐροίεν,
 28 καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
 κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ
 29 καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν,
 χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ λίθου, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι
 30 ὁμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς
 31 ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, ³¹ καθότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἣ μᾶλλον
 κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ, ᾧ ᾤρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν

16 θεωρουνη K | 17 add τοις a εν Ia¹ 65 c² 364 6299 syhm sa | 18 om και I lat (af hiat) sa bo sy^h arm | Ἐπικουρειων K | add των a Στοικων K | συνεβαλον Ia¹ 70f 6268 pr eplur, συνελαβον Ia¹ 65* (gg d) | add αυτοις p ευηγγελ. H^{62c} 64 al I | 19 add μετα δε ημερας τινας a επιλαβ. om τε Ia¹ 65 c² syh*, add αυτον p ηγαγ. Ia¹ 65 syh, ~ ηγαγον a επι Ia¹ 65 c¹ 551 g syh, add πυνθανομενοι a λεγ. Ia¹ 65 syh | 20 τι αν I τινα² (18) K vg sy | θελοι (18) K | 21 ευκαιρουνη K | και I η² K | om τι² K I^{exc} a² 175 3 6507 | 22 om o H⁶¹⁻² al Ia¹ 71 al | ον . . τούτων I ο . . τουτο K ll gg H^{61-2*} 64* al Ia¹ 65 lat Ωρ | 21 ~ κς υπαρχ. Ir K | 25 ανθρωπων (Mt 17 22 Lk 9 44) K | ~ πνοην και ζωην (cf Gen 2 7 7:22) H⁶⁶ Ic eplur | κατα I και τα K, om τα (24) H^{62*} al Ia¹ 1001 | 26 add αιματος p ενος (gg Rm 5 16 9 10 Heb 2 11 11 12) Ir K | γενος I εθνος I eplur lat syhm Ir Kλ | παντος προσωπου I παν το προσωπον H Ia¹ 65 101 pr Kλ, om το Ia¹ 1001 200f al | 27 κν I δν (Jer 10 21) K, το θειον (29) Ia¹ 65 g Kλ Ir, add εστιν p θειον Ia¹ 65 (d Ir quod divinum est) | ψηλαφησειεν H⁶² Ia¹ exc 65 al, -σαιεν al, -σει I al | η I και H⁶⁴ Ia¹ 65 70 pr 62 lat sa Kλ Ir | καιτοιγε I καιγε (Jo 4 2) H⁶² I al, καιτοι (14 17) H⁶⁴ Ia¹ 1001 Kλ | 29 χρυσιω (20 33) H⁶² 64 Ia¹ 1001 70f al, αργυριω (20 33) H⁶⁴ al Ia¹ al | 30 απαγγελει (5 25 uö) H^{61-2*} Aδ | πασι I παντας Ir K, ~ πασι a τοις I al | 31 διοτι I καθοτι K |

32 ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν
 33 ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. 33 οὕτως ὁ Παῦλος
 34 ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν
 οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.
 Korinth 18 1 1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς [ὁ Παῦλος] ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον.
 2 2 καὶ εὗρῶν τινα Ἰουδαίων ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-
 θότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι
 Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς,
 3 3 καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενον παρ' αὐτοῖς, καὶ εἰργάζετο, ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
 4 τῆ τέχνη. 4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, κειθὲν τε
 5 Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. 5 ὥς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ
 ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι
 6 τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 6 ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναζόμενος
 τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν, καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ
 7 τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. 7 καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς
 ὀνόματι Τίτου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ
 8 συναγωγῇ. 8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὧν τῷ
 οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.
 9 9 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὄραματος τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ
 10 μὴ σιωπήσῃς, 10 διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι
 11 σε, διότι λαὸς ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. 11 Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ
 12 μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 12 Γαλλίανος δὲ ἀνθυπάτου
 ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον
 13 αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα 13 λέγοντες, ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπειθεὶ οὗτος τοὺς ἀνθρώ-
 14 πους σέβεσθαι τὸν θεόν. 14 μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ
 Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ βραδιούργημα πονηρὸν, ὧ

32 - παλιν a περι K, ~ παλιν a και Ia¹ 1001 8268 πρ b, add και a παλιν (in K) Ia¹, om και Ia¹ 85 lat arm |

18 1 add δε p μετα (Lk 10.1) Ωρ K sy, αναχωρησας δε l μετα ταυτα χωρ. (cf 23 19) Ia¹ 85 af (και l δε) | om ο Paulos H⁸¹⁻² 848 sa bo Ia¹ 85 it vg | 2 τεταχεναι (22 10) K, προστετ. Ib¹ al | εκ 1 απο² (1) K | add οι και κατοκησαν εις την Αχαιαν p Ρωμης Ia¹ 85* af syhm, add Paulus autem agnitus est Aquilae p Αχαιαν af syhm | 3 ηργαζ- H^{81*-2*} 84 al Ia¹ 85f 101 382 8268 al, -ζοντο H^{81*-2*} bo Ωρ | τηο τεχνην (12 9) K^{12.9} K^r, om ησαν-τεχνη Ia¹ 85 g | 5 πνι 1 λογω K | om ειναι K | 6 add πολλου δε λογου γινομενου και γραφων διερμηνευομενων a αντι- τασσ. Ia¹ 85 af syhm | τας κεφαλαις Ia¹ pr al K^r | 7 add απο του Ακυλα p εκειθεν Ia¹ 85 (om του om εκειθεν) c² 364 8299 (om του) 466 af | ηλθεν K | om Τιτου K, om ονοματι H⁸⁴ Ia¹ af | 8 ακουσαντες (32) I c al | add δια του ονοματος του κῡλῡ Χῡ p επιστ. Ic² (8299 add ημων p κῡ) syhm, add τω θεω syP, add πιστευοντες τω θεω δια του ον. τ. κῡ ημων lῡ κῡ p εβαπτ. Ia¹ 85 af | 9 ~ δι οραματος εν νυκτι (cf 16 9) K, ~ εν νυκτι p Παυλω Ia¹ 85 g, εν οραματι om νυκτι δι H⁸⁴ af syP | 11 τε (2 3) K, και εκαθισεν Ia¹ 85 af | 12 ανθυπατευοντος K | συλλαθησαντες μεθ εαυτων επι τον Παυλον 1 τω Παυλω Ia¹ 85 af, επιθεντες τας χειρας αυτω 1 και Ia¹ 85 syh* | add προς τον ανθυπατον p αυτον syh*, τον ανθυπατον 1 τ. βημα af | 13 ~ ουτος αναπειθει K | 14 add ουν p μεν (19 38) K | ανεσοχημν H^{81-2*} al Ia¹ |

- 15 Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν· ¹⁵ εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὤψεσθε αὐτοί. κριτῆς [γὰρ] ἐγὼ τούτων οὐ
 16 βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ
 17 πάντες [οἱ Ἕλληνες] Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος.
 καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλῶνι ἔμελεν.

Dritter Kreis: Asia 18,18-19,40

Zwischen-
besuch in
Syrien

- 18 ¹⁸ Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξά-
 19 μενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας. κει-
 19 ράμενος ἐν Κεγχραῖς τὴν κεφαλὴν. εἶχεν γὰρ εὐχήν. ¹⁹ κατήντησαν δὲ εἰς
 Ἔφεσον, κακείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγω-
 20 γὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. ²⁰ ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον
 21 μείναι οὐκ ἐπένευσεν, ²¹ ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν ἀνακάμψω
 22 πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς
 Καισαρείαν ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν,
 23 ²³ καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν
 καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

Apollos in
Ephesus

- 24 ²⁴ Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος,
 25 κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ οὗτος ἦν κατηχημένος
 τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς διὰ περὶ
 26 τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ²⁶ οὗτος τε ἤρξατο
 παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα
 27 προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. ²⁷ βου-
 λομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαίαν προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν
 τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς

15 ζητήμα (15₂ gg 23₂₉ 25₁₉ 26₃) K | om γαρ H^{δ1-2 64 a1} I^{a1 65 a1} lat | 17 om οι
 Ἕλληνες H^{δ1-2 64 bo} I^{a1} it vg, Ιουδαίοι I Ell. (12) I^{a1} np | εμελλεν K | 18 ~ την κεφ. a εν K |
 19 κατηντησεν K, κατανησας I^{a1 65} | και εκεινους K | add τω επιοντι σαββατω p και (in K cf
 13⁴⁴) I^{a1 65} (~ a εκ.) c² af² syh* sa | εκει I αυτου (17₁₄ 25₁₄ gg 15₃₄ 21₄) H^{δ2 64 a1} I^{a1}
 65f 70f a1, εκει I εκεινους, αυτους I αυτου I^{a1} | διελεξατο (17₂) H I b a1, διελεγετο (17₁₇ 18₄) I^{a1}
 65 a1 lat | 20 add παρ αυτοις p μειναι (3 21₇) K | 21 αλλ K | απεταξατο I αποταξ και, add
 και a ανηχη K | add αυτοις p αποταξ. (Mk 6₄₆ 2K 2₁₃) K | add δει με παντως την εορτην την
 ερχομενην ποιησαι εις Ιερουσαλυμα p ειπων add δε p παλιν K I^{a1 65} e sy, om παλιν δε, ημεραν I την²
 I^{a1 65}, Ιερουσαλημ I^{a1} 70f | 21f add τον δε Ακυλαν εισασεν εν Εφεσω p Εφεσου I^{c2 364ff} sy p
 (add και πρισκιλλαν p ακ.) hm, add αυτος δε ανεχθεις ηλθεν εις Καισαρειαν a και¹ (21) I^{c2 364} sy
 (Καισαρειαν ~ Καισαρειαν) p hm | 23 στηριζων (Lk 2₃₂ Pls stets gg Ac 15₃₂ 41) H^{δ1-2 64 648} |
 25 κῦ I ἴβ (25^a) K | 26 ~ Πρισκιλλα και Ακυλας (18) H^{δ1-2 64 648 bo} I^{a1} 1001 lat | ~ του θεου
 οδον K, τον λογον I την οδον (15_{35f} 19₁₀ 20) I b, κῦ I θῦ (25) I^{a1} 1001 p²⁰ b p sy p, om του θυ I^{a1}
 65 g | 27 εν δε τη Εφεσω επιδημουντες τινες Κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν I
 βουλομενου δε αυτου, add συν αυτοις p διελθειν, πατριδα αυτων I Αχαιαν, συγκατανευσαντος δε αυτου
 I προτρεψαμενοι, Εφεσιοι I αδελφοι (nur 65), add εν Κορινθω a μαθηταις, οπως αποδεξωνται το-
 ανδρα I αποδεξ αυτον, επιδημησας (syhm παραγ.) εις την Αχαιαν I παραγενομενος, ~ πολυ συνεβ. εν
 ταις εκκλησιας I τοις πεπ. (nur 65) δια της χαριτος I^{a1 65} syhm | add εις την Αχαιαν p παραγ. (27^a)
 I^{a1 65} c² g syh* | om δια της χαριτος I^{a1 65} c^{1 2} 364 lat (af hiat) syh |

- 28 πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος. 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.
- Paulus 19 1 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ
 in Ephesus a) der Erfolg 2 ἀνωτερικὰ μέρη κατελθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰς μαθητάς, 2 εἶπέν τε πρὸς
 αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἄλλ' οὐδέ, εἰ
 3 πνεῦμα ἅγιον ἔστιν, ἠκούσαμεν. 3 εἶπέν τε· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον·
 4 εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. 4 εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετα-
 νοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν, ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν
 5 εἰς τὸν Ἰησοῦν. 5 ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
 6 6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου [τὰς] χεῖρας ἦλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
 7 ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεον. 7 ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα.
 8 8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ
 9 πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 9 ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠκείθουν
 10 μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός. 10 τοῦτο δὲ
 11 ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν
 12 λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. 11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας
 12 ὁ θεὸς ἐποιοεῖ διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀπο-
 13 φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ'
 13 αὐτῶν τὰς νόσους τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. 13 Ἐπεχείρησαν δὲ
 τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ
 πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν
 14 Ἰησοῦν, ὃν Παῦλος κηρύσσει. 14 ἦσαν δὲ τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ

28 add διαλεγόμενος και ρ δημοσια Ia¹ 65 c² 364fff |

19 1 θελοντος δε του Παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εις ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρεφειν (sy υποστρεφε) εις την Ασιαν 1 εγενετο—Παυλον, διελθων δε 1 διελθοντα, ερχεται 1 κατελθειν Ia¹ 65 syhm | ελθειν K | 1f ευρων om τε 2 (18 2 Jo 9 35) K | 2 add ειπον ρ δε K | ουδ H^{δ1-2} δ4 Ia¹ | λαμβανουσιν τινες 1 εστιν Ia¹ 65 syhm sa | 3 ο δε ειπεν 1 ειπεν τε (cf 3^b) H^{β2} δ4 al Ia¹ 1001 200f al lat, δε 1 τε H^{δ6} Ia¹ 65 b al syh, ουν I¹ syh | add προς αυτους ρ τε (2) K, add αυτοις Ia¹ 200f 101 al | 4 add μεν ρ ιωαννης (15) K sy | add Xv a l´ (18 28) K, add Xv ρ l´ Ia¹ g sy p arm, Xv 1 τον l´ Ia¹ 65 | 5 add Xv ρ l´ Ia¹ 65 c² g sy p h* sa Amb, add εις αφεισιν αμαρτιων ρ Xv Ia¹ 65 c² syh* | 6 add [τας α χειρας (6a 8 17 13a 28s gg 1 P 5 22 Hb 6 2) K gg H^{δ1-2} δ4 257 Ia¹ 65 1100 al | add alii et sentiebant in se ipsis quod et interpretabantur illas hi ipsi ρ γλωσσαις (cf 1 K 14 28), quidam autem 1 κα2 syhm | προσεφ- K | 7 δεκαδυο 1 δωδεκα K | 8 add εν δυναμει μεγαλη α επαρρ. (4 33) Ia¹ 65 syhm | 9 add των εδνων τοτε ρ πληθους Ia¹ 65f (1001 om τοτε) c² 486 (om τοτε) syh*, ~ ρ τινες I¹ c² | om τινος (gg 18 7 14 1) H^{δ1-2} δ4 648 sa bo Ia¹ 70 b² lat sy p | add απο ωρας πεμπτῃς εως ωρας δεκατῃς ρ τινος Ia¹ 65 c² g syhm | 10 add l´ ρ k´ (5) K | 11 ~ εποιοε 0 δ5 (15 12 21 19) K | 12 επιφερεσθαι K | εξερχεσθαι απ αυτων 1 εκπορ. (Mk 1 25f) K | 13 om και K | add απο α των K, add εκ Ia¹ 65 g | ορκιζομεν K, εξορκιζ. (cf Mt 26 63) Ia¹ πρ b al | add ο α Παυλος K | 14 εν οις και 1 ησαν δε Ia¹ 65 syhm (om και) | τινος (18 7 14 1) H^{δ1} Ia¹ 65f (65 ~ ρ σκευα) δ268 πρ al sy p arm | ~ υιοι α Σκευα K, om επιτα Ia¹ 65 | om ιουδαιοι, ιερεωσ Ia¹ 65 g p (non om l.) syh* | add οι α τουτο K, ηδελθησαν το αυτο ποιησαι 1 τουτο ποιουντες Ia¹ 65 syhm | add ετος εχον τους τοιουτους εξορκιζειν και εισελθοντες προς τον δαιμονιζομενον ηρξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες παραγγελομεν σοι εν l´ ον Παυλος κηρυσσει εξελθειν ρ 14 Ia¹ 65 syhm |

- 15 υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν
 16 Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; ¹⁶ καὶ ἐφαλλόμενος
 ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφο-
 17 τέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ
 οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τοῖς
 κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο
 18 τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁸ πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκῶτων ἤρχοντο ἐξομολογού-
 19 μνοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πρα-
 ζάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων. καὶ συνεψήφισαν τὰς
 20 τιμὰς αὐτῶν καὶ εὔρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. ²⁰ Οὕτως κατὰ κράτος ὁ
 λόγος τοῦ κυρίου ἤρξανεν καὶ ἴσχυεν.
- 21 ²¹ Ὡς δὲ ἐκλήρωθῃ ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν
 Μακεδονίαν καὶ Ἀχαίαν πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα, εἰπὼν, ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι
 22 με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ²² ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν
 διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχευεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.
 23 ²³ Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς δόδου.
 24 ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος
 25 παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, ²⁵ οὗς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ
 τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ
 26 εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ
 σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον λέγων,
 27 ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν
 τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν
 εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν
 28 ὄλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις
 29 θυμοῦ ἐκράζον λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις
 τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον
 30 καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. ³⁰ Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου
 31 εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἶσαν αὐτὸν οἱ μαθηταί. ³¹ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν,
 ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρακάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ
 32 θέατρον. ³² ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἐκράζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη,

15 om αυτοις *K* | add μεν p τον *H*^{δ1-2c} *Ia*¹ 1001 101 *c al syh* | 16 ~ επ αυτους *a o K*, ~ επ αυτοις p πονηρον *Ia*¹ 1001, om επ αυτους *Ib arm* | add και α κατακυρ. *K* | κατακυριευσαν *K*, κυριευσαν *Ia*³ 56, κρατησας | κατακυρ. *Ia*¹ πρ, κατεκυριευσεν add και α ισχυσεν *Ib* | αυτων | αμφοτερων (*Mt* 20²⁵ *Mk* 10⁴²) *K* | 20 ~ του κυ ο λογος *H*^{δ1-2*} 64, ου | κυ (*67* 12²⁴) *Ia*¹ 65f 382 *al lat* | 21 add την α Αχαίαν (18²⁷) *H*^{δ4} 648 *Ia*¹ 65f 101 *bal* | ιερουσαλημ *K* | 22 om την¹ (16^{9f}) *H*^{δ2} *I* | 24 ~ εργασιαν α ουκ *K* | 25 ημων *K*, υμιν *Ib* | 26 add της α Εφεσου (18²¹) *H*⁷⁴ *Ib al*, add εως *Ia*¹ 65 | add και p αλλα *H*^{δ4} *Ia*¹ 65 70f πρ *al g sy p* | add ανθρωπων p χειρων (17²⁵) *Ic al* | 27 ~ το μέρος p τουτο *H*^{δ4} *Ic g* | ~ ημιν κινδυνευει *Ia*¹ 65 *al g* | ~ ιερων Αρτεμιδος *K* | ουδεν *H*^{al} *I* | μελλει *H*^{δ4*} *I*² | δε | τε *K*, om τε *Ib al*, ~ τε p καθαιρ. *Ia*¹ πρ | om και² *Ia*¹ 65f πρ *c al*, αλλα | τε ~ α καθαιρ. μελλει *Ia*¹ 65 *lat* | την μεγαλειοτητα *K*, om της—ην *Ia*¹ 65 | 28 add και δραμοντες εἰς το αμφοδον α εκραζον *Ia*¹ 65 (om και) *c*² 364frr (364 εσφοδον) *syhm* | 29 add ολη p πολισ (21³⁰) *K*, α η *Ia*¹ 65 πρ *g* | 30 om του ~ Παυλου δε (cf 29) *H*^{δ1-2*} 64 648 *Ia*¹, ~ Παυλου δε *H*^{δ2c} *al*, ~ βουλομενου δε του Παυλου *Ia*¹ 65 *g* | 32 ενεκεν *K*, χαριν | ενεκα (1 J 3¹²) *Ia*¹ 1100 |

33 και οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν, τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ³³ Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου
 34 συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος
 34 κατασεύσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ³⁴ ἐπιγόντες δέ, ὅτι Ἰουδαῖός
 35 ἐστίν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὄρας δύο κραζόντων· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
 35 Ἐφεσίων. ³⁵ καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησὶν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι,
 36 τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων, ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς
 36 μεγάλης Ἄρτεμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; ³⁶ ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον
 37 ἐστὶν ἡμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προκετὲς πράσσειν. ³⁷ ἡγάγετε γάρ
 38 τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσόλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. ³⁸ εἰ
 39 μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνίται ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι
 39 ἀγονταὶ καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. ³⁹ εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπι-
 40 ζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι
 στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα
 ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν
 ἐκκλησίαν.

Rückreise 20,1-21,14

Rund-20
 reise in
 Macedonien
 und Hellas

1 ¹ Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμφόμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς
 2 καὶ παρακαλέσας, ἀσπασόμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. ² διελθὼν δὲ τὰ
 3 μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ³ ποιήσας
 τε μήνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι
 4 εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ συνείπετο δὲ
 αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖός, Θεσσαλονικῆων δὲ Ἀρίσταρχος
 καὶ Σέκουνδος, καὶ Γάτιος Δερβαῖός καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος.
 5 ⁵ οὗτοι δὲ προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. ⁶ ἡμεῖς δὲ ἐξεπελεύσαμεν μετὰ
 τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα
 7 ἄχρι ἡμερῶν πέντε, [ὄπ]οῦ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ. ⁷ Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαβ-
 βάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξίεναι

33 προεβίβασαν *K*, κατεβίβασαν *Ia*^{1 55*} | προβαλλοντων *I K r* | 35 ἀνθρωπος (*Mt* 12¹¹) *K*,
 add ο α ανδρ. *Ia*^{1 55*} | add θεας ρ μεγαλης (27) *K* | 36 ~ τούτων οντων *H*⁸⁴ *Ia*^{1 1100} al,
 om τούτων *H*^{82*} 848 | 37 add ενθα δε ρ τούτους *Ia*^{1 85} *c*² 364ff syhm arm sa |
 θεαν *Ia*^{1 55*} 1001° 382 *c* al | υμων *K* | 39 περι ετερων 1 περαιτερω (cf 8³⁴) *K* gg *H*⁸¹
 848 *Ia*^{1 1100} 8268 pr al, πεπετερον *Ia*^{1 1001} | ζητετε 1 επιζ. *Ia*^{1 1001} 8268 pr b al | 40 om
 ομ² *I* | δουναι 1 αποδ. *K*, απολογησασθαι 1 αποδομαι λογον *Ia*^{1 200f} | om περι (*Lk* 16²) *K*
20 1 προσκαλεσασμενος 1 μεταπεμφασμενος (6² 23¹⁷) *K*, μεταστειλεμενος *Ib* | om παρακαλεσας
K | add τε ρ ασπασ. *I*, add και α ασπασ. *H*⁸² *Ia*^{1 1001} al | πορευθηαι (1²⁵) *K*, ~ πορ. ρ Μακεδ.
Ia^{1 1001}, om πορ. *Ia*^{1 85} al *g* | add την α Μακεδονιαν (19²²) *K* | 3 ~ αυτω επιβουλης *K* |
 ηδελησεν 1 μελλοντι *Ia*^{1 85} syhm | αναχθηαι 1 αναγεσθαι *Ia*^{1 85} syhm, αγεσθαι *Ia*^{1 1001} | om την
Ia^{1 85} syhm | γωμῳ *K*, ειπεν δε το πνευμα αυτω 1 εγενετο γνωμης του *Ia*^{1 85} *g* (~ αυτω α το)
 syhm | 4 add μελλοντος ουν (*d* syhm autem) εξιεναι αυτου α συνειπετο om δε *Ia*^{1 85} syhm,
 om συνειπετο αυτω *Ia*^{1 85}, comitari eum 1 εξιεναι—αυτω *d* | om αχρι της Ασιας *H*⁸¹⁻² al
 lat^{exg} (af hiat) | Σωσιπατρος (*Rm* 16²¹) *Ia*^{1 70f} *c*² al *g* arm | om Πυρρου *K* | Βεροιαιος
I eplur *K r*, Βεροιος *H*⁸², Βηρ- *H*^{84*} *Ia*^{1 7f} al | add Εφεσιος ρ Τιμοθ. *Ic*² 364ff syhm, add
Lystrensīs sy p | 5 om δε *K* | προελθοντες *H*^{81o} sa bo *I K r* lat (af hiat) sy | 6 αχρις
I, απο *H*⁸² 848 *Ia*^{1 1001} | οπου (nur noch 17¹) *H*⁸² 84 848 *Ia*^{1 1001}, εν η *Ia*^{1 85} | add και α
 διετριψαμεν *H*⁸⁶ *Ia*^{1 85} 101 *c* syhm *I r* | 7 των μαθητων 1 ημων *K* |

8 τῇ ἑκαύριον, παρέτεινεν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ ἦσαν δὲ λαμπάδες
 9 ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερφῶ, οὐ ἦμεν συνηγμένοι. ⁹ καθεζόμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι
 Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ διαλεγόμενου τοῦ Παύλου
 ἐπὶ πλείον κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἦρθη
 10 νεκρός. ¹⁰ καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ
 11 θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἔστιν. ¹¹ ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν
 ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἔφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.
 12 ¹² ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. ¹³ Ἥμεῖς δὲ προσ-
 13 ελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
 14 τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεβεῖν. ¹⁴ ὡς δὲ
 15 συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην.
 16 ¹⁵ κάκειθεν ἀποκλείσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρα
 παρεβάλομεν εἰς Σάμον, [καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ] τῇ [δέ] ἐχομένη ἦλθομεν
 17 εἰς Μίλητον. ¹⁶ κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ
 γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ. ἔσπευδεν γὰρ, εἰ δυνατόν εἴη αὐτῷ, τὴν
 ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ.
 17 ¹⁷ Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους
 18 τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὁμείς ἐπίστασθε
 ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἄφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα
 19 χρόνον ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρῶν
 20 καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων, ²⁰ ὡς οὐδὲν
 ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων μου μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ
 21 καὶ κατ' οἴκους, ²¹ διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς θεὸν μετά-
 22 νοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ²² καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ
 πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς,
 23 ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται μοι λέγον· ὅτι δεσμὰ
 24 καὶ θλίψεις με μένουσιν. ²⁴ ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιούμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἑμαυτῷ

9 καθήμενος *K* | 11 om τον (γ 2⁴⁰) *K* | αχρὶς *K* | 12 add ασπασζομενων δε αυτων α ηγαγεν
 om δε *Ia*¹ 55 | 13 προελθοντες (so 5 *I*) *H*^{δ1c-2} 83 *I* oplur, κατελθοντες *Ia*¹ 55 *g*, *ascendentes*
 lat (af hiat) | εἰς 1 ἐπι² (14) *K* | 13f Θασων *H*^{a1} *I* sy sa, Θασων *I*^{a1}, Ασων *H*^{δ4} *I*^{a1}, Νασων
*Ia*¹ πρ, θαλασσαν *I*^{a1}, 14 Αβυσσον *Ia*¹ 200 | 13 ~ ην διατετ. *K*, om ην *Ia*¹ 55, εντεταλμενος 1
 διατεταγ- *H*^{δ3} *Ia*¹ πρ | 15 αντικρυ *K* | add και μειναντες εν Τρωγυλλιω p Σαμον om δε *K* gg
H^{exc} 56 103f *Ia*¹ 1001 5268 πρ *exc* 20 2 173* (om δε) *b*¹ *exc* 396 472f 2 78 [at *exc* *g* (af hiat) arm (1788),
 non om δε (in *K*) *I*^{δ2} 171, om και (in *K*) *H*^{δ6}, μεινοντες (in *K*) *H*^{δ6}, και τη 1 τη δε² *Ia*² 173
 lat (af hiat) arm | 16 εκρινε *K* | ην 1 ειη *K* | Ιεροσολυμα 1 Ιερουσαλημ (25¹⁵ gg 19²¹ 20²²)
K | 18 add ομοσε οντων αυτων p αυτον (cf 21) *H*^{δ4} (ομου) *Ia*¹ 55 70 101^m lat, add ομοθυμαδον
 (5 12) *Ia*¹ 1001 a1 | add ως τριετιαν η και πλειον p Ασιαν *Ia*¹ 55, ποταπωσ 1 πως, ην παντος χρονον
 1 τον—εγενομην *Ia*¹ 55* *g* Lucif | 19 add μεθ υμων α μετα *H*^{δ3} *Ia*¹ 382 πρ *c*¹ 2 364 syh |
 add πολλων α δακρων (2 *K* 24) *K* gg *H* *Ia*¹ lat syP, add p δακ. *Ia*¹ 200f | 21 add τον
 α θῷ (21^b 24 15 1 *P* 121 321) *K* *K*^r | add την p πιστιν *K* | om Χῷ *K* | 22 ~ εγω
 δεδεμενος (25) *K*, om εγω *Ia*¹ 1100 | συναντησαντα *H*^{a1} *I*, συμβησομενα *H*^{a1} *Ia*¹ πρ *b* | εμοι
H^{δ1-2*} | 23 om μοι *K*, ~ μοι α το² *I* *c* | λεγων oplur | ~ με α και *K*, ~ μοι (1 με) p μεν. *Ia*¹
 55 70 Ωρ | add εν Ιεροσολυμοις p μεν. *Ia*¹ 55 *c*² 364 *g* syh* sa Or | 24 λογον *I* *K* | add ουδε
 εχω p ποιουμαι *I*^{exc} a¹ 70f *K* *g*, ~ εχω ουδε ποιουμαι *H*^{δ2c} a1 *Ia*¹ 55* (add μοι p εχω) a1 | add μου
 p ψυχην *K* |

ὄς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου [μετὰ χαρᾶς] καὶ τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ
 25 κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. 25 καὶ νῦν
 ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον
 26 κηρύσσων τὴν βασιλείαν. 26 διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι
 27 καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. 27 οὐ γὰρ ὕπεστέιλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι
 28 πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. 28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν
 29 ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
 30 κυρίου, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. 29 ἐγὼ [γὰρ] οἶδα [τούτο],
 ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξιν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ
 30 ποιμνίου. 30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δειστραμμένα
 31 τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. 31 διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι
 32 τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἔπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθητῶν ἕνα ἕκαστον.
 32 καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ
 33 οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἁγιασμένοις πᾶσιν. 33 ἀργυρίου
 34 ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 34 αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρεαίαις
 35 μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί. 35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν,
 ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν
 λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδοῖναι ἢ
 36 λαμβάνειν. 36 καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσ-
 37 ἤξαστο. 37 ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον
 38 τοῦ Παύλου κατεφίλουον αὐτόν, 38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ, ᾧ εἰρήκει, ὅτι
 οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

Fahrt
nach
Jerusalem

21 1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθύδρομησαντες
 2 ἦλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κάκειθεν εἰς Πάταρα. 2 καὶ
 3 ἐβρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. 3 ἀναφανέντες δὲ
 4 τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλ-
 4 θομεν εἰς Τύρον. ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 ἀνευ-
 5 ρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον
 5 διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. 5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἔξαρ-

21 ὡσεὶ 1 ὡς *Ia*¹ 1001 101 cplur, του 1 ὡς *Ia*¹ 55, add το π ὡς *H*⁵³ | τελειώσω *H*⁵¹⁻² *Ia*¹ 264 | om
 μετὰ χαρᾶς (2 T 47) *H*⁵¹⁻² al *Ia*¹ 55 101 al lat (af hiat) syp | add Ιουδαίους καὶ Ἑλλήνων π
 διαμαρτ. (21) *Ia*¹ 55 g | 25 om ἰδοὺ *Ia*¹ 1001 7 5268 al g | ~ οἶδα ἐγὼ *H*⁵³ *Ia*¹ 70f 200f al arm |
 το εὐαγγέλιον 1 τὴν βασιλείαν (Mt 4 23 9 35) *Ib* Lucif | add του δὲ π βασιλ. (23 31) *K*, add του ἴ
*Ia*¹ 55 sa | 26 διο 1 διοτι *H*⁵³ al *I*, ἀχρι οὖν τῆς σημερον ἡμερας 1 διοτι (cf 2 *K* 314) *Ia*¹ 55* |
 ἐγὼ 1 ἐμὶ (18 6) *K*, add ἐγὼ α ἐμὶ *Ib*¹ | add ὡμων π παντων (18 6) *H* al *Ia*¹ 1001 al sy | 27 ~ ὡμῶν
Ir *K* | 28 add οὖν π προσεχετε (gg 5 35 Lk 12 7 17 3) *K* | add καὶ δὲ π κῶ *K*, δὲ 1 κῶ *H*⁵¹⁻²
 al *Ia*¹ 264 cal vg syht | ~ του ἰδίου αιματος om του 2 *K* sy | 29 om γαρ (25) *H* *Ia*¹ 55 5268 π al lat.
 (af hiat), add οτι α ἐγὼ *H*⁵¹ | om τουτο (25) *H* *Ia*¹ 55 5268 π δ' 1 lat (af hiat) syp | 31 add ὡμων π
 εκαστ. *I* | 32 add ἀδελφοὶ π υμας *K*, add ἀδελφοὶ π θεω *Ic* | εποικοδομησαι (Eph 1 20) *K* | add
 ὡμῶν π δοῦναι *K* | om τὴν (7 5 gg Eph 1 13) *K* | add αὐτῶ ἡ δοξα εἰς τοὺς αἰωνας των αἰωνων
 αμην π πασιν *Ic*² 364ff syht* | 35 τον λογον *I*, του λογου *I* al lat^{xxx} g | ~ διδοῖναι μαλλον *Ib* al |
 37 ~ ἐγενετο κλαυθμος *K*, ~ ἐγενετο δε α ικανος *H*⁵⁶ *Ic* |

21 1 Κῶν *K* | om τὴν 2 (1^b) *H*⁵³ al *Ia*¹ 55 70f al | 3 ἀναφαναντες *H*^{51*-2} *Ia*¹ π δ' 1 al | κατα-
 λειποντες *H* al *I*² lat (af hiat) | κατηχθημεν (2 gg 19 1 13 4 uδ) *K* | ~ ἦν α το *K* | 4 καὶ
 ανευρ. 1 ανευρ. δε (2) *K* | om τοὺς (cf 19 1) *K* | αναβαινειν (12) *K* | Ιερουσαλημ (12) *K* |

τίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ
καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσ-
6 ευξάμενοι ⁶ ἀησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ
7 ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. ⁷ Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηγή-
σαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ'
8 αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισαρείαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς
τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐμείναμεν παρ' αὐτῶ.
9 ⁹ τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθέναι προφητεύουσαι. ¹⁰ Ἐπιμενόντων
δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαθος,
11 ¹¹ καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας ἑαυτοῦ τοὺς
πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸν ἄνδρα, οὗ ἐστὶν
ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δῆσουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς
12 χεῖρας ἔθνῶν. ¹² ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλούμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι
13 τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ. ¹³ τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος [καὶ εἶπεν]·
τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρόπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον
δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ
14 κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ
θέλημα γινέσθω.

Vierter Teil: Stellung der Juden und Heiden zum Christentum. Erster Kreis: Die
Juden 21,15-23,30

Ankunft in
Jerusalem

15 ¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα·
16 ¹⁶ συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ζενισθῶμεν
17 Μνάσωνι τινὶ Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. ¹⁷ Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἰεροσόλυμα
18 ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν
19 ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ ἀσπασάμενος
αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἕνα σὺν τῷ θεῷ ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς δια-

5f προσευξαμεθα, ~ και α ασπασαμενοι (cf 7) K, προσευξαμεθα (in K) I^{a1} 7f 200f eplur, ησπασα-
μεθα I^{a1} pr b | 6 επεβημεν (2 27 2) K, ενεβημεν (Jo 624 21a) H^{δ1-2c} I^{a1} 1001 b al, ηνεβημεν
I^{a1} 200f | 8 add οι περι τον Παυλον p εξελθ. K, add οι αποστολοι απο Τυρου I^a al | ηλθον K |
9 ~ παρθενοι τεσσαρες K, ~ παρθ. θυγατερες τεσσαρες H^{δ3} I^{a1} pr Eus | 10 αυτων 1 ημων H^{δ2*} al,
om ημων (.) H^{δ1} 63 al I^a eplur sy, επιμενοντες om ημων I^{a1} pr | 11 τε αυτου 1 εαυτου K |
~ τας χερας . . τους ποδας (Lk 24 40) H^{a1} I⁷ | 13 om tote K, add τε p απεκρ. K, add δε
H^{δ3*} al I | add και ειπεν H^{δ2} al I lat sy^p arin, ειπεν δε προς ημας ο Παυλος 1 tote—ειπεν I^{a1}
65 | εν 1 εις H^{δ2*} al I^{a1} 7f | Ιεροσολυμα I^{a1} 70f g | ~ ετοιμωσ εχω α εις H^{δ4}, ~ p I^u Ic,
om εις Ιερουσαλημ I^b al | 14 ~ του κῶ p θελημα (Eph 5 17) K | γενεσθω (Lk 22 42) K |
15 παρασκευασαμενοι (2 K 9a) H^{δ3} I^b, επισκεψαμενοι I^{a1} 7 70 al, αποσκευασ. al, αποταξαμενοι
I^{a1} 65 | αναβαινομεν (cf Lk 18 31) H^{δ3} I^{a1} 65 al g, ανεβημεν I^{a1} 70 200f al, om ανεβ. H^{δ2*} |
Ιερουσαλημ (12) K | 16 add και παραγενομενοι εις τινα κωμην εγενομεθα παρα α Μναςωνι I^{a1}
65 syhm | 17 κακειθεν εξιοντες ηλθομεν 1 γεν.—ημων I^{a1} 65 syhm | εδεξαντο (Jo 4 45) K, υπε-
δεξαντο I^{a1} 65 70 | 18 τε 1 δε H^{δ2} 64 I^{a1} 65f b g sy | επαυριον 1 επιουση (s) I^b | ~ παρεγενοντο p
πρεσβυτεροι I^{b1}, add προς αυτον p παρεγεν. I^{b1}, ~ p πρεσβ. I^{b2} | add συνηγημενοι p πρεσβ.
(cf Mt 22 41) I^{a1} 65 |

20 κονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἰπόν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες
 21 ζηλωταὶ τοῦ νόμου θπάρχουσιν. ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωυσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περι-
 22 τέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως
 23 [δεῖ συνελθεῖν πλῆθος,] ἀκούσονται [γάρ], ὅτι ἐλλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποίησον, ὃ
 24 σοὶ λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν, ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ζυρήσωνται τὴν κεφαλὴν. καὶ γνώσονται πάντες, ὅτι, ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ, οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ
 25 στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσωσιν τὸν νόμον. ²⁵ περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τὸ τε εἰδωλόθυτον καὶ αἶμα καὶ
 26 πνικτὸν καὶ πορνεῖαν. ²⁶ τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.
 27 ²⁷ Ὡς δὲ ἐμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν
 28 τὰς χεῖρας, ²⁸ κράζοντες· ἄνδρες Ἰσραηλίται, βοηθεῖτε, οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὃ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῆ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον
 29 τούτου. ²⁹ ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον, ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἴλκον αὐτὸν
 31 ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτείνειν
 32 ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπειρῆς, ὅτι ὅλη συγχώνεται Ἰερουσαλήμ. ³² ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.
 33 ³³ τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσει δυοῖ

Gefangen-
nahme

20 ακουοντες (nach edoξαζον) *Ia*¹ 77 200f al e | edoξασαν (11 18 nach ακουσαντες) *H*⁶² *Ia*¹ 65 200f al g | κν ι δν (sonst nie) *K* | ειποντες ι ειπον τε (cf 11 18) *K* | Ιουδαιων ι εν τοις Ιουδαιοις *K*, εν τη Ιουδαια *Ia*¹ 65 g p syp sa, om εν τοις Ιουδ. *H*⁶², των Ιουδαιων *Ia*¹ | 21 Μωσσεως *H*⁶⁴ *I*⁷, -σεος *I* eplur *K*^r | add αυτον p εθεσιν *Ia*¹ 65* (ο αυτους) syhm | 22 ~ πληθος συνελθειν *K*, om δει συνελθειν πληθος, om γαρ *H*^{61-2c} (* nur om γαρ) 63* al *Ia*¹ pr c¹ al, nur om γαρ *Ia*¹ 7 arm | 23 αφ ι εφ *H*⁶¹⁻² *Ia*¹ al Ωρ | 24 αυτους ι αυτοις² *H*^{64*} al *Ia*¹ 65 (eis ι εν) b¹ | ζυρησονται *H*^{61*-2} al *I*⁷ | τας κεφαλας *I* b lat (af hiat) syp | γνωσ: *K* | add περι α ων (Lk 14) *H*⁶³ *Ia*¹ 70f pr b | ~ φυλασσωσιν p νομον *K* | 25 add ουδεν εχουσιν λεγειν προς σε p εθνων, add αρ p ημεις *Ia*¹ 65 g sa | add μηδεν τοιουτο θρειν αυτους ειμη p κριναντες *IK*, τοιουτον *I*, αλλα ι ει μη (in *K*) *I* b al | om αυτους p φυλ. *Ia*¹ 70f b al | om τε (15 20 29) *H*⁶⁵ *Ia*¹ 65 70f c¹ lat | add το α αιμα (15 20) *K* | add το α πνικτον *Ia*¹ 70f al, add την α πορνειαν *Ia*¹ 70, om και πορν. *H*⁷⁴, απο ειδωλοδυτων και αιματος και πνικτου και πορνειας ι το—πορνειαν (15 20 29) *Ia*¹ 1001, om και πνικτον (~) *Ia*¹ 65 g, om και² *Ia*¹ pr p | 27 ~ οι—Ιουδ. p ιερω *H*⁶³ *Ia*¹ pr, ~ p αυτων¹ *I* c | ~ τας χειρας α επ (18 17 Mt 26 50) *K* | 28 πανταχου *K* | κεκοινωνηκεν *H*^{61c} 74 *Ia*¹ 1001 1100 al, εκοινωνησεν *Ia*¹ 65o (* οινωσεν) | 29 εωρακοτες *K* g | 31 δε ι τε *K*, και ζητ. ι ζητ. τε *Ia*¹ 65* g | add *vide igitur ne faciant insurrectionem* p lep. syh* | συκκεχυται (cf 10 45 19 32 Rm 5 5) *K* gg *H*^{61*-2*} 64 648 *Ia*¹ 65 lat^{exc} g | 32 εκατονταρχας *H* *Ia*¹ 65*^r, om και εκατονταρχους *Ia*¹ 1100, εκαντοταρχην *Ic*² 364 g | 33 εγγισας δε ι τοτε εγγισας *K* | add αν p τις (Jo 13 24) *K* |

34 καὶ ἐπυθάνετο, τίς εἶη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς. 34 ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ, μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γινῶναι τὸ ἀσφαλές διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν
 35 ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς,
 36 συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. 36 ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κρᾶζοντες· αἶρε αὐτόν.
 37 37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ
 38 ἔξεστί μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον
 39 τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης, δέομαι δέ
 40 σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλήσαι πρὸς τὸν λαόν. 40 ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ. πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

22 1 1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.
 2 2 ἀκούσαντες δέ, ὅτι τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μάλλον παρέσχον
 3 ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· 3 Ἐγὼ [μέν] εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πε-
 4 παιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῶου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ
 4 καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον. 4 ὅς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου,
 5 δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, 5 ὥς καὶ ὁ ἀρχιε-
 5 ρεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος
 6 πρὸς τοὺς ἀδελφούς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας
 6 δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. 6 Ἐγένετο δὲ μοι πορευομένη καὶ
 7 ἐγγιζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράφη·
 7 φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, 7 ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι·
 8 Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις· 8 ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς
 9 μέ· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. 9 οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν
 10 φῶς ἔθεασαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. 10 εἶπον δέ· τί
 10 ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς μέ· ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κάκει
 11 σοι λαληθήσεται περὶ πάντων, ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι. 11 ὥς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον
 11 ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον
 12 εἰς Δαμασκόν. 12 Ἄνανιās δὲ τις, ἀνὴρ εὐλαβῆς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος
 13 ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, 13 ἔλθων πρὸς μέ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι·

34 εβων I επεφωνουν (cf 17° 25²⁴) K, επεβων H al I^{a1} 7 70f al | δυναμενος om αυτου K |
 36 οχλου I λαου (36) Ic, om του λαου I^{a1} 65 g | κρᾶζον K | add απο των ζωντων p αυτον Ic¹
 208 2 364ff | 37 δε I τε I^{a1} np b c al K^r syh | ~ εισαγεσθαι p παρεμβ. Ib c¹ K^r | om τι K |
 40 ~ γενομενης σιγης H^{δ1} Ib | προσεφωνει (22²) K |
 22 2 προσεφωνησεν (21⁴⁰) I, προσφωνει I^{a1} 65f al lat (af hiat) | 3 add μεν p εγω (gg 9⁵.
 10²¹ 22⁸ 26¹⁵) K | Γαμαλιηλου H^{δ1} al I^{a1} np c¹ al p | 5 add Ανανιας p αρχιερ. (23² 24¹)
 Ic¹ 208 2 364ff syh* | 7 επεσον I | 8 δε I τε I^{a1} 65 al | εμε (s) H^{δ1-2*} 64 | 9 add και
 εμφοβοι εγενοντο p εθεασαντο (Lk 24³⁷) K, γενομενοι I εγεν. (in K; Lk 24³⁷) I^{a1} np, εντρομοι
 (16²⁹) I^{a1} 1100 | 11 αναστας I ws d g syhm, add αναστας δε ουκ ενεβλεπεν a ws Ic¹ 208 | εισηλ-
 θον (9⁸) Ic al | 12 ευσεβης (10²) K, om ευλαβης H^{δ4} lat ^{om} g | add εν Δαμασκω p κατοικουντων
 (9²²) H al I K^r syh, add εκει g |

- 14 Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν ¹⁵ δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ¹⁵ ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς ¹⁶ πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ¹⁶ ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹⁷ Ἐγένετο δὲ μοι ὀπιστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένῳ μου ἔν τῳ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· σκεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονται σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστευόντας ἐπὶ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἐξεχείτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ²¹ ἀναιρούωντων αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν πρὸς μέ· κορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.
- ²² ²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν καὶ βιπτούωντων τὰ ἱμάτια καὶ κοινορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ²⁴ ἀέρα ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας μάλιστα ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ, δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμάσι, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος· ²⁶ εἰ ἀνθρώπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατόνταρχος προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ²⁷ ἀνθρώπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλιάρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοῦς, ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.
- ³⁰ ³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συναλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. ²³ ¹ ἀτενίσας δὲ τῷ συν-

Paulus vor dem Hohenrat

23 1

13 εμε (a) H^{δ1-2} δ4 | 14 om του (3 18 21) H^{a1} I^{a1} πρ al | 16 του κ̄ω l αυτου (Rm 10 13 1 K 12) K, om του (in K) I^{a1} 1100 al, add l̄ω p κ̄ω I^{a1} 200f al | 18 add την α μαρτυριαν (Jo 3 11 32f) K | 20 εξεχυνετο H^{δ1*-2} δ4, εξεχυνετο H^{δ1o} δ48 I^{a1} al | πρωτομαρτυρος I^{a1} 200f b¹ c al sy^h | add τη αναιρεισει αυτου p συνευδοκων (8 1) K | om και⁴ K, τε p φυλασσων l και I^{c1} | 22 ~ τουτου p λογου (15 b) I^{a1} 101 200f c al | 23 κραζοντων l κραυγαζ. (19 24) K, κραυαζοντων I^{a1} 101 al | τε H^{δ1} δ3 δ4 sy^p | add επι πλειον p αυτων I^b al | ριπτοντων I | 24 ~ αυτον α ο K, om αυτον I^{c1} | αγεσθαι K | ειπων K | 25 προτεινεν I, προσεικων H^{δ4} I^{a1} 1001 al, προσετ. H^{δ3} I^{a1} δ5 70f 1100 al | 26 εκατονταρχης H^{δ2*} δ3 δ4 I^{a1} δ5f | add οτι Ρωμαιοι εαυτον λεγει p εκατοντ. I^{a1} δ5 c² 364 g | ~ απηγγειλεν τω χιλιαρχω K | add ορα α τι (Mt 8 4) K | 27 add ει α συ K | 28 τε l δε¹ K, om δε H^{a1} I^{a1} 70f 382 δ268 al | 29 ~ ην αυτον K | δεδωκως H^{δ2*} al I^c plur, δεδηκως H^{δ3} I^{b2} | add και παραχρημα ελυσεν αυτον p δεδεκ. I^{c1} 208 2 364 sy^{h*} | 30 παρα l υπο K | add πεμφας α ελυσεν I^{c1} 208 2 364f sy^{h*} | add απο των δεσμων p αυτον K | ελθειν K, συνεισελθ. I^{a1}, συναχθηναι (4 b) I^{a1} 200f | ολον l παν (Mk 14 55) K, απαν (25 24) I^{a1} 70f al | add αυτων p συνεδριον (23 28) K |

2 εδρίψ ὁ Παῦλος εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάση συνειδήσει ἀγαθῆ πεπολίτευμαι
 2 τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρε-
 3 στώσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν
 σε μέλλει ὁ θεός, τοίχε κεκονιαμένη, καὶ σὺ κἀθὲν κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ
 4 παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον· τὸν ἀρχιερέα τοῦ
 5 θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ἦδεν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεὺς, γέ-
 6 γραπται γάρ, ὅτι »ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεις κακῶς.« ⁶ Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος, Ex 22²⁷
 ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ συνε-
 7 δρίψ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς φαρισαίων, περὶ ἐλπίδος καὶ ἀνα-
 8 στάσεως νεκρῶν κρίνομαι. ⁷ τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος ἐγένετο στάσις τῶν φαρι-
 8 σαίων καὶ σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλήθος. ⁸ σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι
 9 μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἀγγελον μήτε πνεῦμα, φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμ-
 9 φότερα. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ
 10 μέρους τῶν φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν ἐδρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώ-
 10 πῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἀγγελος; ¹⁰ Πολλῆς δὲ γενομένης στά-
 σεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος, μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στρά-
 11 τη δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστάς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· θάρσει, ὡς γὰρ διεμαρτύρω
 τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.
 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν
 12 ἐαυτοὺς λέγοντες μὴτε φαγεῖν μὴτε πιεῖν, ἕως οὐ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον.
 13 ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι. ¹⁴ οἷτινες
 14 προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον· ἀναθέματι ἀνεθεμάτι-
 15 σμεν ἐαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι, ἕως οὐ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. ¹⁵ νῦν
 15 οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὡς καταγάγῃ αὐτὸν πρὸς
 ὑμᾶς ὡς μέλλοντα διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ
 16 ἐγγίσει αὐτὸν ἔτοιμοι ἔσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς

Der Juden
Mordplan

23 1 ~ ο Παυλος α τω¹ K, om ο H^{δ1} Ia¹ 101 pr c¹ | ωρας 1 ημερας (10₃₀) I^δ, ~ της ημετρας
 ταυης (2₂₀) Ic al g sy^h, της σημερον 1 ταυτης της ημ. (Mt 28₁₅) Ia¹ 200f lat^{exc} g | 2 εκελευσεν
 1 επετ. H^{δ3} Ia¹ 200f 5268 pr b, ~ επεταξεν p αυτω Ic¹ Lucif, om αυτω H^{δ2*} | 5 om οτι (Mt 4₁₀
 21₁₃ 26₃₁) K | 6 ~ φαρισαιων .. σαδδουκαιων I^b K^r | εκραξεν K, εκεκραξεν Ia¹ 200f | φαρισαιου
 1 φαρισαιων² K | 7 λαλησαντος 1 ειποντος K, λαλουντος (22° Lk 22°) H^{δ1} Ia¹ | om και
 σαδδουκαιων K, ~ σαδδ. . . φαρ. (s) H^{δ2} al I, add των α σαδδ. Ic eplur K^r | 8 μηδε 1 μητε¹ K |
 9 om τινες K | οι γραμματεις 1 των γραμματεων K, om οι Ia¹ 200f al, om των¹ Ia¹ 200f, των¹ ~ των²
 H^{δ4} al Ia¹ 1001 vg | add μη θεομαχωμεν p αγγελος K | 10 γινομενης H^{δ1-2} al Ia¹ | ευλα-
 βηθεις 1 φοβηθεις K | καταβηναι και 1 καταβαν K | 11 add Παυλε p θαρσει Ωρ K | 12 add
 τινες p ποιησαντες, των Ιουδαιων 1 οι Ιουδαιοι (cf^o 21 24₁₈) K | ~ συστροφην p Ιουδ. K, ~ συστροφην
 α τινες των Ιουδ. I^a 1 sy^p | om λεγοντες H^{δ2^o} 53 I^b al K^r sy | 13 τεσσαρακ. H | πεποηκοτες
 1 ποιησαμενοι K, ποιησαντες (12) Ia¹ 200f al | 15 rogatus vos ut hoc nobis faciatis
 (praestetis af) ut quum congregaveritis consessum iudicetis tribuno 1 υμεις—συνεδρ. af
 (congregate concilium et petite a tribuno 1 ut quum—trib. syhm sa, colligite concilium et
 notum facite tribuno 1 εμφαν.—συνεδρ. g Lucif | add αυριον p οπως (20) K | ~ αυτον καταγαγη
 K | εις 1 προς (20₂₈) H^{δ1-2} al Ia¹ 1001 b al | ~ ακριβεστερον διαγινωσκειν H^{δ3} I lat arm, γινωσκειν
 (23₂₈) H^{δ3} al Ia¹ 200 al | add εαν δεη και αποθανειν p αυτον³ (cf Mt 26₃₅) Ic² 364 5299 af syhm |

Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν
 17 τῷ Παύλῳ. 17 προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἔνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη· τὸν
 18 νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαι τι αὐτῷ. 18 ὁ
 μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος
 προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι
 19 λαλήσαι σοι. 19 ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας
 20 κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστίν, ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι; 20 εἶπεν δέ, ὅτι οἱ
 Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως ἀβρίον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ
 21 συνέδριον ὡς μέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. 21 σὺ οὖν μὴ πεισθῆς
 αὐτοῖς· ἐνεδρεῖουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες
 ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως οὐ ἀνέλωσιν αὐτόν,
 22 καὶ νῦν εἰσιν ἔτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 ὁ μὲν οὖν
 χιλιάρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ ἐκκαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνε-
 φάνισας πρὸς μέ.

23 23 Καὶ προσκαλεσάμενός τιςας δύο τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν· ἐτοιμάσατε
 στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἵππεις ἑβδομήκοντα
 24 καὶ δεξιολάβους διακοσίους ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, 24 κτήνη τε παραστήσαι,
 25 ἕνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσῃσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, 25 γράψας
 26 ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· 26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι
 27 φήλικι χαίρειν. 27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα
 ἀναρῆσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς οὖν τῷ στρατεύματι ἐξεilaμην, μαθὼν, ὅτι Ῥωμαῖός
 28 ἐστίν. 28 βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον
 29 αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, 29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζήτημάτων τοῦ
 30 νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἐγκλημα. 30 μηνυθεῖσης
 δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι, ἐξ αὐτῶν ἐπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας
 καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. ἔρρωσο.

Über-
führung
nach
Cäsarea

16 το ἐνεδρον K | 17 εἶπεν | ἐφη H⁸³ al Ia¹ 70 pr al af | ἀπαγε H^{δ1-2} 162 Ia¹ 101 al | ~ τι
 ἀπαγγεῖλαι K | 18 νεανίαν (17) K | ~ τον νεαν. τουτον (17) Ie¹ al | 20 ~ εἰς το συνέδριον
 καταγάγῃς τον Παυλον K, ~ κατάγ. τον Παυλον εἰς τ. σ. H al Ia¹ 200f cal af g sy | μελλοντα K,
 μελλοντων H^{δ2c} al Ia¹ 1100 pr ce plur, μελλοντας Ia¹ 264 al, μελλοντες I al K^r af sy sa |
 21 τεσσαρακοντα H | ~ ετοιμοι εἰσιν K | 22 νεανίαν (17) K | εμε H^{δ1-2} | 23 ~ δυο τιςας
 (Lk 7 19) I K gg H^{δ1-2} 548 162, om τιςας I al lat sy p arm sa bo | add ενοπλους p στρατ. Ia¹
 200f (~ p διακ.) al | εκατον | ἑβδομηκ. Ie¹ 208 2 364 af sy hm sa | 24 add νυκτος p Παυλον Ie¹
 208 2 364 af (~ p διασω.) sy hm | add εἰς Καισαρειαν a προς (ss 25 6 13) Ie¹ 208 2 364 5299 sy h* |
 add εφοβηθη γαρ ο χιλιάρχος (364 om ο χιλ.) μηποτε αρπασαντες αυτον (5299 τον Παυλον) οἱ Ἰουδαῖοι
 αποκτενωσιν (5299 αποκτειν-) και αυτος μεταξυ εγκλημα σχη ως αργυριον εληφως p ηγεμονα Ie² 364
 (~ p τουτον 25, add εγραφε δε επιστολην περιεχουσαν ταδε) 5299 g p sy h* arm | 25 περιεχουσαν
 (1 P 2 a) K | 27 εξειλομην K | add αυτον p εξειλαμην K | 28 δε K | γνωσai (17 20 22 30)
 K | om αυτον H^{δ2} al I b al, αυτα ~ αυτων H^{δ1*} 162 | 29 add Μωυσεως και ἰυ τινος p αυτων
 (cf 25 19) Ie² 364 5299 g sy hm | om δε (25 25) K | ~ εγκλημα εχοντα K | add εξηγαγον αυτον
 μολις τη βια p εγκλημα Ie² 364 5299 g sy h* | 30 add μελλειν a εσεσθαι (24 15 27 10) K | add
 υπο των Ιουδαιων p εσεσθαι (27) K | εξ αυτης | εξ αυτων (10 33 11 11 21 32) K, add εξ αυτης a επεμψα
 Ie¹ 208 | om τα H^{δ1-2} al Ia¹ 70f, αυτους | προς αυτον H^{δ2} al Ia¹ 70f, add αυτους a τα I al, περι
 αυτου | προς αυτον Ia¹ 200f | ερρωσθε (15 29) Ia¹ 7f 200f al, om ερρωσο H^{δ1} 54 al lat |

Zweiter Kreis: Die römischen Prokuratoren 23,31-26,32

Der 31 31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται .κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν
Prokurator 32 Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα, 32 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς
Felix 33 ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. 33 οἴτινες εἰσελθόντες
εἰς τὴν Καισαρείαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ
34 τὸν Παῦλον αὐτῷ. 34 ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας, ἐκ ποίας ἐπαρχίας
35 ἔστιν, καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ Κιλικίας· 35 διακούσομαι σου, ἔφη, ὅταν καὶ
οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται, κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρώδου φυλάσ-
σεσθαι αὐτόν.

Der 24 1 1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν
Hoherat 2 3 2 κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· 3 Πολλῆς εἰρήνης
Felix 3 κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· 3 Πολλῆς εἰρήνης
τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
4 εὐχαριστίας. 4 Ἴνα δὲ μὴ ἐπι πλείον σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκουσαί σε ἡμῶν
5 συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 ἐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινούντα
6 στάσεις πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν
7 Ναζωραίων αἰρέσεως, 6 ὅς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέιρασεν βεβηλώσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν,
8 8 παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνώναι, ὧν ἡμεῖς
9 κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. 9 Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως
ἔχειν.

Rede des 10 10 Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν
Paulus vor 11 ἔτων ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ περὶ ἑμαυτοῦ ἀπο-
Felix 12 λογοῦμαι, 11 δυναμένου σου ἐπιγνώναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα,
13 ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ. 12 καὶ οὐτε ἐν τῷ ἱερῷ εἶδόν με
14 πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὐτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς
15 οὐτε κατὰ τὴν πόλιν, 13 οὐδὲ παραστήσαι δύνανταί σοι, περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν
14 μου. 14 ὁμολογῶ δὲ τούτῳ σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδόν, ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω
15 τῷ πατρὶ φθεῖ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις
16 γεγραμμένοις, 15 ἐλπὶδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνά-

31 add της α νυκτος (169) K | 32 πορευεσθαι 1 απερχ. (28) K | 33 ~ τω ηγεμονι α την Ια¹ 70f 8268 pr al | 34 add την επιστολην p δε Ιc² 364 8299 g syhm | add ο ηγεμων α και¹ K | επερωτησε τον Παυλον 1 και επερωτησας, ει 1 εστιν, add εφη Κιλιξ α και², om οτι απο Κιλ. Ιc² 364 8299 syhm | 35 ~ εφη α ακουσομαι Ιc² 364 8299 g syhm | εκελευσε τε 1 κελευσας ~ αυτον α εν (27 43) K | add τω α Ηρωδου Η⁸¹ 74 Ιa¹ 70f, add του (Mt 2 19) Η⁸² 84 al Ιa¹ 1001 al K^r |

24 1 των πρεσβ. 1 πρεσβυτερων τινων K | 3 κατορθωματος K | 4 εκκοπτω Ιa¹ 7f 8268 al, κοπτω Η^{84*} al Ιa 1 g | 5 στασιν (Lk 23 18 25) K | 6 add p κρατησαμεν : και κατα τον ημετερον νομον ηδελησαμεν κριναι. (7) παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε (8) κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε Ηa¹ Ι am c g sy Χρ mit mancherlei Varianten | 9 add ειποντος δε αυτου ταυτα α συνεπεθ. om δε Ιc² 364 (non om δε) 8299 syh* | 10 δε K | λαλειν 1 λεγειν Ιc | add δικαιον p κριτην (2Τ 4s) Ηa¹ Ι K^r syht | ευθυμοτερον K | 11 γνωμαι (22 30) K | δεκα δυο 1 δωδεκα (cf z. 197) K | εν 1 εις K | 12 επισυστασιν K (ebenso 2 K 11 28) | 13 ουτε K | add με p παραστησαι (24 13) K | om σοι K, ~ σοι δυν. Ιa¹ pr al | νυν K, add νυν α δυνανται Ιa¹ 7f al, om νυν Ιa¹ | 14 om εν τοις K, om τοις² al |

16 στασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων. 16 ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνειδηθῆναι ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός.
 17 17 δι' ἐτῶν δὲ πλείονων ἐλεημοσύνας ποιήσωμ ἐἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμεν καὶ
 18 προσφοράς, 18 ἐν αἷς εὐρόν με ἠγγισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ
 19 θορόβου, 19 τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς εἶδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ
 20 κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρὸς μέ. 20 ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὐρόν ἀδίκημα
 21 στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἐκέκραξα ἐν
 αὐτοῖς ἐστῶς, ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὁμῶν.
 22 22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν·
 23 ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· 23 διαταξάμενος τῷ
 ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἀνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ
 ὑπηρετεῖν αὐτῷ.
 24 24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ
 ἰδίᾳ γυναικὶ οὖσα Ἰουδαῖα μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
 τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. 25 διαλεγόμενος δὲ αὐτῷ περὶ δικαιοσύνης
 καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπε-
 26 κριθῆν· τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβῶν μετακαλέσομαι σε, 26 ἄμα καὶ
 ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου. διὸ καὶ πυκνότερον
 27 αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὤμειλε αὐτῷ. 27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον
 ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ
 κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Ver-
schleppung
des
Prozesses
bis zur Ab-
berufung
des Felix

Festus 25
1 und die
Juden.
Paulus
appelliert
an den
Kaiser

1 1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα
 2 ἀπὸ Καισαρείας, 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων
 3 κατὰ τοῦ Παύλου καὶ παρεκάλουν αὐτὸν 3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως
 μεταπέμψῃται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν

15 add νεκρῶν α δικαίων (21 17 32 23 6) K | 16 δε l και¹ K, add δε α και Ia¹ 1100 al | εχων K |
 add τε p προς Ia¹ 200f eplur K^r syh | 17 ~ παρεγενομην α ελεημ. K, ~ παρεγεν. p προσφορας
 Ia¹ 1001 c, om παρεγ. H⁸⁴ I al | 18 οἰς K | 19 om δε K | add των α απο. Ιουδαιων (23 12)
 H⁶³ (Ιουδαιοι) al I (mehrfach Ιουδαιοι) | δεi K | εμε H Ia¹ 1001 al | 20 add ει α τι (29) Ib¹ c¹
 lat^{exc} p syh | add εν εμοι p ευρον (Lk 23 4 14 22 Jo 18 38 19 4 6) K, ~ εν εμοι p αδικημα Ib |
 21 ~ φωνης ταυτης Is | εκραξα (23 6) K | ~ εστως εν αυτοις K | ~ σημερον κριν. Ia¹ nr c al g, ~ σημερον
 p υμων Ib | υφ l εφ (1 K 4 3) K | 22 ακουσας δε ταυτα ο φ. ανεβ. αυτους l ανεβ.—φηλ. (Lk
 18 22) K | ειπας H I al | 23 add τε p διαταξ. K, add δε Ia¹ 1100 K⁵ | τον Παυλον l αυτον
 K lat | add η προσερχεσθαι p υπηρετειν K, και l η (in K) Ib¹ | 24 ~ τινας ημερας (15 38) H⁸⁴ 66
 Ia¹ 1001 c al lat syh | om ιδια K, add αυτου p γυναικι H⁶² 84 al Ia¹ 1001 70 al lat | add quae rogabat
 videre Paulum et audire verbum volens igitur satisfacere ei accersivit Paulum p Παυλον
 syhm | om l̄v (K 0 2 3) K | 25 add εσεσθαι p μελλοντος (24 15) K | ~ του μελλοντος κριματος
 H⁶³ Ia¹ 101 8268 nr³ al | λαβων l μεταλαβων H al I | μεταπεμψομαι l μετακαλεσ. (25 3) Ic¹ al |
 26 ~ και¹ p οτι Ic | add οπως λυση αυτον p Παυλου K, ινα l οπως (Mk 15 11) Ib¹, απολυση
 (Mk 15 11) I al | 27 add τον δε Παυλον εισεσεν εν τηρησει δια Δρουσιλλαν p φηστον Ic² 364 6299
 syhm | δε l τε H al I | χαριτα H I al lat, χαριν H al I |
 25 2 δε K | ο αρχιερευς K | 3 παρ l κατ (3 2 9 2) H⁶³ I eplur | add illi qui votum fecerant
 quomodo obtinerent ut in manibus suis esset p οδον syhm |

4 ὁδόν. 4 ὁ μὲν οὖν φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισαρείαν, ἑαυτὸν
 5 δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· 5 οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συγκαταβάντες,
 6 εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. 6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς
 ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα καταβὰς εἰς Καισαρείαν τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ
 7 τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν
 αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα
 8 καταφέροντες, ἀ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, 8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου, ὅτι οὕτε εἰς
 9 τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς καίσαρά τι ἤμαρτον. 9 ὁ
 φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν·
 10 θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; 10 εἶπεν δὲ ὁ
 Παῦλος· ἐπὶ τοῦ βήματος καίσαρος ἐστὼς εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
 11 οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 11 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον
 θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν. εἰ δὲ οὐδὲν ἐστίν, ὧν οὗτοι
 κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.
 12 12 Τότε ὁ φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· καίσαρα ἐπικέκλησαι.
 ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ.
 13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήν-
 14 τησαν εἰς Καισαρείαν ἀσπασάμενοι τὸν φῆστον. 14 ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτρι-
 βον ἐκεῖ, ὁ φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἀνὴρ τίς
 15 ἐστίν καταλειμμένος ὑπὸ φίλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσό-
 λυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ'
 16 αὐτοῦ καταδικῆναι. 16 πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἐστίν ἔθνος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί
 τινα ἄνθρωπον, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχει τοὺς κατηγοροῦ-
 17 τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 συναλθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε
 ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι
 18 τὸν ἄνδρα. 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον, ὧν ἐγὼ
 19 ὑπενδύον, πονηράν, 19 ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς
 20 αὐτὸν καὶ περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. 20 ἀπορού-
 μενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον, εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσό-
 21 λυμα κακεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι
 αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ ἀνα-

Agrippa bei 13
Festus

4 ἐν Καισαρεία *K* | 5 ~ δυνατοὶ α ἐν *K* | add τουτω p ἀνδρὶ (24^s 9¹³) *K* | om αποπον (gg 28^s Lk 23⁴¹) *K* | 6 om ου (14) *K* | om οκτω *K* | add και α τη *H*⁵⁴ *Ia*¹ 200f 5268 np c al lat | 7 om αυτον *K*, αυτω *H*^{a1} *Ia*¹ 1001 101 al | καταβαντες | καταβεβηκοτες (cf 6) *Ia*¹ 70f 200f al | αιτιαματα *I K^r* | φεροντες *K* | add κατα του Παυλου α α *K*, add κατ αυτου al *p* sy^p, επιφεροντες τω Παυλω *Ia*¹ 1001 | 8 απολογουμενου αυτου | του Παυλου απολογ. *K* | . 9 ~ τοις Ιουδαιοις δελων *K* | κρινεσθαι (10 20) *K* | υπ | επ *I*. επι *Ia*¹ 70 al | 10 ~ εστωσ α επι (21⁴⁰) *H*^{51-2*} (51 bis) al *Ia* | ηδικηκα *H*⁵¹⁻² al | γινωσκεις *H*⁵³ *Ic* al | 11 γαρ | ουν *K* | του | το. *I* | 13 ασπασομενοι *H*^{a1} *I^r K^r* (lat) sy | 14 διετριβεν (12¹⁹) *K* | 15 δικην (2 T 1⁹) *K* | 16 τινι *H*⁵³ *Ib* | add εις απωλειαν p ανθρωπον *K* | 17 ~ ενθαδε αυτων *H*⁵³ *Ia*¹ p c, om αυτων *H*⁵¹ *Ia*¹ 101 1100 al *Kc* | 18 επεφερον *K*, υπεφερον *Ia*¹ 1100 al | ~ υπενουουν εγω *K* | om πονηραν *K*, πονηρα *H*^{52*} ^{53c}, πονηρων *H*^{51-2c} al *Ia*¹ 1001 | 20 add εις α την *H*⁵³ al *I*. τουτου | τουτων¹ (17³² gg 25^{20b}) *K* | Ιερουσαλημ (Rm 15²⁵ gg 25¹⁵) *K* | 21 πεμψω (25) *K* |

Rede des
Paulus vor
Agrippa
und Festus

- 22 πέμψω αὐτὸν πρὸς καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον [ἐφη]· ἐβουλόμην
23 καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσαι. [ὁ δέ·] αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ. 23 Τῆ
οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας
καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ'
24 ἐξοχὴν τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἤχθη ὁ Παῦλος. 24 καὶ φησιν ὁ
Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες θεωρεῖτε τοῦτον,
περὶ οὗ ἄπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἐν τε Ἱεροσολύμοις καὶ
25 ἐνθάδε, ἐπιβρωῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. 25 ἐγὼ δὲ καταλαβόμεν μηδὲν ἄξιον
αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν σεβαστὸν ἔκρινα
26 πέμπειν. 26 περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. διὸ προήγαγον
αὐτὸν ἐφ' ὁμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως
27 γενομένης σχῶ, τί γράψω. 27 ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς
26 1 κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημάνα. 26 1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἐφη· ἐπι-
τρέπεταί σοι περὶ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·
2 2 Περὶ πάντων, ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἤγημαι ἑμαυτὸν
3 μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, 3 μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων
τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἔθων τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκούσαί μου.
4 4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου [τὴν] ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει
5 μου ἐν τε Ἱεροσολύμοις Ἰασι πάντες Ἰουδαῖοι, 5 προγιγνώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν
θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην ἀρεσίαν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα
6 φαρισαῖος. 6 καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης
7 ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα
καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι, περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων,
8 9 βασιλεῦ. 8 τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 ἐγὼ μὲν
οὖν ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πράξαι.

22 om ἐφη H⁵¹⁻² al I^{al} vg, εἰπὲν 1 ἐφη I^{b1} e p | om ο δε H⁵¹⁻² al lat | 23 add τοῖς α
χιλιάρχοις (Mk 6 21 Ap 6 15) K | add οὗσι p ἐξοχῆν K, add οὗσι p πολεως H^{al} I^{al} | add qui
descendissent de provincia ῥ πολεως syhm | 24 τουτου 1 ου I^{b c} al | παν K | βοωντες
(17 e 21 34) H⁵¹⁻² al s vg | ~ ζην αυτον K, om ζην H^{51*} | add ut traderem eum iis ad tor-
mentum sine defensione non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab
Augusto. si autem quis eum accusaturus esset dicebam ut sequeretur me in Caesarem
ubi custodiebatur. qui cum venissent a εβωων (1 επιβωωντες) syhm | 25 add cum autem
hanc et alteram partem audivissem om εγω δε α καταλαβ. syhm | καταλαβομενος add και α
αυτου K | ~ θανατου αυτον (23 19) K, αυτον p πεπραχ. I^{b c}, ~ αυτον α αξιον I^{a1} 70 al p, cum
autem dicerem vis indicari cum iis Hierosolymae Caesarem appellavit 1 αυτου—πεμπειν
(9) syhm | add αυτον p πεμπειν (21) K | 26 εχω 1 σχω (26^a) H^{al} I^{a1} 1001 c al | γραψαι (26^a) K |
26 1 επιτετραπται (1 K 14 34) I^b al | υπερ 1 περι K | ~ λεγειν α περι I^b al lat, λαλειν 1 λεγειν
~ α περι I^c vg | add confidens et in spiritu sancto consolationem accipiens p Παυλος
syhm | ~ απελογ. σημερον K | 3 ~ σε οντα H^{52*} 53 al I^{a1} al |
3 ηθων K, εθνων H⁵³ 54 I^{a1} 70 al | add επισταμενος p ζητηματων (24 10) H^{52c} 53 al I^c plur
K⁷² sy^p, add ειδως α παντων al | add σου p δεομαι (8 34 21 39) K | 4 om την² H⁵¹ 53* I^{a1} nr al |
4 om τε K | add oi α Ιουδαιοι (Jo 18 20) K | 6 προς 1 εις (13 32) K | om ημων (13 32) K |
7 add Αγριππα p βασιλευ (9) K, om βασιλευ H⁵⁴ 56 I^{a1} nr g, ~ βασιλευ Αγριππα α υπο K |

- 110 ¹⁰ ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβὼν, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν
 11 κατήνεγκα ψῆφον, ¹¹ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλὰκις τιμῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς εἰδῶκον ἕως καὶ εἰς τὰς
 12 ἔξω πόλεις. ¹² Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπι-
 13 τροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων ¹³ ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρα-
 νόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ
 14 πορευομένους. ¹⁴ πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λα-
 λούσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;
 15 σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος
 16 εἶπεν· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς
 πόδας σου. εἰς τοῦτο γὰρ ἄφθην σοι προχειρίσασθαι σε ὑπηρετήν καὶ μάρτυρα,
 17 ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαι σοι, ¹⁷ ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν
 18 ἔθνων, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ¹⁸ ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι
 ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν
 αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πιστεῖ τῇ εἰς ἐμέ.
 19 ¹⁹ Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ
 τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς
 Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν.
 21 ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ²¹ ἕνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
 22 ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρώοντο διαχειρίσασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἀπὸ
 τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρούμενος μικρῶ τε καὶ μεγάλῳ,
 οὐδὲν ἔκτός λέγων, ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς.
 23 ²³ εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγ-
 24 γέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ²⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ
 Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησιν· μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μαρίαν
 25 περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας
 26 καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς,
 πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι
 27 οὐθέν. οὐ γὰρ ἔστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα,

Eindruck
auf beide

10 om τε¹ K | om εν² K | δε¹ τε² Ic al e sy h | 12 add και p οis K | om την (sonst stets)
 H⁶⁴ I K^r | om της H⁶⁴ Ia¹ al | add παρα α των (9¹⁴) K | 14 δε K | επι¹ εις (27⁴³) Ia¹
 7c al | add δια τον φοβον εγω μονος p γην Ic¹ 208² 364² 5299^g (om εγω μονος) syhm (~ δια τ. φοβ. α εις) |
 φωνης λαλουσης . . λεγουσης (22⁷) Ia¹ 1001^b al | om λαλουσαν . . και ~ προς με p λεγ. (9² 22²)
 HI^r sy, om και λεγουσαν H^a I cplur lat | 15 ειπον K | om κς (9⁵ gg 22¹⁰) K | 16 add
 με p ειδες H⁶¹ 53* al Ic al sy arm Amb Aug | 17 om εκ² K | εξαποστελω (22²¹) H⁶³
 (-λα-) al Ia¹ nr al, αποστελω H^a I | ~ σε αποστελλω K | 18 υποστρεψαι K, αποστρεψαι
 H^a Ia¹ 1100 200f al K^r | add απο p και¹ H⁶³ al I | 20 om τε K | add εν α ιεροσ. H⁶⁴ I
 om εις H⁶¹⁻² 64 | απαγγελων K, απαγγελλω Icplur K^r, απηγγελον I al, παρηγγελον Ia¹
 1100 al, κατηγγ. Ib | add ζωντα α θν (14¹⁵) Ia¹ 70f 5268 nr al | 21 ~ με p ιουδαιοι K, ~ με p
 συλλαβ. (Mt 26⁵⁵ Mk 14⁴⁸) H⁶⁴ Ic al | add οi α ιουδ. K | om οντα K | 22 παρα¹ απο (2
 P 1¹⁷) K, υπο Ic | Μωσης H⁶¹ 64 Ia¹ 1001 1100 cplur it vg | 23 om τε K | 24 εφη¹
 φησιν K, ειπεν Ic | 25 om Παυλος (cf 9⁵) K | 26 om τι H⁶¹ al I | ουδεν K, ουδεν¹ I ou¹
 om ουθεν H^a al (ουθεν, add π p παιδ) Ia¹ nr b al lat, om ου¹ Ic al, om ουδεν H^{62c} al I^r | ουδε¹
 ου² H^a I | om εστιν K, ~ εστιν p γωνια Ia¹ 70f nr al, ~ p τουτο Ib |

28 τοῖς προφήταις; οἶδα, ὅτι πιστεύεις. 28 ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔν
 29 ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. 29 ὁ δὲ Παῦλος· εὐχάριστον ἂν τῷ θεῷ καὶ
 ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σέ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου
 σήμερον γενέσθαι τοιοῦτους, ὅποιος κἀγὼ εἰμι, παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων.
 30 Ἄνεστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμῶν ἢ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς,
 31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ
 32 δεσμῶν ἄξιόν τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. 32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη·
 ἀπολεύσθαι ἐδόνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο καίσαρα.

Dritter Kreis: Reise nach Rom Cap. 27-28

Ihr
 Beschluss,
 Paulus nach
 Rom zu
 schicken

Die 27
 Reise bis
 Lasea

Rettung
 aus Seenot
 durch
 Paulus

1 1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον
 καὶ τινὰς ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ σπειρῆς σεβαστῆς.
 2 2 ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
 3 τόπους ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσαλονικέως. 3 τῇ
 τε ἐτέρῳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος
 4 ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. 4 κἀκειθεν ἀναχθέντες
 5 ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, 5 τό τε πέλαγος
 τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς
 6 Λυκίας. 6 Κἀκεῖ εὐρῶν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν
 7 Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 ἐν ἰκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ
 μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεώντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύ-
 8 σαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς
 9 τόπον τινὰ καλούμενον Καλοῦς λιμένας, ᾧ ἔγγυς πόλις ἦν Λασαία. 9 Ἰκανοῦ
 δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν
 10 νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήγει ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ,
 ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ
 11 καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ
 12 καὶ τῷ ναυκλῆρῳ μᾶλλον ἐπέειθετο ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις. 12 ἀνευθέτου
 δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχ-
 13 θῆναι ἐκεῖθεν, εἰ πως δύναιτο καταντήσαντες εἰς Φοῖνικα παραχειμασαί, λιμένα
 τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χώραν. 13 Ὑπονεύσαντος δὲ νότου

28 add εφη p Paulon (24) K | γενεσθαι l ποιησαι (29) K | 29 add ειπεν p Paulos K, add εφη
 I^a 1 382 8268 pr al | πολλω l μεγαλω K | και εγω H^{δ1} 86 I^b c al | 30 add και ταυτα ειποντος
 αυτου α ανεστη, om τε K, om και (in K) I^a 2 al | 31 ~ αξιον α η K, ~ αξιον α θανατου (23 29)
 H^{δ4} bo I^a 1 pr c al g | om τι K | 32 ηδυνατο H^a l |

27 l και ουτως εκρινεν ο ηγεμων αναπεψαι αυτον καισαρι l ως—[ιταλιαν syhm syr (om ουτως,
 φηστος l ο ηγεμων, αναπεψεσθαι) K 259 (om αυτων) 260 (αναπεψεσθαι) af (πεμπεσθαι) | add quum die
 postero vocasset (et in crastinum vocavit af, nur add vocavit g); ~ παρεδιδου—δεσμ. p σεβ.,
 συν τε ετεροις δεσμοταις l και—δεσμ. af g syhm | 2 μελλοντες K, μελλοντος I^a l, μελλοντα I^a l
 ~om εις K, επι l εις I^a 1 pr c al | add δε Αρισταρχος και Σεκουδου p Θεσσαλονικεων (cf 20 4) I^c
 syh | 3 δε l τε l H^a l I^a 1 70f 200f al | πορευθεντα K | ! 5 add δι ημερων δεκαπεντε p κατηλθ.
 I^c af (δωδεκα) syh* | 6 κakeise H^a l I^a 1 al, κakeiden (4) al, και I^a l af | εκατονταρχος K |
 ανεβιβασεν I | 8 ~ ην πολις (cf Jo 19 20 42) K gg H^{δ2} 84 al I^a l af | Λασσα H^{δ1} al I^a 2 al syh,
 Λασσ- H^{δ2*} I^a l, Λασια I^a 1 pr, Λαισσα H^{δ2c}, Αλασσα H^{δ4} I^a l syhm, Talassa it (-s-p).
 Thalassa vg | 9 add των ιουδαιων λεγειν p νηστειαν I^c 1 | 11 εκατονταρχος I² K^r | ~ επειθετο
 μαλλον K | om του H^{δ1-2} 84 al | 12 πλειους (19 32 23 13 21 24 11 gg 27 30 28 28) K | κakeiden (4) K |

14 14 μετ' οὐ πολλὸν δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός ὁ καλούμενος εὐροκλύδων.
 15 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀνοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπι-
 16 δόντες ἐφερόμεθα. 16 νησίον δὲ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα ἰσχύσαμεν
 17 μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, 17 ἦν ἄραντες βοθηταῖς ἐχρώντο, ὀπο-
 18 ζωννύντες τὸ πλοῖον. φοβούμενοί τε, μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ
 18 σκευὸς οὕτως ἐφέροντο. 18 σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν
 19 20 ἐποιοῦντο 19 καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν. 20 μήτε
 21 δὲ ἡλίου μήτε ἀστρῶν ἐπιφαινότων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου
 21 ἐπικειμένου λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπίς πάσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. 21 Πολλῆς τε αἰτίας
 22 ὑπαρχούσης τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχή-
 22 σαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδήσαι τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν
 23 ζημίαν. 22 καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν. ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται
 23 ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. 23 παρέστη γὰρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ, οὐ εἰμι,
 24 ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος 24 λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε. καίσαρί σε δεῖ παραστήναι,
 25 καὶ ἰδοὺ κεχαρίσται σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. 25 διὸ εὐθυμεῖτε,
 26 27 26 εἰς νῆσον δὲ τίνα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. 27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νύξ ἐγένε-
 28 το διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἄδριᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὕπνούνουν οἱ ναῦται
 28 προσάγειν τίνα αὐτοῖς χώραν. 28 καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιᾶς εἴκοσι, βραχὺ δὲ
 29 διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὄργυιᾶς δεκαπέντε. 29 φοβούμενοί δέ,
 30 μὴ που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας
 30 ἤχοντο ἡμέραν γενέσθαι. 30 Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ
 31 χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πύργου ἀγκύρας
 31 μελλόντων ἐκτείνειν, 31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἔάν
 32 μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. 32 τότε ἀπέκοψαν οἱ
 33 στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. 33 Ἄχρι δὲ οὐ
 33 ἡμέρα ἤμελλον γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἀπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων·
 34 τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες αἰτοῖ διατελεῖτε, μηδὲν προσ-
 34 λαβόμενοι. 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς
 35 35 εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ

14 ευρακλων *H*^{δ1*}·2 *δ4* sa bo lat, ευρυκλυδων *H*^{δ1*} *Ia*¹ 70f | 15 add τῷ πλεοντῇ καὶ συστει-
 λαντες τα ἰστια p επιδοντες *Ic* syh* | 16 Κλαυδην *K*, Κλαυδαν *Ia*¹, *Kludia* p, Κλαυδα
H^{δ1-δ2*} lat | ~ μολις ἰσχυσαμεν *K* | 17 Συρτιν *K* | 19 ἔρριψαμεν *K* | add εἰς θάλασσαν
 p ἔρριψ. *Ic* it syh* | 20 ~ πασα εἰπις *K*, add ἡ p πασα (in *K*) *Ia*¹ | 21 δε ἰ τε¹ *K* |
 23 add εγω p εμι (13²⁵ Jo 14³) *H*^{δ2} *δ3** *δ4* *Ia*¹ 70f 200f sy | ~ ἀγγελος α του *K* | 29 τε *K* |
 μηπως | μη που *K*, μηπω *H*^{δ4}, μη (17) *H*^{δ2*} *Ia*¹ lat | εἰς | κατα *K*, add εἰς α κατα *Ia*¹ | 30 ~ μελλοντων
 ἀγκυρας *K*, ~ ἀγκυρας p εκτεινειν *Ia*¹ | 31 ~ μεινωσιν p πλωω *H*^{δ2*} *δ6* *Ic* al *Kr* lat (af hiat)
 sy | 32 ~ απεκοψαν p στρατιωται *K* | 33 εμελλον *H*^{δ2} *δ4* *I* | ~ ημελλον ημερα *K* | μηθεν
H^{δ1-2*} *δ4* *Ia*² 502 | 34 προσλαβειν (36) *K* | add τινας α τροφης *Ic* al syh, add τι *H*^{δ2*} |
 ημετερας *H*^{δ4} *I*? *Kr* syh | εκ ἰ απο (Lk 21¹⁸) *K*, om απο *Ia*¹ | πεσειται ἰ απολ. (Mt 10²⁹ gg
 Lk 21¹⁸) *K* | 35 εἰπας *H*^{δ1-2} *δ3* *δ4* *Ia*¹ | add επιδιδου και ημιν p εσθιειν (Jo 21¹³) *Ic*¹ 208
 2364 6299 syP* sa |

36 κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. ³⁶ εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο
 37 τροφῆς. ³⁷ ἡμεν δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσαι ἐβδομήκοντα ἕξ.
 38 ³⁸ κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σίτον εἰς τὴν
 39 θάλασσαν. ³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δὲ τινα
 40 κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύναιτο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.
 41 ⁴⁰ καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶω εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας
 τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεύσῃ κατείχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.
 42 ⁴¹ περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα
 43 ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. ⁴² Τῶν δὲ
 στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μὴ τις ἐκκολυμβήσας
 44 διαφύγῃ. ⁴³ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσε
 αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορρίψαντας
 45 ⁴⁴ πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίναί, καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπ'
 τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Malta 28 1 2 ¹ Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν, ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. ² οἱ τε
 βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχούσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν. ἄφαντες γὰρ πυρὰν
 3 προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφειστώτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος.
 4 ³ συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πληθὸς καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν
 5 ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθούσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ ὥς δὲ εἶδον οἱ
 βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον·
 6 πάντως φονεὺς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη
 7 ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν
 8 κακόν. ⁶ οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἰμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφω νεκρόν.
 ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄποπον εἰς αὐτὸν γινό-
 9 μενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. ⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον
 10 ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος
 11 ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου
 12 πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν
 13 καὶ προσευξάμενος ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἴασατο αὐτόν. ⁹ τοῦτου δὲ γενομένου
 14 καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, ¹⁰ οἱ
 15 καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

37 ημεδα *H*^{δ1-2} a1 *Ia*¹ 70f 200 ~ εν τω πλωτω a αι *K* | 38 add της a τροφης (cf Mt 6²⁵ gg Ac 27³⁴⁻³⁶) *K* | 39 εβουλευσαντο (Jo 11⁵³ 12¹⁰ gg Ac 5³³) *K*, εβουλοντο *H*^{δ4} *Ia*¹ 70f 200f al | δυνατον (20¹⁶ Rm 12¹⁸ uö) *K* | 40 αρτεμονα *K* | 41 επωκειλαν *K* | διελυετο (cf δ³⁶) *Ic* al | om των κυματων (των ~ των) *H*^{δ1*-δ2*} δ4 | 43 εκατονταρχος *K* | δε 1 τε *H*^{δ3} al *Ia*¹ 70f 200f cplur |

28 1 επεγνωσαν *K* | 2 δε *K* | αναφαντες *K* | προσανελαμβανον *H*^{δ2*} *Ic* | 3 om τι *K* | εκ 1 απο *K* | διεξελθουσα *K* | καθηψατο *H*^{δ3} *Ia*¹ 70f 8268 pr al *Kr*, ενηψε *Ic*¹ | 4 ~ ελεγον a προς (sonst stets) *K* | 5 αποτιναζαμενος (13⁵¹) *K*^{δ4} al *I Kr* | 6 μεταβαλλομενοι *K* | ~ θεον αυτον ειναι *K*, ~ αυτον δν ειναι *H*^{al} *Ia*¹ 70f pr al, ~ ειναι αυτον δν *H*^{δ4} | 7 ~ ημερας τρεις (12) *H*^{δ1} al *Ia*¹ 70f 200 c al, om τρεις ημερας *I*^{al} | add in domo sua p ημερας sy^{ph*} | 8 δυσεντερια *K*, -ιας *Ia*¹ 70f | add τε p επιθεις *H*^{al} *Ia*¹ pr al, add και a επιθεις *I*^{al} lat | θουν 1 δε *K* | ~ εν τη νησω p ασθενειας *K* | 10 add οσον χρονον επεδημουμεν p ημας *Ic*¹ | την χρειαν (cf 63 Phi 4¹⁶⁻¹⁹) *K* |

- Fahrt nach Italien 11 11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ, παρακεχειμακῶτι ἐν τῇ νήσῳ,
 12 Ἀλεξανδρινῷ παρασήμῳ Διοσκοούρις. 12 καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπε-
 13 μείναμεν ἡμέρας τρεῖς. 13 Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ
 14 μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, 14 οὐ ἐβρόντες
 ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμείναι ἡμέρας ἑπτὰ. καὶ οὕτως εἰς τὴν
 Anknunft in Rom 15 Ῥώμην ἤλθομεν. 15 ἀκαίθην οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν [ἐξ]ἤλθον εἰς
 ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος
 16 εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβεν θάρσος. 16 Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς Ῥώμην, [ὁ ἐκα-
 τόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῳ,] ἐπετράπη [δὲ] τῷ Παύλῳ
 μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
 Die Juden in Rom 17 17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων
 πρώτους. συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς· ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν
 ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατράσι δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων
 18 παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, 18 ὅτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολύσαι
 19 διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. 19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων
 ἠναγκάσθη ἐπικαλέσασθαι καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορήσαι.
 20 20 διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι. ἔνεκεν
 21 γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι. 21 οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν
 εἶπον· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παρα-
 22 γονόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρὸν. 22 ἀξιούμεν
 δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι, ἃ φρονεῖς. περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν
 23 ἡμῖν ἐστίν, ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. 23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἤκον πρὸς
 αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἓς ἐξετίθετο διαμαρτυρούμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
 24 θεοῦ, πειθῶν τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν
 25 προφητῶν ἀπὸ πρῶτ' ἕως ἔσπερας. 24 καὶ οἱ μὲν ἐπέιθοντο τοῖς λεγομένοις,
 25 οἱ δὲ ἠπίστουν. 25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελθόντο, εἰπόντος τοῦ
 Παύλου βῆμα ἐν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς
 26 τοὺς πατέρας ὑμῶν 26 λέγων· πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὼν· ἀκοῆ Jes 69r
 27 ἀκούσατε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 27 ἐπαχόνθη

11 ηχθημεν (gg 20¹³ 27²) K | 13 επιγενομένου I^a 17^f πρ al | 14 επ 1 παρ K | επιμειναντες I^c al | ~ ηλθομεν a εις (16) H⁶⁴ al I^a1 | om την (16f) HI | 15 ημων 1 -iv H^a1 I | εξηλθον (Mt 25¹ 6 8 34 Jo 12¹³) K | αχρι HI I^a1 | 16 ηλθομεν (14) K | add την a Ρωμην (14) H^{62*} al I | add ο εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμους τω στρατωπεδαρχω p Ρωμην add p δε τω ~ επετραπη p Παυλω K, στρατοπεδαρχη I K^r, non add δε ~ επετραπη a τω I^a1, nur add ο—στρατοπεδ. add δε p επετραπη I^a1 | add εξω της παρεμβολης p εαυτον I^c 208² 364 6299 g p syh* | 17 τον Παυλον 1 αυτον K syh^h arm | ~ εγω p αδελφοι (so stets) K | 18 add πολλα p οιτινες I^c syh* | 19 add και επικραζοντων αιρε τον εχθρον ημων p Ιουδαιων (cf 22²²) I^c syh* | κατηγορειν (24¹⁹ 2 Lk 23²) H I^a 70f 200f al | add αλλα ινα λυτρωσωμαι την ψυχην μου εκ θανατου p κατηγορησαι I^c g p syh* | 21 ~ δεξαμεθα a περι H^a1 I | 22 ~ ακουσαι a παρα (10²²) H⁶² I^a 1 70f 200f 6268 al | ~ εστιν ημιν (28 4¹⁰ 13³⁸) K | 23 ηλθον 1 ηκον (ηκον sonst nie) HI | ~ προς αυτον p ξενιαν I^c plur | add τα a περι (31 18²⁵ 19⁸) K | Μωσ- I vg, -σεος I^a1 K^r | 25 τε H^{62*} 74 I^a 1 vg sy^p, και ~ a ασυμφ. it | ημων (22¹⁴ 13¹⁷) K | 26 λεγον K | ακουσητε H⁶⁴ al I | βλεψητε H^{62c} 64 al I^a 1 al |

γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσιν βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μὴ ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ
 28 καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσονται αὐτούς.» 28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν,
 ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τούτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
 30 30 Ἐνέμεινεν δὲ διατίαν ὄλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς
 31 εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων
 τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

27 add αυτων p ωσιν (Jes 6₁₀) H^{δ2} al Ia¹ 200f 5268 pp al | ιασωμαι IK^r | 28 ~ υμιν εστω
 (22) H^{δ1} al Ia¹ | om τουτο (Lk 3₆) K | 28 ~ υμιν εστω (22) H^{δ1} al Ia¹ 200f pp | om τουτο (Lk
 3₆) K | add p 28: 29 και ταυτα αυτου ειποντες απηλθον ο Ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις.
 συζητησιν K gg H^{εoc} 103f Ia¹ 1001 101 2 367 b2 78 s vg syp arm | 30 εμεινεν K, επεμεινεν
 Ic¹ al | add ο Παυλος p δε K | add Ιουδαιους τε και Ελληνας p αυτον Ic syh*, add *et disputabat
 cum Iudeis et Graecis* g p | 31 add αμην p ακωλυτως H al Ia¹ 50c 7f c al vg syh | add
dicens quia hic est Christus (om p) *Jesus filius dei per quem incipiet totus mundus
 indicari* p ακωλ. p (om τα—Xῷ) syhm |

Des
 Paulus un-
 gehemmes
 Wirken in
 Rom

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Adresse	1	1	Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.
Verhalten bei Versuchungen	2	3	2 Πάσαν χαρὰν ἠγάσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, 3 γινώσκοντες, ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. 4 ἢ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
Weisheit	5	6	5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς 6 καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
Demut	7	8	7 μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου, 8 ἀνὴρ 9 δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. 9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς 10 ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, 10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς 11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. 11 ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπόλωτο. οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
Geduld	12	13	12 Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δοκιμος γενόμενος λήψεται τὸν 13 στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 13 μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός 14 ἔστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας 15 ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος, 15 εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκει 16 ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. 16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου 17 ἀγαπητοί. 17 πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθέν ἔστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 18 βουλευθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν ἑαυτοῦ κτισμάτων.
Wider unbrüderliches Verhalten	19	20	19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, 20 βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. 20 ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. 21 διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 22 γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἑαυτοῦς.

1 ὁ οὐκ ἰ μὴ K | 7 om του (Mt 21⁴⁵ Lk 1⁴⁵) H^{al} I^a 1^{exc} 1100 200f al | 12 om ο κς (2 δ) H^{δ1-2} al I^{al} ff arm, δς 1 κς (1 K 2 ο) H^{al} I^{al} | 17 ἔστιν ἰ ἐνι H^{δ2} 3 I^c plur | τροπή I^{c2} 364, add τροπή η α τροπῆς I^{c1} 116, ἀποσκίασματος H^{δ1-2*} I^{c2} 364 ff gg Aδ | add οὐδὲ μεχρι υπονοίας πνος υπομονη ἀποσκίασματος p ἀποσκίασμα I^{c1} 116f 2 486 | 18 αὐτου K | 19 ὡστε ἰ στε (1 K 14³⁹ 15⁵⁸) K | add καὶ α εστω H^{δ4} al, add δε p εστω (Mt 5³⁷) H^{δ1-2} δ3 al I^{al} it vg | 20 ου κατεργάζεται ἰ ουκ ἐργάζεται (3 Rm 4¹⁵ uδ) K | 21 ἤμων I^α 1 200 70 pp-cplur |

23 ²³ ὅτι εἴ τις ἀκροατῆς λόγου ἐστίν καὶ οὐ ποιητῆς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατα-
 24 νοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἑσπέρῳ, ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν
 25 καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο, ὁποῖος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακούσας εἰς νόμον
 τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατῆς ἐπιλησμονῆς γενόμενος
 26 ἀλλὰ ποιητῆς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. ²⁶ εἴ τις
 δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλώσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ,
 27 τούτου μάταιος ἢ θρησκεία. ²⁷ θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ
 πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσιπλον
 ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2 ¹ 1 Ἄδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν
 2 Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ² ἔὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὁμῶν ἀνὴρ χρυσο-
 3 δακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυκαρᾷ ἐσθῆτι, ³ ἐπιβλέψητε
 δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἰπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς,
 4 καὶ τῷ πτωχῷ εἰπητε· σὺ στήθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, ⁴ οὐ διεκρί-
 5 θητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; ⁵ ἀκούσατε, ἀδελφοί
 μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει
 6 καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ ὁμεῖς δὲ
 ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὁμῶν καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν
 7 ὁμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ’
 8 ὁμᾶς; ⁸ εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν· ἀγαπήσεις τὸν
 9 πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· ⁹ εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἀμαρτίαν
 10 ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ ὅστις γὰρ ἔδωκε τὸν
 11 νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ¹¹ ὁ γὰρ εἰκὼν μὴ
 μοιχεύσας, εἶπεν καί· μὴ φονεύσας· εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δὲ, γέγονας παραβάτης
 12 νόμου. ¹² οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνε-
 13 σθαι. ¹³ ἢ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος, κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.
 14 ¹⁴ τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἔὰν πίστιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ
 15 δύναται ἢ πίστις σώσαι αὐτόν; ¹⁵ ἔὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχουσιν καὶ
 16 λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ¹⁶ εἶπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὁμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ,
 17 18 ὄφελος; ¹⁷ οὕτως καὶ ἢ πίστις, ἔὰν μὴ ἔχη ἔργα, νεκρὰ ἐστὶν καθ’ ἑαυτήν. ¹⁸ ἄλλ’

Wider
den toten
Glauben

Lev 19:18

25 add οὗτος p παραμεινας K | 26 add δε p ει (29) H⁶³ al I^a 200 al it vg | add εν υμιν p ειαι (3¹³) K | εαυτου 1 αυτου¹ H⁶¹ al I^c al | εαυτου 1 αυτου² H⁶¹ 63 I^a l | 27 om τω (1 P 2³⁰ u6) K | 3 και επιβλεψ. 1 επιβλ. δε K | ~ την λαμπραν εσθητα om την (2^b) I^b c | add αυτω p ειπητε¹ K | add οδε p καθου² (3^a) K, ~ εκει p καθου H⁶¹ I^a l | επι 1 υπο (cf Ap 4⁴) H⁶¹ 3 al I^c al syh | 4 add και α ου (Mt 21²¹) K, om ου H⁶¹* I^a l ff | 5 του κοσμου (1 K 1²⁷) K, add εν α τω I^a l vg | 6 ουχι H⁶³* al I^a 200f 6268 al | 7 και 1 ουκ (6) H⁶⁴ al I^c al syh | κληθεν (cf 1 K 7²²) I^a 1^{7f} cal ff, επικληθεν H⁶³* | 8 εαυτον H^a l I | 10 τελειει 1 τηρησει (cf 8) H^a l I^a l, πληρωσει (Mt 5 17 Ga 5 14) H⁶⁴ I^c al, τηρηση H⁶¹⁻² 63 I^a l, πταιση H I^a 200f al ff vg | 11 μοιχευσεις . . φονευσεις K, ~ φονευσ- . . μοιχευσ- (Mt 19 18) H⁶³ I^c al syh | μοιχευσεις φονευσεις 1 -ευεις -ευεις (11^a) K | 13 ελεον 1 ελεος¹ I^a l, ελεον 1 ελεος² K | 14 λεγει H³ I | χει 1 εχη H³ al I, σχη I^a l, εχειν I^a l | 15 add δε p εαν K | add ωσιν p λειπομ. K | 16 και ειπη 1 ειπη δε (3) H⁶⁴ al I^a l ff vg | 17 ~ εργα εχη (14) K |

ἔρει τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω, δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν
 19 ἔργων κἀγὼ, σοὶ δεῖξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. 19 σὺ πιστεύεις, ὅτι εἰς ὁ
 20 θεὸς ἐστιν; καλῶς ποιεῖς, καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. 20 θέλεις
 21 δὲ γνῶναι, ὡς ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; 21 Ἀβραὰμ
 ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνεγένεας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
 22 θυσιαστήριον; 22 βλέπεις, ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν
 23 ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη. 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· »ἐπίστευσεν δὲ Gen 15:6
 Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην,« καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη.
 24 25 24 ὁρᾶτε, ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 ὁμοίως
 δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ
 26 ἐτέρῳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστιν,
 οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

Wider
 das viele
 Lehren

3 1 1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες, ὅτι μεῖζον κρίμα
 2 ληψόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ,
 3 δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα. 3 εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς
 4 τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν
 5 μεταγομεν. 4 Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν
 5 ἐλαυνόμενα, μεταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὀρμὴ τοῦ εὐθύνοντος
 6 βούληται· 5 οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ ἡλικὸν
 6 κύρ ἡλικὴν ὄλην ἀνάπτει. 6 καὶ ἡ γλῶσσα κύρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα
 καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν
 7 τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γέννης. 7 πάσα γὰρ φύσις θηρίων τε
 8 καὶ πετεινῶν ἔρπετων τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασαι τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ,
 8 8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων, ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ
 9 θανατηφόρου. 9 ἐν αὐτῇ ἐβλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ κατα-
 10 ρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· 10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 στόματος ἐξέρχεται ἐβλογία καὶ κατάρα. οὐ χρεῖ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως
 11 γίνεσθαι. 11 μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὸν καὶ τὸ πικρὸν;
 12 12 μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σύκα; οὕτως οὐδὲ
 13 ἄλυκὸν γλυκὸν ποιῆσαι ὕδωρ. 13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ἡμῖν; δεῖξάτω ἐκ
 14 τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραυτῇ σοφίᾳ. 14 εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν

18 εκ 1 χωρις (18^b) K | add σου περγων K | ~ δεῖξω σοι (18^a Ap 21) K | add μου π πιστιν (18^a) K |
 19 ~ ο δὲ εἰς (Ga 3:20) K, ~ εσπιν ο δὲ H⁶² 64 I^{b2} s vg, om eis al | om o (1 K 8:6 1 T 2:5) H⁶¹
 66 I² | 20 ἀργη 1 νεκρα H⁶¹ 63* sa I^{b2} it vg arm gg Aθ | 23 om δε (Ga 3:6) H⁶⁶ Ie al
 ff vg | δουλος 1 φίλος Ie al syht | 24 add τοιουν p ορατε K | 25 κατασκοπους 1 ἀγγελους
 (Hb 11:31) H⁶³ I ff syhm arm | 26 add του a πνευματος (cf 20) H⁶⁴⁸ Ia¹ 200f 70 pr al | add
 τω a εργων (20) K |

3 2 δυναμενος H⁶² Ia¹ | 3 ιδε 1 ει δε K, ιδου (4) Ia¹ 7 pr 20 | εις 1 προς H⁶¹-2 63 66 I^{b2} 78 |
 ~ ἡμιν αὐτους H⁶³ 64 al Ia¹ 70f al | 4 ~ σκληρων ανεμων K | 5 μεγαλα αυχει H⁶¹ 63* al
 Ia¹ 1100 it vg | ολιγων 1 ηλικον (gg 5^b) K'gg H Ia¹ s vg | 6 add οὕτως α η² K, add και p οὕτως
 (5) Ia¹ | 8 ~ ἀνθρώπων δαμασαι K, ~ δαμασαι δυναται H⁶¹ 63 Ia¹ ff vg syh | ακαταστατον (1 s)
 H Ia¹ | 9 δν 1 κν (Lk 2:28 24:53) K | 11 ~ πικρον . . γλυκυ I^{b1} e ho | 12 om οὕτως (cf Mt 7:16)
 H⁶¹ 63* al Ia¹ 200f al syht | ουτε H⁶¹ 63 al Ia¹ | add μια πηγη α αλυκον K, add και p αλυκον K |

ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς
 15 ἀληθείας. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικῆ,
 16 δαιμονιώδης· ¹⁶ ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
 17 πρᾶγμα. ¹⁷ ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνικῆ, ἐπιεικῆς,
 18 εὐπειθῆς, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. ¹⁸ καρπὸς
 δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Wider 4 1
 die Weltlust 2

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν
 2 τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε. φονεύετε καὶ
 3 ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, ὅκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ
 4 αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. ³ αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν
 4 ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. ⁴ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι ἡ φίλια τοῦ
 5 κόσμου ἐχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὅς ἐάν οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου,
 5 ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ ἡ δοκεῖτε, ὅτι κενῶς ἡ γραφή λέγει· »πρὸς
 6 φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, ὃ κατώκισεν ἐν ἡμῖν«; ⁶ μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν.
 7 διὸ λέγει· »ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν«. ⁷ ὅπο- Prov 3³⁴
 8 τάγητε οὖν τῷ θεῷ. ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζεται ἀφ' ὑμῶν, ⁸ ἐγγίσατε
 8 τῷ θεῷ, καὶ ἔγγιεῖ ὑμῖν. καθαρῖσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἀγνίσατε καρδίας,
 9 δίψυχοι. ⁹ ταιλαπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε, ὃ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος
 10 μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ
 ὀψώσε ὑμᾶς.

Wider das 11
 Verleumden 12

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν
 12 ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ
 12 ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτῆς. ¹² εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης καὶ κριτῆς, ὁ δυνάμενος
 σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. σὺ δὲ τίς εἶ, ὃς κρίνεις τὸν πλησίον;

Wider den 13
 irdischen Sinn 14

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευοσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν
 14 καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ ἐμπορευοσόμεθα καὶ κερδήσωμεν, ¹⁴ οἷτινες
 οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμῖς γάρ ἐστε ἢ πρὸς
 15 ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη. ¹⁵ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐάν ὁ κύριος
 16 θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς
 17 ἀλαζονείαις ὑμῶν. πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστιν. ¹⁷ εἰδοὶ οὖν καλὸν
 5 1 ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. ⁵ 1 Ἄγε νῦν οἱ πλοῦσιοι, κλαύσατε

14 καυχασθε (4₁₆) H⁶⁴ I^a 1100 a¹ | 15 ~ η σοφια αυτη H⁶³ I^b c | 16 add και p εκει H⁶² a¹ |
 17 add και α ανυποκριτος K | 18 add της α δικαιοσ. K |
 4 1 om ποθεν² K | 2 add και α ουκ² (2^a) H⁶² a¹ I it sy | 3 add δε p αιτερε (1°) H^a |
 I a¹ | 4 add μοιχοι και α μοιχαλ. K | αν l ean K | om ουν H^a l I | 5 κατοικησεν (Mt 2₂₃
 4₁₃ cf Ko 1₁₉ 2°) K | 7 om δε H^a l I K^r | 10 add του α κυ (2 T 2₁₄) K | 11 add γαρ
 p ο I^b 1 c a¹ sy | και l η (11^b) K | ουκει l ουκ (Rm 7₁₇ 20 11^e) H^a l I a¹ | 12 om και κριτης
 K | ο κρινων l ος κρινεις (Rm 2₁₃ 14₄) H I a¹ 70 382 c a¹ | ετερον l πλησιον (Rm 2₁₁) K |
 13 και l η K | πορευσωμεθα K | ποιησωμεν H⁶¹ I | om ενα H⁶¹⁻² a¹ I a¹ πρ α l it vg | εμπορευσω-
 μεθα . . κερδησωμεν K | 14 τα l το H^a l I a¹, om το H⁶¹ | om γαρ¹ H⁶¹⁻² a¹ I a¹ | εσται K,
 εστιν I a¹ 1100 eplur K^r it vg, om ατμῖς γαρ εστε H⁶² | add δε α και K, δε l και I a¹, om και
 I a¹ vg sa, om επειτα και αφανιζομενη I a¹ πρ α l sy^h bo | 15 θελη H⁶¹ a¹ I c^a l | ζησωμεν K |
 ποιησωμεν K | 16 επι l εν (Rm 5₂) I a¹ | αλαζονειαις K | add ουν p πασα I^b 1 c¹ |

2 ὀλοόζοντες ἐπὶ ταῖς ταιλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν
 3 σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσοῦς ὑμῶν καὶ ὁ ἀργυρος
 4 ὁ ἰδὸς ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ⁴ Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν
 τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ
 5 τῶν θερισάντων εἰς τὰ ἅτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. ⁵ ἔτρυφήσατε ἐπὶ τῆς
 6 γῆς καὶ ἐσκαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ κατε-
 δικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον, οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Wider die
 Ungeduld

7 ⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. Ἰδοὺ ὁ γεωργὸς
 ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως λάβῃ [θετὸν]
 8 πρόϊμον καὶ ὄψιμον. ⁸ μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν,
 9 ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ⁹ μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα
 10 μὴ κριθῆτε. Ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί,
 τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ προφήτου, οἱ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι
 11 κυρίου. ¹¹ Ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας. τὴν ὑπομονὴν ἰσθῆτε ἡκούσατε,
 καὶ τὸ τέλος κυρίου ἴδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνὸς ἐστὶν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

Wider das
 Schwören

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν
 μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ [εἰς] ὑπὸ
 κρίσιν πέσητε.

Dienst 13
 an den
 Kranken

13 ¹³ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω, εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω, ¹⁴ ἀσθενεῖ
 τις ἐν ὑμῖν, προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευ-
 ξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου.
 15 ¹⁵ καὶ ἡ ἐσχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἑγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος. κἀν
 16 ἁμαρτίας ἢ πεκοικηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ ἐξομολογήσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς
 ἁμαρτίας καὶ εἴχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων. ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου
 17 ἐνεργουμένη. ¹⁷ Ἦλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν καὶ προσευχῇ προσήξαστο
 18 τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. ¹⁸ καὶ
 πάλιν προσήξαστο, καὶ ὁ οὐρανὸς θετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν
 αὐτῆς.

Dienst an
 den
 Irrenden

19 ¹⁹ Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις
 20 αὐτόν, ²⁰ γίνωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει
 ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

5 3 om o ιος² K | 4 εἰσεληλυθάν H⁵¹ 54 (-Dev) al | 5 om ως H it vg | 7 αυτον K | add
 an p ewς H⁵² al I syhm | om υετον H⁵¹ al I a³ 5505 (καὶ τον l υετον) al ff vg arm, καρπον l υετον
 H⁵² (* add τον p καρπον) al I al ff (~ p οψιμων) syhm | πρωμον K | 8 add ημων p κῦ I c al |
 9 ~ αδελφοι p αλληλων (4 11) K, om αδελφοι I a¹ 1100 pp, add μου p αδελφοι H⁵⁴ al I al | 10 add
 μου p αδελφοι (19) K | om εν K, επι l εν (Ac 4 17) I al | 11 υπομενοντας (Rm 12 12) K |
 ειδετε (cf 11^a) H⁵¹*.2 al I K r, οιδετε I al | om ο κς K, om ο H⁵¹ | 12 add εις α υποκριων K |
 16 om ουν ευσ K | τα παραπτωματα l τας αμαρτ. K, add υμων (cf 1 J 19) I b c ff vg sy sa bo
 Ωρ | προσευχεσθε (cf 13f 17f) H⁵¹ 54 I al | 18 ~ εδωκεν υετον (Ac 14 17) H⁵² al I al ff vg
 sy p | 19 om μου (4 11) K | add της οδου p απο (2 P 2 2) H⁵² al I a¹ pp al | 20 om αυτου
 (gg Mt 16 25) K, ~ αυτου p θανατου H⁵¹ I c ff | add αμην p αμαρτιων I a¹ 70f c |

ΠΕΤΡΟΥ Α

- Adresse 1 1 ¹ Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου,
 2 Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ² κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατὴρ ἐν
 ἀγιασμῷ πνεύματος εἰς ὁρακὸν καὶ βαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη.
1. Das Christenheil 3 ³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ
 αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῶν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκ-
 4 ρῶν, ⁴ εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τηρημένην ἐν οὐ-
 5 ρανοῖς εἰς ὑμᾶς, ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν
 6 ἐτοιμῆν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἑσχατῷ. ⁶ ἐν ᾧ ἀγαλλιάσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ
 7 δέον ἐστὶ λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως
 πολυτιμότερον χρυαίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῆ εἰς
 8 ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃν οὐκ εἶδότες
 ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιάσθε χαρᾷ ἀνεκκαλήτῳ
 9 καὶ δεδοξασμένῳ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.
 10 ¹⁰ περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς
 11 χάριτος προφητεύσαντες, ¹¹ ἐρευνῶντες, εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν
 αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ
 12 ταῦτα δόξας. ¹² οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ δικῶν αὐτά, & νῦν
 ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ'
 οὐρανοῦ, εἰς & ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.
- 13 ¹³ Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς δαφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελειῶς ἐλπί-
 14 σατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ὡς τέκνα
 ὁπακοῆς μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,
 15 ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ
 16 17 γενήθητε, ¹⁶ διότι γέγραπται: »ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.« ¹⁷ καὶ εἰ πατέρα ἐπι- Lev 19²
 καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τῶν τῆς
 18 παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, ¹⁸ εἰδότες, ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἔλυ-
 19 τρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τιμῆν αἵματι ὡς ἀμνοῦ
 20 ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, ²⁰ προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανε-
 21 ρωθέντος δὲ ἐπ' ἑσχατῶν τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς, ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς
 θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν

1 3 - ελεος αυτου (Lk 1 50 58) H^{al} I s vg, om αυτου I al | 4 add τοις α ουρανοις H⁵⁶ I^{a1} 70
 al, ουρανω (Mt 6 10) H⁵² | 6 om εστι H^{51-2*} I c Kλ | λυπηθεντας H^{52*} al I, λυπηθησαι I^{a1}
 70 al s vg | 7 πολυτιμωτερον Kλ K | δεδοκιμασμενου om δε I^a 1^{exc} 101 pr al Kλ | ~ τιμην και εις
 (add) δοξαν (1 T 1 17 Ap 5 12) K, om εις (in K) I^{a1} 264* f cplur | 8 ιδοντες (Jo 20 29)
 H⁵¹⁻² 58 74 I^{b2} al s vg sy arm Ir | 10 εξερευνησαν H⁵³ al I | 10f εξηραυ-, εραυ- H^{51*-2}
 54 (nur 10) 74 gg Aδ | 16 om ειμι (Lev 19 14) H⁵¹⁻² 54* I al Kλ | εσεσθε 1 γινεσθε (Lev
 11 44) H I² Kλ, γενεσθε (cf 15) H³ I^{a1} 7 f cplur | 18 ~ πατροπ. αναστροφης (cf Eph 4 22)
 H⁵³ al I | 20 εσχατων (2 P 3 3) K |

- 22 και ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. ²² Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ²³ ἕκτενωσ, ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου ²⁴ ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. ²⁴ διότι »πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος καὶ πᾶσα δοξα αὐτῆς ^{Jes 40^{6r}} ²⁵ ὡς ἄνθος χόρτου, ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν, ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.« τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.
- 2** ¹ Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους ² καὶ πάσας καταλαλίας, ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀύξηθῆτε εἰς σωτηρίαν, ³ εἶπερ ἐγεύσασθε, ὅτι χρῆστος ὁ κύριος. ⁴ ⁴ πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ ⁵ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες ἐποικοδομήσατε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἁγίων, ἀνενέγκαι πνευματικᾶς θυσίας εὐπροσδέκτους [τῷ] θεῷ ⁶ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁶ διότι περιέχει ἐν γραφῇ »Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταίχνηται.« ⁷ Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν, ἀπιστοῦσιν δὲ λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, ^{Jes 28¹⁶} ⁸ οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας ⁸ καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, ^{Jes 8¹⁴} ⁹ οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ ἡμεῖς δὲ γένος ^{Jes 43²⁰} ἐκλεκτὸν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἁγίων, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς, ¹⁰ ¹⁰ οἱ ποτε οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεθῆντες.
- ¹¹ Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς, ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλῆν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποκτεῦοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
- ¹³ Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι. ¹⁴ ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πέμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἐπαινοῦν δὲ ἀγαθοποιῶν. ¹⁵ ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιούντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν, ¹⁶ ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δούλοι. ¹⁷ πάντας τιμᾶσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπάτε, τὸν θεὸν φοβείσθε, τὸν βασιλεῖα τιμᾶτε. ¹⁸ Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν,

2. Der Christenwandel

22 add δια πνευματος π αληθείας *K* | 23 φθορας 1 σπορας *H*⁶² 63 64 *I*^{c2} 174 | add εἰς τον αιωνα ρμενοντος (26) *K*, om τον (in *K*; 2 P 2¹⁷) *Ia*¹ 7f 70f al | 24 om ως¹ (Jes 40⁶) *H*^{62c} al *I*, ωσει *H*^{62*} | | ανθρωπου 1 αυτης (Jes 40⁶) *K*, αυτου 1 αυτης *H*^{62*} | add αυτου π ανθος (Ja 1¹¹) *K* | **2** 2 om εις σωτηριαν *K* | 3 ει 1 ειπερ *H*^{61-2*} 64 *I* al | Χριστος *I* | 5 οικοδομησατε (7) *K*l Ωρ *K* | om εις *K* | ~ θυσιας πνευματικας *H*⁶⁴⁸ *Ia*¹ 1100 al, om πνευματικας *H*⁶² syP | add τω α δω Ωρ *I*⁷ *K* | 6 add τη α γραφη (Ja 2 8) *K*, η 1 εν *H*⁶³ al *I* | ~ εκλεκτον ακρογ. (Jes 28¹⁶) *H*⁶¹ 63 al | *Ia*¹ πρ al, εντιμον εκλεκτον *Ia*¹ 7f | αυτον (Ac 9⁴²) *H*^{62*} 162 *Ia*¹ 7ff 101 al vg (in eum), om επ αυτω (Jes 28¹⁶) *H*⁶¹ | 7 λιθος 1 λιθον (7^b gg 6 Ps 118²²) *H*^{61-2c} 63^{4v} 64 *I* al s, vg απειδουσιν (s Rm 2 8) *K* | 8 οσοι 1 οι (cf Ga 6¹² 16) *H*^{63*} 74 *Ia*¹ πρ eplur | ην, 1 ο add παρεσκευασαν εαυτους ταξιν α και *Ib*¹ 365fff c² 364 | 11 απεχεσθε *H*⁶³ 64 al *I* | 12 ~ εν τοις εθνεσιν π καλην *K*, ~ εν τοις εθνεσιν α ~ υμων αναστρ. *I* al | καταλαλωσιν *I* | εποπτευσαντες (3²) *K* | 13 add ουν π υποταγητε (4⁷ gg 1P 5⁵) *K* | 14 add μεν π εκδικ. *H* al *I* | 15 φημου *H* al *I*⁷ | 16 ~ δουλοι δω (Ac 16¹⁷) *K* | 17 αγαπησατε (1²²) *K* |

19 ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. ¹⁹ τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις
 20 λύπας πάσων ἀδίκως. ²⁰ ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι
 ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ
 21 θεῶ. ²¹ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμ-
 22 πάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἰχνεσιν αὐτοῦ, ²² ὃς ἁμαρτίαν οὐκ
 23 ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ²³ ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντε-
 24 λοιδορεῖ, πάσων οὐκ ἠπέλπει, παρείδου δὲ τῶ κρίνοντι δικαίως, ²⁴ ὃς τὰς ἁμαρ-
 25 ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὐ τῶ μάλωπι λάθητε. ²⁵ ἦτε γὰρ ὡς πρό-
 3 1 ὑμῶν. ³ ¹ Ὁμοίως [αἱ] γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα, καὶ
 εἰ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερ-
 2 2 θηθῶσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῆν ἀναστροφήν ὑμῶν. ³ ὣν ἔστι
 4 4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἀνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πρᾶεως καὶ ἡσυχίου
 5 5 πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. ⁵ οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ θῦραι
 6 6 ἀνδράσιν, ⁶ ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενή-
 7 7 θητε τέκνα ἀγαθοποιούσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. ⁷ Οἱ ἄνδρες
 ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκευεῖ τῷ γυναικεῖ, ἀπονέ-
 8 8 προσευχᾶς ὑμῶν. ⁸ Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
 9 9 εὐσπλαγχοὶ, ταπεινόφρονες, ⁹ μὴ ἀποδίδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ
 10 10 λοιδορίας, τοῦναντίον δὲ εὐλογούντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κλη-
 11 11 τὴν γλώσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλήσαι δόλον, ¹¹ ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ
 12 12 κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. ¹² ὅτι ὀφθαλ-
 μοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὤτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου
 ἐπὶ ποιούντας κακά.»

19 add παρα τῷ θεῷ ἡ χάρις (Ja 1 27) H⁶³ 74 Ia¹ 200f al b² c¹ syph* a1m, add παρα θεῷ (Lk 2 52)
 H^{a1} Ia¹ pr al | αγαθὴν ἢ θῦ (3 16) H⁶³ 74 Ia¹ 200f pr b c syP arm, add αγαθὴν ἢ θῦ H⁶⁴* al |
 20 υπομενετε | υπομενετε¹ H^{a1} Ia¹ pr b² al | add γὰρ ἢ τοῦτο (19) H⁶⁴ al Ia¹ | add τῷ α θεῷ (Ja
 1 27) H^{a1} I | 21 om καὶ H⁶⁴ al I c¹ syh | ἀπεθᾶεν ἢ ἐπαθεν (3 18) H⁶² 66 Ia¹ 7f pr cplur
 syP | ἡμῶν ἢ ὑμῶν (3 18) Tert K | 24 του ζυλου (Ac 5 30 10 29 Ga 3 13) Ia¹ 70 200 al |
 add αὐτου ἢ μλωπι (Jes 53 5) K | 25 πλανωμενα (cf Mt 10 6) K | επιστρ. H⁶² al
 Ia¹ 70 c al, -σρεψατε (Ac 3 19 1 Th 1 9) H^{a1} Ia¹ | ἡμῶν I cplur |
 3 1 om αἱ (gg Eph 5 22) H^{61-2*} 54 Ib¹ 171 | 'om καὶ H⁶¹ Ib^c 1 al q arm, ~ εἰ καὶ (3 14) H⁶³
 74 I b² al, οἷτινες ἢ εἰ τινες al | κερδηθησονται Ia¹ 1100 pr al | 4 πρᾶεος K | 5 ἐπὶ ἢ εἰς (1
 T 5 5) K | add τον α θεῷ (1 T 5 5) H⁶² I | 6 ἐγεννηθητε H^{a1} I² | πτωσιν H³ 648 Ia¹ al |
 7 συγκληρονομοι (Rm 8 17) K | add ποικιλῆς α χαριτος (4 10) H⁶² al I c al syh | εκκοπτεσθαι H⁶³
 al I | 8 φιλοφρονες ἢ ταπεινοφρ. K, add φιλοφρονες ἢ ταπεινοφρ. al | 9 add εἶδοτες α οτι
 (1 19 Ja 3 1) K | 10 ~ ἡμερας ἰδειν (Ps 33 14) H^{a1} Ia¹ 200f b¹ c | add αὐτου ἢ γλωσσαν (cf Ps
 33 14) K | add αὐτου ἢ χελη K | 11 om δε K | 12 add του εξολοθρευσαι αὐτους εκ γης ἢ
 κακα (Ps 34 12) Ib¹ c¹ syh |

3. Des 13 14
Wandels
Segen trotz
aller An-
feindungen

- 13 Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὁμάς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; 14 ἀλλ' εἰ καὶ
πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ παραχ-
15 θῆτε, 15 κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἑτοιμοὶ αἰετὸς πρὸς
16 ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, 16 ἀλλὰ μετὰ
πραυτήτος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε, κατα-
17 σχυνθῶσιν οἱ ἐκηραύζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν. 17 κρείττον
γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιούντας.
18 ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων,
ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι.
19 20 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε
ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ,
21 εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτώ, ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος. 21 ὁ καὶ ὑμᾶς
ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως
22 ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεὸν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, 22 ὃς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ
[τοῦ] θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὀποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνά-
4 1 μων. 4 1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔνοιαν
2 ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαιται ἁμαρτίας, 2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπι-
3 θυμίας ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. 3 ἀρκετὸς γὰρ
ὁ παρεληλυθὸς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσθαι, κεπορευμένους ἐν
ἀσελείαις, ἐπιθυμίας, οἰνοφλυγίας, κόμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλοατρίαις.
4 4 ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν,
5 βλασφημοῦντες, 5 οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμῳ ἔχοντι κρίναι ζῶντας καὶ
6 νεκρούς. 6 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροὶς ἐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώ-
πους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.
7 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς.
8 8 πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενή ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος
9 10 ἁμαρτιῶν, 9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἀνευ γογγυσμοῦ, 10 ἕκαστος, καθὼς ἔλαβεν
χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ.

4. Der
Christen
Gemeinde-
leben

13 μιμηταὶ ἱζηλωταὶ (1 K 4¹⁶ 11¹) K | 14 εἰ δε ἰ ἀλλ εἰ (2 K 4³ 7 ὑδ) H^{52c} al I al, ~ καὶ εἰ
H³ (ἀλλὰ) al vg | πασχῆτε I cplur, πασχετε H⁵⁶ I b¹ c vg, πασχοντες I a¹ 1100 | 15 θεον ἰ Χῦ
(Mt 22³⁷ ὑδ) K | add δε p ετοιμοὶ Kl K, om αει H⁵⁴ I a¹ 200f 264 | 16 om ἀλλὰ K | κατα-
λαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν ἰ καταλαλεῖσθε (2¹²) K, καταλαλοῦσιν (in K) H⁵² 83 al I cplur |
~ ἐν Χῶ ἀγαθὴν H⁵³ (ἀγνῆν ἰ αγ.) I | 18 ὑπερ ἰ περι I al | om ὑπερ ἡμῶν K, ὑμῶν H⁵⁴ 56 I b¹
al arm | ἐπαθεν ἰ ἀπέθανεν (2²¹) K | ὑμᾶς K H⁵¹ | 20 ὀλιγοὶ H⁵¹⁻² 84 I al | 21 ἡμᾶς
K | ~ καὶ ἡμᾶς p νυν K | om καὶ I al, ~ καὶ ἡμᾶς σώζει νυν I a¹ 1100, ~ νυν σώζει καὶ ἡμᾶς I al |
22 add του α θυ K gg H^{51-2*} 86f |
4 1 om ὑπερ ἡμῶν (1^b) H⁵¹ 83 sa I b² vg, ~ σαρκὶ ὑπερ ἡμῶν al, ὑμῶν H^{52*} I al syP | add ἐν α
σαρκὶ (2) K | add ἀπο α ἁμαρτίας I a¹ 1100 (ἀπο τῆς) al vg, ἁμαρτίας H^{51-2c} vg syP | 3 add
ὑμιν p γαρ K, add ἡμιν H⁵³ al I | add του βίου p χρόνος K | θελημα ἰ βουλημα K | κατεργα-
σασθαι K | 3 εἰδωλοατρίαις K | 5 κρινοντι ἰ εχοντι κριναὶ (1¹⁷ 2²³) H⁵¹ al I b¹ al |
7 add τας α προσευχας (3⁷) K | 8 add δε p παντων (Ja 5¹²) I K | add η α ἀγαπη I | καλυψει
(Ja 5²⁰) K | 9 γογγυσμων (Phi 2¹⁴) K |

- 11 ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ. εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ θεός. ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἔστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ἀμήν.
- 12 ¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος. ¹³ ἀλλὰ καθὼ κοινῶνετε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι ¹⁴ χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρήτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴ εἰ δνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. ¹⁵ μὴ γάρ τις ὑμᾶν πασχέτω ὡς φονεὸς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος. εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, ¹⁶ μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτου. ¹⁷ ὅτι [δ] καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούτων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ Prov 11 31 ¹⁹ ἀσεβῆς καὶ ἀμαρτωλὸς πού φανείται; ¹⁹ ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιαῖσι.
- 5 ¹ Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλ' ἐκουσίως κατὰ θεόν, μὴδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ³ μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. ⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχι- ⁵ ὀποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι «ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσειται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσιν χάριν.» Prov 3 34
- 6 ⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιῶν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὀψώσῃ ἐν ⁷ καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει Ps 55 23 ⁸ περὶ ὑμῶν. ⁸ Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ⁹ ἔρῳδμος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν. ⁹ ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

Schluss-
mahnung

11 ¹¹ ω 1 ης *K*, om ης *I*^{al}, χορηγίαν 1 ης—δξ *I*^{al} | 14 om και δυναμειωσ *Kl Tert K* | επαναπ. *H*^{82c} al *I*^{al} Ad Διδ, -πεπαυται (2 *K* 7¹³) *H*^{82c} 848 *I*^o *K*^r | add κατα μεν αυτους βλασφημειται κατα δε υμασ δοξαζεται p αναπαυεται *K* | 15 κακουργοσ 1 κακοποιοσ (2 *T* 2⁹) *H*⁷⁴ *I*^a no c al | αλλοτριεπισκοποσ *K*, αλλοτριοσ επικοσκοποσ *H*⁶⁴ 66 *I*^{al} Εφρ | 16 μερει 1 ονοματι (2 *K* 9³) *K* | 17 add ο α καιροσ (cf 1 *K* 7²⁹ gg 2 *T* 4³) *H*⁶¹ *K* | om του θυ *H*⁶⁶ | 18 add δε p ο² *H*^{61*} *I*^e 1 sy^h | add ο α αμαρτωλοσ (gg *Prov* 11 31) *H*⁵² *I*^{al} | 19 add ωσ α πιστω *K* | αγαθοποια *K* |

5 ¹ om ουν *K* | om τουσ *H*⁶¹ 64 *I*^c al | ωσ 1 ο *H*^{al} *I* | 2 om επικοπουντεσ *H*⁶¹⁻² al, επικοπουντεσ *I*^a 3 6208 c al | αλλα *H*⁶¹⁻² al | om κατα θεον *K* | μη 1 μηδε (1 *T* 3⁸ *Ti* 1 7) *H*⁶⁴ *I*^{al} af q sy^h | 3 μηδε *K* | 5 add δε p ομοιωσ (1 *K* 7^{4r}) *H*^{62*} al *I* | add οι α νεωτεροι (*Ti* 2⁸ Ac 5⁸) *H*^{al} *I*, add και α οι *I*^o, add και υμεισ af | add υποτασσομενοι p αλληλοισ (2 18 3 1 5 *Eph* 5 21) *K*, add υποταγωμεν *I*^{al} | 6 add επικοποησ p καιρω (2 12) *H*⁶⁴ al *I*^a 1 70f al lat sy^h* | 7 επιρριψαντεσ *H*^{61*-2} al | υπερ 1 περι (3 18) *I* | 8 add οτι α ο *H*^{82c} al *I*^o lat sy | περιερχεται 1 περιπατει *I*^c 1 al | καταπιη Ωρ Ευσ Κυτ *K*, καταπιει *I*^a 1 200f 70 al | 9 - αδελφοτητι υμων *I*^a 1 200f c al af q |

- 10 ¹⁰ Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὃ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει.
 11 ¹¹ αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ἀμήν.
 Persönliches 12 ¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογιζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν, ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν στήτε
 13 14 ¹³ Ἀσπάζεσθε ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτῇ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου. ¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.
 Εἰρήνη ὑμῖν πάσι τοῖς ἐν Χριστῷ [Ἰησοῦ].

10 om lū H^{δ1-2} Ic al syht | καταρτισαι (Hb 13²¹) K | add υμας p καταρτ. (Hb 13²¹) K | στηριζαι, σθενωσαι, θεμελιωσαι Ic sy^h, om δεμ. H^{δ1 δ4 δ6} I al lat | 11 ~ το κρατος . . η δοξα H al I c^{1 2 364} al sy p arm, om η δοξα και H^{δ1 al} I al vg, om και το κρατος I^{α1}, om και (Ju 25) I^{α1}, om το (Ju 25) I al | 12 εστηκατε l στητε (Rm 5 2 K 1 24) K | 14 αγιω l αγαπης (Rm 16 16) I a^{1 200f} al vg sy p | om lū (Ga 1 22 gg Rm 8 1) H^{δ1 δ4 al} I a¹ p p al q vg sy p | add αμην p lū K |

ΠΕΤΡΟΥ Β

- Adresse 1 1 ¹ Συμεὼν Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν
 2 λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. ² χάρις
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 Würdiger Wandel 3 ³ Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν
 4 δεδωρημένῃς διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, ⁴ δι'
 ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε
 θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιθυμίας καὶ φθοράς.
 5 ⁵ καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο σπουδῆν ἅσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει
 6 ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν,
 7 ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ
 8 εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ ταῦτα γὰρ ὑμῖν
 ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ
 9 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ⁹ ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν
 10 μωπαῶν, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. ¹⁰ διὸ μάλλον,
 ἀδελφοί, σπουδάσατε, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ἔργων βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν
 11 ποιήσθε. ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταιστέ ποτε. ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσιώσῃ ἐπι-
 χορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ
 σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 1 Σιμων H^{δ1 al} I | 2 add Χυ p lū (1) H^{δ2 al} I, add Χυ a lū H al I al q | 3 add τα a παντα (Rm 8 32) H^{δ2 al} I al | δια δοξης και αρετης (Ga 1 15 2 Th 2 14) K | 4 ~ τιμια και μεγαιστα K | ~ ημιν a και K | om τω (1 P 5 9) K | εν επιθυμια l επιθυμιας και K, την . . επιθυμιαν (cf 2 16 18) H^{δ2}, τας l της I al, om και H al af vg | φθορα l και φθορας I al | 5 ~ τουτο δε K, om τουτο H^{δ4} I al af vg | 9 αμαρτηματων (Rm 3 26) H^{δ2 al} I a¹ p b² al | 10 om δια των καλων εργαων K | ποιεισθαι om ινα K |

Wieder- 12 ¹² Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομνήσκω ἐπεὶ τούτων, καίπερ εἰδότες καὶ ἐστη-
 kunft. 13 ριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. ¹³ δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τούτῳ
 Christi 14 τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, ¹⁴ εἰδώς, ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις
 τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι.
 15 ¹⁵ σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἐξοδὸν τὴν τούτων μνήμην
 16 ποιέσθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μέθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν
 τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόκειται γενη-
 17 θέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. ¹⁷ λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ
 δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης ἀπ' αὐτοῦ τοιαῦτα ὑπὸ τῆς μεγαλοκρεπούς δόξης· οὗτός ἐστιν
 18 ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ ἐδόκησα, ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς
 19 ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. ¹⁹ καὶ
 ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύκῳ
 φαίνονται ἐν ἀχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν
 20 ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς
 21 ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. ²¹ οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ,
 ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

Gericht 2 1 ¹ Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδο-
 über die 2 διδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπώλειας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοῦς
 Irrlehrer 2 δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. ² καὶ πολλοὶ ἐξακο-
 λουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.
 3 ³ καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρίμα ἐκπαλαι
 4 οὐκ ἄργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. ⁴ εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἰαγγέλων ἀμαρτη-
 5 σάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρου-
 6 μένους, ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὕδατος Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα
 7 ἐφόλαξεν κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας
 8 τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν θεικῶς, ⁷ καὶ
 9 δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύ-
 10 σατο, ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
 11 ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν, ⁹ οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ
 10 βῆσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς
 11 ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μισοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονούντας.
 11 τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ
 δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.

12 οὐκ αμελήσω | μελλήσω (cf 1 T 4¹⁴) K | ~ υμας αει H⁶⁴ I, ~ υπομνησκω a υμας H⁸² al I
 c¹ al, ~ αει p υπομνη. Ia¹ 200^r, om αει H al Ia¹ 7^r | ~ περι τούτων υπομνησκω H⁸² : 15 add
 ταυτα και a μετα Ic al | 17 add του a θυ (Jo 6⁴⁶ 8⁴⁰) H⁸² 83 I c¹ al | εν ω l εις ον (Mt 3¹⁸)
 H al Ic al af vg | om εγω (Mt 3¹⁸) H al I c¹ al af syh | 18 εκ του l εζ (Jo 12²⁸ Ap 10⁴ 8
 υδ) H⁸² al I al | ~ αγω ορει om τω² H⁸¹ 83* al I al af | 19 add η a ημερα (3¹⁰) H⁸² al Ia¹
 101 200 al | 20 ~ γραφη προφητειας Ic al af | 21 ~ ποτε προφητεια K | om αγιοι (2 T 3¹⁷)
 H⁸¹ al I al syh arm, ~ αγιοι p θυ H⁸³ I al | om απο (2 T 3¹⁷) K | add του a θυ H⁸⁴ |
 2 I add εκεινω p λαω Ib¹ c¹ syh | 3 νυσταζει K | 4 σειροις H⁸¹⁻² 83 al | κολαζομενους
 τηρειν l τηρουμενους (9) H I al af vg | 5 αλλ H al I K r | add κατα a ασεβων Ia¹ 70^r b¹ c af
 9 πειρασμων (1 P 4⁶ Ja 1²) H^{82*} al I² | 10 επιθυμιας (18) H⁸³ al I² sy | 11 om παρα
 κυριω H⁸⁴ al I² vg syr^h* Eph |

12 ¹² οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς
 13 ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ καταφθαρήσονται, ¹³ κομιζόμενοι
 μισθὸν ἀδικίας, ἠδονὴν ἠγοῦμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρο-
 14 φῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχοῦμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς
 μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν
 15 γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατὰρας τέκνα. ¹⁵ καταλείποντες εὐθεῖαν ὁδὸν
 ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδι-
 16 κίας ἠγάπησεν, ¹⁶ ἐλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας, ὑποζύγιον ἀφῶνον ἐν ἀνθρώ-
 17 που φωνῇ φθειγᾶμενον ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. ¹⁷ οὗτοί εἰσιν
 πηγαὶ ἀνδρῶν καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
 18 [εἰς αἰῶνα] τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθειγόμενοι δελεάζουσιν ἐν
 ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀνα-
 19 στραφομένους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς
 20 φθορᾶς. ᾧ γὰρ τις ἠτιηται, τούτῳ καὶ δεδοῦλωται. ²⁰ εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ
 μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ
 21 τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠτῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν
 21 πρώτων. ²¹ κρείττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ
 ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς.
 22 ²² συμβέβηκεν [δὲ] αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· «κῶν ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ

Prov 26 11

ἴδιον ἐξέραμα.» καί· ὅς λουσαμένη εἰς κόλιμα βορβόρου.

Gegen **3**
die Leugner
der Wieder-
kunft

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν
 2 ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ
 τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σω-
 3 τῆρος, ³ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἔσχατων τῶν ἡμερῶν ἐν
 4 ἐμπαιμονῇ ἐμπαίκεται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας κορευόμενοι ⁴ καὶ λέγοντες·
 πού ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν,
 5 πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας,
 ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστάσα τῷ τοῦ
 6 7 θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐ-
 ρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσιν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν
 κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

Verzug der-
selben **8**

8 Ἐν δὲ τούτῳ μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς Ps 90 4

12 γεγεννημενα K | ~ φυσικα γεγεννημενα K, om φυσικα I^{a1} 1100 nr | φθαρσονται (Ju 10) H
 I^{b2} al^{syh}, om και I^{a1} | 13 αδικουμενοι | κομιζουμενοι H | 15 καταλιποντες K | 17 om και
 (cf Ju 12) K | νεφελαι | ομιχλαι (Ju 12) K, ομιχλη . . ελαυνομενη H³ I^{a1} al^{syhm} | om εις αιωνα
 (gg Ju 13) H^{δ1-2} al^{vg sy}, αιωνας K^r | 18 οντως | ολιγως K, add οντως α ολιγ. I^{a1} | απο-
 φυγοντας (20 1 4) K | 19 om και H^{δ1-2*} al | 20 om ημων (3 2 gg 1 11 3 18) K | ~ ημων p
 σωτηρος (2 T 1 10 Ti 1 4) I^{a1} | 21 επιστρεψαι | εις τα οπισω ανακαμψαι K, εις τα οπισω επι-
 στρεψαι I^{b1} c, υποστρεψαι (Ac 26 18 Mk 13 18 Lk 17 31) H^{δ1} δ3 al I^{a1} nr al | εκ | απο K
 22 om δε H^{δ1-2*} al I^{a1} | τον . . εμετον | το . . εξεραμα I^{b1} c, εξερασμα I^{a1} | κυλισμον H^{δ1} δ3*
 al I^b c |

3 2 ημων (1 11 3 18) I | 3 εσχατου (Hb 1 2 cf 1 P 1 20) K | om εν εμπαιμονη (Ju 18) K, om
 εν H^{a1} I^{b2}, εμπαιμονης om εν I^{c1} | ~ επιθυμιας αυτων (Ju 16 2 T 4 3) K H^{ooc} δ2 δ4, om αυτων
 al vg | 7 αυτου (s) K |

- 9 χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. ⁹ οὐ βραδύνοι κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς
 τινες βραδυτῆτα ἡγούνηται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τις ἀπο-
 10 λέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ¹⁰ ἤξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπ-
 τῆς, ἐν ἣ ὁ οὐρανοὶ βοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθῆσεται,
 11 καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα ἐδρεθῆσεται. ¹¹ Τούτων οὕτως πάντων λυομένων πο-
 12 ταποῦς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹² προσδοκῶντας
 καὶ σκευδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι
 13 λυθῆσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. ¹³ καινοῦς δὲ οὐρανοῦς καὶ γῆν
 καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.
 14 ¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ
 15 ἐδρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, ¹⁵ καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηριαν ἡγήσθε, καθ-
 ὡς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθείσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγρα-
 16 ψεν ὑμῖν, ¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν
 αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς
 17 λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁷ Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προ-
 γινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε
 18 τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, ¹⁸ αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ
 σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

Schluss-
mahnung

9 add o a κς K | δι 1 εις (2 K 4 15 υδ) H⁸² 54 al I al vg sy | ημας K | 10 om η¹ (1 19 1 Th 5₂) H⁸¹ 63 al I a¹ pp al | add εν νυκτι p κλεπτης (1 Th 5₂) K | om οι (5 19) H⁸² al I | add μεν p ουρανοι H⁸² al I a¹ pp al | λυθησονται (10^a) K | κατακαησεται 1 ευρεθησεται (1 K 3 15) K, αφανισθησονται (cf Ja 4 14) H⁸³ | 11 ουν 1 ουτως K, add ουν a ουτως al, add δε p τούτων H⁸³ al, δε 1 ουτως I al | 12 κν 1 θυ (10) H⁸³ al I al | τακησεται 1 τηκεται H⁸³ al I a¹ pp al, λυθησονται I c¹ | 13 ~ καινην γην (13^a) H⁸² al I b² al vg | 14 αμωμοι (1 P 1 19) H al I b¹ c al | 15 ~ αδελφος ημων I a¹ 1100 b¹ c al vg, om ημων H³ I a¹ pp, om αδελφος I al | ~ αυτω δοθεισαν K | 16 om ταις H⁸² al I al | οις 1 αις K | στρεβλωσουσιν H⁸³* 3 I al | 18 αυξανουτε (cf 1 P 2 2) H⁸³ al I a¹ 1100 70f pp, αυξανητε I al, αυξανητε I al | om δε H al I c¹ al | add και θυ πατρος p Xυ (cf 1 17) I a¹ 70f 2 252 al |

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

- Eingang 1 1 "Ο ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἔθεα-
 2 σάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, ² καὶ ἡ ζωὴ
 ἐφανερῶθη, καὶ ἐώρακαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν
 3 αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερῶθη ἡμῖν, ³ ὃ ἐώρακαμεν καὶ ἀκη-
 κόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ
 κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 4 ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἢ πεπληρωμένη.

1 3 om και² (s) K | om δε H⁸³* al I a¹ 7f 6268 al | 4 υμιν 1 ημεις (cf s 2 1) I K | υμων H⁸³ al I |

Gegen sittliche Indifferenz. Der Christ tut keine Sünde

5 ⁵ Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία, ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν,
6 ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἔστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ⁶ ἔὰν εἰπωμεν, ὅτι
7 κοιωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκοτεῖ περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ
8 ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. ⁷ ἔὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτὸς ἔστιν ἐν τῷ
9 φωτὶ, κοιωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθα-
10 ρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ⁸ ἔὰν εἰπωμεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς
9 πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ⁹ ἔὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
πιστὸς ἔστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ
11 πάσης ἀδικίας. ¹⁰ ἔὰν εἰπωμεν, ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν
2 ¹ καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ² ¹ Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα
μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἔὰν τις ἁμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν
2 Χριστὸν δίκαιον. ² καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ
τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

Der Christ erfüllt die Gebote seines Herrn

3 ³ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνωκαμεν αὐτόν, ἔὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.
4 ⁴ ὁ λέγων, ὅτι ἐγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν
5 τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. ⁵ ὅς δ' ἂν τηρῆ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη
6 τοῦ θεοῦ τετελειώται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν. ⁶ ὁ λέγων ἐν αὐτῷ
7 μένει ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν. ⁷ Ἀγα-
πητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς.
8 ἡ ἐντολή ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε. ⁸ πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω
9 ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ
10 ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ⁹ Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
11 ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἕως ἄρτι. ¹⁰ ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει,
καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹¹ ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ
12 ἔστιν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν, ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐπό-
13 φλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. ¹² Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ
14 ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ'
ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρὸν. ¹⁴ Ἐγραψα ὑμῖν,
παιδιά, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Ἐγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ'
ἀρχῆς. Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἔστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ
νενικήκατε τὸν πονηρὸν.

Also: sittliches Verhalten

15 ¹⁵ Μὴ ἀγαπάτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἔὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον,
16 οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ¹⁶ ὅτι πάν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία
τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, [οὐκ ἔστιν ἐκ
17 τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία
αὐτοῦ, ὃ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

5 ~ αυτη εστιν (Jo 1 19) H^{al} I | επαγγελια (225) H⁶³ al I, απαγγελιας H^{62*}, αγαπη της επαγγελιας H^{82c} 66 | απαγγελιομεν (2) I^{a1} 70 200f al. | 7 add X^u p I^u (1 P 12) K | 8 ~ εν ημιν a ουκ (5) H⁶³ I^{al} | 9 add ημων p αμαρτιας² (9* 3 5) H⁶² 63 al I^{a1} p eplur | καθαρισει H^{63c} al I^{a1} 7f 200f 101 al | 10 ~ εν ημιν a ουκ (5) I^{al} | 2 4 om οτι (cf 2 8 9) K | 6 om ουτως H⁶¹ 64 sa I^{a1} 200f 6268 al af Kl | 7 αδελφοι | αγαπητοι (cf 3 13) K | add απ αρχης p ηκουσατε (24) K | 8 ημιν | υμιν² H⁶⁴ 3 I^{al} af syhm | 10 ~ εν αυτω p εστιν (18) H⁶² 63 al I^{al} | 12 υμων | υμιν² (Mt 6 13) I^e eplur | 14 γραφω | εγραψα (12) K | 16 αλαζονεια K |

Der Anti-
christ 18 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε, ὅτι [ὁ] ἀντίχριστος ἔρχεται,
καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν. ὅθεν γινώσκομεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.
19 19 ἔξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν. εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενῆκεισαν
20 ἀν[μεθ'] ἡμῶν. ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν, ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ
21 ὁμεις χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ οἴδατε πάντα. 21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι
οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀλη-
22 θείας οὐκ ἐστίν. 22 Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ
ἐστὶν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν
23 υἱόν. 23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. ὁ ὁμολογῶν τὸν
24 υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. 24 ὁμεις, ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν
ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὁμεις ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.
25 25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγέλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.
26 26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. 27 καὶ ὁμεις τὸ χρίσμα, ὃ ἐλά-
βετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρειάν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς. ἀλλ'
ὡς τὸ αὐτοῦ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθὲς ἐστὶν καὶ οὐκ ἐστὶν
28 ψεῦδος, καὶ, καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ. 28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν
αὐτῷ, ἵνα, ἐὰν φανερωθῇ, σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ
παρουσίᾳ αὐτοῦ.

Die Haupt-
forde-
rungen-
Gerechtig-
keit 29 29 Ἐὰν εἰδῆτε, ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε, ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαι-
3 1 οσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. 3 1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ,
ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι
2 οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερῶθη τί
ἐσόμεθα. οἴδαμεν, ὅτι, ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν,
3 καθὼς ἐστίν. 3 καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν,
4 καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ,
5 καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε, ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερῶθη, ἵνα τὰς
6 ἁμαρτίας [ἡμῶν] ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. 6 πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων
οὐχ ἁμαρτάνει. πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτόν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
7 7 Τεκνία, μηδεὶς πλανᾷτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς
8 ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. 8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ'
ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερῶθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ
9 ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι
σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει. καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ

18 om o H^{δ1-2*} 63 66 I^{a1} arm Ωρ | 19 ~ εξ ημων ησαν H^{δ1} 63 al Jc al sy gg Ir Tert | om παντες
I^{a1} af sy Ir | 20 παντες (19 gg Jo 16 30) H^{δ1-2 3} sa I^{a1} | 23 om o ομολογων—εχει² (.) K |
24 add ουν p υμεις (2P 3 17 Jo 16 22) K | ~ πατρι . . ωω (22) H^{δ2} I | 26 πλανοντων H^{a1} I |
27 ~ εν υμιν μενει (14 24) K, μενετω (24) H^{a1} I⁷ af vg syh | αυτο | αυτου² (1 K 10 3) K | μενειτε
(24) K, μεινατε (Jo 15 9) I^{a1} 200f | 27f αυτο 27 ~ αυτω 28 H^{δ2} al I^{a1} 7f al | 28 οταν | εαν
(Κο 3 4) K, οτε (Τι 3 4) I^{a1} | εχωμεν (3 21 4 17) K | 29 ιδητε H^{a1} I, οιδατε I^{a1} | om kai
(3 10) K | γεγεννηται H^β I |
3 1 εδωκεν H^{δ4} al I^{a1} 7f al | υμιν H^{δ1} al I^{a1} | om kai εσμεν K | υμας (Jo 15 19) K |
2 add δε p οιδαμεν (gg 3 14 5 15 18*) K | 5 om ημων (19^b) H^{δ1} al I^{a1} af syh arm Tert | 7 παιδια
| τεκνια (2 18) H^{δ3} al I^{a1}, add μου (2 1) I^{a1} πρ δ |

10 γεγέννηται. ¹⁰ ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Liebe 11 ¹¹ Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
 12 ¹² οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἐσφάξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἐσφάξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
 13 14 δίκαια. ¹³ Καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ¹⁴ ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ
 15 μὴ ἀγαπῶν [τὸν ἀδελφὸν] μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ¹⁵ πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἶδατε, ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. ¹⁶ Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν. καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς
 17 θείναι. ¹⁷ ὃς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; ¹⁸ Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἁληθείᾳ. ¹⁹ καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα, ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ
 20 τοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν, ²⁰ ὅτι, ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ²¹ Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ
 22 καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, ²² καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

Die Grund-23
lage: Glaube
an Jesus 24
als Christus

²³ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεῦσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. ²⁴ καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκ-

4 1 κομεν, ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος, οὗ ἡμῖν ἔδωκεν. ⁴ 1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, ὅτι
 2 πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ² ἐν τούτῳ γινώσχετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα, ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα,
 3 ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ³ καὶ πᾶν πνεῦμα, ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν [ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα], ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν. καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε,
 4 ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ⁴ Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία,
 5 καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. ⁵ αὐτοὶ ἐκ

10 add την α δικαιοσυνην (7) H⁵³ al Ia¹ 1100 cplur | 11 επαγγελια (2²⁵) H⁵² 53 al Ia¹ 70f al |
 13 om και (Ja 5²⁸) K | add μου p αδελφοι (Ja 5¹²) K | 14 om τον αδελφον (4² gg 10) H⁵¹⁻²
 al Ia¹ af vg | add αυτου p αδελφον (10 12) H³ I | 15 αυτο 1 εαυτω (9) H⁵¹ al I cplur K¹³⁻¹⁵ |
 16 τιδεναι 1 θειναι (cf Jo 10^{11 15 17f}) K | 17 εχει H⁵⁴⁸ I² | θεωρει H¹⁶² I² K¹⁵⁻¹⁶ | κλεισει
 H³ 548 Ia¹ 7ff 101: al | 18 add μου p τεκνια (21) K | om τη H⁵² al Ia¹ arm Kl | om εν I²
 K¹⁵⁻¹¹ af vg | 19 om και¹ H⁵¹ al Ia¹ af vg sy^h Kl | γινωσκομεν 1 γνωσομεθα (4 6) K |
 21 add ημων p καρδια (10f) K | εχει H⁵¹ al, εχωμεν (Rm 5¹) al | 22 παρ 1 απ (Ja 1⁷ 2 P 1¹⁷)
 K | 23 πιστεουσωμεν K | υιω . . Χω, om ονοματι του H^{al} Ia¹ πp al, Χω H⁵⁴ | om ημιν (cf Jo
 13¹⁴) K, ~ ημιν εντολην (1) Ia¹ | 24 ~ εδωκεν ημιν (23) H⁵² Ia¹ |
 4 2 γινωσκεται K, γινωσκομεν (6) H^{52*} Ic¹ al | 3 om τον (2) K | add Χν p ιν (2) K, add Χν
 a ιν Ia¹ πp al, add πν 1 Χν H⁵² | om εν σαρκι εληλυθота (gg 2) H⁵¹ al I^{b2} vg | om εκ (gg 2)
 Ia¹ 65ff 264 πp al |

τοῦ κόσμου εἰσίν. διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν. ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

Gott ist die Liebe

7 Ἄγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἔστιν. 9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ ἔστιν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. 11 ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 θεὸν οὐδεὶς πώποτε θεάταται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἔστιν. 13 ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. 14 καὶ ἡμεῖς ἠθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. 15 ὃς ἂν ὁμολογήσῃ, ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. 16 καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἔστιν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. 17 Ἐν τούτῳ τετελειῶται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι, καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 18 φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειῶται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 Ἥμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. 20 ἐὰν τις εἴπῃ, ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶ, ψεύστης ἔστιν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἐώρακεν, τὸν θεόν, ὃν οὐχ ἐώρακεν, οὐ δύναται ἀγαπᾶν. 21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Der Sieg über die Welt

5 1 Πᾶς ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. 2 ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν. 3 αὕτη γάρ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. 4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἔστιν ἡ νίκη ἡ νικῆσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. 5 τίς δὲ ἔστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; 6 οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος καὶ πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός. οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι. καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά

8 οὐ γινώσκει | οὐκ ἐγνώσ (7) *H^{al} I^a 1 200f al* | 12 ~ ἐν ἡμῶν² p εἰσιν (cf 1s 10) *K* | 15 εἰαν 1 an *H⁸¹ I^a 1 nr cplur* | 16 om μενεῖ² (3₂₄) *H^{al} I^r K^r vg* | 19 add αὐτον p ἀγαπῶμεν (cf 10⁹) *K*, add τον δὲ²⁰ *H⁸² al I c al sy* | πρῶτων *I^a 1 65ff 200 264 al* | 20 μισεῖ *I K^r* | πῶς 1 ou (Jo 3 4 9 uð) *K* |

5 2 τηρῶμεν 1 ποιῶμεν (s 2s 3₂₂) *K* | 4 ὕμων *K* | 5 om δε (2₂₂) *K*, ~ ἐστιν δε *H⁸¹* | 6 om καὶ πνεύματος (s^b) *K*, ~ πνεύματος . . αἵματος (Jo 3 5) *I^a 1 200f al arm* | om ἐν³ (cf s^a) *K* | ~ αἵματι . . ὕδατι (Jo 19 34) *H³ I^a 1 200f al arm*, πνεύματι | αἵματι (Jo 3 5) *H⁶⁴* |

- 7 8 ἔστιν ἡ ἀλήθεια. 7 ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, 8 τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ
 9 τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. 9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν,
 10 ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μεζῶν ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι
 10 μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 10 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει
 τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποιήκεν αὐτόν, ὅτι οὐ
 11 πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
 11 11 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ
 12 ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. 12 ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν. ὁ μὴ ἔχων τὸν
 υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.
- Zusammenfassungen 13 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν
 14 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία, ἣν ἔχομεν πρὸς
 15 αὐτόν, ὅτι, ἐάν τι αἰτῶμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. 15 καὶ ἐάν
 16 οἴδαμεν, ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὁ ἂν αἰτῶμεθα, οἴδαμεν, ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα, ἃ
 16 ἠτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. 16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν
 μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς
 θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον. οὐ περὶ ἐκείνης λέγω, ἵνα ἐρωτήσῃ.
- 17 18 17 Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. 18 Οἴδαμεν,
 18 ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ
 19 τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. 19 οἴδαμεν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ
 20 ἔσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται. 20 καὶ οἴδαμεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
 ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν. καὶ ἔσμεν ἐν τῷ
 ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ
 21 αἰώνιος. 21 Τεκνία, φυλάξατε αὐτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

9 ην 1 οτι² (10) K | 10 add του θυ p μαρτ. (9) H^{al} I^{al} vg | εαυτω H^{δ2} al I | υιω 1 θεω (10^a) H^{al} I
 I eplur vg syhm, υιω του θυ I^{al} sa arm | ουκ επιστευσεν H^{δ2} (-κεν) al I al | 11 ~ ο δ5 ημιν
 (Ac 5³²) H^{δ1} I^{δ2} al syh | 12 add του θυ p υιον¹ (12^b) I^{δ1} al, om του θυ (12^a) Tert | 13 ~ ινα—
 αιωνιον p θυ K, om ινα—αιωνιον I^a 200 al | ~ αιωνιον εχετε (11) K | add και ινα πιστευητε p
 αιωνιον εχετε K, add εις το ονομα του υιου του θυ p πιστευητε (in K) H^{al} I^a 70 pp eplur, ~ εις—
 θυ p πιστευητε al | οι πιστευοντες 1 τοις πιστευουσιν (Jo 20³¹) H^{δ2o} al I al, om τοις πιστευουσιν
 H^{al} | 15 εαν 1 αν (14) K | απ 1 παρ (4²¹) H I al | 16 add τις α ερωτηση (of Jo 2²⁵) I^a 1
 pp al Tert Kλ Ωρ 1:1 | 20 δε 1 και¹ (3²) K, om και (18r) H^{al} I al | εδωκεν (11) H^{al} I al |
 γινωσκωμεν K | add θυ p αληθ. (Jo 17³) H^{al} I | add η α und p ζωη H^{al} I K^{7:16} | 21 εαυτους
 H^{al} I | add αμην p ειδωλων K |

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

- 1 1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν
 2 ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ
 3 τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. 3 ἔσται μεθ'
 ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ
 τοῦ πατρὸς ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

3 υμων I eplur K^{5:12} vg bo syh arm | απο 1 παρα¹ (Rm 1⁷ uδ) H^{δ2*} I[?] | add κυ α ιω (1 K 1³) K |

- 4 4 Ἐχάρην λίαν, ὅτι εὐρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς
 5 ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρὸς. 5 καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν
 6 γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ
 7 αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἡ ἐντολὴ
 8 ἐστίν, ἵνα καθὼς ἤκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε. 7 ὅτι πολλοὶ
 9 πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἳ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν
 10 σαρκί. οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. 8 βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ
 9 ἀπολέσητε, ἀ εἰγράσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. 9 πᾶς ὁ παραβαίων
 10 καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεοῦ οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ
 11 οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. 10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην
 12 τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε.
 11 11 ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
 12 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ
 13 ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἢ
 13 13 Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

5 ~ καινην α γραφων (1 J 2^{7r} Jo 13³⁴) H I cplur | αλλ H al I | εχομεν (1 J 4²¹) I cplur Kr |
 6 ~ εστιν η εντολη (cf s^a 1 J 5⁴) K | om in a³ K | om in a³ H al Ia¹ pr cplur | 7 εισηλθον (Rm 5¹²) K | om
 o² H^{δ2} Ia¹ 65 200 al | 8 απολεσωμεν . . ειγρασαμεθα . . απολαβωμεν K | 9 προαγων | παραβαιων
 (Mk 10³²) H^{δ1-2} δ⁴ | add του Χυ p διδαχη² (s^a) K | ~ υιον . . πατερα (1 J 2²³) H al I b² al vg |
 11 ~ γαρ λεγων K, om γαρ al | om αυτω Ia¹ 1100 al K^{10:14} | 12 εχω (Jo 16¹²) H^{δ2*} al Ia¹
 382 δ² 68 al | ~ γραφειν υμιν (1 J 2¹ uδ) Ia¹ 382 pr al | αλλ H al I | ελπίζω γαρ | αλλα ελπίζω
 (1 K 16¹⁷) H al Ia¹ 70 pr b² al vg arm | ελθειν | γενεσθαι (1 T 3¹⁴) K | υμων (Jo 15¹¹ 16²⁴
 gg 1 J 1⁴) H^{δ1} al I | ~ πεπληρωμενη η (gg Jo 16²⁴ 1 J 1⁴) H^{δ1-2} I c¹ 114 vg | 13 add αμην
 p εκλεκτης K |

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

- 1 1 Ὁ πρεσβύτερος Γαίω τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
 2 2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐδοῦσθαι καὶ θγιαίνειν, καθὼς εὐδοοῦται
 3 σου ἡ ψυχὴ. 3 ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ
 4 ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν,
 5 ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. 5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς,
 6 ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξένους, 6 οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ
 7 ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. 7 ὅπερ γὰρ
 8 τοῦ δνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. 8 ἡμεῖς οὖν δφεί-
 10 λομεν ὀπολαμβάνειν τοὺς τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

3 om γαρ (2 Jo 4) H^{δ2} al I al vg arm | 4 ταυτης | τουτων Ia¹ 65ff (70 ταυτη) 200f (382 ταυτη) al | om
 τη (1 3) K | 5 εις τους | τουτο (s^a) K, ταυτα | τουτο (Hb 11¹⁷) Ia¹ 200f | 7 add αυτου p ονοματος
 (1 J 2¹² Rm 1 5) H^{δ6} Ia¹ 65-101 200f al | παρα | απο (1 J 3²² 2 J 4) H al I al | εδνων | εδνικων
 (cf Pls) K | 8 απολαμβανειν (2 J 8) K | γενωμεθα I |

- 9 ⁹ Ἐγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἄλλ' ὁ φιλοκρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπι-
 10 δέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖ λόγους
 πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται
 τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλῆει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
 11 ¹¹ Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ αγαθόν. ὁ αγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ
 12 ἔστιν, ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. ¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων
 καὶ ὄν' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας, ὅτι ἡ μαρτυρία
 ἡμῶν ἀληθὴς ἔστιν.
 13 ¹³ Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἄλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν·
 14 ¹⁴ ἔλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. ¹⁵ Εἰρήνη σοι.
 Ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

9 om τι (cf 1 J 2 14 21) K, an 1 τι H^{al} I^a 1 70f 5268 pr eplur vg | 10 om εκ H⁵² I² | 11 add
 δε p o² I^{al} tol ho arm, add γαρ I^a 1 7 | 12 οιδατε (1 J 3 5 15) K, οιδαμεν (1 J 5 15) I^a 2 5268 184
 al | 13 γραφειν ι γραφαι om σοι¹ (2 J 12) K | γραφαι ι γραφειν (13^a Ju 3) K, ~ γρ. σοι (13^a)
 H^{al} I^{al} | 14 ~ σε ιδειν (2 T 14) H⁵¹ 53 al I^cplur vg | 15 αδελφοι ι φιλοι (1 K 16 20) H^{al} I^{al}

ΙΟΥΔΑ

- Adresse 1 ¹ Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ
 2 ἡγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη
 καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη.
 Wider die 3 ³ Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν
 Irrlehrer 4 σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παρα-
 δοθείῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. ⁴ παρεσέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλοι προ-
 γεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες
 εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνού-
 5 μενοι. ⁵ Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι εἰδόμενος ἀπαξ πάντα, ὅτι ὁ κύριος λαὸν ἐκ
 6 γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπάλεσεν, ⁶ ἀγγέλους τε
 τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς
 7 κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. ⁷ ὡς Σόδομα καὶ
 Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ
 ἀπελθεῖσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δείγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.
 8 ⁸ Ὅμοιως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαινίσουσιν, κυριότητα δὲ
 9 ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ⁹ Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ δια-
 βόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν

1 ~ Xv̄ iū (Rm 11) H^{al} I^{al} | add εδνεσιν p τοις I^c 1 al sy arm | ηγιασμενοι ι ηγαπ. (1 K 12) K |
 2 add εν κω p ειρηνη I^c 2 al sy^h | 3 om ημων (Ti 14) K, υμων I^{al} vg | 4 add δν p δεσποτην
 (cf Ac 4 24) K | 5 add υμας p ειδοτας K H⁵¹⁻² | ~ απαξ p κς H⁵² al I^a 1 200f c² al sy |
 τουτο ι παντα (cf 1 T 14) K | add ο α κς K | 15 ι κς H⁵¹ al I^a 1 200 b² vg, 15 ι κς H⁵³ I^{al}
 sy^p K | 6 δε H^{al} I^β 1 vg sy^h A^β gg Q^p | αλλ H⁵³ al I^{al} A^β | 7 ~ τουτοις τροπον K,
 om τουτοις I^a 1 65ff 200f vg sa, αυτοις ι τουτοις al | 9 Μωσως wie sonst |

10 ἐπενεγκείν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. 10 οὗτοι δέ, ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν, βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν 11 τούτοις φθείρονται. 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὀδῷ τοῦ Κάιν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχούθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορέ ἀπώλοντο. 12 12 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὁμῶν σπιλᾶδες συνηυχοῦμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἀνυδροὶ ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ 13 ἀκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκρίζωθέντα, 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνas, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. 14 14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἑβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνῶχ λέγων· Ἰδοὺ ἦλθεν κύριος 15 ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξει πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν, ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων 16 τῶν σκληρῶν [λόγων], ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 Οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

Mahnung zum Festhalten an der Apostel Lehre 19

17 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν 18 ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν [ὅτι] ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἔμπαίκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὁμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσ- 21 ευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου 22 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 καὶ οὐς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους 23 23 σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὐς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ μισούντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. 24 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξει ὑμᾶς ἀπταιστούς καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης 25 αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

12 om oi (2 P 2 13) K | απαιται 1 αγαπαις (2 P 2 13) H⁸³ 84 I a 1 | add και α εκριζωθεντα I a 1 | 13 add τον α αιωνα (1 J 2 17) I a 1, αιωνας al | 14 ~ μυριασιν αγιαις (Hb 12 22) H⁸² (αγιων) δ3 I a 1 200f b² al arm (-82) | add αγγελων α αυτου (Hb 12 22) H⁸² (om αυτου) I a 1 65-101 200f al | 15 add αυτων p ασεβεις¹ (15^b) K | om ασεβειας (Hb 4 4) H⁸² 83 I b² al sy p arm, ασεβειων l εργων ασεβειας (18 Rm 1 18) I c¹ al | om λογων (gg Jo 6 60) K vg | 16 εαυτων l αυτων¹ (18) H⁸³ al I | 17 ~ των προειρημενων ρηματων (2 P 3 2) H⁸⁴ I b² al | 18 add οτι p υμιν (Jo 6 38) K vg | εν εσχατω χρονω (cf 1 P 15) K vg, των χρονων l του χρονου (1 P 1 30) I a 1 pr b² al K υ (εσχατων) l 1, om του H⁸¹ 83 | ελευσονται l εσονται (2 P 3 3) H^{82c} 83c al I b² c² al vg Δδ Κυ | 19 add εαυτους p αποδιορ. H⁸³ I | 20 ~ εποικοδ. εαυτους p πιστει K | ημων H⁸³ I a 1 | τηρησωμεν (cf 1 J 2 3 5a) H⁸¹ 83^w I a 1 sy, τηρησαντες (s) I a 1 | 22 ελεειτε K, ελεγχετε (Eph 5 11) H^{83*} al I a 1 70f b² al vg arm | διακρινομενοι (Ac 10 30 Ja 1 6 Ju 9) K | 23 ~ εν φοβω α σωζετε K | om ους δε ελεατε K, ελεγχετε l ελεατε I a 1 200f pr al, ελεειτε al | 24 αυτους l υμας K, ~ υμας φυλαξει (Rm 16 25) I a b² al vg | add απιστους και p και (2 P 3 14) H⁸³ I sy | 25 add σοφω α θεω (Rm 16 27) K | om δια—ημων (.) K | add και α μεγαλωσνη K | om προ παντος του αιωνος K, om του I a 1 200f pr b² al | om και² I a 1 sy h arm | add αι και α εις I a 1 |

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Adresse 1 1 Παῦλος δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον
 2 3 θεοῦ, 2 δ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, 3 περὶ τοῦ
 4 υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ
 θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιοσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ
 5 τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν
 6 πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ
 7 Ἰησοῦ Χριστοῦ, 7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις.
 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Eingang 8 8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν,
 9 ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. 9 μάρτυς γὰρ μοῦ ἐστὶν ὁ
 θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματι μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδια-
 10 λείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιούμαι 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος, εἰ
 11 πῶς ἤδη ποτὲ εὐδοθησομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς. 11 ἐπι-
 ποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι
 12 ὑμᾶς, 12 τοῦτο δὲ ἐστὶν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
 13 ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. 13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην
 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν.
 14 καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14 Ἑλλησὶ τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ
 15 ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. 15 οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ
 16 εὐαγγελίσασθαι. 16 οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον.

1. Teil: Das Heil in Christus. Cap 1-8

Thema zu 17 Δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον
 Cap 1-8 17 καὶ Ἑλληνι. 17 δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν,
 καθὼς γέγραπται: »ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.«
 18 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν
 19 ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ
 20 φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς. ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφάνερωσεν. 20 τὰ γὰρ ἀόρατα
 αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθοράται, ἧ τε ἀίδιος αὐτοῦ
 21 δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. 21 διότι γνόντες τὸν
 θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠδυναρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς δια-
 22 λογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. 22 φάσκοντες εἶναι
 23 σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 23 καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοίματι
 24 εἰκόλος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. 24 Διὸ

Hab 24

1. Die objektiven Vorgänge a) 1,18-5,21 die Offenbarung des Zornes Gottes 1,18-3,20

1 3 Δαυειδ H | 8 υπερ I περι K | 9 μοι I μου Ia¹ 1026f a1 vg sy | 16 add του Χυ p ευαγγ.
 (15 19 Ga 617) K | om πρῶτον (3 9) Mr H⁶¹ Ia¹ 1028 | 18 om θυ Mr O^m 163 | 19 ~ γαρ θεος
 K | 21 ευχαριστησαν K | 23 ηλαξαντο (Ps 105 20) Ia¹ |

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν
 25 τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν
 τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεῦδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν
 26 κτίσαντα, ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. ²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν
 αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. αἶ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν
 27 χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν
 χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν
 ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης
 28 αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. ²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν
 ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθή-
 29 κοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρὰ πλεονεξία κακία, μεστοὺς φθόνου
 30 φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστὰς ³⁰ καταλάλους, θεοσυγείς ὕβριστὰς
 31 ὑπερηφάνους ἀλαζόνας ἐφευρετὰς κακῶν γονεῦσιν ἀπειθεῖς ³¹ ἀσυνέτους ἀσυνθέτους
 32 ἀστοργούς ἀνελεήμονας. ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγόντες, ὅτι οἱ τὰ
 τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευ-
 δοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

End-
wirkung

2 1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν
 2 ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις. τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ² οἶδαμεν δέ, ὅτι
 3 τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ λογίζῃ
 δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι
 4 οὐ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς
 ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς
 5 μετάνοιαν σε ἄγει; ⁵ κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν
 θεσαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὄργης καὶ ἀποκαλύψεως [καὶ] δικαιοκρασίας τοῦ
 6 7 θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστην κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὕπομονην ἔργου
 8 ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι ζῶντων αἰώνιον, ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας
 9 καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθόμενοι δὲ τῇ ἀδικίᾳ ὄργῃ καὶ θυμῷ. ⁹ θλίψις
 καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου
 10 τε πρώτον καὶ Ἑλλήνου. ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ
 ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρώτον καὶ Ἑλληνι.

Diese 11
Zornes-
Offen-
barung
trifft Juden
und Heiden

12 11 Οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ¹² ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον,
 13 ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται, καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. ¹³ οὐ
 γὰρ οἱ ἄκροαται νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιοθήσονται.
 14 14 ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον

24 add και p dio (15²² Ph 2^a) K | εαυτοῖς K | 27 δε1 τε H^{a1} I it vg Kl, om τε H⁸⁸
 I^{a1} arm Ωρ | αρσενες¹ H⁸¹ I^{a1} 1026f al | αρσενες² K | αρρεσιν H^{82*} al I^{a1} 1066 65ff
 200f al Kl Ωρ 1:1 | 29 add πορνεια α πονηρια K, add πορνεια p πον. al vg, πορνεια l
 πον. (Eph 5³) I^{a1} 1026f al, om πονηρια I^{a1} 1066 | ~ κακια πλεον. H⁸² 84 I^{a1} syp Ωρ, ~ κακια α
 πονηρια resp. πορνεια (1 K 5³) H⁸³ al I^{a1} 1026f al, om πονηρια- πλεονεξια I^{a1} 65 | 31 add
 ασπονδους p αστοργους (2 T 3³) K, add α αστ. al |
 2 1 add κριματι p γαρ¹ (Mt 7²) H^{83*} I^{a1} 200f al syh* Ωρ Aθ | 2 γαρ l δε (7¹⁴ 8²² gg 3¹⁰
 8²⁸) H⁸² 83 al I^{a1} 70 al d vg syh arm | 5 add και α δικαιοκρ. K | 8 om μεν H⁸¹⁻² al I^{a1}
 1026f it vg syp Θφ^a Ωρ | ~ θυμος . . οργη (Eph 4³¹) K | 13 add του α νομου¹ (14f) Mρ K |
 add του α νομου² (14f) Mρ K | 14 ποιη K |

15 μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος. ¹⁵ οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου
 γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ
 16 μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ,
 ὅτε κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 17 18 ¹⁷ Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ μαὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ
 γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου,
 19 20 ¹⁹ πέποιθᾶς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν
 ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν
 21 τῷ νόμῳ. ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν
 22 23 κλέπτεις; ²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα Ἱεροσολεῖς; ²³ ὃς
 24 ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ »τὸ γὰρ Jes 52 ε
 25 ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ἡμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν,« καθὼς γέγραπται. ²⁵ περι-
 τομὴ μὲν/γὰρ ὠφέλει, ἐὰν νόμον πράσσης. ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομὴ σου
 26 ἀκροβυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ,
 27 οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται; ²⁷ καὶ κρίνει ἢ ἐκ φύσεως
 ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην
 28 νόμου. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἢ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ
 29 περιτομῇ. ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι
 3 1 οὐ γράμματι, οὐ ὁ ἔλαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ. 3 1 Τί οὖν
 2 τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἢ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ κατὰ πάντα
 3 τρόπον. πρῶτον μὲν γάρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 τί γάρ; εἰ
 4 ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 μὴ γένοιτο.
 γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἀνθρώπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται: »ὅπως ἀν Ps 51 ε
 5 δικαιοῦσθῃς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃ ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.« 5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία
 ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἀδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
 6 ὀργήν; κατὰ ἀνθρώπον λέγω. 6 μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν κόσμον;
 7 7 εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἔμφ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ,
 8 τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς
 φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὣν τὸ κρίμα
 ἐνδικόν ἐστιν.

Schrift-
beweis

9 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ
 10 Ἕλληνας πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς γέγραπται, ὅτι »οὐκ ἐστιν δίκαιος Ps 141—3
 11 12 οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἐστιν ὁ συνίων, οὐκ ἐστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν. ¹² πάντες ἐξέ-
 13 κλιναν, ἅμα ἠκρεώθησαν. οὐκ ἐστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἐστιν ἕως ἐνός. ¹³ τάφος
 ἀνεπιγόμενος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολοῦσαν, ἰδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ
 14 15 χεῖλη αὐτῶν, ¹⁴ ὣν τὸ στόμα ἀράς καὶ πικρίας γέμει. ¹⁵ ὄξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν
 16 17 ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὀδὸν εἰρήνης
 18 19 οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἐστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.« ¹⁹ Οἰ-
 δαμεν δέ, ὅτι, ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ

16 om μου Mr Ia² 5505 af | η 1 οτε H⁵¹ (~ a ημερα) al Ia¹ 200f syP | ~ Xv̄ l̄v̄ H^{51-2*} Ia¹ 264 af,
 εν Xw̄ l̄v̄ Mr (om l̄v̄) Ωρ | 17 ιδε 1 ει δε K | add τω a νομω K | 24 ~ δι υμας a το ονομα Mr
 Tert |

3 2 om γαρ (Rm 1 ε) H⁵¹ al Ia¹ 1026f al it vg syP Xp̄ | 4 καθαπερ 1 καθως (4 ε) H⁵¹⁻² Θδτ |
 νικησεις H⁵⁰⁻⁵¹ 53 IK^{11.9} | 7 δε 1 γαρ (ε) H⁵² al Ia¹ | 10 om οτι (4) I eplur K^{10.11} K^{r?} |

20 καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ. ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Nunli δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ἰσὺ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας [καὶ ἐπὶ πάντας] τοὺς πιστευόντας. οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή. ²³ πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιοῦμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιούντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 ²⁷ Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ²⁸ λογιζόμεθα οὖν δικαιούσθαι πίστει ἀνθρώπων χωρὶς ἔργων νόμου. ²⁹ ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ καὶ ἔθνῶν; ναὶ καὶ ἔθνῶν. ³⁰ εἶπερ εἰς ὁ θεός, ὅς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

31 νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ νόμον ἰστανόμεν. ¹ Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκεναὶ Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; ² εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα. ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; »ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.«

4 ⁴ τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἀσεβῆ λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, ⁶ καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ⁷ ὃς ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· ⁷ »μακάριοι, ὧν ἀφέηθη αἱ ἀνο-

8 μίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι, ⁸ μακάριοι ἀνὴρ, ὃς οὐ μὴ λογίσθῃται κύριος ἁμαρτίαν.« ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ, ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

10 ¹⁰ πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων

12 δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι [καὶ] αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ. ¹³ Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ

20 του θεου | αυτου (14 22 uö) I a¹ | 22 om lū Mr H^{δ1}, add ενα ~ Χω̄ lū (24 1 T 3¹³) H^{δ4} | add και επι παντας p παντας K | 25 om της (22) H^{δ2} 33* a¹ I a¹ 1026ff 200 a¹ Ωρ, om δια της πιστεως H^{δ4} | 26 om την (25) K | 28 γαρ l ουν (28¹⁸ 2 K 11 5) H^{δ2} a¹ I a¹ 1026ff a¹ it vg arm Ωρ | ~ πιστει δικαιουσθαι (Ga 3⁸ 24) K, δικαιουσθαι ανθρωπων δια πιστεως (cf 22 25) I a¹ 1028f vg | 29 add δε p ουχι K | 30 επειπερ Aδ K | 31 ιστωμεν l ιστανομεν (cf 2 K 5 12) K, ισταμεν a¹, συνιστ- (5 2 K 5 12) I a¹ |

4 1 ~ ευρηκεναι p ημων K, om ευρηκεναι H^{δ1} a¹ | πατερα l προπατορα (12 Ja 2 21) K | 2 add τον a δν̄ (sonst stets) K | 6 Δαυειδ H | 8 ου l ω (Ps 31 2) H^{δ1-2*} I a¹ 1026f | 9 om οτι H^{δ1-2} I a¹ 1026 | 11 om τη (10) H a¹ I a¹ 1026ff eplur | om και H I a¹ | 12 add της a πιστεως ~ a της (11) K | add τη a ακροβυστια (11 gg 10) K | 13 add του a κοσμου K |

b) Die Offenbarung der Gerechtigkeit Gottes 3, 21-5, 11

Schriftbeweis 4 1 2

Gen 15 6

Ps 32 1f

- 14 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κενώνται ἡ πίστις
 15 καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὄργην κατεργάζεται. οὐ γὰρ οὐκ ἔστιν
 16 νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι
 17 βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ
 17 τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἔστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται, ὅτι
 »πατέρα πολλῶν ἔθνων τέθεικά σε,« κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος Gen 17 5
 18 τοὺς νεκροὺς καὶ καλούντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα, ¹⁸ ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι
 ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἔθνων κατὰ τὸ εἰρημένον·
 19 »οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου.« ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ
 19 ἑαυτοῦ σῶμα ἡδὴ νεκρωμένον ἑκατονταετίας που ὑπάρχων καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς
 20 μήτρας Σάρρας. ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ'
 21 ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δὸς δόξαν τῷ θεῷ ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὁ ἐπήγγελται
 22 23 δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ Οὐκ
 24 ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει
 λογιζεσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγεύραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,
 25 25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.
 5 1 1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου
 2 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν
 3 χάριν ταύτην, ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ³ οὐ
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν
 4 5 κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατα-
 σχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος
 6 ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ⁶ ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν [ἔτι] κατὰ
 7 καιρὸν ὑπὲρ ἀσθεῶν ἀπέθανεν. ⁷ μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται. ὑπὲρ
 8 γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγά-
 πην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν.
 9 9 πολλῶ οὖν μάλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ
 10 ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
 11 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μάλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. ¹¹ οὐ
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
 12 12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν,
 καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος
 13 διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. ¹³ ἔχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία
 14 δὲ οὐκ ἔλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου. ¹⁴ ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ
 μέχρι Μωυσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως
 15 Ἀδάμ, ὃς ἔστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. ¹⁵ Ἄλλ' οὐκ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ
 τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μάλλον

15 δε 1 γαρ² H I a¹ Ωρ syhm arm | 19 add ου a κατενοησεν Ωρ K |

5 I εχομεν K | 3 καυχωμενοι (11) H^{δ1} δ3 I a¹ Tert Ωρ Εφρ | 6 ει γε 1 ει γαρ H^{δ1} gg
 Μρ, εις π 1 ει I a¹ 1026ff, ut quid enim it vg | add ει H I a¹ 1026ff al vg sy^h Μρ
 Ωρ 1:2 | 11 καυχωμεθα (3) I e plur K^r it vg sy, καυχωμεν I a¹ 1028f | 12 om ο θαν.²
 I a¹ 1026ff al sy^h* Κλ Ωρ 1:1 | 14 om μη I c² 506 a* Ωρ Or Aug (mit Berufung auf Tert
 Vict Cyp) |

ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ
 16 εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος τὸ δῶρημα.
 τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων
 17 εἰς δικαίωμα. ¹⁷ εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ
 ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεΐαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης
 18 λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ Ἄρα οὖν ὡς
 δι' ἐνός παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνός
 19 δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ¹⁹ ὡς περ γὰρ διὰ τῆς
 παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ καταστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ
 20 τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ Νόμος δὲ παρεῖλη-
 θεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερπερίσσευσεν
 21 ἡ χάρις, ²¹ ἵνα, ὡς περ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις
 βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

2. Die 6 1 2
 Konsequenzen für die
 Gläubigen
 6,1-8,30
 Eine falsche
 Folgerung

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² μὴ γένοιτο.
 3 οἴτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσωμεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι, ὅσοι
 4 ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνε-
 τάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα, ὡς περ ἠγέρθη
 5 Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
 6 περιπατήσωμεν. ⁵ εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
 7 ἄλλα καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν
 8 ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δου-
 9 λεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεικνύεται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ εἰ
 10 δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν, ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, ⁹ εἰδότες, ὅτι
 11 Χριστὸς ἔγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.
 10 11 ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ, ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως
 καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Die richtige 12
 Folgerung

12 Μὴ οὖν βασιλεύετω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν
 13 ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρ-
 14 τία, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν
 15 ὄπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει. οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον,
 16 ἀλλ' ὑπὸ χάριν. ¹⁵ Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον ἀλλ' ὑπὸ χάριν;
 17 μὴ γένοιτο. ¹⁶ οὐκ οἴδατε, ὅτι, ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,
 18 δούλοι ἐστε, ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;
 17 17 χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἤτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας, εἰς
 18 ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς, ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε
 19 τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὡς περ

17 βασιλευσιν *H^{a1} I^{a1} Q^p 1:1 X^p |*

6 1 ἐπιμενομεν *K^{20:5}, ἐπιμενουμεν I^{a1} K^r r vg, -μειν- H^{a1} I^{a1} |* 2 ζησομεν *K H^{δ1-2} |*
 8 συζησ. *K |* 11 ~ ειναι p μεν *K*, om ειναι *H^{a1} I^{a1} 1026ff r syP Tert |* om τω κ̄ω ημων (3 82
 gg 23 5 21) *H^{δ1} al I^{a1} 1026ff it vg syh Tert |* 12 add αυτη εν p υπακουειν (16)
K, αυτη 1ταις επιθυμiais αυτου *I^{a1} 1026ff Ir Tert Vict*, αυτω 1 αυτη (in *K*) *I^{a1} |* 13 ως 1
 ωσει *K |* 14f αλλα *H^{δ1-2*} 88 I^{a1} 1028f |* 15 αμαρτησομεν *K*, ημαρτησομεν *I^{a1} 1028f r vg |*

γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
 20 ἀγιασμόν. ²⁰ ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
 21 ²¹ τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε. τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων
 22 θάνατος. ²² νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ
 23 ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια
 τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 κυρίῳ ἡμῶν.

Die 7 1
 daraus sich
 ergebende
 Stellung
 zum Gesetz

1 ¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσι γὰρ νόμον λαῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει
 2 τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ² ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
 3 δέδεται νόμῳ. ἔαν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.
 4 ³ ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἔαν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἔαν
 5 δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρη ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα
 6 γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἔθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ
 7 τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι,
 8 ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν
 9 ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι
 10 τῷ θανάτῳ. ⁶ νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες, ἐν ᾧ κατει-
 11 χόμεθα, ὥστε δουλεῦν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
 12 ⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ
 13 ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου. τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν·
 14 οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο
 15 ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν. χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς
 16 νόμου ποτέ. ἐλθοῦσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον,
 17 καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν αὐτὴ εἰς θάνατον. ¹¹ ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν
 18 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν
 19 νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ αγαθή. ¹³ Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ
 20 ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο. ἀλλ' ἡ ἁμαρτία ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ
 21 μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία
 22 διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ οἶδαμεν γάρ, ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν. ἐγὼ δὲ σάρ-
 23 κινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω.
 24 οὐ γάρ, ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω, ἀλλ', ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δέ, ὁ οὐ θέλω,
 25 τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ, ὅτι καλός. ¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι
 26 αὐτὸ ἀλλ' ἡ [ἐν]οικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γάρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί,
 27 τοῦτ' ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατερ-
 28 γάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ. ¹⁹ οὐ γάρ, ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ', ὁ οὐ
 29 θέλω, κακὸν τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δέ, ὁ οὐ θέλω, ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ
 30 κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ²¹ ἐβρίσκω ἄρα τὸν
 31 νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. ²² συνή-

Vorüber-
 gehende
 Aufgabe des
 Gesetzes

21 add μεν α γαρ (5₁₆) H^{δ1} 52° I^a 1 1026ff (gg d g f) a¹ syh Kl |

7 7 add οτι α ο¹ (1 K 10₁₀) Mr H^{al} I^{al} | 13 γεγονεν | εγενετο (2₂₅ 6₅ 11₅ u^o) K, om
 εγενετο I^a 1028f | αλλα K | 14 σαρκικος (1 K 3₂ 4) K | 15 ~ ποιω . . πρασσω (1₆) I^{al} |
 17 οικουσα | ενοικουσα (2₀) K gg H^{δ1-2} Me^o | 18 ουχ ευρισκω | ου I^p K, ου γινωσκω (1₅) I^{al} |
 20 om εγω¹ (1₆) H^{δ1} 53 I^a 1 1026ff al it |

23 δομαί γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. ²⁴ Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Über- 8 12
windung
des Gesetzes
Jesu

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ² ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. ⁷ ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἐχθρα εἰς θεόν. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὀκτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ ⁹ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. ¹⁰ εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγειραντος [τὸν] Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγειρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν ζωοποιήσεται καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

Der Geistes-
besitz

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. ¹³ ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ θεοῦ εἰσιν. ¹⁵ οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν Ἄββᾶ ὁ πατήρ. ¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

Die drei
Zeugen:
a) die
Kreatur

¹⁸ ¹⁸ Λογίζομαι γάρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐκ' ἐλπίδι, ²¹ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² οἶδαμεν γάρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συσπενάζει καὶ

23 om ev² (23^a) H⁸³ al I cplur K 16:18 | 25 χαρις δε 1 ευχαριστω (617) H⁸¹ (om δε) 82° 83° al Ia¹ 200 al arm Qp 1:2, η χαρις του θυ 1 ευχαριστω τω θω Ia¹ 1026ff (1028f κω 1 δω) it vg |

8 1 add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα p lῶ (4) K, add μη—περιπατ. H⁸⁴ al Ia¹ vg | 2 σε 1 με H⁸¹⁻² al Ia¹ 1028f Tert 1:1 gg Kλ, ημας H⁸⁶ Qp | 10 δια 1 δι (10^b) K gg H⁸² cplur I | 11 add τον a lῶ (gg 424) H⁸¹⁻² al Ia¹ gg Kλ | ~ εκ νεκρων² p X´ (11^a) Qp K | add τον a X´ (1 K 15 16) K, add lῶ p X´ (11^a) H^{82*} al Ia¹ 1026* al lππ, add lῶ a X´ H⁸³ al Ia¹ vg sy | om κα H⁸² al Qp 2:3 | το ενοικουν . . πνευμα Qp Tert K | 14 ~ εσιν υιοι θεου Kλ K, υιοι εσιν θυ (Ga 37) H⁸¹ Ia¹ 1028f vg Qp 3:3 | 22 συσπεναζει H^{81*} al Ia¹ 1026ff al, σπεν- (23) Ia¹ Qp |

b) die Geistes-
menschen 23 συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 23 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ
πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στεναζόμεν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι,
24 τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπίς δὲ βλεπο-
25 μένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς. ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; 25 εἰ δέ, ὁ οὐ βλέπο-
c) der Geist
selbst 26 μεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. 26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. τὸ γάρ, τί προσευξόμεθα, καθὼς δεῖ, οὐκ
27 οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερφυλάττει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. 27 ὁ δὲ
ἔρουων τὰς καρδίας οἶδεν, τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγ-
28 χάνει ὑπὲρ ἁγίων. 28 Οἶδαμεν δέ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς
29 ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. 29 ὅτι οὗς προέγνω, καὶ προώρισεν
συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν
30 πολλοῖς ἀδελφοῖς. 30 οὗς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν. καὶ οὗς ἐκάλεσεν,
τούτους καὶ ἐδικαίωσεν. οὗς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Die 31 32 31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, ἥτις καθ' ἡμῶν; 32 ὅς γε
aus 1, 18-8, 30
folgende
Stellung
der Christen 33 τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφέισατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχί
34 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; 33 τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς
34 ὁ δικαίων. 34 τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς
35 [ἐκ νεκρῶν], ὅς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχνάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 τίς
ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ
36 λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; 36 καθὼς γέγραπται, ὅτι «ἐνεκεν σου Ps 44 23
37 θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.» 37 ἀλλ' ἐν
38 τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 ἐπέισμαι γάρ, ὅτι
οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε
39 δυνάμεις 39 οὔτε ὄψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

2. Teil: Der Juden Unglaube. Cap 9-11

Ihre 9 1 1 Ἀληθεῖαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεῦδομαι, συμμαρτυροῦσός μοι τῆς συνειδή-
vorzugs-
stellung 2 σεῶς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη
3 τῇ καρδίᾳ μου. 3 ἠρόχνη γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ
4 τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, 4 οἵτινες εἰσιν Ἰσραηλίται, ὧν
ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ
5 ἐπαγγελίαι, 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάν-
των θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Ihr
Unglaube,
erklärt von
Seiten
Gottes 6 6 Οὐχ οἶον δέ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ,
7 οὗτοι Ἰσραὴλ. 7 οὐδ' ὅτι εἰσιν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' «ἐν Ἰσαὰκ Gen 21 12
8 κληθήσεται σοι σπέρμα.» 8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ
23 ~ καὶ ἡμεῖς *K*, om ἡμεῖς (38*) *H*⁸¹ *I* al vg | 26 τὰς ἀσθενείας (1 *K* 12⁵ 9
Hb 4:15) *K* | προσευξόμεθα *K* | ἀλλὰ *H*⁸² al *I*² *K*^{10:10} | add υπερ ημων p υπερεντυγχανει (34)
K | 28 add το α αγαθον (134) *I* a¹⁷ cplur *K*^{5:8} | 32 χαρισηται *H* al *I* a¹ 65 200 al | 34 om
I⁵ (5 8 14 15 1 *K* 8 11) *K* | add και p δε (cf Eph 5 11) *K* | add εκ νεκρων (6 4 9) *H*² *I* a¹ 200
al | om και¹ (1 *P* 3 22) *H*⁸² 83 al *I* a¹ 65f al | 35 οὐχ | *X* v̄ (39) *H*⁸¹⁻² *I* al, add της εν *X* v̄
I v̄ (34) *H*⁸¹ | 36 ενεκα *H*⁸³ al *I* | 38 add ουτε εξουσιαι p αρχαι (Eph 3 10 6 12 *K* 0 2 15)
*H*⁸³ al *I* | ~ ουτε δυναμεις α ουτε ενεστωτα *K* |

9 3 ευχομην *K* | ~ αυτος εγω α αναθεμα *K*, om εγω *I* al Ωρ |

9 θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζονται εἰς σπέρμα. ⁹ ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· »κατὰ τὸν καιρὸν τούτον ἐλευσόμεαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός.« Gen 18¹⁰ 14

10 ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἢ κατ'

11 ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, ¹² οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἔρρηθη αὐτῇ, ὅτι »ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.« ¹³ καθὼς γέγραπται· »τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.« Gen 25²³ Mal 1²

14 ¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. ¹⁵ τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· »ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτειρῶ.« ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θε-

16 λοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ, ὅτι »εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δυνάμιν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ.« ¹⁸ ἄρα οὖν ὃν θέλει

18 ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹ Ἐρεῖς μοι οὖν τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ μενούγγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ

21 ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὁ μὲν εἰς τιμὴν σκευῶν, ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν κολλῇ μακροθυμῆς σκευὴ ὀργῆς κατηρησι-

22 μένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὗς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηῖ λέγει· »καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην. ²⁶ καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ, οὗ

26 ἔρρηθη αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.« ²⁷ Ἡσαίας δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· »ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελών καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.« ²⁹ καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαίας· »εἰ μὴ κύριος Σαβα-ὅθ ἔγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοι-ώθημεν.«

30 ³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, ³¹ Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· »Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.«

10 ¹ Ἄδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

31 ³¹ Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· »Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.«

32 ³² διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· »Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.«

33 ³³ καθὼς γέγραπται· »Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.«

10 ¹ Ἄδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

2 ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

3 ³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

4 ⁴ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

5 ⁵ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

6 ⁶ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

7 ⁷ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

8 ⁸ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

9 ⁹ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

10 ¹⁰ μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

erklärt von
Seiten der
Juden

11 κακὸν ἢ φαῦλον (38 7 19) K | 12 ἐρρηθη Ωρ K | 15 Μωσ- H⁶¹ al Ia¹ 1026 al K^r, -ση K | ~ γὰρ Μωϋσεῖ K | 16 ἐλεωντος H^r Ia¹ 1026ff 70 al | 19 ~ οὖν μοι K | 20 ~ ὡς ἀνθρώπε μενούγγε H⁶¹ (om γε)-2* al I al Ωρ^{1:3}, om μενούγγε Ia¹ 1026ff it | 23 om καὶ H⁶¹ al Ia¹ 1066 al Ωρ | 26 ἐρρηθη s. zu 12 | 27 ὡσεῖ Ia¹ 1066 200 al | ὑπολειμμα H^{61-2*} al Ευσ | 28 add ἐν δικαιοσυνῇ ὅτι λόγον συντεμνημον p συντεμνων (Jes 10²³) K | 29 ἐγκατελείπεν K^{12:11} | 31 add δικαιοσύνης p νομον² (31^a) K | 32 add νομου p ἐργων (320 Ga 2 16 3 2 5 10 gg Rm 4 2 9 11 11e) K | add γὰρ p προσέκοψαν K | 33 add πας α ο (10 11) K | 10 1 add ἡ α προς K | του Ἰσραὴλ ἢ αὐτῶν K | add ἐστιν α εἰς K |

3 οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ³ ἀγνοούντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν
 4 ζητούντες στήσαι τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐκ ὑπετάγησαν. ⁴ τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς
 5 εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστευόντι. ⁵ Μωσῆς γὰρ γράφει, ὅτι τὴν δικαιοσύνην
 6 τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὁ ποιήσας ἀνθρώπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. ⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη
 οὕτως λέγει· μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ'
 7 ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν. ⁷ ἢ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν
 8 Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ ἀλλὰ τί λέγει; »ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ Deut 30¹⁴
 στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου.« τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσ-
 9 σομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσῃς
 10 ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ
 11 πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ λέγει γὰρ ἡ
 12 γραφὴ· πᾶς «ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθήσεται.» ¹² οὐ γὰρ ἔστιν δια- Jes 28¹⁵
 στολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου. ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
 13 τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. ¹³ »πᾶς γάρ, ὃς ἀν' ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Joel 3⁵
 14 κυρίου, σωθήσεται.« ¹⁴ πῶς οὖν ἐπικαλέσονται, εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ
 15 πιστεύσωσιν, οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ
 κηρύξωσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλώσιν; καθὼς γέγραπται· ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν Jes 52⁷
 16 εὐαγγελιζομένων ἀγαθά.« ¹⁶ Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαίας
 17 γὰρ λέγει· »κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;« ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ Jes 53¹
 18 ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ. ¹⁸ ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενούγγε »εἰς πᾶσαν Ps 19¹
 τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
 19 αὐτῶν.« ¹⁹ ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωσῆς λέγει· »ἐγὼ παραζηλώσω Deut 32²¹
 20 ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιστῷ ὑμᾶς.« ²⁰ Ἡσαίας δὲ ἀποτολμᾷ
 καὶ λέγει· »ἐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερω- Jes 65¹
 21 τῶσιν.« ²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· »ὄλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς Jes 65²
 μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.»

Des 11
 Rätsels
 Lösung

1 ¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ
 2 Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. ² οὐκ ἀπόσωτο ὁ θεὸς
 τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ, τί λέγει ἡ γραφὴ, ὡς ἐντυγ-
 3 χάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ; ³ »κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, τὰ 1 Reg 19¹⁰
 θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν
 4 μου.« ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμὸς; »κατέλειπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους 1 Reg 19¹⁸
 5 ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.« ⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ

3 τὸν θεὸν 1 τὴν τ. θεοῦ δικ. (1 Th 4⁵) Mr | add δικαιοσύνην p ἰδιαν (8^a) K | 5 Μωσ- H^{a1}
 Ia¹ 1026 eplur | ~ ὅτι p νόμου K | om του (cf 6) H^{δ1-2} a1, πίστεως 1 του νομοῦ (6) H^{δ4} | add αὐτα
 p ποιήσας (Ga 3¹² gg Lev 18⁵) K | αυτοῖς 1 αὐτῆ (Ga 3¹²) I K | 8 add ἡ γραφῆ p λέγει (11)
 H^{a1} Ia¹ 1026 1066 200 a1, ~ α λέγει Ia¹ 1028f | ~ ἐστὶν τὸ ρῆμα 1 τὸ ρῆμα ἐστὶν (8^b) Ia¹ 1026ff it vg
 Mr | 14 ἐπικαλεσονται Kλ K | πιστεύουσιν Kλ K | ἀκούουσιν Kλ Ωρ K, ἀκουσονται H^{δ2*} a1 |
 Ia¹ 1026ff 1066 382 eplur | 15 κηρύξουσιν K | add τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρηην p πόδες (Jes
 52⁷) Mr K | add τα α αγαθα (gg Jes 52⁷) Kλ K | 17 θῦ 1 Xῦ (Eph 6¹⁷ Hb 6⁵ 11³) Kλ K |
 19 ~ Ἰσραὴλ p ἐγνω K | Μωσῆς s. zu 5 | ἐπι K |
 11 1 Βενιαμειν H Ia¹ 200f a1, -μην H^{a1} Ia¹ 7f 70 a1 | 2 add λέγων p Ἰσρ. (Hbr 2⁶ 13 uō) K |
 3 add καὶ α τα (1 Reg 19¹⁰) Iou K | 4 κατέλειπον H^{δ3} eplur I⁷ K^{18:15} | 5 λιμμα H^{δ1*} 2
 83 a1 Ia¹ |

- 6 λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ
 χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. [εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐ-
 7 κέτι ἐστὶν ἔργον.] ⁷ Τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν. ἡ δὲ ἐκλογὴ
 8 ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπρωθήθησαν, ⁸ καθὼς γέγραπται· »ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
 πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκοῦειν, ὥς τῆς
 9 σήμερον ἡμέρας.« ⁹ καὶ Δαυὶδ λέγει· »γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ Ps 69^{23f}
 10 εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν ὥτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκραψον.«
 11 ¹¹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώ-
 12 ματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. ¹² εἰ δὲ τὸ παρά-
 πτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνῶν, πόσῳ μᾶλλον
 τὸ πλήρωμα αὐτῶν.
 13 ¹³ Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μὲν [οὖν] εἰμι ἐγὼ ἔθνῶν ἀπόστολος,
 14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁴ εἰ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς
 15 ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ
 16 μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα, καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία,
 17 καὶ οἱ κλάδοι. ¹⁷ Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀργιέλαιος ὢν
 ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας
 18 ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυθῶ τῶν κλάδων. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βα-
 19 σταίσεις ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. ¹⁹ ἔρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.
 20 ²⁰ καλῶς. τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὀψηλοφρόνει,
 21 ἀλλὰ φοβοῦ. ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφέισατο, [μὴ πως]
 22 οὐδὲ σοῦ φείσεται. ²² Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ. ἐπὶ μὲν τοῖς
 πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμείνης τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ
 23 καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσον-
 24 ται. δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. ²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς
 κατὰ φύσιν ἐξεκότης ἀργιελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐγκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον,
 25 πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. ²⁵ Οὐ γὰρ
 θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνι-
 26 μοι, ὅτι πρόωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἀχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἔθ-
 27 νῶν εἰσέλθῃ, ²⁶ καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· »ἕξει ἐκ
 27 Σιών ὁ ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. ²⁷ καὶ αὐτῆ αὐτοῖς ἡ παρ'
 28 ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.« ²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἔχ-
 29 θροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ²⁹ ἀμεταμέλητα
 30 γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις τοῦ θεοῦ. ³⁰ ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε

Jes 59²⁰Jer 31^{33f}

6 om ei de ez ergon ouketi estin charis epei to ergon ouketi estin ergon H^{52*} 53 eplur Ia¹ 1026ff it
 vg Ωρ, om estin¹, charis 1 ergon² H⁵¹, charis^{2,3} al | 8 καθάπερ 1 καθως (4s) H⁵¹⁻² |
 9 Δαυειδ H | 13 γαρ 1 δε (1 Th 4 1s) K, ουν 1 δε H⁵³, om δε (Lk 6 27) Ia¹ | add ουν p μεν
 (1 K 6 4 v) H, om μεν (2 P 1 1s) Ia¹ 1026ff 70 eplur | om εγω (2 P 1 1s) H⁵⁴ Ia¹, ~ εγω εμ
 Ia¹ 1028f it vg Ωρ | 17 om και² (cf Hb 12 1s) H^{51-2*} 53 al | 20 ψηλα φρονει H⁵¹⁻² al |
 21 om μηπως H I al Ωρ | 22 αποτομιαν² . . χρηστοτητα² (22*) Κλ I K | om θεου (22* gg 2 4)
 Κλ K | επιμενης H⁵¹⁻² al Ia¹ 1026* Κλ | 23 και εκεινοι K | επιμενωσιν H^{51-2*} al Ia¹ 1026* |
 ~ ο θεος εστιν (2 K 9 s) K^{16:7} | 26 add και a αποστρεψει (Jes 59 20) K | 30 add και a υμεις
 (s1) K |

31 τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ³¹ οὕτως καὶ οὗτοι ἠπειθήσαν τῷ
32 ἑμετέρῳ ἔλεει, ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάν-
τας εἰς ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

33 ³³ Ὡ βᾶθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρί-
34 ματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ ^{Jes 40 13}
35 τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
36 αὐτῷ; ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. αὐτῷ ἢ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Dritter Teil: Das Christen Verhalten.

Prinzip 12 1 ¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ
σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν,
2 ² καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει
τοῦ νοῦς [ὑμῶν], εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ
εὐάρεστον καὶ τέλειον.

Das
Gemeinde-
leben 3 ³ Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δωθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερ-
φρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς
4 ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. ⁴ καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ
5 μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν, ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χρι-
6 στῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. ⁶ ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν
7 δωθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητεῖαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, ⁷ εἴτε
8 διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ. εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν,
ἐν τῇ παρακλησίᾳ, ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν

Verhalten
der
Einzelnen
zu einander 9 ἐν ἰλαρότητι. ⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστιγυόντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι
10 τῷ ἀγαθῷ, ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προη-
11 γούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες,
12 ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες,
13 ¹³ ταῖς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ εὐλογεῖτε
14 τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταραῖσθε. ¹⁵ χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ
16 κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονούντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρο-
νοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.

Verhalten
gegen die
Nicht-
christen 17 ¹⁷ Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοοῦμενοι κατὰ ἐνώπιον πάντων ἀν-
18 θρώπων. ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. ¹⁹ μὴ
19 ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόκον τῇ ὀργῇ. γέγραπται γάρ· »ἐμοὶ ^{Deut 32 35}
20 ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος.« ²⁰ ἀλλ' »ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε ^{Prov 25 21f}
αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σαρρεύσεις ἐπὶ
21 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.« ²¹ μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

31 add nun p ουτοι (31^b) H⁵¹⁻² I^{a1} 1026* gg Ωρ, add υστερον H al I^{a1} 1066 200 al |

12 1 ~ ευαρεστον τω θεω (14¹⁸ Ph 4¹⁸) K gg H^{52*} 54 al vg Ωρ | 2 συσχηματίζεσθε . . μετα-
μορφουσθε Κλ K^{14:11} H^{51*} (52 nur -σε¹) al I^{a1} 1026ff al | add υμων p νοος (Eph 4²³) K |
4 ~ μελη πολλα (1 K 12¹² gg 20) K | 5 add και p ουτως (1 K 12¹²) I^{cplur} | o 1 το K |
11 καιρω 1 κυρω I^{a1} 1026ff af, om τω κω δουλευοντες I^{a1} 1066 | 15 om και H⁵¹⁻² I^{a1} 1026ff al
lat Ωρ¹⁻¹ gg Mp Tert | 19 om γεγρ. γαρ Mp | add και a εγω Mp g arm sy^{h*} | 20 εαν ουν
1 αλλ εαν K, om αλλ H⁵⁶ I^{a1} 1026ff al w |

Ver-13
halten
gegenüber
der
Obrigkeit

1 ¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχοῦσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ
2 ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ὑπὸ [τοῦ] θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος
τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν. οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα
3 λήψονται. ³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ.
θέλεις δὲ μὴ φοβείσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς.
4 ⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ.
οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικος εἰς ὀργὴν τῷ
5 τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ
6 καὶ διὰ τὴν συνειδήσιν. ⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε. λειτουργοὶ γὰρ
7 θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ
τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὴν
8 τιμὴν τὴν τιμὴν. ⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ὁ γὰρ
9 ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ
κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἰ τις ἕτερα ἐντολὴ, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαι-
10 οῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον
11 κακὸν οὐκ ἐργάζεται. πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. ¹¹ Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν
καιρὸν, ὅτι ὦρα ἦδη ὁμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. νῦν γὰρ ἐγγότερον ἡμῶν ἡ σωτηρία
12 ἢ [ἴτε] ἐπιστεῦσαμεν. ¹² ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν
13 τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχη-
μόνως περιπατήσωμεν, μὴ κόμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἐριδι
14 καὶ ζήλῳ. ¹⁴ ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρό-
νοιαν μὴ ποιήσθε εἰς ἐπιθυμίας.

Zusammen-
fassung

Die
Schwa-
chen
und die
Starken

14 1 ¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.
2 ² ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ
ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων [τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ
4 αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ οὐ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στή-
5 κει ἢ κίπτει. σταθῆσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν. ⁵ ὅς μὲν γὰρ
κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοί
6 πληροφορεῖσθω. ⁶ ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν
ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ, καὶ
7 ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ

13 1 apo l vno¹ (1 K 1 30 6 19 Phi 1 28) Ia¹ 1026ff 200f al Ωρ | add ἐξουσαι p οσαι Ωρ K |
om του(1^a) H I K^{8:10} | 3 των αγαθων εργαων . . των κακων K | 4 ~ εις οργην εκδικος (4^a) H^{82*} al
I K^{7:12} Ωρ, om εις οργην Ia¹ 1026*ff | 7 add ουν p αποδοτε (Mt 22 21 gg Mk 12 17) K |
8 ~ αγαπαν αλληλους (1 J 3 11 23 4 7 12) K | 9 add ου ψευδομαρτυρησεις p κλεψεις (Ex 20 13)
H⁸² al K^{4:19} Ωρ, add ου ψευδ. p επιθ. al | add εστιν p ετερα H^{82*} al it^{oxg} | ~ τουτω τω λογω
Mr Kl K | εαυτον H^{al} I K^{11:13} | 10 ου κατεργαζεται (7 17 20 15 8 Ja 1 20) H⁸⁴⁸ Ia¹ 1026* al |
11 ημας (1^b) K | ~ ημας ηδη K, ~ ηδη ωρα H^{al} Ia¹ | 12 κα ενδυσωμεθα l ενδυσ. δε (Eph
4 24 Ko 3 10) K, om δε H^{82*} 3 Kl 1:1 |

14 1 λογιμων (Rm 2 15) I eplur | 3 και ο l ο δε (6 gg 2) K gg H^{81-2*} 83 84 Ia¹ 1026* 2 173
Kl Ωρ, ουδε ο Ia¹ 1026f | 4 δυνατος γαρ εστιν l δυνατει γαρ (11 23) K | θς l κς (2 K 9 8) K
5 om γαρ (2) K | 6 om και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει (gg 6^b ~) H Ia¹ 1026ff al
it vg Ωρ |

- 8 ζῆ, καὶ οὐδεις ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ ἔάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἔάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν. ἔάν τε οὖν ζῶμεν, ἔάν τε ἀποθνήσκωμεν. ⁹ τοῦ κυρίου ἔσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν [καὶ ἀνέστη] καὶ ἔζησεν, ¹⁰ ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. ¹¹ ¹¹ γέγραπται γάρ· »ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψαι πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα Jes 49¹⁹ 45²³ ¹² γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.« ¹² Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ¹³ δώσει τῷ θεῷ. ¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν. ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, ¹⁴ τὸ μὴ τιθεῖναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ. εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι ¹⁵ ἐκείνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην ¹⁶ περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνῳ ἀπόλλυε, ὅπερ οὐ Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ ¹⁷ βλασφημείσθω οὖν ἡμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις ¹⁸ καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν ¹⁹ τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ ἐδάρετος τῷ θεῷ καὶ δοκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ Ἄρα ²⁰ οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ ²¹ ἔνεκεν βρώματος κατὰλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ²¹ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ ²² πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει [ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ]. ²² ²² σὺ πίστιν [ἢ] ἔχεις [.] κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ ²³ κρίνων ἑαυτόν, ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ ὁ δὲ διακρινόμενος, ἔάν φάγῃ, κατακείρται, Ps 69¹⁰ ¹⁵ ¹ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως. πᾶν δέ, ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. ¹⁵ ¹ Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ³ καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· »οἱ δνειδομοῖ τῶν δνειδίζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ.« ⁴ Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δὲ ἡμῶν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ⁶ ἵνα ἡμῶν ἡμῶν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁷ ⁷ Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ

8 αποθανομεν | αποθνησκωμεν¹ (gg^a^b) H⁵³ al I^a 165 200 7f e plur K^{11:16} | αποθνησκωμεν | αποθνησκωμεν (s^a) H⁵² 53 al I | 9 add και α απεδανεν (s^b) K | om και ανεστη (s² gg 1 Th 4¹⁴) H, om και εζησεν I^a 1028f vg Ωρ, ~ εζησεν... απεδ... ανεστη I^a 1028* Ir | 10 X¹ 19¹ 20 (2 K 5¹⁰) M^p K | 13 eis 1 η (11 9) I, om η H⁵¹ | 14 X¹ 1 κω H^a l I | αυτου K | 15 δε 1 γαρ K | 18 τουτω (stets gg 1 T 4¹⁵) H I^a 1026ff al it^{exc} w vg Ωρ | 19 δωκομεν H⁵¹⁻² al I | 21 om η σκανδαλίζεται η ασθενει H r syr Ωρ^{1:2} | 22 add ην (gg Ja 2¹⁸) H⁵¹⁻² 53 al I al r Ωρ | 23 add 16 25-27 p 23 K | 15 2 υμων H^a l I | 3 επεπεσον K | 4 προεγραφη 1 εγραφη (s^a) K | om δια² H^a l I K^{8:11} it vg K^l | εχομεν H^a l I^a 1066 65 200 al | 5 ~ 1ν X¹ (s) H^r I^a 1029 al r sy Ωρ | 7 ημας H⁵¹ al I K^r r | om του (1 K 10³¹) K | 8 δε 1 γαρ K | add 1ν p X¹ (s) A^θ K, ~ a X¹ I^a 1026ff al |

ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· >διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι σοι ἐν
 10 ἔθνεσι καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.< ¹⁰ καὶ πάλιν λέγει· >εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ
 11 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.< ¹¹ καὶ πάλιν· >αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον, καὶ ἐπαι-
 12 νεύσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.< ¹² καὶ πάλιν Ἡσαίας λέγει· >ἔσται ἡ βίβλα
 13 τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν. ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.< ¹³ Ὁ
 δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι,
 εἰς τὸ περισσεῦν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Schluß. Persönliches.

Rückblick 14 ¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ
 ἔστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης [τῆς] γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους
 15 νοουθετεῖν. ¹⁵ τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν [ἀδελφοί] ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμ-
 16 νήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ¹⁶ εἰς τὸ εἶναι μέ-
 λειουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἰεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα
 γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
 17 ¹⁷ ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι
 λαλεῖν, ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ,
 19 ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ. ὥστε με ἀπὸ
 Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 20 Χριστοῦ. ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χρι-
 21 στός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· >οἷς οὐκ Jes 52:15
 22 ἀνγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.< ²² Διὸ καὶ ἐνε-
 23 κοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς
 24 κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ²⁴ ὡς
 ἀν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν. ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ
 25 ὄψ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ νυνὶ
 26 δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ²⁶ εὐδόκησαν γὰρ Μακε-
 δονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν
 27 Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἰσὶν αὐτῶν. εἰ γὰρ τοῖς πνευμα-
 τικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουρ-
 28 γῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν
 29 τοῦτον ἀπελευσομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν. ²⁹ οἶδα δέ, ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς
 30 ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. ³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγω-
 31 νίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα βυσθῶ ἀπὸ
 τῶν ἀπειθούτων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσ-

9 add κυριε p εθνεσι (Ps 17:50) H^{al} I | 11 τον κυριον a παντα (Ps 116:1) K | επαινεσατε (Ps 116:1) K | 14 αγαθωσυνης H^{al} I, αγαπης I^a 1028f it | om της (13 gg 1 K 13:2) K | αλλους l αλληλους Ωρ K | 15 om αδελφοι (1 K 5:9 2 K 2:4 1 P 5:12) H I^a 170 al Ωρ | απο 1 υπο H⁸¹⁻² I al | 16 ~ 15 X^b K | 17 add την a καυχην (3:27 2 K 1:12 11:10 17) H⁸¹ al I^r | 18 ~ λαλειν τι (1 Th 1:8) K | 19 αγιου 1 θεου (13) H⁸³ al I^r it vg. om θεου H⁸¹ | 23 πολων l ικανων (Ac 24:10) K | 24 εαν K | add ελευσομαι προς υμας p Σπανιαν (29 1 K 16:5) K | 27 ~ αυτων εισιν K | 28 add την a Σπανιαν (24) K | 29 add του ευαγγελιου του a X^b K | 31 add ινα p και K | om η 2 H^{al} I^a 101 200 al | ~ γενηται a τοις K |

32 δεκτος τοῖς ἀγίοις γένηται, ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ
33 συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Emp-
fehlung
der Phöbe

1 ¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὐσαν [καὶ] διάκονον τῆς ἐκ-
κλησίας τῆς ἐν Κεγχραεῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων,
καὶ παραστήτε αὐτῇ, ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσις πράγματι. καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις
πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

Grussliste

3 ³ Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργοὺς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
4 ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ἐπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος
5 εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαιετόν τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας
6 ⁷ εἰς Χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε Μαρῖαν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἀσπάσασθε
Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες
8 εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονόσιν ἐν Χριστῷ. ⁸ ἀσπά-
9 σασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ ἀσπάσασθε Ὀθρβανὸν τὸν συνεργ-
10 γόν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν
11 δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε Ἡρω-
δίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν
12 κυρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφώσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπά-
13 σασθε Περισίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε
14 Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπάσασθε
Ἀσύνκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατρόβαν, Ἐρμῖαν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφοῦς.
15 ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν. Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμ-
16 πᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. ¹⁶ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι
ἀγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

Strenges
Mahnwort

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα
18 παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας, καὶ ἐκκλινάτε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ οἱ
γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ
19 διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἔξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ ἡ
γὰρ ὑμῶν ὀπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. ἐφ' ὑμῖν οὐν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοῦς
20 μὲν εἶναι τοὺς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης
συντρίψει ἐν σατανᾷ ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

32 ελθῶ, add καὶ π θεου *K H*⁶¹⁻²⁰ | κυρίου *I*¹ | θεου *H*⁶¹, *I*¹ *X*¹ *H*^{62*}, *X*¹ *I*¹ *Ia*¹ 1026ff |
16 **1** add καὶ *H*⁶¹⁻²⁰ 63* 162 *Ia*³ 174 | 2 ~ προσδεξ. αὐτην (*Phi* 2²⁰) *H*⁶¹ 63 *Ia*¹ 1026ff | προσ-
τατης *H*⁶¹ *I* *K*^{10:12}, παραστατις *Ia*¹ 1028f | ~ αὐτου ἐμου *K*, add καὶ α ἐμου (*in K*; 13) *H*⁶² *Ia*¹,
καὶ ἀλλων | αὐτου *Ia*¹ 1026ff | 3 Πρισκυλλαν (*Ac*) *H*⁶¹ *I* *eplur* | 5 Ἀχαιας | Ἀσιας (1 *K* 16¹⁵)
K | 6 Μαρῖαμ *K* | ἡμας *K*, ἐν ὑμῖν 1 εἰς ὑμας *Ia*¹ 1026ff *vg* | 7 γεγοναν *H*⁶¹⁻² 64 78 | 8 Ἀμ-
πιαστον *H*^{61*} (*om ton*) -2 al *Ia*¹ 1028f *it vg* *Ωρ* | 9 *κῶ* 1 *X*¹ (*11ff gg* 7 1) *H*⁶³ al *I*, εἰς *X*¹ *Ia*¹ |
14 Ἐρμαν . . Ἐρμῆν *K* | 16 *om* πασαι (1 *K* 16¹⁹) *K* | 17 ἐκκλινετε (*cf* ἐμαθετε 17^a) *H* *Ia*¹ |
18 add *I*¹ α *X*¹ (20) *K*^{9:16} | 19 ~ χαίρω σὺν το (add) ἐφ ὑμῖν *K*, *om* το (*in K*) *Ia*¹ 1026ff al |
om μὲν *H*⁶¹ al *Ia*¹ 1026ff al *it vg* *K*λ | 20 *om* *X*¹ (*Ap* 22²¹) *H*⁶¹⁻² *Ia*¹ *gg* *Ωρ*, *om* ἡχαρις—
ὑμων (*cf zu* 23) *Ia*¹ 1026ff |

Grüsse 21 ²¹ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ
22 Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν
23 ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὀλης τῆς ἐκ-
κλησίας. ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἔρατος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ
ἀδελφός.

Liturgischer Anhang 25 ²⁵ [Τῷ δὲ δυνάμενῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα
Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιοις σεσηγημένου,
26 ²⁶ φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
27 θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ μόνῳ σοφῷ θεῷ,
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.]

21 aspaizontai⁽¹⁶⁾ K | 23 ~ ολης p εκκλησίας K, ολαι αι εκκλησαι Ia¹ 1028f | add 24 η χαρις του κυ ημων ιβ Χυ μετα παντων υμων αμην p 23 K, add p 27 H³ al Ia¹, om ημων al, om ιβ Χυ Ia¹ 1028f | 23 add 25-27 p 23 (cf zu 142a) H Ia¹ 1026 200 al it vg sy^p Ωρ, om των αιωνων 27 (9 s) H⁸¹ 83 al Ia¹ |

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

Adresse 1 1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης
2 ὁ ἀδελφός ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὐσῇ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν
3 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν καὶ ἡμῶν. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Eingang 4 ⁴ Ἐδχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ
5 ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ
6 ⁶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς
7 ⁷ μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου
8 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ
9 ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁹ πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς
κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Erster Hauptteil: Mißstände in der Gemeinde. Cap 1-6

1. Das Parteitreiben. Der Tatbestand. 10 ¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισ-
11 μένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν,
12 ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἐριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. ¹² λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι
ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἶμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ
13 Χριστοῦ. ¹³ μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἑσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ
14 ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ εὐχαριστῶ [τῷ θεῷ], ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ

1 2 add τε α και K | 6 θεου ΙΧυ (2,) H⁸¹* al Ie plur | 14 om τω θεω H⁸¹-2* al Χρ^{1*} gg Tert Or | add μου p θεω (s) H⁸⁴ al Ia¹ sy |

- 15 μὴ κρίσπον καὶ Γάϊον, ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε.
 16 ¹⁶ ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανά οἶκον. λοιπὸν οὐκ οἶδα, εἰ τινα ἄλλον ἐβάπ-
 17 τισα. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν
 σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῆ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
 Des Paulus 18 ¹⁸ Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ
 Ver- kündigung 19 σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ γέγραπται γάρ· «ἀπολώ τὴν σοφίαν τῶν Jes 29¹⁴
 20 σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.» ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς;
 21 ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου;
 21 ²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν,
 ἐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας.
 22 ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ἠμαρτάνοντο καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς
 δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσι δὲ μωρίαν,
 24 ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ
 25 θεοῦ σοφίαν, ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ
 26 ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων. ²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλησιν
 27 ἡμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ
 27 εὐγενεῖς. ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τοὺς
 σοφοὺς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά,
 28 ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός [καὶ] τὰ μὴ
 29 ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πάσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ
 30 θεοῦ. ³⁰ ἐξ αὐτοῦ δὲ ἡμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ
 31 θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· «ὁ Jer 9²²
 καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.»
- 2 1 ¹ Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας
 2 καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. ² οὐ γὰρ ἔκρινα τι εἶδέναι ἐν ὑμῖν,
 3 εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τούτον ἑσταυρωμένον. ³ κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν
 4 φόβῳ καὶ ἐν τρόμφ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγ-
 μά μου οὐκ ἐν κειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως,
 5 5 ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. ⁶ Σοφίαν
 δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων
 7 τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων. ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστη-
 ρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν,
 8 8 ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν

15 βαπτισα (16) K, βαπτισθην Ia¹ 65ff 264, βαπτισθη al | 18 σταυρος | λογος . . ο τ. σ. Mr |
 om ημιν Mr H³³⁵⁶ Ia¹ 1028f af it | add και σοφια p δυν. (1²⁴) Mr | 20 συζητητης K | add του-
 του p κοσμου (20*) K | 21 om γαρ (22) Ia¹ 1028f 65f af arn Mr | 22 επει | επειδης om και Ia¹
 1028f af Mr | σημειον (Mt 12³⁰ 16⁴) K | 23 Ελλησι | εθνεσι (24) Κλ Ωρ 1:1 Ευσ^{2:1} K |
 25 add εστιν p ανθρωπων² (25*) I² K, add εστιν a των² H⁵³ al Ia¹ 1026f it vg | 27 ~ καταισ-
 χυνη p σοφους K, εξελεξατο 1, 2 H⁵⁴ Ia¹ 1028f al | add και τα ελαχιστα p αγενη (cf 15⁹) Mr |
 28 om και H^{52*} 53* 54 al Ia¹ 1026ff al Mr Ωρ | 29 αυτου | του θεου Mr H^{53*} 56 Ia¹ 200 al
 vg sy Ωρ 1:3 | 30 ~ ημιν σοφια K |

2 1 μυστηριον | μαρτυριον (4 | Κο 2² Ap 10⁷ gg 1 K 1⁶) H^{52*} 53 al Ia¹ 1066 200f al r syp, σω-
 τηριον I² al | 2 add του a ειδεναι K | ~ τι p ειδεναι Tert Ωρ K | 3 και εγω K | 4 add
 ανθρωπινης a σοφιας (13) K, ανθρωπινους I² al | 7 ~ σοφιαν θεου (1²¹ Eph 3¹⁰) K |

9 τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ἡ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἡ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν·· ¹⁰ ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος. ¹¹ τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἐγνώκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. ¹³ ἡ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ¹⁴ ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντας. ¹⁴ ψυχικὸς δὲ ἀνθρώπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ. μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ ¹⁵ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ¹⁶ μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ¹⁶ ἡ τίς γὰρ ἐγνώ νοῦν κυρίου, Jes 40 13

3 ¹ ὃς συμβιβᾶσαι αὐτόν;· ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. ³ ¹ Καὶ γὰρ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. ² γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρώμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν ³ δύνασθε. ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἐρις, οὐκί σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἀνθρώπον περιπατεῖτε; ⁴ ὅταν γὰρ λέγη τις· ἐγὼ μὲν εἰμι ⁵ Παύλου, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἀνθρώποι ἐστε; ⁵ τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς; τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω, ὡς ὁ κύριος ἐδωκεν. ⁶ ⁶ ἐγὼ ἐφότευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς ἤρξανε. ⁷ ὥστε οὔτε ὁ φυτεῶν ⁸ ἐστὶν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ⁸ ὁ φυτεῶν δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν ⁹ εἰσίν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ⁹ θεοῦ γὰρ ¹⁰ ἐσμεν συνεργοί, θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. ¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ¹¹ ἕκαστος δὲ βλέπῃ, πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹¹ θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός. ¹² εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον [τοῦτον] χρυσοῦν, ἀργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ¹³ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται, ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον, ὅποιόν ἐστίν, τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. ¹⁴ εἰ τις ¹⁵ τὸ ἔργον μενεῖ, ὃ ἐποικοδομήσεν, μισθὸν λήψεται. ¹⁵ εἰ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. ¹⁶ Οὐκ οἴδατε, ¹⁷ ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν οἰκεῖ; ¹⁷ εἰ τις τὸν ναὸν τοῦ

Des Paulus
und Apollus
Arbeit

9 οσα 1 α² (9^a) H^{δ1} al I^{a1} K^lp pp gg K^l Ωρ | 10 γαρ | δε H^{δ1} al I^{a1} exc 1026ff al K^l Ωρ | ~ ο δὲ ἀπεκάλυψεν (Phi 3 15) K | add αυτου p πνευματος (Eph 3 16) K | ερανα H | 11 οιδεν 1 εγνωκεν (11^a) A^δ 2:2 K, εγνω I^{a1} 1028f | 12 ιδωμεν H^{a1} I Ωρ 3:3 | 13 add αγιου p πνευματος (Jo 14 26) K | 14 om του θυ I^{a1} M^p I^p K^l Ωρ | 15 om μεν H^{δ3} 84 I^{a1} 1026ff it vg K^l Ωρ 3:1 | add τα α παντα H^{δ3} al I^{a1} 1026* 1066 382 al M^p I^p K^l Ωρ 2:5 | 16 και τις 1 ος (Rm 11 34) M^p |

3 ¹ και εγω K | ~ υμιν λαλησαι (14 ο) Ωρ K | σαρκικοις K | 2 add και α ου (Hb 5 12) K | ουτε K | 3 add και διχοστασαι p ερις (Ga 5 20) K | 4 ουχι 1 ουκ (9) K | σαρκικοι 1 ανθρωποι (3) K | 5 τις 1 τι bis K | ~ Παυλος.. Απολλωσ (4) K | om εστιν² K | add αλλ η α διακονοι K | 10 τεδεικα (Rm 4 17 Ac 13 47) K | 12 om τουτον (10) H^{δ1-2*} 83* gg Ωρ | χρυσιον αργυριον H^{δ1-2} 83 al I^{a1} K^l Ωρ 1:2 | 13 om αυτο K^l Ωρ 2:2 K | 14 επωκοδ. H^{δ1} 83 al I K 8:12 | 16 ~ οικει εν υμιν (8 11) K |

θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τούτον ὁ θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἳτινές ἐστε ὑμεῖς.

Mahnung
zur rich-
tigen Wür-
digung der
Apostel

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω. εἰ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι
19 τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. 19 ἢ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου
μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν. γέγραπται γάρ: »ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ
20 πανουργίᾳ αὐτῶν.« 20 καὶ πάλιν »κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν,
21 ὅτι εἰσὶν μάταιοι.« 21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις. πάντα γὰρ ὑμῶν
22 ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνα-
23 τος, εἴτε ἐνεστώτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, 23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ
4 1 θεοῦ. 4 1 Ὁὕτως ἡμᾶς λογίζεσθω ἀνθρώπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους
2 μυστηρίων θεοῦ. 2 ὥδε λοιπὸν ζητεῖτε ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.
3 3 ἔμοι δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὀφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας.
4 ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω. 4 οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σὺνοῖδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ
5 δεδικαίωμαι. ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε,
ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκοτοῦς καὶ φανερώσει τὰς
6 βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. 6 Ταῦ-
τα δέ, ἀδελφοί, μετεσημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μά-
θητε τὸ μὴ ὑπὲρ, ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ
7 ἐτέρου. 7 τίς γὰρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
8 καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβῶν; 8 ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ. ἤδη ἐπλουτήσατε. χωρὶς ἡμῶν
ἐβασίλευσατε. καὶ ὀφελὸν γε ἐβασίλευσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.
9 9 δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους,
10 ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. 10 ἡμεῖς μωροὶ
διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ, ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί, ὑμεῖς
11 ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμενοι καὶ διψῶμεν καὶ
12 γυμνητέομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν 12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς
13 ἰδίαις χερσίν. λοιδορούμενοι ἐβλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, 13 δυσφήμουμένοι
παρακαλοῦμεν. ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίφημα ἕως
14 ἄρτι. 14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθε-
15 τῶν. 15 ἔὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγούς ἐχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέ-
16 ρας. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 παρα-
καλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε.

Des Paulus
Geschick
als Vorbild

Sendung
des
Timotheus

17 17 Διὰ τοῦτο αὐτὸ ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ
πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀνανήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς
18 πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφου-

17 φθείρεται om τούτον ο δὲ Mr | 20 ἀνθρώπων | σοφῶν (Ps 93¹¹) Mr Ia¹ 65ff al | 21 ἀν-
θρώπων Mr Ia¹ 1028f | 22 om εἴτε Ἀπολλῶς Mr | add εστιν p υμων (21) K Ωρ^{1:1} |
4 2 ο δε l ωδε Ωρ K | ζητεται Ωρ^{2:1} K H^{δ1} | 5 κρινεται (62 10 29) H^{δ2 δ4} al Ia¹
1066 200 al gg Ωρ | 6 Ἀπολλων H^{δ1*·2*} 84 Ia¹ 1026ff al | ο l α K | add φρονειν p γαρ.
(Rm 12³) K | add μη² p ενος K^{10:5} I e plur, om μη² Ia¹ 1026 vg | 9 add οτι p γαρ K Ωρ
1:1 | 11 γυμνιτευομεν H^{δ1*·2} 83 84c (* και³ ~ και⁴) al Ia¹ 1026ff 200 e plur K^{7:14} K^r Ωρ |
13 βλασφημουμενοι (10³⁰ Rm 3 8) Ωρ 6:1 K H^{δ1-2c} | 14 νουθετω K H^{δ1} | 17 om αυτο
Ωρ K H^{δ1-2c} 83 | ~ τεκνον μου (14) Ωρ K | om lῦ K H^{δ1}, κῶ l Xῶ Ia¹ 1026ff |

19 σιῶθησάν τινες. ¹⁹ ἐλεόσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ
20 γνῶσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. ²⁰ οὐ γὰρ ἐν λόγῳ
21 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς,
ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος;

2. Sitt-
liche Miß-
stände
Geschlecht-
liche Irrung

5 ¹ Ὡς ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς
2 ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ,
καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρῆῃ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας;
3 ³ ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὸν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν
4 τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ
Χριστοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου
5 ἡμῶν Ἰησοῦ ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα
6 τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν.
7 οὐκ οἶδατε, ὅτι μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοί; ⁷ ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν
ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη
8 Χριστός. ⁸ ὥστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονη-
9 ρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εὐκρινείας καὶ ἀληθείας. ⁹ Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ
10 μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, ¹⁰ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ
τοῖς πλεονέκταις καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ὄρα ἐκ τοῦ κόσμου
11 ἐξελθεῖν. ¹¹ νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐὰν τις ἀδελφὸς ὀνομαζό-
μενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ,
12 τῷ τοιοῦτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω
13 ὑμεῖς κρίνετε; ¹³ τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. ἐξάρπατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Prozess-
lust

6 ¹ Τοιμᾶ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων,
2 καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² ἢ οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἄγιοι τὸν κόσμον κρινούσιν; καὶ
3 εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ οὐκ οἶδατε,
4 ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μή τιγε βιωτικά; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἐχητε,
5 τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; ⁵ πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν
λέγω. οὕτως οὐκ ἐνὶ ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀναμέσον
6 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ⁶ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπί-
7 στων; ⁷ ἤδη μὲν οὖν ὄλος ἡττημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ
8 τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδι-
9 κείτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ⁹ ἢ οὐκ οἶδατε, ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασι-

19 τον πεφυσιωμενον I Ωρ |

5 1 add ονομαζεται p εθνεσιν (Eph 5₂) K | 2 εξαρθη (13) K | ποιησας 1πραξας (Rm 10₅ Ga 3₁₂) Ωρ K H^{δ1} | 3 add ως a απων (3^b 2 K 13₂) Μρ K | 4 om ημων¹ (Ac 9₂₈ gg 4^b) H^{δ2} al I^{a1} | om Χυ (4^b) H^{δ1} al I^{a1} 1026* 65f 264 al gg Μρ Ωρ | add Χυ p lυ² (4^a) K | 5 add ημων p κω (4) H^{a1} I^{a1} 1028f 101 eplur Ωρ 5:2 gg Μρ | add Χυ p lυ (4) H^{a1} I^{a1} 1026ff 101 eplur Ωρ 4:1 gg Μρ Κλ, om lυ H^{δ1} al Μρ Ωρ | 7 om ουν Κλ Μρ K^{14:8} H^{δ1-2*} | add υπερ ημων p ημων (Rm 8₃₂ Ga 3₁₃ Eph 5₂) K | 8 εορταζομεν H^{a1} I Ωρ 1:3 | 10 add και a ου Ωρ K | η 1 και (11) K | οφειλετε K | 11 νυνι 1 νυν K^{11:9} H^{δ2*} | 12 add και a τους¹ K | 13 add και a εξα-
ρατε (Dt 17₇) Ωρ K | εξαρειτε Ωρ K |

6 1 add εξ p τις (Mt 26₂₁) H^{a1} I eplur | 2 om η (12) K | 5 ουδε εις K | ~ σοφος a ουδεις K Ωρ 1:1 | ανακριναι (2_{14f} 4_{3f}) H^{δ2*} I^{a1} 70f eplur Ωρ | 8 ταυτα (11) K |

λείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε. οὐτε πόρνοι οὐτε εἰδωλολάτραι οὐτε
10 μοιχοὶ οὐτε μαλακοὶ οὐτε ἄρσενικοῖται ¹⁰ οὐτε κλέπται οὐτε πλεονέκται, οὐ μέθυ-
11 σοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. ¹¹ καὶ ταῦτά
τινες ἦτε. ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἠγιασθήτε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Zusammen-
fassung

12 ¹² Πάντα μοι ἔξιστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρι. πάντα μοι ἔξιστιν, ἀλλ' οὐκ
13 ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς
βρώμασιν. ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορ-
14 νείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι. ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγει-
15 ρεν καὶ ἡμᾶς ἔξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα
ἡμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη;
16 μὴ γένοιτο. ¹⁶ ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνη ἐν σώμα ἐστιν; »ἔσον- Gen 2:24
17 ται γάρ, φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.« ¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεύμα
18 ἐστιν. ¹⁸ φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς
19 τοῦ σώματός ἐστιν, ὃ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ ἢ οὐκ οἴ-
20 δατε, ὅτι τὸ σῶμα ἡμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὐ ἔχετε ἀπὸ
θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν; ²⁰ ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν
τῷ σώματι ἡμῶν.

Einzelfragen der Gemeinde an Paulus. Cap 7-15

1. Die Ehe
Prinzipielle
Würdigung
der Ehe

7 ¹ 2 ¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι. ² διὰ δὲ τὰς
πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.
3 ³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδίδτω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ.
4 ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ
5 τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ἡ γυνή. ⁵ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ
μῆτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ
6 αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο
7 δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους
εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτὸν. ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὃ μὲν οὕτως,
ὃ δὲ οὕτως.

Folge-
rungen
a) für Ledige
und
Verwitwete
b) für Ver-
heiratete

8 ⁸ 8 ⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς, ἐὰν μείνωσιν ὡς ἐγώ.
9 ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦνται, γαμησάτωσαν. κρεῖσσον γάρ ἐστιν γαμεῖν ἢ πυροῦ-
10 θῆναι. ¹⁰ τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ

9 ~ βασιλειαν δὴ (10 15⁵⁰) Κλ Κ | 10 ~ πλεονεκται . . κλεπται Κ | ουτε 1 ου¹ (10^a) Κ Η^{δ1} Κλ
1:1 | add ου α κληρονομησουσιν (9) Κλ Κ Ωρ 1:1 | 11 ἀλλ 1 ἀλλα^{1 2} Η^{δ3} α1 Ια1, 1 ἀλλα¹ Ια¹
1028* 65, 1 ἀλλα² Ια¹ 1066 382 α1 Κλ, ἀλλ 1 ἀλλα³ Κ, om ἀλλα ἐδικαιώθητε Ια¹ 65f | om ἡμῶν Κ
Η^{δ2} | om Χὺ (5 4 Eph 5:20) Κ | 15 ἀρα Η^{α1} Ι Κ^{6:16} Ωρ | 16 om η (15 δ 6) Μρ Κ |
19 τα σώματα (Rm 12:1) Η^{α1} Ι Κ^{7:11} Ωρ | 20 om δη Η^{δ2*} lat^{exc r} Μρ Ωρ | add ἀρατε p
δοξασατε af f g vg Μρ | add και εν τω π̄νι υμων ατινα εστιν του δ̄υ p υμων Κ |

7 1 add μοι p εγραψατε Ωρ Κ | 3 οφειλομενην ευνοιαν 1 οφειλην Κ | 4 ἀλλ 1 ἀλλα¹ Κ Η^{δ1-2}
| ἀλλ 1 ἀλλα² Κ | 5 σχολαζιητε Κ | add τη νηστεια και α τη Κ | συνερχησθε 1 ητε (cf 11:17
34 14:26) Κ | 7 γαρ 1 δε¹ (Κο 2:1) Κ Η^{δ1} | ἀλλα Η^{δ1} α1 Ια¹ 1026* | ~ χαρισμα εχει Κ | απο
1 εκ (1:30) Η^{α1} Ια¹ 1066 α1 af d g Κλ Ωρ | add του α θεου (11:12) Η^{α1} Ια¹ 1026ff 200 α1 | ος 1 ο
bis Ωρ 2:1 Κ | 8 add εστιν p αυτοις (Mt 17:4 18:8 gg Rm 14:21 1 Κ 7:1 26 9:15) Κ | 9 γαμει-
τωσαν (36) Ια¹ 1028f 1066 200 eplur | γαμησαι 1 γαμειν (9^a gg 1 Τι 5:11 14) Κ Η^{δ1} Κλ 1:1 Ωρ 2:1 |

- 11 ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι, ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω ἀγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ κατα-
 12 λαγήτω, καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. ¹² τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ
 κύριος· εἰ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἀπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐ-
 13 τοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. ¹³ καὶ γυνή, ἣτις ἔχει ἄνδρα ἀπιστον, καὶ οὗτος συνευ-
 14 δοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ¹⁴ ἡγιασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀπι-
 στος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγιασται ἡ γυνή ἡ ἀπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ. ἐπεὶ ἄρα τὰ
 15 τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγία ἐστιν. ¹⁵ εἰ δὲ ὁ ἀπιστος χωρίζεται,
 χωριζέσθω. οὐ δεοῦλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφή ἐν τοῖς τοιοῦτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ
 16 κέκληκεν ὑμᾶς ὁ θεός. ¹⁶ τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας,
 17 ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; ¹⁷ εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον
 ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις
 18 διατάσσομαι. ¹⁸ περιτετημημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ κέ-
 19 κληταὶ τις, μὴ περιτεμενέσθω. ¹⁹ ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν
 20 ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ἣ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ
 21 μενέτω. ²¹ δούλος ἐκλήθη, μὴ σοι μελέτω. ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γε-
 22 νέσθαι, μάλλον χρῆσαι. ²² ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δούλος ἀπελευθέρους κυρίου
 23 ἐστίν. ὁμοίως [καὶ] ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δούλος ἐστίν Χριστοῦ. ²³ τιμῆς ἡγορά-
 24 σθητε, μὴ γίνεσθε δούλοι ἀνθρώπων. ²⁴ ἕκαστος, ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ
 μενέτω παρὰ θεῷ.
- 25 ²⁵ Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλε-
 26 ημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν
 27 ἐνεστώσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ δεδεσμαι γυναικί, μὴ
 28 ζῆται λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός, μὴ ζῆται γυναῖκα. ²⁸ ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃς,
 οὐχ ἡμαρτες, καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν
 29 οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φειδομαι. ²⁹ Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συν-
 εσταλμένος ἐστίν. τὸ λοιπὸν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες
 30 ὦσιν, ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίρον-
 31 τες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον
 32 ὡς μὴ καταχρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. ³² θέλω δὲ
 33 34 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, ³⁴ καὶ μεμέρι-
 σται. καὶ ἡ γυνή ἢ ἀγαμος καὶ ἡ παρθένος ἢ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα
 ἢ ἁγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι. ἢ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου,

12 - εγω λεγω K | 13 εἰ 1 η (12) H⁶² Ia¹ 1026ff 70 e plur it vg | αυτος (12) K | αυτον I τον
 ανδρα (12) K, αυτον I τον H^{62*} | 14 ανδρῖ I αδελφῳ (14*) K | 15 ημας (Ko I 12 1 Th 4 7
 1 P 5 10) K H⁶¹⁻²⁰ | 17 μεμερικεν (17^b) H^{61-2*} al | ~ θεος . κυριος (cf Rm 12 3 2 K 10 13)
 K | 18 εκληθη I κεκληται (18*) K | ~ τις κεκληται [εκληθη] (18*) K | 22 add δε α και (sr
 uδ) Ia¹ 1066 200f al | om και (1 P 3 1) H Ia¹ it vg | 28 γημησ I γαμησῃς (28^b) Ωρ K, λα-
 βῃς γυναικα Ia¹ 1026ff it vg | 29 add οτι α ο Mp Ia¹ 1026ff al | ~ το λοιπον εστιν K, om το add
 εστιν p λοιπον Ia¹ 1028f lat (af *superest ergo*) | 31 τῳ κοσμῳ τούτῳ I τον κοσμον (31^b) K |
 add τούτον p κοσμον H al Ia¹ 1026ff Ωρ | 32f ἀρεσει bis K, nur ἀρεσει 32 H⁶⁴⁸ Ia¹ 70f |
 34 om και¹ K | om η αγαμος¹ Tert K | om η αγαμος² H⁶¹ al Ia¹ 1066 101 al it vg Eus
 (nach Ωρ auch in ihm vorliegenden Handschriften) | om και⁴ H⁶⁴ al Ia¹ 1026 al vg syp
 Tert | om τῳ bis K | ἀρεσει K |

35 πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρὶ. ³⁵ τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ἡμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα
βρόχον ἡμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερι-
36 σπάστως. ³⁶ εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖ ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἢ ὑπέρα-
μος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω. οὐχ ἁμαρτάνει, γαμεῖτωσαν.
37 ³⁷ ὃς δὲ ἐστῆκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει
περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυ-
38 τοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. ³⁸ ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς
39 ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρείσσον ποιήσει. ³⁹ Γυνὴ δέδεται, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. ἐὰν δὲ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστίν, ᾧ θέλει, γαμηθῆναι, μόνον
40 ἐν κυρίῳ. ⁴⁰ μακαριωτέρα δὲ ἐστίν, ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.
δοκῶ δὲ κάγω πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

2. Vom
Götzen-
opferfleisch
Das
Essen von
solchem an-
sich

8 1 ¹ Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν, ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυ-
2 σοῖο, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² εἰ τις δοκεῖ ἔγνωκεῖν τι, οὐπω ἔγνω, καθὼς δεῖ
3 γνῶναι. ³ εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. ⁴ Περὶ τῆς
4 βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν, ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐ-
5 δεῖς θεοῦ εἰ μὴ εἰς. ⁵ καὶ γάρ, εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε
6 ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ἀλλ' ἡμῖν εἰς θεὸς ὁ πα-
7 τήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ
7 τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. ⁷ ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινεὶ δὲ τῇ συνη-
8 θεια ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν ἀσθε-
8 νῆς οὐσα μολύνεται. ⁸ βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ. οὕτε ἐὰν μὴ
9 φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὕτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν. ⁹ βλέπετε δέ, μὴ πῶς ἡ
10 ἔξουσία ἡμῶν ἀπὸν πρόσκομα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ¹⁰ ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν
ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος
11 οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ¹¹ ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν
12 τῇ σῇ γνῶσει, ὁ ἀδελφός, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹² οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες
εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνειδήσιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν

35 συμφερον (127) *K* gg *H*^{51-2*}54 548f *Ia*¹ 1026* | ευπροσεδρον *K*, ευπροσεκτον (Rm 15 16 31) *Ia*¹ | 36 γαμειτω *Ia*¹ 1026ff al | 37 ~ εδραιος a εν *K*, om εδραιος *Ia*¹ 1028f | om αυτου *K* | καρδια αυτου | ιδια καρδια (37) *K*, om ιδια *H*^{al} | add του a τηρειν *K* | ποιει | ποιησει (38*) *K* | 38 εκγαμίζων | γαμίζων¹ *K*, εγγαμ. *Ia*¹ 1066 al | om την εαυτου παρθ. (38*) *K* | ο δε | και ο² *K* | εκγαμίζων¹ | γαμίζω² *K*, εγγαμίζων *Ia*¹ 1066 al | ποιει | ποιησει (38*) *Ka* *K* | 39 add νομω p δεδεται (Rm 7 2) *K* | add και p δε *K* | add αυτης p ανηρ (39*) *H*^{al} *I* it vg sy Ωρ¹⁻³ Tert | 40 γαρ | δε² (4*) *H*^{δ1} al *Ia*¹ 1066 al, om δε d* arm Ωρ | 2 add δε p ει (3) *K* | ειδεναι | εγνωκεναι (1) *K*, εναι (Ga 6 3) al | ουδεπω ουδεν | ουπω (cf Lk 23 53 Jo 19 41) *K* | εγνωκεν | εγνω (2*) *K*, εδει *H*⁵⁴⁸ | 4 add εστιν p ουδεν Mr *Ia*¹ 1028f vg sy | add ετερος p δ5 *K* | 5 add της a γης (Eph 1 10) *I*⁷ *K*^r | 6 add και εν πνευμα αγιον εν ω τα παντα και ημεις εν αυτω p αυτου *I*^{al} *K*υ Γρ^{va} | 7 συνειδησει | συνηθεια (7^b) *K* | ~ του ειδωλου a εως *K* | 8 υμας *H*^{52*} al *I* | παριστησι (gg 2 K 4 4) *K*, συστησι (Rm 3 5 5) *Ia*¹ 1028f | add γαρ p ουτε¹ *Kl* *K* | 8 ~ φαγ. περισσευομεν . . μη φαγ. υστερουμεθα *Kl* *K* | 9 ασθενουσιν *K* | 10 ~ γνωσιν εχοντα (1) *H*^{52*} al *Ia*¹ 65ff | 11 απολειται *K* | και απολ. | απολ. γαρ (gg Rm 14 15) *K* gg *H*^{51-2*} al *Ia*¹ 65 (om γαρ) 264 *Kl* 1:1, ουν | γαρ *H*⁵⁴ al *Ia*¹ 70f | επι | εν *K* | ~ αδελφος (om ο) a εν *K* |

- 13 ἀμαρτάνετε. ¹³ διόπερ εἰ βρώμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.
- 9 1 ¹ Οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; οὐκ εἰμι ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ² ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς [ἔστε ἐν κυρίῳ; ² εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμι ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι. ἢ γὰρ σφραγίς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἔστε ἐν κυρίῳ.
- 3 4 ³ Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἐστὶν αὕτη. ⁴ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ⁵ φαγεῖν καὶ πιεῖν; ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ ⁶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; ⁶ ἢ μόνος ἐγὼ καὶ ⁷ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; ⁷ τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελόνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ⁸ ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; ⁸ μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα ⁹ λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· ¹⁰ «οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.» μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως ¹¹ λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ¹² ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. ¹¹ Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα ¹² εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; ¹² εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μάλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ¹³ ἵνα μὴ τινα ἐγκοπὴν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹³ οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες ¹⁴ τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐ- ¹⁵ αγγελίον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ οὐ κέκρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί. καλὸν γάρ μοι μάλλον ¹⁶ ἀποθανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει. ¹⁶ ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἐστιν μοι καύχημα. ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται. οὐαὶ γάρ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελί- ¹⁷ ζωμαι. ¹⁷ εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω. εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπί- ¹⁸ στευμαι. ¹⁸ τίς οὖν μοῦ ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ ¹⁹ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ¹⁹ Ἐλεύ- ²⁰ θερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. ²⁰ ²⁰ καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω, τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν ἀπὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω; ²¹ ²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ, ἀλλ' ἔνομος Χριστοῦ, ἵνα κερ-

9 1 ~ ἀποστολος . . ελευθερος K, om ουκ εμι ελευθ. (.) I^a 1066, om ουκ εμι αποστολος I^a 65 | add X^v p l^v K, add X^v a l^v I^a 1028f Tert 1:1 | 2 της εμης 1 μου της (3) K | 3 ~ αυτη εστιν K | 6 add του α μη K | 7 εκ του καρπου 1 τον καρπον (7^b) K | om η (7^ab) H^δ1 al I^a 1026ff al it | 8 add Μωυσεως ρνομος (8) M^p | ουχι 1 ου ~ α και K, ει 1 ου ~ α και I^a 1028f | 9 Μωσ- hāufig | add περι α των I^a 1 al it | 10 ~ οφειλει p ελπιδι K, ~ οφειλει p αροτριων I^a 1026*ff, add οφειλει α ~ ο εφ ελπ. I^a 1028f, ~ ο α επ 1 I^a 1026ff | της ελπιδος αυτου 1 του ~ επ ελπιδι p μετ- εχειν K, om επ ελπιδι (in K) I^a 1026ff, της ελπιδος αυτου 1 επ ελπιδι του I^a 65ff 264 | 11 θε- ρισωμεν H^δ3 al I | 12 εξουσιας υμων K | εκκοπην H^δ2 al I K 7:11 | ~ εγκοπην τινα K | 13 om τα 2 K | προσεδρευοντες K | 15 ~ ουδενι εκρησαμην om ου (12) K, ~ τωτων α εκρησα- μην al | ινα τις κενωσι 1 ουδεις κενωσει K, ουδεις add μη H^δ4, add μη p ινα τις al, add ου μη I^a 65f 264, τις 1 ουδεις I^a 1028f | 16 δε 1 γαρ 3 K | 18 μοι 1 μου (16) K | ~ εσται μοι I^a 1026ff | add του X^v p ευαγγ. 2 K | 20 om ως 1 M^p I^a 1028f Ωρ Tert, νομον 2, 3 Ωρ 3:1 K | 21 θεω . . X^v K | κερδησω (22) K | om τους (20^a) K |

22 δάνω τοὺς ἀνόμους. 22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενεῖσιν [ὡς] ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς
23 κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 πάντα δὲ ποιῶ
24 διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνῶς αὐτοῦ γένωμαι. 24 Οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἐν
σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέ-
25 χετε, ἵνα καταλάβητε. 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεῦται, ἐκείνοι μὲν
26 οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως
27 τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλων, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. 27 ἄλλ' ὕπνωπιάζω
μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μὴ πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Die 10
Teilnahme
an Götzen-
opferfest-
mahlen

1 1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τῆν
2 νεφέλῃν ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν
3 ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν
4 βρῶμα ἔφαγον 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα. ἔπινον γὰρ ἐκ
5 πνευματικῆς ἀκολουθοῦσης πέτρας, ἥ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. 5 ἄλλ' οὐκ ἐν τοῖς
6 πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός. κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 Ταῦτα δὲ
τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι
7 ἐπεθύμησαν. 7 μὴδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέγραπται·
8 «ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίξιν.» 8 μὴδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες.
9 9 μὴδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον, καθὼς τινες αὐτῶν ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφε-
10 ῶν ἀπώλοντο. 10 μὴδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο
11 ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 ταῦτα δὲ πάντα τυπικῶς συνέβαινον ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ
12 πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν. 12 Ὅστε ὁ δοκῶν
13 ἐστάναι βλεπέτω, μὴ πέση. 13 πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἰληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος.
πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἔασει ὑμᾶς πειρασθῆναι, ὅπερ ὁ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει
σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Num 25: 9

14 15 14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 15 ὡς φρονιμοῖς
16 λέγω. κρίνατε ὑμεῖς, ὁ φημι. 16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία
ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν ἄρτον, ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
17 τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; 17 ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἔσμεν. οἱ γὰρ πάντες

22 om ως (gg 20r) H^{δ1-2*} al Ial af d Ωρ^{1:2} | add τα α παντα (22^a 8^a) K | 23 τουτο 1 παντα K |
27 υποπιαζω H³ al I K^{12:10} gg K^r, -πειζω al Κλ Ευσ |

10 I δε 1 γαρ (20) K | 2 εβαπτισαντο Ωρ^{3:1} K | 3 ~ βρωμα πνευματικο (cf 15⁴⁴ Eph 1³
5¹⁹ 1 P 2⁵) Ωρ^{5:1} K, ~ εφαγον βρωμα (4) Mr H^{δ4} al Ial | 4 ~ πομα α πνευματικο K |
~ περα δε H^{δ1-2} 78 Ia¹ 1026ff Ωρ^{4:3} Ευσ 4:3 Ad | 5 ~ ο θς ευδοκ. Ial, om ο θς Mr Ial Κλ |
6 ημιν 1 ημων Mr Ia¹ 65ff al | και εκεινοι Mr Ia¹ 1028f | 7 ειδωλολατρας γινεσθαι Ia¹ 1028f
al | ως 1 ωσπερ Mr H^{δ3} al I | 8 επεσον K | om εν H^{δ1-2*} Ia¹ 1026ff it | 9 πειραζωμεν Mr
H^{δ48} Ia¹ 1066 Χρ, εκπειρασωμεν Ia¹ 1028f | Χν 1 κν Mr Ωρ K, θν 1 κν (Ac 15¹⁰) H^{δ4} al | add
και ρ καθως (6) K | επειρασαν K | απωλλοντο H^{δ1-2} Ial | 10 γογγυζωμεν(9) H^{δ2} 548 Ia¹
1026ff Ωρ | καθως 1 καθαπερ(9) K gg H^{δ1-2} 3 Ia¹ 200 al Ωρ | add και ρ καθως (cf 9) K | 11 om
παντα (6) H^{δ1} 84 Mr Ωρ 1ππ, ~ παντα δε ταυτα (12¹¹ Mt 24⁵) H^{δ2} Ia¹ 1066 200f al Ωρ | τυποι
συνεβαινον (6) Or K | 11 εις 1 προς H^{δ2*} Mr Ευσ | κατηντησεν K gg H^{δ1-2} al Ia¹ 1066 65
200f | 13 add υμας ρ δυνασθαι K | 16 ευχαριστιας 1 ευλογιας Ia¹ 1028f 1066 al | ~ εστιν 1 ρ
Χυ (16^b) I K, ~ εστιν² α του³ (16^a) H^{δ4} | ο αρτος 1 τον αρτον H^{δ6} Ia¹ 1066 al |

18 ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. 18 βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα. οὐχὶ οἱ ἐσθί-
 19 οντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; 19 τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλό-
 20 θυτὸν τί ἐστίν; ἢ ὅτι εἰδωλὸν τί ἐστίν; 20 ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίους
 21 καὶ οὐ θεῶ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. 21 οὐ
 δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων. οὐ δύνασθε τραπέζης κυ-
 22 ρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. 22 ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυ-
 23 ρότεροὶ αὐτοῦ ἐσμεν; 23 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέροι. πάντα ἔξεστιν,
 24 ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἐτέρου.
 25 25 Πάν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνειδήσιν.
 26 26 *τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.* 27 εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν Ps 24:1
 ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρί-
 28 νοντες διὰ τὴν συνειδήσιν. 28 ἂν δὲ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱεροθύτον ἐστίν, μὴ
 29 ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνούσαντα καὶ τὴν συνειδήσιν. 29 συνειδήσιν δὲ λέγω οὐχὶ
 τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἑλλῆς
 30 συνειδήσεως; 30 εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;
 31 31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
 32 32 ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἑλλῆσι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ,
 33 33 καθὼς καὶ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ σύμφερον, ἀλλὰ τὸ
 1 τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. 11 1 μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.
 2 2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μένησθε καί, καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς
 3 παραδόσεις κατέχετε. 3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἶδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χρι-
 4 στός ἐστίν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. 4 πᾶς
 ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
 5 αὐτοῦ. 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχόμενη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ
 6 καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. Ἐν γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρμημένῃ. 6 εἰ γὰρ
 οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω. εἰ δὲ αἰσχροὺν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἡ ξυ-
 7 ρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. 7 ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κε-
 8 φαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων. ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν. 8 οὐ γὰρ
 9 ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ
 10 τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. 10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσιαν
 11 ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. 11 πλὴν οὕτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὕτε
 12 ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ. 12 ὡσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ
 13 ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. 13 ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε·
 14 πρέπον ἐστίν γυναῖκα ἀκατοκάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; 14 οὐδὲ ἡ φύσις αὐ-
 15 τῆ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἂν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, 15 γυνὴ δὲ ἂν κομᾶ,

18 ουχ H⁸² 53 al Ia¹ 1026ff 264 al | 19 ~ ειδωλον .. ειδωλοθυτον Mr K, ειδωλοθυτον .. ειδω-
 λοθυτον Ia¹ 1028f, εστιν 1, 2 H^{62*} 53* al Ia¹ 1066 65 al | 20 θυει bis K | om τα εθνη H⁶¹
 Ia¹ 1026ff Mr Tert Eus | ~ θυει² α και Mr K | 23 add μοι α εξεστιν bis (6¹²) K | 24 add
 και p αλλα Ia¹ Kl | add εκαστος p ετερου (Phi 24) K | 26 ~ γαρ κ̄ν K | 27 add δε p ει
 (3¹² 7³⁶ 8³) K | 28 ειδωλοθυτον | ιεροθυτον I K | add του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα
 αυτης p συνειδησιν (26) K | 32 ~ γινεσθε α και¹ I^{exc a} 3 6505 K | 33 εαυτου (29) Ia¹ 65ff
 264 200 al | συμφερον (127) I^{exc a} 1 208 K |

11 2 add αδελφοι p υμας K | 3 om του K | 5 εαυτης K | 7 om η (7^a) K | 11 ~ ανηρ
 .. γυναικος .. γυνη .. ανδρος K | 14 add η α ουδε K | ~ αυτη η φυσις K, om αυτη Ia¹ 1028f Tert |

22 Griechisches N. T. (v. Soden).

Die
Gemeinde-
mahlzeiten

16 δόξα αὐτῇ ἔστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. 16 Εἰ δέ τις δοκεῖ
φιλόνομος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
17 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἦσσαν
18 συνέρχεσθε. 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα
19 ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. 19 δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι,
20 ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. 20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
21 οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. 21 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει
22 ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει. 22 μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ
ἑσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς
23 μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. 23 ἐγὼ γὰρ
παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκ-
24 τί, ἣ παρεδίδετο, ἔλαβεν ἄρτον 24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· τοῦτό μοῦ
ἔστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν [κλῶμενον], τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
25 25 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἔμφ' αἵματι, τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκεις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν
26 ἀνάμνησιν. 26 ὡσάκεις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε,
27 τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἔλθῃ. 27 ὥστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν
ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ
28 τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. 28 δοκιμαζέτω δὲ ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ
29 ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. 29 ὃ γὰρ ἐσθίῳν καὶ πίνων κρίμα
30 ἑαυτοῦ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. 30 διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀθε-
31 νεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἴκανοί. 31 εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν
32 ἐκρινόμεθα. 32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ
33 κατακριθῶμεν. 33 ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέ-
34 χεσθε. 34 εἰ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοι-
πά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

Die
Geistes-
gaben
a) ihre
Mannig-
faltigkeit

12 1 2 1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. 2 Οἴδατε, ὅτι, ὅτε
3 ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἀφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. 3 διὸ γνωρίζω
ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται
4 εἰπεῖν· κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 4 Διαίρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν,
5 6 τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. 5 καὶ διαίρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. 6 καὶ

15 om αυτη² K, ~ αυτη δεδοται (16^a) H⁶³ al I | 17 παραγγελων . . επαινω (cf 2) K, -λων . .
-ων H⁶¹, -λω . . -νω Ia¹ 1026* | κρειττον . . ηττον K | αλλ K | 21 προσλαμβάνει (Ac 27 34 36)
H⁶⁴ al Ia¹ 101 264 al | 22 ~ υμιν επω K | 23 παρεδιδото K | 24 add λαβετε φαγετε α
τουτο¹ (Mt 26 26) K | add κλωμενον p υμων (gg alle Par.) I K, add θρυπτομενον Ia¹ 1026* |
25 αιματι μου l εμω αιματι (Lk 22 20) H⁶³ al Ia¹ 65 101 264 al | αν l εαν K, om οσακεις εαν πινητε
(Lk 22 20) I | 26 αν l εαν K | add τουτο p ποτηριον (cf 25) K | add αν p ου (Ap 2 25) K |
27 add τουτον p αρτον (26) K | και l η (26) H⁶⁴ Ia¹ 65 ff 264 al sy Kl Ωρ | add του κυριου p ανα-
ξίως (Ko 1 10) K (11:6) | 28 ~ εαυτον ανθρωπος H⁶³ al Ia¹ 65 106 200f it vg Ωρ | 29 add
αναξίως p πινων (27) Aδ K | add του κυριου p σωμα (27) K | 31 γαρ l δε (9 17) K | εκρινομεν
l διεκρ. (31^b) I | 32 om του (7 25) K | 34 add δε p ει (16 υδ) Kl K |
12 3 l̄ . . κυριον l̄ K, l̄ 1 Ia¹ 1029 al |

7 8 διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς [ἐστίν] θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πα-
 8 σιν. 7 ἑκάστῳ δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις, τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. 8 ᾧ
 9 μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ
 9 τὸ αὐτὸ πνεῦμα, 9 ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα
 10 ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, 10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία,
 11 ἄλλῳ δὲ διακρίσις πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἔρμηνεία γλωσσῶν.
 11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς
 12 βούλεται. 12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστίν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ
 13 μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἐν ἐστίν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς. 13 καὶ γὰρ
 14 ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἑλλη-
 14 νες, εἴτε δούλοι εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν. 14 καὶ γὰρ
 15 τὸ σῶμα οὐκ ἐστίν ἐν μέλος, ἀλλὰ πολλὰ. 15 ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ,
 16 οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ σώματος. 16 καὶ ἐὰν
 17 εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο
 17 οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ σώματος. 17 εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἢ ἀκοή; εἰ ὅλον
 18 ἀκοή, ποῦ ἢ ὄσφρησις; 18 νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκαστῷ αὐτῶν ἐν
 19 τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. 19 εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; 20 νῦν
 21 δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. 21 οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ·
 22 χρεῖαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρεῖαν ἡμῶν οὐκ ἔχω. 22 ἀλλὰ
 22 πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά
 23 ἐστίν, 23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν
 24 περιτίθημεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. 24 τὰ δὲ
 24 εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερου-
 25 μένῳ περισσοτέραν δοῦς τιμὴν, 25 ἵνα μὴ ἦ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ
 26 ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. 26 καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα
 27 τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται [ἐν] μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. 27 ἡμεῖς δὲ ἐστε
 28 σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
 29 πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις,
 29 ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 μὴ πάν-
 30 τες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδασκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;
 30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάν-
 31 τες διερμηνεύουσιν; 31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα.

6 και οιο δε (5) H⁵¹ 53 al I^a 1 65ff 264 al Ωρ | om εστιν (5) H I^a 1^{exc} 1066 200f al it Eus gg Ωρ,
 ~ εστιν p ενεργων H⁵¹ 78, ~ θεος εστιν I^a 1 | 9 om δε¹ Μρ H^{51-2*} 78 I^a 1 1026ff it Κλ Ωρ 1:6 |
 om δε² Μρ I^a 1 1026ff it | χαρισμα Μρ it | αυτω ενι (σ*) Κλ Ωρ K, om εν τω ενι π̄νι (10f) Μρ H^{53*}
 I^a 1 Ωρ 1:3 | 10 om δε¹ Μρ I^a 1 1026ff it Κλ | om δε² Μρ H⁵¹ 78 I^a 1 1026ff it Κλ | om δε³
 Μρ H⁵¹ 78 I^a 1 1026ff it Κλ | om δε⁴ Μρ H^{51-2*} al I^a 1 1026ff it Κλ | om δε⁵ Μρ I^a 1 1026* it,
 γλωσσων 1 ~² H⁵¹ I^a 1 65f al | διακρισις (Rm 14:1) K | 12 ~ εχει πολλα K | add του ενος p
 σωμ. (12*) K | 13 add εις α. εν³ (13*) K | πομα 1 πνευμα (10:4) I^c plur K 6:9 K^c Κλ | 18 νυν
 (20) H⁵¹ 54 I^a 1 1026ff al | 21 om δε (10 21 Mt 5 14 7 18 uō) H⁵³ al I, και 1 δε ~ α ου I^a 1 |
 24 αλλ 1 αλλα K | υστερουντι (gg 1 7 8 8 Hb 11 37) Μρ Ωρ K | 25 σχισματα (1 10) K |
 26 om εν² H^{51-2*} al | 28 ειτα 1 ειπειτα² K, om ειπειτα² I^a 1 1026ff | 31 μειζονα 1 κρειττονα
 (14:5 Jā 4:6) H I^a 1 Ωρ | κρεισσονα I |

b) Der 13
Höhenweg
der Liebe

1 Καὶ ἔτι καὶ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὁμῖν δεῖκνυμι. 13 1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἔὰν ἔχω προφητεῖαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν εἰμι. 3 κἂν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἔὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. 4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, [ἡ ἀγάπη] οὐ [περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγκαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὁπομένει. 8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε [ἐκ]πίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖται, καταργηθῆσονται, εἴτε γλώσσαι, παύσονται, εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἔκ μέρους προφητεύομεν. 10 ὅταν δὲ 11 ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἤμην ἰνῆπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος. ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὼς 13 καὶ ἐπεγνώσθην. 13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα, μεῖζον δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

c) Das 14
Zungen-
reden

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μάλλον δέ, ἵνα προφητεύητε. 2 ὁ γὰρ ἡλαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, 3 πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. 3 ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. 5 θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μάλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. μεῖζον δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτός ἐι μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. 6 νῦν δέ, ἀδελφοί, ἔὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἔὰν μὴ ὁμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; 7 ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἔὰν διαστολῆν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον 8 ἢ τὸ κιθαριζόμενον; 8 καὶ γὰρ ἔὰν ἔδῃλον σάλπιγξ φωνὴν δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; 9 οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἔὰν μὴ ἐρσημον λόγον 10 δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσσεθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. 10 τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένῃ φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον. 11 ἔὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί

13 2 καν 1 και εαν¹ (3) H⁶³ al I a¹ | καν 1 και εαν² (3) H⁶¹.a¹ I a¹ Κλ Ωρ | μεθιστανειν Ωρ K | 3 και εαν 1 καν (2) K | καν 1 και εαν (3^a) H⁶³ al Ωρ, και αν H⁶¹ | καυθησωμαι Tert Ωρ Κυ K gg H⁶¹⁻² 64 648 74 78* I a¹ Ephr | ουθεν (2) H⁶² al I a¹ 1066 200 a¹ | 4 om η αγαπη³ (4^b) H⁶¹ al I a¹ 1066 200 cplur Κλ Tert Or (gg Ωρ) | 8 πιπτει H^{61-2*} 63* al Ωρ | om δε (3^b) H^{63*} 3 I a¹ 1026ff al it | γνωσεις καταργηθησονται (nach s^a) H⁶² al I a¹ 1026ff 70f al Tert | 9 δε 1 γαρ K | 10 add τοτε α το² (13) K | 11 ~ ελαλουν.. εφρονουν.. ελογιζομην p νηπιος^{1 2 3} K | om δε (11^a) H^{61-2*} al I a¹ 1026* Ωρ 4:1 | 12 add ως α δε H a¹ I a¹ 1026 (gg α) 200f al Tert Κλ |

14 2 om τω (2^a) H^{61-2*} al I a¹ 1026ff | 5, γαρ 1 δε³ (gg 13 13) I^{800 a 2} 173f K | διερμηνευει K 10:5, η ο διερμηνευων 1 διερμ. I a¹ 1026ff | 6 νυνι (13 13) K | 7 διδω K 13:5 | 8 ~ φωνην σαλπιγξ K | 10 εστιν 1 εισιν K | add αυτων p ουθεν K | 11 ιδω H⁶⁴ al I, γινωσκω I a¹ 1028f |

12 βάρβαρος. ¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδο-
 13 μὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε, ἵνα περισσεύητε. ¹³ Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσευ-
 14 χέσθω, ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ ἔαν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύ-
 15 χεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ¹⁵ τί οὖν ἐστιν; προσεύχομαι τῷ πνεύματι,
 16 προσεύχομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ, ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ. ¹⁶ ἐπεὶ ἔαν
 εὐλογῆς ἐν πνεύματι, ὁ ἀνακληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρει τὸ ἀμὴν ἐπὶ
 17 τῇ σῆ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ, τί λέγεις, οὐκ οἶδεν. ¹⁷ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαρι-
 18 στείς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὁμῶν μᾶλλον
 19 γλώσσαις λαλῶ. ¹⁹ ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοῦς μου λαλή-
 20 σαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίου λόγους ἐν γλώσσῃ. ²⁰ Ἀδελφοί, μὴ
 21 γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι
 22 γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, ὅτι «ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσι ἑτέρων
 23 λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου,» λέγει κύριος. ²² ὥστε
 αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἢ δὲ προφη-
 24 τεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Ἐάν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία
 25 δλῆ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἀπιοστοί,
 26 οὐκ ἔροῦσιν, ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ ἔαν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἀπιστος
 27 ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ τὰ κρυπτὰ τῆς καρ-
 28 διᾶς αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ,
 29 ἀπαγγέλλων, ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν. ²⁶ Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν
 30 συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἔρμη-
 31 νείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. ²⁷ εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ
 32 πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἰς διερμηνεύτω. ²⁸ ἔαν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτής,
 33 σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. ²⁹ προφήται δὲ δύο ἢ τρεῖς
 34 λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ³⁰ ἔαν δὲ ἄλλῃ ἀποκαλυφθῇ καθημένη,
 31 ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαν-
 32 θάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται. ³² καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑπο-
 33 τάσεται. ³³ οὐ γὰρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεός, ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν πάσαις
 34 ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων ³⁴ αἱ γυναῖκες ὁμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν.
 οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέ-
 35 γει. ³⁵ εἰ δὲ τι μανθάνειν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἐπερωτάτωσαν. αἰ-
 36 σχρὸν γὰρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ³⁶ Ἡ ἀφ' ὁμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ
 37 ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὁμᾶς μόνους κατήνησεν; ³⁷ εἰ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευμα-
 38 τικός, ἐπιγινώσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου ἐστὶν ἐντολή. ³⁸ εἰ δὲ τις ἀγνοεῖ,

13 διο *H Ia*¹ 1026ff | 15 προσευξομαι bis *H*⁵² al *I*[?] | 16 ευλογησῃς *K* | om εν (*Ga* 5²⁶)
K | add τω α π̄νι (15) *K* | 18 add μου p θεω (14) *K* | γλωσση (13) *H*⁵² al *Ia*¹ 1026ff it |
 λαλων (13) *K* | 19 αλλα *H*⁵¹ al *Ia*¹ 1026 200 al *Mr*, om αλλ *H*^{52*} | τω νοι δια του νοος (15) *Mr*
H I | 21 ετεροις (*Jes* 28¹²) *Mr* *Ωρ* *Ιππ* *I*<sup>exc a² 173f 502 *K* | 23 γλωσσαις λαλ. *K* | 25 add
 και ουτως α τα (26^b) *K* | ~ ο δὲ οὕτως *K* | om ο *H*^{52*} al *Ia*¹ 1026ff 65 *Ωρ* | 26 add ὑμων p εκαστος
 (16²) *I*<sup>exc b¹ 365f *K* | ~ γλωσσαν . . αποκαλυψιν *K* | 33 αλλ *H*^{al} *I* | add διδασκω p αγιων (4 17)
*Ia*¹ 1028f al | 34 om ὑμων (sonst stets) *H Ia*^{1 200} *Mr* *Ωρ* gg *Tert* | τη εκκλησια (35 cf 4 12)
*Mr*¹⁻¹ | επιτρηται *K* | αλλ *K* | υποτασσεσθαι (*Ti* 2⁶) *Mr* *K*, παυεσθαι *I*^{al} | 35 μαθειν
 1 μανθανειν (*Ga* 3²) *K* | γυναιξι (34) *K* | ~ λαλειν p εκκλησια (cf 34) *K* | 37 εισιν εντολα *K*,
 ~ εντολ. εστιν [εισιν] *H*^{52*} al *Ia*¹, ~ εντολ. α κ̄υ *I*^{al}, om εντολη *Ia*¹ 1026ff *Ωρ*¹⁻¹ |</sup></sup>

39 ἀγνοεῖται. 39 Ὡστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κω-
40 λύτετε γλώσσαις. 40 πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

4. Die
Auf-
erstehung
der Toten.
Auf-
erweckung
Jesu

15 1 Ἐγνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον, ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρε-
2 λάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ
3 κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. 3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ
4 παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, 4 καὶ
5 ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς, 5 καὶ ὅτι ὠφθῆ
6 κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα, 6 ἔπειτα ὠφθῆ ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ
7 ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ [καὶ] ἐκοιμήθησαν. 7 ἔπειτα ὠφθῆ Ἰα-
8 κόβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. 8 ἔσχατον δὲ πάντων ὡςπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι
9 ὠφθῆ κάμοι. 9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἰκανὸς
10 καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. 10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰ-
μι, ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐ-
11 τῶν πάντων ἔκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. 11 εἶτε οὖν
ἐγὼ εἶτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

Auf-
erweckung
der Toten

12 12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν
13 τινες, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ
14 Χριστὸς ἐγήγερται. 14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα [καὶ] τὸ κήρυγμα
15 ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν. 15 εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ,
ὅτι ἔμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἰπερ
16 ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. 16 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγή-
17 γερται. 17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαῖα ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστέ ἐν ταῖς
18 19 ἁμαρτίαις ὑμῶν. 18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ
ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν μόνον, ἔλεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν
20 21 20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. 21 ἐπειδὴ
22 γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 ὡςπερ γὰρ
ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθή-
23 σονται. 23 Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι. ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χρι-
24 στοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 24 εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ
θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.
25 25 δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι οὗ ᾧ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας Ps 110:1
26 27 αὐτοῦ. 26 ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. 27 ᾧ πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς Ps 87
πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δηλον, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑπο-

39 om μου(20) K | ~ γλωσσαις α μη (5) I² K | 40 om δε Ωρ K |

15 3 om καὶ Mr Ia¹ 70 Ir | 4 ~ τη τριτη ημερα Mr Eus K | 5 επειτα I ειτα (6r) H⁵² al I Eus,
καὶ μετὰ ταῦτα (Jo 21 i Mk 16¹²) Ia¹ 1028ff | 6 πλειους (Ac 13—25 stets) K | om καὶ
H^{51-2*} al Ia¹ 1028ff it | 7 επειτα I ειτα (7*) H^{52*} al I Ωρ Eus | 12 ~ τινες εν υμιν Επιφ K |
14 add δε α καὶ² (15) K | add καὶ p αρα (18) H^{52*} al I K⁶⁻¹⁰ Ωρ gg Tert | υμων (17 gg 14*)
K gg H⁵¹ al I | 17 add καὶ α ετι H^{52*} al, οτι I ετι Ia¹ | 19 ~ εν Χω p εσμεν¹ K |
20 add εγενετο p κεκοιμημενων K | 21 add ο α θανατος (Rm 5 12) K | 24 παραδω (13s)
Ωρ K, -διδω H⁵¹ Ia¹ 1028ff | 25 αχρι H I al Ωρ 2:2 | add αν p ου (Ps 109 i) Κυ K | om παντας
Mr H⁵⁶ | add αυτου p εχθρους (cf Ps 109 i Hb 10¹³) H⁵⁴ al Ia¹ 1028ff 200 it Mr Tert Ωρ |

28 τάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ
 υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἢ ὁ θεὸς [τὰ] πάντα ἐν
 29 πᾶσιν. ²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὄπρὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὄλωσ νεκροὶ
 30 οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὄπρὲρ αὐτῶν; ³⁰ τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶ-
 31 σαν ὄραν; ³¹ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καθύχησιν, ἀδελφοί, ἦν ἔχω
 32 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² εἰ κατὰ ἀνθρώπων ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ,
 τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀπο-
 33 34 θνήσκομεν. ³³ μὴ πλανᾶσθε, φθείρουσιν ἡθῆ χρηστὰ ὄμιλται κακαί. ³⁴ ἐκνήψατε
 δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν. πρὸς ἐντροπὴν
 ὄμιν λαλῶ.

Die 35 36 ³⁵ Ἄλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; κοίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ ἀ-
 Form des 37 φρων, σὺ δ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. ³⁷ καὶ δ σπείρεις, οὐ τὸ
 Lebens der 37 σώμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, οἴτου ἢ τινος τῶν
 Auf- 38 λοιπῶν. ³⁸ ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σώμα, καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστω τῶν σπερ-
 erweckten 38 μάτων ἴδιον σώμα. ³⁹ οὐ πᾶσα σὰρξ ἢ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
 39 ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθῶν. ⁴⁰ καὶ σώματα
 40 ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἄλλ' ἕτερα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἕτερα δὲ
 41 ἢ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα
 42 ἀστέρων. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν
 43 νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ. ⁴³ σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγεί-
 44 ρεται ἐν δόξῃ. σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει. ⁴⁴ σπείρεται σῶμα
 ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευμα-
 45 τικόν. ⁴⁵ οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἀνθρώπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν Gen 27
 46 ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιούν. ⁴⁶ ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευμα-
 47 τικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ ὁ πρῶτος ἀνθρώπος ἐκ γῆς
 48 χοϊκός, ὁ δεῦτερος ἀνθρώπος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊ-
 49 κοί, καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν
 50 τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. ⁵⁰ Τοῦτο δὲ
 φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσῃσι οὐ δύναται, οὐδὲ
 51 ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ Ἰδοὺ μυστήριον ὄμιν λέγω· πάντες μὲν
 52 οὐ κοιμηθήσόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὄφθαλμοῦ, ἐν
 τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. σαλπίζει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ
 53 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ

28 ~ αὐτω υποταγη H⁵⁶ I^{a1} 1026 (gg d r) Mr Ir Or Eus | om καὶ H⁵¹ al I^{a1} 1026ff Ir Or | om
 τα³ (gg 28^a) H⁵¹ cplur Ia¹ 1026* al Mr | ππ | 29 τῶν νεκρῶν l αὐτῶν (28^a) K | 31 om
 ἀδελφοί Ωρ K | 34 λεγὼ l λαλῶ (6s) K | 36 αφρον K | add πρωτον a αποθανη Mr Ia¹ 1026 ff
 it^{exo r} Ωρ 4:1 | 38 ~ αὐτω διδωσιν K | add to a ιδιον Ωρ K | 39 om σαρξ⁴ (38^b) K | 40 om
 ~ ιχθυων . . πτηνων K, ~ ιχθυων . . πτηνων . . κτηνων Ia¹ 200f | 40 αλλα H⁵¹ al Ia¹ 1026 | 44 om
 e K | ~ καὶ ἐστιν add σωμα (cf 44^a) K | 45 om ανθρωπος (45^b) H⁵¹ al Ir Διδ gg Mr |
 47 add o κς p ανθρωπος² K, κς l ανθρωπος Mr | 49 om κα¹ af Mr Ir Or, αρα l κα I^{a1} 1028^a
 1029 | 50 γαρ l δε Ia¹ 1026ff Mr Ip Tert | ου κληρονομησουσιν l κληρον. ου δυν. (6s) Ia¹ 1028f
 Mr Ir 1:6 Ωρ | δυναται H⁵¹-2 3 I | ρ 1:1 Κλ 1:1 Ωρ 1:2 | 51 ~ κοιμηθ. ου H⁵² 63 al Ia¹ 1028f Ωρ
 2:3 | 52 αναστησονται l εγερθ. (1 Th 4:16) H⁵⁴ 3 Ia¹ 1026ff Mr Ωρ 4:3 |

54 θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ
 55 γεγραμμένος· «κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. 55 ποῦ σου, θάνατε, τὸ νίκος; Jes 25^s
 56 ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;» 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἢ ἁμαρτία, ἢ δὲ Hos 13¹⁴
 57 δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ
 58 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 58 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες, ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Schluss. Einzelnes.

16 1 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
 Die Samm- 2 Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ'
 lung für 3 ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων, ὃ τι ἂν εὐδοκῶῃ, ἵνα μὴ, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαί γίνων-
 Jerusalem 4 ταί. 3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς ἂν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω
 Des 4 ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ. 4 ἂν δὲ ἄξιον ἢ τοῦ καμῆ πορεύ-
 Apostels 5 εῖσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλ-
 Reisepläne 6 θω. Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμηνῶ ἢ καὶ παραχει-
 7 μάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, οὐ ἂν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν
 8 9 τρέψῃ. 8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς. 9 θύρα γὰρ μοι ἀνέψαγεν
 Des 10 μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε,
 Timotheus' 11 ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς. τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καγῶ. 11 μὴ
 Kommen 12 ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. 12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ
 Des Apollos 13 παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν. καὶ πάντως οὐκ ἦν
 Pläne 14 θέλημα, ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δέ, ὅταν εὐκαιρήσῃ.
 Schluss- 13 13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. 14 πάντα ὑμῶν
 15 15 ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί. οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανά, ὅτι ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς,
 16 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργούντι καὶ κο-
 17 17 πῶντι. 17 χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανά καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ,
 18 18 ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν. 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.
 Grüsse 19 19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ
 20 20 Ἀκύλας καὶ Πρίσκα [σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. 20 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
 21 21 ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. 21 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ

54 το 1., 2 H^{52*} 53* a1 Ia¹ 1066 Mp, ~ και το φθαρτ. τ. ενδ. αφθαρ. p αδανασιαν H⁵⁴ | add την α
 αδαν. H⁵² 54 a1 | 55 αδη 1 θανατε (Hos 13¹⁴) Ωρ K | ~ κεντρον . . νικος Kl Tert Aδ K |
 16 2 σαββατων (Mt 28¹ υδ) K | ευοδωται K, -δουται K^r | 4 ~ η αξιον (cf Mt 10¹³) K |
 7 δε 1 γαρ² (2 K 5¹¹ 13⁶) K | επιτρηπη K | 10 και εγω K, εγω H⁶¹ a1 | 15 add και
 Φο[υ]ρτουνατου p Στεφανα (17) H^{52*} 53* a1 Ia¹ 1026ff 65ff 200 a1, add και Αχαικου p Φορτ. (17)
 H^{53*} Ia¹ 1028f a1 | 17 Φουρτουνατου K | υμων 1 υμετερον (2 K 8¹⁴ Phi 2³⁰) K | 19 ασπα-
 ζονται 1 -ζεται (19^a) K | Πρισκιλλα (Ac 18²⁶) K |

22 ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 22 εἰ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά.
 Schluss-23 24 23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν
 Wunsch Χριστῷ Ἰησοῦ [ἀμήν].

22 add ἡμων p κν H³ I | add Iv Xv p κν Tert (nur Iv) K | 23 add ἡμων p κν (1 Th 5²⁸) H⁶⁴
 al Ia¹ 200 cplur | add Xv p Iv (1 Th 5²⁸) K | 24 om αμην H⁶¹ al Ia¹ 1029 gfr, γενηθητω
 γενηθητω l αμην Ia¹ 1028 |

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Adresse 1 1
 und Gruss

Die
 jüngsten
 Erlebnisse

Selbstver-
 teidigung.
 Verhalten
 gegen die
 Gemeinde

1 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελ-
 φὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὐσιν
 2 ἐν δλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 3 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν
 4 οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
 ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρα-
 5 κλήσεως, ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 5 ὅτι, καθὼς περισσεύει τὰ παθή-
 ματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις
 6 ἡμῶν. 6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, εἴτε παρα-
 καλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐ-
 7 τῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. 7 καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν,
 εἰδότες, ὅτι, ὡς κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.
 8 8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης
 ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρῆθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι
 9 ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. 9 ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχέκαμεν,
 ἵνα μὴ πεποισθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγειρόντι τοὺς νεκροὺς,
 10 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν, ὅτι
 11 καὶ ἐτι ῥύσεται, 11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν
 προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
 12 12 Ἡ γὰρ καθύχσις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι
 ἐν ἀγιότητι καὶ εὐλικρινείᾳ τοῦ θεοῦ καὶ οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι
 13 θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 οὐ γὰρ ἄλλα
 γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δέ, ὅτι ἕως τέ-

1 1 - Iv Xv (1 K 1¹) K, om Xv Iv Ia¹ 1029 | 5 add καὶ p οὕτως (γ) H⁶⁴⁸ Ia¹ 1026ff al it^{exofr}
 Ωρ^{2.2} | 6 - εἴτε²— παρακλήσεως add καὶ σωτηρίας p ὡμων γ K H⁶¹ | 7 ὡσπερ l ως K, οἱ
 l ως om οὕτως Ia¹ 1028f | 8 ὑπὲρ l περὶ (ε) K H⁶¹ | add ἡμιν p γενομένης K | ~ ἐβαρηθημεν
 a ὑπερ Tert K | 9 ἀλλα K H⁶¹ | ἐγειραντι (Rm 4²⁴) Ia¹ 1066 65f 200 cplur | 10 ρυεται l
 ρυεται¹ Ωρ K, om καὶ ρυεται H⁶⁴ 86 Ia¹ 1026* | 11 ὡμων l ἡμων² K H⁶¹ | 12 ἀπλοτητι
 K | om του (12^b) K | om καὶ² (cf 1 K 1¹⁷ 24) K | 13 add καὶ p οἱ (cf 13^a) K |

- 14 λους ἐπιγνώσασθε, ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὡμῶν
 ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
 15 ¹⁵ Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἵνα δευτέ-
 16 ραν χαρὰν σχῆτε, ¹⁶ καὶ δι' ὡμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακε-
 17 δονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἄφ' ὡμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο
 οὖν βουλόμενος μῆτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐρησάμην; ἤ, ἄ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα
 18 βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; ¹⁸ πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ
 19 λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὐ. ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Ἰησοῦς
 Χριστὸς ὁ ἐν ἡμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ
 20 ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν
 21 αὐτῷ τὸ ναί. διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ ὁ δὲ βε-
 22 βαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός ²² καὶ σφραγισάμενος
 23 ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ²³ Ἐγὼ δὲ
 μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὡμῶν οὐκέτι
 24 ἤλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὡμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσ-
 2 ¹ μεν τῆς χαρᾶς ὡμῶν. τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε. ² ¹ ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ
 2 μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ² εἰ γὰρ ἐγὼ λυκῶ ὑμᾶς, καὶ τίς [ἔστιν] ὁ
 3 εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ Καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλ-
 4 θὼν λύπην σχῶ, ἄφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χα-
 4 ρὰ πάντων ὡμῶν ἐστιν. ⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα
 ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρῶν, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω
 5 περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. ⁵ εἰ δὲ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέ-
 6 ρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ⁶ ἱκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἢ ἐπιτιμία ἀτὴ ἢ ὄπλο
 7 τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ
 8 πῶς τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. ⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι
 9 εἰς αὐτὸν ἀγάπην. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὡμῶν, εἰ
 10 εἰς πάντα ὀψήκοοι ἔστε. ¹⁰ ὅ ῥα δὲ τι χαρίζεσθε, καγῶ. καὶ γὰρ ἐγὼ, ὁ κεχαρίσμαι,
 11 εἰ τι κεχαρίσμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὄπλο
 12 τοῦ σατανᾶ. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. ¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα
 13 εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεφγμένης ἐν κυρίῳ ¹³ οὐκ ἐσχηκα
 ἀνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν με τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμε-
 14 νος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. ¹⁴ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεῦνόντι
 ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν

14 om ημων² (1K 55) K | add Χυ p lβ (1K 18) H^{δ2o} al I it | 15 ~ ελθειν προς υμας το
 (add) προτερον K, ~ ελθειν προς υμας Ia¹ 1026ff al it; ~ προς υμας ελθειν (in K) Ia¹, om προτερον
 H^{δ2*} | χαριν K | εχητε (Jo 5^{4o} uδ) K | 16 απελθειν (Rm 15²⁴) H^{δ4} al Ia¹ 1026ff al,
 ελθειν Ia¹ | αφ (1 Th 2¹⁷ 3⁸) H^{al} Ia¹ 1026ff al | 17 βουλευομενος K | 18 ενεγενετο ι εστιν
 (19) K | 19 ~ γαρ α του K | 20 add του α θυ (19) Mρ H^{δ4} al I cplur | om διο, εν αυτω ι
 δι αυτου (20*) K | 22 add ο α και¹ K H^{δ1-2o} 53o |

2 1 γαρ ι δε (1K 2²) H^{δ1} al Ia¹ | ~ ελθειν προς υμας Ia¹ 1026ff al it | 2 om εστιν (Rm
 8³⁴ 1 P 3¹³) H^{δ1-2*} 53 al Ia¹ 1066 Kυ gg Ωρ | 3 add γαρ p και (cf 9) H^{al} Ia¹ 1066 al | add
 υμιν p γραφα K | add επι λυπην p λυπην (Phi 2²⁷) H^{al} Ia¹ 1026ff 1066 al it^{exc r} | εχω K |
 10 και εγω K | ~ ει τι . . ω (1o) Tert K, ω 1o H^{al} Ia¹, om ο Ia¹ 1026^r Tert, om ο κεχαρισμαι
 Ia¹ 1066 65 7f al |

15 παντὶ τόπῳ, ¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐδία ἔσμεν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς
 16 ἀπολλυμένοις, ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς
 17 ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; ¹⁷ οὐ γάρ ἔσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν
 Χριστῷ λαλοῦμεν.

Apo-
 stolische
 Tätigkeit
 ihr Inhalt

3 1 ¹ Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάμεν; ἢ μὴ χρῆζομεν ὡς τινες συστατικῶν
 2 ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ² ἢ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν
 ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων,
 3 ³ φανερούμενοι, ὅτι ἐστὶ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη
 οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδί-
 4 αῖς σαρκίναις. ⁴ Πειποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν.
 5 ⁵ οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἔσμεν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἢ ἱκανότης
 6 ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμ-
 7 ματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ Εἰ
 δὲ ἢ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ,
 8 ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν
 9 δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἢ διακονία
 10 τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ
 11 μᾶλλον περισσεύει ἢ διακονία τῆς δικαιοσύνης [ἐν] δόξῃ. ¹⁰ καὶ γὰρ οὐ δεδοξα-
 12 σται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἴνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ¹¹ εἰ
 13 γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. ¹² Ἐχοντες
 14 οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει
 κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ
 15 τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς
 16 σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει,
 17 μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. ¹⁵ ἀλλ' ἕως σήμερον, ἤνικα ἂν
 18 ἀναγινώσκῃται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ¹⁶ ἤνικα δ' ἂν
 19 ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περικατείνεται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν.
 20 οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσ-
 ὄπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
 δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4 1 ¹ Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκαλοῦμεν,
 2 ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ
 δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες ἑαυ-

16 om εκ bis K | 17 λοιποὶ 1 πολλοὶ (1 K 9s Eph 2s υδ) K | κατενωπιον 1 κατεναντι (K
 ebenso 12¹⁰) K | add του α θυ³ (17^a) K |
 3 1 ει 1 η K | add συστατικων p υμων (1^a) K | 5 ~ αφ εαυτων p εσμεν K, ~ αφ εαυτων p τι
 H^{a1} I^{a1} 1026ff al it | 6 αποκτενει K^{8:3} gg H⁸² al I^{a1} 1028f 101 cplur, αποκτενει H⁸¹ I^{a1}
 Ωρ | 7 add εν α λιθοις (s) K | Μωσ. cplur K^r, -σεος K^r | 9 η 1 τη (s^b) K H⁸¹, om τη al |
 om εν H | 10 ενεκεν Ωρ K | 13 Μωσ. s. zu 7 | εαυτου K | 14 om ημερας (15) Mr K
 15 om αν, αναγινωσκειται Ευσ Κυ^r K | 16 δε εαν H^{82*} al, δ 1 δ αν H⁸³ I^{a1} | 17 add εκει
 α ελευθ. (Ja 3¹⁶) K | 18 τον Χω 1 την δοξαν κυ Μρ | πνευματων (Hb 12⁹)-Mr |
 4 1 εκκαουμεν K | 2 αλλ H^{a1} I^{a1} | συνιστωντες K, συνισταντες H⁸² 83 al I^{a1} 1026ff 200 |

3 τοὺς πρὸς πᾶσαν συνειδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκα-
 4 λυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς
 ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτόφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ἀγῆσαι
 τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.
 5 οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους
 6 ἡμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν Gen 1:3
 ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσ-
 ῶπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ihre Erfolge 7 ⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὄστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ
 8 τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενο-
 9 χωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, ⁹ δικώμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκατα-
 10 λειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ
 Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
 11 φανερωθῇ. ¹¹ αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα
 12 καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν
 13 ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ¹³ ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως,
 κατὰ τὸ γεγραμμένον· »ἐπίστευσα, διδὲ ἐλάλησα,« καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διδὲ καὶ Ps 116:10
 14 λαλοῦμεν, ¹⁴ εἰδότες, ὅτι ὁ ἐγεῖρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγε-
 15 ρεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. ¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ἡμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα
 16 διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ¹⁶ Διδὲ
 οὐκ ἐγκαοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἀνθρώπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν
 17 ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν
 18 καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ
 σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσ-
 5 1 καιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. ⁵ 1 Οἶδαμεν γάρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν
 οἰκία τοῦ σκῆνους καταλυθῇ, οἰκοδομῆν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰ-
 2 ὄνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ
 3 ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἰ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εἰρε-
 4 θησόμεθα. ⁴ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκῆνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέ-
 λομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.
 5 ⁵ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεὸς ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀραβῶνα τοῦ

4 καταυγασαὶ H⁶³ a1 Ia¹ 1026 1066 a1 Mp Ωρ 1:2 Eus, διαυγασαὶ H⁶⁴ a1 I a1 Eus | add αυτοῖς p
 αυγασαὶ K | add του αορατου p δϛ (K 0 1 15) H^{62c} a1 I | 5 ~ ἰν Χϛ H⁶² 63 a1 Ia¹ 1026ff al it,
 ~ κν ἰν Χϛ Mp² Ia¹ 1028f, om κν Mp² H³, ἰν 1 ἰν² (1 Th 4 14) Mp H^{62*} (c x̄v) al it | 6 om o1
 Mp² H⁶¹ a1 | λαμψει H^{61-2*} a1 Ia¹ 1026* Kλ gg Mp Tert Ωρ | om os Mp Ia¹ 1026ff al it | ὑμων
 H⁶³ Ia1 Mp Ωρ^{2:1} | om της δοξης (10 s) Mp al | αυτου 1 του δϛ (Eph 1 12 14 3 16) Mp H^{63*} Ia¹
 1026ff it^{ocf} | om ἰν (2 10) Mp H⁶¹ a1 Ωρ | ~ Χϛ ἰν H⁶¹ Ia¹ 1026ff 70 al it | 10 add κ̄v a ἰν¹
 (10) K, Χϛ ἰν Ia¹ 1026ff it Tert 1:1 | Χϛ ἰν² Mp, ἰν Χϛ 1 του ἰν Ia¹ 1026ff | ~ φανερωθη a εν²
 (11) Mp H⁶⁴ Tert | 12 add μεν p o K | 13 om κατα—ελαλησα Mp | 14 om κν H⁶¹ a1
 Ia¹ 1066 r Tert | δια 1 συν K, om συν ἰν Ia¹ 1066 | εξεγερει (1 K 6 14) I², συνεγερει Ia¹ 1066 |
 16 εκκαουμεν K | εσωθεν 1 εσω ημων K |

5 3 επερ (cf Rm 8 17 uo Mptert *siquidem*) H⁶¹ 648 Ia¹ 1026ff 1066 | εκδυσασμενοι (4) Mp Ia¹
 1026ff it | 4 add τουτω p σκηνει (2 P 1 13) Mp I² it | add τουτο p θνητων Mp Ia¹ 1028f (gg f)
 Ambrst | 5 add και p o² (cf 1 22) K |

6 πνεύματος. ⁶ Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες, ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώ-
7 ματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου, ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδους,
8 ⁸ θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημηῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημηῆσαι
9 πρὸς τὸν κύριον. ⁹ διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες,
10 εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐμπροσθεν τοῦ
βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἐπρα-
ξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.

Rekapi- 11 ¹¹ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῶ δὲ πεφανερώ-
tulation 12 μεθα. ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερωθῆσαι. ¹² οὐ πάλιν ἑαυ-
τοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα
13 ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. ¹³ εἴτε γὰρ ἐξέ-
14 στημεν, θεῶ, εἴτε σωφρονούμεν, ὑμῖν. ¹⁴ ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἑστέθει ἡμᾶς,
15 κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἅρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ¹⁵ καὶ
ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν
16 ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. ¹⁶ Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρ-
17 κα. εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ¹⁷ ὥστε
18 εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις. τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά. ¹⁸ τὰ
δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος
19 ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ¹⁹ ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον κατα-
λάσσωσιν ἑαυτῷ μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν
20 τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ
21 παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ καταλλάγητε τῷ θεῷ. ²¹ τὸν
μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνην
θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6 1 ¹ Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξα-
2 σθαι ὑμᾶς. ² λέγει γάρ· «καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά Jes 49s
3 σοι.» ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. ³ μηδεμίαν ἐν μη-
4 δευίᾳ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάνοντες ἑαυ-
τοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι ἐν ὁποιοῦν ἢ πολλῇ ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,
5 ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νη-
6 στεῖαις, ⁶ ἐν ἀγνόητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρησιμότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ,
7 ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς
8 δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας
9 καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς
10 ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ¹⁰ ὡς λυ-
πούμενοι αἰεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχον-
τες καὶ πάντα κατέχοντες.

10 α 1 τα om προς α Μρ Ia¹ 1026ff, ο 1 προς α H⁶⁶, ο 1 α Ia¹ | κακον 1 φαυλον (Rm 9 11) Κλ K
H⁶¹, πονηρον (Lk 6 45) Ia¹ | 12 add γαρ p ου K | ου 1 μη εν K | 14 add ει α εις H^{62c} 53*
al I cplur K⁵:13 K^r | 16 add δε p ει K, ~ και ει Ia¹ 1028f it | 17 add τα παντα p καινα (cf
Ap 21 5) Μρ K, add τα παντα α καινα H^{al} I K^{4:5} | 18 add ιβ α Χβ K | 20 δεομενοι ..
καταλλαγηναι (84) H⁶⁶ Ia¹ 1026ff al | 21 add γαρ p τον K | ~ θεου δικαιοσυνη (Rm 3 8)
H³ 66 Ia¹ 1066 65 200 264 al Eυσ 1:3 |

6 4 συνιστωντες K gg H⁶¹ al Ia¹ 1066 al, συνισταντες H^{62c} 53 al Ia¹ 1026ff 200 Κλ |

- 11 ¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφηνεν πρὸς ὑμᾶς, Κορινθιοί, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται.
- 12 ¹² οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. ¹³ τὴν
- 14 δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. ¹⁴ Μὴ γίνεσθε
 Ein- geschaltete Mahnung (6,14-7,1)
- 15 ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία
 16 φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῶ
 16 μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ τίς δὲ συγκατάθεσις ναφ̄ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ
 17 ἔσονται αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. ¹⁷ διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν
 Hes 37 27
- καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε. κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
 18 ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
 7 ¹ λέγει κύριος παντοκράτωρ. ⁷ ¹ Ταῦτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί,
 καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες
 ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.
- 2 ² Χωρήσατε ἡμᾶς. οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτή-
 3 σαμεν. ³ πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω, προεῖρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
 4 ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. ⁴ πολλὴ μοι παρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ
 μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν, πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ
 5 πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. ⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν
 6 ἄνεσιν ἢ σάρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἔξωθεν μάχαι, ἔξωθεν φόβοι. ⁶ ἀλλ'
 ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου.
 7 ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει, ἣ παρεκλήθη
 8 ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν
 8 ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπι-
 9 στολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην. βλέπω γάρ, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ
 9 καὶ πρὸς ὄραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, ⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε
 10 εἰς μετάνοιαν. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ ἢ
 γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται. ἡ δὲ τοῦ
 11 κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ ἴδου γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἵδὸν κατὰ θεὸν λυπη-
 12 θῆναι πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογία, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ
 φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
 12 ἀγνοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ¹² ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ
 13 ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
 13 πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. ¹³ Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει
 ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα
 14 αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ¹⁴ ὅτι εἰ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχόνθη,
 ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ
 15 Τίτῳ ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἔστιν

6 ¹⁴ τις δε I η τις (15r) Tert K sy | 15 Xw̄ (cf 14) K | 16 υμεῖς . . εστε Aδ K, ~ εστε a δῦ I a¹ | αυτοῖς I αυτων Mρ H³ I a¹ 1028f Ωρ Aδ | 16 μου I μοι (Lev 16¹²) H I a¹ arm Mρ Kλ Ωρ gg Tert Eus²:1 Ku Aδ | 17 εξελθετε K |

7 ¹ I αιματος I πνευματος (1 K 15⁶⁰) Mρ | 3 ~ ου a προς I K | συζην K | 5 ~ ανεισιν εσχηκεν H⁶³ al I a¹ 1028f e plur it | 10 κατεργαζεται (10^b) Ωρ K | 11 add υμας p λυπηθ. Kλ K | om εν Kλ K | αλλ⁶ H^{a1} I | add εν a τω K | 13 ~ δε p περισσ. I² K^r, om δε H^{a1} I a¹ | υμων I ημων K | 14 om η² H^{δ1-2*} al I a¹ | προς Titov I επι Titov H^{a1} I a¹ 1026ff 1066 al it sy |

ἀναμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε
16 αὐτόν. 16 χαίρω, ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

Die Kollekte Cap. 8-9

Die
Sammlung
unter den
Gemeinde-
mitgliedern

8 1 1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς
2 ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεῖα τῆς χαρᾶς
3 4 αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάρους πτωχεῖα αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότη-
4 5 τος αὐτῶν. 3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν, ἀθθαίρετοι 4 μετὰ
5 πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας
6 τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, 5 καὶ οὐ καθὼς ἠλπίζαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ
6 κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς τίτον, Ἰνα, καθὼς
7 προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. 7 ἀλλ' ὥσπερ
8 ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ
8 ἡμῶν ἐν ὑμῖν ἀγάπῃ, Ἰνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν
9 λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκι-
9 μάζων. 9 γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς
10 ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, Ἰνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖα πλουτήσητε. 10 καὶ γνώμην
10 ἐν τούτῳ δίδωμι. τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
11 καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσσι· 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε,
11 ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.
12 12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὼς ἐὰν ἔχη, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει,
13 14 13 οὐ γάρ, Ἰνα ἄλλοις ἀνεσις, ὑμῖν [δὲ] θλίψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος 14 ἐν τῷ νῦν
14 15 κairφ τὸ ὑμῶν περισσεύμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, Ἰνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσεύμα
15 γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, 15 καθὼς γέγραπται· «ὁ τὸ Ex 16:18
16 πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.» 16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ
17 τῷ δίδοντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τίτου, 17 ὅτι τὴν μὲν παρά-
17 κλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων ἀθθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς.
18 18 συνεπέψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὐ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ
19 πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, 19 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν
19 συνέκδημος ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ
20 κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, 20 στελλόμενοι τοῦτο, μὴ τις ἡμᾶς μωμήσῃται
21 ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν. 21 προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ
22 μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 συνεπέψαμεν δὲ αὐτοῖς
22 τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλακῆς σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
23 πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 εἴτε ὑπὲρ τίτου, κοινωνῶς
23 ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός, εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χρι-
24 στοῦ. 24 τὴν οὖν ἐνδεικνὴν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς
9 1 αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. 9 1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς
2 διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσὸν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν. 2 οἶδα

Die Ver-
trauens-
männer des
Paulus

8 1 γνωρίζω (1 K 15:1 Ga 1:11) H^{al} I^r K^{4:7} | 2 τον πλουτον I K | 3 υπερ I παρα
(2 K 18) K | 7 ὑμων . . ἡμιν K | 9 ἡμας H^{al} I Ωρ Ευσ | 12 αν H^{82*} I^r | add τις p
εχη K | 13 om δε H af d gg Kλ | 16 δοντι H^{al} I K^r it, διδουντι H⁸⁴⁸ Ia¹ 65 | 19 συν
I εν K | om αυτου H⁸² al I it, αυτην I αυτου al | 21 προνοουμενοι I προνοουμεν γαρ (Rm
12:17) Kλ K, nur προνοουμενοι H⁸³ al I al Kλ |

9 καθαίρεισιν ὁμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν
 10 ἐπιστολῶν. ¹⁰ ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία
 11 τοῦ σώματος ἀσθενής καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ τοῦτο λογιζέσθε ὁ τοιοῦτος,
 12 ὅτι, οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
 12 ¹² Ὁ δὲ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισί τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων
 ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ
 13 συνιᾶσιν. ¹³ ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
 14 κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὁμῶν. ¹⁴ οὐ
 γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὁμῶν
 15 ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν
 16 μεγαλυθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὁμῶν
 17 εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ζῆτομα καυχῆσασθαι. ¹⁷ Ὁ δὲ Jer 9^{22r}
 18 καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. ¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων ἐκείνός ἐστιν
 δοκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

Sein Verzicht auf Unterstützung

11 1 ¹ Ὁφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης. ἀλλὰ καὶ ἀνείχεσθέ μου.
 2 2 ζῆλῳ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἠρμολάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἄγνων
 3 παραστήσῃ τῷ Χριστῷ. ³ φοβοῦμαι δέ, μή πως, ὡς ὁ ὄψις ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν
 4 τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνό-
 5 τητος τῆς εἰς [τὸν] Χριστόν. ⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει,
 6 ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε, ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον,
 7 ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. ⁵ Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκεῖναι τῶν
 8 ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν
 9 παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ Ἡ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν,
 10 ἵνα ὑμεῖς ὕψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ ἄλλας
 11 ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὁμῶν διακονίαν, ⁹ καὶ παρῶν πρὸς
 12 ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός. τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλή-
 13 ρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας. καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἑμαυτὸν ὑμῖν
 14 ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ ἐστὶν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὐτῆ οὐ
 15 φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς;
 12 ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόν-
 13 των ἀφορμῆν, ἵνα, ἐν ᾧ καυχῶνται, ἐδρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ οἱ γὰρ
 14 τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλοιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ.
 15 ¹⁴ καὶ οὐ θαῦμα. αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός.
 16 ¹⁵ οὐ μέγα οὖν, εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης.
 ὧν τὸ τέλος ἐστὶν κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

9 add δε p ινα H^{a1} I^{a1} | 10 ~ επιστολαι μεν H | |12 συνιουσιν K, συνισασιν H^{52*} I^{a1} 200, συνησιν I^{a1} 1066 | 13 ουχι K | 18 συνιστων K |

11 1 ωφελον H^{a1} I | ανεχεσθε (1^b) H¹⁰³¹ I^{a1} 65 200 264 a1, ηνειχ- I^{a1} | om τι K | add τη a αφροσυνη K, add της a αφροσυνης H^{a1} I^{a1} 1028f a1 | 3 ~ Ευαν εξηπατ. K | add ουτω a φθαρη K | om και της αγνοτητος Kλ Ωρ K, ~ αγνοτ. . . απλοτ. I^{a1} 1026 | om τον (Kο 2s 1 P 14) H⁵² a1 I | 4 ανεχεσθε (1) H⁵¹ 548 I^{a1} 1026* a1, ηνειχεσθε I² K^{7:9} K^r | 6 φανερωδεντες K gg H I^{a1} 1028f | 7 εαυτον H³ 56 I^{a1} 1026f 65 200 a1 | 9 ουδενος K | ~ υμιν εμαυτον K, om υμιν I^{a1} 1066 a1 | 14 θαυμαστον (Jo 9³⁰) K |

Seine
Leistungen

16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξη ἄφρονα εἶναι. εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα
 17 δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρὸν τι καυχῆσωμαι. 17 ὁ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ,
 18 ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 ἐπεὶ πολλοὶ
 19 καυχῶνται κατὰ [τὴν] σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. 19 ἠδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν
 20 ἄφρόνων φρόνιμοι ὄντες. 20 ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει,
 21 εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. 21 κατὰ
 ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν. Ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνη
 22 λέγω, τολμῶ κἀγὼ. 22 Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγὼ. Ἰσραηλιταὶ εἰσιν; κἀγὼ. σπέρμα
 23 Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγὼ. 23 διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ.
 ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως,
 24 ἐν θανάτοις πολλάκις. 24 ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον,
 25 τρίς ἐραβδίσθην, ἀπαξ ἐλιθάσθην, τρίς ἐνανάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ
 26 πεποίηκα. 26 ὁδοιπορίας πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κιν-
 δύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ,
 27 κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, 27 [ἐν] κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν
 ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμ-
 28 νότῃ, 28 χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ ἐπίστασις μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν
 29 τῶν ἐκκλησιῶν. 29 τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ
 30 πυροῦμαι; 30 εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. 31 ὁ θεὸς καὶ
 πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν ἐβλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.
 32 ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν
 33 πιάσαι με θέλων, 33 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ
 12 1 ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. 12 1 Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι
 2 γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 2 οἶδα ἀνθρώπων ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν
 δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς
 3 οἶδεν, ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. 3 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
 4 ἀνθρώπων, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, 4 ὅτι
 ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
 5 λαλῆσαι. 5 ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ
 6 ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. 6 ἂν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλή-
 θειαν γὰρ ἔρω. φεῖδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογισθῆται, ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει
 7 ἐξ ἐμοῦ 7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. Διό, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη
 μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατάν, ἵνα με κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι.
 8 8 ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστή ἀπ' ἐμοῦ. 9 καὶ εἰρηκέν
 μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἢ γὰρ δύναμις [μου] ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν

Seine
Gesichte

17 ~ λαλῶ² a κατα K | 18 om την (Rm 13 4:1 8:4f 12f uō gg Jo 8:15) HI | 20 ~ υμας² a
 εις K | 21 ἡσθενησαμεν (Mt 25:36) K | 23 ~ πληγαις . . φυλακαῖς K | υπερβαλλοντως . . περι-
 σσοτερωσ K | 24 τεσσαρακοντα H^{δ1*-2} 74 Ia¹ 1026 70 al | 27 om εν¹ H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026ff | 28 επι-
 συστασις K | μου l μοι K | 31 add ἡμων p κυριου H³ al I | add Χυ p Iβ K | 32 ~ Δαμασκ. πολιν K |
 12 1 add ει a καυχασθαι (11 30) H^{al} I^{al} vg | δη l δει (gg 11 30) K, δε H³² 56 Ia¹ 1026* 70 |
 συμφερε (8 10 1 K 6 12 uō) K | μοι l μεν K | δε l γαρ (1 K 4 19 16 5) H^{εαο} 86 103f 8356 Ia¹ 1028f
 3 172 8180ff vg arm | 6 add τι p ακουει K | 7 om διο Aδ K | σατανα (Mt 4 10 16 23) H^{δ1-2*}
 84* al Ia¹ 1026ff Ωρ Tert | om ινα μη υπεαιρωμαι H^{δ2*} al | Ia¹ 1026ff al | 9 om μου² H^{δ1-2*}
 84* Ia¹ 1026ff lat Mρ Ωρ Tert | τελειουται Kgg H^{δ1-2*} 84 Ia¹ 1026ff 2 173 Ωρ 1.2 |

μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ Διὸ ἐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεισιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

Sein Verhalten gegenüber der Gemeinde

¹¹ ¹¹ Γέγονα ἀφρων ὁμοίως με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὄφ' ὁμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι.

¹² ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὁπομονή ¹³ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. ¹³ τί γὰρ ἐστίν, ὃ ἠτήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ¹⁴ Ἰδοὺ τρίτον [τοῦτο] ἐτοίμως ἔχω ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ [καὶ] περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ἤττον ἀγαπῶμαι; ¹⁶ Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς. ἀλλὰ ὑπάρχων πανούργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μή τινα, ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνησιν;

Appell an die Gemeinde

¹⁹ ¹⁹ Πάλαι δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. ²⁰ τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. ²⁰ φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἔλθῶν οὐχ, οἷους θέλω, εἶρω ὑμᾶς, καγῶ εἰδέθῃ ὑμῖν, οἷον οὐ θέλετε, μή πως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθείαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι

²¹ ²¹ μή πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσει με ὁ θεὸς μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθῃσω πολλοὺς τῶν προημερηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ

13 ¹ ¹ πορνείᾳ καὶ ἀσελείᾳ, ἣ ἐπραξαν. ¹³ ¹ Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ Deut 19 15

² στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθῆσεται πᾶν ῥῆμα.· ² προείρηκα κα, προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπῶν νῦν, τοῖς προημερηκόσιν καὶ τοῖς

³ λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι, ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι, ³ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.

⁴ ⁴ καὶ γὰρ [εἰ] ἔσταυρώθῃ ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς

⁵ ⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε, εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν ἐστίν; εἰ μὴτι ἀδόκιμοί ἐστε.

⁶ ⁶ ἐλπίζω δέ, ὅτι γινώσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδόκιμοι. ⁷ εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν

¹⁰ καὶ ¹ εν⁵ (Rm 2° 2 Th 1⁴) H^{δ1-2*} al Ia² 175 Ωρ 1:1, add καὶ α ἐν al | ¹¹ add καυχόμενος p αφρων K | ¹² αλλα τα 1 τα μεν Ia¹ 1066 200 al, add αλλα α τα Ia¹ 1028f al, μενοι 1 μεν H^{al} I al | add εν α σημειοις (2 Th 2°) K | om τε (Hb 2⁴) K | ¹³ ησσωθητε H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026*, ελατωθητε Ia¹ 1028f | ¹⁴ om τουτο (gg 13¹) K, ~ τουτο τριτον Ia¹ 1026 al | add υμων p καταναρκησω (13) K, add υμας Ia¹ 1026ff, υμιν Ia¹ | ¹⁵ om κα² H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026ff r | αγαπω H^{δ2*} al Ia¹ 264 al | ησσον H Ia¹ 1026* 1066 al, ελασσον Ia¹ 1028f | ¹⁶ καταναρκησα (18) H^{δ2} al Ia¹ 1028f al, υμων H^{δ2} al Ia¹ 1028f al | αλλ K | ¹⁹ παλιν (3¹ 5¹²) K | κατενωπιον 1 κατεναντι K | add του α δυ K | ²⁰ epis (1 K 3³ Rm 13¹³) H^{δ2} al I^o K^o | ζηλος (Rm 13¹³) H^{δ1} al Ia¹ 1026ff 7 | ²¹ ελθοντα με, om με² K | ταπεινωση H^{δ2} al I eplur | **13** ¹ add ιδου α τριτον (12¹⁴) H eplur Ia¹ 200 eplur | ~ μαρτυρων p τριων (1 T 5¹⁰) Mρ H al Ia¹ | ² add γραφω p νυν (10) K sy | ⁴ om ει H Ia¹ 1026ff 1066 al K^c Eus gg Iππ Ωρ | συν 1 εν (4^b) H^{δ2} al Ia¹ 1028f | ζησομεν (Rm 6² 8) H Ia¹ 1026ff al | ⁵ ~ 15 X5 K | ⁷ ευχομαι (3 J 2 gg 2 K 13° cf e) K |

θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανώμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς
8 τὸ καλὸν ποιήτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὄμεν. ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθα τι κατὰ τῆς ἀλη-
9 θείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ χαίρομεν γάρ, ὅταν ἡμεῖς ἀσθενώμεν, ὑμεῖς δὲ
10 δυνατοὶ ἦτε. τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ Διὰ τοῦτο ταῦτα
ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣν ὁ κύριος
ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Schluss 11 ¹¹ Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε,
12 εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² Ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἄγιοι πάντες.
13 ¹³ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία
τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

9 om γαρ (79 10) Ia¹ 1026^c 65ff 264 al, δε 1 γαρ I al | add δε α και K, γαρ 1 και I al | 10 ~ ο
κς p μοι (108) K | 12 ~ φιλήματι αγιω (sonst stets) H⁶⁴ al Ia¹ 1028f al | 13 add ημων
p κω (1 Th 5 28) I eplur K^r | add αμην p ωμων K |

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Adresse 1 1 ¹ Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ
2 Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ
3 πάντες ἀδελφοὶ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
4 πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστώτος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα
Einleitung 5 τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
6 ⁶ Θαυμάζω, ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι
7 Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον. ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασ-
8 σοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ
ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἀγγελος ἐξ οὐρανοῦ ὑμῖν εὐαγγελίζηται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν,
9 ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται
παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

Des Paulus 10 ¹⁰ Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι
Stellung 11 ἀνθρώποις ἤρσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην. ¹¹ ἄγνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί,
zum Gesetz 12 τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἀνθρώπων. ¹² οὐδὲ
γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ ἔξοτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως
a) Seine 13 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹³ Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,
Selb- 14 ὅτι καθ' ὑπερβολὴν εἰδὼκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ
ständigkeit 14 ὅτι καθ' ὑπερβολὴν εἰδὼκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ
gegenüber 14 ὅτι καθ' ὑπερβολὴν εἰδὼκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ
der Ur- 14 ὅτι καθ' ὑπερβολὴν εἰδὼκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ
gemeinde 14 ὅτι καθ' ὑπερβολὴν εἰδὼκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ

1 3 ~ ημων p κω K^{18:5}, om ημων Ia¹ 264 al | 4 υπερ 1 περι (Ti 2 18) H^{61-2c} al I | ~ ενεστωτος
αιωνος om του² I K gg H^{61-2*} al Ωρ 4:1 | 6 om Χυ Μρ Ia¹ 1028f af | 8 ~ εὐαγγελίζεται υμιν
(8^b) I K, αλλως 1 υμιν¹ Μρ, om υμιν¹ H^{62*} 86 Ia¹ 1028f 1066 [af Μκλλ^{εὐσ} 1:1 Ευσ Tert, εὐαγγελι-
σεται Μρ H⁶² al Μκλλ^{εὐσ} 1:2 Tert Ωρ | 10 add γαρ p ει (2 18 21 3 18 21) K, γαρ 1 ει Ia¹ 200 al |
11 δε 1 γαρ (1 K 15 1) K | 12 ουδε 1 ουτε (12^a) H Ia¹ 1026ff 1066 200 al Μκλλ^{εὐσ} |

15 σοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν
 ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ
 16 ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
 17 εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
 τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπήλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
 18 Δαμασκόν. ¹⁸ Ἐπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν,
 19 καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ
 20 εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ Ἐγὼ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον
 21 τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς
 22 Κιλικίας. ²² ἤμην δὲ ἀγνοοῦμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησιαῖς τῆς Ἰουδαίας ταῖς
 23 ἐν Χριστῷ. ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, ὅτι ὁ δῶκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται
 24 τὴν πίστιν, ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοί τὸν θεόν.

2 1 ¹ Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβαν, συμ-
 2 παραλαβὼν καὶ Τίτον. ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν. καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέ-
 3 λιον, ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μὴ πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ
 4 ἔδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἑλλήν ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.
 5 ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισήλθον κατασκοπεῖσαι τὴν
 6 ἐλευθερίαν ἡμῶν, ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν. ⁵ οἷς
 οὐδὲ πρὸς ὄραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς
 7 ὑμᾶς. ⁶ ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι, ὅποιοι ποτε ἦσαν, οὐδὲν μοι διαφέρει,
 8 πρόσωπον ὁ θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει. ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες οὐδὲν προσ-
 9 ἀνέθεντο, ⁷ ἀλλὰ τούναντίον ἰδόντες, ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκρο-
 8 βυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν
 9 τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν
 δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στυλοὶ εἶναι, δεξιὰς
 10 ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβαν κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτο-
 11 μὴν. ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.
 12 ¹¹ Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντίστην, ὅτι
 13 κατεγνωσμένος ἦν. ¹² πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν
 14 ἔθνων συνήσθιεν. ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλλον καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος
 15 τοὺς ἐκ περιτομῆς. ¹³ καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε
 16 καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ ἀλλ' ὅτε εἶδον, ὅτι οὐκ ὀρθο-
 ποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ
 σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἔθνικῶς καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, ἕως τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις
 15 16 Ἰουδαῖζειν; ¹⁵ ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἔθνων ἀμαρτωλοὶ, ¹⁶ εἰδότες δὲ, ὅτι οὐ

17 ἀπηλθον (17^b) H^{δ1} I^a 1^{oxo}1066 7f al | 18 ~ ἐτη τρία (2K 12^a Ac 7° u^o) K | Πετρον | Κηφᾶν (27) K |

2 1 om παλιν bo Mr Ir, ~ ανεβην παλιν I^a 1^o26ff | 4 καταδουλωσονται K | 5 om οἱς ουδε Mr (non om ουδε) I^a 1^o26 Ir Vict | 6 om ο K | 8 καὶ ἐμοι K, καὶ ἐν ἐμοι I^a 1 | 9 ~ Πέτρος (1 Κηφᾶς) . . Ιακ. Mr I^a 1^o26ff Vict | add μεν p ημεῖς H^a 1 I K 6:19 K^r | 10 ~ ἵνα a τῶν Mr I^a 1^o26ff | 11 Πέτρος | Κηφᾶς (s) K | 12 ἦλθεν (11) H^{δ1-2} al I^a 1^o26ff al | 13 ~ αὐτῶν p υποκρίσει H^eplur I^a 1^o26ff 200 eplur | 14 Πέτρῳ | Κηφᾷ (s) K | ουκ | ουχι (11^a) K, ουχ H^{δ2*} 63 al I^a 1^o70 eplur, om ουχι I^a 1 | ~ ζῆς a καὶ K | τι | πως K |

δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ ἐβρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἅρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. ¹⁸ εἰ γὰρ, ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οικοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω. ¹⁹ ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι. ²⁰ ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἅρα Χριστὸς ὄφρα ἀπέθανεν.

Schriftbeweis für die Glaubensgerechtigkeit

3 ¹ Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἑσταυρωμένος [ἐν ὑμῖν]; ² τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε; ⁴ τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἰ γὰρ καὶ εἰκῆ. ⁵ ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν; ⁶ ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν, τῷ θεῷ, ⁷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ Γινώσκετε ἅρα, ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, ⁸ οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. ⁸ προῖδουσα δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσαστο τῷ Ἀβραάμ, ὅτι «ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.» ⁹ ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ ¹⁰ Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν. γέγραπται γάρ, ὅτι «ἐπι- ¹¹ κατάρτος πᾶς, ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά.» ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ ¹² δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρτας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρτα, ὅτι γέγραπται: «ἐπικατάρτος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ¹⁴ ἐπὶ ξύλου», ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. ¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἀνθρώπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδικάσεται. ¹⁶ τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματι σου, ὃς ἔστιν Χριστός. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονώς νόμος οὐκ ἄκυροί, εἰς τὸ καταργῆσαι

16 om δε (Rm 6° 2 K 4 14 uδ) K | ~ 15 Xv (16^a) H^{δ1} al I^{a1}, om 15 I^{a1} | διοτι 1 oti² (Rm 3 20) K | ~ ου δικαιωθ. a εζ² (16^a) K | 18 συνιστημι K | 20 εξαγορασαντος 1 αγαπησαντος (3 13) M^p | **3** 1 εβασκηνεν I^c plur K^r | add τη αληθεια μη παιδεσθαι η βεασκανεν (cf 5 7) K | om εν υμιν (cf 1 K 1 23) H I^a 1 200 al f^r | 6 om 6-8 M^p | 7 ~ υιοι εισιν (gg Rm 8 14) H^{δ1}-2* 162 257 Vict Ir 1:1 Θδτ gg af vg Tert | 10 υπο νομον 1 εξ εργ. νομου (cf 4 21 5 18 6 14) M^p | om οτι (4 27) Ωρ K | add εν α πασιν (Hb 8°) Ωρ K | 12 add ανθρωπος η αυτα (Rm 10 5) K | 13 om οτι, add γαρ η γεγραπται (10) K | 14 ευλογιαν 1 επαγγελιαν (14^a) M^p I^a 1 1026 ff (gg f) 200 | πνευματικην ευλ. 1 επαγγ. του πνς (Eph 1 3) M^p | 16 om δε M^p I^a 1 1026 ff vg | ερηθησαν K | ο 1 ος M^p H¹⁶² I^a 1 1026 (gg d) Tert Ir, ου I^a 1 1028 f | 17 add εις Xv η θεου K | ~ επι α τετρακοσια (2 K 12 2) K |

18 τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἢ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας. τῷ δὲ Ἄβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

Vorüber-
gehende
Aufgabe
des
Gesetzes

19 ¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, ᾧ ἐπήγγελται, διαταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ με-
20 σίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἰς ἔστιν. ²¹ ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγ-
21 γελιών τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,
22 ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη. ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὄπῳ
ἁμαρτιαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.
23 ²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν ὄπῳ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς
24 τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν
25 εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ²⁵ ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὄπῳ
26 παιδαγωγὸν ἔσμεν. ²⁶ Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἔστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ

27 Ἰησοῦ. ²⁷ ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε. ²⁸ οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ οὐδὲ
Ἕλλην, οὐκ ἐνὶ δούλῳ οὐδὲ ἐλευθέρῳ, οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θήλῃ. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς
29 ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἄβραάμ σπέρμα ἐστέ,

4 ¹ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. ⁴ ¹ Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος
2 νῆπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὧν, ² ἀλλὰ ὄπῳ ἐπιτρόπος
3 ἐστὶν καὶ οἰκονόμος ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. ³ οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε
4 ἦμεν νῆπιοι, ὄπῳ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεθα δεδουλωμένοι. ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ
πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
5 γενόμενον ὄπῳ νόμον, ⁵ ἵνα τοὺς ὄπῳ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπο-
6 λάβωμεν. ⁶ Ὅτι δὲ ἔστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
7 εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κράζον· Ἄββᾶ ὁ πατήρ. ⁷ ὥστε οὐκέτι εἰ δούλος ἀλλὰ
8 υἱός. εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ. ⁸ Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν
9 ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὐσίαν θεοῖς. ⁹ νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσ-
θέντες ὄπῳ θεοῦ πῶς ἐπιστρέφετε ἰσχυρῶς ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς
10 πάλιν ἀνωθεν δουλεῦειν θέλετε; ¹⁰ ἡμέρας παρατηρήσατε καὶ μῆνας καὶ καιροῦς
11 καὶ ἑνιαυτούς; ¹¹ φοβοῦμαι ὑμᾶς, μὴ πως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

Persön-
licher
Appell
an die
Galater

12 ¹² Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἠδικήσατε.
13 ¹³ οἴδατε δέ, ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ
τὸν πειρασμὸν ὑμῶν τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς
15 ἀγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. ¹⁵ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν;
μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι.

16 ¹⁶ ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ
19 εἰς τὴν ἰα¹ 1026ff 1066 Κλ Ωρ Μκλλ^{εστ} | 21 ~ αν α εκ Κ, ~ αν ην Η^{δ1} δ3 α1, om αν Ια¹ 1026ff
α1, om ην Ια¹ 1028f | 22 υφ l υπο (Rm 3⁹) Η^{δ4} Ια¹ 1026ff 1066 α1 | 23 συγκαίτοιμοι (cf 22
Rm 11²² gg Jo 20¹⁹ 28 Ac 5²³) Η Ια¹ 1026ff α1 Κλ 1:1 | 24 add l̄ p Χϋ (216) Ια¹ 1026ff 1066
200 α1 | 26 om θεου und δια Μρ | 29 add και α κατ Κ |
4 2 αλλ Η^{α1} Ι | 3 add κατα ανθρωπον λεγω p οτε (315) Μρ | ημεν l ημεθα (3^a) Κλ Κ |
4 γεννωμενον l γενομενον¹ (Lk 1³⁵) Ια¹ 1066 65 200f 264 cplur | 6 εσμεν l εστε (Rm 8¹⁶) Μρ |
add του θυ p υιοι Μρ Ια¹ 1026ff | om ο θυ Μρ Η^{δ1} 78; | om του υιου Μρ | υμων Διδ Vict Κ |
7 αλλ Κ | θυ δια Χϋ l δια θυ (cf Rm 8¹⁷) Κ, μεν θυ συγκαληρονομος δε Χϋ Η^{δ6}, add l̄ α Χϋ (in
Κ) Η^{α1} Ι cplur | 8 ~ μη φυσει Μρ Κ | ~ εδουλευσατε p θεοις Μρ Ια¹ 1026ff it | 9 δουλευσαι
Η^{δ1-2} | 14 μου l υμων (14^b cf Lk 22²⁸) Κ, om υμων Η^{α1} Ια¹ | om τον² Η^{δ1-2*} α1 | 15 τις l
που Κ | add ην p ουν Κ | add αν α εδωκατε Κ, add και l αν Ια¹ 1028f | 17 αλλ Ηα1 Ι |

- 18 ἐκκληΐσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ
 19 πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρῆναι με πρὸς ὑμᾶς, 19 τεκνία μου, οὓς πάλιν
 20 ὠδίνω, μέχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. 20 ἤθελον δὲ παρῆναι πρὸς ὑμᾶς
 21 ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
 21 22 ²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὅπο νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² γέ-
 γραπται γάρ, ὅτι Ἄβραάμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς
 23 ἐλευθέρης. ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς
 24 ἐλευθέρης διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ²⁴ ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα. αὐταὶ γάρ εἰσιν
 δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ.
 25 ²⁵ τὸ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ. συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ.
 26 δουλεῖ γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ²⁶ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαὴμ ἐλευθέρη ἐστίν,
 27 ἥτις ἐστὶν μήτηρ [πάντων] ἡμῶν. ²⁷ γέγραπται γάρ· «εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουσα, Jes 54:1
 ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς
 28 ἐχούσης τὸν ἄνδρα.» ²⁸ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ.
 29 ²⁹ ἀλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ
 30 νῦν. ³⁰ ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; «ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ Gen 21:10 12
 31 γὰρ μὴ κληρονομίη ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρης.» ³¹ διό,
 ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρης.
- 5 1 ¹ Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν. στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ
 2 δουλείας ἐνέχεσθε. ² Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι, ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς
 3 ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι
 4 ὀφειλέτης ἐστὶν ὄλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατηγορήθητε ἀπὸ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν
 5 νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ⁵ ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως
 6 ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι
 7 ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ⁷ Ἐτρέχετε καλῶς,
 8 τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν [τῇ] ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ ἢ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος
 9 ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ,
 10 ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε. ὁ δὲ ταράσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾗ.
 11 ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα καθήρηται τὸ
 12 σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

18 add to a ζηλοῦσαι K ζηλοῦσθε H^{δ1-2} 648 vg Ωρ | 19 τεκνα (1 K 4 14) H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026ff
 Mr Μικλλ^{εσ} Eυσ¹⁻¹¹ | αχρῖς (310) Κλ Eυσ K gg H^{δ1-2*} 74 78 1038 Ia² 175 3 8505f | 21 αναγινωσκете
 1 ακουετε (2K 3 18 Δc 15 21) Mr² Ia¹ 1026ff al It Ωρ 4:8 | 23 om μὲν Mr H^{δ1} vg | δι 1 δια τῆς (318)
 H^{δ2} 83 al Ial gg Ωρ, κατ ἐπαγγελίαν (320) Ial Χρ | 25 δε 1 γαρ¹ (cf 28) H^{δ1} al Ia¹ 1026 al | om
 Ἄγαρ (p γαρ) H^{δ2} 83 al Ia¹ 1028f r vg | δε 1 γαρ² K | 26 om παντων H^{εac} 820 830 84 3 74f 103f Ia¹
 1026ff 200 al it Mr Ωρ 3:2 Παμφ Eυσ | 28 ημεῖς . . ἐσμὲν (31) K | 30 κληρονομησει HI |
 31 ἀρα 1 διο (320) K, ημεῖς δε (28 K) H^{δ3} al Ia¹ 200 al, om διο Ia¹ 1066 al, ἀρα οὖν Ia¹ 1028f |
 5 1 add η α ημας ~ οὖν p ελευθερία K, add η α ημας H^{al} Ia¹ 1066, η ελευθ. 1 τη ελ. η (K) Ia¹
 1028f lat Mr² Or, om η (in K) Ial, om οὖν Ia¹ 1026 1066, οὖν bis Ial | ~ Χς ημας Mr K |
 υμας Ial | ἀνεχέσθε (1 K 11 10r) Ia¹ 1026* 65 101 200 264 al | 3 οτι πας ἀνθρωπος—μενος 1
 παντι—οτι Mr, om οτι H^{δ2*} 1038 | πληρωσαι 1 ποιησαι (cf Mt 5 17) Mr Ial sy | 4 add του α
 Χς K | ἐξεπέσατε K^{8:6} Kc Kr | 6 om Iy Mr H^{δ1} Κλ | 7 om τη (gg Rm 2α) H | 9 δολοι
 1 ζυμοι Mr Ia¹ 1026* it Vict | 10 αν K | 11 add του Χς p σταυρου (6 12) H^{al} Ial |
 12 ὄφελον H^{al} I |

13 ¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς
 14 ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος
 15 ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ¹⁵ εἰ Lev 19:18
 16 δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθείετε, βλέπετε, μὴ ὅπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. ¹⁶ Λέγω
 17 δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελήσητε. ¹⁷ ὁ γὰρ σὰρξ
 ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, ταῦτα δὲ ἀλλήλοις
 18 ἀντίκειται, ἵνα μὴ, ἃ ἐὰν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ
 19 ἐστέ ὅπῳ νόμον. ¹⁹ φανερά δὲ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστιν πορνεία,
 20 ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἐχθραὶ, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί,
 21 ἐριθείαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, [φόννοι,] μέβαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια
 τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς [καὶ] προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες
 22 βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη,
 23 χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, ἡ χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραότης, ἐγκράτεια.
 24 κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστὶν νόμος. ²⁴ οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα
 25 ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. ²⁵ εἰ ζῶμεν πνεύματι,
 26 πνεύματι καὶ στοιχώμεν. ²⁶ μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλή-
6 1 **λοῖς φθονοῦντες.** ⁶ 1 ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῆ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,
 ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν
 2 σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε
 3 4 τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ³ εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὢν, φρεναπατᾶ ἑαυτὸν. ⁴ τὸ
 δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει
 5 6 καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ⁵ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ⁶ Κοινωνεῖτω
 7 δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ Μὴ πλανᾶσθε,
 8 θεὸς οὐ μνηστρίζεται. ⁸ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ⁸ ὅτι ὁ
 σπείρων μὲν τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς
 9 τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ
 10 ἐκκακῶμεν. καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλούμενοι. ¹⁰ Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν
 ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς
 πίστεως.

Eigen- 11 12 ¹¹ Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ. ¹² Ὅσοι θέλουσιν
 εὐπροσώπησαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ

14 ὑμῖν | ἐνὶ λόγῳ Μρ, add ἐν ὑμῖν α ἐν I^{a1} 1026ff Vict | πληροῦται K, ἀνακεφαλαίουται (Rm
 13 p) I^{a1} | om ἐν τῷ Μρ I^{a1} 1026ff | εαυτον K^{8:9} H^{a1} I | 15 ὑπο K | 17 γὰρ | δε²
 H^{δ1-2*} al I^{a1} 1026ff Iat Κλ Ωρ | ~ ἀντικ. ἀλλήλοις K | ἀν K | 19 add μοῦχεια α πορνεία (Mt
 15:19 Mk 7:21) K | 20 εἰδωλολατρεῖαι Μρ H^{δ3} I^{a1} 1026ff Ωρ Cyp | ἐρις H^{δ1-2} al I | ζήλος
 (1 K 3₃) H^{δ1} al I^{a1} 1026ff | 21 om φονοὶ (gg Rm 12₉) H^{δ1-2} al I^{a1} Μρ Κλ Ωρ Ir | om καὶ²
 (Eph 3₃) H^{δ1-2*} I^{a1} 1028f af f vg Tert gg Μρ Κλ Ωρ | 23 πραότης H gg Κλ Ωρ Me^δ | 24 om
 I^δ Μρ K | 26 γινώμεθα I | προκαλοῦμενοι H^{a1} I | ἀλλήλους (26*) H^{δ1} al I |
6 1 πραότητος H | 2 ἀναπληρώσατε H^{δ1} bo I^{a1} 1028f Μρ | 3 ~ εαυτον φρεναπατα K |
 7 om μὴ (cf Mt 22₂₉) Μρ it | 9 ἐκκακούμεν H I^{a1} 1026*³ δ505 Κλ^{1:1} | 9 θερίσομεν H I gg af
 vg Μρ Κλ | 10 ἐχωμεν (10^b) H I^{a1} | ἐργαζόμεθα H I^{cplur}, ἐργασόμεθα I^{a1} 1066 65f 200 264 |
 12 ~ μὴ α τῷ K | δῶκονται H^{δ3} cplur I |

- 13 σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκονται. 13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶνται. 14 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ ἡ κόσμος. 15 οὔτε γὰρ περιτομὴ 16 τί ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.
- 17 17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
- 18 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

13 περιτεμνόμενοι (1 K 7¹⁸ gg Gr̄ 5₃) K^{11:5}, περιτεμνημένοι I^a 1028^f καυχῶνται H^{al} I | 14 add τω α κοσμο K | 15 add εν Χω̄ ἰβ α ουτε ~ γαρ α Χω̄ (5₆) K | ἰσχυει ἰ ἐστιν (5₆) K | 16 στοιχοῦσιν (cf Rm 4¹²) H^{53*} al I^a 1026^{ff} 1066 200 Vict Hier | 17 add εικη α κοπους Mr | om κύ H^{δ1} al f Ωρ, add Χω̄ p ἰβ (18) H^{δ2} I^a 1026^{ff} 264 al Vict, Χω̄ ἰ κύ ἰβ Mr H^{al} I^a Mr ψιγν Θδοτ^α | add ἡμων p κύ (18) I^a 1026^{ff} al Vict |

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Adresse 1 1 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὐσιν 2 [ἐν Ἐφέσῳ] καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1. Teil: Das Evangelium

Eingang 3 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς 4 ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, 4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον 5 αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, 6 κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, 7 ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ, 7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἀφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 9 8 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει 9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον 10 τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς 11 οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, 11 ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 12 εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότες ἐν τῷ Χριστῷ,

1 1 ~ Χω̄ ἰβ (1^b 2 K 1₁) H^{δ1} al I^a 1026 al Ωρ | om εν Εφεσω H^{δ1*·2*} 78 Mr Ωρ Βασ, ~ εν Εφεσω ουσιν I^b 2 3370 | 3 add ἰβ p Χω̄ (1) I^a 1026° 65^f al | 6 εν η ἰ ης K | 7 τον πλουτον K | χρηστος ἰ χαριτος (Rm 2₄) H^{al} I^a | 9 om αυτου² Mr I^a 1026^{ff} | 10 εν ἰ ἐπι (Κο 1₁₆) H^{exc} δ1·2* I | 11 add του θυ p προθεσιν (Rm 9₁₁) H^{al} I^a 1026^{ff} 1066 65 200 al | 12 add της α δοξης (14 gg 6) H^{δ4} I^a 1000 al | om αυτου Mr I^a 1026^{ff} |

13 ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας
 ὁμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ,
 14 ¹⁴ ὃ ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως,
 εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 ¹⁵ Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν
 16 ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὁμῶν μνεῖαν
 17 ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 18 Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπι-
 19 γνώσει αὐτοῦ, ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι
 ὁμᾶς, τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρο-
 19 νομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
 εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
 20 ²⁰ ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ καθίσας αὐτὸν ἐν
 21 δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνά-
 μεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
 22 τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, Ps 87

23 καὶ αὐτὸν ἔθηκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησίᾳ, ²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ,
 2 ¹ τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου. ² ¹ καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς
 2 τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ² ἐν αἷσι ποτε περιπατήσατε
 κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ
 3 ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας. ³ ἐν οἷς
 καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιούν-
 4 τες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ
 5 οἱ λοιποί. ⁴ ὁ δὲ θεὸς πλοῦσις ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν
 5 ἠγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησεν τῷ
 6 Χριστῷ, χάριτι ἔστε σεσωσμένοι, ⁶ καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπου-
 7 ρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁷ ἵνα ἐνδειξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸ
 ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 8 ⁸ τῇ γὰρ χάριτι ἔστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως. καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὁμῶν, θεοῦ τὸ
 9 ¹⁰ δῶρον. ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. ¹⁰ αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα,
 κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν
 αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

13 ὁμ της σωτηρίας ὑμων Μρ | om και² Μρ Ia¹ 1026ff 1066 bo arm Ir Vict | add αυτου p επαγγ.
 Μρ | 14 ος 1 ο K | 15 την² ³ H^{δ1-2*} al, om την² Ia¹ 1026ff, ~ αγαπην om την² p αγιους
 H^{al} Ia¹ | 16 add ὑμων p μνειαν (Rm 1σ 1 Th 1 2) K, add ὑμων p ποιουμ. Ia¹ 1028f | 18 om
 ὑμων H^{δ1} 548 78 arm Μρ | add και a τις² Ωρ K | 19 υμας (18) H^{al} Ia¹ 1026ff al, r Vict |
 20 ενηργησεν (Ga 2 8) K gg H^{δ1} 54 162 Ia¹ 200 | add των a νεκρων (1 Th 1 10) K^{7:4} |
 εκαθισεν 1 καθισας (1 Th 1 10) K | om αυτων² Κυ¹ K |

2 1 om ὑμων K, εαυτων 1 ὑμων H^{δ4*} | 3 ημεν Κλ Ευσ K | ~ φυσει τεκνο (Ga 2 15 4 8) Μρ H^{al}
 Ia¹ 1026ff al jt Ωρ 2:3 Tert, om φυσει I^{al} Κλ | 7 τον -οντα πλουτον K | 8 add της a πιστεως
 (3 12 17 Rm 3 31 Ga 3 14 gg Rm 3 22 uδ) K | 10 κω 1 ιυ Ia¹ 1028f d, om ιυ Μρ Vict | 11 μνη-
 μονευοντες 1 διο μνημον. υμεις (1 Th 1 3) Μρ | om διο Μρ al, δια τουτο 1 διο Ia¹ 1028f | ~ υμεις
 ποτε Μρ K, υμεις οι ποτε Ia¹ 1028f Or |

Der Friede
zwischen
Juden und
Heiden

11 Διὸ μνημονεῦετε, ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία
12 ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθη-
13 κῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπὶδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.
14 ¹⁴ Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὃ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον
15 τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἐχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ ¹⁵ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν
δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν
16 εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκατάλλῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ
17 σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἐχθραν ἐν αὐτῷ. ¹⁷ καὶ ἔλθων εὐηγγελίσατο εἰρήνην
18 ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς. ¹⁸ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσα-
19 γωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι
20 καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐπι-
κοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν ὄντος ἀκρογωνιαίου
21 αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη ἀΐξει εἰς ναὸν ἅγιον
22 ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

Jes 57:19

Paulus
der Zeuge
dieses
Mysteriums

3 1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν
2 ἔθνων, ² εἰ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι
3 εἰς ὑμᾶς, ³ ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραφα
4 ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυ-
5 στηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,
ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι,
6 ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμετόχα τῆς ἐπαγγελίας
7 [αὐτοῦ] ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ἐγενήθη διάκονος κατὰ τὴν
δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
8 ⁸ ἔμοι τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελί-
9 σασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ ⁹ καὶ φωτίσαι πάντας, τίς ἡ
οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ
10 πάντα κτίσαντι, ¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἔπου-
11 ρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποικίλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν
12 αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν

12 add εν a τω¹ (Mt 11²⁵ 12¹ 14¹ gg Ga 6⁹ 2 K 6²) Ωρ K | add αυτων p επαγγ. (3 6) Μρ Ia¹ 1028f Vict | 13 om Iῦ Μρ^g gg e K⁵ Ir Ωρ Vict | ~ εγγυς εγενηθητε K | αυτου l του Χῦ (Rm 3²⁵) Μρ | 14 της εχθρας l του φραγμου, om την εχθραν Μρ, add της εχθρας και a του Ia¹ 101 | om αυτου Μρ | 15 εαυτω Μρ K | 16 ~ τω σωματι a εν¹, δια του σταυρου p αυτω Μρ | 17 om ειρηνην² Μρ Ωρ K | 19 om εστε² Μρ K | 20 om και προφητων Μρ | add λιθου p ακρογων. Μρ Ia¹ 1026ff it Ωρ 1:5 Ευσ 1:2 | ~ Iῦ Χῦ Ευσ K, om Iῦ Μρ H^{52*} | 21 add η p πασα H al Ia¹ 1066 200 al Ωρ 1:1 |

3 3 εγνωρισεν (1 9) K | 6 om αυτου (so sonst stets) H Ia¹ 1026* al Ωρ | add τω a Χῦ (11) K, om Iῦ K | 7 εγενομην (Κο 1 25) K | την δοθεισαν (Κο 1 25) K | 8 add εν a τοις (Κο 1 27 Rm 1 5 13 2 24) Μρ^α K | τον πλουτον Μρ^α K | 9 om εν Μρ H^{52*} | add δια Iῦ Χῦ p κτισαντι (cf Κο 1 16 Hb 1 2) K | 10 om νυν Μρ Ia¹ 1028f it vg syp Ωρ | 11 om τω¹ (8) Κλ K |

13 παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. ¹³ διὸ αἰτούμαι
 14 μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὁμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὁμῶν. ¹⁴ Τοῦτου
 15 χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ¹⁵ ἕξ οὗ πάσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς
 16 καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα ὀψ ὁμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυναίμει
 17 κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἴσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικήσαι τὸν
 Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὁμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἔρριζωμένοι καὶ τεθε-
 18 μελιωμένοι, ¹⁸ ἵνα ἐξισχόσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος
 19 καὶ μήκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως
 ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.
 20 ²⁰ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι, ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν,
 21 κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, ²¹ αὐτῷ ἢ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

2. Teil : Der christliche Wandel

Einigkeit im Geist 4 1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατήσαι τῆς κλήσεως,
 2 ἧς ἐκλήθητε, ² μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας,
 3 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ³ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητά τοῦ πνεύματος
 4 ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. ⁴ ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ
 5 ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὁμῶν. ⁵ εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα. ⁶ εἰς θεὸς καὶ
 7 πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. ⁷ Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν
 8 ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. ⁸ διὸ λέγει «ἀναβάς εἰς Ps 68.19
 9 ὕψος ἤμαλ' ἔωκεν αἰχμαλωσίαν καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.» ⁹ τὸ δὲ
 ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη [πρῶτον] εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς;
 10 ¹⁰ ὁ καταβάς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πλη-
 11 ρώσῃ τὰ πάντα. ¹¹ καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφῆτας,
 12 τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, ¹² πρὸς τὸν καταρτισμὸν
 13 τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ¹³ μέχρι
 καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητά τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ
 τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ,
 14 ¹⁴ ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς
 διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης,
 15 ¹⁵ ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ἀσξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ,
 16 Χριστός, ¹⁶ ἕξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβάζομενον διὰ πάσης
 ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἐκάστου μέρους τὴν ἀσξῆσιν
 τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
 17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς
 18 καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ¹⁸ ἔσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ
 ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἀγνοίαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς,

12 add την α προσαγωγην (12^a) K | 13 εκκακειν (Ga 6°) K | 14 add του κυ ημων ιυ Χυ ρ πατερα (1₃) K | 16 δωη (1₁₇) K | τον πλουτον K | 18 - υψος . . βαδος (Rm 8₃₀) H^{δ1} δ3 al Ia¹ 1026ff al it Ωρ^{3:2} gg Eυσ | 21 om και K |
 4 2 πραυτητος H | 6 add ημιν ρ πασιν Μρ² K | 7 om η H^{δ1} al Ia¹ 1026ff al | 8 om και (Ps 68₁₉) Μρ H^{δ2*} δ3^o al Ia¹ 1026ff 200 al it gg Ωρ lou Eυσ | 9 om πρωτον (cf₁₀ Rm 10₇) H^{exc} δ1-2c δ3^o δ6 3 74 108f Ia¹ 1026ff Θδοικα Ωρ Eυσ^{1:1} Tert | 15 add ο α Χδ (1₃) K | 16 αυτου H^{δ2} Ia¹ 1026ff al | 17 add λοιπα α εθνη (Rm 1₁₃) K | 18 εσκοτωμενοι H gg Κλ |

19 διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἵτινες ἀπηληγκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν
 20 τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ²⁰ ὁμεῖς δὲ οὐχ οὕτως
 21 ἐμάθετε τὸν Χριστόν, ²¹ εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς
 22 ἔστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν
 23 τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνα-
 24 νεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον
 τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ οἰοίῃ τῆς ἀληθείας.
 25 ²⁵ Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
 26 ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω
 27 ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, ²⁷ μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ ὁ κλέπτων μηκέτι
 28 κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτῶν ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶ τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχη
 29 μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ
 30 ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς
 31 ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε
 32 εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ
 32 βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί,
 εὐσπλαγχοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἔχαρισατο ὑμῖν.
 5 1 ¹ γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ,
 καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν
 3 καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. ³ Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ
 4 πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ⁴ καὶ αἰσχροῦτης ἢ μωρο-
 5 λογίας ἢ εὐτραπέλειᾳ, ἃ οὐκ ἀνήκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. ⁵ τοῦτο γὰρ ἴστε
 γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἔστιν εἰδωλολάτρης,
 6 οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπα-
 τᾶτω κενοῖς λόγοις. διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
 7 8 ἀπειθείας. ⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν
 9 δὲ φῶς ἐν κυρίῳ. ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν
 10 πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, ¹⁰ δοκιμάζοντες, τί ἔστιν εὐάρεστον
 11 τῷ κυρίῳ, ¹¹ καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον
 12 δὲ καὶ ἐλέγχετε, ¹² τὰ ἰγὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἔστιν καὶ λέγειν.
 13 ¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται. πᾶν γὰρ τὸ φανερού-
 14 μενον φῶς ἔστιν. ¹⁴ διὸ λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ
 15 ἐπιφάσει σοὶ ὁ Χριστὸς. ¹⁵ Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι
 16 17 ἄλλ' ὡς σοφοί, ¹⁶ ἔξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. ¹⁷ διὰ

19 - πάσης ἀκαθαρσίας (58 Mt 23²⁷) H⁷⁸ Ia¹ 1026ff al | 22 ἀποθεσε al af | 23 ἀνανεουσε H^{a1} Ia¹ 1026° 1066 65 al | lat Kλ 1:1 | 24 ἐνδυσασθε (6¹¹ Rm 13¹⁴ Ga 3²⁷) H^{δ1-2} Ia¹ 1026° 1066 65 eplur | lat Kλ 2:2 Eυσ | 26 om τω H^{δ1-2*} 84 78* gg Ωρ | 28 add ἰδίας α χερσι (1 K 4¹² 1 Th 4¹¹) H^{δ2*} al | I | - το ἀγαθον α ταις (et Rm 2¹⁰ Ga 6¹⁰) K, om ταις χερσι (Rm 2¹⁰ Ga 6¹⁰) H^{a1} Kλ | 31 - οργη . . θυμος (Rm 2⁸ Ko 3⁸) H⁷⁴ Ia¹ 1026ff 1066 al | lat Kλ Tert | 32 om δε (Lk 12⁴⁰) H^{δ1} al Ia¹ 65^f 200 al Kλ Ωρ, ουν 1 δε (5¹) Ia¹ 1026ff | ημιν (gg Ko 3¹³) Ωρ K |

5 2 ημας (2⁴) K | 3 - πασα ακαθ. (4¹⁹ Mt 23²⁷) K, om πασα al | 4 η 1 και (4^b) H^{a1} | και 1 η¹ (4^a) Kλ K | τα . . ανηκοντα K | 5 εστε K | os 1 ο K, ειδωλολατρια Ia¹ 1028^f lat | 9 πνευματος 1 φωτος (Ga 5²²) K | 15 ~ ακριβως πως (Mt 2⁸ 1 Th 5²) H^{a1} 70 al Ωρ |

18 τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε, τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 καὶ μὴ
 19 μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἔστιν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες
 ἑαυτοῖς [ἐν] ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἡδοντες καὶ ψάλλοντες
 20 [ἐν] τῇ καρδίᾳ ὁμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυ-
 21 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.
 22 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτασσέσθωσαν ὡς τῷ κυρίῳ, 23 ὅτι ἀνήρ
 23 ἔστιν κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ
 24 τοῦ σώματος. 24 ἀλλ' ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ
 25 γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας [ἐαυτῶν],
 26 ὡς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς,
 27 ἵνα αὐτὴν ἀγιασῇ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παρα-
 28 στήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν
 29 τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕτως ὀφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες ἀγα-
 30 πᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
 31 ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει
 30 καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν, 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώ-
 31 ματος αὐτοῦ [ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ]. 31 ἀντὶ τούτου Gen 2:23
 καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς
 32 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 τὸ μυστήριον τοῦτο
 33 μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 πλὴν καὶ ἡμεῖς οἱ
 34 καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνή, ἵνα
 6 1 φοβῆται τὸν ἄνδρα. 6 1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὁμῶν ἐν κυρίῳ
 2 τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐν- Ex 20:12
 3 τολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔση μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.
 4 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὁμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ
 5 καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου. 5 Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα μετὰ
 6 φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότῃ τῆς καρδίας ὁμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, 6 μὴ κατ' ὀφθαλ-
 7 μοδοουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δούλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ
 8 8 εἰδότες, ὅτι ἕκαστος, ὃ ἐὰν ποιῆσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ κυρίου, εἴτε

17 συνιεντες K, συνιοντες Ia¹ 1026ff | 19 add εν α ψαλμοις (gg Ko 316) H^{δ1} al it gg Mp |
 om εν (gg Ko 316) H^{δ1-2*} 78 Ωρ | ταις καρδιαις (Ko 316) H^{al} Ia¹ 1026ff 65 200 al it | 21 θυ
 ι Χυ (2 K 71) Κλ K 9:4 | 22 υποτασσεσθε (Ko 318) K | 23 ~ κεφαλη εστιν (cf 1 K 113)
 H^{δ1} Ia¹ Mp | add και α, εστιν p αυτος (Ko 117) I^{exc a1} 1026ff K | 24 ωσπερ K, om ωσ
 H^{δ1} al | add ιδιοις p τοις (22) Κλ I^{exc a1} 1026ff K | 25 add εαυτων p γυναικας (28 gg Ko 316)
 K, add εαυτων α γυν. H^{al}, add υμων p γυν. Ia¹ 1028f it | 27 αυτην ι αυτος K | 28 add
 και α οι (24) H Ia¹ 1026ff al it Κλ Ωρ | 29 αλλ K | Χ5 ι κ5 (2 25) Mp H I it sy | 30 add εκ
 της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου p αυτου (Gen 228) I K | 31 om τον . . την¹ H^{δ1}
 Ia¹ 1026ff | add αυτου p πατερα (Gen 223) K | κολληθησεται (Mt 195) Mp H^{δ2e} Ia¹ 1026ff |
 τη γυναικι ι προς την γυναικα (Gen 224) Mp H⁷ Ia¹ 1026ff al it gg Ωρ | om αυτου Mp H^{δ2*} |
 32 om εις² Mp H^{δ1} Ia¹ Kc af Ωρ 1:2 |

6 1 om εν κω (Ko 320) Mp H^{δ1} Ia¹ 1026ff af Κλ | 5 ~ κυριοις p σαρκα (Ko 322) H I Κλ |
 6 add του α Χυ (cf 5) K | 7 om ωσ (Rm 1211) H^{al} Ia¹ 1026e 65 cplur | 8 εαν τι ι ο εαν K, αν
 Ia¹ 1026ff al, ο εαν τι I⁷, τις (in K) Ia¹ 382 al | ~ εκαστος α ποιηση K, ~ p ποιηση H^{δ2*} al |
 κομισεται (Ko 325) H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026ff al | add του α κω (Ac 2024 Ja 15) K |

- Herren 9 δούλος εἶτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες, ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἐστὶν παρ' αὐτῶ.
- Kampf mit der Welt 10 ¹⁰ Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 11 ¹¹ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύναιθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου. ¹² ὅτι οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους [τοῦ αἰῶνος] 13 τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστήναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ 14 καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὸν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἔτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ¹⁶ ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησέσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. ¹⁷ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ῥῆμα θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δέησεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκατερῆσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίζαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάζωμαι, ὥς δεῖ με λαλῆσαι.
- Persönliches 21 ²¹ Ἴνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικός 22 ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ²² ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.
- Schlusswunsch 23 ²³ Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου 24 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

9 om και³ K | ~ ὑμων αυτων K, ~ ὑμων . . αυτων H^{a1} af | 10 το λοιπον (Phi 4^s) K | add αδελφοι μου p λοιπ. (cf Phi 4^s) K, om μου (in K) I | 12 ὑμιν H^{δ1} al I^{a1} 1026ff al | add του αιωνος α τουτου K | 15 υποδυσαμενοι (14) I | 16 επι εν¹ (Κο 3¹⁴) Ωρ K | 17 δεξασθαι K, om δεξ. (1 Th 5^s) I^{a1} 1026ff af | 18 add τουτο p αυτο (Rm 13^s) K | υπερ l περι (19) H^{a1} I^{a1} 1026ff al | 19 om του ευαγγελιου H^{δ1} I^{a1} 1028f | 21 ~ ειδητε α και¹ K | ~ γνωρισει ὑμιν (Κο 4⁷) H I^{a1} 1026ff al | 24 add αμην p αφθαρσια K |

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

- Adresse 1 1 ¹ Παῦλος καὶ Τιμόθεος δούλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσι, τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ 2 Ἰησοῦ τοῖς ὁσιν ἐν Φιλιππίοις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- Eingang: 3 4 ³ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεΐᾳ ὑμῶν, ⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει 5 μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ 6 ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἕχρι τοῦ νῦν, ⁶ πεποιθὼς αὐτὸ 7 τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελεῖσει ἕχρις ἡμέρας Ἰησοῦ 7 Χριστοῦ. ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἑμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ

1 1 - ἰϋ Χϋ (Rm 1¹) K | 5 om της (Ac 20¹⁸) K | 6 ~ Χϋ ἰϋ (cf 2¹⁶) K |

ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8⁸ μάρτυς γὰρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. 9⁹ καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, 10 εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε 11 ἐλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, 11 πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔκπαινον θεοῦ.

Des
Apostels
Geschichte

12¹² Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκο-
13 πῆν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, 13 ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέ-
14 σθαι ἐν δὴν τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, 14 καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελ-
15 φῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾷ ἀφόβως τὸν λόγον
16 τοῦ θεοῦ λαλεῖν. 15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνου καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν
17 τοῦ Χριστοῦ κηρύσσουν. 16 οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες, ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ
18 εὐαγγελίου κείμεναι, 17 οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνώως,
19 οἴομενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. 18 τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ εἴτε
20 προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ Χριστὸς καταγγέλλεται. καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρῆ-
21 σομαι. 19 οἶδα γάρ, ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως
22 καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, 20 κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ
23 ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ
24 νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
25 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. 22 εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ
26 τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. 23 συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν
24 δού, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶν γὰρ μάλ-
25 λον κρείσσον. 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. 25 καὶ τοῦτο
26 πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μὲνὼ καὶ παραμηνῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν πρόσκοπὴν καὶ
27 χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ
28 διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Mahnung
zur
Festigkeit
gegenüber
äusseren
An-
feindungen

27²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ
28 ἰδῶν ὑμᾶς εἴτε ἀπὸν ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾶ ψυχῇ
29 συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὅπῳ τῶν
30 ἀντικειμένων, ἧτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο
31 ἀπὸ θεοῦ. 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πι-
32 στεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, ὅσον εἶδετε
31 ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

Mahnung
zur inneren
Einigkeit

1¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία
2 πνεύματος, εἴ τις σπλάγχχνα καὶ οἰκτιρμοί, 2 πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ

8 μοι (Rm 1⁹) H^{al} I^a 1026ff al | add εστιν p μου (Rm 1⁹) K | ~ ἰβ̄ Χϋ K | 11 καρπων . . των (gg Ja 3¹⁸) K | 13 ~ γενεσθαι a εν¹ (1 K 3¹³ 11¹⁹) I^a 1026ff al | 14 om του θυ (Ac 16⁶) K, κ̄υ 1 του θυ I^a 1026f | 16f ~ 17 mit οι μεν a 16 mit οι δε K | 17 επιφερειν 1 εγειρειν (Rm 3⁶) K, επειγειρειν al | 18 om οτι K | 23 om γαρ (Rm 5¹⁰ 15¹⁷ Hb 12⁹ 25) K | 24 επιμειναι (1 K 16⁷) H^{δ1} al I^a al Ωρ^{1:3} | add εν a τη (22) K | 25 συμπαραμηνω K | 27 ακουω 1-σω H^{δ1-2*} 3 I^a 1026* al | 28 ~ αυτοις μεν (add) εστιν K, add μεν a αυτοις H^{al} | ομιν K, ημιν H^{δ3*} I^a 1026ff (gg d f) 1066 264 200 al Vict |

3 αὐτὸ φρονήτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες, 3 μὴ δὲν
κατ' ἐπιθείαν μὴδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι
4 ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, 4 μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων
5 ἕκαστοι. 5 τοῦτο φρονεῖσθε ἐν ὁμίῃ, 8 καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 6 ὃς ἐν μορφῇ θε-
7 οῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, 7 ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν
μορφῇ δούλου λαβῶν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι ἐδρεθείς
8 ὡς ἄνθρωπος 8 ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου
9 δὲ σταυροῦ. 9 διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἔχαρίσατο αὐτῷ [τῷ] ὄνομα
10 τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, 10 ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων
11 καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃται, ὅτι κύριος
Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

Mahnung
zum Ringen
um persön-
liche Voll-
endung

12 12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὀηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ
μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου
13 τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. 13 θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ
14 θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. 14 πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν
15 καὶ διαλογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἀμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμώμητα μέ-
σον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ,
16 16 λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καθύμα ἔμοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν
17 ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 17 Ἄλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ
18 λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. 18 τὸ δὲ αὐτὸ καὶ
ὑμεῖς χαίρετε καὶ συχαίρετέ μοι.

Sendung
des
Thimotheus

19 19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καγὼ εὐψυχῶ
20 γνοῦς τὰ περὶ ὑμῶν. 20 οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν
21 21 μεριμνήσει. 21 οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 22 τὴν δὲ δο-
22 22 κίμην αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον οὐν ἔμοι ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέ-
23 23 λιον. 23 Τοῦτον μὲν οὐν ἔλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπιδῶ τὰ περὶ ἐμὲ ἔξυαυτῆς. 24 πέποιθα
24 24 δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 25 ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμην Ἐπαφρόδι-
25 25 τον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ
26 26 λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας
27 27 ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε, ὅτι ἠσθένησεν. 27 καὶ γὰρ ἠσθένησεν
28 28 παραπλήσιον θανάτῳ. ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτόν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ
29 29 ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. 28 σπουδαιότερως οὐν ἐπεμψα αὐτόν, ἵνα
29 29 ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε καγὼ ἀλυπότερος ᾶ. 29 προσδέχεσθε οὐν αὐτόν ἐν
30 30 κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοῖς τοιούτοις ἐντίμους ἔχετε, 30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ

2 2 αυτο 1 εν (2*) H^{62*} a1 | 3 κατα 1 κατ K | η 1 μηδε K | om κατα² K | προηγουμενοι
(Rm 12¹⁰) I | 4 εκαστοι 1 -τος (4^b) H⁶¹ a1 I^a 1 1028f, om εκαστος I^a 1 65f 200 | σκοπειτε (5 3¹⁷)
K, σκοπειτω I^a 1 Vict | το 1 τα² (1 K 10²⁴) K^{10:6} | εκαστος 1 -τοι (4^a) K, om εκαστοι I^a 1 1028f |
5 add γαρ p τουτο (Eph 5⁵) K | φρονειτε (3¹⁵ 2 K. 13¹¹ Ko 3⁹) H I^a 1 1028ff it sy | 7 αυ-
θρωπου 1 -ων (7^b) M^p | 9 add το 1 (9^b) H I^{np} Ωρ Ευσ^{3:8} | 11 εξομολογησεται K^{7:6} H^{xx} 61-2
I^{cp} plur gg Θεοτ^{κλ} | p κλ Ευσ | 13 add ο a 9ξ (9 uō) K | 15 αωμα (sonst stets außer 2 P
3¹⁴) H⁷ I^a 1 K^l | εμμεσω 1 μεσων (1 Th 2⁷ uō) K | 18 δ 1 δε K | 21 ~ Χῶ ἰῶ K | 24 add
p^{os} υμας p ελευσομαι (Rm 15²⁸ 1 K 4¹⁹ 16⁵) H^{62*} 63 a1 I^a 1 200 a1 | 26 om ιδειν (1s gg
Rm 1¹¹ 1 Th 3⁶ 2 T 14) K | 27 θανατου (cf Jo 4⁵ u. stets) H⁶¹⁻²⁰ a1 I^{cp} plur | αλλ¹ H^a
K^{4:8} | ~ αυτον ηλησεν K | 29 προσδεξασθε (Hb 10³⁴ cf Rm 16²) H^a 1 I^a 1 382 a1 |

- μέχρι θανάτου ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὕμῶν
3 ¹ ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας. ³ ¹ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν
 κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.
2 ² Βλέπετε τοὺς κόνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν.
3 ³ ἡμεῖς γὰρ ἔσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν
4 Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν
5 σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μάλλον. ⁵ περιτομῆ ὀκταή-
6 μερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον
6 φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζήλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ
7 γενόμενος ἀμεμπτος. ⁷ Ἄλλ' ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν
8 ζημίαν. ⁸ ἀλλὰ μὲν οὖν γε καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς
 γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι
9 σκόβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιο-
 σύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ
10 τῇ πίστει, ¹⁰ τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ [τὴν] κοι-
11 νωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἴ πως καταν-
12 τήσω εἰς τὴν ἑξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. ¹² οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελειώ-
 μαι, διώκω δέ, εἴ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ.
13 ¹³ ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὕτω λογιζομαι κατειληφέναι. ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπι-
14 λανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος ¹⁴ κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ
15 βραβεῖον τῆς ἀνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ Ὅσοι οὖν τέλειοι,
 τοῦτο φρονῶμεν. καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.
16 ¹⁶ πλὴν, εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. ¹⁷ Συμμημεταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί,
18 καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ πολλοὶ
 γὰρ περιπατοῦσιν, οὗς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς
19 τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ
20 δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονούντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα
 ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
21 ²¹ ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς
 δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.
4 ¹ Ὅστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως
2 στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί. ² Εὐδοκίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ

30 add του α Χῦ (1 K 15⁵⁸) K | πῶ 1 Χῦ (1 K 15⁵⁸ 16¹⁰) H⁸² cplur I^{al} | παραβουλευσαμενος K | πληρωση H⁸¹ I cplur K^r |

3 ¹ add to α ασφαλές K^{8:3} | ⁵ Βενιαμειν H I^a 1 200^f 264, -μην H^{al} I² | ⁶ ζηλος H^{81-2*} 84 I^a 1 1026^{ff} 264 | ⁷ om αλλ H^{82*} al I^a 1 1028, αλλα H⁸¹ I^a 1 1026* al | ⁸ om γε K | -ἵ Χῦ (1 Th 1^s) H⁸⁴ al I^a 1 200 cplur K^{3:13} | om ειναι (7) H^{81-2*} 848 I^a 1 1026^{ff} it Ωρ | ¹⁰ add την α κοινωνιαν (10^a) K gg H^{81-2*} 84 78 I^a 1 1066 al | om των H^{81-2*} | συμμορφουμενος (cf Ga 4:19) K, συμφορτιζουμενος I^a 1 1028^f | ¹¹ των 1 την εκ (1 K 15⁴² gg Ac 4²) K, των εκ I^a 1 1028^f | ¹² add του α Χῦ K | ¹³ ου 1 ουπω H⁸¹ al I K^{9:8} it sy Tert gg Kα | ¹⁴ επι 1 εις K | ¹⁶ add κανονι p στοιχειν (Ga 6:18) K, add α στοιχειν H^{al} I^{al} lat, add το αυτο φρονειν p κανονι (in K; cf 4² Rm 15⁵) K, add α τω H^{al} I^a 1 1026^{ff} al it | ²¹ add εις το γενεσθαι αυτο α συμμορφον K | εαυτω K^{18:3} |

- 3 αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ³ ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε Σόζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἴτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.
- Schluss- 4 5 ⁴ Χαίrete ἐν κυρίῳ πάντοτε. πάλιν ἐρῶ, χαίrete. ⁵ τὸ ἐπικεῖς ὑμῶν γνωσθήτω
mahnung 6 πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς. ⁶ μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθε πρὸς τὸν θεόν.
- 7 ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν
8 καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⁸ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλέα, ὅσα εὐφρόνια, εἴ τις ἀρετὴ καὶ
9 εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. ⁹ Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσατε. καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
- Dank für 10 ¹⁰ Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλατε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν.
die Unter- 11 ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω. ἐγὼ γὰρ
stützung 12 ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. ¹² οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν. ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαί, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. ¹⁴ πλὴν καλῶς
13 14 σέβειν καὶ ἐπισημαίνεσθαι. ¹⁵ οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίου, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
15 ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μοι τῇ θλίψει. ¹⁵ οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίου, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
16 ἐκοινωνήσατε εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσα-
17 λονίκῃ καὶ Ἰταλίᾳ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ
18 δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω. πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν,
19 ὁσμήν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει
20 πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
- Grüße 21 ²¹ Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ
22 ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.
- Schluss- 23 ²³ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.
wünsch

4 3 ~ Συζυγε γνήσιε K | 9 ἴδετε H^{al} I | 13 add X^w p με (1 Ti 1¹²) Qp K | 16 om eis H^{al} I a¹ | 19 πληρωσαί (cf Rm 16²⁵ 2 Th 2¹⁷) H^{al} I | τον πλουτον K | 23 add ημων p κυ (Ga 6¹⁸) I | παντων l του πνς (2 K 13¹³) K |

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

Adresse 1 1 ¹ Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ
2 ἀδελφός ² τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ. χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.

Stand der 3 ³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε
Gemeinde 4 περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν

1 1 ~ ἰβ X^w (Eph 1¹) K | 2 Κολοσσαῖς K | add καὶ κυ ἰβ X^w p ημων (Eph 1²) K | 3 υπερ
1 περι (2 K 1¹¹ 1 T 2¹) H^{δ1} al I a¹ 1026ff al | 4 την l ην εχετε (Eph 1¹⁵) K |

5 ἀγάπην, ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν
 6 ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ⁶ τοῦ
 παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ
 ἀξάνομενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν
 7 τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ, ⁷ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου
 8 ἡμῶν, ὃς ἐστὶν πιστὸς ὑπὲρ ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν
 9 τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. ⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν,
 οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπι-
 10 γνώσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περι-
 πατήσῃ αἰξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφο-
 11 ρούντες καὶ ἀξάνομενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυνατούμενοι
 κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς
 12 ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν
 13 ἁγίων ἐν τῷ φωτί. ¹³ ὃς ἔρρυθσεν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἑξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέ-
 14 στησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπο-
 15 λύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,
 16 πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ
 τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἔξου-
 17 σιαί, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται. ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων
 18 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς
 ἐκκλησίας, ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτός
 19 20 πρωτεύων, ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ
 ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ
 21 αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²¹ καὶ ὑμᾶς ποτε
 ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς,
 22 ²² νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
 23 παραστήσας ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ²³ εἰ
 γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς
 ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν
 οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 ²⁴ Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα
 τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ
 25 ἐκκλησία, ²⁵ ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν

Beruf des
Paulus

ἤκουσατε (6) *Mr Ia*³ 113 | 6 add καὶ α ἐστὶν *K* | om καὶ αὐξαν. *K*^{11:5} | 7 add καὶ p καθως (6) *K* |
 ὑμῶν l ἡμῶν ² *K* | 10 add ὑμᾶς p περιπατ. (Eph 4¹⁷ 1 Th 2¹²) *K* | ἀρεσκείαν *K*^{13:3} | add εἰς α τὴν
 ἐπιγνώσιν (2a) *K*, add ἐν α τῇ (Eph 1¹⁷) *H*^{al} *I*^{al} | 12 add θεω καὶ α πατρι (3) *H*^{al}
I, add θεω allein (Phi 3¹⁷) *H*⁸², add θεω α τω *Ia*¹ 1028f | καλεσασι l ικανωσ- *H*^{al} *Ia*¹ 1026ff,
 add καλ. καὶ α ικαν. (Ga 1a) *H*⁸¹ | ὑμᾶς (Ga 1a) *H*⁸¹⁻² al *I*^{al} | 14 add δια του αιματος αυτου
 p απολυτρωσιν (Eph 1⁷) *Ia*¹ 1066 eplur *K*^c *K*^r | 15f om πρωτοτοκος- 16 ἵν *Mr* | 16 om
 τα ² 3 *H* *Mr* *Ωρ*^{3:1}, om τα ² *Ia*¹ 1026ff al | 18 add η α αρχη (Ap 3¹⁴ 21a 22a) *H*⁸¹ al *I*^{al} |
 19 ηυδοκησεν *H*^{al} *I* *Ευσ*^{1:1} | 20 om δι αυτου ² *H*⁸¹ al *Ia*¹ 1026ff 1066 al it *Ωρ* | em l ev (20^a)
K | 22 om της σαρκος *Mr* | om αυτου ² (Hb 2¹⁴) *K* | 23 add τη α κτισει (Mk 16¹⁵) *K* |
 24 add μου p παθημασιν (Phi 1⁷ 11¹⁶) *H*^{al} *Ia*¹ 1066 eplur | os l o (18) *H*⁸³ *I*^r | 25 add
 Παυλος p εγω (23) *H*^{82*} al *Ia*¹ 1066 al |

- 26 μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον
 27 ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς
 ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς
 28 ἔθνεσιν, ὃς ἐστὶν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν
 νοουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ,
 29 ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ, ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνι-
 2 ζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. 2 1 Θέλω
 γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ἠλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὄσοι
 2 οὐχ ἐωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν,
 συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος τῆς πληροφωρίας τῆς συνέσεως, εἰς
 3 ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, πατρὸς τοῦ Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ
 θεσαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι.
 4 5 4 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. 5 εἰ γὰρ
 καὶ τῇ σαρκὶ ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν
 6 τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. 6 Ὡς οὖν παρελάβετε
 7 τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἔρριζωμένοι καὶ ἐποικοδο-
 μούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες [ἐν
 8 αὐτῇ] ἐν εὐχαριστίᾳ. 8 Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλο-
 σοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα
 9 τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. 9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς
 10 θεότητος σωματικῶς, 10 καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὃς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ πάσης
 11 ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῃ ἐν τῇ ἀπεκ-
 12 δύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ
 ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ
 13 τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώ-
 μασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρι-
 14 σάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, 14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον
 τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας
 15 αὐτὸ τῷ σταυρῷ. 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν

Echtes
Christen-
tum

26 νυνι (21 uδ) Eus K, ο νυν 1 νυν δε (cf Eph 3 ε) H^{al} I^{al} Kλ | 27 τις ο 1 τι το (Eph 1 18)
 H^{δ2} δ3 al I e plur, τον πλουτον 1 τι το πλουτος I^{a1} 1026*, om τι I^{a1} 1028f | ο 1 ος (24) H^{δ1} al I^{a1}
 1028f it | 28 om παντα ανθρωπον² H^{al} I^{a1} 1026ff 200 al Kλ, παντα^{1, 2} al | add ιβ p Xw K |
 2 1 δε 1 γαρ (Rm 1 13 uδ) H¹⁰²² I^{a1} 200 al | περι 1 υπερ K | Λαοδικια H I^{a1} 1026ff 200f al |
 εωρακαν H I^{a1} 1026* al | 2 συμβιβασθεντων K | παντα πλουτον I K, add το p παν H^{al} | add
 και α πατρος (1 ε) K, add και α του³ K, om πατρος H^{δ1} al Kλ, om του³ H^{δ1-2*}, του^{2, 3} H^{al},
 om πατρος—Xw H^{al} I^{a1} 1066, ο εστιν Xς 1 πατρος—Xw I^{a1} 1026*, εν Xw 1 Xw H^{δ48} Kλ | 3 add
 της α γνωσεως (3*) K | 4 om δε H^{δ1-2*} al I^{a1} 70 al | μητις 1 μηδεις (1 K 1 16 Eph 2 ε) K |
 7 om εν² (Ac 16 ε 1 P 5 ε) H^{δ1} al I^{a1} 1026* al gg Kλ | om τη H^{al} I^{a1} 1066 65ff 264 al | om εν αυτη
 (2*) H² I^{a1} 1066 200 al | 8 ~ εσται υμας H^{δ2} al I^{a1} 1026 Kλ^{1, 2}, ~ υμας p συλαγ. I^{a1} | 11 add
 των αμαρτιων p σωματος (cf Rm 6 ε) K | 12 βαπτισμω H^{δ1-2*} 78 I^{a1} 1026ff al | add των α
 νεκρων (1 18 1 Th 1 10) K^{12, 5} | 13 om εν (Eph 2 1 15) H I^{a1} 1066 70 e plur Kc K⁷ Βασ Θδ⁷ 1:1
 Tert | ημας 1 υμας² (Eph 2 ε) H^{δ1} I^{a1} 200 al K^{6:12}, om υμας² H^{δ2*} al I^{a1} 1026ff 1066 al it
 Tert | 14 ηρεν I^{a1} 1026ff al Kc Ωρ Θδ⁷ |

Verkehrte
religiöse
Stellung

16 παρρησία, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. 16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει
17 καὶ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νομηνίας ἢ σαββάτων, 17 ἃ ἔστιν σκιά τῶν
18 μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν
ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἔωρακεν, ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιοῦμενος
19 ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ
σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον ἀβζει
20 τὴν ἀβξῆσιν τοῦ θεοῦ. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου,
21 22 τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; 21 μὴ ἀψῆ μηδὲ γεύση μηδὲ θίγης, 22 ἃ ἔστιν
πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώ-
23 πων, 23 ἃτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐβελοθηρσικῇ καὶ ταπεινοφροσύνῃ
3 1 καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. 3 1 Εἰ
οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστὸς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ
2 3 θεοῦ καθήμενος. 2 τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 ἀπεθάνετε γάρ, καὶ
4 ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. 4 ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ,
ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
5 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπι-
6 θυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἔστιν εἰδωλολατρεία, 6 δι' ἃ ἔρχεται ἡ
7 ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. 7 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιπατήσατέ
8 ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις. 8 νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν,
9 κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλή-
10 λους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, 10 καὶ ἐνδυ-
σάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος
11 αὐτόν, 11 ὅπου οὐκ ἐνὶ Ἑλλήν καὶ Ἰουδαίος, περιτομῇ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος,
12 Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ [τὰ] πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. 12 Ἐνδύσασθε
οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,
13 ταπεινοφροσύνῃ, πραότητα, μακροθυμίαν, 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι
ἑαυτοῖς, ἕαν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν,
14 οὕτως καὶ ὑμεῖς. 14 ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἔστιν σύνδεσμος τῆς
15 τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς
16 ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σῶματι. καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ

Sittliches
Verhalten
a) des
Einzelnen

16 καὶ 1 η¹ (Rm 14 17) M^p H^{δ1} al Ωρ^{3:1}, καὶ 1 η^{2 3 4} M^p | νομηνίας M^p H^{δ1} I^a 1 1028f 1066
382 al Ωρ 1:6, -μηνια I^a 1 1026ff | σαββάτω I^a 1 1026ff (1026* -oo) 70 al M^p | 17 ο 1 α M^p H^{δ1} I^a
1028f (gg f) it | om του (1 K 12 27) K | 18 add μη α εωρακεν K, add ουκ I^a 1 1028f | 20 add
oun p ei (3 1) H^{δ2cc} (* ~ p απεδ., c om ουν) I K^c Θδτ, add ουν p απεδανετε K^{4:8} | 21 μη 1 μηδε
bis al K^c M^p Ωρ^{1:1}, μη 1 μηδε¹ I^a 1, 1 μηδε² I^a 1 |
3 3 om τω² I^c plur J 1 K 10:10 | 4 υμων (3) H^{exc δ1} I lat Ευσ Διδ Γρεγ^υ | 5 add υμων p
μελη (Rm 6 18 19) I^{exc a} 1 1066 K Ωρ^{δ:5} | 6 om επι τους v. τ. απ. (gg Eph 5 6) H^{δ1} al I^a 1 1028* 7
af Kλ | 7 αυτοις K | 11 om τα (11^b) H^{δ2*} δ3 al I^a 1 Kλ ψAδ | 12 om και
(cf Rm 1 7) H^{δ1} al I^a 3 8180 | οικτιμων (sonst stets) I K^c K^r Kλ^{1:1} Ωρ² | και
οικτιρον 1 οικτιρμου I^a 1 1026* (gg d) syP | πραυτητα H I^a 1 1066 200 al | 13 κυριος 1 X^δ H^{δ1}
al I^a 1 1026ff al it, θεος (Eph 4 32) H^{δ2*} I^b 2 5370 | ημιν (Eph 4 32) H^{δ1} al I^a 1 1028* (gg d) 101 al
J 1 K^c Kλ | 14 ο 1 ητις (1 24) H I^a 1 Kλ, ος (1 27 2 10) H^{δ2*} I^a 1 1026* | 15 θεου 1 X^δ K |

- ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ
- 17 θεῷ. 17 καὶ πάν, ὃ τι ἂν ποιήτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
- b) der 18 19 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκει ἐν κυρίῳ. 19 Οἱ ἄνδρες, 20 ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. 20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε 21 τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. 21 Οἱ πατέρες, 22 μὴ ἔρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμώσιν. 22 Οἱ δούλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' 23 ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ φοβούμενοι τὸν κύριον. 23 ὃ ἐὰν ποιήτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε 24 ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις 24 εἰδότες, ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε τὴν ἀντα- 25 πόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ γὰρ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. 25 ὃ γὰρ ἀδικῶν κομ- 4 1 1 σεται, ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία. 4 1 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.
- c) nach 2 3 2 Τῇ προσευχῇ προσκατερέιτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, 3 προσ- aussen 3 3 ευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι 4 4 τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, 4 ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με 5 5 λαλήσαι. 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. 6 6 ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι, πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
- Sendung 7 7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς des 8 8 διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, 8 ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα Tychikus 9 9 γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὃς ἔστιν ἐξ ὑμῶν. πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὄδε.
- Grüsse 10 10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναϊχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς 11 11 Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν, 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰούστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνου συνεργοὶ εἰς τὴν 12 12 βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. 12 ἀσπάζεται ὑμᾶς

16 θεου | Xῦ (126) H^{53*} al I^{a1}, κῦ (1 Th 18) H^{52*} Kλ | add και α υμοις und α ωδαις (Eph 5¹⁹) Kλ K, add και α ωδαις al | add τη α χαριτι H^{51-2c} al I^{a1} 1026ff al Kλ | om εν χαριτι (Eph 5¹⁹) H^{a1} I^{a1} | τη καρδια (Eph 5²⁰) Kλ K | κυριω | θεω (Eph 5²⁰) K | 17 add Xῦ p lῦ (Eph 5²⁰) H⁵² al I^{a1} 1026ff (ggf) al it | add και α πατρι (Eph 5²⁰) K | 18 add ιδιοις p τοις (Eph 5²²) K¹⁰⁻⁸, add υμων p ανδρασιν I^{a1} 1028ff al | 20 ~ εστιν ευαρεστον (Eph 5¹⁰) K, om εστιν al Kλ | τω | εν (Rm 12¹¹) H^{a1} I^{a1} Kλ Kῦ, om εν I^{a1} 1066 al | 21 παροργιζετε | ερεδιζετε (Eph 6⁴) H^{50c51} I J¹ gg Kλ | 22 οφθαλμοδουλεια (cf Eph 6⁸) H⁵¹ al I^{a1} | θεον | κυριον (Ac 13¹⁶ 26) K | 23 add και παν α, τι p ο (17) K, om παν (in K) I^{a1} 264, om τι (in K) H^{a1} I^{a1} Kλ | 24 αποληψεσθε (Rm 12⁷) H^{51-2*} al I^{a1} 1026 al Kλ | om γαρ (Rm 12¹¹ cf Eph 6⁷) H I^{a1} 1028ff 1066 200 gg Kλ (1977), του κῦ Xῦ add ω I^{a1} 1028f d, add ημων lῦ p κῦ I^{a1} 1028f | 25 δε | γαρ (Phi 18 Ac 7²⁷) K | κομειται (Eph 6⁸) K, κομζεται I^{a1} 1028f (gg ggf) | 4 1 παρεχετε (Mt 26¹⁰) H⁵³ I^{a1} Kc K³⁻³ Kλ | ουρανοις (Eph 6⁹) K | 8 γνωτε . . ημων (Eph 6²) H^{c1}ur I^{a1} 1026ff (ggf) 1066 200 al | 9 γνωρισουσιν (cf 7) H^{51-2c} al I^{a1} 1026ff 1066 200 al |

'Επαφρᾶς ὁ ἐξ ὁμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὁμῶν ἐν ταῖς
 13 προσευχαῖς, ἵνα στ[αθ]ῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ
 14 θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὁμῶν καὶ τῶν ἐν Λαο-
 15 δικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ¹⁴ ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἱατρός ὁ ἀγαπητὸς καὶ
 16 Δημᾶς. ¹⁵ Ἀσπάσαθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον
 17 αὐτοῦ ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῆ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε, ἵνα καὶ
 ἐν τῇ Λαοδικαίῳ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀνα-
 17 γνῶτε. ¹⁷ καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα
 αὐτὴν πληροῖς.

Eigen-
händiger
Schluss

18 ¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις
 μεθ' ὁμῶν.

12 om l̄ K, ~ l̄ X̄ al | σταθῆτε (Rm 14 Mk 13 Lk 21³⁸ gg Eph 6¹⁴) H^{δ1-2*} al Ia¹ 1066 al,
 ἤτε (Ja 14) Ia¹ | πεπληρωμένοι (210 Phi 1¹¹) K | 13 ζῆλον 1 πονον (cf 2 K 7), ~ ζῆλον πολυν
 K, κοπον 1 πονον Ia¹ 1026 ff, ποδον Ia¹ 1066 al, αγωνα 1 πονον (21) H^{al} | 15 Λαοδικεα K
 15.2 H^{δ1} | αυτων 1 αυτου (Rm 16⁵ 1 K 16¹⁹) H Ia¹, αυτης H^{δ1} al, om αυτου Ia¹ 264 | 16 add
 αυτη p επιστολη Ia¹ | Λαοδικεων K^{10:7} H^{δ1}, Λαοδικεας s. zu 15 | 18 add αμην p υμων K |

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Adresse 1 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ
 καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

Erster Teil: Tatsächliches.

Der Stand 2 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὁμῶν, μνεῖαν ποιοῦμενοι ἐπὶ
 der 3 τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως ³ μνημονεύοντες ὁμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως
 Gemeinde 4 καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 5 Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁴ εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ
 6 τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὁμῶν, ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν
 λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ,
 6 καθὼς οἴδατε, οἳοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶ καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενή-
 7 θητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος
 8 ἀγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ
 8 καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ ἀφ' ὁμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ
 Μακεδονίᾳ καὶ [ἐν τῇ] Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὁμῶν ἢ πρὸς τὸν
 9 θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν
 ἀπαγγέλλουσιν, ὅποιαν εἰσοδὸν ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς

1 1 add απο θεου πατρος ημων και κῡ l̄ X̄ p ειρηνη (2 Th 1²) K | 2 add υμων p μνειαν (Rm
 1⁹) K, om μνειαν (υμων ~ υμων) Ia¹ 1066 70 al | 4 om του α θυ K H^{δ1} | 5 προς 1 εις (1 K
 2³) H^{al} Ia¹ 1026 ff al, εφ Ia¹ 101 | om εν⁴ H^{δ1-2} r | om εν⁵ (210) H^{εξο} δ1 al Ia¹ 70 264 |
 7 τυπον (Phi 3¹⁷ 2 Th 3⁹ gg 1 P 5³) H^{δ1} al Ia¹ 1026* 65 ff al it | om εν² K | om τη² Ia¹ K^c
 K^r? | 8 om εν τη² H^{δ1} al Ia¹ 264 al r, om εν² Ia¹ | αλλα και 1 αλλ K, nur αλλα H^{δ2} 3 |
 ~ ημας εχειν K | 9 υμων H^{δ1} al Ia¹ K^r d |

10 τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν βυβόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Das Verhalten
des Apostels

2 1 ¹ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἰσοδὸν ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὀβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ³ ἢ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὔτε ἐν δόλῳ, ⁴ ἀλλὰ, καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ [τῷ] θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε [ἐν] προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὁμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, ⁷ δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι. ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλαπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα. ⁸ οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. ⁹ μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμείπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ¹¹ καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατῆρ τέκνα ἑαυτοῦ ¹² παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθοῦμενοι καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

Zuspruch
gegenüber
An-
feindungen

13 ¹³ [Καὶ] διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἔστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ ὑμεῖς γὰρ μμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, ¹⁶ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντιῶν, ¹⁶ κωλύόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι, ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἐφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Die neusten
Vorgänge
Sehnsucht
nach
Wieder-
sehen

17 ¹⁷ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ διότι ἠθελήσαμεν ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δις, καὶ ¹⁹ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως

10 απο 1 εκ (Rm 5ο Lk 37) K |

2 3 ουδε 1 ουτε (s*) H Ia¹ 1026ff 1066 al | 4 om τω¹ (cf 4^a 2¹⁵ 4¹ Rm 8s) H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026* al | 5 κολακείας K H^{δ1} | om εν² (Phi 1 18) H^{δ1-2o} Ia¹ 1066 al Kλ Βασ^{2.1} | 6 απο K | 7 νηπιοι H^{δ1-2*} al Ia¹ 1026ff 1066 al it Kλ 1:1 Ωρ^{1.2} Κυ | αν Ευσ K Ωρ^{2.1} | 8 μειρ- Ia¹ Ευσ Βασ | γεγενησθε K | 9 add γαρ p νυκτος (2 Th 2s 310) K | 12 μαρτυρουμενοι H al Ia¹ 1066 65 101 al, om και μαρτυρ. (-) H^{δ4} 3 | 12 περιπατησαι (Eph 4 1 Κο 1 10) K | 13 om κατ¹ (3s) K | 15 om Iν Μρ Ia³ 106 Ωρ 1:1 | add ιδιους a προφητας (cf T 1 12) Μρ K Ωρ 1:2 | 18 διο (3 1) K | 19 add Χυ p Iυ (5 2s) H al Ia¹ 1028f 1066 65 al K^{3.6} Kc Tert |

20 ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἐμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 ὑμεῖς
 3 1 γὰρ ἔστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ. 3 1 Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκίσαμεν
 2 καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν
 καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ
 3 παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν 3 τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύ-
 4 ταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. 4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν,
 5 προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. 5 διὰ
 6 τοῦτο καὶ μηκέτι στέγων ἐπέμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπιείρα-
 6 σεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. 6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος
 Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγά-
 7 πην ὑμῶν καὶ ὅτι ἔχετε μείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν,
 7 καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ
 8 ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, 8 ὅτι νῦν ζῶμεν, ἔαν ὑμεῖς στήκετε ἐν
 9 κυρίῳ. 9 τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ
 10 χαρᾷ, ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερ-
 11 εκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα
 11 τῆς πίστεως ὑμῶν; 11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
 12 κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. 12 ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισ-
 13 σέυσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, 13 εἰς
 τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ
 πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων
 αὐτοῦ. [ἀμήν.]

Zweiter Teil: Lehrhaftes

Der richtige Wandel
 4 1 1 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ,
 [Ἴνα] καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ,
 2 καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. 2 οἴδατε γάρ, τίνας παραγγελίας
 3 ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ
 4 ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ
 5 ἑαυτοῦ σκευὸς κτάσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, 5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ
 6 καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ
 7 πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἐκδικὸς κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς
 7 καὶ προεῖπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ
 8 ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. 8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ

3 2 add καὶ συνεργῶν ἡμῶν π θεοῦ (Rm 16₂₁) K, συνεργῶν ἢ διακ. H^{δ1} 648 I^{a1} 1026, add καὶ
 συν. π διακ. I^{a1} 1028f | 2 add ὑμᾶς π παρακ. (Rm 12₁ uδ) K | περὶ ἢ ὑπερ (Phm 10) K |
 7 ~ θλίψει . . ἀνάγκη (2 K 14 74) K | 9 ~ ανταπ. α τω I^{a1} | 11 add X^δ π I^δ K | 13 ~ τ.
 καρδ. ὑμ. (24 K o 48) H⁷⁸ I^{a1} 1026ff al it | ἀμεμπτως (210 528) H^{δ1} al I^{a1} ψ A^δ | add X^υ π I^υ
 (528) Tert K | add ἀμην H^{δ2*} al I^{a1} 1026* al |

4 1 add τὸ α λοιπὸν (Phi 3 1 48) H^{δ1c} I^{a1} K^c K^r | om οὖν (Phi 3 1 48) H^{δ1*} al I^{a1} 65ff 200
 264 cplur | add ἵνα H^{δ1} al I^{a1} 1026ff 1066 al lat | om καθὼς καὶ περιπ. K | 3 om του (1 K 11)
 I^{a1} 1026ff al | 6 add ο α κς (1 P 23) K Ωρ^{1:1} | -επομεν K | -μαρτυρομεθα H^{a1} I^{a1} 1026c
 101 264 al | 8 om καὶ (Ac 158) H^{δ1} al I^{a1} Ωρ Διδ A^δ | διδοντα (2 Th 18 Ja 15 gg Ga 14)
 H^{δ1-2*} I^{a1} 1026ff 1066 al Ωρ Διδ A^δ, εκδοντα I^{a1} 70 |

9 τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον εἰς ὑμᾶς. ⁹ Περὶ δὲ τῆς
 φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς θεοδιδάκτοί ἐστε εἰς
 10 τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. ¹⁰ καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς
 11 ἐν ὄλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον ¹¹ καὶ
 φιλοτιμῆσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν
 12 ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ¹² ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω
 καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

Die Wieder-
 kunft des
 Herrn

13 ¹³ Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμημένων, ἵνα μὴ λυπήσθε,
 14 καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰησοῦς
 ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἔξει σὺν
 15 αὐτῷ. ¹⁵ Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι
 16 εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, ¹⁶ ὅτι αὐτὸς
 ὁ κύριος ἐν κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται
 17 ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ
 ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν
 18 τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἔσομεθα. ¹⁸ Ὡστε παρακαλεῖτε
 ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Wach-
 samkeit

5 ¹ Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφε-
 2 σθαι. ² αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι [ἡ] ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ
 3 οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν δὲ λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς
 4 ἐφίσταται ὄλεθρος, ὡσπερ ἡ ὥδιον τῇ ἐν γαστρὶ ἔχουσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν. ⁴ Ὑμεῖς
 5 δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ. ⁵ πάν-
 6 τες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτὸς ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους.
 7 ⁶ Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ οἱ γὰρ
 8 καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν. ⁸ ἡμεῖς
 δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περιεμφα-
 9 λαίαν ἐλπίδα σωτηρίας. ⁹ ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περι-
 10 ποιῆσιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ
 11 ἡμῶν, ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. ¹¹ Διὸ πα-
 ρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οικοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

Verhalten
 gegen
 einander

12 ¹² Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοιπῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊστα-
 13 μένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νοουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹³ καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπε-
 14 ρισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ Παρακαλοῦμεν
 δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νοουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντι-

9 εχομεν (Mt 26⁶⁸ Jo 13²⁹) H^{52c} al Ia¹ 1026ff 1066 200 al it, εἰχομεν H⁵¹ | 10 om τους H^{52*}
 54 Ia¹ 1026ff al it | 11 om ιδίας (Eph 4²⁸ gg 1 K 4¹²) H⁵¹ al Ia¹ 1026ff 200 al (lat) Bas Tert |
 add και ρ καθως (1^b 12) I al | 13 κεκοιμημενων (Mt 27⁵² 1 K 15²⁰) Ipp K Ωρ^{1,1}, κοιμηθεντων
 (14f) Ia¹ 1066 | ως 1 καθως (5^b Eph 2³ 1 K 9⁵) H^{52c} al Ia¹ 1026ff 1066 al Ωρ Κυ Ipp Bas |
 16 πρωτοι Mρ Ia¹ 1026ff 200 it Eus Bas^{2:2} |

5 2 om η (2 P 3¹⁰) H⁵¹⁻² al Ia¹ 1026ff 65 gg Eus Bas | 3 γαρ 1 δε (1 K 3⁴ 1 T 5¹¹) K,
 om δε H^{52*} al Ia¹ 1026ff af d Ir Tert | 5 om γαρ K | 6 add και α οι (4¹⁸) K | 10 περι
 1 υπερ (sonst nie) H^{51-2*} 548 | γρηγορουμεν K^{3:8} I al Kc K^r | καθευδομεν K^{10:7} | 13 ηγεισθε
 (2 Th 3¹⁵ 2 P 3¹⁵) H⁵¹ al Ia¹ 65 200 al K^{2:7} Ωρ | αυτοις H⁵² al I K^{3:15} gg Kl |

- 15 ἔχετε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 ὄρατε, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε [καὶ] εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς
 16 17 18 πάντας. 16 Πάντοτε χαίρετε, 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, 18 ἐν παντὶ εὐχαρι-
 19 στεῖτε. τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέν-
 20 21 νυτε, 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε, 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε,
 22 23 22 ἀπὸ παντὸς εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. 23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιά-
 24 σαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα
 24 ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖν. 24 πιστὸς ὁ
 25 25 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 26 26 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 27 27 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 28 28 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 Schluss 25 26 25 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 27 27 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 28 28 ἄριστος καὶ ἁγιωτάτος ὁ θεὸς πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ

15 add kai a eis¹ (15^b) K | 21 om δε (14-19 cf 2 K 13^b) H^{62*} al Ia¹ 1066 200 al Kc Tert Ωρ
 Bas^{1:2} | δοκιμαζοντες (Eph 5¹⁰) I^r Kc K^{2:12} K^{r?} | 23 ~ το σωμα η ψυχη Mr | και
 σωτηρος I Iū (2 P 3²) Mr | 25 om και (Hb 13¹⁸) K | 27 ορκιζω (Mk 5⁷ Ac 19¹³) K |
 om αγιοις H^{61-2*} Ia¹ 1026ff al | 28 om αμην H⁶¹ al Ia¹ 1026ff al |

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

- Adresse 1 1 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ
 2 ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
 κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Der 3 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ὀφείλομεν
 Stand der 3 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ὀφείλομεν
 Gemeinde 3 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ὀφείλομεν
 4 εἰς ἀλλήλους, 4 ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ
 5 θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὁπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς
 6 θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε, 5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξω-
 7 θῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ
 7 θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἀνεῖν
 8 μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνά-
 8 μεως αὐτοῦ 8 ἐν πυρὶ φλογός, δίδοντας ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ
 9 ὀφειλομένοις τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν ὀλε-
 9 θρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
 10 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς
 11 πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 Εἰς

1 2 add ημων p p̄rs (1) K | 4 ~ ημας αυτους K | καυχασθαι K | 6 add τω α θεω (Ga 3¹¹)
 H⁶⁴ Ia¹⁶⁵ al | 8 add και α εν Mr Ia¹ 1028f (gg f) d Ir | ~ φλογι πυρος (cf Ac 7³⁰ Hb 1⁷)
 Mr H⁶¹ Ia¹ 1026ff (gg d) 1066 al | διδους Mr H⁶⁶ Ia¹ 1026ff al | add τον α θεον (1 Th 4⁸)
 H^{82o} B I al Kc | add Χυ p Iū (2) H⁶² al Ia¹ 1028f 1066 70 oplur K^{6:8} Kc it Eph | 9 ολεθριον
 Mr H al I al Eph |

ὁ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν
12 καὶ πληρώσῃ πάσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ¹² ὅπως
ἐνδοξασθῆ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν
χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ver- 2 1 ¹ Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
zögerung 2 Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς
der Wieder- 3 ἀπὸ τοῦ νοῦς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστο-
kunft 3 λῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. ³ μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ
Christi 4 κατὰ μηδένα τρόπον. ὅτι ἔαν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῆ ὁ
5 ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρού-
6 μενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτόν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ
7 καθίσει, ἀποδεικνύοντα ἑαυτόν, ὅτι ἔστιν θεός. ⁵ Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὦν πρὸς
8 ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι
9 αὐτόν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. ⁷ τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας.
10 μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ
11 ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει
12 τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ⁹ οὐδ' ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ
13 σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ
14 ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς
15 τὸ σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης
16 εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει, ¹² ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες
τῇ ἀληθείᾳ ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

Mahnung 13 ¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι
a) zum Fest- ὅπρὸ κυρίου, ὅτι ἐλάτο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει
halten an dem Evan- 14 ἀληθείας, ¹⁴ εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης
gelium des 15 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς
Paulus 16 παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. ¹⁶ Αὐτὸς δὲ
17 ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ
18 δοὺς παράκλησιν αἰώνιαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς
3 1 καρδίας καὶ στηριξάι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. ³ ¹ Τὸ λοιπὸν προσ-
εὔχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς
2 καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα βυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ πάν-
3 των ἡ πίστις. ³ Πιστὸς δὲ ἔστιν ὁ κύριος, ὃς στηριξεί ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ

11 ἀγαθοσύνης H^{a1}, I | 12 add Χῦ p lῶ (12^b) H^{a1} I^a 1 1028^f al K^c K^r |

2 2 μητε l μηδε (2^b) K | Χῦ l κῶ (Phi 1 10 2 16 gg 1 Th 5 2 uö) K | 3 ἀνομίας l ἀμαρ- (cf 7c) H^{δ1-2}
al I^a 1 1066 al gg Tert Ir l pp Ωρ 1:4 Eus, *delicti* M^r | 4 add ὡς θεον p θεου K, ινα l ως I^a 1
1028^f | 6 εαυτου l pp Κυ^r K H^{δ1-2c} | 8 om l̄s Κυ^r K H^{δ1} | αναλωσει K Ωρ 1:1, ανελοι
H^{δ2*} (αναλοι) al I^a 1 1026ff it Tert Ωρ 2:1 (αναλ.) | 10 add τῆς ἠ ἀδικίας (12) K | add εν a τοις
(2 K 2 16 4 s) l pp Ωρ 1:2 K | 11 πεμφει (Jo 14 26) K, εσται . . ενεργεια om o θ̄ς M^r | 12 παντες
l pp K Ωρ 1:2 | add εν a τη² (2 K 12 10) Ωρ K | 13 ειλετο K | απ αρχης K H^{δ2} | 14 om
και (Rm 9 24 cf Eph 1 11 Ko 3 15) K | 16 add o a θ̄ς K | και l o 2 K | 17 add υμας p στηριζαι
(3 s 1 Th 3 2) K | ~ λογω . . εργω (Rm 15 8 Ko 3 17) K |

4 πονηροῦ. 4 πεποιθήσαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι, ἃ παραγγέλλομεν, [καὶ] ποιεῖτε
 5 καὶ ποιήσετε. 5 Ὁ δὲ κύριος κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ
 θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.
 6 6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν
 7 παράδοσιν, ἣν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. 7 αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μισεῖσθαι
 8 ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, 8 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος,
 ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νόκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι
 9 τινὰ ὑμῶν. 9 οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν
 10 εἰς τὸ μισεῖσθαι ἡμᾶς. 10 καὶ γάρ, ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν
 11 ὑμῖν, ὅτι, εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθίειτω. 11 ἀκούομεν γὰρ τινος περι-
 12 πατοῦντος ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένου ἀλλὰ περιεργαζομένου. 12 τοῖς
 δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα μετὰ
 13 ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. 13 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκ-
 14 κακήσητε καλοκοιούντες. 14 εἰ δὲ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπι-
 15 στολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. 15 καὶ μὴ
 16 ὡς ἐχθρὸν ἠγείσθε, ἀλλὰ νοουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. 16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς
 εἰρήνης δῶν ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
 17 17 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ. οὕτως
 18 γράφω. 18 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

3 4 add υμιν p παραγγ. K | add και εποηισατε p παραγγ. H^{δ1} Ia¹ 1028f (gg gf) | add και α ποιειτε K gg H^{δ2*} 84 78 Ia¹ 1026 al | 6 παρελαβον K, -βετε (1 Th 4i) H^{δ1} Ia¹ 1028f (gg f) al | 8 νυκτος . . ημερας (1 Th 2* 3 10 gg Lk 2 37 Ac 20 31 267) H^{δ1-2} al Ia¹ 1028f 1066 al | 12 δια του κω . . Χω I εν κω . . Χω K | add ημων p κυρ. K | 13 εγκακ- H^{δ1*} 2 al Ia¹ 1026 al | 14 om και (1 K 5* 11) H | σημειουσθαι H^{δ2} 3 Ia¹ 1026ff al | -μιγνυσθαι H Ia¹ 1026ff 200 al | 18 add αμην p υμων K |

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1 1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς
 2 προφήταις 2 ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν
 3 κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, 3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς
 δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὀποσάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ βήματι τῆς
 4 δυνάμεως αὐτοῦ [δι' ἑαυτοῦ], καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν [ἡμῶν] ποιησάμενος ἐκάθισεν
 5 ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, 4 τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων,
 5 ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. 5 Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν
 ἀγγέλων· «υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε,» καὶ πάλιν· «ἐγὼ ἔσομαι Ps 27
 6 αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;» 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν Dt 32 48
 πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· «καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Ps 97 7

1 2 ~ εποι. τ. αιωνας (Ac 14 15) H Ia¹ 1026 al it Ωρ 1:1 Ευσ | 3 add δι εαυτου α καθαρ. K gg H Ia¹ 1026 65ff 264 3 172 vg arm Διδ Κυ Κυι ψΑδ, αυτου (in K) Ia¹ 1026* 3 216f | om ημων (meist gg Ga 1 4 1 J 1* 2*) H Ia¹ 1026 264 it vg syp Διδ Αδ 1:1 Κυ Κυι | ~ ποιησ. α των K |

b) Zur Rein-
haltung der
Gemeinde

Die
einzig-
artige
Würde-
stellung des
Sohnes

Schrift-
beweis

- 7 θεοῦ.* 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· »ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύ- Ps 104
8 ματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·* 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν· »ὁ θρόνος Ps 45 7r
σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ βάβδος τῆς ἐδύτητος βάβδος τῆς
9 βασιλείας σου. 9 ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν, διὰ τοῦτο ἐχρῆσέν
10 σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.* 10 καί· Ps 102 28—28
»σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ
11 οὐρανοί. 11 αὐτοὶ ἀπολούνται, σὺ δὲ διαμένεις, καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιω-
12 θήσονται, 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, [ὡς ἱμάτιον] καὶ ἀλλαγῆσονται,
13 σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.* 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων
ἐἴρηκέν ποτε· »κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν Ps 110 1
14 ποδῶν σου;« 14 οὐχὶ πάντες εἰσιν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλό-
2 1 μενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; 2 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσο-
2 τέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρῶμεν. 2 εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων
λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον
3 μισθαποδοσίαν, 3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευζόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις
ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβε-
4 βαιώθη, 4 συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις
δυναμέσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
- 5 5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν ἐλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.
6 6 διεμαρτόρατο δὲ ποῦ τις λέγων· »τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μνηστικὴ αὐτοῦ, ἡ υἱὸς Ps 8 5—7
7 ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν. 7 ἡλάττωσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους,
8 δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, 8 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ
καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου.« ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ
πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὕτω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα
9 ὑποτεταγμένα. 9 τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν
διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ
10 παντὸς γεύσεται θανάτου. 10 Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ
πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
11 καθημάτων τελειῶσαι. 11 ὁ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες,
12 δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, 12 λέγων· »ἀπαγγεῶ τὸ Ps 22 23
13 ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.« 13 καὶ πάλιν·
»ἐγὼ ἔσομαι πεποικῶς ἐπ' αὐτῷ,« καὶ πάλιν· »ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά, ἃ μοι Jes 8 17
14 ἔδωκεν ὁ θεός.« 14 ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ Jes 8 18
αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
15 κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶν τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους,
16 ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. 16 οὐ γὰρ δήπου
17 ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. 17 ὅθεν ὥφειλεν
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς

Tatsachen-
beweis

8 om καί . . . τῆς ~ η ρ ευθυτητος (Ps 45 7) I K, nur om καὶ I a' 1026 | αὐτου 1 σου H^{δ1-2} |
9 ανομιαν (Ps 45 8) Eus K | 12 om ὡς ἱματιον (Ps 102 27 gg Hb 1 11) A^δ Ku K |
2 1 ~ ημας προσεχειν K, παραρρωμεν K | 4 om τε (2 K 12 12) H^{al} I eplur Ωρ | 6 τις
1 τι (Jo 12 34) H^{al} I a' 264 a | 8 om καί—σου (gg Ps 8 7) K H^{δ1} al | 8 ~ τω γαρ H^{δ1-2} al
I a' 1026 | 9 χωρις 1 χαριτι H^{al} Ωρ Θδμ Θδτ | 14 ~ σαρκος . . αιμ. (1 K 15 50 Ga 1 16) K |
15 -λλαζει H^{al} I^{exo b} |

18 τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 ἐν ᾧ γὰρ πέπνονθεν αὐτοὺς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

Ent-
sprechen-
des Ver-
halten der
Christen

3 1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, 2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωσῆν ἤξιώται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὃ κατασκευάσας αὐτόν.

4 4 πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὃ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός. 5 καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθσομένων, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, 6 οὗ οἴκος ἔσμεν ἡμεῖς, ἔάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα- Ps 95⁷⁻¹¹

7 τάσχωμεν. 7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· «σήμερον ἔὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὐ ἐπείρασάν [με] οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶπον· τὰ ἔργα μου 10 τεσσαράκοντα ἔτη. διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ εἶπον· ἀεὶ κτανῶνται τῇ καρδίᾳ. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς δουλίας μου,

11 11 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσιν μου.» 12 βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ θεοῦ ζώντος, 13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυθῆ τις ἐξ ὑμῶν ἀπᾶτη τῆς ἁμαρτίας. 14 μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἔάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. 15 ἐν τῷ λέγεσθαι· «σήμερον Ps 95^{7f}

ἔὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.» 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελεθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως; 17 τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν, 19 καὶ βλέ-

4 1 πομεν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 4 1 Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῆ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. 2 καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι. ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συγκεκρασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. 3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν· «ὡς ὤμοσα Ps 95¹¹

ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,» καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. 4 εἶρηκεν γὰρ πού περὶ τῆς ἑβδόμης οὐτως· «καὶ Gen 2³

5 κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ.» 5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· «εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.» 6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐηγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον Ps 95¹¹

3 1 add Χῡ p lῡ K | 2 Μωσῆς K | 3 ~ δόξης οὗτος K | Μωσῆν H^eplur I^a 1026° | 4 add τὰ α πάντα (1s) K | 5 Μωσῆς H^{δ1} al I al | 6 εαν l εανπερ H^{δ1} al I^a 1026 it vg, καν H^{δ2*} | 9 add με p επειρ. (Num 14²² gg Ps 95⁹) K | εδοκιμασαν με l εν δοκιμασια (Ps 95⁹) K | 10 τεσσερ- H^{δ1*}·2 83 84 | εκεινη l ταυτη (Ps 95¹⁰) K | 13 ~ εξ υμων τις K H^{δ1} | 14 ~ γεγον. α του K | 16 Μωσῆως H^eplur I al vg, -σεος K^r | 17 τεσσερ- H^{δ1*}·2 83 84 | επεσον I^a eplur K^e, -σαν I^a 1026 200 al | 19 δια H al I |

4 2 συγκεκραμενους K | των -σαντων (2s) I^a 1026 al, ακουσθεισιν I^a 1066 | 3 ουν l γαρ (1s) H^{σοδ1} I^a 170 al |

Lohn
dieses
Verhaltens

7 δι' ἀπέθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προείρηται· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε Ps 95^{7r}
 8 τὰς καρδίας ὑμῶν· 8 εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλά-
 9 10 λει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. 9 ὅρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. 10 ὁ
 γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων
 11 αὐτοῦ, ὡς περ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. 11 Σπουδάζωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην
 12 τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. 12 Ζῶν
 γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν διστομον
 καὶ δίκνοῦμενος ἔχει μερισμὸν ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ
 13 κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον
 αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν
 ὁ λόγος.

1. Hauptteil: Erweis des Hohepriestertums Jesu 4,14-10,31

Rückkehr 14 14 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν
 zu dem 15 τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. 15 οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον
 Thema 2,17: 16 συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα
 Jesus der 16 χωρὶς ἁμαρτίας. 16 προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα
 grosse 16 λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν ἐδρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.
 Hohe-
 priester

Recht- 5 1 1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται
 fertigung 2 τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, 2 μετριοπα-
 des Themas 3 θεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθε-
 3 νειαν, 3 καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσ-
 4 4 φέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. 4 καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος
 5 ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περ καὶ Ἀαρών. 5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν
 γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον Ps 27
 6 γεγέννηκά σε· 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν Ps 110⁴
 7 τάξιν Μελχισεδέκ. 7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετη-
 ρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δα-
 8 κρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καί περ ὢν υἱός, ἔμα-
 9 9 θεν, ἀφ' ὧν ἔκαθεν, τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν
 10 αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ
 τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Bedeutung 11 11 Περὶ οὗ πολλὸς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε
 des Themas 12 ταῖς ἀκοαῖς. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν
 13 ἔχετε τοῦ διδάσκειν ἡμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ
 14 γέγονατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. 13 πᾶς γὰρ ὁ μετέχων
 14 γάλακτος ἀπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν. 14 τελείων δὲ ἐστιν ἡ
 στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς

7 εἰρηται (10¹⁵) K, -ρηκεν (3) H^{δ1} al | 12 add τε α καὶ² (12^b) K | 15 πεπειρασμ- H^{δ1-2} 64
 78 I^{a1} 1026 Ωρ^{3:2} | 16 προσερχόμεθα (3) H^{a1} I | ελεον K |

5 3 δια ταυτην 1 δι αυτην K | υπερ 1 περι K | 4 αλλ ο 1 αλλα (einige αλλα ο) H^{a1} I^{a1} 1026
 οριμω K^{6:8} K^c Θδτ Ku | καθαπερ (42) K | 6 add ει ρ συ (Ps 110⁴) I^{a1} it | 9 - πασιν
 ρ αυτω K | 12 om καὶ³ (1 K 3²) H^{δ1c-2*} al I^{a2} 6180 Ωρ Ku gg Kl |

6 ¹ διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. 6 ¹ Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερόμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας 2 ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν διδαχῆς ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ³ ἀναστάσεώς τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐάνπερ ⁴ ἐπιτρέπη ὁ θεός. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοῖς ἀπαξ φωτισθέντας γευσασμένους τε τῆς ⁵ δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου ⁵ καὶ καλὸν ⁶ γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παρα- ⁷ δειγματίζοντας. ⁷ γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις θετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ⁸ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ⁹ ἔγγυς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν. ⁹ Πειεῖσμεθα δὲ περὶ ὁμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρίσι- ¹⁰ σονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὁμῶν καὶ τῆς ἀγάπης, ἥς ἐνεδεξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹¹ διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὁμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ¹² ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονο- ¹³ μούτων τὰς ἐπαγγελίας. ¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' ¹⁴ οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων· «εἰ μὴν εὐλογῶν Gen 22:18 ¹⁵ εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε·» ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμίας ἐπέτυχεν ¹⁶ τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ¹⁷ ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος. ¹⁷ ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ ¹⁸ θεός ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς ¹⁸ αὐτοῦ ἐμσείτευσεν ὄρκον, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ¹⁹ ψεύσασθαι [τὸν] θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς ¹⁹ προκειμένης ἐλπίδος, ¹⁹ ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν ²⁰ καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ²⁰ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Aus- 7 ¹ ¹ Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὀψίστου, ὁ ¹ συναντήσας Ἀβραὰμ ὀπιστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας ² αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος ² βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης, ³ ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ⁴ ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. ⁴ Θεωρεῖτε δέ, ⁴ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀπο-

6 ¹ φερομ- Hal Ia¹ 1026 (gg d) 1066 65 200 264 al | 3 ποιησομεν H⁸¹⁻² al Ia¹ 200 eplur K⁴⁻¹⁰ Kc² it | 7 ~ πολλ. ερ. K, ~ πολλ. a ton al, om πολλ. Ia¹ 65 | om του (1 K 130 619) Ia¹ 1026 al Qp 1:1 | 9 κρειπτ- Ia¹ 1026* 65 eplur | 10 add του κοπου p και¹ (1 Th 13) K | 14 η μην 1 ει μην K, ημιν Ia¹ 70, ει μη H⁸³ Ia¹ 1026° it | 16 add μεν p ανδρ. K | 18 add τον H^{82*} al Ia¹ Eυσ²⁻² | εχομεν (19) Hal I K^{7:7} | -φευγ- Hal Ia¹ | 7 1 os 10 H⁸¹⁻² al Ia¹ 1026 al | add και ευλογηθεις υπ αυτου p αυτον Ia¹ 1026 (add αβρααμ p και) al | 2 ~ εμερ. a απο H⁸² Ic¹, ~ απο παντων a und p εμερισεν Ia¹ 65 |

δεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ
 6 ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς οὐσίας Ἀβραάμ. ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδε-
 7 κάτωκεν [τὸν] Ἀβραάμ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς δὲ
 8 πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ καὶ ὧδε μὲν
 δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσι, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος, ὅτι ζῆ.
 9 ⁹ καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ Λεὺι ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται.
 10 ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ [ὁ] Μελχισεδέκ.
 11 ¹¹ Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς
 νενομοθέτητο, τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερεῖα
 12 καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ
 13 ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ ἔφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας
 14 μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. ¹⁴ πρόδηλον γάρ, ὅτι
 15 ἐξ Ἰουδα ἀνατίταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς
 16 ἐλάλησεν. ¹⁵ Καὶ περισσώτερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοίότητα
 17 Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὅς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης
 18 γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλότου. ¹⁷ μαρτυρεῖται γάρ, ὅτι σὺ
 19 ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ¹⁸ ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται Ps 110:4
 19 προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν
 20 ὁ νόμος, ἐπεισαγωγή δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. ²⁰ Καὶ
 21 καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
 22 γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· «ὠμοσεν κύριος, Ps 110:4
 22 καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα.» ²² κατὰ τοσοῦτο κρείττονος
 23 διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. ²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσὶν γεγονότες ἱερεῖς
 24 διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν, ²⁴ ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα
 25 ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. ²⁵ ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς
 26 προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ. πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.
 26 ²⁶ Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν [καὶ] ἔπρεπε ἀρχιερεὺς, ὁσιος, ἀκακος, ἀμίαντος, κενωρι-
 27 μένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γεγόμενος, ²⁷ ὅς οὐκ
 28 ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν
 29 θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐξάπαξ ἑαυτὸν ἀνε-
 30 νέγκας. ²⁸ ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ
 λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

b) der 8 1 ¹ Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερεῖα, ὅς ἐκάθισεν ἐν
 Dienst 2 δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ
 3 τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἐπηξεν ὁ κύριος, [καὶ] οὐκ ἄνθρωπος. ³ Πᾶς γὰρ
 6 om ton¹ (80 stets auBer 613) H^{δ1-2} Ia¹ 1026 al | εὐλόγησεν (1120) H^{α1} Ia¹ | 9 δια K |
 Λευεὶς H^{δ1-20} 83*, Λευεὶς H^{α1}, Λευεὶς H^{δ2*} Ia¹ 1026 | 10 om o H^{δ1-2} al Ia¹ 1026 al | 11f ἱεροσ-
 H^β Ia¹ 264 al | 11 αὐτῆ K, αὐτῆ! Ia¹ 65 al | -θετηται (8) H Ia¹ 1026 1066 200
 264 al | 14 -ουδεν α περι K, - Μωσ. ουδεν H^{δ2} Ia¹ | ἱερωσύνης 1 ἱερων (117) K (-ροσ- 6:7) |
 Μωσῆς H^{α1} Ia¹ 1026 al | 16 σαρκικῆς (1 K 3 ar uδ) K^{9:5} | 17 μαρτυρεῖ (1015) K | add ei
 p συ (Ps 110:4) H^{α1} I⁷ K^{6:8} | 21 add ei p συ (Ps 110:4) H^{α1} Ia¹ 1026 1066 70
 264 al it Ωρ | add κατα την ταξιν Μελχισεδεκ p αιωνα Ωρ Eυσ K, om εις τον αιωνα H^{δ2*} | 22 το-
 σουτον K | add και α κρειττ. (8) H^{δ1-2*} 83* Ia¹ | 23 - ιερ. γεγον. (20) H^{α1} Ia¹ 1026 al |
 26 add και H^{δ1} 84 78 Ia¹ 1026 c¹ sy Eυσ | | 27 προσενεγκας (57 gg 27*) H^{β2} al Ia¹ |
 8 1 μεγαλοσ- Ia¹ 264 | 2 om και² H^{δ1-2} al Ia¹ 1026 3 56 Eυσ |

ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν
 4 τι καὶ τοῦτον, ὃ προσενέγκη. ⁴ εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων
 5 τῶν προσφερόντων κατὰ [τὸν] νόμον ἱεράδωρα. ⁵ οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ
 λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεκρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
 σκηνήν. ὅρα γὰρ φησιν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν
 6 τῷ ὄρει. ⁶ νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τετύχηκεν λειτουργίας, ὅσῃ καὶ κρείττονός ἐστιν
 7 διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. ⁷ εἰ γὰρ ἡ μὲν
 8 πρώτη ἐκείνη ἦν ἀμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο ῥόπος. ⁸ μεμόρμενος γὰρ
 αὐτοὺς λέγει· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον
 9 Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην, ἣν
 ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἔξα-
 10 γαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ
 ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
 Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
 11 αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ
 12 αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ
 καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γινῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδῆσούσι με
 13 ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν
 13 ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν
 πρώτην. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

Der bis-
 herige
 Schatten-
 dienst

9 1 ¹ Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιοῦματα λατρείας τὸ τε ἅγιον κοσμικόν.
 2 ² σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἦ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρό-
 3 θεις τῶν ἁρτῶν, ἥτις λέγεται ἅγια· ³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ
 4 λεγομένη ἅγια ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης
 περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ
 5 βάρδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς
 Χερουβιμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱερόν. περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ
 6 μέρος. ⁶ Τούτων δὲ ὅπως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ καν-
 7 τὸς εἰσίσαι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀπαξ τοῦ
 ἔνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν
 8 τοῦ λαοῦ ἁγνοημάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανε-
 9 ρῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχοῦσης στάσις, ⁹ ἥτις παρα-
 10 βολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ
 10 δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ
 πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιοῦματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως
 11 ἐπιπέμμενα. ¹¹ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν διὰ
 τῆς μέλλουσας καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς

Der Opfer-
 dienst des
 ewigen
 Hohe-
 priesters

4 οὐν ἰ γαρ (7¹¹) H I^{a1} 1026* al | it | add τῶν ἱερῶν α τῶν K | add τὸν α νομον (7⁵ 9²²) K |
 5 Μωϋσῆς H^{a1} I^{a1} 1026 al | 6 τετυχεν K, -τευχ- H^{δ1-20} I^{a1} 1026° 65 eplur | 8 αυτοῖς K H^{δ1-20} al |
 11 πλησιον ἰ πολιτην (Rm 15² Eph 4²²) H^{a1} I | add αὐτῶν p μικροῦ K | 12 ἴλεος H^{a1} I^{a1} 1026
 1026 al | add καὶ τῶν ανομιῶν αὐτῶν p αὐτῶν (10¹⁷) K, ανομιῶν ἰ ἁμαρτιῶν al, ἀδικιῶν I^{a1} 65 |
 9 ἰ om καὶ H^{δ1-20} al I^{a1} | add σκηνη p πρώτη (e) H^{a1} I^{a1} 200f eplur | 3 add τα α, τῶν p
 αγια (12) H^{δ1-20} al I^{a1} 1026° 65ff 264 al | 9 add καθεστηκεν p ενεστ. I^{a1} 65ff al | ον ἰ ην K |
 10 add καὶ α δικαιομασιν K | 11 γενομενων ἰ μελλοντων H^{δ1*} I^{a1} 1026 al |

- 12 κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσηλ-
 13 θεν ἐφέπαξ εἰς τὰ ἅγια αἰωνίαν λύτρωσιν ἐδράμενος. ¹³ εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων
 καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως βαντίζουσα τοὺς κεκοινωνημένους ἀγιάζει πρὸς
 14 τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύ-
 ματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαρῆι τὴν συνείδησιν ὁμών
 15 ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεῖν θεῷ ζῶντι. ¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης και-
 νῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ
 16 17 διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονο-
 μίας. ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. ¹⁷ διαθήκη
 18 γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει, ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ Ὅθεν οὐδ'
 19 ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἔγκεινται. ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ
 [τὸν] νόμον ὑπὸ Μωσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τρά-
 20 γων μετὰ ὕδατος καὶ ἑρίου κοκκίνου καὶ ὄσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα
 21 ὁμάς ὁ θεός. ²¹ καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ
 22 αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. ²² καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν
 23 νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. ²³ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν
 ὁποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τοῖτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια
 24 κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσηλθεν ἅγια Χριστός,
 ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσ-
 25 ὄπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ
 26 ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, ²⁶ ἐπεὶ ἑδεῖ
 αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν
 27 αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ καὶ καθ'
 28 ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως
 καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου
 χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
- 1 ¹ Σκιάν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν
 πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις, ἃς προσφέρουσιν, εἰς τὸ διηκενὲς
 2 οὐδέποτε δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο
 προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρευόντας
 3 4 ἅπαξ κεκαθαρισμένους; ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν. ⁴ ἀδύνα-
 5 τον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. ⁵ Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν
 6 κόσμον λέγει· ἄθυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι, ⁶ ὅλο-

Ex 24—8

Die 10
 ewige
 Geltung
 dieses
 Opfer-
 dienstes

Ps 407—9

13 ~ ταύρων . . τράγων (10₄) Aθ Κυ Κ | 14 αγίου 1 αιωνιου H^{52c} al Ia¹ 1026 200 al it
 ημων (2K 1₁₂) Hal Ia¹ 1026 1066 65* al it syp | 16 διατιθεμενου Ia¹ 1066 65 200 264 al
 18 ουδε Hal Ia¹ 1026 1066 70f 264 eplur K^{5:6} | 19 om τον¹ (7₁₆ 10₈ gg 7₅ 8₄ 9₂₂) K
 Μωσως Hal I eplur, -σεος K^r | om των²(13) K, om και των τράγων Hal I, ~ τράγων . . μοσχων
 Ia¹ 1026 | 21 ερραν- K | 24 ~ αγια εισηλθεν K | add o a X⁵ (28 gg 11) K | 26 νυν K
 om της¹ Κυ Κ | 28 add δια πιστεως a εις² (2 T 3₁₆) Ia¹, p σωτηριαν Hal Ia¹ 1066^m 70 al
 10 1 αις 1 αις Ia¹ 1026* 200 al, om αις Hal Ia¹ | δυναται Hal Ia¹ 1066 eplur it Ωρ
 2 κεκαθαρμενους K |

7 καυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 7 τότε εἶπον Ἰδοὺ ἤκω, ἐν κεφα-
 8 λίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. 8 ἀνώ-
 9 τερον λέγων, ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ δλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ
 9 ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἴτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, 9 τότε εἶρηνεν Ἰδοὺ
 ἤκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
 10 10 ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν διὰ τῆς προσφορὰς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ
 11 ἐφέπαξ. 11 Καὶ πᾶς μὲν ἀρχιερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς ἀνάς
 12 πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἴτινες οὐδέποτε δύνανται περιελθεῖν ἁμαρτίας. 12 οὗτος
 13 δὲ μίαν ὅπῃ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηκεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ
 13 θεοῦ, 13 τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν πο-
 14 δῶν αὐτοῦ. 14 μὴ γὰρ προσφορὰ τετελείωκεν εἰς τὸ διηκεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
 15 15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι 16 «αὕτη ἡ Jer 31 33
 διαθήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος· διδοὺς
 νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῦς,
 17 17 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῆσομαι ἔτι.»
 18 18 ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
 19 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, [παρησίαν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι
 20 Ἰησοῦ, 20 ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος,
 21 21 τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 21 καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 22 προσ-
 23 ερχόμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφῶρᾳ πίστεως, βεραντισμένοι τὰς καρ-
 24 διὰς ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, 23 κατέχ-
 24 ωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινη, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, 24 καὶ
 25 κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλεί-
 26 ποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ το-
 26 σοῦτῃ μᾶλλον, ὅσῃ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. 26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτα-
 27 νότων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν
 27 ἀπολείπεται θυσία, 27 φοβερὰ δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίειν μέλ-
 28 λοντος τοῦς ὑπεναντίους. 28 ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρῶν ἐπὶ
 29 δυσίῃν ἢ τρισίῃν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πόσῃ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθῆσεται τιμω-
 30 ρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγα- Dt 32 35f
 30 σάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνουβρίας. 30 οἶδαμεν γὰρ Ps 135 14
 τὸν εἰπόντα· «ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,» καὶ πάλιν· «κύριος κρινεῖ τὸν
 31 λαὸν αὐτοῦ.» 31 φοβερὸν τὸ ἐμπσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

2. Hauptteil: Das dieser Gewissheit entsprechende Verhalten 10,32-12,29

Ausharren 32 32 Ἀναμνησθεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας [ὁμῶν], ἐν αἷς φωτισθέντες πολ-
 im Leiden 33 λην ἀθλήσιν ὑπεμείνατε παθημάτων, 33 τοῦτο μὲν ὄνειδιμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατρι-

6. 8 ἡδοκ- *H*^{al} *Ia*¹ 1026 101 al | 8 ὄυσαν . . προσφοραν (5) *K* | add τον α νομον (7 5 9 22) *K* |
 9 add ο θεος p ποιησαι (7) *K*, p σου *Ia*¹ *Kc* (add μου p θεος) | 10 add οι α δια *K* | 11 ιερεις
 (8a) *K* | 12 αυτος *Ku*^s *K* | 15 προειρηκ- (47) *K* | 16 την διανοιαν (8 10) *H Ia*¹ 1026*
 (gg d) 1066 al | 17 add υστερον λεγει α και¹ *H*^{al} *Ia*¹ 1066 eplur | μνησθη (8 12) *I*^{ox} *a*¹ 1026
 1066 *K* | 22 προσερχομεθα (4s) *H*^{al} *I* | ερραντ- *K* | λελουμ- (Jo 13 10) *K* | τω σωματι *Ia*¹
 70 al | 23 κατεχομεν (6 10) *H*^{al} *I* | 28 Μωσ. *H*^{al} *Ia*¹ 1026 eplur, -σεος *Kr* | 30 add λεγει κς
 p ανταπ. (Rm 12 19) *K* | add οτι p παλιν (Dt 32 30) *H*^{al} *Ia*¹ 1026 al it | ~ κρινει κς (Dt 32 30)
*H Ia*¹ 1026 1066 al it | 32 om υμων *Kl K* |

15 λέγοντες ἐμφανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύ-
 16 οῦσιν, ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. 16 νῦν δὲ κρείττονος ὀρέ-
 γονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπι-
 17 καλεῖσθαι αὐτῶν. ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. 17 Πίστει προσενήνοχεν Ἄβρααμ
 τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξά-
 18 19 μενος, 18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, 19 λογισάμενος,
 ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγειρεῖν δυνατὸς ὁ θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομί-
 20 σατο. 20 Πίστει καὶ περὶ μελλόντων ἐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ.
 21 21 Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ ἐλόγησεν καὶ προσεκύ-
 22 νησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς βράβδου αὐτοῦ. 22 Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου
 23 τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. 23 Πίστει
 Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστείον
 24 τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 Πίστει Μωϋσῆς
 25 μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, 25 μᾶλλον ἐλόμενος
 26 συγκαουχεῖσθαι τῷ λαφ' τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, 26 μεί-
 ζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ.
 27 ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μιθασποδοσίαν. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβη-
 28 θεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄραν ἑκαρτέρησεν. 28 Πίστει
 πεποιήκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ δλοθρέων τὰ πρῶ-
 29 τότοκα θίγη αὐτῶν. 29 Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς,
 30 ἧς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. 30 Πίστει τὰ τεῖχη Ἱερειχῶ ἐπε-
 31 σαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς
 32 ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπι-
 33 τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, 33 οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας,
 34 ἐργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34 ἔσβε-
 σαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας,
 35 ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἐκλίναν ἄλλοτρίων. 35 ἔλαβον γυναί-
 36 κες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξά-
 37 μων καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, 37 ἐλιθάσθησαν, ἐπει-
 ράσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
 38 αἰγείοις δέρμασιν, ὑστεροῦμενοι, θλιβόμενοι, κακοχούμενοι, 38 ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ
 κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαις τῆς γῆς.

15 ἐμνημονεον (cf 11 22) *K*, ἐμνημονευσαν *H* a¹ | ἐζηλθον | ἐξεβ. (s) *K* | 18 om om (Rm 9 7)
H a¹ *I* a¹ 1026 264 al | 19 ἐγειραι (Mt 3 9 Lk 3 8) *H* cplur *I* a¹ 1066 a¹ | δυναται (Mt 3 9 Lk 3 8)
H 64 *I* a¹, add εστιν p δυνατος (Rm 4 21) *H* 3 vg | 20 om και¹ (17) *K* | 20f ηυλογ- *H* a¹ *I* a¹
 1026 (21) 1066 (20) al | 23f Μωσῆς cplur | 26 εν Αιγυπτω (mehrfach εν -ου) | Αιγυπτου (Ac
 7 12 17 34) *H* a¹ *I* cplur gg *K* Λ *Ω* *ρ* *Ε* *υ*σ | 29 om γης (Ex 14 29) *K* | 30 επεσον *K*, κατεπεσον al |
 32 ~ με γαρ *H* 62 al *I* a¹ 1026* gg *K* Λ, om γαρ al | add τε p Βαρακ *K*, add τε και a Βαρακ *H* 66, add
 και a Βαρακ *I* a¹ 1026 a¹ | add και a Σαμφων und a λεφθαε *K* | 34 εδυν- *H* 62* 84 *I* a¹ 1026 1066 |
 35 γυναικας *H* 62* 64 648 *I* a¹ 1026* 1066 | 37 ~ επρισθ- επειρασθ- *Ω* *ρ* *K* | κακοχ- *H* a¹ *I* gg
K Λ *Ω* *ρ* *Ε* *υ*σ | 38 εν l επι (Mt 15 32 2 K 11 26) *K* Λ *Ω* *ρ* 1:1 *Ε* *υ*σ *K*, επ *H* a¹ *I* a¹ 1066 200 al |

39³⁹ Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγ-
40 γελίαν, ⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν
τελειωθῶσιν.

Wieder-12
aufnahme
der
Mahnung
10,32-39

1 ¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων,
ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ἐπιπεριστάτην ἁμαρτίαν, δι' ὁπομοῆς τρέχωμεν
2 τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορώντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τε-
λειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης
3 καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. ³ ἀναλογίσασθε γὰρ
τὸν τοιαύτην ὑπομενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ
4 κάμῃτε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλούμενοι. ⁴ Οὐδὲν μέγιστον αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς
5 τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς
διαλέγεται· «υἱὸς μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλούῃς ὅτι αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ΠΡΟΒ 311f
6 ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται.» ⁷ εἰς
παιδείαν ὑπομένετε. ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ υἱὸς ἐστίν, ὃν
8 οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἣς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι
9 καὶ οὐκ υἱοὶ ἐστε. ⁹ εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχοντες παιδευτὰς
καὶ ἐνετρεπόμεθα. οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ
10 ζήσομεν; ¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὃ
11 δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ πᾶσα μὲν παιδεία
πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρή-
12 νικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. ¹² Διὸ τὰς παρει-
13 μένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε ¹³ καὶ τροχίους ὀρθὰς
14 ποιήσατε τοῖς ποσίν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χεῶν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον. ¹⁴ Εἰρήνην
διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὕψεται τὸν κύριον,
15 ¹⁵ ἐπισκοποῦντες, μὴ τις ὕστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ τις ῥίζα πικρίας
16 ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ καὶ διὰ ταύτης μανθῶσιν οἱ πολλοί, ¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ
17 βέβηλος ὡς Ἡσαΐ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. ¹⁷ ἴστε
γὰρ, ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας
γὰρ τόπον οὐκ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

Herrlich-
keit des
Endziels

18 ¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφόμενῶν καὶ κεκαυμένων πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυ-
19 ἔλλῃ ¹⁹ καὶ ἀσπίγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἣς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προσ-
20 τεθῆναι αὐτοῖς λόγον. ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· «κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ Ex 19 13
21 ὄρους, λιθοβοληθήσεται.» ²¹ καί, οὕτως φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν·
22 «ἐκφοβὸς εἰμι» καὶ ἐντρομος. ²² ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει καὶ πόλει θεοῦ Deut 9 19
23 ζώντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ²³ καὶ ἐκκλησίᾳ
πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων καὶ κριτῇ θεῷ πάντων καὶ πνεύμασι
24 δικαίων τετελειωμένων ²⁴ καὶ διαθήκῃς νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ καὶ αἵματι βαντισμοῦ

12 1 τρεχομεν H^{al} I | 3 εαυτ- H^{δ2*} al I^a 1026* al, -τους H^{δ2} al I^a 1026 al | 4 αντεκατ-
H^{al} I | 7 ει εις IK^r | om εστιν (2 K 6¹⁴) H^{δ2*} al | 8 ~ εστε² a και K | 9 πολλω
(Pls stets) K | 11 δε 1 μεν¹ K, om μεν¹ I^a 1026 al, om μεν² I^{al} | 13 ποιετε (Mt 3³)
H^{δ2*} δ3 al I^a 1264 al Ωρ | 15 δι αυτης (11 11⁴ gg 13²) H^{εοδ2} al I^a 1066 eplur Κλ | om
οι (Rm 16⁹ uδ gg Rm 5¹⁹ uδ) K | 16 εαυτου H^{δ2*} δ3 δ4 I^{al} | 18 add ορει pψηλαφ. (22)
K, add ορει a ψηλ. I^{al} | σκοτω 1 ζοφω K | 21 ουτω H^{δ2*} δ4 al I^a 1026 70 al | Μωσης eplur |
23 ~ απογεγρ. a εν (Lk 10²⁰) H I^a 1026 1066 al jt |

25 κρείττον λαοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. ²⁵ Βλέπετε, μὴ παραιτήσηθε τὸν λαοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ
 26 μάλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, ²⁶ οὐ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· «ἔτι ἀπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον Hagg 2
 27 τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.» ²⁷ τὸ δὲ ἔτι ἀπαξ δηλοῖ τὴν τῶν σαλευ-
 28 ομένων μεταθέσιν ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ Διὸ
 βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχομεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐα-
 29 ρέστως τῷ θεῷ μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους. ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῶρ κατα-
 αναλίσκων.

Schlussstell: Einzelmahnungen und Schluss 13,1-25

13 1 2 ¹ Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ
 Einzel- 3 ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ Μιμηθήσκεθε τῶν δεσμιῶν ὡς συνδεδεμένοι,
 mahnungen 4 τῶν κακουχομένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι
 5 καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνος γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ⁵ Ἀφιλάργυρος
 ὁ τρόπος, ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν, αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· «οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδ' οὐ Deut 31
 6 μὴ σε ἐγκαταλίπω.» ⁶ ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ Ps 118
 7 φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; ⁷ Μνημονεῦετε τῶν ἡγουμένων ὁμῶν,
 οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς
 8 ἀναστροφῆς μιμείσθε τὴν πίστιν. ⁸ Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον, ὁ αὐτὸς
 9 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ διδασκαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε, καλὸν γὰρ
 10 χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπα-
 11 τήσαντες. ¹⁰ ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἔξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ
 12 λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἄγια διὰ Lev 16
 13 τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. ¹² διὸ καὶ
 13 Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πόλης ἔκαθεν. ¹³ τοί-
 νυν ἐξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.
 14 15 ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ δι'
 16 αὐτοῦ οὐδ' ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν
 17 χειλῶν ὁμολογούντων τῷ ὄνοματι αὐτοῦ. ¹⁶ τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ
 17 ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. ¹⁷ Πείθεσθε τοῖς
 ἡγουμένοις ὁμῶν καὶ ὑπέκτετε. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὁμῶν ὡς
 λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες. ἀλυσιτε-
 18 λές γὰρ ὑμῖν τοῦτο. ¹⁸ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. πειθόμεθα γάρ, ὅτι καλὴν συν-
 19 εἶδσιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ περισσοτέρως δὲ πα-
 20 ρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Schluss-
wunsch

25 εφυγον (1134) K | ~ τον α επι (cf 25b) K, ~ επι γης p τον I al | πολλω (cf zu 9) K |
 26 σειω (Hagg 2) H Ia¹ 1066³ 172 | 27 ~ την p σαλευ. K, om την H al Ia¹ 1026 | 28 εχωμεν
 (25b) K | λατρευομεν (25a) K | αιδους l δεους (1 T 2) K, ~ αιδους (δεους) . . ευλαβειας K |
13 3 κακοχ- H⁵³ (-ω-) al I | 4 δε l γαρ (Eph 5:3 1 K 5:13) K l ευσ K | 6 om και (Ps 118) H^{52*} 53* al it K l | 8 εχδες H⁵² 53* al gg Ωρ Κυ Κυ' Αδ | 9 περιφερ- (Eph 4:14 Ju 12) H⁵⁶ Ia¹ 200 cplur | -πατουντες (2 K 4:2 10:3 Phi 3:14) H^{52*} 54 Ia¹ 1026* 1066 | 13 εξερχομεθα H al I | 15 om ουν H^{52*} al Ia¹ 1026 | -φερομεν I | 18 πεποιδαμεν (2 K 3:4) I K | 20 add Xv p l v H al Ia¹ 1026 cplur it |

- 21 τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, [αὐτῷ] ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
- 22 ²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως. καὶ γὰρ
- 23 διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν [ἡμῶν] Τιμόθεον ἀποκελευμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἐρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
- 24 ²⁴ Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσκάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
- 25 ²⁵ Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

21 add εργω p παντι (1 T 51) K gg H⁸² 86 bo Ia¹ 1026* al it, add εργω και λογω (2 Th 2:17) H⁸⁴ | add αυτω p αυτου H^{82*} 83* al, add αυτος Ia¹ 1066 | ημιν H⁸² cplur Ia¹ 1026 1066 101 264 cplur | om των αιωνων H^{al} Ia¹ 1026 al | 22 ανεχεσθαι (1 P 2:11) H^{al} Ia¹ 1026* 101 cplur | 23 add ημων (1 Th 3:2 2 K 8:23 gg 2 K 1:1 Ko 1:1 Phj 1) H Ia¹ 1026 1066 200 al | 25 om αμην H^{82*} al |

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

- Adresse 1 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτήρος ἡμῶν καὶ
- 2 Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν 2 Τιμοθέε γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, εὐλος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
- Aufruf zum Kampf wider die Irrlehre 3 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν,
- 4 ἵνα παραγγείλῃς τοῖς μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν 4 μὴδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν
- 5 ἐν πίστει, 5 τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ
- 6 συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, 6 ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. 8 Οἶδαμεν δέ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐὰν τις
- 9 αὐτῷ νομίμως χρῆται, 9 εἰδῶς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσοῖς καὶ βεβήλοις, πατρολόφαις καὶ μητρο-
- 10 λφαις, ἀνδροφόνοις, 10 πόρνοις, ἀρσενοκόιταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, 11 καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ θνητῷ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ. 12 [Καὶ] χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ
- 13 Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, 13 τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὀβριστήν. ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀνοῶν ἐποίησα
- 14 ἐν ἀπιστίᾳ, 14 ὅπερ ἐπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγά-
- 15 πης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 15 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιός, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ.

1 1 ~ lῶ Xῶ (Eph 1:1 Ti 1:1) K | add κῶ α ~ lῶ Xῶ (1 Th 1:1) K | 2 add ημων p πρῶς (Rm 1:7 u8) K | 4 ζητησεις (6:4) K | 12 om και (2 T 1:3) H Ia¹ 1028ff 1066 200 al it | 13 τον 1 το K | αλλ H¹⁶² Ia¹ 200 al |

16 ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξῃται Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν
 ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦν ἐπ' αὐτῷ εἰς
 17 ζῶν αἰώνιον. ¹⁷ Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ
 18 δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ¹⁸ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθε-
 μαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σέ προφητείας, ἵνα στρατεῦ[σ]ῃ
 19 ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες
 20 ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠναύγησαν, ²⁰ ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος,
 οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

2 ¹ Παρακαλῶ οὖν πρώτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐ-
 2 χαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ² ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ
 ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσυχίον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.
 3 ⁴ τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάντας ἀν-
 5 θρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν. ⁵ εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ
 6 μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ⁶ ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον
 7 ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίους. ⁷ εἰς δ' ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπό-
 στολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεῦδομαι, διδάσκαλος ἔθνων ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.
 8 ⁸ Βούλομαι οὖν προσέυχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖ-
 9 ρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ⁹ Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ,
 10 μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασι καὶ χρυσῷ ἢ μαρ-
 11 12 γαρτίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὁ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσε-
 12 βειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὀποταγῇ. ¹² δι-
 13 14 ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρώτος ἐπλάσθη, εἶτα Ἐβα. ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ
 15 ἔξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν. ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἔαν
 μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3 ¹ 2 ¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπίσκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ² δεῖ
 οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μίᾳς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα,
 3 κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, ³ μὴ πάροινον, μὴ πλήκτιν, ἀλλ' ἐπικεικῆ, ἄμαχον,
 4 ἀφιλάργυρον, ⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὀποταγῇ
 5 μετὰ πάσης σεμνότητος, ⁵ εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προσῆται οὐκ οἶδεν, πῶς
 6 ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; ⁶ μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεῖς εἰς κρίμα ἐμπέση
 7 τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς
 8 ὀνειδισμόν ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ Διακόνους ὡσαύτως σεμνοῦς, μὴ
 9 διλόγους, μὴ οἶνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας τὸ μυστήριον

16 πρῶτον H³¹ I | ~ 15 X⁵ K, om X⁵ al | πᾶσαν K | 17 add σοφῶ p μωνῶ (Rm 16²⁷ gg Ju 25) K | om|καὶ K^{2:3} H³ I eplur | 18 στρατευση H^{32*} al I^{a1} 1026* 1066 al Kλ |
 2 3 add γὰρ p τοῦτο (5*) K | 7 add ἐν X^w p λεγῶ (Rm 9:1) K | γνωσεῖ I πιστεῖ (Rm 2:20) H³² I^{a1} 264 al, πῶ I πιστεῖ H³⁴ | 8 -λογισμῶν (Phi 2:14) H^{32*} al I Ωρ 3:4 Ευσ | 9 add καὶ p ὡσαύτως (5²⁵ u. stets) K | add τὰς α γυν. (8) K | κοσμίως H^{32*} al I^{a1} 1026ff 264 Ωρ, κοσμία I^{a1} | η I καὶ² (9^b) Kλ Ωρ 1:1 K, om καὶ H³¹ | χρυσῶ Kλ K | 12 ~ γυναῖκα . . διδ. K |
 14 ἀπατηθ- (14^a) K |
 3 2 νηφάλιον (anch -αιον) K^{12:6} | 3 add μὴ αἰσχροκερδῆ p πλεκτιν (Ti 1:7) K | 6 add καὶ παγίδα α του (7) H^{a1} I^{a1} 1066 al | 7 add αὐτον p δε (1 K 15:26) K |

Regeln
 für das
 Verhalten
 a) gegenüber
 der nicht-
 christ-
 lichen
 Welt

b) in der
 christlichen
 Gemein-
 schaft

Regeln
 für die
 Gemeinde-
 beamten

- 10 τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα
 11 διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες. ¹¹ γυναῖκας ὡσαύτως σεμνὰς, μὴ διαβόλους, νη-
 12 φάλους, πιστὰς ἐν πάσιν. ¹² διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων
 13 καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἰκῶν. ¹³ οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθρὸν
 14 15 ¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐν τάχει. ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἴνα
 16 εἰδῆς, πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεισθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζώντος, στυ-
 16 λος καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας. ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας
 μυστήριον· ὅς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη
 ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

Regeln 4
für die Be-
handlung
der Irrlehre

- 1 1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς
 2 πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ² ἐν ὀπιοκρί-
 3 σει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέ-
 4 χεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς
 5 καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον
 6 ⁶ Ταῦτα ὀποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφό-
 7 ⁷ τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς
 8 εὐσεβίαν. ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσε-
 9 ⁹ βία πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλού-
 10 ¹⁰ σης. ⁹ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἀξίος. ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν
 11 ¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ διδάσκει. ¹¹ μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω,
 12 ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν
 13 ἀγνεΐᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.
 14 ¹⁴ μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως
 15 τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἴνα σου ἡ προ-
 16 ¹⁶ κοπή φανερὰ ἦ πάσιν. ¹⁶ ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο
 γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

Allerlei Regeln

Für die Be-
handlung
der ver-
schiedenen
Alters-
stufen
Für die
Witwen-
pflege

- 5 1 1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελ-
 2 2 φούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνεΐᾳ. ³ Χήρας
 4 4 τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ δὲ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
 πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις. τοῦτο

11 νηφαλεὺς s. zu 2 | 14 ταχιων om εν (Hb 13²³) K | 16 θς 1 os K |

4 1 πλανης (1 J 4^e) H^{al} I vg Iouστ Κλ Ωρ | 2 κεκαυτηρ- H⁶² 84 I⁷ Ku gg Κλ Ωρ | 6 - Iy
 Xy K^{9:4} | 8 επαγγελίας I | 10 add και p γαρ (K^o 1²⁹) K | 10 αγωνιζομεθα 1 ονειδιζ.
 (K^o 1²⁹ gg 1 P 4¹⁴) H I^{a1} 1028f 1066 7* 200 a1 | 12 add εν π̄νι p αγαπη (K^o 1 s) K | 15 add
 εν a πασιν (2 T 2⁷ 4 s Ti 2^{9f}) K | 16 προσεχε (13) H^{al} I^{a1} 200 a1 |

- 5 γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλιπ-
 6 7 ἡμέρας, 6 ἡ δὲ σπαταλώσα ζῶσα τέθνηκεν. 7 καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπί-
 8 ληπτοὶ ᾖσιν. 8 εἰ δὲ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν
 9 ἥρνηται καὶ ἐστιν ἀπίστος χείρων. 9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἐλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα
 10 γεγυῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, 10 ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν,
 11 εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ
 12 ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. 11 νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ. ὅταν γὰρ καταστηνιά-
 12 σωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμῖν θέλουσιν, 12 ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέ-
 13 τησαν. 13 ἄμα δὲ καὶ ἀργαί μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ
 14 ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλόαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δεόντα. 14 βούλομαι οὖν
 15 16 κειμένην λοιδορίας χάριν. 15 ἦδη γὰρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. 16 εἰ
 17 ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. 17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς
 18 ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. 18 λέγει γὰρ ἡ
 19 19 γράφη· «βουὴν ἀλοῶντα οὐ φημίσεις,» καὶ· «ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.» Dt 25,4
 20 20 τύρων. 20 τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον Lk 10,7
 21 21 ἔχωσιν. 21 διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Dt 19,15
 22 ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ
 23 πρόσκλησιν. 22 Χείρας ταχέως μηδὲν ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις.
 24 σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. 23 μηκέτι ὕδροπότει, ἀλλ' οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον
 25 25 προάγουσαι εἰς κρίσιν, τίσι δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ
 6 1 κατὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται. 6 1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ
 2 2 ζυγὸν δούλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξιῶντες ἠγεῖσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ
 3 3 ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. 2 οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας
 4 4 μὴ καταφροναίτωσαν, ὅτι ἀδελφοὶ εἰσιν, ἀλλὰ μάλλον δουλεύετωσαν, ὅτι πιστοὶ
 5 5 εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.
 6 3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. 3 εἰ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται
 4 4 ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν
 5 5 διδασκαλίᾳ, 4 τετόφωται μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογο-
 6 6 μαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 διαπαρτρι-
 7 7 βαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων

5 5 om τον (1 P 3 5 Hb 6 1 gg Ac 14 15 15 19 uð) H^{52*} 53 al I^a 1 1028f 1066 | κ̅ν 1 ὄν (Ac 9 35 42 uð) H^{52*} al I^a 1 1026* Aug | 8 add των α οικειων (8^a Ga 6 10) K | προνοεῖται (cf Rm 12 7 2 K 8 21) H^{52*} I^a 1 1026ff al | 14 add χήρας p νεωτ. (11) H^a al I | 16 add πιστος η α πιστη K | επαρκεισθω (15^b) H⁵² al I^a 1 1028f al | επιβαρ- (2 K 2 5 1 Th 2 9) al | 18 ~ ου φημισεις α βουη (1 K 9 9 Dt 25 4) H^{52*} 52 al I eplur | 20 add δε p τους H⁵⁴ I^a 1 1026*, add p αμαρτ. I^a 1 1028f | 21 om κ̅υ ~ Χ̅υ ἰβ̅ (2 T 4 1) H I^a 1 1026* ff al it K | προσκλησιν H⁵² 162 I^a al, χαριν I^a 1 200 | 23 αλλα H I^a 1 1028ff al | add σου p στομ. (28^b) K | 25 add δε p ωσαυτως (Rm 8 26) H⁵⁴ 162 I^a 1 1028f al Qp | ~ καλα εργα om τα 2 K | add εστιν p προδηλα K, add εἰσιν H^a I | δυναται H⁵² al I K 7:10 | 6 4 ερεις (2 K 12 30) H^a I^a 1 1026ff 200 al it |

- 6 πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⁶ ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρ-
 7 κείας. ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
 8 ⁹ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλό-
 9 μνοι πλουτεῖν ἐμπέπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοή-
 10 10 τούς καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.
 11 ¹⁰ ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἔστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες δρεγόμενοι ἀπεπλα-
 12 11 νήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύνας πολλαῖς. ¹¹ Σὺ δέ,
 13 ὡ ἀνθρώπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε, δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην,
 14 12 ὀπομονήν, πραῦτητα. ¹² ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς
 15 αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον
 16 13 πολλῶν μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωογονούντος τὰ πάντα
 17 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,
 18 14 τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἀσκιλον ἀνεκίλητον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου
 19 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁵ ἦν καιροῖς ἰδίους δεῖξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
 20 16 ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ἔχων ἀθα-
 21 17 νασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, φῶ
 18 τιμῆ καὶ κράτος αἰώνιον, ἀμήν.
 19 17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὕψηλοφρονεῖν μηδὲ ἠλιπ-
 20 κέναι ἐπὶ πλοῦτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς
 21 18 ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινω-
 19 νικούς, ¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβων-
 20 20 ται τῆς ὄντως ζωῆς.
 21 20 Ὁ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφώνι-
 21 21 ας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ²¹ ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν
 πίστιν ἠστόχησαν.
 Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. [ἀμήν.]

An die
ReichenWider die
Irrlehrer

5 add αφιστασο απο των τοιουτων p ευσεβ. K | 7 add δηλον α οτι (cf 1 K 15²⁷ Ga 3¹¹) M^p K |
 8 διατροφην (Hb 5¹) Ac 9¹⁹) H^{a1} I^{a1} 1026ff 7 65-101 264 cplur af Ωρ | 11 add του α θυ (2 T
 3¹⁷ 1 Reg 17¹⁸ gg 2 P 1²¹) I K | πρασητα l πραση. (Ti 3²) K, πρασητα al | 12 add και
 α εκληθης (K^o 3¹⁵) I cplur ! 13 add σοι p παραγγ. (Ac 16¹⁸) Tert K I^{exc a} 1^{1028f} | ζωοποι-
 οντος (Rm 4¹⁷) K | 16 om και (Ju 25 gg 1 T 1¹⁷) H^{a1} I^{a1} 1028f 200 cplur | 17 επι l εν²
 (17* 4¹⁰ gg 1 K 15¹⁹) H I | om τω² (4¹⁰) H^{δ2} I^{a1} 1026ff 1086 al Ωρ | add τω ζωντι p θυ (4¹⁰)
 K | add τα α παντα (K^o 1¹⁶) H^{a1} I^{a1}, ~ πλουσιως παντα I^{a1} 65 al, om παντα H^{162*} I^{a1} 1028f |
 19 αιωνιου l οντως (12) K, add αιωνιου p οντως H⁷⁴ I^{a2} 502³ 6505 δ¹ 6600 | 20 παρακαταθηκην
 I² l ππ gg K l ψ l γν | 21 μεθ υμων l μετα σου (2 T 4²²) H I^{a1} 1028f | add αμην p σου K gg
 H^{δ2*} δ⁴ al I^{a1} 1026ff |

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

- Adresse 1 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς
 2 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 2 Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
 πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
- Mahnung zum Festhalten an der Lehre des Paulus 3 3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδι-
 4 ἀλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπι-
 5 ποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρῶν, ἵνα χαρὰς πληρωθῶ, 5 ὀπόμνησιν
 λαβῶν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνέφικεν πρῶτον ἐν τῇ μάμῃ σου
 6 Ἀσιδί καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δέ, ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι' ἣν αἰτίαν
 ἀναμνησάσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπι-
 7 θέσεως τῶν χειρῶν μου. 7 οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνά-
 8 μως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. 8 μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυ-
 ρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ
 9 δύναμιν θεοῦ, 9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλῆσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα
 ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
 10 πρὸ χρόνων αἰώνων, 10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτήρος
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωῆν καὶ
 11 ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 11 εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ δι-
 12 δάσκαλος. 12 δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γάρ, ὃ
 πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατὸς ἐστὶν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς
 13 ἐκείνην τὴν ἡμέραν. 13 ὅποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας,
 14 ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 14 τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ
 15 πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. 15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν
 16 με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν φύγελος καὶ Ἑρμογένης. 16 δόξη ἔλεος ὁ κύ-
 ριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ψυχήν μου οὐκ
 17 18 ἐπαισχύνθη, 17 ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν. 18 δόξη
 αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ
 διεκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.
- 2 1 2 1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 2 καί, ὃ
 ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵ-
 3 τινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. 3 συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης
 4 Χριστοῦ Ἰησοῦ. 4 οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις,
 5 ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. 5 ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανούται, ἐὰν μὴ
 6 νομίμως ἀθλήσῃ. 6 τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.
 7 8 7 νόει, ὃ λέγω. δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. 8 Μνημόνευε Ἰησοῦν
 Χριστὸν ἐγγεγενημένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου,

1 1 - Ἰϋ Χϋ (Eph 1, Ti 1) K^{5:8} al | 5 λαμβανων K | 6 υπομμν-(Ti 3:) Ia¹ 1026 al |
 9 κατ² K | 10 - Χϋ Ἰϋ (2 9) H^{52*} Ia¹ 1026* 70 al | 11 add εδων ρ διασκ. (1 T 27) I K |
 12 14 παρακαταδ- Ie plur K^c | 15 φυγελλος H⁶⁴ I, Φρυγ. I al | 16 επησχ- H^{52*} Ie plur
 Ωρ | 17 σπουδαιοτερον (2 K 8²²) K, -οτερωσ H⁶⁴ I al | 18 add μοι ρ διηκον. Ia¹ 65 al |
 2 3 συ ουν κακοπ. (1) K | ~ Ἰϋ Χϋ K | 4 πραγματαισ H I a¹ 1026 ff | 7 α 1 ο¹ (1 T 17)
 K | δωη I δωσει (118) K |

9 ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμών ὡς κακούργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δίδεται.
 10 ¹⁰ διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν
 11 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος. εἰ γὰρ συναπε-
 12 θάνομεν, καὶ συνήσομεν. ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν. εἰ ἀρνησόμεθα,
 13 κάκεινος ἀρνήσεται ἡμᾶς. ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ
 αὐτὸν οὐ δύναται.

Insbeson-
 dere gegen-
 über den
 Irrlehren
 in der
 Gemeinde

14 ¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησθε, διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου μὴ λογομαχεῖν, ἐπ'
 15 οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων. ¹⁵ σπουδάσον σεαυτὸν δοκιμον
 παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεκαίσχυτον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀλη-
 16 θείας. ¹⁶ τὰς δὲ βεβήλους κενοφρονίας περιστάσο. ἐπὶ πλείον γὰρ προκόψουσιν
 17 ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει. ὣν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ
 18 Φιλητός, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἦδη γεγο-
 19 νέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. ¹⁹ ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ
 ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· «ἔγω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ,» καὶ ἀπο-
 20 στήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ²⁰ ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ
 ἐστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἅ μὲν
 21 εἰς τιμὴν, ἅ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ²¹ ἐὰν ᾧ τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται
 σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμένος [καὶ] εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
 22 ἠτοίμασμένον. ²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε, δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν,
 23 ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς
 24 δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ εἰδώς, ὅτι γεννώσιν μάχας. ²⁴ δοῦλον
 δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδασκτικόν, ἀνεξίκακον,
 25 ²⁵ ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς με-
 26 τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου καγίδος,
 ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

Num 16⁵
 Jes 26¹³

3 ¹ Τοῦτο δὲ ἴγνωσκε, ὅτι ἐν ἑσχάταις ἡμέραις ἐνοστήσονται καιροὶ χαλεποί.
 2 ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφη-
 3 μοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρα-
 4 τεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ⁴ προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
 5 ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μὀρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ
 6 τούτους ἀποτρέπου. ⁶ ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχ-
 μαλωτεύοντες γυναϊκάκια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις,
 7 ⁷ πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν δυνάμενα· ⁸ ὃν
 8 τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται
 9 τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ ἀλλ'
 οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλείον. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλὸς ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ
 ἐκείνων ἐγένετο.

9 ἀλλ *K* | 11 συζησ- *K* | -σωμεν *H*⁵³ al *Ia*¹ 1066 56ff al | 12 -λευσωμεν *H*⁵³ al *Ia*¹ 1066
 65 al | ἀρνούμ- (cf 12° 13) *K* | 13 om γὰρ Tert *K* | 14 δὲ 1 κῶ (4 1) *H*⁵² 53 74 *Ia*¹ 1028f
 1066 al | εἰς 1 επ (Mt 5 13) *K* | 21 om καὶ *H*^{52*} 53° al *Ia*¹ 1026ff al Or^{2:2} gg Ωρ 3^x | πρὸς 1
 εἰς 1 (Ti 3 1) *H* al *Ia*¹ 1026ff 1066 al | 22 add παντων α των (cf 1 K 1 2) *H*⁵³ al *Ia*¹ 1028f 1066
 al, om των *Ia*¹ 1028f | 25 πραοτητι *K* | δωη (1 16 18) *H*^{52*} 53 al *Ia*¹ 1026ff al |
 3 6 ἀχμαλωτις- (Rm 7 22 2 K 10 5) *H I K*²? Ωρ | 8 Μωσ- *K*^{3:12} u. häufig, -ση 1 -σει *K*^{9:6}
 u. häufig |

Wieder-
aufnahme
der Mah-
nungen
1,6-2,13

10 Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει,
11 τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὀκνομίᾳ, ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι
ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὀκνήσασκα, καὶ ἐκ
12 πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν
13 Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόφουσιν
14 ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μένε, ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι-
15 στώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα
16 ¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμὸν, πρὸς
17 ἐπανάρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄριστος ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ
4 1 ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον αγαθὸν ἐξηρισμένος. 4 1 Διαμαρτύρομαι [οὐδ
ἐγὼ] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς,
2 καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. 2 κήρυσσον τὸν λόγον, ἐπίστηθι
εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ
3 διδαχῇ. 3 ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὀγιανοῦσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται,
ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι
4 τὴν ἀκοήν, 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοῖς
5 μύθοις ἐκτραπήσονται. 5 σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον
6 εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου κληροφόρησον. 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ
7 ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. 7 τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγάμισαι, τὸν
8 δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. 8 λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης
στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτῆς, οὐ
μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
10 9 Σπουδάσασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. 10 Δημῶς γὰρ με ἐγκατέλειπεν ἀγαπήσας
τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσης εἰς Γαλλίαν, Τίτος εἰς
11 Δαλματίαν. 11 Λουκάς ἐστιν ὁ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἔγε μετὰ
12 σεαυτοῦ, ἔστιν γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς
13 Ἔφεσον. 13 τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε,
14 καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. 14 ἸἈλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι
15 κακὰ ἐνεδείξατο, ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 15 ὃν καὶ σὺ
16 φυλάσσω, λίαν γὰρ ἀνθέστηκεν τοῖς ἡμετέροις λόγοις. 16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου
ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι συμπαραγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον. μὴ αὐτοῖς

Per- 9
sönliches

10 -λουθηκας (1 T 4s) K | 12 ~ ευσ. ζην (Ti 2 12) K Eυσ 1:1 | 14 τινος K | 15 om τα 1
(cf Rm 1s) H⁸² al Ia¹ 1028ff 1066 Kλ | 16 ελεγχον (Hb 11:1) Kλ K |
4 1 om ουν εγω (1 T 5 21) H Ia¹ 1028ff 1066 al, om εγω al it | add του κυ a ~ lυ Xυ (1 T 5 21)
K, om του (1 T 5 21) H al Ia¹ 70 al | κριται (1 P 4 5) H al Ia¹ 1028f al | κατα 1 και³ K |
3 ~ ιδιαι επιθυμιας, om τας² (Ja 1 14 2 P 3 3 cf 1 T 3 4f 12 4 2 5 4 6 1 2 T 1 9 T 2 5 9) H Ia¹ 1028ff
1066 200 cplur lat | 6 εμης αναλυσεως (Phi 1 26) Eυσ K, om μου af Tert | 7 ~ καλον αγω-
να om τον² (1 T 6 12) H cplur Ia¹ 1028f 1066 al lat'gg Tert | 8 om o² Ia¹ 101 al | ; 10 εγ-
κατελιπεν K H⁸² | Γαλατιαν 1 Γαλλιαν K | 11 αγαγε H al Ia¹ 1066 al | 13 φαλονην K
7:2 | απελειπον H al Ia¹ 1028f 70 200 264 cplur | 14 αποδωη (2 2s gg 4s) K | 15 αντεστη
(cf 17 Ga 2 11 gg Rm 13a) H⁸² al Ia¹ 1028ff | 16 παρεγ- H cplur Ia¹ 1028f al | -λειπον H
al Ia¹ 100 1026* 101 al |

- 17 λογισθείη. ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἔρρυθθῃ ἐκ στόματος
 18 λέοντος. ¹⁸ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον, ᾗ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.
- Grüsse 19 20 ¹⁹ Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ Ἐραστός
 21 ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ Σπούδαςον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεται σε Εὐβούλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
- Schluss-
wunsch 22 ²² Ὁ κύριος Ἰησοῦς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.
- 17 ακουση *K* | ερυσθη *H* *Ia*¹ 1066 264 al | 18 add και α ρυσεται (cf 17) *K* | 19 Πρισ-
 κιλαν (*A*c 18¹⁸) *Ia*¹ 1066 *ep*lur *g* sy | 20 απελειπον *H* al *Ia*¹ 1066 70 200 264 al | 22 om
 ξ *H*^{62*} al *Ia*¹ 1028f (*ggf*) | add Χς p 15 *K* | add αμην p υμων *K* |

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

- Adresse 1 1 Παῦλος δούλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν
 2 θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' ἐσέβειαν ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν
 3 ἐπηγγέλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ³ ἐφάνερωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις
 τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κήρῳματι, ὃ ἐπιστεῦθῃ ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
 4 θεοῦ, ⁴ Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινήν πίστιν. χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.
- Anstellung
von
Presbytern 5 ⁵ Τοῦτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ
 6 καταστήσῃ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην, ⁶ εἰ τίς ἐστιν ἀνέγ-
 κλητος, μῖς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυ-
 7 πότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ ἀν-
 8 θάδι, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον,
 9 φιλάγαθον, σφύρονα, δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν
 πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾦ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ
 10 τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. ¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ
 11 φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους
 12 οἴκους ἀνατρέπουσι διδάσκοντες, ἀ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² εἶπέν τις
 13 ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· Κρήτες ἀεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.
 14 ¹³ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἐλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα
 15 ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἔντολαῖς ἀνθρώ-
 16 πων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, τοῖς δὲ μεμιαμένοις
 καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνέδησις.

¶ 4 ελεος 1 και¹ (2 T 1₂) *K* | add κῶ α ~ ἰῶ Χῶ *K* | 5 απελ- (2 T 4_{13 20}) *H* *Ia*¹ 1026ff
 200 al *K*^r Ωρ, -λειπον *H* al *Ia*¹ 1028f 200 264 al | 9 ~ υγιαιν. α διδασκ. om τη² (2 T 4₃) *H* al
Ia al | 10 add και p πολλοι *K* | add και α ματαιολογοι (^{10b}) *H* al *Ia*¹ 1028f (*ggf*) *ep*lur | om της
 (Rm 4₁₂ Ko 4₁₁) *K* | 15 add μεν p παντα (Rm 14₂₀) *K*, add ουν Κλ | μεμιασμενοι Κλ
 Ωρ *K* |

16 ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Haus-2 1 2 ¹ Σὺ δὲ λάλει, ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ. ² πρεσβύτας νεφάλους
tafel 3 εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὁπομονῇ. ³ πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴων πολλῶν
4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ⁴ ἵνα σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνθρωπους εἶναι,
5 φιλοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὁποτασσομένας τοῖς ἰδίοις
6 ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημηται. ⁶ Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως
7 παρακάλει σωφρονεῖν ⁷ περὶ πάντα, σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν
8 τῇ διδασκαλίᾳ ἀφόριαν, σεμνότητα, ⁸ λόγον ὀγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας
9 ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. ⁹ δούλους δεσπόταις ἰδίοις ὁπο-
10 τάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ
11 πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
12 θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. ¹¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν
13 ἀνθρώποις, ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς
14 ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσ-
δεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ
14 σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται
ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρισι ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν
15 ἔργων. ¹⁵ Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδεῖς

Ver-3 1 σου περιφρονεῖτω. ³ ¹ Ὑπομίμησε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὁποτάσσεσθαι,
halten nach 2 πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, ² μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους
aussen 3 εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραύτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ Ἥμεν
γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίας καὶ
ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους.
4 5 ⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλάνθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ
ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ἃ ἐποίησαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος
6 ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ καλιγγενείας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, ⁶ οὐ
7 ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιοθέντες
8 τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰώνιου ⁸ Πιστὸς ὁ
λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων
προστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτα ἔστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις.
9 ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιφύλαξον.
10 εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. ¹⁰ αἵρετικὸν ἀνθρώπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν

2 2 νεφάλεους (mehrfach -αίους) *K*^{8:3} | 3 ἱεροπρεπεῖ *H*^{al} *I*^{al} *K* | μὴ 1 μηδε (1 T 3 s) *I*
K | 5 οἰκουροῦς (cf Lk 23 33 2 Ti 3 s) *H*^{82* al} *I*^a 1026ff al gg *K* | 7 ἀδιαφθ- *K* | add
ἀγενειαν p ἀφθορ. (cf 1 T 4 12 5 2) *H*⁸³ *I*^a 1 200f al | add ἀφθαρσιαν p σεμν. (cf 2 T 1 10) *K* |
8 ~ λεγειν p ἡμων *K* | 9 ~ ιδ. δεσπ. (s 1 T 6 1) *K* | 10 μηδε 1 μη (s) *H*^{al} *I*^a 1 1026ff (gg dg f)
200 al | ~ πιστιν πασαν *K*, om πιστιν *H*^{82* 648} | om την² *K* | 11 om γαρ *I*^{al} | om η² *H*⁸²
al *I*^a 1 1026ff al |

3 1 add καὶ α ἐξουσίαις (Eph 3 10) *K* | 2 πρασιτητα *K* | 5 ων 1 α Διδ *K* | τον .. ελεον *K* |
7 γενωμεθα 1 γενηθωμεν (2 K 5 21) *K* | 8 add τα α καλα *K* | 10 ~ νουδ. α καὶ *I*^a 1 1026ff al,
om καὶ δευτ. *H*⁷⁸ af Ωρ 1:1 Tert Lucif Aug, η 1 καὶ *I*^a 1 1028f (gg f) |

- 11 νουθεσίαν καριτοῦ ¹¹ εἰδώς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὄν
 αὐτοκατάκριτος.
- 12 ¹² Ὄταν πέμψω Ἀρτεμῖν πρὸς σέ ἢ Τυχικόν, σποῦδαςον ἔλθειν πρὸς με εἰς
 13 Νικόπολιν. ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ¹³ Ζητῶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ
 14 σκουδαίως πρόπεμφον, ἵνα μὴδὲν αὐτοῖς λείπη. ¹⁴ μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι
 καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ᾧσιν ἄκαρποι.
- 15 ¹⁵ Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.
 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὁμῶν.

13 Απολλων *H*⁸² al *Ia*^{1 1026° 284} al, Απολλωνα *Ia*^{1 1028f} | λιπη *H*⁸² *Ia*^{1 1026°} al | 15 add
 αμην p υμων *K* |

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

- Adresse 1 1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλῆμονι τῷ ἀγαπητῷ
 2 καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ Ἀπφία τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιῶτῃ ἡμῶν
 3 καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. ³ χάρις ὁμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
 καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 4 ⁴ Ἐδχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνηστὰ σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν
 5 μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν
 6 καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται
 7 ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὁμῖν εἰς Χριστόν. ⁷ χαρὰν γὰρ πολλὴν
 ἴσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπναιται
 8 διὰ σοῦ, ἀδελφέ. ⁸ Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
 9 ἀνήκον ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μάλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτερος,
 10 νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν
 11 ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ¹¹ τὸν ποτὲ σοὶ ἀχρηστον, νυνὶ δὲ καὶ σοὶ
 12 καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ¹² ὃν ἀνέπεμψά σοι, [σὸ δὲ] αὐτὸν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ
 13 σπλάγχνα [προσλάβου]. ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἑμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ
 14 σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης
 οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ἦ, ἀλλὰ κατὰ
 15 ἐκούσιον. ¹⁵ τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ἔσσαν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς,
 16 ¹⁶ οὐκ ἐτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μάλλον
 17 σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. ¹⁷ εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβού αὐτὸν ὡς ἐμέ.

1 ~ Iῦ Χῦ (Τι 11) *Ia*^{1 1026° 284} plur | 2 αγαπητη 1 αδελφη (1 gg Rm 161) *K* | 5 εις 1
 προς (s^b gg 1 Th 1s) *H*^{al} *Ia*^{1 1028°} | 6 ημιν *K* | add Iῦ p Χῦ *K* | 7 χαριν (cf Hb 12²⁸)
K | ~ εχομεν (1 εσχον) πολλην (Hb 12²⁸) *K*, darunter εσχομεν *Ia*^{1 1026} al | 9 ~ Iῦ Χῦ *K*, om
 Χῦ Iῦ *Ia*^{1 1026°} (gg d) | 10 add μου p δεσμοις (Phi 17 uδ) *K* | 11 add και α σοι² *H*^{82*}
 al *Ia*^{1 1028f} (gg f) al | 12 om σοι *K* | add συ δε α αυτον *I K* | add προσλαβου (17) *K* |
 13 ~ διακ. μοι *K* | 14 κατ' *Ia*^{1 1028f} al | 16 αλλα *H*⁸² al *Ia*^{1 1026°} al |

18 19 ¹⁸ εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει· ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ
ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω, ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις.
20 ²⁰ ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ. ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν
Χριστῷ.

Auf Wieder-
sehen 21 ²¹ Πεποιθὸς τῇ ὀπακοῇ σου ἔγραψά σοι εἰδώς, ὅτι καί, ὅπερ ἔλεγω, ποιήσεις.
22 ²² ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν. ἐλπίζω γάρ, ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν
χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Grüße 23 24 ²³ Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος,
Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκάς, οἱ συνεργοί μου.

Schluss-
wunsch 25 ²⁵ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

18 ελλογα *H I a¹ 1026ff a1* | 20 $\overline{\kappa\omega}$ | $\overline{\chi\omega}$ (^{20*}) *K* | 21 ο | α *K* | 23 ασπαζονται
(2 T 4₁₅) *K* | 25 add ημων p $\overline{\kappa\omega}$ (2 K 13₁₅) *K* | om αμην *H a1 I a¹ 1026** |

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Über-
schrift des
Buches

1 Ἐκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐ-
του, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ
2 δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν
3 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. ³ Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λό-
γους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα. ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Die sieben Sendeschreiben

Überschrift
der 7 Send-
schreiben

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
ὁ ὦν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἃ ἐνώπιον τοῦ θρό-
5 νου αὐτοῦ, ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νε-
κρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς, τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς
6 ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ⁶ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς
τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων
7 ἀμήν. ⁷ Ἴδού ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ
οἴτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί,
8 ἀμήν. ⁸ Ἐγὼ εἶμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὦν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

Eingangsvision

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ
καὶ ὀπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον
10 τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ¹⁰ ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέ-
11 ρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος ¹¹ λεγοῦσης· ὁ βλέπει,

1 2 add και ατινα εισιν και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα p ειδεν I, α 1 ατινα² I a1, om ατινα² I b², δε 1 χρη (1) I a1, om μετα ταυτα I a1 | add τε α ειδεν I a1 | 4 add θυ p απο¹ (Rm 17 uō) Vict Prim K, add του θυ I a1 | των 1 α H^{exc 63} I a⁴, add εστιν p α I, add εισιν I a1 | lat | 5 add εκ α των¹ (Ko 1 18) I⁷ | αγαπησαντι (Rm 8 37) I K⁷, λουσαντι K, os ηγαπησεν . . ελουσεν I a1 | lat | απο 1 εκ (Ac 16 33 22 16) K | om ημων H⁶⁴ I a1 Prim | 6 βασιλεις και βασιλειαν (5 10) I, nur add και p βασι. H⁸²⁰ g arm Vict Prim | 7 οψονται (21 9 Jo 19 37) H⁸² I a1 arm | 8 α 1 αλφα I eplur af vg | add αρχη και τελος p ω (21 6) H^{82*} bo I⁷ g vg, add η α αρχη I a1, add το α τελος I a1 | 9 κοινωνος (1 P 5 1) K | add εν τη α βασιλεια I af⁷ | add Χω α ιω¹ K af, add p ιω¹ H⁸²⁰ sy, Χω ιω H⁸⁴, add Χυ p ιω¹ om εν² I α | om δια² H^{exc 82} I g vg Prim | add Χυ p ιω² (1 2 5) K | 10 ~ φωνη α οπισω (5 11 uō) K, ~ φωνη μεγ. α οπισω H⁶⁴ I a1, φωνης -λης I a1 |

γράφον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφέσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδεφλίαν καὶ εἰς Λαοδικίαν. ¹² Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνήν, ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. καὶ ¹³ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσαῖς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὄμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν, ¹⁴ ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὄμοιοι χαλκολιθάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεκυρωμένοι, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, ¹⁶ καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἐπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία διατομὸς ὄξεια ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὄψε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός. καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν, ¹⁸ καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, καὶ ἔχω τὰς κλείς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἔθου. ¹⁹ γράψον οὖν, ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἐπτὰ ἀστέρων, οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτὰ λυχνίας τὰς χρυσαῖς. οἱ ἐπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἐπτὰ ἐπτὰ ἐκκλησίαι εἰσιν.

2 ¹ Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· ἴδου λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· ² οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοῦς, καὶ ἐπέρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους [εἶναι] καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εἶδες ἀποδοὺς ψευδεῖς. ³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβαστάσας διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ οὐ κεκοπίκαες. ⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρῶτην ἀφήκας. ⁵ μνημόνευε οὖν, πόθεν πέπτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον. εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι [ταχύ] καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησῃς. ⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. ⁷ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

11 add εγω εμι το α και το ω ο πρωτος και ο εσχατος και p λεγ. (s) I, om o bis I a1, om o1 I a1, om και8 I a1 | Θυατηρ- H^{53f} I a1, -τηρ- I a1, -τερ- I a1, -ραν H^{53f} I a1 lat, -ρας I a1, -ροις (21s) I a1, εν 1 εις Θυατ. I a1 | Φιλαδεφλιαν K | Λαοδικιαν H I a1 eplur | 12 add εκει p και1 K | ελαλησεν (17 1 21s) I eplur, λαλει H⁵⁴ | 13 add επτα p των (12) K | υιω (cf 4 7) H I | χρυσαν H | 14 add και p λευκαι K | ωσει1 H⁵³ I | 15 πεκυρωμενης H^{53f}, -νω H⁵² sa bo I a1 lat sy Vict | 16 ~ αυτου χειρι (17) K, om χειρι (17 2 1) I eplur lat | 17 επεσον K | επεδηκεν (Lk 13 18 Ac 6s) H⁵² I | add χειρα p αυτου (cf 16) H^{52c} bo I a | 18 add αμην p αιωνων (s) K | κλειδας 1 κλεις K | ~ αυου . . θανατου I a1 | 19 γενεσθαι (4 1) H I eplur K^r | 20 ων 1 ους K | ~ επτα α λυχνιαι om αι2 (20s) H^{52s} I | add ας ειδες α επτα6 (20s) I bo sy | 21 Εφεσιων om εν1 (Ac 19 28 34r) I eplur af arm, Εφεσηνης I a1 | 2 om σου2 H I^r g vg sy | βασταζει I eplur | om ειναι (20) H I a1 vg arm, ~ ειναι αποστ. I a1 | 3 ~ εβαστασας και α υπομονη I | ουκ εκοπισαας (nach εβαστασας s^a) K, om ου I a1 | 4 αλλα K | 5 εκπεπτωκας (Rm 9s) I | om ταχυ (gg 1s) H I a1 g vg sy | 7 add μεσω α του παραδεισου (cf 22 2 gg Lk 22 4s) H^{52s} (doch τω -σω) bo I | add μου p θυ (3 12) K |

Send. 2
schreiben
an Ephesus

- An Smyrna 8 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ
 9 ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 οἶδά σου [τὰ ἔργα καὶ] τὴν θλίψιν
 καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλοῦσις εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰου-
 10 δαίους εἶναι ἑαυτοῦς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. 10 μὴ δὲν φοβοῦ,
 ἃ μέλλεις πάσχειν. Ἰδοὺ μέλλει βᾶλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὀμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα
 πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω
 11 σοὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. 11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
 ἐκκλησίαις. ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
- An Pergamos 12 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγᾶμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν
 13 ῥομφαίαν τὴν διστομον τὴν ὀξείαν· 13 οἶδα [τὰ ἔργα σου καὶ], ποῦ κατοικεῖς. ὅπου
 ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ. καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου
 [καὶ] ἐν ταῖς ἡμέραις [ἐν αἷς] Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς [μου], ὃς ἀπε-
 14 κτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. 14 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι
 ἔχεις ἑκαὶ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλᾶκ βαλεῖν σκάν-
 15 δαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθουτα καὶ πορνεῦσαι. 15 οὕτως
 16 ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. 16 μετανόησον οὖν.
 εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός
 17 μου. 17 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νι-
 κῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ
 ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.
- An Thyatira 18 18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς
 τοῦ θεοῦ, ὃ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
 19 ὁμοιοὶ χαλκολιβάνῳ· 19 οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ
 τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν
 20 πρῶτων. 20 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφείς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα
 21 φαγεῖν εἰδωλόθουτα. 21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον, ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετα-
 22 νοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. 22 Ἰδοὺ βᾶλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοι-
 χεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐ-

8 Σμυρναίων 1 εν Σμυρνῃ ~ p εκκλ. I^{al} arm | 9 om τα εργα και p σου (gg 2 10) H^{exc 82} I^{al} g
 vg sy Prim Vict | om την² I^{al} | om εκ I | Ιουδαίων H^{82*†} | 10 μη 1 μηδεν (1 17) H^{83†} I^{al} |
 παδειν (Mt 16 21 uδ) K | add δη p ιδου K | βαλειν (14) K | ~ ο διαβολος p υμων H⁸² I^{al} g,
 ~ ο διαβ. βαλειν I^{al} | εχετε (Jo 16 33) H⁸³ I^{al}, εχητε H⁸⁴ I^{al} | ημερας (11 uδ) K | 13 om
 τα εργα σου και (s) H I^{al} g vg sy, ~ σου α τα I^{al} | add και α εν¹ om εν αις H^{exc 82} sy, nur add
 και I^{al} vg, om εν² K gg H^{82*} I g, ταις 1 αις H^{82*}, om εν αις I^{al} Prim | add μου p πιστος
 H^{83†} I^{al} sy | add οτι πας μαρτυς πιστος p πιστος I^α e plur | 14 αλλα K | εδιδασκεν (Lk 11 1) K |
 add εν α τω I | τον 1 τω (sonst stets im N T) K | add Βαλααμ τον α Βαλακ I, Βαλααμ 1 Βαλακ
 I^{al} | add και α φαγειν (20) K, add του I^{al} | 15 add των α Νικολ. (s) H⁸² I K^r | add ο μωσ
 p ομοιως (s) I, ην 1 ο I^{al}, om ομοιως I^{al} | 16 om ουν H⁸² I g vg sy Prim | 17 add φα-
 γειν p αυτω (7) I | add απο α του¹ (cf 21 s) I, add εκ (7) H⁸² I^{al} | 18 24 Θυατιρ- H^{exc 82},
 -τηρ- I^α e plur δ² al, -ρη I^{b2} al K^r, -ρα I^{al}, -ρων I^{al} | 20 αλλα K | om πολυ (4) K,
 πολλα 1 πολυ I^{α†} af, ολιγα 1 πολυ (14) I^{α2} | add σου p γυναικα (Mt 1 20) K | λεγει (cf zu 3 12)
 K, την λεγουσαν I | 22 αυτων 1 αυτης² (16 11) H⁸⁴ I af sy |

23 τῆς. ²³ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ. καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησῖαι, ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροῦς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὄμιν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὁμῶν. ²⁴ Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θουατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βέβλω ἐφ' ὁμᾶς ἄλλο βάρος. ²⁵ πλὴν, ὃ ἔχετε, κρατήσατε, ἄχρι οὗ ἂν ἦξω. ²⁶ ²⁶ καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ ²⁸ συντριβεται, ²⁸ ὡς κατὰ εἰληφα παρὰ τοῦ πατρὸς μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωῖνόν. ²⁹ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3 ¹ ¹ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας· οἰδᾶ σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ² ἔχεις, ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ, ἃ ἐμελλον ³ ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ εδρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. ³ μνημόνευε οὖν, πῶς εἰληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ ⁴ γρηγορήσῃς, ἦξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῆς, ποίαν ὄραν ἦξω ἐπὶ σέ. ⁴ ἀλλ' ⁵ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατή- ⁵ σουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέ- ⁶ λων αὐτοῦ. ⁶ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 ⁷ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλειῶν καὶ ⁸ οὐδεὶς ἀνοίγει· ⁸ οἰδᾶ σου τὰ ἔργα. Ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσει αὐτήν. ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν ⁹ λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ Ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσιν, ἀλλὰ ψεύδονται. Ἰδοὺ ποιήσω αὐτούς, ἵνα ἦξουσιν καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνώσιν, ¹⁰ ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κατὰ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὄρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ¹¹ ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ ἔρχομαι ταχύ. κράτει, ὃ ἔχεις, ¹² ἵνα μὴ δεις λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ καταβαί-

23 εραυανν *H*²⁰⁰ 22 | 24 βαθη (1 K 210) *H*²² I | 25 ανοιξω | αν ηξω *K* | 27 συντριβησεται (Jo 19²⁰) *K* |

3 1 και | οτι *K* | 2 στηριξον (Lk 22³²) *H*²²¹ I, τηρησον *Ia*¹ | εμελλες αποβαλλειν *K* | ομ μου (8⁴ 9¹² uδ) *Ia*⁷ | 3 ομ και ηκουσας και τηρει (25) *K* | add επι σε p ηξω¹ (s^b) *K* | γνωση *K* | 4 αλλα *H Ia*¹, om αλλ *Ia*^{1 2 3} | - ολιγα εχεις *K*, - εχεις p ονοματα *Ia*¹ | add και α εν¹ *Ia*¹ | ο | α *I*⁷ Tert Prim | 5 οτως *H Ia*¹ g Prim | 7 - αληθινος . . αγιος (gg 6 10) *H* | κλειδα *I* Ωρ | κλειει | κλεισει *I* g | ππ Prim, κλειων | κλεισει, ανοιγων | ανοιγει *Ia*⁴, κλειει | κλειων *H*²³ *Ia*¹, add ο α κλειων *Ia*⁴ | add αυτην ει μη ο ανοιγων | και κλειων *K*, add αυτην p κλεισει, add ει μη ο ανοιγων και ουδεις ανοιξει p ανοιγει *I*¹⁰⁷², pur add αυτην agm, add α και κλειων *I*² | ανοιξει (cf s^a) *I* r Ωρ *K* | 8 ανεωγ- *K* | 9 ιδω *H*, δεδωκα (s) *H*²² | και | ιδου² *Ia*² | ηξουσιν . . προσκυνησωσιν *H Ia*¹ | om εγω (Jo 13³⁴ 15¹²) *K* | 12 καταβαινει *K* |

- 13 νουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
- An Laodikia 14 ¹⁴ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψων· Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ
15 μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· ¹⁵ οἶδά σου τὰ
16 ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὀφείλον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός. ¹⁶ οὕτως
17 ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός
18 μου. ¹⁷ ὅτι λέγεις ὅτι πλοῦσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ
19 οὐκ οἶδας, ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπυρος καὶ ἔλεινός καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμ-
20 νός, ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσοῖον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα
21 πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχὺν τῆς γυμ-
22 νότητός σου, καὶ κολλῦριον ἔγχρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. ¹⁹ ἐγώ,
20 ὄσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. ²⁰ Ἴδοῦ ἔστη-
κα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω. ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν
θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.
21 ²¹ ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθῆσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα καὶ
22 ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί
τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Das Buch mit sieben Siegeln

Die Vision des Himmels

- 4 1 ¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ
πρώτη, ἣν ἤκουσα, ὡς σάλπιγγος λαλοῦσης μετ' ἐμοῦ λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω
2 σοι, ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι. ² καὶ ἰδοὺ θρόνος
3 ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ³ καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος
ὄρασι· λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὄρασι
4 σμαραγδίνῳ. ⁴ καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς
θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις
5 λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ καὶ ἐκ τοῦ θρόνου
ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρός καϊόμε-
6 ναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἃ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ. ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ
θρόνου ὡς θάλασσα θαλινὴ ὁμοία κρυστάλλῳ. καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ
7 τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ καὶ τὸ ζῶ-
ον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον
ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετο-

12 απο 1 εκ (1 Th 4¹⁰) K | om μου⁵ (217) K | 16 ου 1 ουτε¹ (gg¹⁵) K | 17 om οτι²
K | add ο α ελεινος K, κα⁴,⁵ Iα⁶ af | 18 ~ χρυσιον α παρ K | κολλουριον H⁶⁴ I² | ινα
εγχριση 1 εγχρισαι (15^a) K, εγχρισον I | 19 ζηλωσον (sonst stets) H⁸² I | 20 add καια
εισελευσ. (Jo 14²³) K H⁸² |

4 1 ανεωγμενη K | λεγουσα I, και λεγουσης I^{b2} g | add και α ευθεως (meist im NT) I |
2 του θρονου (10) I | 3 καθημενος 2 ~ καθημενος 3 K | σαρδιω (3^b) Iα^{1 2 3} (lat) | ομοιος
ορασις σμαραγδινων K, σμαραγδινου Iα⁵, ομοια (in K) Iα¹ | 4 om και¹ (s) K | add τους α
εικοσι² K | 5 ~ βρονται.. φωναί (8s gg 1618) Iα^{1 2 6} al | add αυτου p θρονου² (14) K | αι 1 α (5s)
K | om τα (5^a) K | 7 εχων H⁶⁴ I² | om το⁵ ιρ K | om ως ιρ K | ανθρωπος I | om ζων⁴
ιρ K |

- 8 μέμφ. ⁸ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἕν καθ' ἕν αὐτῶν ἔχον ἀνά πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν
καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν. καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς
λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ
9 ἐρχόμενος. ⁹ Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθη-
10 μέμφ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ¹⁰ πεσοῦνται οἱ εἴ-
κοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνή-
σουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν
11 ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· ¹¹ ἄξιός εἰ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν [ὁ ἅγιος],
λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ
διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.
- Das 5 1 ¹ Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον
Buch mit 2 ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγίσιν ἑπτὰ. ² καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυ-
7 Siegeln rῶν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιός ἀνοίξει τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς
3 σφραγίδας αὐτοῦ; ³ καὶ οὐδεὶς ἔδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε
4 ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοίξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι
5 οὐδεὶς ἄξιός εὐρέθῃ ἀνοίξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁵ καὶ εἰς ἕκ τῶν
πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαίει, ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ
6 ῥίζα Δαυὶδ, ἀνοίξει τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. ⁶ Καὶ εἶδον ἐν
μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον
ἑστηκὸς ὡς ἔσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἱ εἰσὶν τὰ ἑπτὰ
7 πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ καὶ ἤλθεν καὶ εἶληφεν ἕκ
8 τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσ-
σαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου, ἔχοντες
ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσὶν αἱ προσευχαί
9 τῶν ἁγίων. ⁹ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιός εἰ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ
ἀνοίξει τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἔσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματι
10 σου ἕκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτοὺς
11 τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ καὶ εἶδον,
καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων,
12 ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἔσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύνα-
13 ¹³ μιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὴν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ¹³ καὶ

8 om τα (6) *K* | τέσσαρα *H* | om αυτων *K* | αγιος neunmal *K* | 9 δωσι (197) *K* | τω θρονω (21s gg 410) *H* | 10 βαλλουσιν *H*^{82*} *I* | 11 κυριε 1 ο κς και (11 17 167) *I*, om ο⁴ *I*^{al}, add κυριε α ο¹ *H*⁸² | om ο αγιος (11 17 167 19s 21 22) *H I I g Prim* | om τα (Jo 13 gg Eph 3s Ko 11s) *K* | εισιν 1 ησαν *I* |

5 1 εμπροσθεν 1 εσωθεν (4s) *H*⁸² gg Ωρ | εξωθεν 1 οπισθεν (Lk 11 40) 1ηπ *K* | 2 om εν (19 17) *I lat Ωρ* | add εστιν p αξιος (cf Mt 10 11) *K* | 3 ηδυνατο *H*⁸⁴ *I* 1ηπ Ωρ | add ανω p ουρανω (gg 12) *K* | ουδε 1er *H*⁸⁴ *I* | 4 add εγω p και (22s) *K* | πολλοι *I*^{al} 1ηπ | add και αναγνωσαι p ανοιξει *I* | 5 ο ανοιγων 1 ανοιξει (37) *K* | 6 α 1 οι (4s) 1ηπ *K* | om επτα³ *H*⁸⁴ *I* | add τα α απεσταλ. *I*² 1ηπ | αποστελλομενα (Hb 1 14) *K* | 8 τεσσαρα *H* | επεσον *K* | κιθαραι (15s) *I*² *I*^{al} | α 1 αι¹ *H*⁸² al | προσευχων om αι² *K*, nur om αι² *H*^{82*} *I*^{al} | 10 βασιλειαν (1s) *H* *I*^{al} sy 1ηπ | βασιλευουσιν *H*⁸⁴ *I* | 11 add ως α φωνην (61) *K* *H*⁸² | 12 add τονα πλουτον (12^a) *K* |

πάν κτίσμα, ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐστίν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα ἤκουσα λέγοντας· τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἄρνιῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ¹⁴ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· ἁμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

Er-
öffnung der
Siegel
1. Siegel
2. Siegel
3. Siegel
4. Siegel
5. Siegel
6. Siegel

6 1 ¹ Καὶ εἶδον, ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζῶων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· ἔρχου. ² καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. ³ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁴ καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάζουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. ⁵ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῶων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοϊνικὲς κριθῶν δηναρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. ⁷ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁸ καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ᾄδης ἠκολοθεῖ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. ⁹ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν, ἣν εἶχον. ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἔως ὅποτε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἄληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; ¹¹ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἔρρέθη αὐτοῖς. ἵνα ἀναπαύσωνται ἐτι χρόνον μικρόν, ἔως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. ¹² Καὶ εἶδον, ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, ¹³ καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλει τοὺς δρόνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη,

¹³ add estin p o I, add a p θαλασσης I, om estin p θαλ. H⁶² bo I^{al} sy Prim | παντας K | του θρονου (4¹⁰) H⁶² I | add αμην p αιωνων (1⁶) K | ¹⁴ λεγοντα (1³) K | add το a αμην (1K 14¹⁶) K | επεσον s. zu 8 |

6 1 οτι K | om επτα (5⁹) I | φωνης I, φωνην H⁶² I^{al} g | add και ιδε περιχου (Jo 1⁴⁶) K | 2 om και ειδον (cf zu s 3) K | 3 ~ δευτεραν σφραγιδα om την² (9) K | 4 πυρος K | αυτω 1 -ον I² | om εκ H⁶⁴ I, απο 1 εκ I^{al} | om και³ K | 5 7 add και ιδε p ερχου (Jo 1⁴⁶ s. zu 1) K | 5 8 om και ειδον K | 6 om ως (7) K | κριθης K | 7 om φωνην (3⁵) K, φωνης I^{al} | om ο² (9¹¹) H I^{al} | ακολουθει I Ωρ | αυτω 1 μετ αυτου (19¹⁴) K, οπισω 1 μετ (Mt 10³⁸) I^{al} | αυτω 1 -οις (4) K | 9 add των ανθρωπων p ψυχας (18¹³) H⁶² bo I | add του αρνιου p μαρτυριαν K | 10 εκραζον (18¹³) I | φωνην -λην K | απο 1 εκ I | 11 om εκαστω (9⁶) K | αναπαυ-σονται H⁶⁴ I | om μικρον (2²¹) K | add ου p εως I, add αν I^{al} | add και a οι³ (11^a) K | αποκ-τενεσθαι K, -κτειν- I² | 12 add και a οτε (3⁵ 7⁹) I | ~ μελας εγενετο (12^a) K | om ολη I | 13 επεσον s. zu 5⁸ | βαλουσα K, βαλλουσα H⁶² I^{al}, αποβ- I^{al} g | ~ ανεμου μεγαλου (so stets in Ap) H K |

14 ¹⁴ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὕψος καὶ νήσος
 15 ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγα-
 τάνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλοῦσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ-
 16 θερος ἐκρυψάν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, ¹⁶ καὶ λέ-
 γουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προ-
 17 σπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ¹⁷ ὅτι ἤλ-
 θεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

Samm- 7
 lung der
 Zeugen für
 die Eröff-
 nung des
 7. Siegels

7 1 ¹ Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας
 τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ
 2 τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ τῷ δένδρον. ² καὶ εἶδον ἄλλον
 ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζώντος, καὶ
 3 ἔκραζεν φωνῇ μεγάλη τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν
 4 γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν
 μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετὰ-
 5 πων αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαρά-
 6 κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἰῶν Ἰσραὴλ, ⁵ ἐκ φυ-
 6 λῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
 7 ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες, ⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφ-
 7 θαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Μανασσὴ δώδεκα χιλιάδες, ⁷ ἐκ φυλῆς Συμεὼν
 δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ δώδεκα χιλι-
 8 ἄδες, ⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ
 9 φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. ⁹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ
 ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν
 καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περι-
 10 βεβλημένοι στολὰς λευκάς, καὶ φοῖνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ κράζουσιν
 φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ
 11 τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσ-
 βυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα
 12 αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες· ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ
 ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχύς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς
 13 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. ¹³ Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέ-
 γων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν
 14 ἤλθον; ¹⁴ καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ
 ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύ-

14 ἐλισσ- I, -σσομενος K | 15 ~ πλουσ. . . χιλ. I | add πας α ελευθερος (15^a) H^{82c} (* om και ελ) bo I | 16 τω θρονω (5¹³) K | 17 αυτου (14¹⁰ 16¹⁰) K |

7 1 om και (ο 4¹ 18¹) H^{83f} g vg Prim | ταυτα (ο 4¹) I | παν I τι (9⁴) H⁸² I, δενδρου om τι H⁸⁴ | 3 αχρις αδα ου (2²⁵) K | 4 add και p εκατον K | τεσερακοντα H | χιλιαδας I | εσφραγισμενων I -νοι(4^a) K | 5 εσφραγισμενα K, -νων (4 K) I^{a1} | 5 Ρουβμ K | add εσφραγισμενοι p χιλ.² I² g | 7 Ισαχαρ H^{80c} 83 I^{a1} vg | 9 om αυτον K | ηδυνατο I | εστω- τας (1) K, εστωτων H⁸³ I^{a1} | περιβεβλημενοι (11s) H^{82c} I vg Vict | φοινικας K | 10 του θρονου (4 or) H^{82c} (ebenso του αρνιου) I² | 11 επεσον s. zu 5⁸ | add αυτου p θρονου² (12s) K | προσωπον om τα (Mt 17^e) I cplur | 13 om εισιν I α^{1 2} | 14 ειπον I ειρηκα (14^b) K | επλα- τυναν K | om αυτας K |

15 καναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. 15 διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. 16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πῆξαι ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καύμα, ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμαίνει αὐτούς καὶ ὀδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὕδατων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

7. Siegel
Die Posau-
nenengel

8 1 1 Καὶ ὅταν ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς 2 ἡμῶριον. 2 καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστάκασιν, καὶ 3 ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. 3 Καὶ ἄλλος ἀγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανῶτον χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον 4 τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων 5 ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἰληφεν ὁ ἀγγελος τὸν λιβανῶτον, καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν. 6 καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. 6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἀγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς, ἵνα σαλπίσωσιν.

1. Posaune

7 7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν. καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. 8 Καὶ ὁ δεῦτερος ἀγγελος ἐσάλπισεν. καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, 9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρθησαν. 10 Καὶ ὁ τρίτος ἀγγελος ἐσάλπισεν. καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπράς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.

2. Posaune

8 8 11 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστερος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνησαν. 12 Καὶ ὁ τέταρτος ἀγγελος ἐσάλπισεν. καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

3. Posaune

11 13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

4. Posaune

12 9 1 1 Καὶ ὁ πέμπτος ἀγγελος ἐσάλπισεν. καὶ εἶδον ἀστὴρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 καὶ

5. Po-
saune

9 1 1 Καὶ ὁ πέμπτος ἀγγελος ἐσάλπισεν. καὶ εἶδον ἀστὴρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 καὶ

15 τω θρονω² (10) *K* | 16 om επι² *I* | ουδ ου 1 ουδε² *K* | 17 ποιμαίνει (gg 2²⁷ 19¹⁵) *K* | οδηγεῖ (gg Jo 16¹³) *K* | ζωσας 1 ζωης (Jo 4^{10r}) *I* *ep̄lur* | εξελει 1 εξαλειψει (cf Jes 25⁸) *Ial*, -των ~ -των *I* *ep̄lur* |

8 1 οτε (6¹ 3⁵ 7⁹ 12) *I* *K* gg *H*^{exc 82} | ημιρων *H*^{exc 82} uō | 3 το θυσιαστηριον (s^b) *H*⁸⁴ *I* | δώσει *H* *I*[?] | 5 ~ φωναί .. βρονται (4⁵ 16¹⁸) *I*, ~ φων. .. αστρ. .. βρον. *I* *al*, ~ βροντ. .. αστρ. .. φω. (4⁵) *H*⁸⁴ bo *I* *al* sy | 7 add ἀγγελος p πρῶτος (s) *I* g Prim | μεμιγμενον *H*⁸² *I* | om εν *I* | 8 om πυρι (10) *K* | 9 om των² *K* | διεφθαρη *K* | 11 om ο (11^b) *H*⁸² *I* | γινεται 1 εγενετο (nur hier) *I* | 12 φανη *I* | ~ μη φανη η ημερα p αυτης *K*, om το τριτον αυτης *I* *as* | 13 αγγελου 1 αετου (12) *I* | add τρις p μεγαλη *I* *ep̄lur*, τρις 1 μεγαλη *I* *al* | τοις κατοικοουσιν (cf Mt 18⁷ Mk 13¹⁷ uō) *H*⁸⁴ *I*^{exc o} 1073f 1579 lat |

ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς 4 ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 καὶ ἐρρέθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀδικήσουσι τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους 5 οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. 5 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς, ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσονται μῆνας πέντε. καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἀνθρώπων. 6 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἀνθρώποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὐρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. 7 καὶ τὰ ὄμοια αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, 8 καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λέοντων ἦσαν, 9 καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. 10 καὶ ἔχουσιν οὐράς ὅμοιας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. 11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλεῖα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ ἔβραστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολόων. 12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπήλθεν, ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

6. Posaune 13 13 Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσαρῶν 14 κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, 14 λέγοντα τῷ ἔκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λύσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 16 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ διομυριάδες 17 μυριάδων, ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὄρασει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ θακινθίνους καὶ θειώδεις. καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λέοντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων 18 αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ 19 τοῦ θεῖου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἱπ-

9 2 αβύσσου₁, αβύσσου₂ H⁶² K | καιομενης ἡ μεγάλης (cf 1 15 8^e) K, add και. p. meg. I^b 1 g sy | 4 om του θυ I | add αυτων p μετωπων (7³) K | 5 βασανισθωσιν (gg 20₁₀) K gg H I a^{exc 2} 5600ff 3 1581 4 40 57 504 6 7 6¹ 8 1073ff, -νωσιν I b² (8200 add αυτους) | αυταις (3) K | 6 ευρωσιν H⁶⁴ I | φευζεται (Ja 4⁷) K | ~ ο θανατος p αυτων (cf Ja 4 7) K | 7 χρυσοι om ομοιοι (4 4 14¹⁴) K | 10 ομοιοις H I a¹, -ωσ I a¹ | ~ κα³ p αυτων I, om κα³ I oplar g | εξουσιαν εχουσιν του ἡ εξ. αυτων (11^a) K | 11 add και α εχουσιν (10) I lat sy | εχουσαι (19) K | ~ βασιλευα α επ K | om τον (2 K 12⁷) K | Αβααδδων K, Αββαδων I, al Αββααδων, Αββααδδων, Αβααδων, Αβαδων, Αβααδ, Αβααδδ | εν δε I και εν K | 12 ερχονται H⁶² I g vg | om επι I⁷ arm g | 13 om τεσσαρων H I a¹ | 14 λεγοντος K, λεγουσαν I | 15 add εις την α ημεραν (15^b) K, add την I a¹, και² ~³ H⁶² | 16 ιππου ἡ ιππικου K | μυριαδες (5₁₁) K, δυο μυριαδες H⁶² (~ μυριαδων -αs) I a¹ | 18 om πληγων I | απο I εκ K | add εκ α του² (2^r) H⁶³ I, add εκ α του³ I |

πων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
 20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
 ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν
 ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδωλα τὰ
 χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν
 21 δύνανται οὔτε ἀκοῦειν οὔτε περιπατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐ-
 τῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμακῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμ-
 μάτων αὐτῶν.

Wieder 10
 ein Engel
 mit einem
 Buch

1 ¹ Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλη-
 μένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ
 2 ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλα-
 ρίδιον ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν
 3 δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς. ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκάται. καὶ
 4 ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. ⁴ Καὶ ὅτε ἐλάλησαν
 αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν·
 5 σφράγισον, ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ Καὶ ὁ ἄγγελος,
 6 ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δε-
 6 ξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ὅς
 7 ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν
 7 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἐσται, ⁷ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ
 8 ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς
 8 εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφῆτας. ⁸ Καὶ ἡ φωνή, ἣν ἤκουσα ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα[ν] μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσα[ν]· ὄπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον
 τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
 9 γῆς. ⁹ καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ
 λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ
 10 στόματί σου ἐσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς
 τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ καὶ
 11 ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνηθ' ἡ κοιλία μου. ¹¹ καὶ λέγουσί μοι· δεῖ σε πάλιν προ-
 11 ¹ φητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλευσὶν πολλοῖς. ¹¹ ¹ Καὶ
 ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ
 2 καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνούντας ἐν αὐτῷ. ² καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἑσω-

Die
 zwei
 Zeugen

19 αὐτῶν 1 των ἰππων (10) I | om και¹—αὐτῶν² I | οφεων K | εχουσαις H⁵²⁰ I^o, -σας H^{52*}, -σιν
 (11) H^{53*} I^{a1} | 20 ου 1 ουτε (21 Mt 11 20) K gg H⁵⁴ I, ουδε H⁵² I^{a1} | προσκυνησουσιν H |
 om και τα χαλκα (,) K | δυναται K | 21 φαρμακιων (mehrfach -ειων) H⁵⁴ I K^r |

10 ¹ om αλλον (5 2) K, ~ αγγ. αλλ. I^{a1} | om η I | 2 ειχεν 1 εχων (13 11) I g Prim Vict, εχει
 I^{a1} | βιβλιον (5 2 20 12) K, βιβλιδαριον (8 K) H^{53*} I oplur | ανεωγμενον K | 3 om αι H^{52*}
 I oplur | 4 μετα ταυτα γραφεις 1 μη αυτα γραψης I | 5 om την δεξιαν (28 10) H⁵⁴ I | 6 om
 εν¹ K | ~ ουκ εσται επι (21 4) I^{a1} | 7 τελεσθη (20 5) I | ο 1 ως (1 Κο 15 1) I^{a1}, ος I^{a3} |
 ~ δουλους αυτου (22 5) K, νικ αυτου I^{a4} | τοις.. δουλοις, τοις προφηταις (22 5) I^{a2 4 6} | 8 λα-
 λουσαν.. λεγουσαν H I^o | βιβλιδαριον (cf zu 2) K, βιβλιον H^{53f} g vg | ανεωγμενον s. zu 2 |
 9 dos 1 δυναι (Jo 4 7 10) I | βιβλιδαριον s. zu 8, βιβλιον H⁵² g vg | 10 βιβλιον K H⁵², βιβλι-
 δαριον I oplur | 11 λεγει (5 5 u^o) I g sy | add επι p και² (11^a) K |

11 1 εγειραι I oplur, -ρον I^{a1} |

θεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
 3 τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. ³ καὶ δώσω τοῖς δυοῖ
 μάρτυσί μου, καὶ προφητεῦσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλη-
 4 μένοι σάκκου. ⁴ Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαίαι καὶ αἱ δύο λυχνίαί αἱ ἐνώπιον τοῦ
 5 κυρίου τῆς γῆς ἑστώτες. ⁵ καὶ εἴ τις αὐτοῦς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ
 τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοῦς
 6 ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ οὗτοι ἔχουσι τὴν ἔξουσίαν κλείσαι τὸν
 οὐρανόν, ἵνα μὴ βροτὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἔξουσίαν
 7 ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὕδατων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πλη-
 7 γῇ, ὡσάκεις ἂν θελήσωσιν. ⁷ καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον
 τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ
 8 ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς με-
 γάλῃς, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐ-
 9 τῶν ἑσταυρώθη. ⁹ καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν
 τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς [καὶ] ἡμῖς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν
 10 τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐκ' αὐτοῖς καὶ
 εὐφραίνονται, καὶ ὄρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἔβασάνι-
 11 σαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμῖς
 πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ
 12 φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² καὶ ἤκουσα[ν] φωνῆς μεγάλης
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβητε ὦδε. καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν
 13 τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένε-
 το σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ
 14 σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδω-
 14 καν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρί-
 τη ἔρχεται ταχύ.

7. Posaune 15 ¹⁵ Καὶ ὁ ἔβδομος ἀγγελὸς ἐσάλπισεν. καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαί ἐν τῷ οὐρανῷ,
 λέγουσαι· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ,
 16 καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁶ καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύ-
 τεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ οἱ κἀθηνται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσ-

2 ἐξῶθεν 1 εσωθεν *K* | ἐξω 1 ἐξῶθεν (14²⁰ 22¹⁵) *K*, εσω *H*^{52*} | τεσσαρακοντα *H* | add
 και α δυο *K* | 3 περιβεβλημενους *H*^{52*} ⁶⁴ *I* *cplur* | 4 δυο κω *I* | εστωσαι *H*^{52o} *I* | ππ |
 5 θελει 1 θεληση (5^a *Mt* 16²⁴ gg 6 1 *K* 4¹⁹) *K* | ~αυτους θεληση (5^a) *I* *cplur* | 6 om την (5^b gg
 13a) *K* *H*⁵² | ~τον ουρανον α εξουσαι¹ *K*, ~ τ. ο. κλεισ. *I*^{al} | om αυτα *I* *cplur* | ~εν παση πλη-
 γη p del. *K* | 7 οτε τελεσουσιν (1²⁷ 5⁸) *I* *al* | ~πολεμον α μετ (12¹⁷) *I* *al*, om μετ αυτων
I *al*⁵ | 8 τα πτωματα (9) *H*⁵² *I* *g* *vg* *arm* *Prim* *Vict* | om και³ (2¹³) *H*^{52o} *bo* *I* | 9 τα
 πτωματα 1 το πτωμα (9^b) *I* *g* *vg* | add και (11 12¹⁴) *H* *I* *cplur* *g* *vg* | αφησουσιν *K* | 10 ευ-
 φρανθησονται (*Jes* 9³ 16¹⁰ 24¹⁴) *K* | δωσουσιν 1 πεμψουσιν *K*, πεμπ- *H*^{52*} *I* *al* | 11 om τας
(*Mt* 27⁶³ uö) *H*⁵² *I* *arm* | εις αυτους 1 αυτοις *K* *H*⁵², add εν α αυτοις *H*⁵⁴ *I* *al* | 1072 1073
1576 | επεπεσεν (*Lk* 1¹³ *Ac* 19¹⁷) *H*^{53f} *I*² | των θεωρουτων *H*⁵³ *I* *al* | 12 ηκουσαν *H* *I*
^{al} *vg* | φωνην μεγαλην . . λεγουσαν (1¹⁰ uö) *K* | αναβατε *H* *I* *al* | 13 om και¹ (*Mt* 18¹ uö)
K | ημερα 1 ωρα (2 *T* 4⁸ 1¹⁸) *K* | 14 ~ιδου p τριτη *K*, και 1 ιδου *I*^b | 15 λεγοντες *K* |
εγενοντο αι βασιλειαι (cf *Lk* 4⁵) *I* *cplur* | 16 om οι² *H*⁵⁴ *I* *cplur* *K*¹⁰⁷⁰ | add του θρονου α
του (7¹⁵) *K* | καθημενοι 1 οι καθηνται (4⁴) *H*⁵⁴ *I*, nur om οι *H*^{52o} ⁵³ | επεσον s. zu 5⁸ |

17 ὡπα αὐτῶν καὶ προσεκόνησαν τῷ θεῷ, ¹⁷ λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι ἐλήφας τὴν δυνάμιν σου τὴν μεγάλην
 18 καὶ ἐβασίλευσας. ¹⁸ καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἤλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,
 19 καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. ¹⁹ καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ [δ] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ᾤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

Das
Sonne-
weib und
der Feuer-
drache

12 1 ¹ Καὶ σημεῖον μέγα ᾤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ
 σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων
 2 δώδεκα, ² καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ καὶ
 ᾤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς
 4 ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, ⁴ καὶ ἡ οὐρὰ
 αὐτοῦ σῦρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν.
 καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναίκος τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη
 5 τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη. ⁵ καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα
 τὰ ἔθνη ἐν βάρβῳ σιδηρῷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς
 6 τὸν θρόνον αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον
 ἠτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέψωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξή-
 7 κοντα. ⁷ Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ
 τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐ-
 8 9 τοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἐτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ καὶ ἐβλή-
 θη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς,
 ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ'
 10 αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι
 ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ
 Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατηγορὸς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν
 11 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ
 αἷμα τοῦ ἁγίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν
 12 ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς
 σκηνοῦντες. οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ἡμᾶς
 13 ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς, ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. ¹³ Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων,

17 add καὶ ο ερχομενος p ην (14 s 4s) Iα cplur, add καὶ H^{82*} | 18 om καὶ⁶ I | τους μικρους
 . . τους μεγαλους (13₁₆) H I^{1072 1073} | φθειροντας (19₂) Iεplur, -φαντας H⁸³ Iεplur K^r lat |
 19 ηνοιχθη K | add ο H^{83f} I^b o¹ 1072f 1073f af g arm | του κυ I αυτου K, του θυ H⁸² I^{a1}
 af, om του (in K) I^{b2} | om καὶ σεισμος (gg 8 s 16₁₈) K |

12 2 add καὶ α κρᾶζει H^{82f} I^{a1} lat, add p κρᾶζει H⁸⁴ | εκραζεν (18_{18r}) K H⁸³, εκραζεν I^{a1}
 K¹⁰⁷⁰ | 3 ~ μεγας πυρρὸς (cf e) H⁸⁴ I^r vg | om επτα² I^{a1}, ~ διαδηματα επτα I^{a1} Prim |
 4 om του ουρανου (8₁₂) Iα² e | 5 αρσενα Iεplur, αρσεν H^{83f} | om εν (gg 2₂₇ 19₁₅) I | om
 προς² Iεplur | 6 om εκει¹ H⁸³ I^{a1} af vg, ~ εκει εχει Iηp | υπο K | εκτρεφ- K | 7 om του
 (13₄) K H⁸² | 8 ισχυσεν (?) K H⁸⁴ | ουτε I^r | αυτω K, αυτοις H^{82o} Iα³, om αυτων H^{82*},
 ~ αυτων eur. Iα⁴ | 9 om ο⁶(20₂) K | αυτου¹ Iεplur | 10 κατεβληθη (gg e) Iα | αυτους
 H⁸⁴ I^r | om ημων Iεplur | 12 add οια ουρανοι (Jes 49₁₈) H⁸⁴ I | τη γη.. τη θαλασση (Mk
 13₁₇ Mt 18₇) K |

- 14 ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα, ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα. 14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, οὗ οὐ τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμῖον 15 καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄψεως. 15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄψις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ 16 ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 καὶ ἐβροήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν 17 ποταμόν, ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.
- Das 18 13 1 18 Καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. 1 καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας. 2 καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν 3 θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη. καὶ ἔθαύμασαν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, 4 καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ 5 θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; 5 καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα 6 δύο. 6 καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι 7 τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνούοντας. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ 8 ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. 8 καὶ προσκυνησούσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν 9 τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 9 Εἰ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. 10 εἰ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, [εἰς αἰχμαλωσίαν] ὄπαγει· εἰ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. Ὡδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.
- 11 11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια 12 ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν

13 αρσενα *H I cplur* | 14 om αι *K H⁸²* | ππ 1:1 | οπως τρεφεται *K* | 15 ταυτην *I* | 18 εσταθη (8s) *H I a¹ g vg arm* |
 13 1 ονοματα (17s) *K H⁸⁴* | 2 om ην *I a^{1 2 3 5} g*, ~ ομοιον ην *I a¹ vg* | 3 om εκ *I a^{1 2 5} K¹⁰⁷⁰* | ωσει *K* | εθαυμασθη εν (add) .. τη *I g*, nur εθαυμασθη *H⁸⁴ I a¹*, εθαυμαστωθη *H⁸³* | 4 τα δεδωκοτι 1 οτι εδωκεν *K* | om και³ *K* | δυνατος(421) *K* | 5 βλασφημιας (Lk 521) *H^{82f} I a¹*, -φημα (Ac 611) *H⁸⁴ I a^{4 6} b¹ o¹* | add πολεμον α ποιησαι (7) *K* | τεσσερακοντα *H* | 6 βλασφημιας (cf zu 5) *H I a¹ vg* | add και α τους *H^{82c} b⁰ I g vg sy Ir Prim* | 7 εδοθη¹ *H^{80 82} I arm* | 8 αυτω 1 αυτον (4) *H⁸² I* | ουτε 1 ου *K*, om ου *H^{82*}* | τα ονοματα (Lk 1020 Phi 4s) *H⁸² I g vg arm Prim* | 10 εχει 1 εις¹ (o) *K*, αιχμαλωτιζει 1 εις αιχμ. *I b²*, add συναγει p αιχμ. *I a¹*, add απαγει *I o^{1 1072} g sy* | add εις αιχμαλωσιαν p αιχμαλ. (Jer 15s) *H⁸⁴ I cplur g vg* | μαχαιρη bis *H^{83f} I¹⁰⁷²* | om αποκτενει (10^a) *K*, αποκτενει *H⁸² I a¹ g*, αποκτανθηται (10^b) *H⁸⁴*, -κεννεται *I a¹* | om εν μαχαιρα² *K* | 11 om δυο *K* |

ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν· καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, ἵνα προσ-
 13 κυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὐ ἑθεραπεύθη ἢ πληγῇ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 καὶ
 ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν
 14 ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. 14 καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ
 σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ
 τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ ἐξησεν.
 15 15 καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἢ εἰκὼν
 τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, [Ἰνα] ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
 16 ἀποκτανθῶσιν. 16 καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς
 πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσιν
 17 αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, 17 καὶ
 ἵνα μὴ τις δύνῃται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ
 18 θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 18 Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν
 ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς
 αὐτοῦ ἐστὶν ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἄρνιον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκα-
 τὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
 2 πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 2 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὕδατων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνή,
 3 ἦν ἤκουσα, ὡς κιθαριστῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. 3 καὶ ἄδουσιν
 [ὡς] ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν
 πρεσβυτέρων. καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα
 4 τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 οὗτοί εἰσιν, οἱ μετὰ γυναικῶν
 οὐκ ἐμολύνθησαν. παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἄρνιῳ, ὅπου
 ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἄρνιῳ,
 5 5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ ἐβρέθη ψεῦδος, ἄμωμοί εἰσιν.
 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἀγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον
 αἰώνιον εὐαγγελίσει ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυ-

12 εποιεῖ² ἰππ K | προσκυνήσωσι H^{63f} (62 προσκυνεῖν om ινα) I e plur | 13 ~ ινα p πυρ K, ~ πυρ
 p ποιη Iα⁴ | καταβαίνειν om ποιη K, -βηναί (Lk 3 22) I o¹ | ~ καταβ. a εκ (10 1) H⁶² I sy ἰππ | ἐπὶ 1
 εἰς (14 16) K, ~ ἐπὶ τὴν γῆν p ανδρ. Iα⁵, om εἰς τὴν γῆν Iα³ | 14 add τους εμοῦς a τους (2 20)
 K | ος 1 o H^{63f} I e plur K¹⁰⁷⁰ g vg | εἰχεν 1 εχει (13 11) K | om τὴν K H⁶² (πληγῆς) | add απο
 a τῆς³ ~ καὶ ἐξησεν a απο K, add ἐπὶ a τῆς Iα⁵ | μαχαίρης H | 15 ~ πᾶνα δουνα ἰππ K, om
 δουνα H⁶³ | αν H⁶² I | add ινα a οσοι H⁶⁴ I e plur g vg sy ἰππ Prim, add ινα a αποκτανθ. I | τὴν
 εικονα² H⁶⁴ I g vg | 16 δωσωσιν (cf 4 9) K, δωσει I a¹ | χαραγματα K | om τῆς¹ (cf 8 4) K |
 τῶν -πων (7 3 14 1) Iα K c K¹⁰⁷⁰ g vg sy arm Prim, του -που (14 9) H⁶³ | 17 om καὶ H^{62vf}
 bo Iα⁴ 5 sy ἰππ Prim ἰρ | δυναται Iα | 18 om καὶ K | om ἐστιν³ (5 11 9 16) K | χξς 1 ἐξακο-
 αῖ ἐζηκ. εζ K, δεκα 1 ἐξηκοντα H⁶³, χξ καὶ ζ Iα⁵ |

14 1 om το¹ (5 6) I | ἐσθικος (5 6) K | add αριθμος a εκατον (12 18) K | τεσσαρακοντα H |
 2 φωνη 1 η φωνη ην (2*) I arm | om ως³ (18 12) Iα² | 3 add ως a ωδην (5 9 15 3) H^{60c} 62 Iα
 vg gg Ωρ Μεθ | ουδε εἰς (Ac 4 32 1 K 6 3) K | ἤδυνατο I K¹⁰⁷⁰ Μεθ | τεσσαρακοντα H |
 4 add εἰσιν a οἱ² (4* 17 14 11 4) Μεθ K, ἀκολουθησαντες (Mt 19 28) K c | εαν Ωρ K | add υπο ἰβ p
 ουτοι³ K | 5 ~ ουχ ευρεθη a εν (cf 1 P 2 22) K | add γαρ p αμωμοι (4) Ωρ Μεθ K | 6 om
 αλλον (5 2 gg 7 2 18 1) K H^{62*} | om ἐπὶ¹ (10 7) K | κατοικουντας 1 καθημ. (13 14) H⁶⁴ I a¹, add
 τους κατοικουντας p καθημ. I a¹ | om ἐπὶ³ Iα |

Das 14
Lamm auf
dem Berg
Zion

Die drei Ge-
richtsengel

7 λην καὶ γλώσσαν καὶ λαόν, ⁷ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλη· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι
 8 τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὕδατων. ⁸ Καὶ ἄλλος δευτέρος ἄγγελος ἠκολούθησεν λέγων· ἐπεσεν ἐπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου
 9 τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλη· εἰ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον
 καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα
 10 αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ
 11 ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰῶνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ
 12 νυκτὸς οἱ προσκυνούντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἰ τις λαμβάνει τὸ
 13 χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹² Ὡδε ἡ ὀπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες
 13 τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. ¹³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγουσῆς· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι.
 ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

Die drei 14
Erntengel

¹⁴ Καὶ εἶδον, καὶ ἶδού νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ
 15 αὐτοῦ δρέπανον ὄξύ. ¹⁵ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθήμενῷ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ θερίσθη ἡ γῆ.
 17 ¹⁷ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὄξύ. ¹⁸ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελὸν τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν
 20 τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰ καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

7 κν1θῷ (Κο 3²²) K | add αυτονα τον ποιησαντα K | add την α θαλασσαν Ωρ K H⁸² | 8 ~ αγ-
 γελος δευτερος (ο) H^{82o} 83 bo I g sy, om δευτερος I^{a1} vg, om αγγ. H^{82*} | om επεσεν² K H^{82o}
 83 | om η² K, οτι 1 η² (183) I^{a2} | ταυτης K | 10 add των α ~ αγιων αγγελων (Lk 9²⁶) K,
 om αγιων (Lk 12⁹) H⁸⁴ bo I^{a1} | 11 αιωνα 1 -νας (cf Hb 1⁸) H⁸³ I K^r, -vos 1 -νον H⁸³ I
 a1 | 12 add ωδε α οι (12^a) I^{a1} | 13 add μοι p λεγουσης I g arm Prim | ~ λεγει ναι (cf 22²⁰)
 K | om ναι H^{82*} bo | αναπαση- H, -σονται H I | δε 1 γαρ K | 14 καθήμενος ομοιος I | υιω
 (cf 4⁷ 1¹³) H⁸³ I g vg Prim | 15 ουρανοῦ 1 ναου (13) I² | add σου α η (cf Jo 2⁴) I^{a2} b² |
 add του α θερισαι K H⁸², θερισμου (Mt 13³⁰) H⁸² I^{b1} | 16 τη νεφελη K, την νεφελην (14 gg
 15) H⁸³ I | 18 add εν p εφωνησεν (cf 9¹⁵) K | φωνη 1 κραυγη (15 υἱ) H⁸² 84 I^{a1} lat sy |
 ηκμασεν η σταφυλη K | της γης 1 αυτης K | 19 εξεβαλεν¹ K | την μεγαλην H⁸² I^{a2} o¹ (~ p
 λην.) b | 20 εξω 1 εξωθεν (Ac 7⁵⁸) H⁸² I^a b a1 |

Die sieben Schalenengel

- 15 1 ¹ Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.
- 2 ² Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν θαλίην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑστώτας
- 3 ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν θαλίην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. ³ καὶ ἕδουσι τὴν ψῆδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ψῆδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· ⁴ τίς οὐ μὴ φοβηθῆ, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὄσιος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. ⁵ Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη
- 6 ὁ ναὸς τῆς σκηπῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίθων καθαρῶν λαμπρῶν
- 7 καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖς. ⁷ καὶ ἔν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσαῖς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ
- 8 τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁸ καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν
- 16 ¹ ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. ¹⁶ ¹ Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχεέτε τὰς
- Die 1.Schale 2 ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. ² Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας
- Die 2.Schale 3 τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. ³ Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσῃ.
- Die 3.Schale 4 ⁴ Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὕδατων, καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὕδατων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὄσιος, ὅτι ταῦτα ἐκρίνας, ⁶ ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πίνειν· ἄξιοί εἰσιν. ⁷ Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.
- Die 4.Schale 8 ⁸ Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ⁹ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. ⁹ καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. ¹⁰ Καὶ ὁ πέμπ-
- Die 5.Schale 10

15 2 - της εικονος . . του θηριου *K* | add και εκ του χαραγματος αυτου *p* αυτου¹ (14⁹) *I* | add τας α κιθαρς (cf 14²) *K* | 3 om του¹ *K* | αιωνων | εθνων (Tob 13⁸ 10) *H*^{52f} *I*al | *vg sy* | 4 add σε *p* φοβηθη *K*, add σε α ου *H*⁵² *I*al | δοξασει *H*⁵⁰ 52 *I*eplur | αγιος | οσιος *K* | παντες om τα εθνη (Ez 23²⁴) *K* | 6 om εκ του ναου *K*, ουρανου | ναου *I*al | add οι ησαν α ενδεδ. (gg 19⁴) *K* | 7 om εν *H*^{52*} | 8 add εκ του α καπνου (9²) *K* | ηδυνατο *H*⁵² *I* | om επτα² *I*. | 16 1 - φωνης μεγαλης (so stets) *H*⁵² *I*af | *vg Prim* | om εκ του ναου (cf zu 15⁶) *K* | om και² *I* | εκχεατε *K* | om επτα² (5⁸) *I*af | om του θυ *I*al | 2 em | eis (2^b) *I*a bo | eis | em | (2^a) *I*a bo | *vg* | την εικονα *I*a² | 3 add αγγελος *p* δευτ. *K*, αις | και—εξεχεεν *H*^{52*} | om ζωσα (Rm 13¹) *K*, ζωης | ζωσα *H*^{53f} *sy* | add τα α εν (10⁶) *H*^{53f} *I*al | 4 add αγγελος *p* τριτος (3) *I*sy bo | add εις α τας (4^a) *K* | 5 os | ο² *K* | add και *p* ην (1 4 s uß) *I*al | *g* | om ο³ *K* | 8 add αγγελος *p* τεταρτος (3) *H*⁵² bo | *I* arm | *Prim* | - εν πυρι α τους *K* | 9 add οι ανθρωποι *p* εβλασφ. (21) *K* | om την (11 6) *K* *H*⁵³ |

11 τος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία
 αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμασάντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ἐβλασ-
 φήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν,
 Die 6.Schale 12 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. ¹² Καὶ ὁ ἔκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην
 αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα
 13 ἔτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. ¹³ Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ
 στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος
 14 τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι. ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα
 δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης,
 συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας [ἐκείνης] τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ
 15 τοῦ παντοκράτορος. ¹⁵ Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτis, μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τη-
 ρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐ-
 16 τοῦ. ¹⁶ καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον ἑβραϊστὶ Ἄρμαγε-
 Die 7.Schale 17 δῶν. ¹⁷ Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα, καὶ ἐξῆλθεν
 φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν.
 18 ¹⁸ καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας,
 οἶος οὐκ ἐγένετο, ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμὸς
 19 οὕτως μέγας. ¹⁹ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν
 ἔθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ
 20 ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. ²⁰ καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ
 21 ὄρη οὐκ ἐδρέθησαν. ²¹ καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς
 πληγῆς τῆς χαλᾶζis, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.
 Die 17 1 ¹ Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτὰ φιάλας, καὶ ἐλά-
 Weltenhure λησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης τῆς
 2 καθήμενης ἐπὶ ὕδατων πολλῶν, ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ
 3 ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. ³ καὶ
 ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθήμενην ἐπὶ θηρίον
 4 κόκκινον, γέμον ὀνόματα βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ καὶ
 ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, [καὶ] κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ
 λίθῳ τιμῷ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον

10 add ἀγγελος p πεμπτος (s) I bo arm Prim | εμασωντο Iα² al | 12 add ἀγγελος p εκτος
 (s) I g bo arm Prim | ~ αυτου την φιαλην K | om αυτου² (Ex 14²¹) Iα^{1 2 3} | om τον³ (9
 14) K H⁵² | ανατολων (Mt 21) H⁵⁴ Iα² al | 13 ~ ακαδ. τρια (Ac 8 7 υδ) K | 14 δαιμο-
 νων (18₂) I | εκπορευεσθαι om α H^{52*} I², -ονται I b² g vg (add και α εκπ.) | om τον (9 7 s) Iα |
 om εκεινης (gg Mt 21³⁶) H I b¹ o¹ 202¹ 5505 1073f g vg arm | 16 Μαγεδων K, *Hermagedon*
 vg | 17 add ἀγγελος p εβδ. (s) I g arm Prim | εις l επι (Ac 22²³ l Th 4 17) I | om μεγαλη
 (14 13) H⁵⁴ Iα^{1 2 3 1} 1576 | απο l εκ K | του^{1 2} I² g arm, θεου l ουρ. H⁵² Iα¹, om τ. ουρ. H⁵⁴
 Iα¹ vg sy Prim | 18 ~ βρονται . . φωναί (8 s gg 11 19) K, om και φωναί Iερ^{plur}, ~ βρονται και
 α αστρ. (s) K^c, add βρονται και α αστρ. H^{52*}, ~ και αστρ. p βρ. Iα¹ | om εγενετο (11 19) K |
 add οι α ανθρωποι K | 19 επεσον K |

17 1 add μοι p λεγων (7 13) Iα | add των α u. p υδατων K | 3 om εν (gg 21 10) K, add τω α
 π̄νι Iα¹ | γεμοντα . . εχοντα H⁵² al | ονοματων (cf 4 4 s s υδ) I l ππ | 4 πορφυραν (Mk 15 17
 Lk 16 19) I | add και (18 19) H Iερ^{ur} lat sy | χρυσιω K | ~ χρυσοῦν ποτ. I |

- 5 βδελυγμάτων και τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας τῆς γῆς, ⁵ και ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον· Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν και τῶν
6 βδελυγμάτων τῆς γῆς. ⁶ και εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν [ἐκ] τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων και ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Και ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν
7 θαύμα μέγα. ⁷ και εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί θαύμασας; ἐγὼ σοι ἐρῶ τὸ μυσ-
τήριον τῆς γυναίκος και τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ
8 κεφαλὰς και τὰ δέκα κέρατα. ⁸ τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν και οὐκ ἔστιν, και μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου και εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν. και θαυμάσονται οἱ κατοικούντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων τὸ θηρίον, ὅτι ἦν και οὐκ ἔστιν και παρέσται.
9 ⁹ Ὡδε ὁ νοῦς ὃ ἔχων σοφίαν. αἱ ἐπτὰ κεφαλαὶ ἐπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ
10 κάθηται ἐπ' αὐτῶν. και βασιλεῖς ἐπτὰ εἰσίν. ¹⁰ οἱ πέντε ἔπεσαν, ὃ εἰς ἔστιν, ὃ
11 ἄλλος οὐπω ἦλθεν, και ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μέναι. ¹¹ και τὸ θηρίον, ὃ ἦν και οὐκ ἔστιν, και αὐτὸς ὄγδοός ἔστιν, και ἐκ τῶν ἐπτὰ ἔστιν, και εἰς ἀπώ-
12 λειαν ὑπάγει. ¹² και τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσι, ὅτινες βασι-
λείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ
13 θηρίου. ¹³ οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, και τὴν δύναμιν και τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ
14 θηρίῳ διδόναι. ¹⁴ οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι και τὸ ἀρνίον νικήσει
αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἔστιν και βασιλεὺς βασιλέων και οἱ μετ' αὐτοῦ κλη-
15 τοῖς και ἐκλεκτοὶ και πιστοί. ¹⁵ Και λέγει μοι· τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὐ ἡ πόρνη
16 κάθηται, λαοὶ και ὄχλοι εἰσίν και ἔθνη και γλώσσαι. ¹⁶ και τὰ δέκα κέρατα, ἃ
εἶδες, και τὸ θηρίον οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην και ἡρμημένην ποιήσουσιν αὐ-
17 τὴν και γυμνὴν και τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται και αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν
17 πυρὶ. ¹⁷ ὃ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ,
και ποιῆσαι μίαν γνώμην και δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσ-
18 θήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸ και ἡ γυνὴ, ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ
18 ¹ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. ¹⁸ ¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγ-
γελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, και ἡ γῆ ἐφωτίσθη
2 ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. ² και ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσαν ἔπεσαν Βαβυ-
3 ³ ἀκαθάρτου και φυλακῆ παντὸς ὄρνέου ἀκαθάρτου και μεμισημένου, ³ ὅτι ἐκ τοῦ

Der 18
Fall Babels

4 αὐτῆς 1 τῆς γῆς (2) H⁵⁴ I vg, add αὐτῆς και α τῆς H⁵² I a¹ gg lpp Cyp Prim | 6 add εκ H⁵⁴ bo I g vg lpp Vict Prim, τω αιματι om εκ H^{52*} I a¹ | om και² K | om ιβ I eplur | 7 ~ ερω σοι (cf Lk 14s) K | add και α του² I a¹ | 8 την γην om επι(2) K | τα ονοματα (Phi 4s) H⁵² I gg lpp bo g vg | του βιβλιου K, εν βιβλω I a⁴ g vg lpp | βλεποντες I a² 3 5 7 g vg Prim lpp | ~ οτι ην α το³ K | 9 ~ εισιν επτα K | 10 επεσον K | ~ δει αυτον (11 15 13 10) K, ~ μειναι δει H⁵² | 11 ουτος H⁵² K | 12 αλλα H I a¹ | 13 ~ εκ. γνωμ. K | om την² K | 16 ερημ- I² | add ποιησουσιν αυτην p γυμνην (16*) K | και⁴ ~ I a² | 17 ~ γνωμην μιαν (17* gg 13) K | τελεσθωσιν (15s) K | 18 add επι α τῆς (18*) K | 18 ¹ add και α μετα (15s gg 19 1) K | 2 om εν (7 2 10 3) K | add μεγαλη p φωνη (5 2 uō) I eplur g lpp | om επεσεν² H⁵² K | δαιμονων (16 14) H I a¹ | add και μεμισημενου p ακαθ. 1 (2*) H⁵⁴ I eplur g arm lpp |

οἶνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
 4 στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. ⁴ Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθετε ὁ λαὸς μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις
 5 αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε. ⁵ ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ
 6 ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ ἀπόδοτε αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτῇ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλά κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς.
 7 ἐν τῷ ποτηρίῳ, ᾧ ἐκέρασεν, κέρασατε αὐτῇ διπλοῦν. ⁷ ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ
 8 ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς
 9 λέγει, ὅτι κἀθῆμαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμι καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, ⁸ διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν
 9 πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. ⁹ καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες
 10 καὶ στρηνίασαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἢ πόλις ἢ μεγάλη, Βαβυλὼν ἢ πόλις ἢ ἰσχυρά, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἤλθεν ἡ κρίσις σου. ¹¹ καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν
 12 οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, ¹² γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρου καὶ σηρικου καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκού καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, ¹³ καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σίτον καὶ κτήνη
 13 καὶ πρόβατα, καὶ ἱππῶν καὶ βεδῶν καὶ σωματῶν, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ ἡ ὄψωρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρά
 14 καὶ τὰ λαμπρά ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. ¹⁵ οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἢ

3 -θυμου.. οινου *Igar*m, om του οινου *H^{63f} vg*, ~ του θυμου p πορν. *H⁶³*, om του θυμ. (17₂) sy | πεπωκασιν *Ia¹*, πεπωκεν *Ia^{2 1 3} lpp*, πεποτικεν *Ia¹*, πεπτωκ- (2₅) *H Ia¹*, -κασιν *H⁶²*, -κεν *Ia¹* | 4 εξελθατε *H*, εξελθε *K* | ~ εξ αυτης a o (cf Mk 12^{5f} 9³⁵ Ac 16¹⁸) *K*, om εξ αυτης *Ia^{1 2 3 1} 1576*, αυτης ^{2, 3} *Icplur* | 5 add αυτης a o *K* | 6 add υμιν p απεδ. *I vg arm* | add αυτη p διπλωσατε (6^a) *I sy bo arm* | om τα¹ *H⁶⁴ I* | add ως και αυτη και p διπλα (6^a) *K* | add αυτης p ποτηριω *K* | 7 εαυτην *I² lpp* | om οτι² *I² lat arm lpp* | καθως l καθημα *K* | 8 om και¹ *K* | 9 κλαουσουσιν (Lk 6²⁵) *K* | add αυτην p κλαυ. *I* | αυτη l αυτην (1⁷) *H⁶⁴ I* | 10 add εν a μια (gg 16 19) *Icplur*, μιαν ωραν *H⁶⁴* | 11 κλαουσουσιν.. πενθησουσιν (cf 9 Lk 6²⁵) *K* | αυτηl-ην *K*, εφ εαυτους *Ia^{1 2 3} al*, εφ εαυτοις *Ia¹*, εν l επ *H⁶⁴* | 12 βυσσου (Lk 16¹⁹) *Ia* (vg) *lpp*, -ινων *H⁶²* | πορφυρας (Mk 15^{17 20} Lk 16¹⁹) *H Icplur lpp*, om και πορφ. *H⁶⁴ Kc* | σιρικου *H Ia¹ lpp*, συρ- *Ia¹* | 13 κινναμ- *I² Kc Kc* *lpp* | κινναμωμον *K H⁶²*, om και αμωμον *K* | θυμιαμα *Ia¹ lpp* | om και οινον *K* | ~ ελαιον.. οινον (Lk 10³⁴) *Ia¹* | ~ προβ.. κτηνη (cf Jo 2¹⁴) *K* | ραιδων *K* | 14 ~ σου¹ p ψυχης *lpp K* | απηλθεν l απωλετο (14^a) *I²*, απωλοντο *H⁶² Ia¹* | ~ αυτα a ου (21) *K H⁶³*, ~ αυτα p ευρ. *I²* | ευρης *K*, ευρησεις *Ia^{oxc 4 6}* | 15 add και a κλαι. (18⁹) *K* |

πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφύρου καὶ κόκκινον, καὶ κε-
 17 χρυσαυμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμῷ καὶ μαργαρίτῃ, ¹⁷ ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ
 τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται
 18 καὶ ὄσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ¹⁸ καὶ ἔκραζον βλέπον-
 τες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;
 19 ¹⁹ καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦν-
 τες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλοῦτήσαν πάντες οἱ ἔχοντες
 20 τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἠρημώθη. ²⁰ Εὐ-
 φραίνου ἐπ' αὐτῆ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι
 ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ἡμῶν ἐξ αὐτῆς.
 21 ²¹ Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θά-
 λασσαν λέγων· οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ
 22 εὐρεθῆ ἔτι. ²² καὶ φωνὴ κιθαρῶδῶν καὶ μουσικῶν καὶ ἀθλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ
 μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι,
 23 καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, ²³ καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ
 ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι. ὅτι οἱ ἔμποροί
 σου ἦσαν οἱ μεγιστάνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα
 24 τὰ ἔθνη, ²⁴ καὶ ἐν αὐτῇ αἶμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσ-
 φαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Der 19
Triumph-
gesang

1 ¹ Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόν-
 2 τῶν· ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ² ὅτι ἀληθινὰ
 καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἐφθειρεν
 τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἶμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς
 3 αὐτῆς. ³ καὶ δεῦτερον εἶρηνεν· ἀλληλούϊα. καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς
 4 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ⁴ καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοσι τέσσαρες καὶ τὰ
 τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθήμενῷ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμήν
 5 ἀλληλούϊα. ⁵ Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν,
 πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, [καὶ] οἱ φοβοῦμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.
 6 ⁶ Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὀδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βρον-
 τῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντο-

16 add καὶ α λεγ. I⁷ vg | 1ππ Prim | om λεγ. I^{a1} | om ουαι² (12¹²) K | βυσσον (Lk 16¹⁰) K |
 om εν (17⁴) K H⁶⁴ | χρυσω (12) H⁶² I | μαργαριταις 1ππ K | 17 19 ερημ- I^{οριπ} | om ο²
 (17^a) I^α | τῶν πλοίων 1 τοπον I 1ππ | 18 εκραζαν H^{63f} I^{a1} g vg 1ππ, εκλαιον (5⁴) K^c | 19 add
 καὶ α λεγοντες (h^{äufig}) K | om τα I⁷ | 20 αυτην 1-η I⁷ | om και ο² (Eph 3⁵) H⁶³ I⁷ g |
 22 om πασης τεχνης H²⁰⁰⁸³ I^{b1} 41 | 23 om οτ¹ K | 24 αματα K |

19 1 add καὶ α μετα (7¹) I⁷ arm | om ως (5¹¹) I⁷ g sy arm Prim | om μεγαλην (5¹¹) I^α
 arm, ~ μεγ. p πολλου I^{a1} | ~ δυναμις . . δοξα K H⁶² (* om και η δοξα) | add και η τιμη p δοξα
 I^{οριπ} sy | 2 διεφθ- (11¹⁸) K, εκρινεν (2^a) H⁶⁴ | add της α χειροσ (10¹⁰) I^α K^c | 3 ειρη-
 κεν K, -κασιν I^{a1}, ειπον H⁶³ I^{b1} 1573 | om αυτης (9¹⁷ uö) I^{οριπ} | 4 επεσον s. zu 16¹⁰ |
 τεσσαρα H | του θρονου (meist) I K^c, om του I^{α6} | 5 εκ 1 απο (4⁵) H⁶² I | om λεγ. I^{α7},
 ~ λεγ. p ημων I^{α5} | τον δν K | om και² H^{62f} I^{a1} | 6 om ως¹ (6⁴ uö) I^{α7} g arm Prim |
 λεγοντες (18¹⁶ 19) K, -τας I^α, φωνησ² . . λεγουσης I^{α6}, λεγουσων H⁶², λεγοντος I^{a1} | om κς
 I^{α7}, ~ ο θς ο (add) κς H^{62*} I^{b1} |

7 κράτωρ. 7 χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος
 8 τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοίμασεν ἑαυτήν, 8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ, ἵνα περιβάλη-
 9 9 καὶ λέγει μοι γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλη-
 10 μένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. 10 καὶ ἔπεσα ἔμ-
 προσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ. σύνδουλός
 σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, τῷ θεῷ προσ-
 κύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

Der
Himmels-
könig

11 11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθή-
 12 12 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ,
 13 ἔχων ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, 13 καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον
 14 βεβαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 14 καὶ τὰ
 15 βύσσινον λευκὸν καθαρὸν. 15 καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἔκπορεύεται ῥομφαία
 ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη. καὶ αὐτὸς ποιμαίνει αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, καὶ
 αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκρά-
 16 τορος. 16 καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον·
 βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

Das Nieder-
ringen der
feindlichen
Mächte

17 17 Καὶ εἶδον ἕνα ἀγγελὸν ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ λέγων
 πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπ-
 18 νον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, 18 ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ
 σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάν-
 19 των ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. 19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς
 βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι [τὸν] πόλεμον μετὰ
 20 τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. 20 καὶ ἐπίσθη τὸ
 θηρίον καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν
 οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ
 21 εἰκόνι αὐτοῦ. ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός τὴν καιομένην
 ἐν θαίῳ. 21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ

7 ἀγαλλιῶμεθα (sonst stets in NT) K | δῶσωμεν H⁸²⁰ 84 I⁷ | αὐτοῦ 1-ω I⁹ eplur, αὐτων H^{82*} | 8 add καὶ α καθ. K | ~ καθ. λαμπ. (15⁶ gg 19 14) Ia | 9 om γραφον Ia² | του¹ 2 H^{82*} Ia¹ 2 3 4 1 3 1576 g | ~ εἰσιν α του⁸ H^{82*} I | 10 ἔπεσον K^{9:7} Ia¹ | add καὶ α των³ (10⁶) Ia¹ | add του α ἰβ² (gg 10⁶) K | 11 ἠνεωγ. H Ia⁶ 1 3 Inp | add καλουμενος α πιστος Ir Ωρ K, add p πιστος H⁸² bo, p αληθ. Ia⁵ | 12 add ονοματα γεγραμμενα και α ονομα (21 12) K | 13 καλεται (11 8) Ia¹ lat, κεκλητο om το H^{82*}, εκεκλητο Ωρ | 14 add τα α εν K, του ουρανου om εν K^c | ηκολουθουν I⁷ (lat) | επι K | add και α καθ. H⁸² sa I⁹ eplur Ωρ | 15 add διτομος p ρομφ. (1 16) Tert Cyp K | add και α της (Rm 2 8) Ia¹ 1576, ~ της οργης του θυμου H⁸² sa I¹⁰⁷³ Ωρ, om του θυμου af g sy Prim | 17 om ενα K, αλλον 1 ενα (18 1 υἱ) H⁸² sa bo sy, add αλλον p ενα I^{o1} | add εν α φωνη K | om λεγων Ia² | om συναχθ. (Mt 22 4) Ia¹ 2 3 1576 | του μεγαλου (Ti 2 8) Ia² | 18 αυτοις H⁸², -ους H⁸⁴ | om τε (13 16) I⁹ eplur | add τε p μικρων (18⁶ Ac 26 22) K | 19 add τον α πολ. (gg 12 17 13 7) H I^b 1 1073 K^c | 20 μετα τουτου Ia² | ~ ο1 p αυτου¹ H⁸² 84 (add ο1 α μετ) I | βληθησονται (Mt 8 12 of Jo 12 31) I | της καιομενης H I^{a1} vg | add τω α θειω (9 18) I⁷ |

Ἴππου τῇ ἐξελευθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

Die 20 1
Fesselung
des Drachen

1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὃς ἐστὶν διάβολος καὶ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκλείσεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἐπὶ τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

Das
1000jährige
Reich

4 4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν. καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν 5 μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. 5 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ. ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

Der Ent-
scheidungs-
kampf

7 7 Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθῆσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ. 8 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαραις γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτούς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ 9 ἄμμος τῆς θαλάσσης. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ 10 οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. 10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασιανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Das Gericht
über die
Toten

11 11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτὸν οὐ ἀπὸ [τοῦ] 12 προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ ἐβρέθη αὐτοῖς. 12 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ βιβλία ἠνοιχθήσαν, καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθῆ, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς, καὶ ἐκρίθησαν οἱ 13 νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 καὶ ἔδωκεν

20 1 κλειδα I oplur | 2 add o a διαβολος (10) H⁸² I a¹ | add o a sat. (7 2¹³ 12⁹) H I oplur | add o πλανων την οικουμενην ολην p σατανας (12⁹) K | 3 εδησεν | εκλεισεν (2) I a² | πλιανα (2 20 13 14) K | om επι (2 20 13 14) I a^{1 2 3} bo, ~ επι p εδνη I a² 6600f b | om τα² (2) I | add και a μετα (7 1) I arm | ~ λυθηται αυτον (cf Mk 11.4) K | 4 τω θηριω . . τη εικονι I, nur τ. -ω I a¹ | ουτε I | add αυτων p μετωπον (22.4) I bo arm | om του² I a^{1 2 3 6 1} 1576 | add τα a χιλια (5) K | 6 ~ δαν. ο (add) δευτ. (14) I a² | μετα ταυτα K | add τα a χιλ. (5 7) H⁸² bo I b¹ al K c sy | 7 μετα 1 οταν τελ. K, οτε (117 5⁹) I a¹ | 8 add τον a Μαγ. (5⁹) K | add και a συναγ. H⁸² I² g vg | om τον² (97 9) I | om αυτων I g vg | 9 εκυκλωσαν (Jo 10 21) H⁸² I | add απο του δυ p ουρ. (21 2) K, add απο τ. δ. a εκ H^{82c} I a^{2 6 13} vg sy, add τ. δ. απο a του I a^{3 5}, om του a δυ I a¹ | 10 add του a θειου (9 18) H⁸² I a^{4 6} b o¹ | om και³ (17 9) H⁸² sa bo I | om εις² -αιωνων (4s 7 15 uδ) I oplur, om των αι. I b¹ | 11 ~ λευκον μεγαν (cf 19 14) I | αυτου 1 -ον H⁸⁴ I a¹, -ω I a¹, επανω αυτου (6s) H⁸² I b¹ 1573 | add του H I³ 1073 | 12 om τους² - μικρους K | ηνοιξαν 1 ηνοιχθησαν K, ηνοιξε I o², ηνεωχθ. I a^{3 5}, ανεωχθ. I a² 10 3 8309 7 b¹ 1573f, ηνοιγησαν I a⁶, ηνοιχθ. ~ ηνοιχθ. H^{82*} | ηνεωχθη K, ανεωχθη I oplur, ηνοιγη I a⁶ 1073 |

ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς
 14 νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 14 καὶ ὁ
 θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτε-
 15 ρός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. 15 καὶ εἴ τις οὐχ ἐβρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς
 γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

Die 21
 neue Welt

1 1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ
 2 πρῶτη γῆ ἀπῆλθον, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. 2 καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερου-
 σαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην
 3 ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ λεγοῦσης· Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ'
 4 αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, 4 καὶ
 ἐξαλεφείη πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι,
 5 οὔτε πένθος οὔτε κλαυθρὸς οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. 5 καὶ
 εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι γράψον, ὅτι
 6 οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. 6 καὶ εἶπέν μοι γέγονα. ἐγὼ τὸ ἄλφα
 καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος
 7 τῆς ζωῆς δωρεάν. 7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς
 8 ἔσται μοι υἱός. 8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ
 πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι τὸ μέρος αὐτῶν ἐν
 τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεῦτερος.

9 9 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόν-
 των τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω
 10 σοὶ τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ'
 ὄρος μέγα καὶ ὕψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καταβαίνου-
 11 σαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, ὁ φωστὴρ
 12 αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι, 12 ἔχουσα τείχος

Das himm-
 lische Jeru-
 salem

13 om τους¹ ~ νεκρ. p αυτη Ια | om τους³ ~ νεκρ. p αυτοις Ια^{exc 4} 1576, τους εαυτου νεκρ. Ιb² |
 αυτου | αυτων (Rm 2s) K | 14 πυρος^{1, 2} Iερlur arm, om η λ. τ. πυρος Ιal bo Prim |
 15 τω βιβλιω (13s) K, εις την βιβλον Ια⁵ |
 21 1 παρηλθεν (Mt 5 18) I, απηλθεν Ιal gvg | 2 ~ απο του δυ a εκ (cf 3 12 20s) Ια^{exc 6} 1 3 1576
 K^c | 3 θρονου | ουρανου (19s) H vg Ir Ambr Aug | λαος (5 10 Rm 9s) K | ~ εσται p αυ-
 των² K H⁶⁴, add αυτων δε p εσται (Sach 8s) H⁶⁴ Ια⁹ 1073 vg sy Ir, add δε αυτων Iερlur |
 4 add απ αυτων p εξαλ. K | εκ l απο (7r) H | απηλθεν (cf 2 K 5 17) K | 5 om και¹ K | του
 θρονου Ια⁹ 1581 5 7 al | ~ παντα a καινα K, ~ παντα ποιω Ια⁵ 6 | om μοι K H⁶⁴ | ~ αληθινοι..
 πιστοι (cf 19s) I | add του δυ a εισιν (19s) K | 6 om εγω¹ (1s) K | α l αλφα Ιal | add και
 a η K^{4:17} K^r ua. | om η u. το³ Ια⁹ 7 1576f | add αυτω p δωσω (2 17) K | 7 δωσω αυτω l κλη-
 ρονομ. (2 26) K | αυτων .. αυτοι εσονται.. υιοι (Sach 8s) H⁶⁴ (om αυτοι) Ια⁹ 1576 | 8 add και
 αμαρτωλοις p απιστ. (1 T 1s) K | ~ δευτ. θαν. om ο³ (20s) Ια¹ 1576, om ο¹ —δευτ. Ια⁵, om ο²
 3 Ιal | 9 om εκ (Mt 26 14) I⁷ | γεμουσας om των³ (15r) K, add τας a γεμουσας Iερlur |
 om των⁴ K | ~ την γυναικα a την¹ K, ~ την γυν. p αρνιου Ια^{exc 7} 1576 | 10 επι H Ιal | add
 μεγαλην και p την² (16 19) Ια¹ 1576f | εκ l απο K | 11 add και a ο Iερlur arm | om ως λιθω
 Ια^{exc 4 5} al |

μέγα καὶ ὕψηλόν, ἔχουσα πυλώνας δώδεκα καὶ ἐπὶ τοῖς πυλώσιν ἀγγέλους δώδεκα
 13 καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἔστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ¹³ ἀπὸ
 ἀνατολῆς πυλώνες τρεῖς καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλώνες τρεῖς καὶ ἀπὸ νότου πυλώνες
 14 τρεῖς καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλώνες τρεῖς. ¹⁴ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμέλιους
 15 δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ Καὶ
 ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς
 16 πυλώνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. ¹⁶ καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ
 μήκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλᾷ ἐπὶ σταδίων
 17 δώδεκα χιλιάδων, τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἔστιν. ¹⁷ καὶ
 ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ
 18 ἔστιν ἀγγέλου. ¹⁸ καὶ ἦν ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἰασις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον
 19 καθαρὸν ὅμοιον ὄαλφ καθαρῷ. ¹⁹ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ
 τιμῇ κεκοσμημένοι. ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰασις, ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος
 20 χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, ²⁰ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβ-
 δομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,
 21 ὁ ἐνδέκατος ὀνάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. ²¹ καὶ οἱ δώδεκα πυλώνες δώδεκα
 μαργαρίται, ἀνά εἰς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεία
 22 τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγῆς. ²² Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ,
 23 ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἔστιν καὶ τὸ ἀρνίον. ²³ καὶ
 ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ
 24 δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. ²⁴ καὶ περιπατή-
 σουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν
 25 αὐτῶν εἰς αὐτήν. ²⁵ καὶ οἱ πυλώνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νῦν γὰρ
 26 οὐκ ἔσται ἐκεῖ. ²⁶ καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνων εἰς αὐτήν.
 27 ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ
22 ¹ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. ²² ¹ Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν
 ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἔκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ
 2 τοῦ ἀρνίου. ² ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν

12 add τε α τειχος I^{a1} | τους πυλωνας² (nach 12^a) H⁸² I^{a1}, πυλωσιν I^{a1}, δωδεκα^{1,2} H⁸⁴ I^{a1}
 sy | δεκαδυο I δωδεκα² K | add ονοματα πρεσβι (12^a) K, add τα α ονοματα (in K) H⁸⁴ | add
 των α υιων (2¹⁴) I², του I υιων (Lk 22³⁰) I^{a1}, om υιων K^c | 13 ανατολων (Mt 2¹) K | om
 και^{1,2,3} I² Prim, nur om και¹ I^{a4} | ~ δυσμων . . νοτου (Lk 13²⁹) H⁸⁴ I^{a1} | 15 om μετρον
 I^{cplur} h^o | αυτης^{1,2} K | 16 και I οσον (16^b) I^{cplur}, add και p οσον H⁸⁴ I^{a1} vg | add εν
 α τω I | σταδιους K | δεκαδυο I δωδεκα K | add δωδεκα p χλ. K | 17 om εμετρησεν K |
 τεσσαρακ. H | 18 om ην H I³ g, η I ην H^{82*} I^{a5} | ομοια I^a 6⁷ al | 18 21 υελω K |
 19 add και α οι (18) H^{82*} I sy arm, add ubi g | χαλκιδων I^{cplur} 1073 | 20 σαρδιος I | βη-
 ρυλλιος I, βηριλλιος H⁸⁴ I^{a1} g, βυριλλος I^{a1} | εννατος I^a 7¹³ 1576f | αμεθυσος K | 23 ~ γαρ
 η K | 24 add αυτω p φερ. (Mt 12¹¹) K | om την K | add και τιμην p δοξαν (28) K, add την
 α τιμην (in K) I^{cplur} | των εθνων I αυτων (28) K | 26 add ινα εισελθωσιν p αυτην (22¹⁴) K |
 27 add ο α ποιων K H^{82*} | ποιουν I |
22 ¹ add καθαρων p ποταμον (cf 21 18 21) I sy, add και α λαμπ. I^a 6⁷ sy | 2 εντευθεν I εκειθεν
 (2^a) I, ενθεν I εντευθεν H^{82*}, ενθεν I εκειθεν H^{82*} (* om ζωης) |

ξύλον ζωῆς ποιούν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδίδους τὸν καρπὸν
 3 αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἔθνων. ³ καὶ πᾶν κατάθεμα
 οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δούλοι
 4 αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 5 ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν [φωτὸς]
 λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι [ὁ] κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ [ἐπ'] αὐτούς. καὶ βασιλεύσουσιν
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Verschiedene Schlüsse

- 6 ⁶ Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν
 πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ,
 7 ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους
 τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
 8 ⁸ Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα,
 ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δείκνυτός μοι ταῦτα.
 9 ⁹ καὶ λέγει μοι· δρα μὴ. σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφη-
 τῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. τῷ θεῷ προσκύνησον.
 10 ¹⁰ Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
 11 ὁ καιρὸς γὰρ ἔγγός ἐστιν. ¹¹ ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω
 12 ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ¹² Ἰδοὺ
 ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἕκάστῳ, ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν
 13 αὐτοῦ. ¹³ Ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.
 14 ¹⁴ μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ
 15 ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ Ἔξω οἱ κύνες καὶ
 οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ
 ποιῶν ψεῦδος.
 16 ¹⁶ Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκ-
 κλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.
 17 ¹⁷ Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου.
 καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

2 add ενα ρ μνηνα (21₂₁) I^eplur | ~ αποδιδους εκαστον (12) K | αποδιδουν H⁶⁴ I^eplur, αποδι-
 δοντα om τον I^{a1} | 3 εκει ι επι (21₂₅) I, om επι H^{62*} bo | λατρευουσιν (7₁₅) K | 5 om
 επι K, εκει ι επι (21₂₅) I | ου χρεια om εχουσιν (21₂₃) K, ~ χρειαν α ουκ (1 K 12₂₁) I | om φω-
 τοσ¹ (cf 5^b) K | φωσ ι φωτοσ² H⁶⁴ I^eplur | om ηλιου K | add ο α κς (21₂₂ gg 22₅) H I¹⁰⁷³ |
 add επ (Mt 5₄₅ Jes 9₂) H I^{b1} 1¹⁰⁷³ g | 6 λεγει ι επεν (10) K | αγιω ι πνν των (2 P 3₂)
 I^a exc⁷ 1576 | 7 om και (12) I bo arm Prim | 8 και εγω (cf 1₉) I | ~ ακουων . . P 3₂
 (8^b) K H⁶⁴ | add οτε α εβλεψα (8^a) K | ειδον ι εβλεψα K, εβλεπον H⁶⁴ I¹⁰⁷³ | επεσον K |
 δεικνυοντος K | 9 om και³ I^a exc^{4 5} 1576 K^r K^o af | 10 οτι ~ α ο ι γαρ (Mt 24_{32f}) I af,
 ~ γαρ καιροσ I^{a4} | 11 ρυπαρευθητω K, και^{1 2} H⁶⁴ I^{a1} | δικαιωθητω ι δικαιοσ. ποι. I^{a1} |
 12 add και α ιδου (7) I^{a1} | εσται K, ~ αυτου εστ- I | 13 α ι αλφα I^{a7} 1573f af vg | ~ αρχη
 και τελοσ (om η . . το) α ο¹ (cf 21₆) I Ωρ^{2:1} | 14 πλυνοντεσ τασ στολασ αυτων ι ποι. τ. εντ.
 αυτου (cf 7₁₄) H I^{b2} (-ναντεσ) 1573 vg A^b Prim Fulg gg Tert Cyp | 15 add ο ρ πασ I² |
 ~ ποιων . . φιλων H⁶² I^{a1} g | pp A^b | 16 om επι (1₁₁) I^a exc⁷ 1576f, εν ι επι (1 K 14₃₄) H⁶⁴
 I^{a1} g vg A^b | add και α ο¹ I^eplur |

- 18 ¹⁸ Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου
τούτου· ἔάν τις ἐπιθῆ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς [ἑπτὰ] πληγὰς
19 τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ¹⁹ καὶ ἔάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ
βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεί ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ βύθου τῆς
ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
20 ²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἄμην, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.
21 ²¹ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. ἀμήν.

---

18 om τῷ¹ Iα⁷ | ἐπιθήσει | ἐπιθη (18r) H^{82o} (* om ἐπιθη ἐπ αὐτα) Iδ¹ 41 | ἐπιθήσει K | ~ ο θς a
ἐπ² K, om ἐπ αὐτον H^{84*} | add ἐπτα (21 * gg 16*) K | 19 ~ του βιβλίου p προφ., τουτου |
ταυτης (10 18) Iα⁴ 5 K^{r?} | ἀφελοί K | 20 add ναί a ἐρχου (20^a) K | add Χε̅ p Iϋ H^{82o} bo I
arm | 21 om Χϋ H Iα⁷ 1588 |

Berichtigungen im Text.

S. 1 Z. 1 v. u.: δέ. παρθένος. S. 3 Z. 13 v. u. nach 'Ev: [δέ]. S. 4 Z. 8: ὁ σφ. ὁ.
 S. 6 Z. 4: [αὐτοί]. Z. 6 v. u. nach αὐτοῦ: [εἰκή]. S. 14 Z. 8: ὕμν. S. 17 Z. 13:
 αὐτοῦ. S. 18 Z. 7: ψυχὴν. Z. 8: ἔνεκεν. S. 19 Z. 4 nach ὄρα: [ἀκούειν]. S. 20
 Z. 3 v. u. nach αὐτῶ: [δύχλοι]. S. 21 Z. 1: ἡρέτισα. Z. 7 nach κοφόν: [καὶ τυφλόν]. S. 22
 Z. 5 v. u.: ποι[ήσ]ῃ. S. 23 Z. 11 v. u.: ὕμν. S. 28 Z. 9 v. u.: φαρισαῖοι. S. 31
 Z. 1: μὲν. S. 33 Z. 14: εἰπόντος. Z. 15: ἐλεύθεροί, δέ, αὐτοῦ. Z. 17: αὐτοῦ,
 εὐρήσεις, ἐκείνον λαβών, ἀντί. Z. 18: ὄρα. S. 37 Z. 9: ῥαφίδος. Z. 7 v. u.: καδίση,
 δόξης. Z. 1 v. u.: ἐργάτας. S. 38 Z. 4 v. u.: ἐγεργήσεται. S. 39 Z. 5 v. u.: Δαυίδ.
 S. 43 Z. 15: 23³⁰ st 25³⁰. S. 44 Z. 3: τρίτος. S. 46 Z. 11 nach ποτηρίου: [καὶ τῆς παρο-
 ψίδος]. S. 50 Z. 3 v. u.: δέ. S. 56 Z. 12 v. u. setze einen Punkt nach λαν. S. 58 Z. 4
 lies: οἱ λησται οἱ συσταυρωθέντες. S. 59 Z. 14 nach ἔκειρο: [ὁ κύριος]. S. 61 Z. 4 tilge
 das zweite Komma. S. 62 Z. 11: 'Ιακώβου. Z. 13 nach χερσός: [αὐτῆς]. S. 65
 Z. 1 v. u. nach εἰ: [ἐν]. S. 66 Z. 5 nach χεῖρα: [σου]. S. 67 Z. 7: 'Ιεροσολύμων,
 Z. 7 v. u.: ὕμν, ὅτι. Z. 5 v. u.: ἐν. S. 68 Z. 4f v. u.: dreimal εἰς. S. 69 Z. 9 v.
 u. lies dreimal: ἐν. Z. 7 v. u.: ἐστίν. S. 70 Z. 5: ὅς, ὅταν, ἐν. Z. 1 v. u.: ὑπακούει;
 S. 77 Z. 10 stelle um: [πάλα] τὸ πλοῖον. S. 83 Z. 2 v. u. streiche das Komma. S. 84
 Z. 1: 'Ιακώβου. S. 97 Z. 2 v. u.: ἄλας. S. 92 Z. 1 v. u.: Δαυίδ. S. 94 Z. 10:
 ὄν st. [ὄν]. Z. 4 v. u.: ἡρέτατο. S. 101 Z. 9 v. u. nach αὐτοῖς: [πᾶντοτε]. S. 105 Z. 8
 v. u. tilge: οὐκ, ordne: οὐδὲν ἀπεκρίνατο. S. 106 Z. 8: ὁμνῦναι st. ὁμνῦειν. S. 110
 Z. 7: εἶπον. S. 113 Z. 1 v. u. vor ὄνομα: τὸ S. 118 Z. 9 v. u.: λαόν. Z. 3 v. u.:
 αὐτόν. S. 121 Z. 12: αὐτοῦ. st. αὐτοῦ'. Z. 11 v. u.: πνεύμασι. S. 124 Z. 13: αὐτοῦ.
 S. 125 Z. 6 setze vor εἰ ein Komma. Z. 1 v. u.: ζηλωτῶν. S. 144 Z. 6: ἐδρία- Z. 12 nach
 μενούν: [γε]. S. 153 Z. 12: ἐτι δέ. Z. 4 v. u. vor Ὀβίως: 33. S. 161 Z. 3: ἀμαρτω-
 λῶ. S. 168 Z. 9: γαμοῦσαι. S. 172 Z. 5: εἰς ἑαυτοῦς. S. 173 Z. 4 u. Z. 4 v. u.: εἰς.
 Z. 9: τελεσθῆναι. Z. 6 v. u.: γῆν.] S. 179 Z. 2: [ἀρώματα]. S. 185 Z. 12 v. u.:
 ἡμέρας. S. 187 Z. 1 v. u.: μοι. S. 188 Z. 1: γυνή. Z. 5 v. u.: 'Αφῆκεν. S. 196
 Z. 4 v. u.: οὐκ. S. 198 Z. 10: εἰστήκει. S. 200 Z. 8: εἶμι. S. 202 Z. 9 v. u.: ἐρ-
 γάζεσθαι. S. 204 Z. 3 v. u.: ἐμπροσθεν. S. 211 Z. 7: ὄρα, ἴνα. Z. 9: πολὺν.
 Z. 7 v. u. vor ὄς: Komma. S. 212 Z. 13: ἐγώ. Z. 10 u. 9 v. u.: εἰδός, ὅτι. S. 216
 Z. 7: αὐτό. S. 219 Z. 4: ἴνα. Z. 11: τετηρήκασιν. S. 220 Z. 6: ἐγώ, Z. 6 v. u.:
 ἐλακυσεν. Z. 3 v. u.: αὐτό. st. αὐτό; S. 221 Z. 14: , τί st. τί, S. 224 Z. 2:
 ἐβραῖστί. S. 226 Z. 4 v. u.: ἐώρακα. S. 228 Z. 2: ἀλιεύειν. S. 238 Z. 1 v. u.: ἑαυ-
 τοῖς. S. 246 Z. 4 v. u. streiche Komma nach ἤγαγεν. S. 247 Z. 2: 'Ελληνιστάς.
 S. 259 Z. 7 v. u.: ἐκλεξαμένοις. S. 269 Z. 6 v. u.: αὐτῶ. S. 284 Z. 12 v. u.: ὀργυιάς.
 S. 290 Z. 2 ordne: , κάθ. S. 307 Z. 8: εἰργάσασθε. S. 308 Z. 9 v. u. tilge ὁ.
 S. 312 Z. 5: καὶ. S. 314 Z. 18: [τῇ πίστει]. S. 316 Z. 4 nach τὸ: [μὲν]. S. 319 Z. 16 v.
 u. setze nach δόξαν Fragezeichen. Z. 15 v. u.: ἐθνῶν. S. 325 Z. 11: χάριν. S. 330 Z. 3:
 αἰών. S. 332 Z. 5 nach κυρίου: ἡμῶν. S. 333 Z. 10 v. u.: ἤμαρτεν. S. 342 Z. 15 v. u.:
 ἡμῶν st. ὕμν. S. 360 Z. 11: 'Ιερουσαλήμ. S. 361 Z. 5: ἡ γάρ. S. 364 Z. 9: ἐνι.
 S. 367 Z. 9 v. u. setze einen Punkt nach κυρίῳ. S. 386 Z. 12 v. u.: ὅς. S. 403 Z. 9
 v. u.: ἐγκατέλειπεν. S. 410 Z. 4: μηδὲν. S. 421 Z. 5 v. u.: αἰχμαλωσάν.

Für eingehendere Studien empfehlen sich folgende Ergänzungen im Apparat:

1. Ωρ ist noch einzufügen: S. 8 Z. 10 vor K (sec.), S. 14 Z. 12 nach Τα (prim.), S. 27
 Z. 4 v. u. nach Τα, S. 42 Z. 2 v. u. vor K, S. 50 Z. 10 nach λογον, S. 69 Z. 6 v. u. nach it,
 S. 86 Z. 2 v. u. nach Τα, S. 92 Z. 12 nach it, S. 93 Z. 5 nach f, Z. 6 v. u. nach eplur,
 S. 94 Z. 2 nach lat, S. 96 Z. 6 v. u. nach I² und vor K, S. 99 Z. 5 vor K (prim.), Z. 1
 v. u. or K, S. 105 Z. 13 zweimal nach a¹, S. 121 Z. 7 und 11 vor K, Z. 4 v. u. nach
 eplur, S. 126 Z. 8 vor K, und vor Ωρ: Mp, Z. 7 v. u. vor K (prim.), und vor Ωρ: lou, vor
 I²: Ωρ, und vor Ωρ: κλ, S. 129 Z. 2 v. u. vor K, S. 130 Z. 3 vor I², S. 136 Z. 1 v. u.
 nach sys, S. 137 Z. 6 nach Τα und vor K (sec.), S. 140 Z. 11 v. u. vor K (prim.),
 Z. 8 v. u. nach l. S. 161 Z. 2 v. u. vor K, S. 165 Z. 1 nach Τα, S. 167 Z. 3 vor K,
 S. 176 Z. 11 vor K (prim.), S. 178 Z. 5 v. u. vor K, S. 180 Z. 6 v. u. nach syc, S. 184

Z. 6 nach ^α S. 187 Z. 4 und 6 vor *K* (prim.), S. 189 Z. 4 v. u. vor *K* (sec.), S. 193 Z. 9 vor *K*, S. 200 Z. 1 v. u. vor *K*, S. 209 Z. 5 vor *K* (prim), S. 210 Z. 4 v. u. nach *Τα*, S. 220 Z. 2 v. u. vor *K*. Dagegen tilge *Ωρ*: S. 121 Z. 8 v. u., S. 172 Z. 6 v. u. Füge ein: gg *Ωρ*: S. 129 Z. 5 v. u. nach ^{α1} (prim), S. 218 Z. 7 nach Tert.

2. *Ιρ* ist einzufügen: S. 182 Z. 2 vor *Αδ*, S. 225 Z. 9 nach *af* (prim.), S. 244 Z. 6 nach *ενερδου*, S. 245 Z. 4 nach *arm*, S. 307 Z. 5 nach *λεγων*, S. 328 Z. 2 nach *it*, S. 329 Z. 5 nach *ΚΑ* (prim.), Z. 8 vor *K* (sec.), S. 342 Z. 7 vor *K* (sec.), S. 354 Z. 1 v. u. vor *K*, S. 358 Z. 7 vor *K*, S. 365 Z. 4 vor *K*, S. 367 Z. 8 vor *I*, Z. 11 nach *Ωρ*^{1,2}, S. 396 Z. 2 vor *K* (sec.), S. 398 Z. 2 nach *Ωρ* (sec.), S. 408 Z. 7 nach *vg* (prim.). Dazu S. 343 Z. 3 v. u.: *Ir* st. *Ιρ*, S. 364 Z. 2 *Ιρ* st. *Ir*.

3. *Τα* ist einzufügen: S. 26 Z. 2 v. u. vor *Ωρ*, S. 36 Z. 7 v. u. nach *αυτω*, S. 37 Z. 14 nach *eis*, S. 55 Z. 3 v. u. vor *K*, S. 92 Z. 2 v. u. vor *K* und vor *I*, S. 136 Z. 2 v. u. vor *Ωρ*, S. 138 Z. 8 v. u. vor *H*, S. 172 Z. 1 vor *K* (streiche *Τα* nach *Μρ*¹), S. 211 Z. 1 v. u. vor *H*^{α1}. Füge ein: gg *Τα* S. 182 Z. 4 nach *ΚΑ*^{1,1}, S. 218 Z. 7 nach Tert.

4. *Μρ* S. 362 Z. 4 vor *H*^{α1} (tilge die beiden andern *Μρ*), S. 364 Z. 1 vor *Ωρ*: *Μρ* (gg²).

5. *I* ist einzufügen: S. 3 Z. 2 v. u. vor *sy*, S. 12 Z. 5 v. u. vor *K* (prim.), S. 67 Z. 12 vor *K*, S. 70 Z. 4 nach *Τα*, S. 81 Z. 16 vor *K*, S. 83 Z. 13 vor *K* (sec.), S. 84 Z. 2 v. u. vor *K* (prim.), S. 85 Z. 5 vor *K*, S. 89 Z. 2 v. u. vor *K*, S. 90 Z. 7 v. u. und 3 v. u. vor *K*, S. 91 Z. 2 vor *K* (tert), S. 109 Z. 1 v. u. vor *K*. Dagegen tilge *I*: S. 78 Z. 11 (sec).

6. Ergänze folgende Parallelstellen: S. 44 Z. 6 v. u. nach *δε*: (Mk 12³¹), S. 47 Z. 6 nach *ταυτα*: (34), S. 61 Z. 12 nach *κα1*: (Mt 3²), S. 64 Z. 7 v. u. vor *I*^{α14}: (Mt 9¹¹), S. 83 Z. 2 vor gg: 25^b, S. 102 Z. 10 v. u. nach 22¹⁹: gg Mt 26²⁶, S. 105 Z. 13 nach *λεγει*: (40), S. 113 Z. 1 v. u. nach Jo 1⁶: gg Lk 1¹³, S. 137 Z. 9 nach *θεου* (prim): (36), S. 146 Z. 10 v. u. nach *τι*: (2 K 10⁸), S. 149 Z. 8 nach *δου*: (33^b), S. 182 Z. 2 v. u. nach *αυτων*: (gg Lk 7³), S. 190 Z. 3 v. u. nach *ουν*: (10), S. 192 Z. 1 v. u. nach *οι*: (Mt 14²¹), S. 210 Z. 4 v. u. vor *Τα*: (16⁴), S. 214 Z. 11 vor *K* (2 mal): (36), S. 215 Z. 2 nach *αυτου*: (cf 10³⁷), S. 226 Z. 1 nach *γε*: (gg 21⁴), S. 230 Z. 4 vor *K*: (22¹⁵), S. 314 Z. 3 nach *ετι* (sec.): *ρ* *αδεν*. (8), S. 317 Z. 3 v. u. nach *πνευμα*: (nach 10), S. 320 Z. 2 nach *νομου*: (cf Ga 3²¹ Lev 18⁵), S. 336 Z. 3 vor *Ωρ*: (gg Ac 2⁴¹ 19⁵).

7. Sodann fehlen mehrfach die Ordinalzahlen, wo ein Wort mehrmals in dem Verse vorkommt. Lies S. 11 Z. 2 v. u., S. 14 Z. 6, S. 23 Z. 8, S. 74 Z. 6, S. 76 Z. 13, S. 91 Z. 5 *κα1*¹, S. 23 Z. 3 v. u. *υμων1*, S. 26 Z. 3 *κα2*², S. 29 Z. 8 *αυτους2*, S. 59 Z. 1 *της1*, S. 68 Z. 8 v. u. *εις1*, S. 76 Z. 10f: *αυτους3* st. *αυτους2*, S. 77 Z. 2 *αυτους1*, Z. 8 *το1*, S. 79 Z. 9 *ου1*, S. 81 Z. 3 *αυτων1*, S. 82 Z. 8 *δε1*, S. 85 Z. 5 v. u. *αυτων1*, S. 6 Z. 5 und S. 342 Z. 5 *υμων2*, S. 344 Z. 2 *θαυρε2*, S. 386 Z. 3 *περι3*. Auch sonst fehlt gelegentlich die genauere Ortsangabe. Ergänze S. 17 Z. 4 nach *αλλην*: *ρ* *ετερων*, S. 64 Z. 2 v. u. nach *φαραισιοι*: *1 των φαρ1*, S. 78 Z. 9 nach *ηψαντο*: *1 αψωντα*.

8. Füge noch folgende Varianten oder Zeugen als wertvoll ein: S. 64 Z. 7 v. u. nach *I*^{α14}: *af*, S. 77 Z. 14 nach ⁹³: *b*, S. 105 Z. 10 tilge *ουδεν απεκρ. 1*, ebenso: gg, lies *H* st. *Ωρ K*, S. 106 Z. 12 lies *ομνουν* (Mt 26⁷⁴) *H*^{ααδ1} *I*, streiche *ι ομνουν*. S. 164 Z. 5 vor *sy*: *a g*, S. 179 Z. 3 nach *H*^{α1} | : *om αρωματα I*^{α55} *af it sysc* | . S. 198 Z. 9 nach *sy* (sec.): gg Cyp. S. 226 Z. 4 v. u. lies: *εωρακεν Τα K* gg st. *εωρακα*. S. 310 Z. 1 nach *I*: *~ Χυ Ιβ* (2 K 1¹ υβ) *H*^{α1} 162 *vg* *Ωρ*^{4,1}. S. 314 Z. 2 nach *K* | : *om η πορτα H*^{α1} *I*^{α1026ff} *Ωρ* | . S. 315 Z. 1 nach 17: *εν ενι τω του ενος H*^{α4} *I*^{α1028f} (~ *εν τω ενι I*^{α1026}) *εν ενος H*⁷⁸ *Ωρ* | . S. 317 Z. 2 v. u. nach *Ωρ*^{3,3} | : *διου Ιου H*^{α2} *I*^{α1026ff} | . S. 318 Z. 3 nach 28: *add ο θεος ρ συνεργει H*^{α1} ⁵⁴ *Ωρ* (~ *ρ αγαθου*)^{2,6} | . S. 320 Z. 4 v. u. nach *K* | : 30 *add εν α τοις1 H*^{α1} *I*^{α1026ff}, *α τοις2 H*^{α1} *I*^{α1026*} | . S. 324 Z. 6: *H*^{ααδ1-2*} st. *H*. S. 325 Z. 5 nach *H*^{α1} | : 20 *φλοισομα H*^{α1} ³ *I*^{α1026ff} *Ωρ* | . Z. 1 v. u. nach *K* (prim) | : *δωροφορια 1 διακονα H*^{α1} *I*^{α1026ff} |

9. Druckfehler. S. 10 Z. 2 v. u. füge ein nach *K*: gg. Lies S. 18 Z. 2 42 st. 41 (Z. 3 tilge 42), S. 22 Z. 8 ³² st. 22, S. 23 Z. 6 *μη st. με*, S. 27 Z. 4 v. u. *H*^{α2} st. *H*^{α2}, S. 31 Z. 11 *λεγων st. λεγει*, S. 39 Z. 4 *βαπτισθησασε*, S. 55 Z. 3 v. u. *it st. lat*, S. 61 Z. 4 a st. *α*, S. 62 Z. 8 *εηλδ.*, S. 68 Z. 6 v. u. *αυτου st. αυτου*, S. 75 Z. 1 v. u. *αυτου st. αυτου*, S. 137 Z. 9 *ανθρωπου*, S. 139 Z. 7 *ανθρωπων*, S. 169 Z. 4 Mk st. Mt, S. 318 Z. 6 ³⁹ st. 34, S. 381 Z. 2 lies: *~ το σωμα . η ψυχη*. Tilge S. 8 Z. 1 v. u. *αμην* (prim.), S. 25 Z. 2 *lat sy*, S. 36 Z. 7 v. u. *af*, S. 45 Z. 9 *lat*, S. 49 Z. 2 v. u. (1019 1449), S. 63 Z. 4 v. u. *af α*, S. 75 Z. 2 v. u. ~, S. 92 Z. 4 ⁵⁵.